megírva

Alexy

Kassai épitéso

lásd
c

Wallentinyi Periodo

Ferenczy István
levelei.
Rimaszombat
1912

436. l

438. l.

VIII

80. Chaplin.

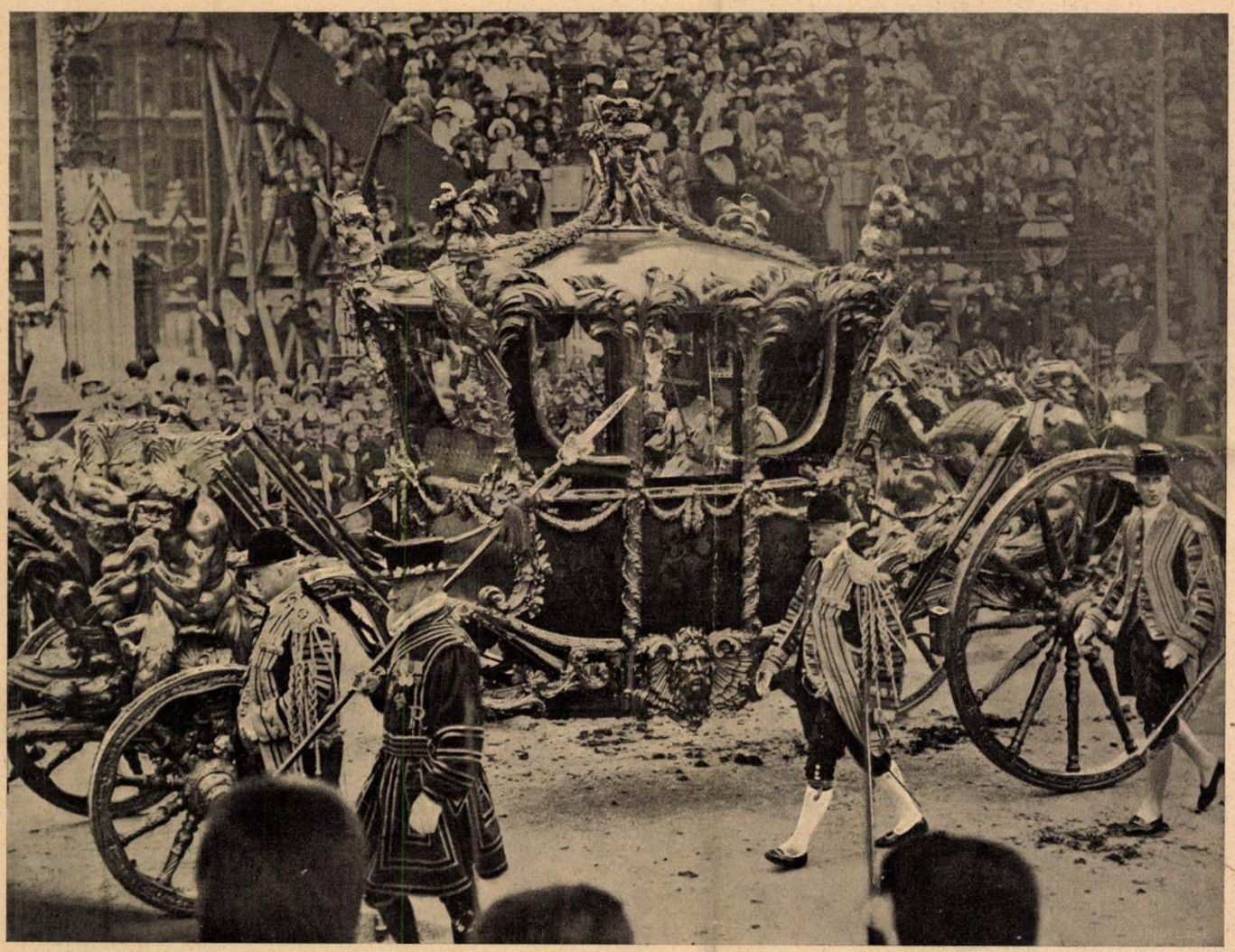

«Topical» fényképe.

A KIRÁLYI PÁR A KORONÁZÁS UTÁN.

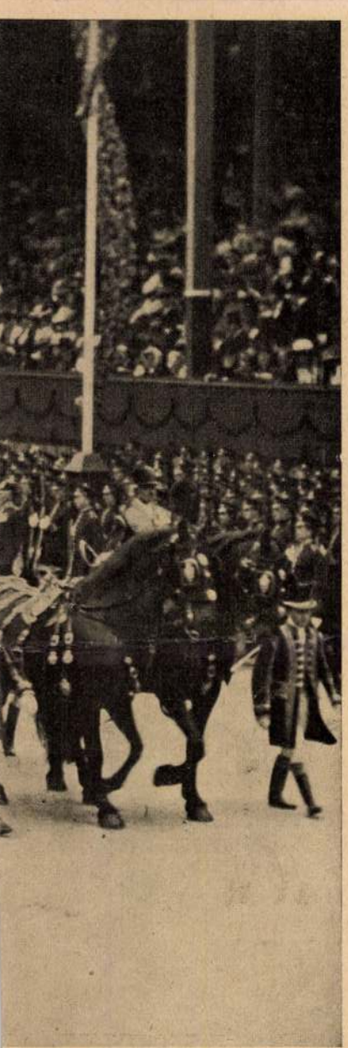

Underwood és Underwood fényképe

KOCSIJA.

NÁZÁSRÓL.

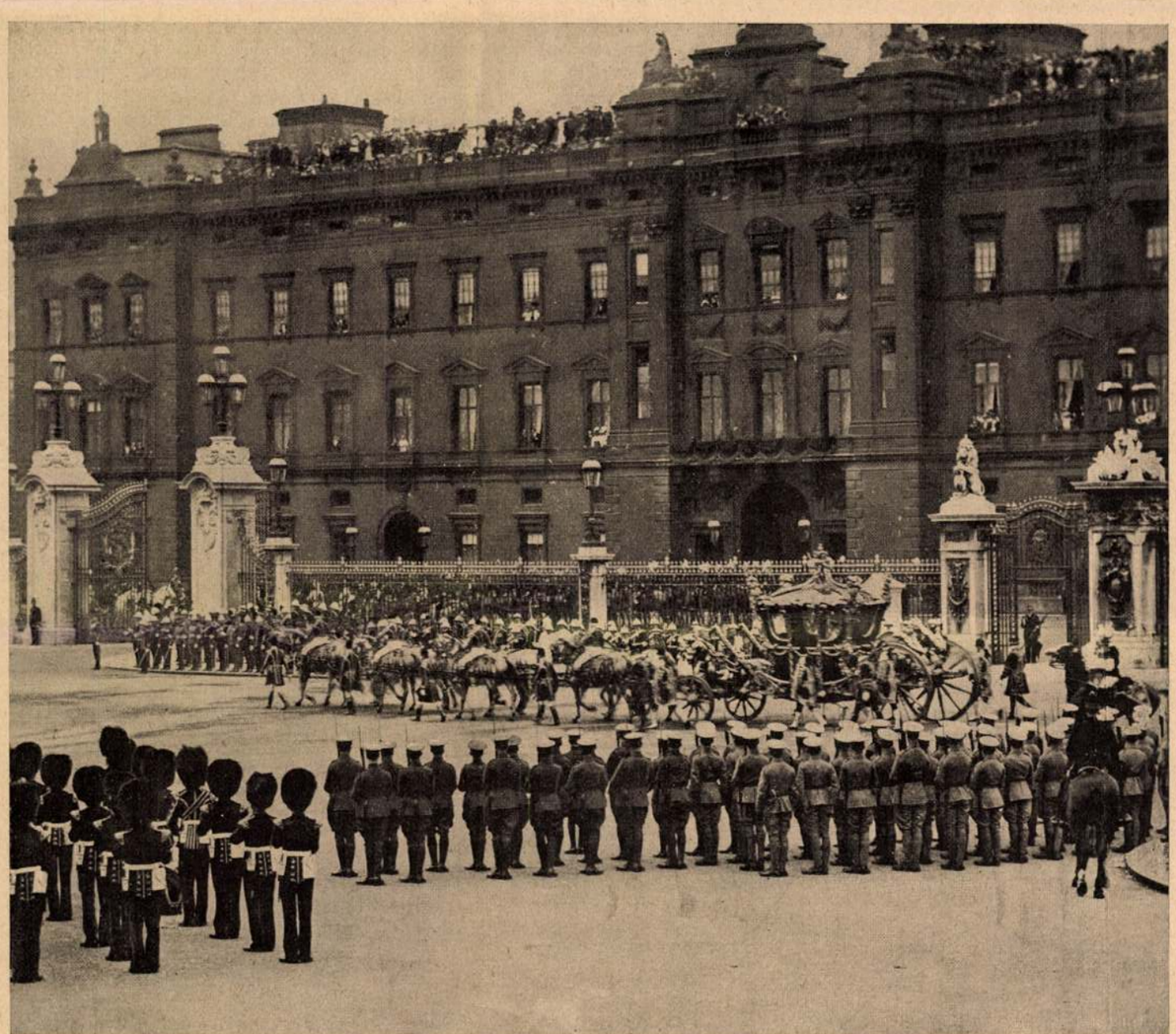

Underwood és Underwood fenyképe.

A KIRÁLYI PÁR VISSZAÉRKEZÉSE A KORONÁZÁS UTÁN A BUCKINGHAM-PALOTÁBA.

KATONA ISTVÁN SZÜLŐHÁZA. — Karafiáth Imre fölvétele.

KATONA ISTVÁN EMLÉKOSZLOPA. — Alexy rajza.

KATONA ISTVÁN TÖRTÉNETIRÓ EMLÉKÜNNEPE BOLYKON, NÓGRÁDMEGYÉBEN.

Umlauff-nak az időjárás látszólag igen kedvezett, a pilisi hegyek felett rendkívül veszélyes helyzetbe jutott, mert a hegységek felett támadó örvénylő szélmozgások több izben majdnem felbillentették gépét s csak rendkívüli gyakorlottságának, lélekjelenlétének köszönheti menekülését és rekordszámba menő győzelmét.

Az első nagyobb túra repülés versenyében tehát a hadsereg vitte el a pálmát. Az a hadsereg, a mely nálunk hajókolosszusokra a milliók százait költi, ellenben az aviatikát a legnagyobb szűkkeblűséggel kezeli. A verseny sima és igazán bámulatra méltóan eredményes lefolyása remélhetőleg nem marad hatás nélkül sem a hadsereg vezetőségére, sem az elhanyagolt magyar aviatikára. Remélhetőleg akadnak még más pártfogók is, a kik ugyancsak arra az álláspontra helyezkednek, mint *Windischgrätz Lajos herczeg*, — a verseny egyik fővédője, — a ki a «Zeit»-nek irt mult vasárnapi vezérczikkében a szerencsésen befejezett túra repülést tartja a hazai aviatika *első* és tulajdonképpen csak ezután kezdődő szakaszának. Ha mindnyájan ilyen értelemben fogjuk fel az aviatikát és ilyen szempontból itéljük meg az imént lezajlott eseményeket, akkor a verseny magyarországi részének rendezésével a Magyar-Aero-Club dicséretre méltó hivatalt vállalt s a Rákoson ma még csak gyenge eredményekkel dicsekvő aviatikusaink is jobb napok elé tekinthetnek.

Massány.

AZ ANGOL KORONÁZÁS.

London, junius 24.

Anglia megünnepelte királyának megkoronáztatását azzal a fénynyel és pompával, melyet csak egy gazdag és e gazdagság teljes tudatával biró nemzet képes kifejteni, a mely nemcsak Európa egyik legtekintélyesebb nagyhatalma, de odalenn a távol Keleten is mesebeli kincsek fölött, mint korlátlan uralkodó rendelkezik.

V. György király koronázása alkalmával az angol nemzet eddig nem ismert pompát kivánt kifejteni. Részint, hogy a czivilizált nemzeteknek bemutassa erejét és nagyságát, részint, hogy az újjáébredt királyhűség segitségével elfojtsa ama titkos, önállóságra való törekvéseket, melyeknek hirét mindig sürűbben és mindig határozottabb alakban jelentik Indiából. Ez pedig a maga úgy értékben, mint jellegre nézve pótolhatatlan termékeivel afféle kincsesháza Angliának. Elvesztése nagy hiányt, esetleg az országnak minden téren való gyöngitését is eredményezhetné.

V. György király még a maga teljességében vette birtokába azt az országot, melynek fejlesztése körül az utolsó században belül nagyanyja és édesatyja szereztek nagy érdemeket. Viktória királyné hatvannégy, fia Edvard alig kilencz évig ült Anglia trónusán. György király aránylag fiatalon, alig 48 éves korában jutott e trónra és nem is a trónöröklés rendes törvényei alapján. Ezeknek értelmében a trón ugyanis bátyját, clarence-i herczeget illette volna meg, de ez 1891-ben fiatalon és váratlanul meghalt és Anglia uralmát örökségképen fiatalabb fivérére hagyta.

György király 1864 junius 3-án született Marlborough House-ban. Nevelését kezdetben csaknem kizárólag anyja, Alexandra királyné vezette és az anyai gyöngédség mély nyomokat hagyott lelkében. Minden esetre ez egyik legfőbb forrása a családi élet iránti erős szeretetének.

Mint másodszülött fiút, a kit csak a York herczegének czíme illetett meg, tengerésznek szánták fenséges szülei. Alig 12 éves korában már belépett az osbornei tengerészeti akadémiába. Azután nagy tengeri utat tett meg György király ama hidihajókon, melyekre mint szolgálattevő tiszt be volt osztva. Így utazta be például Észak-Amerikát és Nyugat-Indiát.

Tengerészeti pályafutása azonban hirtelen megszakadt, pedig bámulatos gyorsan emelkedett rangban és nagyon kedvelte. Fivére, a trónörökös ugyanis 1891-ben Dublin-ban, a hol a 10-es huszároknál szolgált, hagymázban elhúnyt. A clarence-i herczeg születésétől kezdve gyönge szervezete nem tudott e gyilkos kórral megküzdeni és belepusztult. Fokozta halálának tragikumát az a körülmény, hogy el volt jegyezve Teck Mary herczegnővel, másodfokú unokatestvérével s így egy ifjú menyasszonyt borított gyászba.

York herczeget fivérének e hirtelen elhunyta teljesen kizökkentette eddig követett pályájából, melyhez pedig szeretettel ragaszkodott. Külön kivánságára 1892-ben a tengerészeti hadgyakorlatok alkalmával még ő vezényelte a Melampus nevű hadihajót. Ez volt egyszersmind búcsúja a tengertől, mely szemtanuk állítása szerint a fájdalom könnyét csalta szemébe, mert szenvedélyesen szerette pályáját. De a sors és az országgal szemben támadt kötelességei ezt megkövetelték.

Nemsokára azután az angol nemzet örömmel értesült arról, hogy György trónörökös eljegyezte Princess Mary-t, Teck herczeg 1867-ben született leányát, fivére volt aráját. A házasság 1893-ban ment végbe a Szent James-i királyi kápolnában az angol nép nagy ünneplése közben. Attól fogva egyszerű életet élt Anglia leendő királya és királynője, mert ezt mindketten szenvedélyesen szeretik. Akkor a legboldogabbak, ha a szabad természet ölén, valamely csöndes kastélyukban lehetnek, és gyermekeiket maguk köré gyűjthetik.

Első gyermekük, a jelenlegi trónörökös és velszi herczeg 1894-ben született. Még nem volt 13 éves, a mikor tengerészeti nevelése megkezdődött, holott saját hajlandósága az orvosi pályára vezérelte volna. De az angol udvar légkörében megdönthetetlen az a felfogás, hogy jó király csak az lehet, a ki egyszersmind katona és tengerész is. A trónörökös rendkívül tehetséges, gyors felfogású gyermeknek mondják, a ki jól beszél franczíául, németül, olaszul és spanyolul, de a görögöt és latint nem kedveli. Jó kedvű, vidám lelkű gyermeknek is mondják Anglia leendő királyát, a ki különösen anyjához ragaszkodik a legnagyobb szeretettel.

Azonfelül nővérét, Mary herczegnőt is nagyon szereti, a ki 1897-ben született. Szép, szőke kis leány a királyi herczegnő, arczából korához mérten szokatlan komolyság és ész olvasható. Még négy fia van a királyi párnak, a 16 éves Albert, a 11 éves Henrik, a kilencz éves György és a hatéves János herczegek, összesen tehát hat gyermekük van.

A most lejátszódott koronázás alkalmával úgy az udvar, mint az angol főnemesség nagy pompával vonult fel. Ismét szerepeltek ama történelmi multtal biró öltözékek, ereklyék, fogatok és nevek, melyekhez Anglia legfényesebb hagyományai fűződnek. A főnemesek és asszonyok, a peerek és peeressek mind fehér selyemben jelentek meg, aranynyal dúsan hímezve. E fölé pedig a 6—8 méteres uszállyal készült biborbársony köpenyt borították, hermelinnel szegélyezve. Az öltözék olykor szinben teljesen egyenlő volt, akár nő, akár férfi viselte. Fejükön a lordok feleségei fehér fátyolt és fehér strucztollat viseltek es természetesen mesés értékű ékszereket. A nők kis koronát is viseltek, de abban a pillanatban, a mikor a canterbury érsek a királyné fejére tette a királyi koronát, az összes peeresseknek meg kellett a magukét emelni. Annak jeléül, hogy az egész Westminster Abbeyben csak a királynénak van joga koronát viselni.

A gyönyörű, művészi és történelmi becsű díszhintók nagy tömege vonult fel junius 22-én a klasszikus, ódon apátság elé. Legdíszesebb természetesen a királyi pár díszhintója volt, mely csak úgy ragyogott a sok aranytól. Nyolcz sárga ló húzta arany és sötétkék szerszámban. A lovakon vörös-arany egyenruhás fullajtárok ültek, mellette pedig diszben Shakespeare korabeli gárdisták lépegettek.

Lassú lépésben haladt el a kocsi a sorfalat álló katonák és a milliókra menő közönség előtt, melyet ép úgy alkottak a menet útján sorfalat álló tömeg, mint a legkevésbbé sem gyér, a trübünöket ellepő előkelőségek. Minden kézben kendő lebegett, minden ajakról újjongó üdvözlet szállott a királyi pár felé. Az angol nemzet leirhatatlan szeretettel köszöntötte királyát.

A Buckingham palotától elindulva, csaknem a fél várost megkerülte a menet, míg az apátságba ért. Végtelennek látszott e menet, melyet testőrök, az idegen udvarok képviselői, a hivatalos szereplők, udvartartás és a királyi pár gyermekei képeztek. Összesen huszonnégy díszhintó tartozott a menethez, de ehhez egyetlen angol főuré sem csatlakozott. Ezek csak az apátság székesegyházába szállították tulajdonosaikat s a templom zsúfolásig megtelt, mire a királyi pár megérkezett. A menetben pedig élesen meg volt határozva mindenki rangja. Mert testőrkiséretet kapott, a kit az.

Alexy Béla
festo-
Szombathely,
vród fiatal festo
ingenuitve
Fehér Szombathely
163. l.

Fehér Károly: Szombathely. 1777-1927. Jubiláris emlékalbum. [Szombathely, 1927]

MOB Szt. 2039.

berendezések.

I.sz.eleje.

TÁRGYMUTATÓ-CSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

EGYÉB MUTATÓBA VALÓ ADAT

:

ellékoltár lapján.

Alexy Gyula

építész

L.

Kendrei–Szentiváni

18. l.

✓

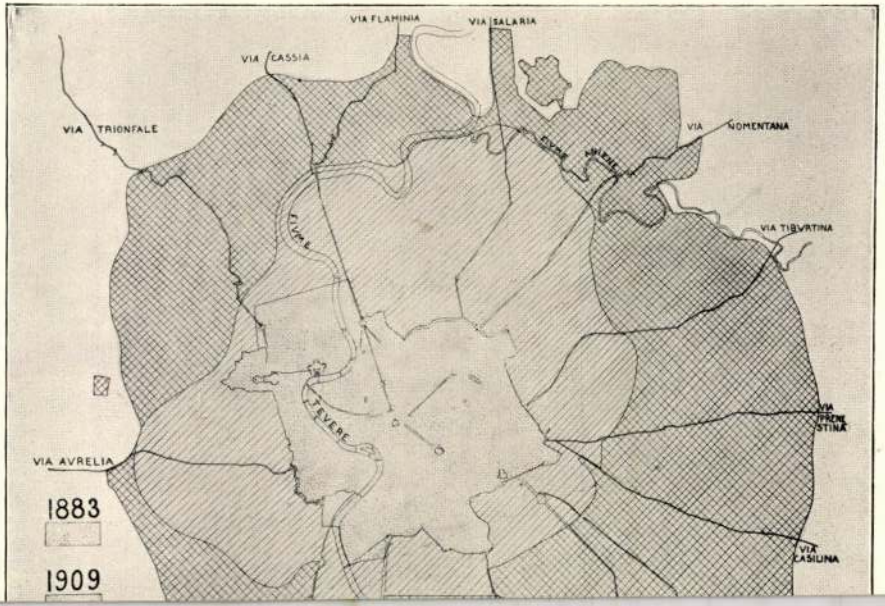
VIA FLAMINIA
VIA SALARIA
VIA CASSIA
VIA TRIONFALE
VIA NOMENTANA
FIUME ANIENE
FIUME
VIA TIBURTINA
TEVERE
VIA AVRELIA
VIA PRENESTINA
VIA CASILINA
1883
1909

Alexy J. Gruha

épitém

magnézni a minogete-
mi névjegyrekben

Kul. Lőcse 1886.
1911. ugyan ~~épitém~~ oklevelei
mérnöki

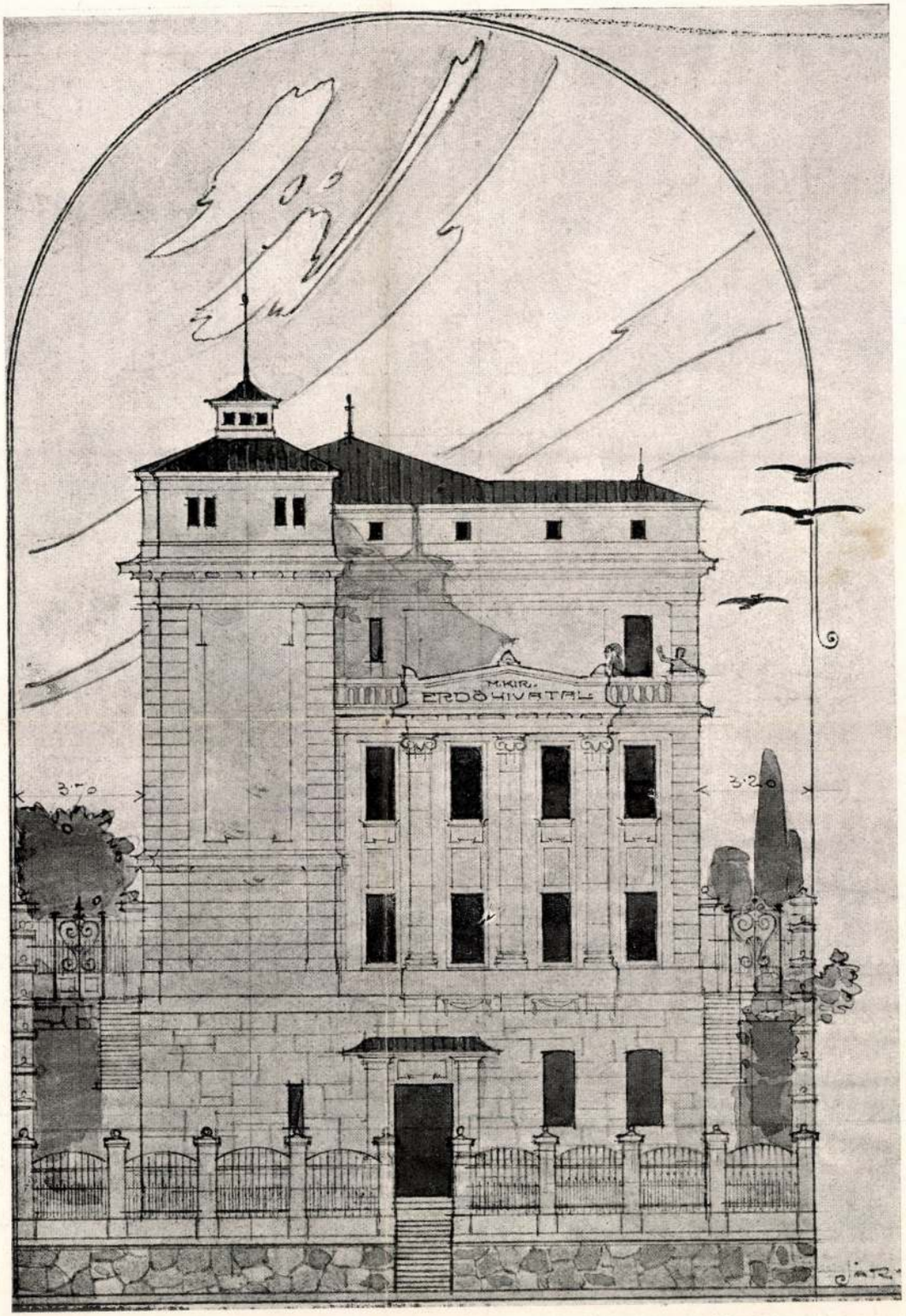

III. DÍJ. — JELIGE: TAKARÉKOS. FŐHOMLOKZAT. ALEXY GYULA, BUDAPEST.

A susáki erdőhivatal tervpályázata.
Magyar Építőművészet
1910. 12. sz.

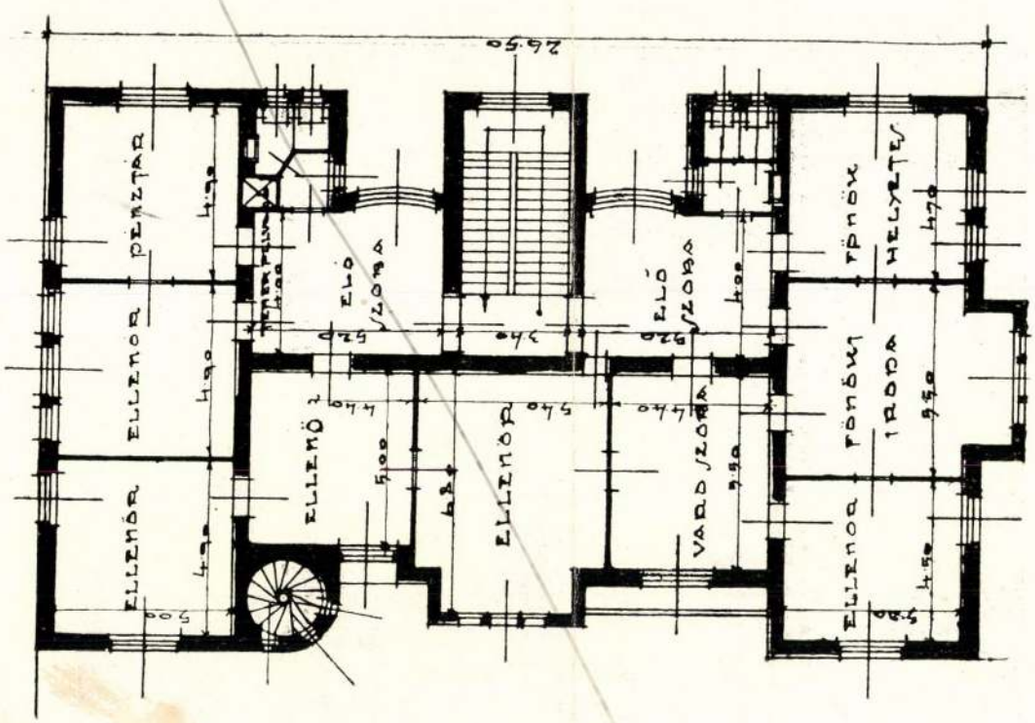

I. EM. ALAPRAJZ.

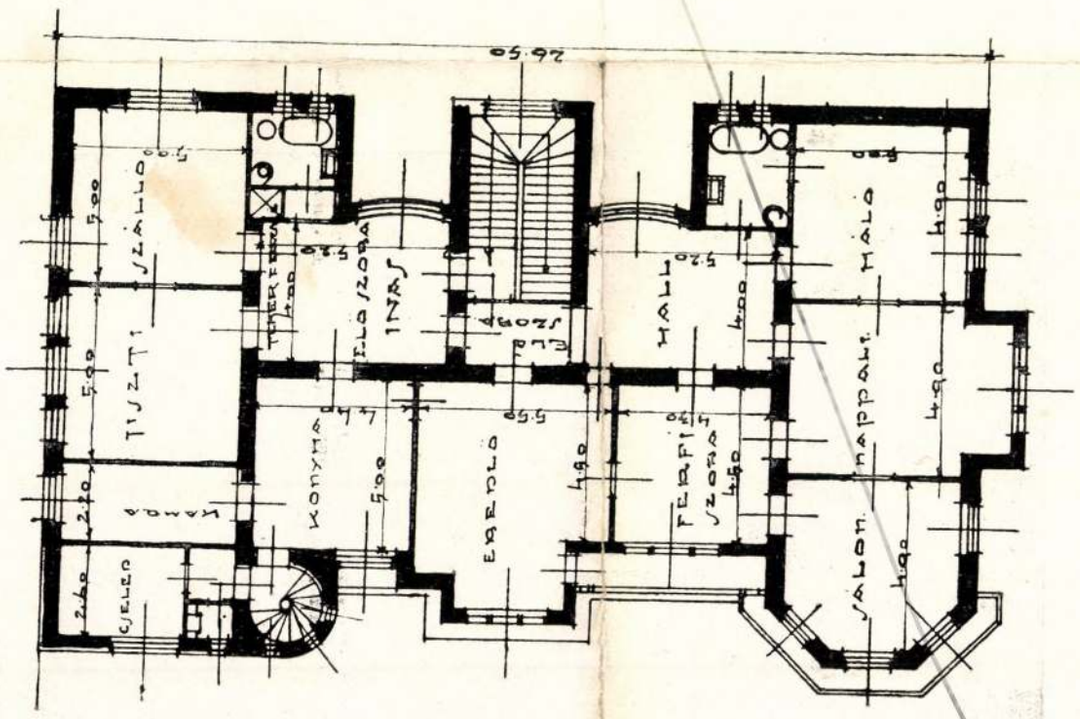

II. EM. ALAPRAJZ.

JELIGE: SZT.-HUBERTUS.

SCHODITSCH LAJOS, BUDAPEST.

MDK

Alexy Gyula, ép.
Budapest.

III. díj. Jelige: Takarékos.

I.em. alap rajz. Kép. /2/ 11.l.

A sugaki erdőhivatal tervpályázata.
Magyar Építőművészet. 1910. 12.sz. 11.l.

MDK

Alexy Gyula épitész

A susaki m.kir. erdőhivatal tervpályázatán a harmadik dijat nyerte.

Magyar Épitőmüvészet, 1910. 10.sz. 28.lap

M.D.K.

Alexy Gyula, épitész

Lomjánszky István-
nal körös terve első di-
jat nyert a füresgyar-
mati elemi iskola pá-
lyázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1910. XXXI. évf.

aug. 17. sz. 11. old.

Alexy J. Gyula, Bpesti építész M.D.K.

2500 K-ás első díjat nyert a gyulai városház terpályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1911. XXXII. évf.

máj. 17. sz. 15. old.

Alexy

"A templom udvara" c. müvészi felvételt bemutatja a lap.
Repr.

Élet, Bp. 1915. dec. 12. VII. évf. 50. sz. 1196. lap.

megvisa

Alexy Ján

festő

l.

Wagner Profil

54. l. 31, 32 t.

i

Cinquecento bekannt zu machen und der eigenartigen siebenbürgischen Renaissance den Weg zu bereiten. Doch sind auch von den ungarische Architekten und Steinmetzen siebe bürgens einige nach Italien gelan und an Ort und Stelle mit der Rena sance-Kunst bekannt geworden. So jann Pálóczi Horváth und Nicolaus Bethlen, zugleich Bauherr und Arch tekt, Herr des schönsten siebenbü gischen Renaissace-Schlosses. Nic laus Bethlen hat an den Universit von Utrecht und Leyden Architektu studiert und ausserdem auf seinen sen die Meisterwerken der Archite Italiens und Frankreichs kennenge Besonders das in Venedig gesehene Geist Palladios und noch mehr Jac Sansovino hatten es ihm angetan, unter anderm die Ostfassade seine zwischen 1668/73 in Bethlenszentm erbauten Schlosses beweist. Das sch und der Oberstock dieses Bau

Alexy Janko

vül. 1894. Liptószent-
miklós

erőd

Toman. 11. l.

Alexy, Janko

szlovák festő

szül. Liptószentmik-

lóson 1894. jan. 25.

Prágában és Párisban

tanult.

Nehány pastellje a

turócszentmártoni

szlovák képtárban

Sprievodca

16. l.

✓ Mézpel

Alexy János

festő Kassa

Zvod

Slovenský Východ

1932. dec. 21.

(Janko Alexy v Košiciach.)

TEMÉNY,

ÁS MAGÁNBIRTOKBÓL
EK, MŰTÁRGYAK ÉS
ROK.

T, 1929.

VI., NAGYMEZŐ-UTCA 8.

Alexy Janko

festő Pozsonyban
szub. 1894. Liptószent-
Miklóson. Prágában és
Párisban tanult.
Az alábbi muzeumban
egy műve -

Kat Bratislavy
281. l.

Sbierky 35. l.

Alexy, Ian

koll. ki ill. a kassai
muzeumban.

Prager Presse.
1931. dec. 5. (Junge
slovakische Kunst.)

Alexy Janko

festő

Hronský J. C.:

Janko Alexy. 1. sv.
serie Slovenski
umelci. Unás.
Bratislava, 1934.
37 kappel.
Ism. Szalatnai
Rezső. Forum ✓
1934. 369. l.

Fenti elég sürüni
említve a Forum-
ban, de mint szlovák-
festőt, mellőztem-

Nemzeti Parasztpárt	Magyar Radikális Párt	Szociáldemokrata Párt
Törvényhatósági bizottsági tagjelöltek:	Törvényhatósági bizottsági tagjelöltek:	Törvényhatósági bizottsági tagjelöltek:
Veres Péter	Dr. Csécsy Imre	Szakasits Árpád
Kovács Imre	Zsolt Béla	Kéthly Anna
Darvas József	Dr. Kende Zsigmond	Bán Antal
B. Farkas Ferenc	Dr. Varannai Aurél	Dr. Ries István
Somogyi Imre	Wesselényi Miklós	Bechtler Péter

Igy szavaz

minden öntud

aki azt akarja, hogy a dolgozók ügye

Alexy Danko

festő

1.

Forum (Magyar rév.)

1937. 72. l. P.

P (I. 4. ugyerte-
szlovenszko fővárosanak
Kupecky-díjat).
Pozsony vár
Kupeczky-díjat élete
munkásságanak elismeréséhepen, különös tekintettel két arszy c. kompozíciójára

Alexy János

festő

Nul. Liptószentmiklós

1894. jan. 26.

l.

Gulyás Pál: Magyar írók

élete és munkái. I. k. 393. l.

Bp. 1939.

példaként a jövő nemzedékek s
s egyuttal a remetékre jellem
nagyszerü vásznain, a "San Ma
fáradhatatlanul arra törekedv
mutathassa be a fekete-földré
Eleuterio Pagliano viszont is
küzdelmeket örökiti meg, s az
gyogó példaként az utódok elé

Gerolamo Induno II.
asságában és monumentális erő
másszürke ménjén örökitette m
aspremontei csatajelenetében
törhetetlen harci szellemét,
csapatainak családiasan bensős
ardo Borrani egy zümmögő kóru
müvészetével igyekszin elénva
bensőséges érzésvilágát, akik
dő kedvesükkel járkálva, a ga

- 134 - M. D. K.

Alexy János, festő, 1894 és iró

Prágában végezte a képzőművészeti főiskolát. 1921-ben, Párizsba ment, hogy az új művészeti irányokkal megismerkedjen. Alexy fitalhoru műveiből csak keveset ismerünk, kivéve a 1920-ban-ki adott rajz sorozatát „Képek Slovákiából" művészete sokoldalú sokszor ellentmondó. Expresiv kifejező erővel próbálja

Marian Vaross: Slovenské výtvarné mnenie 1918-1945

1960

 M. D. K.

Alexy János, festő, 1894

a szlovák festő művészetét új irányok felé vezetni. Népmesék, Jánosik legenda, történelmi eseményeknek és a népéletének megnyilvánulásai érdeklik. 1924-ben felhagy a tanítóskodással, 1929-ben Türeszentmártonra, 1932-ben Pöstyenbe költözik, ahol festő kolónia alapításán paradozik. Bazovszky festővel

Marian Váross: Slovenské výtvarné umenie 1918-1945.

1960

Alexy János, festő, 1894

együtt. Kifejezésének módja mind-
inkább sürealista irány felé halad,
elős erete ettel fest pöztel képeket „az én
szinein a parasztt rongyszönyegek szi-
neihez igazodnak és azok nem riki-
tóak", írja a művész. 1937-ben meg-
nyja a vidéki magányt és vissza köl-
tözik Pozsonyba. a magány és a

Marian Váross: Slovenské výtvarné mnemé
1918–1945.

1960

 m. D. Tz

Alexy János, festő, 1894

pöstyeni művészkoloniával való sikertelen kísérletezése után a városi élet új utak új művészi témákhoz vezeti. Szép városi dámák portréit festi, figurális interiőröket és társasági jelenetéket. Színészek, költők és művészek arképeit, sajátos lyrai felfogassan. A surealista irányból való

Marian Váross: Slovenské výtvarné umenie 1918–1945

1960.

 M. D. K.

Alexy János, festő, 1894.

teljes eltérése a városba való vissza térésével kezdődik. Veltak hibái, de veltak alapvető erényei minden uj iránti lelkesedése, alkotó képessége és szkoldalucága. — „Délben" olaj, 92. és 93. oldal közötti szines tábla. „Ég a tüzhányó, ég", olaj 1921. „Pihenés", kastel 1931. 93. és 94. old.

Marian Vaross: Slovenské výtvarné umenie 1918–1945.

1940.

 M. D. K.

Aleky János, festő, 1894.

„a kavéházban" pasztel, 1938. „a kis templom Pozsonyban", 1944. 95. old. „a templomban" pasztel, 1933-34. 422. old. „a Mezőn", pasztel, 1931. 423. old. „Banyák", pasztel, 1932. 424. old.

Marian Váross: Slovenské výtvarné umenie 1918-1945.

1960.

JOHAN ALEXY, textilfestőmester

--

Az 5.függelékben a lőcsei festők céhlevelét találjuk 1715-ből.-A 6.függelék a lőcsei céhhez tartozó mesterek névjegyzékét tar almazza 1608-tól 1869-ig.
E mesterek egyike volt:
311.- Johan Alexy, Rimaszombath, 1827. 153.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

ALEXY Jaulí

ABELOVSKY,Ján: K pociatkom slovenskej maliarskej moderny (1890-1935). = Ars, 1992. 1.
43. p. ill. + Ol

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188—296, 188—307

ESTI HÍRLAP
1958 DEC 6.

15.

□ JANKO ALEXY bratislavai festőművész egyik pasztellképét megvásárolta a Szépművészeti Múzeum. Kiállítása anyagát — mint ismeretes — a budapesti bemutató után Szegeden és Hódmezővásárhelyen is bemutatták.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

LUD, POZSONY

Alexy Ján

SZEP 25

KULTURA

Alexyho úspech v Maďarsku

Dňa 10. augusta t. r. otvorili v Budapešti výstavu obrazov zaslúžilého umelca, akad. maliara Janka Alexyho. Výstava už pri otvorení stretla sa s nevšedným záujmom a počas svojho trvania vzbudila veľký ohlas tak v radoch návštevníkov, ako aj v odborných kruhoch a maďarská denná i odborná tlač venovala jej mimoriadnu pozornosť. Maďarská vláda na znak uznania zakúpila od J. Alexyho tri obrazy a umelec venoval obraz „Pohľad na parlamentnú budovu na Michalskej ulici". Teraz výstavu preniesli do Hódmezövásárhelyi a ešte pred jej otvorením dostal majster list nasledujúceho znenia:

„Majstrovi Jankovi Alexymu v Bratislave.

Onedlho otvorí sa v Hódmezövásárhelyi v Medgyessyho sieni výstava Vašich obrazov, ktorú usporiada budapeštiansky Múcsarnok. Hódmezövásárhely s veľkým záujmom očakáva túto výstavu a pokladá za veľmi významnú umeleckú udalosť, že práve v tomto meste, kde na rozhraní storočia rozvinula sa renesancia dolnozemského umenia, budeme môcť poznať Vaše jedinečne vzácne diela. V našom meste i súčasne darí sa intenzívnemu umeleckému životu, nadväzujúcemu na pokrokové dedičstvo predkov a práve preto tým viac by sme sa tešili, keby ste z príležitosti otvorenia výstavy navštívili naše mesto a tak by sme mohli osobne poznať tvorcu diela, ktorého si vysoko vážime. V tej nádeji, že sa stretneme na otvorení výstavy, posielame Vám naše srdečné pozdravenia z Hódmezövásárhelyu dňa 10. septembra 1958.

Almásy, vedúci kolónie umelcov."

Keďže akad. maliarovi J. Alexymu nie je možné sa na výstave zúčastniť, rozhodol sa jej usporiadateľom a návštevníkom počas celého jej trvania denne posielať listy, aby ich takto oboznámil so svojím životom a dielom a odvďačil sa im za ich pozornosť. (r)

Hlavný portál bratislavského zimného štadióna so slávnostnou výzdobou na majstrovstvá Európy v krasokorčuľovaní. Na budúci rok bude bratislavský zimný štadión spolu s pražským, brnenským a ostravským dejiskom zápasov majstrovstva sveta v ľadovom hokeji.

Futbalisti Maďarska aj ČSR vypadli

Súťaže I. letnej spartakiády armád spriatelených krajín pokračovali v utorok pre čs. reprezentantov pomerne nepriaznivo. V Halle čs. mužstvo (Dukla) prehralo s Albánskom (Partizán) 0:1 (0:0, 0:0) po hre slabšej úrovne. Mužstvo posilnili aj reprezentanti Novák, Dvořák, Masopust, ktorí hrali v Bratislave proti Švajčiarsku. Po nerozhodnom výsledku po 90 minútach zápas predĺžili 2×15 min. a v 118 min. Resnija strelil víťazný gól. Rozhodca Rumun Jonescu pripustil tvrdú hru albánskych futbalistov, ktorí šli za každou loptou a až v 82. min. vylúčil Dedeho, takže Albánci dohrávali početne oslabení. Hráči ÚDA hrali pokojne ale chýbal im dôraz pred bránou súpera. Pred 15.000 divákmi nastúpili v zložení: **Kouba (Pavlis) — Šafránek, Čadek, Novák — Dvořák, Masopust — Kordula (Sura), Brumovský,** [illegible] Komanický. Ani Maďari neboli

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188—296, 188—307

ESTI HÍRLAP
1958 DEC 6.

is.

□ JANKO ALEXY bratislavai festőművész egyik pasztellképét megvásárolta a Szépművészeti Múzeum. Kiállítása anyagát — mint ismeretes — a budapesti bemutató után Szegeden és Hódmezővásárhelyen is bemutatták.

Alexy János

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1958 JUL 31

V

Alexy János pozsonyi festőművész, érdemes művész, író gyűjteményes kiállítására készül a Műcsarnok. A kiállítás augusztus 10-én nyílik.

Alexy József

Otvöslegény

Irodalmatyr.

Mihalik Sándor:
A rimaszombati
Otvöscsek. Bpest,
1919. 41. l.

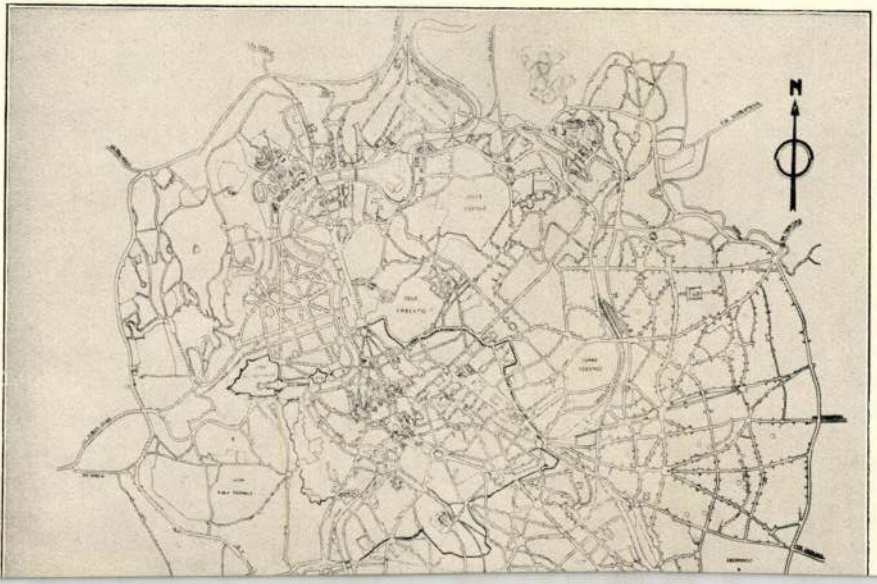
N

MDK

Alexy József ötvös

Alexy József ötvöslegény, felszabadulasakor készitett metszeteivel tünt ki.

-ó-: Régi magyar ötvös-rézmetszők.

Magyar Iparművészet, 1903. 221-224.lap./képpel./

magiova

Alexy József

ötvös XVIII. sz.

irod

Gerevich Tibor —

Genthon István; A

magyar történelem

képeskönyve. Brest,

1935. XXXI. l.

BUDAPEST
935 JUL 3120
Sa 62 Sa

Alexy József

ötvös

XIX. sz.

Magyar Iparművészet, 1897/98.

I. évf. 6/7. sz. 296-298. o.

Szendrei János: Egy ötvös remek a multból.

Alexy Károly

szobrász

1868/69 és 1869/70-ben

a mintázást tanította

az alábbi iskolában.

Jánosi II. ker. reálisk.

103. l.

~~192~~
183.6
-+1.9
17

910 DEC -3 15
LK LK

Alexy Károly

irod

Fromhold Artur:

Alexy Károly. első rajztanítója. Művészet

1910. 182. l.

NY. MIN. OSZT. TANÁCSOS

SZÉNNAGYKERESKEDŐ

Iroda és könyvelőség:
XI. kerület, Horthy Miklós-út 46. sz.
Telefon: 68-0-99
Csúzda:
XI. Kelenföld, Budaörsi-út 56—58.
Telefon: 68-6-15

Méltóságos
Nagyságos Dr Szentiványi Gyula *úrnőnek*
úrnak

BUDAPEST

Budafoki ut 10./c.

BATTHYÁNY LAJOS KIVÉGZÉSE

Kilencven éve lesz 1939-ben, hogy kivégezték Pesten, az Ujépületben, Batthyány Lajos grófot, az első magyar alkotmányos miniszterelnököt

Nagy évfordulóhoz közeledünk, egy történelmi gyász emléke fog átsuhanni az országon. 1939 október hatodikán — egy év és hét hónap mulva — lesz kilencven éve, hogy Pesten a zsarnokság félelmes hirü tanyáján, az Ujépületben, kivégezték *Batthyány* Lajos grófot, Magyarország első felelős és független miniszteriumának elnökét. Egy napon az aradi vértanukkal.

Megirtuk nemrég az *Ujság*-ban, hogy a főváros emléktáblát tétet a Pázmány Péter-téri Károlyi-palota falába, mert 1849 január nyolcadikán ebben az épületben fogták el Batthyány Lajost. A főváros nem szünt meg jeleit adni, hogy érzi, mivel tartozik a nagy vértanu emlékének. Batthyány-emlék eddig négy van Budapesten, a készülő müvészi emléktábla lesz az ötödik. De abban, hogy kilencven évvel a pesti gyásznap után esedékessé válik a *hatodik is*, szentül hinni kell.

Titkos fülke a Ferenciek templomában

Az első Batthyány-emléket, a megindítót és felejthetetlent, már nem láthatja senki. Sötétségbe van rejtve a föld alá s lejáró nélküli boltozat választja el az élőktől. A Kossuth Lajos-utca déli korzóján sétálóknak, mikor a Ferenciek temploma mellett járnak, jut-e valaha eszükbe, hogy szent földet tapodnak lábaik? A régi Istenháza, melyet IV. Béla király épitett, egykor a ferences barátoknak, temetőt rejt főoltára alatt, egyikét *a régi Pest katakombáinak*. Lenn a mélyben századok óta porladnak a halottak. A világ zaja nem hallatszik le hozzájuk s hatalmas kőlap zárja el őket a felső sirboltól is, melybe talán másfélszáz évnél régebben vitték le elsejét azoknak az elköltözötteknek, kik végső óhajtásukkal az Ur oltára alá kivánkoztak. A régi pesti családok e kiváltságos temetkezőhelyére már a hetvenes évek óta nem vittek ujabb halottakat, harminc évvel ezelőtt, 1908 őszén pedig végkép elzárták a sirboltot: befalazták a lejáróját is. De örök időkre nemzeti szent hellyé avatja a ferenciek kriptáját az, hogy 1849 október hatodikától 1870 junius kilencedikéig ez a sirbolt rejtette el a vértanu-miniszterelnök, *Batthyány* Lajos gróf tetemét. Emlékezetremélló története van ennek.

Batthyány Lajos grófot 1849 október 6-ának éjjelén titokban felszállitották ide. Holttestét a kivégzés után az Ujépületből a Rókus-kórház halottaskamrájába vitték (ily szent emlék füződik Budapestnek e régi, maholnap lebontásra kerülő, egyszerü épületéhez is!), onnan akarták jeltelen sirba tenni a névtelen halottak közé. De a végzetes nap délutánján látogató jelentkezett *Dank* Agáp atyánál, a ferenciek pesti gvárdiánjánál. Felkereste *Szántóffy* Antal pestbelvárosi plébános és az Ur két igaz szolgája titkon megegyezett egymással, hogy Batthyány holttestét orozva elvitetik a rókusi halottaskamrából és a zárda sirboltjában fogják elrejteni. Nagy veszedelmeket rejtő vállalkozás volt. De a két hü magyar nem rettegett semmi következménytől. Dank Agáp atya éjnek idején egy szerzetestársával kiment a Rókusba, beszentelni és temetni Batthyány Lajost. Hajnalodott, mikor a klastrom hatvainutcai falkerítésének kapuja előtt megállt egy nagyon szegényes rókusi halottszállitó kocsi. Az utca néptelen volt. Két kórházi szolga leemelte a kocsiról az egyszerü fekete koporsót és levitte a templom sirboltjába. Ott lenn, a keresztfolyosó közepén rátették a Szent Mihály-lovára. Agáp atya beszentelte a halottat, aztán mind a négyen: a szertartást végző pap, a szolgálattevő szerzetes és a két kórházi szolga, letérdeltek a koporsó mellé és a szív mélyéből fakadó imádságot mondottak a halottért. Másnap ujra beszentelték a koporsót, levették fedelét s látták, hogy csakugyan Batthyány Lajos gróf alszik benne — a homlokán fekete vászondarab fedte a golyó helyét —, aztán a keresztfolyosó baloldalán, a föld színéhez közel levő nyitott sirüregbe tették, azt megbizható kőmivesekkel befalaztatták s az üreg nyilásába vörös márványkőlapot illesztettek, melynek *belső* oldalára ez az egyszerü felirat volt bevésve:

1849-IK ÉVI OKTÓBER 6-IKÁN AZ URBAN ELHUNYT G. B. L. ÁLDÁS ÉS BÉKE HAMVAIRA.

A vértanu rendes nevét még a kőlap elrejtett felére sem merték rábizni.

Ez volt *az első Batthyány-emlék* Budapesten.

A vértanu mauzóleuma

Majdnem huszonegy évig pihent a vértanu a ferenciek sirboltjában s 1870 junius 9-én vonult el onnan, nemzeti gyászünnep közben, a Kerepesi-uti temető *Batthyány-mauzóleumába*. Az elhagyott sirfülkébe pedig nem temettek uj halottat. Elfalazták ujra és nyilásába fehér márvány kőlapot illesztettek, mely hirdetni fogja az utókornak, ha későbbi századokban egyszer még feltárják a régi sirboltot, melyben harminc évvel ezelőtt én még lenn jártam, hogy ki pihent valamikor ebben az üresen hagyott sirüregben. S meg fogják találni ez emléktábla mellett, a falnak támasztva azt a régi vörösmárvány kőlapot is, mely hosszu időn át védte Batthyány Lajos koporsóját.

Három hónap hiján hatvanyolc éve porlad mauzóleumában, amelyet *Schickedanz* Albert tervei szerint épittetett a főváros. És ezt a sirfeliratot vésette márványába:

NAGY KÜZDÉS VOLT EGÉSZ ÉLETE, SOKAK ÁLTAL FÉLREÉRTVE. OH, DE SZENT VOLT HALÁLA, ÉLETÉT MEGMAGYARÁZTA.

További harminckilenc évig egyedül pihent. Aztán elhelyezték koporsója mellé özvegyének, *Zichy* Antónia grófnőnek koporsóját. 1849-nek amaz október hatodikától mindhalálláig, 1888 szeptember 28-ikáig, örök gyászban viselt özvegysége után, Dán halt meg hetvenkéléves korában. Aztán még inkább megnépesült a sirbolt. Batthyány Lajosnak majdnem egész családja odavonult már: előbb, 1929 márciusában, *Ilona*, 1932 január havában pedig *Elemér*. Nagy kort értek meg mind a ketten. Batthyány Elemér gróf koporsójának befogadására utoljára nyitották meg a mauzóleum kapuját. Öten vannak már együtt: a szülőkön és két gyermekükön kivül egy unoka is, *Beniczky* Lea, Batthyány Ilonának második házasságából született leánya, ki 1883-ban halt meg, de csak 1929-ben találta meg végső pihenőjét a Batthyány-mauzóleumban, amidőn anyjával együtt odavitték. Batthyány Lajosnak 1837-ben született idősebbik leánya, *Emma*, ki Batthyány Géza gróf felesége és Batthyány Lajos grófnak, Fiume volt kormányzójának anyja volt, nem a mauzóleumban pihen.

A tőr

A Szabadság-téri Kossuth-emlék megörökiti szobrocsoportozatában Batthyány alakját is. Tünödve, szinte lesujtva áll a szabadságharc nagy szereplői közt. Lamberg megöletése után állhatott igy, mikor átlátta, hogy nem lehet tovább fenntartani a törvényességet és lemondott miniszterelnökségéről. Még egyszer szerepelt mint szabad ember az önvédelmi harc történetében, 1849 január elején, mikor vállalta az országgyülés megbizását és *Deák* Ferenccel, *Mailáth* Györgygyel s Antallal és *Lonovics* József egri érsekkel Bicskén járt békekövetként *Windischgrätz* hercegnél. A herceg nem fogadta és csak azért nem tartóztatták le mindjárt a lázadónak nyilvánitottat és vagyonától megfosztottat, mert a parlamentairt látták még benne. Deák azt ajánlotta neki, hogy meneküljön, de ártatlannak tudta magát és nem fogadta meg a tanácsot. Visszatért Pestre s ott fogták el *Károlyi* György gróf palotájában január 8-án. A budai helytartósági épületbe vitték s ott volt még január 22-én is, amikor a honvédhadsereg Buda ostromára készült s a Várban elharapódzott nagy fejetlenséget látva, arra kérte felesége, kit hozzáengedtek, hogy álruhába öltözve szökjék át vele Pestre és ott rejtőzzék el a magyarok bejöveteléig. Maga Batthyány Lajosné irja meg ezt naplójában, melyet a családi levéltár egyéb történeti irataival együtt *Friedrich* Endre kegyesrendi tanár ismertet Batthyány Lajos gróf utolsó napjairól irt munkájában, s feljegyezte hozzá, hogy mit felelt erre férje:

— Jó lovon, karddal a kézben szivesen, de igy — asszony mögé bujva — arra nem tudom elhatározni magam.

Igy másodszor is elutasitotta magától a szökés gondolatát.

Elvitték Laibachba s ott néhányévi börtönre itélték. Ez nem elégitette ki azokat, akik veszlére törtek s továbbhurcolták Olmützbe, majd, a forradalom bukása után Pestre, az Ujépületbe.

Ott uj bünvádi eljárás alá fogták és a haditörvényszék — Komárom elesett! — kötéláltali halálra itélte. Október 5-én délelőtt hirdették ki előtte az itéletet. Batthyány, amilyen nagy önuralommal hallgatta az itélet elejét, annyira megdöbbent és arcvonásai is elárulták felindulását, mikor meghallotta az itéletnek a kivégzés módjáról szóló részét. Felháborodva tiltakozott az égbekiáltó igazságtalanság ellen. Azt mondta, hogy ily eljárással meggyilkolhatják, de el nem itélhetik. Mindegy, a siralomházba vitték. Nem engedték meg neki, hogy megáldja gyermekeit, csak a feleségét bocsátották be hozzá néhány percre. A folyosón egy, a siralomházban két gránátos állt őrt s mindvégig ott maradt egy hadbiró és *Hahsenteufel* foglár. A házastársak halkan és magyarul beszélgettek. Batthyány a meggyalázó halál elől az öngyilkosságba akart menekülni. Felesége már tudta ezt s a fülébe sugta: „Mérget nem kaphattam, de *ezt* hoztam." Batthyány a felesége kendője alá nyult és észrevételenül átvette tőle azt a kis tőrt, melyet Batthyányné néhány évvel azelőtt kapott ajándékba *Wenckheim* Béla bárótól, mert egy mükedvelői szinielőadáson vállalt szerepében tőrre volt szüksége. Igy irta meg Batthyányné a visszaemlékezéseiben. A Nemzeti Muzeum ereklyetárában őrzik ezt a kis játékfegyvert.

Batthyány most már szembenézett sorsával, melyet elkerülhetetlennek látott. Egy francia pappal, Bertrand *Plante* abbéval, Károlyi Sándor gróf nevelőjével végezte el keresztényi kötelességét. Károlyi István küldötte hozzá. Az abbé két óra hosszáig, este kilenc óráig időzött a halálraitéltnél. Mikor eltávozott, Batthyány lefeküdt s az ágyban irta meg utolsó levelét a két foglár segédkezése közben: az egyik az ágy mellett a tintatartót, a másik a gyertyát tartotta. Németül irta meg levelét, mert börtönőrei látni akarták, mit irt. Friedreich közléséből ismerjük meg hitelesen ezt a megrenditő irást. Október 5-én este 9½ órakor kelt s a halálra készülő ezt irta benne:

„Elnézéssel és szerelmünk első éveire emlékezve gondolj reám. Áldd meg és csókold meg nevemben a gyermekeket, ne szégyelje, nem kell szégyelniök atyjukat, halálom gyalázata előbb vagy utóbb azokra fog visszaesni, akik igazságtalanul és hálátlanul gyilkoltatnak meg. Ebben az ünnepélyes órában esküszöm, hogy soha sem férközött lelkemhez a gondolat, hogy eláruljam a királyt és a monarchiát s hogy a hazának nem kevésbé voltam hive, ki vonná kétségbe most? És ezért halok meg; a törvény, a király esküje volt az én szabályozóm s attól én sem jobbra, sem balra nem tántorittattam el magam, *viam meam persecutus sum*, és ezért ölnek meg engem."

Arra kérte még a feleségét, hogy hagyja el az országot a gyermekekért. „A te vagyonod elég lesz számukra, jobb a szerény életsors, mint az alamizsna azok kezéből, kik árvaságra juttatták őket."

„Allez, Jäger, éljen a haza!"

A kivégzést másnap reggel félhat órára tüzték ki. Október 6-ikára, mert ez a nap volt a Bécsben meggyilkolt *Latour* gróf halálának első évfordulónapja. Ez volt a visszatorlás napja Pesten és Aradon. A gyilkosság bünszerzőjének, kitünt, hogy alaptalanul, Batthyányt tartották.

A vértanu számára most már esedékessé vált, hogy megmeneküljön a „gyalázatos

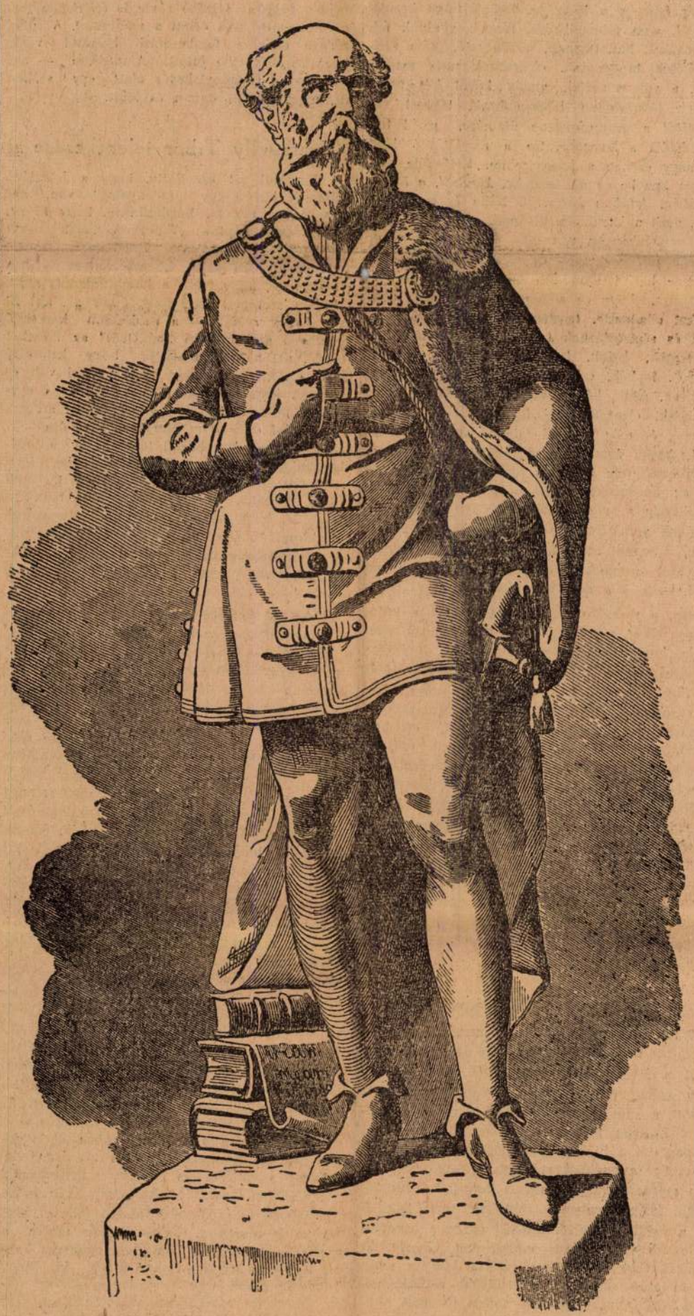

Székely Bertalan rajza Alexy Károly Batthyány-szobráról

halál"-tól, melyet neki szántak. De gondolt arra is, hogy feleségét vagy másokat zaklatni fogják a tör miatt, ezért bevett levelébe egy biztositékot, mely utólag elhitethete volna, hogy a tört már régebben magánál reitegette.

Reggel régy óra tájban állig magára huzta a takarót és leste a pillanatot, amikor leple alatt sebet ejthet magán. Batthyányné azt irja visszaemlékezéseiben, hogy nyakán halántékán és karján szurta meg magát, de az orvosi látlelet és a vizsgálati jegyzőkönyv csak a nyaksebéről emlékezik meg. Reggel öt órakor jelentkezett nála, az utolsó szolgálatot teljesiteni mellette, *Plante* abbé. Vérnyomokat látott arcán. Batthyány megmondotta, hogy véget akart vetni élete ének, igy akarta elkerülni a gyalázatos halált. Aztán jött felkelteni a főtörzsfoglár. Nagy volt az ijedelem. Hirtelen nem találtak katonaorvost és Pollak hadnagy kétségbeesve rohant el *Balassa* János dr. orvostanárhoz, ki a siralomház alatt levő cellában raboskodott:

— Um Gottes Willen, Herr von Balassa, stehen Sie auf, der Batthyány hat sich erdolcht!

Balassa megállapitotta, hogy a jobboldali ütőeret sebezte meg nyakán és tiltakozott az itélet végrehajtása ellen.

El kellett halasztani az itélet végrehajtását. Délután öt órára. A seb még akkor sem gyógyult be. A kötélhalált, bár nem találtak törvényi alapot arra, hogy a büntetés nemét a birói felsőbbség távollétében meg lehetne változtatni, mégis golyó általi halálra változtatták át, mert el kellett kerülni a botrányt, melyet a nyakon levő kötés látványa kelthetett volna a kivégzésre a Holtzplatzon rémülten összegyült hatalmas tömegekben.

Batthyány utjának végére ért. Bilincsbe verve s a tábori káplán karjára támaszkodva indult a vesztőhelyre. A menet lassan haladt, mert az elitélt a nagy vérveszteség miatt alig birt a lábón állni. A nézők rémülten látták szenvedését. Minden erejét összse kellett szednie, hogy kibirja a néhányszázlépésnyi utat. Ünnepélyes kvekkerszabásu fekete kabát volt rajta, fekete nadrád és fehér mellény, fején arannyal hímzett kék selyem házisapka. Batthyány tekintete nyugodt volt, csodálatosan felemelő szelidség és nyugalom sugározta be viaszfehér arcát. Igy irja le a történelmi jelenetet Batthyány utolsó napjainak krónikása.

Aztán elkövetkezett a vértanuság pillanata. A vesztőhelyen a hadbiró ujra felolvasta az itéletet. A foglár, az előiráshoz hiven háromszor kiáltott kegyelemért. A hadbiró válaszolt rá: „Istennél a kegyelem!" Batthyány letérdelt. *Ungvárry* tábori káplán kötőzte be szemét. Hat vadászkatona lépett elő, közülök az első három lövésre emelte fegyverét. Batthyány utolsó szavai ezeknek szóltak:

— *Allez, Jäger, éljen a haza!* Rajta, vadászok!

A vezető őrnagy háromszor suhintott kardjával, a lövések eldördültek és Batthyány arcrabukott. A három golyó közül egyik a szivét, a másik a mellét, a harmadik a homlokát furta át.

Ezen a megszentelt helyen, az egykori Holzplatzon áll Budapesten a *negyedik* Batthyány-emlék: az *Őröklámpa*, Pogány Móric müve.

A szobor

Az *ötödik* Batthyány-emlék az a márványtábla, melyet a volt Károlyi-palota falába fognak illeszteni. A *hatodik*, melynek felállitása, ugy érezzük, most válik esedékessé: *a budapesti Batthyány-szobor* lesz. Mert nem lehet, hogy ennek a halhatatlannak és örök példának földi alakját ne örökitse szobor itt Budapesten. Talán pályázatot sem kell kiirni rá. A mintája maga is történelmi s — ha ugy tetszik, — készen áll. Teljes hatvanegy éve óta. *Alexy* Károly, a maga idején kiváló alkotásairól ismert szobrász müve (a Vigadó szobordiszei közt van több kitünő munkája s a londoni Kristálypalota számára ő készitette el Kossuth és Batthyány mellszobrát), álló szobor, 1867-ben mutatták be, ércbe öntve, a párizsi világkiállitáson. Hogy hol van most, nyomozni kellene még. Talán a Batthyány-leszármazottak egyikének tulajdonában. De elveszve nincs, még ha nem is kerül elő. Megörökitette a nagy *Székely* Bertalan egy tökéletes rajzban, melynek hü mását itt mutatjuk be, ennek a cikknek a keretében. *Szász* Károly ezt irta 1867-ben arról, hogyan hatott rá Alexy alkotása: „A szobrász vésője semmit sem adhat ez alak dallás fenségéhez. Ha hiven másolt, legföllebb ha jól elleste és szerencsésen kiválasztotta a pillanatot, mikor a hős akár a parlament viharával, akár az életölő golyókkal szembenéz, mikor a régi római költő szerint „sem a fenyegető hatalom tekintete, sem a rosszat követelő polgárok tulzó heve" által meg nem ingatva áll erős meggyőződései sziklatalapzatán, a hű erről fogalmat bir nyujtani az utóvilágnak: elegei tett kötelességeinek." (—a).

A nagy rejtély

Dr. Chengery Pap Elemér könyve csodálatos kisérleteiről

Vaskos könyv fekszik előttem. Sok kép van benne, olyan, mint egy emlékalbum. Valóban az: egy élet hosszu és fáradságos kutatómunkájának és tudományos eredményeinek foglalata, amely nyilvánosságra hozva a szerző metapszichikai kisérleteit, tudtommal Magyarországon először tárgyalja *a tudományos birálat módszereivel* ezeket a jelenségeket. Irta *dr. Chengery Pap Elemér* és a cime: *Uj látóhatárok felé*... Mert nemcsak emlékkönyv ez a szép mű, hanem jövőbe mutató, utjelző tábla, telve izgató lehetőségekkel, gondolkozásra késztető felvillanásokkal, pozitiv megállapitásai közt egészen uj valószerüségekkel, amelyek által az, ami eddig fantasztikus és lehetetlen volt, kézzel foghatónak és egyszerünek tünik fel. Valóban *uj látóhatárok felé* nyilik kilátás ebből a könyvből, uj tudományos gondolkodás és többé-kevésbé uj világnézet felé.

Miről van szó? Összeülnek néhányan a szerző laboratóriumában, a médium transzba merül s aztán olyan tünemények történnek, melyeket valamikor kisértetieseknek tartottak. Először is kicserélődik a médium lénye: másik valaki beszél belőle, aki magát *egy régen elhunyt ember szellemének mondja* s igéri, hogy a médiumból s a kisérletezőkből kivont erő segitségével különféle jelenségeket fog előidézni. Meg is csinálja. Székek mozdulnak meg a szoba sarkában, a nagy kő hamutálca a távolból fejünk felett a kisérleti asztal közepére repül, a függöny feljebben, kiduzzad, a gummitalpu nehéz asztal, anélkül, hogy bárki hozzányulna elkezd csuszni, felénk tart, majd visszaindul, felborul, a kis kosár felmegy a levegőbe, fejünk felett kering, leszáll, ujra felemelkedik, fények gyulnak fel, kopogások hallatszanak, nemlátható, puha szellemkezek tapogatnak, cirógatnak vagy megütnek, a sulyos asztal, amely körül két-három méter távolságban körbenállunk, taktust ver magától a gramofonzene ütemére, majd felemelkedik a levegőbe. De a nemlátható lény tulmegy ezeken a jelenségeken. Különféle dolgokat hoz be az ülésterembe, *kivülről, a bezárt ajtókon, falakon keresztül*. Néha éppen olyasmit, amit a jelenlevők kivánnak, ami valakinek, aki vendégképpen van ott, *éppen akkor az eszébe jut*. Élőlények és életlen tárgyak oly tömege került ilymódon *Chengery Pap* kisérleti asztalára, hogy az a szomszédos terem, ahol ezeket elhelyezte, természettudományi muzeumnak és régiségtárnak is beillenék. Kavicsok és vasszegek, halak, bogarak, mókusok, rákok, egerek, lepkék, csigák, virágok, növényievelek, magvak, ágak, békák, madarak, porok, pálcák, szivarok, cigaretták, virslik, parfömök, iratok, pénzek és még mennyi mindenféle más dolog tarka-barka áradata apportálódott be ilyenformán ezekre az ülésekre, bizonyitékul, hogy az anyag *korántsem olyan szilárd valami* és a szerkezete *nem oly felbonthatatlan*, mint amilyennek gondoljuk. Csak éppen hogy nem ismerjük azokat az erőket, amelyekkel a tárgyakat kint atomjaikra bontani, igy a falak résein át behozni s a szobában ujra összetenni lehet.

Nos, a szerző ezeket a jelenségeket a tudomány rideg módszereivel és müszereivel vizsgálja, hogy megállapitsa valóságukat, aprólékos gonddal irja le őket s egyuttal az ellenőrzést és az ülések lefolyását is, annak igazolására, hogy a csalás lehetetlen. Könyvében pedig szabatos gonddal beszámol a történtekről, objektiv megállapitásainak és megfigyeléseinek erejével adván tudományos hitelt és bizonyitó értéket a tényeknek. Középkori babonák és kisérteties fantasztikumok helyébe korunk józan, hideg, észszerü gondolkodásával szolgáltatja a tárgyi bizonyitékok tömegét, eddig rémlátásoknak minősitett erők, lények és világok létezésére. Van-e ennél izgatóbb és nemesebb feladat? Nem érdekesebb-e a külső és a belső politikánál, az emberek és az embercsoportok önzésének és marakodásaiknak történeténél ezeknek a jelenségeknek a vizsgálása?

Szenzációs kosárlebegés

9 óra 35 perckor — irja a szerző — a kosár kisiklott a médium kezéből és szabadon lebegett a levegőben, a médiumtól távol — hol egy méternyire, hol másfél méternyire a feje fölött, a háta mögött és lefelé a padló irányában. Lebegés közben a padlóig ereszkedett és kopogtatta a fülével. Onnét fellebegett a mennyezetig (a padlótól számitva a mennyezet 340 cm magasan van) és azt is kopogtatta fülével; majd lassan zeg-zugos irányban lefelé lebegett és a médium kezétől 120-150 cm-re a legváltozatosabb telekinetikus mozgásokat végezte. Közben többször a függönyfülke tetejére szállt le és azon sétált ide-oda. Később a fülke negyedkör-alaku peremének szélén mozgott apró ugrások- és csuszásokkal, függélyes helyzetben, az egyik faltól a másikig és vissza.

Ezalatt dr. J. Piroska és Sch. Sándor *okkult uton ütéseket kaptak a hátukra*, amelyek olyan benyomást keltettek, minha vékony vesszővel ütögették volna őket. Az ülések puffanását mások is hallották. A kosár a lebegések alatt dr. J. Piroska fejebubját is ütögette aképpen, hogy közben néhány centiméternyire felugrott és ismét visszaesett a fejére.

Most — 9 óra 50 perckor — a *Kontroll* (a „Kontroll" a médiumon keresztül jelentkező szellemet jelenti) a médium kezébe adatta a a másik kosárkát is. Mind a kettőt visszaadta és átvizsgáltatta a körtagokkal. Azután ujra átadtuk neki mind a kettőt. A kosarak csakhamar kisiklottak a kezéből és a levegőben 20-100 cmre egymástól, *egyszerre végeztek lebegéseket*, távol a médium testétől.

Ezalatt a médium a kezeivel, amelyeket dr. J. és Sch. fogott, hátratéve tapsolt (Hogy jelezze vele, hogy kezeinek semmi részük a jelenségben. *A cikkiró megjegyzése.*) Közben beszélt is. Az egymással szemben lévő kosarak a médium fejét és vállait többször körüllebegték és teljesen szabálytalan, zeg-zugos mozgásokat végeztek... Eközben előfordult, hogy mind a két kosár leesett a padlóra s onnét oly mozgással lebegett fel a médium feje fölé, ahogy a pók mászik fel az általa kibocsátott szálon. Lehetetlen szavakkal leirni a változatos és rendkivül szép jelenségeket, amelyekről az elmondottak csak gyenge képet adnak...

A médium 9 óra 56 perckor megfogta és ledobta a kosarakat a padlóra. Ekkor észrevettük, hogy a világitószalagos függönyfülke *jobboldali szárnya lassan emelkedni kezd*... Majd a függöny legalsó része is felemelkedik... és vállmagasságban érinti a médiumot. A fülke szárnya eközben felakasztási helyétől végig vizszintes helyzetbe jutott. A médium — aki a kosár- és függönylebegés alatt egy széken ült, most leszállt onnan és leült.

Szamuelly Tibor jelentkezése

A Kontroll azt mondotta, hogy a jelenlévő szellemek között egy „szörnyeteg" van, aki borzalmasan néz ki. Kérdésünkre, hogy ki az, azt a választ kaptuk: *„Tibor"*. A másik nevét nem mondotta meg, csak ismételte: *„Tibor!"*... Ezek alapján arra következtettem — irja a szerző —, hogy talán a kommunizmus alatt, 1919-ben szerepelt Szamuelly Tibor az, aki itt van. *„Izsák rabbi"* — a médiumon keresztül jelentkező szellem, aki „odaátról" az üléseket vezette, azt mondta magáról, hogy legutolsó földi életében galiciai zsidó rabbi volt és Izsáknak hivták — igenlően válaszolt s egyuttal közölte, hogy *ez a szenvedő szellem kapcsolódni akar a médiumhoz*. 10 óra 50 perckor hozzátette: bármi történik is a médiummal, ne ijedjünk meg, mert baja nem lesz!... 10 óra 20 perckor utasitott, hogy tartsunk hosszú szünetet, a laboratóriumot azonban zárjuk le, hogy ne kelljen újból átvizsgálni. A médium 10 óra 20 perckor ellendelejezéssel felébresztette magát a transzból... (Az ellendelejezést persze a Kontroll végeztette vele).

11 óra 20 perckor a médiumon a transz jelei mutatkoztak. Azonnal elrendeltem, hogy a körtagok — az ellenőrzők felügyelete mellett — a szokásos vizsgálat közben, egyenként menjenek be a laboratóriumba. Ezalatt a médium a muzeumban, az asztalnál ült, 120 gyertyafényes villanyvilágitásban. Éppen őreá került a sor, hogy cigarettájának elszivása után (a médium: *Pap* Lajos és a könyv tulnyomóan az ő körülötte előfordult jelenségekkel foglalkozik), bejöjjön a laboratóriumba, amikor nagy robaj hallatszott a muzeumból. Kisiettem és a médiumot a padlón fekve találtam. Sch. Sándor mellett. A médium a váratlan bekövetkezett transztól *székestül levágódott a padlóra*. Sch. Sándor a szokásos ellenőrzés mellett bebocsátatott a laboratóriumba, ahonnan kérésemre dr. G. Rezső főorvos kijött a médiumhoz segiteni... Néhány pere mulva sikerült is talpraállitani. Két karjánál fogva be akartuk vezetni a laboratóriumba. De csukott szemekkel alig tett néhány lépést, amidőn hirtelen kicsuszva, teljes hosszában megint levágódott a padlóra, lábával a levegőben kalimpálva. Az egyik muzeumi vitrin mellett esett le és lábával annak vastag üvegtábláját is bezurta. Néhány percig ismét dele'jeztem. Lassan felállt és az ellenőrzők támogatása mellett bement a laboratóriumba. Az ajtón belül megállt és (zöldfényü világitás mellett) tetőtől-talpig a leggondosabban átvizsgáltatta magát. Közvetlenül utána ... ismét levágódott a padlóra és néhány másodpercig mozdulatlanul hevert... Karjaival hadonászott a levegőben és jobbkezét, valamit jelezve, köralakban is mozgatta. Néhány pere mulva, a szenvedőkért mondott ima után, panaszos hangok törtek ki ajkain. Ekkor került ki, hogy *Szamuelly Tibor vette birtokába a médium testét. Rettenetes erőlködések között néhány szó tört ki belőle.* Szamuelly kinlódva nyögte, hogy *tszonyuan szenved: üldözik azoknak az emberek szellemei, akiket felakasztatott és halálra kinoztatott.* Arra kért, hogy világositsuk fel azokat, akik a földön gyülöletet szitanak: *okulhatnak az ő példájából, hogy milyen rettenetes szenvedés vár reájuk az elkövetett bünök miatt.*

A médium szeméből patakzott a könv. A földönfekvő médium arcát letöröltem zsebkendőmmel és kértem a megnyilvánuló Szamuellyt, hogy most már hagyja el a médiumot, mert az is szenved azáltal, hogy átéli vele együtt az ő kinjait... A médium még néhány percig fetrengett a padlón, majd segitségemmel és dr. G. segitségével felállt és leült helyére a kisérleti asztal mellé. Szamuelly elhagyta a médiumot, Helyét *Izsák rabbi* foglalta el és megerősitette, hogy Szamuellyt az általa megkinzott és meggyilkolt emberek szellemei üldözik és azok elől menekült be ma hozzánk, „ahogy a földön a nép hosszuja és üldözése elől menekül be valaki a templomba".

Élő karvaly és más feltünő apportok

Ez az ülés azért is nevezetes, mert ezen egy élő karvaly apportáltatott. Erre éjfél után került a sor. Előzetesen már jelezte a Kontroll azzal, hogy figyelmeztette Ch. Papot, *házzon fel két kesztyüt, mert szüksége lesz rá.* Fél egy felé közölte, hogy *„egy sast"* hoz és hogy „a feje már a médium kezében van." A Kontroll igen erősen szoritotta a médium karjait az ellenőrzőkkel. Félegykor a médium *egy madarat kapott el a levegőből* és Ch. Pap kezébe adta. Az első másodpercekben a madár *élettelennek* látszott — az apportált élő állatok mindig ilyen elszibbadt állapotban érkeznek — de amikor a kisérleti asztal világító korongjára tették, ott mozogni kezdett. *Jól megtermett élő karvalymadár volt.* Élescsőrü, hosszukarmu. Szárnyszélessége 60, hossza 35 cm. Nyugodtan megkérdezhetjük Klingkowström bárót — ezt én irom, nem Ch. Pap könyvéből idézem. — aki a ruminációs „elméletet" vallja, mely szerint a médium az ülés előtt lenyeli és az ülés alatt a gyomrából ujra kiadja az apport-tárgyakat, feltételezi-e, hogy ez az élő madár is nyolc órától fogva a résztvevők valamelyikének a gyomrában lappangott egészen fél egyig? És az élő rák, szarvasbogár, nünüke, egér? Hát a kigyó és a teknősbéka? Vagy a tövises kaktusz?

Az egyik ülésen, amelyen résztvettem sok apró darabokból álló törmelékkavics zudult le — a hátam mögül, ahol nem volt senki és semmi, csak a csupasz fal — a médium háromnégy méter távolságban ült velem szemben. Ott voltam egy ülésen, amelyen illatszert kértek a Kontrolltól s pár perc mulva szitálni kezdett arcomra s a többiek arcára a kölnivíz. Vizsont egy másik ülésen anélkül, hogy kértük volna, liszt hullt a levegőből, egészen fehér volt tőle a kabátom ujja. Láttam kövek érkezését és elüttését, sőt egy egér kialakulását, csak lapos volt, mint egy rajz, szürke *plazmából* képződött, de mielőtt egérré válhatott volna, eltünt. Láttam egy üveg megjelenését a médium kezében, akinek a csuklóját én fogtam, akit az ülés megkezdése előtt én vizsgáltam át, abban az egybeszabott trikóruhában, amibe Chengery belebujtatta, hogy a „csalási elmélet" lehetőségét méginkább kizárja. Estek a magasból reám gallyak és levelek. Ott voltam, amikor egy fehér egérke termett a médium tenyerében s amikor egy hatalmas rák hullott a kisérleti asztalra. Láttam az asztal magától való csuszását, ellenkedését próbáltam lenyomni, amidőn egyik láhával felemelke.lett, meggyőződtem róla, hogy képtelen vagyok csak megmozditani is és aztán többen ránehezedtünk s meggyőződtünk róla, hogy emberfeletti erő tartja ebben a helyzetben s akadályozza, hogy lenyomjuk rendes állásába. Láttam, amikor zöldesköken villanó fénykarikák övezték a médiumot, egyem is megtapogatott a szellemkar, a „teleplazma", nem kell ezeket megismételnem, hiszen az *Ujság* bőven beszámolt e kisérletekről, ez a könyv még százszor annyi jelenséget ir le — 1928-tól 1933-ig összesen 265 ülés anyagát dolgozza fel — de mindezeken tul, a virágokon tul, melyeket a médium ugy szedett a magasból, mintha egy virágoskert volna a levegőben, a hirtelen megjelenő 75 cm hosszu vizisiklón túl, a beszélgetés közben nappali világosságban besuhanó őszirózsák, buzavirágok, ércpénzek, lezuhanó ágyulövedék-részeken, fkilónyi köveken, sirkövön tul a legcsudálatosabb és bizonyitóerejénél fogva a legmegdöbbentőbb mégis a *hóapport* volt. A befütött szobában bezárt ajtók mellett a médium a levegőből dió- és mogyorónagyságu hódarabkákat kapott el, amikor az ülés már jó ideje tartott. Semmiképpen sem lehetséges tehát, hogy ezt valaki becsempészhette volna, mert hiszen elolvadt volna a zsebében.

Csak néhány példát hoztam fel, de hozhatnék százszor, vagy akár ezerannyit is ebből az érdekes és értékes, szép könyvből. Mik ezek? Csodák? Óh, nem! Ezek a kisérletek az ismert természet határait tolják tovább, másrészt pedig megborzongatva éreztetik velünk a csodálatost, megszokott, mindennapi világunk határain belül. A szerző, a jövő munkása, önzetlen, szinte alázatosan önzetlen munkával keresi az igazságot, a mindennél drágább, a mindennél magasztosabb és a mindenért kárpótoló igazságot s akit semmiféle más melléktekintet nem csábit el a céltól, hanem csak ez az iránytü vezet, annak lehetnek tévedései a részletekben — bár én nem látok tévedést — de tudományos törekvésének s könyve tartalmának lényege a mindennapiságokon tul az idők távolába világit.

STRÉM ISTVÁN Dr.

Alexy Károly szobrász

Alexynek e szobra 1850 ben készült 34.5 cm talpon, szinezett gipsz.

Vayer Lajosné: Petőfi Sándor első szobra - Alexy Károly ismeretlen alkotása. 37.o.

A Petőfi Irodalmi Múz. Évkönyve. 1959. Bpest. 1959. Révai Nyomda. Bp.

Alexy Károly, szobrász

1844 ben a pozsonyi országgyűlés en bemutátta Vis Mátyás szobrát, Nagy ban nem készült el. Egy bronz másolat Batthyány Kázmérnál. 38 old.

Vayer Lajosné: Petőfi Sándor első szobra - Alexy Károly ismeretlen alkotása. 37.o.

A Petőfi Irodalmi Múz. Évkönyve. 1959. Bpest. 1959. Révai Nyomda. Bp.

Alexy Károly, szobrász

1835 ben a bécsi akadémiár tanult..
1847-ben hazakültözött. 1849-ben fogságba került. 1852 ig Pesten élt. 38 old.

Vayer Lajosné: Petőfi Sándor első szobra - Alexy Károly ismeretlen alkotása. 37.o.

A Petőfi Irodalmi Máz. Évkönyve. 1959. Bpest. 1959. Révai Nyomda. Bp.

Alexy Károly, szobrász

Kis méretű Széchenyi István bronz-
színűre festett kis méretű gipsz ~~szobra~~
mellszobra 1849 évszám „Alexi" névvel.
A Tud. Akad. gyűjteményében. Elpusztult
38 old.

Vayer Lajosné: Petőfi Sándor első szobra - Alexy Károly ismeretlen alkotása. 37.o.

A Petőfi Irodalmi Múz.Évkönyve.1959.Bpest.1959.Révai Nyomda.Bp.

ALEXY Károly szobrász

1847.

58. máj. 26. Az Igazgató esedezik a fenséges Kir. Helytartónál méltóztatnék megengedni, hogy Alexy Károly hazai szobrász néhai József cs. kir. Főherceg Nádor szobormintáját közszemléletül a Museum földszinti egyik üres szobájában felállíthassa

Művtört.Ért. 1990 1-2 126.

1850

56. márc. 6. Ugyanaz értesíti Alexi Károly szobrász urat, hogy Mátyás királynak az utóbbi által készített szobormintáját a nemzeti museum számára megszerezni mindenkép iparkodni fog: kérve tőle egyszersmind saját arczképét s életrajzát.

128. p

forint.

nap.

aláírás

lakcím:

szem. ig. sz.:

Alexy Károly szobrász

Petőfi mellszobra, Fehérhe rep. 39 old
A Petőfi Irod. Múz-ban.

Vayer Lajosné: Petőfi Sándor első szobra - Alexy Károly ismeretlen alkotása. 37.o.

A Petőfi Irodalmi Múz. Évkönyve. 1959. Bpest. 1959. Révai Nyomda. Bp.

Alexy Károly szobrász

Batthyány Lajos szobrát Barabás portréja után készítette. 41 old.

Vayer Lajosné: Petőfi Sándor első szobra - Alexy Károly ismeretlen alkotása. 37.o.

A Petőfi Irodalmi Múz. Évkönyve. 1959. Dpest. 1959. Révai Nyomda. p.

Alexy Károly, szobrász

Petőfi mellszobrának részlete. A Petőfi ~~is~~ Brod Múzban. Fekete rep. 40 sem.

Vayer Lajosné: Petőfi Sándor első szobra - Alexy Károly ismeretlen alkotása. 37.o.

A Petőfi Irodalmi Múz. Évkönyve. 1959. Bpest. 1959. Révai Nyomda. Bp.

Alexy Károly, szobrász, 1816-1880

hasa utan Londonba emigrál. Rá-
fael és Fornarina mellszobrainak
sikere megnyitja részére az utat az
angol nemesség kőreiheb, számos pa-
lota és középület szobrokkal való-
diszítésére kap megbízást (Bridge-
water House). A hires High-Gates-
kom temetőben sok szép síremlék

Anna Petrová-Plesková: Slovenské vý-
tvarné umenie obdobia národného
obrodenia.
Bratislava, 1966. 58. és 77. 78. old.

 m. D. K.

Alexy Károly, szobrász, 1816-1880

hirdeti művészi tudását. 1861-ben visszajött és Pesten mint real gymnázium rajztanár működött, mint szobrász is dolgozott. A vigadó homlokzatát díszítő bájos szobor, csoportok az ő művei. Lenovics herceg primásról szobrot készít. Baró Jeszenák János siremlehet ő mintaza meg a Pozsonyi temetőben. Kis méretű portré szob-

Anna Petrová-Plesková: Slovenské výtvarné umenie obdobia národného obrodenia.
Bratislava, 1966. 58. s 77-78. old.

 m. D. K.

Alexy Károly, szobrász, 1816-1880
rokat is készít, mátyás király, maria Terézia. A késő klasicizmus formanyelvét követi.

Anna Petrová - Plesková: Slovenské výtvarné umenie obdobia národného obrodenia
Bratislava, 1966. 58. és 77-78. old.

Alexi Károly

MDK

Hermina-kápolna szobrai.

THALY TIBOR: A 200 éves Városliget. Bp. 1958.

67.

 m. D. K.

Alexy Károly, szobrász, 1816-1880

Poprádon született. Első tanító mestere Müller kosmárki rajztanár volt, a szepességi müllel müvész család egyik tagja. Tanulma uzait Pesten Dunajszky László mütermében folytatja. aktiv részt vett a 1848 szabadság harcban, a szabadsághoz bü-

Anna Petrova-Ploshová: Slovenské výtvarné umenie obdobia národného obrodenia
Bratislava, 1966. 58. és 77. 78 old.

-1-

M.D.K.

Alexy Károly, szobrász

Vigadóra, készitett 16 táncoló alakjának helltherését és a művésznek a városi tanáccsal folytatott vitáját vázlatosan, de a vonathozó okmányok idézésével ismerteti a szerző, mint a Feszl-Frigyeszről készülőben levő munkájának egy részletét. Szerinte a táncoló alakok vázlatát Feszl adta meg a pályázatra felszólitott művészeknek. Alexynek 1860-ban tett ajánlata jóval olcsóbb volt mint Dunajszkyé dacára, hogy a hemányebb sóskuti kőből vállalta a munkát. Viszont 1867-ig változtak a viszonyok: Feszlnek, Izsónak, Than Mórnak is vitái voltak a ./.

Vámos Ferenc: Alexy Károly müve a Vigadón Müvészettörténeti Ertesitő, Bp.1962.XI.évf. 4.sz. 265-273.old. 9 ábra.

M.D.K.

Vámos Ferenc: Alexy Károly müve a Vigadón
Müvészettörténeti Értesítő, Ep.1962.XI.évf. 4.sz.
265-273.old. 9 ábra

M.D.K.

Alexy Károly, szobrász

... várossal. Amikor tehát Alexy 1867-ben pótköltségért folyamodik, mért az alakok nagyobb méretben készültek mint a szerződésben kikötök, azonki vül ajánlatát abban a remény ben tette, hogy az összes homlokzati szobrászi munkát ő fogja csinálni – kérését elutasítják. Szerző szerint a táncoló figurák ötlete Feszltől erad, sőt – mivel 1863-ban Irsó kiklós is tagja volt a zsüriner – szerző szerint Irsó táncoló figurait és népies felfogását is Feszl ihlette. 1881-ben, amikor a Vigadó-homlokzatára szánt szobrok mintáira pályázatot hirdettek, Alexy már nem volt élébe és Feszl szándékával ellentétben intértér el a homlokzat befejezését

Vámos Ferenc: Alexy Károly müve a Vigadón Müvészettörténeti Értesitő, 1962. XI. évf. 4. sz, 265-273. old. 9 ábra

M.D.K.

Alexi

A londonban élő magyar szobrász néhány hónapra hazajött, s ezalatt elkésziti gr. Batthyányi Lajos szobrát, özvegyének megbizásából, -közli a Főváros és Vidék c. rovat.

Divatcsarnok, Bp. 1861. dec. 3.
49. sz. boritólapján.

M.D.K.

Alexy Károly, szobrász

A Vigadó szobrászi munkáival kapcsolatban fenn maradtak az Epitési Bizottsághoz cimzett beadványai, utólagos pénzbeli követelmenyeiről, melyek az épület arányainak jobban megfelelő nagyobb méret alkalmazásából adódtak. Ilyenfajta követelése volt Izsó Miklósnak is megrendelőjével szemben, a Busuló juhász c. szobrát illetőleg, amikor is a biróság a honorárium megállapitására Alexyt kerte fel szakértőnek.

47

Soós Gyula: Alexy Károly élete és müvészete.
Müvészettörténeti Értesitő, 1961.X.évf. 1.sz. 47.old.

M.D.K.

47

Alexy Károly, szobrász

Londonból való haratérte után (1861) az Erdélyi Nők Egyesületének megbizásából kisméretü ajándékszobrot készit Ocak Ferenc részére (Pannónia, allegorikus ábrázolásban), melynek nyolcszögletü kőtalapzatát a szekesfehérvári Szt. István bazilika romjai körül kiásott oszlopdarab képezte. Ezt Henszlmann ajándékozta Alexynek. További müvei: Batthány Lajos szobrának 3-ik variációja, a pozsonyi Jeszenák síremlék, Kisfaludy Sándor és Ocak F. kisméretü mellszobrai. Élete végén mint rajztanár működött a IX. ker Rajztanodán, majd bécsi rokonainál halt meg.

Soós Gyula: Alexy Károly élete és müvészete. Müvészettörténeti Értesitő, 1961.X.évf. 1.sz. 47.old.

Alexy Károly, akvarell

M.D.K.

A budapesti Vigadó II. sz. pillérén és III. sz. pillérén lévő faragó alakok létrejötte. 1863.

48

Soós Gyula: Alexy Károly élete és művészete. Művészettörténeti Értesitő, 1951. X.évf. 1.sz. 48-old.

M.D.K.

Alexy Károly, szobrász

(1816-1880) munkássága fontos összekötőhapocs Ferenczy István klasszicizmusa és Izsó Miklós kiforrott romantikája között. 1843-ban bejárta Németorsz. nagobb városait majd visszatérve Bécsbe megmutázta Mátyás király szobrát, melyet az 1844-es personyi országgyülésen mutatott be. Terve nag feltűnést keltett és nag tábort vont el Ferenczy István Mátyást ábrázóló lovasszobor tervetől. Pártolói köré szegődött Henszlmann Imre is, míg Ferenczy a lesujtó bírálatok hatása alatt, vissza vonult Rimaszombatra, és alig is dolgozott többé. 45-46

Soós Gyula: Alexy Károly élete és müvészete. Müvészettörténeti Értesitő, 1961.X.évf.1.sz. 45-46 old.

M.D.K.

Alexy Károly, szobrász

(1816-1880) mint lelkes harafi, résztvesz a szabadságharcban, fogságba hérült, majd kiszabadulása után, Batthányi Lajos képmásának elhészítése miatt ismét börtönbüntetésre itélték. Ezután sem változtat nézetein: Petőfi szobrát hészíti el, feltehetőleg Barabás Miklós nek 1846-ban hészült tusrajza alapján, majd Széchényi István mellszobrát. Nevét ezidőben Alekszi-nek írja.

46-47

Soós Gyula: Alexy Károly élete és müvészete.
Müvészettörténeti Értesitő, 1961.X.évf.1.sz. 46-47.old

M.D.K.

Alexy Károly, szobrász

1861-ben látogat hazaj körel egy évtizednyi londoni emigrációjából, s itt a pesti Vigadó dissitéséhez készít alig néhány hét alatt várlatokat, melyekkel sikerül versenytársával Dunaiszky Lászlóval szemben, a megbízást elnyernie. Ezek körül a legjelentősebbek a nyolcszögletű pillérek legömbölyitett merejében körbefutó és állítólag Teszl sugallatára készült táncoló alakos csoportjai. (1863-64.)

47

Soós Gyula: Alexy Károly élete és müvészete.
Müvészettörténeti Értesitő, 1961.X.évf.1.sz. 47.old.

2) Alexy Károly
szobrán

~ rél: Vayer Lajosné: Petőfi Sándor első szobra: Alexy K. ismeretlen alkotása /Petőfi Irod. Múz. Évkve. 1959. 37./

Vámos Ferenc: Alexy Károly műve a Vigadón / Művtört. Ért. 1962. 265-273/

A magyarországi műv. tört. I. 379.
Corvina 1970.

M.D.K.

Alexy Károly, szobrász

(1816-1880). A levert szabadságharc utáni kilátástalan anyagi helyzet és a hatóságok kellemetlenkedéséi emigrációba kényszerítik. Londonba vándorol, ezek ujra megmintázza Batthány Lajos mellszobrát, majd Kossuth Lajosét (1856-ban) melynek egy ir peldánya a kassai muzeumba került. Londoni pártfogója az oda települt neves festőművészünk: Brocky Károly, aki főleg síremlék megrendeléseket szerez neki. Ennek körel egy évtizednyi munkásságát fórészt csak hirből ismerjük.

47

Soós Gyula: Alexy Károly élete és müvészete. Müvészettörténeti Értesitő, 1961. X.évf. 1 sz. 47.cl

ALEXY KÁROLY

LE 9.0.

M.D.K.

Alexy Károly, szobrász

Dann gróf kisméretű szobrának képe. 1844. Magyar Nemzeti Galéria

45

Soós Gyula: Alexy Károly élete és müvészete.
Müvészettörténeti Értesitő, 1961. X.évf.1.sz. 45.old

M.D.K.

Alexy Károly, arcképe

Stahrenberg Ernő kismére-
tű arcképének képe. 1844. Magyar
Nemzeti Galéria.

45

Soós Gyula: Alexy Károly élete és művészete.
Művészettörténeti Értesitő, 1961.X.évf.1.sz. 45.o1.d

Alexy Károly, szobrász

1847 ben hara jott. A nagyenyedi fő-
iskolának ~~at~~ elkészíti Megedűs Sámuel pro-
fessor szobrát. Barabás segíti. 38 old.

Vayer Lajosné: Petőfi Sándor első szobra - Alexy Károly
ismeretlen alkotása. 37.o.

A Petőfi Irodalmi Múz. Évkönyve. 1959. Bpest. 1959. Kávai
Nyomda. Bp.

M.D.K.

Alexy Károly, szobrász

(1816-1880)

Poprádon született szegény pároz családból. Szijgjártó tanoncnak adták, majd Késmárkon rajztanára Müller oktatására elhatározta, h. művész lesz. 15 éves korában Bécsbe utazott akol Klieber József szobrásztanár, támogatásával bekerült az Akademiára. Tanulmányait súlyos gondokkal küzködve végezhette, de végül is 1841-ben a képző művészeti kiállitáson már feltűnést keltett és több megrendelést kapott. Különösen a német, hadvezéreket ábrázoló 16 darabból álló korozatanak volt nagy sikere, melyből ma csak kettő van meg.

Soós Gyula: Alexy Károly élete és müveészete. 44-45
Müvészettörténeti Értesitő, 1961.X.évf.1.sz. 44-45.
old.

Alexy Károly
orchéje
Barabástól
1851-ből.
Lásd. B. művei
sorozatát.

fel a hívek áldozatkészségéből több mint 3000
készíttetett új orgonáját. Az igehirdetést ez
Peleskey Sándor esperes-lelkipásztor végezte.
mátészalkai kántor pedig orgona-szólóval és s
adásával működött közre. Délutáni vallásos
Szabó Jenő ópályi lelkipásztor bibliamagyaráza
Ferenc olcsvaapáti lelkipásztor előadást ta
orgona beszerzésén Szakáts József lelkipászto
György egyházközségi főgondnokkal az élér
buzgólkodott az egész prezsbitérium.

wandai es so. riveri. Két legrégibb egy-
a clevelandi és pittsburghi már készül
en tartandó ötvenéves jubileumhoz. —
és Philadelphiában orgonát szenteltek.
szváltozások. Laky Zsigmond lemondott
ban viselt lelkészi állásáról és Trentonba
csatlakozott Kálvin egyház vezetésére.
. István chicago-southsidei lelkészt az
Magyar Református Egyesület egyik kerü-
ezőjévé nevezték ki és megvált lelkészi
. Helye még nincsen betöltve. Detroit-
etlen egyházban a Dr. Bötykös Béla meg-
világi bíróság elé vitték az elégedet-
ró elutasította a kérelmet és így Dr. Böty-
atott papja a detroiti függetleneknek.
leben a Magyarországra távozott Csikesz
ébe Kovács Imrét választották meg lelki-
. A független csoportban Akronnak Ko-
n, Staten Islandnak Szőke István, Bronx-
gh Dezső és Leechburgnak Gerenday
beszolgáló lelkésze. Hunyady László a

Alexy Károly Ede

tanította mintázni Bezerédi Gyula kobrász művészt.

Gádor E.: Budapest kobrai, Budapest, 1955. 251.

MDG

Alexy Szobrász

(Felsorolás; adalék az 1848 előjéni pest-budai művészeti élet képéhez.)

Dr. Wildner ödön: Tavasz ébredése a pesti és budai városhárán. Városi Szemle, Bp. 1928. 402. l.

Alexy Károly

Batthyányi Lajos

Országos temetése 1870. junius 9-én.

A pesti szt. Ferencz-rendiek templomában, ~~[illegible]~~ családi czimerrel ékesített három lépcsőfokos ravatalon fekszik a koporsó, tetején keresztel és koszoruval, sarkain lobogó szövétnekkel és körülötte gyertyákkal. A ravatalon innen az asztalon feszület ~~[illegible]~~ ~~gróf~~ és több ~~[illegible]~~ korona van. ~~[illegible]~~ Az imazsámolytól jobbra pedig gf. Batthyányi Elemért éde anyjával, mögötte gf. Batthyányi Lajosnét és ~~[illegible]~~ Keglevich Belánét, gf. Batthyányi Géiát és ~~[illegible]~~ Keglevics Bélát valamint id. gf. Zichy Józsefet, gf. Zichy Pált és gf. Zichy János látjuk gyászruhában. A háttérben Szabó József cz. püspök és a keresztet és pásztorbotot tartó két pap mögött b. Eötvös József, gróf Andrássy Gyula, két ismeretlen és Nagy A.; a ravataltól balra a ceremoniariusok előtt: Ráth J., Klempa S., Schwentner Antal és Ipolyi Arnold infulával és Zsihovics karingben; a főoltár előtt, a hol a boldogult nak Alexitól készitett szobra köti le figyelmünket, a koszorút tartó Beliczay jobbján, Wimmer Antal s baljan Kurn Piusz; végre az előtérben ~~a temetésrendező~~ Aul J., Gorove István, Rajner Pál, Szlávy József, Horvath Mihály püspök, Deák Ferencz, Gamperl polgarmester, Radocza József, Barna Zsigmond, Királyi Pál, hg. Esterházy Pál, gf. Károlyi István, Becker Károly, Szupa György, Pulszky Ferencz, Pásztélyi J., Hertelendy, Tisza Lajos, Szitányi B és leghátul gf. Karácsonyi foglalt helyet. A szöszéken Piry J. Czirjék beszél, ~~[illegible]~~ míg az erhélyen három aszony

és két ún nézi a szertartást. Felirata a kép alatt balra két sorban:

„GRÓF BATTHYÁNY LAJOS, AZ 1849-BEN OCTOBER 6-ÁN KIVÉG ELTETETT ELSŐ MAGYAR MINISTER-ELNÖK

Pestváros hatósága által rendezett 1870-ben juniushó 9-én nagyszerűen végbement országos temetése";

jobbra két sorban: „DIE LEICHEN-FEIER DES GRAFEN LUDWIG BATTHYANY 1-TEN UNG. MINISTER-PRÄSIDENTEN,

an welchem am 6. Oct. 1849. die Todes-Strafe vollzogen, dessen Überreste aber Folge Anordnung der Pester-Stadt-Repraesentanz den 9 Juni 1870. in imposanter Weise beerdigt wurden."

alól balra: „Kiadó-tulajdonos: NAGY LAJOS"

középütt: „Nyom. Reiffenstein és Rösch Bécsben"

s jobbra: „Herausgeber-Eigenthümer: ALOIS v. NAGY."

legalól balra: „Nemzetem, testvéreim! Legyetek egyek a hazaszeretetében,
a koronázott király és a törvény tiszteletében,
egyek a haladás, egyek a közjó magasravitele minkájában
BATTHYANY SZELLEME"

„A nemzet koszorút tesz vérsanú drága porodra,
Két csöpp rezg levelén, hó szinű ez, piros az!"
NAGY A"

s jobbra: „Völker, Brüder! Seid einig in der Liebe eueres Vaterlandes, in der Achtung des gekrönten Königs und euer Gesetze, einig wo es gilt für Fortschritt, Cultur mit Energie und Ausdauer im Interesse de Zivilisation zu kämpfen
BATTHYANY'S GENIUS"

„Einen Lorbeerkranz legt Dir die Nation Märtyrer! auf Deine Asche;
Zwei Tropfen flimmern, – sie zieren des Grossen Tod, –
Der Eine weiss, der Andere roth!"
A. v. NAGY.

Könyomat, méretei 55.8 : 73.8 cm.

Ltsza 8839.

107/95 № 234.

Alexy Károly

Alexy Károlynak a Vigadó nobrai-
ra vonatkozó nehány írtata a
Magy. Mincenski Adattár
Ban

51. Bierbauer Virgil : Repül
52. Bierbauer V. : A XIII. N
53. Bierbauer V. : Budapest
54. C. J. de Vit. : Die Utre
55. Magyari Piroska : A Nagy
56. Szépmüvészeti Muzeum gip
57. Csabai István : Az erdél
58. Piszter I. : Szent Gotth
59. Gábriel Asztrik : Magya
60. Opolczer Julia-: Szenten
61. Wick Béla. : A kaasai Sz
62. Haiczl K. : Léva történe
63. B. Borsody : Székesfehér
64. Emma Alp : Die Kapitelle
65. Fábián Márta : Dorffmeis
66. Balás Piri László : Magyar tö

Alexy Károly
Hobrán

A kettő között:

63. **Gróf Széchenyi István mellszobra.** Bronzszínűre festett gipsz. Jelzése: 1849. Alekszi. Pest. Ernszt Lajos ajándéka. (1506. sz.)

Széchenyi-múzeum
Dívald Akad. palotája
87. l.

Mezőgazdasági osztály.

TÁJÉKOZTATÓ:

„Mg“ a mezőgazdasági osztály VIII., Eszterházy-utca 3. alatti épületét, „Áo“ az állatorvosi osztály VII., Rottenbiller-utca 23—25. alatti épületeit, „Kg“ a közgazdaságtudományi kar IV., Szerb-utca 23. alatti épületét, „K“ pedig a központi épületet (XI., Műegyetem-rakpart 3—5.) jelzi. A tanrendben *-gal jelzett címek a nem kötelező ajánlott tárgyak címei.

Alexy Károly

l.

Gerő Művészetről

377. l.

Illusztrációk.

Alexy Károly

Nobrázi

Szül 1823. Poprád

+ 1880. Pest.

Szód

Toman. 11. l.

N Y U G T A

ngőről, mely össged

Alexy Károly

Henszlmann Imre

Alexy domborművei
a pesti redoute-épületen 1864.
Vas. Ujs. (288, 289
l. Képekkel

✓

Visegrád

Alexy Karl

aus Ungarn, Bronzearbeiter

19 J. alt.

1835-36

Bècsi akadèmia
Ujhèzy

35
1,7
16

Keller, G. II. 214.

Alexy Károly
szobrai

~ ról: Szegedi Maszák Hugó: Alexy Károly
szobrai / Művészet IX. 1910. 55./

Soós Gyula: Magyar történelmi kis-
plasztika a XIX. században. / Művtört.
Ért. 1954. 55./

A magyar orsz. műv. tört. I. 379.
Corvina 1970.

melk

1

Alexy Károly szobrász m.

Művei: Kisplasztika sorozat: német ladvezérekről (Bécsben készült) Szabadságtarcban részt vett. Mátyás-szobor, Batthyány Lajos, Petőfi és Széchenyi mellszobrait mintázta meg.

Kovács Éva: Magyar Művészet Az Ellenőmatás Korában Bp. 1962. 27. l

Ujabb adatok Alexy Károly szobrászról.

Alexy Károly Ede szobrász hazánkban egyik úttörője ~~volt~~ a romantikus művészetnek, tehát a nálunk az 1830–40-es évek-ben még fénykorát élő klasszicizmussal szemben forradalmár volt. Fő művétkét évtizeddel utóbb az ország legkiválóbb romantikus épületén, a Feszl Frigyestől tervezett pesti Vigado főhomlokzatán alkotta; ő tervezte és kivitelezte a főhomlokzat négy hatalmas oszlopát díszítő, szimbolikus jelentőségű, táncoló, oszlopoként négy, önzesen tizenhat női alakot. 1864-ben, mikor e művével elkészült, diesőségét hirdették a hirlapok s a képes fo-

Gyóiratok nem sajnálták a
pénzt a drága fametszete-
kért, melyeken a magyar szo-
brászat e jeles terméket olvasó-
iknak bemutatták. Henszl-
mann Imre, e kor legkiválóbb
magyar esztétikusa hosszu ta-
nulmányban foglalkozott a Vigá-
dóval, s nagy elismeréssel emlé-
kezett meg Alexy szobrairól.
Nagy megtiszteltetésnek számi-
tok, ha valahinek az arc-
képe és életrajza a Vasárna-
pi Ujság első oldalán meg-
jelent. Alexyt 1864 junius 10-én
érte ez a megtiszteltetés. A
cikk irója nem nevezte meg
magát, de bizonyos, hogy az a-
datokat magától a művész-
től kapta. Annál furcsább,

hogy már a születési évé-
nek közlésével megtévesz-
tette az írót. Született 1823-
ban, mondotta, s ettől kezdve
ahány lexikon, tanulmány,
katalogus stb megemlékezett
róla, valamennyi ezt a hamis
adatatot közölte. A Vasárna-
pi Ujság emlitett cikke szerint
15 éva korában (tehat 1838-ban!),
egy palakőbe késsel faragott
emberfőt ábrázoló müve jut-
tatta a bécsi akadémia diszi-
tő szobrászati osztályába. Flei-
scher Gyulának a bécsi aka-
démia magyarországi növen-
dékeiről írt munkájából 1935-ben
tudtuk meg, hogy 1836-jul. 4 irat-
kozott be a Johann Schaller veze-

tése alatt álló szobrászati szak-
osztályba, s hogy ekkor 19 éves
volt. De megtudjuk, amiről
eddig nem tudtunk, hogy egy-
idejűleg a rézmetszők szakosz-
tályát is látogatta, melynek
Joseph Klieber igazgatása
alatt Georg Pein volt a
vezető tanára. Bár a régi
művészeti akadémiákon a szemé-
lyi adatok feljegyzése sokszor csak a növendék
bemondása, vagy nem hiteles
okmányok alapján történt,
egyelőre el kellett fogadni, hogy a memyiben a be-
lépés idején (tényleg) 19 éves volt,
nem 1823-ban, hanem 1817-
ben ~~[illegible]~~ született. Teljes
világosságot erre a kérdésre a

a budapesti kerepesi teme-
tő halottainak (1880. évi) nyilvántartó
könyvé nyugtok, melyből kiderült,
hogy Alexy 1880 máj. 10-én
agyverzésben halt el 64 éves
korában, tehát 1816-ban
született s így 7 évvel mondotta
magát fiatalabbnak, mint a-
mennyi tényleg volt.

Homály borította sokáig ha-
lálozása helyét és idejét is.
A zavart Szegedy-Maszák
Hugónak a Művészet 1910. év-
folyamában megjelent cikke okoz-
ta, melyben azt állította, hogy
Alexy 1880 máj. 20-án (Bécsben) Alexy
Lajos nevű rokonánál a Heugas-
se 16. szám alatt hunyt el. Ez
a pontos közlés megingathatta

a hitet a egyforu pesti lapoknak 6
azokban a szerényen megbú-
vó hirvében, hogy Alexy Pesten
halt meg, s a Pesti Hirlap sze-
rint (1880. máj. 13.) díszsírhelyen
temették el a kerepesi uti
temetőben. Több iró lépre ment
Szegedy-Maszáknak. Hogy e te-
kintetben mi a való, azt nehány
sorral előbb már kimutattuk.
De a díszsírhely is a mesék or-
szágába tartozik. Alexyt annak
idején ~~igen rendesen~~ a kerepesi uti
temető VII. táblájának harmadik
sorába a többi egyszerü pesti halan-
dó közé temették. A terület hasz-
nálati jog megszüntével senki sem
gondoskodott a ~~sír~~ fentartásá-
ról, amely évtizedeken át gon-
dozatlanul állván, belesülyedt
a pesti homokba. Ma már ~~[illegible]~~

nyoma sincsen. A köztemető
nyilvántartó könyvében (Alexy rovatán) a fog-
lalkozás beírására szánt rubrikát
nem töltötték ki annak ide-
jén. A hosszu oldalon ez az egyet-
len rovat, amely üres.
Már 1880-ban sem tudták, hogy
a magyar kulturának ez az
érdemes harcosa ki volt.

Alexy életrajzai csaknem
kivétel nélkül említik, hogy a
mester 1849-ben Batthyány
Lajos miniszterelnök szobrát
mintázta, amiért hosszabb bör-
tönbüntetést szenvedett. Mint-
hogy e szobornak semmi nyoma
s a Vasárnapi Ujságnak 1864-ben
adott önéletrajzában az eset-

F halottainak 1880-ben

ről nem emlékezik meg, az eset megtörténte nagyon valószimütlennek látszott. Az idén azután erre a dologra is fény derült. Genthon István barátom figyelmeztesett, hogy a Magyar Könyvszemle 1880-iki évfolyamában a Magyar Nemzeti Muzeum egy könyvvásárlásának hirét olvasta, mely bizonyára engem is érdekel, mert a szövegben Alexy Karóly neve is előfordul. A kis nyolcadrét alakú, 53 színezett arckeret s nehány vedutát tartalmazó könyv a Magyar Nemzeti Muzeum levéltárában van Oct. Hung. 433. szám alatt. Cime: A szabadsághare első hadi foglyai: 53 honvédtiszt. Königgrätzben 1849. Természetes, hogy a könyvet tanulmányot

Az arcképek sorában a legutolsó Alexyé. Jobbra néző profil kép. Hajadonfővel ábrázolták, szőke haja kuszált, tömött bajusza lefele konyul, szakálla borotvált. Fehér vászon munzaköpeny van rajta, mely térdéig ér. A kis 8-ad rétű papirkép hátára ragasztva nemetnyelvű, kalligrafusan írt emléksorok, végül: „Stuhlweissenburg am $\frac{10}{5}$ 1851 Carl Eduard Alexy." A képek nagy részét Mosmüller nevű, alighanem osztrák működvelő festő festette, aki a fejeket gondosan kidolgozva, igen jól jellemezte, a figurák rajzán azonban leleplezi magát az anatomiában járatlan dilettáns. Az ábrázoltak között van Xantus János

képmása is. A későbbi híres természettudos, aki rövid ideig raboskodott Königgrätzben, ügyesen rajzolt, úgy hogy őt Gyanusitották a kis album illusztrálásával. Két arcképen azonban sikerült felfedeznem a „Mosmüller" szignaturát, s így ez a feltevés megdőlt.

Ez a kis album, Alexy életének egy eddig ismeretlen szakáról ad felvilágosítást. Kiderül mindenek előtt, hogy bár 1836 óta Bécsben élt, s csak látogatóba jött haza, hogy bár szepesi szász származásu volt, a haza hívó szavára beállt a honvéd hadseregbe, melyben mint akadémiát végzett ember, azonnal tiszti rangot kapott. Kiderül,

hogy már a hadjárat lege-
lején — hol és miképen, nem
tudható — hadifogságba ke-
rült s ~~a többi magyar fogoly tisz-~~
~~tel együtt~~ 52 társával együtt Königgrätzbe ~~került~~ internál-
ták. Tehát nem a meg sem való-
sult Batthyány-szoborért szenve-
dett sulyos börtönbüntetést, ha-
nem élte a fogoly tisztek szabadabb
életét, s mint az archépén látha-
tó mundaköpeny bizonyítja, hadifog-
sága alatt is szobraszkodott. A had-
járat befejezte után rövidesen
szabadult a fogságból. 1850 Pesten
szabadon mozóghat, 1851-ben ugyanitt
Barabás Miklós festi szépia arché-
pét ~~(a Tóvárosi Képtárban)~~, majd Szé-
kesfehérvárott dolgozik. De nehezen
boldogul s 1852. kivándorol An-
gliába.

Tíz évi távollét után 1861-ben

jött haza. Batthyány Lajos 12
özvegye vértanú férjének mell-
majd fél életnagyságú álló
szobrát rendeli meg. Barabás
Miklós segítségével kitünően ol-
dotta meg a feladatot; a szobrok-
nak itthon szép sikerük volt. Az
álló bronzszobrot annyira szerette,
hogy 1867-ben kiküldte a párizsi
nemzetközi kiállításra. A koro-
názás évében a vértanú magyar
miniszterelnök szobrát. Járat-
lan volt a nemzetközi kiállítások
rendezése körüli praktikákban,
s így igen leverte, hogy nagyvatár-
tott. művét észre sem vették Pá-
rizsban.
A Batthyány szobrok elkészülte
után a pesti Vigadó homlokza-
ta négy hatalmas oszlopára szánt
reliefek pályázatán vett részt s
Dunaiszky László szemben ő

nyerte el a megbízást.
Rendkivül olcsón, figuránként 600 frtért vállalta a munkát, s ez összegben nemcsak a minta elkészítése, de mészköbe való faragása is bennfoglaltatott. 1863-64-ben Halász László szobrászbaratjával együtt végezték el ezt a hatalmas munkát, melynek eredményeképen a balkarja megbénult. A XIX. század egyik leghatalmasabb gazdasági krízise szántott végig ezekben az években az országon. Ez volt az a korszak, amikor a leghiválóbb magyar festők mint fényképészek tengették életüket. Ebben az időben egy berlini építész terveí szerint épült a Magyar Tudományos Akadémia palotája.

Ezen a nagyarányú munkán a magyar művészeknek csak mor-
zsák jutottak. Reváí Miklós szo-
brát Izsó Miklós mintázta, más
szobrászoknak legfeljebb kőfarago
munka jutott. Henszlmann Imre
a Vasárnapi Ujságban felhördült,
hogy az Akadémia külsejét diszi-
tő gyarilag készült terra kotta
szobrokért a berlini művészek
ugyanannyit kaptak, mint
Alexy az acélkeménysegű ka-
tászi mészkőbe faragott alakokért.
Ez tényleg nem volt rendjén,
de azért senkinek a hajaszála
sem görbült meg miatta. De tett
Alexy meg az előbbinél is előnyö-
sebb ajánlatot. A király a Koro-
názás évében a magyar művé-

szek) 15

(segélyezésére összesen 25.000 frtot engedélyezett. Szánalmas önzeg volt ez akkor is, de sok művesz kéz nyult felöje. Alexy ez önzegből három évre, évenként 2000 frt ösztöndíjat kért, s ezért késznek nyilatkozott a pesti Vigadó homlokzatán lévő hat üres fülkebe 9 lábnyi magas hat szobrot készíteni. A kérelmet Rottenbiller főpolgármester is pártolta. Az ajánlat hihetetlenül kedvező volt, de nem fogadták el. Hogyan gondolhatta a szepesi szászból lett magyar honvédtiszt, a vértanuk szobrasza 1867-ben (!), hogy vele szóba áll a k. u. k. hatalom? Utolsó jelentékenyebb műve Jeszenák János sirem téke volt, melyet 1869

okt. 10-én, az elhunyt vértanni halálának, 20-ik évfordulóján leplezték le a pozsonyi ev. temetőben. Ennután már csak mint a mintázás tanítója működött néhány fővárosi iskolában, nagyon szerény díjazásért.

Illő, hogy halálának hetvenedik évfordulója alkalmából megemlékezzünk róla, jeléül annak, hogy számon tartjuk, hogy nem felejtettük el.

Dr Szentiványi Gyula

Ujabb adatok Alexy Károly szobrászról.

Alexy Károly Ede szobrász hazánkban egyik uttörője a romantikus müvészetnek, tehát a nálunk az 1830-40-3s években még fénykorát élő klasszicizmussal szemben forradalmár volt. Főmüvét két évtizeddel utóbb az ország legkiválóbb romantikus épületén, a Feszl Frigyestől tervezett pesti Vigadó főhomlokzatán alkotta; ő tervezte és kivitelezte a főhomlokzat négy hatalmas oszlopát diszitő, szimbolikus jelentőségü, táncoló, oszloponként négy, összesen tizenhat női alakot. 1864-ben, mikor e müvével elkészült, dicsőségét hirdették a hirlapok s a képes folyóiratok nem sajnálták a pénzt a drága fametszetekért, melyeken a magyar szobrászat e jeles termékeit olvasóiknak bemutatták. Henszlmann Imre, e kor legkiválóbb magyar esztétikusa hosszu tanulmányban foglalkozott a Vigadóval, s nagy elismeréssel emlékezett meg Alexy szobrairól. Nagy megtiszteltetésnek számitott, ha valakinek az arcképe és életrajza a Vasárnapi Ujság első oldalán megjelent. Alexyt 1864 junius 10-én érte ez a megtiszteltetés. A cikk irója nem nevezte meg magát, de bizonyos, hogy az adatokat magától a müvésztől kapta. Annál furcsább, hogy már a születési évének közlésével megtévesztette az irót. Született 1823-ban, mondotta, s ettől kezdve ahány lexikon, tanulmány, katalógus stb. megemlékezett róla, valamennyi ezt a hamis adatot közölte. A Vasárnapi Ujság emlitett cikke szerint 15 éves korában /tehát 1838-ban!/ egy palakőbe késsel faragott emberfőt ábrázoló müve juttatta a bécsi akadémia diszitő szobrászati osztályába. Fleischer Gyulának a bécsi akadémia magyarországi növendékeiről irt munkájából 1935-ben tudtuk meg, hogy 1836. jul. 4-én iratkozott be a Johann Schaller vezetése alatt álló szobrászati szakosztályba, s hogy ekkor 19 éves volt. De megtudjuk, amiről eddig nem tudtunk, hogy egyidejüleg a rézmetszők szakosztályát is látogatta, melynek Joseph Klieber igazgatása alatt Georg Pein volt a vezető tanára. Bár a régi müvészeti akadémiákon a személyi adatok feljegyzése sokszor csak a növendék bemondása, vagy nem hiteles okmányok alapján történt, egyelőre el kellett fogadni, hogy amennyiben a belépés idején tényleg 19 éves volt, nem 1823-ban, hanem 1817-ben született. Teljes világosságot erre a kérdésre a budapesti kerepesi temető halottainak 1880.évi nyilvántartó könyve nyujtott,

melyből kiderült, hogy Alexy 1880.máj.10-én agyvérzésben halt el 64. éves korában, tehát 1816-ban született s igy 7 évvel mondotta magát fiatalabbnak, mint amennyi tényleg volt.

Homály boritotta sokáig halálozása helyét és idejét is. A zavart Szegedy-Maszák Hugónak a Müvészet 1910. évfolyamában megjelent cikke okozta, melyben azt állitotta, hogy Alexy 1880.máj.20-án Bécsben Alexy Lajos nevü rokonánál a Heugasse 16. szám alatt hunyt el. Ez a pontos közlés megingathatta a hitet az egykoru pesti lapoknak azokban a szerényen megbuvó hirében, hogy Alexy Pesten halt meg, s a Pesti Hirlap szerint /1880.máj.13./ diszsirhelyen temették el a kerepesi uti temetőben. Több iró lépre ment Szegedy-Maszáknak. Hogy e tekintetben mi a való, azt nehány sorral előbb már kimutattuk. De a diszsirhely is a mesék országába tartozik. Alexyt annak idején a kerepesi uti temető VII. táblájának harmadik sorába, a többi egyszerü pesti halandó közé temették. A terület használati jog megszüntével senki sem gondoskodott a sir fentartásáról, amely évtizedeken át gondozatlanul állván, belesülyedt a pesti homokba. Ma már nyoma sincsen. A köztemető halottainak 1880.évi nyilvántartó könyvében Alexy rovatán a foglalkozás beirására szánt rubrikát nem töltötték ki annak idején. A hosszu oldalon ez az egyetlen rovat, amely üres. Már 1880-ban sem tudták, hogy a magyar kulturának ez az érdemes harcosa ki volt.

Alexy életrajzai csaknem kivétel nélkül emlitik , hogy a mester 1849-ben Batthyány Lajos miniszterelnök szobrát mintázta, amiért hosszabb börtönbüntetést szenvedett. Minthogy e szobornak semmi nyoma s a Vasárnapi Ujságnak 1864-ben adott önéletrajzban az esetről nem emlékezik meg, az eset megtörténte nagyon valószinütlennek látszott. Az idén azután erre a dologra is fény derült. Genthon István barátom figyelmeztetett, hogy a Magyar Könyvszemle 1880-iki évfolyamában a Magyar Nemzeti Muzeum egy könyvvásárlásának hirát olvasta, mely bizonyára engem is érdekel, mert a szövegben Alexy Károly neve is előfordul. A kis nyolcadrét alaku, 53 szinezett arcképet s nehány vedutát tartalmazó könyv a Magyar Nemzeti Muzeum levéltárában van Oct. Hung. 433. szám alatt. Cime: A szabadságharc első hadi foglyai: 53 honvédtiszt. Königgrätzben 1849. Természetes, hogy a könyvet tanulmányoztam.

Az arcképek sorában a legutolsó Alexyé. Jobbra néző profil kép. Hajadonfővel ábrázolták, szőke haja kuszált, tömött bajuzsa lefele konyul, szakálla

borotvált. Fehár vászon munkaköpeny van rajta, mely térdéig ér. A kis 8-ad rétü papirkép hátára ragasztva németnyelvü, kalligrafikusan irt emléksorok, végül: "Stuhlweissenburg am $\frac{10}{5}$ 1851. Carl Eduard Alexy". A képek nagyrészét Mosmüller nevü, alighanem osztrák mükedvelő festő festette, aki a fejeket gondosan kidolgozva, igen jól jellemezte,a figurák rajzán azonban leleplezi magát az anatomiában járatlan dilettáns. Az ábrázoltak között van Xantus János képmása is. A későbbi hires természettudós, aki rövid ideig raboskodott Königgrätzben, ügyesen rajzolt, ugy hogy őt gyanusitották a kis album illusztrálásával. Két arcképen azonban sikerült felfedeznem a "Mosmüller" szignaturát, s igy ez a feltevés megdőlt.

Ez a kis album, Alexy életének egy eddig ismeretlen szakáról ad felvilágositást. Kiderül mindenek előtt, hogy bár 1836 óta Bécsben élt, s csak látogatóba jött haza, hogy bár szepesi szász származásu volt, a haza hivó szá vára beállt a honvéd hadseregbe, melyben mint akadémiát végzett ember, azonnal tiszti rangot kapott. Kiderül, hogy már a hadjárat legelején - hol és miképen, nem tudható - hadifogságba került s 52 társával együtt Königgrätzbe internálták. Tehát nem a meg sem valósult Batthyány-szoborért szenvedett sulyos börtönbüntetést, hanem élte a fogoly tisztek szabadabb életét, s mint az arcképén látható munkaköpeny bizonyitja, hadifogsága alatt is szobrászkodott. A hadjárat befejezte után rövidesen szabadult a fogságból. 1850-ben Pesten szabadon mozoghat, 1851-ben ugyanitt Barabás Miklós festi szépia arcképét, majd Székesfehérvárott dolgozik. De nehezen boldogul s 1852. kivándorol Angliába.

Tiz évi távollét után 1861-ben jött haza. Batthyány Lajos özvegye vértanu férjének mell- majd fél életnagyságu álló szobrát rendeli meg. Barabás Miklós segitségével kitünően oldotta meg a feladatot; a szobroknak itthon szép sikerük volt. Az álló bronz szobrot annyira szerette, hogy 1867-ben kiküldte a párizsi nemzetközi kiállitásra. A koronázás évében a vértanu magyar miniszterelnök szobrát! Járatlan volt a nemzetközi kiállitások rendezése körüli praktikákban, s igy igen leverte, hogy nagyratartott müvét észre sem vették Párizsban. A Battyány szobrok elkészülte után a pesti Vigadó homlokzata négy hatalmas oszlopára szánt reliefek pályázatán vett részt s Dunaiszky Lászlóval

szemben ő nyerte el a megbizást. Rendkivül olcsón, figuránként 600 frtért vállalta a munkát, s ez összegben nemcsak a minta elkészitése, de mészkőbe való faragása is benn foglaltatik. 1863-64-ben Halász László szobrászbarátjával együtt végezték el ezt a hatalmas munkát, melynek eredményeképpen a balkarja megbénult. A XIX. század egyik leghatalmasabb gazdasági krizise szántott végig ezekben az években az országon. Ez volt az a korszak, amikor a legkiválóbb magyar festők mint fényképészek tengették életüket. Ebben az időben egy berlini épitész tervei szerint épült a Magyar Tudományos Akadémia palotája. Ezen a nagyarányu munkán a magyar müvészeknek csak morzsák jutottak. Révai Miklós szobrát Izsó Miklós mintázta, más szobrászoknak legfeljebb kőfaragó munka jutott. Henszlmann Imre a Vasárnapi Ujságban felhördült, hogy az Akadémia külsejét diszitő gyárilag készült terrakotta szobrokért a berlini müvészek ugyanannyit kaptak, mint Alexy az acélkeménységü kalászi mészkőbe faragott alakokért. Ez tényleg nem volt rendjén, de azért senkinek a hajaszála sem görbült meg miatta. De lett Alexy még az előbbinél is előnyösebb ajánlatot. A király a koronázás évében a magyar müvészek segélyezésére összesen 25.000 frtot engedélyezett. Szánalmas összeg volt ez akkor is, de sok müvészkéz nyult feléje. Alexy ez összegből három évre, évenként 2000 frt ösztöndijat kért, s ezért késznek nyilatkozott a pesti Vigadó homlokzatán lévő hat üres fülkébe 9 lábnyi magas hat szobrot készitení. A kérelmet Rottenbiller főpolgármester is pártolta. Az ajánlat hihetelenül kedvező volt, de nem fogadták el. Hogyan gondolhatta a szepesi szászból lett magyar honvédtiszt, a vértanuk szobrásza 1867-ben /!/, hogy vele szóba áll a k.u.k. hatalom? Utolsó jelentékenyebb müve Jeszenák János siremléke volt, melyet 1869.okt.10-én, az elhunyt vértanu halálának 20-ik évfordulóján leplezték le a pozsonyi ev.temetőben. Ezután már csak mint a mintázás tanitója müködött nehány fővárosi iskolában, nagyon szerény dijazásért.

Illő, hogy halálának hetvenedik évfordulója alkalmából megemlékezzünk róla, jeléül annak, hogy számon tartjuk, hogy nem felejtettük el.

Dr Szentiványi Gyula

Alexy Károly

Ez a példány
mnie javítva.

Alexy Károly

l.

Szépm. Muz. Évk

I. 190. l.

Ez a cikk már citál-
va Petrovics: Ujahról
és régiekről c. a
könyvéből

Alexy Károly

erőd

Nagy Magyrép

II. r. 356 – 358. l.

(Gróf Batthyány Lajos szobra, képpel.)

IRODALOM

Szlendrey: Magyar hadtröt. eml 722.

JEGYZET

Alexy Károly

Táncoló csoport a pesti Vigadóban repr.

Lykanemzetromantika 327. l.

Batthyány Lajos gr. mellszobra, repr. ju. o. 328. l.

Esztergom.

Az előtért az egymással
foglalják el, a háttérben pe
lében Párkány és a Szent Tam
Felirata:

Das glückliche Treffen
bey Gran, den 15. A

fölül balra: No I.
magyarázó szövegének kezdete:
Weg nach Vyfalu.

Rm., mér. a

140-9

Alexy Károly

1865-ben az öfelsége pestifogadtatási ünnepélyei rendező nagy választmánynak nakértő tagja volt

Nefelejts 1865-469-l

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Alexy Károly

l.

Weisz Anna:

Izsó Miklós élete és munkáinak. Bpest 1939

26. 1.

Alexy Károly

Batthyány Lajos
nobra
repr.

Jó Br Rá

369. l.

MDK

Alexy

gr.Batthyány Lajos szobra Alexytől, fénykép után rajzolta Székely Bertalan, Rusz K. fametszete

Nagy Magykép II.r. 357 l.

Alexy Károly

l.

A Pesti Károsháza

1935. 8–9. sz. 13. l.

Károsy Pál
cikke

Alexy Károly

Batthyány

LONDON. Ma már alig van ismert érdekesség, hogy *Alexy Károly*, aki 1849 után sokáig börtönben sínylődött, milyen karriert csinált Londonban; a Crystall-Palace számára készítette el *Kossuth* Lajos és gróf *Batthyányi* Lajos szobrait, továbbá Viktória királynő lovasszobrát. –

Tábori Kornél:

Magyar vonatkozású szobrművek a világ városaiban.

Pesti Napló 1938. dec. 25.

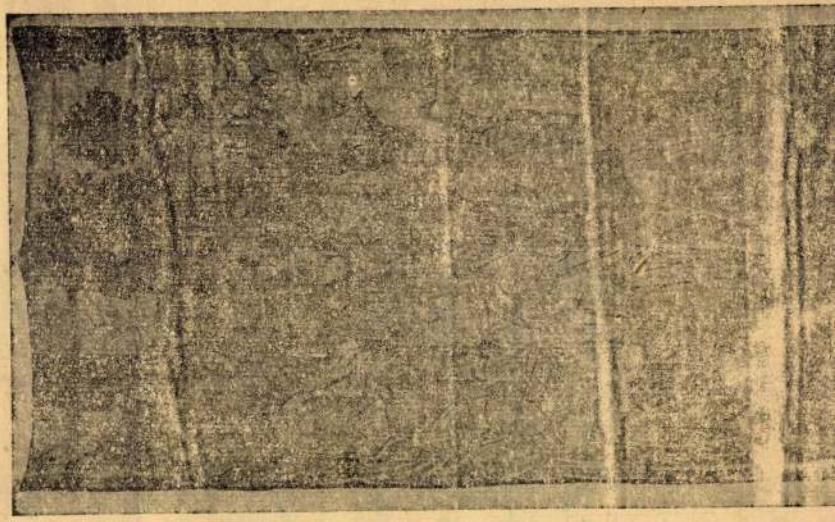

Alexy Károly

ivód

—

Petőjvégi

58 l

Alexy Károly

ivod

Bevilser

II. k. 636. l.
637. l.

Tenti Alexy Károly*
kassai puskaminves
fia volt, irja
Bevilaqua.

Ilyen puskaminves nem
volt kassán!

magyar

Alexy Károly

Mátyás király, bronz
szobor, 57 cm

Batthyány Lajos gróf,
ezüstözött rez,
22.5 cm

Föv. Kept. leltára
1948

Szép. Mus. 2 db
Stahrenberg
és Dann.

vegyes

i.87

8°

Régészeti és Embertani Társulat
évkönyve

Az orsz. ——

1879.–1885. 1.–230. ll., 1 képes tábla —— Budapest
Orsz. rég. és embert.
társulat kiadványa
1886.

1886.–1888. Szerkeszti dr. Szendrei János
1.–127. ll., 1 képes tábla —— u. o., 1889.

Alexy Károly
szobrász

cvód
z

Felvinczi Takács
Zoltán dr.
Magyar festők és
szobrászok.
Karczagmagyállam

125. l.

Alexy Karol

1823-1880

l.

Ernst-Muzeumaukcioja I

49. l.

EUCHARISZTIKUS DISZHANGVERSENY
A SZENT ISTVÁN BAZILIKÁBAN

VENI CREATOR SPIRITUS — ADOREMUS IN AETERNUM

MOZART

LITANIAE DE VENERABILI ALTARIS SACRAMENTO, NO. 243
BUDAPESTEN ELŐSZÖR

BEETHOVEN

MISSA SOLEMNIS (SANCTUS, BENEDICTUS, AGNUS DEI)

LISZT

O SALUTARIS HOSTIA. OFFERTORIUM A KORONÁZÁSI MISÉBŐL

GREGORIÁN KORÁLISOK

RENDEZIK: „A GYERMEKÉRT" A BUDAPESTI RK. EGYHÁZKÖZSÉGEK
KÖZREMŰKÖDNEK:

A BUDAPESTI PALESTRINA KÓRUS, AZ EMERICANA
LISZT FERENCZ ZENEKARA VASZY VIKTOR VEZÉNYLETÉVEL
ÉS AZ ESZTERGOMI PAPNÖVENDÉKEK GREGORIÁN KÓRUSA
BÉRES ISTVÁN THEOLOGIAI TANÁR VEZETÉSÉVEL
A SZÓLÓ RÉSZEKET MÜVÉSZEINK LEGKIVÁLÓBBJAI
ÁHITATOS KÉSZSÉGGEL VÁLLALTÁK

JEGYEK 60 FILLÉRTŐL 3 PENGŐIG: AZ EUCHARISZTIKUS KONGRESSZUS NŐI BIZOTTSÁGÁNÁL, FERENCIEK TERE 7; RÓZSAVÖLGYI ÉS TÁRSÁNÁL SZERVITA-TÉR 5; A SZENT ISTVÁN TÁRSULAT KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN KECSKEMÉTI-UTCA 2; AZ ÉRSEKI HELYTARTÓ HIVATALBAN I., LANT-UTCA 2; AZ EMERICANA JEGYIRODÁJÁBAN IV., BÁSTYA-UTCA 11 ÉS A BAZILIKA SEKRESTYÉJÉBEN

MÁJUS 23-ÁN HÉTFŐN D.U. ½6 ÓRAKOR

Alexy Károly

Savoyai Jenő herceg
szobra 1844-ből.
Fenti műve
1942. évi szerzemége
a Szekesfőv. Tört
Muzeumnak.

Vásvsgard
98. l

Vegyes

Széchy

Károly

Gróf Zrínyi Miklós

l. „Magyar történeti életrajzok" alatt

Alexy Karily

A Vigadó nobrai-
nak faragásában
Halász László se-
gédkezett neki.

hogy Srenker Lajos budapesti

kik: IV.Magyar-u.7.sz.:/ a zárt-

s esetén ajánlattételre felhivandó

ékébe vegye fel.

1939.március hó 1.

A miniszter rendeletéből:

dr.Mariay Ödön s.k.

miniszteri tanácsos.

pest und Wien, von wo er dem Lokalblatte *Szegedi Hiradó* wiederholt interessante Feuilletons sandte. Nach zweijähriger landärztl. Praxis trat A. in den Verband des *Pester Lloyd*, dessen Mitarbeiter und polit. Redakteur er von 1896 bis 1912 war. 1907 wurde der als Journalist und Arzt gleich rührige A. zum provisorischen, 1911 zum definitiven Arzt des Abgeordnetenhauses ernannt. Grosse Verdienste erwarb A. sich auch um die von ihm initiierte Gründung der Journalistenkrankenkasse, deren Kontrollarzt er seit ihrer Gründung ist. Er ist Redakteur des medizin. Fachblattes *Pester Medizinisch-Chirurgische Presse* und der Publikation *Jahrbuch der ungarischen Spitäler*. Selbständige Werke: *Führer durch Budapest*, *Führer durch Ungarn* (1900), *Az obstruktió* (Die Obstruktion, 1904), A *salvarsangyógymód* (Die Salvarsan-Heilmethode, 1911), ferner sind von ihm zahlreiche biograph. und wissenschaftl. Aufsätze erschienen.

Allaga, Géza, Komponist, Cymbalvirtuose, geb. 1841 in Óbecse, war ein Schüler des Wiener Konservatoriums. Ihm verdankt das spezifisch ungar. Instrument — das Cymbal — seine heutige Verbesserung und Verbreitung. Er erwarb sich auch als Komponist von mehreren Operetten *(Der verliebte Kantor, Der Wolf mit dem Barte)*, Volksstücken *(Die schöne Maria, Die Slovakin)* und ungar. Rhapsodien und Volksliedern einen Namen.

Alleram, Julius, Schriftsteller, geb. 1883 in Budapest, absolvierte die Universitätsstudien in Wien und Budapest, wo er zum Doktor philosophiae „sub auspiciis regis" promoviert wurde. A. ist ein reger Förderer der kathol. Bewegung. Selbständige Werke: *Homeros és Vergilius másvilágai kritikai párhuzamban* (Die Unterwelt Homers und Vergilius in kritischer Paralelle, 1907), *Seneca erkölcsbölcseletei* (Die Moralphilosophie Senecas, 1907), *A direkt módszer a latin nyelvi tömegtanitásban* (Die direkte Methode der latein. Sprache im Massenunterricht, 1912), A *cserkész-mozgalom nemzeti és pedagógiai jelentősége* (Die nationale und pädagog. Bedeutung der Boy-Scouts-Bewegung, 1913). A. publizierte auch eine Übersetzung Silvio Pellico's *Über die menschlichen Pflichten* (1904), sowie zahlreiche literatur-histor. und kritische Studien und Abhandlungen über Dante's Göttliche Komödie und über andere Themen in den ungar. Revuen und Tageblättern.

Almási, Anton, jurid. Schriftsteller, geb. 14. Nov. 1873, ist Privatdozent an der Kolozsvárer Universität. Selbständige Werke: *Ellenjogok* (Gegenrechte, 1900), *Jogügyletek* (Rechtsgeschäfte, 1902), *A jogok védelme* (Schutz der Rechte, 1904), *A tilos cselekmény a magánjogban* (Die verbotene Handlung im Privatrechte, 1907), *A dologi forgalom* (Der Sach-Verkehr, 1910), *Perrendtartás és a magánjog* (Prozessrecht und Privatrecht, 1912), *Az egyoldalu jogügylet* (Das einseitige Rechtsgeschäft, 1913).

Almási, Michael, unitar. Theologe und Bischof, geb. 1654, gest. 23. März 1724. Bekannte Werke: *Disciplina ecclesiastica* (1694), *Könyörgések* (Gebete, 1695), *Isteni dicséretek* (Göttliche Lobeshymnen, 1697), *In exsequiis defunktorum canendae* (1697), *Tractatus aliquot succincti* (1702).

abstrakten philosoph. Studien befreundete. Seine Übersetzungen der philosoph. Werke Diderots, Descarte's, Humes und Kants zählen zu den gediegensten Übersetzungen, welche die ungar. Literatur aufzuweisen hat. Von seinen selbständigen Werken verdienen besonders hervorgehoben zu werden: A *filozófia történetének eszméje tekintettel a történetre általában* (Die Idee der Geschichte der Philosophie mit Rücksicht auf die Geschichte im Allgemeinen, 1878), *Kant élete, fejlődése és filozófiája* (Das Leben, die Entwicklung und die Philosophie Kants, 1891), A *XIX. sz. pesszimizmusa: Schopenhauer és Hartmann* (Der Pessimismus des XIX. Jahrhunderts: Schopenhauer und Hartmann, 1884), *Shakespeare Hamlet-je* (Shakespeare's Hamlet, 1902), *Művészet, a művészet értékéről, a művészeti nevelésről* (Kunst, vom Werte der Kunst, von der künstlerischen Erziehung, 1908, wurde auch ins Französische übersetzt), *Dolgozatok a modern filozófia köréből* (Aufsätze aus dem Gebiete der modernen Philosophie, 1910).

Alexics, Georg, rumän. Schriftsteller, geb. 14. Sep. 1864, wurde, nach Absolvierung der Budapester Universität, 1888 zum Professor in Szolnok ernannt, 1889 zur Kassaer Oberstudiendirektion transferiert, 1901 nach Budapest in den Landesunterrichtsrat und im selben Jahre zum Professor der rumän. Sprache und Literatur an der neu kreierten oriental. Handelsakademie ernannt. Seit 1897 ist A. Privatdozent an der Budapester Universität. Seine in verschiedenen ungar., österr., deutschen und rumän. Zeitschriften und sätze tragen in grossem Masse zur Erkenntnis der Sprache und der Bestrebungen des ungarländ. Rumänentums bei. A. ist seit dessen Gründung der Redakteur des vom Ackerbauministerium herausgegebenen, im XX. Jahrgange stehenden rumän. Wochenblattes *Poporul*, Mitarbeiter des ungar. Pallas- und Révay- und des deutschen Brockhaus-Lexikons und einer der rührigsten kritischen Mitarbeiter der deutschen und rumän. Tagespresse. Selbständige Werke: *Magyar elemek az oláh nyelvben* (Ungar. Elemente in der rumän. Sprache, 1888), *Vadrózsapör* (Wilde-Rosen-Prozess, 1895), *Román nyelvtan* (Rumän. Sprachlehre, 2. Aufl., 1904), *Texte din literatura poporană* (I. Bd. 1899, II. Bd. 1913), *Oláhok* (Wallachen, 1905), *Románok* (Rumänen, 1905), *Geschichte der rumänischen Literatur* (1906), *Szegedi Gergely énekes könyve XVI. századbeli román fordításban* (Das Gesangsbuch Gregor Szegedi's in aus dem XVI. Jahrhundert stammender rumän. Übersetzung, 1911), *Román népmesék* (Rumän. Volksmärchen, I., Budapest, 1912, für Kinder, im Vereine mit Dr. Hiador Sztripszky).

Alexy, Karl, Bildhauer, geb. 1823 in Poprád, gest. 1880, war in Pozsony Portrait-Bildhauer, musste wegen seiner Teilnahme am Freiheitskampfe nach der Világoser Waffenstreckung nach London flüchten, wo er im Krystallpalaste mit den Büsten Kossuth's und Batthyányi's Aufsehen erregte und für vornehme englische Familien Grabdenkmäler verfertigte. 1861 kehrte er dann wieder nach Budapest zurück.

Alföldi, Béla, Arzt, Publizist, geb. 1870 in Szeged, absolvierte die medizin. Studien in Buda-

Alexy Karóly

Środ

Thieme-Becker

I. 274. l. (Lyka)

Alexy Károly

1) mikor volt az erdélyi-vári csata, ahol hadifogságba esett 1849-ben.[2]

2) Königgrätzben hol tartották a hadifoglyokat.[2]

3) Milyen viszonyban volt Xantus Jánossal, akivel raboskodott.[2]

4) Ki volt Mössmüller, aki a hadifogságban lerajzolta.[2]

Ad 3. Xantussal csak annyi összeköttetése volt, hogy rövid ideig együtt raboskodott vele Königgrätzben.

Ad 1. Nem valószínű, hogy Alexy Erdélynál esett fogságba. A Königgrätzi foglyok a harctér különböző helyeiről kerültek fogságba.

ZÉKESFŐVÁROSI PÉNZÜGYIGAZGATÓSÁGNAK,

BUDAPEST.

Szalay u. 10 – 14. sz.

V. 26. vagy 22.

Alexy Károly

wód
2

Oroszlánszobrászat

7 l.

Kulcs kin. VII. 161

Alexij Károly
szobrász

Der Ungar. 1844. aug. 5.
(Pesth-Ofner Notizen.)

Kalmár

Alexy Károly

wód
z
Kosa 199-l.

✓

Alexy Károly

nobrán

lárd

Scholn Hermina-Tájs

10. l. 14. l.

Alexy Károly, ~~[illegible]~~ szabrász

L: Than Mór

Petrecki A.: Képrőművészek a szabrászban 1297-1299

Élet és Tudomány, Bp. 1980. okt. 10 XXXV/41

MDK

Alexy Károly

Művészet 1917. 61.l.

Alexy Karoly

l

Szana 1890

72. l.

dr Voit Pál megbizatása

A Magyar Nemzeti Muzeum iga
nak határozata alapján, mai ke
megbizom Önt, megbizott főigaz
ben az Iparmüvészeti Muzeum ve
munkaprogramjának kidolgozásáv

Miheztartás végett közlöm,
gatótanács autonom testületi m
előterjesztést tett a Vallás-
tásügyi Miniszternek, hogy az
ti Muzeum a Magyar Nemzeti Muz
Történeti Muzeumának táraiból
szanyerje korábbi önállóságát,
rét pedig a következőkben álla
Az Iparmüvészeti Muzeum magyar
Magyar Történeti Muzeum hasonl
kell a lehetőség szerint egyes
utóbbi gyüjteményben elhelyezn
müvészeti Muzeum feladata és g

Alexy Károly
Hobrus

ivod
i
Vámos Hagyományok
216. l.

III Victor Emanuel, Olaszország Királya
által 1904 évi julius 17-én 431 szám alatt
kiadott határozattal jóváhagyott

SZABÁLYRENDELET

AZ

EMLÉKEK ÉS RÉGÉSZETI ÉS MŰVÉSZETI TÁRGYAK
FENTARTÁSÁRÓL

1902. ÉVI JÚNIUS HÓ 12-ÉN 185. SZÁM ALATT ÉS

A RÉGÉSZETI
ÉS MŰVÉSZETI TÁRGYAK KIVITELÉRŐL

1903. JÚNIUS 27-ÉN 242. SZ. A. KELT

TÖRVÉNY VÉGREHAJTÁSA IRÁNT

Alexy Károly

l. Petrélet. 92, 94. l.

regolamenti di edilizia scolastica, che richiedono elementi fissi,

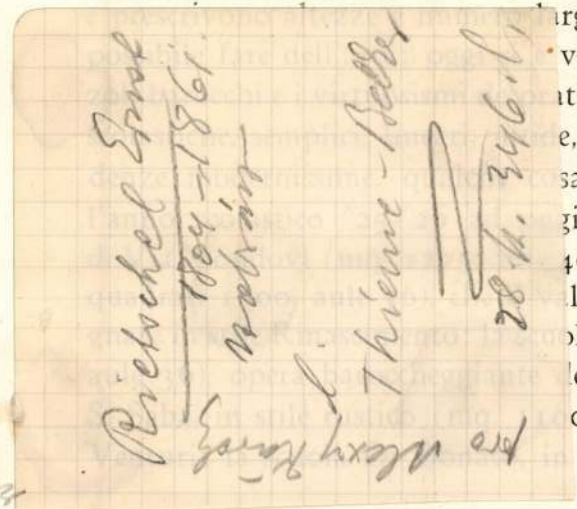

rghissimo di finestre, non era
visto che tralasciando i fron-
tivi, proprio nelle costruzioni
e, si può fare, secondo le ten-
sa di veramente bello. Dal-
gi si inaugurarono le scuole
40); di Via Tordinona (metri
lente arch. Fasolo volle dise-
ola di Via Tevere (mq. 1800,
ello stesso autore; quella di
o, aule 18), dell'arch. Ghino
Via Bixio, dell'arch. Anto-

didattico vecchio e scadente. Oggi la situazione è capovolta, e la scuola è divenuta un luogo piacevole, che l'alunno ama perché ci vive comodamente e liberamente. Se i nuovi edifici scolastici rispondono tutti perfettamente alle più moderne regole dell'igiene e della pedagogia, non diremmo che tutti siano al tempo stesso capolavori architettonici. L'incertezza e l'ondeggiamento dell'arte edilizia del momento, tra l'antico e il nuovo, fra il tradizionalismo e il razionalismo, si rispecchiano naturalmente anche nel campo delle costruzioni scolastiche, ma si può dire che ormai si è sulla buona strada e che le esercitazioni stilistiche su vecchi motivi sono abbandonate; si è capito che la scuola di oggi deve essere moderna non solo negli im-

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

Alexy Károly

cvód

Vayer tajós:

Angol király képe a pesti Vigadón.

Budapest, 1947. 1. m

19. l. 20. l

IRODALOM

— Könyvtáll. Emlek: Magy. nyelven ist kézirat mint nyelvemlékek. 30 old. 89.—

JEGYZET

KELET	Hivatkozás	TÉTEL
év, hó nap		

% *kamat*

EJÁRAT		Kamat nap	Kamatszám	ÖSSZEG	
v, hó	nap			Pengő	f.

Alexy Károly

Kép 1939/40. szám I.

ALEXY KÁROLY / 1823 - 1880 / :

2. Batthyány Lajos gróf. - Szobor, ezüst, réz, magasság 22 cm. Jelzés hátul "C. Alexy S.C.1855".

I.

FESTMÉNYEK, RAJZOK, METSZETEK

Alexy Károly

Mod

Liber Bipert szobrai

58. l. 61. l.

62. l.

PMŰVÉSZE

V., Mária Va

hren

/ESI

ÉS

Alexy Károly

Vas. Ujs. 1869. 577. l

=(*B. Jeszenák János siremlékét*) okt. 10-én, az elhunyt vértanui halálának 20-ik évfordulóján leplezték le a pozsonyi evang. temetőben. A siremlék közvetlen közelében a család tagjai s a megboldogult barátai állottak, a családi sirboltot, mely szép, tágas oszlopcsarnokot képez, beláthatlan néptömeg vette körül. Itt Geduly superintendens mondott emelkedett beszédet, mely alatt az emlékkő lelepleztetett, s a beszéd végezte után a jelenlevők siettek a carrarai márványból készült szép emléket megtekinteni. Diszes és jeles mivü szobormü ez, *Alexy* hazánkfia munkája.

Sopron, városháza tanácsterme

Dorfmeister

540, 541

Képe 477

Alexy Károly

— **Néhai dr. Gál Hugó műtárgyainak aukciókiállítása.** A Postatakarékpénztár Árverési Csarnokában vasárnap nyílt meg egy nemrég elhunyt kiváló magyar műgyűjtő, dr. *Gál Hugó*, poliklinikai főorvos gyűjteményének aukciókiállítása. A magyar orvostársadalom minden időben kitermelte a maga amatőrjeit, akik kitűnő szépérzékkel és finom ösztönnel gyűjtötték a legkülönbözőbb fajta műtárgyakat. Ilyen hamisítatlanul amatőri gyűjtemény néhai dr. Gál Hugóé, amelyben a festészet, szobrászat ép ugy helyet foglal, mint a régi iparművészet és műipar. A gyűjteménynek igen értékes részét alkotják a *japáni csontfaragványok*, amelyek között egészen különleges szépségü és értékü darabok vannak. A képgyüjteményben különös figyelmet kelt *Johann Adam Klein* XIX. századbeli festő két képe, amelyek közül az egyiken magyar dunai táj a háttér. A magyar művészet *Alexy Károly* szobormüve, valamint különösen *Mednyánszky*, *Rippl-Rónai* és *Pentelei Molnár* festményei képviselik igen jól. Szép *kisplasztikai* anyag mellett gazdag *ezüstművészeti* anyagot és még ennél is dúsabb *porcellán és üveggyüjteményt* látunk, igen sok ritka értékü darabbal. Ezt a csoportot két különlegesség egészíti ki: *a porcellán miniatürök és a régi illatszeres üvegcsék sorozata*. Mindenféle egyéb érdekesség, ritkaság, régiség mellett gazdag és értékes könyvtár is teljessé teszi a kiváló néhai magyar amatőr gyüjteményének anyagát, amelynek kiállítása *november 13-ig* tekinthető meg, *november 15-től* kezdve pedig kalapács alá kerül az értékes gyüjtemény

P. H. 934. XI. 13.

Magyar királyi államvasutak. Ügyirat-sz

Utalványszám ...../BI..... ügyosztály.

Fizetési u

---

a magyar királyi államvasutak főpénztára ál

Pengő

azaz

A ..... Pengő ..... fillérről kiállítandó .....

Budapesten, 193.....

Utalványozza «.....» főosztály:

A könyv

Vas. Ujs. 1861

+ (*A zágrábi német lap és a „Narodne Novine“* ujévtől kezdve megszünnek hivatalos lapok lenni.

+ (*A három hóra felfüggesztett „Grenzbote“*) az „Alföld“ nov. 24-iki száma szerint, 8 nap mulva ismét megjelennék.

+ (*A „Korunk“ czimü Kolozsvári lap*), mely eddig hetenkint ötször jelent meg, uj-évtől kezdve csak négyszer fog megjelenni.

+ (*A horvát országgyülés munkálatait*) b. Kuslán és Suhaj, az országgyüléshez intézett kir. leiratokkal gyütt, 4 füzetben horvát nyelven ki fogják adni.

+ (*Gr. Batthyány Lajos mellszobra.*) Özvegy gr. Batthyány Lajosné dicsőült férje mellszobrát rendelte meg Alexi, magyar születésü szobrásznál, kinek rendes lakása Londonban van, de jelenleg fővárosunkban tartózkodik s 2—3 hónapot itt fog tölteni, mig a mellszobrot elkésziti.

+ (*Huber hangversenye*) mult vasárnap nagy sikerrel ment végbe. Legnagyobb tetszésben részesült Volkmann Robert G-moll négyese, melynek sikerült előadása után a szerző zajos tapsviharral hivatott ki.

Egyház és iskola.

+ (*Jótékony alapitvány.*) Iglóról (Szepes) azon tudósitást veszszük, hogy az ottani evang. egyháznak érdemdus felügyelője *Trangous József* ur, ki f. é. okt. 20-án meghalálozott, végrendeletileg az ev. algymnasiumot nevezte ki örökösének, mi által a nevezett derék intézet ismét mintegy 50,000 ftnyi vagyonnak jut birtokába (a boldogult végrendelkező özvegyének halála után). Ez, nehány év leforgása után már második eset, mely Szepesmegyében az egyház és iskola irányában nyilatkozó jótékonysági szellemet tanusitja. Nehány évvel ezelőtt halt meg ugyanis Iglón, a hazában ismeretes, volt magyar miniszteriumbeli államtitkár, *Trangous Lajos* nyug. kapitány, ki tetemes vagyonának legnagyobb részét szintén jótékonysági czélokra hagyományozta, ugyhogy a két Trangous-testvér hagyatékai után *az iglói ev. egyház és iskola összesen mintegy 120,000 fttal gazdagadott.* Mint halljuk, az illető körökben mindinkább megérlelődik azon régi szándék, hogy az iglói dusan ellátott iskola most már rendes gymnasiummá szerveztessék. Anyagi és szellemi erők birtokában ez most már könnyebben fogna sikerülni, mint azelőtt. Szivesen vennénk e tárgyról bővebb értesitést.

+ (*Adomány, gymnasium létesitésére.*) Nagy-Szalonta város az ott 1848. előtt fennállt 6 osztályu gymnasium visszaállitására illetőleg a kor igényeihez képesti létesitésére 132 katasztralis hold s 1075 négyszögölnyi szántó- és kaszálóföldet adományozott a nagy-szalontai helv. hitv. egyháznak, iskolai állandó alapul.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

+ (*B. Vay Miklós*) a hegyaljai borászatra vonatkozó album összeállitásával foglalkozik.

+ (*Találmány a gépészet terén.*) *Tormási Sándor,* kun-szent-miklósi lakatos, oly gépezetet talált föl, mely szivattyus kutnál alkalmaztatván, ennek vize tetszés szerinti arányban 25—30 ölnyi távolságra löketik, s különösen tűzvész alkalmával a körüllevő épületek oltalmazására sikeresen alkalmazható. A gép egyszerü és igen tartós, mindamellett alig kerül többe a közönséges szivattyus kutnál. Tormási megrendelésre kész ily gépezetet bárhova elszállitani.

+ (*Marhaszállitás korlátozása.*) A prágai cs. helytartóság, Csehországba a vasutak mentében eső nagyobb városok élelmezésére szolgáló marhák beszállitását csupán vasuton engedte meg; ellenben az ország belsejébe s a vasuti állomásoktól távol eső helyekre a marhaszállitást egészen eltiltotta.

+ (*Ujonan fölfedezett állatfaj.*) Borneo ázsiai szigeten oly állatfajt fedeztek föl, mely félig ember, félig állat s a philippinaiakhoz hasonlit. Csaknem fölegyenésedve járnak, 4 láb magasságuak, sötét szinüek, ránczosak és szőrösek, s csak magánosan járnak. Faodvakban és barlangokban laknak, kigyót, békát, egeret, hangyatojást, sőt egymást is megeszik.

Közlekedések.

+ (*A Tisza vizállását oly csekélynek mondják*), a minőre régóta nem emlékeznek. Mellékfolyói pedig annyira leapadtak, hogy az erdélyi határhegyekről nem lehet rajtok tűzifát szállitani. A Duna is oly sekély, hogy a hajók több állomásnál nem köthetnek ki, hanem csónakokon szállitják partra az utasokat és pogyászt. A Margitszigetről pedig száraz lábon lehet a mellette levő kis szigetre átjárni.

+ (*Postaügy Erdélyben.*) A „Korunk“ irja, hogy erdélyben 1848. előtt 70,000 ftot kellett a kormánynak a postákra ráfizetni; jelenleg a kiadás 20,000-rel kevesebb.

+ (*Vasut Fiume és Károlyváros közt.*) A fiumei kereskedelmi kamra, Fiume és Károlyváros közt saját költségén létrehozandó vasutat tervez. A kamra az erre szükséges engedélyért már folyamodott a pénzügyminiszteriumhoz.

Mi ujság?

+ (*Kiszolgált katonák alkalmazása.*) A császár az uj rendszer életbeléptetésekor megparancsolta, hogy a kiszolgált katonák a polgári és községi hivataloknál a lehetőségig alkalmaztassanak.

+ (*Xántus János hazánkfia*) Amerikából visszatért hazájába s e hó 18-án Győrbe érkezett. Számos természettudományi ritkaságot hozott magával, ezek közt 300 kolibrit, s köztük több oly példányt is, minő még egy europai muzeumban sincs.

+ (*Deckert János*), halikarnai megyés püspök nov. 19-éa, 75 éves korában Varsóban meghalt. Kevéssel halála előtt inté papjait, hogy az egyházért és hazáért legyenek készek bárminemü szenvedésre.

+ (*Győrt is gázzal fogják világitni.*) Erre nézve a hatóság már megtette a szükséges intézkedéseket.

+ (*Mahler, a „Volksstimme“ munkatársa*), kit nyomozólevéllel üldöztek, Magyarországon át a Dunafejedelemségekbe menekült, s Konstantinápolyban hajóra ülvén, Marseillebe érkezett.

+ (*Az osztrák katonaság*) az eddig viselt csákók helyett sapkákat kap.

+ (*Érdekes vendégek*) fordultak közelebb fővárosunkban s az „István főherczeg“-ben vettek szállást. E vendégek : Mehemed Rucdy basa, török hadügyminister, s kisérői Rechad Achmed, Erat bég, Sarabid effendi, Aris effendi, Giaffead effendi és Musztafa aga.

+ (*Polgári jog szerzése Zágrábban.*) Zágráb város hatósága e hó 18-iki ülésében azt határozta, hogy a város polgár-jogában csak az részesülhet, a ki hitelesen kimutatja, hogy öt éven át a várost lakta és *horvátul tud* (!)

+ (*Ranolder János veszprémi püspök*) Budára érkezett; a herczegprimást is ugyanoda e napokban várják.

+ (*Példátlan pénzügyminiszter.*) A moldvai pénzügyminiszter Morus herczeg, kineveztetése alkalmával a pénztárt üresen találván, abba sajátjából 80,000 aranyat tett, százalékra való igény nélkül. E tény, ritkasága miatt megérdemlené, hogy aranybetükkel márványtáblába vésessék.

+ (*Régi pecsétnyomó.*) A nemzeti Muzeumnak Komárommegye egy régi pecsétnyomóját küldték be, mely 1625-ben készült s mely Komárommegye okmányainál 1848-ig használtatott.

+ (*A bécsi Reichsrath csengetyüjét árvaság veszélye fenyegeti.*) Dr. Heint, a Reichsrath alsóházának hires csengetyüs elnökét, bécsi hirek szerint a pénzügyminiszteri tárczával kinálták meg. Az „O. u. W.“ nem akarja hinni, hogy a Reichsrath *legfőbb diszétől* fosztatik meg.

+ (*Halálozás,*) *Moga János,* volt cs. k. altbnagy, ki 1848-ban egy ideig a magyar sereg vezére volt, nov. 10 Szász-Erkéden meghalt.

+ (*A budai népszinházban*) e héten lesz a második mükedvelői előadás a népszinház javára. A „Fenn az ernyő, nincsen kas“ fog előadatni. A népszinház páholyait nem fogják megszüntetni, mint hire járt, miután Molnárnak e tervébe a szinházi bizottmány nem egyezett bele.

+ (*Markovics Ilka*) jelenleg a kolozsvári nemzeti szinpadon vendégszerepel, s számos kitüntetésben részesül.

Nemzeti szinházi napló.

Péntek, nov. 22. *„Lear király.“* Szomorujáték 5 felv. Irta *Shakespeare.* Örömmel tapasztaljuk, hogy Shakespeare klasszikus művei iránt mindinkább nő a részvét a közönségben, s a művészi érdekeltség szinészeinknél. A czimszerepre Egressynél jobb személyesitőt nem is kivánhatnánk; nem akarunk eddigi érdemeiből levonni, de nyiltan mondhatjuk, hogy derék veterán művészünk játéka, különösen shakespeari szerepekben, soha sem volt oly művészi tökélyü, mint a legujabb időkben, Egressyt nézni és hallani, most valódi műélvezet. A többi főbb szerepek is átalában jól voltak betöltve. Szigeti, Feleki, Lendvai, Szerdahelyi, mind derekasan megállták helyöket. Lendvainé „Cordeliája“ is sikerült volt, csak midőn nővéreitől bucsut vesz, nem kellett volna magát oly daczosnak feltüntetni. Hubenainé nem igen tudta velünk elhitetni, hogy „Regan“ oly szivtelen leány volt. Közönség igen szép számmal volt jelen, kivált a karzatokon, hol azonban ezuttal a fiatal intelligentiának képviselői foglalának többnyire helyet.

Szombat, nov. 23. *„Hugenották.“* Opera 4 felv. *Meyerbeertől.* A rég nem látott nagy operában ezuttal egy vendég lépett föl : Triebler Paulina k. a. mint „Valentine.“ A közönség a vendégszereplőt melegen fogadta, s éneke iránt több izben élénk tetszését nyilvánitá. Szép és terjedelmes hanggal rendelkezik, mit ha teljesen kiképez, e pályán szép jövőre számithat. Játéka azonban, s különösen arczjátéka, nincs annyira kiképezve, hogy ily nehéz szerepben, hol az ének mellett müvészi játék is kivántatik, elegendő sikerrel működhetnék.

Vasárnap, nov. 24. *„Vazul.“* Eredeti szomorujáték *Szigligetitől.* E mű ujonnan átdolgozva került ezuttal szinre. Az átdolgozás a dolog lényegén nem igen változtatott; körülbelől olyanformán esett ki, mint ha valakit uj ruhába öltöztetnek, de azért az ember ugyanaz marad. E megjegyzésünk főleg a főalakra „Vazul“-ra vonatkozik, mert egyes szép részeitől, hatásos jeleneteitől nem lehet az elismerést megtagadnunk. A czimszerepet Lendvai adta. Az előadás eléggé sikerült. Nagy közönség.

Hétfő, nov. 25. *„Evang-lium és családélet.“* Dráma 5 felv. A főszerepek Lendvay és Kővérné kezében. Igen jó előadás, de a darab teljesen elvesztette érdekét s nem a mi légkörünkbe illő.

Kedd, nov. 26. *„Lammermoori Lucia.“* Opera 3 felv.

Szerda, nov. 27. *„Vazul.“ Szigligeti* szomorujátéka.

Csütörtök, nov. 28. Másodszor *„Nabukodonozor.“* Opera Verditől.

Budai népszinház.

Nov. 22. Ötödik dijmentes népelőadásul Szigeti jeles népszinműve a *„Vén bakancsos“* adatott, még pedig egyátalában nem sikerülten. A szereplők közül csupán Parténi érdemel elismerést, ki a „vén bakancsost,“ egy kis tulzás leszámitásával, igen jól adta. Libera Gizela „Ilon szerepére

nem igen alkalmas. Harmath Emma „Lidi"-je nem szépen énekelt. Vincze inkább csak külsőleg volt Szigeti „Friczi„-je; hangja nem alkalmas „Friczi" jellemzésére. Szép, mint „Laczi", Parténvi után még legjobban kielégitett.

Nov. 23. *„A gyászvitézek."* Dráma 5 felv.

Nov. 24. *„Angyal Bandi,"* Feleki 4 felvonásos népszinműve meglehetősen adatott. A czimszerepet Bihari játszta, elég jól vitézkedett, valamint Együd is „Palatinszky" szerepében. Harmath Emma, mint korcsmárosné„ ügyesen forgolódott. Simonyi, mint „Kákatói„ többször megnevettette a közönséget. Szerdahelyi Nelli bágyadtan adta „Orbainét." Pákozdi ügyetlen parasztlegény volt, nem csoda, ha kosarat kapott „Juliská"-tól. Közönség, hihetőleg a szakadó eső miatt, nagyon mérsékelt számmal.

Nov. 25. *„Bányarém."* Vahot Imrétől. Az előadás nagyon rendetlenül ment. A két tündér közül csak az egyik jelent meg, Liberáné, ki hiában kiabált a szinfalak mögé, hogy jöjön már a másik tündér is, de csak nem jött az, s igy kénytelen volt egy füst alatt két tündért képviselni. E körülménynek vagyunk hajlandók tulajdonitani, hogy Liberáné korántsem volt elbájoló tündér. A bányamester kezéből a termékaranydarabokat oly ügyetlenül kapta ki, hogy az egyik a földre esett, épen a bányamester lába elé, ki bár látta, s hallotta is, mikor koppant, mégis azt kérdezte, hogy ki lopta el aranyát. Kedvünk lett volna rákiáltani, hogy hiszen a lába előtt fekszik, minek keresi? E tündéres jelenetben az illusio tökéletesen tönkre jutott. „Lőrincz" (Szép) „Margit"-nak egészen a fülébe tartotta a száját, ugy énekelt, pedig talán egy kissé távolabbról is meghallotta volna. Alajosné „Brigitta„ szerepében, mint többnyire, most is tulzott. Neki nem lett volna szabad azt kitüntetni, hogy maga is tudja, mily nevetséges alak. A jóizlésü néző, ha látja, hogy minden áron meg akarják nevettetni, elveszti kedvét a nevetéstől, s legfölebb a szereplő erőködését mosolyogja meg. Együd jobb „bányajáró,' volt, mint „Mátyás király." Mihelyt valódi alakját fölvette, azonnal elkezdett érthetlenül hadarni, mintha bizony a tulságosan gyors beszéd nagyuras tempó volna. Aztán fejét sem kellett volna oly irgalmatlanul hátra szegni, mintha csillagokat vizsgálna, még ha Mátyás király is az ember. A bányabirák oly gyámoltalanok voltak, hogy beillettek volna a Paprika Jancsi komédiájába. Ennek azonban inkább a szerep az oka, mint a szereplők. „Margit" krinolinja oly szépen pöffeszkedett, mintha már Mátyás király idejében is virágzott volna egy krinolingyár. Dósa jó „bányagróf" volt, Simonyi is jól adta a „bányamestert." Kovács István a *„bányarém"* szerepében nem hibázott sem az ikes igék, sem a hangsulyozás ellen, a mit a szereplőkről nem lehetne átalában elmondani. (Igaz, hogy a „bányarém"-nek nem is volt semmi mondanivalója, csak az, hogy „ó—h!") Végül „Mátyás, az igazságos, aranyeső, a bánya tündér világa" czimü sikerült allegoria adatott Molnártól, kit a közönség zajos tapsokkal hivott ki.

Nov. 26. Bérletszünet mellett *„A két huszár"* czimü életrevaló darabot adták. Az előadás előtt, a felvonások közt s az előadás végén Kecskeméty Károly magyar népzenetársasága dij nélkül, a népszinház javára, régi jó magyar nótákat s a „Hunyady László"-ból egyveleget játszott, nagy tetszés közt. Majd minden darabot ismételni kellett. A népszinház közönsége nem igen méltányosan cselekszik, midön az ismétlést, főleg a fárasztó tánczoknál, oly sűrün veszi igénybe. A szinmű előadása összevágó volt. Parténvi a „szabadságos bakancsost" s Virágh a „zsidót" kitünőleg adta. A jobbak közül kiemelendők még a Szőllősy nővérek, Alajosné mulatságos alak volt, nem tulzott. Közönség szép számmal.

Nov. 27. *„Szökőév.* 3 felv. vigjáték.

Nov. 28. *„A czigány."* Népszinmü 3 szakaszban.

Szerkesztői mondanivaló.

5853 **Belicza.** K. Pál. A nyilatkozat a P. U. közelebbi számában fog megjelenni. Ily közlésekért beiktatási dij nem jár.

5854. **Dobó István.** Tört. beszély. Csak a jövő évi folyamban lesz közölhető. Ha addig nem rendelkezik ön másképen, akkor örömest kiadjuk.

5855. **Buda.** T. Gy. Az inditványozott társaskör eszméjét teljes szivünkből pártoljuk, s azért ohajtanók, hogy az ügynek élére tekintélyes férfiak álljanak. Öntől pedig egy a fennálló viszonyokhoz mért, kimeritő tervvázlatot ohajtanánk.

5856. **Az ifju hű ....** Forma gyengeségben szenvedő mü; telve nem épen kedves reminiscentiákkal. Ne kivánja ön a közlést. Jobbat várunk.

5857. **M. G.** A köztiszteletben álló férfiu érdemeinek teljes méltánylása lapunk azon 1859. évi számában olvasható, melyben arczképét s életrajzát közlöttük.

5858. **N.-Várad.** Ha a tanulónak panasza van tanára ellen, jelentse be az illető igazgatóságnak. Lehetetlen, hogy meg ne hallgassák az okadatolt felszólalást. Az effélét hirlapilag elintézni nem szokás.

5859. **Bacskafalva.** B. A. A gyakorlati tárgyu tudósitást közölni fogjuk. További ajánlatait szivesen fogadjuk.

5860 **Kassa.** B. L. Az Akademia palotájának ügye, mint halljuk, a közel nagygyülésig teljesen el lesz döntve. Mult septemberben közlöttük Henszlmann tervét. S örömmel jelentjük, hogy azon helyzetben vagyunk, hogy nem sokára a többi négy tervrajzot (Szkalniczky. Ferstel, Klentze és Stüler müveit) lapunk szintén közre fogja bocsáthatni.

5861. **Magyarország .....** Mit mondana ez az ország, ha oly töltött káposztaszerü tolondékot vers gyanánt árulnánk, mint p. o, a következő (melyet a sok közül próbául ide iktatunk) :

Magyarország édes hazám,
Benne lakik az én babám;
Itt szép lánynak száma nincsen :
Köztük legszebb az én kincsem.

Magyar zászló háromszinü,
Kedves itt a magyar szinmü (!) :
Forradalom, rád emlékszem —,
Oh én szegény magyar népem!

Szeretem én a babámat,
De még jobban a hazámat;
Kedves rózsám fel-fel vidit,
Szegény hazám elszomorit.

Nem veszlek el addig, rózsám,
Nem is akarja magyar lány,
Mig e honra fény nem árad —
S nem harczolok nagy csatákat!

Nyilt tér. *)

— (*Felszólitás.*) Alulirt tisztelettel nyilatkozatra szólitja fel Blaskovits Gyula urat, hogy megjelent-e, vagy megjelenend-e a *„Honvédek csárdása"* czimü zenemüve? a meg nem jelenhetés esetében mi történik a hozzá küldött előfizetési pénzösszeggel? Kun-Sz.-Márton, nov. 25.

Privrel Antal, a „Honvédek-csárdásának" egyik előfizetője.

*) E rovatban közlött czikkekért csupán a sajtóhatóság irányában vállal felelősséget a Szerk.

SAKKJÁTÉK.

101. sz. feladvány. Moser Adalberttől (Königsbergben).

(Átvéve a „Berlini sakk-ujság" novemberi füzetéből.)

Sötét.

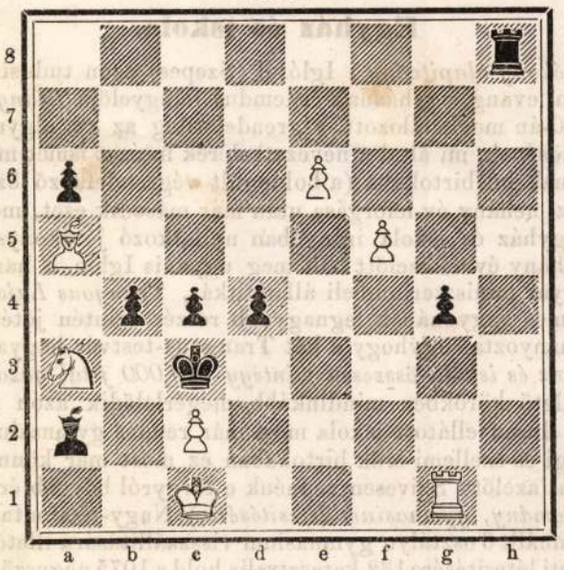

Világos.

Világos indul, s 4-ik lépésre matot mond.

A 96-ik sz. feladvány megfejtése.

(Átvéve a „Londoni képes ujság"-ból.)

Világos.	Sötét.
1) H e 6 — c 7	tetszés szerint.
2) H c 7 — d 5	tetszés szerint.
3) V f 7 — c 7	tetszés szerint.
4) V c 7 — ‡	

Helyesen fejtették meg. *Veszprémben* : Fülöp József. — *Lessen :* báró Mészéna István. — *Pesten :* Cselkó György. — *B.-Ujvároson :* Kovács Lajos. — *Berhidán :* K—y. — *Poroszlón :* Nyilas Alajos. — *Pásztón :* Kovács Zsigmond. — *Parabutyban* : Rothfeld József.

Rövid értesitések. *Veszprém :* F. J. és *Parabuty :* R. J. Önöknek a 98. sz. feladványra vonatkozó észrevétele igen helyes — *Berhida :* K—y. és *Pásztó :* K. Zs. Önök nálunk ujra szivesen látott vendégek. Ugy látszik, hogy a téli unalmas napokon több idő jut a sakkra, s a régi harczosok ujra kezdenek sorakozni a Vasárnapi Ujság zászlója alatt. Mi ezt azzal akarjuk megérdemelni, hogy rovatunkat még érdekesebbé tenni törekszünk.

HETI NAPTÁR.

Hó- és hetinap	Katholik. és Protest. naptár	Gör.-orosz naptár	⊙ Nap- kelet ó.	kelet p.	nyug. ó.	nyug. p.	Izraelit. naptár	☾ Hold- kelet ó.	kelet p.	nyug. ó.	nyug. p.
December.		Nov. (ó)					Kislev				
1 Vasár.	**F 1** Eligius	**F** Natal.	**19 A 23** Ab.				28	7	0	3	19
2 Hétfő	Bibiana szűz	Evasius	20 Gergelyr.	7	28	4	12	29 Dániel	8	4	4	18
3 Kedd	Xaveri Fer.	Fer. At.	**21 B. A. fel.**	7	28	4	12	30 Rosch	9	6	5	27
4 Szerda	Borbála	Borbála	22 Philemon	7	30	4	11	**1 Teb R**	9	54	6	45
5 Csütör.	Sabbas apát	Abigail	23 Amphil.	7	31	4	11	2	10	31	8	3
6 Péntek	Miklós püsp.	Miklós	24 Katalin	7	31	4	11	3	11	1	9	17
7 Szomb.	Ambrus püs.	Ambrus	25 Kelemen	7	33	4	11	**4 14 Sab**	11	24	10	29

Holdnegyed : ● Ujhold 2-án, 4 óra 33 perczkor reggel

TARTALOM.

Ghyczy Kálmán. (arczkép.) — Temetőben. *Pap Gábor.* — A debreczeni kastély. (Folytatás.) *Jókai Mór.* — Pusztaszer. (Vége. Képekkel.) *Hornyik János.* — Az angolkisasszonyok intézete Veszprémben. (képpel.) Cz. — Az evés és ivás különböző népeknél. — A magyar irók segélyegyletének alakitó közgyülése. — Hollókő vára (képpel.) Cs. L. — Arany mondatok. (Folytatás.) — Egyveleg. — **Tárház :** B. Eötvös József beszéde. — Az 1862-iki átalános ipar és mükiállitás Londonban. — Irodalom és müvészet. — Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedés. — Közlekedés — Mi ujság? — Nemzeti szinházi napló. — Budai népszinház. — Szerkesztői mondanivaló. — Nyilt tér. — Sakkjáték. — Heti naptár.

Felelős szerkesztő **Pákh Albert** : (lak. magyar-utcza 1. sz.)

Kiadó-tulajdonos **Heckenast Gusztáv.** — Nyomtatja **Landerer és Heckenast,** egyetem-utcza 4. szám alatt. Pesten 1861.

Alexy Károly

Vrád
2

Henszlmann Imre:

Alexy nobor mutája.
Életképek. 1844. I. évf
2. félév. 407 – 411 l.
Keppel –

A cikk Alexy Mátyás
nobráról szól.

ALEXI KÁROLY

Gr. Batthyány Lajost ábrázoló bronz-
mobrát emlitik

Kondics József: Sárvár és a sárváriak a ma-
gyar képzőművészetben

Vasi Szemle 1983. 4. I. rész

Alexy Károly

rod
2

Kapnüvészönélet

31, 33. l.

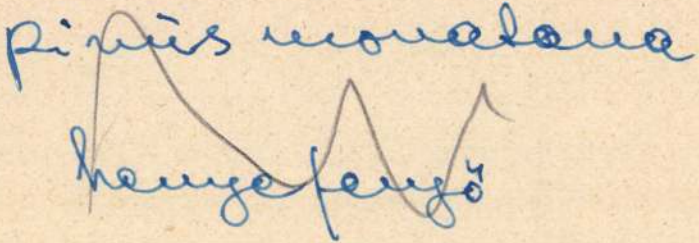

Alexy Károly, szobrász

Reformkor művészete. Főv.Képt. XXXVI. kiáll.
1948. jul. 7 l.

Alexy Károly MDK

Mátyás király bronz

Mücsarnok 1923 tavaszi tárlat

Alexy Károly

nobrán

wód

z

Henszlmann Imre:

I. Mátyás király

cyphoris archéjai!

Pest, 1861. 125. l.

✓

MDK

Alexy Károly, szobrász.
1823-1880

Mátyás király. Bronz-szobor

Tavaszi Tárlat.1923 ápr.-máj. A magy.uttörő mesterek gyüjt.kiáll. MNK. Műcsarnok. Kat.6.l.

Alexy Károly
szobrász

MDK

Az 1945-ös kiégés után a Vigadó főlépcsőházában lévő Than Mór és Lotz Károly freskói /Tündér Ilona monda/ még megmenthetők lettek volna. A 12 évi időjárási viszontagságok többet ártottak nekik, mint a második világháboru.

Alexy Károly homlokzati plasztikájának is csak szomoru csonkjai vannak meg.

244.o.

Borsos - Sódor - Zádor : Budapest. Bp. 1959.

Alexy Károly kolván M.D.K.

emlitve

Kampis, hagy. mův. Bp. 1960 481

K. P. K.

ALEXY Károly szobrász

1823–1880.

Batthyány Lajos gróf (1855.)

Dacos álló szobra 1844.

Mátyás király

Starhemberg Ernő gróf 1844.

A M. N. Galéria állagjegyzéke I./a. r.

Bá. 1959. 1. 62. l

MDK

Alexy Károly

Vámos Fő Feszl Frigyes... M.Müvészet, 1925.

409-416. o.

Alexy Károly

[illegible]

Kacziány Ödön: Pesti mű-
vészélet az ötvenes és hat-
vanas években. Művé-
net. 1910. 14. l.

a XVIII. századvégi művészetnek nagyfokú hanyatlása járul. A grafika krízisbe jutott, s csak a rutinos technikai tudás tengette életét. Ekkor jelentkezik a litográfia, amely a síknyomás gazdag skálájának első formája, s legtöbb esetben kiindulási pontja.

A korábbiaktól már az is megkülönbözteti, hogy nem hosszú fejlődés útján keletkezett, hanem Alois Senefelder zseniális, korszerű találmánya, hosszú évek kísérletezésének eredménye.

Színész atyjának prágai tartózkodása alkalmával, 1771-ben született. Jogi pályára készült, de atyjának 1791 ben. bekövetkezett halála után neki kellett a szűkös viszonyok közé jutott, soktagú családról gondoskodnia. Megpróbálkozott a színészkedéssel, írt színdarabokat, melyek több-kevesebb sikert arattak. Színdarabjainak kiadása sok gondot okozott neki, ami arra késztette, hogy nyomda alapításával saját kiadója legyen. Anyagi körülményei azonban ezt megakadályozták, s így arra kényszerült, hogy darabjait rézlapra írja, s maratás útján sokszorosítsa. Megpróbálkozott az acél- és rézmetszéssel, míg ezek sikertelensége arra a gondolatra vezette, hogy a rézlapot kővel pótolja. 1796-ban véletlenül jött rá, hogy a viasz-, szappan- és koromból kevert tintával készített rajz, illetve írás a választóvíz hatása alatt kiemelkedik a kőből,

Alexi Kárály, szobrász

a háborúban elpusztult a Vigadó és annak díszítő szobrai is, a hor jelentős művészeink köztük Alexi dalomormüvei és különféle jelképes jelentésű figurák teljes mértékben ujjáfaragásra szorultak.

Művészeti Magazin

1977. ápr. 14. TV. 21.25 M.

ALEXY KÁROLY EDE (Poprád, 1823 – Budapest, 1880)
(Életrajzát lásd Kat. 50)

443. Mátyás király szobrának modellje, 1844

fam., 96x64 mm
Életképek, Pest, Nyomatott Landerer és Heckenastnál, I. évf. II. félév, 13. sz. (1844. szeptember 25.), 407.
OSZK H. 3006.

Művészet Magyarországon 1830-1870
MTA MKCS - MNG Bp. 1981.

fordított. Kényszerű elvonultságából az Akadémia közbenjárására szabadult ki: 1845-ben megbízták a magyar nyelv szótárának elkészítésével. E munkáján – leszámítva a szabadságharc bukása után börtönben töltött két esztendőt – haláláig dolgozott. – A litográfia az utolsó Pannonhalmán töltött évben készült. A tudós díszes karosszékben ül, papi öltözékben. A háttérben jól láthatók a pannonhalmi apátság épületei. Czuczorról ugyanebben az évben Barabás Miklós is készített egy portrét; Barabás portréja a *Pesti Divatlap* 1844. október 6-i számának mellékleteként jelent meg.

A litográfia nyomdásza **GRIMM VINCE** (1810 – Budapest, 1872) litográfus. A reformkori művészeti élet elfeledett, de jelentős alakja volt. 13 éves korában Bécsből került Magyarországra. 1831-ben a Dorottya utcában műkereskedést nyitott, amely nem-

Henszlmann Imre (1813–1888) a magyar művészettörténettudomány úttörője és az 1840-es évek kiemelkedő jelentőségű művészeti kritikusa az *Életképek* lapjain több folytatásban foglalkozott az 1844-es Pesti Műkiállításon bemutatott alkotásokkal; sorozatában külön cikket szentelt Alexy Károly Mátyás királyt ábrázoló szobormintájának, amelyről a lap fametszetű illusztrációt is közölt. A bronzba öntendő szobor páncélban, babérkoszorúval, hermelinpalástban ábrázolja a királyt. Az arcképfestő és a szobrász feladata, írja a műkritikus, „egy rég elhunyt személy képét egész elevenségében, munkásságában, mintha e' személyt maga előtt élve látná, felfogni 's előadni." Esztétikai elvei jegyében Henszlmann Imre helyteleníti, hogy a szobrász a korabeli érmeken fennmaradt ábrázolásokhoz képest finomította Mátyás arckifejezését, de megengedi, hogy ami „a' hűségből hiányzik, pótolja a kifejezés". A szobrász legfőbb érdeme, hogy bár a zömök testű Mátyás az unalomig ismert kontraposztos tartásban áll, sikerült a „közönséges állásba a' királyi önbizodalom kifejezését önteni". Hiba viszont, hogy az uralkodó ónémet stílusú talapzathoz támaszkodik: ez nem illik sem a király alakjához, sem antikos öltözékéhez.

Irod: lásd Kat. 50.

K.F.

PERLASZKA DOMOKOS (Bécs, 1801 – Pest, 1846)

Bécsben született olasz szülőktől. 1828-ban jött Pestre a Spiegel c. folyóirat kérésére, hogy a laphoz divatképeket készítsen. A Spiegelen kívül a Honderünek, a Honművésznek, a Regélőnek és a Pesti Divatlapnak rajzolt több illusztrációt. Rajzórákat adott, majd 1841-ben engedélyt kapott nyilvános rajziskola nyitására.

Elsőként készített acélmetszetet, de litográfiáit is ismerjük. Kiadót alapított, itt szerb képes folyóiratokat jelentetett meg.

Acélmetszetei – elsősorban az életképek és divatképek – a francia grafika hatását mutatják. Sokszor párizsi rajzok után metszett acélra, ill. rézbe, mivel közölt a lapokban eredeti francia divatkép nyomatokat is.

Irod: Wurzbach 22; Lyka 1942, 497; MTA MKCS Lyka hagyaték; Pataky 1951, 196.

Sz.K.

442. Elkésés, 1844 *48.*

acélm., 124x211 mm
Jelezve j.l.: Perlaszka m.

Alexy Károly, zoológus

L. Than Mór

1386-1390

Cennerné Wilhelmi Gizella: Művészet MO-n 1830-1870.

Élet és Tudomány, Bp. 1981. okt. 30. XXXVI/44

Alexy Károly

Nebrait

A Nemzeti Muzeum könyvtára érdekes kézirajzgyűjteményt vásárolt, mely ekkorig a szabadsághare egy bajnokának féltékenyen őrzött kincsét képezte. A gyűjtemény magaban foglalja azon 53 honvédtiszt arckéjét, kik mint a szabadsághare első fogly az 1849. Königgrätzben vattak letartóztatva. A képek szines ironnal (Nem igaz. Akvarellek) vannak vajzolva s igyes kéz munkág. A gyűjtemény köld szinu [illegible] vaszonba van kötve, vörös hattat és [illegible]inos fehér kapocsal könyvalakban 8-adrétü-kötetet tesz ki. Címe ezüst betükkel nyomva a következő: fordítás

1880
392-393. l.
Magyar Könyvszemle. Érdekes kézirajzok.

„A szabadságharc első hadi foglyai: 53 honvédtiszt Königgrätzben 1849"

Tartalmazza a foglyok mies arcképeit. Utolsó a sorrendben Alexy Károly."

Bildhauer Károly Alexy (1823-1880).

Die Redoute 1849 wurde während des ungarischen Freiheitskampfes von der Budaer Burg aus durch Geschützfeuer zerstört und erst in den Jahren 1860-65 nach Plänen von Frigyes Feszl wiederaufgebaut. - Auch im Zweiten Weltkrieg erlitt das Haus schwere Schäden. Die heutige Redoute wurde im Zustand von 1865 rekonstruiert. Seine Fassade schmücken die Statuen grosser Persönlichkeiten der ungarischen Geschichte, wie János Hunyádi, Erzsébet Szilágyi, König Matthias, Miklós Zrínyi und Tatzán Szécheny — Werke von Károly Alexy.

Daily News, 1984. jul. 25.

MDK

Alexy Károly, szobrász
/poprádi születésü/

Bécsben tanul, 1844-ben kisméretü gipszmintát készitett a Mátyás-szoborhoz. A szobrocskát Henszlmann Imre ismertette az Eletképekben. Az önkéntes számüzetésbe menekülö Ferenczy helyét vette át a nemzeti szobrászat terén, a másik szobrász Züllich Rudolf ugyszintén. 1847-ben a József-emlékegylet az elhalt József nádor emlékmüvének megtervezésére öszöhözte A.-t. -Történelmi arcképsorozat közrebocsátását határozta el kis méretben.

Pogány Ö.G.: M.szobrászat a 19.sz. első felében. Bp.1939. ?. 33,34.l.

Alexy Károly

nohránnyi vém

„Kulekmű"-terve
(szulitve).

az új Fővárosi Kaptár
premierje.

Nápnava
1983 nov. 25.

Alexy Károly

vobrán, az 1850-es években járt Angliában.

Lajta Edit: Brocky Károly 1807-1855. Bp. 1957. Képzőmű v. Alap K. – 6 l l., 72 nép. (Magyar mesterek.) – 12. l.

bában a hely fölött, hol ágya állott, kis tábla van e felirattal : „Hier starb Laudon.“ (Itt halt meg Laudon.) — E szoba most csapszék, s mikor ott voltam, két kóbor drótos tót pálinkázott a helyen, hol hajdan e nagy birodalom legnagyobb hadvezére adta ki hős lelkét! — Pedig a morvák különben nem szokták történeti emlékeiket elhanyagolni.

Térjünk azonban ismét a Hannavidékre vissza, miután mondtam, hogy Ollmützből erre folytattam utamat. E vidék Morvaországnak minden tekintetben — de különösen ránk magyarokra nézve nemcsak mint legközelebbi szomszédság, hanem mint hajdan hazánkhoz tartozó s történelmileg is nevezetesebb része. Ollmütztől mintegy 2½ mérföldnyire fekszik Brodek. Itt kezdődik a tulajdonképeni Hannavidék. A hanákság józan és szorgalmas nép; nejeik nemcsak arczban és termetben valóságos netovábbjai az emberi szépségnek, hanem igen erkölcsösek is. Ha valaki csak némi árnyával a pajzánkodásnak közeledik hozzájuk, azonnal óvást tesznek ellene, mondván : „ale ciho!“ (de csendesen ám!). Egy ismerösöm a bredeki vendéglöben a csinos pinczérnőnek dévajkodásból megcsipte piros orczáját. — Rögtön kapott ő is viszonzásul valamit orczájára, de nem csípést s bár *csattanót*, de nem *csókot*.

A nők viselete csinos, és különösen fejüket kötik be kendövel oly módon, mely arczuk szépségét még inkább kiemeli. A férfiak viselete nem épen festői, de ök maguk is a nökhöz arányban épen nem csinos külsejüek. Öltözetükben legfeltünőbb a veres juhbőrből készült, csupán térdig érő nadrágmely a monda szerint azért oly rövid, mert midön az angyal és az ördög fogadásból, az előbbi a magyar, az utóbbi a hanák számára nadrágot varrtak; az angyal sürüen aprózta az öltéseket, mig az ördög oly hosszu czérnát füzött tüjébe, hogy minden öltés után az udvarra kellett szaladnia, ha a szálat a lyukon végig akarta huzni. Az angyal nadrágja e módon hamar elkészült, az ördög pedig, ki még csak a térdekig varrta meg a magáét, hogy a fogadást el ne veszitse, kapta a baltát, elvágta a két alsó szárt, ezekkel saját egyik ujját is, s az ő vérétől lett aztán a hanák nadrágjának oly sötét, haragosvörös szine. — Ilyféle monda számtalan kering a hanák nép ajkán, s majdnem valamennyiben az *angyal* és az *ördög*, s a kabalistikus 7, 9, 13, 77 számok viszik a főszerepet.

A Hannavidék terményekben oly igen gazdag, hogy sokan *kis Bánságnak* nevezik. Különösen sok és jeles buzája s répája van; mindennemü gyümölcse, bora, sok hala, s főleg vadja, mely utóbbiból a *holeschaui* foglyok a leghiresebbek. A Hannában fekszik Eibenschütz falu, melynek lakói Európában a legjobb *spárgát* termesztik, s Franczia- és Angolországig kereskednek vele. Szénben is gazdag e vidék; nem messze Brünntől, Roszitzovnál van az u. n. „Segen Gottes Grube“ (Isten áldás bányája), mely oly roppant széntelepeket tartalmaz, hogy csupán ennek kedveért Brünntől Roszitzovig külön vaspályát épitettek. A Hannavidéken Magyarország határán fekszik Luchacsovicz is, mely gróf *Serényi* birtoka, s ásványvizéről, fürdöiről és gyönyörü faültetvényeiről ismeretes.

Brodekről Preraunak, Mostczenisnek, Tlumacsovnak Ungrisch-Hradisch felé folytattam az utat. Sok kisebb-nagyobb falun mentem keresztül, hol a házak kürtöiből mindenütt sürü füstgomolyok emelkedtek, s émelyitő szilvalekvár szaga bántotta orromat. Kérdezvén ennek okát, megtudtam s csakhamar láttam is, hogy itt őszszel minden háznál befalazott óriási katlanokban, homéri mennyiségben főzik ezen zagyvalékot s azután fazekakat töltvén meg vele, mindenfelé szétküldik.

Prerau és Hradisch között fekszik igen regényesen Napagedl, Stockau grófnak, Horvátország volt bánja gr. Jellachich ipának nagyszerü kastélyával.

Hradisch és Wesseli közt, egyik oldalán a Morva folyótól, a másikon hegyektől körítve terül el a Hlavenka (koponyás) nevü nagy terjedelmü legelő, s ez azon ütközetről nevezetes, melyet itt 1278-ban Ottokár cseh király ellen Habsburgi Rudolf császár és szövetségese Kun László magyar király vivtak. Tudjuk, hogy a László kormányával Magyarországon támadt zavarokat felhasználó Ottokár, Budamér pozsonyi várparancsnok árulásától segitve, Pozsonyt elfoglalta, s bár e várat később el is vesztette, 1273-ban, miután sógorát László udvaránál megölték, csak ismét az országba rontott s pusztitva Komáromig nyomult előre. A gögös Ottokár a császári koronára vágyott, de midön 1273-ban Németország Rudolfot választotta e méltóságra, a cseh király Lászlóval békét akart kötni, ez azonban inkább Rudolf mellé állt, ki öt Ottokár ellen szövetségre szólitotta fel. A szövetség létre is jött s László Rudolffal 1276-ban Ottokár ellen indulván, elvesztett várait ismét viszszanyerte E háborut békekötés követte, melynek feltételeit azonban Ottokár meg nem tartván, a harcz 1278-ban ujra kitört s a fennemlitett csatában Ottokár halálával végződött.

A csata véres volt és sokáig tartott; Rudolf seregének zászlóját egy 100 éves aggastyán vitte elől, kit, midön ereje elhagyta, a Liechtenstein herczegek egyik öse váltott fel. „*Der Haslawer waz an der dewtschen tail Panyrführer, der wol hundert jar alt waz, dem doch sainer chrancheit willen nam die Panyr Herr Hainreich Liechtenstain*“ olvassuk a németek részéről *Hagennál* (Pertz kiadásában T. III. p. 1091.)

László királyról ugyancsak Hagen u. o. igy ir : „*Chunig Ladislau den Jungen* (László 1278-ban 16 éves volt) *führten die Ungern auf ainen berg ob dem plan, do er wol möcht sehen und hören den Streit : wan der Ungern gewonhait ist, daz der Chünig mit sein selbs leib nicht sol vechten*; (azaz: „Az ifju László királyt a magyarok a sikság fölött egy hegyre vezették, hogy innét jól láthassa és hallhassa a viadalt : mert a magyaroknál szokás, hogy a király maga viadalba soha se bocsátkozzék *).“

László fivérei : Endre (kinek a László és Rudolf közt kötött szerződésben Rudolf Clementina nevü leánya volt hitvesül igérve) és Salamon, az ország számos nemesével küzdöttek a sikon. Magyarország zászlaját Renold de genere Bastech hordta *(In quo quidem exercitu ipso die Comes Renoldus, filius Renoldi, banderium Regis tenuit viriliter et potenter, de genere Bastech oriundus etc. Lásd : az egykoru Kézainál, cap. 5.)* s a magyarok itt oly mészárlást vittek véghez Ottokár harczosai közt, hogy ismét egy másik német krónikás róluk ezt irja :

„Von Ungern ich nie gehört
Weder vor noch seid
Die ye chomen in streit
So mendleich wern gewesen . . .
Sy beleibent ungezält
Die sy Unger velhen nieder,
Sy druckhten hin herwider,
In dem Streit hertichleich,
Als sy daz Frankchreich
Hieten vechten gelernt.“

(Horneck Chr. Austr. 155.)

*) Ez utóbbi állitás nagyon téves, mert ha a magyar királyok a csatába nem mentek, nem tudjuk, hogy vesztheté volna I. Endre a Tiszánál, I. Ulászló Várnánál, II. Lajos pedig a mohácsi csatában életét.

Az ő vitézségük döntötte jóra a csatát, melyben, mint már emlitettük, Ottokár életét vesztvén, a Habsburgház legveszedelmesebb ellenségétől szabadult meg, s hatalmát állandóan megállapitotta.

A Morva partján fekvő csatatér pedig a *Hlavenka* nevet onnét vette, mert ha rajta itt-ott a gyepet feltörik, még most is néha koponyákat s csontokat szántanak ki.

Ismét egygyel többet láttam itt azon helyek közül, melyek felett kiolthatlan fényben ragyogva, lebeg az ősi dicsőség szelleme s melyek láttára mindig Berzsenyi kérdése támadt fel akarva, nemakarva lelkemben : Mi a magyar most?

Nemsokára a hradischi rosz kövezeten döczögött szekerem; azután a téren levő „Medve“ fogadóban tettem le fáradt magamat ideiglenes nyugalomra, élvezendő ama nyugalmat ideig óráig, melynek örök tartamára a kezdetben emlitett bécsi lap oly kiváló udvariassággal, csakhogy bécsi szokás szerint kissé nagyon is *anticipando*, áldást békességet kivánni sziveskedett.

Hradisch Morvaország legrégibb városainak egyike, s Ostrauval és Broddal az „ungarisch“ melléknevet onnét nyerte, mert e városok hajdanában hazánkhoz tartoztak Itt a városi plébános és esperessel, Morvaország legidősebb papjával, főtisztelendő Kirschner Ignácz urral volt szerencsém megismerkedni, ki már 70 éves presbyter, közel van a száz évhez, de még oly teljes erővel bir, hogy a kirándulásokban, melyeket egyik rokonával mindennap tettünk, több izben ő is résztvett A főtisztelendő ur a magyarok iránt, kikkel a szomszéd Pozsony, Nyitra és Trencsénmegyékben, de főleg Szakolczán sokszorosan érintkezik, különös előszeretetet táplál, s mint többször emlité, csupán azt sajnálja, hogy ama tősgyökeres magyarokat, kiknek nemzeti eledele a töpörtüs turós galuska, s kik oly emberül ülik meg a nyerget, a mint ő ezt Wesseliben a huszároknál látta, — hogy ezeket ott a Duna s Tisza partján meglátogatnia ily hosszu életben ideje nem akadt.

Hradischban történt rajtam azon tréfás eset, hogy a vendéglő pinczérje — nem tudom, sarkantyus csizmámnak és sinóros ruhámnak, vagy máskép martialis külsőmnek köszönhettem-e ezt a nagy kitüntetést? — mindig *Pane Feldwebel*-nek, örmester urnak nevezett s bár mennyit mondtam is neki, hogy nem vagyok katona, s azon egy kivétellel, hogy a pinczérség nemes mesterségéhez nem értek, csak olyan polgári ember vagyok, mint ő : mindig csak Tamásképpen csóválta fejét s maradtam *pán feldwebel*, mindaddig, mig számlám kifizetése után a kezébe nyomott borravaló *pán lieutenant*-tá nem rukkoltatott elö.

Hradischból a többi közt Buchlowitzra is kirándultunk, mely a magyarországi gróf Berchtold család egyik tagjának, gr. Berchtold Zsigmondnak. A falu mögött az erdőben igen regényesen fekszik a régi, *Buchlau* nevü vár, melyet még állitólag Krisztus előtt a markomanok épi-tettek.

A markomanok a régi germán népnek egyik törzsét képezték, s némelyek szerint itt a Kelet és Észak ellen a határokat őrizték, a minthogy *markomanen* csakugyan is annyit jelent, mint *határemberek*; de Morvaország is határtartomány (*Mark*grafschaft) volt sokáig utánuk s fejedelme napjainkban is *határgróf*, Markgraf. Sőt igen valószinü, hogy a *Mähren* név is eredetileg *Marken* volt. — Caesar (De Bello Gallico) a markomanokat többször emliti.

A buchlaui várat a hozzá tartozó birtokokkal később a templariusok nyerték;

*

ezektől a gróf Zierotin család vette át s midőn e család egyik ivadéka a forradalomban való részvéte miatt elvesztette, a Zastrizlekre, később a Peterswaldokra, végre mostani tulajdonosára szállott. — A vár, daczára roppant régiségének, még most is lakható állapotban van. — E vidéken fekszik Wellehrad is, báró Sina kastélyával.

Hradischról a többi közt a fővárosba Brünnbe is átrándultunk, mely onnét mintegy 8 mérföldnyire esik. Szép város, s mindenesetre legnagyobb nevezetessége a *Spielberg* sziklavára, mely történelmileg is figyelemreméltó. E várat Mátyás királyunk 1468-ban, miután Podiebrad fia, Victorin, előle ügyes hadi csellel megmenekült — ostrom alá vette, mely ostrom azonban nagy bajokkal járván, Mátyás végét be nem várván, a bevételt Kinizsyre s Magyar Balázsra bizta. De a munka most még hosszabban haladt s Mátyás a jövő év elején visszatérvén, seregét még mindig a vár alatt találta, melyet azután mégis sikerült bevennie. — Nem messze Brünntől, a cseh határszélen fekszik Iglau, szorgalmas iparosok városa, hol Mátyás 1471-ben azon oklevelet hirdette ki, melyben a pápa az ő cseh királylyá választatását megerősitette.

Brünn-nek püspöki széke is van s a püspök nagyszerü palotája az u. n. Petersbergen áll.

A városházán van egy közönséges fakerék, mely már több száz éves s onnét nevezetes, hogy lételét egy igen sajátságos fogadásnak köszöni. — Egy faluban ugyanis, mely Brünntől 5 mérföldnyire esik, egy 85 éves paraszt ember fogadott, hogy reggel, napkölte után, kimegy az erdőbe, ott egy fát levág, e fából kereket csinál, a kereket a városba guritja, eladja, az árát eliszsza s napnyugtakor ismét otthon lesz. A 85 éves ember mind ezt reggeltől estig csakugyan megtette s ennek emlékére, mely eset mindenesetre roppant tevékenységi képességet tanusit, a kereket a városházán eltették. — Ezt csak azért emlitettem fel, hogy bebizonyitsam, miszerint a morvák, emlékeiket még efféle csekélységekben is megbecsülik. — Van ugyan ott egy kitömött krokodil is, melyből a monda sárkányt (Lindwurm) csinált. E sárkány a Brünn melletti erdőben lakott, s egyebet sem evett — az ördögtől született — csak csupa szőke szüzeket s ezeket is a legjavából válogatta. Volt azonban ugyanakkor a Spielbergen (mely most is fogház) egy Theodosius Wachmann nevü halálra itélt rab, ki arra vállalkozott, hogy a szüzek ezen rémét az árnyékvilágból kipusztitja, ha életben hagyják s szabadságát is visszaadják.

A hatóság ezen ajánlatot szivesen vette s pedig annyival inkább, mert a brünni hajadonok, főleg a szőkék, a veszélyes candidatiótól rettegvén, nyakraföre siettek a sárkány gyomrába utat nyitó egyetlen sine qua non-tól mihamarább megszabadulni. — Wachmann tehát pár napig egymásután csalétkül kitett eleven borjukkal ingerelte a fenevad étvágyát, mire ez negyed napra a borjut csakugyan fel is falta. Ötöd napon azonban dermedt borjat tett eléje, melynek beleit gondosan kiszedvén, azok helyére oltatlan meszet dugott. A fenevad ezt is elnyelte, s midőn aztán gyomrában a mész ernyedni kezdett, szörnyü szomjuságba esvén hét kut vizét az utolsó cseppig kiitta s megpukkadt.

Én nagyon hiszékeny arczczal hallgattam a városi poroszlót, ki nekem a brünni szőke szépségek e sajnálatos veszedelmét festette, s még csak nem is emlitettem, hogy már pár évvel ezelőtt ugyanezen esetről hallottam Brassóban, csakhogy ott a hős a Czenk hegyén lakott, a szüzesség feltételét még azzal toldta meg, hogy szász legyen, hogy ez nem borjun, hanem bárányon s egyátalán sokkal regényesebb halállal mult ki, mint a brünni. — Nem messze Brünntől van egy Klobuk nevü falu, mely az által lett hiressé, hogy itt fogták el ama hirhedett rablót: Graselt, kinek rémséges története az ismeretes bécsi regényirónak *papá* Bäuerlének a „Die beiden Grasel“ czimü, nem épen klasszikai remekségü, regényhez szolgáltatott anyagot.

(Vége következik.)

Alexy szoborcsoportozata. I. (A pesti uj redoute-épület oszlopain.)

Alexy szoborcsoportozata. II. (A pesti uj redoute-épület oszlopain.)

A „Tokaj-hegyaljai album“-ból.

I. Tarczal.

A fennebbi czim alatt még ez év folytán egy diszesen kiállitott és nagyérdekü művel fog gyarapodni irodalmunk. Azt mondanók, szőlőszeti szakirodalmunk, ha ily szük takaróban megférne a gazdag tartalom. Igaz ugyan, hogy főleg a hegyaljai bortermelés érdekében, sőt épen a hegyaljai bormívelő-egylet megbizásából készült a munka, mindazonáltal sokkal többet fog nyujtani, mint a mennyit szőlőszeti szakmunkától rendesen várni szoktunk. Ezt igazolnunk könnyü lesz, — de mondjuk el előbb, hogy a könyv kiadója id. báró Vay Miklós, társulati elnök, s hogy a szöveget több országszerte ismert hazai tudós, nevezetesen Szabó József és Preisz Mór egyetemi tanárok, továbbá az egylet nagyérdemü titkára Szabó Kár., azonkivül Szabó Dávid, Mezőssy László s más hegyaljai szőlőbirtokosok és tapasztalt szakférfiak közreműködése mellett szerkeszti Török István egyesületi tag.

És már most az illetők szivességéből lapozgassunk egy kissé a szöveg eddig elkészült anyagában, melyből legelőször is azt értjük meg, hogy a munka *czélja* megismertetni a müveltebb országok népeivel *Tokaj Hegyaljáit*, mint vidékét a világhirü tokajit termő szőlőhegyeknek; megismertetni, hogy mennyi szépség- és nagyszerüséggel alkotta a természet a borkirály számára eme székhelyet, melyen trónol; s egyszersmind bebizonyitani, hogy e hegyvidék, ugy államgazdaságí, mint kereskedelmi szempontból is nem csekély fontosságu, s területének elegendő nagysága s a szőlőmivelés azon fejlettsége által, mely százados tapasztalatok s a czélszerü utáni kitartó törekvés érleltek meg, megérdemli s méltán igénybe veheti legtágasb körökben is a közfigyelmet.

Czélja továbbá felmutatni azon természeti, szellemi és kézi erőket, melyeken a termelés czélszerüsége s biztossága alapszik; megismertetni a létező közlekedési eszközöket, s azon egyéb körülményeket, melyek a hegyaljai borok kereskedési forgalomba hozatalára oly kedvezőek.

Megismerteti végre Tokaj-Hegyalját nemcsak ugy mint vidéket egészben, hanem egyes részeiben, városaiban, hegyvonalaiban, folyóiban s egyéb részletes szépségeiben; megismerteti végre népességi, földirati, égalji, talajismei, föld és vegytani tekintetben.

Ily mindenre kiterjedő figyelem és teljesség mellett a munka ezentul kutforrása lesz minden a Hegyaljára vonatkozó adatoknak, s hogy e vidék az olvasó elé minél nagyobb hűséggel varázsoltassék: hathatós előnyeül szolgálnak az albumban adott egyes tájképek is, melyeknek szemlélése a képzeletnek mintegy testet szolgáltatva, az olvasó előtt könnyebben s igézőbben kibontakozik a megismertetésre kitüzött alak.

E tájképeket *Keleti Gusztáv* hazánkfiának

bában a hely fölött, hol ágya állott, kis tábla van e felirattal : „Hier starb Laudon.“ (Itt halt meg Laudon.) — E szoba most csapszék, s mikor ott voltam, két kóbor drótos tót pálinkázott a helyen, hol hajdan e nagy birodalom legnagyobb hadvezére adta ki hős lelkét! — Pedig a morvák különben nem szokták történeti emlékeiket elhanyagolni.

Térjünk azonban ismét a Hannavidékre vissza, miután mondtam, hogy Ollmützből erre folytattam utamat. E vidék Morvaországnak minden tekintetben — de különösen ránk magyarokra nézve nemcsak mint legközelebbi szomszédság, hanem mint hajdan hazánkhoz tartozó s történelmileg is nevezetesebb része. Ollmütztől mintegy 2½ mérföldnyire fekszik Brodek. Itt kezdődik a tulajdonképeni Hannavidék. A hanákság józan és szorgalmas nép; nejeik nemcsak arczban és termetben valóságos netovábbjai az emberi szépségnek, hanem igen erkölcsösek is. Ha valaki csak némi árnyával a pajzánkodásnak közeledik hozzájuk, azonnal óvást tesznek ellene, mondván : „ale ciho!“ (de csendesen ám!). Egy ismerösöm a bredeki vendéglőben a csinos pinczérnőnek dévajkodásból megcsipte piros orczáját. — Rögtön kapott ő is viszonzásul valamit orczájára, de nem csípést s bár *csattanót*, de nem *csókot*.

A nök viselete csinos, és különösen fejüket kötik be kendővel oly módon, mely arczuk szépségét még inkább kiemeli. A férfiak viselete nem épen festői, de ök maguk is a nökhöz arányban épen nem csinos külsejüek. Öltözetükben legfeltünöbb a veres juhbörből készült, csupán térdig érő nadrágmely a monda szerint azért oly rövid, mert midön az angyal és az ördög fogadásból, az elöbbi a magyar, az utóbbi a hanák számára nadrágot varrtak; az angyal sürüen aprózta az öltéseket, mig az ördög oly hosszu czérnát füzött tüjébe, hogy minden öltés után az udvarra kellett szaladnia, ha a szálat a lyukon végig akarta huzni. Az angyal nadrágja e módon hamar elkészült, az ördög pedig, ki még csak a térdekig varrta meg a magáét, hogy a fogadást el ne veszitse, kapta a baltát, elvágta a két alsó szárt, ezekkel saját egyik ujját is, s az ő vérétől lett aztán a hanák nadrágjának oly sötét, haragosvörös szine. — Ilyféle monda számtalan kering a hanák nép ajkán, s majdnem valamennyiben az *angyal* és az *ördög*, s a kabalistikus 7, 9, 13, 77 számok viszik a főszerepet.

A Hannavidék terményekben oly igen gazdag, hogy sokan *kis Bánságnak* nevezik. Különösen sok és jeles buzája s répája van; mindennemü gyümölcse, bora, sok hala, s föleg vadja, mely utóbbiból a *holeschaui* foglyok a leghiresebbek. A Hannában fekszik Eibenschütz falu, melynek lakói Európában a legjobb *spárgát* termesztik, s Franczia- és Angolországig kereskednek vele. Szénben is gazdag e vidék; nem messze Brünntöl, Roszitzovnál van az u. n. „Segen Gottes Grube“ (Isten áldás bányája), mely oly roppant széntelepeket tartalmaz, hogy csupán ennek kedveért Brünntöl Roszitzovig külön vaspályát épitettek. A Hannavidéken Magyarország határán fekszik Luchacsovicz is, mely gróf *Serényi* birtoka, s ásványvizéről, fürdöiről és gyönyörü faültetvényeiről ismeretes.

Brodekről Preraunak, Mostczenisnek, Tlumacsovnak Ungrisch-Hradisch felé folytattam az utat. Sok kisebb-nagyobb falun mentem keresztül, hol a házak kürtöiből mindenütt sürü füstgomolyok emelkedtek, s émelyitő szilvalekvár szaga bántotta orromat. Kérdezvén ennek okát, megtudtam s csakhamar láttam is, hogy itt összel minden háznál befalazott óriási katlanokban, homéri mennyiségben főzik ezen zagyvalékot s azután fazekakat töltvén meg vele, mindenfelé szétküldik.

Prerau és Hradisch között fekszik igen regényesen Napagedl, Stockau grófnak, Horvátország volt bánja gr. Jellachich ipának nagyszerü kastélyával.

Hradisch és Wesseli közt, egyik oldalán a Morva folyótól, a másikon hegyektől körítve terül el a Hlavenka (koponyás) nevü nagy terjedelmü legelő, s ez azon ütközetről nevezetes, melyet itt 1278-ban Ottokár cseh király ellen Habsburgi Rudolf császár és szövetségese Kun László magyar király vivtak. Tudjuk, hogy a László kormányával Magyarországon támadt zavarokat felhasználó Ottokár, Budamér pozsonyi várparancsnok árulásától segitve, Pozsonyt elfoglalta, s bár e várat később el is vesztette, 1273-ban, miután sógorát László udvaránál megölték, csak ismét az országba rontott s pusztitva Komáromig nyomult előre. A gögös Ottokár a császári koronára vágyott, de midön 1273-ban Németország Rudolfot választotta e méltóságra, a cseh király Lászlóval békét akart kötni, ez azonban inkább Rudolf mellé állt, ki öt Ottokár ellen szövetségre szólitotta fel. A szövetség létre is jött s László Rudolffal 1276-ban Ottokár ellen indulván, elvesztett várait ismét visszanyerte E háborut békekötés követte, melynek feltételeit azonban Ottokár meg nem tartván, a harcz 1278-ban ujra kitört s a fennemlitett csatában Ottokár halálával végződött.

A csata véres volt és sokáig tartott; Rudolf seregének zászlóját egy 100 éves aggastyán vitte elöl, kit, midön ereje elhagyta, a Liechtenstein herczegek egyik öse váltott fel. „*Der Haslawer waz an der dewtschen tail Panyrführer, der wol hundert jar alt waz, dem doch sainer chrancheit willen nam die Panyr Herr Hainreich Liechtenstain*“ olvassuk a németek részéről *Hagennál* (Pertz kiadásában T. III. p. 1091.)

László királyról ugyancsak Hagen u. o. igy ir : „*Chunig Ladislau den Jungen* (László 1278-ban 16 éves volt) *führten die Ungern auf ainen berg ob dem plan, do er wol möcht sehen und hören den Streit : wan der Ungern gewonhait ist, daz der Chünig mit sein selbs leib nicht sol vechten*; (azaz: „Az ifju László királyt a magyarok a sikság fölött egy hegyre vezették, hogy innét jól láthassa és hallhassa a viadalt : mert a magyaroknál szokás, hogy a király maga viadalba soha se bocsátkozzék *).“

László fivérei : Endre (kinek a László és Rudolf közt kötött szerződésben Rudolf Clementina nevü leánya volt hitvesül igérve) és Salamon, az ország számos nemesével küzdöttek a sikon. Magyarország zászlaját Renold de genere Bastech hordta *(In quo quidem exercitu ipso die Comes Renoldus, filius Renoldi, banderium Regis tenuit viriliter et potenter, de genere Bastech oriundus etc. Lásd : az egykoru Kézainál, cap. 5.)* s a magyarok itt oly mészárlást vittek véghez Ottokár harczosai közt, hogy ismét egy másik német krónikás róluk ezt irja :

„Von Ungern ich nie gehört
Weder vor noch seid
Die ye chomen in streit
So mendleich wern gewesen . . .
Sy beleibent ungezült
Die sy Unger velhen nieder,
Sy druckhten hin herwider,
In dem Streit hertichleich,
Als sy daz Frankchreich
Hieten vechten gelernt.“

(Horneck Chr. Austr. 155.)

*) Ez utóbbi állitás nagyon téves, mert ha a magyar királyok a csatába nem mentek, nem tudjuk, hogy vesztheté volna I. Endre a Tiszánál, I. Ulászló Várnánál, II. Lajos pedig a mohácsi csatában életét.

Az ő vitézségük döntötte jóra a csatát, melyben, mint már emlitettük, Ottokár életét vesztvén, a Habsburgház legveszedelmesebb ellenségétől szabadult meg, s hatalmát állandóan megállapitotta.

A Morva partján fekvő csatatér pedig a *Hlavenka* nevet onnét vette, mert ha rajta itt-ott a gyepet feltörik, még most is néha koponyákat s csontokat szántanak ki.

Ismét egygyel többet láttam itt azon helyek közül, melyek felett kiolthatlan fényben ragyogva, lebeg az ősi dicsőség szelleme s melyek láttára mindig Berzsenyi kérdése támadt fel akarva, nemakarva lelkemben : Mi a magyar most?

Nemsokára a hradischi rosz kövezeten döczögött szekerem; azután a téren levő „Medve“ fogadóban tettem le fáradt magamat ideiglenes nyugalomra, élvezendö ama nyugalmat ideig óráig, melynek örök tartamára a kezdetben emlitett bécsi lap oly kiváló udvariassággal, csakhogy bécsi szokás szerint kissé nagyon is *anticipando*, áldást békességet kivánni sziveskedett.

Hradisch Morvaország legrégibb városainak egyike, s Ostrauval és Broddal az „ungarisch“ melléknevet onnét nyerte, mert e városok hajdanában hazánkhoz tartoztak Itt a városi plébános és esperessel, Morvaország legidősebb papjával, főtisztelendő Kirschner Ignácz urral volt szerencsém megismerkedni, ki már 70 éves presbyter, közel van a száz évhez, de még oly teljes erővel bir, hogy a kirándulásokban, melyeket egyik rokonával mindennap tettünk, több izben ő is résztvett A főtisztelendö ur a magyarok iránt, kikkel a szomszéd Pozsony, Nyitra és Trencsénmegyékben, de föleg Szakolczán sokszorosan érintkezik, különös elöszeretetet táplál, s mint többször emlité, csupán azt sajnálja, hogy ama tősgyökeres magyarokat, kiknek nemzeti eledele a töpörtüs turós galuska, s kik oly emberül ülik meg a nyerget, a mint ő ezt Wesseliben a huszároknál látta, — hogy ezeket ott a Duna s Tisza partján meglátogatnia ily hosszu életben ideje nem akadt.

Hradischban történt rajtam azon tréfás eset, hogy a vendéglö pinczérje — nem tudom, sarkantyus csizmámnak és sinóros ruhámnak, vagy máskép martialis külsömnek köszönhette-m-e ezt a nagy kitüntetést? — mindig *Pane Feldwebel*-nek, örmester urnak nevezett s bár mennyit mondtam is neki, hogy nem vagyok katona, s azon egy kivétellel, hogy a pinczérség nemes mesterségéhez nem értek, csak olyan polgári ember vagyok, mint ő : mindig csak Tamásképen csoválta fejét s maradtam *pán feldwebel*, mindaddig, mig számlám kifizetése után a kezébe nyomott borravaló *pán lieutenant*-tá nem rukkoltatott elö.

Hradischból a többi közt Buchlowitzra is kirándultunk, mely a magyarországi gróf Berchtold család egyik tagjának, gr. Berchtold Zsigmondnak. A falu mögött az erdöben igen regényesen fekszik a régi, *Buchlau* nevü vár, melyet még állitólag Krisztus előtt a markomanok épi-tettek.

A markomanok a régi germán népnek egyik törzsét képezték, s némelyek szerint itt a Kelet és Észak ellen a határokat örizték, a minthogy *markomanen* csakugyan is annyit jelent, mint *határemberek*; de Morvaország is határtartomány (*Mark*grafschaft) volt sokáig utánuk s fejedelme napjainkban is *határgróf*, Markgraf. Söt igen valószinü, hogy a *Mähren* név is eredetileg *Marken* volt. — Caesar (De Bello Gallico) a markomanokat többször emliti.

A buchlaui várat a hozzá tartozó birtokokkal később a templariusok nyerték;

*

ezektől a gróf Zierotin család vette át s midőn e család egyik ivadéka a forradalomban való részvéte miatt elvesztette, a Zastrizlekre, később a Peterswaldokra, végre mostani tulajdonosára szállott. — A vár, daczára roppant régiségének, még most is lakható állapotban van. — E vidéken fekszik Wellehrad is, báró Sina kastélyával.

Hradischról a többi közt a fővárosba Brünnbe is átrándultunk, mely onnét mintegy 8 mérföldnyire esik. Szép város, s mindenesetre legnagyobb nevezetessége a *Spielberg* sziklavára, mely történelmileg is figyelemreméltó. E várat Mátyás királyunk 1468-ban, miután Podiebrad fia, Victorin, elöle ügyes hadi csellel megmenekült — ostrom alá vette, mely ostrom azonban nagy bajokkal járván, Mátyás végét be nem várván, a bevételt Kinizsyre s Magyar Balázsra bizta. De a munka most még hosszabban haladt s Mátyás a jövő év elején visszatérvén, seregét még mindig a vár alatt találta, melyet azután mégis sikerült bevennie. — Nem messze Brünntől, a cseh határszélen fekszik Iglau, szorgalmas iparosok városa, hol Mátyás 1471-ben azon oklevelet hirdette ki, melyben a pápa az ő cseh királylyá választatását megerősitette.

Brünn-nek püspöki széke is van s a püspök nagyszerü palotája az u.n. Petersbergen áll.

A városházán van egy közönséges fakerék, mely már több száz éves s onnét nevezetes, hogy lételét egy igen sajátságos fogadásnak köszöni. — Egy faluban ugyanis, mely Brünntől 5 mérföldnyire esik, egy 85 éves paraszt ember fogadott, hogy reggel, napkölte után, kimegy az erdőbe, ott egy fát levág, e fából kereket csinál, a kereket a városba guritja, eladja, az árát eliszsza s napnyugtakor ismét otthon lesz. A 85 éves ember mind ezt reggeltől estig csakugyan megtette s ennek emlékére, mely eset mindenesetre roppant tevékenységi képességet tanusit, a kereket a városházán eltették. — Ezt csak azért emlitettem fel, hogy bebizonyitsam, miszerint a morvák, emlékeiket még efféle csekélységekben is megbecsülik. — Van ugyan ott egy kitömött krokodil is, melyből a monda sárkányt (Lindwurm) csinált. E sárkány a Brünn melletti erdőben lakott, s egyebet sem evett — az ördögtől született — csak csupa szőke szüzeket s ezeket is a legjavából válogatta. Volt azonban ugyanakkor a Spielbergen (mely most is fogház) egy Theodosius Wachmann nevü halálra itélt rab, ki arra vállalkozott, hogy a szüzek szőke szépségek e sajnálatos veszedelmét festette, s még csak nem is emlitettem, hogy már pár évvel ezelőtt ugyanezen esetről hallottam Brassóban, csakhogy ott a hős a Czenk hegyén lakott, a szüzesség feltételét még azzal toldta meg, hogy szász legyen, hogy ez nem borjun, hanem bárányon s egyátalán sokkal regényesebb halállal mult ki, mint a brünni. — Nem messze Brünntől van egy Klobuk nevü falu, mely az által lett hiressé, hogy itt fogták el ama hirhedett rablót: Graselt, kinek rémséges története az ismeretes bécsi regényirónak *papá* Bäuerlének a „Die beiden Grasel“ czimü, nem épen klasszikai remekségü, regényhez szolgáltatott anyagot. (Vége következik.)

Alexy szoborcsoportozata. I. (A pesti uj redoute-épület oszlopain.)

Alexy szoborcsoportozata. II. (A pesti uj redoute-épület oszlopain.)

A „Tokaj-hegyaljai album“-ból.

I. Tarczal.

A fennebbi czim alatt még ez év folytán egy diszesen kiállitott és nagyérdekü művel fog gyarapodni irodalmunk. Azt mondanók, szőlőszeti szakirodalmunk, ha ily szük takaróban megférne a gazdag tartalom. Igaz ugyan, hogy főleg a hegyaljai bortermelés érdekében, sőt épen a hegyaljai bormívelő-egylet megbizásából készült a munka, mindazonáltal sokkal többet fog nyujtani, mint a mennyit szőlőszeti szakmunkától rendesen várni szoktunk. Ezt igazolnunk könnyü lesz, — de mondjuk el előbb, hogy a könyv kiadója id. báró Vay Miklós, társulati elnök, s hogy a szöveget több országszerte ismert hazai tudós, nevezetesen Szabó József és Preisz Mór egyetemi tanárok, továbbá az egylet nagyérdemü titkára Szabó Kár., azonkivül Szabó Dávid, MezőssyLászló s más hegyaljai szőlőbirtokosok és tapasztalt szakférfiak közreműködése mellett szerkeszti Török István egyesületi tag.

És már most az illetők szivességéből lapozgassunk egy kissé a szöveg eddig elkészült anyagában, melyből legelőször is azt értjük meg, hogy a munka *czélja* megismertetni a müveltebb országok népeivel *Tokaj Hegyalját*, mint vidékét a világhirü tokajit termő szőlőhegyeknek; megismertetni, hogy mennyi szépség- és nagyszerüséggel alkotta a természet a borkirály számára eme székhelyet, melyen trónol; s egyszersmind bebizonyitani, hogy e hegyvidék, ugy államgazdadasági, mint kereskedelmi szempontból is nem csekély fontosságu, s területének elegendő nagysága s a szőlőmivelés azon fejlettsége által, mely százados tapasztalatok s a czélszerü utáni kitartó törekvés érleltek meg, megérdemli s méltán igénybe veheti legtágasb körökben is a közfigyelmet.

Czélja továbbá felmutatni azon természeti, szellemi és kézi erőket, melyeken a termelés czélszerüsége s biztossága alapszik; megismertetni a létező közlekedési eszközöket, s azon egyéb körülményeket, melyek a hegyaljai borok kereskedési forgalomba hozatalára oly kedvezőek.

Megismerteti végre Tokaj-Hegyalját nemcsak ugy mint vidéket egészben, hanem egyes részeiben, városaiban, hegyvonalaiban, folyóiban s egyéb részletes szépségeiben; megismerteti végre népességi, földirati, égalji, talajismei, föld és vegytani tekintetben.

Ily mindenre kiterjedő figyelem és teljesség mellett a munka ezentul kutforrása lesz minden a Hegyaljára vonatkozó adatoknak, s hogy e vidék az olvasó elé minél nagyobb hűséggel varázsoltassék: hathatós előnyeül szolgálnak az albumban adott egyes tájképek is, melyeknek szemlélése a képzeletnek mintegy testet szolgáltatva, az olvasó előtt könnyebben s igézőbben kibontakozik a megismertetésre kitüzött alak.

E tájképeket *Keleti Gusztáv* hazánkfiának

lanságig, sőt mondhatnám fészkelődő nyugtalanságig terjedő élénksége, életrevalósága; és mennyire örvendtem, tapasztalván, hogy mindazon nem épen előnyére való hireknek, miket felöle hallottam, csak a fele igaz: ép annyira kellett sajnálkoznom, midőn a morva zsidónál — bár sorsosaik iránt ők sem szivtelenek — a feunmondott dicséretes tulajdonokat sokkal csekélyebb mérvben leltem fel.

Bizentz városa egy hársfáról is nevezetes, mely itt egy igen csinos kertben látható. E fa állitólag 700 éves; terjedelme óriási. Egy alkalommal egy egész vértes ezred — tehát mintegy 900—1000 ember hallgatott e fa árnya alatt tábori misét; s ágaira tulajdonosa kis mulató lakot épittetett fából, melyben — ha igaz — még tánczolni is szoktak volt. E mulató lak, most már nincs rajta, mert tulajdonosát egy alkalommal benne egy hallatlan nagyságu kigyó látogatván meg, mely állitólag még most is a hársfa tövében lakik, ez jónak vélte, a veszedelmessé vált Tusculanumot elpusztittatni.

Göding már a magyar határon fekszik, melyet itt a Morva folyó képez, s dohánygyáráról nevezetes. Fahid köti itt össze hazánkat Moraviával s a gödingi partra a Kárpátok hosszu hegyláncza tekintget át elég csalogatólag a tulparton álló magyar emberre. Messze a hegyek aljában fekszik a kicsiny, de csinos Szakolcza, mely város onnét nevezetes, hogy a magyar kathol. klerusnak számtalan derék tagot szült. Sok fáradhatlan falusi lelkész, sok tudós szerzetes, sok lelkes főpap került már ki e városkából, melynek e szerint hazánk szellemi haladása körül tul nem becsülhető érdemei vannak.

Gödinggel szemközt fekszik Holics, honnét útam Szénásfalun (Szeméz) keresztül Szomolyánra vezetett. Itt a hegyen fekvő, Erdődyféle regényes várromot tekintvén meg, siettem le a kedves Mátyusföldére s időm sem akadván Borsán lakó, előttem még ismeretlen t. névrokonimat felkeresni (kiktől ezennel bocsánatot kérek,) meg sem állottam egész Jókáig, mely helységről ez alkalommal, minthogy hazánk legelső beszélyirójának adott nevet, érdekesnek vélem azok számára kik e vidéket nem ismerik, egyetmást följegyezni. E három falu, t. i. Nagy-, Kis-Jóka és Jókaujhely, vulgó Ujhelyjóka, Pozsony megyében, a Csallóközzel szemközt, szép sikon, a Duna egyik ága mellett fekszik. Legközelebb a Dunához, de nem közvetlenül mellette van Ujhelyjóka, mely mint neve is mutatja, nem nagyon rég épült, csinos házai vannak s csupán egy utczából áll, de külön hatósággal bir. Folytatólag mellette kezdődnek Kis-Jókának labyrinthszerü utczái s egymástól nagy fáskertek által választott, távol eső viskói, melyek oly rendetlenül vannak mintegy ide hordva, hogy az ismeretlen még London ködös „street"-jei közt sem tévedhet el annyira, mint Kis-Jókán. Ezt követi ismét összefüggésben Nagy-Jóka, mely a három falu legszebbike s némely utczája oly csinosan van beültetve fákkal, hogy valóságos liget. Itt laknak a helységek közbirtokosai közül is többen, mint pl. a Takácsok s itt áll a Kis-Jókai Farkas családnak is régi kis kastélya. Nagy- és Ujhely-Jókát jómódú, egészséges nép lakja, de a kisjókaiak szegények, egészségtelenek; golyváik a vidéken közmondás tárgyai, valamint sajátszerü épitkezésük is, melyre vonatkozólag egy nem épen szellemdús adoma is jár a népajkán, hogy t. i. egy *vasas német* Kis-Jókán szállásoltatván be, midőn mindjárt az első napon késő este a korcsmából haza akart volna menni, ugy beletévedt abba a Kis-Jóka nevü tömkelegbe, hogy hét napi barangolás után lelte csak meg szállását. Szép és áldott, tiszta magyar nép lakta vidék ez a Mátyusfölde; sok kellemes visszaemlékezést vittem innét is magammal.

Távozván Jókáról, korántsem tértem haza, sőt inkább mintha erre lettem volna elitélve, sokáig barangoltam még — mint akár egy második Orbán lelke — e birodalomban s körül.

* * *

És évek után történt csak, hogy egy szép tavaszi reggel, a kerepesi országuton, a felkelő nap visz-sugarai messze kéklő hómályból, Hunyadi Mátyás templomának keresztjéről ragyogtak elém. *Pető Dénes.*

A jóslatokról.

I.

Az embert születésének első perczétől a jóslatok körébe vonják; a csecsemő első nyávogása, tekintete, mozdulata, megannyi tárgya a jövendölésnek. A bábaasszony, komámuramék, a papa, rokonok, barátok mindjárt kieszelik belőle élete történetét. Semmi sincs annyi a világon, mint jós, és doktor; de hát ki tehet erről? örökségül jutott az mindnyájunknak, s a világ kezdetétől sok jó s rosznak lett ez szülője.

Tudom, kedves atyámfia, te is megkisérletted, elébe vágni a végzetnek, s nem egy kemény garast nyomtál a javasasszony markába, csak hogy mondja meg, szeret-e téged a biróék Pannija, szerencsés leszesz-e életedben; s a Juliska, meg az Örzsi szivszakadva lesték a tornáczon azt a vén czigány asszonyt, ki piszkos kártyájából kiókumlálja a jövőt, s egy pár krajczárért oly temérdek szerencsét hadar elé, hogy még a herczeg kisasszony is megsokallaná. De még az az uri kisasszony is amott a kastélyban, hányszor jövendöltet magának, s tenyeréből megmondja neki a szurtos vén szipirtyó, meddig fog élni, ki veszi el, hány szeretője lesz, de ez csak ugy teljesül majd, ha a tenyerébe tesz egy lázsiás tallért, a mi rendesen a jövendölő zsebébe vándorol s a kisasszony irul pirul, ha véletlenül eltalálja a Sybilla, hogy majd holnapután ez meg ez jön a házba, s ugy meg ugy kacsingat rá ama barna fiatal ember. Hát még a holdvilágos, csillagos estéken a lelkemadta Pista kanász, mint keresi az ég magas boltozatán az ő csillagát s abból jósolgat magának, ha fényes-e vagy homályos, hogy hütlen lesz-e a szeretője. No meg aztán a szent János tüzét kezdik átugrálgatni, ebből aztán kitanulják, ki mikor megy férjhez, vagy pártában marad-e ebben az esztendőben. Az ember mindenből szeretné kimagyarázni a jövőt, pedig azt a jó Isten a sors könyvébe saját kezével irta be, oda be nem pillant senki, nem is változtat rajta senki. De már azért mi csak mégis szeretnők tudni a történendőket; itt van Andrásnapja, forr az ólom s a kulcson keresztül öntve ábrázolni fogja a jövőt, kinézik aztán belőle ki mi lesz, mi sors vár reá. Az uri kisasszonyok tükröt tesznek a fejük alá s karácson éjszakáján meglátják benne a vőlegényt, a ki persze ritkán jön el, hogy a pártát levegye fejéről. De ki tudná azt mind elszámlálni, a mivel az ember szeretné a mindentudót megejteni, s legtöbbnyire csak önmagát csalja meg. S ez igy volt s igy van most is, világ kezdetétől fogva, kiváltképen az ősidőkben, mikor még az okos emberek is jósok voltak, s a királyok is szerették volna tudni, mi rejlik a jövő méhében. Sok mindenféléhez fogtak, hogy megtudhassák, könyveket irtak a jóslatokról, azoknak tudományáról, s a szerencsés jós nagyobb hirre kapott akkor, mint most a tudós, mert ország-világból jártak hozzá, halomra gyült nálok az arany, a drága kő, pedig hát nem sokat lenditettek a világ dolgán, meg az emberek javán; mig most a tudományos férfiunak, ki éjhosszant dolgozik, fárad a nép javán, emelni igyekszik az emberi szellemet, nemcsak hogy nem hoznak aranyat, drága követ, de sokszor alig van egy betevő falatja.

De térjünk a dolog sorjára.

Az élet legnagyobb áldása az ész, ha avval a közjóra hatunk, de egyszersmind átka is, ha azt roszra forditjuk. Azonban még is legnagyobb szerencsétlenség, ha az ész, a tehetség parlagon hever s nem müvelödik ki. Ezen felemlitett okoknál fogva történt az is, hogy a tudvágy következtében az emberi szellem kutatásaiban a jóslatoknak sok oly jót köszönhetünk a mi a polgárisodás okvetlen föltétele, és sok oly találmány és tudománynak lett alapjává, melyet az emberi ész jóra forditván, a müvelt országokban a boldogságot eszközölte; és máshol roszra, nyerészkedő csalásra vetemedvén, az embert ős durva állapotában tartja mai napig is. S ez az, kedves atyámfia, ki a gólyás ujságot lelki gyönyörrel olvasgatod, a mit neked elmondani akarok, t. i. a jóslatok eredményét s a mennyire e hasábokon lehet, ennek történetét röviden megismertetni.

A jóslatoknak, s azok eredményének igen-igen sok ágazata van s azoknak csak dióhéjba szoritott előadása is kötetekre menne, itt csak a legfőbbeket mondom el, megemlitvén azon népeket, a hol a jóslatok leginkább divatozván, azok társadalmi viszonyaira s hittanára a legnagyobb befolyással voltak.

Mint már feljebb is megjegyeztem, az emberek a legrégibb kortól fogva mindig szerették volna előre tudni, mi történik velök időmultával, s igy a jósoláshoz folyamodtak; olyanok persze mindig találkoztak, a kik ismervén e gyönyörüségét az ember fiának, a jóhiszemüséget kizsákmányolni el nem mulasztották, s számtalan módját találták ki a jövendölésnek, melynek legnagyobb hasznát azok látták rendesen, a kik avval foglalkoztak. A mit az ember, kivált a tudatlan ember, eszével fel nem ér, annak szeret rendesen csodás, babonás erőt tulajdonitani, s a legrégibb időben, mig csak bölcsőjében ringatták a természettudományokat, a jósok rendesen oly módokhoz és tárgyakhoz nyultak a jóslatoknál, a mik a közönséges embereknek megfoghatlanok voltak s a büvös erőnek annál több hitelt adtak, s ha a véletlen is hozzájárult a jóslatok teljesitéséhez, a jósoknak emberfölötti erőket tulajdonitottak, s minden bajban vagy kiváncsiságban tanácsadói lettek a népeknek.

A jósok a régi pogány népek papjai lőnek. A hitrege, a vallás lényege, a szertartási mód leginkább a természet körül forgott s e szerint nevezték: csillag-, tüz-, lég-, viz-, földjóslatnak; ugy szintén nagy szerepet játszott az álom-, kéz-, madárjóslat; továbbá a leáldozott állatok beleiből, egyes tagjaiból való jóslat, ide tartozott még a büvészet, varázslat, boszorkányság, ördöngösség. Azon sok nép közül, melyeknek hittanába tartoztak ezen jóslatok és büvészetek, csak a következőket emlitem meg u. m. a phoenicziaiak, egyiptomiak, persák, chaldeusok babyloniak, arabok, héberek, görögök, rómaiak, a pogány magyarok, a skandinávok s a németek. (Folytatása követk.)

*

Vas. Ujs. 1864.

Alexy dombormüvei a pesti redoute-épületen.

A dombormü (relief) a szobor és a festett kép közötti közép helyet foglalja el. Midőn a régi, főkép a görög plasztika tulnyomó tekintélylyel birt a festészet felett, a görög *dombormü* is inkább részesült a *szobor szellemében*; mint ujabb időben, hol a *festészet* inkább s inkább fejlődvén ki, a *dombormüvet* is jobban s jobban *vonta körébe*.

Hogy a régieknek felfogása helyesebb volt, kitetszik a *vetett árnyéknak* (Schlagschatten) viszonyából az egész compositióhoz. Azon árnyék, melyet a dombormünek előterében létező vagy inkább kiszökő, kidomborodó tárgyak a mögöttök vagy mellettök levő tárgyakra vetnek, idegen hatással van müre; a másképis ezen idegen árnyék tul-erős, s igy összhangzatba nem hozható a dombormünek természetes gyöngébb árnyékával, mely a testnek kidomborodásából önként ered, s melyet azért *test-árnyéknak* (Körperschatten) neveznek.

A dombormüben az utóbbi árnyék maga magától, a testek jó mintázásából származik, az előbbi pedig a művész akarata ellen kivülről jő; ellenben a *festészetben*, mely sima téren müködik, mindkét árnyék nemét maga a művész idézi elő belátása szerint: itt tehát *lehet e két árnyéknemet összhangzatba hozni*, mig a dombormüben a vetett árnyék alárendelése vagy legyőzése már csak azért sem sikerülhet, mert ez a napnak szüntelen változó állásával szinte minden perczben változik.

Innen következik azon nagy előny, melylyel a dombormüben a *régi plasztikai felfogás* az ujabb festészeti fölfogás fölött bir, midőn testeit és alakjait nem, mint a festészet teszi, egymás előtti vagy egymás mögötti és egymást részben elfedő csoportozatban rendezi el, hanem inkább egymás *melletti folytonosságban és teljesebb megjelenésben fejleszti ki*.

Alexy helyesen az antik elvet követte kompozitiójában. A vetett árnyék, mint azt rajzainkban látjuk, sehol sem helyezi homályba a szomszéd alakot, és még ott is, hol az egyik alaknak karja vagy keze a másiknak karját vagy kezét elfödi, még ott sem áll be az utóbbinak elhomályositása, mert ilyenkor, a hires parthenoni Fries példájára, a magasabb helyen levő tag kissé meglapul, s igy vetett árnyéka inkább s inkább keskenyedvén, annak idegen hatása eltöröltetik.

Az antik és az ujabb dombormü közti másik különbség az előadott tárgyaknak felfogásában áll. Az antik szobrászat főfeladatául a test alakjának helyes előadását tüzte ki és e testek közt megint az emberit választotta főtárgyaul, végre e testet magát, az az ruha általi elfedése nélkül, tekintette legtökéletesebb, legigézőbbb mintájának. És volt is alkalma az antik szobrásznak az emberi testet egész természetességében tanulmányozni a gymnasiumokban, palestrákban és más nyilvános helyen; s ennek következése lett, hogy antik szobrászati müvekben találjuk legjobban mintázva az emberi testet, mind alakzata, mind mozdulata tekintetében. Később a müvészetben is be állván az álszemérem, az ujabb társadalom minden testrészét beburkolja, és ma már alig látszik illendőnek, csupasz kezet mutatni. Szobrászaink tehát az eleven testmozdulatot közvetlenül többé nem tanulmányozhatják. Innen következik, hogy mig az antik plasta még a ruhával födött testrészeket is ugy mintázta, hogy a redőzetre átvitt mozdulat után az e mozdulatot átvivő testre lehet ráismerni: a későbbi szobrászatban nem ritkán az eleven test csak ruhahordóul szolgál vagy legalább a ruhának csaknem annyi fontosságot tulajdonitnak, mint a testnek magának.

Elmondhatjuk, hogy *Alexy* a józanabb antik plasztika elvét e tekintetben is követvén, *alakjait*

Alexy szoboresoportozata. III. (A pesti uj redoute-épület oszlopain.)

még ruhájok alatt is szobrászatilag mintázta. — *Harmadik* nevezetes *különbség* az antik és ujabb plasztika közt az, miszerint az antik plasztika, midőn az építészetnek emlékeit diszitő segéd művészetként jelenik meg, mindenütt bölcsen van *alárendelve* az előbbi hatás- és térkövetelésének; mig az ujabb szobrászatnak épületeken megjelenő dombormüveit inkább *önállólag* és nagyobb pretensióval kedveli *kitüntetni*, sőt nem ritkán fitogtatni.

Alexy szoborcsoportozata. IV. (A pesti uj redoute-épület oszlopain.)

Alexy erre nézve is az antik szobrászat elvét követte, és itt roppant nehézséget igen szerencsésen győzött le.

Az építészetben diszként használt dombormüvek rendesen sima lapon, háttéren vagy táblán emelkednek ki, nagyobb vagy kisebb kiszökésekkel vagy magas — (Hochrelief) vagy inkább lapos dombormüként (Flachrelief) jelenvén meg. Ezen esetben az alakok egymás melletti elrendezése, és az adott térkitöltése, a szobrászati elv követelései értelmében, kevesebb nehézséggel jár; ellenben ilyen áll be, mihelyest az alakokat, mint itt, köridomu oszlop körül kell elrendezni. Ezen föladat sokkal bajosabb még, mint maga a szoborcsoportosulás, mert ez utóbbiban nemcsak az egyes alakok, és ezek egyes tagjai, hanem az egész csoportnak idomzását és hatását a természetes látási és fejlődési törvényekre alapithatni; ellenben itt, hogy az egyes alak majd három negyedével, majd kétharmadával, majd csak felével domborodik ki az oszlopból, különös combinatióval kellett élnie a müvésznek, hogy az alakok e különböző kidomborodását jól arányositassa egymáshoz, teljes öszhangzásba hozhassa egymással, és hogy a müvet teljes megelégedéssel minden oldaláról lehessen megtekintenünk; ez levén aztán az, mit technikai kitétellel a *vonalok öszhangzatának nevezünk*.

De követte itt Alexy az antik plastika elvét még más tekintetben is. A redoute épületben leginkább hatnak kolosszál arányai, mikkel a körüllevő kisebb épitmények sorából óriásként emelkedik ki. Az ily kolosszál arányok nem engedték meg, hogy a szobrász női-alakjait ama tulzott gyöngédséggel, karcsusággal és delicatessel lássa el, melyet ferde modern nézeteink mai kisasszonyainknál mint szépséget dicsérnek. Még a medicaei Venus gyöngédebb testalkotása sem illett volna a roppant oszlopok aljára; s ezért Alexy, igen jó tapintattal, inkább a régibb görög, kivált pedig az athenei Parthenon zömök idomait tüzte ki mintájaul, s igy birta *művét nemcsak az építészetnek alárendelni, hanem azzal tökéletes összehangzásba is hozni*.

Az előadandó *tárgyat* ugyan maga az építész még pedig itt sokkal szerencsésebben mint másutt, az épület jellemében és szellemében jelelte ki nagyjában: de hogy ezen tárgy részletezésében, és az átalános felfogás életteljes előadásában, még az alakok egyneműsége daczára is, változatosság és a képzelő tehetség munkálkodása uralkodik, az egyes egyedül Alexy érdeme. Ő alakitá az ugyanazon tárggyal t. i. a tánczczal foglalkozó *tizenhat* alakját ugy, hogy azok mindegyike különbözvén a hozzá hasonlótól, *egyénként jelenik meg* nemcsak idomában, hanem mozdulatában is, és mind a mellett nemcsak egymással közvetlen összeköttetésben levő négy négyese, hanem mind a négyszer négye is együttvéve egyaránt képviseli azon eszmét, mely az épület külön rendeltetésének jellemzésére nézve oly igen fontos.

Az épitmény északi oszlopán (nálunk IV. sz.) négy bajadér lelkes tánczczal kezdi a sort, bensőleg egymáshoz kötve ugyanazon lelkesülés ihletével, külsőleg dús virágszalaggal, mely élénken mozdul fel s alá a lejtőben.

A második négyes csoportban (nálunk III. sz.) ily összekötésre nem volt szükség; mert az álarczos kevésbbé egymás közt, mint a közönségben keresi mulatságát. Képviselőinek vig kedvét azonban itt is a tánczoló lépdelés árulja el. Magyar nézőre ezen alakok közt leginkább az igen jól sikerült női betyár hat, átalános művészi szempontból pedig az amazont a tizenhat között legkevésbbé sikerültnek fogjuk mondani.

Hasonló az előbbi csoport compositiójához a harmadik oszlopé (nálunk lapunk mult számában II. sz.), hol a zenészeti foglalkodás szintén elválasztja ez egyes alakokat egymástól, mig a mind-

Alexy Károly szobrász

Magyar Életrajzi Lexikon

† 1816 Alexy Károly (Poprád, ~~1823~~ -- Bp., 1880. máj. 10.): szobrász. A bécsi Akadémián tanult. 1841-től kisbronzokat készített (Faust és Margaréta, Egmond és Klára stb.). 1844-ben kezdte el híres hadvezér-sorozatát. Mátyást ábrázoló szobortervének nem volt sikere. 1845-ben a pesti Hermina-kápolna szobrászati munkálataiban vett részt. 1846-ban több művét állította ki (Mátyás király, Mária Terézia, Krisztus az Olajfák hegyén). 1848-ban Batthyány Lajos mellszobrát mintázta meg. Az 1848—49-i szabadságharcban való részvételéért hosszabb várfogságra ítélték. Kiszabadulása után Londonba emigrált, ahol ujból elkészitette Batthyány mellszobrát, valamint Kossuthét. 1861-ben hazatért, s Bp.-en rajztanárként müködött. Legismertebb munkája a Vigadó homlokzatát diszitő Táncolók c. reliefje.

L.L.

Alexy Károly

1845 Olaszországban és
Franciaországban volt
tanulmányúton

Lyka Károly a Thieme-
Becker-ben (Lyka)
I k. 1907 274,
275. l.

✓

1:10

Schulek tan

Alexy Károly
szobrász
szül. Késmárk (?) 1817

Alexy Károly, szobrász, Késmárkról, 19 éves korában, 1836 júl. 4-én iratkozott be a Joh. Schaller vezetése alatt álló szobrászati szakosztályba, melynek 1838 nov.-ig hallgatója volt. Egyidejüleg a rézmetszők szakosztályát is látogatta, melynek Jos. Klieber igazgatósága alatt Georg Pein volt vezető tanára. 1838 végén kilépett.

Fleischer Bécs 28.1.

1 23

1836
1.9
1817

1838
1823
15

1884
64
1820

Zerin-vár.

A hegyes vidék előterében
vár, a melyhez a Murán át hid
f. kanyarog. A folyó innenső
gyelmünket. Felirata

fölül középütt: IL

jobbra, de ol

magyarázó szövegének kezdete:
Magazeno delle Prouiande.

Rm., mér. a vk. 6: 10.

99-92-

56. Illésházy István mellszobra, 1835 *12.*

fa, 40 cm
Felirata: Illésházy I.
Pécs, Egyetemi Könyvtár ltsz. nélkül.

Bartalics Szepessy Ignác pécsi püspök megbízására készít Bánffy György kormányzót, Ürményi József országbírót, Illésházy István nádort, Rudnay Sándor bíborost, Pázmány Péter bíborost és Barkóczy Ferenc érseket ábrázoló mellszobrokat, melyek ma is a pécsi Klimó könyvtárban vannak.

tat. A kompozíció kissé merev, háromszögbe zárt, a nőalak térbeli elhelyezése teljesen bizonytalan.

A talapzat egy, a székesfehérvári középkori bazilikából származó oszloptöredékből készült, melyet Henszlmann Imre (az 1848-as székesfehérvári ásatás vezetője) ajándékozott Alexynek.

Irod: Soós Gy.: A. K. élete és művészete. MÉ 1961. 44—50

K.M.

ALEXY KÁROLY (Poprád, 1816 – Bécs, 1880) szobrász.

Iparos családból származott. Késmárkon tanult rajzolni, majd Bécsben, Joseph Klieber támogatásával bekerült az Akadémiára, Klieber és Rietschel növendéke lett. Közben épületdekorációs munkákból tartotta fenn magát. 1841-ben szerepelt először kiállításon Bécsben. Sikere volt; ezután több megbízást kapott.

1843-ban németországi tanulmányutat tett. 1844-ben mintázta híressé vált Mátyás-szobrát (Kat. 50). 1845-ben hazatelepült és a Hermina kápolna díszítéséhez készített szoborterveket. 1847-ben résztvett a József nádor szoborpályázaton. A szabadságharc idején honvédként harcolt, fogságba esett, majd kiszabadulása után megmintázta Batthyány Lajos portréját; ezért börtönbüntetésre ítélték. Ezután emigrációba ment. Londonban élt, ahol Brocky Károly pártfogolta: több sírszobor és emlékszobor megrendelést szerzett neki. 1861-ben tért haza Magyarországra. Elnyerte a megbízást a Vigadó épületének díszítőszobraira. A táncoló alakokat ábrázoló domborművek több évig készültek. Emellett elkészítette Batthyány Lajos egészalakos szobrát, egy Pannónia-szobrot az Erdélyi Magyar Nők Egyesületének megbízására, valamint báró Jeszenák János 48-as forradalmár síremlékét. Élete végén elsősorban tanítással foglalkozott, 1867-től 1870-ig a Belvárosi Főreáltanodában, 1870-től 1878-ig a IX. kerületi Rajztanodában. Utolsó két esztendejét – betegen – Bécsben töltötte.

50. Mátyás király, 1844 *29.*

bronz, 57 cm
Jelezve a talapzaton: C. ALEXY WIEN, 1844.
MNG ltsz. 56.74–N (FK 4513)

Az 1844-es pozsonyi országgyűlésen bemutatásra szánt szoborminta sorozat egyik legsikerültebb darabja. Álló helyzetben, bal kezével gótizáló posztamensre támaszkodva ábrázolja az uralkodót. Jobb kezét csípőjén tartja, jobbra fordított fején tölgyfaleveles koszorú. Eklektikus történelmi viseletet hord. A szobrot alátámasztó négyoldalas talapzat áttört, gótizáló mérművekkel ékesített, a rajta emelkedő támasz gótizáló fülkéiben a tudomány allegóriái láthatók. A szoborról az Életképek című folyóiratban Henszlmann Imre írt méltatást, sőt a fába metszett képét is közölte (Kat. 443). Az arckép a Laxenburgban lévő, ismeretlen német művész által készített, Mátyás királyt ábrázoló festmény

után készült. A szobor eredeti gipsz-példánya, melyet a művész Pozsonyban, majd Pesten bemutatott, egykor Horváth Edmund tulajdonában volt, ma ismeretlen helyen őrzik. A szoborról két bronz példány ismeretes.

Az itt kiállított mű Batthyány Kázmér tulajdona volt, majd 1916-ban Pick Adolftól került vásárlás útján a Szépművészeti Múzeumba, majd 1957-től az MNG-hez. A másik példány a BTM Kiscelli Múzeumának gyűjteményében található.

Irod: Henszlmann I.: Alexy szobormintája. Életképek 1844. II. köt. 407–4111.l.; Prém J.: Alexy Károly (1823–1880). Képzőművészeti Szemle 1880. évf. 120–121.l.; Soós Gy.: Alexy Károly élete és művészete. MÉ 1961. évf. 44–50.l.; Pusztai L.: Alexy Károly. Kézirat. 1978. MTA MKCS. tulajdona

K.M. – P.L.

51. Savoyai Jenő szobra, 1844 *29.*

bronz, 41,7 cm.
Jelezve a talapzaton: C. ALEXY, WIEN, 1844
Felirata: Prinz Eugen, Öntötte Lorenz in Wien. A támasztékul szolgáló könyv alatti iratlapon: Zenta, Belgrád, Buda (Savoyai győztes csatáinak színhelyei).
BTM Kiscell, ltsz. 21.208

Alexy szobra álló helyzetben ábrázolja a híres hadvezért. Az alak egy barokkos voluták-kal, kartusokkal díszített, lesarkított négyzetes talapzaton áll. A talapzaton háromlábú asztal, rajta szétterülő iratok. Savoyai díszes hadvezéri öltözetet hord, oldalán kard. Egyes részleteiben – a bal kézfej erezete, díszes ruharészletek, paróka – plasztikailag sikeresnek mondható szobor szembetűnő anatómiai hiányosságokat mutat. A feltűnően rövid törzs, a nagyméretű fej, hosszú karok és nagy kézfejek nagymértékben csökkentik a mű hitelét.

Az itt kiállított szobor az említett „Hős-sorozat" egyik kevésbé ismert darabja. Sem a művészettörténeti szakirodalomban, sem kiállításon mindezideig nem szerepelt. Egykor Almássy-Teleki Éva tulajdonában volt, majd 1942-ben a Postatakarék aukcióján a BTM részére megvásárolták.

Irod: Pusztai L.: A. K. Kézirat. 1978.

P.L.

52. Stahremberg gróf álló szobra, 1844 *29.*

bronz, 48,5 cm
Jelezve a korlát bal szélén: C. ALEXY. F. WIEN. 1844.
A talapzat alján: Gegossen V. Lorenc in Wien.
MNG ltsz. 4924

Az 1844-es országgyűlés alkalmából bemutatásra szánt történeti mintasorozat darabja. A gótizáló korlátra támaszkodó, jobb kezében távcsövet tartó hadvezért Alexy abban a

momentumban ábrázolja, amint a bécsi István-dóm tornyából a török hadállásokat figyeli. Ez a halványan megjelenő zsánerszerűség a hatvanas évektől kezdve gyakran lesz az emlékművek egyik legfontosabb követelménye (Széchenyi-szobor, Petőfi-emlékmű).

A szobor Pick Adolftól került múzeumi gyűjteménybe.

Irod: lásd Kat. 50

K.M.

53. Petőfi Sándor mellszobra, 1859(?) *51.*

gipsz, festett, 34,5 cm
Jelezve a talapzaton: Alekszi, 1850
Felirata a mell alatt: PETŐFI
PIM, ltsz. 1958/528.

Az egylépcsős, kerek talapzaton álló szobor szembenézetben ábrázolja Petőfi Sándort. Dús haja hátrafésült, vékony bajusza és keskeny francia szakálla van, ruhája csukott magyaros kabát, kihajtott inggallérral. Erősen hangsúlyozott az egyenesvonalú orr, a magas homlok. A szobor mellrészénél egyenes levágású, alatta nagybetűs PETŐFI felirat. Ismert, hogy a szobor előképe Barabás Miklós 1846-ban készített tusrajza, illetve az annak felhasználásával készült Tyroler féle acélmetszet volt. Nem kizárt, hogy a művész személyesen is találkozott a költővel. Problematikus viszont a szobor datálása. Alexy 1850-ben még a königgrätzi fogolytáborban volt,s nem valószínű, hogy ott éppen a magyar szabadságharc egyik legjelentősebb eszmei vezérének, Petőfi Sándornak szobrát, akár titokban is elkészíthette volna. A szobor különleges értéke, hogy első ilyen ábrázolás a költőről, továbbá, hogy életközeli, lírai megfogalmazásával túllép a klasszicizmus mintázási kötöttségein.

Irod: Vayerné, 1959, 37–41.

P.L.

54. A bilincseitől megszabadult Pannónia, 1861 *74.*

litogr., p., 230x123 mm
Felirata: Deák Ferencznek az erdélyi nők emlékül 1861-re. Az alap-kő Szent Istváné.
Ország Tükre 1863. III. évr. 4. szám

Az eredeti szobrot – amely elveszett – az Erdélyi Magyar Nők Egyesületének megbízásából készítette a művész 1861-ben, ajándékul Deák Ferencnek. Pannónia páncélinget, szoknyát, vállravetett köntöst viselő alakja jobbkezével babérral befont kardra támaszkodik, mögötte a magyar címer, lábánál széttört bilincs. Deák Ferenc 1860-as évek eleji politikai tevékenységének eredményeit jelzi ez a kompozíció. A nőalak bal oldalán rövid, antikos ruhájú fiú áll, kezében a „történelem" könyvét tartja, jobb kezével az írásra mu-

50

30. tábla

121

114

116/1

51

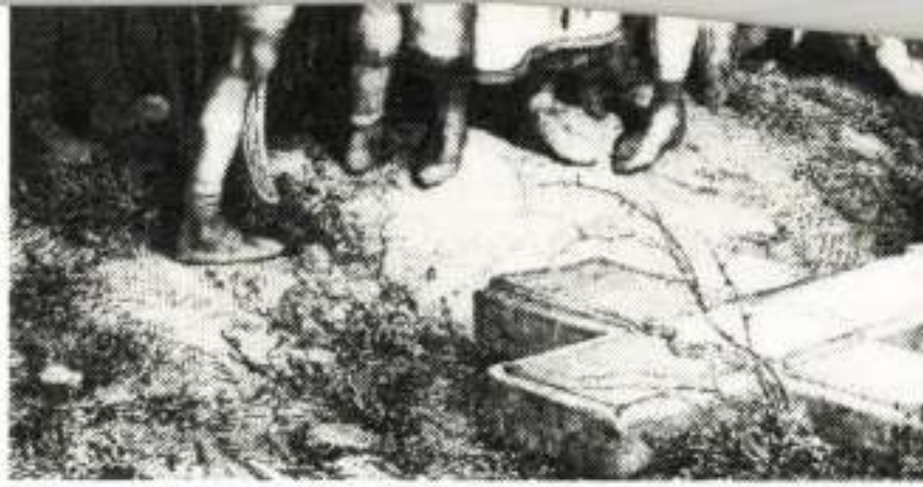

116/2

53

141

DEÁK FERENCZNEK
AZ ERDÉLYI NŐK
EMLÉKÜL 1861
AZ ALAP-KŐ ST. ISTVÁNN.

ALTAI

Alexy Károly
szobrász

Der Ungar 1844. szept. 7.
(Pesth-Ofner Notizen.)

Kalmár

ALEXY Károly szobrász M.D.K.

/ 1823-1880/

eredetileg iparosnak készült, majd huzamosabb ideig ta
tanul a bécsi akadémián, miközben tajtékpipák faragásá
val tengeti életét.

1841-től nagyobb számban készit kis bronzokat / Faust
és Margaréta, Egmontés Klára/

1944-ben hires hadvezérek sorozatába kezd.

Mátyás-szobor terv, Pozsonyban és Pesten is bemutatja.

1845. résztvesz a Hermina-kápolna szobrászati munká-
iban

.. /.

Genthon-Végvári-Németh-Zádor_ Magyar müvészet 1800-
1945. Bp. 1958. 84-86,127,128.153.1.

Alexy Károly

Ferenczy Mátyás-emlékének vitája alatt maga is megpróbálkozik egy kornerübb mintával, sokszorosítja azt. A megjainkról kénitett kisplasztikák olyan eredményesek, hogy közvetlenül 1848 előtt Alexynek már 12 segédje van.

Popány Ö. Gyakor: A magyar nemzeti képzőművészet kialakulása. MTA II. Tdm.-tört. Tud. Ont. Közl. XI. (1961.) 366.-7.

ALEXY Károly szobrász M.D .K.

Kisméretü gipsz-szobrocskák, siremlékek.
A pesti Mükiállitáson több müvével jelentkezik: Mátaás király, Mária Terézia, Krisztus az olajfák hegyén 1848. Batthyány Lajos mellszobra
A forradalom leverése után bebörtönzik, kiszabadulása u után Londonba emigrál, itt készíti el Kossuth Lajos és Batthány mellszobrát.
Mátyás király repr. Táncol k relief a Vigadóról repr.

Vigadó szobordiszei
Genthon-Végvári-Németh-Zádor: Magyr müvészet 1800-1945. Bp. 1958. .28.86.153.1.

ALEXY KÁROLY született Poprádon, 1823-ban, Bécsben tanult, beutazta Münchent, Drezdát, Párist. 1844-ben Mátyás király, 1847-ben Mária Terézia szobrát tervezte. 1848-ban mintázta (Barabás rajza alapján) Hegedüs Sámuel szobrát (a nagyenyedi főiskola könyvtárában). 1852-ben Londonba ment, ahol siremléket csinált, s 1861-ben jött vissza. Itthon ő készítette el a Vigadó szobrait, Deák Ferenc kis bronzszobrát, Batthyány Lajos gróf szobrát stb. Utóbb rajztanár lett a fővárosnál és Bécsben halt meg 1880-ban.

Mátyás Király szobra. Kisfaludy Sándor arcképe. Az Ernst-Muzeumban V. és VII. teremben.

FERENCZY ISTVÁN 1792-ben született Rimaszombaton, előbb lakatos volt, vándorutra kelt, eljut Bécsbe és benne ott művészi hajlandóságok ébrednek fel. Beiratkozik az akadémia ércmetsző osztályába, majd szobrász akar lenni s Rómába megy Canovához. De csak Thorwaldsenhez jut be márványmunkásnak. De Canovával megismerkedik s a nádor, ki ott találja, ösztöndíjat ad neki. Ezalatt készült el „A pásztorlányka," VII. Pius érme. Ekkor rövid látogatásra haza indul, de itthon reked. Dolgozni akar, de ahhoz márvány kell. Márványt

Ernst Mus. Kiáll. X.
Magyar bieder-meier-művészet.
Bp. 1913.

megy keresni. Az irók pártolják s tervezi a Mátyás-emléket. Ez a terve dugába dől, agyonkritizálják és a szükséges pénz sem gyül egybe. Ez elkeseríti, összetöri gipszeit és visszavonult Rimaszombatba, ahol 1856-ban meghalt.

Révai Miklós szobra. Az Ernst-muzeumban, XII. ter. 67.

GUTTMAN JAKAB, született 1815-ben Aradon, mint fegyverkovács került Bécsbe, majd Metternich herceg pártfogása mellett az akadémiára került, 1841-ben kiállítja a herceg szobrát, felkelti a figyelmét Rotschild bárónak, akinek szobrát elkészíti s 1845-ben Rómába megy. Ott csinálta IX. Pius pápa szobrát, Chorin Áron aradi rabbi siremlékét, Sámson és Delila, Psyche és Ámor, A genius és az ifju stb. cimü kompozicióit. Pesten rendszeresen kiállít, 1852-ben egy olasz költőnő c. művét. Olaszországból Angliába, majd Párisba ment, ahol beleszeret Rachelbe, a színésznő visszautasítja és ő beleőrül fájdalmába, 1861-ben meghalt Bécsben.

194. Egy olasz költőnő. Guttman Géza ur tulajdona.

KUGLER FERENC született Sopronban, 1837-ben. Főműve Deák Ferenc-szobra (1865), Liszt Ferenc mellszobra, a Pulszky-család siremléke, reliefben, továbbá „Szent István hitterjesztő utjában", szintén relief. (Ormos Zsigmond számára készült.) Meghalt 1875-ben.

195. Reliefek. Dr. Fekete Ignác ur tulajdona.

ZÜLLICH RUDOLF született Gyulafehérvárott, 1813-ban, rendszeres művészi kiképzésben nem részesült,

Alexy Károly szobrászműcése "Remény"
c. szobrából

Fővárosi Lapok 1865. X. 17. 944.

Hír

"Remény" – Alexy Károly szobrász
művéről

Fővárosi Lapok 1865. X. 17. 944.

Hír

Alexi ~~Tajos~~ mobrásznüs veszszöl

Károly

Fővárosi Lapok 1867. IV. 5. 328.

Kir

Plasztika, körplasztika
József nádor emlékszobor, Alexy Károly

Életképek, 1847.VIII.195.

200 és egy ujdonság.

Alexi Károly szobrászművész (1823-1880).
Tóth Antal: Szobrászatunk a XIX. században.

1

1 Alexy Károly: Gróf Starhemberg, bronz. 48.5 cm. 1844

Művészet, 1987. április 59-old.

A Magyar Nemzeti Galéria műhelyéből

Alexy Károly

Árverési Közlöny
1939. jan. 1. rk-n
Ernst Museum anyagának aukciója

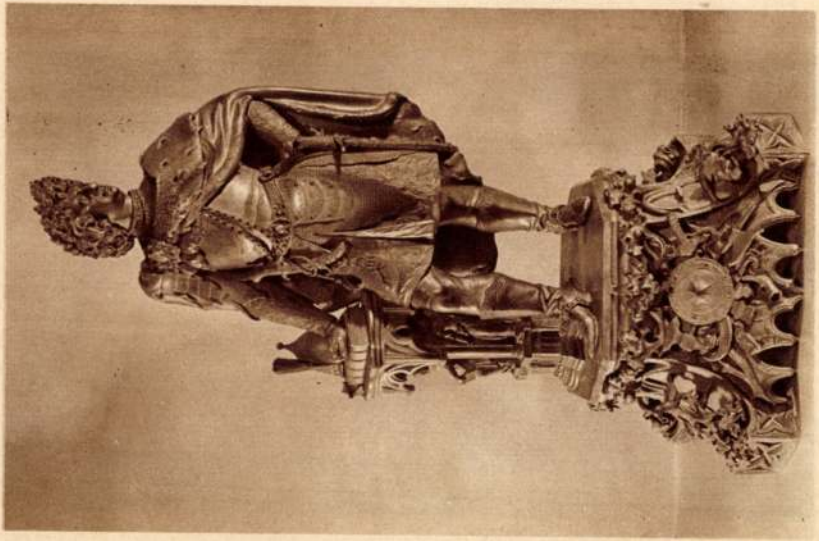

681.

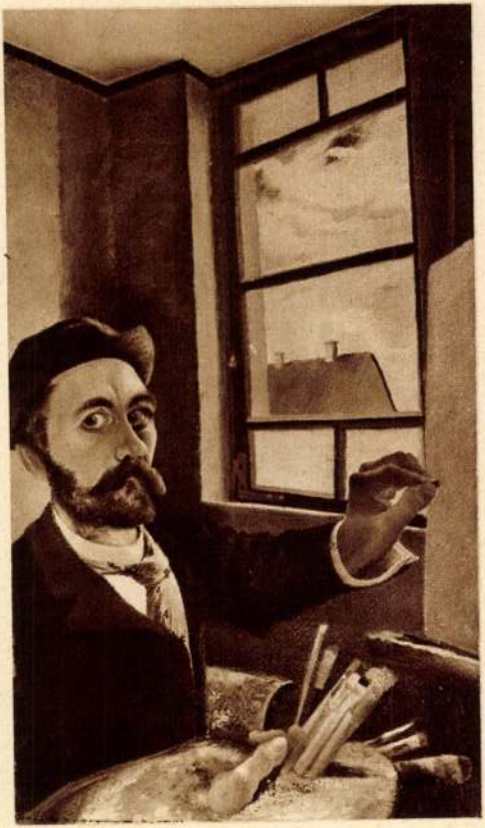

42. *Csontváry Tivadar:* Önarckép.

Alexy Károly, szobrász

Életképek, 1845.I. 482-484.

Mi hir Budán?

Alexy Károly, szobrász

Életképek, 1845.II.406-409.

Schulz Auguszt: Schöfft testvérek

Alexy Károly, szobrász

Életképek, 1844. II. k. 689-692.

Barátságos enyelgések

Patak Jenő

Plasztika.

Szobrocsoportozat a Redout épületén.

Alexi szobrász müve.

Fővárosi Lapok 1864.I.VI.18.585.old.

Plasztika. Batthyány Lajos. Alexy

Magyar Müvészet 1925. 497-523. o.
Berzeviczy A.: Az ötvenes évek képző-
müvészete.

Alexy Károly, szobrász

Életképek, 1846.II.186-188,217-220.

Ney: A pesti mükiállitás

Alexy Károly, szobrász

Életképek, 1844. II. k. 407-411.

Henszlmann Imre: Alexy szobormintá-
ja

Rossi

Művészeti oktatás, XIX.sz.II.fele

Pesti felső reáliskola, Alexy Károly tanári kinevezése

Pester Lloyd, 1867, XIV.évf.235.sz.
napihir, 3.o.

Patak Jenő

Plasztika.

Alexi kőfaragványai a Vigadó épületén.

Fővárosi Lapok 1864.I.I.9.old.

Málta

Fővárosi Lapok 1865. X. 17. 944.

Hír Aleky Károly nagyságról.

Plasztika, körplasztika
Pannónia szobra, Alexy Károly

Divatcsarnok, 1863.febr.11. 6.46.

Apró hirek

Kiplasztika. Batthányi Lajos
mellszobra. alexy

Pesti Hirlap. 1880. aug. 8.

Haas Ivor: Magyar festők

Plasztika, körplasztika

Batthyány Lajos, Alexy Károly

Divatcsarnok, 1861.49.sz.boritéK

Alexy

Alexy Károly sírhely

Pesti Hirlap. 1880. máj. 13. 5.

Egy magyar sírhely története

London

Fővárosi Lapok 1865. X. 17. 944.

Hír Alexy Károly szabadról

Résnárk. Alexy

Pesti Hirlap. 1880. máj. 13. 5.

Egy magyar szobrász temetése

Bécs. alexy

Pesti Hirlap. 1880. máj: 13 5.

Egy magyar szobrász temetése

London. Alexy

Pesti Hirlap. 1880. máj. 13. 5.

Egy magyar szobrász temetése.

Patak Jenő

Épitkezés. Redout.

Alexi szoborcsoportozata a Redout épületén.

Fővárosi Lapok 1864.I.VI.18.585.old

Rossi

Alexy Károly
szobrasz

Pester Lloyd, 1867, XIV. évf. 235. sz.
napihir, 3. o.

Rossi

Alexy Károly
szobrász

Pester Lloyd, 1867, XIV. évf. 238. sz.
Közlemény a városi képviselőtestület üléséről, 2. o.

Alexy Károly szobrász. 1846.

Pesti Divatlap. 1846. II. 656-58. l.

Patak Jenő

/19.sz./

Alexi szobrász/szoborcsoportozata

a Redout épületén.

Fővárosi Lapok 1864.I.VI.18.585.old.

Rörplasztika. Batthényi Lajos szobra.
Alexy

Pesti Hirlap. 1880. máj. 13. 5.

Egy magyar szobrász temetése

Körplasztika. Mária Terézia-szobor.
Alexy

Pesti Hirlap. 1880. máj. 13. 5.

Egy magyar szobrász temetése

Rožplasztika. Szobrok a Vigadó homlok-
zatán. Alexy

Pesti Hirlap. 1880. máj. 13. S.

Egy magyar szobrász temetése

Budapest.

Képzömüvészeti Szemle. 1880. 8. sz. 123. l.

Alexi szobrászról.

Alexy Károly

— Herr Alexy hat sein Modell zur Josephsfame im Atelier des Hrn. Marastoni aufgestellt. 5.

Der Spiegel

1847. II. félév. 928 l.

Alexy Károly szobrász

Magyar Müvészet 1925.279.o.
Bezerédi Gyula

Plasztika. Mátyás király. Alexy Károly

Magyar Müvészet 1925. 497-523. o.
Berzeviczy A.: Az ötvenes évek képző-
müvészete.

Alexy Károly szobrász

Magyar Müvészet 1925.340-357.o.
Vámos Ferenc:Feszl Frigyes és kora.

Anglia.A lexy.

Magyar Müvészet 1925.497-523.o.
Berzeviczy A.:Az ötvenes évek képző-
müvészete.

Alexy Károly Szobrán

Magyar Művészet, 1926

251-263.o.
Petrovics Elek: A képművészeti Museum modern magyar szobrai.

MDK

Alexy, G. London, 1855.

Gróf Batthyány, bronz

Csányi Ernst iparm. 39. o.

Alexy Károly

Vas. Ujs. 1880. 326-l.

tetésére.

Halálozások.

Alexy Károly szobrász-tanár elhunyt Budapesten 64 éves korában. Alexy kezdetben a szijgyártó mesterséget tanulta, de hajlama a szobrászathoz vonta s ifjuvá levén, szakitott mesterségével, Bécsbe ment, hol Mária Terézia mellszobrával csakhamar nevet szerzett magának. Az 1848/9-iki hires pozsonyi országgyülés alatt több főur mellszobrát, később Batthyányi Lajosét is elkészitette. Ez ártatlan tetteért elfogták s hónapokon át volt a börtönben. Kiszabadulva, Londonba ment s ott gyakorolta művészetét. A szabadabb mozgalom beálltával visszatért Budapestre s a többek közt a vigadó épületének külső falára több alakot vésett. A 60-as évek elején a belvárosi reáltanodánál a rajz s mintázás tanára lett s itt éveken át buzgón működött.

ar Bank r.t.

ván-u6. sarok)sz. épületén végzett

28-ik szám. Tizenegyedik évfolyam.

Vasárnapi Ujság.

Pest, julius 10-én 1864.

☛ Előfizetési föltételek 1864-dik évre : ☚
a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt : Egész évre 10 ft Fél évre 5 ft. Csupán Vasárnapi Ujság : Egész évre 6 ft. Félévre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok : Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

☛ Hirdetési dijak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetőleg, 1863. november 1-től kezdve : Egy, négyszer hasábzott petit sor ára, vagy annak helye, egyszeri igtatásnál 10 krba; háromszor- vagy többszöri igtatásnál csak 7 krba számittatik. — Külföldre nézve kiadó-hivatalunk számára hirdetmények elfogad, Hamburg és Altonában : Haasenstein és Vogler. — M. Frankfurtban : Otto Mollien és Jaeger könyvkereskedése; Bécsben : Oppelik Alajos. — és Pesten : a kertész-gazdászati ügynökség is. Józseftér, 14. sz. a. Bélyeg-dij, külön minden igtatás után 30 ujkr.

Alexy Károly.

Annyi meghiusult remény és csalatkozás után végre egy ember, a ki e ritka és diszes nevet : „magyar szobrász," megérdemli.

Alexy 1823-ban született Poprád szepesi városban szegény szüléktől, s gyermekkorában a müvészetben csak annyira mehetett, a mennyire öt Kézsmárkon az akkori nyilvános rajztanár vezethette. S ez valóban nem volt nagy haladás. Azonban veleszületett hajlama s ügyessége annyira pótolta az oktatás hiányait, hogy már 15 éves korában Bécsben megjelenvén egy müvével, mely egy palaköbe késsel faragott emberfőt ábrázolt, az „ornamental előkészitő iskola" akkori nagyhirü igazgatója, Klieber, rögtön tanitványaul fogadta.

A következő évben a képzőművészeti akademiába vétetett fel, hol a reggeli és esteli órákban tanulmányait folytatván, a nap egyéb részeiben diszitményi gyári munkák készitésével volt kénytelen élelméről gondoskodni. Ez utóbbiakat is oly ügyesen állitá elő, hogy Klieber nyilvánosan dicsérte meg érte, mihez az akkor Bécsben tartózkodott külföldi jeles szobrászok, Rauch és Marchesi serkentései járultak. — Ennek következése lön, hogy Alexy 1841-ben, éjjel-nappal folytatott munka után, két müvel lépett föl : egy, természet után mintázott életnagyságu mellszoborral és Viktoria angol királynő lovas szobrocskájával. Mindkét mü a bécsi kiállitásba elfogadtatván, különösen az utóbbi oly figyelmet gerjesztett fiatal szobrászunk iránt, hogy abból számos bronz-példányra kapott megrendelést.

Ez utóbbi körülmény annyira megjavitá anyagi helyzetét, hogy már most saját ihlete szerint működhetvén, 1841-től 1848-ig szakadatlanul mint kiállitó jelent meg a bécsi mütárlaton. Ez időszakban készité „*Faust és Margit*" s „*Egmont és Klára*" csoportozatait, Goethe költeményei után, melyek elsejét Hügel báró, másikát Metternich herczegné vette meg. Károly főherczeg, Frigyes fia életnagyságu szobrának elkészitésével bizta meg; s midőn a bécsi hölgyek Liszt Ferenczet egy emlékmüvel tisztelték meg, ezen emlékhez Alexy készité a három genius s Beethoven, Weber és Schubert mellszobrocskáit.

Ekkor történt, hogy Hügel báró, a müvészet egyik buzgó pártolója, egy 16 hadvezérből álló csoportozat (suite) készitésére

ALEXY KÁROLY.

szólitá fel, mely a XV-ik században kezdődvén, egész korunkig terjedt.

Alexy e bronzban készült müvét 18 teljes és több egyes példányban adta el. Két teljes példányt a porosz király rendelt meg, s midőn ezek Berlinbe érkeztek, az ottani müvészeti lapok oly méltánylattal szólottak rólok, hogy hazánkfiának müvészi neve Németországban azóta meg lett állapitva.

Alexy 1843-ban müutazást tett Németországban s fél évig tanulmányozá az ottani gyüjtemények mükincseit s látogatá a legkitünőbb szobrászati mütermeket. Hirneves szobrászok mindenütt kitüntetéssel fogadták, s igy Rietschel és Haehnel Drezdában, Rauch és Kiss Berlinben, Burgschmiedt Nürnbergben és Schwanthaler Münchenben.

Visszaérkezvén Bécsbe, „*Mátyás király szobrát*" fejezte be, melyek vázlatát már elébb készité, s azt a bécsi kiállitás bezárta után az 1844-ki pozsonyi országgyülésre hozta le. Emlékezünk még azon lelkesedésre, melylyel e müvet akkor, Zsedényi szónoklata után fogadták, a pozsonyi „Századunk" s más magyar lapok czikkeire, melyek az alig 20 éves magyar szobrászt dicséreteikkel elhalmozák. E kis szobor eredetijét Horváth, öntött párját pedig gr. Batthyány Kázmér vette meg, az utóbbi mü az 1849-i bombázás alkalmával veszett el.

A következő évben Alexy, *Mária Teréziának* a cs. udvar által megrendelt bronz szobrával foglalkozott. Ennek egy példánya 1848-ban szintén Pestre került, de itt később Eltz báró vette meg s a külföldre vitte. — Ugyanekkor készült el, Barabás közbenjárására *Hegedüs* Sámuel erdélyi tanár és jeles hitszónok életnagyságu bronz mellszobra is, mely 1847-ben a kolozsvári ref. főiskola könyvtárában állittatott fel. — 1847-ben deczember végén Alexy Pozsonyba jött, hogy ott Lonovics érsek s több jeles hazafi mellszobrait elkészitse. Lonovicsé el is készült, de az 1848. évi események a többieknek még megkezdését sem engedték.

Ezek gátolták meg István főherczeg nádor mellszobrának elkészülését is, mely-

nek befejezésére Alexy 1848-i májusban hivatott meg.

A bekövetkezett nehéz idők sulyát Bécsben Alexy is érezte. Szép reményei teljesen megsemmisültek. Az akkori megváltozott viszonyok között Magyarországon müvészeti munkálkodásról nem is álmodhatván, 1852-ben csekély pénzösszeggel s nem nagy reményekkel London felé vette utját. Sem magas pártfogókkal, sem ajánlólevelekkel nem birt, a melyek nélkül igen nehéz a boldogulás Angliában. Az első évben roppant nehézségekkel is kellett küzdeni müvészünknek Londonban, mig a kristálypalotában kiállitott Raphael és Fomarina mellszobraival s a keletindiai háborura vonatkozó csoportozataival, sikerült végre az elismerést kivivnia.

Ekkor kezdődtek nála a megrendelések több siremlékre. Az elsőt Alexy a Highgate-féle temetőhely katakombjai számára márványból készité. A mü egy fiatal korában elhalt leány emlékét volt örökitendő. Ez eszmét igen gyöngéden sikerült jellemeznie egy emelkedő kecsteli genius által, ki letört rózsát szorit kebléhez s a Psychét jelentő lepkékkel van környezve. — A második siremlék, melyet Alexy Angliában készitett, egy Maltában meghalt Collnet nevü angol ezredes családja által rendeltetett meg. Az emlék pariai márványból készült, kolosszális szoborral s dombormüvekkel, kettős példányban, melyek egyikét Maltába szállitották, másika Angliában a család birtokában maradt. Angliában léte utolsó éveiben szobrászunk Ellesmere gróf Bridgewaterhouse nevü palotájának termét diszité több márványcsoportozattal s medaillonnal.

A ki az angol magábazárt életet ismeri, és tudja, mennyire féltik hirnevöket Londonban a képzőmüvészek, mint törekesznek kizárni évi kiállitásaikból az idegen müveket; a ki emlékszik, hogy a két londoni világkiállitáson, hol a teljes kizárás lehetetlen volt, a müvészet osztályát legalább a pályázattól zárták el s kiállitott tárgyai számára semmi dijat vagy kitüntetést nem rendeltek, csakhogy az angol müvészet az idegen által háttérbe ne szorittassék; a ki mind ezt meggondolja: az kétségtelenül nagy érdemeül fogja felróni Alexynak, hogy mindvégig nem támaszkodhatván magasabb pártfogásra, egyedül müvei által vivott ki állást és elismerést Londonban, még pedig oly szerencsés eredménynyel, hogy több esetben, midőn megrendelői megelégedésök bizonyságát akarták adni, a kialkudott összegnél nagyobb tiszteletdijat fizettek szobrászunknak.

1861-ben Pestre jött Alexy, hogy gróf Batthyány Lajosné számára ennek boldogult férje kolosszális mellszobrát készitse el. — Ez időben készült el a pesti nagyszerü uj redoute-épület terve, s a városi épitészeti bizottság épen ekkor tárgyalta az épület nagy oszlopainak szobrokkal való diszitését. Egy másik szobrászunk, Dunajszky vázlatát már birta a bizottság, de most Alexyt is felszólitotta ily vázlat készitésére. E mü egy rövid hét alatt elkészülvén, annyira megnyerte a bizottság tetszését, hogy azt nemcsak egyhangulag elfogadta, hanem Alexyvel tüstént szerződésre is lépett.

E szoborcsoportozatok az uj redoute-épület homlokzatán mult héten végre teljesen elkészültek s a müvek, melyek szakértők itélete szerint teljesen sikerültek, most egyik födiszét képezik a fővárosnak. (Lapunk mai számában e szoborcsoportozat közül kettőnek rajzát mutatjuk be; a jövő számban közöljük a másik kettőt, a magyarázó szöveggel együtt.)

Nem hallgathatjuk itt el azon körülményt, hogy Alexy a fentebbi szobrászati munkát sokkal csekélyebb dijért vállalta el, mint a minőt szobrásztársa követelt; azonban ezt azon reményben tette, hogy az épitészeti bizottság őt az épület többi szobrászati munkáival is meg fogja tisztelni, a mit akkor meg is igértek neki. Azonban közbejövén a városi képviselőség s a bizottságok feloszlatása, a redoute-épitészeti uj bizottság nem látta szükségesnek, elődének igéretét teljesiteni. De hogy ez igen sajnálatos feledékenység volt, arról mindenki meggyőződhetik, a ki a redoute-épületen Alexy 16 alakját a felette levőkkel összehasonlitja, melyek más müvész kezéből kerültek.

Csukat Péter.

(1566.)

Kevés otthon a mulatság, szomoru a nóta;
János Zsigmond Belgrád alá ment látogatóba.

Belgrád alatt török hadak, fényes agák, bégek,
Az örömben mulatságban dehogy lelnek véget.

Harczijáték, bajvivások napi renden sorban,
Szóval tettel vetekednek mind a két táborban.

Szóval tettel jogát, magát de egyik sem hagyja,
Mit kölcsönvesz, kamatostól százszor visszaadja.

Ime most is egy nagy török állott ki középre,
S fennyen büszkén kiabál a magyarok sergére.

Fennyen büszkén, gyávaságuk szemeikre hányja,
S két nagy kezét, egész testét büszkén veti hányja.

Hej magyarok, jó magyarok, ki lesz olyan bátor,
A ki nem fél, nem is retteg töröknek karától?

János Zsigmond nézi nézi, szorongva is várja,
Lesz-e legény sergében, ki a sarat megállja.

Lesz-e legény? hogy ne volna! ott van Csukat Péter,
A csatában, bajvivásban, tiz legénynyei ér fel.

Ki is állott, nem várt soká, Csukat Péter véle,
Tettel akart felelni a török beszédére.

„No szép öcsém, nyujtózhatnál?“ szól a török fennyen,
S a két bajnok összemegy, hogy ott birokra menjen.

S a csont ropog a két bajnok kézszoritására,
S a föld mozog, fel-feldobog lábaik nyomára

Csukat Pétert a nagy török levegőbe kapja,
S pehelyképen nagy kevélyen könnyedén forgatja.

Ámde egyszer Csukat Péter megfogja keményen,
S másik perczczel rajta térdel az izzó fövényen.

És a sereg köröskörül, mint az ár felzajdul:
Éljen, éljen Csukat Péter! hangzik fel a zajbul.

János Zsigmond meg a győztest magához hivatta,
És emlékül hősi bérül Bajomvárát adta.

Fejér Barna.

Két hónap Morvaországban.

(Folytatás.)

Tovább a Hanna-vidék felé folytattam utamat. — E vidék nevét a Hanna folyótól vette, a *Hanna* lakói pedig ettől a *hanák* nevet. A mondott folyó a felülmulhatlan magyar sportsman, *Sándor* gróf birtokához tartozó Kojetein falu alatt körülbelől oly széles lehet, mint Jászberény alatt a Zagyva.

Ollmütz környékén németek is laknak, kik a sléziai, nem igen zengzetes dialectust beszélik, kivéve a délnek s keletnek eső részt, melynek lakói egy oldalon Brünnig, a másikon Tlumacsovig hanákok. Brünntől lefelé ismét németek laknak; Tlumacsovtól pedig a magyar határig tótok. A hanákok szintén szlávok, de nyelvük, öltözetük s szokásaik a tótokétól nagyon eltérnek. Egyátalában Morvaországban sokkal több a szláv a németnél, s a népség, 19 protestans községet s a városokban — kivált Bizentz, Gája és Strakoniczban — tömegesen lakó zsidókat kivéve, a római katholika vallást követi. A Hradisch környékén lakó tótok viselete tisztán magyaros; ők e viseletet még akkor vették fel, mikor Morvaország nak e része Magyarországhoz tartozott, s ez náluk magyarabb mint hazánk sok vidékének lakóinál, mert mig nálunk a nép kevés kivétellel posztógombos dolmányt, *mán dlit* visel, sőt az Alföld tősgyökeres magyar mezővárosaiban (pl. Jász-Berényben és Apátiban, Czegléden, Kőrösön, Kecskeméten stb.) a mult évtizedben az ifjuság holmi csikos és koczkás u. n. *bonjour*-okat kapott fel s öltött a sürün ránczolt gatya fölé: addig a morvaországi tót zsinóros mellényt s dolmányt, magyar nadrágot s pozsonymegyei tótéhoz hasonló kis karimás, csucsos, menyköháritónak csufolt kalapot visel; mely azonban eredetileg szintén magyar föveg s hasonló a régi csákós süveghez. Némely helységben Neutitschein környékén szláv ajku nép lakik, kiket itt *oláhoknak* neveznek s egyik mezővárosuk neve is: Wallachisch-Mezrics (Oláh-Mezrics). Hogy mikép s mikor kerültek ide, arról biztos adatokat nem tudtam szerezni. Némelyek azt állitják, hogy Mátyás király seregétől elpártolt s itt megtelepedett oláhok ivadékai volnának; mások szerint eredetileg is szlávok voltak s oláhoknak csak azért keresztelték el őket, mert eredetileg nem a nyugati, hanem a keleti ritust követték, s ez utóbbi állitás előttem annyiból bir is hitellel, mert hazánkban is tapasztaltam, hogy Fejérmegyében az ercsii, illyr nyelven beszélő római katholikusok a battai n. e. görög vallásuakat, *kik pedig szintén illyrek*: oláhoknak (olászi) nevezik. Hogy azonban e morvaországi u. n. oláhok, hazánkból származtak oda; ezt nem vonom kérdésbe, mert szokásaik, melyeket csak Magyarországból hozhattak, minő péld. az áldomás-ivás, s ruházatuk is ezt minden kétségen kivül helyezi. Őket ugyanis a fennemlitett tótoktól az egész Hannavidék választja, s öltözetük mégis nemcsak hogy a hanákokétól s németekétől eltér, hanem egészen magyaros. — A férfiak, kik mellesleg mondva, gyönyörü szálas termetü, erős egészséges emberek, kék nadrágot s magyar szabásu pitykés dolmányt, a nők piros vállat (mit *korbulkának* neveznek,) piros harisnyát s itt-ott piros czipőt is viselnek.

Neutitschein környékén laknak a morvaországi németajku protestánsok is, kik állitólag a lützemi csata után (nov. 16. 1632.), miután Gusztáv Adolf elestével, bár hadai itt győztesek voltak, a protestantismus ügyei mégis sokat vesztettek — Bajor- és Szászországból menekültek ide.

Neutitschein csekély kis város, de ipara, főleg posztóban, élénk és nevezetes. Az egész föld kerekségén elterjedt könnyü kocsikat, az u. n. *neutitschankákat* egy ide való kerékgyártó kezdte készitteni; s a felülmulhatatlan Laudon, kitől még ama furfangos hadvezér, nagy Frigyes is rettegett, olyannyira, hogy még az udvari ebédnél sem akart vele szemközt, hanem inkább mellette ülni, állitván, hogy sokkal biztosabbnak érzi magát, ha Laudon *mellette, semmint ha vele szemben áll;* a világhirü Laudon is itt vesztette, pedig elég prózaikus módon életét, melyet annyi golyó nem mert bántani. Ő ugyanis késő este érkezvén a városi vendéglőbe, miután a vendéglős neki egyébbel nem szolgálhatott, csak turósajttal (Quarg) — melyet Morvaországban, de különösen Ollmützben kitünően tudnak készitteni, — gyomrát ezzel megterhelvén, éjjel görcsökbe esett, s reggelig meghalt. E szomoru esemény után Laudon életnagyságu pléhre festett képét a kapu fölé függesztették ki, s a szo-

Vas. Ujs. 1869.

foglalkoznak a regényes falakkal s furcsa dolgokat beszélnek a „vörös barátokról," a kik egykor benne laktak, s a kik közül még most is lehet hébe-korba egyet-egyet látni holdvilágos éjjeleken. — Só- és faszállító tutajos oláhok nagyon gyakran látnak „valakit vagy valamit" a falakon.

Egy másik népmonda „tündérek várának" nevezi. A két monda rokon egymással; a vörös barátok minden évben egy fiatal leányt, a tündérek pedig egy legényt követeltek a vidéktől magoknak adóul.

A rom mai állapotában nagyon érdemes a megszemlélésre s gyönyörérzet nélkül nem lehet a szemet rajta legeltetni. Az ablak-közökben maig is látható a régi festés s a várudvar közepén egy valódi művészettel épitett *cziszterna*, mely oly mély volt, hogy a hagyomány szerint — egy belé dobott kacsa a Maroson uszott ki; a mi, a Maros közvetlen alatta folyván, hihető is . . .

Radnát, épen az indóház előtt — Lippával egy hajóhid köti össze, mely hid arról nevezetes, hogy *tarifája* az országban — még a pest-budai lánczhidat se véve ki, — legmagasabb . . . A hid maga elég rozzant hozzá!

Lippa ugyan kivül esik czikkünk czime körén, de kivül még a megyén is, s csakis a kedves szomszédság kedvéért teszszük e kurta kis kitérést. Nemrég ugy is még Aradmegyéé volt, s ma már Temesmegye tart rá számot.

Vára, — mely egykor a Solymoséval a Marosvölgy betett kapuját képezte, mely egykor épen oly hatalmas és még nevezetesebb volt, mint az, és mely ma már szintén olyan rom, mint az; valamint nevezetes régi nagyszerü monostorát jelenleg hallgatással mellőzzük; csak egy eddig jelentéktelen *kincséről*, mely szép jövőjének anyja lesz nem sokára, „savanyu kut" nevü primitiv fürdőhelyéről szólunk nehány szót.

E fürdőt eddig bérlő kezelte s a közönség, mert épen nagyon jutányos volt—nem igen használta; csak egy közmondás keringett róla, hogy „a ki a lippai vizből iszik, az nem feledi el Lippát" . . .

Mint gyógyvizet már régóta alkalmazta egyes betegeinél megyei fő-orvosunk, a mellbajok speciális orvosa, és mindig kitünő sikerrel.

A fürdő iránt folytonos figyelmeztetései és ernyedetlen pártolása által végre fölkeltette a kincstár figyelmét is, s jövőre maga a kincstár veszi kezelése alá az eddig kevés figyelemben részesült, de a legszebb jövőre hivatott fürdő és gyógyhelyiséget.

A „savanyu kut" a várostól félóra járásnyira fekszik egy lombkoszorus hegyekkel körülölelt völgyben, egyetlen bejárással. A hozzá vezető ut illatos szénáskertek s árnyas fák közt fut s magának a völgynek éghajlata Olaszhoné; — levegője tiszta, üde, éltető; vize pedig, mely a hanyag kezelés mellett is mesésen bő, hatékony a mellbetegségek, s különösen a tüdőgümőkór ellen.

. . . Ez volt a vidék, melyet, természeti kincseivel, történelmi drága emlékeivel, páratlanul szép, regényes vidékeivel, lakosainak egyszerü életmódja és foglalkozásaival rövideden ismertetni akartam; s ha kissé hosszabbra nyult az ismertetés, annak egyedüli oka ez áldott vidék gazdagsága természeti és történelmi kincsekben . . . Egy kedves jelenés e tündér vidék, melytől ha az ember megválik, behunyja a szemét, hogy az ismerős kedves völgyeket, ormokat még egyszer lelkében lerajzolhassa.

Varga János.

B. Jeszenák János siremléke. — (*Alexi* szobormüve után.)

B. Jeszenák János siremléke.

Lapunk f. évi 42. számában emlitve volt, dicső szabadságharczunk egyik vértanuja b. Jeszenák János siremlékének október 20-kán, az elhunyt halálának 20-dik évfordulóján, a pozsonyi evang. temetőben történt leleplezése.

Most alkalmunk van az Alexi által művészileg kivitt szobor rajzát is bemutatni olvasóinknak.

Magáról a megdicsőültről, kinek emléke áll előttünk, nem szükség hosszasan szólnunk olvasóink előtt. Életrajzát s arczképét mult évi utolsó számunk közölte. De különben is elevenen élnek a nemzet emlékében a hon szabadságharczában, a becsület sik mezején elvérzett, vagy az önkény uralma alatt vértanui halált szenvedett dicsők, s közöttök az igénytelen tett embere, a tiszta keblü, nemeslelkü báró Jeszenák János.

Az emlék, melynek képe itt áll olvasóink előtt, oltáralaku, karrarai márványból faragott fölapján a vértanu élethü mellszobra látható. Az alapzat, melyen ez áll, a haza czimerével diszitett oltárkő; a czimeren, az 1849-diki állapotokat jellemzőleg a koronát lecsüggő függönyszerü diszitvény takarja el, bizonytalanságban hagyva a szemlélőt: rajta van-e a czimeren, vagy nincs? A szobor mellett a hazafiság geniusza áll keblére szoritott félkézzel, mig a másikkal a martyrság tövis koszoruját nyomja a nyugodt homlokra; alakja, arcza, állása meghatottságot, mély fájdalmat s nemes nyugalmat tüntet elő.

Ez egész ábrázolat, mely erőteljes dombormüvet képez, trieszti szürkemárványból fényesre csiszolt s kétölnyi magasra emelkedő keretbe van illesztve, mely a családi sirbolt fölé épitett rácsozott csarnok fülkéjéhez van alkalmazva.

Állványán a következő, általunk is már közlött fölirat olvasható (a négy sor költemény Gyulai Páltól):

„BÁRÓ JESZENÁK JÁNOS,

szül. Pozsonyban, 1800. január 22-dikén.

Szerette hazáját
Szivvel, szóval, tettel;
Védte szabadságát
Híven, becsülettel.
Áldozott, szenvedett,
Jutalmát nem kérte,
S nem küzdhetve többé,
Vérpadon halt érte.

Pesten, 1848. október 10.
Hamvait csakis 1867-ki
decz. 2-án hozathatá át
Emlékét örökitendő — gyá-
szoló özvegye
gr. Forgách Aloizia."

A keret felső részén pedig, erős sziklacsoportozaton, egyszerü kereszt áll, a hit örök jelképe.

A mü szobrászi kivitele jeles szobrászunknak Alexinek dicsőségére válik. Egyszerüség, bensőség, a felfogás és kivitel nemességejellemzik e művet, mely hasonnemü hazai mütárgyaink közt kétségkivül az első helyek egyikét foglalja el.

A családi kegyelet, mely az elhunyt hamvai fölébe egy valódi művészi alkotást kivánt állitani, dicséretre nem szorult. A lelkes nő, özv. gróf Forgách Aloizia, midőn drága elhunytját megtisztelte, egyszersmind hazai művészetünk pártolójául tünik föl, ki jól érzi, hogy a sziv vallásos és kegyeletes érzelmei méltó kifejezést nyerhetnek a művészet által is, s maradandó emlékben élnek általa nemzedékről nemzedékre.

A scarisorai jégbarlang.

Az érdek, melylyel a természet bámulatos tüneményeit kisérjük, szorosan összefügg azon élvezettel, melyet azoknak átértése nyujt. Azt hiszem, hogy az utóbbi évtizedben oly átalánossá

vált utazási vágy, még nagyobb mérvben a természettudományok népszerü elterjedésének, mint a közlekedési eszközök tökéletesbedésének eredménye. Feladatomnak e szerint csak ugy vélek eleget tehetni, ha a scarisorai jégbarlang leirása elé, annak elméletét csatolom.

I.

A Bihar-hegység különös érdekét a Lias- és Jura-mésztömegeknek köszöni, melyek ős jegeczes kőzetei közé vannak beékelve s többnyire homokkő rétegeken nyugszanak.

A romboló hatás, melyet az időjárás, különösen pedig a viz e mészkőzetekre gyakorol, nemcsak szakgatott festői sziklacsoportokkal gazdagitja a vidéket, de alkalmat nyujt mindazon sajátságos természeti viszonyok alakulására is, melyek a Karstot*) hiressé teszik. A Bihar-hegység is kérkedhetik patakokkal, melyek egyszerre eltünnek s talán csak mérföldnyi távolságban bukkannak valamely barlang nyilásán ujra elő, vannak időszaki forrásai is s fensíkjain hasadékok, tölcsérek, aknák nyilnak, mint megannyi szájak a viz fölvételére. Az e nyilásokon becsepegő, vagy a kőzet kisebb repedésein beszivárgó viz sok esetben nagyon tekervényes utakat fut be, mig a homokrétegekig eljutva, azokból véglegesen tör elő. A legszebb, legtágasabb barlangokat a mész és homokrétegek határán, patakok kiömlésénél találjuk.

E Karst-képződmények (mert legjellemzőbben ugy nevezzük eme szakgatott mészképleteket) a Biharon 4000 lábon felül emelkednek, s épen e körülménynyel függnek össze ama sajátságos jelenetek, melyeket e hegységnek még nyár derekán is hóval telt vermei és jégbarlangjai nyujtanak. E jégbarlangok örökös tele, ellentétben a nehány öllel felettök elterülő nyári viránynyal, oly tünemény, mely magyarázatot kiván; legyen tehát szabad megkisértenem, annak értelmébe tudományos fogalmak segitségül hivása nélkül is behatni.

Ki ne lett volna olvasóim közül már valaha pinczében, s ki nem törte volna fejét gyermekkorában a talányon: nyáron hideg, télen meleg; mi az? S ne találta volna ki több vagy kevesebb szülői segitség után, hogy az csak a kút vagy pincze lehet. E szerint mindannyian saját gyermekkori észleleteik utján jutottak azon ismerethez, hogy *a felszin alatti földrétegek nem melegednek, de nem is hülnek meg soha annyira, mint maga a földfelület.* Hozzá teszem, hogy az ily pinczék vagy épen nem, vagy csak nagyon rövid ideig vannak kitéve a napsugarak behatásának, s igy *a föttényező, mely hőmérsékletüket meghatározza, a pincze falait körülvevő kőzetek által a felszinről levezetett meleg.* Ezeket egybevetve, azon tételhez jutunk, hogy *egy sziklának valamely pontjánál, mely melegét annak valamely más pontjától vezetés utján nyeri, a különböző időbeli hőmérsékletek közt kisebb különbség van, mint a kiindulási pontnál a megfelelő időkben levő hőmérsékletek közt.*

Kérem most a tisztelt olvasót, ássa (legalább gondolatban) pinczéjét egy-két öllel mélyebbre, s előre mondhatom neki, hogy akkor annak fenekén az évszaki hőmérsékleti változások még sokkal csekélyebbek lesznek, mint annak előtte. Okvetlen következménye ez az épen felállitott tételnek, ha az uj fenékig érkezett meleget ugy tekintjük, mintha az a régi fenékkel egy magasságu rétegekből indult volna ki. Ha tehát valaki pinczéjét légvonások és napsugaraktól teljesen elzárja s folyton mélyebbre és mélyebbre ás: el kell hogy érje azt a mélységet, melyben az egész év folyama alatt, a legérzékenyebb hőmérőkkel sem lesz képes hőmérséki változásokat kimutatni. Hamarább mint reményli, talán már 4—5 ölnyi mélységben el fogja czélját érni.

A hőmérséki különbségek e folytonos kiegyenlitése által a természet nem csinált egyebet, mint a közép számtani arányost kereste ki mind ama hőfokok között, melyek a felszinen az egész év folyama alatt egymást követték. Ugyanazon műtét ez, melyet egy hely évi közép-hőmérsékének kiszámitásánál végezünk, s igy e számitás eredménye s a felszinhez közel földrétegek állandó hőmérsékének észlelete között megegyezést várhatunk. E megegyezést csakugyan kimutathatjuk, mert a látszólagos eltérések, melyek talán első pillanatban zavarba ejtenek, a föld benső melege által teljes magyarázatot nyernek.

A magy. tud. akadémia budai észleldéjében dr. Schenzl által eszközölt észleletek szerint, az egy egész év folyama alatt előfordult legmagasabb és legalacsonyabb hőmérsék közötti különbség a föld felszine alatt 4 lábnyira 11° C. volt, 12 lábnyi mélységben 4° C., 24 lábnyi mélységben már csak 0,6° C., s 40 lábnyi mélységben már kisebb mint 0,01° C.; mig e különbség a levegőben 30 fokot meghaladott. — Ámbár e számok csak helyi értékük s csak bizonyos kőzetrétegekre vonatkoznak, mégis a helyszinén tett észleletek hiányában feljogosithatnak azon állitásra, hogy a Bihar-hegység mészszikláiban 10—20 ölnyi mélységben az évszaki hőmérséki változások a foknak kis törtrészeit meg nem haladhatják, s igy ott egy állandó hőfok uralkodik, mely csak kevésben tér el a megfelelő felszin évi közép-melegétől.

Lépjünk tárgyunkhoz közelebb!

Mindazon hóvermek, melyekre a Bihart átkutatva bukkanunk, több öl mélységü tölcsér-alaku üregek, melyek mintegy 4000 lábnyi magasságban sürü erdővel boritott helyeken nyilnak. E viszonyokból következtethetjük, hogy e helyek évi közép-hőmérséklete a fagyponton alóli. Félek, hogy többen olvasóim közül, az előrebocsátottak után a kérdést, mely foglalkodtat, már is ez egy körülmény által teljesen megoldva látják. A dolog még sem oly egyszerü.

A teljes megértés végett tekintetbe kell vennünk, hogy az emlitett mélyedések fenéke három uton nyerhet meleget; először: mint már tudjuk, a kőzeten keresztül a felületről levezetett meleg által; másodszor: a lég melege által, melylyel érintkezik, és harmadszor a napsugarak behatása által. E meleg források elseje, mely a fenéken a felszin évi közép-hőmérsékét, tehát egy fagypont alatti hőfokot törekszik fentartani, egész év folytán sem fogja a tél folyama alatt hullott havat megolvasztani. Csekélynek tartom azon hatást is, melyet e tekintetben a lég melege gyakorol, mert egyrészt annak rosz meleg-vezetési képessége a hóval érintkező légrétegek jelentékeny megmelegedését nem eszközölheti; másrészt ez alsó légrétegek, mint a nyár tartama alatt leghidegebbek, s igy legsürübbek, e külső légáramlásoktól ment helyeken csaknem tökéletes nyugvásban lévén, csak kis mértékben eszközölhetik a légnek keveredés utjáni melegedését. De ha a hó önfentartási küzdelmében ez emlitett két körülménytől talán még segitségre is számolhat, ugy a harmadik hőforrás, a nap annál elkeseredettebben törekszik őt tüzes sugaraival megsemmisiteni. Tágitsanak bár a köröskörül emelkedő védbástyák csak perczekre is e hatalmas ellen támadásainak: a pusztitás, melyet az ezek alatt véghez visz, iszonyu; az elkerülhetlen sors, olvadás. Talán sikerülni fog egy-két ily jól épitett erődtményben a sziklafalaknak fagyasztó ölelésükkel éjjelenként behegeszteni a sebeket, melyeket nappal a nap sugarai ejtettek; de ily esetek csak a kivételek közé tartoznak.

Nagyon alkalmasnak tartom e hasonlatosságot arra, hogy tulajdonképeni tárgyamra, a jégbarlangokra áttérjek. Valamint nem kis mértékben emeli egy várnak erősségét, ha biztos menhelyekkel van ellátva, melyekben betegeit, vert hadait ismét talpra állithatja, ugy biztositják a tél uralmát s szolgálnak nemhelyeiül a jégbarlangok. Itélje meg a tisztelt olvasó, mennyiben jogosult e hasonlat. Kössük az épen leirt hóvermek valamelyikét egy a fenéktől oldalvást benyiló üreggel vagy barlanggal össze, s elkészitettük a mintát, mely szerint a Bihar-hegység jégbarlangjai alkotva vannak. Tudjuk, hogy a viszonyok közt, melyeket mint a hóvermek keletkezésére szükségeseket emeltünk ki, e barlang falai állandóan a fagypont alatti hőmérsékkel kell hogy birjanak, és pedig annyival inkább, mert a napsugarak behatása ellen teljesen védve vannak. Ha most a nap a külső veremben hevesen tüzel, s az abban összegyült havat olvadásra birja, ugy az ekként képződő viz a barlangba foly, s annak fenekével érintkezve, lassanként lehül, s azon ujra megfagyva jégréteget képez. Igy történik ez napról-napra, még pedig nemcsak a hómezőről leolvadó vizzel, hanem azzal is, mely a verem nyilásán eső alakjában hull alá. A barlang jégrétegének ezek szerint csakhamar óriási vastagságura kellene nőnie, sőt az egész üreget be kellene töltenie, ha a természet egy időben a barlanggal nem alkotott volna a felesleges viz eltávolitására szolgáló kiömlési csatornát is. E csatorna, melynek létezését mint a jégbarlangok keletkezésére szükségeset emeljük ki a scarisorai barlangban feltünően szemünkbe ötlik.

A kép, melynek magyarázatául e sorokat irom, e barlang jég-stalagmitjait ábrázolja; a mód, melyen ezek keletkeztek, nem szorul hosszu magyarázatra. Emlitém már, hogy a viz a Karstféle mészképletekben nemcsak nagyobb nyilásokon keresztül ömlik, hanem apró repedéseken, csöveken keresztül is szivárog a föld alsóbb rétegei felé. E vizerek bizonyára a jégbarlangok hideg boltozatához is el fognak jutni, s részben már azzal érintkezésben megmeredve, jég-stalactitokat képeznek; részben pedig a fenékre hullva, azon eleinte jégdombokat, utóbb oszlopokat vagy gulákat, egy szóval stalagmitokat alkotnak.

II.

A Bihar-hegységben mindeddig csak két jégbarlang ismeretes, ámbár feltehetjük, hogy aknáinak vagy hóvermeinek némelyike ilyenbe nyilik, a nélkül, hogy a felettök lépdelő utasnak lételükről még csak sejtelme is volna. E barlangok egyike a betrana-i fensikon, a Bihar csúcsától másfél mérföldnyi távolságban északra fekszik, s 1860-ban Kula nevü oláh vezető által felfedeztetett fel, ki belőle egy belényesi czukrászt jéggel látott el. — Ennél sokkal nagyszerübb az, mely a topánfalvai kincstári erdő scarisorai kerületében fekszik, s melyet e hegyek oláh lakosai Gyezar-nak neveznek.

Vass József*) és Schmidl **) leirásai e barlangnak tudományos körökben máris hirességet vívtak ki, s ugy hiszem, az utolsó évtized folyama alatt évenkint találkozott egy-két társaság, mely megküzdött e kirándulás fáradságaival.

A Gyezar látogatására Rézbányából vagy Topánfalváról indulhatunk, s könnyen utba ejthetjük azt, ha e helyek egyikétől a másikhoz utazunk. Bármely oldalról jönnénk is, az erdőszlakot kell nyugvó, sőt alvó állomásul választanunk, mely a Disztityul patak s a Biharról leömlő Aranyos összefolyásánál áll, s melyben az ott lakó erdő-kerülőnél szives felvételre számithatunk. — Egészséges ló hátán a két kiindulási pont bármelyikétől hat óra alatt elérjük az erdőszlakot, s attól két órai gyalogolás után feljutunk a Gyezar szájához, mely 3752 lábnyi magasságban nyilik. Oda érve, sürü, mondhatnám ős-erdő közepében 25 öl mély, s 30 öl átmérőjü csaknem köralaku nyilás előtt állunk, melynek falai három oldalról függőlegesen meredtek le, ugy hogy a lemenetel csak egy, még pedig az észak-keleti oldalon válik lehetségessé. S mily lemenetel ez! két már rothadozó fatörzsökből összekötözött létrára bizzuk nyakunkat, s meg kell elégednünk a másfél lábnyira egymástól elálló keresztfákkal is. Ha szerencsésen lejutottunk, egy ujra-fagyás (regelatio) által keménynyé vált hómezőn állunk, körülvéve meredek falak által, mig feltekintve a kék ég s a zöldülő fák lombjai mosolyognak felénk. — Szemközt a létrával a délnyugati falban, e Jura mész-sziklák hasadási irányai által körvonalozott 5 öl magas kapu nyilik, melybe a hómező lehajlik. Nem emlékszem, hogy más alkalommal természeti tünemények által annyira meglepetve lettem volna, mint midőn a hómezőn le s ez ajtón beléptem. Mintegy varázsütésre eltünt minden, mi a nyár heves életére emlékeztethetett volna, s a legridegebb téli kép terült el szemeim előtt.

Tökéletesen sima jégtalajon, kör-alaku teremben állottam, melynek átmérője 2 5 öl, szabályos boltozatának legnagyobb magassága pedig 10 ölnyi volt. A kapun elégséges fény hatolt be, hogy a tárgyakat fáklya segitsége nélkül is megkülönböztessem. A bemenettől balra mintegy 10 láb magas szabályos jégdomb emelkedett; szemben ugyancsak egy kettős csúcsu jégdomb látszott, melynek csúcsai közel 4, illetőleg 3 öl magasak voltak, s a tetőről vizesés gyanánt lehulló jégcsapokkal érintkeztek; végre jobbra egy beljebbre ható sikátor nyilása volt kivehető. Balra a jobb domb megett egy akna nyilik, mely kétségtelenül e barlang kiömlési csatornája. Kulmer cs. kir. erdősz ebben kötélhágcsók, s összekötözött falétrák segélyével 40 ölnyi mélységre bocsátkozott le, a nélkül hogy feneket ért volna.

Tavaly szeptember 13-án, midőn e barlangot meglátogattam, a jégpadolat mintegy egy hüvelyknyi magasan vizzel volt boritva, mit részben a lég melegének, mely e teremben 5 foknyi volt, részben a hómező heves olvadásának tulajdonitok. Késő őszszel, mint mondják, e vizállás még sokkal magasabb; s ugyanannak kell tavaszszal is történni, midőn az olvadás ideje alatt a nyiláson át nagy vizmennyiségek ömlenek be. Megjegyzendő, hogy ott, hol a jég a sziklafallal érintkezik, az olvadásnak semmi nyomaira nem találtam.

Az első teremből 27 öl hosszu alagut vezet

*) *Karst* nevet visel a júli alpok egy ága Illyriában, kopasz, barlangdús mészkő-hegység. Számos barlangjai közt legnevezetesb az adelsbergi, melyet kéjutazóink a trieszti s fiumei utakban meg szoktak látogatni, a hires czirknitzi tó közelében.

*) Az erdélyi term. tud. társulat közlönyének 8-dik kötetében.

**) Das Bihar-Gebirge. Wien, 1863. Förster und Bartelmus.

a díjat festőnövendék nyerné el a szobrászok elől.

Ilyen segítséggel azután kitünően sikerült Hegedűs bronz mellszobra 1848-ban.

A szobor azonban szerencsére csak Kolozsvárig jutott el, hol a reformátusok főiskolájának könyvtárában pihent néhány évig. És itt még a könyvtárnok sem tudta, hogy miképen foglal helyett Kolozsvárott az enyedi tanár szobra. Míg figyelmeztetésemre az enyedi előljáróság haza követelte. És most ott van az enyedi főiskola könyvtárában, hová, ha 1849 január 8-ika előtt kerül vala, bizonynyal vagy elvitték volna „emlékül" — mint annyi sok becses tudományos kincset, a szász polgárőrség hősei — vagy a tűz martalékává olvad.

1861-ben hazakerült Londonból Alexy.

Itthon csakhamar tekintélyes megrendeléshez jutott.

A főváros ugyanis az épülőben levő vigadó oszlopait díszítő szoborcsoportozatainak a pályázatára, Dunaiszky versenyművével szemben Alexyét fogadván el, őt bízta meg a végrehajtással. Feszl építész, a vigadó tervezője ennek — amint mondá — új magyar műízlésű épület homlokzatának két szélső kiszökellését hornyolt oszlopokkal szegte be, melyekre az emelet magaslatával egy szinvonalban táncoló női alakok gyűrűzetét tervezte, mely az épület táncolóhelyiségi hivatását mutatta.

Alexy életnagyságú bayaderszerű táncoló női alakokat alkalmazott és a változatos, gazdag redőzetű tunikás alakok közé beillesztette a kanászsipkás, borjúszájú-inges, magyar leányt is. Ez a csoport észak felől a második oszlopon látható. Mindenik oszlopon négy, együtt tehát 16 alak van. Mindenikre rámetszette nevét, igy ALΣXY Károly és az évszámot. Egyiken világosan kivehető az 1864, másikon 1863.

A szobrok vázlatait az épület előtt levő téren, a mostani kioszk helyétől kissé alább, délfelé emelt fabódéban mintázta és nagyolta ki, azonban fenn, a helyén fejezte be mindeniket, sajátkezűleg végezvén a fárasztó durva munkát, mely nagy megerőltetéssel járt. A kalázi durva kő ugyanis keménységben a gránittal vetekedik. A véső szorítása következtében ujjai, közép és növendék ujja a balkezén meg is kucorodott. És a balkeze ennek nyomán élete végéig béna maradt.

Ha kérdeztük: miért nem végezteti kőfaragókkal ezt a nehéz munkát? Azt válaszolta, hogy ő még a régi iskola növendéke, aki maga faragja a szobrát és csak a legdurvább nagyolást bizza a kőfaragóra.

Ezt a művét általános elismerés fogadta, különösen dicsérték a magyar leányt és azt a jó ötletét rajta, hogy jobb kezével a kanászkalapocskát fogva, járja a csárdást.

Ugyanebben az időtájban készítette az erdélyi nők megbízásából a Deák Ferencnek szánt emléket, melyet Mikes János gróf, Deák nagy tisztelője és barátja közvetített.

Ez a kisméretű bronzszobor, nagysága 40 centiméternyi, most a Nemzeti Múzeum Deák Ferenc szobájában van.

Hungária ülő alakja magyar szűrféle szabású köpennyel a vállán, fején a nemzeti államot ábrázoló bástyával, jobbjában babérkoszorús magyar kardot tart, balját egy fiúcska vállán nyugtatja, ki a történelmet jelző táblára mutat. A kard mögött az ország pajzsa, a magyar címerrel, alatta Erdélyé. Alól balra a művész neve: „Alexy Károly Pesten".

A bronzszobor kő talapja Szt. István király székesfehérvári templomának romjaiból került Henszlmann Imre szivességéből.

A talapra a következő szavak metszvék: „Deák Ferencnek — Erdélyi nők — Emlékül 1861-re. Az alapkő Szent Istváné".

Végére hagytam Batthyány Lajos gróf, a vértanu miniszterelnök szobrát, mely 1861-ben készült és amely jelenleg Batthyány Elemér grófnak, a vértanu fiának a birtokában van.

Az özvegy grófné Alexyt bizta meg azzal, hogy egész alakban bronzszobrot készitsen Batthyányról és pedig annak az életnagyságú, állóalakú olajképnek mintául vételével, melyet Barabás 1846-ban festett a grófról.

Alexy el is készítette mintegy méternyi magasságban az agyagmintát és birálatra kérte Barabást, aki Batthyányt már többször, különböző alakban festette és aki a gróf arcélére nézve megbizható, hiteles utasitást adhatott. Egyszersmind megkérte, hogy mint gyakor-

ALEXY KÁROLY SZOBRÁSZ

A magyar szobrászművészet ujjáébredése idején, a mult század negyvenes éveinek elején tünt fel Bécsben Alexy Károly jeles szobrász hazánkfia. Alexy Károly 1823-ban Poprádon született, Szepes vármegyében, mely vármegye annyi jelest adott a hazának és amelynek derék népe, német származása dacára mindig tántoríthatatlan magyar hazafi volt és az ma is.

A szegény szülőktől származott fiúban már gyermekkorában jelentkezett a művészi tehetség, melyet egy késmárki rajztanár fedezett fel, kinek nevét, sajnos, nem ismerjük. Valamint további fejlődéséről sincs részletes tudomásunk és arra nézve sem látszik közelebbi adat, hogy miképen jutott a vagyontalan serdülő ifjú Bécsbe és mikor kezdett a rajzolás teréről a mintázáséra átlépni.

Csak annyit mond Henszlmann Imre *) a „Vasárnapi Ujság" 1864 július 14-én megjelent 28-ik számában, hogy Bécsben az „Ornamental" előkészitő iskola igazgatójának, Kliebernek feltünt egy palakőbe bicskával faragott ember feje, a 15 éves Alexynek és ettől kezdve pártfogásába vette, tanitványává fogadta és támogatta. Ezen az úton apróbb munkákra kapott megbizást. Diszitő ékitményeket, kőfaragó munkát végzett, sőt egy másik hazai kútfő szerint, tajtékpipát is faragott. Mindez kenyérkereseti foglalkozás volt, mellyel önfenntartására szükséges napi költségeit fedezte. 16 éves korában a képzőművészeti akadémia növendékévé lett.

Megélhetési gondjai könnyebbülvén, egész odaadással folytatta tanulmányát az akadémián és olyan sikerrel, hogy a tanulmányműveit a Bécsben időző Rauch és Marchesi hirneves külföldi szobrászművészek is dicsérettel tüntették ki.

Ez a dicséret nagyobb vállalkozásra buzditotta és 1841-ben egy mellszobrát, meg Viktoria angol királyné kisméretű lovasszobrát, dicsérő elismeréssel tüntette ki a bécsi műkiállitás biráló-bizottsága és a királyné szobráról több bronzöntvényt rendeltek meg nála.

A következő műtárlatokon az elismerésen kivül pártfogásra, anyagi támogatásra is talált. Faustot és Margitot ábrázoló szoborcsoportozatát Hügel báró, Egmont és Klára csoportját pedig Metternich hercegné vette meg. Károly főherceg pedig fiának, Frigyesnek a mellszobrát rendelte meg nála. A bécsi hölgyek a Liszt Ferenc számára rendelt emlékre szintén Alexyvel készittették el Beethoven, Schubert és Weber mellszobrait és három genius alakját. Továbbá Hügel báró megrendelésére a XV. századtól korunkig élt 16 hadvezér domborműsorozatát mintázta. Ebből két példányt a porosz király rendelt meg.

Ez a műve nevét ismertté és jó hangzásúvá tette Németországban is. Hová 1843-ban tanulmányozás végett ellátogatván Schwan-

*) a cikket nem ő irta! Művészet. 1910-ből

FALUSI UTCA
WAGNER GÉZA RAJZA

thaler Münchenben, Ritschel és Haenel Drezdában, Kiss és Rauch Berlinben, Burgschmiedt Nürnbergben kitüntető szivességgel fogadták és kalauzolták.

1844-ben Bécsben Mátyás király szobrát alkotá, melyet úgy ott, mint utóbb Pozsonyban nagy dicsérettel fogadtak az országgyűlésen, Zsedényi Ede szónoklatára. Ezt a szobrot Horváth Edmund vette meg, mását bronzban Batthyány Kázmér gróf készittette el, ez azonban az 1849. bombázás alkalmával elveszett.

Az udvar Mária Terézia királyné szobrának elkészítésével bizta meg, mely 1848-ban Pestre is lekerült, Eltz báró azonban innen a külföldre vitte.

1847-ben mintázta Pozsonyban Lonovics érsek és Budapesten Hegedűs Sámuel mellszobrát, mely utóbbiról alább megemlékezünk.

1848 májusában István nádor szobrával bizták meg, de ezt a politikai események miatt nem készíthette el.

1852-ben Londonba ment, hol — említett kútfőnk szerint — a kristálypalotában kiállított Rafael és a Fornarina csoportjával tünt fel. Itt a többek közt azután a Highgate temető katakombáiban egy fiatalkorában elhunyt leány márványsíremlékét készitette el. A megrendelő családnak a nevét nem említi kútfőnk, csak annyit mond, hogy az eszményi felfogással alakított mű több megrendelést hozott magával. Így gróf Ellesmere palotája termeibe több márványcsoportot és medaillont készített. Ezenkívül Colnet angol ezredes családjának megrendelésére két síremléket mintázott. Az óriási méretű mű egyikét Angliában, másik példányát Máltában állitották fel.

OROSZLÁNOK
LÖSCHINGER HUGÓ RAJZA

Eddig a „Képzőművészeti Szemle" adatait követtük.

*

És most beszéljen saját tapasztalatunk.

E sorok irója, személyesen ismertem Alexyt. Jóbaráti viszonyban voltam vele és 1866-ban, nősülésem alkalmával, éppen Alexy volt egyik esküvői tanum. Alexyre vonatkozó adataimat saját emlékezetemen kívül, Barabás Miklós festőművésztől, ipamtól nyertem, kinek családjában, mint veje, házasságom után is többször érintkeztem derék szobrászunkkal, ki ott szívesen látott gyakori vendég volt.

Ipam, Barabás, már a mult század 40-es éveiben szivesen közbenjárt Alexy támogatása érdekében és ő közvetitette és illetőleg vette át az összeget, melyet Batthyány Kázmér gróf Mátyás király szobrának bronzöntvényű másáért fizetett Alexynek. Mit a gróf eredeti levele és a művész eredeti nyugtája bizonyít. Ezeket Barabás gondosan megőrizte.

Hegedűs Sámuel tanár mellszobrának a története következő.

A Bethlen Gábor fejedelem-alapitotta híres nagyenyedi főiskola előljárósága elhatározta 1847-ben, hogy az intézet volt tudós tanárának, Hegedűs Sámuelnek, a híres szónoknak emlékét érceben megörökíti könyvtára számára. Felkérte tehát Barabást — mint aki enyedi tanuló korában a tanár arcképét „Quodlibet" címet viselő tusfestményén megörökítette — hogy a szobrot elkészittesse és illetőleg a szobrásznak felvilágositásával és utasításával segitségére legyen.

Barabás elvállalta a megbizást és az éppen Budapesten időző Alexyt szólította fel a mellszobor elkészítésére. Alapul csak az a fogyatékos rajz szolgálván, melyet Barabás 16 éves autodidakt művészetével készített, a szobrásznak ugyancsak jól fogott a segitsége Barabásnak, aki maga jeles szobrászművész is volt; 1834-ben ugyanis kitünően mintázó műkedvelője vala Velencében Zandomenicinek, az akadémia szobrászati tanárának, aki őt egy verseny alkalmával arra kérte, ne pályázzék szoborra, mert mégis viszás dolog lenne, ha

lott szobrász, javítsa ki rajta az esetleges hibákat.

Barabás azonban nem nyult a mintához, hanem azt mondta: Kedves Alexy barátom, inkább mintázok magam egy Batthyányt és arról módja lesz szobrát helyesen, jó hasonlatban átdolgoznia. Így is történt. És ennek a ténynek köszönhető az, hogy Alexy szobra megnyerte a kellő hasonlatosságot.

Barabás fél természeti nagyságú főszbe öntött mellszobrát pedig a művész hagyatékából a közoktatási kormány megvásárolván, ez a művészeti múzeumban van, hű mását mutatván Magyarország első függetlenségi miniszteriuma vértanuságot szenvedett elnökének.

*

Alexy Károly ezekkel az utóbb említett műveivel be is fejezte alkotó működését, amire különben ujjának bénulása is kényszerítette.

És 1867-ben Barabás javaslatára a fővárosi tanügyi bizottság határozata következtében, a tanács a belvárosi főreáltanoda épületében mintázó műtermet létesítvén, ennek tanárává Alexy Károlyt nevezték ki 1000 forint évi fizetéssel. Itt három évig működött.

Innen 1870-ben a fővárosi főrajztanodába helyezték át, a IX. kerületbe, hol 1870 október 1-étől kezdve hét évig tanított.

1878 január 4 ikén azonban jobboldali szélhüdés érte, megakadályozván abban, hogy hivatását teljesíthesse, minek következtében 1879 februárius 1-én orvosi vélemény nyomán nyugdíjazták.

Ekkor már Bécsben lakott rokonai körében, Alexy Lajosnál.

És itt 1880-ban május 20-án, a Heugasse 16. szám alatt elhunyt.

Szegedy-Maszák Hugó

OKLEVÉL-RAJZ
HEGEDŰS LÁSZLÓ RAJZA

TANULMÁNY
HEGEDŰS LÁSZLÓ RAJZA

14-ik szám. Tizennegyedik évfolyam.

Vasárnapi Ujság.

Pest, aprilis 7-én 1867.

Előfizetési föltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft.
Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. — Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. — Fél évre 3 ft.

Gróf Batthyány Lajos szobra.

A szobrász vésője semmit sem adhat ez alak daliás fenségéhez. Ha hiven másolt, legfölebb ha jól elleste s szerencsésen kiválasztotta a pillanatot, mikor a hös akár a parlament viharával, akár az életölö go lyókkal szembe néz, mikor a régi római költö szerint „sem a fenyegetö hatalom tekintete, sem a roszat követelö polgárok túlzó heve“ által meg nem ingatva áll erös meggyözödései sziklatalapzatán, s ha erröl fogalmat bir nyujtani az utóvilágnak: eleget tett kötelességének.

Nemcsak Rómának, nekünk is volt (s nem egy) *utolsó rómaink*. Azok közt, kik e nevet teljes mértékben megérdemlik, Batthyány Lajos nem az utolsó. Benne ama régi büszke mondás, hogy „a nemesség kötelez“ nemcsak a születés nemességére, hanem az erkölcsi fenség, a jellem és saját multja kötelezö erejére is vonatkozott. — Aristokrata volt, a XIX. század közepén, a legszabadelvübb törekvésektöl vezetve, az uj idö eszméitöl egészen áthatva; mégis a XVI. és XVII. század büszke, hajthatlan aristokratája, a szó legjobb értelmében. Büszke volt öseire, büszke, hogy oly családból származott, mely nádort, hadvezért, püspököt, primást adott a hazának; de büszkesége abban nyilvánult, hogy méltónak bizonyitsa magát öseire, s ha lehet, felülmulja öket hazaszeretetben, erényben, önfeláldozásban, s a történet meg fogja neki adni azt az elismerést: hogy e magasztos becsvágyát teljes mértékben el is érte.

Nem volna jó dolgunk, ha Batthyány Lajosnak, az elsö magyar miniszterelnöknek, mindenki elött ismeretes életrajzát ez alkalommal ismételni akarnók. A rendelkezésünkre álló tér csak a legföbb vonások vázlatát engedhetné meg s azokban ugy sem mondhatnánk épen semmi ujat. Csak a szobor által ábrázolt eszményi s mégis oly valódi alak benyomásánál akarunk maradni. S nem tehetünk róla, ha a ruházat, környezet s külsöségek festöisége daczára, mi e parancsoló alakban a nagy hazafi utolsó perczeit, a vértanuságot szenvedö miniszterelnök halálra menetelét képzeljük. S e képzelet benyomása alatt a nagy honfi jelleme és alakja, egész törhetlenségében, honszerelme és loyalitása kettös fényében tünik fel elöttünk s megvilágitja pályájának utolsó, oly igen szomoru végzetü idöszakát.

„A nemzeti vértanuk hosszu sorát — igy ir róla Horváth Mihály, a „Függetlenségi harcz“ utolsó fejezetében — gr. Batthyány Lajos az elsö független magyar miniszterium elnöke nyitja meg. A magyar nemzeti függetlenség s alkotmányos szabadság e szilárd, magasztos jellemü bajnokának jellemét és elveit, tetteit és eljárását följegyezte már a hü történetirás. Különben büszke, önérzetteljes jellemében a hazafiság s a hon meleg szerelme mellett az óvatos eszélyesség, a lovagiasság s a jog, igazság és törvényesség szilárd érzete mellett a mérséklet voltak a fövonások ..... Miképen a törvény s alkotmány szent és sérthetlen volt elötte, ugy annak következetes keresztülvitelét s végrehajtását, nem kevésbbé a tömegek tulcsapongó vágyai, mint a reactio titkos ármányai s nyilt megtámadásai ellen egyaránt legszentebb hazafiui kötelességének tekintette. A jognak s törvényességnek, vonatkozott légyen az nemzetére vagy a fejedelmi házra, egyaránt hü és rettenthetlen bajnoka, s midön egyrészr"

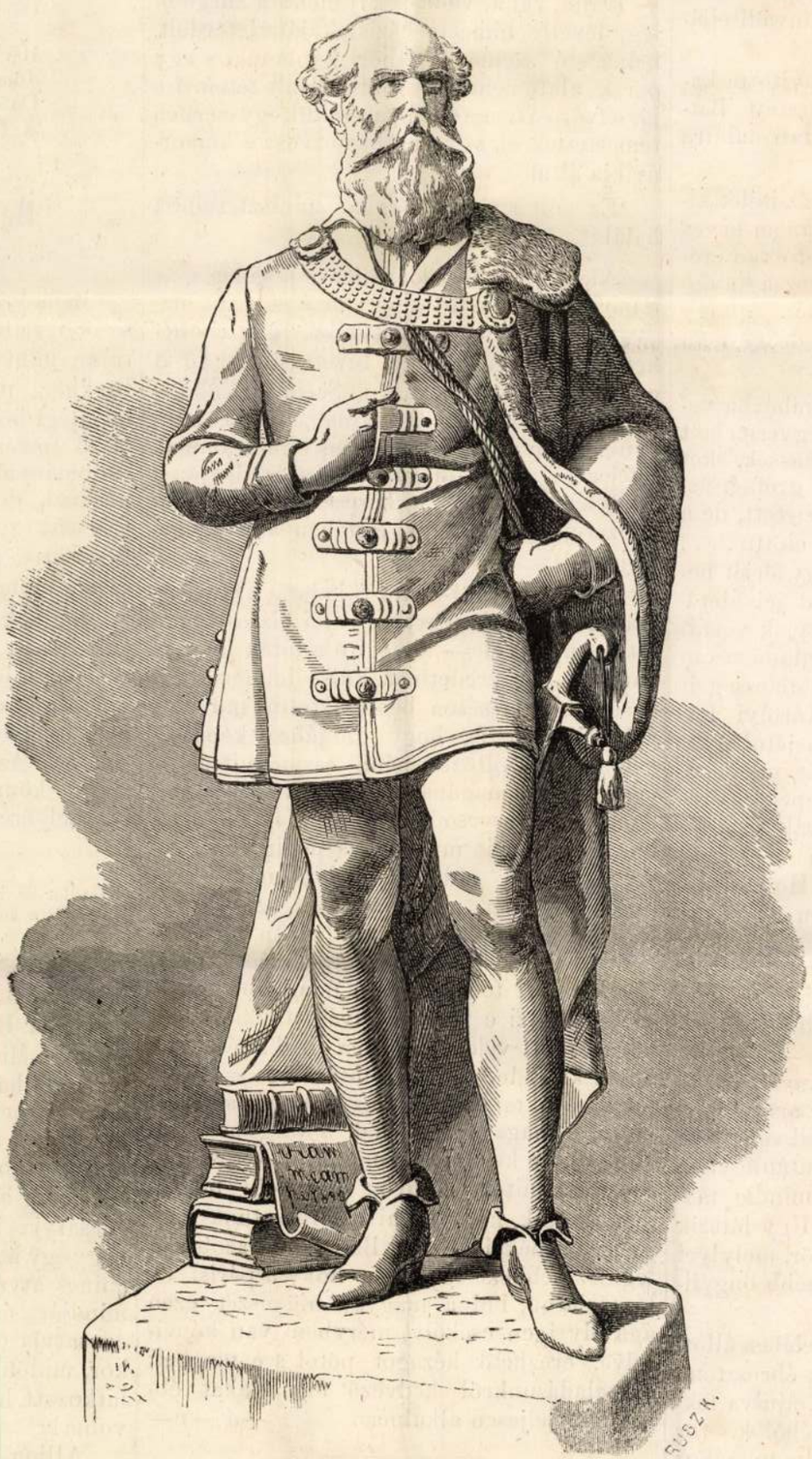

Gróf Batthyany Lajos szobra, Alexytól. — (Fénykép után (*Székely* Bertalan.)

az ármány, más részről a szenvedély, az egyetértést a nemzet s fejedelmi háza közt mindinkább megzavarta, ő szintoly elhatározottan küzdött az alkotmány megsértése, mint a forradalom ellen.“

Lamberg megöletése után lehetetlen volt tovább fentartani a törvényességet. Letette a miniszteri tárczát s lemondása elfogadtatott.

Később az országgyüléstől mint békekövet küldetvén Windischgrätz herczeghez, ennek foglyává lön. Haditörvényszék elébe állittatott. De a törvénytelen itélőszéknek egy kérdésére sem akart felelni s követelte, hogy törvényes itélőszék elébe állittassék. Majd Laibachba szállittatott. Utjában kétszer kisérlé meg a nép öt erőszakkal kiszabaditni; de maga, ártatlansága érzetében, meghiusitá e kisérleteket.

Laibachban folytattatott vizsgálata, szinleg legalább. Itt, a forradalom sikerei mind nagyobb-nagyobb mérveket öltvén otthon, ajánlatot tett, hogy ha szabadon bocsátják, próbát teend: a nemzetet a dinasztiával ki békiteni. Nem hallgattatott meg. S ámbár semmi bünt ellene bebizonyitni nem sikerült, nehány évi börtönre itélteték.

Az itélet azonban nem elégité ki azokat, kik vesztét elhatározák. Előbb Olmützbe, s a forradalom legyőzetése után ismét Pestre hozták az uj-épületbe, hogy uj bünvádi eljárást kezdjenek ellene.

Komárom október 3-kán kinyitotta kapuit s október 5-kén kihirdettetett Batthyány uj itélete, mely kötél általi halálra szólott.

Batthyányt, közhir szerint, az itélet kihirdetése után nem levertség, hanem heves boszuság szállotta meg. Az itélet ellen erélyes óvást téve, azt égbekiáltó igazságtalanságnak nyilatkoztatá — s kijelenté . . . hogy ily eljárással meggyilkolhatják, de el nem itélhetik.

A törvényszék elől a siralomházba vezettetvén, mindenekelőtt nejét és gyermekeit kivánta látni, hogy tőlök bucsuzhassék, őket megáldhassa. Megtagadtatott! A grófné, vevén a szörnyü hirt, a fogházba sietett, de a börtön ajtaja nem nyilt meg előtte . . . . Végre mégis megengedtetett, hogy férjét nehány perczre, több katonatiszt jelenlétében láthassa; de gyermekeit, atyjok végáldásának elfogadására hozzá vinnie nem engedtetett meg. — Keresztényi kötelesség-it egy franczia pappal, ki gr. Károlyi István házánál volt, elvégezvén, nejétől gyönyörü levélben vette végbucsuját, melyben, többi közt ezt irja: „Ezen ünnepélyes órában esküszöm neked, hogy a király és a birodalom irá-ti árulásnak soha még csak gondolata sem fért lelkemhez. Hogy a hazának nem kevésbbé hive voltam s vagyok, ki fogja most kétleni? És azért halok én meg; — törvény s a király esküje volt az én szabályozóm, és attól sem jobbra, sem balra nem engedtem magamat eltántorittatni: *viam meam persecutus sum*, — és ezért ölnek meg engemet. Ennyit a nyavalyás politikáról, megnyugtatásodra, bár arra neked nincs szükséged, ki egy magad soha sem estél irányomban tévedésbe“ Azután ágyába feküdt. A porkolábtól elkérte mindig magával hordott szőr-fejvánkosát. Ugy látszik ebben volt titkon elrejtve azon tőr, melylyel a kötél irtózatos halálától nemesebb öngyilkosság által akart menekülni.

Az őrök egész éjjel ágya közelében állottak. Midőn reggel föl akarták ébreszteni, látták, hogy aludt vérben uszva, ájulva fekszik, testén négy sebbel, s kezéből kis tőr hullott ki. Rögtöni orvosi segély magához hozta, de ereje nem tért vissza többé. Döfései, mik által a bitófa halálát megelőzni akarta, roszul sikerültek, de bizonyitják lelkierejét s érczakaratának uralkodását a test fölött. Hogy a közel álló őröket figyelmessé ne tegye, nem volt szabad moczczanni, nem egy hangot, egy sohajt bocsátania; csöndesen, némán, mozdulatlanul kellett türnie a fájdalmas sebeket. — E közbejött esemény miatt el kelle halasztani a végrehajtást s a reggel korán a fapiaczon összegyült tömegek aggodalmas kétségben oszlottak szélyel. Egész nap bizonytalan hirek kerengtek a városban. Délután 5 órakor azonban csakugyan végrehajtatott a halálitélet, — a kötél, a sebesült nyak látása által okozható botrány elkerülése végett golyóra változtattatván. Ezen változás Batthánynak őszinte örömet látszott okozni. — Nap közben a tábori pap volt mellette; ennek karjára támaszkodva ment esti 5 órakor a vesztőhelyre, kérve öt, hogy segitse, mert testileg igen erőtlen, pedig nem akarna ájulási látványt mutatni a népnek. Szokott sápadtsága rendkivülivé nevekedett a sok vérvesztés miatt; azonban egyenesen s erős léptekkel ment a közönség között, melyet kezei intésével köszöntött. Vonásaiban fölmagasztosult, szelid megadás feküdt. Végszavai a vadászokhoz voltak intézve, kik életét egy percz alatt kioltották. „Allez, allez, Jäger!“ — (rajta, rajta, vadászok!) mondta sürgetőleg, levette himzett házisipkáját, letérdelt, beköttetté szemét a tábori káplánnal s egy percz alatt nem élt többé. Halt tetemei a józsefvárosi temetőben, zaj nélkül, egyszerüen temettettek el, egy pap, háziorvosa s komornyikja által.

Ez volt az első magyar miniszterelnök halála.

Alexy sikerült szobra mely jelenleg már a párisi világkiallitáson van s ott a magyar tárgyak egyik jelesbike, mint mellékelt rajzunk is mutatja, hiven tünteti föl a gyászos sorsu államférfiut. Széles, domboru homlokán a mély gondolatnak, arczvonásain a nemes nyugodtság s férfias önbizalomnak kifejezése, egész magatartásán és alakján a fesztelen uriasság s keresetlen méltóság vonzereje, mely teljes életében annyira sajátja volt.

Igy fogván föl méltó föladatát a müvész, csak dicsérnünk lehet müvészi biztos tapintatát, melylyel — kielégitő minták hiányában is — az eredetinek külső jellemző vonásait szerencsésen beolvasztotta müvébe, valamint azt is, hogy czéljához képest a nemzeti diszöltözet némi eszményitését is megengedte magának. Az egész szobor kellemes és egyszersmind erélyes alak s mozdulatok körrajzait mutatja és pedig nem csupán azon egy oldalról, melyet mint talán legkedvezőbbet, a rajzmüvész, szintén helyes tapintattal választott, hanem bármely pontról tekintve is. A plasztika ezen föladatának eleget tenni egyik l gnagyobb nehézségét képezi e nehéz müvészetnek. Alexy megküzdött vele. Sikeréhez járul a részletek finom kivitele, mely a mintázó kéz szakavatottságáról tanuskodik; az öntvény sikerült volta, s maga a bronznak a tárgyhoz illő komoly, de kellemes szine. Mind e részletesen kiszámitott előnyök összegeül bátran mondhatjuk, hogy hazai szobrászatunk elég gyér termékei között Batthyány szobra a legdiszesebbek egyike, s hogy a párisi világtárlaton, hol a magyar müvészet ezen ága oly igen csekély mérvben van képviselve, érezhető hézagot pótol s e nembeli előhaladásunkról kedvező fogalmakat ébreszteni teljesen alkalmas. —á —r—

Jön a tavasz.

(1867.)

Jön a tavasz, érkezését
Kedves moraj hirdeti,
Kopár földünk gyászruháját,
Nemsokára leveti.

Kedvező szél üzi tova
A sötétlő felleget,
Szerteszét a ragyogó nap
Sugár-mosolyt hinteget.

S ti alusztok, kis virágok!
Föl! örömre keljetek,
Vagy tán ujabb csalódástól
Fél ártatlan kelyhetek? . . .

Nem mertek a meleg fénynek
Teljes kedvvel örülni,
Bármint kezd a föld keble a
Nap csókjától hevülni?

S ti madarak mért bolyongtok
Nagy messzeség ködébe'? —
Jőjetek az édes otthon
Rátok váró ölébe.

Fészketekből ha a vihar
Kiméletlen elsodort,
Szállást kinál minden falomb,
Találtok itt uj bokort.

Oh jőjetek, zengjétek el
Azt a bájos régi dalt!
Hisz az erdő nélkületek
Olyan puszta, oly kihalt . . .

Bár megfagyva, megrongálva
Jőjetek e hazába,
Dalotokra tán fölébred
A föld alvó virága . . .

Rajka Teréz.

Benkő József életéből.

GRÓF MIKÓ IMRÉTŐL.

Benkő Józsefnek, a „Transilvánia“ nagynevü irójának terjedelmes és kimeritő életrajza, mint becses adalék irodalomtörténetünkhöz, már egészen készen áll, hazánk jelenlegi közlekedésügyi miniszterének, gróf Mikó Imrének tollából. A nemes gróf, ki a tudományokat s irodalmat nemcsak pártfogásával, de saját nagybecsü müveivel is folyvást gyarapitja, e müben méltó társát készitette el „*Bod Péter élete és munkái*“ czimü monografiájának.

Lapunk 1861-dik évi folyamában közöltük Benkő József arczképét s rövid életrajzát Wass József tollából. Nem tartjuk azért szükségesnek itt ismételni az ott közlötteket; csak egyszerüen utaljuk azokra olvasóinkat. Az itt alább közlendő két mutatványt könnyü lesz az egésznek keretébe, illő helyére beilleszteni.

I.

(Készület az irói pályára. Egy kegyes patróna-asszony. Meghivás a közép-ajtai lelkészi állomásra. Visszautasitó levele.)

Benköt hajlamai határozottan az irói pályára vonták. Nevezetes, a mit e tekintetben róla Benkő Ferencz emlékezetben hagyott. „Midőn“ — ugymond — „némely feriákon hazájában volt, ha édesatyja kérte, hogy a mezei munkásokhoz kimenjen, nem jó kedvvel ajánlotta magát, azt adván okul, hogy otthon már több hasznost tud tenni. Ha pedig az ekklézsiában halott esett és az édesatyja kérdezte: „„Józsi fiam, nincs-e vagy egy halotti prédikációd?““ azt felelte: „nincs atyám uram, de lesz.“ Kész is volt mindjárt és temetett. A Józsi nevet pedig édesatyja előtt ugy vetkezte le, hogy egykor, midőn atyja jó kedvében volt, ugy nyilatkozott, hogy „már Józsefnek is elég nagy volna!“

Álljon még itt deákságáról nehány általános jegyzés. „Nem tanult hosszasan“ —

Alexy Károly

1612. SAVOYAI JENŐ, öntött bronz szobrocska, bronz talapzaton. Alexy műve, 1850 körül. 300.—

1613. [illegible]

Almásy-Teleki IX. 1942

1067. FÜLES RUMOS-PALACK, dugóval. Cseh, XIX. század. 8.—

1068. KOMPÓTOS KÉSZLET, 7 drb-ból, köszörült üveg. 12.—

1069. TÁNYÉR, fúvott fehér üveg. Cseh, XIX. század. 6.—

1070. ILLATSZERES PALACK, dugóval, köszörült üveg. Cseh, XIX. század. 8.—

1071. ILLATSZERES PALACK, dugóval, hasonló az előbbihez. 6.—

1072. PALACK ALJJAL, piros üveg. Cseh, XIX. század. 55.—

1073. TINTATARTÓ, öntött és köszörült üveg. XIX. század vége. 30.—

1074. TALPAS TÁLKA, köszörült üveg és ezüst. Cseh, 1850 körül. 35.—

1075. VAJTARTÓ ALJJAL, rácsos üveg. Cseh, 1830. 40.—

1076. FÜLESTALPAS POHÁR, köszörült üveg. Cseh, 1845 körül. 15.—

1077. KIS POHÁR, köszörült piros borítású üveg. Cseh, 1850 körül. 10.—

1078. POHÁR, piros üveg. Cseh, 1860 körül. 12.—

1079. FÜLES POHÁR, köszörült üveg. Cseh, XIX. század. 12.—

Alexy Károly

szobrász

1685. BATTHYÁNI LAJOS mellszobrocskája. Bronz. Jelezve: C. Alexy Sc., London, 1855. 500.—

Almásy-Teleki TX. 1942

80.—

2138. SZALONTÁRLÓ, mahagónifa, bronzverettel. Francia, Louis Philippe. 60.—

2139. NÉGY SZÉK, mahagónifa. XIX. század. 120.—

2140. ÁLLVÁNY, mahagónifa. XIX. század. 20.—

2141. SZALONASZTALKA, bronzverettel. 25.—

2142. HÁROMAJTÓS SZEKRÉNY, diófa. Biedermejer stílus. 390.—

2143. FIÓKOS SZEKRÉNY, diófa. Biedermejer stílus. 190.—

2144. KIS ASZTAL, fekete fa, bronzverettel. Bécs. 20.—

2145. MAGAS FIÓKOS SZEKRÉNY, mahagónifa. Angol, Viktoria királynő. 350.—

2146. FIÓKOS SZEKRÉNY, hasonló az előbbihez. 280.—

2147. NAGY KÖNYVSZEKRÉNY, diófa, háromajtós. 1900 körül. 280.—

2148. FIÓKOS SZEKRÉNY, diófa. Biedermejer stílus. 150.—

2149. NAGY KABINETT-SZEKRÉNY, ébenfa, két onixoszloppal, fiókokkal. Augsburg, XVII. század. 750.—

1813-ban. Hogy száraz kenyérhez jusson, meg kellett ismételnie régi praktikáját, amellyel már gyermekkorában feltünést keltett a Felvidék derék polgárai közt: gyümölcsmagvakra vésett fejet, emblémát s más efélét s csak igy látogathatta az akadémiát. Engel József is ilyen farigcsáló gyerekből lett szobrásszá. Szülei felette szegények voltak s eleinte pipafaragó-inasnak adták, a harmincas években Pozsonyba, Bécsbe került, itt is, amott is segitik a hitsorsosai, eleinte esztergályos-műhelyben dolgozik, végre bejuthat az akadémiára, de továbbra is nagy-szegényesen éldegél, mig végre 1838-ban szobrász-segédnek megy Londonba. Ebben az időtájban ugyancsak Bécsben tanul Züllich Rudolf, de valószinüleg nem az akadémián, mert erre alig volt pénze. Mint Engel, Guttmann Jakab is iparosinasságon kezdte. Előbb egy aradi fegyverkovácsnál apródoskodott, aztán vándorutra megy, Pesten, Esztergomon, Pozsonyon át Bécsbe, itt is fegyverkovácsnál dolgozik s mikor végre bejuthat az akadémiába, 1842—44-ben ki sem lábol a nyomoruságból. Vele egy időben koplalt ugyanott Alexy Károly. Mint aféle szegény szülők gyermeke, inasnak adták, már Klieber iskolájába járt s még mindig tajték-pipa-faragásból és diszitő-munkák készitésén tengette életét. Pozsonyban 1844-ben a diéta urai egyhangu elismeréssel jutalmazták az országgyülési teremben kiállitott történeti szobormintáját, de puszta elismerésből Alexy nem tudott megélni, Bécsbe kellett tehát visszavándorolnia, «hogy itthon éhen ne dermedjen». 1847-ben megrendelések reményében megint Pesten van s bár most már bizonyos sikeres mult van mögötte, mégis csak «siremlékek és asztali gipsz-szobrocskák készitéséből éldegélt máról-holnapra». Egy évvel előbb ugyanigy jár Pesten Dozsnyay Károly. Mint áva gyermek fel volt

akik egészen heterogén keresetforrások után kénytelenek nézni. Csintalan 1829 körül grafikus Pesten, de egyben tüzérkáplár is, Wagner Anzelm pedig Temesvárott 1804—5-ben arcképfestő és lottohivatalnok.

A száraz adatoknak ez a sora meglehetősen tarka képet ad a kor festőinek sokágú keresetforrásairól, amelyeknek azonban egyike sem önt bőven. Művészi munkásságuk megitélésénél nem szabad elfeledkeznünk rideg hétköznapjaikról sem. Vajjon a kor szobrászai kedvezőbb életviszonyok közt kezdték meg s fejlesztették művész-pályájukat?

Némelyik már kicsiny korában belegyakorolhatta magát a koplalásba, a nyomor elviselésébe. Faragó József talált gyermek s mindjárt élete első éveiben az emberek könyörületességére volt utalva. Brestyánszky Béla korán árvaságra jut, ott kell hagynia a székesfehérvári katonai nevelőintézetet s inasnak áll be Casagrandehez Esztergomban, annak kőfaragói közt tanulja a faragást. Petrovics Demeter is azért volt kénytelen abbahagyni az iskolába járást, mert családja elszegényedett. Eleinte kereskedő-inas volt, szabad óráiban faragcsált s csak egy pár jó ember segitségével tudott végre Bécsbe jutni. De az akadémikus-évek nem egy pályatársának több nyomort juttattak, mint tanulmányt. Bärenhardt Rudolf roppant szegényesen tengette napjait, pincérkedett, munkát vállalt a porcellángyárban, egy csűrben mintázta meg első műveit, egészen belebetegedett a temérdek nélkülözésbe. Böhm József Dániel is keservesen indult művészi pályájára. Roppant szegény ő is, éveken át boltos legény volt Lőcsén és Miskolcon, az előbbi városban egy odavaló oltárkép-festő, Csauzig biztatta s ösztönözte a művészpályára, végre nagynehezen megtakaritott pénzecskéjével gyalog indult Bécsbe

Alexy Károly

Az 1830-as évek-
ben Késmárkon ve-
gezte a gimnáziumot
s ott Müller, a gim-
náziumn rajztanára is-
mérte fel először tehet-
séget

Lyka Magyarn 1800-50

398. l.

A kiadmány hiteléül:

min.irodatiszt.

A Müemlékek Orsz.Bi

Alexy Károly

Vas. Ujs. 1867 92. l.

=(*A redout-épület szobrai.*) Hir szerint Alexy szobrász folyamodott az Ő Felsége által a müvészek segélyzésére kegyesen engedélyezett 25,000 forintnyi összegből részeltetéséért. Három évre, évenkinti 2000 ft. ösztöndijt kér s ezért késznek nyilatkozik a pestvárosi redout-épület homlokzatán levő hat üres fülkébe 9 lábnyi magas hat szobrot készitени. A városi hatóság e kérelmet pártolja s mellette Rottenbiller főpolgármester ur meg is tette a szükséges lépéseket. Alexy ur méltányos kérésé teljesültével a városon is segitve leend, mely házi pénztárának jelen mostoha állapota miatt nincs azon helyzetben, hogy a még hiányzó hat szobrot saját erejéből egyhamar elkészittethesse.

vonatkozó irodalom

Színészet. Szinházi rendezés.

Viseletek.

Művészet.

Japán könyvek.

Gyermekkönyvek.

Lantos

TUDOMÁNYOS ANTIQUARIUM

Budapest IV. Múzeum-körút 3. félemelet. Tel.: 187-501.

Alexy Károly

Batthyány Lajos gróf
életnagyságu* karra-
rai márvány
szobra az alábbi
világtárlatón

Exp Paris 1867
(Exposants 2)

* Szevedés

Var. Ujs. 1867. 14 szám
szerint bronzszobor
volt

Vác megyei város közműveitől

136/1945. közmű sz.

T. fogyasztónk!

Értesítjük t. fogyasztóinkat, hogy a felemelt díjak megnövekedett kiadásaink ideiglenes fedezésére szolgálnak mindaddig, míg a Közellátási miniszter úrnak az árrendezésre vonatkozó s minden a díjakat érintő árténvező figyelembevételével megállapítandó díjak mértékéről rendeletileg nem intézkedik. A jelenleg engedélyezett szorzószám a multévi díjaknak tízszerese. A vízdíjaknál a szorzószám április és május hóra egyenkint ötszörös, június hótól kezdve tízszeres.

Vác, 1945 július 4.

Vác m. város közművei üzemvezetősége

Pestvidéki Nyomda Vácon 336/45

Alexy Károly

Alexy *Károly*, szobrász, szül. 1823-ban Poprádon (Szepes vm.), megh. 1880 máj. 10-én Budapesten. Bécsben végezte művészi tanulmányait és 1841-ben állított ki először ugyancsak Bécsben, ahol hamarosan érvényesült. Kisebb bronzai különösen a bécsi arisztokrácia körében találtak vevőre. Legnagyobb sikerét tizenhat darabból álló kisebbméretű bronzszoborsorozatával aratta, amely német hősöket

ábrázolt. Itthon több mellszobrot készített. A szabadságharc után néhány hónapig ő is fogságot szenvedett, majd 1852-ben kivándorolt Angliába, ahol a kezdet nehézségei után elég jó nevet szerzett. 1861-ben hazatért és Pesten élt. Dunaiszky Lászlóval ő alkotta meg a Vigadó homlokzatán a négy oszlop négy-négy, összesen tizenhat alakját, amelyek közül legsikerültebb a *Táncoló bajadérok* c. csoport. Művészi megrendelések híján 1867 óta tanárkodott és mindenkitől elfeledve halt meg. HAVAS J.

Beton-alapozás

Alexy Károly

A szabadságharc-első
hadi fohlyai: 53 hon-
védtiszt Königgrätzben.
1849.
Magyar Nemzeti Muzeum
levéltára Oct. Hung.
433.

Alexy arcképe
Jobbra néző profil kép.
Hajadon fővel ábrázolva,
szőke haja összekuszálva, szőke
lefelé álló bajusz, szakálla
nincs. Fehér (munka) kabát
van rajta, vagyon mely tér dügér.
A 8-r. alakú kép hátára ra-
gasztott emlékszorok aláírása
Stuhlweissenburg am $\frac{10}{5}$ 1851

Carl Edward Alexy
fordits

A minvész ezén a képen levan sorvanyodva.

Az album képeinek nagy
részet Mosmüller mü-
kedvelő festő festette aki
a fejeket igen jól karakte-
rizálta, bár egyéb abrázo-
láschban, főleg anatomiában
nagy fogyatkozáschat mutat

Láttam

1949. okt. 6 és
8-án

Ugyanezen a napon
megnéztem Barabásnak
Alexy Károly tábrázoló szé-
piarapát a Fővárosi Képtár
grafikai gyűjteményében.
A művész jó husban van, a szá-
kála is kinőt és jól hasonlít
idősebbkori ismert archépéhez is
Barabás nyilván igen élethivén
rajzolta barátját.

ALEXY KÁROLY, 1823—1880 máj. 20.

Hungária ülő szobra, Nemz. Múz., Deák szoba.
Táncoló alakok, V., Vigadó homlokzatán.

Medvey 104. l.

Törteidun Tár X. 169

Alexy dombormüvei a pesti redoute-épületen.

A dombormü (relief) a szobor és a festett kép közötti közép helyet foglalja el. Midőn a régi, főkép a görög plasztika tulnyomó tekintélylyel birt a festészet felett, a görög *dombormü* is inkább részesült a *szobor szellemében*; mint ujabb időben, hol a *festészet* inkább s inkább fejlődvén ki, a *dombormüvet* is jobban s jobban *vonta körébe.*

Hogy a régieknek felfogása helyesebb volt, kitetszik a *vetett árnyéknak* (Schlagschatten) viszonyából az egész compositióhoz. Azon árnyék, melyet a dombormünek előterében létező vagy inkább kiszökő, kidomborodó tárgyak a mögöttök vagy mellettök levő tárgyakra vetnek, idegen hatással van müre; a máskép is ezen idegen árnyék tul-erős, s igy összhangzatba nem hozható a dombormünek természetes gyöngébb árnyékával, mely a testnek kidomborodásából önként ered, s melyet azért *test-árnyéknak* (Körperschatten) neveznek.

Alexy szoboresoportozata. III. (A pesti uj redoute-épület oszlopain.)

A dombormüben az utóbbi árnyék maga magától, a testek jó mintázásából származik, az előbbi pedig a művész akarata ellen kivülről jő; ellenben a *festészetben*, mely sima téren müködik, mindkét árnyék nemét maga a müvész idézi elő belátása szerint: itt tehát *lehet e két árnyéknemet összhangzatba hozni*, mig a dombormüben a vetett árnyék alárendelése vagy legyőzése már csak azért sem sikerülhet, mert ez a napnak szüntelen változó állásával szinte minden perczben változik.

Innen következik azon nagy előny, melylyel a dombormüben a *régi plasztikai felfogás* az ujabb festészeti fölfogás fölött bir, midőn testeit és alakjait nem, mint a festészet teszi, egymás előtti vagy egymás mögötti és egymást részben elfedő csoportozatban rendezi el, hanem inkább egymás *melletti folytonosságban és teljesebb megjelenésben fejleszti ki.*

Alexy helyesen az antik elvet követte kompozitiójában. A vetett árnyék, mint azt rajzainkban látjuk, sehol sem helyezi homályba a szomszéd alakot, és még ott is, hol az egyik alaknak karja vagy keze a másiknak karját vagy kezét elfödi, még ott sem áll be az utóbbinak elhomályositása, mert ilyenkor, a hires parthenoni Fries példájára, a magasabb helyen levő tag kissé meglapul, s igy vetett árnyéka inkább s inkább keskenyedvén, annak idegen hatása eltörültetik.

Az antik és az ujabb dombormü közti másik különbség az előadott tárgyaknak felfogásában áll. Az antik szobrászat főfeladatául a test alakjának helyes előadását tüzte ki és e testek közt megint az emberit választotta főtárgyaul, végre e testet magát, az az ruha általi elfedése nélkül, tekintette legtökéletesebb, legigézőbbb mintájának. És volt is alkalma az antik szobrásznak az emberi testet egész természetességében tanulmányozni a gymnasiumokban, palestrákban és más nyilvános helyen; s ennek következése lett, hogy antik szobrászati müvekben találjuk legjobban mintázva az emberi testet, mind alakzata, mind *még ruhájok alatt is szobrászatilag mintázta.* — *Harmadik* nevezetes *különbség* az antik és ujabb plasztika közt az, miszerint az antik plasztika, midőn az épitészetnek emlékeit diszitő segéd müvészetként jelenik meg, mindenütt bölcsen van *alárendelve* az előbbi hatás- és térkövetelésének; mig az ujabb szobrászatnak épületeken megjelenő dombormüveit inkább *önállólag* és nagyobb pretensióval kedveli *kitüntetni*, sőt nem ritkán fitogtatni.

Alexy szoborcsoportozata. IV. (A pesti uj redoute-épület oszlopain.)

Alexy erre nézve is az antik szobrászat elvét követte, és itt roppant nehézséget igen szerencsésen győzött le.

Az épitészetben diszként használt dombormüvek rendesen sima lapon, háttéren vagy táblán emelkednek ki, nagyobb vagy kisebb kiszökésekkel vagy magas — (Hochrelief) vagy inkább lapos dombormüként (Flachrelief) jelenvén meg. Ezen esetben az alakok egymás melletti elrendezése, és az adott térkitöltése, a szobrászati elv követelései értelmében, kevesebb nehézséggel jár; ellenben ilyen áll be, mihelyest az alakokat, mint itt, köridomu oszlop körül kell elrendezni. Ezen föladat sokkal bajosabb még, mint maga a szoborcsoportosulás, mert ez utóbibban nemcsak az egyes alakok, és ezek egyes tagjai, hanem az egész csoportnak idomzását és hatását a természetes látási és fejlődési törvényekre alapithatni; ellenben itt, hogy az egyes alak majd három negyedével, majd kétharmadával, majd csak felével domborodik ki az oszlopból, különös combinatióval kellett élnie a müvésznek, hogy az alakok e különböző kidomborodását jól arányosithassa egymáshoz, teljes öszhangzásba hozhassa egymással, és hogy a müvet teljes megelégedéssel minden oldaláról lehessen megtekintenünk; ez levén aztán az, mit technikai kitétellel a *vonalok öszhangzatának neveznek.*

Da követte itt Alexy az antik plastika elvét még más tekintetben is. A redoute épületben leginkább hatnak kolosszál arányai, mikkel a körüllevő kisebb épitmények sorából óriásként emelkedik ki. Az ily kolosszál arányok nem engedték meg, hogy a szobrász női-alakjait ama tulzott gyöngédséggel, karcsusággal és delicatessel lássa el, melyet ferde modern nézeteink mai kisasszonyainknál mint szépséget dicsérnek. Még a medicaei Venus gyöngédebb testalkotása sem illett volna a roppant oszlopok aljára; s ezért Alexy, igen jó tapintattal, inkább a régibb görög, kivált pedig az athenei Parthenon zömök idomait tüzte ki mintájaul, s igy birta *müvét nemcsak az épitészetnek alárendelni, hanem azzal tökéletes összehangzásba is hozni.*

Az előadandó *tárgyat* ugyan maga az épitész még pedig itt sokkal szerencsésebben mint másutt, az épület jellemében és szellemében jelelte ki nagyjában: de hogy ezen tárgy részletezésében, és az átalános felfogás életteljes előadásában, még az alakok egyneműsége daczára is, változatosság és a képzelő tehetség munkálkodása uralkodik, az egyes egyedül Alexy érdeme. Ő alakitá az ugyanazon tárggyal t. i. a tánczczal foglalkozó *tizenhat* alakját ugy, hogy azok mindegyike különbözvén a hozzá hasonlótól, *egyénként jelenik meg* nemcsak idomában, hanem mozdulatában is, és mind a mellett nemcsak egymással közvetlen összeköttetésben levő négy négyese, hanem mind a négyszer négye is együttvéve egyaránt képviseli azon eszmét, mely az épület külön rendeltetésének jellemzésére nézve oly igen fontos.

Az épitmény északi oszlopán (nálunk IV. sz.) négy bajadér lelkes tánczczal kezdi a sort, bensőleg egymáshoz kötve ugyanazon lelkesülés ihletével, külsőleg dús virágszalaggal, mely élénken mozdul fel s alá a lejtőben.

A második négyes csoportban (nálunk III. sz.) ily összekötésre nem volt szükség; mert az álarczos kevésbbé egymás közt, mint a közönségben keresi mulatságát. Képviselőinek vig kedvét azonban itt is a tánczoló lépdelés árulja el. Magyar nézőre ezen alakok közt leginkább az igen jól sikerült női betyár hat, átalános müvészi szempontból pedig az amazont a tizenhat között legkevésbbé sikerültnek fogjuk mondani.

Hasonló az előbbi csoport compositiójához a harmadik oszlopé (nálunk lapunk mult számában II. sz.), hol a zenészeti foglalkodás szintén elválasztja ez egyes alakokat egymástól, mig a mind-

Vas. Ujs. 1864.

lanságig, sőt mondhatnám fészkelődő nyugtalanságig terjedő élénksége, életrevalósága; és mennyire örvendtem, tapasztalván, hogy mindazon nem épen előnyére való hireknek, miket felőle hallottam, csak a fele igaz: ép annyira kellett sajnálkoznom, midőn a morva zsidónál — bár sorsosaik iránt ők sem szivtelenek — a feunmondott dicséretes tulajdonokat sokkal csekélyebb mérvben leltem fel.

Bizentz városa egy hársfáról is nevezetes, mely itt egy igen csinos kertben látható. E fa állitólag 700 éves; terjedelme óriási. Egy alkalommal egy egész vértes ezred — tehát mintegy 900—1000 ember hallgatott e fa árnya alatt tábori misét; s ágaira tulajdonosa kis mulató lakot épittetett fából, melyben — ha igaz — még tánczolni is szoktak volt. E mulató lak, most már nincs rajta, mert tulajdonosát egy alkalommal benne egy hallatlan nagyságu kigyó látogatván meg, mely állitólag még most is a hársfa tövében lakik, ez jónak vélte, a veszedelmessé vált Tusculanumot elpusztittatni.

Göding már a magyar határon fekszik, melyet itt a Morva folyó képez, s dohánygyáráról nevezetes. Fahid köti itt össze hazánkat Moraviával s a gödingi partra a Kárpátok hosszu hegyláncza tekintget át elég csalogatólag a tulparton álló magyar emberre. Messze a hegyek aljában fekszik a kicsiny, de csinos Szakolcza, mely város onnét nevezetes, hogy a magyar kathol. klerusnak számtalan derék tagot szült. Sok fáradhatlan falusi lelkész, sok tudós szerzetes, sok lelkes főpap került már ki e városkából, melynek e szerint hazánk szellemi haladása körül tul nem becsülhető érdemei vannak.

Gödinggel szemközt fekszik Holics, honnét útam Szénásfalun (Szeméz) keresztül Szomolyánra vezetett. Itt a hegyen fekvő, Erdődyféle regényes várromot tekintvén meg, siettem le a kedves Mátyusföldére s időm sem akadván Borsán lakó, előttem még ismeretlen t. névrokonimat felkeresni (kiktől ezennel bocsánatot kérek,) meg sem állottam egész Jókáig, mely helységről ez alkalommal, minthogy hazánk legelső beszélyirójának adott nevet, érdekesnek vélem azok számára kik e vidéket nem ismerik, egyetmást följegyezni. E három falu, t. i. Nagy-, Kis-Jóka és Jókaujhely, vulgó Ujhelyjóka, Pozsony megyében, a Csallóközzel szemközt, szép sikon, a Duna egyik ága mellett fekszik. Legközelebb a Dunához, de nem közvetlenül mellette van Ujhelyjóka, mely mint neve is mutatja, nem nagyon rég épült, csinos házai vannak s csupán egy utczából áll, de külön hatósággal bir. Folytatólag mellette kezdődnek Kis-Jókának labyrinthszerű utczái s egymástól nagy fáskertek által választott, távol eső viskói, melyek oly rendetlenül vannak mintegy ide hordva, hogy az ismeretlen még London ködös „street"-jei közt sem tévedhet el annyira, mint Kis-Jókán. Ezt követi ismét összefüggésben Nagy-Jóka, mely a három falu legszebbike s némely utczája oly csinosan van beültetve fákkal, hogy valóságos liget. Itt laknak a helységek közbirtokosai közül is többen, mint pl. a Takácsok s itt áll a Kis-Jókai Farkas családnak is régi kis kastélya. Nagy- és Ujhely-Jókát jómódú, egészséges nép lakja, de a kisjókaiak szegények, egészségtelenek; golyváik a vidéken közmondás tárgyai, valamint sajátszerű épitkezésük is, melyre vonatkozólag egy nem épen szellemdús adoma is jár a nép ajkán, hogy t. i. egy *vasas német* Kis-Jókán szállásoltatván be, midőn mindjárt az első napon késő este a korcsmából haza akart volna menni, ugy beletévedt abba a Kis-Jóka nevü tömkelegbe, hogy hét napi barangolás után lelte csak meg szállását. Szép és áldott, tiszta magyar nép lakta vidék ez a Mátyusfölde; sok kellemes visszaemlékezést vittem innét is magammal.

Távozván Jókáról, korántsem tértem haza, sőt inkább mintha erre lettem volna elitélve, sokáig barangoltam még — mint akár egy második Orbán lelke — e birodalomban s körül.

* * *

És évek után történt csak, hogy egy szép tavaszi reggel, a kerepesi országuton, a felkelő nap visz-sugarai messze kéklő homályból, Hunyadi Mátyás templomának keresztjéről ragyogtak elém. *Pető Dénes.*

A jóslatokról.

I.

Az embert születésének első perczétől a jóslatok körébe vonják; a csecsemő első nyávogása, tekintete, mozdulata, megannyi tárgya a jövendölésnek. A bábaasszony, komámuramék, a papa, rokonok, barátok mindjárt kieszelik belőle élete történetét. Semmi sincs annyi a világon, mint jós, és doktor; de hát ki tehet erről? örökségül jutott az mindnyájunknak, s a világ kezdetétől sok jó s rosznak lett ez szülője.

Tudom, kedves atyámfia, te is megkisérletted, elébe vágni a végzetnek, s nem egy kemény garast nyomtál a javasasszony markába, csak hogy mondja meg, szeret-e téged a biróék Pannija, szerencsés leszesz-e életedben; s a Juliska, meg az Örzsi szivszakadva lesték a tornáczon azt a vén czigány asszonyt, ki piszkos kártyájából kiókumlálja a jövőt, s egy pár krajczárért oly temérdek szerencsét hadar elé, hogy még a herczeg kisasszony is megsokallaná. De még az az uri kisasszony is amott a kastélyban, hányszor jövendöltet magának, s tenyeréből megmondja neki a szurtos vén szipirtyó, meddig fog élni, ki veszi el, hány szeretője lesz, de ez csak ugy teljesül majd, ha a tenyerébe tesz egy lázsiás tallért, a mi rendedesen a jövendölő zsebébe vándorol s a kisasszony irul pirul, ha véletlenül eltalálja a Sybilla, hogy majd holnapután ez meg ez jön a házba, s ugy meg ugy kacsingat rá ama barna fiatal ember. Hát még a holdvilágos, csillagos estéken a lelkemadta Pista kanász, mint keresi az ég magas boltozatán az ő csillagát s abból jósolgat magának, ha fényes-e vagy homályos, hogy hütlen lesz-e a szeretője. No meg aztán a szent János tüzét kezdik átugrálgatni, ebből aztán kitanulják, ki mikor megy férjhez, vagy pártában marad-e ebben az esztendőben. Az ember mindenből szeretné kimagyarázni a jövőt, pedig azt a jó Isten a sors könyvébe saját kezével irta be, oda be nem pillant senki, nem is változtat rajta senki. De már azért mi csak mégis szeretnők tudni a történendőket; itt van Andrásnapja, forr az ólom s a kulcson keresztül öntve ábrázolni fogja a jövőt, kinézik aztán belőle ki mi lesz, mi sors vár reá. Az uri kisasszonyok tükröt tesznek a fejük alá s karácson éjszakáján meglátják benne a vőlegényt, a ki persze ritkán jön el, hogy a pártát levegye fejéről. De ki tudná azt mind elszámlálni, a mivel az ember szeretné a mindentudót megejteni, s legtöbbnyire csak önmagát csalja meg. S ez igy volt s igy van most is, világ kezdetétől fogva, kiváltképen az ősidőkben, mikor még az okos emberek is jósok voltak, s a királyok is szerették volna tudni, mi rejlik a jövő méhében. Sok mindenféléhez fogtak, hogy megtudhassák, könyveket irtak a jóslatokról, azoknak tudományáról, s a szerencsés jós nagyobb hirre kapott akkor, mint most a tudós, mert ország-világból jártak hozzá, halomra gyült nálok az arany, a drága kő, pedig hát nem sokat lenditettek a világ dolgán, meg az emberek javán; mig most a tudományos férfiunak, ki éjhosszant dolgozik, fárad a nép javán, emelni igyekszik az emberi szellemet, nemcsak hogy nem hoznak aranyat, drága követ, de sokszor alig van egy betevő falatja.

De térjünk a dolog sorjára.

Az élet legnagyobb áldása az ész, ha avval a közjóra hatunk, de egyszersmind átka is, ha azt roszra forditjuk. Azonban még is legnagyobb szerencsétlenség, ha az ész, a tehetség parlagon hever s nem müvelődik ki. Ezen felemlitett okoknál fogva történt az is, hogy a tudvágy következtében az emberi szellem kutatásaiban a jóslatoknak sok oly jót köszönhetünk a mi a polgárisodás okvetlen föltétele, és sok oly találmány és tudománynak lett alapjává, melyet az emberi ész jóra forditván, a müvelt országokban a boldogságot eszközölte; és máshol roszra, nyerészkedő csalásra vetemedvén, az embert ös durva állapotában tartja mai napig is. S ez az, kedves atyámfia, ki a gólyás ujságot lelki gyönyörrel olvasgatod, a mit neked elmondani akarok, t. i. a jóslatok eredményét s a mennyire e hasábokon lehet, ennek történetét röviden megismertetni.

A jóslatoknak, s azok eredményének igen-igen sok ágazata van s azoknak csak dióhéjba szoritott előadása is kötetekre menne, itt csak a legfőbbeket mondom el, megemlitvén azon népeket, a hol a jóslatok leginkább divatozván, azok társadalmi viszonyaira s hittanára a legnagyobb befolyással voltak.

Mint már feljebb is megjegyeztem, az emberek a legrégibb kortól fogva mindig szerették volna előre tudni, mi történik velök idömultával, s igy a jósoláshoz folyamodtak; olyanok persze mindig találkoztak, a kik ismervén e gyönyörüségét az ember fiának, a jóhiszemüséget kizsákmányolni el nem mulasztották, s számtalan módját találták ki a jövendölésnek, melynek legnagyobb hasznát azok látták rendesen, a kik avval foglalkoztak. A mit az ember, kivált a tudatlan ember, eszével fel nem ér, annak szeret rendesen csodás, babonás erőt tulajdonitani, s a legrégibb időben, mig csak bölcsőjében ringatták a természettudományokat, a jósok rendesen oly módokhoz és tárgyakhoz nyultak a jóslatoknál, a mik a közönséges embereknek megfoghatlanok voltak s a büvös erőnek annál több hitelt adtak, s ha a véletlen is hozzájárult a jóslatok teljesitéséhez, a jósoknak emberfölötti eröket tulajdonitottak, s minden bajban vagy kiváncsiságban tanácsadói lettek a népeknek.

A jósok a régi pogány népek papjai lönek. A hitrege, a vallás lényege, a szertartási mód leginkább a természet körül forgott s e szerint nevezték: csillag-, tüz-, lég-, viz-, földjóslatnak; ugy szintén nagy szerepet játszott az álom-, kéz-, madárjóslat; továbbá a leáldozott állatok beleiből, egyes tagjaiból való jóslat, ide tartozott még a büvészet, varázslat, boszorkányság, ördöngösség. Azon sok nép közül, melyeknek hittanába tartoztak ezen jóslatok és büvészetek, csak a következőket emlitem meg u. m. a phoenicziaiak, egyiptomiak, persák, chaldeusok babyloniak, arabok, héberek, görögök, rómaiak, a pogány magyarok, a skandinávok s a németek. (Folytatása következik.)

---

*

nyájukkal közös tánczlejtés, azokat ujra összeköti.

E csoportozat egészben a legsikerültebb, valamint az elrendezésben, ugy az alakok mozdulatában is. Igaz ugyan, hogy mai nap másképp zenélnek, mint itt; megköszönnök, ha háromszög, trombita, flóta és dobszónál kellene járnunk tánczunkat! De képzeljék másrészt olvasóink a brugót, hegedüt s más egyéb hangszereket alakjaink kezében. Ugyhiszem, a plasztikai hatás ezuttal nem igen nyerne, és különben a brugós nem is tánczolhatna. És mégis akadhatna a festészeti elvben elfogult szobrász, a ki a valóság utánzását talán ennyire is megkisérlette volna?

A negyedik csoport, a legszélsőbb délfelé fekvő oszlopon (nálunk lapunk mult számában I. sz.) ismét öszhangzatban van az északi szélső oszlop előadásával, épen ugy, mint öszhangzatban van a két bennső oszlop tárgya.

E szélső oszlopon is kizárólag a táncz foglalkoztatja a négy alakot még pedig legélénkebb fokozatán, ugy hogy három alak csaknem lebeg, és még a kisérő zenéről is elfelejtkezni látszik.

A mozgalom képe itt legmagasabbra van fokozva.

Fametszeteink messze maradtak az eredeti alakoktól, de legalább a compositióról kellő fogalmat nyujtnak az olvasónak.

Valódi mű van előttünk, és lapunk mult számában Alexy életirója nem csalatkozott, midőn azt mondta: „annyi meghiusult remény és csalatkozás után végre egy ember, a ki e ritka és diszes nevet: *magyar szobrász*, megérdemli.“

De vessünk egy pillantást Pest városának más monumentalis épitményére is. Alexy csak 600 o. é. ftot nyert dijul egy-egy alakja után, és ez *köből* van faragva *magyar* müvész által; kérdezzük már most, mennyibe kerül az akadémia épületének egy egy, Berlinben készült, terracotta-szobra. És aztán ne képzelje az olasz nyelvet nem értő jámbor magyar olvasó, hogy a „terra cotta“ szó valami különös, diszes, vagy értékes szobrászati anyagot jelent: mert betű szerint ez nem egyéb „főzött föld“-nél, az az: *égetett agyagnál*, melyből főző-fazekaink is készülnek.

Midőn magyar épitészek, s ezek közt az is, ki a redoute-épületet tervezte, ajánlkoztak, hogy az akademia palotája számára szivesen készitenek terveket minden jutalom nélkül, és midőn ezen hazafias ajánlatot, divatos kitétel szerint, „agyonhallgatták,“ akkor meg lett *igérve*, hogy a terven kivül minden, mi az épülethez tarzik, Magyarországon fog készülni (még az angol palakő is!) és ime a berlini épitész elhozta magával a „terracotta;“ azaz agyag szobrot is. Most tehát a magyar akademia házán magyar szobrász eredeti képezés általi kitüntethetésének számára már nem marad fenn más tér, a keletdéli-sarkon álló ama márványtáblánál, melyet talán csak nem valami árviz-jellel, vagy épen tilalmazó felirattal fognak ellátni, mint ezt, elég különösen, a pincze-ablakok alatt választott hely után joggal sejthetnők.*)

Henszlmann Imre.

*) Reméljük, hogy az itt kifejezett aggodalmakat az Akademia palotájának átalánosan óhajtott sikeres befejezése mihamarább el fogja oszlatni. *Szerk.*

A „Tokaj-hegyaljai album“-ból.

II. Báró Vay Miklós kastélya Golopon.

Számosan lesznek az országban, tudom, kikben, kedves emlékeket gerjeszt ez a szó: Golop. Hálás feladat volna, mert százszoros viszhangot keltő, ha csak hézagosan is vázolnók e csöndes lak igéző hatalmát, ha csak röviden is megemlékeznénk régen választott állandó tűzhelyéről azon köztiszteletü családnak, melynek kebelében még ázsiai hagyomány a vendégszeretet. A ki csak rövid egy-két napot töltheteti ott, feledhetetlenül jótékony benyomást visz onnan magával, melyet ha vegyelemeire szétbontanánk, ugy találnók, hogy alaphangulatát már maga a természet áldó keze készité, de melyet a termek falain belül a várlakók bevégzett urbanitása és búcsútnehezitő szivélyessége fokoz és fűszerez.

Pedig a hosszukás völgy, mely medenczéjébe zárja a falut, nem dicsekszik nagyszerü szépségekkel; észak felől a tályai magaslat s szántói Sátor lejtői, délről az erdő koszoruzta Somos hegye képezik, mely utóbbi nem tartozik már a „tokajit“ termő hegyek arisztokratikus társaságába; de irigység nélkül és hűségesen helyet enged oldalában egy feneketlen pinczének, melynek hüvös sziklagyomrában hordókba töltve ott forr és tisztul a jobb sorsu testvér, a „meszesi“ szőlő higarany termése, lustrumok óta. Északnyugat felé rul elénk közvetlen közelségben maga az angolkert, méltó büszkesége a mostani birtokosnak, mert hozzáfogható, messze környéken csakugyan nem létezik. Müvészi tapintat rendezte és szerencsés kéz ültette e fabokor és virágágyak csoportozatait. A tapintat s a kéz a mostani birtokosé, ő ültetett, ő rendezett mindent; övé az érdem, a gyönyör mindnyájáé.

Alig hinnők, de igaz: e kis paradicsom egy emberélet szeretetteljes gondjainak eredménye, pedig ez élet működését százszorta nagyobb gondok vették igénybe; e kert csak az üdülési órák műve, a természet jóváhagyólag mosolygott reá, s a Hegyalja áldott éghajlata dúsan megvalósitá, a mit az ültető tervezett. Egész erdő-részletek és pázsitos tisztások, sűrű cserjék s egyes fatömbök, értelmesen kiszemelt fajminőség szerint válogatva, oly kedvező arányban váltakoznak; a meglevő oly biztos tapintattal meghagyva, hol kellett, oly finom érzékkel pótolva, hol hiányos volt; az ülőkék, kisebb-nagyobb lugasok és pihenők oly izléssel és változatossággal alkalmazvák, hogy a természetet szabályozó ezen eljárásban s a mesterségesnek alkalmazásában szembeötlőleg feltünik a müvészi izlés, a rendezés öntudatossága. S mily szépek, büszke sudaraikkal e sok mindenféle fák, mily nemes a gyümölcs, mely a kert külsőbb részeiben terem, nem is szólva a virágok tarka sokaságáról, melyek mámorba ejtő illatába belevegyülnek a rét és erdő balzsamos párái.

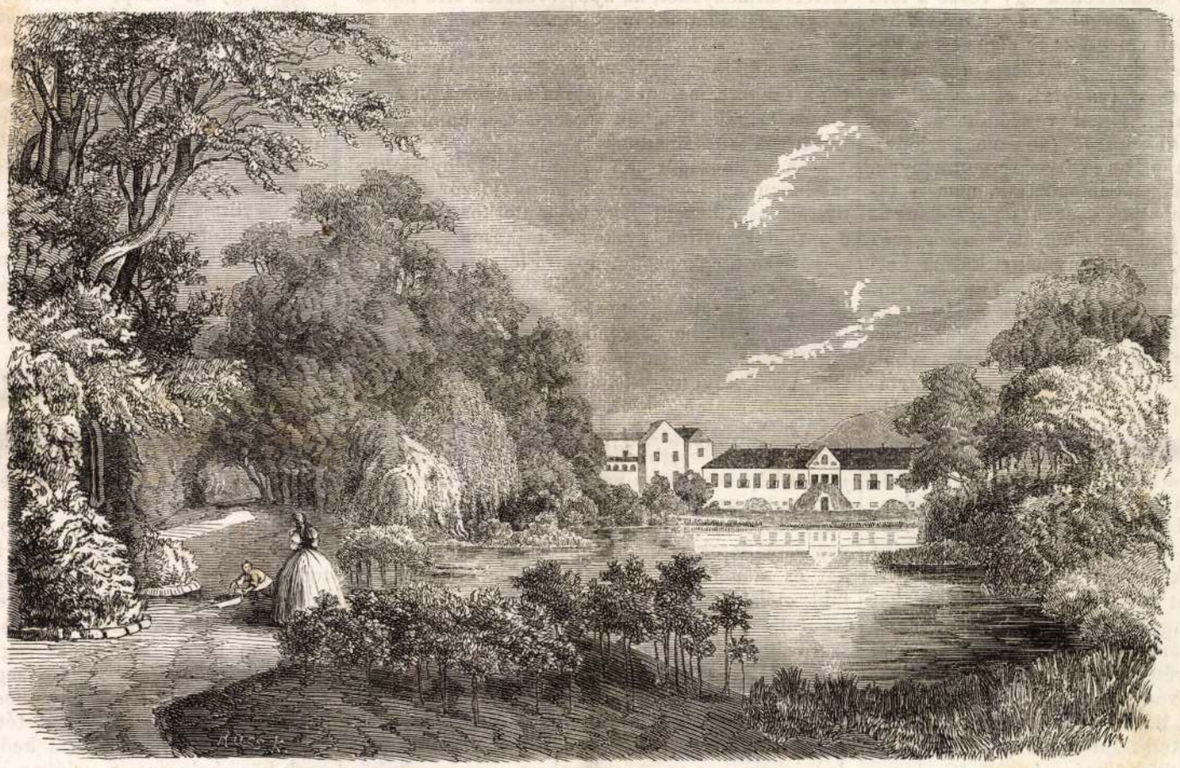

Báró Vay Miklós kastélya Golopon. Rajzolta *Keleti Gusztáv.* (Lásd: a „Tokaj-hegyaljai album“ cz. czikket.)

A legforróbb nyár, tikkasztó hevében, akár déltájban is, hűs árnyékot adnak a lombsátor alatt elkigyozó sétautak; és a növényzet eltikkadását csaknem lehetetlenné teszi a kertet hosszában ketté hasitó patak, mely malmokat hajt, de zápor után néha, szabályozott medréből kiönt, iszapba keveri a gyengéden ápolt ültetvényeket, van végre méhes is a kertben, s egy legujabban épült gyönyörü melegház, de van, hogy semmi se hiányozzék, egy kis tágul a völgy s kalászos dombsorokba foly át, melyeken tul, kéklő távolban a kassai hegyek szegik be a láthatárt. A völgy talpát, mesterségesen öntözött rétek zöld bársonya fedi, körülövezvén magát a kertet, mely a két kastélylyal együtt legfőbb nevezetességét képezi, a nagyobb részt magyaroktól lakott, igénytelen falunak. Egyik része Zemplén, másika Abaujmegye területén fekszik, a két megye határa a régibb s az uj kastély közötti udvaron megy keresztül.

Amaz emeletes, de nem nagy kiterjedésü több százados, régi modoru épület, de kitünő jó karban tartva, magában foglalja a nagybecsü könyvtárt s a vendégszobák nagy részét, tul az udvaron egy jóval nagyobb, de földszintes ház a mostani birtokos, idősb báró Vay Miklós, volt magyar kanczellár épitménye; hosszu ablaksorral s erkélylyel diszes homlokzata a kertre szolgál s a szőlők oldalában fél órányi távolban fekvő Tályára, majd távolabb a mádi és tarczali dombokra enged kilátást, melynek koronáját és fénypontját képezi, mint zárszeme e bájos lánczolatnak maga a dicsőség koszoruzta tokaji hegy magasra kinyuló pyramisa; tul azon a szabolcsi róna, azon is tul a végtelenség . . . .

Távcső segedelmével, vagy a felkelő nap irányában szabad szemmel is ott látjuk csillogó szalagját a kanyargó Tiszának apró fényes pontok képében, az innen és tul fekvő hegységek tornyait, de ne fáraszszuk szemeinket, üditő bájjal ott tátava is. — Teknyőjének sima tükre fodrossá lesz minden széllebentésre, benne tükröződik a ház, s a környező fatömbözetek sötét lombjai; felette elsurran, nyöszörgő füttyével, a Tiszától elszakadt halászmadár, partján pedig egy mesterséges domb emelkedik, beültetve a legritkább faju rózsafákkal, rajta magas fák hüvös árnyékában egy ágakból font, s folyondárral benőtt lugas; ez egyike a kert legbájosabb pontjainak; — e pontról van felvéve a rajz, melyet lapunk mai számában vesz az olvasó. *K.*

A földkéreg csodái.

Közli *Kollonicz László.*

(Vége.)

Mennél inkább közeledik azonban a föld történelme azon időszakhoz, a melyben most élünk, annál nagyobb megközelitést és megegyezőséget mutatnak az elővilág szerves alakjai a mostaniakéhoz, és annál számosabbak és változatosabbak lesznek egyszersmind a fajok.

Mintegy lépést tartva a föld felszinének átalakulásaival, a növény- és állatvilág lassankint mindig magasabb fejlettségi fokozatra növekedik és annak változásaival egyidejüleg ezek saját belsőjökben a legnagyobbszerü, mélyenható és legcsodálatosabb változásokon mennek keresztül.

Ez azonban, mint maga a föld képződése, mindenütt roppant időközöket szükségel és csak igen igen lassan fejlődik ki ismét egy magasabb szerves alak az elébb létezőből. Ha ezen alakokat egymással összehasonlitjuk, ugy egész a mostani állapotukig mindegyre csak azok lassankénti átmenetét és lassu növekédését és kibontakozását észlelhetjük. Hol ezen átmenetek közbe-közbe egyes alakoknál hibáznak, ott bizonyosan elvesztek. Misem lehet érdekesebb, mint ezen fejlődés folyamotát nyomozni és első forrásától, mely mélyen a föld legalsóbb rétegeiben elrejtve fekszik, végtelen időszakokon át az állat- és növényvilág ikerrendszeréig követni.

A folyékony magot legközelebb környező szilárd kéreg, *magla* (gránit), *siva* (syenit), *bazal*, *porfir*, *zöldkö kovárcz*, sziklából stb. ugy a legnehezebb *fémekből* áll. Ezen kérget, kovancokbani gazdagsága miatt, *kovanczköpenynek* (Silicatmantel) nevezzük; az ezt összetevő és különböző kőfajokból, elegyült kőzetek *őshegységeknek*, *tömközeteknek* vagy *plutóni képződményeknek* neveztetnek.

A köpenyképződés után meghülés következtében igen valószinüleg a lég a viztől felhőszakadáshoz hasonló esőzések közt elvált, forró sós tenger és tetemes szénsavat tartalmazó forró légkörny támadt. A kéreg most mindinkább vastagodott, azonközben sok helyen szétrepedt, egyenetlen fölszin jelentékeny mélyedésekkel és emelkedésekkel támadt, a réseken és hasadékokon át a földmag tüzfolyó bennékének egy része a föld felszinére ömlött, ott tömegeket és a forró viz behatása következtében rétegeket is képezett a kovanczköpenyen, melyeket *palaközeteknek* nevezünk, milyen a *gnajsz* (zagyla), *csillámpala* és *sikpala* (faggyagpala). Ezzel végződött az első az ugynevezett *élettelen szak* (aoische Periode).

Ezen leirt állapotban szerves teremtmények, növények és állatok nem létezhettek, nem is találjuk nyomaikat sehol a tömeges (jegöcztelen) és palakőzetekben. A föld felszinét élő lények számára előkészitendő, a légkörnynek ritkulnia kellett, földes talajt kellett előállitani, a melyen növények teremhettek és tenyészhettek és ismét az állatok által táplálkozhattak. A növény szerves anyagokból él, azaz vizből, különösen szénsavból, légkönegből és sókból, az állat ellenben fenntartására növényeket és más állatokat szükségel. Ily talaj képződött lassankint az ős- és palakőzetekből elmállás által, azaz a kőzeteknek lég és viz általi szétrombolása által, mely a viz segedelmével a föld felszinén szétterjesztetett, ezen folyamat részint az által sikerült, kogy a viz bizonyos ásvány-anyagokat feloldott, melyek vagy mint ilyek, vagy másokkal uj anyagokká vegyülve, itt ott kiváltak, részint pedig az által, hogy azokat erővel magával ragadta és később ezen vagy azon a helyen ismét elejtette. Minthogy a vizből és pedig rendesen rétegekben lerakodó anyagokat kőtelepeknek, ülepvényeknek, vagy üledékes kőzeteknek nevezzük, tehát mindazon földrétegeket, melyek a palakőzeten felül a vizből lerakodtak, *üledékes* vagy *réteg-képződmények*, vagy *ülephegységek*, *ülepkőzetek* (Flötzgebirge) elnevezéssel jegyezzük. Csak ezen rétegekben találunk először növény- és állatmaradványokat, ugynevezett ásványokat, kövületeket — miért is *ősállati szaknak* (paläozoische Periode) nevezzük.

Ily kövületeket ezen és a következő rétegekben, mintegy 24,000-et ismerünk a kagyló-állatokból és burányokból, ezek mindegyike egy bizonyos rétegre és egy bizonyos földképződési szakra nézve jellemző. Az egyes csoportok és a réteges kőzet képződmények mivoltának megismerésére, rendesen elegendő egynehány héjancz s burány-kövület ismerete, melyek a legnagyobb fekmentes elterjedéssel birnak. Például egy goniatit, vagy vagy trilobit az ősállati, egy ammonit vagy belemnit a jura- és krétacsoportot, egy ceratit a hármoc-csoportot gyakran a legkisebb töretdarabokban is már megismerteti. Ezen, bizonyos hegykőzetekre jellemző kövületeket, *vezérkagylóknak* nevezzük.

A *keselykö-képződményre* (Grauwackenbildung) következett a *szénkö-képződmény*, ez mint tüzelék, nagy fontosságu a jelenkorra. Itt megkülönböztetjük a szénmészt a tulajdonképi kőszénhegységtől.

Ezen vörös fekü vagy alattag (Rothliegende) terül szét, nagyobbrészt vörös homokkő, mely vizhegység-torlódmányokból áll és erre a képződményre a zehkőcsoport a rézpalával települ. A zehkő tömött, finomszálkás mészkő, mely gyakran fosszsel (gypssel) dolomittal és hasonló képződményekkel van vegyülve.

A földképződés ezen szakában, midőn a lég jelentékeny szénsav tartalommal birt, sok tengeri ugy szintén szárazföldi óriás-növény buján nőtt fel: az állatok között a halak foglalják el az első helyet; hozzájok csatlakozik egynehány kagyló, burány, csiga, nyeles szőrcsillag és rákféle uszó állat, az ugynevezett *trilobiták*; végre megjelen az első földlakos, a *hüllő* (reptilia).

A földnek ama képessége, melynél fogva élő lényeket világra hozhat, a legmélyebb földképződési-szakban, a most következő hármosszakban, mely iromba homokkőből (bunter Sandstein), kagylómészből és kőherből áll, mindinkább növekszik. Hasonlag, a szintén több osztályt magába foglaló juracsoportban. A homok- és mészkőből álló krétaszak bezárja a nevezetes, uj földképződési szakaszt.

Ezen különböző szakok növényei gombák és zuzmókon kivül, kivált ezek: harasztok, szurlók, pálmák tülevelü- és lombfák, mig az előbbi szak pikkelyes fái és tarajos korpafüi elvesztek és a lopvanőszők (Kriptogamen) igen meggyérültek; füzfélék és juharfélék csak kevesen találtatnak. Ezen szak iránya közvetiti az átmenetet az ősállati szak növényeitől a harmad szakéihoz. De azonközben egy óriási állatvilág támadott, melynek hatalmas alakjaival amaz uszó tengerszörnyek feltalált csontmaradványaiban találkozunk. Ezek hüllők, melyeket a másod szak alatt mint azon csodáladosan alkotott, jobbára gyil- és gyikféle sőt repülő (denevérféle) vagy uszó (bálnaféle) állatteremtményeket, az uj szervezetek első lépcsőjét elfoglalni látjuk; mert emlősök még nem valának.

A hüllőkön kivül még a csonthalak népesitik a tengert, melynek alapján minden faju kagylók és csigák, fejlábuk (belemnites, ammonites), burányok stb. támadnak.

A krétacsoportban ismeretes növényfajokkal találkozunk; itt jelennek meg először: füzek, nyirek és tűlevelü fák, és mutatkoznak valódi csonthalak, gyilok, gyikok és tajkosok.

Ezen ülepképződményre (Flötzformation) következik:

A harmadcsoport, mely főleg homokkövekből, agyagból, barnaszénből és márgából áll, *törmelék-csoportnak* (molaszcsoportnak) is neveztetik. Azon tény, hogy legalsóbb rétegekben sokkal kevesebb ásatag-szervezet (fossile Organismen) egyez a most élőkkel, mint a közepesben, határozta a természetbuvárokat az *eocen-*, *miocen-*, *pliocen*képződmény elnevezésekre. A harmadrétegek növényei hasonlitanak a most élőkhöz, csak hogy kevesebb fajaik vannak. A szárazi és tengeri rémállatok a föld birtokába befészkelik magukat és támogatják a hatalmas természeterőket a föld előkészitésében az ember elfogadására, ki legutoljára Isten lehelete által keltetik életre. A szárazföld és tenger hemzseg a sok állatteremtménytől és már vannak nagy számban emlősök is. A tengerben bálnák, szöketők (physeter), csellek (delphinus) uralkodnak. A tenger partjain fókák és rozmárok, a dinotherium és taxodon jelennek meg. A szárazon a növényevők közül kitünnek az elefántféle mostodon, a lóféle hippotherium, az óriási elefántok és orrszarvúk (rhinoceros). Azon kivül találtatnak kigyók, békák, varangyok, roppant tüzölők (salamandra), végre sólymok, baglyok, szárcsák, nyargák (struthio). Több főváros, mint Bécs, Páris, London, Mainz, törmelékkel betöltött medenczén fekszik.

A harmad rétegen az *özönképződmény* (Diluvial-formation) fekszik, a melyben állatok mint, gimek (cervus), lovak, ökrök, orrszarvuk, vizlovak, medvék és hiénák, ez utóbbiak barlangokban, még a mai teremtéshez tartoznak, részint elvesztek, mint p. egy óriási macskafaj, továbbá roppant állatok, mint a mammuth, a mastodon és a mylodon.

Az özönyképződményre az *áradványrétegek* (Diluvialschichten) települtek, jobbára laza tömegekből állók, melyek képződése még folyton tart. Földünk felszinének ezen legfelsőbb telepei részint a tenger- és föld vizeiből történő folytonos lerakodás által alakulnak, részint más kőzetek elmálása és a szerves testek rothadása által. A bennök előforduló szerves testek maradványai nagyobbrészt a most ugyanazon vidékeken élő állat- és növény-fajokhoz tartoznak; a köztök található puhányok csaknem egyedül mészszé változott állapotban jönnek elő, a növények közönségesen szenesülve. Az áradvány-képződés szakába eshetnek az *eltévedt kögerendek* vagy *lelencz kötuskók* (erratische Blöcke, Findlinge) is. Valósznü, hogy ezen gerendek, melyek kiváltan maglából (gránitból) állanak, Skandináviából és Finnföldről, hol ama kőzetek szabadon fekszenek, a tengeren és nedig roppant jéghegyekbe befagyottan, ezekkel uszva jöttek át. Embercsontok és különféle műtermékek is találtattak itt-ott.

A tenger legujabb képződményéhez tartozik a tengerfövény, mely a hullámoktól a partra hányatva dombokká vagy fövényhalmokká emelkedik, ezek a szelek által hajtatva, a szárazföldön csakhamar befelé nyomulnak, és mely imitt-amott az ugynevezett homoksivatagokat képezi, továbbá a kagylóporond (Muschelgrus), azaz: ép vagy szétrombolt tengeri kagylók lerakodásai, melyek fövénynyel vegyülve és mészanyaggal összeragasztva a mészkövet és tulnyomó fövenynél a fövenykövet (homokkövet) állitják elő, végre a a marczal (Marschland) mely az által támad, hogy tengeriszap a hullámoktól a partra hordatik és ugyanott rothadó növények közrehatásával fekete, lápféle és a viznek eltéritése után felette termékeny földdé átváltoztatik. A folyók, tavak és posványok képződményeihez tartozik a folyamfövény, mely kivált a folyamok partjain ülepedik le és az által s a tengernek közremunkálásával a nagy folyók (Duna, Nilus, Visztula stb.) torkolatainál a deltát (igy nevezve a görög Δ betühözi hasonlatossága miatt) képezi, továbbá a folyamgörgetegek, az az: kezdetben elmállott hegyikőzetek nagyobb szakadékai, melyek vizár által a a hegységekről a folyamokba vitettek, vagy talán a parttól elszakasztattak és a vizbeni görgeteg mozgás következtében kerekded alakot nyertek, végre agyag, iszap, különféle sók üledéke, p. szik, bizonyos tavakban kősó stb. Szilárd hegykőzetek (hegysziklafajok) elmálása és részleges szétomlása által gyakran homok, porond (kövecs), omlék (görkövek) és agyag támad, melyek mivolta a szétrombolt kőzetek fajához alkalmazkodik. A szerves, nevezetesen a növényi testek rothadása által támad a turfa (tőszeg) és a hegyikőzetek etmálásának és a növényi részek rothadásának együtt hatása által a televény (Dammerde) vagy szántóföld mely földes részekből és korhanyból (Humus) áll, de egyszersmind igen különféle, majd tulnyomólag meszes, márgás (mergelig), agyagos vagy homokos.

A zsidók Marokkóban.

Az egész világon egy országban sincs a zsidóknak oly szomoru helyzete, mint a marokkoi császárságban. A mult évben ismét felette nagy üldözéseket szenvedtek, a mit Sir Montefiore Mózes, egyik felekezetbeli rokonuk, igen szivére vett. Ezen nemes emberbarát sohasem mulasztotta el, hogy a zsidókat tettleg ne segitse, bár hol és mikor követtetett legyen el rajtuk igazságtalanság; hol segedelemre van szükségük, ő személyesen jelen meg, egész vagyonát feláldozza, hogy a szegény felebarátain segithessen, s már egy negyed század óta folytonosan odaműködik, hogy a szerencsétlenek helyzetét jótékony bőkezüsége s közbenjárása által kedvezőbb körülmények közé helyezze. S valóban sikerült is neki a zsidóknak vállairól némely óriási terheket elmozditani, nevezetesen pedig az Ozman birodalomban, s már ez évben visszatért a török császártól, kinél azoknak ügyében huzamosb ideig fáradozott.

Marokkó fővárosban a zsidók még sokkal inkább nyögnek az elnyomatás sulyos terhe alatt, mint az ország bármely városaiban, a hol is a szultán poroszlói telhetetlen haszonvágya és zsarnokoskodásának vannak kitéve. Egy izraelita sem merészel nyilvános helyeken tisztességes, nanem csak mintegy földhöz tapadt koldus rongy ruhákban megjelenni; sőt még kopottabb, piszkosabban öltözködnek, mint Tetuanban, a másik szent városban. Piszkos lakásokban kell laknia, gyalog járnia, ló, vagy szamárra sohasem szabad ülnie, s köteles a maurok (mórok) és rajongó kabyloktól minden megaláztatást s megbecstelenitést eltürni. „Az arczulköpést, lábbal tapodást, a legocsmányabb szitokkali illetést, a sár és kövekkeli dobálást, mindezt kell eltürni a szerencsétlen megalázott ott lakó zsidóknak. Némely arabs, ki valamely zsidóval találkozik, undorodva fordul el. Megtörténik, hogy mauriai gyermek botot ragadva megnőtt zsidó férfiak egész csapatját futásnak iramitja. Nagyon természetes, hogy ezeknek félelme nem alaptalan, mert ha közülök csak egy is az önvédelem megkisérléséhez nyul, kimondhatlan kegyetlenségnek tette volna ki mind magát, mind pedig hitsorsosait.“ — Az ugynevezett *Mellah*, a zsidószállás, saját falakkal van bekeritve és kapukkal ellátva, melyek este gondo-

ALEXY KÁROLY

M.D.K.

Radnay Oszkár: Modern szoborgyűjteményünk.
/Illusztrációkkal/

Az az óriási lendület, mellyel a magyar művészet nem is egészen egy évtized alatt a vezető nemzetek sorába jutott, felrázta a közérdeklődést is. A tárlatok eseményekké váltak, tizezrek látogatják és a közönség egyre hangosabban áhitozott olyan stabil, rendszerbe foglalt képzőművészeti anyagra, amiből az egész magyar fejlődés lendületét végigfigyelhesse. A Szépművészeti Muzeum e kívánságnak és hivatásának megfelelően - csaknem egy esztendei gondos munka árán - megnyitotta végre azt a 169 műdarabból álló kollekciót, amely nagyjában felöleli az utolsó két század szobrászatát.

Az első fülkében a kronologikus sorrend Ferenczy Istvánnal, az első tudatosan működő magyar szobrászművésszel kezdődik. Hat arcmás és egy pompás genre-márványszobor képviseli a jeles mestert, aki szellemi és nemzeti felfrissülésünk korának, az 1800-as éveknek szülöttje. Rimaszombatból indult el, mint vándor lakatoslegény, hogy a bécsi művészeti akadémia érmetsző osztályára eljusson. Ott Klieber tanár tanitványa lesz, aki a nagytehetségü ifjut ösztöndijjal Rómába küldi, ahol csaknem tiz esztendőt tölt el munkában és tanulással. Mikor visszajön hazájába, a fővárosban telepszik le és nehéz küzdelmeket viv a táblabiróvilág közönyével. Legjobb alkotásai közül való az itt kiállitott Kazinczy Ferenc szobra, melynek másodpéldányát a Magyar Tudományos Akadémia faragtatta ki a művésszel 1847-ben. Pom-

pás a Fáy András portré, továbbá Széchy Mária és Schodel Róza énekesnő mellszobra. A "Pásztorlányka" cimü szimbolikus genre-márványszobra a Nemzeti Muzeumból került át ide.

Ferenczy István müvészete - mestereinek hatása alatt - az uj klasszicizmus szellemében fejlődött. Finomkodó stilussal készültek szobrai, melyeknek patetikus modora különösen a Kazinczy arckép-szobrán és a müvészet keletkezéséről regélő genre-jén érződik szembeszökően. Az ő hatása alatt növekedett melléje egymásután Dunaiszky Lőrinc budai faragómester, majd Engel József, Alexy Károly, Dosnay Károly, Izsó Miklós és Kugler Ferenc, akikmek részben tanitómestere, részben szellemi irányitója volt. Ők képviselik a magyar szobrászat első generációját, a német és francia hatásokon épült ujbarok és klasszicizáló, patetikus stilus-korszakot, amely után, szinte minden átmenet nélkül, a nemzeti érzés és vele az idegen hatásoktól elkülönülő nemzeti stilus jelentkezik a szobrászatban.

Izsó Miklós, aki Ferenczy Istvánnak volt növendéke, majd Bécsben és Münchenben folytatta tanulmányait, mindjárt első alkotásaiban magyarnak mutatkozott. A "Busuló juhász", mely most a muzeumban van, általános feltünést keltett és Izsó keresett müvész lett; egyre-másra alkotta meg az Alföld magyar néptipusainak genreszobrait. Táncoló paraszt-alakjai közkeletüek lettek. Ezekből egész terrakotta vázlatkollekciót állitott ki a muzeum egy Izsó-vitrinben. A magyar szellem közben tovább szélesedik és Huszár Adolf müveiben folytatódik a maiak felé. Huszár Adolf "Huzd rá cigány"-a a 60-as évek egyik nevezetes

eseménye, a népszinmüvek virágkorának hangulatából fakadt és hatása jól érződik Huszárnak budapesti Petőfi-szobrán, sőt egy-két momentumban dunaparti többi szobrain is (Eötvös, Deák Ferenc).

Az átmenetet innen a finomkodó naturalizmusba Kugler Ferencnek kiállitott Pulszky-siremlék-reliefje adja. Ez a márványdombormü a magyar szobrászat legjelesebb értékdarabjai közül való és disze a kiállitásnak. Utána szinte szembeszökően látszik az az ujabb művészeti változat, melynek képviselői Zala György, Fadrusz János, Donáth Gyula, Stróbl Alajos, Róna József és Telcs Ede. Közülök az öt első egységes stilust képvisel és ez a stilus a monumentális naturalizmusban csucsosodik ki, bár az ujbarok ünnepiségét és pátoszát sem veti le egészen.

Zala György a milleniumi emlékmü, a parlament előtt álló Andrássy lovasszobor, a budavári 48-as honvédemlék és az aradi Vértanuk emlékének alkotómestere. Ebben a gyüjteményben, arcképszobrain kivül ott vanm a hires "Mária és Magdolna" hatalmas szoborkompoziciója, amely mesterének minden művészi jellegzetességét élénk tárja.

Fadrusz Jánost, a korán elhunyt világhirü mestert csupán a farkasokkal viaskodó Toldi-jának bronzmásolata képviseli: Donáth Gyulát is csak egy szobor - igaz, hogy remekmü! - a "Halál angyala" reprezentálja. Stróbl Alajos művészete azonban teljes szépségében áll előttünk az "Anyánk" nagyméretü, csudálatos márványszobrával és "Géniusz" cimü portréjával. Róna József művészetét pedig barokhatásu Bacchusszobra és reliefszerüen komponált, kissé diszharmonikus"Zsuzsanna és

az öregek" márványcsoportja képviselik.

Ebből a művészeti változatból Telcs Ede vezet át a ma uralkodó "modernizmusba", amely jelző egy egészen szétfolyó, kialakulatlan művészeti "akarást" határoz meg. Telcsnek a "Góliát"-ját látjuk, a "régiek" stilusában megalkotva, mig a nemrég kiállitott "Toronyépitő"-je merész lendülettel már a modernizmus jegyében született. Plakettjei közül is egyik a naturális, másik a kereső stilust bizonyitják. Értékben pedig Telcs Ede az a magyar mester, akinek majdnem minden alkotása az egyetemes magyar művészet egy-egy kiemelkedő eseménye.

A második terem a modern művészeké, akiknek elrendezési sorrendje Simay Imre dekorativ állatszobrával kezdődik. Ezen az oldalfronton áll Cser Károly életnagyságu hires bronzszobra is, a "Győztes"; ez a férfiakt a jeles mester hatalmas tudásáról és invenciójáról tesz tanuságot. A "diadalmas férfit" ábrázolja, amint átköti homlokát a győzelmi szalagjelvénnyel. Sorban következnek aztán Körösfői-Kriesch Aladár finom márvány-portréja, Ligeti Miklós kis Anonymusa, Damkó József remekbe készült "Definitor" cimü terrakotta portréja, Kisfaludi-Stróbl Zsigmond barokkosan vibráló "Venczell Béla arcmása", Tóth István pompásan megkomponált "Déli pihenő" bronzgenreje, Sidló Ferenc finom "Primaverá"-ja, Horvay János "Beethoven"-je, Szentgyörgyi István klasszicizált "Kigyóbüvölője", Moiret Ödön egy érdekes márványaktja, Pásztor János néhány szép aktja és "Bucsuzkodás" cimü hires magyar genréje, Sámuel Kornél végtelenül finom

márványreliefje és a "Menekülő" cimü bronzszobra, Ferenczy Béni elfinomitott bronzportréja, Orbán Antal markáns terrakotta fejtanulmánya és Lux Elek quattrocento-finomságu márványportréi. Az érem és plakettanyagban Beck O.Fülöp nagy kollekciója mellett Reményi József, zsákodi Csiszér János, Fémes Beck Vilmos, Berán Lajos, Murányi Gyula és Esseö Erzsébet vannak képviselve.

A külföldi szoborgyüjtemény büszkeségei a francia Rodin és a belga Meunier. Itt van Rodin világhirü márvány-kompoziciója, a "Tavasz ébredése", Laurens festő portréja, az "Ébredő ifju" életnagyságu bronzszobra és a párisi Hugo Viktor szobor mellékfigurájának szánt "Nereidák" bronzvázlata. Meuniert pedig a "Hajóvontató", egy remek bronzfej, nagyszerü életnagyságu dokkmunkása és több kisebb bronz-szobra reprezentálja. Mellettük képviselve vannak még Lagae, Dubois, Stoltenberg-Lerche, Rombaux, Hildebrand, Zügel, Liipola György Budapesten élő finn szobrász, Stappen, Franges, Zutt és Maillol.

A modern szoboranyag egyik része se teljes, sőt a hiányok a kiállitás rendeltetését erősen korlátozzák. Olyan mesterek hiányoznak, akik pedig a magyar szobrászatban igen jelentős szerepet vittek és visznek. Igy nincs muzeumunknak egyetlen Fessler Leo szobra se, aki pedig a palatinusi magyar renaissance fontos művésze volt. Az ő alkotásai a Kalvin-téri "Danubius" kutszobor, amely Budapest legszebb köztéri szobra, továbbá a királyi várkert oroszlánjai, a Bazilika apostolai stb.

Radnay Oszkár: Modern szobrgyüjteményünk. - 6 -

Hiányzik Holló Barnabás is, akiről egyik legutóbbi számunkban irtunk és akinek özvegye, férje gazdag müvészi hagyatékának birtokában az éhhalállal küzd. A mai jelesek közül nincs képviselve Székely Károly, Margó Ede, Bory Jenő, Lukácsy Lajos, Csiszér János, Maugsch Gyula, Keviczky Hugó, Szamosi-Soós Vilmos, Kallós Ede, Siklódy Lőrinc, Istók János, Farkas Béla, Szántó Gergely, és Visnyovszky Lajos, akik mind kiegészitő egyedei, értékes művészei szobrászatunknak. Viszont Lux Eleket jellegzetességében nem mutatja be a gyüjtemény, hiszen világhires táncos-szobrai hiányoznak a kiállitásról, azok a szobrok, amikben müvészi lendület és mesterségbeli tudás tekintetében szinte egyedülálló értéke a nemzetközi művészetnek. Ugyancsak széles kiegészitésre szorul a külföldi anyag is, melyben csupán Rodin és Meunier vannak jól képviselve.

A meglévő müanyag gazdagsága, szépsége és elrendezése azonban minden figyelmet megérdemel és ha a hiányokat pótolhatja az állam, a budapesti Szépmüvészeti Muzeum a legjelentékenyebb kontinentális muzeumok sorába emelkedik.

Panoráma. Bécs. 1926.jul.11. 9.sz. 9-11.p.

MDK

Alexy Károly

A Károlyi palotában Petőfi kiállitást rendeznek. Fenti müvész munkái is résztvesznek.

/szöbor/

Esti Hirlap 159. sz. 1959. jul. 9. 2 old.
/kristóf cikke/

MDK

Alexy Károly szobrász,

mint szijgyártó kezdte

Pogány Ö.G: M. szobrászat a 19.sz. első felében.
Bp. 1959. 72 l.

MDK

Alexy Károly
munkáját
Petőfi Mellszobrát kiállitva láthatjuk
a Károlyi palotában, a Petőfi kiállitáson.

Esti Hirlap 167 sz. 1959. jul. 18 2 old.
/Dersi Tamás cikke/

mdk

Alexy Károly

mellszobra Petőfiről 1850 ből

Barabás tusrajza nyomán és személyes emlékek alapján készültetett.

Várkonyi Nándor: A Petőfi Irodalmi Muzeum Jelenkor, 1959, Rés. 5 sz 111–113. Lőkönyve 1959.

Alexy Károly MNK

Pesti Vigadó /Vigadó tér 2/
Épitette Feszl Frigyes 1859-64 közt, Pollack Mihály 1849-ben elpusztult Vigadója helyén.
Romos , részben kiégve.
Szobrászati disz Alexy károly és mások müve.
A Főlépcsőházban Than Mór és Lotz Károly freskói Tündér Ilona mondából.

Helyreállitása folyik, tervezte Borsos László

Repr: Vigadó tér 2. 1944 előtt.
235.kép.
Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961. 131-132.l

MDK

A

Alexy Károly, szobrász

Táncoló csoport. Repr.

Bajó Gyula: Budapest ujabbkori épületszobrászata.
Bp.1942. Pázm.P.Tud.Egy. dolgozatai.

Alexy Károly

A Vigadó épületét a művész alkotása is díszítette.

Kerényi Erzsébet · Rybőzködő szolnok.
Tukor, 1977. aug. 7 - 12 oldal.

Alexy Károly
szobrász

MDK

Bajó Gyula: Budapest ujabbkori épületszobrászata.
Bp. 1942. 25-36.o.

Alexy Károly

1823 - 1880

1

Bécsben tanult pesti szobrász

Egy ideig Londonban élt.

Népszava 1972 május 6

S. old.

– Minilexikon –

Aexa Károly szobrász M.D.K.
Alexy

Mátgás királyt ábrázoló müve

a Vigadó épület falán Mátyás feje

Polgár Károly: Mátyás mint szobortéma

Magyar Nmzet 1966. augusztus 14. 11. 1.

Alexy Károly

2

Hadvezéreket ábrázoló Lisbronz-sorozata révén vált ismertté. A Vigadó számára táncoló csoportokat mintázott

Népszava 1972 május 6
f. old.

– Minilexikon –

Mdk

Alexy Károly

(a szoborgyűjteményben): portré

Bertalan V. A Kiscelli Múzeum
Bp. 1962.

56. L

MDK

Alexy Károly 1823-8o.

Gr. Daun állószobra, br.

Stáhrenberg Ernő " "

Batthyány Lajos mellszobra, br.

Ernst Muz. M.plasztikai és Graf.kiáll. 1954. szept. 13. 1.

Alexy Károly, [ ] MDK

Megemlítve.

Szíj Rezső: Képzőművészeti folyóiratok
105–106. l.

A Könyvtáros, Bp. 1962. február XII/2.

Alexy Károly szobrász M.D.K.

Sokkal többre volt hivatott, mit amit alkotnia sikerült.

Kampis Antal: A képzőművészetek története 692.1
A Kultura Világa Kp. 1963.

Kampis Antal: A képzőművészetek története

A Kultúra Világa, Bp. 1963.

— 2 — M. D. K.

ALEXY Károly szobrász

1841-től egyre nagyobb számban

készít kis bronzokat („Faust és

Margaréta" „Egmont és Klára")

1844-ben hadvezérek sorozatába

kezd

./.

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar művészet 1800-1945

Bp. 1962. 83. e

9—Němeth-

M.D.K.

Alexy Károly, szobrász

mint a magyar XIX-századi szobrászat egyik korai művelőjéről említés történik

Csap Erzsébet: Magyar szobrászat a XIX-XX. században,

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei, 1960.II. sz. 98.old.

MDK

Alexy Károly

Savoyai Eugén, bronz

Reformkor művészete. Főv.Képt. 36.kiáll. 1948. jul. 11. l.

MDK

Alexy Károly, szobrász
1823-1880

Mátyás király állószobra. Repr.a XII. tábl. Bronz.

Batthyány Lajos gr. mellszobra. Ez. réz.

Ernst Muz. plasztikai anyagának aukciója. Szobr.,domb.m. Árver. Közl. 1939.jan.-1 rk.sz. Kat. 49.l.

MDK

Alexy Károly, szobrász

Végvári Lajos előszava. Reformkor művészete.

Főv.Képt. 36. kiáll. 1948. jul. 7.1.

 ill. D. K.

ALEXY Károly szobrász

1848-ban megmintázza Balthyány mellszobrát (ezért a forradalom bevérése után bebörtönzik)

Kiszabadulása után Londonba emigrál, itt készíti el a magyar emigránsok mellszobrát

Genthon-Németh-Végvári-Záder: Magyar művészet 1800-1945 Bp. 1962. 83-84. l.

/.

-6- M.D.V.

ALEXY Károly szobrász

Táncolók relietje a bigadó homlokzatán (repr)

Tróarcképeit Hechenast kőnyomkiádó kiszeszti

Genthon-Németh-Végvári-Záder: Magyar művészet 1800-1945
Bp. 1962. 84,

 M. D. K.

ALEXY Károly szobrász
(1823 – 1880)

Kreactileg iparosnak készül, majd huzamosabb idéig tanul a bécsi akadémián, mikőzben tajtékpipák forgásával tengető életét

/.

Genthon-Német h-Végvári-Záder: Magyar müvészet 1800-194 bp. 1962. 83-85, 126, 127, 151.

-3- M. D. K.

ALEXY Károly szobrász

Matyás-szobortervi, amelyet Po-
zsonyban is Pesten is bemutat,
de komoly elismerést nem arat
(repr.)
1845-ben résztvesz a Hermina
Karolina szobrászati munkaiban

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar müvészet 1800-1945
Bp. 1962. 83.

./.

Alexy Károly

1852-1861-ig élt Londonban, legjelentősebb műve Viktória királynő lovasszobra. A Crystal Palace-ben állt Kossuth és Batthyány szobra.

Gál István: Magyar-angol művészeti kapcsolatok. „Művészet" folyóirat. Gy. III. 3/a 91.

-4- M. D. K

ALEXY Károly Stokrász

kisméretű gipsz. nokrocskák (Petőfi arckeje)

1846 évi Pesti Műkiállításon bemutatja. Mária Terézia, „Krisztus az olajfák hegyén" c. művét

./.

Genthon-Németh-Végvári-Záder: Magyar művészet 1800-1945
Bp. 1962. 83. e

Lyra: Neus. rom. 155. London. M. k. 19.

poprádi mutatsu Alexy Károly 1852-61-ig London.
Rafael és a Fornarina mellhabra - sizer.
1855 gr. Batthyányi Lajos mellszobra (tron)
1856 Kossuth Lajos (gipsz.)
Ellesmere gr. londoni palotájának szobrásati díszítése
(Bridgewater House termei.)
Egy szó mátrány sírenlet a londoni Highgate-temető számára. (Collnet ensede sírenlése 2 dl. egyik Maltaba.)

M.D.K.

Alexy Károly, szobrász (1823-1880)

művei diszitettér a Feszl-féle Vigadót, ahol az építész „a szobrászi alkotásokat teljesen alárendelte az épületnek, éppugy amint a középkorban is ezeknek csak másodrendű szerepük volt." Szerző a táncoló nő alakokról egy tényrejzet köről.

Dr. Radnai Lóránt: A pesti Vigadó

ÉLET és TUDOMÁNY, Bp.1966. XXI. évf. máj. 20 szl.

915-919. old.

Alexy Károly

A Vigadó főhomlokzatának szobordiszéhez Dunaiszky Lőrinc már korábban készitett vázlatokat, de végül a szobrokat Alexy Károly faragta ki 1863-64-ben.

Czagány István: A pesti Vigadó épülettömbje. Építés-Építészettudomány, 1970. /2.köt/, 173-268.l.

193.l.

MDK

Alexy Károly /1823-1880/

Aki főleg kisplasztikai művekkel jeleskedett, de nagyobb méretekben is megállta helyét, amint azt a Vigadó épületén látható tancoló csoportjai igazoljak.

Magyar Hirdető Sajtófigyelő
Műterem 1958. -10.

Sitev.
bp: Vigadó – Táncoló bajadérok.
60-a évek tanári állázát folyamodik, 67-70-y
belvárosi reáltolatba a mintázat tanítja.
1970 vásori fotoptonodi.

Alexy Károly Sz. 19. 1. f.

1823–1880.
szülei szijgyártónak, vagy rézöntőnek szántak. Kasmárkon tanul, 1838 Bécs. Apró gyári mozaikat és véges, hogy tanulhasson.

1841 Kiállít Bécsben: mellszobrot és Viktoria zirátyró zíning lovasmelvet. Állandóan ziállít: Faust és Margit, Egmont és Lelaire a. szobrok. Bécsi erintokszerzia szivesen vásárol tőle. Beethoven, Weber, Schubert mellszobra 1843 tanulmany ut.

Mátyás-szobor terv. 1844 Pozsony. Ki gipsz és bronzöntvényezbe átulja.

1845 Bécsben Hügel br. regiszégével 16 nemet hős kis bronzszobra, a sorozat 1000 ft. Sikor. Magyar hőzőket és azár – de nincs nagyendelő.

1845 Pest – Hermina kápolna szobrai – kezdőmegbízt vállalta.

1847 József-nádor. emel. szob. terv. /Schwarzenthalert bízták meg, de Halbiget állítottak fel./

1848 Ittlon – nagyenyedi ref. tpl. hi-es tanára, Hegedüs Sámuel bronzszobra.

Batthányi mellszobra – ezért bőkkü (?) London.

1856 Kossuth mellszobra. Fotag mérvényszintetek.

1861 Pest. Gr. Batthányi tajos bronzszobra – 1/1

MDK

Alexy Károly

Pogány Ö.G.: M. szobrászat a 19-ik sz. első felében. Bp.1939.

MDK

Alexy Károly

Megnyilt a Petőfi-kiáll. **Népszava**, 1959.jul.18. 4.l.

Alexy Károly 9, 44, 46, 50
(in: Déry Attila; Budapest eklektikus épületszobrászata
/Művészettörténet-Műemlékvédelem I. /OMF kiad. Bp. 1991.

DÉRY Attila: Budapest eklektikus épületszobrászata. Bp. : OMF, 1991

mdk

2

Alexy Károly

Londonba emigrált ott Brocky révén nagyobb megrendelésekhez jutott. Megmintázta Kossuthot is. 1861 hazatért, s megnyerte a Vigadó szobor pályázatát. „A dunai oldalon elhelyezett fáncsokat ábrázoló reliefjei legjobb munkái" (1863-64) 22. kép

Kovács Éva: Magyar Műveszet az Elnyomatás Korában

Bp 1962. 27, 28. l

MDK

Alexy Károly nobrán

1867 ben a Lichenyi nobrbízottságba vá-
lantják.

Lichenyi István gr. nobrának leírása és
tört. kerk: Buday József Bp. 1895 36,37,38

Alexy Károly
Savoyai Eugén, bronz

Reformkor művészete. Főv.Képt. XXXVI.kiáll.
1948. jul. 11 1.

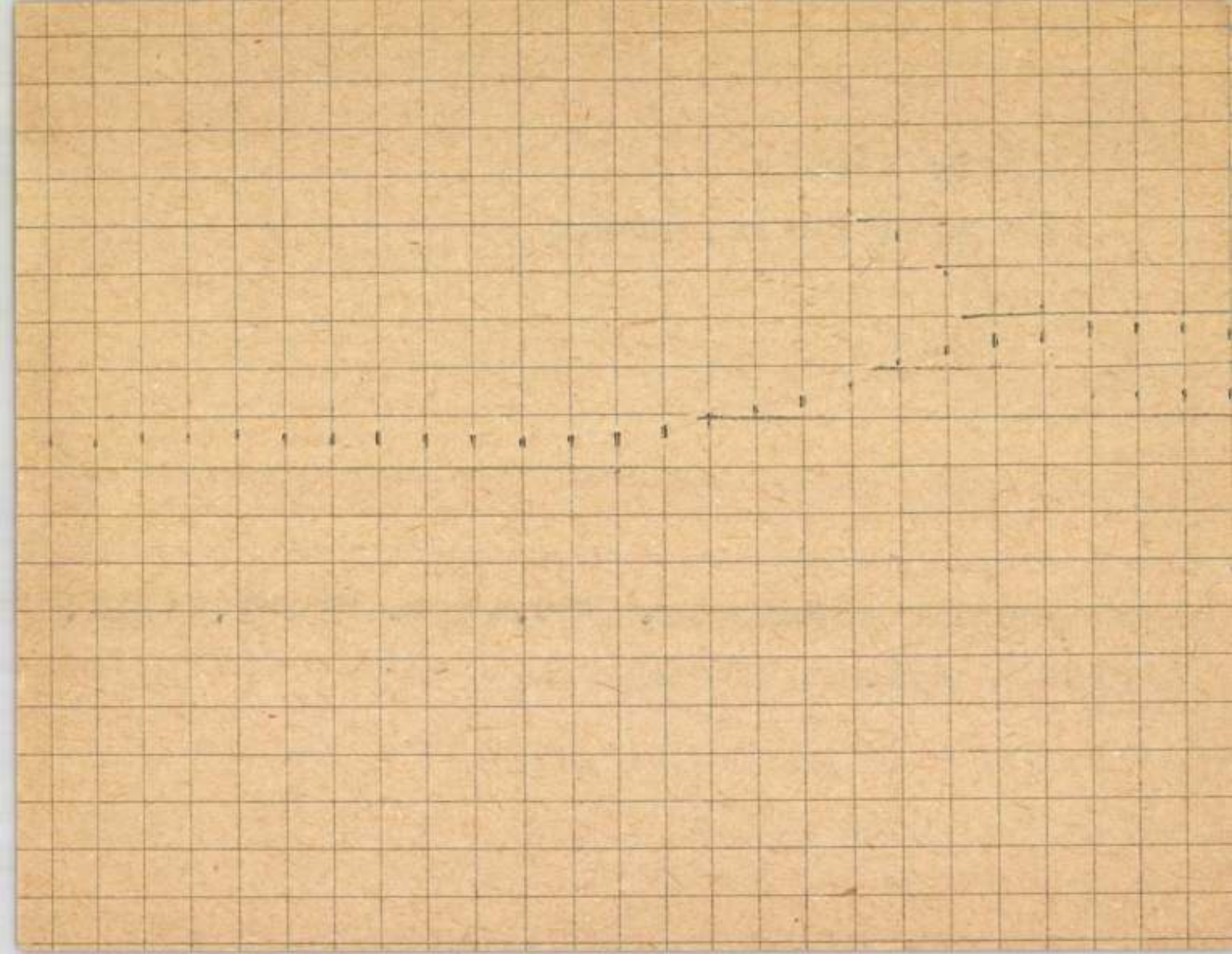

Alexy Károly Lobrán

Szöreg egy műrét említi:
Mátyás-fej – a Vigadó
épületének falán.

Polgár Károly:
"Mátyás mint Lobor-
téma"

Magyar Nemzet, 1966 aug. 14.

M.D.K.

Alexy Károly, szobrász

művei a Feszl féle Vigadó külsején, 1945-ben az épülettel együtt tönkrementek, s azokat csarnem teljesen újra kell faragni.

Dr. Radnai Lóránt, bálasa eg. kérdésre

ÉLET és TUDOMÁNY, Bp.1966. XXI évf. febr. 4. sz.

209. old.

Alexy Károly, szobrász MDk.

A Petőfi Múzeum Évkönyvében „Varjas Lajosné Petőfi első szobrát – Alexy Károly ismeretlen alkotását — mutatja be."

Nagy Károly: Egy jelentős évkönyvről

Népszabadság, Bp. 1959. júl. 12. 9. l.

Alexy Károly, szobrász MTA

A Petőfi Irodalmi Múzeum helyiségeiben — Egyetem utca Károlyi-palota — „most állítják ki először azt a legelső" Petőfi-szobrot, amelyet a költő halála után, 1850-ben készített Alexy Károly szobrászművész."

—: Állandó Petőfi-kiállítás nyílik az Irodalmi Múzeumban

Népszabadság, Gy. 1959. júl. 16. 8. l

M.D.K.

Alexy Károly
szobra

Petőfi szobra.

Magyar Nemzet, 1959. aug. 16
A Petőfi Irodalmi Múzeum évkönyve 61.

MDK

Alexy Károly nabrán
(1823-1880)

Décsben tanul. Itthon jest és raptanárhodik.
Hadvezérekről kénit kis bronzszobrokat.
Kisméretű hadvezér-nabor Dévi M.-ban. (Szépm. M. tulajd.)

Dévi Museum Képtára, Debrecen, 1954. 22. lap

MDK

Alexy Károly, 1823-8o.

Starhemberg, br.szobormü

Uj szerzemények kiáll. Szépm.Muz. 1918.

8 l.

Alexy Kázoly
szobrász

M.D.K.

1850-ben mintázta a legelső Petőfi szobrot.

Magyar Nemzet, 1959. julius 18.
Megnyílt az Irodalmi Muzeum állandó Petőfi kiállítása 4 l

Alexy Károly MDK

Repr:

"Mátyás király" 1844-46.

Zádor Anna: A magyar reformkor művészete.
Bp./1961/ 1961.
30.o. 19. kép.

M.D.K.

Alex. y Károly
szobrai

Első Petőfi szobra

Magyar Nemzet, 1959. július 21.
(ungvári) Jegyzetek a Petőfi kiállításról. 4 l

MDK

Alexy Károly

Kampis Antal: Az ujabb magyar szobrászat. A szépművészetek könyve. Bp. 1940.

501.1.

MDK

Alexi Károly, diszitö szobrász

A Pesti Vigadó homlokzat oszloptöveit diszitö négy táncoló csoportot az elsö emeleten ö faragta.

Szalay Karola: A tánc a képzömüvészetben. - A P.P. Tud. Egyet. dolgozatai./Müv.tört. és Ker. Rég. Int./ Bp. 1941 75 l.

Alexy Károly, nobrász D Dk

Az Évkönyvben Vayer Lajosné ismerteti Petőfi első nobrát, Alexy Károly alkotását.

-: A Petőfi Irodalmi Múzeum Évkönyve.

548.1

Bp. 1959. december IX/12

KÖNYVBARÁT

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Alexy Károly
1966 FEB 19.

JÖVŐ MÉRNÖKE

1021

A képzőművészeti élet hírei

Százhuszonkét évvel ezelőtt, február 20-án született a magyar piktura egyik legnagyobb egyénisége, Munkácsy Mihály festőművész. Küzdelmes gyermek- és fiatalkor után, az 1878. évi párizsi világkiállításon a „Siralomház" című alkotásával megalapozta hírnevét. Művei közül mintegy hatvan darab az Észak-amerikai Egyesült Államokban, valamint a münchenі, kölni, drezdai, hágai, valamint a budapesti múzeumokban találhatók meg.

1865. február 20-án avatták fel az osztrákok által rommá ágyúzott Redoute helyén épült pesti Vigadót. Az épület homlokzatát díszítő szobrokat Alexy Károly alkotta. A Vigadó belső díszítését pedig Than Mór és Lotz Károly freskói tették művészivé.

2

ünnepségeket, valamint a
gyarmati ifjúság napját, a
hallgatók fogják megszervezni
és megrendezni.

—bap—

eszélés

MDK

Alexy Károly

1823-1880

Hadvezérszobrocskái.
"Mátyás Király"
"Petőfi mellszobra"

Zádor Anna: A magyar reformkor művészete.
Bp. 1961.

32.o.

M.D.K.

Alexy Károly szobrász

A Feszl-féle Vigadó képzőművészeti diszitése

A homlokzat zenét és táncot jelképező szobrai és szoborcsoportjai

Dunántuli Napló 1965. febr. 20.

.V.A.

Alexy Károly, szobrász

MDK

A Petőfi Múzeum Kiállításának érdekessége Alexy nemvég felfedezett, 1850-ből való – Petőfi-szobra.

– g –: Magyar írók arcképei

290

X/7

bp. 1960. július

KÖNYVBARÁTI

Allery Károly nobrán M.D.K.

állítólag Batthyányi mellszobrának (repr.: 940.) elkészítése miatt hónapokra börtönbüntetés, majd Londonba emigrált.

Soós Gy.: Magyar bört. kiplantisa a 19 sz. ban. Művtört.-Ért. 1954 1 sz. 94.

Alexy Károly nobrán M.D.K

Londonból való hazatérése után 1861-ben az Erdélyi nőr egyesülete Hungaria szobrot rendelt nála.

Gr. Batthyányi Lajosné megrendelte nála férje álló nobrát, melyet A. Barabás tépe alapján mintázott meg. 1867. párizsi világkiállitáson mutatták be.

Soós Gy: Magyar tört. kisplasztika a 19 n. ban
hiv. tört. Ért. 1954 1 n. 95

Alexy Károly nobrán M.D.K.

megmintáita Kossuth alakját

Sorós Gy. Magyar tört. ~~fejtészet~~ szisztéma a 19 sz. ban.
Müv. tört. krt. 1954 1 sz. 98

Alexy Kárely nolrán M.D.K.

Batthyányi szobrának egy példánya a Fővárosi Tört. Muzeumban van.

Soós Gy. magyar tört. kisplantika a 19. n. ban
Müv. tört. Ért. 1954 1 sz. 96.

2) Alexy Károly
szobrán

és klára. / 1844-ben hozzáfog egy hűres
hadvezéreket ábr. sorozathoz Mátyás szo-
borterve.
1845-ben vént vesz a pesti Hermina ká-
bolna szobrászi munkáiban.
A magyarországi műv. tört. I. 357.
Corvina 1970.

1) Alexy Károly
szobrán

1823 - 1880. Iparosnak készül. Tanul a bécsi akadémián, fafaragással, tajtékpipák készítésével tengetve életét. Nagy számban bérit kisbronzokat, főleg 1841 után. / Faust és Margaréta, Egmont A magyarországi műv. tört. I. 357. Corvina 1970.

MDK

Alexy Károly, szobrász

Pesti Vigadó szobrai. 1859-65.

Bajó Gyula: Budapest ujabbkori épületszobrászata. Bp. 1942. Pázm. P. Tud. Egy. dolgozatai. 61. l.

Alexy Károly, szobrász

Az Új Magyar Lexikon (A-C kötet) nem tudja még, hogy Alexy készítette az első Petőfi-szobrot.

-K- : Új Magyar Lexikon

KÖNYVBARÁT, bp. 1960. február

Alexy Károly nobrán M.D.K.

1823-1880

1844-ben magyar hősöket ábrázoló kis plasztika sorozatot tervezett, de ebből csak a Mátyás király készült el, (repr: 93 o.) melyet 1844-ben Pozsonyba vitt. Egy bronzpéldánya a Szépmüv. Muz.-ban. Honvédtiszt volt a szabadságharcban.

Szós Gy: Magyar történelmi kisplasztika a 19 sz.-ban. Müv.-tört. Ért. 1954 1 sz. 92, 93, 94

MDK

Alexy Károly
(1823-1880)
szobrász

Pogány Ö. gábor: A haladó és reakciós erők harcá-
nak tükrözése a XIX. századi
magyar festészetben

MMM 1951. Évkönyv. 441.

MDK

Alexy Károly

Készítette Vatula János Jakab egykori pesti városíró szobrát 1864-ben. A szobor a Vigadót díszíti.

Gyöngyi László: Hát ez kicsoda?
Ország-Világ, Bp. 1957. június 18. 14. l.

M.D.K.

Alexy Károly, szobrász

Petőfiről mintázott szobra 1850-ből a Petőfi Házban volt. Ez volt Petőfi első szobra. 131.o.

Vayrenó Zibolen Ágnes: Az iróportrék gyüjtésének múltjáról. 123.o.

A Petőfi Irod. Múz. Evkönyve. 1963. Képzőmüv. Alap. Kiadóvál. Bp. 1963

Alexy Károly /1823-1880/ MDK

szobrász

kisplasztikái
/A romokban álló Vigadó táncoló csoportjai/

,-,

Farkas Zoltán: Újkori magyar szobrok galériája.
Műterem 1958 1.évf. 10.sz. 4-7.o.

MDK

Alexy szobrászmüvész

Barabás Miklós cer.tajza

Reformkor müvészete. Főv. Képt. 36. kiáll. 1948. jul.

9.1.

Alexy Károly, szobrász

M.D.K.

nevét a Ferenczy István utáni tehetséges fiatal művészek körök emliti a szerző, mint aki nagyobbra lett volna hivatva a részére kínál horó feladatoknál.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina

234. old.

M.D.K.

Alexy Károly,szobrász.XIX.sz közepe

Ferenczy munkájának egyik követője.Nem tudott annyit alkotni,mint amennyire hivatva volt.481.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa.III.köt.A képzőművészetek,a zene, a színház és afilm.Bpest.Minerva.1960

M.N.K.

Alexy Károly szobrász

Müve a kiállitáson

Csap Erzsébet: Magyar szobrászat a XIX-XX. században
185-186.l.
A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA KÖZLEMÉNYEI II. Bp. 1960.

MDK

Alexy szobrász XIX.sz.

Izsó szakértője az 1862.évi perében

Soós Gyula:Uj adatok Izsó.Miklós Busuló Juhászának készülési körülményeiről Müvért 1957.VI.évf.4.sz. 307.l.

Alexy Károly szobrász M.D.K.

Müve az 1910-es években került a Szépmüvészeti Muzeum szoborgyüjteményébe

A Szépmüvészeti Muzeum 1906-1956, Bp. 1956. 197.l.

MDK

Alexy szobrászmüvész

Barabás Miklós müve

M.grafika loo éve. Főv.Képtár 32.kiáll. 1948.jan. 8 l.

Alexy Károly

Adatok a Vigadóhoz készült munkáiról.

Élet és Tudomány 1966. máj. 20.

A pesti Vigadó. Dr. Radnai Lóránt.

Alexy Károly

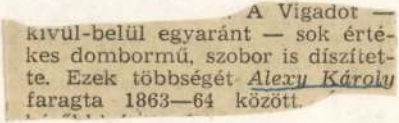
. A Vigadot — kívül-belül egyaránt — sok értékes dombormű, szobor is díszítette. Ezek többségét *Alexy Károly* faragta 1863—64 között.

Magyar Hirlap 1980/3/12/6

Wagner: A Vigadó nyitásra vár

M.D.K.

Aleky Károly, Orbán

nevét említi:

Lengyel Géza: A szép mesterségek kezdete. Ferenczy István sorsa.
Bp. 1964. 191 l. 14 t.

+184.
167. old.

MDK

Alexy

Alexy szoborcsoportpzata I. és II. a pesti Vigadón, Russ fametszete.

Vas.Ujs. XI.1864. VII.lo.,27o l.

lassan kikristályosodnak: nagy szerepe van ebben a korszak műkritikával foglalkozó szerzőinek (Kelety, Remellay, Osmós). Így hát megszületett a „nagy átlag", a romantikus közeg, amelyből Izsó alakja és művészete kiemelkedhetett.

A szakirodalom boldogan hangsúlyozza azt a tényt, hogy Izsó az idősödő és visszavonult Ferenczy rimaszombati műhelyében inaskodva tanulta a szobrászat alapelemeit, s ilyenformán a klasszicizmus mintegy a romantikának adta át a stafétabotot. Megható kép elgondolni, hogy ott áll a magyar szobrászat három kiemelkedő alakja, Ferenczy, Izsó és Fadrusz (mert ő meg Izsó segédjeként kezdte pályáját), ott állnak egymás kezét fogva, s generációról generációra adják tovább a magyar szobrászat eredményeit. Megható, csak sajnos mégsem igaz, mert olyan folyamatosságot sugall, amely – sok különféle okból – nem jöhetett létre maradéktalanul. Szobrászatunknak ez a korai, klasszicizmus és romantika között tétovázó szakasza, de bizonyos értelemben a következő is, szaggatott, foghíjas és kissé „egérrágta", kezdésekkel, újra-kezdésekkel és elakadásokkal teli dadogó történet. Ha van folyamatosság, az talán éppen Izsótól számítható: nem személyes varázsának, életműve kikerülhetetlen hatásának köszönhető ez, hanem sokkal inkább a kiegyezés körül megváltozott feltételeknek, az egész gazdaságilag-társadalmilag-szellemileg újra felfelé tartó korszaknak. Szerénytelenség lenne Fülep Lajos tanulmányai után Izsóról bármi ún. „okosat" mondani, így csak héhány közhelyszerű megjegyzést tehetünk itt. Legjobb műveiben, a Csokonai-tervben, az emlékműben, a terrakotta táncoló parasztokban, de még a hevenyészett vázlatokban és zsánerekben is (Sebesült zászlótartó, 1869, Czigány Laokoon 18.....) a legmagasabb szintre emelte szobrászatunkat és magát a stílust is, miközben ösztönösen meghaladta a stíluskánonok rendszerét. Egymaga egyszerre találta meg plasztikai elveit a mozgásban, eszményeit a romantika érzelmekkel átitatott, mozgékony, csapongó szellemében, feladatát a nemzeti művészet keretein belül. Mindez csak szavakban ilyen bonyolult: bármely terrakottája a teret minden irányban átható mozgásával, az emberi testnek mozgástól áthatott hajlékonyságával, a mozdulatnak, gesztusoknak dinamikus kifejezőerejével, az alakok egész habitusával, szó szerint vett magatartásával és lobogó személyességével egyszerű és minden elemzésnél meggyőzőbb képet ad Izsó romantikájának természetéről. Fülep hangsúlyozta, hogy Izsó művészete, szobrainak heves és robbanékony hangvétele „kora valóságának" mélységes átéléséből, az érzelmi azonosulás képességéből táplálkozott. Valóban ő az első, aki a Henszlmann által követelt „való élet"-et formálta szobrokká, úgy, hogy az „élet" nem veszített elevenségéből és tüzéből, hanem átjárta az anyagot és a formát, átlelkesítette azt. A személyesség, amely kortársaitól annyira megkülönbözteti, innen táplálkozik: Izsó nem „témákat" vagy „feladatokat" mintáz meg, hanem saját legbensőbb mondandóit, amelyek szerencsésen vágnak egybe egy korszak és egy nemzet mondandóival.

Az ötvenes és hatvanas évek során keletkezett szobroknál gyakran figyelhetjük meg, hogy témájuknál fogva (Kossuth-, Batthyány-, Széchenyi-portrék, allegórikus ábrázolások) valamiképpen még az előző korszakhoz kötődnek, és így kissé megkésett eredményei egy feladatnak. Izsó is egy előző korszak feladatait oldotta meg, amikor az egyetemes és a nemzeti szobrászat kettősségét törékeny műveiben olyan lefegyverző egységgé olvasztotta. Művészete – bár egy egész generáció dolgozott körülötte – lényegében maga az „egyszemélyes magyar romantika", mely halálával le is zárult. Épp elég későn. Izsó romantikus virtusából valami átszivárgott még Fadrusz fiatalkori szobraiba, egyébként azonban a hatvanas évek végétől ott toporgott egy nyugodtabb, kiegyensúlyozottabb, simább és közömbösebb ízlésáramlat, hogy az évtized végétől óvatosan előretolja a klasszicizáló akadémizmus, realizmus, historizmus állásait. Amikor 1879-ben a Deák-emlékmű pályázatán Huszár Adolf tervét ítélte a zsűri kivitelre méltónak, a vak is láthatta, hogy itt egy merőben más szellem, új ízlés és ideál győzedelmeskedett.

ALEXY Károly szobrász

Kovalovszky Márta

A ROMANTIKA A MAGYAR SZOBRÁSZATBAN: MIÉRT IGEN, MIÉRT NEM?

„Most egy új év kezdődik, ugyan mi új vad ideák fejlődnek ki a jövő 1844-ben?" – Ferenczy Istvánnak öccséhez írt szavai mélységesen jellemzőek a Mátyás-emlék küzdelmeiben megfáradt szobrászra, de egyszersmind plasztikusan villantják fel a történeti pillanatot, amelyben a klasszicizmus leáldozó fénye még bágyadtan keveredik a közeledő új ízlés, a romantika első sugaraival. Még és már: a régi formák és tartalmak kimerülése, üresedő sémáik és ugyanakkor az óvatosan és félszegen éppen csak beszivárgó új formák és tartalmak írják körül azt a jó évtizednyi időszakot, amely a harmincas évek végétől 1848–49-ig tartott. Különös, átmeneti idők, amelyeket az „új vad ideák" bátortalan megjelenése éppúgy meghatározott, mint a megjelenésük keltette aggodalom és a régebbi nemzedék hűsége a tradíciókhoz. Ferenczy keserű kérdése egyidejűleg vonatkozott a Mátyás-szobor sorsára, és saját generációjának, stílus-eszményeiknek jövőjére, feleletet azonban nem várt, azt – önkéntelenül – maga adta meg, amikor Mátyás-emlék utolsó makettjét elkészítette. Vachott Imre még a legelső tervek idején így foglalta össze a legfontosabb, mindenkit már-már személyes erővel érintő kívánalmakat: „Ki művészetünk lényegéül a természeti valót, s nemzeti jellemi kitűnőségét óhajtja, méltán követelheti, hogy hajdani nagy magyart ... mint szobrászatunk első nagy műtárgyát, eredeti sajátos ideálban adja elő, s mint illyenben az egész magyar nemzet legfőbb lelkületét, különösen némi büszkeséggel párosult komoly méltóságát ... ügyekezzék kifejezni. S ez lenne a magyar szobrászat belidomának nemzeti iránya." Hosszú viták után, meg nem győzve, inkább csak beletörődötten és a méltó, nagy feladathoz ragaszkodva, Ferenczy átformálta Mátyás alakját, imperátori öltözet helyett nemzeti viseletbe bújtatta és – bár a koncepció egészét érintetlenül hagyta – megváltoztatott néhány részletet is. A Mátyás-kori faragványokat idéző ornamentika ugyanannak a képzelt korhűségnek a jele, mint a sírkamra belsejébe tervezett reliefek (Mátyás apja ravatalánál, Mátyás kibékülése Szilágyival) középkorias-reneszánszos „díszletezése". Valami fátyolosan bizonytalan új hang ez, alig hallható, folytatása nem lesz Ferenczynél. A dolog felettébb gyanús: mintha a romantika szelleme lopózott volna be a szobrász szigorú, száraz „lakatosi" (Széchenyi szava) klasszicizmusába. Bágyadt és esendő fordulat ez pályáján a teljes visszavonulás előtt, halovány kísérlet arra, hogy végül is alkalmazkodjék az új idők ízléséhez, az „új vad ideák" kívánalmaihoz. Vachott ugyanis bírálatában a romantikus hős nemzeti ideálját és a romantikus stílus iránti igényt írta körül, olyan eszményeket, hősöket és olyan stílust, ábrázolásmódot, amely a harmincas évek irodalmának már eleven anyaga és alakítója volt, a festészetben már meghonosodott, és mindenek előtt a korszak magyar valóságából táplálkozott. A korszak irodalmi művei, Czauczig vagy Borsos festményei, az újságrajzok, a naplók, a levelek egyaránt árasztják magukból azt a különös, sűrű és életteli atmoszférát, mely a reformkori magyar társadalom mozgalmas, gyorsuló, kétségek, remények, küzdelmek között folyó életét meghatározta. A „nemzeti jellemi kitűnőségek" (Vachott) „jellemzetes, eleven és czélirányos" (Henszlmann) alakjukkal, magatartásukkal, gesztusaikkal ott jártak, cselekedtek, viselkedtek a köznapi élet színterein, a családi életben, a társaságban éppúgy, mint a közjogi és politikai csatározásokban, az új típusú, a „szenvedélyek megrázó viharai"-ban élő, (Vörösmarty) romantikus hős hús-vér megtestesüléseként. Az embernek az a kikerülhetetlen (bár tiszteletlen) gondolata támad, ők bármely pillanatban készek arra, hogy valami szobortalapzatra emelkedve (ugorva?), egy korszak maradandó emlékeivé merevedjenek, bronzba, márványba. És mégis, ha a plasztika felé fordulunk, ha a Ferenczy utáni időszak

szórványos emlékeit szemléljük, szobrokban szinte nyomát sem találjuk ennek az ideálnak: nemesség és átszellemültség helyett elfogódott és ügyetlen gesztusokba, szabadság és érzelmi hajlékonyság helyett ólomlábakon járó, avittas formákba, megbicsaklott arányokba ütközünk. Hogyan lehetséges ez?

A negyvenes évek, amelyről most beszélünk, különös szerepet játszott a magyar szobrászat korai történetében. Ferenczy egy előző időszak és stílus gyermeke volt, aki öntudatos feladatvállalása, ambíciói és keserves igyekezete ellenére végül is társadalmi háttér, társadalmi igény és anyagi támogatás nélkül dolgozott két évtizeden át. És persze szobrásztársak, szakmai közeg nélkül is – csaknem légüres térben. Tevékenysége így aligha válhatott folytatható tradícióvá, annál is inkább nem, mert végül még a stílus is mintegy kifutott alóla. A romantika első jeleit, és főként a közönség lelkesedését a romantika iránt, valóságos sorscsapásként élte meg (jól mutatja ezt elkeseredett érvelése a Mátyás-tervek mellett), és mi is csak belátó mosollyal vehetjük tudomásul, hogy végül az új vad ideákat ő sem kerülhette meg. Ennek emlékét csak sötétedő daguerrotípiák őrzik, a gipszeket maga a művész megsemmisítette, de e „bűnjelekkel" a műveltebb társaság egyre növekvő igénye és vonzalma az újabb ízlés és eszmevilág iránt nem vált porrá. Ezt az igényt természetesen az irodalom készítette elő és táplálta, aztán irodalmárok, elsősorban irodalmilag művelt társaságok ápolták és gerjesztették, és lényegében ők voltak a művek szerény mecénásai is. Ha a Mátyás-emlék ügyét mozgató társaságot, a Szoborcsarnok Egyletet vagy az ötvenes évek néhány emlékművét állító kicsiny köröket vesszük szemügyre, világosan kell látnunk, hogy ez az igény lényegében sem szélességében, sem mélységében nem fogta át a magyar társadalmat, a középrétegekre, pontosabban a középrétegek csoportjaira korlátozódott – ez egyúttal az anyagi támogatás, a mecénatúra, e szobrászat esetében ugyancsak döntő alakítóerő mértékét is megszabta. És így nem csodálkozhatunk, ha az, amit romantikus szobrászatnak nevezünk, nem a klasszicizmusból kiágazó, ellentétekből születő folyamat eredménye, sokkal inkább szétszórtan, töredezetten, egymáshoz nem, vagy csak alig kapcsolódva született kisplasztikák, portrék, dekoratív épületdíszek ritkás sora. Ezek a negyvenes években készült művek szerényebb képességű és tanultságú szobrászok munkái, amelyeknek legfőbb érdemük létük és a plasztikai értéktől, vagy a nagy stílus belső erejétől független propagatív szerepük, hazafias, nemzeti érzésekre apelláló hatóképességük. Kétségtelen, hogy a romantika előkészítői, népszerűsítői, ideológusai és kritikusai, de a különböző műpártoló társaságok, emlékszobrok emelését szorgalmazó csoportok – éppen műveltségük litterátus jellege miatt – felismerték azt az erőt, amely szoborban, mint nyilvános helyeken, a közfigyelem és közszemlélet előtt megjelenő „műemlékben" rejlik; azt az erőt, amely csaknem az írott szó súlyával képes eszméket, gondolatokat sugározni, tudatosítani, a nézők válaszát provokálni és reakcióikat egy centrumba összpontosítani; s végül felismerték azt az erőt is, amely – a szobrok sokszorosíthatósága által – ezt a hatást kiterjeszteni és megsokszorozni képes. Nem véletlen, hogy a negyvenes évek folyamán több olyan terv született meg – akár magányos kezdeményezés formájában (Alexy uralkodóhadvezér-sorozata, 1844), akár társadalmi egyesületek céljaként (Szoborcsarnokot Létesítő Egylet, 1846), akár ideáltervek alakjában (Mednyánszky Alajos emlékmű-sorozata a Duna mentén, 1843, Széchenyi Üdvleldéje, 1843) – amely végső soron a jelen és a múlt, az aktualitás és a történelem párhuzamaival, a kiválasztott példákkal egyaránt a nemzet-tudat területét érinti, hőseivel – elsősorban a Hunyadiakkal, a nagy királyokkal, hadvezérekkel, a kiváló írókkal, tudósokkal, de még a meg nem nevezett, „a harc vészei és a tanácstermek vitái közt kitűnt nagy férfiak" (Mednyánszky) alakjával is – a nemzeti hős és a romantikus ideál plasztikus képét rajzolja fel.

A nemzeti hősök, a nemzeti történelem alakjai, a nemzeti múlt megörökítésének, ábrázolásának és kultuszának, vagy tágabban értelmezve, egy nemzeti kultuszhely megteremtésének gondolatát először Ferenczy István Mátyás-emléke fogalmazta meg, és ha személyes sorsa elszakadt is tőle, e gondolat tovább élt, formálódott a következő években, mások kezén. És nem véletlenül erősödött meg éppen akkor, amikor a reformkor társadalma felfelé, 1848–49 csúcsai felé tartott. Szomorúan és tárgyilagosan kell azonban látnunk azt is, hogy a szoborcsarnok-eszmék és nemzeti pantheon-ideálok gyönyörűen heroikus lendülete sohasem találkozott össze a realitással: a Szoborcsarnok Egyletet Züllich Hunyadijával együtt valószínűleg a történelem sodorta el; Alexy a pozsonyi országgyűlésen akart pártfogót találni bemutatott terveinek kivitelezéséhez és hiába; Mednyánszky ugyan még az egyes emlékek felállításának költségeit is igyekezett elosztani az arisztokrácia, a felső-papság, a nemesi családok és a nemzeti adakozás között, hogy némileg gyakorlati útra terelje a dolgot, de tervezete elsüllyedt az emlékezet útvesztőiben; Széchenyi röpirata irodalmi mű maradt, szobrok helyett szavak pantheonja. A társadalmat átfogó szellemi igények, anyagi források, mecénások és folyamatos szobrászati gyakorlat híján így maradt a korszak legaktuálisabb és legszenvedélyesebb gondolata, nagyszabású építészeti-szobrászati koncepciója, szobor-programja csupán „írott malaszt", könyvekben és röpiratokban kutatható eszmetörténeti emlék.

S így kell tudomásul vennünk azt a különös tényt is, hogy a negyvenes évek bátortalan romantikus kezdeményei és az ötvenes évek második felében újrakezdődő romantikus portrészobrászat, emlékmű-plasztika és kisplasztika között ezek a tervezetek és nemzeti érzülettel buzgó, költészettel átitatott röpiratok jelentik a vékonyka folytonosságot, az összekötő szálat. Akár szimbolikusnak is tekinthetjük, hogy Mednyánszky a Duna folyása mentén felállítandó szobrok között a pesti parton egy üres talapzat elhelyezését javasolta (mint írta) „egy még élő hazánkfia számára". Ez a talapzat átvitt értelemben is üres maradt még sokáig, míg a kismesterek (Dunaiszky László, Marschalkó, Schossel, Vay) és a nagy-iparosok (Gerenday) sokasodó „termelése" és apró eredményei közt Izsó művészetében a romantikus szobor megszületett.

48–49 és a következő évek valóságos cezúrát jelentettek a magyar szobrászat történetében is, valósággal eseménytelen, mozdulatlan, halott időszakot. A történelem földrengései a szobrászatot a legközvetlenebbül érintették, mind anyagi, mind szellemi-politikai következményeikkel. Alig ismerünk ebből az időszakból számbavehető művet (Ferenczy késői próbálkozásai, Schossel néhány portréja). A stílustörténelem iróniája, hogy ebben az üresség-ben jelenik meg Gasser Hentzi-szobra (1851), ez az ízig-vérig romantikus monumentum neogótikus baldachinjával, a hős szívbemarkoló „beállításával", középkori kosztümös mellékalakjaival, a müncheni iskola gördülékeny formaadásával. Ez a tökéletes romantikus mintakép azonban légüres térben áll (amíg fel nem robbantják majd), idegen marad hazai szobrászatunkban, ahol hiányzik a műfaji közeg, és idegen marad a nemzeti tudat számára is, ahol ellenszenv és gyűlölet kíséri.

Az ötvenes évek végén indul meg lassan a munka a műtermekben és műhelyekben; a szakmai buzgalomból és sűrűsödő magánmegrendelésekből születő portrék, a meginduló egyházi megbízásokból és városi feladatokból keletkező épületplasztika mellett megjelenik az az emlékmű, amely mögött magányos polgárok (Tomori Anasztáz) vagy hazafiúi áltdozatkészségtől vezérelt szobrász adakozókedvét kell felfedeznünk; a szaporodó pesti és vidéki kőfaragóműhelyek tevékenysége nyomán (Gianone, Pécs; Brikmayer, Győr; Szandház, Eger stb.). A síremlék műfaja népszerűsíti leghatásosabban a romantikus stílus plasztikai formanyelvét, szobrászati fordulatait. Az első romantikus emlékművet, Züllich Rudolf Kisfaludy-szobrát (1860) a hatvanas évektől kezdve gyorsuló iramban követi a többi, s ha kivitelezésük és felállításuk olykor el is húzódik (Engel: Széchenyi, 1880; Izsó: Petőfi, 1882), maguk a típusok és a kompozíciók a hazai szerény, egyszerűségre törekvő, és kissé lefokozott romantika szülöttei. A romantikus köznyelv, eszköz és formatár lassan kész, az ideálok, a követelmények

„Ugyan mi új vad ideák fejlődnek ki a jövőben"? – Ferenczy aggodalmának most már semmi értelme nem lett volna. A magyar szobrászat felnőtt és berendezkedett, és már nem érezte úgy, hogy sorsa stílusokhoz van kötve. A szobrászok lépést tartottak a szaporodó feladatokkal és a stílushullámok felgyorsult mozgásával. Nagyvonalúan és tettrekészen várták az „új vad ideák" rohamát.

Márta Kovalovszky: **Die Romantik in der ungarischen Bildhauerei – warum ja, warum nicht?**

Die Verfasserin überblickt die Probleme der romantischen Bildhauerei vom Ende der 40-er Jahr bis zu den 80-er Jahren des 19. Jahrhunderts. Nach ihrer Auffasung dauerte die Epoche des langsamen und unsicheren Überganges vom Klassizismus zur nationalen Romantik von der 30-er Jahren bis etwa 1848/49. Am Beispiel der letzten Maquette des „Mathias-Corvinus-Denkmals" von István Ferenczy wird nachgewiesen, dass die romantische Auffassung nicht einmal den bedeutendsten Meister des ungarischen Klassizismus unberührt liess. Obwohl die bildhauerische Konzeption im Wesentlichen unverändert geblieben ist, versuchte der Meister mit der nationalen Tracht und weiteren kleinen Änderungen die Annäherung an den neuen Geschmack. In Literatur, Malerei und Kunstkritik haben die Grundsätze und die Ideale der Romantik bereits deutliche Konturen erhalten, in der Bildhauerei gab es jedoch keine Ansätze der Erneuerung. Dies lag einerseits am Fehlen des Mäzenatentums, andererseits an der Schwäche der gesellschaftlichen Nachfrage. Die Verfasserin betrachtet als zentralen Gedanken der ungarischen Romantik „das nationale Ideal des romantischen Helden" (eine Formulierung von Imre Vachott). In der Bildhauerei wird dies aber lange Zeit nicht zum Ausdruck gebracht. Es gibt keine organische Entwicklung vom Klassizismus in Richtung Romantik. Die Verfasserin bezweifelt die Auffassung, wonach dem Klassizisten Ferenczy in der Entwicklung der Romantiker Izsó gefolgt wäre und der Akademist Fadrusz seine Laufbahn auf Izsó gestützt begonnen hätte, somit liesse sich eine kontinuierliche Entwicklung nachzeichnen.

Die 50-er Jahre sind in der Bildhauerei von der Tätigkeit von Kleinmeistern, von Arbeiten architekturgebundenen und ornamentalen Charakters gekennzeichnet. Obwohl die öffentliche Meinung die propagative Wirkung des romantischen Denkmals erkannt hatte, sind beim Fehlen der kontinuierlichen bildhauerischen Praxis keine wahrhaft bedeutenden Werke entstanden. Das erste bedeutende Denkmal der Romantik war das „Kisfaludy-Denkmal" von Rudolf Züllich (1860). Zur Herausbildung des Stils der nationalen Romantik leisteten die zunehmend qualitative Architekturplastik und die Grabmalplastik ihren Betrag. Der bedeutungsvolle Schritt nach vorn erfolgte durch die Tätigkeit von Miklós Izsó, der den Stilkanon der Romantik bereits überwunden hatte und zum ersten Vertreter der individuellen bildhauerischen Selbstäusserung geworden ist. Die offizielle Annahme des „Deák-Denkmals" von Adolf Huszár im Jahr 1879 markiert bereits den Auftritt eines neuen akademischen Stiles in der ungarischen Bildhauerei.

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1981 OKT 26

ALEXY KÁROLY 1021

Károly Alexy (1816—1880): Prinz Eugen von Savoyen (Bronze, 1844)

Kunst in Ungarn 1830—1870

deabbildungen und Karikaturen, durch Bühnenbilder und Bildnisse berühmter Schauspieler und Schauspielerinnen in ihren großen Rollen.

Die Gattung des Fotografierens erschien in Ungarn auffallend früh, hatte aber lange Zeit keinerlei künstlerische Bedeutung. 1840 entstand die erste Daguerreotypie, und wenig später hielt dann auch die Talbotypie Einzug. Typisch für die ganze Periode waren die Auseinandersetzungen zwischen den Malern, die das immer populärer werdende Fotografieren verurteilten und ablehnten, und den Künstlern, die es befürworteten, sich dafür einsetzten. Die einzelnen Wenden dieser Fehde werden auf der Ausstellung mittels Beispielen veranschaulicht.

Judit R. Szántó

Alexy Károly
román

Alexy Károly román Angliában
telepedett le.

Gál István: Brocky Károly portréja....
Művészet, 1971. szeptember - 10.oldal

Alexy Károly csobrász

89 éve halt meg

Nápszava 1969 május 10
G. old.

Alexy Károly
szobrai

v.ö.: Henszlmann Imre: Alexy domborművei
a pesti Redoute épületen / Vasárnapi Ujság 1869. 285–289. /

A magyar szobrászat. Tört. I. 439.
Corvina 1970.

Alexy Károly

a Vigadó mozaikjainak alkotója. Említi, s
a „Bajadér-csoport" képét közli.

Czagány István: A Pesti Vigadó sorsa.
Budapest, 1969. 8. sz. 32-34. l.

Alexy Károly

szobrászati díszítései szerepeltek a Vigadó külső falain.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

3921

Alexy Károly
szobrai

Mátyás király

Repr.

Magyar művészet. 7. 20.
Képzőművész. Kiad. 1971.

Alexy Kárdly
szobrász

v múvei is helyet keptak a Vigadó
épületén.

/1823–1880/

Magyar múv. tört. 7. 21.
Képrőmúv. Kiad. 1971.

Alexy Károly

Bobrón Londonban készítette Kossuth Lajos és Batthyány Lajos portréit.

Pogány Ö. Gábor: Magyar festészet a XIX. században, Budapest, 1970.

244

Alexy Károly

B-Jeszenák siremléke.

Vas. Ujs. 1869. 673. l.

képpel.

Teljes életrajza

arcképpel

Vas. Ujs 1864. 28 sz.

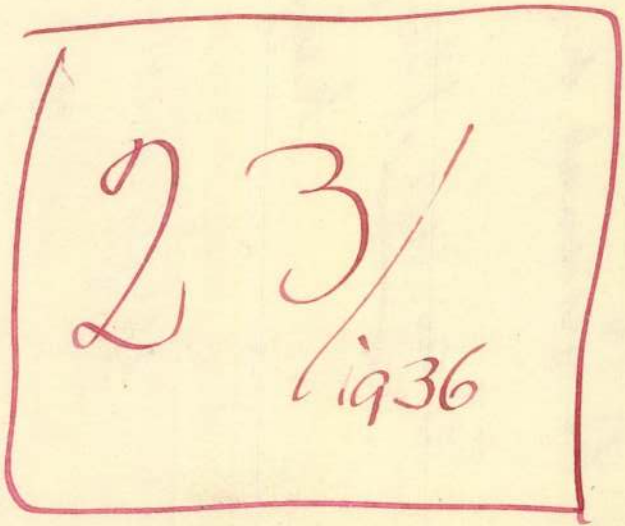
23/
1936

Alexy Kaiöl

l.

Szépm. Mur. Ék

IX. 278. l.

asta:

A mauzoleum bedeskázása iránt az intézkedés megtétetvén még az ősszel

ad acta

Budapest, 1944. jan. 14

[illegible]

A bejelentő lap szelvényét az alkalmazott kijelentéséig meg kell őrizni.

A bejelentett fél **atyjának** vezeték- és keresztneve: Pacz János

A bejelentett fél **anyjának** szül. (vezeték- és kereszt-) neve: Melis Irén

Háztartási alkalmazott bejelentését igazoló szelvény.

Bpest város, T. Lenke ~~ucca~~ ~~at~~ tér 7 szám IV emelet földszint pince 4 ajtó.

Vezeték- és keresztneve:	Pacz Valéria
Állása, foglalkozása vagy szolgálatának minősége:	mindenes
Születésének helye (megye, ország), **éve és állampolgársága:**	Pöskút, Fehér m. 1913
Vallása s családi állapota (nős, nőtlen, férjezett, özvegy, hajadon):	rk. hajadon
A bejelentő munkaadó neve s állása:	Dr Pentwaiup Gula mus. Artlar
Feleség és bejelentett gyermekeinek neve, kora és vallása:	—

Bpest, 1932 márc hó 12-ik napján.

A bej. hivatal pecsétje:

Ez a szelvény is a bejelentő munkaadó által töltendő ki.

242556

Alexy Károly

Mátyás Király
kis bronzszobra
repr. -

Ernst-Muzeumaukcioja I.

XII. tábla

Alexy Károly
szobrász.

Táncolok reliefje a Vigadó homlokzatáról
1863. Repr.

Mátyás Király. Bronz. 57 cm.
Budapest. MNG.

A magyarországi műtört. II. Kép sz. 545, 546
Corvina 1970

ALEXY *Károly*, szobrász, szül. Poprád 1823, megh. Bécs 1880 máj. 10. A bécsi akadémiának volt növendéke, 1852-től Londonban, 1861-től fogva Budapesten működött mint szobrász s rajztanár. Főkép híres hadvezérekről mintázott apróbronz-sorozata révén lett külföldön is ismertté, ezek közül gróf Daunt és gróf Starhemberg Ernőt ábrázoló kis bronzszobrai a Szépművészeti Múzeumban vannak. A Vigadó számára táncoló csoportokat készített.

Eg. I. 21. l.

Olasz mester.

századból.

mely között balról díszedény
emberfej, jobbról pedig balra-
Ez utóbbi előtt bőségszarú van,
g nem határozható tárgy emel-

10 : 24 cm. — Lelt. sz. 1443. —
A. Marinaritól 96 K-án (216–
november 2-án (539–900). —
1901 augusztus 26-iki 373 eln.

BARABÁS MIKLÓS (1810—1898)

101. Alexy Károly szobrászművész (1823—1880) képmása. Ecsetrajz szépiával és fehér fedőfestékkel. Jelezve lent jobbra: r. Barabás M.

ben a történelmi órákban. Fegyvertársam a le-
dós, aki félországot hódított meg a nemzeti nép-
vertársam minden jóérzésű ember, aki rendet,
és kalandmentes külpolitikát akar.
hez, jóakaróimhoz. Szeretettel hivom őket, csat-
Én becsületes iparkodással szolgáltam minden
jáért, küzdöttem a panamák ellen és segítettem
m tehát a főváros közönségétől, hogy segítsen

e és bizalom fűz hozzám: **ne irjon alá senki-
nem jönnek olyan ajánlási ivvel, melyen
repel.**
sorsdöntő választások előestéjén

Payr Hugó.

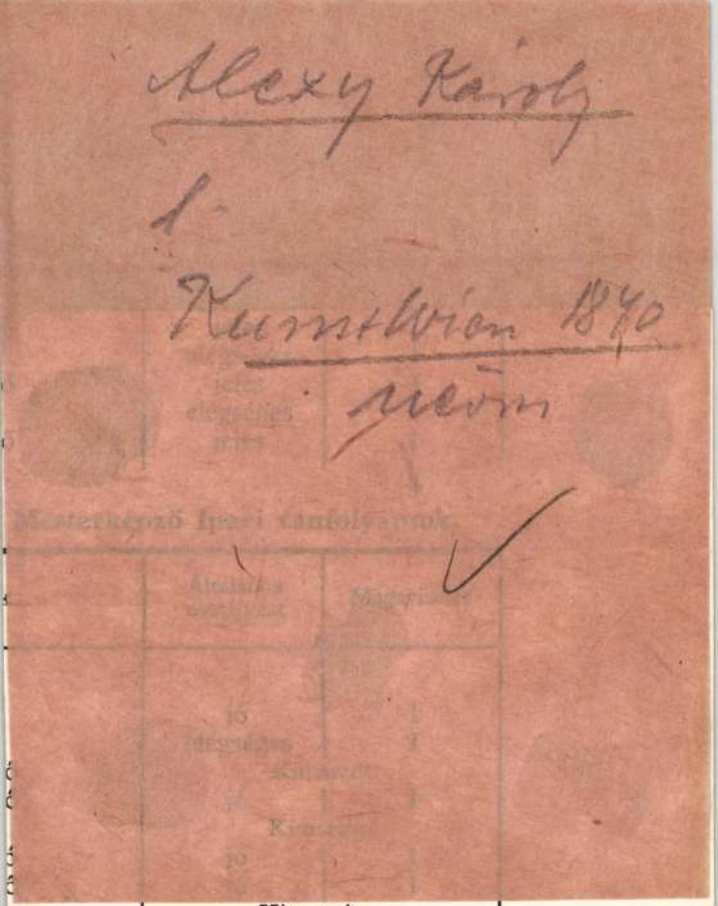

Alexy Károly

1.

Kunstwien 1870

nevem

Kimaradt.

elégtelen | 3

Kimaradt.

Kimaradt.

Egresy Zoltán	kö
Fodor Ferenc	öt
Halász Anna	so
Hanka Lajos	dís
Harmath Béla	so
Hoffmann János	öt
Kasza János	ag
Kliegl Sándor	öt
Marosán László	öt
Ruprecht József	so
Sárdy Károly	dís
Schwartz Emil	fai
Schwartz Kurt	kö
Somogyi József	so
Szántó Lajos	ag
Szigeti Ida	öt
Torday László	öt
III. évfolyam.	
Baán Gabriella	so
Bak Vera	so
Balogh Gyula	so
Cseh Ervin	fai
Fröhlich Margit	bő

M.D.K.

Alexy Károly szobrász

Müve a Szépmüvészeti Muzeum szoborgyüjteményében

Német hadvezérek -sorozat
2 darabja

Mátyás király,

Batthyany -büszt.

Szépmüvészeti Muzeum 1906-1956. Bp. 1956. 203-204

Alexy Károly

Hobrait

l.

Lyka Körös

132.1

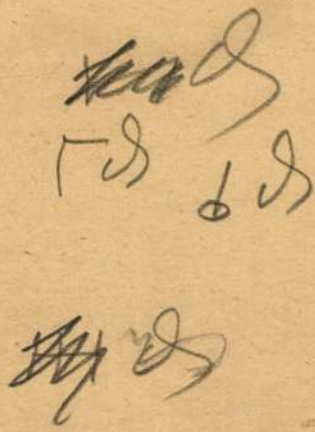

ugyszámban fenmaradt pécsi tö-
eket ma nem egész méltó elhelye-
n, összezsúfoltan a székesegyház
ában őrzik. Korábban a püspöki
ztár épületében, részben az udva-
1899 előtt pedig a püspöki palota
tán lévő magtárépületben voltak
ezve. — V. ö.: SZŐNYI OTTÓ: A
püspöki múzeum kőtára. id. m.

CZE PÉTER: A pécsi székesegyház
ori oltársátra és többi szobrászati
dványa. *Arch. Közl.*, XX. 1897.
l.

OR BÉLA: A székesfehérvári ásatá-
id. m. 23. l. képpel.

I REMIG: A cikádori apátság tör-
e. id. m. 16. l.

I REMIG: A Balaton környékének
izai és várai a középkorban. id.
15. l. — A párkánytöredék képe
116. l.

R JENŐ: Jásd község története.
prém Vármegye Multja, 4. sz.
prém, 1934. 50. l.

ZLMANN IMRE: Magyarország ó-ke-
ny, román és átmeneti stílű emlé-
l. m. 86. l. — *U. a.:* A gyulafehér-
Arch. Ért. 1876.

Alexy Károly

l.

Lykanemzromantika

155, 156, 239,

~~251~~, 253 l.

ngyar Nemzet

Átvételi-jegy.

Irakoni

12 P

60 pld

942 ill 63 t

e: [illegible]

Alexy Károly

Ivód
z
Nagy Magykép-
II. r. 101 – 103. l. 108.)
109. l. (Alexy szoborcsoportozatai a pesti vedout-épület oszlopain,
110. l. képekkel.)

HELYSÉG

VÁRMEGYE

SZAKCSOPORT

KOR

ŐRZÉSI HELYISÉG

TULAJDONOS

MÉRET

TÁRGY

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS):

FÉNYKÉP, RAJZ

Alexy Károly

nobrán

ívód

Kert. Ung. 115. l.

Rembrandt IV. 35

Alexy Károly

Nobrán

l.

Erődi - Bodnár

143. l.

Vászon, olaj, 18×26 cm.
Csernoch prímás vásárolta.
Gerevich PA, 254. l. — Décsei: Könyvismertetés. MM, V., 1929., 172. l.

MOLNÁR JÓZSEF (1821—1899)

Arabok

Vászon, olaj, 41×53 cm.
Hátoldalán: Festette Molnár József 1865.
Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 36. l. — ó: Az esztergomi hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 21. szám. — Rényi 24. l. — Kőrösy László: Esztergom. Esztergom, 1887., 239. l. — Maszlaghy II., 168. szám. — Esztergom vármegye .... Bp. é. n. 176. l. — Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20, 4. l. — Gerevich: Régi és újabb magyar képek a prímási képtárban. Vasárnapi Újság, 1916., 554. l. (Képe 553. l.) — Lepold—Homor 78. l. — Gerevich PA, 252. l. — Lepold—Lippay 57. l.

Reggeli áitatoskodás

Vászon, olaj, 127×95 cm.
Jelezve lent jobbra: Molnár J. 1876.
Simor prímás vásárolta a művésztől, 1876.
Több ismétlés ismeretes. Kiállítva 1876-ban a pesti Műcsarnokban.
Esztergom, 1876-os évf., 51. szám. — ó: Az esztergomi hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 21. szám. — Rényi 24. l. — z: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 845. l. — Kő-

Alexy Károly

nobrász

Lyka Róma

74. l. 79. l

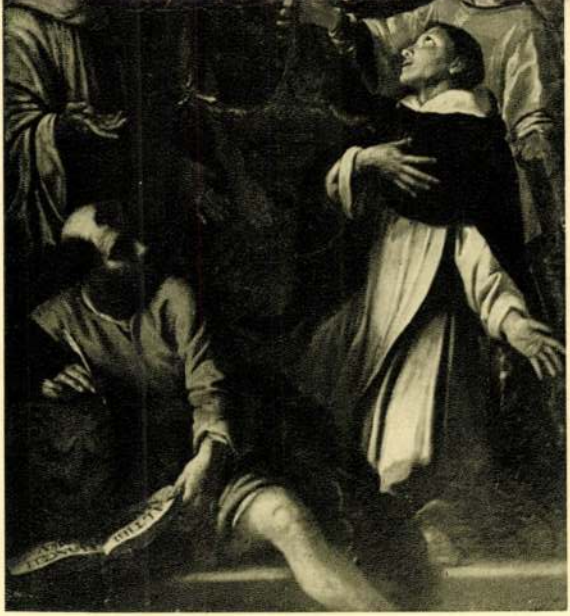

Alexy Károly

l.

Szendy K. Bpest
wches/. közig. évk.
1942. Bp. 1943. 98. l.

T E R G Y U L A URNAK

gos Bizottsága elnökének

B U D A P E S T

13-án 197 sz. a. kelt b. átiratára
~~et~~ tisztelettel értesiteni, hogy a
abiroi hivatal helyiségeinek hely-
yomivár kapualjának és a benne el-
tő utaknak kövezésére az 1906 évi
lt 3522 kor. 60 fillérről bemuta-

Alexy Károly

nobrász

l

Schoen 1948

47 l.

A császári koronázás után Fridrik márczius 25-ikén Nápolyba ment, gyámfiát hátrahagyván. Nevelője, ki a magyar és osztrák rendekkel összeköttetésben állott, ezt az alkalmat föl akarta használni, hogy a királyt megszöktesse. De terve egyik bíbornok tudomására jutott, a ki a pápa utasítása szerint Enea Silvio triesti püspököt figyelmeztette, s így a terv meghiusíttatott.[315]

Római időzése alatt László nevében beadott folyamodására a pápa az esztergomi érseknek régi kiváltságait, névszerint primási méltóságukat és apostoli követségüket megerősítette.[316]

Ugyanakkor a pápa az osztrák rendeket, kik a császár távolléte alatt az általa rendelt kormányzókat eltávolítván, a hatalmat magukhoz ragadták, a mennyiben kitűzött határnapig a császárnak meg nem hódolnak, egyházi átokkal sujtotta, arra utalván, hogy, mivel a császári koronázás végett Rómába utazó uralkodó a szentszék különös védnöksége alatt áll, a lázadás az egyház ellen irányuló merénylet természetével bír.

Alexy Károly

Báró Jeszenák
János sirémlike
Pozsonyban, ter-
vezte fenti
Oltárnerű talapza-
ton a vértanu mell-
szobra, melyre gé-
niusz ten koszorút.

Nefelejts 1869
491. l. (A szabad-
sághare egyik áldo-
zatának... sirém-
like.) ✓

andtner
CSŐTÉSZTA
fehér áru

Alexy Károly

A hadvezér sorozat
két alakja:
Starhemberg
és Daun
repr. 609. l.

LykaMagymű1800-50

~~[illegible]~~, ~~[illegible]~~, 127, 128,
219-21, ~~[illegible]~~, ~~[illegible]~~,
~~[illegible]~~, 482.

Alexy

A

LykaMagyműI800-50

45, 79, 127, 128, 219–221, 240, 264, 398.

482

Klotild		**Izraelita:** Szivan 13.
Csütörtök **4** Kar. Ferenc		**Protestáns:** Kerény **Görög:** Metrofán **Izraelita:** Szivan 14.
Péntek **5** Bonifác	☽ Holdtölte 6 ó. 22 p.	**Protestáns:** Bonifác **Görög:** Tiri Dorót **Izraelita:** Szivan 15.
Szombat **6** Norbert	Nap kelte 4 ó. 4 p. — Nyugta 19 ó. 54 p.	**Protestáns:** Norbert **Görög:** Hilarion **Izraelita:** Behaloteka

Alexy Károly

nobrász

wod

Haeufler 1854

I 153-l

ÜVEGT

POHÁR,
vésett képei a négy világrészt ábrázolják.
Osztrák, XVIII. század.

ÉRSEKI KALAP,
üvegből,
XVIII. század.

CSÉSZE,
féldrágakövet utánzó színes üvegből.
Mag. 5·8 cm.
XVIII. század.

KOSÁRKA,
áttört üvegből,
XVIII. század.

TÜKÖR,
vésett képe Sz. Jeromos a pusztában.
XVIII. század.

FLAKON,
mag. 10 cm.
XVIII. század.

SZÍV,
2 drb., ezüst foglalatban.
XVIII. század.

NAGYÍTÓ-ÜVEG.

Alexy Károly

nobrász

archépe Barabás

Miklóstól, nepia festm.

Kopp magyar 150 éve

6. 4.

290. Juli néni főz. - C.rajz, p. 20.7 x 28.7 cm. Jelz.l.j.: " Pólya Tibor".

291. Mattyasovszky-Zsolnay László. - Tollr., p. 11.3 x 17.5 cm. Jelz.f.j.a hátlapon : " Pólya Tibor".

292. Szinyei Merse Pál. - Tollr., p. 11.2 x 17.5 cm. Jelz.l.j.: "r. Pólya T. 909".

293. Ferenczy Károly. - Tollr., 17 x 22.7 cm. Jelz.l.j.: "rajz. Pólya Tibor 1909".

PÖRGE GERGELY / 1858 - 1930 / :

294. Ekhós szekerek. - C.rajz, p. 36.4 x 26.3 cm. Jelz.l.j.:"Pörge Gergely"; b.:"Ujpest 912. oct. 24.

RAAB GYÖRGY / 1821 - 1885 / :

295. Női képmás /Baronin Strada/. - Vizf.; p. 17 x 21 cm. Jelz.l.b.: "G.Raab pinx. Pesth".

Alexy Károly. Szobrász

BARABÁS MIKLÓS (1810—1898)

101. Alexy Károly szobrászművész (1823—1880) képmása. Ecsetrajz szépiával és fehér fedőfestékkel. Jelezve lent jobbra: r. Barabás M.

Ernst Lajos tulajd.

Magyar művészek képei

2

MEINL
KÁVÉ

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

1940. NOVEMBER 3 — NOVEMBER 17.

Alexy Károly

1823 – 1880

Ltáb I. 52, 68, 126.

" II. 23, 83–86, 105,

115, 133.

IV. 23, 49, 93, l. 148.

iszter Ur !

ásatások eredménye nem annyira
s. Eltérően az esztergomitól,nem
volt várható, összefüggő épület-
t, hanem alaprajzi megállapitásokat
sok, rendkivül érdekes és értékes,
Az ásatások tudományos és nemzeti,
nagy.
legéhez képest kell a megőrzés és
ani, amire nézve bátor vagyok tisz-
st tenni.
ek természetesen a leggondosabb s
mbe vételével konzerválandók. A
eg akként rendezendő, hogy az erede-
, s hogy az alapfalak egésze méltó
yerjen.Általában az egész környék

421. KIS FALITŰKÖR, fekete fa. XVII. sz. 75.—

422. FALITŰKÖR, faragott fakeretben. XVII. sz. 85.—

423. KÉTSÓLYOM, színes porcellán (a Lanna-gyüjteményből). Berlin, XVIII. száza d. 160.—

424. MELLSZOBOR, öntött bronz. XVIII. sz. 160.—

425. KIS FIÓKOS SZEKRÉNY, gyermekjáték, festett diszitéssel. 300.—

426. LAPOS POHÁR EZÜST FEDŐVEL. Bécs, 1836. 25.—

427. KANDELÁBER, francia bronz, empire. 230.—

428. ASZTALON ÁLLÓ LÁDIKA, fekete lakk. Holland, XVIII. sz. e. f. 360.—

429. MADONNA DELA SEDIA, selyemhimzés. Rafael után. Biedermeier. 45.—

430. BÖLCSESÉG ISTEN, bambuszfa. Kina, XVIII. sz. 90.—

431. SZABLYA, dömöckölt pengével, ezüst verettel. Török, XVIII. sz. 180.—

432. DISZMAGYAR ÉKSZER, drágakövekkel és zománcdisszel. 1500.—

433. KIS OLTÁRGYERTYATARTÓ, bronz. XVI. sz. 30.—

434. KOVÁCSOLT VASÁLLVÁNY. XIX. sz. 50.—

435. KANDELÁBER, kovácsolt vas. XVII. sz. 200.—

436. EMPIRE ÁLLÓ ÓRA, mahagonifa. 75.—

437. KŐCSERÉP KORSÓ. Délnémet, 1691. 75.—

438. KŐCSERÉP KORSÓ. Délnémet, XVII. sz. v. 75.—

439. KŐCSERÉP KORSÓ. Köln, XVI. sz. 85.—

440. KÉT MÁRVÁNY MÉDAILLON. Olasz, XVII. sz. 160.—

441. VADÁSZPUSKA, gazdag elefántcsont- és gyöngyházberakással. Német, XVII. sz. 230.—

442. BROKÁT TERITŐ. Török, XVI. sz. 120.—

443. BOCKARA-TERITŐ. XVIII. sz. 360.—

444. GYERTYATARTÓ, ezüst. Bécs, 1779. 365 gr. 90.—

445. NAGY TÁLCA, aranyozott réz. Angol, neobarokk. 150.—

446. TALPAS KÁVÉSKANNA. Magyar, Louis XVI. 617 gr. 200.—

447. TALPAS TÁL, ezüst és köszörült üveg. Bécs, 1804. 710 gr. 380.—

448. ÁLLÓ ÓRA, trébelt réz. Magyar, XVIII. sz. 150.—

449. TERITŐ, velencei bársony. XVII. sz. 100.—

450. KÉT GYERTYATARTÓ, kristályüveg. Empire. 40.—

451. BÁRSONYTERITŐ. Perzsa, XVII—XVIII. sz. 130.—

452. FLORENCI BROKÁT. XVI. sz. 200.—

453. KIS BROKÁT-TERITŐ. Florenc, XVI. sz. 80.—

Ernst Muzeum aukolol

XLVII. II. rész

454. CABINETT-SZEKRÉNYKE, fekete fa maratott vaslemezekkel Német, XVI. sz. v. 280.—

455. FALITÜKÖR, cseresznyefa. Biedermeier. 60.—

456. FALITÜKÖR, cseresznyefa kerettel. Biedermeier. 60.—

457. HIMZETT KÉP, gyermek kutyával. Biedermeier. 70.—

458. TERITŐ, francia brokát. Louis XV. 192—158 cm. 350.—

459. ROKOKÓ FALITÜKÖR, faragott és aranyozott fa. 75.—

460. AUBUSSON-SZŐNYEG, szines virágokkal. 360—350. XIX. sz. eleje. 1400.—

461. VERDURE. Flamand, XVII. sz. 600.—

462. BATTHYÁNY LAJOS MELLSZOBRA, bronz. C. Alexy SC London, 1855. 400.—

463. AJTÓKOPOGTATÓ, kovácsolt vas. Olasz, XIV. sz. 220.—

464. KÉT GIRANDOL, aranyozott, bronz, hét lánggal. 150.—

465. SPANYOL SZŐNYEG, médaillonokkal. 1800 körül. 250—200 cm. 3500.—

466. KÉT POHÁRTÁLCA, ezüst. Neobarokk. Bécs, 1835. 157 gr. 50.—

467. NAGY FALITÜKÖR, diófa gyökérkerettel. Biedermeier. 85.—

468. ÁLLVÁNYOS NAGYTÜKÖR, mahagonifa. 135.—

469. KÉT CSÉSZE, kinai porcellán, aranyozott ezüst foglalatban. 50.—

470. KEREK TÁLCA, ezüstözött réz. Angol, neobarokk. 85.—

471. LÁDAFEDŐ, hársfa, tussrajzos jelenetekkel. Német reneszansz. 160.—

472. ANGOL SPORTKÉP, 6 db szines könyomat. 200.—

473. KIS OVÁLIS KOSÁR, ezüst. Velence, barokk. 110.—

474. FERENC JÓZSEF, biscuit mellszobor. Bécs, 1860. 80.—

475. ERZSÉBET KIRÁLYNÉ, talapzattal, biscuit mellszobor. Bécs, 1857. 80.—

476. ERZSÉBET KIRÁLYNÉ, biscuit mellszobor. Cseh, XIX. sz. 40.—

477. JÁNOS FŐHERCEG, biscuit mellszobor. Bécs, 1833. 60.—

478. ERZSÉBET KIRÁLYNÉ, biscuit mellszobor. Cseh, XIX. sz. 50.—

479. FERENC JÓZSEF, szinezett biscuit mellszobor. Cseh, XIX. sz. 40.—

480. FERENC JÓZSEF KÁROLY REICHSTADTI HERCEG, biscuit mell- szobor. Bécs, 1833. 50.—

481. ERZSÉBET KIRÁLYNÉ LOVON, biscuit. Bécs, 1857. 160.—

482. FERENC JÓZSEF ÉS ERZSÉBET, mint jegyespár, biscuit. Bécs, 1854 100.—

483. FERENC JÓZSEF ÉS ERZSÉBET, mint vadász, biscuit. Bécs, 1855. 100.—

484. JÁNOS FŐHERCEG, mint vadász, biscuit. Bécs, 1857. 60.—

Alexy Károly

1823 – 1880

Szod

Muvészeti Lexikon

14. l.

Hinzéssy, umbriai II. 24

1904. VII. 8.

Fiume városi múz. és Etár.

Nemz. Múzeum jelentése (436/1904.)

Alexy Károly

MAGYAR MŰVESZET

1925. 343, 411, 505. l.

1926. 251, 254

—3859

3852. J.C. Meunier.

Sz. Merbeck-les-Bruxell

Bruxellesben 1905 ap

3852. Leányfej.

Vállig ~~van~~ ábrázol[illegible] (lé

felé néz, mintha gondolataib

lógó és simára lefésült hajá

zése a talapzaton hátul: J.C.

Bronce-szobor, magasság

Vétetett az 1908. januá

1275 Kért (184-908). -- Kifiz

Elszámoltatott 1909 február

III 3

Pl.

Vét. 1908.

Alexy Kárály

2 nobra a

Harom-Szlács h.n. I.177

BUDAPEST, VI. ARÉNA-UT 41. MOZEUM SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

1905. VII. 3.

Számvevőségnek. Fejérpataky László halasi és Dovrák Ede békéscsabai és pozsonyi utiszámlája érvényesítés végett átvétetik. (590/1905).

Alexy Károly

lásd

Magyarművészképm

101. sz

Metszet van

cédulázva

Alexy Károly

l.

Vallás Erkölcstan

III. 36, VII/III. 58.

1935 APR -4-1
BUDAPEST

Igen sok szovjettámadás fulladt ismét kudarcba

A leningrádi német vonalak előtt hétezer bolsevista halott fekszik

Berlin, február 5.

A keleti front harcairól a német távirati iroda csütörtökön délután 2 órakor a véderőfőparancsnokságnak *a Führer főhadiszállásáról* kiadott következő *hivatalos jelentését* közölte:

A keleti arcvonalon igen sok szovjettámadás fulladt kudarcba és az ellenség sulyos veszteségeket szenvedett. Ellentámadásaink helyi jellegű sikereket eredményeztek. Az arcvonal középső szakaszán körülzártunk és megsemmisítettünk egy ellenséges erőcsoportot. A légihaderő kötelékei eredményes támadásokat intéztek ellenséges készenléti állások, menetoszlopok és légitámaszpontok ellen.

Mint a német távirati irodával *illetékes helyről* közlik, *a bolsevisták hetek óta erős csapatokkal megkíséreltek az előretörést a Leningrádban körülzárt szovjeterők tehermentesítésére. Az oldenburgi és holsteini csapatok által végzett német elhárítás azonban teljes sikerre vezetett.* A szovjetet megfosztották attól a lehetőségtől, hogy tehermentesítse a körülzárt Leningrádot. *A német hadsereg tűzereje továbbra is folytatja az ostromolt város hadifontosságú célpontjainak lövését. A szovjetcsapatok ezen a héten százhuszonhárom támadást intéztek a német vonalak ellen és a németek százhuszonháromszor verték vissza őket, súlyos veszteségeket okozva nekik.* A német gyalogosok gyakran minusz 35 fok hidegben és heves közelharcokban verték vissza a támadó hullámokat. A német lövegek tüze az ellenség tizenegy támadását már készenléti állásaiban elfojtotta. Az ismételt megrohanásoknál *öt szovjethadosztály és két szovjetdandár igen súlyos veszteségeket szenvedett. A német vonalak előtt hétezer halott bolsevista fekszik. A német csapatok 979 foglyot ejtettek.* A bolsevisták ezenkívül kétezerszáz sebesültet hagytak a csatatéren, akiket már nem tudtak magukkal vinni. *A foglyok beszélik, hogy a megfagyottak száma rendkívül nagy,* mivel a bolsevisták szabad ég alatt hosszú hónapokon át fagyban fekszenek a német állások előtt.

Csupán egy hadosztály szakaszán a német katonák négy hét alatt a következő hadianyagokat zsákmányolták vagy semmisítették meg: 33 páncélos harckocsi, 121 löveg, 21 aknavető, 47 géppuska és még igen sok más gyalogsági fegyver.

Mint katonai részről közlik, *a német hadsereg tüzérsége szerdán ismét lőtte a körülzárt Leningrád hadicéljait.* Pontos lövéseivel nagy pusztítást vitt végbez az ipari és katonai építményekben.

Mint katonai helyen mondják, *a szerdai kedvezőbb időben a bolsevisták harci és vadászrajokat vetettek küzdelembe a keleti arcvonal több pontján. A német vadászrepülők azonban mindenütt harcbaszálltak velük s eddig beérkezett jelentések szerint légiharcban 35 gépet lőttek le; a légvédelmi ütegek szintén lelőttek két ellenséges gépet.*

Szovjet tábori repülőterek ellen intézett német légitámadások során 13 repülőgépet a földön elpusztítottak s így *a szovjet légihaderejének szerdai vesztesége 50 repülőgép.*

Katonai helyről közlik a német távirati irodával: Egy kisebb létszámú német harci repülőgépkötelék *a keleti arcvonal középső szakaszán támadást intézett szovjetrepülőterek ellen.* A ledobott bombák megsemmisítettek kilenc földön veszteglő gépet, repeszhatásuk következtében pedig hat másik gép megrongálódott. *Néhány szovjetvadászgép megkísérelte támadást intézni a hazafelé tartó német kötelék ellen. A kísérő német vadászok azonban biztosították a harci repülők hazatérését és lelőttek egy ellenséges vadászgépet.* A német kötelék veszteség nélkül ért vissza támaszpontjára.

Mint katonai helyről közlik, a német csapatok a keleti arcvonal középső szakaszán a nagy hideg és erős havazás ellenére helyi jellegű támadásaik folytatása során újabb sikereket értek el. *Német gyalogosok az elmult napokban mélyen benyomultak a bolsevisták vonalai közé és súlyos harcokban 19 helységet kiragadtak ke[illegible] szenvedett és igen sok ágyút vesztett.*

Malta és sziget erőd

Két sziklatömb a Földközi-tengerben, értéktelen a földműves és a telepes számára, de úgy alakjánál, mint földrajzi helyzeténél fogva ősidők óta arra rendeltetve, hogy erődként szolgáljon a Földközi-tenger birtokáért folyó harcban. Egyedülálló is ennek a szigeterődnek és a lakóinak a sorsa. Egy igen érdekes tanulmányt közöl Maltáról legujabb füzetében a nagyszerű német képes heti folyóirat, a

DIE WOCHE

DIE WOCHE 54 fillérért mindenhol kapható, ahol folyóratokat árulnak, különben megrendelhető az IBUSZ, Budapest, utján.

Bárdossy László beterjesztette a Házban a délvidéki képviselők meghivásáról szóló inditványt

Tasnádi Nagy András elnök déli 12 óra után nyitotta meg a képviselőház csütörtöki ülését és bemutatta a miniszterelnök átiratát arról, hogy az ország kormányzója *Tomcsányi* Vilmos Pál nyugalmazott igazságügyminisztert Kárpátalja kormányzói biztosává nevezte ki. Jelentette azután az elnök, hogy *Teleki* Ernő gróf képviselői mandátumáról *lemondott.* Majd bemutatta a 42-es bizottság működéséről szóló félévi jelentést és közölte a Házzal, hogy a szellemi együttműködés keretében létrejött *magyar-bolgár egyezményről* szóló törvény kihirdetéséről a miniszterelnöktől átirat érkezett. Továbbá tudatta a Házzal, hogy Zala vármegye feliratot intézett a Házhoz *Széchenyi István gróf emlékének törvénybeiktatása* tárgyában. Ismertette az igazságügyminiszter jelentését arról, hogy *Szálasi* Ferenc kijelentésében megsértette az országgyülést és indítványozza, hogy a Ház ez alkalommal *ne éljen jogával.* A Ház az indítványt *elfogadta.*

Bárdossy László miniszterelnök emelkedett szólásra ezután és benyujtotta *a felvidéki és kárpátaljai területek képviselői létszámának kiegészítéséről, valamint a délvidéki visszacsatolt területek képviselőinek meghivásáról szóló* indítványát, kérve, hogy a Ház tüzze azt legközelebbi ülésén napirendre.

Tasnádi Nagy András elnök kérdésére *a Ház éljenzéssel fogadta a miniszterelnök bejelentését* és elfogadta indítványának napirendre tüzését.

Bárdossy László miniszterelnök beterjesztette ezután *az 1942. évi hivatalos statisztikai munkatervről,* valamint *a kormány 1939. évi működéséről és az ország közállapotairól* szóló jelentést.

Tasnádi Nagy András elnök napirendi indítványt tett, hogy a Ház legközelebbi ülését *pénteken* délelőtt *tíz* órakor tartsa, napirendjén a miniszterelnök háromrendbeli indítványának, továbbá a nemzet nagyjaira, a szentekre és az egyházak nagyjaira utaló megjelölések használatáról, az üzleti zárórákról, a mértékek használatáról, valamint az orvosi rendtartásról szóló törvények *módosítására* vonatkozó javaslatokkal.

A Ház az elnök napirendi indítványát elfogadta és ezzel az ülés befejeződött.

Kiket hivnak be a képviselőházba a Felvidékről, a Kárpátaljáról és a Délvidékről?

Bárdossy László miniszterelnök indítványára a visszacsatolt felvidéki és kárpátaljai területekről *újabb képviselőket hivnak be a Házba,* úgyszintén behívják *a Délvidék képviselőit is.* A visszacsatolt területekre vonatkozó felhatalmazási törvények értelmében a Felvidékről összesen 26, a Kárpátaljáról 10, a keleti és erdélyi részekről 63, *a Délvidékről pedig 26,* összesen 125 képviselő meghivás útján foglalhat helyet a Házban. A törvények alapján behívott képviselői létszám, elhalálozás és lemondás következtében, *ma nem teljes,* söt annakidején Teleki Pál gróf miniszterelnök a keleti és erdélyi országrészekről 63 behívható képviselő helyett egyelőre csak 46-nak a behivását indítványozta. A felvidéki képviselők létszáma időközben *23-ra csökkent* és 10 meghívható kárpátaljai képviselő helyett *csak 7 kárpátaljai képviselő ül a Házban,* az erdélyi képviselők létszáma pedig *46-ról 33-ra csökkent.* Az üresedésben levő felvidéki és kárpátaljai képviselői helyekre hívnak most be újabb képviselőket, a délvidékiekkel együtt. Bárdossy László miniszterelnök a Ház csütörtöki ülésén a keleti és erdélyi országrészek képviselői létszámának kiegészítéséről szóló indítványt azért [illegible] teljesztette elő, mert a helyek összeg[illegible]sa teljesen *még nincsen készen.*

A miniszterelnöki indítványokat az ülés végén szétosztották a képviselők és ujságirók között. A Felvidékről az üresedésben levő *három* helyre *Fodor* Jenőt, *Koczor* Gyulát és *Jankovich* Imrét, Kárpátaljáról pedig *Riskó* Bélát, *Buday* Istvánt és vitéz *Kölcényessy Hátka* Pétert hívják be a miniszterelnöki indítvány alapján. A *délvidéki* területekről behivandó képviselők a következők: *Bagy* Péter, *Bartol* István, *Bogner* József, *Deák* Imre, *Dungyerszky* Bogdán, *Egerth* Jakab, *Falcione* Árpád, ifj. *Fodor* Sándor, *Hamm* Ferenc, *Hartner* Nándor, vitéz *Horváth* Ferenc, *Horváth* Lajos, *Kalmár* Tihamér, *Koráni* Elemér, *Nagy* Iván, *Országh* Pál, *Pecsornik* Ottó, *Popovics* L. Milán, *Schlachter* Adám, *Spreitzer* József, *Stuchlik* Lajos, *Takách* Ferenc, *Trischler* József, *Vámos* János, *Vojnich* Gyula és *Vukovich* Gergely.

Átadták a nemzetvédelmi keresztet a fővárosi alkalmazottaknak

A kormányzó 380 fővárosi alkalmazottnak nemzetvédelmi keresztet adományozott. Nemzetvédelmi keresztet kaptak: *Szendy* Károly polgármester, *Bódy* László alpolgármester, *Babarczy* István báró, vitéz *Becske* Kálmán, *Dörre* Endre, *Farkas* Ákos, *Felkay* Ferenc, *Fridrich* Lajos, *Horony-Pálfi* Aurél, *Huszthy* Károly, *Rosta* János, *Szebeny* József, *Szepesváry* Pál, *Vigyázó* Géza és *Zaitz* László tanácsnokok, *Szokolay* Leó árvaszéki elnök, *Illyefalvy* I. Lajos, a statisztikai hivatal igazgatója, *Markos* Béla, az idegenforgalmi hivatal igazgatója, *Gátonyi* Béla főszámvevő, *Verebély* Jenő, a Beszkárt elnöke és még sokan mások. A keresztet csütörtökön délután ünnepélyes keretek között nyujtották át a kitüntetetteknek.

A Hiszekegy eléneklése után *Szendy* Károly polgármester tartott beszédet. Azt fejtegette, hogy a magyarság minden időben rendületlenül megállt nemzeti eszményei mellett. Magyar érzéséért mindig helyt állott, nemzeti hűségét a legnagyobb megpróbáltatások között is megőrizte. Ez a lélek, ez a hűség biztosította a nemzeti létét és fennmaradását, mert mindenkor hitet és erőt adott a következő nemzedékeknek a további küzdelemre.

A polgármester után vitéz *Magasházy* Lészló nyugalmazott vezérőrnagy mondott ünnepi beszédet.

Mi történik Romániában?

Bukarest, február 5.

A vezérkar a rossz időre való tekintettel *tiz nappal elhalasztotta az újoncok február 10-re kitüzött bevonulását.*

Az Unirea február 5-iki számában panaszkodik, hogy *a hőeltakarításra kirendelt zsidók csak immel-ámmal dolgoznak* és hatósági közbelépést sürget.

Február 16-ikával *újabb vöröskereszt-tanfolyamot kezdenek.* Felszólították a ráérő nőket, hogy tegyenek eleget hazafias kötelességüknek és minél többen iratkozzanak be a tanfolyamra.

Antonescu államvezető elnöklésével Bukarestben *fontos minisztertanácsot* tartottak, amelyen olyan határozatot hoztak, hogy *szükség esetén az összes romániai egyetemek és főiskolák korábban zárhatják le tanévüket az idén.* Egy másik határozat arról intézkedik, hogy *a 18—21 éves ifjúság, beleértve az egyetemi hallgatókat is, a szükségnek megfelelően akár mezőgazdasági, akár ipari, akár bármilyen más közmunkát köteles végezni.* Végül úgy döntött a miniszertanács, hogy az egyetemi ifjúság kórházi, vagy bármiféle betegápolási szolgálatra is kötelezhető.

Giovanni Terranova, aki Romániában is járt, „Romania in marcia" címmel könyvet adott ki. Az Ordinea február 5-iki száma, amely a könyv megjelenését bejelenti, annak *iróját Románia barátjának nevezi.* A könyvhöz Antonescu Mihály helyettes miniszterelnök irt előszót. Mottója egy Antonescu tábornagy által irt levélből vett idézet. A könyvben sok interjú van román közéleti férfiaktól.

A bukaresti társadalombiztositó intézet két tisztviselőjét, Canachit és Jacob Georget zsaroláson tetten érték. A két tisztviselőt feljelentette ugyanis egy szabó, akinek 15.000 lej kifizetése ellenében hajlandók lettek volna az illetékek kifizetésénél engedményeket tenni. *A hatóság közegei éppen akkor léptek be a szobába, amikor a tisztviselők a szabótól kapott pénzt zsebretették.* Mindkét tisztviselőt letartóztatták.

Az egyik bukaresti mulatóhely tulajdonosát, aki helyiségét *zárórán túl is nyitva tartotta,* az ott mulató két vendéggel együtt *gyüjtőtáborba vitték.*

Chlorodont fogpaszta

erős tisztító hatással – megóvja a fogzománcot, ize üdítő.

Jubilál a nyakkendő

Irta: Undi Imre

A könnyed elegancia és sikk riadt Mekkája, Páris, még ma sem hagy figyelmen kivül bizonyos divatra vonatkozó eseményeket, mert az odavaló sajtó tartotta nyilván és pattantotta most ki, hogy az úri viselet egyik jelentős kelléke, a nyakkendő, mai, különös napjainkban érte meg fennállásának kétszázötvenedik évfordulóját. Vagyis negyedezeréves a kravátli, no már eszmeileg, mert tartósságuk — tanuk rá az urak és úrfiak — jóval kisebb időre szól, darabonkint.

Hát mondjuk meg őszintén: csinos ez a jubileum. Tüzetes utánaszámitás szerint 1692-ben, alkalmasint egy szép reggelen keletkezett a világürben az első nyakkendő. Ekkor támadt az első Ádám-ivadéknak az az ötlete, hogy könnyed dekorációt illesszen ádámcsutkája elé és amíg ez a nyakdiszlet eljutott napjainkig, pillangócsokráig és reggelenkint oly dühösen bogozott hosszanti alakjáig, volt az bizony himzett, fodrozott és bojtozott szalag, szószerinti kendő, Lavalier-buganc, zsaketthez illő paplanmegoldás és bizonnyal sok más minden. Megmaradt azonban lényegének, hogy kendőzze az ádámcsutkát, hogy egy kis színlehetőséget biztosítson a férfiúi komor öltözék egyhangúságában. Lángvörös szint az arszlánoknak, fehéret a szabatosaknak, szürkét a diszkréteknek, kéket a sóhajtozóknak, sárgát a külváros bodroshajú ifjainak és gyepzöldet, vagy enyvbarnát Tom Mixnek, valamint coltos társainak.

A nyakkendő mintázása már bizonyos dekadenciára vall, amikor a színekre sávok csúsznak és pöttyök ugranak, természetesen más, elütő színezéssel. Ezáltal megsokszorozódtak a lehetőségek, hogy kiki megválassza a magának tetsző nyakterítőjét, egy szép lilapettyes sárgát, egy megindítóan zöldsávos bikavöröset, vagy kék tarhonyákkal felszerelt, fekete kockás málnaszínűt, azt ami tetszik neki, de nem másnak — tudvalevően mások nézik a nyakkendőinket és nem mi — avagy azt, ami nekik se tetszik, de tetszik a boltosnak, esetleg magának a nyakkendőgyárosnak.

Szóval napjainkban ott tartunk, hogy tarkán és pettyesen, hupifoltosan és jajdesávosan mutogatja keble manzardját a férfinép, ha szép a nyakkendője, azt se ő látja, de általában csak másizlésü babos, kockás, afféle tokaugrós kelmeanyagokat nézhetünk a férfinépen, míg számunkra csak a megkötés pitymallati művelete és pár napközi pótszorítás öröme marad meg.

A nyakkendő ugyanis több bogra szól. Szól egyrészt, hogy jobb tartásu legyen, továbbá mert egyhelyt nyüve hamarost foszlóbb lesz a Rézi néni omlós kalácsánál, kibolyhozódik, mint a tapló, ergó úgy kell átlebbenteni és leszorítani, hogy zilált részei a bogban tartassanak, míg maga a láthatóság ép felületet mutasson. Amit viszont nem könnyü eltrafálni. A mármár kész bogból is könnyen előkandikálhat egy-egy horzsolt rész, vagy bolyhozat, erre azt mondja a férfiú, a kiskeservit a rézcsillagodnak, bontja az egészet és újra köti. A másodbolyhnál, a sarjúkopásnál a fűzfánfütyülő errearrát közlik a tükörbe és jó, ha ilyenkor kész a bogozott mestermű, a lángforró kávé és nem jelentkező villamos reggeli dervisperceiben. Ha csak Pesten ötszázezer nyakkendőt kötnek meg reggel háromízben, kétszeri átlendítéssel, az csekély hárommillió kendőszárny lobogtatását jelenti, amiből húsz szélmalom eltengődhetne szélcsendes időben, ha úgy vesszük.

De ne vegyük úgy. Hagyjuk és jubiláljunk. Ne sajnáljunk egy éljent ettől a lebernyegünktől, ami túlélt parókát és koppantót, spinétet és burnótot. Túl köcsögkalapot, dilizsáncot, kisöccsét, az alig százesztendős daguerotipet és annyi más padlásra és múzeumbe vándorolt elhagyott kortársát. Sőt kedves nyakkendőnk még csak nem is tengeti magát, mint a ritkaalkalmú cilinder, vagy a nagymamától maradt lornyon, hanem közöttünk van fürgén és polgári módon. Talán most terebélyesedett el legjobban. Nem ártott meg ennek semmi, még a mult század éke sem, amikor „nyaktekerészeti mellfekvény"-nek titulálták. Pezseg az öreg koma, mint a ma született bacilus a zselatinon, friss és népszerű, oda se billent annak, hogy idősebb akármelyik ráncosbőrű elefántnál, rusnya teknőcnél, vagy alligátornál, sőt még a Victoria Regia is csak afféle útszéli papsajt neki. Negyedezer éves no, hát ez épp elég.

Negyedezer év alatt pedig mennyit ugrált össze-vissza? No hiszen: egy kicsit szineződött, pettyeződött, tarkult, mintult, de — maradt a nyakban. És ezzel szemben mit tett például a hölgyek kalapja, akárcsak negyven év alatt? Hajaj ... Volt malomkő, forgácsfánk, fatányéros, kisküküllő, nagyküküllő, eperkosár, likőrkészlet, csendélet és varjufészek. Pillanatnyilag a bal halánték és a jobb szemöldök hült helye között csücsül, kapaszkodik és váltig aszongya, hogy ő kalap.

A férfinyakkendő viszont nem szól semmit. Némán szolgálja az évszázadokat. Most a harmadik közepén tart és még mindig azt csinálja, amit elkezdett. Egy jellemkelme ő. Ökelme igen jellemes.

Uraim, részeltessük őket holnap reggel egy meleg, tiszteletteljes, jubileumi megszorításban.

Kassai „puskaművész" volt a hátultöltő fegyver feltalálója

A poroszok háborut nyertek az uj fegyverrel, mert ellenfelük csapatainál elázott a puskapor

(Az Uj Magyarság kassai tudósítójától.) A fegyverek nagy erőpróbájának színtere most újra az egész világ. A küzdelemben nagy szerep jutott a repülőgépeknek, tankoknak, tengeralattjáróknak és sok más harci eszköznek, melyeket a haditechnika állított elő, új háborús fogalom is jelentkezett: a blokád. A szárazföldi ütközetekben harckocsik nyitnak utat az ellenséges vonalakon, mögöttük azonban ott halad a gyalogság, kezében a puskával. Mert a *döntés a kézi fegyvereké, elsősorban a puskáé,* vagy a belőle fejlődött golyószóróé és géppuskáé. A haditechnika fejlődhetett, azonban a hadipuska jelentősége éppen olyan nagy, mint akkor volt, amikor először jelent meg a harctereken.

Ahogy ma meglepetést okoznak az ellenségnek a mágneses aknák, vagy az é[l]ő torpedók, úgy *a mult század közepén az első hátultöltő, úgynevezett gyutüs puskák megjelenése okozott nagy megdöbbenést.* Európában a poroszok léptek először ezzel a fegyverrel a hadszíntérre és az akkori viszonyoknak megfelelő villámháborúval győzedelmeskedtek a velük szemben álló habsburgi Ausztria ellen. A német egység megteremtésére törekvő *Bismarck szerelte fel hadseregét a hátultöltő puskával s ezzel háborút nyert,* mert a poroszokkal szemben álló hadsereg katonái még mindig elülről tömködték a töltést a fegyverbe, vaspálcával dolgoztak a csataközben s megtörtént, hogy az esőben elázott a puskaporuk.

*

Az első hátultöltő puska magyar földön, Kassán született meg pontosan 1850-ben. Alexy Lajos „puskaművész" volt a feltalálója, aki mint annyi sok kézműves azon dolgozott, hogy készítményeit tökéletesítse. Munkája eredménnyel is járt, azonban úgy járt, mint a legtöbb magyar feltaláló, találmányát felhasználták, maga pedig névtelenül, gondokkal küzdve halt meg. *Az első „gyutüs" puska mintáit a kassai Felsőmagyarországi Rákóczi Múzeum őrzi.* Ott pihennek a középkori vértek, páncélok, nehéz sisakok, alabárdok között. Kettő van belőlük. Néhai Mihalik József múzeumigazgató adta róluk az első pontos leírást, ami szintén megvan a múzeum emlékei között. A becses hadtörténeti emléket így írja le a régi feljegyzés:

„Katonafegyver mintája. Végén hengeridomú, tövén nyolcszögű vontcsővel, légygyel és felállítható irányzékkal. Sárgaréz gyűrűvel montirozott csőtok két oldalán egy-egy csuklós tag van. *Függőleges irányban mozgatható henger képezi a cső elzárható felét. Gyujtótűs sárkánya elülről csap.* Hengerébe bevésve: Alexy Kassa. Rézgyűrűjébe bevésve: 1850. Tusája és agya sárgára fényezett bükkfa. Hossza: 129.5 cm, csöve hossza 90 cm, kalibere 0.5 cm. Alexy Lajos kassai puskaműves találmánya."

A tökéletesített fegyver leírása ez: „Katonafegyver mintája. Hengeralakú vont csővel, felállítható hármas irányzékkal, sárgaréz léggyel. *Csöve tövét vízszintes, sarkon forgó henger zárja el, melybe a vízszintes irányba előrecsapó gyujtótű hégere foglal helyet.* Csöve tövén bevésve: Alexy Lajos találmánya Kassán, 1852-ben. Agyában elipszis alakú sárgaréz ajtóval zárható tölténytartó üreg."

A mintákat a gondozás mellett is kikezdte az idő. A závárzat részeit megmarta a rozsda. Meglehetősen súlyosak ezek a fémrészek, de *kétségbevonhatatlanul felismerhető rajtuk a mai hadipuska závárzatának őse.*

*

A híres kassai feltaláló, aki magát egyik puskáján „puskaművész"-nek nevezi, a város egyik csöndes utcájában, a Majorutcában dolgozott. Műhelyét azonban jól ismerték az akkori vadászemberek. Egykorú feljegyzések beszélnek arról, hogy valamennyien nála szerezték be fegyverüket, vagy vele javíttatták, ha jó munkát akartak. A Csákyak, Andrássyak, Bárczayak, Hadikok voltak az ügyes mester legsűrűbb látogatói. *A szabadságharc alatt Kossuthnak is bemutatta javított fegyvereit,* azonban az akkori viszonyok mellett szó sem lehetett arról, hogy az egész magyar honvédséget felszereljék ezekkel a fegyverekkel. *A Kassára bevonuló oroszok is keresték a fegyverszállító mestert.* Csak egy névcsere mentette meg az orosz fogságtól. Helyette Alexy Lajos orvost fogták el, akit Krakkóba szállítottak és itt két hónapig tartottak fogságban. A városban mindenki tudott az orosz katonaság tévedéséről, a feltaláló kellett volna az oroszoknak, azonban senki, maga az orvos sem szólt a cseréről s így a „puskaművész" Alexy tovább dolgozhatott ujításain.

*

A Habsburg-abszolutizmus alatt sikerült a kassai „puskaművésznek" találmányát tökéletesíteni. *Az öregedő mester Berlinbe vitte találmányát, ahol hetekig tárgyaltak vele, megnézték az új puskát, szétszedték és a feltalálót hazaküldték.* A szabadalmi eljárás és a találmányok védelme még ismeretlen fogalom lévén ebben az időben. *Néhány év mulva, 1866-ban pedig a poroszok a hátultöltő puskával győzedelmeskedtek Königrätznél az osztrák haderő felett.*

Poroszországnak Dreyse Miklós fegyvergyáros szállította a hátultöltő gyujtótűs puskát. Ez a gyáros, aki a német szövetséges államok titkos tanácsosa lett, *még az 1866-os háború után sem akart nyilatkozni arról, hogy mi a gyujtótű lényege.* Egykorú írások szerint a porosz kormány *„a gyujtótűs fegyver és lőkészlet készitési módját titokteljes homályban rejtegeti."* Alexy Lajos pedig már nem beszélt. Fegyverei ott hevertek családjának padlásán mindaddig, amíg múzeumba nem kerültek, mert a feltaláló kiköltözött a Rozália-temetőbe.

*

Kassa multját tekintve, nem mondható véletlennek, hogy Európában itt készitették az első hátultöltő, gyujtótűs puskát. *Alexy Lajos előtt már századokra visszanyuló műhelytitkai voltak itt a fegyvergyártásnak.* A krónikások említést tesznek bizonyos Jöry (György) ágyúmesterről, aki a XV. században Mátyás király szolgálatában állt. Amíg Mátyás seregébe nem vette, Jöry Kassa város védelmét irányította. Azután irott emlékeink vannak arról is, hogy Bethlen Gábor alatt az erdélyi hadak számára itt készítettek fegyvereket az úgynevezett kardcsiszárok. A XVI. században pedig Illenfelt András főszertárnokkal találkozunk, aki békeidőben harangot öntött a kassai és környékbeli templomok számára. *1680-ban pedig már fegyverkereskedés is volt a városban.* Mélius Frigyesé volt ez a fegyverkereskedés aki csontagyú hosszú török puskát, arannyal, ezüsttel kivert agyú lengyel kurtályt árult, meg a vadászatra alkalmas serétes stucc-puskát. Hatvan tallér volt az ára az egyszerűbb fegyvernek, de 160 tallért is adtak a díszesebbekért.

Alexy Lajos, az elfeledett kassai „puskaművész" tehát csak elődei munkáját folytatta, hagyományos úton járt. Követték ezt az utat mások is. *Nem is egészen egy évszázad mulva egy másik kassai származású feltaláló, Juhász István mérnök a legkorszerűbb légelhárító ágyút adta a haditechnikának, mely az úgynevezett lőcsemképzővel a legbiztosabb elhárító fegyver a légitámadások ellen.* Alexy Lajos a kóccal kezelt, kovás és gyutacsos puskát javította meg annyira, hogy még ma is az általa megjelölt rendszeren járnak a fegyvergyárak, késő utóda pedig már az új veszedelmek ellen vértezte fel a magyar honvédséget.

Ki tudja, nem lesz-e olyan döntő szerepe ebben a háborúban a Juhász-féle találmánynak, mint annakidején a kassai „puskaművész" új puskájának volt? (s)

TERE-FERE

Az úgynevezett csont-tollú madár az idén ismét megjelent hazánk területén. (Azért nevezik igy, mert evezőtollaiból a szaruanyag csontszerűen kiemelkedik.) A ritka vendég csak olyan években vonul át Magyarországon, amikor kivételesen hideg tél hajszolja keletről délnyugat felé. Ázsiából, az orosz steppékről, Mongoliából indul útnak s eddig minden esetben február közepétáján érkezett meg hozzánk. A mostani orosz tél keménységére jellemző, hogy az idén egy hónappal hamarább, már január közepén láttak a megfigyelők csont-tollú madarat az alföldi vidékeken.

A híres brüsszeli csipkemúzeum nevezetességei közé tartozik egy csipkegallér, amely hófehér női hajból készült. A múzeum látogatói közül valószinüleg senkisem gondolt arra, hogy ennek a remek kézműipari alkotásnak mintájára egykor az emberi haj ipari feldolgozására is sor kerül. A normandiai Ferrodo-vállalat új eljárás szerint növényi rostok hozzákeverésével lehetővé teszi az emberi haj fonását és szövését. Nincs szükség hosszú női hajra, a férfifodrászoknál összegyülő hajhulladékok is alkalmasak a feldolgozásra. A levágott fürtökből nemezpapucsok, övek, cipőbetétek, takarók stb. készülnek. A textilipari nyersanyagul használt emberi hajnak előnye, hogy viharos.

Kisszakasz

Milliméter sor ára hétköznap és ünnepnap 40, vasárnap 45 fill. Legkisebb hirdetés (10 mm) 4 P. Álláskeresőknek 50% kedvezm.

Levelezés

ÜGYVÉDNEL! Végtelen boldoggá tettél, nincs bajod. Görcsösen fogtad a kezem, már réméket láttam. Vágyódva csókol ma, holnap és örökké.

Kedves Kis Galamb!

Az Istenért, mi történhetett, hogy hosszú levelemre még mindig semmi hir? Megnyugtató értesitését szivélyes kézcsókkal igen várom.

Magánnyomozó

Magánnyomozó
Dr. Békési Tibor ny. rendőrkapitány.
Erzsébet-körút 11. T.: 222-302.

Vétel, eladás

VESZEK
elefántcsont billiárdgolyót, elefántcsontfaragásokat
NOVÁGH műeszterg. utóda, Egyetem-utca **3**

Ruházkodás

Perzsabunda
(schiras) szép, 700 P-től, ezüstróka 230 P-től, használt bundák olcsón **Pletenik** szűcsnél, Erzsébet-körút 29. első emelet.

Szőnyeg

Perzsaszőnyeget veszek hibásat is, legmagasabb napi áron: Gerera szőnyegüzlet, Eskü-tér 1. Tel.: **18-32-15**

Lakás

Elcserélném
budai 4 szobás, összkomfortos, közp. fűt. és melegvizes, kertes
villalakásomat
belterületi 1—2 szobás lakásra. „Régi bég" jeligére főkiadóba.

Alexy Lajos kassai "puskamüvész"

/S/: Kassai"puskamüvész" volt a hátultöltő fegyver feltalálója. Uj Magyarság, 1942. febr. 6. 6 l.

MDK

Alexy Lajos kassai "puskamüvész"

Somosvári Károly: Egy kassai "puskamüvész" . . .
Esti Ujság. 1939. dec. 27. 4 l.

M.D.K

Alexy Lajós, magyar fegyverkovács
Kassán.

dr. Kalmár János közlése: Magyar fegyver-
kovácsok nevei.

Herr Dr. Meyer
Berlin.

megrova

Alexy Lajos
puskamüves Kassa

Vadászpuska, két-
csövű, gyutacsos.

MNM Fegyvertár

289. lels. n.

Alexy Lajos
puskamunes

420, Puska, alul csapó
Kakassal 1850.

421

Puska, zavanyraton
átmenő gyújtótüvel
1862.

MNM. Fegyvertár

420, 421. lelt sz.

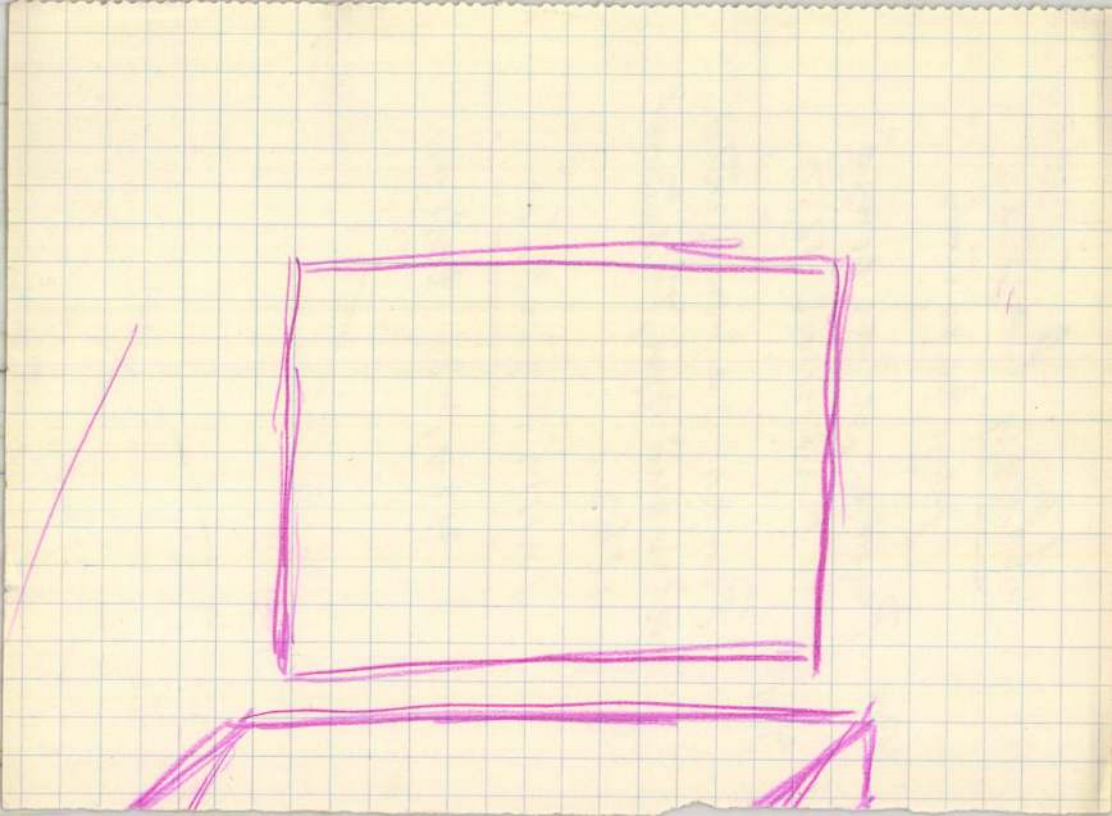

Alexy Lajos
"
puskaműves
Kassa

Vadászpuska,
gyutacsos, kétcsövű
XIX. sz.

MNM. Fegyvertár
1106. leltsz.

Alexy Lajos

puskaműves, Kassán

a felsőmagyarországi első műkiállításon 1857-ben lőfegyvereket és pisztolyokat állított ki (saját készítményű)

Korponay

I. 557. l.
583. l.

V

4953

Gyüjtei

A hely neve	A tárgy megnevezése	
Almakerék, Nagy-Kükülló vm.	Evang. templom homlokzatának és keresztmetszete.	

Alexy Lajos

Alexy *Lajos*, kassai puskaműves a XIX. sz. közepén, aki már 1850—52-ben készített hátultöltő puskákat. Néhány darabot ezekből a kassai múzeum őriz.

Gutenberg Lex. II. k.
398 l.

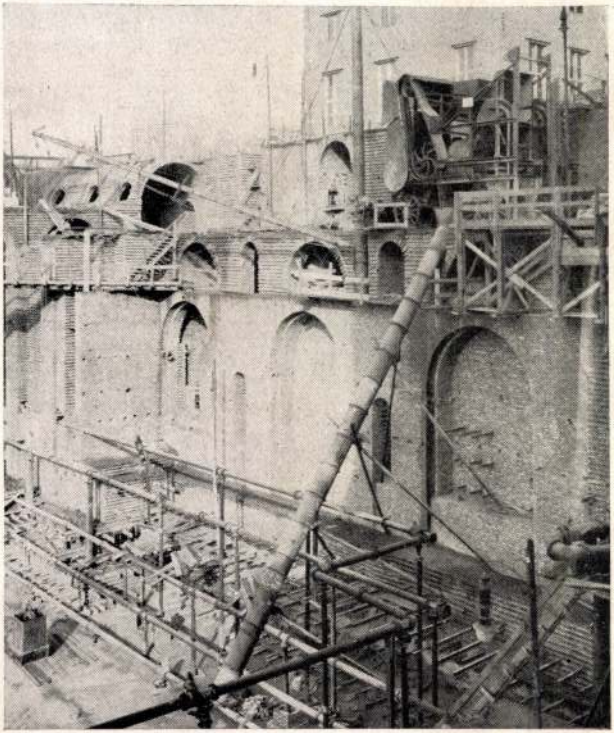

Alapozás csővezetékkel szállított kaviesbetonnal

Alexy Lajos

puskamüves Kassán

Vadászfegyverei féltve őrzött kincsei fegyvergyűjtemenyeinknek. 1849-ben nyújtotta be Mészáros hadügyminiszternek első hátultöltő katonai puskatervét, amit a katonai hatóságok bonyolódott szerkezete miatt nem fogadtak el. E terv alapján ~~1850~~, készült fegyver 1850-es évszámmal a Magyar Történeti Muzeum fegyvertárában van. Javított példánya 1862-ben készült. A szerkezet nehézkes, de korszakos újítást képviselt. Ugyanesak a Tört. Muzeum tulajdona

Kalmár János:

Az első magyar hátultöltő puskáról. Hadtört. Közl. 1935. 298–300. l. két képpel.

nyomtatvány

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Alexy

Kassai fegyvermester hátultöltő puskája

Bakó Imre: A magyar állami „Országos Fegyvergyár" működése 1848-49-ben Bp. 1942. 110. l.

Kalmár János: Az első magyar hátultöltő puskáról. Hadtört. Közl. 1935.

elnökhelyettes.

1907. KÉT DISZTÁNYÉR, festett zománc, fekete alapon grisaille-festésben, a peremén groteszkek, közepén jelenet A nyár és Ősz ábrázolására. Limoges-modorában. — Zwei Prunkteller, Malerèmail, mit Grotesken und Scenen in Grisaillemalerei. XIX. sz.

1908. KÉT VÁZA, cloisonné, tojásdad testén barnásibolya alapon szines virágos ág madárral. — Zwei Vasen, Cloisonné, mit Blütenzweig und Vogel. Japán, modern.

1909. TALPAS VÁZA, festett zománc, testén szinesen mitológiai jelenetek. Aranyozott ezüst foglalatban. Svájc, XIX. sz. — Vase mit Fuss, mit mithologische Scenen in Maleremail. In vergoldeter Silberfassung. Schweiz, XIX. Jh.

1910. FÖDELES TÁLKA ALJJAL, festett zománc, sárga alapon rokokó aranydiszités és szines virágok, aranyozott rézfoglalatban. Bécs, XVIII. sz. m. f. — Gedeckelte Schüssel, mit Untersatz, mit Blumendekor in Malerèmail. In vergoldeter Kupferfassung. Wien, zw. H. XVIII. Jh.

1911. KÉT DISZTÁL, festett zománc, sötétkék alapon, szines virágokkal. Bécs, XVIII. sz. m. f. — Zwei Prunkschüsseln, Malerèmail, mit Blumendekor. Wien, zw. H. XVIII. Jh.

1912. DISZTÁL, festett zománc, zöld alapon, fehér mezőkben szines virágok és a peremén arany pikkelydisz. Bécs, XVIII. sz. m. f. — Prunkschüssel, Malerèmail, mit Blumen und Schuppendekor. Wien, zw. H. XVIII. Jh.

1913. TÁL, festett zománc, kék alapon, szines virágokkal (repedezett). Bécs, XVIII. sz. m. f. — Schüssel, Malerèmail. Wien, zw. H. XVIII. Jh.

1914. KIS TÁNYÉR, cloisonné, türkizkék alapon, stilizált virágos diszitéssel. Kina. — Kleiner Teller, Cloisonné, mit Blumendekor. China.

1915. ZÖMÖK EDÉNY, festett zománc, oldalán virágos, kék alapon két mezőben szines jelenet. (Födele hiányzik). Kina. — Niedriges Gefäss, Malerèmail, mit Scene. (Der Deckel fehlt). China.

1916. ASZTALDISZ, öntött bronz, részben aranyozva, empirediszitéssel. Háromszögü talapzaton három herma, két gyertyatartóval, tetején köszörült üvegtál. Francia, XIX. sz. — Tafelschmuck, Bronzeguss, teilweise vergoldet, mit Empiredekor. Französisch, XIX. Jh.

1917. NAGY FESZÜLET, sziklás fehérmárvány talapzaton emelkedik az ébenfa, rajta aranyozott bronzkereszt Krisztussal. A talapzaton bronzkigyó. A XVII. sz. stilusában. — Grosses Kruzifix, aus Ebenholz, der Corpus Bronze vergoldet. Stil des XVII. Jhs.

1918. FERENC francia király lovasszobra, öntött bronz renaissance ruházatban. Jelezve: MORIS. Francia, XIX. sz. — Reiterfigur Franz I. Französisch, XIX. Jh.

1919. KALAPOS FIATAL NŐ MELLSZOBRA, négyzetes talapzaton. Jelezve: RANCOULET Francia, XIX. sz. — Büste einer jungen Dame, mit Hut. Französisch, XIX. Jh.

1920. HÁZI OLTÁRKA, négyszárnyu, fent mór ivvel, öntött bronz, lapjain kék-fehér zománc alapu, bibliai jelenetek. Orosz, XVIII. sz. — Kl. Hausaltar, Bronzeguss, auf Emailfond biblische Scenen. Russisch, XVIII. Jh.

1921. LOVAS PARFORCEVADÁSZ, két kutyával, öntött bronz. Jelezve: P. J. MENE. Francia, XIX. sz. — Parforcejäger, mit Hunde, Bronze. Französisch, XIX. Jh.

1922. MARGUERITE, öntött bronz, előkelő nőalak könyvvel. Jelezve: EVGNE AIZELIN. Francia, XIX. sz. — Marguerite, Bronzefigur. Französisch, XIX. Jh.

1923. TÁNCOLÓ IFJU, balvállán ásó, öntött bronz, tagozott piros márvány talapzaton. Jelezve *Moulins*. Francia, XIX. sz. v. — Tanzender Jüngling. Französisch, E. XIX. Jh.

1924. DISZKORSÓ, öntött bronz, etruszk-korsó másolata. — Prunkkrug, Bronze. XIX. sz.

1925. VADÁSZPUSKA, dömöckölt acél, csövén ezüst és arany tausirozás és vésett diszités, diófa-aggyal. Jelezve: ALEXY KASSÁN. Magyar, XIX. sz. — Jagdgewehr, mit Silber und Gold-tauschierung. Ungarisch, XIX. Jh.

1926. KÉT PISZTOLY, dömöckölt acélcsővel, diófagyökér aggyal, török feliratos ezüst tausirozással; későbbi diófatokban, felszereléssel. Török, XVIII. sz. v. — Zwei Pistolen, damascener Stahl, mit türkischer Silbertauschierung. Türkisch, E. XVII. Jh.

1927. FÜSTÖLŐ-KORO, öntöttbronz. Háromlábon álló gömbösedény, áttört boltozatos, leveles diszü fedővel. Hat hajlott lábu faragott faállványon. Kina. — Räuchergefäss-Koro, Bronze, mit durchbrochenen Deckel. Auf Holzgestell. China.

1928. VÉNUSZ-SZOBROCSKA, öntöttbronz, kerek márványlapon. Antik után. Olasz, XIX. sz. — Venus, Bronze, nach der Antike. Italienisch, XIX. Jh.

1929. NAGY VÁZA, öntöttbronz, oldalán kiálló sárkány. Japán, XIX. sz. — Grosse Vase, Bronze, mit Drache. Japan, XIX. Jh.

1930. NŐSTÉNY OROSZLÁN, öntöttbronz, sziklás talapzaton, sárgás patinával. Jelezve: H. PEYROL. Francia, XIX. sz. — Löwin, Bronze. Französisch. XIX. Jh.

1931. ZENÉLŐ SZATIR, öntöttbronz, kezében cinntányér, lábával harmonikát nyom. Jelezve: Myrom. Antik után. Olasz, XIX. sz. — Satir musizierend, Bronze. Italienisch, XIX. Jh.

1932. KÓKUSZSERLEG FEDŐVEL, aranyozott réztalppal, foglalatban és fedővel, rajta lándzsás római vitéz. Magyar, XVII. sz. v. — Kokuspokal mit Deckel in vergoldeter Kupferfassung, oben römischer Krieger mit Lanze. Ungarisch, E. XVII. Jh.

1933. KÉT NAGY FALIKAR, kovácsolt vas, részben aranyozva. Magyar, XIX. sz. — Zwei grosse Wandarme, Schmiedeisen, teilweise vergoldet. Ungarisch, XIX. Jh.

1934. HARCKÉSZSÉG, öntött bronz. Sziklán ülő harcos pallossal, fején sisak. Jelezve: *Marcel Debut.* Francia, XIX. sz. — Bereitschaft zum Kampf, Bronzefigur. Französisch, XIX. Jh.

1935. A KOVÁCS, öntött bronz, négyzetes talapzaton, üllőre támasztott kalapáccsal áll a bőrkötényes kovács. Jelezve: *H. Müller.* Német, modern. — Der Schmied, Bronzefigur. Deutsch, modern.

1936. KÉT GYERTYATARTÓ, ón, teste csavarosan gerezdes, baluszteres szárral. Osztrák, rokokó. — Zwei Leuchter, Zinn, gerippt, mit Balusterschaft. Österreich. Rokoko.

1937. KÉT GYERTYATARTÓ, ón, tagozott talppal, gerezdes baluszteres szárral. Német, barokk. — Zwei Leuchter, Zinn, gerippter Balusterschaft Deutsch. Barock.

1938. GYERTYATARTÓ, ón, hasonló az előbbi számhoz. — Leuchter, Zinn, ähnlich zu Nr. 1937.

1939. KÉT TÁL, ón, az egyiken bevésve futó szarvas. Német, egyik 1708. — Zwei Schüsseln, Zinn, Deutsch, die Eine 1708.

1940. TÁNYÉR, ón, közepén Szászország bevésett cimere. Német, XVIII. sz. v. — Zinnteller, mit sächsischem Wappen. Deutsch, E. XVIII. Jh.

1941. TÁNYÉR, ón, Lengyel- és Szászország bevésett cimerével. Német, XVIII. sz. v. — Zinnteller, mit Wappen. Deutsch, E. XVIII. Jh.

1942. KÉT TÁNYÉR, ón, pereme csavarosan gerezdes. Cseh, rokokó, — Zwei Zinnteller, der Rand gerippt. Böhmisch. Rokoko.

1943. KIS TÁLKA, ón, pereme csavarosan gerezdes. Cseh, rokokó. — Kleine Zinnschüssel, der Rand gerippt. Böhmisch. Rokoko.

1944. KUPA FEDŐVEL, ón, testén két gyöngyös öv, födelén bevésve *S. St.* és 1817. évszám. Német, 1708. — Humpen mit Deckel, Zinn, mit zwei Perlgürteln. Deutsch, 1708.

Ernst Múzeum aukcioi XXIX.

LA SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

invita la S. V. Illma ad intervenire alle

CONFERENZE

che

il Rev.

P. VITTORINO FACCHINETTI

Professore dell'Università del Sacro Cuore di Milano

terrà

sabato, 27 aprile alle ore 18
nella Sala del Museo d'Arte Decorativa
(IX., Üllői-út 33—37.) sul tema:

DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA

(con proiezioni); e

lunedì, 29 aprile alle ore 18
nella Sala della TESz (V., Falk Miksa-utca 1) sul tema:

LA RADIO IN VOLO

LA PRESIDENZA

Gli ospiti sono graditi.

MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG
SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE
BUDAPEST, IX. RÁKOS-U. 19

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

úrnak
úrhölgynek

BUDAPEST,

ifj. Kellner E. Bpest.

meprva

Alexi Lőrinc

lőcsei puskaműves

l. Arch. Ért. 1911. 214. l.

Wagy Géza:
Pozsonyi puskaművesek
a régi magyar
puskaművesség
Arch. Ért. 1911.
214. l.

M. N. MÚZEUM KÖNYVTÁRA
II. Nyomt. Növedéknapló
1916. 131. sz.
Franklin-Társulat nyomdája.

Lázd. Szendrei
Hadtört. eml.

vagy nálam
Magyar puska-
művesség alatt

SZENT ANTAL KÉPE. ISRAEL VON MECKENEM RÉZMETSZETE.

BUDAPEST.

KIADJA A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA.

1911.

Alexy Márton ötvös. 1781–1830. a rima-
szombati ötvöscéh tagja volt s ugyanitt 1791–4.
és 1802–3. céhmesteri tisztet viselt. (Mihálik S., Rszti ötvc.
Bp. 1919 93. l.)

Alexy Márton

Alexy Márton, ötvös. A XVIII. század végén s a XIX. század elején Rimaszombaton működött. Lásd *Alexy Józsefet.*

Alexy Miastos

1808 / czélmester 1781 / 1830
1828 - "
1829 - "
1830 - "
1791 - / 1794 dékán
1802 - / 1803 "
1786. ban szegédtetí Bod-
zasy Ferenc szmarombati
ötvös fiát, Józsefet

Sefcsik Ferenc II. 238.

1895		**MA** Martinus Alexy, M 1781, MC 1808, e. —1830.
	Nr. 1875	*a)* Cukorszelence, fedelén rózsa. — *Zuckerdose, auf d. Deckel Rose.*
	Nr. 1875	*b)* Két gyertyatartó, szára golyókon álló sasláb. — *Leuchter, aus Adlerkrallen geformt, die auf Kugeln stehen.*
		a—b) Kálniczky Gézáné, Kassa — *Kaschau.*
	Nr. 1875	*c)* Öröklámpa. — *Ewige Lampe.* — Empire.
		R. k. plébániatemplom — *Pfarrkirche,* Rimaszombat.

T Zwei
17 w

Kőmagyötöj. 355. l.

Alexy Martin
Rimaszombat

Alexy Márton.

otv

l.

Kőmagyótoj. 1895. 7.

Kőszeghy Elemér

Magyarország. ötvös jegyek
a kőszegkortól 1867-ig

Bp. 1936

M.D.K.

ALEXY Márton ötvös

1795 körül a rimaszombati ötvöscéh tagja

Mihalik Sándor: Szentpéteri J... Bp. 1954.
136. l.

MARTIN ALEXY, textilfestőmester

Az 5.függelékben a lőcsei festők céhlevelét találjuk 1715-ből.--A 6.függelék a lőcsei céhhez tartozó mesterek névjegyzékét tartalmazza 1608-tól 1869-ig.
E mesterek egyike volt:
242.- Martin Alexy, Maneotz. 152.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974.

M.D.K.

Alexy Márton ötvösmester

a rimaszombati céh
tagja volt (1781-1830).

S. Mihalik: Versuch einer Zentralisierung des ungarischen Punzierungswesens im 18. Jahrhundert.
Acta Historiae Artium, 1961. Tom. VII. Fasc. 3-4.

281. old.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

1978 — 2

ORVOSEGYETEM

Alexy Miklós

1021

ALEXY MIKLÓS RAJZA

N
T

A
Fe
lá
Hol két ja hit-lombjai hazudják
a pillanat szeszélyét — de szólni sem mert
egyetlen

(Ágyadra törtél
Magadra küldtél
Esendő öleddel
véresre vertél)

Eső
korall-narancs keresztcsikok
és egy kócos kérdés
Belémtör álomszemed
fuldokló zátony-lelked
S fáj, hogy igaz lehet:
Társ egy semmiségben
De szörnyed tér-veszetten vonyít
Tán egyszer kedélyesen kiokít
És egy fél pár menekülve bólint
Nem élek — lét-lékek — jégemlékek

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1978 JAN 16

ORVOSEGYETEM

Alexy Miklós

1021

ALEXY MIKLÓS RAJZA

riámat is lefújják. Plastubollal. Majd ettő
fogok erősödni. Míg levakarom. Alóla a bőr
Ébredés. Intenzív őrző. Monitor. Halottitor
Nővér. Kettő nővér. Egyik elmegy. De vissza-
jön. Minek mászkál ez annyit? Az is kimegy
Maradok. Megmaradok. Aztán intramuszkulá-
ris. Kónuszig. Még egy. Az már dugattyúig
Mér' nem lő inkább fejbe egy Mauserrel?
Mér' nem ver agyon egy vérnyomásmérővel?
Vizit. Orvos jön. Finom ember. Megtapogatja
A kezében marad. Int, ketten ugranak, visz-
szavarrják. De fordítva. Nem baj. Úgyis bal-
kezes vagyok. Nyújtsa a nyelvét! Kinyújtom
Kiesett. Reanimálnak. Egy nővért. Most é
ájul el. Ágyhoz vagyok szegezve. A lábam
nál. Végre kapok tükröt. Kár. A fejemet el-
cserélték. Aznap nagy volt a rumli. Ez nen

Alexy Tibor

városi épitész
az alábbi pályázaton II. dijat nyert terv egyik szerzője.

Gyöngyösi István: Bécs-déli városrész /Wien-Süd/ nemzetközi városépitési ötletpályázat, 1970-1971. Magy.Ép.müv. 1972.4.sz.2-5.l.

Tibor Alexy

a MÉSZ Mesteriskola előadásai.

IV. ciklus 1976–78

Tibor Alexy: a városi környezet minőségi aspektusai.

Magyar Építőművészet, 1979, 1–2 szám, 4-old.

Alfandry Istvánné
otvoš

l

Budiparasztisk.
1938-39. 32.
(mat az előző
évben is)

Paskievics Iván:

Mellig, kissé jobbra ne
s bajusza öszbevegyült, sze
érmet s nyakravalója felet
köves keretbe foglalt minia
szalag halad. Vállrojtos z
van kihimezve.

Olajfestés, vász
Az 1848-d

megírva

Alfine János
brozzontó

Istvánkirályfalvai
rk. templom (Pozsony
vm) csengetyűje
1555.

Ind

Divald: Magyar művészettörténet

Alföldy

Vasi képzőművészek kiállításán Szombathelyen figurális kompozíciójának rajz és színbeli megoldásával sajképeivel szerepelt.

PH.930. XII.2.

ALFÖLDI ANDRÁS, iparművész

A MABEOSZ és a "Dunántul"k964"rendezősége Szombathelyen 1964.szept.26-30-ig tartó dunántuli bélyegkiállitást rendezett.Csak dunántuli gyüjtők vehettek azon részt. Alföldi emlékpalettet rervezett.Oly ábrazolast tervezett a plakettre,mely emlékeztet a bélyegre,a helyre és az időre,amire emlékeztetni akar.Kép. 435.old

SMIDT LAJOS: Szombathelyi emlékplakett 435.old

Vasi Szemle, Helyismereti Évkönyv, XXI.évf. 1967
3.szám. Szombathely, 1967

ALFÖLDI ANDRÁS, iparművész

Szombathelvi bélyegkiállitásra 1964-ben plakettet tervezett. Téglalap alaku. Felső lap: 75-97 mm. alsó lap: 79-102 mm. 70-915 mm. fogazott bélyegmező a szombathelyi Isis szentélyképével, domboru. Felette: "1964" alatta szalagon: "ISEUM". majd: "DUNÁNTULI BÉLYEGKIÁLLITÁS SZOMBATHELY" Vastagság: -7-10 mm. Sulya: 476 gr. Sárgaréz. Öntött. Készitette: Vas megyei öntöde és fémmegmunkáló vall. 436. old Fekete repr.

SMIDT LAJOS: Szombathelyi emlékplakett 435. old

Vasi Szemle, Helyismereti Évkönyv, XXI. évf. 1967
3. szám. Szombathely, 1967

Alföldi András (Pomáz, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vm., 1895. aug. 27. – Princeton, 1981. febr. 12.): archeológus, történész. * *Tan.*: 1918: PPT, történelem dr.; 1936: Utrecht, 1949: Ghent, 1967: Rheinische Friedrich-Wilhelms Univ. Bonn és Univ. de Paris I. Sorbonne, honoris causa dr. * *Lh.*: 1948-: Svájc. * *Karr.*: 1948-52: az Univ. Bern, 1952-56: az Univ. de Basel, 1955-: a Princeton Univ. tanára, az Institute for Advanced Study (Princeton) igazgatója, 1949-: a Dissertationes Bernenses, 1955-: az Antiquitas szerk.-je. * *Tag*: MTA, Accademia dei Lancei, francia, angol, svéd, bajor, dán, osztrák és a göttingeni, mainzi, lundi tudományos akadémia, valamint a pápai archeológiai akadémia. * *Díj*: Premio Cultori di Roma (1960). * *Publ.*: Jahrbuch für Numismatik.

M: 1. *The Conversion of Constantine and Pagan Rome.* (Oxford, 1948). – 2. *A Conflict of Ideas in the Late Roman Empire. The Clash between the Senate and Valentinian I.* (uo. 1952., Westport, 1979). – 3. *Studien über Caesars Monarchie.* (Lund, 1953; ang. 1953). – 4. *The Tragic Costume.* (1954). – 5. *Der mythische Gewaltherscher und Ganymed- Eine hellenistische Reliefkomposition aus Vindonissa.* (Brugg, 1954). – 6. *Die trojanischen Urahnen der Römer.* (Basel, 1957., Roma, 1979; ang. 1957). – 7. *Early Rome.* (1960). – 8. *Early Rome and the Latins.* (Ann Arbor, 1965; ném. Darmstadt, 1977). – 9. *The Domination of Cavalry in Greece and Rome after the Kings.* (1966; ol. Napoli, 1966). – 10. *Imperial Vows and Alexandrine Gods.* (1966). – 11. *The Roman Surname.* (1966). – 12. *The Role of the Cavalry in Greece and Rome.* (1967). – 13. *Studien zur Geschichte der Weltkrise des 3. Jahrhunderts nach Christus.* (Darmstadt, 1967). – 14. *Die Hilfstruppen der römischen Provinz Germania inferior.* (Düsseldorf, 1968). – 15. *Die Personnamen in der römischen Provinz Dalmatia.* (Heidelberg, 1969). – 16. *Fasti Hispanienses. Senator.* (Wiesbaden, 1969). – 17. *Die monarchische Repräsentation im römischen Kaiserreiche.* (uo. 1970). – 18. *Der Vater des Vaterlandes im römischen Denken.* (uo. 1971). – 19. *Caesar in 44 v. Chr.* (Bonn, 1971, 1974). – 20. *Early Roman History.* (1971). – 21. *The Oldest Structural Patterns of the Roman State and Society.* (1972). – 22. *The Nummi Quadrigaty.* (1972). – 23. *Die zwei Lorbeerbäume des Augustus.* (Bonn, 1973). – 24. *Die Struktur des voretruskischen Römerstaates.* (Heidelberg, 1974). – 25. *Octavians Aufstieg zur Macht.* (Bonn, 1976). – 26. *Die Kontorniat-Medaillons.* E. Alföldivel. (Berlin, 1976). – 27. *Römische Frühgeschichte. Kritik und Forschung seit 1964.* (Heidelberg, 1976). – 28. *Das frühe Rom und die Latiner.* (Darmstadt, 1977). – 29. *Aion in Mérida und Aphrodisias.* (Mainz am Rhein, 1979). – 30. *Die trojanischen Urahnen der Römer.* (Roma, 1979). – 31. *Caesariana. Gesammelte Aufsätze zur Geschichte Caesars und seiner Zeit.* (Bonn, 1984).

I: Bölöny. – WWSw 1978-79. – DAS 2. – Hung.A.3. – Oeuvre littéraire d'André Alföldi. (H.n. 1956?). – Jahrbuch für Numismatik 1959-60. – Kró 1979/9. (Z. T.). – Nemz 1981/376-377. (Hóry L.). – Kró 1982/1. (Transsylvanus).

Alföldi Géza (Cegléd, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vm., 1908. jún. 24. -): újságíró. * *Tan.*: Egyetemes Református Jogakadémia, Kecskemét, dr. * *Lh.*: 1945: Ausztria, majd NSZK. * *Karr.*: 1949-62: a Hídverők kiadója és szerk.-je, 1953-54: a Történelmi és Társadalomtudományi Kutatóintézet Közlönye szerk.-je. * *Áln.*: Barna Endre; Czeglédy József; Székely János. * *Publ.*: Új Hídfő, Magyar Turán-Sumir Szemle, Keleti Figyelő, Magyarság, Magyar Végvár és Ismertek minket? Ant. (London, 1971).

M: 1. *Krisztusom, én Péter nem leszek.* V. (Rosenheim, 1948). – 2. *A Kárpátokon majd találkozunk.* V. (Schloss Teising, 1957). – 3. *Gádoros, az csak Gádoros.* V. (uo. 1958). – 4. *Áldás! Béke! Hugomasszony!* V. (uo. 1958). – 5. *Én tovább nem hazudok!* V. (uo. 1959). – 6. *Pajtás, a hited el ne add!* V. (uo. 1959). – 7. *Csak a gyökér kitartson.* V. (uo. 1959). – 8. *Jön a feltámadás.* V. (Dortmund, 1986).

I: Gulyás. – Mérő. – Vasváry. – Borbándi. – Emb 1952/43. – Bibl 1962/2-3.

Alföldy Géza (? – München, 1978. jan. ?): ref. lelkész. * *Lh.*: NSZK.

M: *Bibliographie von Andreas Alföldi.* Szerk. L. Weberrel. (Bonn, 1966).

Alföldy Géza (Bp., Pest-Pilis-Solt-Kiskun vm., 1935. jún. 7. -): történész. * *Tan.*: 1951: ELTE, 1965: uo. habilitáció. * *Lh.*: 1965-: NSZK. * *Karr.*: 1965-68: a Rheinische Landesmuseum munkatársa, 1968-70: a Rheinische Friedrich-Wilhelms-Univ. Bonn docense, 1970: professzora, 1970-75: a Bochum

Univ., 1975-: a Ru
delberg tanszékvezet
az Institute for Adva
tagja, 1986: a róm
fesszora. * *Tag*: Aca
ria (Madrid). * *Díj*:
Epigraphische Studie
Acta Philologica Fen
– Augusta – Colloqui
74); Probleme der
(Düsseldorf, 1973); M
1979); Sozial- und W
römischen Kaiserzeit

M: 1. *Das Leben*
te in der Zeit des Pr
1963., Berlin, 1964)
und religiöse Krisen
1965). – 3. *Bevölker*
römischen Provinz D
4. *Ein Bellum Sarm*
Sarmaticus in der
(uo. 1965). – 5. *E*
aus Salona Klio 46.
Legionslegaten der r
Klny. (Köln-Graz,
ches aus dem Rhein
1968). – 8. *Die Hilf*
Provinz Germania in
– 9. *Fasti Hispaniens*
beamte und Offiziere
vinzen des Römische
bis Diokletian. (Wie
Personennamen in
Dalmatia. (Heidelbe
Proskriptions-liste i
Klny. (Bonn, 1970).
ae Hispaniae Citeri
13. *Das neue saeculu*
Klny. (uo. 1974). –
Boston, 1974). – 15.
ten von Tarraco. (Be
in der Antike. Bewu
(Düsseldorf, 1975).
geschichte. I-III. k.
ang. London, 1985).
natorenstand unter
raphische Untersuch
Führungsschicht. (E
Friedenschluss des
den Germanen. Kln
20. *Res Publica Lese*
– 21. *Die Rolle de*
sellschaft des Römi
wartungen und We

ALFÖLDI András régész, müvészetörténész

MEIL I. Bp., 1990

ALFÖLDI András régész, művtört.

Gulyás I. 398-400.k.

HÍREINK

megírva

Alföldi Andrásné

szül. Seidl Emmy

szül. Budapesten

1893 máj. 2. A képzőmüvészeti főiskolán Szőnyi István tanítványa volt. Ösztöndíjjal Nagybányán tanult. Az első Balló-díjat Leány-arckép c. müvére kapta. Tájképeket és arckepeket festett főleg.

Frának közlése

1946. jan. 8.

Szőnyi István-ról festett arcképét restaurálta 1945-ben

Alföldi Andrásné

Seidl Emma

1909/10 – 1913/14.

Ferkèpzomfoiskèvk

131. C.

Leidl Emmy

Nagybánya r. k.

1912

89

Pap Andrásné, liszkai V.10.

Seidel Emmi

Nagybánya i. k. 1912

87

Öskori edény IX. 60.

megint

Alföldi Antal

építész

l.

Zádor–Rados

238, 347. l.

Kép 113, 114, 7.

Távirati cím — Telegramme } FILMIRODA
Cables — Télégrammes } BUDAPEST

MAGYAR FILMIRODA RT. UNGARISCHES FILM

KÖZPONTI TELEP: BUDAPEST, IX, KÖNYVE
LEVÉLCÍM: BUDAPEST

FÉNYKÉPÜZEM: BUDAPEST, VIII, SÁNDOR-UTCA
FILMRAKTÁR: BUDAPEST, VIII, SZENTKIRÁLYI-U
FILMKÖLCSÖNZŐ OSZTÁLY: BUDAPEST, VII, ERZ
KÉPESLEVELEZŐLAP ÜZEM: BUDAPEST,

Alföldi ~~Andras~~ Antal

épitész

l.

Mak Vásár Kolozsvár

77. l 141. l.

Máriafalván 1919 nov. 26-án.

R. KATH. PLEBÁNIA HIVATAL MÁRIAFALVÁN

Alföldi ~~András~~ Antal

lásd

Káli Nagy Lázár: Az erdélyi magyar szinészet hőskora. 1792–1821. Beveretéssel ellátta dr. Jancsó Elemér. Kolozsvár 1839. Erdélyi Rítkasagok 1. 7

Alföldi Antal

kolozsvári építőmester

erőd

Janovics Jenő:

A Farkas utcai

színház: Bp. 1941,

53 és kv. 11.

leírja részletesen

a színház külse-

jét és belsejét,

de építészét nem

emliti.

Diszsarkantyú VI. 137.

Alföldi Antal

a kolozsvári régi
nemzeti kinhaz Tenti
nuve, épült 1804–21.
Lebontottak 1936-ban.

Repr.
Gerkrd. I. tábla

Juurtaurer, van

720

Alföldi Antal

Építész Kolozsvár

régi nemzeti kinhaz

Erod

Gerard

165. l

V

Törtel, Mast

153

Alföldi Antal

l.

Biró Erdmuv

141. l

459/I

39

Alföldi Antal

Kolozsvári egyetem

l.

Bierbejtőrt

247. l.

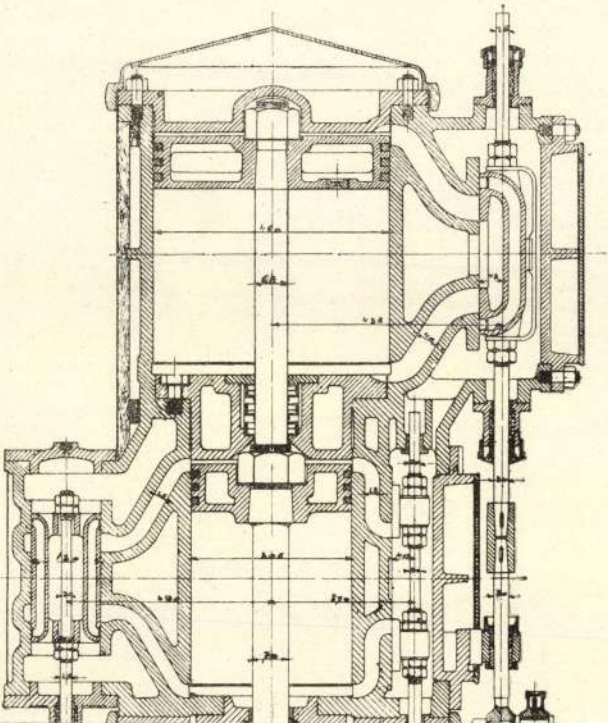

Alföldi Antal

tervezte és epitette a Farkas utcai szinházat Kolozsvár 1804–1821. Lebontották a román megszállás alatt.

Balogh Kolozsvár

37. l. 112. kép

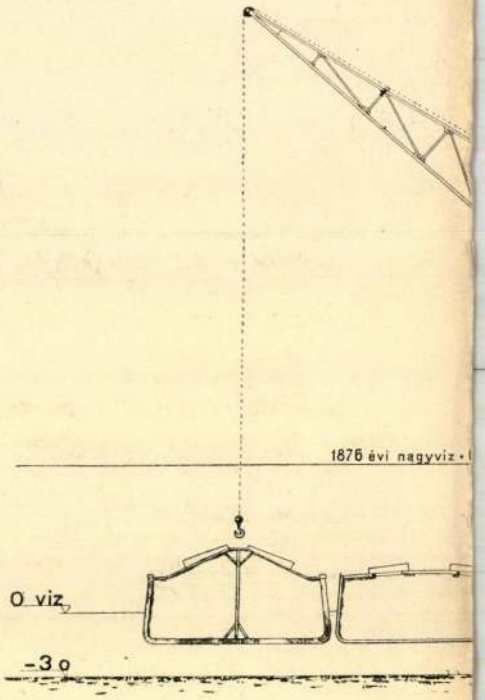
1876 évi nagyvíz
0 víz
-3 o

Alföldi ~~Andras~~ Antal

Kolozsvári ácsm.

Ki az első magyar szinházat épitette Kolozsvárnak, s aki 10–12 legénnyel dolgozott, nem lépett be a helybeli ácsczéhbe, tehát mint kontár dolgozott.

Jakab Kolozsvár

III. 592. l.

✓

Négy üvegpalack, rézben figurális, festett díszel. XVIII. – XIX. század

Alföldi Antal

kolozsvári építész

1822-ben tervet kiszitett
a kolozsvári Torony ne-
vű bűntető-fogház átala-
kitásáról. E terv azonban akkor
nem került kivitelre

Jakab Kolozsvár

III - 699. l

Lech, XIX. vzárad.

Apolyi, Bihar vármegye, 331/IX.

Alföldi

l.

LykaMagyműI800-50

279. l

Béda		**Izraelita:** Sabuoth 1. n.
Csütörtök **28** Ágoston	☽ Első negyed 3 ó. 46 p.	**Protestáns:** Emil **Görög:** Eutik **Izraelita:** Sabuoth 2. n.
Péntek **29** P. Magdolna		**Protestáns:** Maxim **Görög:** Teodózia **Izraelita:** Szivan 8.
Szombat **30** Árk. Janka	Nap kelte 4 ó. 9 p. — Nyugta 19 ó. 47 p.	**Protestáns:** Nándor **Görög:** Izác **Izraelita:** Nassza

Alföldi

Läb III. 19

Hadsereg.

A balra fordulva álló zá
jai veszik körül. A háttérben

Kaiserth
OESTERRE
Trabanten-Leib

Szines kny., mér.

140-91-

Kolozsvári négi neuvzeti
hűhéz. Epült 1804-21.
Lebontták 1936-ban

Alföldi Antal

Alföldi (Lotsis) Antal

(+1850); építőmester, 1798 előtt már Kolozsvárom dolgozott, az évet megelőzően Kolozsvárott Kopola Mária házát renoválja.

B. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

294 l.

Alföldi (Lotsis) Antal

1802, 1808 és 1810 Zsibón a Wesselényi kastély építkezéseinél dolgozik. 1804-1821 Kolozsvár, a régi zsinagóga építésében vesz részt Schütz Antal tervei alapján.

B. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

294 l.

Alföldi (Kotsis) Antal

1804: Kolozsvárott a Wesselényi házat renoválja, a Teleki ház istállóját építi.
1810 elott, Kolozsvárott Bethlen Ferenc házát építi.

B. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

294 l.

Alföldi (Kotsis) Antal

1811 Kolozsvárott Kabdebó Imre posta-mesternek épít a Posta-berekben. 1813 Zsibón a Wesselényi kastély istállóját építi. Kolozsvár: a Közép rapu melletti vámházat felépíti.

B. Nagy Margit: Renepánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

2941.

5

Alföldi (Kotsis) Antal

1816: Kolozsvárott Benedek Jánosnénak épit. 1817: ugyanott a Lyceum számára bontandó várfal munkálatait ügyeli Kindt Mihállyal együtt

B. Nagy Margit: Renesánsz és barokk. Erdélyben, Bukarest, 1970.

294 f.

Alföldi (Kotsis) Antal

1819-1827: Kolozsvár: a Redoute hátsó környát építi és egyéb javításokat végez rajta: 1819 Apor Lázló épitkezéseit a város nevében vizsgálja felül

B. Nagy Margit: Renesánsz és barokk Erdélyben. Bukarest, 1970.

2941.

Ilföldi (Kotsis) Antal 7

1820: Kolozsvár: a mészárszéket és postaházat javítja és tervet készít a foghár kijavításához. 1821: ugyanott a nagy várda körül végez javításokat, ezen kívül a Torony börtönnél.

B. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970. 294 l.

Alföldi (Kotsis) Antal

Továbba a Magyar és Torda kapu bástyájánál dolgozik, a város Kismester utcai házát és a feleki fogadót javítja. 1822-1926, ugyanott a Torony nevű fogház javításához képit rajzokat és dolgozik is rajta.

Bj. Nagy Margit: Renesánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

294 P.

Alföldi (Kotsis) Antal

1825: Kolozsvárott kétpobás rabkórházat épit. 1826: a város tarcsai bírtokán hukoricakast épit és a Közép kapu bástyáját renováljo.. 1827: a „Harangöntő" bástya hídjához képit tervet.

B. Nagy Margit: Renesánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

294 l.

Alföldi (Kotsis) Antal

Továbbá katonakórházat javit. Tomás András csizmadiának épit. Ferenczi Károly hadnagynak épit. 1829, ugyanott Rédiger Károly postamesternek a Hid utcában épit.

B. Nagy Margit: Renesánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

294 l.

Alföldi (Lotsis) Antal

Továbbá a Belső-Magyar utcai bástyát renoválja. 1830: Kolozsvár: Szentkereszti Istvánné főtéri házának fedelét csinálja. 1831: u.o. a „lábas ház" melletti főtéri házat renoválja.

B. Nagy Margit: Renesszánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

2941

Alföldi (Kotsis) Antal

Az unitárius templomot renoválta és megmentette boltozatát. 1837-1850: Kolozsvárott a Szent Mihály templom tornyát építi. 1830 ua. megnyitja a Monostor u ti kisajtót és a várdaházat renoválja.

B. Nagy Margit: Renesánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

294 l.

Alföldi (Kotsis) Antal

Továbbá Monostoron vámházat épít. A Hid kapu melletti malomnál dolgozik és a malommestéri házat építi. Az Aedilis Directio megbízásából Weixelbraum Józseffel együtt felülvizsgál.

B. Nagy Margit: Renesánsz és barokk Erdélyben. Bukarest, 1970.

294 l.

14

Alföldi (Kotsis) Antal

1839-1842, Kolozsvárott renoválja a foghózat. 1839: 11-o. a Séra hegyen a Halász háznál épít. A vámházat renoválja 11 jra megvizsgálja a közép kapu tornyát egy nagyobb bizottság tagjaként.

B. Nagy Margit: Renesánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

294 l.

15

Alföldi (Kotsis) Antal

1840-1841 Kolozsvárott a Németek pallóját renoválja. 1843 uo. felépíti a „domus corectoriát." Árlejtes útján felvállalja a Hid kapun kívüli nagy hid melletti készülő épületek munkáját.

B. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

2941.

Alföldi Antal

a XIX. század első felének keresett mestere; 1798 előtt már Kolozsvárott dolgozott; ez időben egy kovásznai építőmesterrel működött együtt

D. Nagy Margit: Renezánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

245.

Alföldi Antal

együtt végez javításokat Kolozsváron Korda Mária házában, Kovásznai építőmesterrel.

B. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

312 l.

Alföldi Antal
építén

A kolozsvári színház mestere (1803–1821)

A magyarországi műv. tört. I. 340.
Corvina 1970.

le. D. K.

ALFÖLDI tudat építészet

(XIX. sz. első fele)

Kolozsvár, színház (a legkorábbi hazai kőszínház)

Genthon-Német h-Végvári-Záder: Magyar művészet 1800-1945.
bp. 1962. 51, 53, 60.

ALFÖLDI Antal építész M.D.K.

a kolozsvári szinház /1803-1821/ mestere

Genthon-Végvári-Németh-Zádor: Magyar müvészet 1800-
[illegible]p. 1958 .52,53,61.l.

MDK

Alföldi Antal

építész

a Kolozsvari Nemzeti Színház épí-
tője 1804-21.

Mikó József: Kolozsvár képekben.
Bp 1941 20.0.

Alföldi Antal MDK

épitész

Kolozsvári szinház /1805-14/

Zádor Anna: A magyar reformkor müvészete.
Bp.1961. 10.1.

M. D. K.

ALFÖLDI Antal építész

bidéki építész

Magyar építészet. Bp. 1954. 26. l.

Alföldy Aranka

szül. Vaskut (Bacsbodr. m.)

1877. Rk. 6 elem

1892/93. I. nőr ontály

helyszűke miatt vurantasittatott -

Tük, halstattkori V. 242

Alföldy Béla

festő

vőd

Fehér Lombathely

163. l.

HELYSÉG

LŐCSE.

VÁRMEGYE

SZAKCSOPORT

Templom

KOR

XVII

ŐRZÉSI HELYISÉG

Gimn. templom.

TULAJDONOS

MÉRET

TÁRGY

Szószék.

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS)

FÉNYKÉP, RAJZ

Képe a m

ALFÖLDI GÉZA
építészt

Sopron

Római kori kötár

TKM 512

```
blk= kue
3000= 40175751
3100= Faragó, Anna Mária
3105= Faragó, Tünde
3140= f
3162= Keramiker
2194= Ungarn
3200= Ungarn
3270= 1962.06.24
3290= Szolnok
3360= 1998
309a= KMML I, 1999
9995= 0022
kenn= hg
redk= Nováky, A^B0gnes
9906= un
9908= H
katg= 4
9900= 20020717
9990= xxx0
revi= created 10 Jul 2000/BRANDT
```

Alföldi Flatt Gusztáv

47. Hajosi részlet, olaj

48. Balatonföldvár, olaj

Uj Szalon, Őszi Kiállitása, 1934. szeptember
Budapest, katalogusa

Angyné Alföldy Flóra
festő.

Nemzeti Szalon

A l f ö l d y F l ó r a .

1904. I.ső Zombori Kiállitás.

Nemzeti Szalon

Tanulmány fej, szénr.
Gyermekarckép, szines r.
Férfi arckép, szén rajz.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1979 ÉB - 3

ÉLET ÉS IRODALOM

Alföldy Gábor, [3 éves].

1021

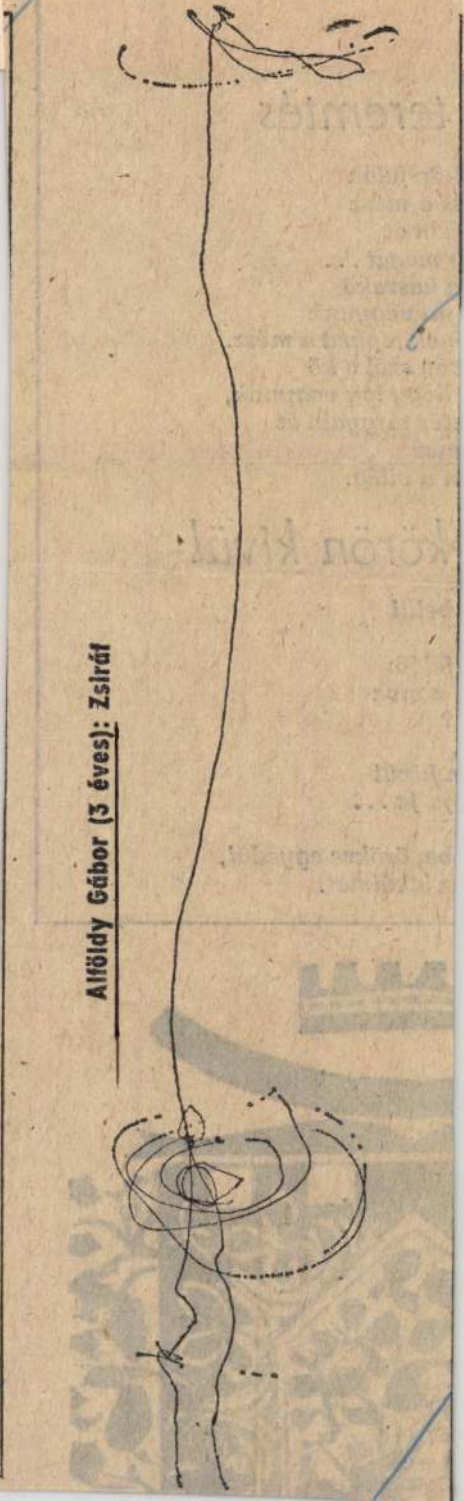

Alföldy Gábor (3 éves): Zsiráf

teremtés

kör-falán
és a mész
ésin át
g magát . . .
a kaszakő
mi vagyunk
nek lépked a mész.
vén szól a kő
hogy így vagyunk,
ntés tárgyain át
essé
át a világ.

-körön kívül

belül

felém
vonva
?

n kívül
ju fa . . .

be, örökre egyedül,
s lakóimat.

ALFÖLDI György építész
Magyar Nemzet 1991. 41. sz.

tanúsága szerint — a vizsgált két

Építészek kiállítása Szentendrén

Bemutatkozás a városnak

Néhány szentendrei építész még tavaly májusban alakította meg a *Szentendrei Építész Egyletet.* Októberben bejegyezték, mint egyesületet a megyei bíróságon, szombaton pedig *első kiállításukat* nyitották meg az Aktív Art Galériában, a Szentendrei Művelődési Házban. A bemutató jobban lakható, hanem élhető, megélhető város legyen itt lakóknak és idelátogatóknak egyaránt".

— Rajtunk, a város polgárain is múlik — hangsúlyozta még a polgármester —, hogy milyen lesz a városunk a jövőben. A belvárost a Nemzeti Örökség részévé nyilvánították, és ez lehetőség ér-

Szentendrei Teátrum elhelyezése

Mesteriskolás pályázat - I. díj

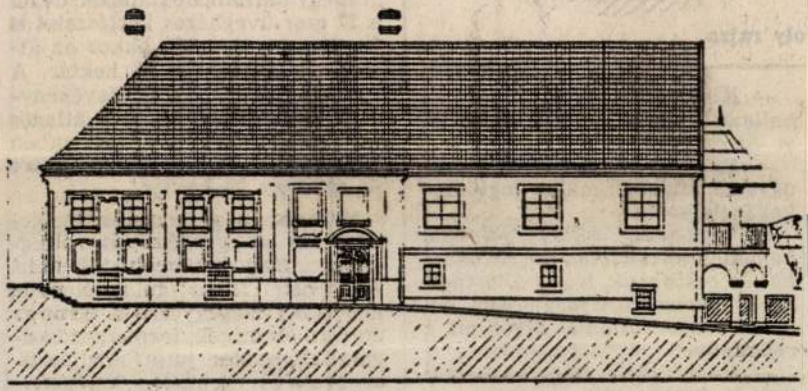

létrejöttét számos támogató segítette, egyebek közt a *Buda-Coop Kft.*, amely működteti a *Szentendrei Építész Irodát.* (A képen látható terv *Alföldi* Györgynek, az iroda egyik vezető tervezőjének bemutatott munkája.)

Az ünnepélyen megnyitón *Németh* Gábor, Szentendre város polgármestere egyebek közt elmondta, hogy az egylet építészei az önkormányzatot segítő tevékenységükkel alapvetően hozzájárulhatnak a *kiegyensúlyozott* városfejlesztési koncepció kialakításához. A kiegyensúlyozottságnak azért van itt fontos szerepe, mivel csak a különböző érdekek összeegyeztetésével van esély arra, hogy Szentendre „ne csak tékeink megőrzésére, de fokozott felelősség is. Ugyanakkor jó lenne, ha a város többi része is megtarthatná vagy megtalálná, kialakíthatná saját, az ott lakók számára a „hely szellemét" sugárzó arcát.

Az önkormányzat mindenesetre bízik abban, hogy a közös tervek megvalósításához az Építész Egylet segítséget és hathatós támogatást tud nyújtani. A város egyesületei közül — ezzel a kiállítással — először a Szentendrei Építész Egylet lép a nyilvánosság elé. Példájukat a polgármester reményei szerint más egyesületek is követik majd.

(bognár)

— *Végezetül, sokan fölvetik, komoly presztízsveszteséget okozhat az országnak, ha az állampolgárok nemzetközi fórumokon keresnek jogorvoslatot. Erről mi a véleménye?*

— Nem hiszem, hogy ez csorbítaná Magyarország nemzetközi tekintélyét. Világméretekben tízezer esetben kerül sor hasonló lakossági akciókra. Ellenben nem csupán presztízs, *de súlyos anyagi veszteséget jelenthet az ország számára,* ha a parlament döntésképtelenné válik ebben az ügyben.

Dobszay János

zetekben az egy főre jutó átlagtermőterület mintegy 10,2 hektár. A szóban forgó földellátottság nagyjából megegyezik a nyugateurópai országok farmergazdaságainak egy főre jutó földellátottságával, de czeknél a hatékonyság és a jövedelmezőség lényegesen magasabb. Jellemző, hogy például egy nyugatnémet mezőgazdasági munkás jelenleg mintegy 70 főt (1949-ben csupán 10 főt) képes ellátni. Hazánkban kereken 25 főt.

Az előzőekben említett, *kierőszakolt torz üzemméretek ellené-*

Pang a pesti tőzsde

Az elmúlt héten — a megelőző időszak élénkülése után — újra *rendkívül lanyha* forgalom mutatkozott a *Budapesti Értéktőzsdén.* Mindjárt hétfőn megdőlt az idei év *negatív* forgalmi rekordja, amikor is mindössze húsz ügyletben, névértékben szám-

nali ügyletben írd és mondd: *20 darab* IBUSZ-részvény forgott, ebből tíz 4800 forintos, a pénteki másik tíz pedig már csak 4750 forintos áron. Nem sokban javította a képletet az a két *opciós ügylet* sem, amelyet kedden, 20—20 da-

Allert, Michael Nr. 34, 35, 36

1663 wird er in der Neusohler Zunft registriert. Weil er aus Altenstein (Pommern) kam, mußte er der Zunft drei Zeugen stellen, um aufgenommen zu werden. Er hat *redlich* die Goldschmiedekunst gelernt, und *eine Zeit lang in der Wanderschaft ehrlich zugebracht*. Da er kein Meisterstück weisen wollte, und wegen seiner Abstammung sollte er eine Zahlung an die Zunftkasse leisten. In den Jahren 1685, 1687 und 1690-1692 war er Zunftmeister (*magister cehae*).

Schätze 1991

Alföldi György

az alábbi tervpályázat on költségmegtérítésben részesült 31. számú pályaterv egyik mappája.

A Budapesti Televizió Adóállomás és Mikrohullámú Központ fejlesztésére kiírt tervpályázat, 1970.
Magyar Épm.Műv. 1971.3.sz.2-8.l.
8.l.

ALFÖLDI GYÖRGY >>>

A politikai akarat

ad többletet a város fejlődéséhez

Alföldi György építész, a Rév8 Rt.vezérigazgatója a józsefvárosi rehabilitációról, város, politika és építészet összefüggéseiről beszél Pásztor Erika Katalinának (ÉF).

A Józsefváros életében volt egy pillanat, valamikor a 19. század derekán, amikor úgy tűnt, hogy központi helyzetbe kerülhet, de Budapest egyesülése (1872) után az ugrásszerű fejlődésnek indult gyáripar a Soroksári út környékére települt. Ez a terület beragadt sajátos kisiparos világával. Az 1830-as árvíz lerombolta a meglévő falusias települést, majd ipari elemekkel átszőtt udvarházas városrész alakult ki, amit a századforduló konjunktúrája sem tudott áttörni. Az I. világháború után Józsefváros lassan fejlődő rész maradt, néhány mai napig látható torzóval. A Baross utca és környéke kárpitos, üveges, asztalos negyedként 1945 után még inkább elindult lefelé, hiszen ezek az iparágak elvesztették jelentőségüket. Mindenki előre gyártott bútort, lakást, konfekció cipőt vásárolt.

Városfejlesztési koncepciónk abból indul ki, hogy a város direkt módon nem fejleszthető, hanem természetes fejlődésen megy keresztül, amibe jól vagy rosszul lehet beavatkozni. Megpróbálunk olyan kereteket szabni ennek a fejlődésnek, ami szerintünk a rossz irányokat tompítja és a jó irányokat erősíti. Melyek ezek a jó irányok? Azok, amelyek a legkevesebb közösségi beavatkozást igénylik és azok, amelyek leginkább az egészséges piaci mechanizmusok közelében vannak. Egy város különböző területei versenyeznek egymással, mindegyiknek az a célja, hogy jó legyen ott lakni és hogy fenn tudja magát tartani. Józsefváros ma nem képes eltartani önmagát, gőzerővel dolgozik azon, hogy egyáltalán szinten maradjon. A kerületi rehabilitációs projekt elve az, hogy 50% alatti közösségi részvételt szabad csak felvállalni, és az önkormányzat a megtakarított pénzt azokra a részekre költse, amelyek a legrosszabb állapotban vannak.

Egy szabályozási terv jellemzően arról szól, hogy egyén és közösség közé hova húzom meg a határt. Keretjellegű szabályozási tervet raktunk le az asztalra és külön örülök, hogy polgármesterünk is a rugalmas szabályozás mellett áll ki, amit ugyanakkor a fővárosi zsűrikben sokan támadtak. A rehabilitáció kapcsán mindig a szabályozási tervre helyezzük a hangsúlyt, miközben ez csak az egyik eleme eszközrendszerünknek. Előzetesen készíttettünk szociológiai felméréseket, piackutatásokat, amelyekkel egyrészről azt próbáltuk kitapogatni, hogy az itt élő emberek merre mennének tovább, saját életútjukat hogyan alakítanák, másrészről a piac mit vár tőlünk, mit szeretne, ha piacra vinnénk. Ezután készült a szabályozási terv, ami végül is csak egy műszaki keret.

Mindeddig meg voltam győződve arról, hogy a magyar állam alkotmányos elhatározása, hogy lakhatást biztosít minden polgárának, de ez nem így van. Ennek ellenére úgy gondolom, hogy az önkormányzatnak gondoskodnia kell azokról, akik saját maguk képtelenek erre. Tisztán és átláthatóan ki kell válogatni azokat, akik rászorulók: ők kapjanak támogatást a bérleti díjra, és a közösség 100%-os támogatását pedig csak azoknak biztosítsuk, akik képtelenek önmagukat fenntartani. Ez az, ami ma még nagyon szemlesütősen zajlik, ezeket a lépéseket soha nem meri felvállalni egyik politikai erő sem.Az egész kerületre kidolgoztunk egy olyan társadalmi programot, amelynek leírt és deklarált célja, hogy az emberek ne járjanak rosszabbul, mindenki tudjon egyet előre lépni, hogy a lakók mozgatása közben egy átlátható, emberhez méltó, fair folyamat működjön. A kerületben a rossz minőségű önkormányzati lakások aránya kiugróan magas a fővárosi átlaghoz képest, ezzel kell valamit csinálni, különben eleve gátjává válik bármilyen fejlesztésnek. E 12 ezres lakásállomány átstrukturálása az egyik legfontosabb cél.
A helyzet a gyakorlatban az, hogy az önkormányzat jelenlegi feladatainak csak kb. 10%-át képes teljesíteni. Próbáljunk meg csak 50%-ot felvállalni, és annak 80-90%-át teljesíteni. Ennek sokkal jobb lenne az optikája, sokkal tisztább üzletet lehetne kötni az egyes polgárokkal. Itt ma még mindenki olyan hitben él, hogy be kell menni, sorba kell állni, vagy le kell fizetni valakit vagy szerencsésnek kell lenni, és akkor lesz lakása. Sokkal tisztább lenne 3-4 ezer olcsó üzemeltetésű, jó állapotú lakás felépítése, amelyekért mindig beszedhető annyi lakbér, amiből a lakások ténylegesen fentarthatók. Ehhez illeszteni kell egy értelmes szociális támogatási rendszert azok megsegítésére, akik nem bírják a lakbért kifizetni. Ma a Józsefvárosban élő nyolvanezer ember 10-15%-a nem lesz képes soha, semmilyen bérleti díjat fizetni. Ez bizony elég nagy kihívás: itt 8-10 ezer ember számára kell lakást biztosítani.

A kerületben megvalósuló első nagy projektünk, a Corvin-Szigony előkészítése alatt is komoly felméréseket csináltunk, mert számtalan különböző élethelyzet van, amire megoldási alternatívákat kell kínálnunk. Ezekből a felmé-

Víztorony Budafokon

TERVPÁLYZAT

Az új évezred érdekes építészeti pályázata volt – és minden bizonnyal egyik jelentős építkezése lesz a budafoki 3.000 köbméteres víztorony építése. A víztorony tervezésére a Fővárosi Vízművek Rt. országos nyílt pályázatot írt ki, melyre huszonhárom pályamű érkezett.

A beérkezett pályaművekből 2002 tavaszán két kiállítást is rendezett a pályázat kiírója, a Fővárosi Vízművek Rt. Előbb Budafokon, a Campona Bevásárlóközpontban, majd a MEO, Kortárs Művészeti Gyűjteményben voltak láthatók a makettek és a pályázati rajzok.

2.

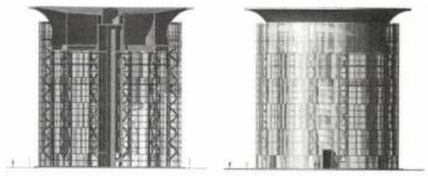

3.

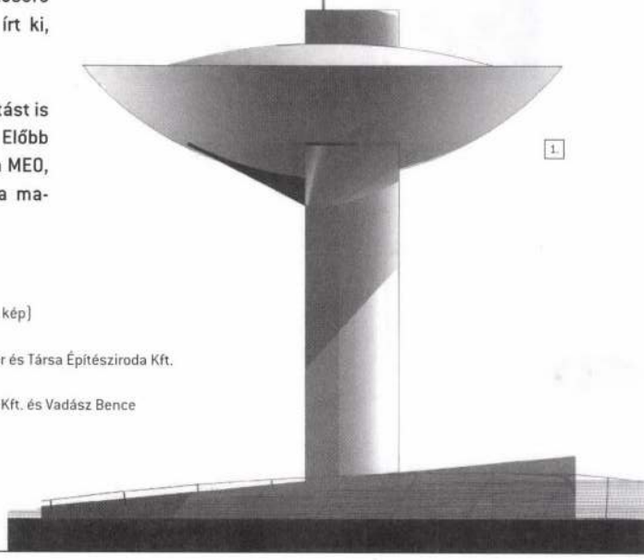

1.

I. díjas a Narthex Építészeti Kft., a pályamű szerzői:
Perényi Tamás, Kovács István, Dr. Palócz Miklós és Kolossa József (1. kép)
II. díjas a MÉLYÉPTERV C.E. Kft. (3. kép)
III. díjas (megosztva) az X.Y.Z. Építész Stúdió Kft. (2. kép) és a Schüller és Társa Építésziroda Kft.
IV. További három pályamű részesült megvételben:
az Építész Stúdió Kft. (Keller Ferenc és munkatársai), a Mérték Stúdió Kft. és Vadász Bence

KOLLER JÓZSEF, LANTAY ATTILA

Mezőgazdasági Iskola, Keszthely

Tervező: Koller József - Lantay Attila
Építtető: Keszthely város Önkormányzata
Átadás éve: 1999, Keszthely Tapolcai út 1/C.

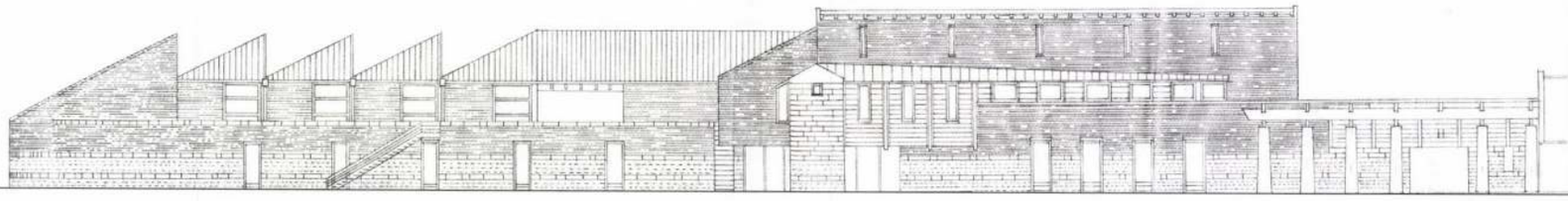

A tervezési folyamat meghívásos tervpályázattal indult.
A feladat a Karmelita rendház kertjében a meglévő kolostor épületével együttest alkotva 6 tantermes, tornatermes új egység létrehozása volt. A terv a meglévő és megtartandó épületek, a jellegzetes kőkerítés egyszerű tömegekkel való továbbkomponálása. A nyugati oldalon lágy, kőből és téglából készült falazat szaladt végig, amely a közlekedőtereket határolja. A hullámos fal az északi homlokzaton befordulva apszisként fejeződik be a tornaterem bejáratánál. Az iskola két szintjén ritmusosan szűkülő, bővülő, helyenként galériás folyosó kíséri a tantermi és tornatermi szárnyat, ami a tornateremben kis nézőterré alakul át.

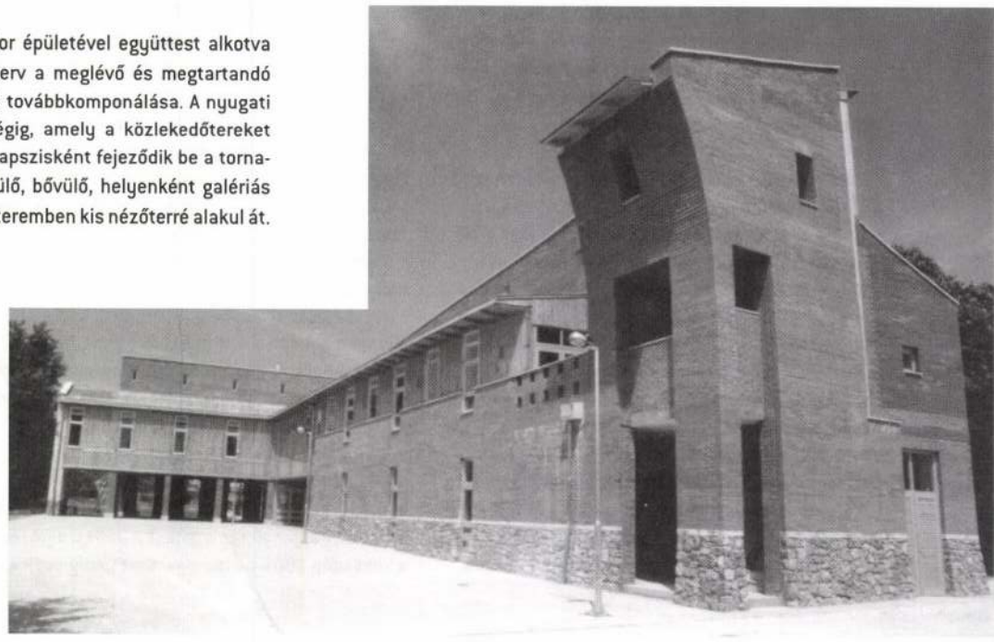

FLEISCHER TAMÁS >>>

A közlekedés útban van?

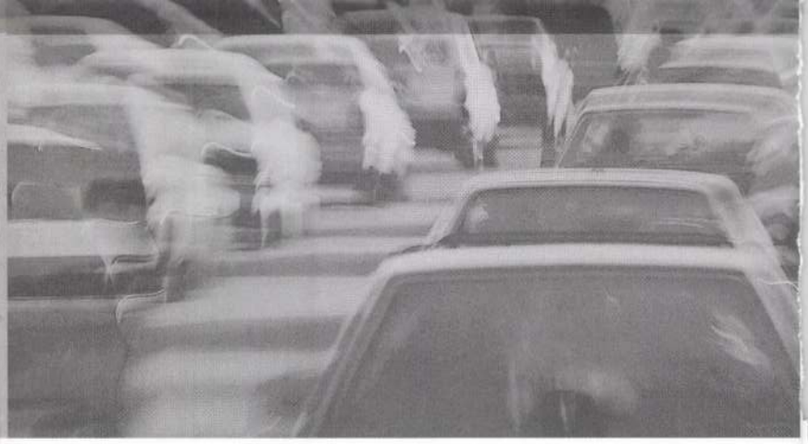

Részletek Fleischer Tamás előadásának szerkesztett változatából. Az előadás 2002. április 11-én hangzott el az Andrássy út és vidéke címmel rendezett ankétsorozat keretében. Forrása Fleischer Tamás korábbi írása, „A közlekedést leginkább a forgalom akadályozza", mely megjelent a Föld Napja Alapítvány „A természet romlása, a romlás természete" című kiadványában.

Alpári Gyula után

MI VAN ÚTBAN?

Hétköznaponként reggelente 25 teli autópálya kapacitásának megfelelő forgalom akar átpréselődni London belvárosi részeinek az úthálózatán. Utasaik idejük felét rendszeresen torlódásban, sorbanállással töltik. Ma már nyilvánvaló, hogy nem lehet kiépíteni azt az úthálózatot, amelyik ezt a forgalmat képes lenne fennakadások nélkül lebonyolítani. Aki mégis meg akarná próbálni, annak nyilvánvalóan le kellene bontani a város egy részét, és ezzel azoknak a célpontoknak egy részét is, amelyek felé a közlekedők eljutni igyekeznek. Lehet, hogy előbb-utóbb egyensúly alakulna ki – csak éppen ennek áldozatul esne maga a város.

London főpolgármestere egy másik irányt hirdetett meg 2002 elején: a tervek szerint egy év múlva, 2003 februárjától öt angol font torlódási díjat kell fizetniük mindazoknak, akik autóval kívülről át kívánják lépni a belvárosi zóna határvonalát. Ezt a belvárosi zónát a nagyobb pályaudvarokat felfűző körutak határolják, ami, ha budapesti megfelelőjét keressük, körülbelül a Dózsa György út, vagy a Fiumei út vonalának feleltethető meg. Azt, hogy 25 autópályányi kapacitást a centrumban nem szabad kiépíteni, Londonban olyankor mondták ki, amikorra már harmadannyi irányból ténylegesen autópályák ömlesztik a városra a forgalmat, és számos közülük egészen a belső városrészekig vezet. Budapestet négy irányból támadják az autópályák (M1, M3, M5, M7), és jó lenne, ha a kijózanodás itt még azelőtt következne be, hogy további négy irányból a hasonló kapacitások megépülnének (M2, M4, M6, S10). Ezt a példát lezárva, húzzuk alá, hogy a torlódások, a zsúfoltság tekinthető ma az elsőszámú közlekedési problémának a világ számos nagyvárosában – olyan városokban is, ahol sok új út épült az utóbbi évtizedekben, és olyanokban is, ahol kevesebb. A zsúfoltság egy viszonyt fejez ki: nevezetesen a közlekedni kívánó autók mennyisége és a rendelkezésre álló hely közötti viszonyt. Ezt a viszonyt azonban kétféleképpen lehet interpretálni. Az, hogy a kettő közül melyiket választjuk, alapvetően befolyásolja a továbbiakban, hogy merre fogjuk keresni a megoldás lehetőségeit.

A ZSÚFOLTSÁG EGYIK ÉRTELMEZÉSE: „KEVÉS A HELY"

A hatvanas-hetvenes évek közlekedéstervezői megközelítésében az az értelmezés dominált, miszerint a zsúfoltság attól van, hogy kevés a rendelkezére álló hely. Tehát az a feladat, hogy bővítsük a helyet: teremtsünk kapacitáskínálatot a közlekedési igények kielégítéséhez. Ez a tervezői szemlélet az autós közlekedés szemszögéből elemez mindent, és ebből a szempontból tekint minden akadályozó tényezőre. Eszerint útban vannak a házak, útban vannak a fák, útban vannak a kerékpárosok, a gyalogosok, zavaróak a gyalogátkelőhelyek, a megállók, útban van a villamossín, a villamos, a buszmegálló, a busz, a járda. Útban van maga a város, hiszen a haladás – a szabad autós haladás – útjában áll. Ami pedig útban van, azt el kell takarítani: eszerint a feladat az, hogy hozzáigazítsuk a várost az autós közlekedés kívánalmaihoz. A fentieken alapuló tervezési eljárások kudarca azonban, – nevezetesen az a tény, hogy az infrastruktúra kiépítésével sehol nem lehetett utolérni és kielégíteni a városi közlekedés iránti igényeket, – arra késztette a közlekedéstervező szakmát, hogy fokozatosan átértékelje alapvetőnek tekintett célkitűzéseit.

A ZSÚFOLTSÁG MÁSIK ÉRTELMEZÉSE: „TÚL SOK AZ AUTÓ"

A kilencvenes évek és az ezredforduló várostervezési megközelítésében már érvényre jut annak a belátása, hogy lehetetlen kizárólag a kínálati tényezők növelésével kielégíteni az igényeket, ezért a keresleti oldal megváltoztatásával is foglalkozni kell. Csökkenteni kell az igényeket, mert nincs arra mód, hogy minden felmerülő igényt közlekedési megoldásokkal elégítsünk ki. Nem arról van tehát szó, hogy rosszabb ellátottsági színvonallal kellene beérni, hanem arról, hogy átfogóan kell mérlegelni, vajon a kívánt szolgáltatást valóban a több közlekedés segítségével lehet-e feltétlenül elérni, vagy esetleg inkább a potenciális célpontoknak a városon belüli jobb szervezésével, a városi élet egészének a figyelembevételével, tiszteletben tartásával, kiszolgálásával. A közlekedéstervezés alapállása megváltozik: már nem a várost akarjuk a közlekedés követelményeihez igazítani, hanem ellenkezőleg, a közlekedést próbáljuk beilleszteni a városi élet kívánalmai közé. Ez esetenként és helyenként azt is jelenti, hogy kiderül, ott és akkor az autó van útban, és az adott helyen a korlátlan használata nem engedhető meg. És ha ez a megfogalmazás sok „vérbeli autós" számára először elfogadhatatlannak is tűnik, a megközelítés esélyeit javítja, hogy fokozatosan egyre több közlekedő is rájön: jóllehet mindent, – járdát, gyalogost, fát és házat – megpróbáltak eltakarítani az útjából, ő mégsem tud gyorsabban haladni, most már a másik autós miatt. Mára a városi közlekedés egyik fő akadálya maga a forgalom lett, a forgalom, amit maga a közlekedő ember idéz elő azzal, hogy napról napra beül a kocsijába.

A TENGELYEK ÜZENETE

Ahogy a fentiekben megkülönböztettük a közlekedéstervezés két egymástól gyökeresen eltérő felfogását, úgy a városrendezést is végigkíséri egy kettősség. Az egyik vonulatot a természetbe, a tájba simuló görög város példázza, térben körbejárható, minden oldalról megkomponált nézetű épületeivel, – a másikat a tájat átalakító, a környezetet kevéssé figyelemre méltató római építészet. A római építész számára csak az számított, ami éppen épült: az új császárfórumok kiépítésekor sokszor az elődöket is semmibe vették, amikor az új fórum könnyedén rátenyerelt egy korábbi fórum sarkára. Hasonlóan jártak el a a római villák építésénél, ahol az egyes épületeket gondosan tájolták, de az épületegyüttes harmóniájával nem törődtek. Közel másfél évezredet ugrunk most az időben. Ismét Rómában vagyunk, 1450 körül. V. Miklós pápa elhatározza, hogy méltó kialakítással emeli meg Szent Péter templomának és a Vatikánnak a jelentőségét. Leon Battista Alberti tervet készít, amelyben három egyenes út legyezőszerűen fut össze Szent Péter templománál. A terv – mint oly sok más reneszánsz városterv – soha nem valósul meg, de mégis alapjává válik egy várostervezési gondolatnak, a szétfutó egyenes utak kijelölésének.

A legyezőszerűen szétterülő utak eszméje azonban nem közvetlenül jutott át Róma tengelyébe. Előbb még, 1500 körül Bramante volt az, aki a reneszánsz kertek építésének szervező elvévé tette: az épület és a kert tengelye essen egybe. Ez az elv teljesedett ki a barokk kertépítészetben, ahol a tengelyek áthatoltak a kert falain és azon túl is folytatódtak. A legismertebb példák Franciaországból származnak, ahol XIV. Lajos kertépítésze, Andre LeNotre 1661 és 1700 között alakítja ki a Versaillesi parkot. Andre LeNotre másik, talán még híresebb munkája a Tuilleriák kertjének átalakítása Párizsban. A kertet korábban LeNotre apja és nagyapja hozta létre, de 1670 körül kapja meg a barokk távlatot, amikor is az Elysiumi mezőkön keresztül a főtengely kifut a végtelenbe.

A gesztus, ahogy a reneszánsz kert falai kinyílnak és a tengelyek összekapcsolódnak a külvilággal, megismétlődik kétszáz évvel később, amikor az európai városok falai nyílnak meg. Párizsban éppen a Champs Elysées válik etalonná, báró Haussmann részben ennek rendszeréhez igazítja városrendezési elképzeléseit. Addigra a végtelenbe futó főtengelyt Napoleon megszakítja saját diadalívének elhelyezésével – de a vonal tovább él, sőt a 20. század végére 4 km-rel távolabb kiépül a Defence, Párizs kihelyezett hivatali negyede, az út tengelyében az új diadalívvel, amiben kormányhivatalok kaptak elhelyezést, többek között a Közlekedési Minisztérium. A 19. század második felében Róma és Párizs példáját minden magára valamit is adó európai város másolni kezdi. Ezek közé tartozik Budapest is. (...)

S a nagy elődök mellett bemutatok egy nagy utódot is. Száz évvel később, 1970 körül indult ugyanis még egy példa az európai városépítészetben a Haussmann-t kissé elkésve követő birodalmi városépítészeti beavatkozásra. Annak idején ugyan többet hallottunk az Elnöki Palota építéséről, mint az útról, de a városszövetbe való legnagyobb mértékű beavatkozást kétségtelenül a hozzá vezető több kilométer hosszú egyenes Bulvardul Unirii kialakítása okozta. Egyébként az „Egyesülés útja" elemeinek elnevezései is szimbolikusak. Kiindulópontja a Piata Alba Iulia, ahova az egyesülés előtt a Burebista és a Decebál utak érkeznek. Ők azok a két évezreddel korábbi dák fejedelmek, akiknek a birodalma a Dnyesztertől a Tiszáig terjedt...

résekből jöttek ki azok a bázis-számok, amelyek szerint az önkormányzatnak a közprogramra kb. 10,5 milliárd forintra lesz szüksége. Az önkormányzat vagyonpolitikai oldalon jobban jár, mert a 600 új lakás egy nagyságrenddel nagyobb értéket fog képviselni, mint az az 1100 szutyok, amit le kívánunk bontani.

Szociológusok, újságírók körében a bontásokkal kapcsolatban egy csomó sztereotípia jön elő, az érintettek viszont erre a kérdésre változatosan reagáltak, egy konkrét helyhez csak a lakók 15-20%-a ragaszkodik. Minden egyes embert kommunikációs eszközökkel is támogatni kell, hiszen itt nagyon sokan vannak, akik ezekkel a szép, színpadias dolgokkal, mint pl. jövőkép, nem tudnak mire menni, mert nem értik. Néznek tévét, talán olvasnak újságot is, de nem jön át nekik az információ. Az ilyen embernek hiába tennénk ki például egy keretes hirdetést arról, hogy a házát holnap lebontjuk, biztos, hogy nem fogja fel. Éppen ezért a személyes kommunikációnak itt elsődleges szerepe van, fontos, hogy kollegáim menjenek és ismerjenek meg mindenkit. Ez a módszer elég jól bevált, ezt mi találtuk ki, máshol officiálisabb viszonyok vannak. Stabil pontá kell válnunk az emberek számára, ez az alapja az ő biztonságérzetüknek is. Bár nagyon pozitív visszajelzéseket kapunk, a tulajdonosok oldalán nehéz a helyzet, hiszen két önkormányzat a tulajdonosunk, akiknek elvileg örülniük kellene, hogy cégük felvállalja ezt a személyes kommunikációra épülő bizalomépítési feladatot. Ez nem elvárás velünk szemben, ha finoman akarok fogalmazni, és munkánknak ez a legkalandorabb része. A Sárkány *[Sárkány Csilla - a szerk.]* meg én személyes garanciaként épültünk be a cégbe, tehát mi hitettük el a kollegákkal, ők meg az emberekkel, hogy a közösség komolyan törődik a sorsukkal.

A Corvin-Szigony projekt indításakor úgy gondoltuk, hogy jó lesz az, ha a projektre egyetlen befektetővel szerződünk. Ha az ország helyzete billeg, akkor is tud majd lavírozni és hosszabb távon gondolkozni, amire munkafolyamatait és pénzét is rá tudja építeni. Az alapkoncepció most sem változott: a rehabilitációt az önkormányzat, a közösség irányítja. Hiba volt, hogy az előző tendernél az emberek számára ez az üzenet nem jött át, az egész a befektető projektjeként jelent meg, holott ez rehabilitáció, nem egy zöldmezős beruházás, ahol telket adunk el és a befektető azt csinál, amit akar. Utólag úgy gondolom, hogy hiba volt hinni a kizárólagos befektetőben is. Ez Magyarországon - vagy talán egész Európában - ma még zavaros helyzetekhez vezethet. Látható, hogy tavalyi próbálkozásunknál a befektető azonnal, az első lehetséges alkalommal megpróbálta megforgatni a közösséget. Nyugat-Európában is létrejöttek a hozzánk hasonló funkciójú, de más konstrukcióban működő vegyesvállalatok, amelyeket public-private partnership-nek neveznek (PPP, szó szerint közösségi-magán partnerség, magánfinanszírozás közcélra). Ezektől csillogó szemmel várták a csodát, mostanra a szakértők óvatosan megfogalmazták, hogy ez ott is a közpénzek megpumpolása. Pedig többszázéves praxisuk van abban, hogy egy közösség hogyan tárgyal az üzleti partnerekkel, a felek milyen metódusokkal létesítenek kapcsolatot egymással, de az üzleti élet ott is lekezeli egy kicsit a közösségi szférát.

Akármilyen rosszul működik is egy demokratikus rendszer a városban, ez nem ok arra, hogy ne használjuk. A technokratáknak és a bürokratáknak semmi indokuk nincs arra, hogy a demokratikus intézményrendszert kikerüljék. Az, hogy a Nemzeti Színház esetében ez a dolog ilyen falsul zajlott le, az építészeknek legalább annyira hibájuk, mint a politikának. Nekem még az is belefér, hogy a politika hibázzon. Miért ne? Mi történik? Ötmilliárd éve nyomjuk itt az ipart ezen a golyóbison, abból nem tudom hány ezer éve emberként és egyre inkább településekbe rendeződve, ebbe belefér néhány tévedés. A demokratikus rendszernek az önkormányzat a helye. A kollegáim is mindig pipák rám, mikor elmondom nekik, hogy attól, hogy megaláznak minket, belénk törlik a lábukat, ezt nem lehet kitörölni. Aki várospolitikába akar beavatkozni, annak vagy be kell lépnie egy testületbe és annak rendje és módja szerint a döntéseket végig kell küzdenie, vagy szakértőként kell ezt a testületet segítenie, hogy egyre jobb döntéseket hozzon, de a döntés joga a testületnél marad. Nem lehet másutt. Ezt gondolom arról a kérdésről, hogy van-e olyan helyzet, amikor jobb egy technokrata jó döntés, mint egy demokratikus rossz döntés. Szerintem jobb a demokratikus rossz döntés. Van ilyen. Tévedni joga van az embernek.

A város nem építészeti kérdés. Az építészet jelen stádiumában nincsenek izmusok, sokkal inkább sztárok - bár én azt mondanám, hogy egyéniségek - vannak. Egyre inkább a sajátos életutak felmutatása történik az építészetben is, és én hiszek is a kemény, személyes felelősségvállalásban. Ez történik Richard Meier, Renzo Piano, Jean Nouvel vagy a többi sztárépítész esetében is: mindahány egyfajta önazonos és fényes út. Amikor azt mondja a politikus Renzo Pianonak, hogy a Potsdamer Platz körül olyan teret kívánok létrehozni, amely kifejezi, hogy Berlin az európai kultúra fővárosa, amely felmutatja azt a kontinuitást, ami az 1920-as évek berlini metropoliszától vezet korunk multimédia bizniszének világába, pontosan ez a politikai akarat az, amely többletet ad a város fejlődéséhez. Renzo Piano csinált erre egy Marlene Dietrich teret, s mindaz, ami ott felépült, abszolút precíz, pontos válasz. Itt már van design. Itt a producernek nagy felelőssége volt abban, hogy hogyan válogatja össze a filmben szereplő sztárokat. Piano volt a rendező - meg pár szerepet is ő játszott ebben a filmben - , míg a producer a politikus, azaz a berlini szenátus volt. A városkép eszköz. Berlin egy szépen iparosodó város volt az 1920-as években, Európa egyik olyan városa, amely nem az európai modell mentén fejlődött, hanem egy new yorki típusú fejlődésen ment át. Ugyanakkor Berlin nem kikötőváros, nem kereskedelmi csomópont, hanem egy mezőn épült város, amit az ipar és a korabeli médiabiznisz lökött fel hihetetlen magasságokba. Majd egy fasiszta város lett belőle, később Kelet-Berlin és Nyugat-Berlin, ami után ott maradt egy olyan helyzet, amelyben Európa fél attól, hogy Berlin esetleg nagy német főváros akar lenni. A politikusok nagyon okosan kitalálták, hogy hogyan kerülhetik ki a csapdákat, mit lehet ebből kihozni, mi a cél, hova tartanak? Akkor találták ki a „Berlin, Európa kulturális fővárosa" üzenetet. Berlinnek a háború után is voltak jelentős nemzetközi építészeti projektjei, tehát csak a hagyományokat csatornázták egybe, és Pianonak pontos forgatókönyvet adtak. Magyarországon az a baj, hogy a magyar építészek nem értik, hogy nem ők az ész, hanem ők a kéz, ha durván akarok fogalmazni, és a másik oldalon nem értik, hogy nem az építésznek kell kitalálnia, hogy mi az üzenet. Mi itt Józsefvárosban próbáltunk az esélyek és lehetőségek között úgy lavírozni, hogy legyen üzenete ennek a területnek is. Azt, hogy mit gondolunk egy világváros egyik szeletének építéséről, ma Budapesten csak veled tudjuk megbeszélni. Ha a tegnapi ülésen *(lakossági fórumon - a szerk.)* erről - identitásról meg ehhez hasonlókról - csacsogtam volna, ott megköveztek volna engem az öregasszonyok, de egy fővárosi építészeti zsűrin sem tudom elmondani, hogy pontosan miről van szó.

Ha valakinek nem tetszik az én házam, attól az nem egy suttyó, akit esztétika órákon kellene arra oktatnom, hogy szeresse az én építészetemet, hanem azt kell belátnom, hogy ő partner. Szerintem más szinteken is ez a gond: bejön hozzám egy butikos, aki a pénzcsinálásban láthatóan profi, és azt hiszi, hogy mindenhez ért. Amerikában és Nyugat-Európában talán egyszerűbb vagy szisztematikusabb a rendszer, mert ott tudja a gazdag ember, hogy ha ő egy profi múzeumot akar csinálni Los Angelesben, akkor az építészek között is a profit kell megtalálnia. Tudja, hogy növeli az ingatlan értékét, ha azt a legjobb tervezi. A profi színházi igazgató a saját házának berhencs öregasszonyát nem hozza be Nemzeti Színház tervezőnek, hanem egy nemzetközi pályázatot ír ki, és a legjobbat kéri fel. A másik oldalról nézve: ha valaki kockáztat a vagyonából jónéhány milliárd forintot, az majdnem ugyanolyan szellemi teljesítmény, mint vonalakat húzni egy papírra, tehát minimum partneri szinten kell őt kezelni, nem baromi lenézően, hogy ez a büdös pénzember adja ide a pénzét és én majd megmondom neki, hogy mi a jó. A partneri viszonyban és ebben a Corvin-Szigony projektben az az én feladatom, hogy segítsem a befektetőket abban, hogy a budapesti piacon unikum termékkel tudjunk megjelenni, hogy az tényleg eladható legyen. Azt remélem, hogy komoly pénzember ezt meg is fogja érteni.

Alföldi György építész

MAGYAR HÍRLAP
Főszerkesztő: Kocsi Ilona
Cím: 1087 Budapest, Kerepesi út 29/B.
Telefon: 210-0050, 210-2484
Fax: 334-0712
Megj. pl. sz.: 41 336; Megj. gyakor.: napilap
1999. 07. 01. csütörtök
» OBSERVER «
OBSERVER BUDAPEST MÉDIAFIGYELŐ KFT.
OBSERVER Budapest Médiafigyelő Kft.
1084 Budapest, Auróra u. 11.
Telefon 303-47-38, Fax 303-47-44
marketing@observer.hu http://www.observer.hu

Lassan őröl a MűvészetMalom

Új kulturális központ születhetne Szentendrén – A város múzeumi struktúráján is változtatni kell

Átadták Szentendrén a régóta épülő úgynevezett MűvészetMalom egy részét, ahol megnyílt a helyi képzőművészek tárlata. Az alkotók az eladott művek árának felét felajánlották a rekonstrukció folytatására, melynek eredményeként egy új művészeti központ jönne létre.

Jelenleg a „Szentendrei tárlat" látható a MűvészetMalomban

FOTÓ: SZIGETI TAMÁS

A Szentendrére látogatók néhány napja új, impozáns kiállítótérre csodálkozhatnak rá a Bogdányi úton, az egykori, elhagyatott fűrészmalom felújított épületegyüttesének egy részében. A három nagy teremben azoknak a helybéli művészeknek a tárlata látható, akiknek most régi vágyuk teljesült: műveikkel megjelenhetnek saját városukban, s az új intézmény vezetői egyelőre beléptidíjat sem kérnek az érdeklődőktől.

Szentendrét már az 1890-es évektől a modern magyar művészet egyik kiemelkedő műhelyeként tartják számon. Itt alkotott többek között Ferenczy Károly, Vajda Lajos, Barcsay Jenő, Bálint Endre, Kmetty János, Czóbel Béla. A kortárs művészek közül Szentendréhez kötődik Deim Pál, Farkas Ádám, ef Zámbó István, Péreli Zsuzsa, fe Lugossy László.

A Bogdányi úton található egykori fűrészmalom, amely a városi önkormányzat tulajdona, sokáig romos állapotban, elhagyatottan állt, csupán szükséglakásoknak adott otthont. Deim Pál, Szentendrén élő Kossuth-díjas festőművész vetette fel először, hogy a malmot művészeti célra kellene használni. 1991-ben 43 szentendrei képzőművész és a Szentendrei Építész Egylet tagjai elhatározták, hogy alapítványt tesznek a XX. századi szentendrei képzőművészetet bemutató múzeum létrehozására, melynek az ipari műemlékként számon tartott malom adna helyet. Az alapítványt 1993-ban jegyezték be. Ekkor megalakul az a négy főből álló (Alföldi György, Kocsis József, Száva Pál, Szuromi Imre) építészcsoport, amelynek tagjai vállalták, hogy ingyen elkészítik a nagyszabású beruházás terveit. Egy évvel később az Országos Műemlékvédelmi Hivatal kiadta az építési engedélyt. 1995-ben pedig az Országgyűlés 90 millió forint címzett támogatást szavazott meg a rekonstrukcióra. Újabb esztendő múltával pedig a városi önkormányzat és a Szentendre Művészetéért Alapítvány létrehozta a Malom Kht.-t a múzeum működtetésére – ezzel végre megindulhattak a munkálatok.

Alföldi György építész vezette több éven a Malom Kht.-t. Mint most mondja, hiányzott Szentendrén egy olyan állandó átfogó gyűjteményegyüttes, amely megrajzolná az elmúlt száz esztendő helyi művészettörténetét, és árnyalná a szentendrei művészet sajátos jellegét. A közhasznú társaság azzal a koncepcióval jött létre, hogy a malomban alapítson egy olyan múzeumot, amely a Szentendrén egykor és most alkotó művészek műveit méltó környezetben mutatja be az érdeklődőknek. A terv része volt, hogy egy új típusú, korszerű, múzeumi-művészeti intézmény szülessen: magában foglalna múzeumot, kiállítóhelyet, tudományos műhelyt, klubot, informatikai-dokumentációs központot, műtermet és galériát. Ez a múzeum Szentendre művészetének gyűjtő-, őrző- és bemutatóhelye lehetne, és helyet adhatna a szentendrei állandó képtárnak is. Alföldi szerint szükségszerű lenne a jelenlegi szentendrei múzeumi struktúra megváltoztatása, hiszen a megyei önkormányzat által fenntartott kisebb múzeumok alig látogatottak (kivétel a Kovács Margit Múzeum), megoldást jelenthetne tehát, ha az általuk őrzött gyűjtemények egy része letétként átkerülne a „MűvészetMalomba", amely aztán folyamatosan saját gyűjteményrészekkel bővülhetne.

Az építész hozzátette: noha az előző városi önkormányzat „mostohagyermekként" kezelte a malmot, a mostani képviselő-testület láthatóan mindent megtesz azért, hogy mielőbb létrejöjjön az európai modern múzeumokhoz hasonló művészeti központ.

Miakich Gábor, Szentendre polgármestere szerint a város egyedül nem képes fenntartani egy ilyen jellegű nonprofit intézményt, ezért partnereket keres. Nemrég megalakult egy ad hoc bizottság, melynek feladata kialakítani a most már végleges koncepciót, amely szerint a malom közgyűjteményként működhetne. Miakich Gábor reméli, hogy a megyei önkormányzat és a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma nyitott lesz az együttműködésre. A városi önkormányzat a korábban megítélt parlamenti támogatáshoz saját forrásból több mint 70 millió forinttal járult hozzá, de a beruházás befejezéséhez ennél jóval több pénzre lenne szükség. Hiszen, ha elkészül az impozáns építmény, akkor a malomban egy Műcsarnok méretű (csaknem 3000 négyzetméternyi) kiállítási tér állna rendelkezésre.

Domokos János, a kht. jelenlegi ügyvezetője kérdésünkre közölte, a beruházás folytatásához és egy nagyszabású millenniumi kiállítás megrendezéséhez pénzt kértek a millenniumi pályázaton, ám az igényelt 129 millió forint helyett csupán 3 milliót kaptak. Ez a méltánytalanul kis összeg természetesen szinte semmire nem elegendő, ezért újabb pályázatokon fognak részt venni.

Hadnagy Zsolt, a Pest megyei közgyűlés alelnöke lapunknak elmondta, hogy az általuk fenntartott múzeumok jövőjét ők is csak úgy tudják elképzelni, ha a gyűjtemények egy részét átköltöztetik a malomba. Gondot jelent azonban, hogy néhány esetben, például az Ámos Imre-hagyatéknál szerződés rögzíti, hogy a művek csak a jelenlegi helyükön állíthatók ki, ezért, ahol mód nyílik rá, meg kell egyezni az örökösökkel a helyváltoztatásról. Hadnagy Zsolt szerint a MűvészetMalom nemcsak a szentendrei művészek alkotásainak, hanem a közép-magyarországi régióban tevékenykedőknek is reprezentatív bemutatkozóhelye lehetne. Az épület unikális építészeti adottságai miatt rendezhetnének itt vándorkiállításokat, nyaranta képzőművészeti táborokat, konferenciákat. Az alelnök elképzelhetőnek tartja, hogy a megüresedett ingatlanok értékesítéséből befolyt összeg egy részét a malom rekonstrukciójának befejezésére fordítanák, és a költségek kiegészítéséhez újabb pályázatokon indulnának. A malom közös működtetésének részleteiről legkésőbb októberig szeretnének megállapodni a szentendrei városi önkormányzattal.

• Balogh Gyula

Alföldi György epitén

Ahogy tetszik 1991 V. 24

A város mint élőlény

Beszélgetés Alföldi Györggyel

Pogány Ira

Szentendrén, pár méternyire a Duna-parttól áll egy ipari műemléknek nyilvánított, a XIX. században épült egykori fűrészmalom. A városban élő különböző művészcsoportok 1990 óta próbálnak összefogni azért, hogy ezt az omladozó épületet megmentsék, és gazdasági haszonnal is járó kulturális intézményt alakítsanak ki benne. A Malom Múzeum tervének gazdája most a városi önkormányzat által alapított közhasznú társaság, amelynek ügyvezetője Alföldi György építész.

– Általában szakmai egyetértés van abban, hogy célszerű lenne a Szentendre belvárosában most itt-ott eldugott múzeumok anyagát elhelyezni a Malomban. Csakhogy az önök becslései szerint az omladék helyreállítása is félmilliárd forintba kerülne. Miért fontos, hogy ez a pillanatnyilag megalomán víziónak tűnő ötlet megvalósuljon?

– Nekem azért fontos, mert tudni akarom: lehet-e a mai világban a közösség által megfogalmazott cél érdekében átfordítani egy épület sorsát. A városnak pedig azért lenne nagyon fontos, mert Szentendrének ehhez a belső területéhez a bájos meg a barokk jelzők mellé lassan hozzácsapódik a konzumváros jelzője is, amivel nem tudnak azonosulni a szentendrei emberek. Ez a város a Duna-kanyarban kizárólag az idegenforgalomból él, de nem él meg – legfeljebb egyes emberek profitálnak belőle. Közben az infrastruktúra, a közterületek állaga rohamosan tönkremegy, és még csak elképzelés sincs arra, hogy lehetne megállítani ezt a folyamatot, és mit lehetne tenni azért, hogy a szentendreieknek ismét pozitív érzelmi kapcsolatuk legyen a saját városukkal.

– A járhatatlan utcák, a csordogáló szennylé, a csatornabűz és a fokhagymás lángospára városában talán nem éppen egy ilyen, költségét tekintve bizarr tervvel kellene foglalkozni – akkor sem, ha nagyon tiszteletreméltó a kitűzött kulturális cél.

– A múzeum az első lépcsőfok lehet a város fellendítésében. Egyébként azért is olyan lassan, tapogatózva, sok érdeket és gondolatot megvizsgálva folyik ennek az intézménynek a tervezése, mert azt gondoljuk, hogy nincs szükség még egy múzeumra, amely ráakaszkodik az állami emlőre. Olyan típusú közösségi intézménynek kell létrejönnie, amely tud hatékonyan gazdálkodni a beléje fektetett tőkével.

– A Malom-terv különböző változatait már megjárták néhány reménybeli támogatónál. Milyen volt a fogadtatása?

– Korábban hagyományos adatgyűjtést folytattunk: itt koldultunk ötszázezret, ott egymilliót. A kht. januári megalakulása óta azt mondjuk: a gondolat, az üzenet, amelyet a múzeum fel akar mutatni, létezik Szentendrén, és ez a szentendrei művészet, amely az 1900-as évektől európai formátumú mestereket hozott létre. Őket akarjuk megmutatni a nagyvilágnak, és ezzel ki is emelni a várost a világ többi helyesnek tartott városkája közül. A szentendrei művészet bemutatására születnek a pályázatok, a Szentendre Művészetéért Alapítvány álítja össze azt a kiállításcsomagot, amely lehetne talán a Malom Múzeum anyaga, és ezek a kiállítások nemsokára el is indulnak a világba. Az idegenforgalomért folyó kíméletlen taposásban nem lehet az első sorba kerülni azzal, hogy matyóhímzéses blúzokkal és régi gramofonokkal csábítgatjuk a turistákat. Ezért egyáltalán nem gondolom megalománnak a Malom Múzeum tervét – azt gondolom, hogy ez egy olyan merész ötlet, amely, ha megvalósul, nemcsak Szentendre, hanem az egész Duna-kanyar, sőt Budapest idegenforgalmi vonzerejét jócskán meg fogja emelni.

– Mindenesetre valóban egy városrendező építészhez méltó terv. Létezik olyan szakma, hogy urbanista?

– Szerintem nincs ilyen szakma. Rengeteg fajta ember foglalkozik a várossal: építészek, szociológusok, műszaki emberek, közigazgatásiak, közgazdák – és mindegyik azt gondolja, hogy igazán az ő szakterülete a város. Közben pedig mindegyikre együtt lenne szükség, ahogy a város sem csak egy műszaki keret, nem csak a házak szövete – de ezen túl az ott élő emberek együttesét is városnak hívjuk.

– Tehát a város olyan, akár egy velünk együtt élő lény?

– Az. Egy régebbi európai város építészeti egységeiről egy kis túlzással óráról órára le lehet olvasni az ott lakó emberek tevékenységét. Vegyük Budapestet, amely remek példa arra, hogy a századfordulóra hogyan alakul ki a káoszból egy modern város struktúrája és hogyan teremtik meg hozzá az anyagi feltételeket. Kezdő építész koromban nem értettem, miért vannak a budapesti belvárosban nagy, zárt erkélyek, és miért nincsenek a VIII. kerület házain. Az akkori városépítési szabályokból derül ki, hogy mindenre, ami a telekhatárról kilógott, évi bérleti díjat kellett fizetni a városkasszába. A belvárosi magas lakbérek mellett a háztulajdonosok megengedhették maguknak a nagy, zárt erkélyeket. A VIII. kerületben viszont a kevésbé módos lakók lehetőségeihez igazították a ház külső képét. Ott már semmi sem lóg ki az épületből, és minthogy a háztulajdonosnak az volt az érdeke, hogy a telekből hozzon ki minél többet, jöttek a szűk udvarok, a háromszoros körfolyosó.

– Tehát egy építési rendből is kiolvasható a közösség állapota?

– Nagyon is jól. Az első világháború előtti rövid fellendülés korában megint csak nőni kezdtek az udvarok, és meglehetősen szoros egészségügyi szabályokat kényszerítettek a háziurakra. Majd jött a gazdasági válság, és megint engedélyezték a folyosói vécét, a csatornába be nem kötött nagy házakat, és megint összezsugorodtak az udvarok. Muszáj volt engedélyezni a terület maximális kihasználását, mert az építkezés pangott, viszont hihetetlen mennyiségű ember került vissza az országba, s belőlük rengetegen a fővárosba húzódtak be, ezért lakóterületeket kellett biztosítani.

– Ma egyfajta elv nélküli szabadelvűséget, a közösség útvesztését-útkeresését tükrözi az építészet…

– Valahány év távlatából a ma épített környezetünkre mint a társadalmi tanácstalanság emlékművére fogunk tekinteni. Ha az építész ma magának csinál házat, kemény, konstruktivista formát hoz létre. Ez a szakmai meggyőződés azonban rendre meghátrál a megrendelő elképzelései előtt. A Finta József tervezte Bank Center például Andrew Sarlos eszméit tükrözi arról, milyennek kell látnunk a nagy hatalmú pénzintézeteket.

– Olykor azt hisszük, a nagy hatalmú nyugati cégek olyasmit plántálnak ide, a provinciákra, amelyek odahaza már rég lejátszottak. Azaz bóvlit szoknak ránk.

– Megesik, de például az ING Bank egy világhírű építészt hozott ide, egy igazi nagy sztárt, aki egy századfordulós palotát alakított át oly módon, hogy jelenkori építészeti érték született. Átfordította a sorsát. Ahogyan az a ház ott, az Andrássy úton viselkedik, az nemhogy túl van a magyar provincializmuson – az maga a csúcs. A Siemens háza a III. kerületben szintén az első vonalba tartozik. Egyszóval nem kell attól félnünk, hogy ezek az idegenek megrontják a városainkat. Nehezen dolgozzuk fel, hogy a játszma hármassá vált: idáig volt az építész meg a közösség, az ő érdekeik érvényesültek úgy-ahogy, most pedig belépett a saját pénzét befektető megrendelő. Ezt az építészek egy része úgy reagálja le, hogy bezzeg a pénz diktál. Pedig a beruházó csak úgy viselkedik, mint egy filmproducer: tudja, hogy a pénzéért milyen hatásokat akar elérni és ehhez szerződtet rendezőt meg színészt.

– Egy új építészeti gondolatokat kutató nemzetközi szervezet kiírására ön is pályázatot készített a budapesti VIII. kerület egy részének képzeletbeli rekonstrukciójára. Miért találta izgalmasnak ezt a feladatot?

– A VIII. kerületben erőteljes népességváltás zajlott le, és mára izgalmas multikultúra alakult ki azzal, hogy ott telepedtek meg nagy számban romák, és viszonylag nagy számban kínaiak. A népesség jelentős része vidékről költözött be, és nem éppen az átalakulást a maguk javára fordítani képes rétegekből. Akik ide jöttek, egyszer már tönkrementek valahol Nyíregyháza vagy Záhony körül, és itt sem őket várták a lehetőségek. Ezeknek az embereknek nem városi kultúrájuk van, számukra a város egy díszlet, nincsenek érzelmi kapcsolataik vele. Borzasztó bizonytalanság érződik tehát, amikor az „illetékesek" úgy döntenek, hogy legjobb a leromlott házat egyszerűen felújítani, mert ebben a döntésben csak azok az emberek nem jelennek meg, akik ott laknak. A VIII. kerületiek jó része munkanélküliként egész napját odahaza, és többnyire az utcán tölti. Életritmusuk teendő és lehetőségek híján lelassul. Beszűkülnek azért is, mert életterük, az utca semmiféle jótékonyan ható élményt nem kínál. Tehát azt gondolom, hogy fel kell erősíteni a városnak azt a funkcióját, hogy terepet biztosít a közösségi életnek. Adjuk vissza a közösségnek a földszinti zónát, de nem úgy, hogy üzleteket rakunk mindegyik kapualjba. Itt nincs vásárlóerő, és a tipródó kis boltok csak erősítenék a pusztulás és a kiúttalanság látványát és életérzését. Hozzunk hát vissza mindenféle kisipari tevékenységet, amely részben az ott lakókat is kiszolgálja, de minden képpen otthonossá teszi számukra a környezetet és segítheti feltámasztani azt a rég elfelejtett örömöt, amelyet a pozitív emberi cselekedet ad.

– Az utcán zajló élet számára milyen közösségi tereket nyitna meg?

– A műemléki rehabilitációnak az a koncepciója, hogy az utcák funkcióját az udvarokba telepítik: összenyitják az udvarokat, parkokat hoznak létre abban a hitben, hogy a lakók ott kényelmesen élhetik az életüket. De ez nem jön be, mert zavaróan összekeveredik a közös a magánszférával – mintha valaki a hálószobán keresztül vinné a vendégét a nappaliba. Szerintem a házak külső fala a közös zóna, ehhez kapcsolom a földszinten zajló munkát – azt a bizonyos kisipari tevékenységet – és van a privát zóna, az udvar, ahová lezavarhatom a gyerekeket játszani. Nem nyitom azonban össze az összes ház udvarát, mert több száz ember nem tud közösséget alkotni. Belátható csoportokra méretezve alakítom ki a belső szabad teret. Eközben, hogy a külső életnek is teret adjunk, szélesíteném az utcákat; még az autókról se lenne helyes megfeledkezni…

– Egyszóval valamelyest megbontaná a hagyományos városképet?

– Úgy mondanám, hogy visszakeresném a gyökereket, és egy új rendszert építenék rájuk. Ezt nevezem a városszövet újragondolásának.

– A pályázatot kiíró Europan szervezet nagyon fontosnak tartja a szociális gondolatot…

– Igen, azon a területen szociális bérlakásokat kellene építeni. Nem hiszem, hogy a szociálpolitikai támogatás felhasználásával a roma családoknak házakat kell adni valahol a falu szélén, mert képtelenség, hogy a legleromlottabb réteg tagjait milliós vagyonokkal terhelik meg. Őket szidjuk aztán, ha az állami támogatásból felépített házaikat elkótyavetyélik mindenféle csalóknak, hogy egy kis készpénzhez jussanak, holott magunk hozzuk őket ebbe a helyzetbe. Ezeket az embereket más módon kell támogatni a mindennapi életükben, és ez a támogatás ne váljon álságossá.

– Olyan olcsó bérlakásokra gondol, amelyek fenntartása nem kolonc a bérlőn?

– Igen, és nem egyes házakat kell építeni, hanem vissza kell hozni a nagyméretű építést. Lehet építeni lakást vállalkozásban és aztán eladni, épülhetnek szociális bérlakások, ahol viszont számolni kell azzal, hogy a bérlő nem fizeti a lakbért, de ha legalább a közüzemi számlákat rendezi, máris beljebb vagyunk a világban. És lehet a kettő között egy átmenet: vannak, akik hajlandóak saját munkájukat áldozni arra, hogy lakhassanak valahol. Őket meg lehet tanítani arra, hogyan kell egy társasházat létrehozni és üzemeltetni. De nem létezhet rendezési terv anélkül, hogy ne tudnánk, a megjelölt utcákban milyen típusú házak fognak épülni. Hiszen ettől függ minden további lépés. Az előkészítésnél pedig együtt kell gondolkodnia építésznek, közgazdának, jogásznak, szociológusnak; egy kapcsolatteremtő embert is alkalmaznék, aki segít abban, hogy megtaláljuk a lakók különböző csoportjaival a kapcsolatot. A város így tudná követni igazán a közösség igényeit.

Találkozás Szarvas Józseffel

„Megszólalni, ahogyan csak én tudok”

Szarvas József tíz évig volt a Vígszínház tagja. Meghatározó szerepeket játszott, mégis úgy érzi, hogy váltania kell. A jövő évadtól Kaposvárra szerződik, ahol a tervek szerint látható lesz a Pinceszínházban most bemutatott Emigránsok, melyben – Ternyák Zoltán partnereként, Kőváry Katalin rendezésében – Szarvas József alakítja XX szerepét.

Bóta Gábor

– Sok rokonvonása van XX-el, akit az Emigránsokban játszik. Egy korábbi interjújában például beszélt arról, hogy magányosnak, elhagyatottnak érzi magát, a városban mintha nem találná a helyét…

– Tanyán nőttem fel, ott is és a városban is lényegében magányosnak éreztem magam. A gyermekkorban átélt magányosság determinál.

Négyen vagyunk testvérek, a testvéreim vidéken maradtak, az egyik rendőr, a másik most éppen kocsmát próbál vezetni, a harmadik segédmunkás. Így a gyerekkori magányosságom állandósult, mert azt, amit én Pesten csinálok, ők nem is értik.

– Ön miért akart abból az életformából kitörni?

– Egy amatőr társulatba jelentkeztem, ahol kétmondatos szerepet kaptam. Egy általam nagyon szeretett együttesbéli társnőm megjegyezte, milyen ízesen beszélek a színpadon. Gondoltam, milyen érdekes, ha az ember föl-megy a színpadra, olyanná lesz, amilyen szeretne lenni, és ezért még meg is dicsérik.

– Voltaképp a dicséret hiányzott önnek?

– Azt hiszem, igen. Bár azóta is nehezen viselem a sikert is, a bukást is, elbújok előlük, számomra mindkettő magányos műfaj. De azt is nehezen viseltem, hogy nagyon keveset dicsértek gyermekkoromban. Nem nagyon illettem én a mi meglehetősen zárt családunkba. Nem tudtam elképzelni, hogy parasztemberként éljem le az életemet, ahogy hiába tanultam ki a hentesmesterséget, hentes sem szerettem lenni. Azt gondoltam, kell lennie valahol egy olyan helynek, ahol én békében tudnék élni.

– Ez a hely nem az iskola volt. Hosszú ideig képtelen volt leérettségizni. De énekelni tanult a konzervatóriumban, s egy vizsgáztató tanár annyira tehetségesnek tartotta, hogy felajánlotta, felvételi nélkül felveszi a Zeneakadémiára. Ehhez már tényleg kellett volna az érettségi… Miért ment ennyire nehezen a tanulás?

– Nálunk a tanulás nem volt központi kérdés. Gyakran egész hétvégén kapálnom kellett, emiatt készületlenül mentem az iskolába. Nem tanultam meg tanulni, a főiskolán átok volt velem egy színpadra kerülni, mert hosszú ideig képtelen voltam bemagolni a szövegemet. Kemény iskolát jártatott ki velem Horvai István és Kapás Dezső a főiskolán, ahová meglehetősen későn, huszonöt évesen kerültem. Már voltak megrögzött szokásaim, modorosságaim, ezek miatt majdnem ki is rúgtak. Komoly munkát jelentett Horvainak és Kapásnak, míg előbányászták a valódi egyéniségemet.

– Ennek ellenére parádés szerepeket – például Ványa bácsit, Bicska Maxit – kapott a vizsgaelőadásokban, s amikor elvégezte a főiskolát, egyszerre négy pesti színház is hívta.

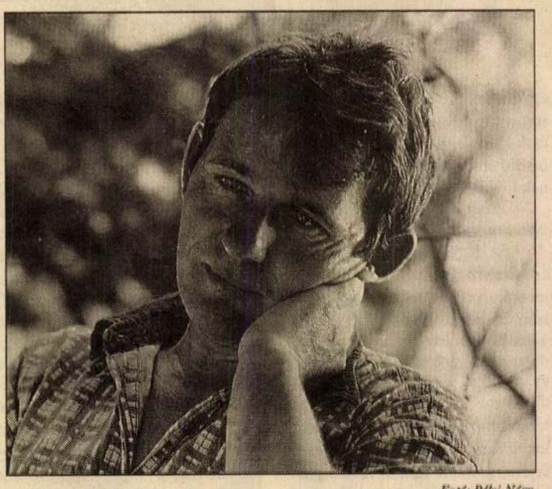

Fotó: Pélyi Nóra

– Hívtak a Nemzetibe, a Katonába, a József Attila Színházba és a Vígbe.

– Miért a Víget választotta?

– Leginkább Horvai miatt. És amiatt, hogy Ascher Tamás éppen akkor rendezte a Vígben az Ördögöket – kaptam is benne szerepet. Akkoriban szinte megbolondultam Dosztojevszkijért; a Karamazov testvéreket játszottuk a főiskolán. Diákként még tátott szájjal álltam a Petőfi Sándor utcában a Katona József Színház tablója előtt, és arról ábrándoztam, hogy Istenem, ha egyszer én ebbe az együttesbe kerülhetnék. De nem tartottam magam késznek erre, azt gondoltam, nem létezik, hogy én megfeleljek a társulat igényeinek.

– Tulajdonképpen tehát gyávaságból szerződött a Vígbe?

– Meggyőződésem, hogy igen. Abban bíztam, hogy Horvai és Kapás engem ott már ismer, nem kell elölről kezdenem a bizonyítást, lényegében ott lesznek ők nekem apukaként. De igazából vidékre akartam visszamenni. Számomra kudarc volt, hogy több helyre hívtak Pestre, azt gondoltam, hogy jövök ahhoz, hogy én válasszak. Egyszerűen vissza akartam menni Debrecenbe. De Horvaihoz és Kapáshoz rendkívül erős volt az érzelmi kötődésem. Ma is úgy érzem, hogy a színpadon az emberi kapcsolatokon keresztül visz az út a jófajta, minőségi munkához. Ma sem hiszek a rideg profizmusban. Fontos megtanulni a szakmát, de a tehetség csak akkor hívható elő, ha emberileg közel kerülünk egymáshoz. És ebből a szempontból egy kicsit csalódtam a Vígben.

– Kiderült, hogy ez nagyüzem, és ott nem úgy működnek a kapcsolatok, mint a főiskolán?

– Pontosan ez derült ki. Horvaival, Kapással nemigen dolgoztunk együtt, s már ez is fájdalmat okozott. A Vígben egyébként nagyon jó csapat jött össze, reméltem, hogy közösen csinálunk egy kitűnő színházat. De én mégis vereséget szenvedtem a Vígben.

– A Víg úgynevezett polgári színház, s nem biztos, hogy azt a nyers valóságot igényli, amit Ön az egész alkatával behoz a színpadra.

– Ez egyrészt igaz. Másrészt, ha én nem vagyok a Vígszínházban, akkor nem játszhatom Kárpáti Péter Az út végén a folyó című darabjában, amely ugyan hatalmasat bukott, de szerintem jó előadás volt. Egy ilyen erősen naturalisztikus darabot a Pesti Színház közönsége nem fogad be – a Katonában siker lehetett volna. Ezután a bukás után be is mentem Marton László igazgatóhoz a felmondólevelemmel. De ő arra kért, maradjak. A színház, és személyesen Marton megpróbált nekem való szerepeket keresni. A Két úr szolgája címszerepét is ezért kaptam, de az előadás szakmai szempontból csak félsiker volt. Megviseltek ezek a kudarcok. Megviselt, hogy én, mint a Víg egyik jól foglalkoztatott embere, a nézők számára mégsem tudok meghatározó személyiséggé válni. A vígszínházi publikum nem is igen ismer, alig játszottam a nagyszínpadon. Az Oidipusz királyban volt még ott főszerepem, az is a Színházi Sátorban. Jól érzékelte Marton László, hogy üzleti szempontból kockázatos engem fölengedni a nagyszínpadra.

– Ön nem tanult meg elegánsan viselkedni, frakkot viselni a színpadon… tudna például egy Molnár Ferenc vígjátékban játszani?

– A főiskolán második év végén Csehov A dohányzás ártalmassága című jelenetével vizsgáztam frakkban, és két számot énekeltem a Mágnás Miskából szintén frakkban. Horvai azt mondta, hogy „Jóska, magának ma még a frakk is jól állt.” Ha valaki frakkot húz, akár valóságosan, akár képletesen, az belső kérdés is. Azt hiszem, alkalmas vagyok arra, hogy akár még frakkot is húzzak. Nem hiszem, hogy a legfőbb értékem a vidékiségem, de tudom, hogy az alkatom sok mindent meghatároz.

– Igazi sikert nem is tudott elkönyvelni magának a Vígszínházban?

– Olyan sikert, amelyben összejött a szakmai és a közönségsiker, nem. Ilyen volt a Leonce és Léna, de az nem a Vígben, hanem a Budapesti Kamarában jött össze. És majdnem ilyen a Pesti Színházban a Dühöngő ifjúság, de annak ellenére, hogy életem egyik meghatározó élménye, tudom, hogy ez még jobb előadás is lehetett volna. Az Emigránsokban, a Pinceszínházban most nagyon jól érzem magam. Tudom, hogy professzionalista szempontból nem minden állja meg a produkcióban a helyét, de, hogy igaz és őszinte, sőt helyenként katartikus, az egészen bizonyos.

– Mit vár Kaposvártól?

– Azt akarom kipróbálni, hogy tudok-e még nagyszínházban is katartikus élményt adni a nézőknek.

– Miért éppen a kaposvári színházban próbálkozik?

– Erre mondok egy példát. A Oidipusz előadásában közreműködtek az Arvisura Színház tagjai. Ott álltak körülöttem a színpadon, és űztek, hajtottak valami felé. Bárkire néztem közülük, mindenhol láttam olyan tekinteteket, amelyek segíteni akartak nekem, amelyekről éreztem, hogy visznek egy cél felé. Ez igazán közösségi élmény volt. Kaposvárott még mindig megvan ennek a hagyománya, ott szakmájukat rendkívüli módon szerető, lelkes emberek dolgoznak. Azt várom, hogy ők belőlem kipréselnek valamit, amit én egykor tudtam, de nem vagyok róla meggyőződve, hogy ma is tudom. Kíváncsi vagyok arra, képes vagyok-e még úgy megszólalni, ahogyan csak én tudok. A Vígben sajnos sokszor szólaltam meg úgy, ahogyan nem tudok.

Kellemtár

Albert Mária

Némileg elkésve pillanthattuk meg az üknagymamamák csipkés kis alsóingeit A divathölgy diszkrét bája című kiállításon a Kiscelli Múzeumban. A melltartó – a divathölgyet koronként jellemző darab – ugyanis két évvel ezelőtt volt százéves, az a fehérneműcég, amely ezt a tárlatot szponzorálta, pedig még 1986-ban ünnepelte alapításának centenáriumát. Ám születésnap vagy más jeles alkalom nem feltétlenül szükségeltetik egy tárlathoz. S minthogy

Különben pedig az egész ancúg szabadon látható volt a hatos villamoson, tavaly nyári ruha gyanánt hordták a harmincon inneni nők.

A visszautalás i[illegible]

rancs–smaragdzöld–türkízkék összeállításaival már két esztendővel ezelőtt megjósolta a csak idén uralkodó európai színvilágot.

Most pedig úgy érezhettük, mintha egy reneszánsz főúri vigalom közepébe kerültünk volna. Ezt az érzetet az olasz Alta Moda valóban csodálatos anyagai erősítették föl; a kollekciót ezekből tervezte Zób Kati. Idén is sok volt az arany ragyogás, de nem lett domináns. A fehéret magától értetődően a fekete ellen-

Alföldi István

A pécsi Janus Pannonius Múzeum-ban művei szerepelnek. A művész a két világháború között a haladást tartotta ébren.

Múzeumi séták.

1972. III. 10. 18.55 D.Tv.

ALFÖLDY JÁNOS, ötvös

ÉRMEI, PLAKETTJEI: .-...HALADÁS/V.S.E. jobbra lépő atléta kezében koszorúval. A felirat fe[l]
lett szárnyaskerék a magyar koronával. Pajzsalaku 80+40 mm. egyold. vert
ezüst és bronz. 91.old.

SZIGETI ISTVÁN: Alföldy János ötvösművész érmei és
plakettjei 91.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
--------- XIX. 1963. 26.sz. Bp.

ALFÖLDY JÁNOS, ötvös

Szül. 1902. Debrecen. Iparműv. Főiskolát végzett. Szombathelyen lakik.
ÉRMEI, PLAKETTJEI: .-1932.-CONCOURS HIPPIQUE 1932, vágtató csikós karikás ostorral balra. 230 mm. egyold. öntött, bronz. 92.old.

SZIGETI ISTVÁN: Alföldy János ötvösművész érmei és plakettjei 91.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------ XIX. 1963. 26.sz. Bp.

ALFÖLDY JÁNOS, ötvös

Szül. 1902. Debrecen. Iparmüv. Főiskolát végzett. Szombathelyen lalki.
ÉRMEI, PLAKETTJEI: .-1961.-TÁRSADALMI MUNKA ÉRDEMÉREM
60 mm. egyold. vert, bronz. 9[illegible].old.

SZIGETI ISTVÁN: Alföldy János ötvösművész érmei és plakettjei 91.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------ XIX. 1963. 26.sz. Bp.

ALFÖLDY JÁNOS,ötvös

Szül.1902.Debrecen.Iparmüv.Főiskolát végzett.Szombathelyen lakik.

ÉRMEI,PLAKETTJEI:.-1943.-SCHOLA CANTORUM SABARIENSIS 1933-1943.három éneklő ifjú feje balra,a szélvényen két sor kotta,..mm.egyold.vert ezüst,bronz.Készült Dr.Werner Alajos az iskola karnagyának bucsuztatására. 92.old.

SZIGETI ISTVÁN: Alföldy János ötvösmüvész érmei és plakettjei 92.old.

AZ ÉREM,Közlemények az éremgyüjtés köréből.XIX.évf. 1963. 26.szám. Bp.

ALFÖLDY JÁNOS, ötvös

Szül. 1902. Debrecen. Iparmüv. Főiskolát végzett. Szombat helyen lakik.

ÉRMEI, PLAKETTJEI: .-1959.-ÉPITSÜK-SZÉPITSÜK-SZOMBAT HELYT, az oladi kilátótorony, alatta fogaskerékben: 1959. 60 mm. egyold. vert aluminium. 92. old.

SZIGETI ISTVÁN: Alföldy János ötvösművész érmei és plakettjei 92. old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből. XIX. évf. 1963. 26. szám. Bp.

ALFÖLDY JÁNOS, ötvös

Szül. 1902. Debrecen. Iparmüv. Főiskolát végzett. Szombathelyen lekik.

ÉRMEI, PLAKETTJEI:. -1936. -EDSŐ DUNÁNTULI KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLITÁS 1936. SZENT MÁRTON CÉH ÉRME, Szent Márton lovon jobbra, előtte a földön koldus. 170 mm. egyold. ön. bronz. 92. old.

SZIGETI ISTVÁN: Alföldy János ötvösművész érmei és plakettjei 91. old.

AZ ÉRME, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
--------- XIX. 1963. 26. sz. Bp.

ALFÖLDY JÁNOS, ötvös

Szül.1902.Debreden.Iparmüv.Főiskolát végzett.Szombat helyen lakik.

ÉRMEI,PLAKETTJEI:.-1960.-ÉPITSÜK-SZÉPITSÜK-SZOMBAT HELYT,az oladi kilátótorony,alatta fogaskerékben:1960. 60 mm.egyold. vert,aluminium. 92.old.

SZIGETI ISTVÁN: Alföldy János ötvösmüvész érmei és plakettjei 91.old.

AZ ÉREM,Közlemények az éremgyüjtés köréből.XIX.évf. 1963. 26.szám. Bp.

ALFÖLDY JÁNOS, ötvös

Szül. 1902. Debrecen. Iparmüv. Főiskolát végzett. Szombathelyen lakik.

ÉRMEI, PLAKETTJEI: -1961. -ÉPITSÜK-SZÉPITSÜK-SZOMBAT HELYT, az oladi kilátótorony, alatta f fogaskerékben: 1961. 60 mm. Egyold. verö, aluminium. 92. old.

SZIGETI ISTVÁN: Alföldy János ötvösmüvész érmei és plakettjei 92. old.

AZ ÉRME, Közlemények az éremgyüjtés köréből. XIX. évf. 1963. 26. szám. Bp.

ALFÖLDY JÁNOS, ötvös

Szül. 1902. Debrecen. Iparműv. Főiskolát végzett. Szombathelyen lakik.
ÉRMEI, PLAKETTJEI: -1928. éMAGYAR CSERKÉSZ SZÖVETSÉG / III KERÜLETE SZOMBATHELY, 3 cserkész a magaslaton álló Hungária előtt. Álló tégla. 70+55 mm. egyold. vert bronz. 92.old.

SZIGETI ISTVÁN: Alföldy János ötvösművész érmei és plakettjei 91.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
--------- XIX. 1963. 26.sz. Bp.

ALFÖLDI JÁNOS /

Regzeli hangulat a Rábán

olaj 80 x 60

Zsennyei művésztelep kiállitása. Szombathely, 1956.

ALFÖLDY JÁNOS, ötvös

Szül. 1902-ben Debrecenben. Szombathelyen lakik. Középiskoláit is már itt végezte. Az iparművészeti Főiskolán Csajka István ötvösművésztanár tanitványa volt 1922-től 1927-ig. 91.old.

SZIGETI ISTVÁN: Alföldy János ötvösművész érmei és plakettjei 91.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyűjtés köréből.
------ XIX. 1968. 26.sz. Bp.

ALFÖLDY JÁNOS, ötvös

Szül. 1902-ben Debrecenben. Iparműv. Főiskolát végzett Szombathelyen lakik. Érmein kívül a szombathelyi Szalézi, a gellénházi és a rábagyarmati rk. templomok domborított bronz tabernákulumai dicsérik művészetét.
91. old.

SZIGETI ISTVÁN: Alföldy János ötvösművész érmei és plakettjei 91. old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyűjtés köréből.
------ XIX. 1963. 26. sz. Bp.

ALFÖLDY JÁNOS, ötvös

Szül. 1902. Debrecen. Iparműv. Főiskolát végzett. Szombathelyen lekik.

ÉRMEI, PLAKETTJEI: -1931.-Címerkör, fölötte 1931. H/DUNANTÚLI ÚRI ÉS NŐI FODRÁSZMESTEREK SZÖVETSÉGE/SZOMBATHELY, üres mező vésés céljára. 35 mm. vert bronz. 92.old.

SZIGETI ISTVÁN: Alföldy János ötvösművész érmei és plakettjei 91.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyűjtés köréből.
--------- XIX. 196[illegible]. 26.sz. Bp.

ALFÖLDY JÁNOS, ötvös

Szül. 1902. Debrecen. Iparműv. Főiskolát végzett. Szombathelyen lakik.
ÉRMEI, PLAKETTJEI: .-...HALADÁS/V.S.E. balra lépő nő, bal
jában koszorú, feltartott jobbjában kis Victoria szo-
bor. A felirat felett szárnyaskerék, de már korona nélkü
Palzsalaku, 245+140 mm. egyold. ön tött, bronz. 92.old.

SZIGETI ISTVÁN: Alföldy János ötvösművész érmei és plakettjei 91.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
--------- XIX. 1963. 26.sz. Bp.

megvéve

Alföldi János

szombathelyi szobrász
és festő

vód

Magyar Művészet

1936. Ril.

Tóth János – Első dunántuli képzőművészeti kiállítás.

Plaketteket és festmenyeket állitott ki.

Nálunk [illegible] hono

évekre esik, mig virágkorát a 1
évek végéig éli. A 10-es évek v
ben a magyar vonatkozásu litogr
dát az ugyancsak bécsi származá
litja fel. Az ő naiv és minden
leteinez képest már előkelő hel
vészetünkben Lántz Józsefnek a
sitott, tájképeket és várromoka
rajzait. E litográfiák megjelen
virágkorának kezdetével. És az
e heroikus élesztői, határtalan
szet, a nemzeti müvészet ügyét,
festészetben vagy a szobrászatb
után most szólal meg először ne
ban, belső szellemében és külső
tésü, nemzeti nangja. Az irók a
kodtak a magyar polgári társada
siettek a müvészek segitségére;

l'Augusteo (1934).

di quelli che abbiamo spodestato quando l'Italia era in pillole: era il Capo supremo della Cattolicità; e coloro che erano rappresentati presso di lui contavano su questa riserva. E la riserva era posta non sopra un territorio lontano, periferico o trascurabile, ma su Roma. C'erano delle potenze, lo si può dire apertamente, che si compiacevano che nel fianco dell'Italia fosse ancora una spina... Non per niente sino al 1874 un bastimento francese stazionò nel porto di Civitavecchia! Ora abbiamo tolto questa spina; le riserve sono cessate; Roma appartiene di diritto e di fatto al Re d'Italia e alla Nazione italiana ».

Solo l'energia illuminata di un grande Pontefice come Pio XI, e la somma sapienza politica, scaldata da un ardente

Alföldy János

Kisplasztikus és ötvös
Kombathelyen

Művészet 1937. 7 sz. 68 l.
(Dunántuli művészek.)

Bern Marzili-Bahn (4-5)

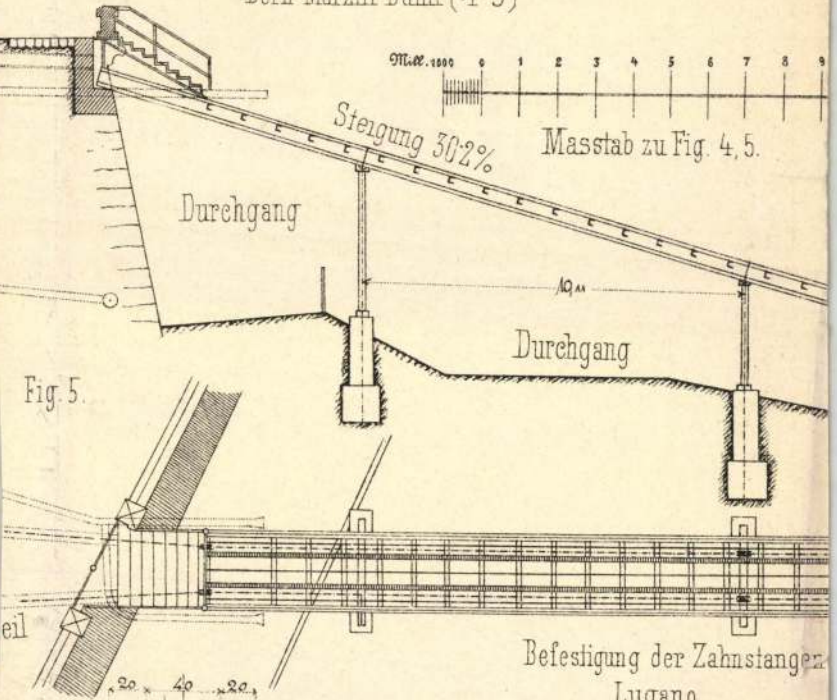

Fig. 5.

Befestigung der Zahnstangen
Lugano.

Fig. 7

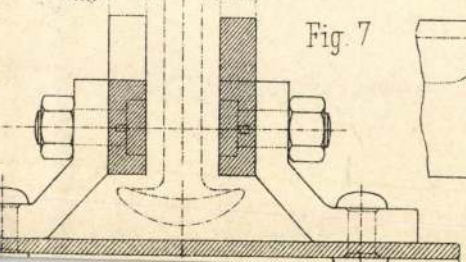

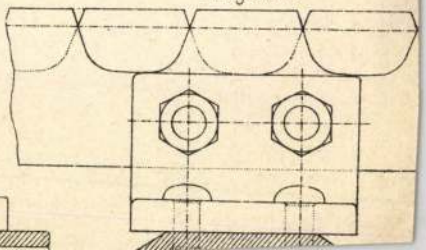

Alföldy János

festo-ci nobrász

Szombathely

laid

Trott Kö

1936. 152. l.

Kétszer

építési osztálya.

42.504. s z á m.

Ko.XI.-1933.

Müemlékek Országos Bizottsága.

B U D A P E S T

Alkotmány u. 2. sz.

Alföldy János

éremvéső és festő.

Szül. Debrecen 1902 nov. 29. Az elemi iskolát Nagyváradon, a középiskolát Szombathelyen végezte, azután a bpesti iparművészeti iskolában tanult. Főleg tájképeket fest.

Érmei: Szombathelyi sport-plakett, a szombathelyi cserkész-szövetség plakettje, a dunántuli úri és női fodrászmesterek szövetségének érme.

Több nincs.

írod

Ilu Pr magyarém. 118. l.

Érkezett 1904. január 7.

13/1904. sz. (Szeged, 1904. január 2-án 3. sz. a.)

A Szegedi Somogyi könyvtár és városi múzeum igazgatója jelenti a Szinnyei-féle csigagyűjtemény kiegészítő részének átvételét. (Tudomásul Szolgál, 1904. T. 7.)

Alföldi János

festő

Kombathely, köze-
lebbi cím nélkül

~~Úgy látszik álnév~~!

l.

Győrdunántúli tárl.

1944.

Rábanarti rezlet-
pantyll

Alföldy János festő

Szombathely

Kárpáty Kelemen

u. 15. sz.

MKSz 1947

Alföldi János

ötvös

1923 – 27

Ennisk 1930.

81. l.

Alföldy János
festő Szombathely

Z Rábaparti részlet,
pasztell

~~Kiállt~~
A Biczó Ilona-díj
1943. évi nyertese

Szent Márton Céh
szombathelyi tav. kiáll.
kat. 1943.

Könyvtár a ruban.

Jegyzetek.

Jegyzetek.

Alföldy János

Nemzeti Szalon

A l f ö l d y J á n o s.

1926. Szombathelyi Kpmüv-ti kiáll.

Nemzeti Szalon

Nagymezői részlet,olajf.
Pipascrét,olajf.
Napraforgok,olajf.
Gyöngyös part,vizf.
Sei erdő,olajf.

M.D.K.

Alföldi János

Baky Marica: "Felfedeztük a magyar Walt Disneyt" c. beszámolójában irja, hogy a 21 éves nagyváradi fiatalember megteremtette az első magyar rajzos trükkfilmet. "Csipkerózsika"meséjét dolgozta fel.
A lap bemutat három rajzot a rajzfilmből.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1946. Jan. 3-9.
IV. évf. 1. sz.

MAGYAR TÁVIRATI IRODA
Külföldi Sajtószolgálat Főosztály
FIGYELŐSZOLGÁLAT
Bp. VI. Dalszínház u. 1.
Tel.: 227-651, 227-488
Alföldi János,
Vasmegye, Szombathely
1952 JAN 27.

Megyénk képzőművészeinek két nagysikerű kiállításáról

276

[1]

A Vas megyei kultúrhét alkalmat adott arra, hogy a kultúra egyes területein lemérjük az eredményeket. A Vas megyei képzőművészek Sárvárott rendezték meg kiállításukat. A kiállított anyagot a népművelési minisztérium és a Népművészeti Intézet szakértői vizsgálták meg. Véleményük alapján a megyei tanács igen sok képet vásárolt.

A kiállításon főként a szombathelyi képzőművészeti munkaközösségi csoport művei szerepeltek. A sok szép kép között is kiemelkedett *Alföldi* János *„Rábarészlet"*, *Artner* Ferenc *„Zsennyei táj"*, *Burány* Nándor *„Sorokpart"*, *Lődör* Jenő *„Zsennyei tájkép"*, *Steffek* Albin *„Szövőgyári munkásnők"*, *Vargha* Károly *„Aszfaltozó munkások"* és *Reisz* Lajos *„Cséplés"* című képe. Igen érdekesek voltak *Fábián* Gyula balatoni akvarelljei, a sárvári várról festett szépiája, valamint *Fábiánné Biczó* Ilona *„Kertben"* című hangulatos képe. *Radnóti Kovács* Árpád *„Családi körben"* című munkás képével és *„Kisfiam"* című tájképével, *Radnótiné Fábián* Mária egy virágcsendélettel szerepelt. Jellegzetes volt Jaksa István *„Paraszt bácsi"*-ja. A képzőművészeti tanfolyam hallgatói közül *Kóbor* Jenő lakatos és *Pécsi-Unger* Károly kocsifényező képei kerültek kiállításra. A kiállított anyagot igen ízlésesen *Majtényi* Károly rendezte el, akinek *„Öregasszony"* című akvarellje és *„Erdei út"* című tájrészlete is feltűnt a kiállított képek között.

A sárvári kiállítás értékes anyagot mutatott be, de kissé hevenyészett volt. Nem hozta a fejlődés keresztmetszetét a felszabadulás óta, pedig ezzel érzékeltetve volna, milyen nagy utat tettünk meg. Megyénk dolgozói áhítoznak szép művek szemlélésére és a helyi művészek alkotásait is megbecsülik.

[2]

Ezt igazolja a szombathelyi képzőművészeti tanfolyam kiállítá

kultúrhét alkalmával rendeztek a szombathelyi múzeumban. A kiállított anyag nagyrésze cerúza- és szénrajz tanulmány volt. 80—100 darab anatomiai, fej- és figurarajz mutatta, hogy a növendékek nagy része túl van már a kezdet nehézségein és komoly művésszé kezd érni. A tanfolyam 32 hallgatójának nagyobb része munkás. Olyan munkások, akik napi munkájuk után az esti órákban tanulnak, művelik magukat.

A sok szép közül nehéz itt mindet felsorolni azokat, amelyek kiválóságukkal magukra vonták a figyelmet. A legszembetűnőbb alkotás *Benkő* László *„A szocializmus építői"* című ötméteres temperája, amely a monumentális festészetet képviseli. Általában nem eléggé kiegyensúlyozott az egész kép kompozíciója, azonban van benne lendület és ígéret arra, hogy a művész nagyobb teljesítményekre is képessé válik. *Unger* Károly igen sokoldalú, legtehetségesebb mint szobrász. Mell-, illetve fejszobrai igen sikerült alkotások. (Sztálin, Hegesztő munkás, Öreg munkás.) Művészi nívóju, lendületes és zamatos alkotás *Szabóné Hábetler* Márta *„Kazánfűtő"* című munkája is. A tanfolyam irányítói, *Radnóti Kovács* Árpád vezető és *Burány* Nándor előadó tanár igen eredményesen dolgoztak.

A Vas megyei kultúrhét képzőművészeti kiállításai felhívták a figyelmet arra, hogy a dolgozók a festészet és szobrászat terén is kiváló eredmények elérésére képesek. Pártunk minden lehetőséget biztosít azoknak a tanulására, akik valóban szívügyüknek tekintik az élet szépségeiben, fejlődő szocialista életünk diadalmas lendületében való gyönyörködtetést. Reméljük, hogy a következő kiállításokon a tanfolyamok hallgatói az érett művészek között szerepelnek, a dolgozók közül pedig még többen vesznek részt a képzőművészeti tanfolyamokon. Így teremthetünk állandóan új magas esztétai színvonalú művészi alkotásokat, amelyek méltóak népünk törekvéseihez, a szocializmus építéséhez és a béke megvédéséhez.

Dömötör Sándor.

Tsz-könyvelők!

Csatlakozza'ok a Bureveszlnyik-mozga'omhoz!

Mi, a csepregi mezőgazdasági szakiskola könyvelő-képző tanfolyamának most végzett hallgatói felhivjuk Vas megye összes tszkönyvelőit, hogy csatlakozzanak a Bureveszlnyik-mozgalomhoz. Ez a mozgalom a Szovjetunióból indult el és céljául tűzte ki, hogy a tszestagok, valamint a könyvelők közötti kapcsolat még jobban elmélyüljön. Mi a tanfolyamon egy értekezlet keretében vitattuk meg e téren elvégzendő feladatainkat s következő határozatot hoztuk:

1. A tsz-könyvelők és a tagság közti viszony megjavítása érdekében olyan magatartást tanusitsanak a tagokkal szemben, hogy a dolgozókkal a jóviszony meglegyen és munkatársaknak tekintsük egymást. Megtanítjuk a tagokat a munkaegységszámolásra. A termelőszövetkezetek és gépállomások élenjáró dolgozói második országos tanácskozása felhivása értelmében végezzük ezt a munkánkat és az új munkaegységszámolási oktatásba bevonjuk a tagokat.

2. Vállaljuk, hogy Rákosi Mátyás elvtárs 60. születésnapja tiszteletére termelőszövetkezetünk könyvelését naprakész állapotba hozzuk és biztosítjuk további folyamatos vezetését is.

3. Termelőszövetkezeteinkben a munkaverseny kiszélesítése érdekében grafikonokat és versenytáblákat rendszeresitünk. Az agrotechnikai eljárások alkalmazásának eredményeit értekezleteken és sajtón keresztül is ismertetjük. Mozgalmat indítunk el annak érdekében, hogy a brigádvezetők, munkacsapatvezetők eredményeikről beszámoljanak. Felkérjük a járási tanácsokat, hogy kezdeményezésünket támogassák.

A mezőgazdasági szakiskola hallgatói nevében:

Weiner László,
a nemesrempehollósi tszes könyvelője.

Nagyarányu épitkezések Kőszegen

Ha valaki szemléjődve végigsétál Kőszegen, érdekes látványban van része. A Fő-téren hosszan, mintha egy óriási eke szántotta volna fel, mély árok huzódik. A Temető-utcában embertömeg dolgozik. Ha az állami lakótelep felé téved, onnét is a munka zaja hallatszik. Érdeklődésére bárki ezt feleli: „Épül a város, gazdagodik"

A vízvezeték bővítése van folyamatban. Ezzel 12 kilométerre egészül ki a vízvezeték hálózata és újabb 3500 személy egészséges vízellátását szolgálja a közkutak révén. A vízvezeték mentén fekvő középületekbe, középiskolás diákotthon, tanítóképző, tangazdaságba is bevezetik a következő hetekbe a vízvezetéket.

A Temető-utca 500 méter hosszú új burkolatának megépítését már évtizedekkel ezelőtt ígérgették az urak a kőszegieknek. A fő közlekedési útszakasz is most készült el a terv keretében.

Az állami lakótelepnek gyönyörű napközi otthon és játszótér épül 900.000 forintos költséggel. Ez a rész a múlt korszakban a város legmostohább, legelhanyagoltabb és egyben legcsunyább része volt. Az itteni dolgozóknak is az ötéves terv hozta, illetve hozza meg a felemelkedést és az emberi sorba jutást.

A természetjárók évi nagygyülése

A Vasmegyei Természetjáró Szövetség vasárnap Szombathelyen tartja 1952. évi nagygyűlését. Dolgozóink a felszabadulás óta mind nagyobb számban kap-

dulások után uj lendülettel átlunk munkába, nő a munkakedv, emelkedik a termelés.

MDK

Alföldi János

Szerepelt a Vas-Zala Megyei Képzőművészek Munkacsoportja 1958 őszi kiállitásán.

"Augusztusi délelőtt"

Horváth Ferenc: Uj szinek, uj foltok.
Vas Népe. 1958. dec. 25. 8.l.

Alföldi János

felsőbb népisk. rajtanár, 8 évig tanít a vásárhelyi gimn.

1870 26.

Kiss Lajos, Vásárhelyi [illegible] élet, Bp. 1957.

23 l.

Alföldy János

MDK

R. Kovácsné, [illegible]

is képviselte a kiállításon Vas megye fejlődő művészetét.

Majthényi Károly: A zsennyei művésztelep első szombathelyi kiállítása.
VAS MEGYE, Szombathely. 1956. máj. 18.

Alföldi János, Szombathely, Kulturpalota

Adressenverzeichniss der ungarischen Medailleure

M.D.K.

Alföldi János

Baky Marica: "Felfedeztük a magyar Walt Disneyt" c. beszámolójában irja, hogy a 21 éves nagyváradi fiatalember megteremtette az első magyar rajzos trükkfilmet. "Csipkerózsika"meséjét dolgozta fel.
A lap bemutat hárm rajzot a rajzfilmből.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1946. Jan. 3-9.
IV. évf. 1. sz.

MDK

Alföldi János

rajza (illusztráció) repr.

(Hajs László: Dél.)

Ország-Világ, Bp. 1957. december 10. 6. l.

MDK

Alföldi falmos

rajza (illusztráció) repr.

(Feltai Ferenc : Az okos Sanyi esete.)

Ország-Világ, Bp. 1957. november 12. 13. l.

MDK

Aföldi János

rajza (illusztráció) repr.

(Hafiz: Szerelmesem.)

Ország-Világ, Bp. 1957. november 12. 3. l.

MDK

Aczöldi János

rajza (illusztráció) repr.

(Madarász Emil: Hűség.)

Ország-Világ, Bp. 1952. november 5. é. 14. l.

MDK

Alföldi János

rajza (illusztráció) repr.

(Telkai Ferenc: Siker...)

Ország-Világ, Bp. 1957. október 8. 14. l.

MDK

Arföldi János

rajza (illusztráció) repr.

(Hafiz: Mámor végén.)

Ország-Világ, Bp. 1957. szeptember 24. 2. l.

MDK

Aefőldi Sámos

rajzai (illusztrációk) repr.

(Mátrai Sándor: Egzótikus virágok a válóperek sokaából.)

Ország-Világ, Bp. 1957. augusztus 27. 10.l.

MDK

Alföldi János

két rajza (illusztrációk) repr.

(Felkai Ferenc: Naplómból.)

Ország-Világ, Bp. 1957. augusztus 18. 13. l.

MDL

Altöldi János

rajza (illusztráció) repr.

(Rabindranath Tagore: A tudós papagáj.)
Ország-Világ, Bp. 1957. június 4. 10. l.

MDK

Alföldi János

rajza (illusztráció) repr.

(Hárs László: Visegrád, éjfél.)

Ország-Világ, Bp. 1958. március 19. 16. l.

MDK

Aföldi János

rajza (illusztráció) repr.

(Háry László: Hajnal.)

Ország-Világ, Bp. 1958. február 5. 18. l.

MDK

Alföldi János

rajza (illusztráció) repr.

(Fábián Zoltán: A szép Liisa és a csendes Lauri.)

Ország-Világ, Bp. 1958. március 5. 12. l.

Alföldi János 1844-1918/ MDK
mükedvelő festő.
27 éves korában Gyomáról került Vásárhelyre rajztanárnak./20 fedezte fel és irányitotta Pásztor János szobrászt.
Hercegh Mihály egyetemi tanár diszalbumának cimlapja /1879/ 1876/
A "Vásárhelyi Hirado"/megindult 1878 szept 22/ cimlapja.
A "Suhogó" élclapban /1884-/ karikaturái.
Sok tájképet, életképet, csendéletet és arcképet festett. /elég jó alkotások/.
"Tóálji fasor" 1886.
"Pusztaszeri templomrom" 1886
"A kenderáztatás" 1908-1914
" Lakodalmi menet"

Kiss L.: Vás.müv. 30/ö. 29-30.o.

MDK

Alföldi János

rajza (illusztráció) repr.

(Henrik Pontoppidan: Sas-út.)

Ország-Világ, Bp. 1858. július 30. 12. l.

Alföldi János

Szombathelyi egyházművészeti kiállításon neve szerepelt.

PH.930.IV.4.

n ..... Pénztári szám .....

talvány.

.....nak, címe: .....
(esetleg postatakarékpénztári számlájának száma)

l .....

.....ért

[redacted]

[redacted] fizetendő.

.....bélyeg.....nyugta.....bevonandó.

.....

.....

.....

Ellenjegyzi «.....» főosztály:

.....

	Bevétel	Kiadás
	Pengő	Pengő

pest.

Alföldy János

Szerepel a Szent Márton Céh dunántúli képzőművészeti kiállításán.

Vasvármegye, 936, I. 28

ALFÖLDY János szobrai

Szent Márton Cék
emlékplakettje (1936)

= Vasi Honismereti Közlemények
1994/1. 12.

Julija:

ški biskup: Sigismund Venieri

isak bogoslovska smotra
-V) 1975 127 -138

Alföldy János

Alkotása szerepelt a vasi képzőművészek tav. tárlatán.

P.H.932.III.25.

ДЛЯ ЗАМЕТОК

Alföldy János

Ötvösmunkái, a vasi képzőművészek tav.tárlatán.

P.H.932.III.25.

ALFÖLDI János

L. Kovászyné Viktória. Fejezetek a magyar éremművészet történetéből. Bp., 1999 Argumentum, M. Numizmatikai Társulat

*Névmutató**

Alföldi János 94
Asszonyi Tamás 135, 138, 140–142, *153*

Beck Ö Fülöp 25–26, *38*, 40, 44–45, 47, *52–54*, 61, 64, 67, 70–72, 76, 96–99
Berán Lajos 46, 48, 62, 64, 66, 73, 93–94, 96, 98–106, *113–118*
Bernsee József 13
Bethlen Gyula 42, 50
Bezerédy Gyula 44, 50
Boehm József Dániel 10, 12–15, 17, 19–20, 24, *30–31*
Boldogfai Farkas Sándor 95
Borsos Miklós 98, 132–133, 137, 139–140, *146*
Bödy Kálmán 95
Brüll Moritz 13
Budahelyi Tibor 135, 138, 142, 144, *159*

Czinder Antal 124–131, 134, 140–142, *147–150*

Csikszentmihályi Róbert 133, 137, 141, *154*
Csíkvári Péter 136, 138
Csiky Tibor 136, 138, 142, *159*
Csillag István 46, 50, 61, *77*, 98
Csiszér János, Zs. 94, *119*
Csúcs Ferenc 95, 98, *120*

Edvi Illés György 97
Egyed Emma, Sz. 98
Esseö Erzsébet 74, 76, *119*
Exner Károly 22, 26, *34*, 93

Ferenczy Béni 124, 132, 139–140, 144, *146*
Ferenczy István 10, 12, 17, *28–30*, 92
Fémes Beck Vilmos 68–71, 74, 76, *80–82*, 96
Friedrich Ferenc 142, 145

Gaál István 98
Gáti Gábor 98, 141, 143, 145, *160*
Gerl Károly 15–17, 19, 21–22, *31–33*, 93, 98

Hafner Arnold 45, 48, 50, 61–62, 73–74
Holdas György 143, 145, *160*
Horváth László 144, 145

Ispánki József 97–98
Iván István 98

Jittner Antal 13
Juhász Gyula 47, 50, *77*

Kallós Miklós 98
Kalmár János 142, 145
Karl Henrik 11–12, 16, *28*
Kenéz László 133, 137, *157*
Kiss György 98, 142, 144–145, *160*
Kiss Kovács Gyula 140–141, 145, *159*
Kiss Nagy András 98, 133, 136–137, 140–142, 144, *156*
Kovács László, Cs. 135, 138, 144, *158*
Kövesházi Kalmár Elza 65, 76

Ligeti Erika 134–135, 137, 140–141, 144, *155*
Lóránfi Antal 15–17, 22, 25, *35*
Lugossy Mária 136, 138, 142–144, *157*

Madarassy Walter 94, 9
122
Mayer Elek 15, 17, 21, *3*
Merényi Gina 98
Mester Jenő 98
Moiret Ödön 62, 65–67,
Murányi Gyula 42, 47, 5

Nagy István János 135, 1

Palotás József 135, 138,
Pátzay Pál 98
Patzó Pál 46, 50
Petrovics Demeter 13

Radnitzky Károly 9–10,
Reisner József 19, 21–22
Reményi József 46, 50,
73, 76, *84–85*, 94, 97
Renner Kálmán 98, 110–
Rigele Alajos 98
Róna József 45, 50
Ruff András 48, 51

Scharff Antal 9–10, 15–
92–93
Schwartz István 15–17, 1
Seidan Wenzel 9–10, 14,
Soltra E. Tamás 144–145

* A névmutató csak a magyar éremművészek neveit tartalmazza.

MDK

Alföldi János

rajzai (illusztrációk) repr.

(Tóthy János: Aranyeső.)

Ország-Világ, Bp. 1958. augusztus 6. 12. l.

M.D.K.

Alföldy János, szombathelyi festő

részt vett az 1936-ban Szombathelyen renderett dunántuli művészer kiállitásán. Ő készitette a renderő Szent Márton-céh bronzplaketjét, melyet örv. Derkovits Gulánénak, Rajzi Ishvánnak, Gebauer Ernőnek és Horváth Forsejnek adtak át.

Szelényi Lajos: Adalékok az első szombathelyi Derkovits-kiállitáshoz.
Művészettörténeti Értesitő, Bp.1967.XVI.évf.2.sz.

131 old.

MDK

Alföldi János

rajza (illusztráció) repr.

(Pákozdy Ferenc: Szőllőlevél.)

Ország-Világ, Bp. 1958. október 1. 10. l.

magyar

Alföldy János II.

festő

1.

Illéssy Péter

Csomagjában

Nemzeti Újság

1943. aug 1.

Nagy Kázmér: A

nagyboldogasszony fes-

tőjénél.

A NEMZETI SZALON IGAZGATÓSÁGA:

ELNÖK:
gróf Andrássy Gyula v. b. t. t.

ALELNÖK:
Horvai János
szobrászművész

IGAZGATÖ
Déry Béla

IGAZGATÓSÁGI TAGOK
Bauman Márton *Gellért Jenő*
Katona Nándor *Kézdi Kovács László*
Nagy Sándor

MŰTÁROS: *Kató Kálmán*
TITKÁR: *Bende János*
ÜGYÉSZ: *Dr. Képessy József*
PÉNZTÁROS *Weiser Kálmán*

SOCIETAIRE-TAGOK:
Baditz Ottó *Katona Nándor*
Déry Béla *Kézdi Kovács László*
Horvai János *Mednyánszky László br.*
Kacziány Ödön *Mendlik Oszkár*
Rubovics Márk

ALFÖLDI JÁNOS, festő

A Független Művészek Társasága és a Szombathelyi Szent Márton Céh karöltve olasz-magyar kiállítást rendezett Szombathelyen 1928 szeptemberében.
Neves olasz és magyar mesterekkel együtt részt. azon. A szombathelyiek közül Alföldi János festőművész is kiállított. 546.old

PALKÓ ISTVÁN: Vasi művészportrék, Jaksa István 542.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 4.szám, Szombathely

ALFÖLDI JÁNOS, festő

1960. nov. 26. A képzőmüv. Szöv. Vasmegyei Csoportja kiállitása. - Tájképi és helyiélményhatásokat nyujtanak Alföldi János müvei. 111 .old

SZENTLÉLEKY TIHAMÉR: A Magyar Képzőművészek Szövetsége Vasmegyei Munkacsoportjának 1960. évi kiállitása 107. old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, 1961. I. köt. Szombathely, 1961

ALFÖLDI János festő, ötvös

Készíti az 1. Dunántuli Képzőművészeti Kiállitás, Szombathely, 1936. ~~készi~~ értékes diját

KUNTÁR Lajos: Ötven éve "fogadta fiává" Derkovits Gyulát szülővárosa. In. Életünk, 1986/6.p. 556-557.p.

MDK.

Alföldi Kovács Árpád

Kiállitási kritika

Vas Népe 1966 ápr.17.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR HÍRLAP IRODA
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Alföldy Jenő

ÉLET ÉS IRODALOM
1983 JUN 24

1021

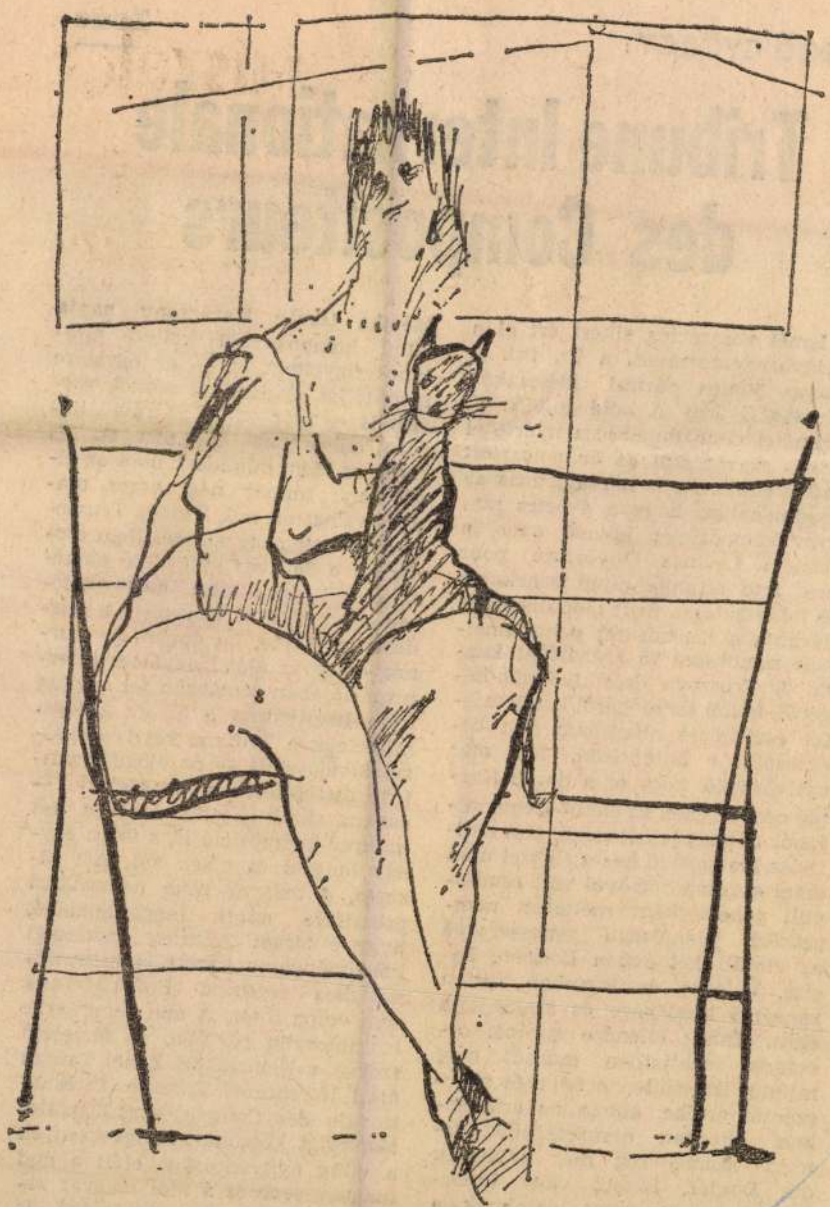

László Endre rajza

ALFÖLDY JENŐ:

KROÓ GYÖRGY:

Tribune Intern des Compositeurs

Ismét szenzációs sikert ért el a magyar zeneszerzés, a *Tr. Int. d. Comp.* június párizsi ülésszakán Kurtág György A boldogult R. V. üzenetei című dalciklusa nyerte el titkos szavazással *az év választott műve* címet. Az is hozzátartozik az eredményhez, hogy a győztes magyar kompozíciót követő opus, a francia Levinas Ouverture pour une fete étrange című zenekarra és hangszalagra írott monumentális darabja a Kurtág-mű pontszámainak mindössze 75 százalékát kapta. A Truszova dalciklus minőségéről, költői szépségéről kerek másfél esztendeje alkalmam volt beszámolni e hasábokon. Ma már nyilvánvaló, hogy ez a darab Kurtág oeuvrejében az életút szempontjából is nagy jelentőségű. Két évtizedes kiemekedő hazai sikerei után ezzel a kompozócióval vált rendkívüli tehetségként méltatott nemzetközi jelentőségű zeneszerzővé az elmúlt két évben London, Párizs, Velence és legutóbb Witten zeneértő közönsége és szaksajtója előtt. Ennek ellenére európai országok tucatjaiban maradt még mindig ismeretlen a neve és zeneszerzői értéke, abban az értelemben, ahogyan nemzetközileg ismert személyiség már évtizedek óta Boulez, Ligeti, vagy Lutoslawski. A Truszova daloknak a Tribunön aratott sikere ezen a helyzeten változtat gyökeresen, Kurtágot az egész világ zenei közvéleménye előtt avatva mesterré. A kompozíció szépségeit Csengery Adrienne ragyogó tolmácsolása és a Mártha István Karácsony napja című kompozíciója keltett általános figyelmet és — az egyelőre nem teljes statisztikai adatok szerint is — már eddig 24 rádióállomás műsorában hangzott el. És most, az idén, mindezek után az első hely: immár negyedszer magyar választott mű, Kurtág Truszova-dalainak nagy sikere. Nem csoda, ha a 30 éves évforduló előkészítésével foglalkozó megbeszélésen több küldött felvetette a kérdést: mi lenne, ha éppen egy turnézó magyar előadóegyüttes interpretációjában hangozna fel a világ több fesztiválján a 30 év győztes műveinek a Tribune résztvevői által kiválasztott — az előadóegyüttes összetételének megfelelő — csokra. Ezek között lehetne két magyar kompozíció is, s talán egy-egy lengyel és olasz mű. Azt hiszem, a magyar zene nemzetközi presztízse miatt megérdemelné, hogy e tervet jelenleg gazdasági körülményeink között is megvalósuláshoz segítsük. Befektetésnek sem volna rossz. A mai zene egyik legfontosabb pártfogó és terjesztő szerve, a Nemzetközi Zenei Tanács által létrehozott Tribune Internationale des Compositeurs 30. születésnapját köszöntő hangversenyek a világ nyilvánossága előtt a mai magyar zene és a mai magyar zenei előadóművészet ünnepévé is válhatnának.

A párás-zivataros kora nyári párizsi kánikulában megtartott nemzetközi rádiós kompozíciós seregszemlének e fontosabbnál fontosabb jelentenivaló tényei mellett

Alföldy János

Hétfő Reggel

1940. dec. 16.

4.

Uj magyar művészthetséget fedezett fel Lehotay Árpád, a Nemzeti Szinház kiváló művésze, fiatal földije, a 20 éves Alföldy János nagyváradi festőművész személyében. Alföldy János kivételes festő tehetség s különösen a magyar rajzfilm problémája érdekli. Elsősorban a „Csipkerózsika" meséjét akarja megfilmesiteni s már el is készitette a mese hires figuráit Walt Disney „Hófehérke"-jének mintájára, de tiszta magyar mese-stilusban.

1940.

Jó regények
Mai regények
Olcsó regények

I. sorozat

1. *Sinclair Lewis:* Szegény lány pénzt keres
2. *Helen Grace Carlisle:* Vér a véremből
3—4. *Lion Feuchtwanger:* A zsidó háboru
5. *B. Traven:* Aranyásók
6. *Matwej Roesmann:* Fischbein élni akar
7. *Luis Trenker:* A hegyek hőse
8. *Martha Ostenso:* Előjáték a szerelemhez
9. *Aldous Huxley:* Szép új világ
10. *Szép Ernő:* Dali dali dal

Minden kötet ára fűzve ..... —.90 P
Elsőrangú papíron, egészvászon-kötésben ..... 1.90 P

II. sorozat

11. *André Malraux:* Hódítók

Tisztelettel meghívjuk a
Városi Hangverseny– és Kiállítóterembe
(Zalaegerszeg, Ady E. u. 14.)

Alföldi László

Alföldi Lászlóné Kölüs Judit

Bíró Judit

Csengery Béla

T.Horváth Éva

kiállítására.

A kiállítás megtekinthető
1992. március 6–április 5–ig,
hétfő kivételével,
naponta 10.00–18.30 óráig.

ALFÖLDI László Kölcsönkönyvtár

Tisztelettel meghívjuk a
Városi Hangverseny– és Kiállítóterembe
(Zalaegerszeg, Ady E. u. 14.)

Alföldi László

Alföldi Lászlóné Kölüs Judit

Bíró Judit

Csengery Béla

T.Horváth Éva

kiállítására.

A kiállítás megtekinthető
1992. március 6–április 5–ig,
hétfő kivételével,
naponta 10.00–18.30 óráig.

ALFÖLDI László

Támogatók
Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma
Nemzeti Kulturális Alapprogram
Fővárosi Közgyűlés Kulturális Bizottsága
Godot Galéria
Magyar Festészeti Alapítvány

ÚJLIPÓTVÁROSI
KLUB-GALÉRIA

1136 Budapest, Tátra utca 20/b. Telefon: 320 53 80

Alföldi László	Budaörs
Asztal Csaba	Pomáz
Benkő Viktor	Göd
Bujdosó Ernő	Gödöllő
Cs. Nagy Balázs	Vác
Hock Ferenc	Dunabogdány
Horváth Iván	Solymár
Ilyés Márta	Tápiószentmárton
Károlyi Ernő	Budakeszi
Kéri Mihály	Érd
Kovács László	Budaörs
Kuchta Klára	Budakeszi
Lieber Éva	Budakeszi
Matzon Ákos	Solymár
Németh Ákos	Vác
Orvos András	Vác
Puha Ferenc	Szigetszentmiklós
Somogyi György	Szigetszentmiklós
Somos Miklós	Budakeszi
Szathmáry József	Solymár
Szécsi Katalin Zs.	Mogyoród
Tuzson-Berczeli Péter	Dunakeszi
Wergoszta Gyula	Tahitótfalu

A **Magyar Festők Társasága**
szeretettel meghívja Önt és barátait
az **Újlipótvárosi Klub-Galériába**

VONZÁS 2001

Budapest környéki festőművészek

című csoportkiállítására

Megnyitja
2001. december 5-én, szerdán
du. 5 órakor

VERBA ANDREA
művészettörténész

Újlipótvárosi Klub-Galéria
Budapest, XIII., Tátra u. 20/b.
A kiállítás megtekinthető
2001. december 21-ig,
hétköznap 14-20 óráig

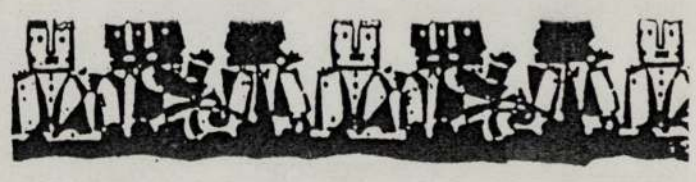

ÚJLIPÓTVÁROSI

KLUB-GALÉRIA

Alföldi László

HAVI PROGRAM

E-MAIL:UJLIPOTVAROS@CHELLO.HU
HONLAP://MEMBERS.CHELLO.HU/UJLIPOTVAROS

1136. BUDAPEST. TÁTRA U. 20/B. TEL., FAX: 320-53-80

Kamarazene:

október 15. *18 óra*
Szabó Csaba gitárművész

november 12. *18 óra*
Győri István, Tokody Gábor
lantművészek

Kiállítások:

szeptember 29 – október 15.
Alföldi László festőművész

október 20 – november 5.
Kovács Péter festőművész

november 10 - 26.
M. Tóth Éva grafikusművész

Pincetárlat:

október 1 – 22.
Magyar Képző- és Iparművészeti
Szakközépiskola kiállítása

október 26 – november 12.
Kovács Bálint fotói

Állandó programok:

Jóga *szeptember 22-től*
szerdánként *18 óra*

Zeneovi *szeptember 16-tól*
csütörtökönként 17 óra

Irodalom:

október 8. *19 óra*
„Napból hullajtott harmatcsepp" -
Középkori ír költészet
Závory Andrea, Bran együttes

október 22.
„Esti ácsorgások"
Huzella Péter – Zalán Tibor estje

október 29.
„Esti ácsorgások"
Huzella Péter – Zalán Tibor estje

november 5.
Ady Endre-est
Závory Andrea színművész
Bóna János – hegedű

MEGHÍVÓ

Budaörs Város Önkormányzata és a Mandel Produkciós Kft.
tisztelettel meghívja Önt

1998. május 2-án délelőtt 11.00 órára

Alföldi László, Gvárdián Ferenc, Kovács László, Stremeny Géza és Szarka Tamás egynapos kiállításának megnyitójára.

A kiállítás helyszíne: 2040 Budaörs, Budapesti út 13/1 számú ház pincéje.

A kiállítást **Feledy Balázs művészeti író** nyitja meg.

A megnyitó alkalmával az „Égi harsonák" valamint
a Magyar Rádió Elektronikus Zenei Stúdiója adnak hangversenyt.

ALFÖLDI LÁSZLÓ

AULART ISKOLA-GALÉRIA
Karikás Frigyes utca 3.

legközelebbi kiállítása:
Alföldi László festőművész
Ugyanaz és más III.
Kép–más–kép című kiállítása
Megtekinthető: október 17-től november 5-ig, hétfőtől péntekig: 10–18 óráig.

XIII. KERÜLETI HÍRNÖK
2002, okt. 31.

ALFÖLDI LÁSZLÓ

Budaörs, a fesztiválváros

Rost Andrea, St. Martin, Pege Aladár és Gerendás Péter a kínálatban

Örök kérdés a képviselő-testületi üléseken, miképpen lehet egyensúlyozni a pénzekkel a városfejlesztési beruházások és a kulturális feladatok között – mondta Wittinghoff Tamás polgármester. Hozzátette: Budaörs az elmúlt évtizedben olyan virágzó kereskedelmi-szolgáltatói centrummá vált, hogy költségvetéséből immár harmadszor is megengedheti magának a nagyszabású rendezvénysorozatot, amelynek idei neve Millenniumi Budaörs Fesztivál.

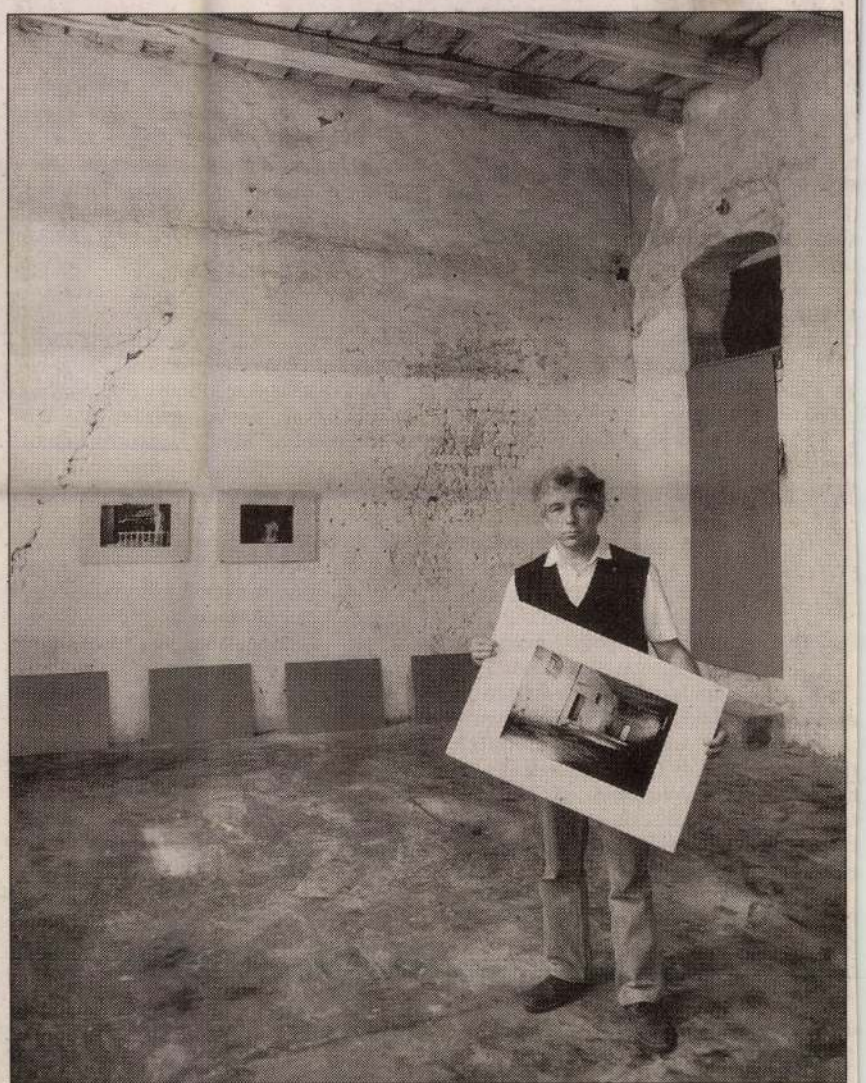

Alföldi László festőművésznek kiállítása nyílt a Zichy Majorban FOTÓ: KOVÁTS ZSOLT

Mintegy négyezren voltak kíváncsiak tavalyelőtt és tavaly a rendezvénysorozatra, amely az ezredforduló alkalmából most a Millenniumi Budaörs Fesztivál címet viseli. A szervezők idén legalább ennyi érdeklődőre számítanak, és nemcsak a városból, hanem – akárcsak az utóbbi két esztendőben – a környékbeli településekről is. Bevált tehát a koncepció, miszerint a fellépő művészek döntő többsége olyan Budaörsön élő vagy más módon ide kötődő előadó, aki országos hírnévnek örvend – mondta *Mandel Róbert,* az eseménysorozat főszervezője.

Az operaénekes *Rost Andrea,* a szaxofonista *St. Martin,* a nagybőgős *Pege Aladár,* a dalszerző és -előadó *Gerendás Péter* valóban számíthat a közönségre. Amellett a komolyzenéből, régi zenéből, dzsesszből, képzőművészetből, színházból, hagyományőrző népdalból, néptáncból, gyermekkoncertből összeállított programkavalkád mindenkinek biztosítja a neki tetsző szórakozási lehetőséget. A május 1-jétől 6-ig tartó eseménysorozat költségvetése mintegy 10-12 millió forint, amelynek alapját, azaz 4,5 milliót a fő támogató, Budaörs városa adja.

Az összeg többi része hét nagyobb szponzornak és 25-26 reklámpartnernek köszönhető – tudtuk meg Mandel Róberttől, akinek körülbelül hatvan százalékban sikerült megnyernie a célnak a budaörsi székhelyű cégeket. A fesztiválra a legtöbb érdeklődőt a tapasztalatok szerint a reklámplakátok hozzák el, amelyek a városban, a környékbeli falvakban, de számos budapesti csomóponton is kínálják a programot.

Az idei rendezvény egyik érdekessége, hogy május 2-án bemutatták a fesztivál napjaiban piacra dobott, Budaörs régen és ma című multimédiás CD-ROM-ot. A CD-n többek között helyi illetőségű művészek szerepelnek: Rost Andrea, Mandel Róbert, Gerendás Péter, a lantművész *Szabó István,* a Lyra Dalkör és a városban élő festők, a szobrászok pedig egy-egy reprodukcióval. A kiadványhoz audiomelléklet tartozik, hanganyaga tehát sima lejátszóval is meghallgatható. *Wittinghoff Tamás* polgármester és Mandel Róbert egybehangzóan állítják: a CD és a fesztivál egyik legfontosabb célja, hogy Budaörs arculatát ne az üzleti bevásárlóközpontok sora, hanem a kultúra határozza meg.

R. V.

kivonult a zöldbe

ájusfától a Burgzsandárig

dőben, a „palatinális erdőcskében" rendezett 1795-től kezdve. Ezeken a mulatságokon az országbíró, tábornokok, tisztek, kancelláriai hivatalnokok, vagyis a felsőbb körök képviselői vettek részt elsősorban. Éveken át a nádor főkamarása, Szapáry János gondoskodott a „magas" vendégek szórakoztatásáról. Volt zsákban futás, póznamászás, birkózóverseny, természetesen nem a főrangúak, hanem falusi legények részvételével. A nádor a győzteseket ajándékkal jutalmazta.

A reformkorban már általánossá vált az a szokás, hogy húsvéthétfőt a Gellérthegyen, pünkösdhétfőt a Svábhegyen, Kisaszszony napját a Lipótmezőn töltötték a pest-budaiak. Május elsején a Városmajorba, a Városligetbe is kirándultak. A vidám sétálókat muzsikusbanda szórakoztatta, vagy harsogó trombitás hívogatta, de mindenfelé hallatszott a verkliszó is. A levegőben hinta járt fel-alá, meg „Ringelspiel", bábjátékos, különféle mutatványosok és táncmulatság is szórakoztatta a vendégeket. A fővárosi májusfákat a papírszalagok, zászlók és borospalackok mellett citrommal, naranccsal is teleaggatták.

tálókat banda tta, enfelé zott zó is.

Nagy divat volt a múlt században, hogy a mágnás családok pompás fogatokon kikocsikáztak a Szép Juhásznéhoz, hogy megnézzék a napfelkeltét. A fiatal gavallérok zenét rendeltek, és a puha pázsiton aprózták a csárdást, amely a múlt század elején kezdett divatba jönni. A társaság ilyenkor egész nap a hegyek között maradt, és ott, a hímes füvön költötte el ebédjét is. Durrogtak a pezsgőspalackok, kamáslis inasok bontogatták az étkezőkosarak tartalmát. Ebéd után kezdődtek a véget nem érő társasjátékok.

A pest-budai polgárság is felkerekedett a svábhegyi, pünkösdhétfői búcsúra. Az anyák ölbeli gyermekeiket, az apák jókora batyuban az elemózsiát cipelték fel a hegyre. Pintes üvegben az uzsonnakávét, zsíros papírosban a kövér libacombot. Fent a bábsütők sátraiban édes mézeskalácsot, mandulás puszedlit lehetett kapni, mellé üdítő márcot ihattak a szomjas kirándulók.

Magyar Elek, századunk első felének jó nevű újságírója és Pest-Buda szerelmese Ínyesmester című könyvében így emlékezik a budai, Attila utcai „Burgzsandár" vendéglőről: „Itt terem emberemlékezet óta a legropogósabb, legpirosabb idei liba, a legfinomabb töpörtyűvel garnírozott öntött saláta, a legillatosabb májusi bor." Szabó Dezsőnél a jóságos „Frau Godl"-ról olvashatunk: „pörkölt csirke is akad frissen vert galuskával, vékonyra nyújtott, gondosan összecsavargatott tejföláztatta, borsos káposztás rétesért sem kell a szomszédba menni".

A jó szívvel kínált és jó étvággyal elfogyasztott ebéd után abban az időben sem a budaiak, sem pedig a pestiek nem

Népünnepély a Vérmezőn a múlt század

ittak vizet. A férfiak ugyanis jóformán kizárólag, de legnagyobbrészt az asszonyok is bort ittak az ebédhez, a vacsorához, és azonkívül a nap minden szakaszában. Nem csoda, hiszen a bortermelő sváb és rác vincellérek a maguk termését szabadon mérhették. Csak a Duna-parton, a korzón kínálgatták az előkelő dámáknak a mandulatejet és a limonádét.

Magyar Elek elbeszéléséből ismerjük a budai Koronaőr utcai (Kosciuszkó Tádé u.) „Politische Greisler"-ben kínált, a Gürsch bácsitól való májusi bort, „akinél nagyobb szeretettel és szakértelemmel sohasem fog senki" készíteni. Hogy ez milyen volt és hogyan készült, érdemes lenne ma is kipróbálni: „...rakosgatta öblös levesestálba a gondosan összeválogatott pirosló szamócaszemeket, szórta rá a törött cukrot, öntötte hegyé-

ÉVTÁR

Szarvas-házban

ANNO 1988

Új forgalmi re

„Hogyan él ma egy lakótelepi, egyedülálló nyugdíjas? – tette fel a kérdést a Beszélő (1. szám). – B., M. és N. néni sorsa, helyzete hasonló. Ugyanazon a lakótelepen élnek

mi rend egyre inkább a régire emlékeztet. Vagyis a rend hiányára. Ha így folytatódik tovább, félő, hogy csődöt mond a kísérlet. A sikerről, a kételyről, s egyáltalán a tapasztalatokról beszélgettünk

Alföldi Mihály

Ø szobafestő tanonc

6 elemi 2 tan.

jeles eredm.

Tanár Kölber Dezső

Iparrajziskola 1903

Alföldi Mihály

Babafestő tanonc

6 elemi 3 ipar.

jeles eredm.

Tanár Kölber Dezső

Iparrajziskola 1904

ALE INTERNATIONALE DES BEAUX-ARTS
VENISE
MAI - OCTOBRE * 1940

ICE

	Genre de l'oeuvre	Dimensions en mètres	Prix de vente en lires italiennes

MDK

Alföldi Móra Antal: Akt, grafika

Nemzeti Szalon 1936. Tavaszi Szalon.

SYMA

1136 Budapest, Hollán Ernő u. 52.
Tel.:+36-1/329-4785

Palota könyveskert

1053 Budapest, Károlyi Mihály u. 16.
Tel.:+36-1/486-1515

Design: Bányay András Palota Könyveskert ©

ARt

Iföldi óber

ZSIDÓ
NYÁRI FESZTIVÁL

Tisztelettel meghívjuk Önt és Barátait
a VII. Zsidó Nyári Fesztivál alkalmából

Alföldi Róbert

színművész-rendező
kiállításának megnyitójára,

2004. augusztus 29-én, vasárnap déli 12 órára,
a Budapesti Zsidó Hitközség Dísztermébe
1075 Budapest, Síp u. 12. II. emelet.

Megnyitja: **Dr. Glatz Ferenc** a Fesztivál Fővédnöke

A kiállítás megtekinthető: 2004. szeptember 5-ig
V-Cs.: 10-18 óráig, P.: 10-15 óráig, szombaton zárva

MEGHÍVÓ

Alföldi Róbert kiállítása a zsidó fesztiválon

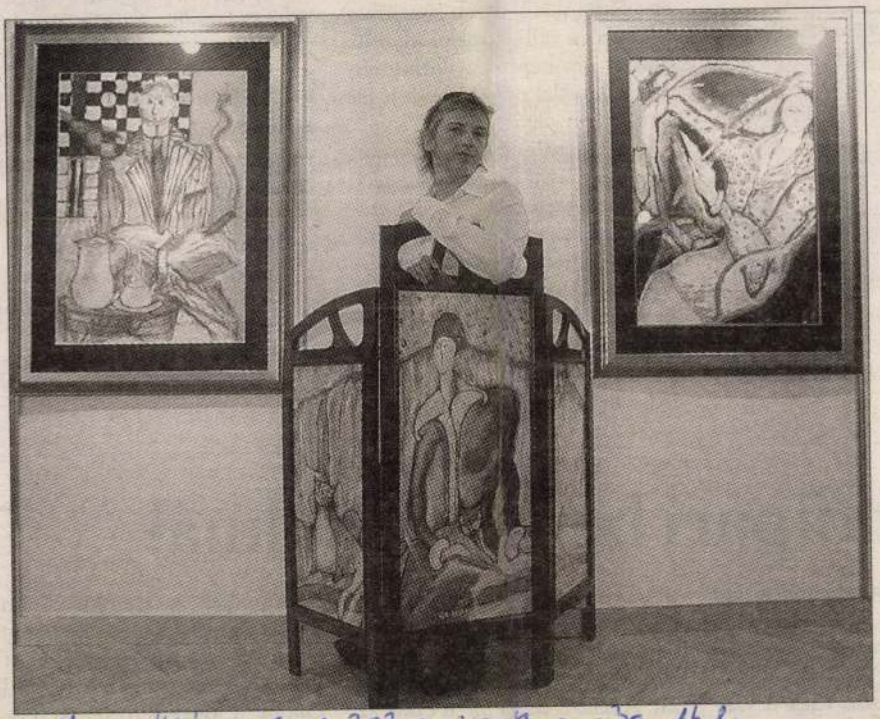

fotó: Sárközy György

Alföldi Róbert színész-rendező a festményeivel a zsidó hitközség dísztermében (Bp. VII., Síp u. 12.) rendezett kiállításán

Magyar Hírlap 37. évf. 202. 2-2004. aug. 26. 14.2.

- Jelentősen megnőtt a kis, két-
a száz négyzetméter körüli helyi-

/m²)*	Használt (ezer Ft/m²)*		
325	232	250	274
407	290	335	329
–	220	239	252
307	199	215	238
–	182	183	180
310	209	237	235
315	222	246	234
338	244	265	249
251	178	187	197
–	163	163	168

ére, a harmadiké 2004 II. negyedévére vo-

rós (6000–16 000 Ft) árait. A piac egészét tekintve a változás nem számottevő: mind a fejlesztőkre, mind a forgalmazókra egyelőre inkább a pesszimizmus jellemző, a vállalkozások viszont pozitív jövőképről nyilatkoztak, ami a kereslet növekedését is jelentheti.

Az ingatlanpiac helyzetét a lassan magához térő lakáspiac javíthatja legjobban. A GKI szerint mind az építők, mind a forgalmazók jobb időszak előtt érzik magukat, sőt az elmúlt negyedévet (2004. II.) visszamenőleg is jobbnak ítélik meg. Az év eleji energiaár-, és adóemelésen, illetve a kedvezményes la-

esetében Buda vezet, a III. és X. kerület felsorolt ingatlanjainál jelentős, tíz százalékot meghaladó drágulás következett be a tavalyi év végéhez viszonyítva.

Várt áremelkedés a következő egy évben (%)

Ingatlantípus	Áremelkedés
Lakóingatlan	6* (5)
Iroda	4
Üzlethelyiség	4
Raktár/üzemcsarnok	4
Telek	8

forrás: GKI

* Új lakóingatlan (zárójelben az ingatlanforgalmazók használt ingatlan adata)

az építőipari beruházásoknál

a KÉSZ Kft. munkabiztonsági vezetője.

S min lehet a legegyszerűbben spórolni? Természetesen nem az alapozáson vagy a vas- ten, hanem a biztonsá-

senyben nagy hátrányt jelentenek, hiszen ott a megrendelők nagyon komolyan veszik a munkabiztonsági előírások betartását. A KÉSZ Kft. éppen ezért az idén tízmillió forintos beruhá-

– mondják a munkavédelmi szakemberek. Ez már régen nem pénz kérdése, hanem az odafigyelésé – hangsúlyozza Borhidi Gábor, a Magyar Szakszervezetek Országos Szövetségének

Sz. Kronachban 1472 október 4-é
16-án

1340. *János szász vála*

Mellig látható, kissé balra
szeme, szemöldöke, bajusza é
himezett gallérja fodros; ruháj
és a nyakába vetett szalag fe

keretbe ragasztott czédulán: »*J*
vnd Hertzog zu Sachsen«. A
német vers olvasható »*Nach mei*
dettel és »*Den sieg er doch zu let*

Fa, méretei 20·5 : 14·5 cm.
1894 október 22-én Gebr. Bourgeoi
(131—95). — Elszámoltatott 1895
elszámolásra nézve lásd a 34149—
61301 sz. min. előadmányi ívet. —
1900 november 28-iki 4561 (635
26-iki 373 eln. sz. leirat (464—
Jegyzet. L. az 1896-iki lajstr
— Preisliste N°. 237.

Vét. 1894.

Alföldi Móra Antal
grafikus

Nemzeti Szalon
Tavaszi Szalon 1936.

ALFÖLDI MÓRA ANTAL
4 Akt, grafika . . . . . 40.—

A l f ö l d i M ó r a A n t a l .

1936 Tavaszi Szalon, kiáll.

Akt, grafika

Nemzeti Szalon

Alföldi Móra Antal

Nemzeti Szalon

Legfontosabb a hitelesség

A szép kert szebbé varázsolja a világot

Aki járt valaha Niklán, a Berzsenyi-kúriában, az jól tudja: a költőre vajmi kevés dolog emlékeztet egykori lakhelyén. Nem a jó szándék hiányzik, hiszen a házban emlékmúzeumot rendeztek be. Csak hát az eredeti tárgyak, berendezési darabok az idők során eltűntek, és nélkülük szinte lehetetlen felidézni a hely szellemét. Nikla azonban mégis különleges hely: bizonyítja, hogy az egykori kastély- és kúriakertek nemcsak keletkezésükkor alkottak szerves egységet a körülölelt épülettel, hanem évszázadok múltán, megtépázottan is őrzik a régi idők lenyomatát. A hajdani Berzsenyi-ház kertjében az értő szem még ma is fölfedez néhány gyümölcsfát, amelyeket egykor egy Berzsenyi, nevezetesen Mária ültetett.

Alföldy Gábor és Hegedűs Klára járt itt is, ahogy annyi más kastély- és kúriakertben. A diplomás tájépítészmérnök fiatalember – „civilben" a Műemlékek Állami Gondnoksága főkertésze – és a harmadik diplomáját humán ökológiából megszerző asszony mostanra több száz úgynevezett történeti kertet járt végig. Meglátogattak temérdek kastélyt és kúriát, láttak főpapi kerteket; dokumentálták értékeiket, jelenlegi állapotukat. Közben pedig a saját bőrükön tapasztalták, milyen nehéz dolga van annak az országjárónak, aki a műemléklista ismeretében akarja fölfedezni a hazáját. Hiszen számos értékes kert ma még nem áll műemléki védelem alatt: legfeljebb természetvédelmi területként tartja számon egy másik minisztérium.

Ráadásul az egymást sűrűn váltó műemléktörvények alkotói mindmáig nem tudták elérni, hogy a műemlékek látogathatók is legyenek. Az oktatási vagy szociális intézménnyé lett kastélyok esetében a működtető jóindulatán múlik, hogy beengedi-e a kapuk mögé az érdeklődőket. Még rosszabb a helyzet, ha „privatizált" kastélyok felé visz az ember útja: már-már általános tendencia, hogy tulajdonosaik sűrű kerítést fonnak a megújuló épületek köré, és még véletlenül sem tárják a világ elé a benti értékeket.

Annak ellenére nem, hogy a kastélykertnek mindig is komoly szerepe volt a környezetkultúra terjesztésében. A főúri parkokat már évszázadokkal ezelőtt is rendszeresen megnyitották a környékbeliek előtt – igaz, azt is megszabták, hogyan kell viselkedni a kerti utakon, a pavilonokban vagy épp a csónakázótavon. Az odabent tapasztaltak aztán utat találtak a paraszti porták környezetébe: idővel nemcsak különleges díszítőmotívumokkal gazdagodott a népi kultúra, hanem különleges növények is megjelentek a kastély környéki kertekben.

Alföldy Gábor egyébként úgy látja: a helyreállított történeti kertek igényes és harmonikus megformálásukkal, változatos növényzetükkel ma is inspirációt adhatnának a kertet építtető módosabb rétegnek. A szakember nem tudja nem észrevenni azt az igénytelenséget, amely a mai kertkultúrát jellemzi. Általános jelenség, hogy valaki elköltött százmilliót egy új házra, de a kertre már sajnálja a pénzt. Csodaautójával elmegy inkább a legközelebbi bevásárlóközpontba, felpakol két tucat tujával és egy szökőkutat gipszoroszlánnal, és úgy érzi, már meg is oldotta a kertkérdést. Mintha a ház körüli parknak nem az volna az alapfunkciója, hogy a benti, zárt térben élő embert összekösse a természettel, élhető, inspiráló környezetet teremtsen számára.

Régen ezt pontosan tudták. Nem véletlen, hogy nemcsak a főúri kastélyokat, de a polgári villákat is gondosan megkomponált kertekkel övezték. Mi több, ezek kialakítását sem a természetes növénytakaró kiirtásával kezdték, hanem a házat a tájba illesztették. Az új fákat, bokrokat pedig a meglévők figyelembe vételével választották ki.

Ezekből a kertekből persze alig maradt mára valami. A második világháború után temérdek kastélyparkot felparcelláztak, a sík területeken focipályát alakítottak ki, a kerti építményeket lebontották vagy kisebb-nagyobb, a kert eredeti hangulatát tönkretevő új házakkal, barakkokkal építették tele az időközben elvadult kerteket. A szakemberek persze azt mondják: a hely szelleme akkor is belengi ezeket a parkokat, ha az eredeti növények és díszek szinte teljesen elpusztultak. A keszthelyi Festetics-kastély hátsó parkja akkor is az, ami, ha harckocsik motorolaja áztatta évtizedeken át. Bajnán is érezni Sándor Móric szellemét, dacára annak, hogy a ház főhomlokzata előtt néhány méterrel már kerítés húzódik.

Eszterháza: légi felvétel az 1960-as évekből

Akadnak persze szerencsésebb példák is. Eszterházának például jó gazdája volt 1945 után Porpáczy Aladár – az egykori hercegi jószágigazgató, akadémikus –, aki növénynemesítőként nemcsak fenntartotta a kertgazdaságot, hanem a kertészeti kutatóintézet és szakiskola megalapításával új funkciót is adott a kastélynak, a parknak és az ahhoz elválaszthatatlanul kapcsolódó nagyhírű hercegi kertészetnek. Ennek köszönhető, hogy a kert nem pusztult el, egyes részeit karbantartották, sőt megújították. Most viszont eljönni látszik a teljes rekonstrukció ideje: a műemlékes szakemberek ásatásokat fognak folytatni a kertben, igyekeznek felmérni, mi maradt meg az eredeti barokk kertből, és mennyi őrződött meg az előző századfordulón kiépített neobarokk parkból. Alföldy Gábor hangsúlyozza: a kutatás eredményei fogják megszabni, milyennek látják majd a mi utódaink a fertődi kertet. A legfontosabb szempont ugyanis a hitelesség. Ha Eszterházán a barokk kertet nem lehet pontosan rekonstruálni a leletek, a fényképek és a feljegyzések alapján, akkor a későbbi, neobarokk kert lesz a kiindulópont. Ugyanezen megfontolásból tartják meg a díszudvar 1958-ban alkotott, barokkos összhatású kertjét is. Bár még nincs fél évszázados, érdemes a védelemre: elvégre híven tükrözi elődeink műemlékvédelmi elveit.

Fertődön tehát minden a legjobb úton halad. Lesz újra kertészet és főkertész, megindul a park újjáépítése. A szakemberek úgy tervezik, az elhanyagolt angolkertbe már a munkálatok alatt beengedik a látogatókat: tanulságos lesz látniuk, mit szabad és mit nem szabad egy történeti kertben csinálni. A legjobb indulattal végzett felújító munka is veszélyes lehet ugyanis – mondja Hegedűs Klára –, ha szakértelem nélkül fognak hozzá. Kaszálni, a magoncokat kitépkedni, az eredeti ösvények vonalát megtisztítani vagy a régi padokat a gaz közül kibontani bátran lehet; szakértői segítség nélkül viszont botorság hozzálátni a növények cseréjéhez vagy a kert díszítéséhez. Helyrehozhatatlan kárt lehet ugyanis okozni a történeti kertbe beültetett tujákkal, lucokkal, nyírekkel vagy madárberkenyékkel – ezek az utóbbi évtizedek „divatnövényei" –, nem beszélve a szépnek szánt gipszkariatidákról.

Nem csoda, hogy a szakemberek elsősorban azt hangsúlyozzák: a kertkultúrára való nevelést még gyerekkorban kell elkezdeni. Ami nem lehetetlen, hiszen a legtöbb vidéki iskola közelében ott van egy elhanyagolt, félig-meddig felfedezésre váró történeti kert, ahol történelmet, biológiát, helyismeretet, rajzot, művészet- vagy művelődéstörténetet tanulhatnak. (A budapesti gyerekeknek pedig elég elmenniük a Margitszigetre, a Népligetbe vagy a Zugliget régi villáihoz, hogy ilyesmit lássanak.) Ezekben a parkokban aztán megfigyelhetik a különféle növényfajtákat és azt, hogyan helyezték el őket a hajdani tervezők. Belülről talán azt is jobban megértik, miért akart egykor mindenki, aki megtehette, ilyen környezetben élni. Miért gondolta azt, hogy egy szép kert kialakításával a világot is szebbé varázsolhatja.

N. Kósa Judit

A. Földy Gábor

IDF-re nagy szükség van

a párt elnöke, aki szerint az igazságszolgáltatás iránt töretlen a bizalom

um visszafogott stílusára, hozzáértésére ásaira megfelelő kapaszkodókat kínáló nagyobb szükség van, mint valaha – nyi- a igazságügy-miniszter, az Magyar De- és az MDF választási szövetsége nem je- önállóságát. A miniszter úgy véli, ered- sokon nyugvó büntetőpolitikája, s visszac- ió.

okok miatt házi őrizetben, egy vesztegetéssel gyanúsított képviselő pedig előzetesben várja a tárgyalást, nem is beszélve az agrártárca körüli cégek vezetőiről. Minden idők legkorruptabb kormánya – minősítette a helyzetet egy ellenzéki politikus, nyilván az ilyen ügyekre utalva.

– Ami a kormány korrupcióellenes intézkedéseit illeti: talán elkerülte a figyelmét, hogy mára működő automatizmusok vannak. Gondoljon csak a vagyonnyilatkozat kérdésére. Ez az összeférhetetlenségi szabályok rendszerével egészet képezve segít megóvni a közszféra érinthetetlenségét. Tavaly októberben 58 ezer köztisztviselő és 92 ezer hozzátartozó tett vagyonnyilatkozatot, és az ősszel elfogadott törvény alapján ez a kötelezettség további ezreket fog érinteni. A visszatérően kötelező bevallással a közszolgálatban dolgozók jövedelmi és vagyoni helyzetének alakulása pontosan nyomon követhetővé vált. De azt is fontosnak tartom, hogy a kormány a közszolgálatban dolgozók jövedelmi viszonyait minden korábbinál nagyobb mértékben javította, s ezután már nem lehet „megélhetési korrupcióra" hivatkozni. Egyidejűleg radikálisan szigorodtak a vesztegetés büntetési tételei, és ilyen bűncselekmény miatt akár nyolc évig terjedő szabadságvesztést is kiszab- nyilatkozat az ösztön- szolók 39, s az ügyészségben 38 százaléka bízott vagy nagyon bízott, addig 2001 októberében ez a mutató mindkét esetben 43 százalékos volt. Valóban fura, hogy ezt követően jelennek meg olyan harcias nyilatkozatok, amelyeket a közvélemény is megismert. Ezért lennék kíváncsi a megszólalók igazi szándékaira. Konkrétum ugyanis egyetlen esetben sem hangzott el, s ez számomra hiteltelenné tette az egészet. De nézzük a tényeket: a bírósági fejezet 1998-ban 24,7 milliárd forintot kapott, míg 2002-ben ez az összeg 37,6 milliárd, ami 51 százalékos növekedés. 1998-ban összesen 5862 bíró és ügyész dolgozott (ebből 2449 bíró), 2001. év végén ezzel szemben 6602-en voltak (ebből 2604 bíró), ami 740 fős többlet, 12,6 százalékos emelkedés. Az egészségügyi miniszter nemrég azt nyilatkozta, boldog lenne, ha az orvosprofesszoroknak annyi lehetne a fizetésük, mint a kezdő bíráknak. Nos, míg 1998-ban a kezdő bíró illetménye 160 ezer forint volt, 2002-ben ez az összeg 223 ezer. A bírósági tisztviselők a köztisztviselőkhöz hasonlóan megkapták a 70 százalékos illetményemelést, amelynek fedezetét a kormány biztosította. Mellesleg az Európai Unió országjelentése is hangsúlyozta: Magyarországon a bíróságok függetlensége biztosítva van.

– Egy ügyésznek az állása bánta, hogy aláírta azt a bizonyos nyilatkozatot, amely szerint veszélyeztetve van az igazságszolgáltatás függetlensége. Ezzel sincs gondja?

– Ami Hegedűs András vezetői megbízatásának visszavonását illeti, megértem a legfőbb ügyészt. Megítélésem szerint ugyanis egyértelműen bizalmi kérdés, ki milyen vezetőtársakat választ magának. Az pedig számomra is barát-

annak az esélyét, hogy Magyarországon a polgári értékrend fennmaradhasson, s megfelelő hangsúlyt kapjon. Ma, úgy tűnik, a fórum visszafogott stílusára, hozzáértésére és az új évezred ma még ismeretlen kihívásaira megfelelő kapaszkodókat kínáló zsidó-keresztyén-konzervatív értékrendre nagyobb szükség van, mint valaha. Megítélésem szerint minden feltétel adva van ahhoz, hogy a következő ciklusban egymást tiszteletben tartó, egyenjogú koalíciós partnerekként működjünk együtt a Fidesszel.

– Miként vélekedik arról a felfogásról, hogy a közös lista tulajdonképpen a választói akarat megkerülésének egy sajátságos formája? Így a legfeljebb két-három százalékos támogatottságot élvező MDF-nek saját parlamenti frakciója lesz, és felülreprezentáltan jelenik meg a T. Házban.

– Helyesbítenem kell. A választói akarat éppen akkor sérül, ha előbb úgy teszünk, mintha semmi közünk sem lenne egymáshoz, majd az utolsó pillanatban – a hatalom megszerzésének reményében – koalíciós kényszer nélkül „eladjuk" a ránk szavazókat. Ilyesmire az MSZP–SZDSZ váratlan koalíciója a példa. Most – legalábbis a mi esetünkben – világos a helyzet: a lista Fidesz–MDF névre hallgat. A választópolgár erre szavaz, s ha kíváncsi rá, pontosan tudhatja, hogy a közös listán indított képviselőt melyik szervezet vagy párt jelölte. Nem árulunk tehát zsákbamacskát. A választó pontosan fogja tudni, hogy amikor a Fidesz-MDF listára voksol, a mérsékelt jobboldali erők összefogására, a polgári kormányzás folytatására, a polgári Magyarországra szavaz. És ez a lényeg.

– Sokan minden eddiginél élesebb kampányra számítanak, amelynek egyik

Nem árulunk zsákbamacskát

FOTÓ: GÁRDI BALÁZS

meghívó

Kiállító művészek

Alföldi László, Felényi Péter, Gvárdián Ferenc, Hadik Gyula, Kelle Antal, Kéri Mihály, László Bandy, Óravecz István, P. Boros Ilona, Pázmány Judit, Stremeny Géza, Szarka Tamás, T. Horváth Éva , Tácsik János

Budapest, XIII. kerület, Pannónia u. 95.

Tisztelettel meghívjuk Önt a **Parafrázisok holland mesterek műveire** című, a **REGIOART Dél-Buda Környéki Regionális Művészeti Egyesület** kiállítására 2004. augusztus 6-án 17 órára a Duna Galériába.

A kiállítást megnyitja: **dr. Feledy Balázs** művészeti író

Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány

Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete

Megtekinthető 2004. augusztus 6-tól – augusztus 22-ig, naponta 10 – 18 óráig

RegioArt

DUNA GALÉRIA

Algardi, Alessandro

olasz nobrász és építész, szül. 1602. Bolognaban, meg. halt 1654. okt. 6 Romában

Thieme-Becker

I. k. 281. l.

A domborművet nem tartom magyar vonatkozásúnak

eletemmel a Magyar Tudományos Aka-
nyekre-folyó /1905/évi államse-
er koronát utalványoztam.
k Országos Bizottságát -tudomás-

május hó 11-én.

Algardi, Alessandro

bolognai szarmazású
barok szobrász
XVII. sz. közé-
pén faragta a
~~[illegible]~~ római Péterkem-
plomban levő
márvány domborúm
ovely azt a jelenetet ábrázolja
amint ~~[illegible]~~ I. Leo papa
a Roma ~~[illegible]~~ előtt megjelent
~~[illegible]~~ Attila ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
vonzatércre bírja.

Bauzi-Ricordi

147 l.

Magyar vonatkozás nincs

281. sz. ék. május 19-én
1905

A műemlékek orsz. Bizott-
ságának

Budapesten

Gróh Ivan jelentése az
ochtinai ág. h. ev. templom

M.N.K.

Alger Josephus, lakatosm.

Pesten dolgozott. Szül. Halmas in Imperio. Róm. kath. házas. Polgárjogot nyert 1796, VI.11. 246.o.

Temesváry Ferenc: Lakatosipari érdekességek a Magyar Nemzeti Múzeum gyüjteményében. 237.o.

Folia Archaeologica. XVII. 1965. Bpest. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

Bosas Algirdás, szobrász-éremművész

A sóstói nemzetközi éremművészeti alkotótelepen az idei kiállítás bizonysága szerint csak ~~ketten~~ — Teodosi Antonov, Bosas Algirdás és Szabó Iván készítettek érmeket.

Tóth Sándor: Érem, vagy plasztika, Kelet-Magyarország, 1984. aug. 25.

Algyai Ferencz

említve

Szegedi művésztelep

Szegedi Napló 1900. XII. 5

Álgyay Hubert Pál,

1894-1945. (Kép)

Az ötlenei nemzet épült Bp. legnagyobb nebásu vasszerzetű folytalólagos többtámaszu rácsos hidja: A Boráros téri Petőfi hid. Nagy pályanélességu, 4 fölarlós, felsőpálás szerzet. Á. H. uj eljárást dolgozott ki a szerentzőléset tehereloulló halánának számítására. / Dr. VAJDA PÁLIA Magyar Hidépítése Bp. 1964. 230.

MDK

dr.Álgyay Pál

Tantó Pál: Mérnök és épitész együttmük. a bp.i Dunahidak épitésében. Épitészet, 1942, 2.f.

5o.l.

Berecz Antalné
Budapest VIII

Dr. Álgyay /Hubert/ Pál MDK

A Boráros téri hid tervezője.
71.o.
1894-ben Szegeden született. 1945 aug. 27én halt meg. A müegyetem tanársegéd, adjunktus, magántanár Kossalka professzor mellett. Fiatalon lett a közuti hidosztály főnöke, aztán a Közmunkatanács alelnöke és államtitkár végül Kossalka utóda az I. számu hidépitéstani tanszéken.
72.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1960.

Alojzy Huber Pál

Szerverte a Petőfi hidat

Budapest, 1969. 1o.sz. 47. 1.

Álgyay Hubert Pál

l. 0

A Pesti Városháza

1937. 11. 27. 2. l.

eselekedete előtt én csak mélyen meg-
hajolhatok.

Fogadja kérem kedves Titkár
Uram ujból kifejezett hálám és kösö-
neteim mellett megkülönböztetett
tisztelettem kifejezését melyel vagyok
mindig szolgálatkész híve

Mihálovichtjéza

Zalaegerszeg 1929 november 28.

Álgyay Hubert Pál

l.

A Pesti Városháza

1937. 10. 7. 18. l.

Álgya-Hubert Pál

l.

A Pesti Városháza

1935. 5. sz. 9. l.

10. l.

ALAPITTATOTT: 1869.

TELEFON: 859-33*
SÜRGÖNYCIM: „NOUVEAUTÉ"
POSTATAKARÉKPÉNZTÁRI CSEKKSZÁMLA 2840.

Holzer

MAGY. KIR. UDVARI SZÁLLITÓ

BUDAPEST, 1929. dec. 27
IV., KOSSUTH LAJOS UCCA 9.

LI

Nagyságos

Szentiványi Gyula urnak

Budapest
Horthy Miklos ut 63

Hivatkozással korábbi felszólitásomra, jelen soraimmal ismételten felkérem Nagysá-

Algyay Hubert Pál

l.

A Pesti Városháza

1937. 4. 7. 23. l.

u. o. 1937. 5. 4 9. l.

A MAGYARHONI
EVANGÉLIKUS EGYET. EGYHÁZ
EGYETEMES EGYHÁZI ÉS ISKOLAI
FELÜGYELŐJE
VIII., SZENTKIRÁLYI-U. 51., I. 5. (ÜLLŐI-ÚT SAROK)

Telefon: József 113—07.

138/924

Igen tisztelt V

Nagy hálára kötelez
mervényt Szentiványi dr. ér
mennyiben ő ilyenkor nem le
az átvételezést az ő nevébe
Szives fáradozását
Köszönöm egyben, ho
hozni. Nagyon kérem, legyen
közölni, hogy azt mielőbb h

Álgyay-Hubert Pál

l. Horthy-Lid

A Pesti Városháza

1937. 9. sz. 4. l.

Álgyay Pál dr

l

Harrer Körmt

150. l. többnyv)
275. l. 277. l

4. vet

átyám !

vő héten tudnak adni. Csütörtök-
isegithetünk Téged azzal a négy
nk. Ha szükség van rá, légy szi-
azonnal átadja.

Hódlattal üdvözlünk és örülünk, hogy
gunkat. Vacsora este 8-kor, mint
is hirdette.

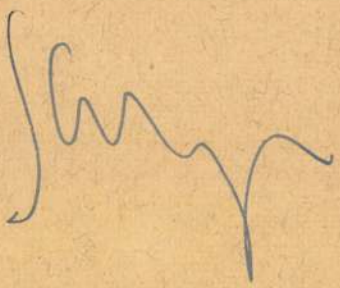

Álgyay Hubert Pál
dr

cvód

Széchy Károly dr:
A Horthy Miklós-hid
és az új óbudai hid
hidfőinek rendezése-
vel kapcsolatos vá-
rosszabályozási kérdé-
sek. Technika
1938. 2–6. l. képekkel.

Vegyes

3 köt.

Marczali

Henrik:

I.) A vezérek kora és a királyság megalapítása.

(A „Magyar Nemzet Története" I. kötet)

II.) Magyarország az Árpádok korában.

(Ugyanis II. kötete)

<Álgyay - Hubert Pál>

cikke

<> Bau einer neuen Donau Brücke in Budapest. (Horthy-lid. Bautechnik

1934.

Mün.

j. 58

1 Röt. 8°

Gebhardt
Carl

Die Anfänge der Tafelmalerei
in Nürnberg

Mit 34 Lichtdrucktafeln

(Studien zur deutschen Kunstgeschichte
103. Heft).

(Álgyay Hubert Pál)

cikke

egyet. magántanár, kereskedelem és közlekedésügyi államtitkar

( ) A magyar közlekedéspolitika új feladatai.

Technika

1940. 4. 27.

I.–XIV. + 1.–232. ll.

Budapest
M. Tud. Akadémia, 1886.

Az Irgalom Háza

ILYEN VOLT

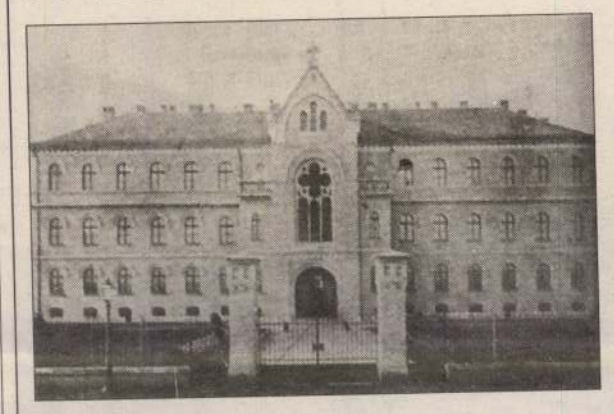

ILYEN LETT

Óbudán, a San Marco utcában 1901-ben nyílt meg a gyógyíthatatlan betegek részére létesített Irgalom Háza. A San Marco hercegné támogatásával létrehozott intézet épületében napjainkban az Egészségtudományi Egyetem Egészségügyi Főiskolai Kara működik.

A betegek ápolására megalapított irgalmasrendet, amelynek tagjai papok, orvosok, gyógyszerészek és betegápolók, 1571-ben hozták létre és 1617-ben V. Pál pápa hagyta jóvá. A pálos Szent Vince női irgalmasrendje a XVII. század Franciaországában jött létre, jellegzetes viseletük – a fehér pillangós főkötő – is a Párizs környéki népviseletet mintázza. A rend tagjai a szerzetesrendek többségével ellentétben nemcsak szegénységet, engedelmességet és szüzességet, hanem a szegények ápolását is vállalták fogadalmukban.

San Marco herceg özvegye, Nákó Miléva egy alapítványt hozott létre 1901 nyarán, egy gyógyíthatatlan betegek számára tervezett intézmény megépítéséhez. Olyan házat akart létesíteni, amely a végső stádiumban lévő emberek ápolását vállalta életük e szomorú szakaszában, és állapotuk gyógyíthatatlan voltáról orvosi bizonyítvánnyal rendelkeztek. Kivételt egyedül a fertőző és a társaikra veszélyes vagy zavaró személyek és az elmebetegek képeztek. Kikötötte azt is, ha valakiről kiderül, hogy gyógyítható, felmondják itt-tartózkodását. A hercegnő a dokumentumok szerint elsőbbséget kívánt adni a magyar származású pácienseknek és az alapítvány kezelését is hazai pénzintézetre bízza. A betegek ápolására pedig az egyik legmegbízhatóbb és hosszú ideje elismerten tevékenykedő Szent Vince-rend ápolóit kérte fel. A nővérek nagy gyakorlattal rendelkeztek a szegények, a talált gyermekek, a háborús sérültek, a rabok és a fogyatékosok gondozásának területén.

Az Irgalom Házának épülete 1901-ben nyitotta meg kapuját és eleinte száz beteg fogadására volt alkalmas. Az első világháború kitörésével megnövekedtek az igények, ám az épület bővítése helyett csupán az ágyszámot növelték.

A háborús állapot gazdasági válsághoz vezetett és az alapítvány támogatására érkező pénzek is apadni kezdtek, az állami segítség pedig teljesen leállt. Ezért a később tervezett oldalszárny nem épült meg, sőt 1921-re a kórház fenntarthatósága is kérdésessé vált. Adósságaikat végül egy külföldi misszió segítségével rendezték. A két világháború között is folytatták tevékenységüket, ám a második óriási károkat okozott az épületben. A bombák megrongálták a tetőt, a gazdasági épületeket és a kápolnát is.

A legnagyobb kárt azonban maga az állam okozta, amikor 1949-ben beszüntette a kórház működését, vagyonát pedig a főváros tulajdonába adta. Egészségügyi funkcióját továbbra is megőrizte az épület, ám szovjet minta szerint felcsereket képeztek benne, majd 1954-től a Fodor József Egészségügyi Iskola kapott itt helyet. Későbbi története összeforr az Orvostovábbképző Intézet, rövidesen Orvostudományi Intézet, mai nevén Hajnal Imre Egészségtudományi Egyetem életével. A frissen létrehozott egészségügyi főiskolai kar 1973-ban került a San Marco utcába. Feladata felsőfokú végzettséggel rendelkező egészségügyi szakemberek képzése volt nappali és levelező szakon. Jelenleg a hazaiak mellett számos külföldi hallgató jár ide a legkülönfélébb szakokra. Diplomás ápolókat 1989 óta, optometristákat pedig 1992 óta képeznek. (G. R.)

A pesti szecesszió festője, Gulácsy Lajos

KOPOGTATÓ

Szepesi Attila

A Józsefváros szívében, a Rigó utcában született 1882-ben *Gulácsy Lajos*, a magyar szecesszió legnagyobb festője. Iskoláit a jó hírű Zerge utcai – később Horánszky, majd Makarenkó, ma újra Horánszky utcai – polgáriban végezte. A Képzőművészeti Főiskolán *Balló Ede* diákjaként szerezte meg festődiplomáját.

Családja a Bereg megyei Gulács földbirtokosa volt valaha. A Gulácsyak azonban már a XIX. század közepére elveszítették birtokaik tetemes hányadát és polgári életformára tértek át. A festő apja a Beregszász melletti Nagyberegen volt ármentesítő mérnök, a Szernye-mocsár tőszomszédságában állt a házuk. Az örökös maláriavész elől a mérnök szeretett volna Beregszászra kerülni, két nővére is ott élt, ám a pályázatát rendre visszautasították, ezért megsértődött és Pestre költözött, ahol napidíjas mérnökként tartotta el a családját.

Gulácsy Lajos korán megmutatkozó festői talentumára két város nyomja rá a bélyegét. A rohamosan fejlődő főváros, ahol él és tanul, illetve a kárpátaljai Beregszász, a Vérke-parti kisváros, ahol a nyarakat tölti rokonainál.

Az ifjú diák érzékeny lelkét megragadják a Józsefváros görbe sikátorai és zegzugos tetői, a Baross utca – akkor még létező – kálváriája és a városnegyed Horváth Mihály téri templomának pittoreszk körmenetei. Ugyancsak mély hatást tettek a kezdő festőre, akinek már diákkorában országos tárlatokon mutatják be képeit, Beregszász szüreti menetei, Mária-ünnepei és a Vérke kőhídjának farsangi forgataga.

Gulácsy lelkére (és palettája színvilágára) ugyanakkor a szecesszió világérzése is hatott. Pontosan érzékelte, hogy ezt a szubtilis irányzatot erős szálak fűzik a rokokóhoz, annak túlérzékeny, ködökbe, csipkékbe, álmokba és elfoszló muzsikákba feloldódó szelleméhez.

A festő ezzel a „szellemi poggyásszal" érkezett meg itáliai tanulmányútjaira. Éveket töltött el itt, lázas munkában teremtve meg sajátságos világát. Gyerekkori „városemlékeit" az itteni kolostorkertek, templomok, ünnepi kavalkádok, bizarr és középkori hangulatú települések új dimenzióba emelték. Megalkotta Naconxypánt, azt a képzeletbeli várost, amelyet álomi figurákkal népesített be. Marcona vitézekkel és ábrándos szépaszszonyokkal. Ez az álomi városka hasonlít az ódon Józsefvárosra, de Beregszászra és az itáliai településekre is, mégis különbözik azoktól: terei és sikátorai *Dante* koráig nyúlnak, levegője pedig szertefoszlik az időtlen időben.

Középkori zarándokok, lovagok és ádáz martalócok, szerzetesek, apácák, cirkuszi lovasok és táncosnők, pojácák és bölcs bolondok népesítik be a festő apró, sötét tónusú vásznait és grafikai lapjait.

Gulácsy szívesen illusztrált korabeli irodalmi műveket, *Oscar Wilde, Maeterlinck* és mások munkáit. De barátja, a katolikus költő, *Keleti Arthúr* verseskötetéit is. A sors fintora: a festő, aki oly mélyen átélte és képein-rajzain zseniálisan érzékeltette a katolicizmus ősi jelképekre, szertartásokra érzékeny mentalitását, református született. Ahogy művésztársa, Keleti Arthúr, aki egy középkori szerzetes álmait szólaltatja meg verseiben – legszebb verseskönyvének már a címe is elárulja ezt: A kámzsás festő strófái – zsidó családból származott.

Az első világháború kitörése Itáliában érte Gulácsy Lajost. A szenzibilis művész, aki ez idő tájt nyomasztó hangulatú, látomásos képeket festett, a hír hallatára megzavarodott. Néhány hónapra Beregszászra utazott, de lelki egyensúlyát gyerekkora szép nyarainak városában sem sikerült megtalálnia. A fővárosi Moravcsik-klinika ápoltjaként halt meg 1932-ben.

Egy évszázad mulatókertje a Józsefvárosban

Csendes irodalmi esteket és zajos vigasságokat is rendezett barokk kastélyában Beleznayné, Podmaniczky Anna

A már nem létező józsefvárosi Beleznay-kert (a mai Astoriánál) majdnem száz évig a fővárosi társasági élet közkedvelt színhelye volt. Pompás mulatságain olyan vendégek fordultak meg, mint Széchenyi István, Petőfi, Déryné vagy Jókai, akinek Rab Ráby című regényében is visszaköszönnek emlékei.

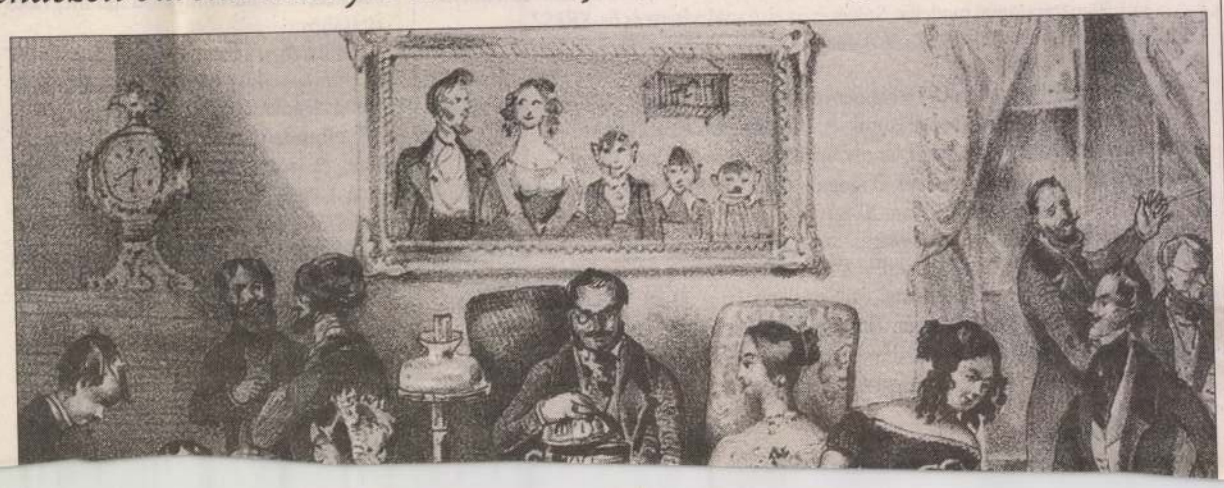

Gazsó Rita

Pest a XVIII. század végén és a XIX. század elején még nagyon kis város volt, Budától egészen külön állt, saját szokásokkal, mulatságokkal. A főúri világ, az akkori divat szerint többnyire még inkább Pozsonyban és Bécsben élt. Az ország kormányzóhatóság és a későbbi Eötvös Loránd Tudományegyetem idetelepítésével lassan megindult a fővárosban a

Ebben az időszakban, megözvegyülése után kezdte el Beleznayné az irodalmi, zenés és politikai estélyek szervezését, amelyek rövidesen Pest legsikeresebb rendezvényeivé váltak. Az estek szervezője és lelke *Kármán József*, az akkori írók egyik vezéregyénisége volt, aki arról ábrándozott, hogy a magyar fővárost teszi majd meg az irodalom középpontjává. Tulajdonképpen az első újkori irodalmi szalon alakult meg ezzel Beleznayné pa-

HÉTVÉGI SZÍNHÁZMŰSOR

Budapest Bábszínház 11., 10 óra: Párnamesék; 12., 10.30 és 16 óra: Ali baba és a negyven rabló; 12., 19 óra: Csongor… és Tünde?; 13., 10.30: Hamupipőke, 13., 14.30 és 16.30: Párnamesék; 13.,18 óra: Grease
Budapesti Kamaraszínház a Tivoliban 11., 19 óra: Frederick; 12., 19 óra: Az öreg hölgy látogatása; 13., 19 óra: Honderű
Budapesti Kamaraszínház Ericsson Stúdió 11., 19 óra: Bűn és bűnhődés a rácsok mögött
Budapesti Kamaraszínház Shure Stúdió 12., 15 óra: Sóska, sült krumpli; 13., 19.30: Titus Andronicus
Budapesti Operettszínház 11., 19 óra: Funny Girl; 12., 15 és 19 óra: A kutya, akit Bozzi úrnak hívtak; 13., 15 és 19 óra: A kutya, akit Bozzi úrnak hívtak
Erkel Színház 11., 19 óra: A rosszul őrzött lány; 12., 19 óra: A rosszul őrzött lány; 13., 17 óra: A rosszul őrzött lány
Játékszín 11., 19 óra: Gázláng; 12., 19 óra: Hotel Plaza; 13., 19 óra: Édes bosszú
József Attila Színház 11., 19 óra: Balfácánt vacsorára!; 11., 19.30: Emigránsok; 12., 19 óra: Vonó Ignác; 12., 19.30: Pillantás a hídról; 13., 19 óra: Budapest, te csodás!
Kamra 11., 19 óra: Dadaisták; 12., 19 óra: Játék a kastélyban; 13., 19 óra: Bakkhánsnők
Karinthy Színház 13., 14.30: Spanyolul tudni kell; 13., 19.30: Bolond vasárnap
Katona József Színház 11., 19 óra: Szent György és a Sárkány; 12., 19 óra: Hóhérok hava; 13., 19 óra: Az óra, amikor semmit nem tudtunk egymásról
Kolibri Fészek 11., 10.30: A fülemile – A bajusz; 12., 10.30: A fülemile – A bajusz; 13., 10.30: Spárga-tengeralattjáró
Kolibri Pince 11., 19 óra: A nyílt tengeren
Kolibri Színház 11., 10 óra: A rút kiskacsa; 12., 10 óra: A rút kiskacsa; 13., 15 óra: Százegy kiskutya
Madách Kamara 11., 19 óra: Psota!; 12., 19 óra: Mezítláb a parkban; 13., 14.30: Mi újság, múlt század?; 13., 19 óra: Mi újság, múlt század?
Madách Színház 11., 19 óra: Az ibolya; 11., 19.30: Kedves hazug; 12., 19 óra: Nyomorultak; 12., 19.30: Kedves hazug; 13., 10.30: Emil és a detektívek; 13., 15 óra: Nyomorultak; 13., 19.30: Mario és a varázsló
Magyar Állami Operaház 11., 19 óra: Manon Lescaut; 12., 11 óra: Madama Butterfly; 12., 19 óra: A csodálatos mandarin; 13., 11 óra: Madama Butterfly
Magyar Színház 11., 19 óra: A gyertyák csonkig égnek; 12., 19 óra: István, a király; 13., 15 óra: Carmen; 13., 19.30: Drága Gizám!
Pesti Színház 11., 19 óra: Kövekkel a zsebében; 12., 19 óra: Cselédek; 13., 11 óra: Pinokkió; 13., 19 óra: Kövekkel a zsebében
Radnóti Színház, 11., 19 óra: Patkányok; 12., 19 óra: A kripli; 13., 17 óra: Ványa bácsi
Thália Színház 11., 19 óra: Jekyll és Hyde; 11., 19.30: De mi lett a nővel?; 11., 20 óra: W – Munkáscirkusz; 12., 19 óra: Jekyll és Hyde; 12., 19.30: El nem küldött levelek; 12., 20 óra: W – Munkáscirkusz; 13., 11 óra: Bűvös varázsigék könyve; 13., 19 óra: Jekyll és Hyde; 13., 19.30: L'aigle noir – A fekete sas; 13., 20 óra: W – Munkáscirkusz
Új Színház 11., 19 óra: A csoda alkonya; 12., 19 óra: A csoda alkonya; 13., 19 óra: A csoda alkonya
Vígszínház 12., 19 óra: Sok hűhó semmiért; 13., 11 óra: Oz, a csodák csodája; 13., 19 óra: Lear király

IDŐSZAKI KIÁLLÍTÁSOK

MÚZEUMOK

Bélyegmúzeum: Varga Pál bélyegtervező grafikusművész életműkiállítása (máj. 31-ig)
Budapesti Történeti Múzeum: Liptói Kőművesek Budapesten – 150 éves az Állami Nyomda
Iparművészeti Múzeum: Szecesszió, a XX. század hajnala. Hímezték egykoron selyemmel, arannyal… (okt. 31-ig)
Kortárs Művészeti Múzeum – Ludwig Múzeum Budapest: Drozdik Orshi kiállítása (jan. 27-ig), Jan és Meda Mladek (Washington) gyűjteményéből Frantisek Kupka festményei, Otto Gutfreund szobrai (febr. 24-ig), Projekt terem: Választóvonalak – Felix Droese kiállítása (jan. 20-ig)
Közlekedési Múzeum: Százéves a magyar dízelmotorgyártás. Fiume és Magyarország. Új vasúti terepasztal. 1926-ban készült Ford T-modell. A XVIII. századi svéd Vasa hajó 1:50 méretarányú modellje. Százéves az első sofőrvizsga és ős-KRESZ
Magyar Nemzeti Galéria B, C, D épület: Árkádia tájain – Szőnyi István és Köre 1918–1928 (jan. 27-ig)
Magyar Nemzeti Múzeum: Új szerzemények 2001. (márc. 24-ig), A bajor–magyar kapcsolatok ezer éve. A kínai világörökség – fotókiállítás (jan. 20-ig)
Mezőgazdasági Múzeum: A magyar mezőgazdaság ezer éve (jún. 30-ig)
Óbudai Múzeum: Képzőművészek Óbudán – Glatz Marietta, Maracskó Gabriella grafikái, Rácz Gábor zománcai (jan. 20-ig)
Petőfi Irodalmi Múzeum: Jókai világai. Szent István képe a magyar irodalomban (jan. 31-ig), Tolle, lege! Vedd, olvasd! – A nyomtatott könyv a magyarországi reformációban (febr. 28-ig), Szerb Antal-emlékkiállítás (ápr. 30-ig), Chagall-plakátkiállítás (jan. 31-ig), Fej és írás – Kaján Tibor irodalmi karikatúrái (jan. 15-ig)
Szépművészeti Múzeum: A századforduló világa – 1900 – európai rajzok és grafikák a Szépművészeti Múzeum anyagából (febr. 24-ig)

KIÁLLÍTÓTERMEK

Aulich Art Galéria – Hamilton International Aulich:

Hatvanöt éves a Petőfi híd

Először Horthy nevét viselte a különlegesen karcsú, vasszerkezetű átkelő

A hidat a német csapatok 1945-ben felrobbantották. Másfél évvel későbbi felújításával kezdődött a Petőfi híd története FOTÓ: TÓTH TIBOR

Fővárosunkat méltán nevezik a szép hidak városának. A Lánchíd, a Margit híd, az Erzsébet híd vagy a Szabadság híd építésük idején minden addigi hídnál modernebbek voltak, ugyanakkor a szakma ma is a szépen és műszakilag helyesen kivitelezett átkelők példáiként tartja számon ezeket a dunai építményeket. A mai Petőfi híd látszólag a legegyszerűbb külsővel épült fel, azonban hatalmas, de arányos tömegével megállja helyét az elegánsabb társak között. A hidat 1937. szeptember 12-én nyitották meg, és 1945-ig Horthy Miklós nevét viselte.

DEÁK ATTILA

A Boráros téri híd építését már 1906-ban javasolták azzal a céllal, hogy létrejöjjön a Nagykörút folytatása. A megvalósításra az első komoly lépést 1930 elején tette meg a Magyar Királyi Kereskedelmi és Közlekedésügyi Minisztérium, amikor tervpályázatot hirdetett, amely azt is előírta, hogy a hídnak pálya fölé kiemelkedő vasszerkezete lehetőleg ne legyen. A beérkezett tizenhét pályamű közül egyiket sem fogadták el, hanem *Álgyay-Hubert Pál* miniszteri műszaki tanácsos tervei alapján fogtak hozzá a felsőpályás, rácsos szerkezetű és háromnyílású híd megvalósításához.

Időközben a törvényhozás az 1930. évi XI. törvénycikkel „a Kormányzó úr Őfőméltóságának 10 éves országlása emlékéül" elrendelte a létesítmény építését, amelyet Horthy Miklós hídnak nevezett el. A költségek fedezetéről a Székesfővárosi Duna híd Alap létrehozásával gondoskodtak. Az alépítményi munkákra 1931-ben írták ki az első nyilvános versenytárgyalást, azonban a bekövetkezett gazdasági összeomlás miatt csak két évvel később tarthatták meg. Az egykori tervek szerint a híd 112 + 154 + 112, összesen 378 méter elméleti támaszközzel hidalja át a Dunát; a középső hídnyílás éjjeli és nappali hajózási nyílásul szolgál, míg a két szélső nyílás csak nappal vehető igénybe hajózásra. „A híd szerkezetének egyik különlegessége a vasszerkezet feltűnő karcsúsága. Korábban valóságos dogmaszámba ment, hogy a többtámaszú gerendaszerkezetnél a magasság nem lehet kisebb, mint a nyílás 1/16-od része. A Horthy Miklós hídnál ez az arány a mederhíd oldalnyílásaiban 1/24, a középnyílásban pedig 1/32. Az újabb német hídépítési gyakorlat már beigazolta, hogy aránylag kis szerkezeti magassággal is lehet a korábbi hídtípusoknál gazdaságosabb és kellő merevségű többtámaszú szerkezetet készíteni" – olvasható *Zsigmondy Béla* vasszerkezeti vállalkozó 1933-ban kelt dokumentumaiban.

A híd építését állványozással végezték. A hídszerkezet kellő merevségét az alsó és felső szélrácsok együttes használata biztosította. Az alapozást sűrített levegő segítségével lebocsátott munkakamrákkal végezték. A vasszerkezet helyszíni szerelése 1935-ben kezdődött el, 1936-ban a középső medernyílás szerelésével folytatódott az építés. A híd fakockaburkolattal készült. A próbaterhelés 1937 augusztusában volt. Az egykori tudósítások szerint a próbaterhelésre négy, egyenként egy mozdonyból és négy teherkocsiból álló vasúti szerelvény, továbbá 32, egyenként átlag 11 tonna súlyú székesfővárosi locsolóautó szolgált. A híd és tartozékainak építése az ellenőrzési költségekkel együtt kereken tízmillió pengőbe került.

A hidat a német csapatok 1945. január 14-én felrobbantották. Másfél év múlva kezdődött a roncsok kiemelése, és ezzel együtt a Petőfi híd története. A Mávag által végzett rekonstrukció csaknem hat évig tartott. A szerkezet nem változott, azonban a keresztmetszetet módosították: az úttestet 18 méterre, a kerékpárúttal ellátott járdákat 3,8 méterre szélesítették. A helyreállított hidat 1952. november 25-én adták át a forgalomnak. Legközelebb 1966-ban a pályalemezen és az aszfaltburkolaton végeztek javításokat, és kicserélték a villamosvasúti vágányokat. A hetvenes évek végén újjáépítették a pályalemezt, s mivel kihasználatlannak vélték, megszüntették az addigi kerékpárutat, és az úttest szélességét növelték. Később az erősen igénybe vett hídon olyan jelzőberendezést létesítettek, amely lehetővé tette, hogy a közúti járművek a villamospályát is használhassák, így gyakorlatilag háromszor három sávossá vált a híd. A megnövekedett forgalmat a budai hídfő továbbra is megfelelően tudta lebonyolítani, ám Pesten gyakori lett a torlódás.

Rábai László, a híd jelenlegi kezelője, a Fővárosi Közterület-fenntartó Rt. műtárgy osztályának vezetője lapunknak elmondta: az utolsó, 1996-os felújítás alkalmával a villamospályáról leterelték a közúti járműveket, a híd ismét kétszer két sávossá alakult.

5 Ilgyay Tamás, ácsmester l. Kárdetter Tamás.

ALFÖLDINÉ CSÍK GABRIELLA

ALFÖLDINÉ CSÍK GABRIELLA

1950-ben született Nagytobronyban. Középiskolai tanár. Rendszeres kiállító. Budapesten él.

Művészetbarátok 2003.
kiállítás a Pataky Galériában
2003. okt. 20 - nov. 15.

a mért ezzel a vallomással mega
nincsen megalázás.

Igaza lehet abban, hogy kü
ingott bennem a hite. Az enyém
meg nem ingott volna magában.

Kedves Barátom, drága jóba
érezze soraimból mélységes szer
gondolok arra a sok jóra, a mi
drága kincs s mindig is az les
ki közöttünk olyan óperenciás
érezzem maga iránt, a mit e pi
valaha.

Mély szeretettel öleli

öreg barátj

Artur

Alhand Mályás

Kőművesmester, 1844-ben az Inotai templom renoválása alkalmából a templom hajó munkálatait végezte Vida Dániel-el.

Szij Rezső, Műemlékek és műalkotást Vásárlótán, Bp. 1965.

34 l.

Alhand Mátyás építén M.D.K.

Az inotai (Várpalota) r.k. templom egyik építője. 1844.

Genth. Müeml. 1959 I. 409

Ali

építész

MDK

1619-ben a Zsoldjegyzék szerint napi tiz akcse szoldért teljesitett szolgálatott Szigetvárott.

12.o.

Molnár József : Szigetvár török müemlékei. Bp.1958.

mdk

Ali budai pasa

védlevele 1552 ből: „Hogy ha az ország-ból akármely emberek, jobbágyok körösre lakni menendenek, onnan öket senki ki ne üzhesse, hanem a város had maradjon, mint csaszár számára való város, had épüljön jobban-jobban"

Horváth Loltán: Egy Mező város Céles Spara, Nagykőrös 1943. 11-12. l

1971 DEC

Ali István (

1021

A tárlat megnyitóján

Békéscsaba amatőr festőinek bemutatkozása Zrenjaninban

Zrenjanin és Békéscsaba testvérvárosi együttműködése keretében az amatőrszervezetek községi egyesülete megrendezte a zrenjaninj Petőfi Sándor Művelődési Egyesület termében a békéscsabai amatőr festők tárlatát. Szép számú érdeklődő előtt **Čedomir KOZMANOVIĆ** tanár, a képzőművészeti osztály elnöke nyitotta meg. Vázolta a baráti kapcsolatot, amely a két város művelődési és amatőr szervezetei között alakult ki.

Békéscsaba részéről **KÖKÉNYESI Tibor**, a városi tanács művelődési osztályának főnöke köszöntötte a vendégeket. A következőket mondta:

— A Zrenjanin és Békéscsaba városok közötti kapcsolat nem új keletű, mégis amikor időnként találkozunk, mindig újabb és újabb oldalát ismerjük meg annak, amit még nem tudunk egymásról. Most művészetünk egyik ágát, a képzőművészeink munkáját hoztuk Önökhöz. Teljesen átfogót nem tudunk nyújtani, de egy szerény válogatást igen. Az elhozott, itt bemutatott anyag amatőrök munkája, akik a békéscsabai területi Művelődési Ház támogatásával alkotva és vitázva, vitázva és alkotva teremtenek színekből, vonalakból formákat, kompozíciókat. Az itt kiállított különböző foglalkozásúak és életkorúak, fiatalok, idősebbek, kétkezi munkások, alkalmazottak, pedagógusok és diákok. Színek és formák, hangulatok tükröződnek egységesen, de mégis különbözően a karakter, a meglátás és a stílus, a formálás különbözősége alapján. Mégis a kompozíciók hirdetik a művészet nagy egyetemességét, az örökké változó, újuló világnak nagy egységét, s benne a legcsodálatosabbat: az Embernek az alkotását. A művészet egyetemességéből egy mikro világot hoztunk bemutatni, ahogyan azt látjuk a mi amatőrstúdiónk alkotásaiban.

MOLNÁR Antal, az amatőrök klubjának szakvezetője röviden beszámolt a nézőknek arról a munkáról, amelyet az amatőrök tovább képzése terén végeznek, vitákat rendeznek, művészettörténészeket és alkotókat hívnak meg.

A kiállításon 30 alkotást mutatnak be (olaj, akvarell, pasztell, tempera és linómetszet). Ali István, Hinkó Ilona, Kucsera György, Molnár Antal, Molnár László, Pacsai Imre, dr. Párzsa János, Petrovszki Pál, Petrovszki Zoltán, Valent János, Varga János, Romvári Etelka, Tóth Valéria, Szeverényi Mihály és Nové Béla amatőr festők műveit.

(hi)

TAVALY SEM VOLT
PANASZA?
HASZNÁLJON
AZ IDÉN IS
GLYSANTIN
FAGYGÁTLÓSZERT

Beszerezheti az ország területén és Nyugat-Európában minden benzinkútnál.
Gyártja:
IDOL, Újvidék
BASF — Ludwigshafen

Sertéshizlalásra kizárólag REDIN
– Növeli az étvágyat, gyorsan hizlal

MAGYAR SZÓ
SAJTÓIGAZOLÓ
MAGYAR HÍRKÖZLŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

— kompresszor-gépészet és kezelés
— belsőégésű motorok kezelése
— magas nyomás alatt levő edények töltése.

A tanfolyam végén a hallgatók vizsgát tesznek.

Bővebb felvilágosítást a Népi Technika újvidéki tanácsának irodáján, a Lenin tér 10-II. szám alatt adunk 9—12 óra között, vagy az 52-134-es telefonon. Délután tudakozódjon a 22-113-as számú telefonon.

Hirdessen a MAGYAR SZÓBAN

A Jugoszláv Sorsjáték

48. húzásának nyerőszámai

Az alábbi számokkal végző dő sorsjegyek	Ezt az összeget nyerték	Az alábbi számokkal végző dő sorsjegyek	Ezt az összeget nyerték
91	20.—	26	10.—
46841	500.—	5786	200.—
44121	1 000.—	11446	1 000.—
356161	10 000.—	155736	10 000.—
779491	10 000.—	236736	10 000.—
		449926	10 000.—
2	6.—		
66912	500.—		
48482	500.—		
391152	10 000.—		
3	6.—		
33823	500.—		
50213	2 000.—		
552343	10 000.—		
874	100.—		
08804	500.—		
69814	1 000.—		
05824	2 000.—		
089814	10 000.—		
788224	150 000.—		
65	10.—		
75745	500.—		
620745	10 000.—		
677345	10 000.—		
544305	50 000.—		

NYOMTATVÁNY

.....úrnak

Budapest

.....

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI
ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
és
A MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

tisztelettel meghívja

L. VAN PUYVELDE

a belga művészeti múzeumok igazgatójának,
liègei egyetemi tanárnak

folyó hó 28-án (csütörtökön) délután $^{1}/_{2}6$ órakor
a Magyar Tudományos Akadémia előadótermében

Rubens et l'influence italienne

címmel tartandó előadására.

(Vetített képekkel)

GEREVICH TIBOR
az Orsz. Magy. Régészeti és
Művészettört. Társulat elnöke

FABINYI TIHAMÉR
a Magyar-Olasz Társaság
elnöke

Alistáli templom

kepe repr.

Pehm 24. l.

A négy apró fia-
toronynyal biró
kőmök román-
vern torony.
barokk falusi
templom gotí-
kus tainokkal

Alistáli templom

gótikus

Lásd Homlokzati
torony 4 fin
torrenyal

Müvéneti hetek

Kolozsvár 1942.

133. l. 138. l.

David Alitis, festő-asztalos M.D.K.

műve a Nógrád megjében lévő Szentpéteri evangélikus templomának 47 táblás mennyezet-festése 1667-ből, melyről csak Malonyay vérszegény vonalas rajzaiból van tudomásunk. Viszont, 1776-ban Mihalovics Sámuel segédeivel egyűt átfestette – nem tudni milyen miértékben

Tombor Ilona: Magyarországi festett famennyezetek és rokonemlékek a XV.-XIX. századból

Bp. 1968. Ak.Kiadó, 216 l. + LVI t. 74. old.

+ 16. á.

Ali Madzsar, festő

„Magyar festő." XVI. n.

Kárló Szpula: Egy Anjou kirá lyfi legendáskönyvétől 34–39.

TISZATÁJ, Szeged, 1976. június

XXX. 6.

Aliprandi Antonio

stukkátor

l.

Schoenkörp. városh

121. l.

mics magy.

vonatk.

megírva

Alitis David

festő arr. talos
1607

nógrádmegyei szent-
péteri ev. templom
festett mennyezete
fentitől.

lásd

Malonyai. A magyar
nép művészete. V.
259-61. l.
Képek 174-177 l.

cvód

Foglár. 12. l.

1907.

és sima karimájú, de egy oldalu
érmen

bbrafordultan, ~~ám~~arczélben van áb-
jusza és körszakálla ~~vizsl~~ rond. Palást-
Feliratas emelkedett perem mentén

LAGELLVM DEI.

~~képes lapjának háttere, karimája~~

mű, méretei 3:3 cm.-- Becsértéke
éka 1907. április 30-án (787-907-8).

109

1435

Alitis Dávid

festő ásztalos

a szentpéteri (Nográd vm) ev. templom, mely a szentelyben lévő festett famennyezete fentitől. Nevét az egyik táblan megörökítette. Készült 1607-ben

Malmagyarnyúr V.

174-177, 180, 181. l.
képpel,

laid részletes
a leírását

M. D. K.

ALITIS Dávid asztalos, festő

1607 Szentpéteri, ev. templom, festett

mennyezet

Agghásy: Borolek szobrászat... Bp. 1959.

I. 165. l.

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848. II. kötet

Név: Alitor Nicolaus

Foglalkozás: Kardmüves (Säbelmacher)

Szárm. hely: _____

Hitfelekezet: _____ Csal. állapot: _____

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1717 XI. 18.

A polgárjogért fizetett összeg forintban: _____

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848 I.55 l.

Név: Alitor Nicolaus

Foglalkozás: Kardinnes

Szárm. hely:

Hitfelekezet: Csal. állapot:

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1717 XI. 18

A polgárjogért fizetett összeg forintban:

ALK György építőmester

a Maritsek Ferenc által tervezett divényi (Nógrád) népiskola kivitelezője 1864.

Komárik 1982 301.

M.D.K.

Alk János (nagy-szent-mik-lósi) építész

tervei szerint írtár hi az ottani görög keleti román templomra a versenytárgalást, de a pályázók nem voltak hajlandók az abban megadott feltételeknek alávetni magukat.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1898. XIX évf.

aug. 3. sz. 5. old.

megírva

Alk Gróray

lozonci könnüves

A váci könnüves és
kőfaragó céh 1843-
ban mint vidéki mes-
tert vette fel Lebelébe

Duray 162. l.

IRODALOM

– Csányi: Mus. és Kongot. Ért. A kérdőkiállítás tanulságai. 131 old. 15 ábr. VII. K.

JEGYZET

ALKALAY SÁMUEL

Németh F. : A bánáti fényk.

2002.

80.o.

- na[illegible] Es az egy

tén valamit?

Kiss Géza kákicsi lelkész me

/a kézirat most van a Franklinnál

népi növé[ny]neveknek is - ez se v

a könyv megjelent, fölhasználhat

biztattam őt, hogy az Ön számára

de ő állandóan beteg, a munka is

baja is van, úgy hogy ő hozzá hi

amit ő tud, úgyis benne van köny

Füzetek 1934-i folyamában/.[5]

Talán tud egyet-mást Illés

rám való hivatkozással tessék ho

írásaiból tudja, amit tud,

eredeti adat./

K.[iss] G.[éza]

Alkelin Lajos.

A Nemzeti Szalon kiállitotta müveit 1932-be

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Alkelin Lajos, festöm.

Kaktuszok.

Nemz.Dzal.- VI. Tavaszi Szalon. 1931 ápr. Kat.

megvisa

Alkér Ede

mint grafikust emliti
és fein repeszt XIX. század
közepe

erőd
z
Pirchan-Szalai

17. l.

Honnan vette,
nem emliti,
ha más adat
nincs róla, nem
kell.

Nagybörzsöny 1944. December 10én

Alker Ede

grafikus(?) és fény-
képész

l.

Kreilisheim

15. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

A l k é r

Petőfiről

Fővárosi Lapok.1869.jun.22. /Fővárosi hirek./

A l k é r

fényképész

Fővárosi Lapok.1869.jun.8. /Fővárosi hirek./

M.D.K.

Alkér Ede, festő, fényképész

Fényképműterme "Üvegcsarnoka" a Disz-téren volt, ~~Max~~ a Várban. 215.o.

Fejős Imre: Fényképészetünk első virágkora, 1855-1885. 209.o.

Folia archaeologica. A. 1958. Sp. Képzőműv. Alap Kiadóváll. Bp. 1958

FÉNYKÉPEZÉS ÉS KÉPZŐMŰVÉSZET

ALKÉR EDE (életrajzi adatai ismeretlenek)

Festő és fényképész, műterme 1860–1870 körül Budán, a Dísz tér 2 sz. alatt

501. Buda és Pest látképe, 1863 körül *123.*

4 részből álló panoráma-kép, 31,5x126,7 cm, keretben 31,5x126,7 cm
BTM Kiscell Fényképgyűjteménye, ltsz. nélkül

A felvétel a Gellérthegyről készült.

502. Pest és Buda látképe, 1867 körül *123.*

4 részből álló panoráma-kép, 25,3x122,2 cm
BTM Kiscell Fényképgyűjteménye, ltsz. nélkül

A felvétel a Rózsadombról készült.

KLIČ KÁROLY (KAREL VÁCLAV) (névváltozat: Klics) (Hostinnen, 1841 – Bécs, 1926)

Rajzoló, karikaturista. Brünnben élclapok munkatársa, majd Prágában dolgozott, a Veseli Listynek. 1868-tól Pesten a Borsszem Jankó munkatársa volt. 1870-ben cinkográfiai műhelyt nyitott Pesten. Később Londonban és Bécsben élt. 1878-ban felfedezte a heliogravür eljárást, amely a mélynyomás közvetlen elődje volt. Bécsben a Humoristische Blätter című lapot adta ki.

Irod: Borsszem Jankó (1868–1936) (szerk. Ágai Adolf) 180. l.

500. Jókai Mór, 1868 *109.*

színezett, cinkm., 170x195 mm
Jelezve j.l.: K. Klič
Borsszem Jankó I. 34. (1868. aug. 23.) 437. Címlap, a Híres férfiak arcképcsarnoka c. sorozathoz.

Jókai óriási fejéből apró tollakat szorongató végtagok nyúlnak ki. Két kezével A szerelem bolondjait és Az üstököst, két lábával az Igazmondót és A hont írja. Feltűnik Klič kiváló karakterizáló képessége, a Jankónál kevésbé gondos, de határozottabb és élesebb jellemzés. (A kép reprodukcióját közli a Magyar Irodalmi Lexikon, Bp. 1963. II. köt. 533.)

R.S.

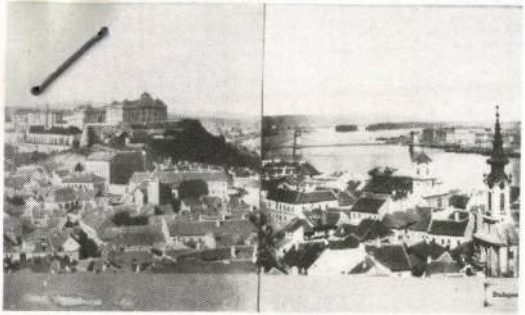

501/a

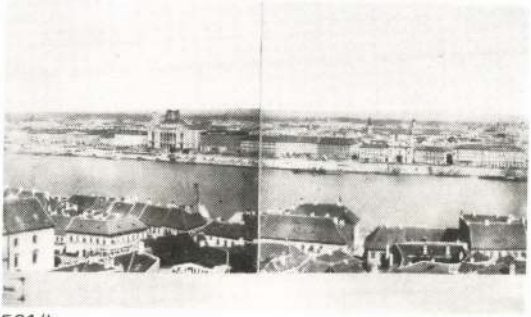

501/b

502/a

502/b

541

543

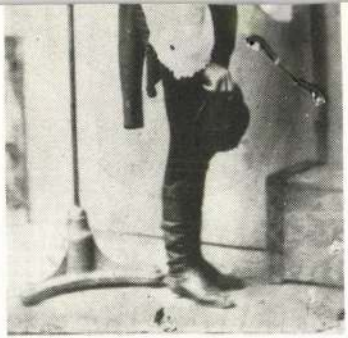

537

540

MDK

Alkonier

A Pesti Műegylet 1841-ben a redoute-épületében rendezett kiállitásán szerepelt.

Ujházy Ferenc: Föv.művészeti állapotai a mult század közepén.

Nyugat, 1922. márc. 16. 377.l.

MDK

Alkony István, festöm.

Falurészlet. Olf. J.1.b.
60x48

Árv.Közlöny. 1930. 4.rk.sz.55.szám. 15.1.

MDK

Alkony István, festő.

279. Szürkületkor, cf.

A Szegedi Képzőmův. Egy. műkiáll. - Szeged, 1907. III

Kat. 16-l.

Herrn Fabrikant Fuchs

Zug. Fuchsstelle Uhr

Hiermit Telegramm Nr. [illegible] Tag [illegible] Uhr [illegible]

Alkony István
Fenyőerdő, olaj

Szeit-György-Czéh XLVI. művészeti aukciója. A Gyüjtő.
X. évf. 2.sz, 2 l. . . . l.

sima, tal
Hen.Mori
hatszögl
nem váza

Irodalom

A váczi
Vác, 191

Volt Tih

Történet
családé.
Épült 18
volt, de

Jellege:

Alkony István
Szürkületkor, olaj

Szegedi Képzőművész. Egyesület kiáll. 1907. márc.
16 l.

MDK

Alkony István, festő.

Falurészlet, of.-

Árv. Közl. 1930 jun.3. rk.sz.-54.aukc.- 15.l.

MDK

F. Alkony István

Szürkület/stilizálva/, temp.

KMT. 1907/8. téli kiáll. kat. 53.l.

MDK

F. Alkony István

Szürkület, temp.

Képzőm. Társ. 1907/8. téli kiáll. kat. 53.l.

MDK

F. Alkony István

Parkrészlet, tempera-vf.

Képzőm. Társ. 1907/8. téli kiáll. kat. 52.l.

F. Alkony István MDK

Parkrészlet, tempera, vizf.

Mücsarnok 1907/8. téli kiáll.

F. Alkony István MDK

Szürkület, tempera, vizf.

Micsarnok 1907/8. téli kiáll.

MDK

F. Alkony István

Parkrészlet, temp.vf.

KMT. 1907/8. téli kiáll. kat. 52.l.

M. D. K.

ALKUS

Habán farekas, Srobotest.

Csányi 1954. 111. l. - IV. t.

Allaga Ottó
festő
Bajáról, 1864-ben 18 éves.

Allaga Ottó, Bajáról, 18 éves korában, 1864—65 a festészeti előkészítő szakosztály hallgatója volt.

Fleischer Pécs 28. l.

1864
1.8
1846

T. 3910.

ó partján, a középtérben jobbra, lát-
bedig a keresztény csapatok küzdenek
lon és a folyón át szoritanak. Fölül
resztes lobogókkal. Felirata a várnál:

.

gestürtzte und gedemütigte
arao, oder stoltz-müthige Sanherib;

rhaffter Bericht- und im Kupfer-Riss
ter Verlauff, des namhafft-sehr blütigen
bey Senta an der Theyss,
rlich-erfochtenen Siegs, der Röm. Kayserl.
gerechtesten Waffen, wider den Erb und
i Christlichen Namens,
erbst-Monats, des 1697-ten Jahrs geschehen.

er-nek kezdete: A. Senta és befejezése:

Állami építéstudományi és tervező intézet

Magyar Nemzet
1948. dec. 23

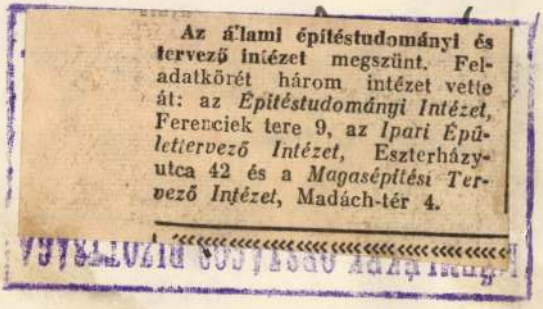

M. KIR. ÁLLAMI és KORONAURADALMI ERDŐHIVATAL
VISEGRÁD.

ad. 267/935.

Tekintett

Műemlékek Or

A 237/935. sz. átiratára
t. cím 1935. május 1. i kelett
Szittya törzsének adott en
átalány belépődijmellé
belépésre és ott tartózk
Az engedély a t. cím pe
vezetéknevű István alá

Visegrád, 19 35. j

M. KIR. ÁLLAMI ÉS KORONAURADALMI ERDŐHIVATAL
VISEGRÁD

Állami vásárlás a Műcsarnok kiállításán

ÁLLAMI VÁSÁRLÁS.

I Magyar művészektől.

1883.

1. Markó Károly. Szent Rókus Carrara környékéről. Olajf.
2. K Spányi Béla. Szeptemberi regg. Olajf.
3. Aggházy Gyula. Terefere. Olajf.
4. Liezen-Mayer Sándor. Magyarországi Szent Erzsébet. Olajf.

1886.

1. Baditz Ottó. Az első csárdás. Olajf.
2. Deák-Ebner Lajos. Husvéti körmenet. Olajf.

1889.

1. Pállik Béla. Juhok és bárányok az akolban. Olajf. Szm KT 50 - 136.l.

1890.

1. Baditz Ottó. Kihallgatás. Olajf.
2. Tölgyessy Arthur. Magány. Olajf.

1891.

1. Eisenhut Ferenc. Egy álom. Olajf.
2. Gundelfinger Gyula. Árva vára. Olajf.
3. Nádler Róbert. Érdekes olvasmány. Olajf.

1892.

1. Bihari Sándor. Pusztai csendélet. Olajf.
2. Hollósy Simon. Hazai népéletből. Olajf.
3. Kardos Gyula. Érdekes olvasmány. Olajf.
4. Margitay Tihamér. A féltékeny. Olajf.
5. Nádler Róbert. Hullámcsapás a Balatonon. Vízf.
6. Nádler Róbert. Mocsaras Balaton. Vízf.
7. Neogrády Antal. Részlet a majorudvarból. Vízf.
8. Neogrády Antal. A nagyapa ünneplő ruhája az unokán. Vízf.
9. Skutezky Döme. Könnyű más kárán nevetni. Olajf.

1893.

1. Iványi Grünwald Béla. Összeesküvők sorsot húznak. Olajf.
2. Háry Gyula. Szalmáshajó a Dunán. Vízf.
3. K. Spányi Béla. Őszi verőfény. Olajf.
4. Tornai Gyula. Hamisan játszott. Olajf.

1894.

1. Jendrássik Jenő. Vége. Olajf.
2. Pataky László. Krumpliszüret. Olajf.
3. Vastagh Géza. Ki a legény a csordában? Olajf.

1896.

1. Baditz Ottó. Gyermek álma. Olajf.
2. Balló Ede. Arcképtanulmány. Olajf.
3. Bezerédi Gyula. Tóth Kálmán szobra.
4. Brocky Károly. Pihenő nő. Olajf.
5. Brocky Károly. Szerelmi dal. Olajf.
6. Brocky Károly. Borozó lovag. Olajf.
7. Brocky Károly. Szegénység. Olajf.
8. Brocky Károly. Leány képe. Olajf.
9. Deák-Ebner Lajos. Álom. Olajf.
10. Iványi Grünwald Béla. Az Úr angyala és a pásztorok. Olajf.
11. Jendrássik Jenő. Misere. Olajf.
12. Kiss György. Faun és gyermeke. Szobor.
13. Liezen-Mayer Sándor. Hunyady Mátyás. Olajf.
14. Madarász Viktor. Zápolya Izabella. Olajf.
15. Magyar-Mannheimer Gusztáv. Zivatar után. Olajf.
16. Margitay Tihamér. Párbaj után. Olajf.
17. Munkácsy Mihály. Részlet a siralomházból. Olajf.
18. Munkácsy Mihály. Kukoricás. Olajf.
19. Márk Lajos. Láz. Olajf.
20. Nádler Róbert. Konyhakert. Olajf.
21. Pállik Béla. Tehenek a lápon. Olajf.
22. Pap Henrik. 1878 ból. Olajf.
23. Pataky László. Ő Felsége a táborban. Olajf.
24. Radnai Béla. Gyermektanulmány. Szobor.
25. Révész Imre. Petőfi Sándor a táborban. Olajf.
26. Róna József. Utolsó szerelem. Szobor.
27. Skutezky Döme. Ájtatosság. Olajf.
28. Szinyei Merse Pál. Majális. Olajf.
29. Strobl Alajos. Anyánk. Szobor.
30. Telepy Károly. A lomnici csúcs alatt. Olajf.
31. Telcs Ede. Góliát. Szobor.
32. Tóth László. Szépség, pénz és szellem. Olajf.
33. Thorma János. A szenvedők. Olajf.
34. Tölgyessy Arthur. Délibáb a pusztán. Olajf.
35. Valentiny János. Cigány-iskola. Olajf.

1897.

1. Ligeti Miklós. Éva. Márványszobor.
2. Pataky László. Vallatás. Olajf.
3. Veress Zoltán. Az örökség. Olajf.
4. Kernstock Károly. Agitátor egy gyár kantinjában. Olajf.
5. Zemplényi Tivadar. Az új kedvenc. Olajf.
6. Karlovszky Bertalan. XIII-ik Lajos korabeli alak. Olajf.
7. Koszta József. A hazatérők. Olajf.
8. Paczka Ferenc. Bibliai táj. Olajf.
9. Bosznay István. Összel. Olajf.
10. Zemplényi Tivadar. Érdekes vendég. Olajf. Szm KT 50 - 137.l.
11. Szlányi Lajos. Est. Olajf.
12. Szenes Fülöp. Vesztett boldogság. Olajf.
13. Kimnach László. Fürdő fiúk. Olajf.
14. Koroknyai Ottó. Hasztalanul. Olajf.
15. Mihalik Dániel. Eső után. Olajf.
16. K. Spányi Béla. Őszi est. Olajf.
17. Tornai Gyula. Innocentia. Olajf.
18. Bezerédi Gyula. A Mester. Bronzszobor.
19. Ipoly Sándor. Erkel Ferenc géniusza. Olajf.
20. Tölgyessy Arthur. Hajnali szürkület. Olajf.

1898.

1. K. Spányi Béla. Déli hangulat. Olajf.
2. Kiss György. Tanulmányfej. Szobor.
3. Györök Leo. San Lorenzo fellegvár Ragusában. Olajf.
4. Vaszary János. Aranykor. Olajf.
5. Boruth Andor. Toreador. Olajf.
6. Bruck Miksa. Somoskeő. Olajf.
7. Paczka Ferencné. Glória és Gond. Algrafia.
8. Paczka Ferencné. Glória és Szerelem. Algrafia.
9. Paczka Ferencné. Fiatal Psyche. Algrafia.
10. Paczka Ferencné. Éva. Algrafia.
11. Paczka Ferencné. Fölfelé. Algrafia.
12. Paczka Ferencné. Olasz nő. Algrafia.
13. Paczka Ferencné. Női akt. Algrafia.
14. Paczka Ferencné. A kiméletlen és a halál. Algrafia.
15. Kémény Jenő. Alkhimista. Olajf.
16. Szenes Fülöp. Gyöngy az élet, komoly a művészet. Olajf.
17. Balló Ede. Lotz Károly arcképe. Olajf.
18. Tóth István. Emese álma. Gipsz-szobor.
19. Olgyai Viktor. Eredeti rézkarc.
20. Holló Barnabás. II-ik Lajos király, amint lovastul a Csele-patak hullámaiba dől. Gipsz szobor.
21. Hegedűs László. Ellenségek. Olajf.
22. Kacziány Ödön. Vizió nagypénteki hajnalán. Olajf.
23. Kovács Károly. Viribus unitis. Olajf.

1899.

1. Ziegler Károly. Női arckép. Olajf.
2. br. Mednyánszky László. Virágzó fák. Olajf.

7. Edvi Illés Aladár. Sirályok. Vízf.
8. Kézdi Kovács László. Erdő széle. Olajf.

1910.

1. Bosznay István. Vízpart ősszel. Olajf.
2. Juszkó Béla. Öklelődző tinók. Olajf.

ások

Fényes Adolf. Özvegy asszony. Olajf.
Ujváry Ignác. Falusi részlet. Olajf.
Telcs Ede. Enyelgés. Márvány dombormű.
Baditz Ottó. Dülőút. Olajf.
Paczka Ferencné. Leány és fantázia. Rézkarc.
Paczka Ferencné. Vita beata. Algrafia.
Koszkol Jenő. Éjjel a lagunákon. Vízf.
Mendlik Oszkár. Bolygó hollandi. Olajf.
Pállya Celestin. Vasárnap délután. Olajf.
Vedres Márk. Kain. Gipsz-szobor.
Tölgyessy Arthur. Aranysugarak. Olajf.
Magyar-Mannheimer Gusztáv. Pásztor-idyll. Olajf.
László Fülöp. Hohenlohe herceg arcképe. Olajf.
Révész Imre. Panem. Olajf.
Szlányi Lajos. Éjjel. Olajf.
Papp Sándor. Csend. Olajf.
Olgyay Ferenc. Holdas este. Olajf.
Mihalik Dániel. Téli tájkép. Olajf.
Paczka Ferenc. Pottensteini táj. Olajf.
Klaber Gyula. A házaló. Olajf.
Kacziány Ödön. A sphynx. Olajf.
Kárpáty Rezső. Virágzó almafa. Olajf.
Kunfy Lajos. Nympha. Pasztell.
Ferenczy Károly. Hazatérő favágok. Olajf.
Ferenczy Károly. Esti hangulat. Olajf.
Glatz Oszkár. Alkony. Olajf.

13. Kimnach László. Fürdő libák. Olajf.
14. Koroknyai Ottó. Hasztalanul. Olajf.
15. Mihalik Dániel. Eső után. Olajf.
16. K. Spányi Béla. Őszi est. Olajf.
17. Tornai Gyula. Innocentia. Olajf.
18. Bezerédi Gyula. A Mester. Bronzszobor.
19. Ipoly Sándor. Erkel Ferenc géniusza. Olajf.
20. Tölgyessy Arthur. Hajnali szürkület. Olajf.

1898.

1. K. Spányi Béla. Déli hangulat. Olajf.
2. Kiss György. Tanulmányfej. Szobor.
3. Györök Leo. San Lorenzo fellegvár Ragusában. Olajf.
4. Vaszary János. Aranykor. Olajf.
5. Boruth Andor. Toreador. Olajf.
6. Bruck Miksa. Somoskeő. Olajf.
7. Paczka Ferencné. Glória és Gond. Algrafia.
8. Paczka Ferencné. Glória és Szerelem. Algrafia.
9. Paczka Ferencné. Fiatal Psyche. Algrafia.
10. Paczka Ferencné. Éva. Algrafia.
11. Paczka Ferencné. Félfelé. Algrafia.
12. Paczka Ferencné. Olasz nő. Algrafia.
13. Paczka Ferencné. Női akt. Algrafia.
14. Paczka Ferencné. A kíméletlen és a halál. Algrafia.
15. Kéméndy Jenő. Alkhimista. Olajf.
16. Szenes Fülöp. Gyöngy az élet, komoly a művészet. Olajf.
17. Balló Ede. Lotz Károly arcképe. Olajf.
18. Tóth István. Emese álma. Gipsz-szobor.
19. Olgyai Viktor. Eredeti rézkarc.
20. Holló Barnabás. II-ik Lajos király, amint lovastul a Csele-patak hullámaiba dől. Gipsz szobor.
21. Hegedűs László. Ellenségek. Olajf.
22. Kacziány Ödön. Vizió nagypéntek hajnalán. Olajf.
23. Kovács Károly. Viribus unitis. Olajf.

1899.

1. Ziegler Károly. Női [illegible]

12. Kiss György. Faun és gyermeke. Szobor.
13. Liezen-Mayer Sándor. Hunyady Mátyás. Olajf.
14. Madarász Viktor. Zápolya Izabella. Olajf.
15. Magyar-Mannheimer Gusztáv. Zivatar után. Olajf.
16. Margitay Tihamér. Párbaj után. Olajf.
17. Munkácsy Mihály. Részlet a siralomházból. Olajf.
18. Munkácsy Mihály. Kukoricás. Olajf.
19. Márk Lajos. Láz. Olajf.
20. Nádler Róbert. Konyhakert. Olajf.
21. Pállik Béla. Tehenek a lápon. Olajf.
22. Pap Henrik. 1878 ból. Olajf.
23. Pataky László. Ő Felsége a táborban. Olajf.
24. Radnai Béla. Gyermektanulmány. Szobor.
25. Révész Imre. Petőfi Sándor a táborban. Olajf.
26. Róna József. Utolsó szerelem. Szobor.
27. Skuteczky Döme. Ájtatosság. Olajf.
28. Szinyei Merse Pál. Majális. Olajf.
29. Strobl Alajos. Anyánk. Szobor.
30. Telepy Károly. A lomnici csúcs alatt. Olajf.
31. Telcs Ede. Góliát. Szobor.
32. Tóth László. Szépség, pénz és szellem. Olajf.
33. Thorma János. A szenvedők. Olajf.
34. Tölgyessy Arthur. Délibáb a pusztán. Olajf.
35. Valentiny János. Cigány-iskola. Olajf.

1897.

1. Ligeti Miklós. Éva. Márványszobor.
2. Pataky László. Vallatás. Olajf.
3. Veress Zoltán. Az örökség. Olajf.
4. Kernstock Károly. Agitátor egy gyár kantinjában. Olajf.
5. Zemplényi Tivadar. Az új kedvenc. Olajf.
6. Karlovszky Bertalan. XIII-ik Lajos korabeli alak. Olajf.
7. Koszta József. A hazatérők. Olajf.
8. Paczka Ferenc. Bibliai táj. Olajf.
9. Bosznay István. Őszszel. Olajf.
10. Zemplényi Tivadar. Érdekes vendég. Olajf.

3. Fényes Adolf. Özvegy asszony. Olajf.
4. Ujváry Ignác. Falusi részlet. Olajf.
5. Telcs Ede. Enyelgés. Márvány dombormű.
6. Baditz Ottó. Dülőút. Olajf.
7. Paczka Ferencné. Leány és fantázia. Rézkarc.
8. Paczka Ferencné. Vita beata. Algrafia.
9. Koszkol Jenő. Éjjel a lagunákon. Vízf.
10. Mendlik Oszkár. Bolygó hollandi. Olajf.
11. Pállya Celestin. Vasárnap délután. Olajf.
12. Vedres Márk. Kain. Gipsz-szobor.
13. Tölgyessy Arthur. Aranysugarak. Olajf.
14. Magyar-Mannheimer Gusztáv. Pásztor-idyll. Olajf.
15. László Fülöp. Hohenlohe herceg arcképe. Olajf.
16. Révész Imre. Panem. Olajf.
17. Szlányi Lajos. Éjjel. Olajf.
18. Papp Sándor. Csend. Olajf.
19. Olgyay Ferenc. Holdas este. Olajf.
20. Mihalik Dániel. Téli tájkép. Olajf.
21. Paczka Ferenc. Pottensteini táj. Olajf.
22. Klaber Gyula. A házaló. Olajf.
23. Kacziány Ödön. A sphynx. Olajf.
24. Kárpáty Rezső. Virágzó almafa. Olajf.
25. Kunfy Lajos. Nympha. Pasztell.
26. Ferenczy Károly. Hazatérő favágók. Olajf.
27. Ferenczy Károly. Esti hangulat. Olajf.
28. Glatz Oszkár. Alkony. Olajf.

Szm KT 50 — 138. l.

29. Iványi Grünwald Béla. Isten kardja. Olajf.
30. Szlányi Lajos. Tiszavidéki táj. Olajf.
31. Baditz Ottó. Női fej. Olajf.
32. Koszta József. Csigabiga. Olajf.
33. Hegedűs László. Kain és Ábel. Olajf.
34. Kardos Gyula. Arcképtanulmány. Olajf.
35. Fényes Adolf. Néma utca. Olajf.
36. Edvi Illés Aladár. Napnyugta. Vízf.
37. Paczka Ferencné. Isztriai leány. Algrafia.
38. Paczka Ferencné. Dr. Hermanné arcképe. Algrafia.
39. Paczka Ferencné. Isztriai leány II. Algrafia.
40. Paczka Ferencné. Görgei 83 éves korában. Algrafia.
41. Paczka Ferenc. Dante. Algrafia.
42. Nagy Zsigmond. Tanulmány. Rajz.
43. Nagy Kálmán. Debreceni kanász. Bronzszobor.
44. Nagy Kálmán. Számadó juhász. Bronzszobor.
45. Tóth István. A bosszú. Bronzszobor.
46. Réti István. Honvédtemetés. Olajf.
47. Fényes Adolf. Család. Olajf.
48. Barta Ernő. Szenvedés. Pasztell.
49. Skutezky Döme. A mindennapi kenyér. Olajf.

1900.

1. Paczka Ferenc. Karthauziak kolostora. Olajf.
2. Barta Ernő. Elhagyatva. Pasztell.
3. Pállya Celestin. Hevesi falusi ház. Olajf.
4. Pállya Celestin. Káposztarakás. Olajf.
5. Pállya Celestin. Cserfaerdő. Olajf.
6. Pállya Celestin. Falusi út eső után. Olajf.
7. Pállya Celestin. Ökrök. Olajf.
8. Wellmann Róbert. Anya és gyermeke. Olajf.
9. Wellmann Róbert. Tanulmány. Rajz.
10. Szinyei Merse Pál. Összel. Olajf.

11. Ziegler Károly. Arcképtanulmány. Olajf.
12. Zemplényi Tivadar. Virrasztók és imádkozzatok. Olajf.
13. Damkó József. Öreg juhász. Terrakottaszobor.
14. Katona Nándor. Haramiák keresztje. Olajf.
15. Tull Ödön. Utca Capri szigetén. Olajf.
16. Iványi Grünwald Béla. Őszi eső. Olajf.
17. Knopp Imre. Árnyékban. Olajf.
18. Ferenczy Károly. Lovak. Olajf.
19. Edvi Illés Aladár. Naplemente előtt. Olajf.
20. Peske Géza. Esti hangulat. Olajf.
21. Kosztolányi Gyula. Részlet Lussinpiccolóból. Olajf.
22. Aggházy Gyula. Mély út. Olajf.
23. Réti István. Interieur. Olajf.
24. Kalmár Elza. Három litografia.
25. Tahi Antal. Alkony. Vízf.
26. Háry Gyula. Trencsén vára. Vízf.
27. Háry Gyula. A trencséni vár kútja. Vízf.
28. Horthy Béla. Gőzmalom. Olajf.
29. Ujváry Ignác. Őszi est. Olajf.
30. Ujváry Ignác. Zsellér-udvar. Olajf.
31. br. Mednyánszky László. Shylock. Olajf.
32. Kárpáty Rezső. Mosónők. Olajf.
33. Magyar-Mannheimer Gusztáv. Viharos a tenger. Olajf.
34. Csók István. Bugaci pásztor. Olajf.
35. Bihari Sándor. Elhagyatva. Olajf.
36. Telcs Ede. Öreg asszony. Terrakottaszobor.
37. Kacziány Ödön. Szívügyek. Olajf.
38. Szinyei Merse Pál. Őszi táj. Olajf.
39. Glatz Oszkár. Birkózó fiúk. Olajf.
40. Kunfy Lajos. Aratók. Olajf.

1901.

1. Telcs Ede. Kis fiú. Bronzszobor.
2. Olgyay Ferenc. Dunai hangulat. Olajf.
3. Ferenczy Károly. Cigányok. Olajf.
4. Vaszary János. Ádám és Éva. Olajf.
5. Zemplényi Tivadar. Ünnepnapon. Olajf.
6. Aggházy Gyula. Fűzfák alatt. Olajf.
7. Bosznay István. Téli napsugár. Olajf.

Szm KT 50 — 139 l.

1890.

1. Baditz Otto. Kinállgatás. Olajf.
2. Tölgyessy Arthur. Magány. Olajf.

1891.

1. Eisenhut Ferenc. Egy álom. Olajf.
2. Gundelfinger Gyula. Árva vára. Olajf.
3. Nádler Róbert. Érdekes olvasmány. Olajf.

1892.

1. Bihari Sándor. Pusztai csendélet. Olajf.
2. Hollósy Simon. Hazai népéletből. Olajf.
3. Kardos Gyula. Érdekes olvasmány. Olajf.
4. Margitay Tihamér. A féltékeny. Olajf.
5. Nádler Róbert. Hullámcsapás a Balatonon. Vízf.
6. Nádler Róbert. Mocsaras Balaton. Vízf.
7. Neogrády Antal. Részlet a majorudvarból. Vízf.
8. Neogrády Antal. A nagyapa ünneplő ruhája az unokán. Vízf.
9. Skutezky Döme. Könnyű más kárán nevetni. Olajf.

1893.

1. Iványi Grünwald Béla. Összeesküvők sorsot húznak. Olajf.
2. Háry Gyula. Szalmáshajó a Dunán. Vízf.

1902.

[illegible]lgyay Ferenc. Falusi lak. Olajf.
[illegible]oll Hugó. Ingyenkenyér. Olajf.
[illegible]kutezky Döme. Önarckép. Olajf.
[illegible]lendlik Oszkár. Salamis. Olajf.
[illegible]Magyar-Mannheimer Gusztáv. Agg szerzetes. [illegible]lajf.
[illegible]Kalmár Elza. Az Arno mellett. Algrafia.
[illegible]Paczka Ferencné. Magyar leányka. [illegible]Ceruzarajz.
[illegible]Székely Árpád. Rézbányai részletek. Rézkarc.
[illegible]Székely Árpád. Szadai részletek. Rézkarc.
[illegible]Chabada Béla. Fátyolos hölgy. Mezzotinto.
[illegible]Újváry Ignác. Utca. Olajf.
[illegible]Kacziány Ödön. Az írnok. Olajf.
13. Szinyei Merse Pál. Pipacsok a réten. Olajf.
14. Iványi Grünwald Béla. Itatás. Olajf.
15. Kézdi Kovács László. Út az erdőben. Olajf.
16. Ligeti Miklós. Szerelem. Márványszobor.
17. Teles Ede. Földműves. Terrakottaszobor.
18. Basch Gyula. Bűnhődés. Olajf.
19. Zemplényi Tivadar. Udvar. Olajf.
20. Poll Hugó. Templom és romok Szigligeten. Pasztell.
21. Poll Hugó. Búcsúról hazajövet. I. Pasztell.
22. Poll Hugó. Búcsúról hazajövet. II. Pasztell.
23. Magyar-Mannheimer Gusztáv. Carmella. Olajf.
24. Bruck Miksa. Csöndes otthon. Olajf.
25. Pongrácz Károly. Zagyvatorok éjjel. Olajf.
26. Bihari Sándor. Kecskepásztor. Olajf.
27. Bihari Sándor. Learatva. Olajf.
28. Tury Gyula. A Via Carlotta Lacroma szigetén. Olajf.
29. Benczúr Béla. Háborgó tenger. Vízf.
30. Pállya Celestin. Hetivásár. Olajf.
31. Pállya Celestin. [illegible] Olajf.

[illegible] Kézdi Kovács László. Őszi est. Olajf.
12. Nádler Róbert. Szolnoki részlet. Olajf.
13. Boruth Andor. Spanyol csavargó. Olajf.
14. Coulin Arthur. Olaszországból. Olajf.
15. Mihalik Dániel. Rét. Olajf.
16. Magyar-Mannheimer Gusztáv. Esti hangulat. Olajf.
17. Katona Nándor. Vihar után. Olajf.
18. Perlmutter Izsák. Ima. Olajf.
19. Ziegler Károly. Önarckép. Olajf.
20. Iványi Grünwald Béla. Bércek közt. Olajf.
21. Brunningeni Flesch Ludmilla. Krisztus imádása. Olajf.
22. Damkó József. A falu bölcse. Terrakottaszobor.
23. Teles Ede. A kis szégyenlős. Terrakottaszobor.
24. Teles Ede. Díszedény. Bronzszobor.
25. Nagy Kálmán. Telik-e még? Szobormű.
26. Ligeti Miklós. Anonymus. Bronzszobor.
27. Beck Ö. Fülöp. Három plakett.
28. Bruck Lajos. A régi eskütéri vásár. Olajf.
29. Vaszary János. Tájkép Keneséről. Olajf.
30. Vaszary János. A malomvölgy. Olajf.
31. Túry Gyula. Fiumara. Olajf.
32. Hegedűs László. Rabiga. Olajf.
33. Árkay Aladár. A nyugati pályaudvar. [illegible]
34. Pállya Celestin. Nyírfaerdő télen. Olajf.
35. Paczka Ferenc. De szeretnék páva lenni. [illegible]
36. Koszta József. Elhagyott sétány. Olajf.
37. Ligeti Antal. Olasz táj. Olajf.
38. Kosztolányi Gyula. Tornác. Olajf.
39. Karlovszky Bertalan. Az ifjúság. Olajf.
40. Udvary Géza. Sárkány vitéz. Olajf.
41. Basch Árpád. Úti képek. Olajf.
42. Nádler Róbert. Treporti plage. Olajf.
43. Nádler Róbert. Erdei őrház. Olajf.
44. Fényes Adolf. Öreg ember. Olajf.
45. Kalmár Elza. Alkonyat. Algrafia.
46. Kalmár Elza. Vihar. Algrafia.

8. Paczka Ferenc. Medvézés. Olajf.
9. Revész Imre. Gyanús alak. Olajf.
10. Poll Hugó. Estefelé. Pasztell.
11. Kézdi Kovács László. Őszi est. Olajf.
12. Nádler Róbert. Szolnoki részlet. Olajf.
13. Boruth Andor. Spanyol csavargó. Olajf.
14. Coulin Arthur. Olaszországból. Olajf.
15. Mihalik Dániel. Rét. Olajf.
16. Magyar-Mannheimer Gusztáv. Esti hangulat. Olajf.
17. Katona Nándor. Vihar után. Olajf.
18. Perlmutter Izsák. Ima. Olajf.
19. Ziegler Károly. Önarckép. Olajf.
20. Iványi Grünwald Béla. Bércek közt. Olajf.
21. Brunningeni Flesch Ludmilla. Krisztus imádása. Olajf.
22. Damkó József. A falu bölcse. Terrakottaszobor.
23. Telcs Ede. A kis szégyenlős. Terrakottaszobor.
24. Telcs Ede. Díszedény. Bronzszobor.
25. Nagy Kálmán. Telik-e még? Szobormű.
26. Ligeti Miklós. Anonymus. Bronzszobor.
27. Beck Ö. Fülöp. Három plakett.
28. Bruck Lajos. A régi eskütéri vásár. Olajf.
29. Vaszary János. Tájkép Keneséről. Olajf.
30. Vaszary János. A malomvölgy. Olajf.
31. Túry Gyula. Fiumara. Olajf.
32. Hegedűs László. Rabiga. Olajf.
33. Árkay Aladár. A nyugati pályaudvar. Olajf.
34. Pállya Celestin. Nyírfaerdő télen. Olajf.
35. Paczka Ferenc. De szeretnék páva lenni. Olajf.
36. Koszta József. Elhagyott sétány. Olajf.
37. Ligeti Antal. Olasz táj. Olajf.
38. Kosztolányi Gyula. Tornác. Olajf.
39. Karlovszky Bertalan. Az ifjúság. Olajf.
40. Udvary Géza. Sárkány vitéz. Olajf.
41. Basch Árpád. Úti képek. Olajf.
42. Nádler Róbert. Treporti plage. Olajf.
43. Nádler Róbert. Erdei őrház. Olajf.
44. Fényes Adolf. Öreg ember. Olajf.
45. Kalmár Elza. Alkonyat. Algrafia.
46. Kalmár Elza. Vihar. Algrafia.

lások

1902.

1. Olgyay Ferenc. Falusi lak. Olajf.
2. Poll Hugó. Ingyenkenyér. Olajf.
3. Skutezky Döme. Önarckép. Olajf.
4. Mendlik Oszkár. Salamis. Olajf.
5. Magyar-Mannheimer Gusztáv. Agg szerzetes. Olajf.
6. Kalmár Elza. Az Arno mellett. Algrafia.
7. Paczka Ferencné. Magyar leányka. Ceruzarajz.
8. Székely Árpád. Rézbányai részletek. Rézkarc.
9. Székely Árpád. Szadai részletek. Rézkarc.
10. Chabada Béla. Fátyolos hölgy. Mezzotinto.
11. Ujváry Ignác. Utca. Olajf.
12. Kacziány Ödön. Az írnok. Olajf.
13. Szinyei Merse Pál. Pipacsok a réten. Olajf.
14. Iványi Grünwald Béla. Itatás. Olajf.
15. Kézdi Kovács László. Út az erdőben. Olajf.
16. Ligeti Miklós. Szerelem. Márványszobor.
17. Telcs Ede. Földműves. Terrakottaszobor.
18. Basch Gyula. Bűnhődés. Olajf.
19. Zemplényi Tivadar. Udvar. Olajf.
20. Poll Hugó. Templom és romok Szigligeten. Pasztell.
21. Poll Hugó. Búcsúról hazajövet. I. Pasztell.
22. Poll Hugó. Búcsúról hazajövet. II. Pasztell.
23. Magyar-Mannheimer Gusztáv. Carmella. Olajf.
24. Bruck Miksa. Csöndes otthon. Olajf.
25. Pongrácz Károly. Zagyvatorok éjjel. Olajf.
26. Bihari Sándor. Kecskepásztor. Olajf.
27. Bihari Sándor. Learatva. Olajf.
28. Tury Gyula. A Via Carlotta Lacroma szigetén. Olajf.
29. Benczúr Béla. Háborgó tenger. Vízf.
30. Pállya Celestin. Hetivásár. Olajf.
31. Pállya Celestin. Hazafelé. Olajf.
32. Tahi Antal. Alkonyat. Olajf.
33. Tahi Antal. Pihenő. Olajf.
34. Tahi Antal. Falusi csendélet. Olajf.
35. Tahi Antal. Tájkép várrommal. Vízf.
36. Eisenhut Ferenc. Hunyadi kirohanása. Olajf.
37. Csók István. Őcsényi menyecske. Olajf.
38. Koszta József. Zöldben. Olajf.
39. Nyilassy Sándor. Kapálás. Olajf
40. Szlányi Lajos. Parkrészlet. Olajf.
41. Knopp Imre. Halászbárka a Maason. Olajf.
42. Zombory Lajos. Bajor szürke. Olajf.
43. Glatz Oszkár. Cserfák. Olajf.
44. Szenes Fülöp. Erdei ösvényen. Olajf.
45. Éder Gyula. Bellerophon. Olajf.
46. Nagy Sándor. Tovább, tovább . . . Tollrajz.
47. Háry Gyula. Zaandam. Olajf.
48. Chabada Béla. Arckép. Rézkarc.
49. Chabada Béla. Gizella. Rézkarc.
50. Chabada Béla. Gyurkovics barátom. Rézkarc.
51. Graf Ilma. Obersdorfi fürészmalom. Könyomat.
52. Nádas Dezső. Műértők. Fametszet.
53. Olgyai Viktor. Tél az erdőn. Kőrajz.

SzmKTso — 140.l.

19. Edvi Illés Aladár. Naplemente előtt. Olajf.
20. Peske Géza. Esti hangulat. Olajf.
21. Kosztolányi Gyula. Részlet Lussinpiccolóból. Olajf.
22. Aggházy Gyula. Mély út. Olajf.
23. Réti István. Interieur. Olajf.
24. Kalmár Elza. Három litografia.
25. Tahi Antal. Alkony. Vízf.
26. Háry Gyula. Trencsén vára. Vízf.
27. Háry Gyula. A trencséni vár kútja. Vízf.
28. Horthy Béla. Gőzmalom. Olajf.
29. Ujváry Ignác. Őszi est. Olajf.
30. Ujváry Ignác. Zsellér-udvar. Olajf.
31. br. Mednyánszky László. Shylock. Olajf.
32. Kárpáty Rezső. Mosónők. Olajf.
33. Magyar-Mannheimer Gusztáv. Viharos a tenger. Olajf.
34. Csók István. Bugaci pásztor. Olajf.
35. Bihari Sándor. Elhagyatva. Olajf.
36. Telcs Ede. Öreg asszony. Terrakotta-szobor.
37. Kacziány Ödön. Szívügyek. Olajf.
38. Szinyei Merse Pál. Őszi táj. Olajf.
39. Glatz Oszkár. Birkózó fiúk. Olajf.
40. Kunfy Lajos. Aratók. Olajf.

1901.

1. Telcs Ede. Kis fiú. Bronzszobor.
2. Olgyay Ferenc. Dunai hangulat. Olajf.
3. Ferenczy Károly. Cigányok. Olajf.
4. Vaszary János. Ádám és Éva. Olajf.
5. Zemplényi Tivadar. Ünnepnapon. Olajf.
6. Aggházy Gyula. Fűzfák alatt. Olajf.
7. Bosznay István. Téli napsugár. Olajf.

Olajf.
30. Szlányi Lajos. Tiszavidéki táj. Olajf.
31. Baditz Ottó. Női fej. Olajf.
32. Koszta József. Csigabiga. Olajf.
33. Hegedűs László. Kain és Ábel. Olajf.
34. Kardos Gyula. Arcképtanulmány. Olajf.
35. Fényes Adolf. Néma utca. Olajf.
36. Edvi Illés Aladár. Napnyugta. Vízf.
37. Paczka Ferencné. Isztriai leány. Algrafia.
38. Paczka Ferencné. Dr. Hermanné arcképe. Algrafia.
39. Paczka Ferencné. Isztriai leány II. Algrafia.
40. Paczka Ferencné. Görgei 83 éves korában. Algrafia.
41. Paczka Ferenc. Dante. Algrafia.
42. Nagy Zsigmond. Tanulmány. Rajz.
43. Nagy Kálmán. Debreceni kanász. Bronzszobor.
44. Nagy Kálmán. Számadó juhász. Bronzszobor.
45. Tóth István. A bosszú. Bronzszobor.
46. Réti István. Honvédtemetés. Olajf.
47. Fényes Adolf. Család. Olajf.
48. Barta Ernő. Szenvedés. Pasztell.
49. Skutezky Dömе. A mindennapi kenyér. Olajf.

1900.

1. Paczka Ferenc. Karthauziak kolostora. Olajf.
2. Barta Ernő. Elhagyatva. Pasztell.
3. Pállya Celestin. Hevesi falusi ház. Olajf.
4. Pállya Celestin. Káposztarakás. Olajf.
5. Pállya Celestin. Cserfaerdő. Olajf.
6. Pállya Celestin. Falusi út eső után. Olajf.
7. Pállya Celestin. Ökrök. Olajf.
8. Wellmann Róbert. Anya és gyermeke. Olajf.
9. Wellmann Róbert. Tanulmány. Rajz.
10. Szinyei Merse Pál. Összel. Olajf.

BADITZ OTTÓ: KIHALLGATÁS
TÁRSULATI DÍJ 1890.

29. Tóth István. Küzdelem. Márványszobor.
30. Beck Ö. Fülöp. Női arckép. Bronzplakett.
31. Ligeti Miklós. Gróf Széchenyi Gézáné és a fia. Márványszobor.
32. Katona Nándor. Téli reggel. Olajf.

1905.

1. Kosztolányi Gyula. Lussini részlet. Olajf.
2. Körösfői Kriesch Aladár. Önarckép. Tempera.
3. Szlányi Lajos. Zagyvapart. Olajf.
4. Perlmutter Izsák. Hollandi utca. Olajf.
5. Kalmár Elza. Női akt. Márványszobor.
6. Edvi Illés Aladár. Buzahordás. Olajf.
7. Mihalik Dániel. Tiszapart. Olajf.
8. Boruth Andor. Jézus születése. Olajf.
9. Skutezky Döme. Munkában. Olajf.
10. Füredi Richard. Madách. Gipszszobor.
11. Freeskai Endre. Erdő széle ősszel. Pasztell.
12. Hegedűs László. Krisztus siratása. Olajf.
13. Tornyai János. Édes anyám szobájában. Olajf.
14. Zemplényi Tivadar. Búcsú a felvidéken. Olajf.
15. Nyilassy Sándor. Hazatérő munkáspár. Olajf.
16. Zombory Lajos. Tiszahajlat. Olajf.
17. Papp Sándor. A tudás. Olajf.
18. Edvi Illés Aladár. Március. Olajf.
19. Kacziány Ödön. Magányos fa. Olajf.
20. Tull Ödön. Szélmalom Dordrecht mellett. Olajf.
21. Herrer Cézár. Tükör előtt. Olajf.
22. Pállya Celestin. Halat vegyenek. Olajf.
23. Körösfői Kriesch Aladár. Arckép. Fügetej tempera.
24. Bosznay István. Őszi napfény. Olajf.
25. Markup Béla. Jónásék. Gipszszobor.
26. Simay Imre. Családi öröm. Bronzszobor.
27. Juszkó Béla. Bugaci lovak. Olajf.
28. Knopp Imre. Reggeli. Olajf.
29. Bihari Sándor. Érdekes könyv. Olajf.
30. Aggházy Gyula. Erdei tó. Olajf.
31. Csók István. Ateliersarok. Olajf.
32. Halmi Arthur. Virág. Olajf.

PAP HENRIK: 1878-BÓL TÁRSULATI DÍJ 1893.

FADRUSZ JÁNOS: KRISZTUS A KERESZTFÁN TÁRSULATI DÍJ 1892.

5. Edvi Illés Aladár. Kalotaszegi varróasszony. Vízf.

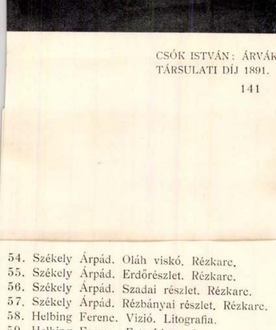

CSÓK ISTVÁN: ÁRVÁK TÁRSULATI DÍJ 1891.

54. Székely Árpád. Oláh viskó. Rézkarc.
55. Székely Árpád. Erdőrészlet. Rézkarc.
56. Székely Árpád. Szadai részlet. Rézkarc.
57. Székely Árpád. Rézbányai részlet. Rézkarc.
58. Helbing Ferenc. Vizió. Litografia.
59. Helbing Ferenc. Est. Litografia.

1903.

1. Mihalik Dániel. Kukoricatörés. Olajf.
2. Szlányi Lajos. Est. Olajf.
3. Poll Hugó. Hazatérés a búcsúról Pasztell.
4. Lotz Károly. Ménes. Olajf.
5. Olgyay Ferenc. Holt Tisza mentén. Olajf.
6. Markup Béla. Medvebocs. Márványszobor.
7. Radnai Béla. A baba járni tanul. Márványszobor.
8. Kőrösfői Kriesch Aladár. Pihenő parasztok. Tempera.
9. Paczka Kornélia. Tavasz az Appennini hegységben. Olajf.
10. Bruck Miksa. Auvergnei házak. Olajf.
11. Magyar-Mannheimer Gusztáv. Thebeni Szent Pál. Olajf.
12. Simay Imre. Az ítélőtanács előtt. Eredeti kőrajz.
13. Simay Imre. Tanulmány [illegible]

54. Székely Árpád. Oláh viskó. Rézkarc.
55. Székely Árpád. Erdőrészlet. Rézkarc.
56. Székely Árpád. Szadai részlet. Rézkarc.
57. Székely Árpád. Rézbányai részlet. Rézkarc.
58. Helbing Ferenc. Vízió. Litografia.
59. Helbing Ferenc. Est. Litografia.

1903.

1. Mihalik Dániel. Kukoricatörés. Olajf.
2. Szlányi Lajos. Est. Olajf.
3. Poll Hugó. Hazatérés a búcsúról Pasztell.
4. Lotz Károly. Ménes. Olajf.
5. Olgyay Ferenc. Holt Tisza mentén. Olajf.
6. Markup Béla. Medvebocs. Márványszobor.
7. Radnai Béla. A baba járni tanul. Márványszobor.
8. Kőrösfői Kriesch Aladár. Pihenő parasztok. Tempera.
9. Paczka Kornélia. Tavasz az Appennini hegységben. Olajf.
10. Bruck Miksa. Auvergnei házak. Olajf.
11. Magyar-Mannheimer Gusztáv. Thebeni Szent Pál. Olajf.
12. Simay Imre. Az ítélőtanács előtt. Eredeti kőrajz.
13. Simay Imre. Tanulmányfő. (Beteg). Krétarajz.
14. Simay Imre. Tanulmányfő. (Szerelmi kacsintgatás.) Krétarajz.
15. Simay Imre. Tetvező pávián. Krétarajz.
16. Paczka Kornélia. A boldogok hazájában. Algr.
17. Paczka Ferenc. Kosnyírás a barnahátí pusztán. Rézkarc.
18. Paczka Kornélia. Dr. Meitzen Ágoston tanár arcképe. Kőrajz.
19. Hegedüs László. Rabiga. Olajf.
20. Boruth Andor. Cigánycsalád. Olajf.
21. Bosznay István. Vadászat. Olajf.
22. Strobl Zsófia. Hölgy vörös ruhában. Olajf.
23. Thorma János. Október elseje. Olajf.
24. Zombory Lajos. Magaslaton. Olajf.
25. Ujváry Ignác. Erdei út. Olajf.
26. Ujváry Ignác. Árvízkor. Olajf.
27. Olgyay Ferenc. Nyári éjjel. Olajf.
28. Iványi Grünwald Béla. Ruhaszárítás. Olajf.
29. Koszta József. Kosaras leány. Olajf.
30. Lotz Károly. Fürdő nő. Olajf.
31. Vaszary János. Őszi est. Olajf.
32. Bihari Sándor. Mire megvénülünk. Olajf.
33. Komáromi Kacz Endre. Kis özvegy. Olajf.
34. Mihalik Dániel. Balaton. Olajf.
35. Szlányi Lajos. Falu vége holdvilágnál. Olajf.
36. Zemplényi Tivadar. Csipkeverő leány. Olajf.
37. Knopp Imre. Fürdés. Olajf.
38. Jendrássik Jenő. Magdolna. Olajf.
39. Kacziány Ödön. Hangulatok. Olajf.
40. Markó Ernő. Holdas táj. Olajf.
41. Nyilassy Sándor. Hazatérő kapás. Olajf.
42. Kőrösfői-Kriesch Aladár. „Én vagyok az út, az igazság és az élet." Olajf.
43. Poll Hugó. Vizsga. Pasztell.

vásárlások

44. Tull Ödön. Rónaság. Vízf.
45. Olgyai Viktor. A mező télen. Vízf.
46. Olgyai Viktor. Patak mentén. Vízf.
47. Kaza György. Dunaparti korcsma. Famctszet.
48. Kaza György. A filatori gát részlete. Famctszet.
49. Ujváry Ignác. Visegrád. Könyomat.
50. Ujváry Ignác. Tájkép. Könyomat.
51. Kosztolányi Gyula. Hegyi táj. Könyomat.
52. Vaszary János. Megállóhely. Könyomat.
53. Márk Lajos. Piroska. Könyomat.
54. Helbing Ferenc. Orpheus. Könyomat.
55. Glatz Oszkár. Pihenő. Könyomat.
56. Glatz Oszkár. Munkában. Könyomat.
57. Glatz Oszkár. Kapás. Könyomat.
58. Glatz Oszkár. Reggeli. Könyomat.
59. Glatz Oszkár. Falusi fodrász. Könyomat.
60. Fényes Adolf. Tájkép. Könyomat.
61. Székely Árpád. Szadai részlet. Rézkarc.
62. Székely Árpád. Tájrészletek. Rézkarc.
63. Chabada Béla. Tanulmányfej. Monotypia.
64. Chabada Béla. Női fej. Rézkarc.
65. Olgyai Viktor. Kertek alatt. Kőrajz.
66. Damkó József. Kézimunka. Terrakotta.
67. Damkó József. Kaszás. Terrakotta.
68. Damkó József. Potyaszivar. Terrakotta.
69. Damkó József. Szegény asszony. Terrakotta.
70. Horvai János. A pécsi Zsolnay-szobor segédmintája. Bronz.
71. Vaszary János. Tavasz. Könyomat.

1904.

1. Poll Hugó. Faluvége. Pasztell.
2. Poll Hugó. Száraz fa. Pasztell.
3. Zemplényi Tivadar. Nagypéntek. Olajf.
4. Olgyay Ferenc. Holdfeljötte. Olajf.

Szm.KT 50 – 141. l.

5. Edvi Illés Aladár. Kalotaszegi varróasszony. Vízf.
6. Edvi Illés Aladár. Kalotaszegi menyasszony. Vízf.
7. Boruth Andor. Arckép. Olajf.
8. Zombory Lajos. Tehénfogat. Olajf.
9. Nyilassy Sándor. Kártyázók. Olajf.
10. Bosznay István. Tavaszkor. Olajf.
11. Tull Ödön. Utca. Olajf.
12. Komáromi Kacz Endre. Csönd. Olajf.
13. Székely Árpád. Est. Aquatina.
14. Székely Árpád. Felgyógyi részletek. Rézkarcok.
15. Benkó István. Gellérthegyi Pantheon. Vízf.
16. Markup Béla. Medve. Gipszszobor.
17. Vedres Márk. Éneklő fiú. Bronzszobor.
18. Tornyai János. Menyecske a műteremben. Olajf.
19. br. Mednyánszky László. Őszi világ. Olajf.
20. Koszta József. A mezőn. Olajf.
21. Bosznay István. A radványi pusztán. Olajf.
22. Kacziány Ödön. Holdas est az utcán. Olajf.
23. Magyar-Mannheimer Gusztáv. Reggel a Balatonon. Olajf.
24. Ferenczy Károly. Festő és modell. Olajf.
25. Zombory Lajos. Szántás. Olajf.
26. Kézdi Kovács László. Száguldó vihar. Olajf.
27. Deák-Ebner Lajos. Baromfivásár. Olajf.
28. Poll Hugó. Rózsák. Pasztell.

vásárlások

29. Tóth István. Küzdelem. Márványszobor.
30. Beck Ö. Fülöp. Női arckép. Bronzplakett.
31. Ligeti Miklós. Gróf Széchenyi Gézáné és a fia. Márványszobor.
32. Katona Nándor. Téli reggel. Olajf.

1905.

1. Kosztolányi Gyula. Lussini részlet. Olajf.
2. Kőrösfői Kriesch Aladár. Önarckép. Tempera.
3. Szlányi Lajos. Zagyvapart. Olajf.
4. Perlmutter Izsák. Hollandi utca. Olajf.
5. Kalmár Elza. Női akt. Márványszobor.
6. Edvi Illés Aladár. Buzahordás. Olajf.
7. Mihalik Dániel. Tiszapart. Olajf.
8. Boruth Andor. Jézus születése. Olajf.
9. Skutezky Dőme. Munkában. Olajf.
10. Füredi Richard. Madách. Gipszszobor.
11. Freeskai Endre. Erdő széle ősszel. Pasztell.
12. Hegedüs László. Krisztus siratása. Olajf.
13. Tornyai János. Édes anyám szobájában. Olajf.
14. Zemplényi Tivadar. Búcsú a felvidéken. Olajf.
15. Nyilassy Sándor. Hazatérő munkáspár. Olajf.
16. Zombory Lajos. Tiszahajlat. Olajf.
17. Papp Sándor. A tudás. Olajf.

19. Kacziány Ödön. Magányos fa. Olajf.
20. Tull Ödön. Szélmalom Dordrecht mellett. Olajf.
21. Herrer Cézár. Tükör előtt. Olajf.
22. Pállya Celestin. Halat vegyenek. Olajf.
23. Körösfői Kriesch Aladár. Arckép. Függetej tempera.
24. Bosznay István. Őszi napfény. Olajf.
25. Markup Béla. Jónásék. Gipszszobor.
26. Simay Imre. Családi öröm. Bronzszobor.
27. Juszkó Béla. Bugaci lovak. Olajf.
28. Knopp Imre. Reggeli. Olajf.
29. Bihari Sándor. Érdekes könyv. Olajf.
30. Aggházy Gyula. Erdei tó. Olajf.
31. Csók István. Atelliersarok. Olajf.
32. Halmi Arthur. Virág. Olajf.

Szm KT50 — 142. l.

Állami *vá*

33. Halmi Arthur. Illusztráció tanulmányok. Rajzok.
34. Barta Ernő. Tanulmány. Rajz.
35. Pongrácz Károly. Árva vára éjjel. Olajf.
36. Jakobovits Arthur. Zebegényi részlet. Olajf.
37. Márk Lajos. Ekszerek. Olajf.

1906.

1. br. Mednyánszky László. Téli csend. Olajf.
2. Rippl-Rónai József. Amikor az ember a visszaemlékezéseiből él. (Öreg asszony.) Olajf.
3. Strobentz Frigyes. Chioggiai leányok. Olajf.
4. Liipola Yrjö. Leselkedő. Bronzszobor.
5. Pásztor János. Búcsúzkodás. Faszobor.
6. Coulin Arthur. Tanulmány. Olajf.
7. Pentelei Molnár János. Hódolvadás. Olajf.
8. Mihalik Dániel. Olvadáskor. Olajf.
9. Perlmutter Izsák. Falurészlet reggeli napsütésben. Olajf.
10. Mendlik Oszkár. Őszi reggel az Adrián. Olajf.
11. Szlányi Lajos. Halászkunyhók a Blyth partján. Olajf.
12. Miess Frigyes. Brassói román nő. Olajf.
13. Bosznay István. Őszi reggel. Olajf.
14. Kosztolányi Gyula. Házak a vízpartján. Olajf.
15. Olgyai Viktor. Karácsonyfák. Pasztell.
16. Markup Béla. Angoramacska. Márványszobor.
17. Beck Ö. Fülöp. Érmek és plakettek. Bronz.
18. Nádler Róbert. Csendes tenger. Olajf.
19. Tull Ödön. Bognármühely. Olajf.
20. Knopp Imre. Vasárnapi főkötő. Olajf.

1907.

1. Mihalik Dániel. Heretáblák. Olajf.
2. Schickedanz Albert. Önarckép. Olajf.
3. Miess Frigyes. Tanulmányfej. Olajf.
4. Koszta József. Három királyok. Olajf.
5. Boemm Ritta. Liliomok. Olajf.
6. Damkó József. Definitor. Terrakottaszobor.
7. Simay Imre. Ikrek. Kőszobor.
8. Simay Imre. Ének. Tollrajz.
9. Olgyai Viktor. Havas falueska. Linoleummetszet.
10. Baránszky E. László. Gémes kút. Rézkarc.
11. Conrád Gyula. Münchení külváros. Fametszet.
12. Mendlik Oszkár. November a hollandi tengerparton. Olajf.
13. Éder Gyula. Salome. Olajf.
14. Háry Gyula. Amsterdam látképe. Olajf.
15. Damkó József. Elmélkedés. Terrakottaszobor.

1908.

1. Bosznay István. Nyári nap. Olajf.
2. Katona Nándor. Viharos idő. Olajf.
3. Katona Nándor. Orosz klastrom holdfénynél. Olajf.
4. Góth Móric. Krumplihámozás. Olajf.
5. Deák-Ebner Lajos. Elázott vásár. Olajf.
6. Bruck Miksa. Fehér interieur. Olajf.
7. Conrád Gyula. Margithídnál. Rézkarc.
8. Conrád Gyula. Hajógyárban. Rézkarc.
9. Baránszky E. László. Félhomályban. Rézkarc.
10. Simay Imre. Oroszlánpár. Granitkőszobor.

Szm KT50 — 143. l. 143

11. Herrer Cézár. Páholyban. Olajf.
12. Poll Hugó. Breton halpiac. Pasztell.
13. Perlmutter Izsák. Vásár Besztercebányán. Olajf.
14. Telcs Ede. Tanulmányfej. Márványszobor.
15. Szentgyörgyi István. A panasz. Bronzszobor.
16. Lányi Dezső. Női akt. Márványszobor.
17. Tull Ödön. Sardíniai halász. Vízf.
18. Katona Nándor. Karstvidék. Olajf.

1909.

Grafikai kiállítás.

1. Deák-Ebner Lajos. Cserepes asszony. Vízf.
2. Deák-Ebner Lajos. Cserepesek. Vízf.
3. Deák-Ebner Lajos. Várakozás. Vízf.
4. Deák-Ebner Lajos. Drapéria. Vízf.
5. Vida Árpád. Önarckép. Rajz.
6. Rauscher Lajos. Bolgár vízkerék. Aquatinta.
7. Mendlik Oszkár. Elhagyott ház. Rajz.
8. Raáb Ervin. Favágók. Rézkarc.
9. Major Jenő. Téli nap. Pasztell.
10. Nagy Sándor. Valkói temető. Rézkarc.
11. Pörge Gergely. Őszi hangulat. Rajz.
12. Conrád Gyula. Itatás. Fametszet.
13. Glatz Oszkár. Tanulmány. Rajz.
14. Erdőssy Béla. Garampart. Metszet.
15. Erdőssy Béla. Hajó. Metszet.
16. Nádler Róbert. Yachtok. Vízf.

144

vásárlások

17. Góth Móric. Interieur. Rajz.
18. Kézdi-Kovács László. Téli nap. Rajz.
19. Katona Nándor. Tátrai részlet. Rajz.
20. Katona Nándor. Harfleuri székesegyház. Rajz.
21. Zádor István. Hegedűs Gyula. Rajz.

1909.

1. br. Mednyánszky László. Siesta. Olajf.
2. Edvi Illés Aladár. Tájkép. Olajf.
3. Góth Móric. Cirkusz. Olajf.
4. Pentelei Molnár János. Krisztus levétele. Olajf.
5. Sámuel Kornél. Tanulmány. Kőszobor.
6. M. Krajna János. Falurossza. Olajf.
7. Gerster Károly. Utolsó levél. Olajf.
8. Róna József. Zsuzsanna. Márványszobor.

1910.

1. Róna József. József és Potifár felesége. Faszobor.
2. Szentgyörgyi István. Kígyóbűvölő nő. Bronzszobor.
3. Kacziány Ödön. Holdfény az öreghídnál. Olajf.
4. Csók István. Virágok. Olajf.
5. Ifj. Lechner Ödön. Campidoglio Rómában. Olajf.
6. Pásztor János. Szégyen. Bronzszobor.
7. Sámuel Kornél. Éva. Bronzszobor.
8. Juhász Gyula. Női akt. Bronzszobor.
9. Kisfaludi Strobl Zsigmond. Mosó leány. Bronzszobor.
10. Háry Gyula. Kikötő Veneziában. Olajf.

Szm KT50 — 144. l.

14. Simay Imre. Tanulmányfő. (Szerelmi kacsintgatás.) Krétarajz.
15. Simay Imre. Tetvező pávián. Krétarajz.
16. Paczka Kornélia. A boldogok hazájában. Algr.
17. Paczka Ferenc. Kosnyírás a barnahátú pusztán. Rézkarc.
18. Paczka Kornélia. Dr. Meitzen Agoston tanár arcképe. Kőrajz.
19. Hegedüs László. Rabiga. Olajf.
20. Boruth Andor. Cigánycsalád. Olajf.
21. Bosznay István. Vadászat. Olajf.
22. Strobl Zsófia. Hölgy vörös ruhában. Olajf.
23. Thorma János. Október elseje. Olajf.
24. [illegible] Olajf.

vásárlások

17. Góth Móric. Interieur. Rajz.
18. Kézdi-Kovács László. Téli nap. Rajz.
19. Katona Nándor. Tátrai részlet. Rajz.
20. Katona Nándor. Harfleuri székesegyház. Rajz.
21. Zádor István. Hegedüs Gyula. Rajz.

1909.

1. br. Mednyánszky László. Siesta. Olajf.
2. Edvi Illés Aladár. Tájkép. Olajf.
3. Góth Móric. Cirkusz. Olajf.
4. Pentelei Molnár János. Krisztus levétele. Olajf.
5. Sámuel Kornél. Tanulmány. Kőszobor.
6. M. Krajna János. Falurossza. Olajf.
7. Gerster Károly. Utolsó levél. Olajf.
8. Róna József. Zsuzsanna. Márványszobor.

1910.

1. Róna József. József és Potifár felesége. Faszobor.
2. Szentgyörgyi István. Kígyóbűvölő nő. Bronzszobor.
3. Kacziány Ödön. Holdfény az öreghídnál. Olajf.
4. Csók István. Virágok. Olajf.
5. Ifj. Lechner Ödön. Campidoglio Rómában. Olajf.
6. Pásztor János. Szégyen. Bronzszobor.
7. Sámuel Kornél. Éva. Bronzszobor.
8. Juhász Gyula. Női akt. Bronzszobor.
9. Kisfaludi Strobl Zsigmond. Mosó leány. Bronzszobor.

K
T

1
1

13. Perlmutter Izsák. Vásár Besztercebányán. Olajf.
14. Teles Ede. Tanulmányfej. Márványszobor.
15. Szentgyörgyi István. A panasz. Bronzszobor.
16. Lányi Dezső. Női akt. Márványszobor.
17. Tull Ödön. Sardiniai halász. Vízf.
18. Katona Nándor. Karstvidék. Olajf.

1909.

Grafikai kiállítás.

1. Deák-Ebner Lajos. Cserepes asszony. Vízf.
2. Deák-Ebner Lajos. Cserepesek. Vízf.
3. Deák-Ebner Lajos. Várakozás. Vízf.
4. Deák-Ebner Lajos. Drapéria. Vízf.
5. Vida Árpád. Önarckép. Rajz.
6. Rauscher Lajos. Bolgár vízkerék. Aquatinta.
7. Mendlik Oszkár. Elhagyott ház. Rajz.
8. Raáb Ervin. Favágók. Rézkarc.
9. Major Jenő. Téli nap. Pasztell.
10. Nagy Sándor. Valkói temető. Rézkarc.
11. Pörge Gergely. Őszi hangulat. Rajz.
12. Conrád Gyula. Itatás. Fametszet.
13. Glatz Oszkár. Tanulmány. Rajz.
14. Erdőssy Béla. Garampart. Metszet.
15. Erdőssy Béla. Hajó. Metszet.
16. Nádler Róbert. Yachtok. Vízf.

9. Olgyai Viktor. Havas falucska. Linoleummetszet.
10. Baránszky E. László. Gémes kút. Rézkarc.
11. Conrád Gyula. Müncheni külváros. Fametszet.
12. Mendlik Oszkár. November a hollandi tengerparton. Olajf.
13. Éder Gyula. Salome. Olajf.
14. Háry Gyula. Amsterdam látképe. Olajf.
15. Damkó József. Elmélkedés. Terrakottaszobor.

1908.

1. Bosznay István. Nyári nap. Olajf.
2. Katona Nándor. Viharos idő. Olajf.
3. Katona Nándor. Orosz klastrom holdfénynél. Olajf.
4. Góth Móric. Krumplihámozás. Olajf.
5. Deák-Ebner Lajos. Elázott vásár. Olajf.
6. Bruck Miksa. Fehér interieur. Olajf.
7. Conrád Gyula. Margithídnál. Rézkarc.
8. Conrád Gyula. Hajógyárban. Rézkarc.
9. Baránszky E. László. Félhomályban. Rézkarc.
10. Simay Imre. Oroszlánpár. Granitkőszobor.

33. Halmi Arthur. Illusztráció tanulmányok. Rajzok.
34. Barta Ernő. Tanulmány. Rajz.
35. Pongrácz Károly. Árva vára éjjel. Olajf.
36. Jakobovits Arthur. Zebegényi részlet. Olajf.
37. Márk Lajos. Ekszerek. Olajf.

1906.

1. br. Mednyánszky László. Téli csend. Olajf.
2. Rippl-Rónai József. Amikor az ember a visszaemlékezéseiből él. (Öreg asszony.) Olajf.
3. Strobentz Frigyes. Chioggiai leányok. Olajf.
4. Liipola Yrjö. Leselkedő. Bronzszobor.
5. Pásztor János. Búcsúzkodás. Faszobor.
6. Coulin Arthur. Tanulmány. Olajf.
7. Pentelei Molnár János. Hóolvadás. Olajf.
8. Mihalik Dániel. Olvadáskor. Olajf.
9. Perlmutter Izsák. Falurészlet reggeli napsütésben. Olajf.
10. Mendlik Oszkár. Őszi reggel az Adrián. Olajf.
11. Szlányi Lajos. Halászkunyhók a Blyth partján. Olajf.
12. Miess Frigyes. Brassói román nő. Olajf.
13. Bosznay István. Őszi reggel. Olajf.
14. Kosztolányi Gyula. Házak a vízparton. Olajf.
15. Olgyai Viktor. Karácsonyfák. Pasztell.
16. Markup Béla. Angoramacska. Márványszobor.
17. Beck Ö. Fülöp. Érmek és plakettek. Bronz.
18. Nádler Róbert. Csendes tenger. Olajf.
19. Tull Ödön. Bognármühely. Olajf.
20. Kacsó Imre. Vasárnapi főkötő. Olajf.

Allanson, John, angol fametsző

Szül. 1800 után Newcastleben (Northumberland) + 1859 Torontoban (Canada)

Nagy-Szeben. Az 1840-es években Leipzigban munkádott T. 6023.

A középtérben van a kőfallal körülvett város, a háttért hegyek képezik, az előtért pedig hazatérő munkások, egy lovas alak és egy kétfogatos szekér élénkiti. Felirata:

Südwestliche Ansicht von Hermanstadt.

az előtérben középütt: N.... ALLANSON SC.
a lap hátán német szöveg olvasható.

Fm., mér. a vk. 9.9: 14.8 cm.

140-95

Thieme-Becker

I. k. 1907

301. l.

megirva

Alle György

Ötv -

l.

Kőmagyötöj.

1428. 77.

Tartalom.

Lap.

Az óbecsei szerb lázadás. (Adalékok.) Közli: Trencsény Károly . . . . . 95.

Vármegyénk határozata a magyar nyelv ügyében 1791-ben. Közli Trencsény Károly . . . 117.

Vegyesek . . . . . 127.

Alle György

ötvös

L.

Szendrei-Szentiványi

22. l.

Behajthatatlan követelés fe

Alle György

ötvös Nagyszeben

Kőmagyötvy 252 l.

1428 GAG Georgius Alle (Goldschmied?,
Gy: 112.) Műve nem ismeretes. — *Arbe.*

R[illegible] Sz. Pál

Tebeth 20

CSÜTÖRTÖK

16

Marcell p. vt.

2 1/2 kg

2 l

1/2 v

Utolsó negyed 20 óra 41 pk.

Protestáns Gusztáv

Görög Sz.Pét lánc.

Izraelita Tebeth 21

PÉNTEK

17

Antal ap.

2 kg

2 l.

1/2 v.

Protestáns Antal

Görög N. Antal ap

Izraelita Tebeth 22

SZOMBAT

18

Piroska sz. vt.

2 kg

2 l.

1/2 v

1936 Január 31 nap

Protestáns Piroska

Görög N. Atanáz

Izraelita S. Semoth

3-ik hét

Nap kelte 7 óra 45 pk. — Nyugta 16 óra 38 pk.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

'978 NOV 7

Diósgyőri Munkás

Alle Teréz

1021

Alle Teréz rajza

csökkentése és a terv biztosítása érdekében brigádunk felajánlott egy teljes napot, a kommunista műszakon és a már korábban megtett társadalmi munkaóraszámon túl. Ez a nap, mintegy aranytartalékot képezne a gyárban, amivel a

Nagy Éva

Többet tettek, mint vállaltak

A gépgyári szocialista brigádok az év elején megtett vállalásukban 10 000 vállalaton kívüli társadalmi munkaórát terveztek. Ezzel szemben az I-III. negyedév alatt 19 140 órát dolgoztak be.

Közülük a legjelentősebbek: a Majális-parkban 2200, a mexikói sportpályán 4400, a gépkocsi-parkoló kialakításában 1850. Bükkszentkereszten 1500 és a bölcsődékben, óvodákban, iskolákban 3500 tásadalmi munkaórát teljesítettek a brigádok tagjai. Ez az értékelés még nem is teljes, ennél többet tettek a közért, mert az egyedileg vállalt és elvégzett feladatok összesítése még nem történt meg.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1978 NOV 7
Diósgyőri Munkás

Alle Terez

egbonthatatlan egysége!

1021

Alle Teréz rajza

Egy üzem egy hónapja a közműve

Nagyon jól sikerült az elmúlt hónapban, októberben a Diósgyőri Gépgyárban az *Egy üzem egy hónapja a közművelődésben* című újszerű kezdeményezés — állapította meg *Ádám Gézáné*, a Diósgyőri Vasas Művelődési Központ közművelődési előadója. Ennyi kulturális esemény soha nem volt még a gépgyárban. A közművelődési rendezvények aktív kezdeményezői elsősorban a fiatalok voltak.

A kereskedelmi igazgatóságon október 2-án nyitották meg a hónap rendezvényeit. A Horizont gépgyári ifjúmunkás hét és A történelmet együtt csináljuk eseményeit a központi rendezvényeken kívül az egyes gyáregységek szervezésében bonyolították le. A gazdag programban szerepelt egy mini tárlat megnyitása. Nagy sikere volt a Ma este tied a klub című rendezvénynek.

A Vendégül lát ma délután keretében, az anyagellátási és az értékesítési fősztályok rendezésében *Pap László*val, a Diósgyőri Vasas Képzőművészeti Kör vezetőjével beszélgettek el. Szerepelt a programban a kiskapus labdarúgás négyes döntője is. Sokan voltak kíváncsiak *Kilián Bélának*, a Borsodi Nyomda igazgatójának bel- és külpolitikai tájékoztatójára.

Volt színházlátogatás, kirándulás a Bükkbe, lövészverseny, asztaliteniisz-bajnokság, műsoros klubdélután, amelyen közreműködött *Péva Ibolya*, *Dariday Róbert* és *Győrváry János*, a Miskolci Nemzeti Színház művészei. *Kuszmann Károly* kereskedelmi igazgató pedig élménybeszámolót tartott.

A kereskedelmi igazgatóság KISZ-fiataljai, *Józsa György* KISZ-titkár vezetésével nagyon sokat tettek azért, hogy az *Egy üzem egy hónapja a közművelődésben* című újszerű kezdeményezést sikerre vigyék. Aktív hozzáállásukkal tartalmas programot valósítottak meg.

Novemberben a B-gyáregységben is gazdag programot terveznek — tájékoztatott bennünket *M. Szilágy Lajosné*, a Diósgyőri Vasas Művelődési Központ közművelődési előadója. A rendezvények november 2-án indultak be *Tóth Imre* festőművész kiállításával. Ekkor ismertette *Kiss József*, a művelődési bizottság vezetője a hónap közművelődési eseményeit.

November 2-án a szereldében az ott dolgozók tartottak élménybeszámolót Indiáról és Spanyolországról. November 1—4. között röpgyűléseken emlékeztek meg november hetedikéről. November 9-én a Diósgyőri Vasas Művelődési Központ klubjában este hat órakor a *„Ma este tied a klub"* keretében a B-gyáregység KISZ-fiataljai a DVTK KISZ-szervezetének tagjaival: atlétákkal, kajakozókkal, birkózókkal és természetesen a labdarúgókkal találkoznak.

November 16-án 18 órakor a DIGÉP kultúrtermében a

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1980 FEB 4
HÉTFŐI HÍREK

Alle Teréz,
grafikus

1021

Munkásélet grafikusa

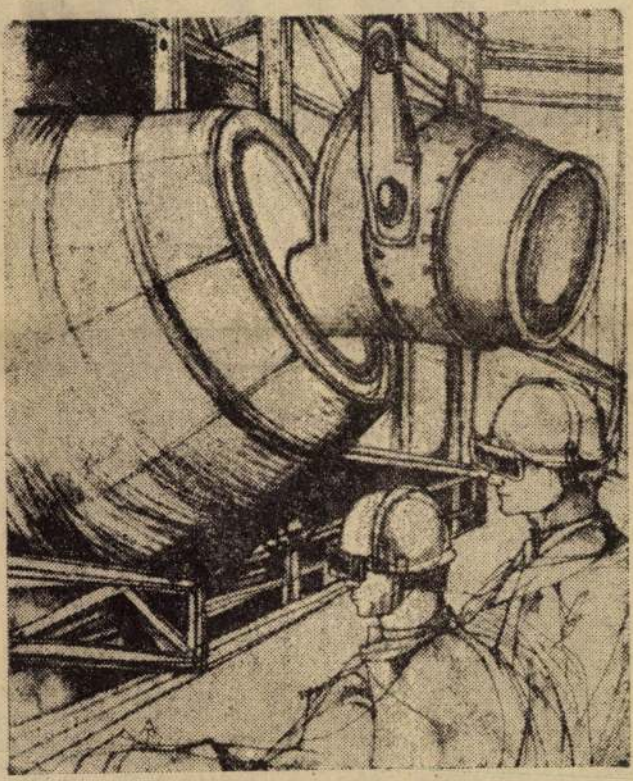

Két vidéki kiállítás után Alle Teréz most a fővárosban mutatta be grafikáit. A Hazafias Népfront V. kerületi Bizottságának és a Budapesti Műgyűjtők, Műbarátok Egyesületének József nádor téri népfronthelyiségében rendezett tárlatán is kitűnt: a témáit elsősorban közvetlen környezetéből és a diósgyőri munkások életéből merítő fiatal miskolci művész biztos kézzel alkalmazza a grafika különböző kifejezési eszközeit, a mai embert foglalkoztató problémák közérthető közvetítésére. Kifejező eszközökkel közvetíti a természet, a táj megkapó szépségeit, de meglátja a valóság kevésbé felemelő jelenségeit is. A Lenin Kohászati Művek grafikusaként annak az embernek a szemével ábrázolja az acélöntés szikrázó világát, akinek mindennapos élménye ez a munkásközelség.

(Ruzsicska)

Csak

Mi befolyá
az új árak

Például a háztartási veg

Sokan állnak értetlenül a január 7-ét követő árváltozások után az üzletekben: miért ment fel az ára az egyik cikknek, s csökkent a másiké azonos termékcsoporton belül? A legtöbben a különböző *háztartási vegyi cikkek* ármozgásainak útvesztőjében tanácstalanok. Nem tudják követni például a szájápolási cikkek árait: miért lett drágább a fogkrém, ha a szájvíz olcsóbb?

Az ármozgásokat nem lehet röviden *a világpiaci árak* alakulásával elintézni, hiszen a vásárló vajmi keveset tud arról, hogy például egyes vegyi anyagokat miként jegyeznek most a nagyvilágban. És nem is csak ez befolyásolja a fogyasztói árak alakulását, hanem több más is: *a termelői ár, az árkiegészítés, a forgalmi adó, a kereskedelmi árrés.* Előfordul, hogy egy cikknél minden marad a régiben, csak *az eddigi ártámogatást* szüntette meg a költségvetés máris növekedett a fogyasztói ár. A háztartási *vatt* esetében például emelkedett a termelői ár, ugyanakkor megszűnt az eddigi 40 százalékos árkiegészítés. Így lett az ára a réginek a duplája. A *papírzsebkendő* áremelkedésénél az játszott közre, hogy eddig nem volt forgalmi adója, most ez 11 százalékos.

A *tisztítószereknél* átlagosan 2—3 százalékos árcsökkenés tapasztalható, de ezen belül nagyok az eltérések. Például: a Tükör bútorfényező 33 forint 20 fillérről 25 forint 40 fillérre csökkent, ugyanakkor a Tangó parkettpaszta ára 9 forint 20 fillérről 16 forint 50-re emelkedett. Valamennyi üvegtisztító, folttisztító ára csökkent. Eddig 4 százalékos forgalmi adóval értékesítették ezeket a cikkeket, most az adó 11 százalék lett. Ugyanakkor viszont a termelői ár csökkent.

Kitüntetett munkásőrök

94 esztendős a legöregebb

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR TÁVIRATI IRODA
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 380-726

1978 JUN 20

DIÓSGYŐRI MUNKÁS

Alle Teréz

Alle Teréz rajza

Ülést tartott az LKM párt-

Javult a pártokta

A Lenin Kohászati Művek párt-végrehajtóbizottsága *Palai Endre* szervező titkár elnökletével ülést tartott június 15-én. A testület tagjai egyebek között megtárgyalták az 1977/78. évi tömegpropaganda-oktatás politikai és szervezeti tapasztalatairól készített jelentést, valamint az 1978/79. évi pártoktatás tömegpropaganda feladataira tett javaslatot, amelyet *Kovács Gyula*, a pártbizottság politikai munkatársa terjesztett elő. Ennek a napirendnek a vitáján részt vett *Vass Zoltán*, az agit.-prop. munkabizottság mellett működő oktatási bizottság vezetője.

Az 1977/78-as oktatási év tartalmi és szervezeti feladatait a végrehajtó bizottság tavaly júniusi ülésén elfogadott intézkedési terv rögzítette. Fő feladatként határozták

A pártvezetőségek és alapszervezetek agit.-prop. felelősei és a vezető propagandisták rendszeresen kicserélték ellenőrzéseik tapasztalatait, amely lehetővé tette a fogyatékosságok menetközbeni csökkentését. Ennek megfelelően javult a szemináriumok rendszerezettsége, a több téma összegyűjtése, egyidejű feldolgozása. A rendszerezettséget azonban több helyen zavarta a különféle rendezvények, értekezletek, ülések délutáni torlódása, az időbeni egyeztetés hiánya.

A 188 szeminárium vállalati szintű ellenőrzését, segítését 15 vezető propagandista látta el tanfolyamok szerinti csoportosításban. A vezető propagandisták az oktatási év folyamán 4—4 alkalommal tartottak az egyes tanfolyamok propagandistái-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
1978 SEP 12
Diósgyőri Munkás
Alle Teréz

1021

Alle Teréz rajzai

Sú
a

Csütörtök délelőtt 8 óra 45 perckor a Lenin Kohászati Művek martinacélművében a VI. számú kemencénél heves metallurgiai reakció jött létre, amelynek következtében *Dósa Dezső* csatornás súlyos, életveszélyes. *Perge Miklós* olvasztár súlyos, életveszélyes, *Laškai Ferenc* olvasztás súlyos, nem életveszélyes sérülést szenvedett. A sérülteket a Szentpéteri kapui kórház égési osztályár szállították.

A baleset okának és körülményeinek kivizsgálását a rendőrség, szakértők bevonásával, megkezdte.

A tragikus baleset következtében *Dósa Dezső* csatornás a kórházban meghalt. *Perge Miklós* olvasztár állapota továbbra is súlyos, életveszélyes.

Történelmi visszapillantás

Berény Róbert

Huszonöt éve, 1953. szeptember 10-én halt meg Berény Róbert festő, a modern magyar festészet egyik mestere. A két világháború közti magyar valóság szolgáltatta intellektuális problémák éltetik művészetét. A Tanácsköztársaság híres *„Fegyverbe!"* plakátjának készítője a forradalom bukása után külföldre távozott, éveken át Berlinben élt.

A magával s művészetével meghasonlott festő éveken keresztül hallgatott, műtermében kísérletezett. Cézanne, Matisse és Braque festészete foglalkoztatja főleg. Hazatérte után sokáig plakátgrafikusként dolgozott. Általában keveset festett, „talán mert kevésnek tűnt a festészet kifejező lehetősége mindannak a szenzációnak közlésére, amelyet szíve érzett vagy érteni vélt" *(Bernáth Aurél)*. A szüntelen keresés, az önmagával való elégedetlenség jellemezte mindvégig művészetét, ahogy maga írta: *„A hevület és a hideg mérlegelés egyszerre uralkodik el rajtam."*

A harmincas években kezd újra intenzívebben dolgozni. Festményeit a tudatos szerkesztés és a kolorisztikus törekvé-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-[illegible], 340-[illegible]
1978 MÁR -7

DIÓSGYŐRI MUNKÁS

Alla Teréz

1021

Alle Teréz rajza

Egyenletesen és jól dolgoztak a

Beszámoló taggyűlés

Az elmúlt héten zajlottak le az utolsó pártvezetőségi beszámoló taggyűlések a Diósgyőri Gépgyárban. Ennek keretében a vállalat tmk-gyáregysége szerdán tartotta meg beszámoló taggyűlését, amelyen a vállalat pártbizottsága részéről *Benczkó Béla* politikai munkatárs vett részt.

Novák Gyula, a tmk pártvezetőségének szervező titkára megnyitója után *Orbán László* vezetőségi titkár számolt be az 1977-ben végzett gazdasági és politikai munkáról, majd vázolta az 1978-as év gazdaságpolitikai feladatait.

Beszámolójában többek között elmondotta, hogy a *gyáregység kommunistái legjobb tudásuk szerint igyekeztek az elmúlt év során a feladataikat megvalósítani. Javult a pártban végzett ideológiai munka, szilárdabb lett a pártfegyelem*, s a demokratikus centralizmus lenini elve alapján *tovább fejlődött a pártdemokrácia.* Hangsúlyozta, hogy erősíteni kell a pártellenőrzést, mert enélkül a párt nem teljesítheti hivatását, nem érvényesítheti vezető szerepét. Ez pedig szükségessé teszi a kádermunka elveinek hatékonyabb és következetesebb érvényesítését is.

Az elmúlt év gazdasági munkáját értékelve kiemelten említette, hogy *az éves eredmény 7 millió forinton felül teljesült, közel 145 százalékra, a tmk-terv pedig 100,1 százalékra.* Az importmegtakarításban 500 ezer forintot 650 ezer forintra sikerült teljesíteniük. Az anyagtakarékosságban pedig a tervezett 900 ezer forintot 400 ezer forinttal haladták túl. Mivel az NC-géppark a közeljövőben is növekedni fog, a villamos üzem dolgozói részére, az elkövetkezendő időben, fontos feladat az NC-gépek kezelésének megtanulása. Ennek érdekében vállalaton belüli tanfolyamot indítottak, amelyen jelenleg 25-en vesznek részt. *A kommunista műszakok és egyéb társadalmi munkaórák vállalásában 1200 órát vállalt a tmk, amelyet 5623 órára teljesítettek.* Ebben nagy szerepük volt a szocialista brigádoknak, a gyáregység kommunistáinak és KISZ-fiataljainak egyaránt.

A politikai oktatás színvonaláról szólva elmondotta, hogy az alapszervezeteknél évről évre nő az oktatás színvonala és tartalma, amelynek legfőbb bizonyítéka az, hogy *az eddigi legsikeresebb tanulmányi év az 1976—77-es év volt.* Mindezek mellett sem elégedettek még az eredményekkel, s a jelenlegi 67 százalékos részvételt tovább szeretnék növelni. A tagfelvételek kapcsán szólt arról is, hogy *nagyobb figyelmet kell fordítani a fizikai dolgozók, valamint a nők és fiatalok arányára, s meg kell keresni az ezt segítő módszereket.* Pozitívan értékelte a gyáregységi KISZ-fiatalok munkáját, akik kezdeményezők voltak a védnökségek válla-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

DIÓSGYŐRI MUNKÁS

1978 MÁJ 30

Alle Teréz

1021

Köszöntjük a pedagógusokat

Alle Teréz rajza

Jobban bevonni a közéletbe

A KISZ-ből kikerült

A Lenin Kohászati Művek párt-végrehajtóbizottsága gutóbbi ülésén megtárgyal- a KISZ-ből kikerült aktisták (1973-tól 1978-ig) poikai, közéleti tevékenységéről készített tájékoztatót, melyet *Porkoláb László*, az KM KISZ-bizottságának tkára terjesztett elő.

A kiadott írásos anyagban oglaltak szerint a választákon változások, kádercsek történtek, különböző kok miatt a vezetésből aktisták váltak ki. Az alapszervezetek esetében — több ves átlagot véve — a titkári s vezetőségi tagok cserélődése 30—40 százalék között ozgott. A KISZ-bizottság atáskörébe tartozó szemeyeknél a kikerülés mértéke testületek (bizottság, vb.), KISZ-vezetőségek, önálló lapszervezetek titkárainak számát figyelembe véve 35 százalék körül van.

A KISZ, mint a párt ifúsági szervezete a politikai munkája során nevelési tevékenységet is ellát, biztosít- a párt utánpótlását és felkai, közéleti tevékenységüket.

A KISZ-bizottság 1975-től egyre javuló érdekvédelmet gyakorol a KISZ-ből kikerült aktivisták sorsának alakításában, a további, más területeken végzett politikai, közéleti megbízatásokhoz szükséges feltételek megteremtésében. Az érdekvédelmi tevékenység szorosan összefügg a KISZ-vezetőkkel való foglalkozással, az aktivistákkal való fokozottabb törődéssel, politikai, szakmai, emberi fejlődésük segítésével, gondjaik megoldásával.

A KISZ-bizottság és a KISZ-vezetőségek egyre javuló, tervszerű, tudatos és folyamatos kádermunkája elősegíti a KISZ-ből kikerült vezetők felkészítését az életre, a további politikai, közéleti tevékenység folytatására, amely a KISZ KB 1974. szeptemberi határozatának megjelenéséig nem volt irányított, keretek közé fogva.

A határozat értelmében első ízben az LKM KISZ-bizottsága csak 1975-ben készi-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

DIÓSGYŐRI MUNKÁS

1978 ÁPR 25

Alle Teréz

Május 1.

102

Alle Teréz rajza

Ülést

de nem a kívánt m

A Lenin Kohászati Művek párt-végrehajtóbizottsága április 19-én *Majtényi Lajos* pb-titkár elnökletével ülést tartott. Több fontos napirendi pont megtárgyalása mellett a testület tagjai meghallgatták és megvitatták a főmechanikus szervezete gazdasági, gazdaságpolitikai munkájának további javítására hozott 1975. május 6-i vb-határozat végrehajtásáról készített jelentést, amelynek előadója *Vincze Gyula*, a gazdaságpolitikai munkabizottság vezetője volt. A napirend megtárgyalásánál jelen volt *Herendi Rezső* műszaki igazgató és *Barta József* főmechanikus is.

A párthatározatok végrehajtásának ellenőrzése a pártmunka stílusának szerves része. A párt-végrehajtóbizottság munkájában gyakorlattá vált a folyamatos visszatérő ellenőrzés, mely segíti az adott szervezet munkáját és lehetőséget ad az időközben felmerült problémák megoldására. Ezt a történtek a városi fűtőmű é az SM acélmű beruházás munkáin belül, elsősorbar az energetikai karbantartá sok elősegítése céljából. Meg állapítást nyert, hogy a kar bantartási és felújítási mun kák céljait szolgáló állóesz közök többségükben korsze rűtlenek, megmunkálási pon tosságuk erősen korlátozott

A karbantartás fejlesztés szükségessé teszi egy hosz szabb távú vállalati célprog ram kidolgozását, mely biz tosítaná e célra fordított fejlesztési alapok hatéko nyabb felhasználását. A kar bantartási kapacitások ki használtsága, a munka haté konyságának fokozása köz ponti irányítást igényel.

A brigádvizsgálat összes ségében pozitívnak ítélte meg a főmechanikus szer vezet gazdaságpolitikai mun káját, de azt is hozzátette, hogy a lehetőségeikhez ké pest, lehetett volna jobb is.

Nagyon aktív és konstruk tív vita alakult ki a napi rend felett. *Herendi*

ALLE Terer

Srij 1990 70.

próbálnak választ adni, hogy mi az értelme, mi a célja az ember létének. A tudomány ezekkel a kérdésekkel eleve nem tud mit kezdeni. Nemhogy nem tudja megválaszolni, de feltenni sem tudja őket.

Ráadásul az említett abszolutizált, s modern vallássá emelt tudomány nagyon *rossz tudomány* is volt. Gondoljunk itt a Sztálin és Zsdanov nevével jelzett áltudományokra, amelyek Magyarországon is súlyos gazdasági károkat okoztak. De még sokkal inkább a Szovjetunióban magában. Az óriási monokultúrák a közép-ázsiai szovjet köztársaságokban elsivatagosodáshoz vezettek. És nem is lehetett más eredménye az ott idegen növényi kultúrák erőltetésének! Igaz, Amerikában is sikerrel termelnek egyiptomi eredetű, elsőrendű gyapotot, de ez nem jelenti azt, hogy rögtön ugyanekkora méretben lehet gyapotot termelni Közép-Ázsia teljesen más jellegű éghajlati viszonyai között is.

Ráadásul még azt is igényelték annak idején a politikusok, hogy néhány akarnok elméleteit, amelyek látszólag beleillettek az ideológiai képbe, mindenki feltétel nélkül elfogadja. Emlékeztetek például Ivan Petrovics *Pavlov* egyébként zseniális kutatásaira az agyvelő funkciójáról. Mintegy kulcslyukon keresztül figyelte kísérleteiben az agyvelő működését, és ebből valóban zseniális következtetéseket vont le. Időközben azonban a tudomány más utakon már a hetedik határban járt;

és megvalós
mindig ponto
de tudomány
elvek alapján
az ellenkező
át. A tudom
a tudomány
erősen csökk
Miért van az
piacán a tud
kevéssé kele
a jelenlegi h
a tudomány
a közművelő
a tudomány
népszerűsíte
tájékoztatás
a tudomány
terjesztésér

már Pavlov é
meghalt, az utó
ták az eredmén
tan, az egész o
egy szektás eln
pavlovi nervizn

Jött később
biológia-tanárr
pesinszkája, ak
de forradalmi
társként is mű
magáról, hogy
sen abszurd „
gyártott a nem
az „elmélet" te
lításokon, illet

Alle Teréz

Alle Teréz festményeiből rendezett kiállítás nyílt meg kedden a dunaújvárosi iskolagalériában.

Magyar Nemzet 1984. IX. 5.

ALLE Terei

Grünberg Bp. Csák
Battaya Miv.
Dunaujvaros, Miv

D. Szabó Ede

Három kiállításról

[Csiráki Lajos, Szántó Dezső,
Alle Teréz]

Napjaink, 1984. márc. XXIII. évf. 3. n.

38-39.

Alle: Diósgyőr. Vas. és Miv. Kap.
Szántó, Miskolci Galéria
Bp. Csák Ilyen terem

9.10 FILE:MU2 M: 23-1 SEC300b Tudositas

7th

Alle Teréz

— Alle Teréz festőművész kiállítását Geröly Tibor, a Budapesti Művészetbarátok Egyesülete és a Magyar Színkör főtitkára nyitja meg ma délután 17.30 órakor a Jurta Galériában. (Budapest, Népliget)

Magyar Nemzet 1957. X. 2.

Alle Teréz

Alle Teréz grafikái

(Munkatársunktól.)

Október 19-ig naponta 12-től 22 óráig látogatható *Alle Teréz* grafikus-festőművész kiállítása a budapesti Jurta Galériában, a Népligetben, a Budapesti Művészetbarátok Egyesületének és a Magyar Színkörnek a rendezésében. *Geröly Tibor*, a kiállítás megnyitója így ír róla: „Munkásságát grafikával kezdte, festészettel folytatta, az Iparművészeti Főiskolán megismerte a textilfestést is. A battonyai születésű művésznő a Lenin Kohászati Művek grafikusa. Az üzemi lapban rendszeresen megjelennek rajzai. Képeit szülőföldjén kívül Budapesten, Diósgyőrben, Szerencsen, Kazincbarcikán és Miskolcon

Népszabadság, 1987. X. 9

MAHIR MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ALLE TERÉZ festőművész grafikus

DÉLI HÍRLAP

1984 FEB 10

1021

ALLE TERÉZ FESTMÉNYEI, GRAFIKÁI

✶ *Alle Teréz Diósgyőri Madonna című munkája a művész Vasas Galéria-beli kiállításáról*

Alle Teréz festőnek nyílt kiállítása tegnap a diósgyőri Vasas Művelődési Központban. A március 4-ig nyitva tartó tárlatot Németh Tibor, a művelődési központ igazgatója ajánlotta az érdeklődők figyelmébe. Alle Teréz 1977-től az LKM grafikusa, 1980-tól ösztöndíjasa. Sajátos technikát dolgozott ki, képeit farostlemezre festi, illetve az általa kikísérletezett anyaggal alkotja meg, textil, reve vagy más komponensek felhasználásával. A tesxtilfestéstől jutott el a tűzzománc-szerű hatást keltő, vegyes technikájú képekig, kollázsokig.

Reagan libanoni politikájára vonatkozóan. E politika súlyos kudarca és változatlan veszélyessége azonban napról napra nyilvánvalóbb, és a kormányt minden oldalról bírálják. Reagan elnök a csütörtöki napot is santa barbara-i birtokán töltötte, s így a sajtó csupán arról adhatott hírt, hogy Reagan a nagyrészt általa okozott libanoni válság súlyos éleződésének és az amerikai harci cselekmények eszkalációjának napjaiban sétalovaglással és más egészségvédő gyakorlatokkal töltötte idejét.

rútban.

Parlagot, adómentesen

A városi tanács a nehezen művelhető, s bérbeadott földterületekre parlagművelési kedvezményt ad a gazdáknak. A kedvezmény öt évre mentesíti az adó és a bérleti díj megfizetése kötelezettsége alól. Tavaly több mint száz mezőgazda részesülhetett ebben a könnyítésben, s többek között ennek is köszönhető, hogy tovább csökkent a parlagföldek területe Miskolcon és környékén.

Békekonferen

A vil[illegible] haladó és békeszerető erői kövessenek el minden tőlük telhetőt, hogy megakadályozzák a nukleáris katasztrófát, legyen vége a fegyverkezési hajszának és javuljon a nemzetközi légkör.

Ezt hangoztatja az a felhívás, amelyet tegnap fogadtak el Athénban, az országos háborúellenes mozgalmak négynapos európai békekonferenciájának záróülésén.

No de hát a kritikaírás afféle alkalmazott műfaj, lássuk a posztmodernizmus diadalát egy tisztán szépirodalmi műben. Marno Jánostól idézek az ÉS 1993. augusztus 19-i számából: "Hová visznek az indulataim, hová... Elvisznek, ez már bizonyos, visznek már, de hová... mikor a papír, a géppapír és a cigarettapapír láttán már tűkön ülök (tükrön, így is stimmel), mehetnékem, menekülhetnékem támad, ki a képből, túl a képen, menekülhetnékem mint átmehetnék, mint fispangi (széphidi, széppalói) barátomnak mindig, ha nem hagyják ülni a dolgán, mi az, hogy dolgán, mi az, hogy láttán, minek a hozzáláttán (kedves Noémi!)...

Nem jól, ha jól volna, semmi sem akadhatna fenn egy versen, én sem akadtam fenn álmomban másodmagam eltájoló távollétein, sem hóna alatt az üres lemezborítón, asztali felhőzet (társszerzőmtől) és üres lemezborító (másodmagam hóna alól) távolról sem szokták nálam keresztezni egymást, de most az egyszer..."

Hogy ezzel a szerencsefia Marno Jánossal mi minden történik! Mindenesetre feltűnő a legutóbbi szépirodalmi szándékú, meg a korábbi, kritikai szándékú szövegek tökéletes együntetűsége.

Az elmebeteg vagy a haldokló szétesett, kritikátlan beszéde kismiska ezekhez az elmeszüleményekhez képest. Szerzőink megszívlelték a gyermekkori, szülői tanácsot, ("Ne csináld, mert úgy maradsz"), úgyhogy kizárólag betűvetés közben szétesők – amikor az ösztöndíjat kell megolvasni vagy a kiadói szerződést kell láttamozni, nagyon is helyén van az eszük. Én nem mondom, hogy tiltsák be őket. Csináljak tovább, amíg csak akarják – de ne az én pénzemen, a mi pénzünkön!

Olykor elpanaszolják: "Minden egész eltörött", mintha ez mentség lenne a szakadozottságra. Donne-ék nagyon is egész versekben panaszolták el a világ szétesését. Minden műhöz bizonyos törmelék is járul. De főfoglalkozásban, főtermékként törmeléket gyártani, ez talán mégiscsak túlzás. Irodalmi ravaszok két-három évtizedenként föltalálják a spontán írás világrengető újítását. A Naturburschok ósdi trükkje ez avégből, hogy telizabálhassák magukat jobb vacsorákon.

Gyanús könnyedséggel tanulták el posztmodernjeink azt az elmeháborodott francia tételt, hogy "nincsenek tények". Hát igen, tökvarakás közben elmélkedni, modatokat széttrancsírozni hasonlíthatatlanul könnyebb, mint a tények után eredni. Ami engem illet, száz posztmodern literátort adok bármikor egy jól becserkészett, irodalmilag megörökített tényért. Ezúton közlöm literátorainkkal: ha nem vesznek is tudomást róluk, azért vannak tények. Furcsa, hogy eddig nem sikerült összefutniuk velük. Talán más foglalkozást kéne választaniuk meguknak.

Camille Paglia szerint a literátorok legtehetségtelenebb, legkevesebb képzelőerővel megáldott fajtája csügg a Foucault – féle önreflexiós bűvészkedésen vagy Derrida aszott halandzsáján. Erős a gyanúm, Magyarországon is azok vetették bele magukat ebbe a terméketlen fürdőbe, akik amúgy igencsak szárazon: hoppon maradtak volna, fia épkézláb írói ötletük sem lévén.

Önajnározás a célja annak a posztmodern tételnek is, hogy az értékek megállapíthatatlanul relatívak. Ebből ugyanis fonalasan következik, hogy ha akarom, jobb vagyok Shakespeare-nél is. Egy LSD-mámorban elgagyogott versike is ér annyit, mint Sophoklész összes próbálkozása. Az értékek relativizálása közepette egy bizonyos érték azonban rendíthetetlen: a magamé. Kérem az urakat és hölgyeket, tessék ezt végre abbahagyni!

Kóka Ferenc rajza: Gordonka

Vagy tizenkét éve érzett fel Szász Imre erre a támadásba lendülő könnyűlovasságra. Magam egyszer-kétszer elrebegtem néhány szót, de nem tudok az irodalmi élet egész mechanizmusával és apparátusával birokra kelni. A Magyar Nemzetnek nemrég nyilatkozó Farkas Zsolt jó irányban tapogatózik, de enyhén fogalmaz, amikor fanyalog Balassa Péter "patetikus és utalgatós" stílusán. Esterházy és Nádas újabb "halványságán". Tandori "parttalan szövegtengerén". Ezek a literátorok, meg a rajtuk csüggők, mindig is ilyenek voltak. A rossz stílus, az irodalmi érzéketlenség még menthető, ha nincs csökönösséggel rosszabbítva. Az olvasó könnyen felejt. Érdemes tehát a balga vagy ócska irányzatot kellő időben hátrahagyni. Nem ez történik: ki-ki – a kritikai zsolozsmák hatására is még jobban beássa magát a talajba. Talán mert nem is való másra. És tanúsíthatom, hogy ezek a fölkent urak és hölgyek a legeszeveszetteb Tandori verset vagy Marno-novellát is azzal mentik, hogy a belső utalásai miatt szórakoztató az elolvasása. Tessék tehát jól szórakozni a megszokott szűk körben! Csak ne velem, meg mindazokkal, akik az irodalomtól irodalmat várnak!

*

– A Szerző hozzájárulásával vettük át a Népszabadság 1994. december 12-i számából.

Losonci Miklós

KÉPZŐMŰVÉSZETÜNK KÉSZÜLŐDÉSE

Irány a harmadik évezred. A század, amit lassan magunk mögött hagyunk, mélyreható, bátor és sokrétű elemzésével mindent Számbavett, amit a technika ajánlott, amit a világtársadalom rendelt. Kész a nagy, az egyre nagyobb vizuális föladatokra. Rendelkezik is azzal a munkamegosztással, melyet az egyéni vágyak és tehetségek jóvoltából meg is oldhat. Itt a Duna-Tisza mentén és sokhelyütt a nagyvilágban.

Jók az adottságaink. Képzőművészetünk a minőség világmértékén alkot nemzeti karakterrel több évszázada. Változás észlelhető nálunk és mindenütt. A képzőművészet immár nem elégszik meg a valóságábrázolással csupán, sőt azt is kevésnek ítéli, hogy az élet értelmezője legyen, merészebb a célja: arra törekszik, hogy létteremtővé váljon. Az ember egyre inkább a Mindenség ura, nemcsak szolgája. Ez általános óhaj. Ebből következeik, hogy a képzőművészet egyre inkább világstílus, integrációs jegyek nevében rendeződik, csakhogy ez az integráció nem adja föl a helyi zamatot, sőt igényli, ennek szellemében hozza létre az új műveket.

Minden helyi irányzat központ, nem periféria. Az érték avatja azzá. A magyar képzőművészet egyik iránymutató fő erénye a kolorizmus ereje. Mindez következik az éghajlat, a növényzet, a folklór és a népművészet színgazdagságából, melyet festészetünk finomított, rendezett, ellenőrzött, képi és intellektuális magaslattá fokozott, általánosított. Mindez látható Budapest új képi "népdalaiból", a sokszor száz méter hosszúságú kerítésfestményeiről, melyek rendkívül színesek, rajzi és gondolati értékekben gazdagok, fantáziadúsak. A mélyben erők feszülnek, – sok lappangó tehetség festheti meg hamarosan a főváros utcahosszú képeit az új évezred nyitányán immár az építészet erre komponált tömör kerítésein, ablakkal meg nem szakított falfelületein.

Képzőművészetünk jelene több nézőpontból figyelve teljesítményét, megnyugtató. Életképességét igazolja több teremtő változata, az, hogy hazai tárlataink a világ minden földrajzi és szellemi égtáját figyelemmel kísérik, sőt piktúránk, szobrászatunk és grafikánk ezen egyetemes világzónában tájékozódik, alkot. Problémának csak az mutatkozik, hogy önmagunkról sokszor elfeledkezünk, azt is túlhaladottnak érezzük, ami sajátos erőnk, amit a világ üdvözölne az új magyar képekben, plasztikákban. Nem fogadhatunk el semmilyen ízlésterrort, minden szabad, bátor elképzelésnek legyen egyenlő jogú tere kultúránkban.

Száz évvel ezelőtt is századutó volt, s az 1895-ös esztendő a nagybányai művésztelep előkészítésével telt a millenium sodró hangulatában. A századutó századelőt készített, létrejött a Nagybányát kiegészítő Nyolcak Társasága, a vásárhelyi művészet és a szentendrei műhely, miközben Mednyánszky, Medgyessy, Egry, Csontváry révén még magányos, iskolához nem tartozó óriások is születtek, – immár nemcsak a magyar, hanem az európai kultúra részeként.

Most ismét századutó van, melyet ezredelő követ. Nagy pillanat újra. Még nagyobb, mint egy századdal ezelőtt. Vajon készek vagyunk új föladatokra? Száz évvel ezelőtt búcsúzott az antikvitás, a görög-római hagyomány végleg. Új formák, új eszmék születtek. E gyönyörű-keserves, lendületes-iszonyú XX. század finálejához ér. Úgy tűnik, képzőművészetünk készen áll új küldetésére. Rendelkezik a vizuális fogalmazás minden árnyalatával és eszközével: Moholy Nagy László, Vásárhelyi Győző, Schöffer Miklós révén az új tárgyiasság, a színes város gondolat és mozgó-mobil formák keresik, találják "egész láthatárukat,", a magyar képzőművészet a világ képírásának élvonalában működik, arról nem is beszélve, hogy Barcsay Jenő és Hincz Gyula rajzi rendszere a művészképzés további nagy világlehetősége marad. Fölhasználható kincs. Regionális képi értékrendünk egyetemes minőség.

Tehetség akad bőven ma is. Bátorság, kezdeményezés, energia, képzelőerő nemkülönben. Ne egy szál virágban, hanem a kert gyarapodásában gondolkodjunk, minden érték legyen toleráns, bajtársias a másikkal szemben. Egyik irány szövetségese nem ellenfele a másiknak. A művészet nem parancsuralom, minden elágazást tisztel, hessenti a kizárólagosságot. Ez az új szellemiség és magatartás, ahol minden régió köponttá válhat a létrehozott művek minősége révén. Ez az új ezredév általános eredménye és távlata, képzőművészetünk készülődésének alapja.

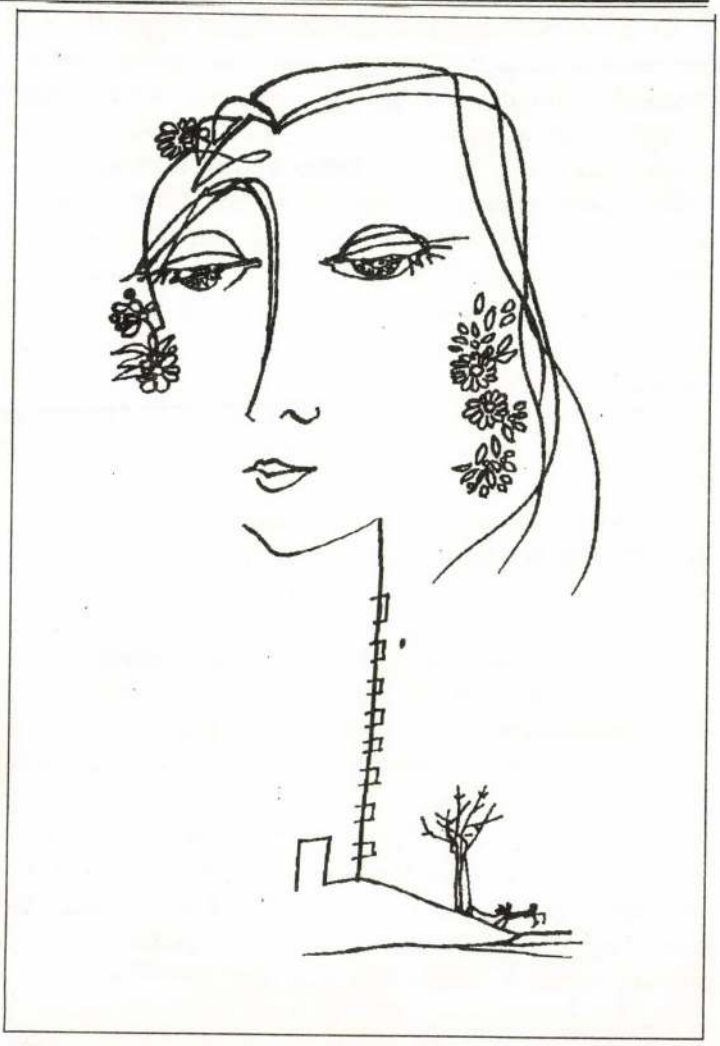

Alle Teréz rajza: Lakótelepi Madonna

Király Lajos

Fú a szél

Fú és fú és fú
a szél
a kövér eső
ablakod veri
az ég dörren
villan a fény
mely
kékes-vakító
s oly messzi

ma április van
a Költészet Napja
miért e bódult
megvadult idő
talán az ég
siratja
szomorú költőit
kiket őriz a ma
és feled a jövő

a természet bolond
akár a szív
össze-vissza verdes
mert így akarja
a szavak zenéje
lelkünkből kitárva
boldogan feszül
vagy bánatban szétszakadva

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

ALLE TERÉZ

MAGYAR IFJÚSÁG

1984 FEB 3

1021

Alle Teréz képei a Belvárosban

Ismét fővárosi bemutatkozásra érkezett Alle Teréz. A diósgyőri Lenin Kohászati Művekben dekorációsként dolgozó művésznő korábban monotipiáival keltett feltűnést, ezúttal, az V. kerületi népfront termében, fém és textil felhasználásával, kohászokkal közösen kialakított egyedi eljárással készített képei nyerték meg a közönség tetszését. E technika egyik kimagasló művészi eredménye A mi kis galambunk című alkotás. *(Képünkön a Találkozás című grafikája.)*

4

erjesztéséhez, ha megfelelő
s szakemberekkel rendel-
ak a végrehajtásához.
e!
don is megpróbál segíteni:
ít az el nem kötelezett or-
pooljának, támogatja az
ni országok rádióadásainak
ézetet, a fejlődő országok
sak néhányat ragadjunk ki
nes megjegyezni, hogy az
lyásáért aggódva, egyebek
tte be ez év elején kilépé-
rt az pénzt ad az új tájé-
ítésére. Az USA pedig —
- egy centtel sem hajlandó
célra létrehozott speciális
a szocialista országok az
d megvalósítását támogat-
, mikor az egyre tökélete-
unikációs eszközök a világ
ő események részesévé te-
óit, nem mindegy, milyen
özvéleményt a világpolitika
n. Világunk léte, a kölcsö-
nemzetközi légkör nem kis
hogy milyen információkat
, a sajtó a különböző ég-

Karakai Ildikó

Allegrini és Tra-
ballesi, Giuliano (1760.)

Pippo Spano ozorai
bán arckepe
Kinczett vézm.

Almásy-Telcki Eva-
intézetének aukciója

1940. nov – déc.

Thieme-Becker I 1907. 308 l.

F Francesco, vézm.
mit 1724. ~~Floren~~ Firenzé-
ben munkódott. Számos
arckepet metszeta Serie di
Ritratti d'Uomini illustri
Toscani c. 4 Ertetes mi ~~mugrenzere~~, mely
Firenzeben 1766 – 1773. jelent meg

Alexy Majtoni

l. 1781–1830

Mihalik S.

A vinaszombati
ötvöscéh
Bp. 1919

30. l.
33. l.
41. l.
42. l.
46, 47. l.
71. l.
93. l.

Patak Jenő

A Képzőművészeti Társulat felhivja a figyelmet L'Allemand csataképére, amely a tárlaton f.hó 12-ig látható

Fővárosi Lapok 1870.I.IV.10.317.old.

Patak Jenő

"Geversteini csata Holsteinben", L'Allemand festménye, csak április 15-ig lesz látható a Képzőművészeti Társulat most megnyilt kiállitásán.

Fővárosi Lapok 1870.I.III.20.243.old.
Fővárosi hirek rovata.

Patak Jenő

L'Allemand bécsi festő/19.sz./
nagy csataképének helyét ujabb festmények foglalták el a Képzőmüvészeti Társulat kiállitásán.

Fővárosi Lapok 1870.I.IV.14.331.old.

Patak J enő

L'Allemand festő/19.sz./Bécs/csataképe
f.hó 12-ig látható a Képzőművészeti
Társ.kiállitásán.

Fővárosi Lapok 1870.I.IV.10.317.old.

Patak Jenő

L'Allemand bécsi festő/19.sz./ nagy csataképéről is megemlékezik K.E.a Képzőművészeti Társulat vegyes kiállitásával kapcsolatosan és röviden ismertetia a kép tárgyát.

Fővárosi Lapok 1870.I.III.27.264.old.

Patak Jenő

L'Allemand festő/19.sz./müve a "Gerersteini csata Holsteinben"-csak április 15-ig lesz látható a Képzőművészeti Társulat most megnyilt kiállitásán.

Fővárosi Lapok 1870.I.III.20243.old.
Fővárosi hirek rovata.

megvia

Allemand C. L.

Schodelné Klein
Róza, Könyomat
fenti rajta utan

Repr.

Kolozsvári mil. nyomdó + 1854
Nyáregyházán (Pest m.)

M. Császár Edit:

Az alakító műszeret
Magyar Művelődés-
történet. V. k. Bp. é. n.
631. l.

Révai Lex.

HELYSÉG

Bp. t.

VÁRMEGYE

SZAKCSOPORT

Kéziratok.

ALCSOPORT

KOR

XVI.sz.l.n.

SZÁRMAZÁSI HELY

ŐRZÉSI HELYISÉG

könyvtár.

MESTER

4 ismeret

TULAJDONOS

M.Tud Akadémia

MÉRET

kis negyedrét.

SZEMÉLYI VONATKOZ

TÁRGY

Gyöngyösi codex.

EGYEB ADAT

MILYEN KÉP VAN RÓLA?

l'Allemand, C.

Schodel Rozália arch.
metszet
Repr.
Gáspdivat
II. 163 l.

Gáspárné Dávid
Margit: A divat
tört. 1765–1920.
Bp. 1923
Thieme-Becker
nem ismeri

magyar // L'Allemand Fritz

festő

l. Hevesi Oestr

54, 195, 246. l.

0

Római öntömintа VIII. 151.

L'Allemand F.

Höfelich J.

Läsd

Rapolta A

Körerap. H.

Kat Szemereaukció

837. sz

Die kais. königl. österreichische Armee im Laufe zweier Jahrhunderte. Wien. e. n. J. Bermann und Sohn. Folge von 40 Blatt Höfelich-Litographien in durchwegs handkolorierten Exemplaren

Quertolio

Bábványosfürdő" IV. 131

Rauch Chr. mk, kny. 1860-as évekből.

Rajz. Allemand. —

18·5 x 23·5 cm. —

Kim S. (32.) 568. —

Allemand, Fritz. L'—, osztrák csataképfestő. * Hanau 1812 — † 1866. IX. 20. Wien. — Atyja ötvös volt s 1827-ben költözött Bécsbe. Itt először portré- és genre-festéneteb tanult az akadémián, később azonban teljesen a csata- és katonafestésnetre adta magát. Az 1809., 1849., és 1864. évi hadjáratok bő anyagot nyújtottak neki, a pontos leírásra mindig törekedett.

Magyar vonatkozású művei:

1.) Episoden aus dem Treffen bei Komorn 26. IV. 1849. (hat er mehrfach wiederholt. Eine dieser Fassungen stellte er 1862 in London aus und fand dort lebhafte Bewunderung)

./.

2, 12 staffage lap a magyar szabadságharcból
Neumann L.T. Königgrätzredő rézkére.

Irodalom:

Kábdebo, Handlex. österr. Kstlr u. Kunstverwandten, Wien 1880. p. 30/1. —

Zeitschr. für bild. Kunst, Beiblatt 1866. p. 112. (Nekrolog.). —

Wurzbach Biogr. Lex. —

{ Thieme-Becker I. 309-10. l. }

Allemand

Nagy Zoltán jegyzete

Allemand, Fritz L'

osztrák festő; szül. 1812
Hanauban, megh. 1866.
szept. 20.

Csatakeyék az 1849-es
háborúból

Ein anderes Haupt-
werk: Episoden aus
dem Treffen bei Ko-
morn 26.4.1849. hat
er mehrfach wieder-
holt.

Staffagen aus dem ungar.
Feldzuge 12 lap litogr.

Neumann L.T. mn Egyes-
kedő, verzeg

Thieme-Becker

I. 369, 310. l.

✓

L. Allemand F.

testmenge után

Höfelich Kőrajzai 1849-

ból

Osztrák katonaság

vadászok, könyű lovasok

vepr.

Jó Br Rá

126. l.

128. l.

A Müdm

Komárom. T. 4920.

A háttérben látjuk Komárom lerombolt épületeit, az előtérben pedig a sánczok között osztrák tüzérek vannak, a kiknek egy része faltörő mozsárral lő, másik része a golyókat tölti, a tiszt-társaitól körülvett parancsnok utasitásai szerint, mig balra a kazamátában közlegény áll karbatett kezekkel és a hordónál egy megsebesült harczos pihen. Felirata:

Belagerung von Comorn im April 1849.

ez után: Mörser Batterie No. 16 bei Neu Szöny.
alól balra: F. l'Allemand nach der Natur
gezeichnet im April 1849.

Aquarell, mér a papirosnak 29.2: 31 cm.

209-96-2.

Hadjárat. T. 4918.

A háttérben Komárom épületei látszanak, az előtérben pedig az ágyúüteg közelében a parancsnokló tiszt hallgatja a vár térrajzát tartó tüzért. Jelzése alól balra: F. l´Allemand 1849.

Aquarell, mér. 22.8: 29.7 cm.

209-96-1.

Komárom.· T. 4919.

A háttérben a Duna tulsó partján Komárom van leégett épületeivel és jobbról tüzzel, az előtérben pedig a deszkabódé körül osztrák gyalogosok táboroznak és a két szalmazsupnál kenyerek hevernek garmadában. Jelzése alól jobbra: F. l'Allemand nach der Natur gezeichnet 1849 April.

Aquarell, mér. a papirosnak: 26.8: 34 cm.

209-96-3.

Allemand

(L'Allemand

Frigges

ontrák festő

1812 — 1866.

L.

Szendrei — Szentiváni

22. l.

BIZTOSITÓ PÉNZTÁR

LDI-UCCA 20. TELEFON: JÓZSEF 16—39.

ni.

biztositó Pénztár a birtokában lévő adatok

á r o z o t t :

ar Lajos
. . . . . .
pesten
. . . . . .
vaskereskedő
. . . . . .
get kimondja. Ennek folytán azt a m.kir.
921. VII. sz. rendeletével jóváhagyott III.
v. szeptember hó. 20-a n. kezdődő
. veszélyességi osztályba tartozó üzem-
észélyességi arányszámot állapitja meg. A fi-
az 1907. XIX.t.c. 36.§-ának rendelkezései
a mindenkori évi balesetbiztositási költsé-
eszélyességi arányszám és az évenként kifi-
t. A balesetbiztositási kötelezettség alá
tés nagyságára való tekintet nélkül mindazok,
solatos bármely munkánál akár állandóan, akár
ileg alkalmaznak.

okolás :

Név	Foglalkozás
Komáromi Imre	női szabó segéd

ás	Osztály	A tanfolyamra járt
	nőiszabászati II.	IX. 19— I. 16.
d	könyvkötő	IX. 26— VI. 21.
l	férfiszabászati	IX. 19— VI. 21.
	ötvös	IX. 19— VI. 21.
	mintázó A)	IX. 19— VI. 21.
l	férfiszabászati	IX. 19—XII. 16.
nc	díszítőfestő	XI. 14— VI. 21.
	faipari	X. 3— VI. 21.
d	díszítőfestő	X. 31— VI. 21.
d	díszítőfestő	X. 31— VI. 21.
	alakrajzi II.	II. 20— V. 21.
d	könyvkötő	IX. 19— IV. 29.
nc	díszítőfestő,	X. 3— VI. 21.
	alakrajzi III.	X. 31— V. 31.
	alakrajzi I.	IX. 19— III. 3.
	alakrajzi III.	II. 17— VI. 21.
nc	műlakatos	IX. 19— I. 19.
elő segéd	műlakatos	X. 3— III. 20.
géd	sokszorosító	IX. 19— VI. 21.
	nőiszabászati II.	IX. 19— I. 20.
onc	ötvös	X. 17— VI. 21.
d	könyvkötő	IX. 19—XII. 12.
l	férfiszabászati	Nem jelentkezett.

Allemand

l.

LykaMagyműI800-50

425. l

Bernardin	Újhold 21 ó. 35 p.	**Izraelita:** Ijar 28.
Csütörtök **21** Áldozócsüt.		**Protestáns:** Áldozócsüt. **Görög:** Urunk m. **Izraelita:** Ijar 29.
Péntek **22** Julia		**Protestáns:** Julia **Görög:** Baziliszk **Izraelita:** Szivan 1.
Szombat **23** Dezső	Nap kelte 4 ó. 14 p. — Nyugta 19 ó. 39 p.	**Protestáns:** Dezső **Görög:** Mihály **Izraelita:** Bamidbar

L'Allemand Fritz

l.

Mary N McCent

101. l

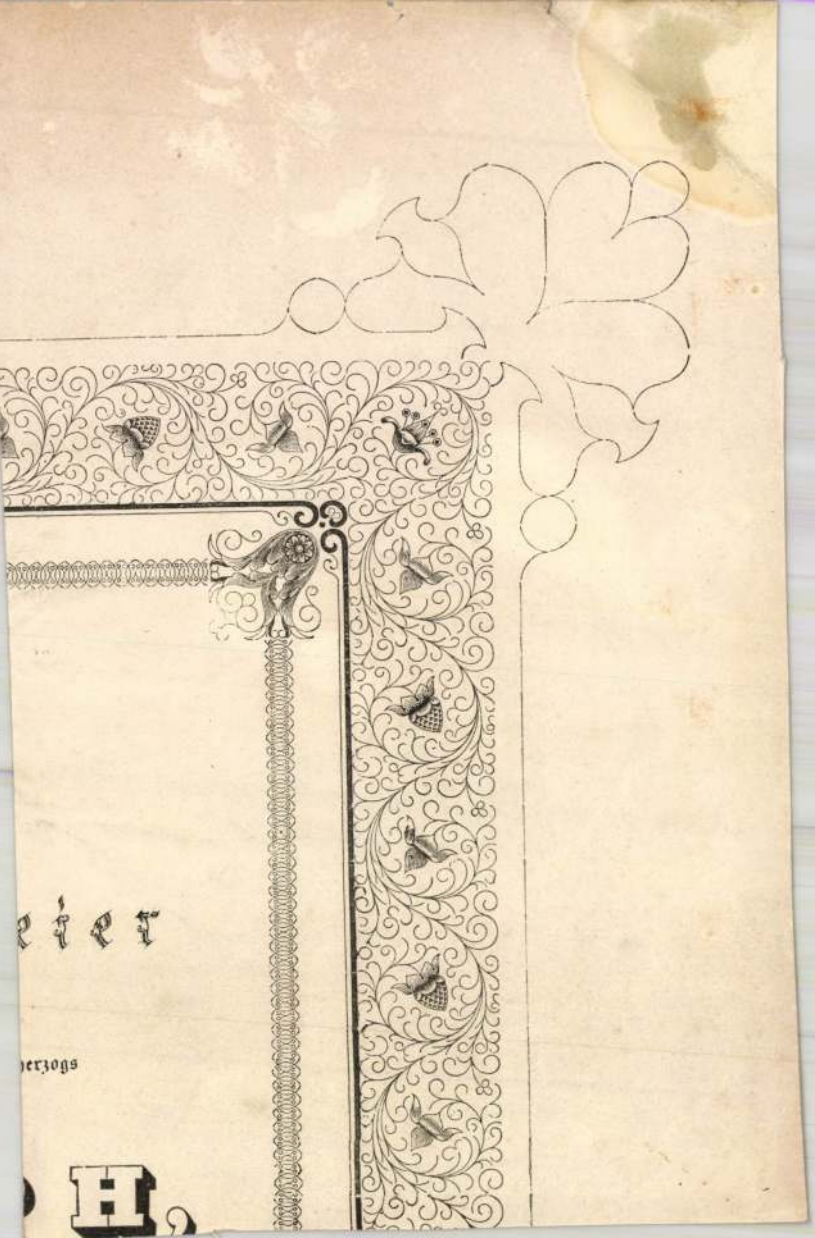

Fritz l'Allemand

rajza nyomán készült August Strixner litográfiája: „Szlovák felhelők." 386. sz. reprodukció.

Rózsa György - Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével, Budapest 1973.

5751

Fritz l'Allemand

rajza nyomán készült Josef Lanzedelli és Eduard Weixlgärtner litográfiája: „Jelenet Komárom ostromából." 565. p. reprodukció.

Rózsa György - Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével, Budapest 1973. 575

Fritz l'Allemand

olajfestménye: „Hentzi tábornok megsebe-
sülése 1849. V. 21. 678. sz. reprodukció. 1850.

Rózsa György - Spira György: Negyvennyolc a
kortársak szemével, Budapest 1973. 5751

Fritz l'Allemand

olajfestménye: „Allnoch ezredes kísérlete a Lánchid felrobbantására 1849. V. 21. 677. sz.

reprodukció. 1850.

Rózsa György – Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével, Budapest 1973. 5751

megírva

L'Allemand, Sigismund

festő

Alnoch ontrák erredes, aki 1849 ben fel akarta robbantani a Lánchidat, halála Békesfőv. Muzeum.

Repr.

Szügyi Elemér: Emlék Budavárából. Bpest, é.n. 7. l.

5 "ál.
Kézrel melynek mérése: 14.8. 7.8 cm.
Jarich-Polnisch-Türkische Kriegs-
pag. 375.

Ötös lap

A faragott keretü tojás
képei szemlélhetök és pedig:

1. III. Ferdinand: Vállon
s hosszú hajat s kis bajuszt e
les gallérja csipkével van szegv
vetett szalagon viseli s palás

2. IV. Ferdinand: Vállon
ja lofnú s bajusza s szakála
csipke szegi, az aranygyapjas r
brokát. Körirata: „Ferdinan

3. IV. Ulászló: Vállon a
haja hosszú s bajusza s kecsk
gallérja csipkével van szegve s
viseli. Körirata: „Uladislaus

4. János Kazmér: Vál
melyet elöl két toll díszít, haj
vált. Köntöse felett az arany
prém gallérú. Körirata: „Joh.

5 Ibrahim. Vállon alól, k
mögé tüzött lófark díszíti s rö
palástját felholdakkal ékesíte
Imp. Turc."

L'Allemand Sigmund

A Láncsid felrobbantása Allnoch ezredes által c. képét a budai kir. palatában őriztek

Horváth Elemér :

Történetek az öreg Budáról és Pestről

Bp 1937. 34. l.

Allemand, Siegmund L.
osztrák szatás archepfertő
szül. 1840. aug. 3. Nagybátyjának
L'Allemand Tsitsuél, azután a
becsi akademian tanult.

Hadjárat. T. 5624.

Tóth szakaszvezető hőstette a francia háborúban.

A jobbra fordulva ágaskodó szürke lovon látjuk Tóth szakaszvezetőt, ki sebeiből vérzik és a szúrást kivédi. Körülötte az őt üldöző francziák ~~láthatók~~ vannak. Felirata a kép alatt:

Führer Toth von Preussen-Husaren blieb sammt dem Pferde zwischen zwei Bäumen hängen, wurde umringt, erhielt drei Stichwunden, schlug aber den ihn angebotenen Pardon aus, bis es ihm endlich gelang sich loszumachen und durchzuschlagen. -- 24 Juni 1589

alól balra: ~~Sigm~~ Siegm. L'Allemand jun. Comp u. gem.
középütt: 33.
jobbra: Lith. u. in Farb. gedr. in der k.k. Hof-u. Staatsdruckerei in Wien 1862.

Szines kny., mér. 23.4 : 33.6 cm.
Szn. 615-98
112-98-2197.

Allen, Folpert van

Ouden

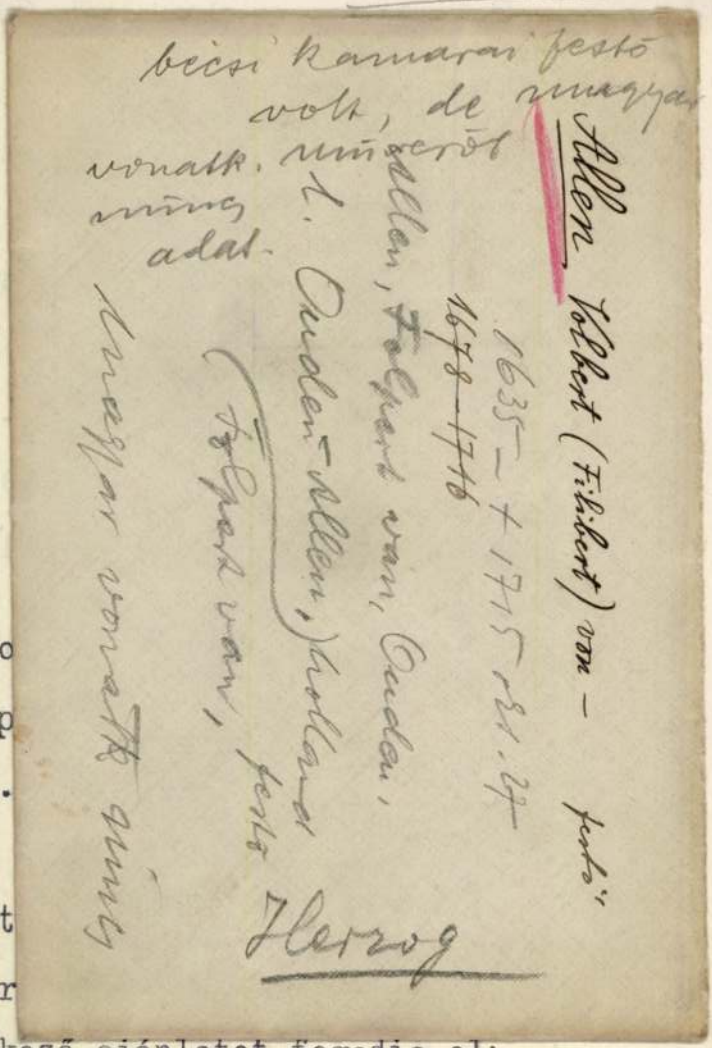

s

a

lo

mp

f.

g

et

ár

tkező ajánlatot fogadja el:

forgalomba nem hozhatók és c

sége tagjainak tagilletmény

A mü képanyaga

együtt a közeli napokban, ju

Mindezekre nézv

elfogadó nyilatkozatának be

Budapest, 1933.junius 2o.-á

Kertész s.k.elnökhelyettes.

Ennek a levélne

vesszük.

Budapest, 1933.évi junius h

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
245 1933.
1933év jul. hó 1.

Allen Volbert von - (Filibert)

Kays. Cammer-Maler

1678 - 1716.

Arch. Österr. Kunst-Quellen V. 707 (Schlager)

Thieme I. 311 Orden-Allen?

meprin

Allenheim Frigyes

bécsi festő

1785. festette a somorjai (Pozsony m.) ev. templom

l. oltárkéjét, mely Krisztus feltámadását ábrázolja

Evangelikus templomok

Bp. 1944. 328. l.

Thieme-Becker

nem ismeri

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

STEPHANI ALLER, pékmester

1722-ben Pécs városi tanácsa újabb összeírást és felmérést készittetett.-/Grundtbuch Gemeiner Stadt Fünfkirchen./.-Ot kéziratos kötöe 754.tétellel.-Hazzal biró mesterek a belvárosban.:
Telek száma: 74.-Tulajdonos neve:Stephani Aller.- Foglalkozása: pékmester. 129.old

PETTER ANTAL: Pécs 1722-ben 125.old

A Janus Pannonius Múzeum évkönyve, XVII-XVIII. 1972-73, Pécs,1975

mdk

Allers

illusztrálta a Millenniumi Albumot.

/. Irodalom – Millenniumi Album.

Pestmegyei Hirlap 1896. 6. sz febr. 1. 5. l

Allert Mihály, ötvös MDK
/Michael Allerdt, Allrt, Albert/.

1663 jun. 26-án szegödteti Johannes Ramszlert 5 évre, 1668 jan. 9-én felszabaditja J.R.-t. /Rambszler/. 1676 dec 2.-án szegödteti magához Zacharias nevü fiát öt évre tanulóul. 1681 dec.7.-én felszabaditja. 1678 febr.12-én szegödteti Adam Wisznert, Martin W. fiát.1683 febr.19-én felszabaditja. /Tanuló éveit A. W. Kraudy-nál kezdte meg./
1682 okt. 3-án érdekes vallomást tesz A.M. a templom ezüst felszerélére vonatkozólag. /Jurkovich E.: A b.b.-nyai pléb.templ. stv. Arch.Ért.1901. 42.l./

Mihalik Sándor:Beszterczebányai ötvösök a XV-XIX.sz.-ban. Hus.és Kvt.Ért. 1918. 41-93.l.

MDK

Allert Mihály,ötvös
/Michael Allerdt, Allert, Alkert/.

1685 jan.4-én szegődteti Matthias Hoffman-t, M.H. kör
möcbányai polgár és szabómester fiát.öt évre.
1690-ben jan.4-én felszabaditja.
1685 és 1687-ben czéhmester. /Magy. Képzőművészek
Lexikona.1.22./
1687 okt.15-én szegődteti öt évre Johan Nigrini-t.
Kezesei Andreas Buchan és Filib Bolffshober.
1690-ben czéhmester. /Magyar Képzőművészek Lexikona.
1. 22.
1692-ben czéhmester./Magy.Képz.müv.Lex . 1.22./

Mikolik Sámuel:Besztercebányai ötvösök a XV-XIX.sz.-ban.
Mus.és Evt.Lrt. 1910. 41-83.l.

MDK

Allert Michály,ötvös
/Michael Allerdt, Allrt, Alkert/

1690 máj.1-én vette ki szabaditó levelét Hoffman M.
1690 okt.21-én felszbaditja Joham Nigrinit.
Müvei:ismeretes három ezüst kehely. /Ág.ev. egyh.tul.
Egy ezüst kan ál/Magy,Nemz.Muz./Magy.Képzöm.Lex.1.22.
Rajta van a b.b.-nyai hitelesitö jegy MA monogr. mint
ötvösjegy. Divald szerint lehet,h.ezek A.M. alkotásai
/Divald K.:Idézett cikk.Archáért. 1910.20.1./
A MA betükből álló monogr. máshol is emlitik./Muz.é
Kvt.Ert. 1914.36.1./

Mihalik Sándor:Besztercebányai ötvösök a XV-XIX.sz.-ban.
Muz.és Kvt.Ert.1918. 41-53.1.

Allert Mihály ötvös MDK
/Michael Allerdt, Allert, Albert/.

Besztercebányán kinél Adam Wiszner tanuló folytatja tanulóéveit, miután Kraudy egy évre a fiu szegödtetése után meghalt.
A czéhkönyvben az elhalt mesterek között a 67-ik. 1663-ban iktatják a czéhbe. Tanui Friedrich Gröhner, belsö tanács tagja, Johan Müllner, elökelö kereskedö, Hansz Engler. Remekhez nem fog hozzá, kirónak reá 180 ftrot. de mert negyedév még hiányzott tanulóéveiböl még 35 frtot is le kellett tennie.

Mihalik Sándor: Besztercebányai ötvösök a XV-XIX.sz.-ban. Műv.és Kvt.Ért.1918. 41-53.l.

Allert Mihály ötvös M.D.K

Három helyre a bentercebányai ev. tyslomban. Bentercebányán 1674 ben merül fel neve.

Divald K.: Régi ötvösművek Bentercebánya stb. ág. hitv. ev. tyslomaiban. Bp. 1911 8.

Allert Zakariás,ötvös
/Zacharias Alerdt, Allert/. 1693-1701.

A czéhkönyvben az elhunyt mesterek közt a 77-ik.
Michael Allert b.b.-nyai ötv.m. fia . /XVII.szd.
48.sz./ öt évig 1676 decz.2-töl 1681 decz.7-ig
t anult apjánál.
1693 decz.6-án iktatták a czéhbe. A remeket nem vál
lalja ezért 9o frtot vetnek ki reá.
1695 ápr. 5-én szegődteti Johannes Schuller-t 6
évre. 1701-ben ápr.9-án felszabaditja.

Mihalik Sándor:Besztercebányai ötvösök a XV és XIX.sz.-
ban.
Múz.és Kvt.Ért. 1910. 41-65.l.

MDK

Allert Zakariás, ötvös
/Zacharias Alerdt, Allert/. 1693-1701.

Müve: egy aranyozott csésze Majthényi-cimerrel. Majthényi Rudolf tulajdona Nyitranovákon. Ismert a mesterjegse, mely ZA betükböl álló monogram. /Muz. és Kvt. Ért. 1914. 37.1./

Mihalik Sándor: Besztercebányai ötvösök a XV és XIX. sz.-ban.
Muz. és Kvt. Ért. 1910. 41-53.1.

ala. D. K.

ALLIO, Antonio- kőfaragó

1803-1806. Buda, tabáni Szt. Katalin-templom, új főoltár munkái

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1953.
I. 165. l.

magyar

Allert Mihály

beszterczebányai ötvös

l.

Magyar Múzeum

1945. 32. l.

a fordulva, talapzatra helyezett tojásdad me-
égő faklya, csergaly, ij, puzdra, buzogány, fél-
najzs képeznek díszt. Jobb kezében kivont kardot
bajusza s szakála hosszú. Köntösét derekán
rokátból való. A hátter hegyes vidék várral.
három sorban:

lung deß Letzten Tür-
ndanten Abdu Bassa und Vezier
i Offen"

í a vonalkeretnek 17.8: 14.3 cm.

chtender Kriegs Helm. Nürnberg. T. Chr.
T. r. pag. 399.

	102		**Michaël Albert,** M 1663, MC 1685, 1687, 1690, **1692.**
		Nr. 51	*a—c)* Ékszertálkák, tükrükben trébelés: *a)* ~~tengeri~~ ló; *b)* Ámor íjjal; *c)* mitológiai jelenet. — *Schmuckschalen, im Spiegel getr.:* a) *Seepferd* b) *Amor m. Bogen* c) *mythol. Szene.* *a)* Ernst-Auktio, Bp. (Csányi); *b)* Báró Radvánszky B., Sajókaza; *c)* Báró Dirsztayné, Bp. (Csányi).
		Nr. 51	*d)* Kanál figurás nyéllel. — *Löffel m. figurl. Stiel.* Mus. Nat. Hung.

Besztercebánya

19

F. sz. *Lf. Nr.*	Próba *Beschau*	Mesterjegy *Meisterzeichen*	Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom *Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur*
102	Nr. 52		*e)* Fedeles kupa, aranyozott. — *Deckelkanne, vergoldet.* Magántul. — *Privatbesitz.* Bp. (Csányi).
	Nr. 53		*f—g)* 2 kehely, kerek talpukon 2 cherubfej, 1690-i felirattal. — *2 Kelche, am runden Fuß Cherubköpfe getr., Inschr. v. 1690.* Ev. egyház, Besztercebánya — *Ev. Kirche, Neusohl.* Arch. Ért., 1910, 19 (Divald K.), képpel — *Mit Abbildung* Nr. 5.

Albert Mihály

Ötvös Bertalanné

Allert Mihály

Allert, Michael, beszterczebányai ötvös

Muz. és Kvt. Ert. VIII. 36.—

Kőszegly eitkhe

Kehely XVII. sz. (2 db) Michael Allart
besztercebányai ötvös műve, besz-
tercebányai ág. ev. egyház tulajd.

Muz. és Kvt. E VII. 36.

Allart, Mihály

L. Allart Mihály alatt is.

Allert Mihály

beszterczebányai ötvös

Ékszertálka, XVII.-t.

16·3 X 13

Iml

NAGYVÁRAD

Múzeum: Nagyváradi lelet

Hampel: Nagyváradi lelet. AÉ, XIV – 1881, 79 – 81 l.

Allert Mihály

ötv.

l.

Kömagyötvj.

102. 7.

A

BÁCS-BODROG VÁRMEGYEI

TÖRTÉNELMI TÁRSULAT

ÉVKÖNYVE

500. KUPA FEDŐVEL, ezüst, részben aranyozva. Trébelt reliefes köpennyel, rajta frízalakban puttók. Besztercebánya (Albert Mihály, 1663—1692). XVII. század második felé. 1000.—
Lásd: Kőszeghy E. műveében. 18. I. 102. sz.

486. *503.* *495.*

Allert Mihály

Ötvös

L.

Szendrő-Szentiványi

22. l.

ése

	f		

kerekitett súly kilogramm	Díj-szabási osztály	Díjtétel 100 kg	Az átvevőtől beszedendő			
				f		

HIREK

NYÁRIAS IDŐ

A Meteorológiai Intézet jelenti április 17-én délben 12 órakor:

Közép-Európa keleti részein még mindig tart a leszálló légáramlás. Az égbolt felhőtlen és a melegedés tovább folytatódik. Közép-Európa nyugati részében és a Földközi-tenger vidékén enyhe délnyugati szél uralkodik.

Hazánkban tegnap a hőmérséklet sok vidéken megközelítette és egyes helyeken meg is haladta a 20 fokot. Budapesten a hőmérséklet 19 fokig emelkedett.

Budapesten ma délben a hőmérséklet +19 fok, a tengerszintre átszámított léganyomás 761 mm, gyengén süllyedő irányzatú.

Várható időjárás a következő huszonnégy órára:

Mérsékelt szél. Kissé felhősebb idő, nyugaton és a Felvidéken esetleg egy-két helyen eső vagy kisebb zivatar. A hőmérséklet alig változik.

— ELÍTÉLTÉK EGY GYÁR FELELŐS VEZETŐIT, MERT NEM BOCSÁTOTTÁK A HADSEREG RENDELKEZÉSÉRE A VÁLLALAT AUTOJÁT. A katonai hatóságok feljelentése szerint a Wander-féle tápszer- és vegyészeti gyár *BH 913.* rendszámú teherautóját március 25-én nem jelentette meg a sorozóbizottság előtt. Dr. *Ecsedi* Bálint Imre titkár közölte, hogy a kocsi javítás alatt van az *Opel-művek* telepén. A nyomozás megállapította, hogy a kocsit csak a sorozás néhány órájára vitték be, de semmi baja sem volt. A rendőri büntetőbíró *Hetzinger* Ottó cégvezetőt 30 napi elzárásra, átváltoztatható 150 pengő pénzbüntetésre; *Brandenberger* Gyula ügyvezető igazgatót és *Schön* Viktor igazgatót 30 napi elzárásra, átváltoztatható 600 pengő pénzbüntetésre; *Ecsedi* Bálint Imre titkárt 12 napi elzárásra átváltoztatható 60 pengő pénzbüntetésre ítélte. Az elítéltek fellebbeztek.

— AZ USA ÚJ BUDAPESTI ALKONZULA. A kormányzó Quaterbridge Horseynek, az amerikai Egyesült Államok budapesti alkonzulának a működési engedélyt megadta.

— SVÉDORSZÁG TAKARÉKOSKODIK A SZÉNNEL. A svéd gázgyárak szövetsége felszólította az ország gázfogyasztóit, hogy lehetőség szerint térjenek át a fatüzelésre.

— MAGYARORSZÁG DICSÉRETE SZÁZEZER PÉLDÁNYBAN, NÉGY NYELVEN. Az *Országos Magyar Idegenforgalmi Hivatal* Magyarország idegenforgalmi értékeinek propagálására képes prospektust készített százezer példányban, angol, francia, olasz és német szöveggel. A szép kiállítású füzet pompás képeiben a magyar föld arcát adja. Bemutatja a magyar falu munkás népét, a főváros sokrétű szépségét, a történeti emlékekben gazdag városokat, a magyar kultúra és művészet kincseit és a magyar folklort.

— SZOMBATTÓL KEZDVE MÁR JÁRNAK AZ ESZTERGOMI ÉS MOHÁCSI HAJÓK. E hó 20-án, szombaton kezdi meg a MFTR esztergomi és mohácsi naponkénti járatait. A kiadott menetrend szerint a MFTR esztergomi járataiban nincs változás. Egyelőre naponként a Budapestről reggel és a délután indulló hajó közlekedik Esztergomba, hétköznapokon az esti csavargőzös Tahiba, vasárnapokon pedig 21-től kezdve a turista-hajó. Helyreállítási munkák befejezéséig azonban Békásmegyer—Pünkösdfürdő, Lupasziget—Budakalász, Pócsmegyer, Horthy Miklóstelep, Dömös, Pilismarót és Szob állomásokon nem kötnek ki a hajók. Ugyancsak szombattól kezdve közlekednek a mohácsi hajók; a MFTR este, a DGT délben indít naponként hajót a tavalyi menetrend szerint, mégis azzal a változással, hogy a DGT péntek déli és visszafelé Mohácsról a szombati járata kiesik s ehelyett a MFTR az eskütéri állomásról indít hajót minden pénteken délben és szombaton vissza Mohácsról a DGT menetrendje szerint. A helyreállítási munkák elkészültéig sem a MFTR, sem a DGT hajói nem kötnek ki Dunafüred—Százhalombatta, Ercsi Rácalmás—Kulcs nyaralótelep és Dunaszekcső állomásokon.

Megszűnt az építőipari sztrájk

A Nemzetközi Vásár épületein már dolgoznak

A kedden reggel kezdődött építőipari sztrájk ügyében még tegnap megkezdődtek a tárgyalások, amelyek ma délelőtt is folytatódtak. A helyzet alakulásáról az *esti Magyarország* munkatársa beszélgetést folytatott a munkaadók szervezetével, az Építőmesterek és Kőművesmesterek Szövetségének vezetőségével és az alábbi információt kapta:

— Az építőmunkásság béremelési kívánságának teljesítése a folyamatban levő munkálatoknál lehetetlennek látszik, mert ezek a munkák pontosan kalkulálva voltak és béremelést nem bírnak el. Az árkormánybiztosság a közmunkák kiadásánál szabályozza a haszonkulcsot, a béremelés tehát *ráfizetést* jelentene az építkezéseknél.

Érdeklődtünk a munkások érdekszervezeténél, *a Magyar Építőipari Munkások Országos Szövetségénél is*, ahol az alábbiakat mondották:

— Az épülő Nemzetközi Vásárra és egyéb folyamatban lévő fontos közérdekű munkákra való tekintettel szövetségünk határozatot hozott, amelynek értelmében *a sztrájkot befejezettnek nyilvánítja*, abban a reményben, hogy az iparügyi miniszter a bérek újabb szabályozása érdekében hamarosan *egybehívja a Béremegállapító Bizottságot.*

— E határozatunk alapján a Nemzetközi Vásár területén és egyéb sürgős közmunkáknál *a munkások ma délben egy órakor a munkát ismét felvették*, legalább is szövetségünk ilyen utasítást adott a munkásoknak. Az összes egyéb építkezéseken a munka felvétele *holnap reggel* szintén megtörténik. Meg kell jegyeznünk, hogy a *Nemzetközi Vásár vezetősége nyilatkozatban vállalta a béremelési kérelmek részben való teljesítését.* A többi, folyamatban lévő munkálatoknál a béremelés kérdése ezideig nem nyert rendezést.

Értesülésünk szerint a Nemzetközi Vásár vezetősége a sztrájk folytán előállt késedelmet azáltal pótoltatja, hogy *a Vásár területén eddig dolgozott 380 munkás létszámát 500-ra emelte fel.*

— MAGYAR EGYHÁZI FÉRFIAK A PÁPÁNÁL. *XII. Pius* pápa magánkihallgatáson fogadta *Madarász* István kassai püspököt, aki a kihallgatás során bemutatta a Szentatyának *Gerinczy* Pál jászói prépostot és *Tost* Barna felsőházi tag, kassai apátplébánost. A Szentatya meleg szavakkal emlékezett meg magyarországi látogatásáról és áldását adta a kassai egyházmegyére és az egész magyar nemzetre.

— A KISALFÖLDI MEZŐGAZDASÁGI KAMARA április 22-én tartja *Komáromban* tavaszi rendes közgyűlését. A közgyűlés után *Konkoly-Thege* György, a Külkereskedelmi Hivatal igazgatója, az időszerű *értékesítési kérdésekről* tájékoztatja az érdekelteket.

— TÍZÉVI FEGYHÁZ — EGY RÉZHAMUTARTÓÉRT. Königsbergben tízévi fegyházra ítéltek egy férfit, aki a birodalmi fémgyűjtés adományaiból egy rézhamutartót ellopott. *Csak azért nem kapott halálbüntetést, mert a lopást egy nappal a fémgyűjtés védelmére hozott törvény életbeléptetése előtt követte el.*

— MIKOR NYILATKOZIK CHAMBERLAIN A HÁBORÚS HELYZETRŐL. A Reuter-iroda jelentése szerint Chamberlain előreláthatólag csütörtök előtt nem nyilatkozik a háborús helyzetről.

— HÁZASSÁG. *Isaák* Ildikó (Técső) és Carl *Aarhus* (Dánia) Técsőn házasságot kötött.

— HAMIS KÁVÉ. Konstanzát valósággal elárasztották hamisított kávéval. Több kereskedőt megbírságoltak.

— MEGHALT AZ ÉHSÉGSZTRÁJKOLÓ IR. Darcy Tony, akit egy dublini házkutatás alkalmával fogtak el, ötvenkétnapi éhségsztrájk után meghalt.

— ANGOL BÍRÁLAT AZ ANGOL MUNKANÉLKÜLISÉGRŐL. Az alsóházban egy képviselő élénken bírálta az angol foglalkoztatás hiányait. A hibás rendszer miatt nagy a munkanélküliség, ellentétben Németországgal, ahol az ipar a háború kitörése óta másfélmillió szakmunkást és félmillió női munkaerőt szívott fel.

— ÚJ FOGLALKOZÁSI ÁG KOPENHÁGÁBAN. A dán fővárosban teljes éjszakai elsötétítés van. Egy utazási iroda új foglalkozási ágat teremtett: száz idegenvezetőt alkalmazott *elsötétítési kalauzként.* A kalauzok *taxi alapon* vezetik a járókelőket, akiknek halaszthatatlan dolguk van a koromsötét uccákon.

— ELSÜLLYEDT A MENTŐHAJÓ. A Dispersar angol mentőhajó Skócia partjai mentén felborult és elsüllyedt. Kilenc főnyi legénysége vízbefult.

— HÁZ — FA NÉLKÜL. *Coswig* német városkában egész lakótelepet létesítettek fanélküli házakból. A fagerendákat betongerendákkal helyettesítették.

— HÁROM GYEREKET SZÉTTÉPETT A ROZSDÁS LÖVEDÉK. Nyirbogát határában *Szatmáry* Sándor tizenötéves fiú régi rozsdás lövedéket talált. Két társával *Jebudenszky* Jánossal és *Jung* Andrással feszegette a lövedékeket, majd egyikük baltával ráütött. A lövedék felrobbant és mind a három fiút darabokra tépte.

— A BALKÁNSZÖVETSÉG GAZDASÁGI TANÁCSA — jelenti Bukarestből a Reuter-iroda — jövő hónapban Belgrádban összeül.

Colijn tegnap Brüsszelben volt, ma Párizsba utazik

Brüsszel, április 17. *(Belga TI)* **Colijn volt hollandi miniszterelnök, aki most különleges tájékozódási megbízatással Brüsszelben tartózkodik, több megbeszélést folytatott Spaak külügyminiszterrel, Schriver gazdasági miniszterrel, Vancouwalarrs képviselőházi elnökkel és Van Langenhoweval, a külügyminisztérium főtitkárával. Colijn szerdán Brüsszelből Párizsba utazik.** *(MTI)*

— SZTRÁJKOLNAK A KANADAI TENGERÉSZEK. 4800 kanadai tengerész zsoldemelést kért és sztrájkbalépett. Háromszáz gőzös vesztegel a sztrájk miatt.

— ÚJ KÍNAI NAGYKÖVET MOSZKVÁBAN. Kína új moszkvai nagykövetévé Sao Licet nevezték ki. Sao Lice a Kuomintang vezető embere, Csangkájsek személyes barátja.

— A MAGYAR SAJTÓTUDOMÁNYI TÁRSASÁG a *Pátria klubban* felolvasóülést rendezett. *Gárdonyi* Albert politikai sajtónkról. *Zehery* Lajos pedig a Sajtókamarára vonatkozó szabályozás alapelveiről tartott előadást.

— GYÁSZROVAT. *Futó* András, a *Mai Nap* belső munkatársa és színikritikusa 17-ére virradó éjszaka 31 éves korában hirtelen elhúnyt. Temetéséről még nem történt intézkedés.

P. H. hagyatéka és az Austerlitzi kastély bútorainak árverése

A műtárgyak és kitűnő ízléssel összeválogatott bútorok, szőnyegek és díszтárgyak nagyszerű mennyiségét látjuk *gróf Almásy-Teleki Éva Művészeti Intézetének* ezévi harmadik árverésén. Ami elsősorban feltűnik: a kiállított tárgyak hihetetlen olcsósága, ami az intézet vezetőségének előrelátását és a gazdasági viszonyokban való járatosságát bizonyítja. A művészi gonddal megrendezett kiállítás anyagát bírálva, önkéntelenül is arra kell gondolni, mily szerencsés helyzetben vannak ma műgyűjtőink, mert például a *Kőszeghy Elemér* tudós könyvében idézett Besztercebányai ezüst díszkupa, mely a 17. századi *Albert Mihály* magyar ötvösművész remekműve, egyezer pengőért bocsájtatik árverés alá. Nem jár rosszabbul, kinek művészies ízlésű otthon az ideálja, mert az austerlitzi kastélyból az empire- és biedermeier-korszak sok finomrajzú bútora kerül kalapács alá száz- és kétszázpengős kikiáltási árakon. Szerepel az árverés anyagában *Kossuth Lajos* öregkori arcképe (Lwow hercegnő, Parlaghy Vilma műve), mely festői előadásának és mély lelki tartalma révén a legjobb magyar arcképek közé sorozható. A 19. század magyar festészetét nagyszerűen képviselik MUNKÁCSY, PAÁL, MARKÓ, BROCKY, MOLNÁR, MESZÖLY, TELEPY és ZICHY MIHÁLY válogatott minőségű művei. Okosan és célszerűen egészíti ki a gazdag anyagot a használati ezüstök, porcellánok és szőnyegek ízléses választéka.

— ANGLIA TAKARÉKOSKODIK A GYAPJÚVAL ÉS MŰSELYEMMEL. A Stefani iroda londoni jelentése szerint a kereskedelmi miniszter közli, hogy hat hónapon át korlátozzák a gyapjuáru, gyapottáru és műselyem eladását.

— ORSZÁGOS LEÁNYZARÁNDOKLÁS A MARGITSZIGETRE. Május 5-én, az idén a szokottnál nagyobb keretek között rendezi az *Actio Catholica* a szentmargitszigeti leányzarándoklást. A leányiskolák és leányegyesületek a Szent István bazilikától körmenetben vonulnak a Szent Margit szigetre, ahol szentmise és szentbeszéd lesz.

— KOMMUNISTAVADÁSZAT FRANCIAORSZÁGBAN. Április első felében a rendőrség Párizsban és a vidéken ötvennyolc kommunistát tartóztatott le. Párizsban két titkos nyomdát fedeztek fel. Az egyik kommunista szervezet élén Leon Depollier, a Humanité volt szerkesztője állt.

— ÁREMELÉST KÉRNEK A BUKARESTI PÉKEK. A bukaresti sütők kérték a főpolgármestert, hogy a búza árának emelkedésére és a különböző illetékekre való tekintettel engedje meg a kenyér árának a felemelését. Döntés még nincs.

— KATOLIKUS TISZTVISELŐNŐK KÖZGYŰLÉSE. A Katolikus Tisztviselőnők Budapesti Egyesülete közgyűlésén gróf *Zichy* Rafaelné elnöki megnyitójában arról beszélt, hogy a mai időkben mindenkinek sokkal többet kell dolgoznia. Kérte az egyesület tagjait, *szálljanak szembe a rémhírterjesztőkkel és az ostoba pletykákkal.* A tisztújítás során újra gróf *Zichy* Rafaelnét választották elnökké.

— AUSZTRÁLIAI REPÜLŐK LONDONBAN. Kedden este az angol fővárosba több ausztráliai repülő érkezett.

— A ZENEMŰVÉSZETI FŐISKOLA e hó 16-án jól sikerült hangversenyt rendezett, ifjúsági segítőegyesülete javára. A szereplők általában nagy készültségről tettek tanuságot. Jelentős sikere volt Surányi Évának, aki dr. Böszörményi Nagy Béla tanítványa és Dohnányi és Liszt szerzeményeinek előadásával jelentős sikert ért el. Surányi Éva technikája és előadása nagy reményekre jogosít.

VÉNLÁNY BETTE DAVIS filmremeke! (Károly-körút 3. Tel. 144-212) BROADWAY

KÖZGAZDASÁG

1939-ben 1.3 millió fontsterlinget fizetett Olaszország a Szuezi csatorna társaságnak

Az olasz parlament elé terjesztett jelentés szerint az olasz kereskedelmi hajóraj *175.000 tonnával növekedett*, de még mindig nem tartják elegendő nagynak Olaszország részvételét a világ tengeri kereskedelmében. Az összes államok kereskedelmi flottájának ürtartalma összesen 69.5 millió tonna és az olasz kereskedelmi flottát *6.5 millió tonnára akarják növelni*. A *Tiamare* részvénytársaságcsoport összesen kétmillió tonna hajótér építésére kapott megbízást s ezenkívül még háromszázezer tonna ürtartalommal 31 új motoros teherhajót építenek.

A jelentés rámutat arra, hogy *az olasz kereskedelmi flotta fejlődésére »fojtogató« hatással van a Szuezi-csatorna jelenlegi helyzete*, mert az olasz hajóknak áthaladásukért óriási összegeket kell fizetniök. 1939-ben Olaszország nem kevesebb, mint *1,300.000 fontsterlinget fizetett ki a Szuezi-csatorna társaságnak* átkelési díjak fejében, amibe a keletafrikai gyarmatokra való csapatszállítás átkelési díjait bele sem számították.

23.1 millió pengővel csökkent a bankjegyforgalom. A Magyar Nemzeti Bank bankjegyforgalma az április 15-i kimutatás szerint az április 7-i forgalommal szemben 23.1 millió pengővel 901 millió 124.180.— pengőre csökkent. A váltóvisszaváltások összege a váltóbenyújtások összegét 18.8 millió pengővel haladta meg. Az állami giroszámlákra 39,8 millió pengő befizetés történt, ellenben egyéb számlákról 2.9 millió pengő folyósíttatott, úgyhogy az összgiroállomány végeredményében 36.9 millió pengővel emelkedett. Az érckészlet 0.1 millió pengővel növekedett. A váltópénzkészlet 1.4 millió pengővel gyarapodott. Az állam adóssága 30 millió pengővel emelkedett, mivel a kincstár a bank alapszabályai 50. cikkének 2. pontja szerint a részére évenként rendelkezésre álló rövidlejáratú folyószámlahitelt igénybevette. Az »Egyéb követelések« 3.9 millió pengővel, az »Egyéb tartozások« pedig 2.7 millió pengővel gyarapodtak.

Feltűnően csökkent Sopron vármegye állatállománya. *Sopronból* jelentik: Most fejezték be a szokásos állatösszeírást Sopron vármegyében. Valamennyi állatfajtánál *jelentős csökkenés* mutatkozik, ami ebben az állattenyésztő vármegyében feltűnő és az utóbbi évtizedekben nem fordult elő. Szarvasmarhából 848 darabbal, (1%-kal), lóból 720 darabbal (4.4%-kal), juhból 3028 darabbal (25.66%-kal) és sertésből 19.475 darabbal vagyis 29.92%-kal van kevesebb, mint az előző évben.

A »Szikra« 11 pengő osztalékot fizet. A »Szikra« Magyar Gyujtógyárak Rt. igazgatósága a társaság ezévi rendes közgyűlését ezévi április 26-ára hívta egybe. A mérleg 362.178.08 P tiszta nyereséggel zárult, amely összegből az »A« sorozatú részvények után 11.— (tizenegy) pengő osztalék kerül kifizetésre. Ugyanaznap tartja rendes közgyűlését a *Magyar Általános Gyufaipari Rt.* is. E társaság tiszta nyeresége 98.160.78 P, melyből részvényenként 9.— (kilenc) pengő osztalék fizettetik.

LONDONI ÉRTÉKTŐZSDE

London, április 17. (*A Magyarország külön tudósítójától.*) A mai tőzsdén az irányzat lanyha volt és az üzleti tevékenység sem volt élénkebbnek mondható. Aranyszélű papírok, valamint ipari részvények kissé visszaestek. Textilpapírok irányzata tartott volt, míg az olajrészvények tartottan tendáltak.

A nemzetközi devizaforgalomban a holland forint Zürichben nem változott, míg a belga 74.95-ről 74.90-re esett vissza. Az angol font, valamint a francia frank olcsóbbodása tovább folytatódott.

Mai árfolyamok (zárójelben az előző zárlat): Royal Dutch (29.25) 29, Anaconda (7.375) 7.50, Rio Tinto (14.50) 14.25, Central Mining (14.25) 14.25, Canadian Pacific (8.875) 8.75.

Bécs: jóltartott. *Bécs, április 17.* Államvasút (—) 23.30, Alpesi (—) 15.40.

ÉLELMISZERÁRAK

Felhozatal. Vasúton: rakomány 33, darabáru 23, összesen 56 vagón. Rakományból: burgonya 14, karfiol 1, hagyma 1, vegyes zöldség 5, citrom 2, narancs 8, tojás 2, összesen 33. Ostermelő kocsi 4, rendelt áru kocsi 26, rendelt áru autó 8, kertészkocsi 4, előbaromfi kocsi 1, előbaromfi autó 14, tojás autó 1. Előbaromfipiacon a felhozatal 179 ketrec, tojás 476 láda. Vágottbaromfipiacon a felhozatal 88 q.

A csarnokban a forgalom lanyha, a felhozatal kielégítő.

A mai budapesti élelmiszerpiac fogyasztói (zárójelben nagykereskedelmi) árai kg-ként:

Húsok és hústermékek: Marhahús, rostélyos és felsőál 160—250, leveshús (fartő, tarja, szegye) 108—180, borjúhús, comb 260—300, vese 160—240, juhhús, hátulja 160—190, eleje 140—160, sertéshús, karaj 220—280, tarja, comb 180—210, oldalas 160—170, zsírszalonna 190, sertéshaj 204, sertészsir, budapesti 196—198. — **Baromfi:** Élő: tyúk 1 drb 300—450, 1 kg (190—180), csirke, rántanivaló 1 drb 200—400, 1 kg (230—300), csirke ujdonság 1 drb (300—370), nuca, hizott 1 kg (210), lud, hizott 1 kg (200—220) pujka, hizott 1 kg (130—180). - Vágott: tyúk 1 kg 180—260 (160—200), csirke, rántanivaló 1 kg 240—440 (260—320), új (500), nuca, hizott 1 kg 220—270 (200—240), lud, hizott 1 kg 80—270 (150—240), pujka, 1 kg (130—210). — **Tojás:** Tojástós, válogatott drb 7.5—10, kg 160—180, zsáraru (140—145), kiolvasva (150), főző- és sprótojás drb 6.5—7.5, kg 150—165 (125—140). — **Halak:** Ponty, élő 180—260. — **Tejtermék:** Tejfől (110), teavaj, tömbben (330—350), pasztőrözött (380), sovány tehéntúró (60). — **Száraztőzelék:** Borsó, hántolt, feles 88—104 (82—94), lencse, hazai (58—72). — **Zöldségfélék:** Vegyes zöldség, zöldjével 80—100 (70—75), kalarábe (26—40), melegágyi 36—80 (20—90), kapor, csomós, melegágyi (30—36), kaz. fiol, külföldi tisztított 150—180 (140—150), vöröshagyma, érett, makói 19—22 (13—15), zöldjével (3—7), fokhagyma (20—26). — **Káposztafélék:** Fejeskáposzta 90—130 (100), kelkáposzta 20—040 (80—110), kelkvel, üvegházi (240—250), fejessaláta, melegágyi 16—50 (8—28), madársaláta, melegágyi (600). — **Burgonya:** Gümbás (12.5), nyári rózsa (12.5), őszi rózsa (11.6), Kék (11.5), Krüger, étkezési (9.8), Woltmann (9.8), fojtott burgonya (17—20). — **Főzelékfélék:** Főzelék-tök, melegágyi (400), hónaposretek, melegágyi (10—40), zöldpaprika, apró, négyes (50), töltenivaló melegágyi (100), csiperkegomba (200—320), spárga, új (200—240), ugorka, melegágyi (500—700), paraj, tisztított 80—120 (80—92), gyökeres (58—75), sóska, melegágyi (100—160), közönséges 100—160 (80—120). — **Gyümölcs:** Alma, nemesfaj 80—170 (60—150), közönséges (50—85), aszalnivaló (85—140), dióbél, 340—440 (250—370). — **Déligyümölcs:** Narancs, sárgabélű (84—98), vörösbélű (98—110). — **Fűszer:** Mák, kék 170—180 (156—164).

Sertésvásár. A mai ferencvárosi sertésvásár összfelhajtása 2112 darab. Vásári állományból angol hússertésfelhajtás 800 darab. Az irányzat vontatott. Árak: uradalmi zsírsertés páronként 340 kg-on felül 133.5—135.5, szedett sertés I. 220—260 kg-on 124—132, II. 100—108, III. 96—110, angol soukasertés 116—122, II. 100—124, exportzsír márkázott 190 fillér kilogramonként.

Nemzetközi devizapiac

Zürich, április 17. (*Záróárfolyamok.*) Párizs 8.78, London 15.50, NewYork 446.—, Brüsszel 74.80, Milánó 22.45, Madrid 45.—, Amszterdam 236.75, Berlin 178.37, Stockholm 105¼, Szófia 5.50, Belgrád 10.—, Athén 3.20, Isztanbul 3.55, Bukarest 2.25, Helsinki 8.30, Buenos Aires 102¼, Jokohama 104¾.

London, április 17. NewYork 4.02½—4.03¼, Párizs 176½—176¾, Montreál 4.43—4.47, Amszterdam 7.53—7.58, Brüsszel 23.75—23.90, Zürich 17.85—17.95, Stockholm 16.85—16.95, Buenos Aires 17.05—17.30. Nem hivatalos jegyzések: Madrid 38.50 áru, Milánó 68.75, Helsingfors 185, Belgrád 148, Szófia 288, Riga 18.—, Tallinn 14.37, Kaunas 20.12 áru, Rio de Janeiro 3.53, Montevideo 26.50.

Párizs, január 17. London 176.62½, NewYork 43.80, Brüsszel 737, Zürich 985.—, Amszterdam 2329.—.

Amszterdam, április 17. Berlin 75.30, London 6.55, NewYork 1.88⅜, Párizs 3.72, Brüsszel 31.52, Zürich 42.24.

A hivatalos valuta- és devizaárfolyamok

PÉNZNEMEK:	KÜLFÖLDI KIFIZETÉSEK:
Angol font 11.85—12.05	Amsterd. 182.55—184.35
Belga 57.55—58.25	Athén 3.025—3.055
Dán kor. —.—	Belgrád 7.82—7.88
Dinár 7.60—7.90	Berlin 135.70—136.70
USA doll. 344.10—350.10	Brüsszel 57.75—58.25
Francia fr. 6.70—6.85	Bukarest 3.41—3.44
Holl. frt 182.15—184.35	Isztanbul 285—271
Kanadai doll. 301—306	Kopenhága —.—
Csoh-Morva protektorátus 11.45—11.80 (20 K-nál nagyobb címletek kivételével)	London 11.93—12.09
	Madrid —.—
	Milánó 17.66—17.8864
	Newyork 344.10—347.10
Szlovákia 11.55—11.90 (20 K-nál nagyobb címletek kivételével)	Oslo —.—
	Párizs 6.78—6.88
Lei 3.30—3.40	Prága 11.79—11.93
Leva 5.50—3.60	Szófia 4.11—4.15
Lira 17.40—17.90	Stockholm 31.90—32.70
Német márka —.—	Zürich 77.10—77.90
Norv. kor. —.—	Bratislava (Pozsony) 100 szlovák korona 11.79—11.93
Svájci fr. 76.90—77.90	
Svéd kor. 81.70—82.70	

Ellanyhult az értéktőzsde

A lanyha külföldi irányítás hatása alatt nálunk is gyengült az értéktőzsde irányzata. A Bauxit 8, a Kőszén 5.50, a Gschwindt 5, a Rima 2.65, a Magyar Cukor 2.50, a Nasici 2.50, a Fegyver 1.60, a Tröszt 2 pengővel olcsóbbodott, de a többi részvény is megfelelő arányban visszaesett. A fixpapirok általában tartottak, csak az 1914-es fővárosi kötvények 5.50 pengős árhanyatlása volt szembetűnő. Az 1927-es címletek csak ¼ százalékkal olcsóbbodtak.

Értéktőzsdei árfolyamok

	Előző zárlat	Előfordult kötések	Zárlat
Nemzeti Bank	177.—	176	176.—
Concordia malom	2.6	—	2.3
Első Bp. malom	11.5	11.5	11.5
Hungária malom	30.2	30.1	30.1
Bauxit	219.—	211—215	211.—
Borsodi szén	12.95	12.5—13	12.6
Drasche	15.—	13.5—14.5	13.5
Kőszén	416.—	410—415	410.5
Nagybátonyi	—	42.75—43.25	43.—
Salgó	40.5	39.3—40	39.5
Urikányi	—	35.35	35.25
Csáky	8.—	—	7.5
Fegyver	44.6	43.25—44.95	43.—
Ganz	18.7	18.1—18.7	18.05
Láng	43.—	—	42.—
Acél	—	35.75	35.75
Metallochemia	45.5	47	46.5
Rima	95.25	92.3—96.5	92.6
Nasici	82.75	80.15—80.25	80.25
Levante	0.3	—	0.30
Nova	17.1	17.1	17.1
Tröszt	53.25	51—52.5	51.25
Délcukor	92.25	92—92.5	92.—
Magyar cukor	102.—	99.5—101	99.5
Georgia	24.5	—	24.—
Dreher-Haggen.	164.75	166	166.—
Gschwindt	840.—	830—835	835.—
Gyapjúmosó	3.5	3.45	3.45
Szegedi kender	60.—	58.75—59.25	58.75
Gumi	—	61—61.25	61.—
Vasúti forg.	21.—	20.5—21	20.6
Telefon	9.2	9.2	9.10
Államadósság, kötvények, záloglevelek:			
1940. évi ptjegy	100.—	—	100.—
I—V. hadikölcsön	0.02	—	0.02
VI—VII. hadik.	0.02	—	0.02
II—VII. hadik.	0.02	—	0.02
IV. hadikölcsön	0.02	—	0.02
V. hadikölcsön	0.02	—	0.02
VIII. hadikölcsön	0.02	—	0.02
1911. évi főv. 4%	16.—	16	16.—
1914. évi főv. 4.5%	334.—	328	328.5
1927. évi főv. 6%	101.25	101—101.75	101.—
Leszámít. F. d. zl.	—	101.25—101.875	101.75

10 fillérrel drágult a kukorica

A mai terménytőzsdén általában tartott az irányzat és csak egyes termény- és magfélék ára változott meg. Árpából 300 métermázsa kelt el 22.85 pengővel. A kukorica 750 métermázsás üzlet keretében 10 fillérrel emelkedett. A magpiacon lóheréből, lucernából mintegy 300 métermázsa kelt el változatlan árakon. Az express borsót élénken keresik, úgyhogy az ára üzlet nélkül 1—2 pengővel emelkedett. Ezzel ellentétben a tavaszi bükköny ára 2 pengővel visszaesett.

Búza: tiszavidéki, feiségtiszai, duna-tiszaközi, fejérmegyei, dunántúli, kisalföldi 77 kg-os 20.25, 78 kg-os 20.75, 79 kg-os 21.05, 80 kg-os 21.25.
Rozs: pestvidéki 16.45—16.70, más származású 16.65—16.90.
Sörárpa: kiváló 22.60—22.86, prima 21.60—21.85, sörárpa 20.60—20.85.
Takarmányárpa: ia. 65—66 kg-os 18.50—18.75, középminőségű 18.00—18.25.
Zab: középnemességű 20.80—21.05.
Kukorica: tiszántúli állomásról 21.90—22.00, egyéb állomásról 21.85—21.95.
Őrlemények: finom búzakorpa 14.65, 8-as takarmánydara 16.60—17.35 helyt Budapest zsákostul.

A készáruüzletben az alábbi kötések jöttek létre:
Kukorica: 150 mm Szolnokon át 22.—, 150 mm május 22.35, 300 mm május 22.35, 150 mm 21.90 budapesti paritásban.
Sörárpa: 150 mm kisalföldi 22.85, 150 mm 22.85 budapesti paritásban.
Csillagfürt: 150 mm sárgavirágú 22.50, 100 mm vegyes 22.— állomás.
Lucerna: 8 mm fehérbárcás 310.—, 7 mm minta szerint 260.—, 15 mm fehérbárcás 310.—, 81 mm fehérbárcás 310.—, 14 mm fehérbárcás 310.— Budapest.
Lóhere: 12 mm Ila 75.— állomás, 5 mm 105.— ab Kassa, 15 mm IIIa 58.— állomás, 32 mm IIa 91.—, 25 mm fehérbárcás 230.—, 50 mm fehérbárcás 280.—, 37 mm minta szerint 147.— Budapest.
Muharmag: 20 mm 45.— állomás.
Biborhere: 44 mm minta szerint 57.— budapesti paritásban.
Magvak és hüvelyesek: Köles fehér 42—46, vörös 38—40, egyéb 35.5—36.5, kék mák 148—153, borsó Viktória sterilizált 58—68, zöld (express) sterilizált 48—51, lencse, nagyszemű, sterilizált 36—47, középszemű, sterilizált 27—38, kisszemű sterilizált 23—26, fehér szokványhab, dunai 30.5—31.25, dunántúli 29.25—29,75, felsőmagyarországi 28.25—29.75, gömbölyű fürjbab 33—35, hosszú fürjbab 33—35, barnabab 31—35, tarkabab 26.5—28, lucernamag, nyers, szankás 240—265, ólomzárolt fehérbárcás legalább 10 q 310—316, lóheremag, nyers, arankás 160—180, ólomzárolt fehérbárcás legalább 10 q 225—232, biborheremag 80—92, muharmag 48—52, bükköny, tavaszi 40—44, szőszös 56—62, csillagfürt, fehér, lapos 22.5—23.5.

A budapesti lisztárjegyzőbizottság árjegyzései: (április 12). Búzalista: dara 38.74—39.74; 0GG, 0G, 0F 37.74—38.74, EB 32.86—33.36; rozslista: FR 26.35—26.86, SR 22.35—24.10.

SPORT

A kettéosztott mezei futóbajnokság és a főpróbája

Minden évben *a mezei futóbajnokság vezeti be az atlétikai idényt.* Ebben az évben *szokatlanul későre*, április 28-ára tűzte ki a MASz a mezei futóbajnokságot, főként azért, mert *az időjárás a korai tréningeket megakadályozta.*

Az idei mezei futóbajnokság különlegessége az, hogy *az Atlétikai Szövetség a szenior-bajnokságot* kettéosztotta. Az egyik bajnokság távja marad *a régi 10 kilométer*, de lesz *egy kisebb távu bajnokság is 4 kilométeren.* A kettéosztásra azért határozta el magát az Atlétikai Szövetség, mert *a multban a középtávfutók is kényszerítve voltak a mezei futóbajnokság kedvéért hosszú távon dolgozni*, ami aztán károsan befolyásolta a pályán rövidebb távú tréningjüket. Hogy azonban a valóságban *használ-e* ez a kettéosztás a mezei futóbajnokság hagyományos nagy versengésének, vagy *árt*, az *csak a jövő hétfőn, a nevezési zárlatkor fog kiderülni.* Sokan félnek attól, hogy a nagy vetélytársak, *az UTE és a MAC ki fog térni egymás útjából* és az egyik a rövidebb, a másik a hosszabb távon fog indulni. De vannak, akik bíznak abban, hogy nemcsak a két legesélyesebb, hanem a *Beszkárt, MTE és Postások* is *mind a két távon* indítják csapataikat. *Csak az egyik távon* fog indulni a két főiskolás csapat, a *BEAC* és a *MAFC*, az *FTC* és *MTK*, előbbi három valószínűleg rövidebb távon, míg az MTK a maratoni futóbajnok Kiss kedvéért a hosszabb távon indítja csapatát.

Ami *az egyéni esélyeket* illeti, a *Csaplár—Kelen—Szilágyi* hármast tartják a legjobbnak, kiegészítve *Híressel, Eperrel, Némethtel* és *Esztergomival*, míg a maratoni futóknak, *Kissnek* és *Mucsinak* rövid a mezei futóbajnokság távja.

A *mezei futóbajnokság főpróbája* a hagyományos *Thomka-emlékverseny* lesz, amelyet vasárnap a Rákoson rendez délelőtt tízórai kezdettel a *BEAC*. Ezen az *UTE nem indul*, — talán kabalából, mert *hagyomány, hogy a »Thomka« győztese nem nyeri meg a bajnokságot.*

Még egy török győzelemmel áll ki a Kispest a Ferencváros ellen

A *Kispest* török túrán lévő csapata szerda helyett már kedden lejátszotta utolsó mérkőzését *Isztanbulban* a *Besiktas* ellen, amelyet 4:2 (1:2) arányban legyőzött. A mérkőzést *a Kispest kérelmére hozták egy nappal előbbre*, hogy a Kispest egy nappal hamarabb érjen haza és *pihenhessen a vasárnapi Ferencváros ellen vívandó mérkőzésére.* A Kispest góljai közül *Olajkár II.* 16tt kettőt, *Déri* és *Ulieska* egyet-egyet. A Kispest valószínűleg *pénteken délelőtt érkezik* haza Budapestre.

Hölgytornászválogatás Olaszországra

A Tornász Szövetség tegnap rendezte második hölgytornász válogató versenyét a Testnevelési Főiskolán, amely után kijelölték az április 29-én Herpich Rudolfné és Buday Anna vezetésével Olaszországba utazó csapatot, amely a következő: Gamaufné, Csillik Margit, Pogácsné, Kiss Mária, Fuchs Irén, Romák Éva, Pongráczné, Fehér Anna. Tartalék: Pásti Sári és Ottó Magda. A csapat Novarában és Firenzében szerepel.

Vitéz Pál Imre vándordíj. A kézilabda szövetség gyászülésén elhatározta, hogy tragikusan elhunyt elnökének emlékére »Vitéz Pál Imre örökös vándordíjat« alapít.

Csehl II. a Hungáriával kötött szerződésének felbontását kérte.

Budapest—Déinyugat birkozómérkőzése 7:0 arányban a fővárosi válogatottak győzelmével végződött.

Gróf ma indul Belgrádban a Nemzetközi Vásár keretében megrendezett versenyeken 100 és 400 méteren.

Az egyéni ökölvívóbajnokság II. fordulóján Sampiás, Torma I., Tarap, Csik, Kronstein, Monfera és Bittera győzött.

ALLERT Mihály atvai

Gratte - MÉrt 2000/3-4. 315-318-

bromezüst, 12 x 16,5 cm, 2107
negatív: zselatinos szárazlemez, 13x18 cm,9779

Kisszeben, R.k.plébániatemplom. Belső felvétel
1907.k.
pozitív: brómezüst, 12 x 16,5 cm, 2107
celloidin, 12,5 x 17 cm, 14.839

Kisszeben, R.k.plébániatemplombelső a főoltár
1916.k.
pozitív: celloidin, 13,5x18 cm, 14836

Kisszeben, R.k.plébániatemplom a karzat felé.
1905.k.
pozitív: celloidin, 11x17 cm, 3904

Kisszeben, R.k.plébániatemplom. Kálvária oltár
1907.k.
pozitív. brómezüst, 12x5 x 17 cm, 699 MNG

Kisszeben, R.k.plébániatemplom szószéke.
1907.k.
lemezszám: 1744 pozitív: 14838 (12
negatívszám: 97794

megírva Albert Zakariás

Otvös

L.

Szendrei-Szentiványi

22. l.

A szállítási érdek bevallása betűkkel
Interesse an der Lieferung | *in Buchstaben*

Fuvarlevél-másodpéldányt, feladási vevényt, nyugtakönyvi elismervényt kívánok[3])
Beantrage Duplikat, Aufnahmsschein, Quittungsbuch [3])

Nyilatkozat az esetleges vámtételek és ólomzárak megjelölé

Erklärung wegen der etwai betreffenden Dokumente u reglemen

[3]) A nem kívánt törlendő.
[3]) *Das nicht Beantrage ist durchzustreichen.*

A felvételi elismervény kiszolgáltatását igazoló bélyegző.
Stempel über Erteilung einer Aufnahmebescheinigung.

A feladási állomás bélyegzője.
Stempel der Versand-Station.

Mérleg-l
Wäge-S

Allert Zakariás

ötv.

l.

Kőmagyötöj.

104. 17

339 szám.
193 7

6

Műemlékek Orsz.
Bizottsága

Budapest
IX Ráros

Allert Zacharias

Allert

~~Allert~~, Zacharias, beszterczebányai

ötvös VIII. 37.

Mur. és Kot. Ért.

	104	Nr. 54	**ZA Zacharias Allert,** M 1693, e. — 1701. Ékszertálka, trébelt gyümölcsfüzérben vésett Majthényi-címerrel. — *Schmuckschale, m. grav. Wappen im getr. Fruchtgewinde.* Majthényi Rudolf, Nyitra-Novák († Nagy Géza).

eichnis der Tafeln.

	F. sz. Lf. Nr.
e Clussenberch : Szent	
Heiligen. Ca 1400 ...	1546
Corvinus-Pokal. 1462	2156
ıa-Pokal. Ca 1500 ...	2157
ɔnci-Kanne. 1548 ...	985 *a*
ädter Zunftschild. 1556	165
des vorigen Schildes	165
Kanne des M. Tolda-	
.....	1379
lch. 1640	995
fenbeinkanne. Ca 1640	208 *a*
benpokal. 1664	879 *a*
ɔecher mit Deckel. 1670	687 *a*
gin von Saba. Ca 1680	1437 *nn*
50	1437 *hh*
itaph Detail 1697 ...	1437 *n*

ALLICH, Christoph Heinrich, pozsonyi könyvkötőmester

Heinrich A., Buchbinder, 1 éves fia meghalt. (1765, 24. vzám, 4 l)

—

Johann Christoph A., bürgerl. Buchbinder, 6 éves lánya meghalt. (1774, 74. vzám, 8 l)

—

~~[illegible]~~ Christoph Heinrich A., bürgerl. Buchbinder, +44 éves korában, Pozsony, 1779, ~~[illegible]~~ junius 8. (1779, 49. vzám, 8 l)

—

Pressburger Zeitung
(Genthon)

M. D. K.

Fr. ALLIGER Mihály Pongrác
Ferenc-(minorita) frater

Szül. Haasberg (Ausztria) 1710, megh. 1789.

Esztergályos és sok mechanikai mű mestere.

(Nyírbátor, Eperjes, Csátörtökhelyen volt.)

Szabó Erzsébet: XVIII. századbeli iparművész
Ferenc-(minorita) vendi fraterek 183. l.

Művért. 1953. 1-2. sz.

Allinger András

pozsonyi asztalosm-
1785-ben a budai udvari
kamara bebutorozásának
~~[illegible]~~ vállalta. Finom
Louis XVI. stílusu butorter-
veit az Orsz. Levéltár őrzi.
A udvari kamara berendezé-
sébül származó redőnyös
írószekrény magán tulajdon-
ban máig fennmaradt

Voit Pál - Pest - budai
butorunivesség. Buda-
pest. 1946. 341. l.

megvisa Allinger András
antalos

lásd
-
Voit Pál

Régi magyar otthonok.
Bp. é. n. 311. l.

58. 11/26. sieg az alampenztarba
Egregyi templ. helyr
59. 11/27 -crimén elszámolta

Össz

1912. év végén pénztári n
rint elszámolandó ma
1913. évben a ministeriu
történt folyósítások össze

1913. évben (decrember végéig)
nyok alapján elszámolt ö
az 1913. év végével pénztá
szerint elszámolandó mar
ebből ideiglenes nyugtákr
elszámolás mellett a bankbo
előlegek összege.

Allinger András

pozsonyi antalos

1785

l.

Voit Pál

Régi magyar otthonok.

Bp. é. n. 252. l.

264. l. képpel

[illegible] Plecher Al-
fons m. kir. főerdőőr ez év július hó 1-ével nyugdíjba vo-
nult, s jelenleg a szolgálatot ideiglenesen látja el.-

A vidherületi teendőkkel Roskó Pál m. kir. erdőőr van
megbízva.-

Tisztelettel fölkérem, hogy a személyváltozásból kifolyólag
ama leltári tárgyak, amelyek Plecher Alfons őrizetébe bízat-
tak vagy az erdőgondnokság vezetőjének vagy Roskó Pálnak
átadni szíveskedjék, nehogy utólagos leltározás alkalmával
esetleges hiányok földerítése nehézségbe ütközzék.-

Visegrád, 1921 évi september hó 25-én.-

M. KIR. ERDŐGONDNOKSÁG VISEGRÁD

Loványi [illegible]

m. kir. főerdőmérnök.-

ANDREAS ALLINGER/Ullinger/, asztalos

Pozsonyi mester a budai helytartó berendezését készitette 1785-ben. "Rolet Kasten"-t készitett. 22 grosse Kasten mit Aufsatz für die Herrn Hofräth 22 Stücke hergestellt. 103.old. 18.jegyz

SZABOLCSI, HEDVIG: Die Formentwicklung der Schreibschrancktypen am Ende des 18. Jahrhunderts 89.old.

Az Iparmüv.Müz.és a Hopp Ferenc Keletázsiai Müv.Müz. Évkönyve, XI. 1968. Bpest. 1969

Allinger András pozsonyi asztalos

tervezte és építette a budai
Helytartótanács bútorait 1785-ben
az udvari kamara rendeletére.

Budapest története III. Akadémiai Kiadó
Bp. 1975

25 old.

Ø Allio

kartogr.

XVIII. 22

l.

Eperjesy 1929

85. l

87. l (többnör)

megmeg

Allio, Antonio

kőfaragóm.

l.

Schoentabaini

4. l.

Budapest IV. 56, 57

Allió, Garrono

l.

Schoenkörp városh

110. l.

Allio, Andrea Gaprono

olasz stukkator Budán

a XVIII. sz. első felében

Réh 21. l

Tör

Legnagyobb osztálysorsjeg

A mellékelt szer
a kö

Török
megpörgetni
a
Rendelje

Magyar királyi osztálysorsjáték

A legujabb **XXXII.** m. kir. osztálysorsjáték húzásain kisorsolásra kerülő készpénznyeremények jegyzéke.

LEGNAGYOBB NYEREMÉNY SZERENCSÉS ESETBEN:

Mélyen

A szeren
pontban ragadj
XXXII-ik m. kir.
sorsjátékon való r
Bankházu
multban sok szám
a 200.000

MDK

Allio Donato Felice kőmüves mester

résztvett Buda ujjáépitésében 1686.után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I. Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Müvért 1957. VI.évf.4.szám.298.l.

MDK

Allio Andrea Garrono stukkátoros

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold: Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I. Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Müvért 1957.VI.évf.4.szám. 298.l.

Donato Felice Allio

mint hadmérnök 1727-ben érkezett Budára; itt felülvizsgálja Johann Matthei 1725-ből kármozó terveit.

Voit Pál: A barokk Magyarországon, Budapest, 1970. 152 l

43 R

Donato Felice Allio

és fia Franz Allio tervezői a zala-
egerszégi régi megyeházának (1730-32)

Voit Pál: A barokk Magyarországon,
Budapest, 1970. 152 l

43 l

Donato Felice Allio

1727-ben működött Budán. Ifj.
Fischer von Erlach munkatársa, a nevezett
felügyelete alá tartozott a mester.

Voit Pál: A barokk Magyarország,
Budapest, 1970. 152 o

Donato Felice Allió

vizsgálta felül 1735-ben, a pozsonyi kapucinusok templomának sülyedő falait.

Voit Pál: A barokk Magyarországon, Budapest, 1970. 152 l

371

Allio, Donato Felice

magyarországi munkásságának kérdésében egyetért Voittal

Mojzer Miklós recenziója: Voit Pál: A barokk Magyarországon. - Művtört.Ért.1972.1.sz.90-92.l.

ALLIO, Donato Felice de építész

KOPPÁNY Tibor: Adalékok Donato Felice de Allio (1677-1761) császári és királyi építész Magyarországi működéséhez. = Müvészettörténeti Értesitő, XXXVIII.évf. 1/4.sz.1989 16-20.p. ill.G.

Allio, Donato Felice de XVIII.sz.

Körmend, Batthyány-kastély
Bp.,I.Disz tér 3. batthiány palota

– – – Kigyóspuszta, öv 374; K: 319
– – – Kiskunhalas, kincsleletek 118, 126, 250, 373, 379, 380; K: 329–30, 335–37
– – – Körmend, kincslelet 118, 250, 370, 371, 373–374, 379, 380; K: 326, 334, 338–39
– – – – mellkereszt, Cim.saec. II.XV.10. 380, 381; K: 829
– – – körmeneti kereszt 643, 740, 748; K: 1863–64
– – – Körtvélyes, cibórium, ltsz. 1916.31. 370, 371, 372, 376, 380, 826; K: 804, 807–10
– – – mellkereszt ismeretlen helyről, ltsz. 57.1104.C. 380; K: 341
– – – Nagytállya, öv, ltsz. 1900.79. 241, 636, 652, 859; K: 1503–4
– – – Nagyvárad, korona, ltsz. 1934.415/a. 226, 494; K: 773
– – – – országalma, ltsz. 1934.415/b.227; K: 1485
– – – sodronyzománcos tárgy nodusa, ltsz. 58.265.c. 744; K: 1876
– – – Nyáry-kehely, ltsz. 1879.114.11. 652, 737–738, 740, 744, 747, 859, 869; K: 1866–71
– – – Óbuda pecsétnyomója, ltsz. 1874.210.2. 163, 378; K: 314/2
– – – magyar országalma 221; K: 318
– – – öv ismeretlen helyről, ltsz. 1887.122.2. 241, 639; K: 1861–62
– – – Rong-kehely 744
– – – Rudabánya pecsétnyomója, ltsz. 6158.c. 164, 500; K: 763/1
– – – Szendrő, monstrancia, ltsz. 1937.4. 642, 650, 651, 739, 857, 859; K: 1490–95
– – – Trencsén, fejereklyetartó, Cim.saec. II.IX.1. 95, 496, 785, 842; K: 831–32
– – – Újbánya, pecsétnyomó, Cim.saec. I.V.4. 163, 378; K: 315/2

Alliò, Dorato Felice építész

neve említve

Művészettörténeti Értesítő 1972

Thold

Allio
stukkator

MDK

Ceresola egyik leányát Spazz kömüves, a másikat Allio stukkátor vette feleségül.

58.o.

SCHOEN ARNOLD: Ceresola capo maestro budai korszaka.

Müv. Ért. 1959. VIII. évf. 1. sz. 56-60.

Donato Allio

ellenőrzés címén változtatott Johann Matthey tervein, melyeket a budavári Zunghauslor készített.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 214 kép.

KP. l.

Donato Allio

és Johann Matthey: Zunghaus (1687-1736) főhomlokzata é-ny. felől.
(repr.)

(lebontva: 1898-1902).

Csagány István: A budavári palota és a Szent György tári épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 214 kép.

15. l.

megírnak

Allio, Donato Felix

császári segédmérnök

d.

Tanulmányok Bpest II

~~104~~, ~~105~~. l. 118. l. 122. l.

128. l. 130. l. 131. l.

és 35 ik kép

132. l. 140. l.

Életrajza

1727. mint császári segédmérnök a budvári katonai szertár épitése alkalmával az eredeti tervet módosítva javaslatokat tett a mit a Hadi-

tanulmány rendszerfejtés

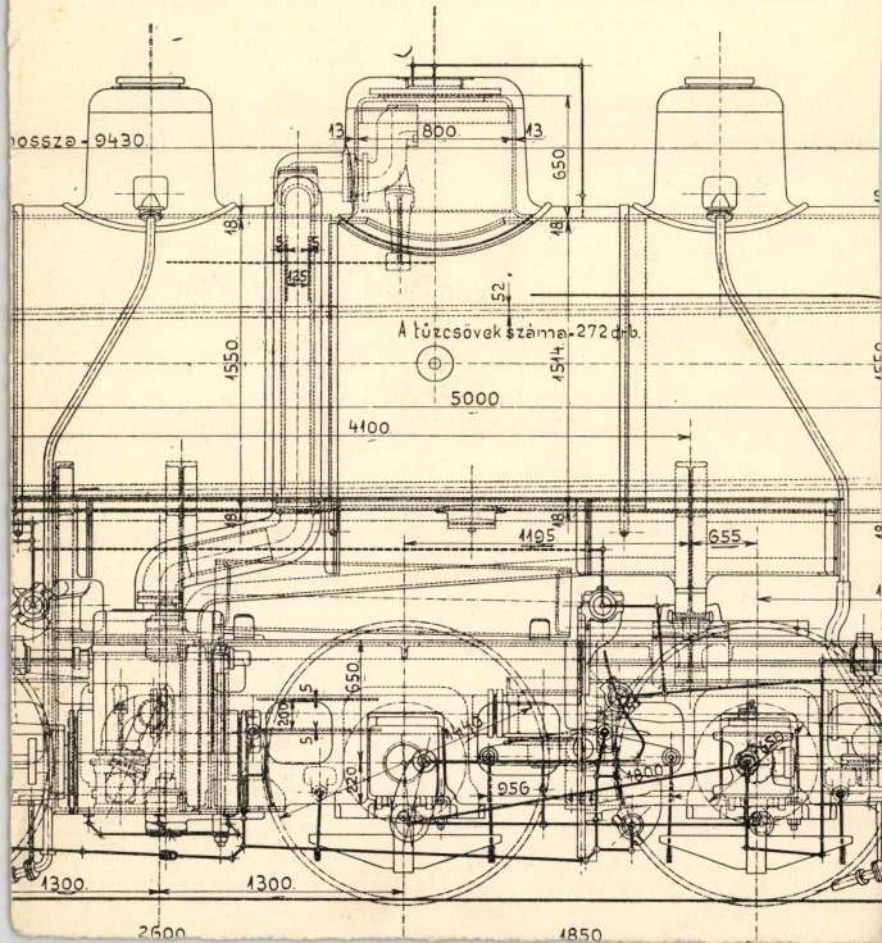
hossza - 9430
13
800
13
650
18
185
52
A tűzcsövek száma - 272 db.
1550
1514
5000
4100
1195
655
650
200
5
220
956
1300
1300
2600
1850

Allio, Felice Donató

becsi építész

l.

Bierbéptőrt

211. l.

Bierbauer Virgil:

A magyar építészet
tört. Bp. 1937

Építette a Zalaegerszegi
megyeházat 1730–32 Eszött

✓

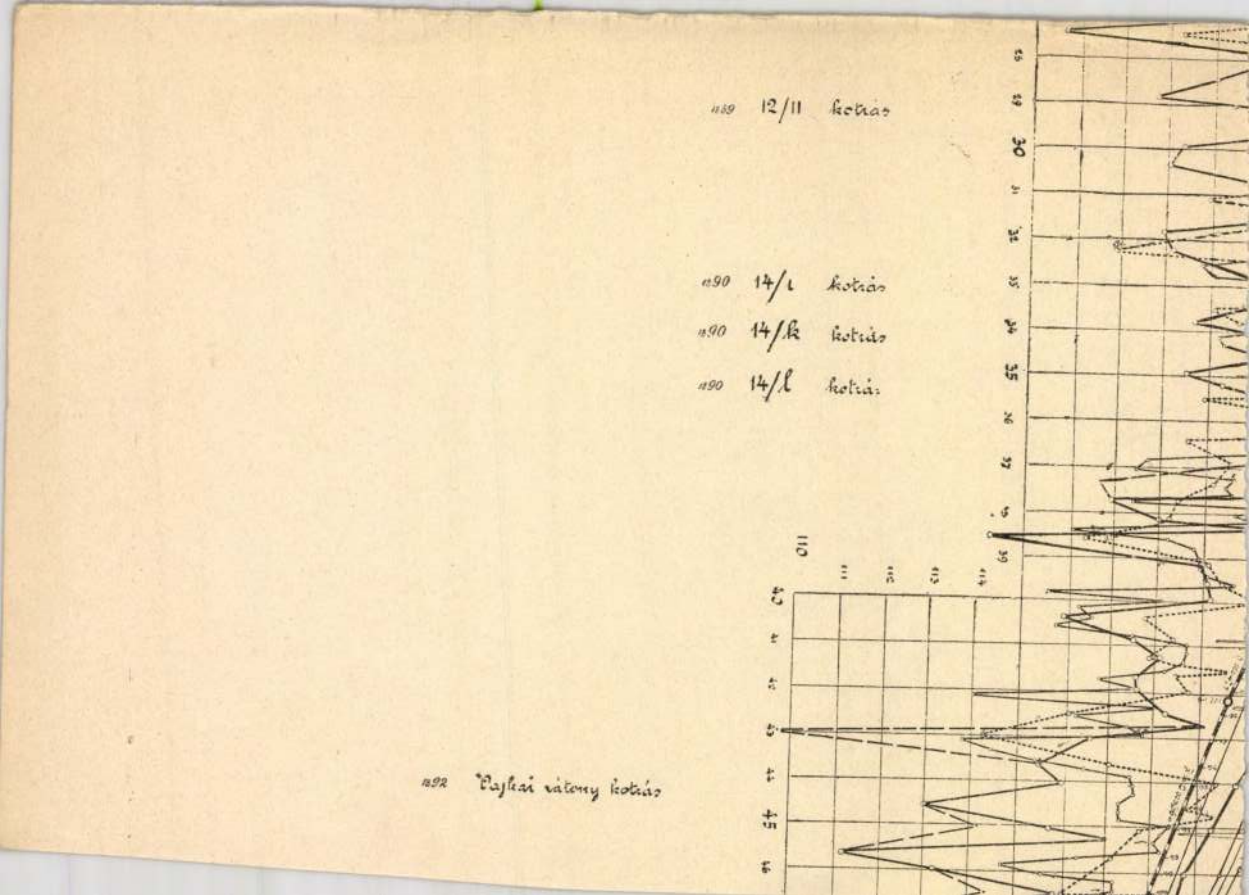

1189 12/11 kotrás
1190 14/i kotrás
1190 14/k kotrás
1190 14/l kotrás
1192 Vajkai rátony kotrás

Donato Felice

Allio ~~Ferenc~~

becsi épitesz

1730-32

lásd

Fárakal

10 l.

M. KIR. KÖZPONTI ILLETMÉNYHIVATAL

BUDAPEST, I., VÁR.

_____ szám.

Műemlékek Orsz.Bizottsága
Budapest.
IX.Rákos u.10.

Hivatalból.

Díj átalányozva.

3670/1938.

_____ ker., _____ utca _____

Allio Donato

épitész

l.

Tölgyesy Pozsony

7. l.

többször

Minthogy a süppedékes talajra épült pozsonyi kapucinus templom 1730 körül roskadozni kezdett, 1735. nagyrészt lebontották. A. hivták meg Bécsből az alapok megvizsgálására. Az 1736-37. az alapokat megerősítették a homlokzatot és belső berendezést is teljesen megnyitottak. A munkálatoknál A. vezetése alatt Berthold kapu-

fordít

Tüzkö-fürész, öskori VIII. 97

Cinnorendi épitési is
közreműködött. Eszter-
hazy Imre hercegprimás
Sövofittal járult a Kolt-
segekhez

Allio, Donato Felice

Bánrévy György dr.:

A budavári katonai szertár (Zeughaus) 1725–1901. Tanulmányok Budapest múltjából. II. Bp. 1933.

olasz ~~császára~~ erődítési segédmérnök, szül ~~1675~~ 1690 körül. Állandóan Bécsben állomásozott. 1726–27. épitette a szlavonországi Bród szertárát, 1728. szakértői véleményt adott a belgradi erődépítési munkálatokról és az eszéki hadiszertárra vonatkozólag.

1727. Matthey-nek Johannak a budavári Zeughaus tervére vonatkozóan három módosító tervrajzot készített, melyet a Haditanácsrendben

elfogadott, a tulzottan
egyszerű főhamlóbrati tervet
azonban mellőzte.

Allio Donato Felice

építész

l. (1690–1780?)

Tőlgyesy Pozsony

56. l.

rövid élet ✓

Tőlgyesy Felicia: ✓

A pozsonyi barok építészet.

Bp. 1937

Thieme-Becker

I. 317 l. ✓

Csont állat. VII. 245.

Allio Donato

épitre

l.

Tölgyery Poznany

73. l. 82, 83. l.

Erkeresz 1905 jún. 14.

514/1905 sz. (Bpest, 1905 jún. 7. 207 sz. a.)

A bpesti könyvtáregyesület üdvözli a h. főfelügyelőt és az egyesület további pártfogását kéri. (Tudomásul VI. 14.)

MUVTÖRT. ÉRT. 1939 1/4

ADALÉKOK DONATO FELICE DE ALLIO (1677—1761) CSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI ÉPÍTÉSZ MAGYARORSZÁGI MŰKÖDÉSÉHEZ

A magyarországi barokk építészet történetének összefoglalásában Voit Pál az ifjabb Fischer von Erlach és Anton Erhard Martinelli mellett a második bécsi építésztriász tagjaként említi Donato Felice de Alliót. Működését több mint két évtizeddel ezelőtt foglalta össze Mojzer Miklós az országban dolgozó német művészekről szóló tanulmányában. Ebben a rendelkezésére álló adatokból azt kellett megállapítania, hogy a zalaegerszegi megyeháza 1730—1732-ben történt építésétől és a pozsonyi kapucinus templom építésében 1735—1737-ben való részvételétől eltekintve kamarai építészként főleg katonai jellegű építkezések fűzhetők nevéhez. Munkaterülete főként az Al-Duna vidéke volt, ahol Belgrád várának kiépítésén dolgozott, valamint Bród és Eszék váraiban épített katonai szertárt 1726 és 1728 között. Ugyanebben az időben épült tervei szerint a budai katonai szertár is, amelynek ma már csak kőből faragott kapuzata látható a vár egyik falszorosában.[1]

A körmendi Batthyány-levéltár rohonci vonatkozású anyagában fennmaradt egy olyan tervlista, amelynek alapján Donato Felice de Allio magyarországi működése tovább bővíthető. A tervlista annak a hagyatéki leltárnak része, amelyet 1733. április 17-én vett fel Körmenden a helybeli tiszttartó és az uradalmi főszámvevő a váratlanul elhunyt Andreas Miller építési írnok lakásán.

A tizenhét tételes lajstromban 27 darab tervrajzot soroltak fel. Köztük a 3. és a 4. tételben összeírt négy rajzot „meister Allio"-tól származónak tüntették fel. A tervlista első tételében a körmendi uradalom térképe szerepel, a másodikban ennek kisebb léptékű mása. A harmadikban a kastély három alaprajzát, a negyedikben egyik homlokzati rajzát írták össze a leltározók. Az ötödik tételben szereplő rajz volt az a hazai szakirodalomban „vezérterv"-nek nevezett távlati kép, amely perspektívában ábrázolta a teljes kastélyegyüttest a parkkal együtt. A hatodikban az egerszegi megyeháza tetőszerkezetének terve szerepel, a hetedikben pedig a körmendi kastély újabb homlokzati rajza Miller másolatában. A nyolcadik tételben öt rajzot soroltak fel, ezek ismét a körmendi kastély alaprajzai és metszetei voltak, a kilencedikben pedig ezekről készített két másolat felsorolása következik. A tizedik tételben a a kastély pincéi alaprajzának és metszetének két rajzát, a következő kettőben tetőszerkezeti terveit sorolták fel. A tizenharmadikban említett rajz a főlépcsőház terve. A tizennegyedik a Körmendhez közeli Nádasd templomtervének másolata, amelyet a rohonci kastély nagytermének terve követ, ezt pedig a körmendi szeszfőzőház fölé tervezett lakásé, s végül az utolsó, a tizenhetedik a körmendi Sala Terrena metszetrajza. A 27 rajz felsorolását a Miller lakásán talált, általa készített iratok, az 1730 és 1733 közötti építési naplók, jelentések, szerződések, számlák, kimutatások rövid áttekintése követi. A leltárban leírt tervek és iratok a Batthyány-levéltár anyagában ma nem találhatók.[2]

Az Allio név a körmendi kastéllyal kapcsolatosan korábban is ismert volt, a Batthyány levéltár tervrajzai között ugyanis fennmaradt egy 1730 körüli részletterv Franz Allio aláírásával. Erről Voit Pál így írt: „Franz Allio, az olasz származású nagy bécsi építész, Donato Felice Allio fia vagy fivére, mindketten az idősebb Fischer von Erlachhal álltak kapcsolatban. Így a terv a nagyszerű körmendi lépcsőház mesterkérdését is érinti."[3]

A körmendi tervrajzon magát Franz Allióként aláíró építész személye ezek szerint a hazai kutatás előtt nem volt tisztázott, az osztrák kutatás előtt azonban kevésbé ismeretlen. A körmendi kastély részlettervét keresztnevének németes formájával aláíró Allio, teljes nevén Francesco Sebastiano 1701-ben született Bécsben, Donato Felice de Allio legidősebb fiaként. Építészi pályafutását apja tanítványaként kezdte. Mesterlevéllel 1728-tól rendelkezett. 1730-tól az apja által vállalt építkezések vezető kőművesmestere, a császári építtetésű Klosterneuburg kolostorától a zalaegerszegi megyeházig. Ezt a kivitelezést irányító munkát öt éven át végezte, 1735 végén vagy 1736 elején ugyanis meghalt.[4]

A Batthyány-levéltár építési iratainak adatai szerint a körmendi kastély barokk átépítését 1730-ban kezdték. Az Andreas Miller hagyatékában talált — és 1733 tavaszán összeírt — terveknek az építkezés megindítása érdekében ekkor már rendelkezésre kellett állniuk, legkésőbb 1729-re el kellett készülniük. A mestervizsgát egy évvel korábban letevő, ifjú és kezdő Franz Allio a nagyszabású és reprezentatív megjelenésű körmendi kastélyegyüttes terveinek készítője semmiképpen sem lehetett. Körmendi szerepe nem lehetett több, mint apja építkezésein másutt is, az azok megvalósításának vezető kőművesmestere, aki egy-egy részlet megoldásának érdekében kisebb terveket is készít. Ez a neve alatt megmaradt körmendi részletterv nem képvisel kiemelkedő építészeti szintet, a kastély ma is látható és az 1730-as évekből származó részleteinek minőségét nem éri el.

A körmendi tervlista harmadik és negyedik tételében jelzett „meister Allio" ezek szerint az osztrák barokk építészet akkor már elismert művészével, a tervek közt szereplő egerszegi megyeháza tervezőjével, Donato Felice de Allio személyével azonosítható.

Az idősebb, 1677-ben Milánóban született Allio pályáját az 1690-es években kezdte az osztrák fővárosban, ahol Johann Bernhardt Fischer von Erlachnál tanult és 1698-ban a vállalkozó Simone Andrea Carone pallérjaként tűnt fel a Franz Jänggl, majd a Hildebrandt tervezte piarista templom és kollégium építkezésén. Hildebrandt pallérjaként dolgozott 1700-ban a bécsi szaléziánusok kolostorán. Bécsi építőmesterként 1704-ben említik először, mesterlevéllel azonban korábban kellett rendelkeznie, enélkül ugyanis pallér sem lehetett volna. 1711-ben, amikor a mai Lenaugasse 3. szám alatti bécsi lakóházát építette, már a Haditanács kőművesmestere volt. Az utóbbi szolgálatában dolgozott 1715-ben szülővárosában, Milánóban és ebben a minőségében fordult meg az 1720-as években Budán és a délvidéki várakban, valamint Komárom várában és Lipótváron, segédmérnöki rangban.

Közben, 1717—1719-ben az özvegy császárné megbízásából Bécsben a saját maga tervezte szaléziánus apácakolostort és annak templomát építette, 1723 után pedig a klosterneuburgi kolostor templomán dolgozott. 1730-tól — vagyis az egerszegi megyeháza, a rohonci és a körmendi kastély építésével egyidejűleg — kezdte meg

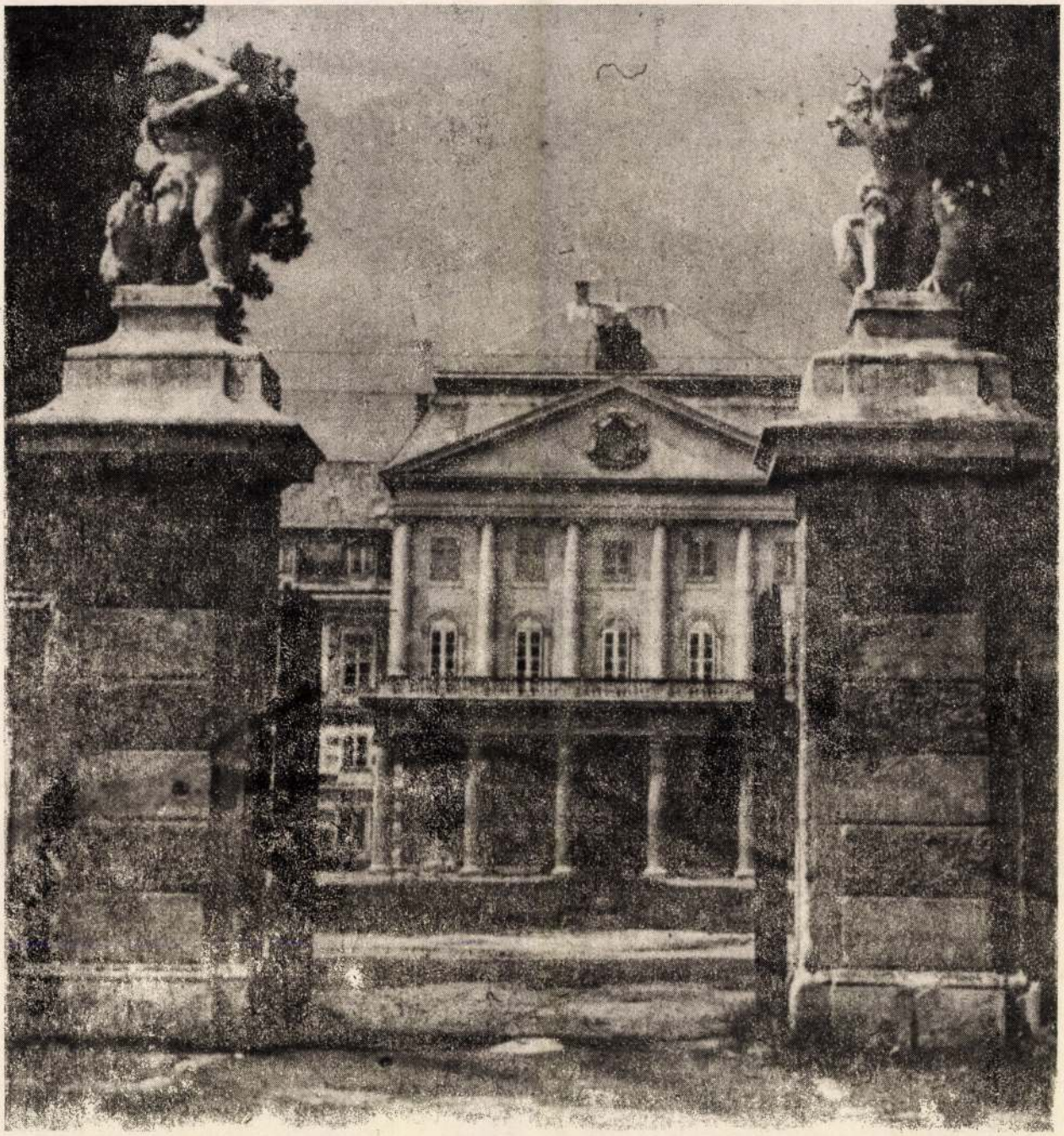

7. A körmendi kastély főkapuja, háttérben a kastély klasszicista rizalitja

először saját, később az ifjabb Fischer von Erlachhal készített tervei és császári megbízás alapján Klosterneuburg nagyszabású átépítését. Ekkor már császári hadmérnök, egyben bécsi polgári kőművesmester, tervező építész és vállalkozó építőmester. Így építette az alsóausztriai Wilhelmsdorf templomát és Poysdorf kápolnáját, így került Pozsonyba, ahol a kapucinusok templomán 1735-ben először csak felülvizsgáló, később 1737-ig az ott folyó munkák építésze. Hetvenévesen vonult nyugdíjba 1747-ben, Magyarország és Csehország császári és királyi hadmérnök kapitányaként, valamint Bécs erődítményeinek direktoraként. 1761-ben, nyolcvannégy éves korában hunyt el Bécsben.[5]

A sok évtizedes munkásságáért birodalmi nemességgel jutalmazott Donato Felice de Alliót az osztrák kutatás és nyomában hosszú ideig a hazai is főműve, az Escorial mintájára nagyszabású császári rezidenciává tervezett Klosterneuburg kolostora alapján a bécsi barokk egyik legnagyobb mestereként tisztelte. A mai osztrák kutatás nem sorolja a második bécsi triász tagjai közé. A 18. század első felében az ifjabb Fischer von Erlach és Anton Erhard Martinelli mellett az Alliónál idősebb Mathias Steinlt és a vele egykorú Anton Ospelt legalább olyan jelentős mesterként tartják számon.[6]

A század első felének ausztriai építészei annak az udvari főnemesi körnek építési igényeit elégítették ki, amelynek politikai és egyúttal szellemi vezető egyénisége Savoyai Jenő herceg, művészeti irányítója pedig Károly császár és király bizalmasa, az 1726-ban alapított művészeti akadémia és az udvari építkezéseket irányító

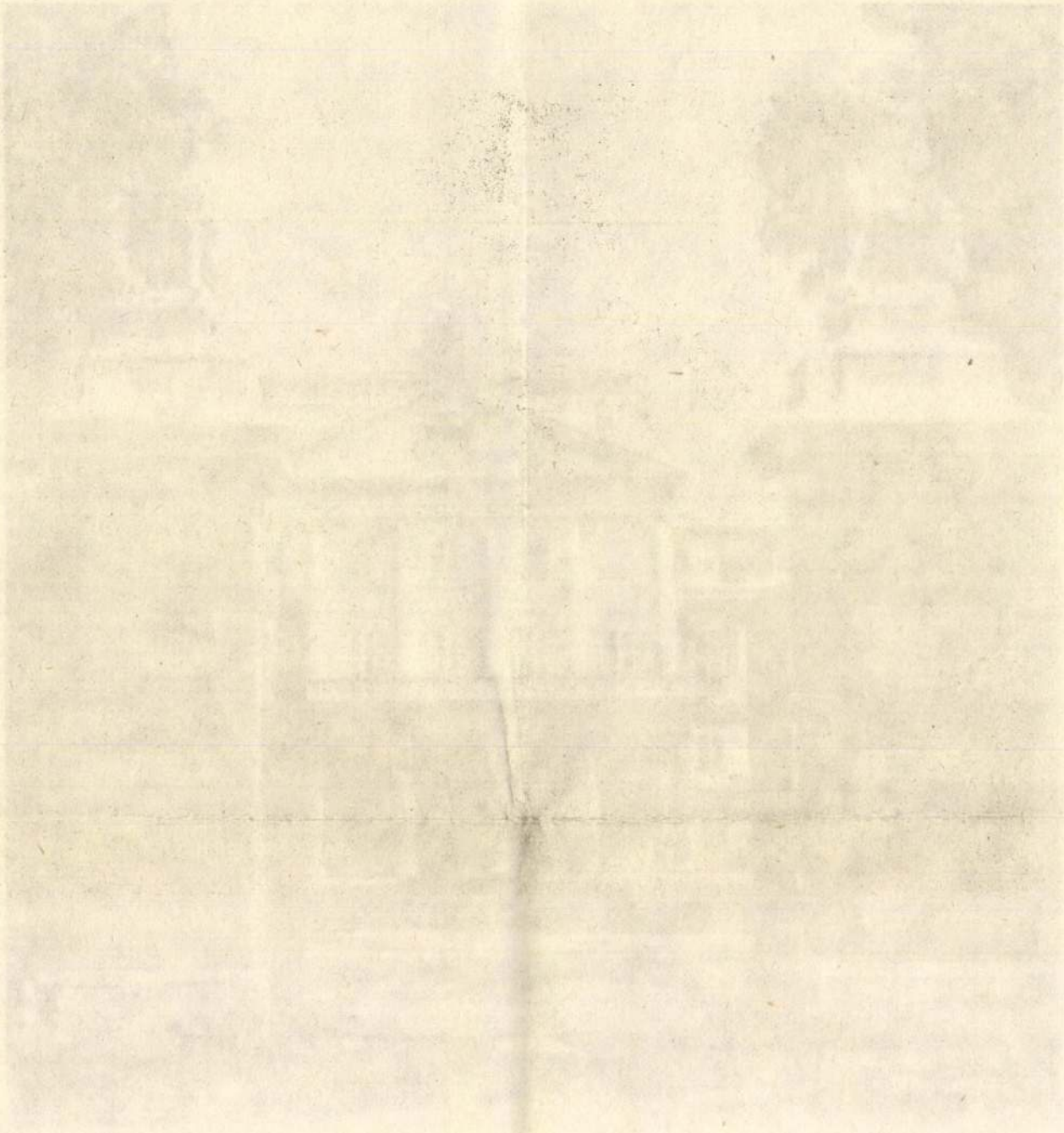

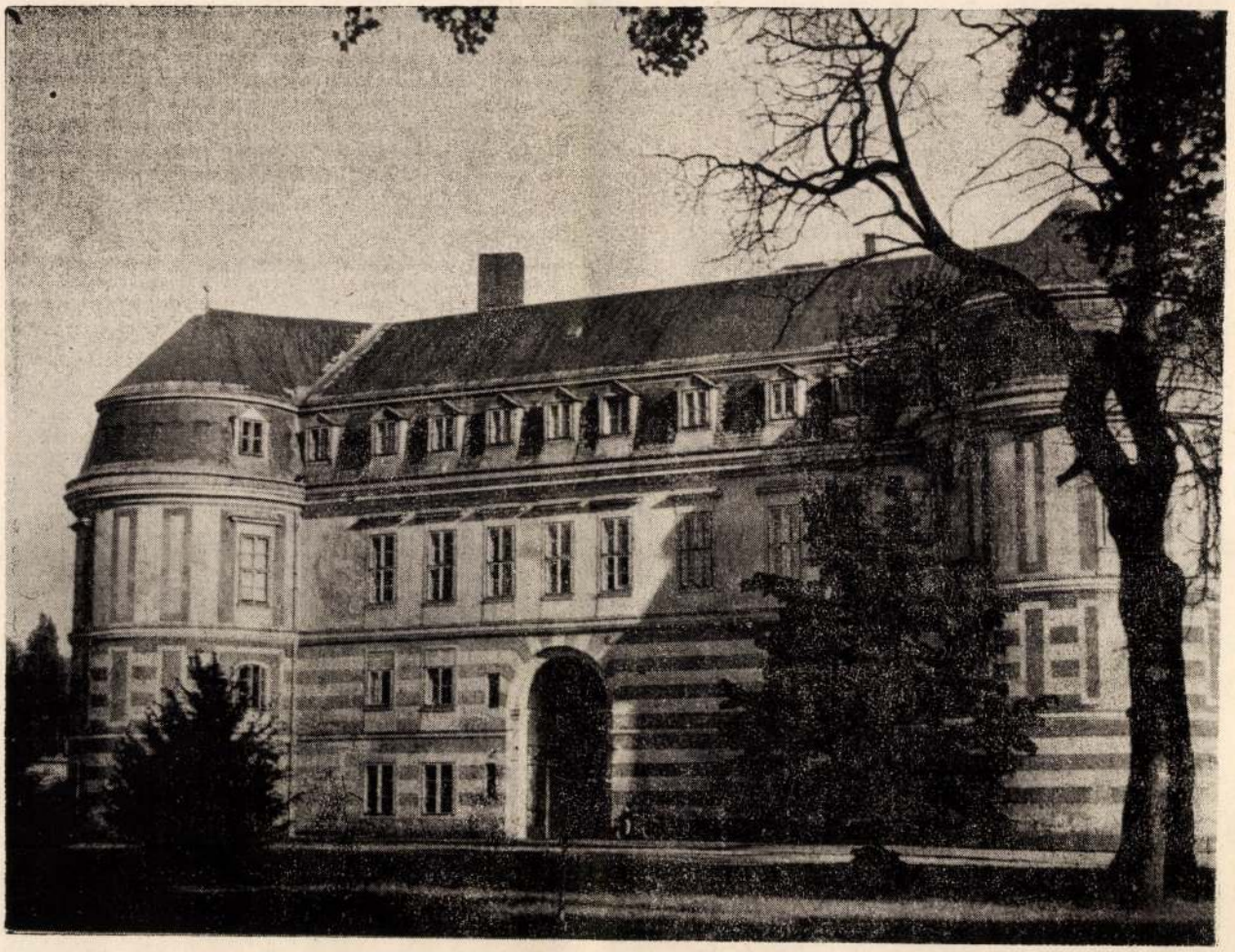

2. A kastély északi homlokzata, középrészén a klasszicista átépítésű második emelettel és az eklektikus manzardablakokkal

Hofbauamt igazgatója, Gundaker Ludwig von Althan gróf, Donato Felice de Allio legfőbb támogatója. Az udvari főépítész címét ugyanakkor az a Joseph Emanuel Fischer von Erlach viselte, akit a rohonci és a körmendi kastélyt Allióval átépíttető Batthyány Lajos nagyapja, Theodor von Strattmann kancellár tartott keresztvíz alá. Strattmann kancellár bécsi palotáját — csakúgy,

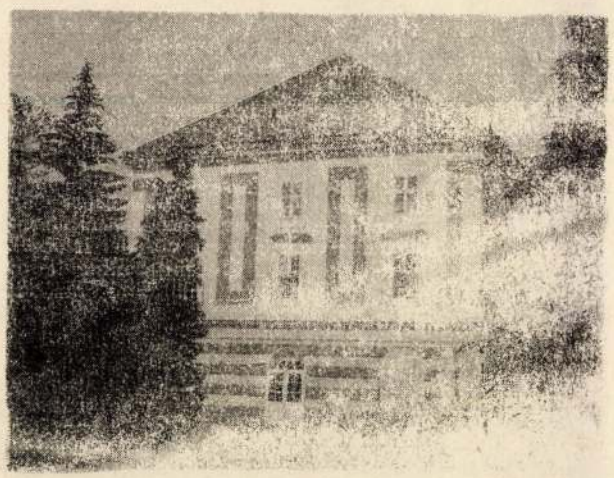

3. Az egykori, színházzá átalakított lovarda déli homlokzata

mint vejéét, az ifjabb Batthyány Ádámét — az idősebb Fischer von Erlachhal építtette. A fénykori osztrák barokk művészetéhez és annak vezető építészeihez Batthyány Lajos grófot tehát apján és nagyapján keresztül többszörös kapcsolat fűzte. Korán özvegységre jutott anyját, Strattmann Eleonórát közismerten szoros barátság kötötte Savoyai Jenő herceghez. Így érthető az a 18. század végén Korabinszky által feljegyzett hagyomány, amely szerint Savoyai Jenő — aki a Haditanács elnökeként Donato Felice de Allio hivatali főnöke volt — tevékeny szerepet játszott a körmendi kastély építésében. Mindez további bizonyítéka annak, hogy az 1733-as körmendi tervlistán feltüntetett „meister Allio" nem a részlettervet aláíró fiú, hanem a Batthyány családdal kapcsolatban álló, a vezető bécsi építészkörhöz tartozó apa volt.

A középkori eredetű és a Rákóczi-szabadságharc idején tönkrement körmendi kastély átépítésének és bővítésének szervezésére 1730 körül önálló építési hivatalt szerveztek, az 1733-ban váratlanul elhunyt Andreas Miller építési írnokként, Bauschreiberként ennek volt helyi vezetője. A hagyatékát összeíró tervlista azt bizonyítja, hogy a Körmenden működött Bauamtnak a helybeli építkezéseken túlmenően köze volt a zalaegerszegi megyeháza építéséhez is. Az egerszegi tervrajzhoz az összeírók nem írták oda, hogy az Alliótól származik, ottani szerzőségét azonban egyéb adatok igazolják. A tervek közt szereplő másik Batthyány-kastély, a második világháború végén elpusztult rohonci tervét jelző bejegyzés mellett sem szerepel építésznév, mégis feltételezhető, hogy az is, sőt a felsorolt, ma ekletikus

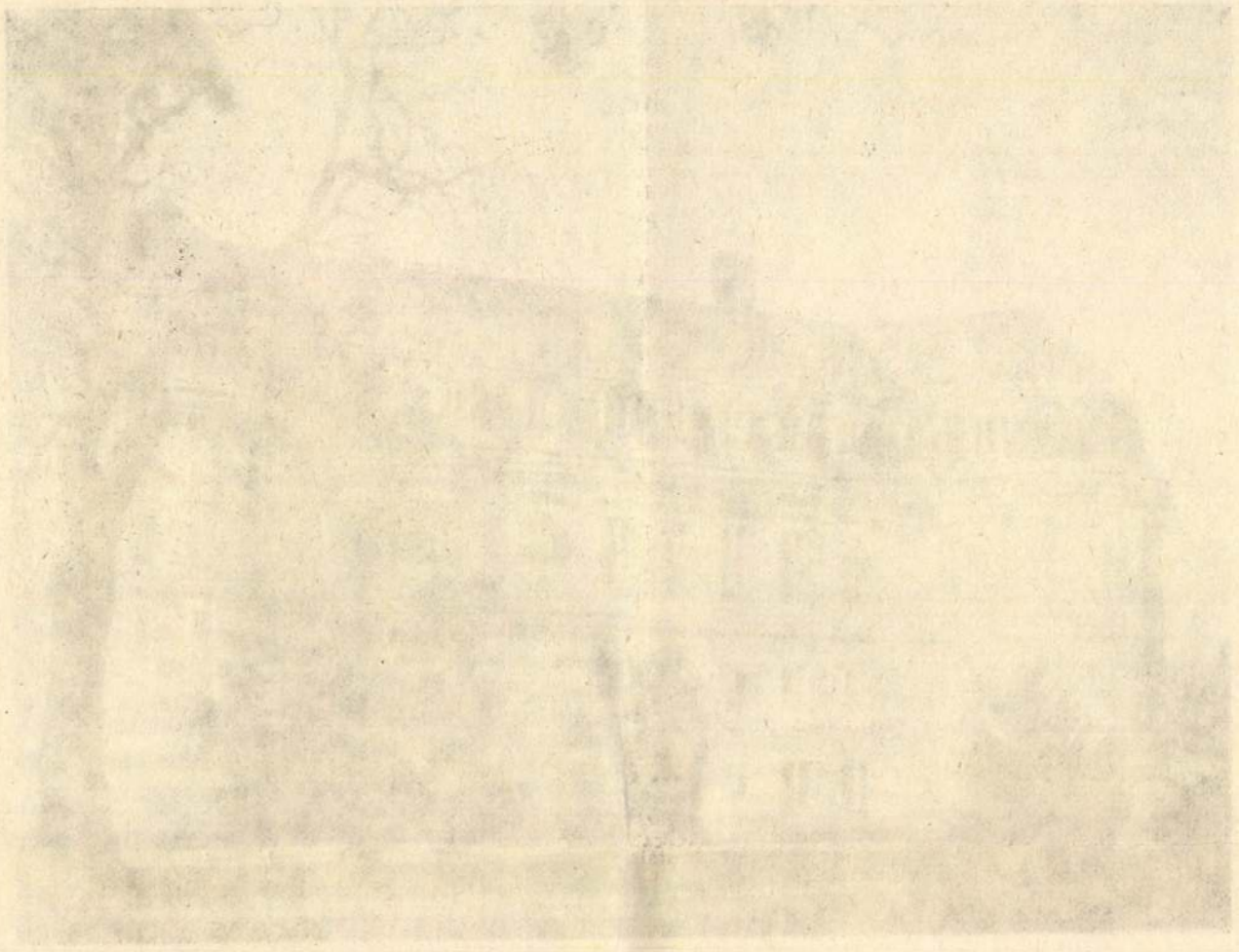

külsejű nádasdi templom eredeti terve is Donato Felice de Allio műve volt.[8]

A bécsi mester magyarországi műveinek sora valószínűleg még egy további művel gyarapítható, és ez a budavári Batthyány-palota. A szakirodalom tervezőjeként Joseph Giessl építészt ismeri, azoknak a Batthyány-levéltárból származó tervrajzoknak alapján, amelyeken Giessl aláírása és az 1744-es évszám látható.

Az épület jelenlegi homlokzata 1951 és 1953 között készült rekonstrukció, ez a hátsó, a Dunára néző homlokzat eredeti terve nyomán készült.[9] Az utóbbin levő barokk architektúra meglepő módon azonos a körmendi kastélyon, különösképpen annak két nagy melléképületén, a ma színházzá alakított egykori lovardán és a cipőgyárnak használt levéltár-könyvtár homlokzatán feltárt építészeti részletképzéssel. Itt is és ott is a vízszintesen sávozott földszint felett függőleges falsávok közötti, sötét és fröcskölt felületű mezőkben kiemelt tükrökön ülnek a sávkeretezésű ablakok, amelyek közül a szemöldökpárkányos emeletiek nagyobbak. Hasonló rokonságról tanúskodnak a budavári ház és a körmendi kastély kapualjai, az abból nyíló lépcsőházak architektúrájának részletei is. A rokonság nem lehet véletlen és nagyobb annál, mint amit a korra jellemző stílusjegyek alapján általánosítani lehet. A leírt architektúra egyébként az Allio által tervezett klosterneuburgi homlokzatokon is megtalálható.

A budai Batthyány-palota tervrajzait aláíró Joseph Giessl az 1736-ban elhunyt ifjabb Allio után lett a körmendi Bauamt vezetője. A Batthyány-levéltár építészeti vonatkozású irataiban 1736 és 1768 között szerepel Bauinspektor, ritkábban Ingenieur címmel. A nevét tartalmazó iratokat és tervrajzokat általában nem ő készítette, az azokon látható és eltérő írásmódok tanúsága szerint csak aláírójuk volt. Elképzelhető természetesen, hogy az uradalmi építési hivatal vezetőjeként maga is készített terveket, a négy évtizedes működéséről szóló adatok azonban inkább a Batthyány-uradalmak területén folyt építkezések irányítójának, szervezőjének ábrázolják. Bauinspektorként sokkal inkább lebonyolító, mások terveit megvalósító szakember volt, mintsem tervező, az iratok szerint sokkal inkább csatornákat, hidakat, töltéseket, utakat építő mérnök, mint építész. Az általa aláírt, az 1736—1768 közötti körmendi iratokban fellelhető építészeti tervek és költségvetések készítői rendszerint a Bauamt kőműves- és ácsmesterei voltak.[10] Mindezek alapján az 1745-től épülő és a körmendi kastély építészeti részletformálásával rokon budai palota terveinek készítője sokkal inkább lehetett az addigra felépített körmendi kastély építésze, mint a mérnöki létesítményeket és gazdasági épületeket építő uradalmi Bauinspektor. A budai palota rajzaira valószínűleg az

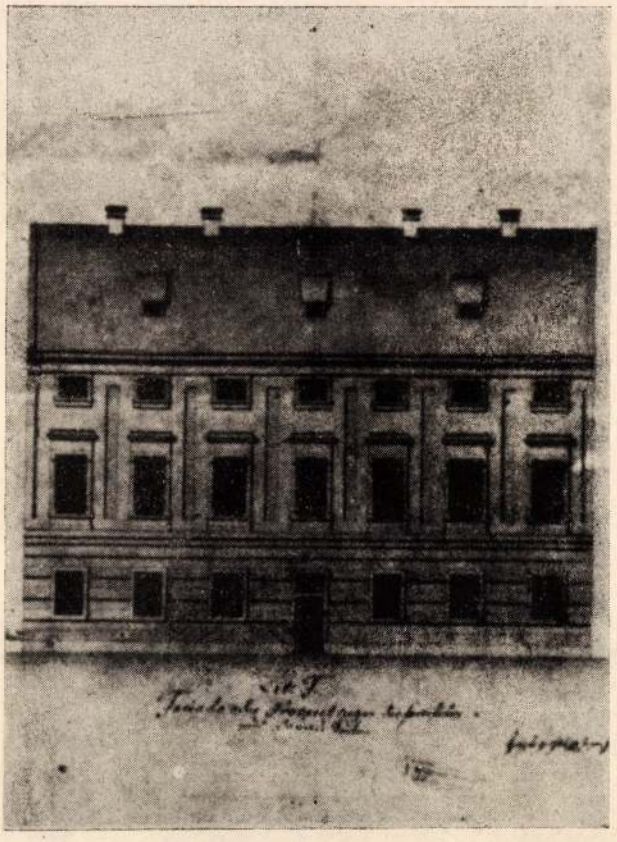

4. A budavári Batthyány-palota keleti homlokzatának terve

építési hivatal vezetőjeként került az aláírása, és nem tervezőként.

A körmendi kastélyegyüttes kiépítése, a rohonci kastély barokk átformálása, a nádasdi templom és további uradalmi épületek mellett Allio működése körébe vonható ezek szerint a budai Batthyány-palota is. A felsoroltak a budai katonai szertár, a zalaegerszegi megyeháza és a pozsonyi kapucinus templom épületeivel együtt Donato Felice de Alliót a magyarországi barokk építészet számottevő mesterei közé sorolják.

Koppány Tibor

JEGYZETEK

1 *Voit Pál:* A barokk Magyarországon. Budapest 1970, 40. — *Mojzer, Miklós:* Werke deutsche Künstler in Ungarn. Studien zur deutschen Kunstgeschichte, Bd. 329. Baden-Baden/Stuttgart 1962, 11—12, 35. teljes bibliográfiával. — A lebontott budai szertárra: Budapest műemlékei. I. Budapest 1955, 587, fényképe ugyanott 149.

2 Magyar Országos Levéltár. A herceg Batthyány család körmendi levéltára (a továbbiakban OL., Batthyány-lt.), P. 1313. Rohonci levéltár. 122. csomó, fasc. 26. fóliázatlan iratai között. Ebben és a Batthyány-lt. egyéb, rá vonatkozó irataiban az elhunyt Bauschreiber neve Mihler, Miller formában fordul elő.

3 Barokk tervek és vázlatok, 1650—1760. Magyar Nemzeti Galéria, kiállítási katalógus. Budapest 1980, 8, 28. — A rajz eredetije: OL. T. 4. A Batthyány-levéltár terv- és rajzanyaga, 153/a.

4 Az Allio családra *A. Hajdecki:* Die Dynasten-Familien der italienischen Bau- und Maurermeister der Barocke in Wien. Berichte und Mitteilungen des Altertumsvereins Wien. Bd. 39. Wien 1906. és *W. Pauker:* Beiträge zur Baugeschichte des Stiftes Klosterneuburg. I. Donato Felice de Allio und seine Tätigkeit in Stifte Klosterneuburg. I—II. Wien—Leipzig. 1907. az eredeti tervrajzok fényképeivel, valamint P. Martin Riesenhuber: Die kirchliche Baukunst in Österreich. Linz 1924, 215—216 és 418.

5 Donato Felice de Allio életrajzi adataira és működésére az eddig felsoroltakon kívül *Bruno Grimschitz:* Johann Lucas von Hildebrandt. Wien—München 1959, 41, 209, kiegészítve Voit Pálnak a „Tervek, mesterek és a mű" (Művészettörténeti Értesítő IX. 1960, 277.) című tanulmányának azzal a megjegyzésével, amely szerint a bécsi piarista templom első tervezője Franz Jänggl volt. — *Thomas Zacharias:* Joseph Emanuel Fischer von Erlach. Wien—München 1960, 21—22. — *Hajós, Géza:* Beiträge zur Baugeschichte des Salesianerinnen-Klosters in Wien. Wiener Jahrbuch für Kunstgeschichte. Bd. XXI. 1968, 216—231. — *Gerhart Egger—Renate Wagner-Rieger:* Geschichte der bildenden Kunst in Wien. Bd. VII. 3. Geschichte der Architektur in Wien. Wien 1973, 64—68. — *Rupert Feuchtmüller:* Kunst in Österreich. II. Wien—München—Basel 1973, 60, 66, 73, 79.

6 Allio munkásságának legújabb osztrák értékelésére *G. Egger-R. Wagner-Rieger* és *R. Feuchtmüller* i. m. mellett *Günther Bucher:* Barockarchitektur in Österreich. Köln 1983, 261—277.

7 Savoyai Jenő szerepére *Günther Bucher* i. m. 138—141, Körmenddel való kapcsolatára *Johann Mathias Korabinsky:* Geographisch-historisches und Produkten Lexikon von Ungarn. Pressburg 1786, 327. — Gundaker Ludwig von Althan személyére *W. Pauker* i. m. I. 7. és *Kapossy János:* Magyar művészeti akadémia terve a XVIII. században. Levéltári Közlemények, 1940, 339—350. — A két Fischer von Erlach, Theodor Strattmann és Batthyány II. Ádám kapcsolatára *Bruno Grimschitz:* Wiener Barockpaläste. Wien 1947. 18—19. és *Hans Sedlmayr:* Johann Bernhard Fischer von Erlach. Wien—München 1956, 43.

8 A zalaegerszegi megyeházára *Fára József:* Zala vármegye levéltára. Zalaegerszeg 1937, 6—7., amely szerint az épület 1729—30-ban épült fel Donato Felice de Allio tervei alapján. Az épületen jelenleg látható műemléki tábla szövegén Allio Ferenc szerepel. — A rohonci kastély 1727 és 1741 közötti átépítését tartalmazó kimutatás: OL Batthyány-lt. P. 1322. Építési iratok. 122. cs. f. 72.

9 Budapest műemlékei. I. Budapest 1955, 318—319.

10 Nevét csupán a budai Batthyány-palotával kapcsolatban említik. *Schoen Arnold:* A budai építészet mesterei Mária Terézia uralkodásától a Szépítési Bizottság megalakulásáig. 1740—1808, Művészettörténeti Értesítő VI. 1957, 300. Százmazása ismeretlen, valószínűleg ő is bécsi volt, ahol a 18. század elején Johann Lucas von Hildebrandt építésvezetőjeként működött egy Leopold Giessl nevű kőművesmester, l. *Renate Wagner-Rieger:* Das wiener Bürgerhaus des Barock und Klassicismus. Wien 1959, 311. — Giessl aláírásai négy évtizeden keresztül szerepelnek a fél- vagy egészéves „Körmender Bauamts Extract", „Summerischer Extract aus der Körmender Bau-Amts Rechnung" címeket viselő elszámolásokon, tételes és összesítő jelentéseken, de neve egyéb iratokon, költségvetéseken, sőt tervrajzokon is megtalálható. A róla szóló első, 1736. szeptember 9-i keltezéssel készített „Bau Ambths Liquidation": OL Batthyány-lt. P. 1313. Rohonci levéltár. 120. cs. 4. fasc. fóliázatlan anyagában. Utolsó ismert adata 1768-ból: uo. P. 1317. Batthyány Lajos nádor iratai, 32. cs. fóliázatlan. — Működésének ismertetése az azt tartalmazó levéltári anyaggal — amely nem szakítható ki a körmendi uradalmi építési hivatal történetéből — külön tanulmányt igényel.

FÜGGELÉK

1733. április 17. Körmend. — Az elhunyt építési írnok hátrahagyott ingóságainak leltára, 11 oldalas tabellás összeírás Georg Johann Ruprecht Buchhalter és Georg Hoanzl Hofrichter pecsétes aláírásával, „Körmender Seeliger Bau Schreiber Mobilien Inventarium de A° 1733. Über die, des Seeliger Bau Schreibers befundene Verlossenschaft, . . . abrissen und Schnitten . . . " címmel. OL. Batthyány cs. lt. P. 1313. Rohonci levéltár. 122. csomó, fasc. 26.

„No. 1. Mappa des Terrenum der Herrschaft Körmendt. Enthaltendt Sub Nro 1mo Stück 1.
2. Ein gleich Kleinere Delineation No. 2° Stück 1
3. grund Riß Sub No. 1. 2. et 3 von meister allio des Schlosses Stück 3
4. Sub No. 4. Ing. von meister Allio faczada von dem Schloß Stück 1
5. abriß des völligen Prospect Inn und auß wendig de Schlosses sambt den gardten No. 5to Stück 1
6. abriß des Dach Stuhl von Egersegh Stück 1
7. faczada von seel. Bau-schreiber des Schlosses No. 6 Stück 1
8. grundt und Profil Riß Sub. No. 7. 8. 9. 10. et 11. Stück 52
9. Copien von deren grundt- und Profil Rißen Sub. No. 1 et 13. Stück 2
10. grundt und Profil Riß von deren Köllern. No. 14 et 15. Stück 2
11. Profil von dach Stuhl No. 16 et 17. Stück 2
12. Item beÿ dem Zimmer Palier der gleichen Stück 1
13. grundt Riß von der Haubt Stiege von dem Steinmetzer No. 18. Stück 1
14. Maculár Copia von der Nadasder Kürchen No. 19. Stück 1
15. Profil den erhőhung des Saals in dem Schloß Rechnitz Betreffend No. 20. Stück 1
16. Profil über der Veränderte Wohnung der sem Brandtwein Haus No. 21. Stück 1
17. grundt und Profil Riß von der Salaterena beÿm Maurer Pallier Stück 2"

ANGABEN ZUM SCHAFFEN DES KAISERLICHEN UND KÖNIGLICHEN ARCHITEKTEN DONATO FELICE DE ALLIO (1677—1761) IN UNGARN

Unter den ursprünglich aus dem Batthyány-Archiv in Körmend aus dem 18. Jahrhundert stammenden, nun im Budapester Landesarchiv aufbewahrten Urkunden kam eine 27 Entwürfe beinhaltende deutschsprachige Liste zum Vorschein, die zum Inventar der Wohnung des im Frühjahr 1733 verstorbenen Bauschreibers Andreas Miller in Körmend gehörte. Die Entwürfe, die in der Liste angegeben sind, waren die Pläne für den Umbau der Schlösser zu Körmend und Rohonc, sowie für den Bau des Rathauses zu Zalaegerszeg, der Kirche des Dorfes Nádasd, das zum Dominium von Körmend gehört, und für sonstige Bauten des Körmender Dominiums. Bei der Anführung der drei Grundrisse und des Fassadenentwurfs des Körmender Schlosses wurde angemerkt, dass diese »von meister Allio« stammten.

Die Zeichnungen sind leider verlorengegangen, oder sie befinden sich noch unentdeckt in den noch nicht erforschten Urkunden des Batthyány-Archivs. Nur eine kleine Detailzeichnung ist bekannt, diese stellt die »Sala terrena« des Hauptgebäudes des Körmender Schlosses dar und an ihr ist die Signatur Franz Allio zu lesen. Die ungarische Barockforschung hat aufgrund der Unterschrift auch bisher schon vermutet, dass mit der Schaffung des barocken Schlossenembles von Körmend die Allios zu tun hatten.

Auf der Grundlage der aus 1733 stammenden Liste kann behauptet werden, dass der Meister des 1727 begonnenen Barockumbaus des Rohoncer und des 1730 begonnenen Umbaus des Körmender Schlosses der kaiserliche und königliche Architekt Donato Felice de Allio war. Der Unterzeichner der Körmender Detailzeichnung, Franz oder Francesco Allio war sein Sohn, der von Wien über Klosterneuburg und Körmend bis Zalaegerszeg als Leiter der Bauarbeiten an den von seinem Vater entworfenen Gebäude bis zu seinem 1736 erfolgten Tod tätig war.

Von dem in der Liste der Entwürfe angegebenen Rathaus von Zalaegerszeg war auch bisher bekannt, dass sein Meister Allio der Aeltere war. Das Feld seiner Betätigung im damaligen Ungarn, dazu gehörten das in der Burg von Buda erbaute Militärmagazin und die Kapuzinerkirche von Pressburg, kann nun, der Liste zufolge, um die Schlösser von Rohonc und Körmend, sowie um mehrere kleine Gebäude des Körmender Dominiums erweitert werden. Wegen seiner auffallenden Aehnlichkeit mit der Architektur des Schlosses zu Körmend ist wahrscheinlich auch der in den 1740er Jahren erbaut Palais Batthyány in Buda seinen Werken zuzurechnen. Von diesem sind mehrere Entwürfe erhalten geblieben, an einem dieser ist der Name Joseph Giessl zu lesen. Den Urkunden des Batthyány-Archivs zufolge war Giessl von 1733 bis 1768 der Leiter des Bauamtes des Körmender Dominiums mit Sitz in Körmend. Urkunden und Zeichnungen, die von ihm signiert erhalten geblieben sind, zeugen davon, dass er als Ingenieur für die Bautätigkeit in den Batthyány-Dominien verantwortlich und kein Bauarchitekt war. Das kann ein weiterer Beweis dafür sein, dass als Architekt des Palais in der Burg von Buda Donato Felice de Allio betrachtet werden muss.

de ALLIO, Donato Felice epitèn

M.O.K.

Donáto Felice Allio

A zalaegerszegi vármegyeházát épitette.

/Magyar Müvészet Lexikona/

Mojzer Miklós: A váci barokk rezidencia.
Müv. Ért. 1960. 4. sz. 288. old.

So.

Donato Attio

és ifj. Fischer von Erlach lennének az v. Eötvös Loránd u. Egyetemi templom tervezői.

Merza László, Mernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 13351

2741

M.D.K.

Allio Ferenc, bécsi építész

emelte 1730-1732 körök, az egyhori zalaegerszegi végvár helyén, a mai épületet, a régi vármegyeházát.

Huba László: Budapest - Somogy - Zala

Bp. /é.n./, Panoráma, /Magyarország irásban és képben 11.köt./

107. old.

Allio Ferenc bécsi építész M.D.K.

Zalaegerszeg, régi vármegyeháza
1730-32.
(432. kép)

Gentl. Müzeml. 1959 I. 434.

Franz Alliò

és apja Donato Felice Alliò tervezői
a zalaegerszegi régi megyeházának
(1730-32).

Voit Pál: A barokk Magyarországon,
Budapest, 1970. 152 p

4.30

ALLIO, Franz

Kostyál László: Gróf Batthyány Lajos mint mecénás. = Magyar Művészeti Fórum, 1, 1998, 1. 40–43. s. ill

tár, II. Országos Széchényi Könyvtár, III. Sz
rajzi Múzeum, V. az Országos Természett
Országos Főfelügyelősége. Ez utóbbi a törv
Magyar Nemzeti Múzeum szervezetéhez ka
itől elkülönített, de annak önkormányzati s
Nemzeti Múzeum és a Főfelügyelőség hatásk
együttműködésének és egységes szempontú
álló országos főfelügyelő tisztsége tisztelet
Nemzeti Múzeum munkatársai és alkalmazot
állami költségvetést.

Az 1881. évi XXXIX. t.c. a műemléke
szervezeti és személyzeti viszonyait az 1922.
bályozta. A többi közgyűjteményről és az ir
levéltárügy némely kérdésinek rendezéséről
évszázad alatt kialakult törvényi rendszer vég
és jogi és közigazgatási eszközökkel felépítet
telem, az anyagi és intézményi feltételek konc

Állinger András

Asztalosmester butorokat készített

Ihlytartótanács számára

Bendefy L – Pataki J. V. Rejtett kiesek levéltáraínkban

Műemlékvédelem 1964. 1sz. 40. l.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Allmer J.P.C.

rézm.

Alexandra Pavlovna
nagyhercegnő és József
nádor eljegyzési képe.
Rézm.
fenti metszete, Bécs
1800.

Repr.

Lestyán Sándor:
József nádor. Egy
alkotó élet irásban
és képben. 1776-1847.
Bp 1943.

Thieme-Becker sem tud
többet mola

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Álló Gyula MDK

festő

A szlovákiai magyar müvészek albuma.
Esti Magyarország 1942. jun. 3.

 M. D. K.

Álló Gyula, festő, 1901

a bécsi akadémián a festés mellett a restaurálási szakot is elvégezte Bratislava környékének, a Duna völgynek és Csalóköznek a festő je lett. Biskupicén telepedett le Testett portrékat, tájképeket és csendéleteket. A festés mellett álandóan, foglalkozott restav-

Marian Vaross: Slovenské výtvarné umenie 1918-1945.

1960 162. old.

Ákó Gyula festő 1901
rálással, számos műemléket restaurált. Bratislavában 1937–45-ig a „Kunstverein" mellett magán festő iskolája volt. – „A kis Dunán" olaj, 1942-körül. 164. old.

Marian Váross: Slovenské výtvarné umenie 1918–1945.

1960. 162. old.

Álló Gyula

akadémiai festő 1901 április 4.-én született Csentőfa községben. Tanulmányait Mally Gusztávnál kezdte, majd a bécsi képzőművészeti akadémián André és Fachringer professzorok növendéke volt. Németországi és párisi tanulmányutjai után hazatért. Portrékat, faluképeket és Kis-dunatájakat fest. Komáromban, majd a Pozsony melletti Szunyogdi -ban lakik.

Mihalik Sándor dr
közlése

Álló Gyula

festő

MANY.

FEHÉRVÁRY GÉZA BÁRÓ
honvédelmi és ideigl. földmivelésügyi miniszter.

SZILÁGYI DEZSŐ
igazságügyminiszter.

Álló Gyula

ÁLLÓ GYULA KIÁLLITÁSA POZSONYBAN. A szlovákiai magyar művészgárda egyik erős egyénisége Álló Gyula, aki a bécsi képzőművsézeti főiskolát végezte, majd külföldi tanulmányutjai után a Csallóközbe vonult vissza és ott dolgozik, a pozsonyi Képzőművészeti Egyesület helyiségében rendezte önálló grafikai kiállítását. Festményei ennek a visszavonulásnak a termékei: dunamenti tájak, csallóközi faluvégek. Mind komoly tudásról és művészi felkészültségről tesznek tanuságot.

Művészet

1938. 18 - 19 sz.

Bosiček

megrova

Álló Gyula

festő

l.

A szlovákiai magyarság élete. 1938-1942.

Bp. 1942.

166. l.

Szent Domokos Képe VIII. 136.

Álló Gyula

festő

Csallóköz.

Cród

Brogyányi Kálmán:

A Sz. U. M.* pozsonyi kiállítása. Forum 1937.

(magyar rész) 25. l.

Két dunamenti táj-

Keppel szerepelt.

* Szloverdói Úttörő

Művészek

Budapesti Kereskedelemtörténeti Kiállítás

VIII. 162

Állo Gyula

festő

koll. kiáll. Pozsonyban

a Pressburger Kunst-

verein-ban.

Tájképek a Duna vidé-

kéről, arcképek.

Broggányi, Koloman

Pressburger Ausstellun-

gen. Forum. 1938. 95. l.

Álló Gyula

írod

z

Brogyányi Kálmán

A szlovákiai magyar
művészek albuma.
Pozsony, 1942

Hello Lyrie

Hey

Everything Fabian

Ok absolutely wrapped
musically albums.

Cheers, Lyri

Álló

pozsonyi festő

l.

megjelenik N

Forum (Neuer rév)

1937. 93. l.

~~(K. B. l.:~~ Die Ausstellung des S. U. M. in Pressburg.)

Ez Brogyanyi Kálmán

cikke:

ÁLLÓ Gyula

Vörösmarty Geza: Búcsú Álló Gyula festőművésztől.
= MN XLVII. 237. 1984. okt. 10. 6. p.

(1900-1984) 1960-óta Aszódon élt.

2. sz. melléklet

)l. évi kiutazási terve

élja	4. Kiküldetés dátuma	5. Külföldön töltött napok száma	6. A ktg-eket vállaló intézmény /MTA v. intézet ill. egyéb/ dev.	Ft

Állá Gyula „festő"

Ľud. Bratislava
1953 FEB. — 7

Na okraj výstavy Júliusa Álló

V výstavných miestnostiach Ústredného zväzu čs. výtvarných umelcov — krajského strediska v Bratislave na Hviezdoslavovom námestí č. 16 otvorili v týchto dňoch súbornú výstavu aka-

Július Álló: Umelcova matka, olej.

demického maliara Júliusa Állóva. Na výstave, starostlivo vybranej i inštalovanej, je shromaždených 46 Állóvých prac, poväčšine pastelov a akvarelov, teda techník, ktoré najviac vyhovujú založeniu umelcovmu a obsahu jeho diel. Ak by sme vychádzali z tejto obsahovej náplne vystavených obrazov, ale aj z ich zvládnutia a farebného zvýraznenia, javí sa nám Július Álló predovšetkým ako krajinár, maliar juhoslovenskej roviny, ako umelec prírodných krás a nálad. Už názvy jeho obrazov: Letný deň, Pred večerom, Pred búrkou, Ráno, V daždi a pod. svedčia o tom, že Állóovi nejde iba o zvýraznenie videného, ale i o vystihnutie primeranej nálady a atmosféry. Pri tom Álló sotrváva prísne na báze požiadaviek realistického maliarstva, lebo veď celý jeho život viedol ho k tomuto umeleckému smeru.

Akad. maliar Július Álló narodil sa 4. apríla 1901 v Čechovej pri Dunajskej Strede na Žitnom Ostrove. Ako jeden z deviatich detí maloroľníka musel už od detstva pracovať na majeri a neskoršie, keď sa bol vyučil kováčstvu, stal sa strojníkom na veľkostatku. Jeho samorastlý talent nútil ho však, aby sa nespreneveril maľovaniu, ale až neskoršie, už ako dospelý mladík, dostáva sa do súkromnej školy nedávno zomrelého nestora slovenských maliarov Gustáva Mallého. Potom pomocou rozličných podpôr dosiahne stredoškolské vzdelanie a dostáva sa na štúdia do Viedne, kde sa v školách prof. Fahringera a Andriho zdokonalí aj v reštaurátorstve a maľbe fresiek. Po siedmych rokoch svedomitého a dôkladného štúdia usadil sa opäť vo svojom rodnom kraji, na Žitnom Ostrove a neskôr v Podunajských Biskupiciach, kde žije dodnes.

Už sme povedali, že južné Slovensko získalo v Júliusovi Állóvovi citlivého a vnímavého tlmočníka svojich osobitných krás. A jeho obrazy svedčia vskutku o umelcovom úprimnom príklone ku krásam tohto kraja. Pokojná krajina, prezrádzajúca svoju bohatosť a úrodnosť, sálajúca horúčava letného dňa a dýchajúca pokojom pred letným dažďom — to sú časté predmety umeleckého záujmu Állóva — maliara nálad. V jeho obrazoch, kompozične a farebne dobre zvládnutých, chýba nám však jedno — človek. No na okraj tejto otázky správne odpovedá Dr. Ivan Rutkay-Nedecký, ktorý v programe k výstave poznamenáva, že Álló v minulosti neuvádzal do svojich obrazov človeka preto, lebo jeho údeľ za kapitalizmu nebol by harmonizoval s tou pokojnou krásou juhoslovenskej krajiny, ktorá bola prvoradým cieľom maliarovým. V Állóvovej tvorbe však teraz, keď sa stal maliarom JRD, nastala aj v tomto smere zmena. Človek so svojou prácou a svojím pomocníkom — strojom, stávajú sa organickou súčasťou kompozície Állóových prác a on stáva sa maliarom, ospevujúcim nový radostný život roľníka, družstevníka, zbaveného púť starého spoločenského poriadku. Aj teraz, hoci umelec prešiel v minulosti rozličnými školami a prichádzal do styku s rozličnými umeleckými smermi a prúdmi, zostáva na platforme realizmu, čo sa najvýraznejšie zračí na jeho portrétoch, z ktorých na výstave upútajú pozornosť najmä portrét umelcovej matky, umelcovej manželky a dva autoportréty. Állóvova výstava, svedčiaca o tom, že ide o maliara, ktorý dobre ovláda kresbu a vie obrazu dať patričnú náladu a atmosféru, zaslúži pozornosť. Potrvá do 15. februára t. r. a je otvorená denne od 9. — 18. hod.

(s)

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
BUDAPEST, VII., LENIN-KÖRÚT 9—11
TELEFON: 227-651, 221-285

v novembri 1952 nielen vyniesol najavo osobnú účasť bývalého vyslanca Kubového na protičeskoslovenskej špionáži — čo bolo tiež bezprostrednou príčinou československej žiadosti o jeho odvolanie — ale súčasne s neobyčajne dôkaznou silou odhalil pravú tvár i iných izraelských diplomatov v Československu vôbec.

Diplomatickí predstavitelia izraelskej vlády v Československej republike, ako aj členovia izraelského vyslanectva v Prahe, zastávali väčšinou pred nástupom do diplomatickej služby v Československu dôležité postavenie v izraelskom alebo i v medzinárodnom sionistickom hnutí. Tak E. Ueberall bol od konca vojny poverený politickým oddelením Jewish Agency »špeciálnym poslaním« vo východnej Európe a neskoršie bol pridelený k jej parížskemu vedeniu. Prinajmenšom práve tak významným sionistickým činiteľom bol i nástupca p. Elyashiva Dr. Kubový, ktorý bol jedným z popredných členov a funkcionárov Svetového židovského kongresu a — čo nie je bez zaujímavosti — vedúcim funkcionárom amerických sionistických organizácií.

Bolo to predovšetkým toto postavenie v medzinárodných sionistických organizáciách, ktoré Ueberalla, Elyashivu, Kubového a ďalších kvalifikovalo na vysoké diplomatické funkcie na izraelskom vyslanectve v Prahe a dávalo náplň ich skutočnému poslaniu v Československu. Štvorročné československé skúsenosti a skutočnosti, ktoré vyšly najavo v procese s protištátnym sprisahaneckým centrom, ukazujú celkom jasne, že prevážna časť izraelských diplomatov prichádzala do Prahy s dvojakým poverením: s jedným oficiálnym u československej vlády, s druhým síce neoficiálnym, zato však v skutočnosti hlavným poverením u československej agentúry medzinárodného sionizmu, ktorá mala svojich predstaviteľov rozostavených na dôležitých miestach v československom politickom a hospodárskom aparáte.

Opierajúc sa o osobné styky a rafinovane využívajúc ilegálne spojenia so zločinnými sionistickými agentmi v Československu, diplomatickí predstavitelia štátu Izrael v postavení samozvaných nunciov medzinárodného sionizmu najhrubším spôsobom zasahovali do vnútorných vecí Československa, organizovali a uskutočňovali špionážnu a záškodnícku činnosť proti Československej republike.

Trúfalosť a arogantnosť izraelských sionistických agentov v Československu, ktorí po vzniku štátu Izrael a po nadviazaní diplomatických stykov s Československom svoju špionážnu a záškodnícku protičeskoslovenskú činnosť krylí izraelskými diplomatickými pasmi, stúpala tou mierou, ako izraelské vládnuce kruhy zaťahovaly nový štát do stále zrejmejšej hospodárskej a politickej závislosti na Spojených štátoch amerických a ako americkí imperialisti

svetľovať ho ako prejav antisemitizmu československého ľudu, je odsúdené na neúspech. Z vyhlásení najvyšších predstaviteľov Československej republiky jasne vyplýva, že antisemitizmus ako rasistická ideológia a nástroj politiky hlavného šéfa Izraela a jeho spojencov, je československému pracujúcemu ľudu a celému systému ľudovej demokracie absolútne cudzí a nepriateľný. Avšak na druhej strane je práve tak jasné, že ani pre buržoázny nacionalistický sionizmus, organizácie ktorého sa po vzniku a v dôsledku podrobenia sa štátu Izrael Amerike stały odnožou americkej špionážnej služby, nie je a nebude v Československu miesta.

Izraelská vláda umele vyprovokovala a zámerne živí nenávistnú a lživú protičeskoslovenskú kampaň, ktorej priamym dôsledkom o. i. boly už dva atentáty sionistických fašistov proti budove vyslanectva Československej republiky v Tel-Avive. Vyvolaním aktov nepriateľstva proti Československej republike a podnecovaním nízkych šovinistických pudov usiluje sa izraelská vláda jednak odviesť pozornosť nespokojných zbedačovaných más izraelských pracujúcich od stále vzrastajúcich hospodárskych ťažkostí, spôsobených militarizáciou izraelského hospodárstva v dôsledku jeho stále väčšej závislosti na Spojených štátoch amerických, jednak všemožne podporovať americkú politiku rozdúchavania »studenej vojny« a príprav agresie proti Sovietskemu zväzu, krajinám ľudovej demokracie — a teda i proti Československej republike.

Takáto politika izraelskej vlády nemôže byť a nie je prínosom k upevneniu československo-izraelských vzťahov, ktorých zachovanie a rozvoj na základni naprostej rovnoprávnosti a pri vzájomnom rešpektovaní štátnej suverenity je neotrasiteľnou zásadou československej zahraničnej politiky. Táto zásada je neslučiteľná s politikou vydierania a jednostranných výhod, s politikou zasahovania do vnútorných vecí a účasti na protištátnych akciách, ku ktorej sa uchýlila a ktorú vo vzťahoch k Československu uskutočňovala izraelská vláda.

Ak bude izraelská vláda i naďalej pokračovať

Álló Gula, testő

Álló výstava kritikov z Kiáh. Lás

Jubilejná výstava Júliusa Állóva

Krajské stredisko Sväzu československých výtvarných umelcov jubilejnými výstavami maliarov, sochárov a grafikov dáva príležitosť našej verejnosti zoznámiť sa s dielami výtvarných umelcov, s ich prácou i životom.

Takouto príležitosťou je aj výstava maliara a konzervátora Júliusa Állóva, usporiadaná pri príležitosti jeho 50. narodenín. Vystavenými krajinkami, zátišiami a portrétmi sbližuje nás výstava s jeho umeleckým náhľadom a cítením. Krajinky, ktoré svojou presvedčivosťou najviac upútajú záujem návštevníkov, tvoria ťažisko umelcovej tvorby a predstavujú jednotlivé fázy jeho umeleckého vývinu. Portréty Állóva svedčia o realistickej kresebnej a farebnej príprave, no bez prenikavého psychologického poznania človeka. Svojím farebným a náladovým akordom neprinášajú ten dobre vyladený dojem, ktorý tak zdravo, jasne znie v jeho krajinkách.

Július Álló: Tri staré topole, pastel 1950

Z Állových krajiniek na nás predovšetkým mocne zapôsobí láska k rodnej pôde, ku všetkým intímnym zákutiam a ohybom Malého Dunaja, ktoré pri bohatstve detailných záberov stavia na mohutnú rozložitú plochu Podunajskej nížiny a hladinu pokojne plynúcej rieky. Z tohto vyplýva citový dojem veľkého, ďalekého priestoru i z najmenšej krajinky. Aj uzavreto stavané zákutia sú naplnené veľkou otvorenou, zo všetkého dýchajúcou bliskosťou prírody.

Álló čaro týchto nespočetných nálad, krovinatých brehov rieky, žltých páľav dolnozemského leta, teplých šedých farieb letných večerov, ostrých kontrastných leskov svitaní nad Dunajom pozná a stále znova poznáva dlhoročným štúdiom.

Állóva životná dráha presvedčuje o sile vzťahu k svojmu kraju a o húževnatom prekonávaní prekážok, stojacich v ceste umeleckému výrazu tohto vzťahu. Narodil sa v Čechovej na Žitnom Ostrove, ako syn maloroľníka. Už v útlom detstve musel si sám zarábať na živobytie a na vzdelávanie. Pracoval na veľkostatku, neskôr bol strojníkom, kým skončil súkromne gymnázium. No medzitým už navštevoval maliarsku školu Gustava Mallého v Bratislave, upozornil na seba svojou prácou a na štipendium krajinského úradu dostáva sa na viedenskú Akadémiu k prof. Andrimu a Fahringerovi. Po siedmich rokoch štúdia, precestoval Holandsko, pobudol v Paríži. Záujem o holandských majstrov a krajinkárov barbizonskej školy, predovšetkým Corota, viedol ho k bližšiemu poznaniu ich vysokého majstrovstva. Pod ich vplyvom zobrazuje Álló vo svojich starších krajinkách človeka ako nedeliteľnú súčiastku prírody v krajine. Pravda, v jeho prácach s tematikou z JRD dostáva človek významnejšie miesto, je v strede jeho maliarskeho záujmu, pretože prináša nový, plodnejší vzťah umelcov k prírode, tak veľkoryso pretváranej ľudskou prácou. Celkový pohľad na Állove krajinky ukázal, že sme poznali umelecké diela, ktoré svojím podrobným štúdiom a typizáciou určitej krajiny, jej početnými charakteristickými obmenami, sú základom pre životné dielo, pre širšie poňatie našej krajiny, pre hlbší obdiv a vlastenecký lásku k nej.

Alina Ferdinandy

Z REDAKČN

Pravda, Bratislava
1953 FEB 19
LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
BUDAPEST, VII., LENIN-KÖRÚT 9—11
TELEFON: 227-651, 221-285

„Autobus nám

Pracujúci na výstavbe jab
ského tunela sa potešili ra
zpráve, že im Povereníctvo d
pridelilo autobus Škoda, ktorý ma
robiť posilové spoje medzi Rožňa-
vou, Jablonovom n/T. a Turňou
n/B. Úsmev vďaky bolo vidno na
tvárach pracujúcich Tunelstavu,
keď koncom januára prišiel cez Ja-
blonov autobus Škoda s veľkou ta-
buľou, hlásajúcou: „Prednostne pre
pracujúcich na jablonovskom tu-
neli". Prišla sobota a brigádnici
chceli ísť k svojim rodinám. Netr-
pezlivo čakali na svoj autobus. No
čakali márne! Prišiel pondelok, bo-
lo treba nastúpiť včas do práce. Na
stanici v Turni čakaly desiatky a na
stanici v Rožňave stovky brigádni-
kov na autobus s veľkou tabuľou.
Riadny spoj štátnej linky bol úplne
preplnený. Výsledok — absencia.
A takto išiel pondelok za pondel-
kom, až sme prišli na koreň chyby.
Išli sme do Rožňavy za garážmaj-
strom ČSAD, s. Kirnerom. Vytýkali
sme mu, prečo nepristaví pridelený
autobus. Najprv bol s. Kirner ticho
a po krátkej prestávke povedal: „Je
pravda, že došiel jeden autobus
Škoda pre vašich robotníkov, ale
vou.

Ako sme zistili, viezlo sa v auto-
buse asi desať ľudí do Lipovníka,
desať do Jablonova a dvadsať ku-
lackých žien do Hrhova, ktoré sa
vracaly z bohatého trhu z Rožňavy.
Do Turne došiel autobus skoro
prázdny. Súdruh Šári, ako aj iní
robotníci z Tunelstavu, sa o celej
situácii vyjadrili: „Autobus nám
dali, ale ho nemáme!"

Čo je dôležitejšie? Predpoludním
vypraviť autobus s niekoľkými ľuď-
mi na trh, alebo odviezť stovky
pracujúcich na stavbu jablonov-
ského tunela? Keď Povereníctvo
dopravy pridelilo autobus pre pra-
covníkov Trate družby — stavbu
jablonovského tunela, ktorá je
vládnou úlohou, nemá nikto právo
disponovať ním podľa vlastnej vô-
le. Pracovníci ČSAD porušili štát-
nu disciplínu, keď svesili tabuľu
s nápisom „Prednostne pre pracu-
júcich na jablonovskom tuneli" a
použili autobus na inú linku.

Števo Kováč,
Tunelstav, Jablonov

Vzorne slúžia spotrebiteľom

So záujmom čítam v Pravde re-
dakčnú poštu a sledujem ako napra-
vujete krivdu. Chcem vám napísať,
že sú aj také prípady, keď závody
vychádzajú spotrebiteľom v ústrety.
Kúpil som si v Technokove v Nitre
kuchynský sporák značky Caloria,
ktorý vyrobil národný podnik Calo-
ria Příbram. Dopravou sa zo sporáka
vytĺkol šamot. Napísal som firme
Caloria do Příbrami a žiadal som
o radu, čo mám robiť. Poslali mi
šamot a zároveň ma poučili, ako si
mám sporák opraviť. Zakúrili sme,
ale rúra nepiekla. Keď som sa ich
znovu spýtal čo robiť, poslali mi
svojho montéra, ktorý mi sporák
opravil. Teraz nám sporák pečie
veľmi dobre. Opravu mi urobili bez-
platne.

Bohumil Svoboda,
Radošiná

Drahé vedrá

Novozaložené jednotné roľnícke
družstvo III. typu v Spišskom Hrho-
ve potrebovalo súrne vedrá pre
napájanie dobytka. Objednali sme
ich u komunálneho podniku v Le-
voči. Koncom decembra sme sku-
točne dostali 12 kusov pocínkova-
ných vedier. Ale aké bolo naše
prekvapenie, keď sme 24. januára
dostali faktúru, v ktorej nám účto-
vali za 12 plechových vedier 1110
Kčs, t. j. kus po 92.50 Kčs. K tomu
prirážkovú daň 175%, t. j. 1942.50,
spolu 3052.50 Kčs. Teda komunálny
podnik nám za jedno plechové vedro
podľa faktúry účtoval i s daňou
254.30 Kčs, hoci sme ich v obchode
mohli voľne kúpiť asi po 120 Kčs
kus. Vedrá z komunálneho podniku
nám teda vyšly — nevedno prečo —
veľmi draho.

Martin Zentkovič,
účtovník JRD
Spišský Hrhov

PO STOPE KRITIKY

— ★ —

Nie je meter ako meter

Dňa 5 februára 1953 sme uverej-
nili list súdruha Pavla Adamca
z Bánoviec nad Bebravou, v ktorom
sa ponosoval na vedúcu závodnej
predajne Odevného obchodu Vie-
chovú, že okráda spotrebiteľov
o látku. Povereníctvo obchodu tento
prípad vyšetrovalo a napísali nám,
že sťažnosť sa zakladá na pravde
prípadoch o 8 cm a v jednom prípa-
de o 7 cm. Vedúcu predajne Vie-
chovú prepustili zo služieb Odevného
obchodu a bleskovkami zverejňujú
tento prípad aj v iných predajniach.
Povereníctvo obchodu zároveň upo-
zorňuje spotrebiteľov, že v predaj-
niach Odevného obchodu sú umies-

Allo Gejza,

Bratislava

UJ SZÓ

A magyar képzőművészet útja

Irta: PÓR BERTALAN

A [illegible] magyar felsőbbéri-főkapitalista rendszer kultúrája egy kisszámú uralkodó réteg osztálykultúrája volt, amiből csaknem az egész dolgozó magyar nép ki volt rekesztve.

A rendszer művészetellenessége a valódi jó művészet terjedését minden hatalmi eszközével megakadályozta, hogy így az elnyomott dolgozó népet a művészet felemelő, nevelő hatásától elzárhassa. Minden művészetellenessége ellenére azt mégis jól látta, hogy az igazi művészet csak a valóság felfedezése, annak ábrázolása lehet s ezért ennek tudatosító hatásától uralkodó helyzete megrendülését féltette, ezért háttérbe szorította, mellőzte, rosszindulatú kritika tárgyává tette és tétette az ez irányú törekvéseket. Hivatalossá emelte azt a művészetet, amely meghamisította a történelmi mozzanatokat, elferdítette, szépítette az akkori társadalom képét s támogatásban kizárólag az uralkodó réteget kiszolgáló gicses, valóságot meghamisító művészetet részesítette.

A felszabadulás előtt csak néhány művésznek sikerült áttörnie az útjába gördített, reakciót védő akadályokat s megteremtenie a valóban nemes, igaz művészetet: a magyar ugar, táj, a magyar ember, a magyar valóságnak művész szemével nézett ábrázolását.

Sorsdöntő fordulatnak kellett bekövetkeznie, hogy a magyar művészek újra megtalálják az aktualitását soha el nem vesztő, maradandó értékű művészet útját. Annak a művészetnek útját, amely mindenkor a nép, az őt körülvevő élet igaz valóságát kifejezve, nem öncélú alkotásokat teremt, hanem a művész magas társadalmi hivatását szem előtt tartva: szépségen keresztül magasabbrendű emberségre nevel.

Ezt a sorsdöntő fordulatot a Vörös Hadseregnek a fasizmuson aratott nagy győzelmei hozták meg.

A dicső Vörös Hadsereg 1945-ben Magyarországot is felszabadította a hitleri és a magyar reakció béklyóitól és ezzel összeomlott az elfajult burzsoá művészet alapja, amely a művészeket távoltartotta a néptől s másrészt félrekenyen elzárta a népet a művészet szeretetétől és megértésétől.

A kapitalizmus népellenes rendszerét a szocializmust építő népi demokrácia, a nép uralma váltotta fel.

A szocialista irányban fejlődő ipar, a gazdasági viszonyok állandó javulása, párhuzamosan a népi demokrácia rendszerének, a nemzeti függetlenségnek erősödésével, megteremtette az alapot az egész magyar népet átlogó kultúrális felemelkedéshez is. Népi demokráciánkban ma már a művészet nem a kiváltságosak vékony rétegének kiszolgálója, hanem a Magyar Dolgozók Pártja kultúrpolitikájának eredményeként közügy lett, az egész dolgozó nép ügye.

A Magyar Népköztársaság Alkotmányának 53. §-a törvényerőre emelte a szocializmust építő magyar népnek a művészek felé küldött kívánságát: olyan alkotásokat vár tőlük, amelyek róluk szólnak, amelyeket megértenek, munkára lelkesíti őket s az új szocialista élet szépségeit, biztos igéretét tárják fel előttük. S ennek megfelelően az 53. § biztosítja „a nép életét, harcait, a valóságot ábrázoló, a nép győzelmeit hirdető művészet hathatós támogatását".

S valóban, történelmünk folyamán művészek soha olyan megbecsülésben, támogatásban nem részesültek, mint új társadalmi rendünkben. Szabadon alkothatnak, nem függnek kereskedelmi spekulációktól, megvásárolt sajtótól, úri protekcióktól. Szocializmust építő demokráciánkban a művészet nem önző spekulánsok magánügye s ügynökségek, kiadók meggazdagodásának forrása, hanem csakugyan az egész dolgozó nép ügye.

Államunk már a művészpályára készülő ifjúság ügyét — éppúgy, mint az egész magyar ifjúságét — a legnagyobb szeretettel karolja fel. Csak egy példát hozok fel. Míg a levitézlett úri Magyarországon a Képzőművészeti Akadémián 3—4 növendék részesült támogatásban, addig ma, — hasonlóan a többi főiskolákhoz — 320, főleg munkás és paraszt származású növendékekből, 280 részesül jelentős rendszeres havi támogatásban, s emellett rendkívül előnyös feltételek mellett diák étkezdék, korszerű, higiénikus diák-kollegiumok diák-szállók állnak rendelkezésükre úgy, hogy anyagi gondoktól mentesen szentelhetik magukat tanulmányaiknak.

Kormányunk az egyes művészeti ágakat szövetségekben szervezte meg, amelyeknek pompás otthonokat jutatott. Rendszeresen támogatja a néphez hű alkotó művészeket. Kitüntetésekben, jutalmakban, így a Kossuth-díjban és a nemrég alapított Munkácsy-díjban részesíti őket.

Az állam és a közületek állandóan vásárolják a képzőművészeti alkotásokat s a sok új középület építésével kapcsolatban számtalan díjazott pályázatot, megrendelést írnak ki. S mindez csak még kezdet. Művészetünk, művészeink eszmei, anyagi fejlődése párhuzamosan halad előre országunk politikai, gazdasági fejlődésével, erősödésével. Épül már a moszkvai nagyszerű földalatti vasút mintájára a budapesti metro, mely kormányunk rendelete értelmében művészeink részére nagy és gyönyörű feladatokat nyujt annak szocialista művészi alkotásokkal való díszítésével. S hogy csak egynéhányat említsünk ötéves tervünk nagy beruházásai közül: a dunapentelei Vasmű, a Dunavölgyi Timföldgyár építésének hatalmas eposza ezernyi lehetőséget nyujt a művészet minden ágának teremtő alkotásokra.

A tömegek művészi nevelése, akik a művészet nemesítő hatásától a régi rendben olyan bűnösen el voltak zárva, nagy lépésekben halad előre. Üzemek szabad iskoláiban számos dolgozó tanul ismert mesterek irányítása mellett. Új és új tehetségek bukannak fel a dolgozó tömegek mélyéből s mindjobban kihantakoznak a burzsoázia által lenézett, lekicsinylett munkás, paraszt fiatalok képességei.

Művésztársadalmunk nagy többsége a kezdeti habozás, bizonytalanság után mind szorosabban zárkózik fel népi demokráciánk mellé. Aldozatkészen vette ki részét a nagy országos akciókból s különösen a békeakciókból: a hazánkat, honvédségünket erősítő tervkölcsön, békekölcsönyt túljegyzésből, a stockholmi felhívás aláírásából, a koreai segélyakciókból.

De hitet vall épülő szocializmusunk mellett nem utolsó sorban azzal is, hogy magáévá teszi a szocialista kultúrpolitikát s állandóan fejleszti magát szakmailag a szocialista realizmus útján s elméletileg követi a Magyar Dolgozók Pártja eszmei iránymutatását.

A mult év augusztusában lezajlott „I. Magyar Képzőművészeti Kiállítás"-on a magyar művészek műveikkel bizonyítékát adták annak, hogy hozzájárultak azokhoz a kultúrtörekvésekhez, amelyekkel a művészetet a nép szolgálatába állítva, a dolgozók kultúrális felemelkedését, műveltségét szolgálják. Mert, mint Rákosi elvtárs mondotta: „Hogy élni tudjon valaki hazája javára a szabadság jogaival, ahhoz nemcsak jogok, nemcsak gazdasági lehetőségek kellenek, hanem kultúra és műveltség is."

Már a kiállítás előkészítése, megrendezése is egészen az Alkotmány új szellemének jegyében zajlott le.

A kiállítás előkészítésének egyik legdöntőbb, legmegtermékenyítőbb tényezőjét a szovjet festők előző kiállításának nagyszerű példaadása jelentette. E mellett éppoly fontos szerepet játszott Pártunknak, kormányunknak a Népművelési Minisztérium szervein keresztül a művészeknek nyujtott eszmei és anyagi segítsége. Uj volt a kiállításra kerülő művek megbirálásának módja is. A 33 tagból álló zsüri — elsősorban az eddigiektől — már nemcsak művészekből állott, hanem teljesjogú tagokként résztvettek bennük üzemeink, tömegszervezeteink küldöttei is. S így a műveket nemcsak mesterségbeli, művészi oldalról birálták meg, hanem, a munkásküldöttek pártos, meg nem alkuvó szempontja is döntően képviselte a dolgozók érdekeit a kialakuló vitákban. A zsürizésnek ez a haladó új módja mind a művészekre, mind a dolgozók küldötteire igen tanulságos volt és nevelő hatást gyakorolt.

Magának a kiállításnak gazdag, változatos anyaga megmutatta, hogy művészeink nagy többségükben megértették a hazánkban végbement nagy társadalmi átalakulást s a nemzeti hagyományok értékes elemeire támaszkodva, a dolgozók új követelményeinek megfelelően a valóság, a szocialista valóságnak útjára léptek. Arra az útra, amelyen haladva betölthetik nemes hivatásukat: résztvenni a szocializmus felépítésében, a szocialista ember kialakításában.

Rákosi elvtárs hangoztatta, hogy a kultúra s így a művészetek útján terjesztett eszmék, ha átmennek a tömegek tudatába, akkor ezek az eszmék a szocializmus legmagasabb igazságait megtestesítő új embertipusok, új hősök kialakításához vezetnek.

Természetes, hogy a magyar művészeknek még sok a polgári világból ittmaradt előítéletet, megszokást kell kiirtani magukból, hogy a kultúrális fronton is tisztán láthassák az ellenség fondorkodásait, amely a „művészet öncélúsága", a „tiszta művészet" s más kozmopolita jelszavakkal próbálkozik a művészeket a szocialista realizmus útjáról eltéríteni s a háborús célokat szolgáló nyugati formalizmus igája alatt tartani.

A magyar művészek nagy többsége azonban megértette a szovjet kultúra magasabbrendűségét s a szovjetművészek nagy példáját követve az imperialisták fokozódó háborús ténykedéseivel szemben még lelkesebben, még egységesebben sorakozik fel a szocialista kultúrát építő nagy Szovjetunionak s vezérének Sztálin elvtársnak magasra tartott békezászlaja mellé.

vetési átlagot ér el

tési átlaga 30 hektár volt, most tavasszal pedig napi 80 hektáros vetési átlagot értek el.

Ez pedig nagy különbség. Hát még ha hozzávesszük azt is, hogy az őszi vetés idején a szövetkezetnek 255 lova volt, tavasszal pedig csak 134 ló volt az egész állomány. Ez azt jelenti, hogy

fele lóállománnyal másfélszeres munkateljesítményt értek el

A szövetkezet még jobban akarja csökkenteni lóállományát. Ezt pedig csak úgy tudják megvalósítani, ha az érsekújvári állami traktorállomás teljesíti a reá hárult feladatokat.

Az érsekújvári állami traktorállomás vezetősége tekintse sürgős feladatának, hogy a még mindig fennálló hibákat mielőbb eltávolítsák.

Hogyan lehetséges, hogy a szövetkezet rendelkezésére bocsátott 10 traktorból 3—4 traktor állandóan rossz és üzemképtelen? Még az a lehetőség sincs megadva, hogy a traktorosok a hibákat a helyszínen kijavítsák, mert a legkisebb javításhoz szükséges szerszámok sincsenek meg. Így fordulhat aztán elő, hogyha a traktor munka közben defektet kap, akkor nincsen ragasztó, vagy ha van, akkor meg pumpa és kulcsok nincsenek, ha pedig esetleg mind a három volna, akkor meg hévér nincsen, hogy a gépet fel lehessen emelni.

Ezeken a hibákon pedig késedelem nélkül segíteni kell.

KERTÉSZ IMRE.

Új vetőagregátot állítottak össze a galántai traktorosok

A galántai állami traktorállomás központi javítóműhelyének dolgozói, Lopusný és Baán elvtársak, Hátas üzemvezető elvtárs javaslatára, munkaidejük után olyan

vetőagregátot állítottak össze, amellyel 8 órai munkaidő alatt 25 hektárt lehet bevetni.

Az elvtársak az új agregát segítségével nemcsak a vetést gyorsítják meg nagymértékben, hanem a munkát is leegyszerűsítették és újításukkal napi 1.580 korona megtakarítást érnek el.

Munkában a traktoros-brigád

A kubáni kolhoztagok a traktorállomások dolgozóival karöltve végzik a a tavasziak vetését. I. Bunejev, a „Szocialista Munak Hősének" traktoros brigádja is kivonult a földekre a krasznodari vidéken. Ez a brigád a szocialista verseny kezdeményezője, amelyben a szovjet tráktorosok a technika legmagasabb fokú kihasználásáért versenyeznek.

Ivan Bunejev így írja le brigádja munkáját a tavaszi vetésnél:

Traktoros brigádunk azokon a földeken dolgozik, amelyeken Grigorij Dolmatov növénytermelési brigádja munkálkodik a „Kommunizmushoz vezető út"-kolhozban. Az idén a traktorosok Grigorij Dolmatov brigádosaival karöltve arra törekszenek, hogy a gabonatermést hektáronként legalább hét mázsával felemeljék és hogy a napraforgónál, a gyapotnál és a kukoricánál is magasabb termést érjenek el.

A traktoros brigád tagjai megfontolták a lehetőségeket és elhatározták, hogy

minden egyes traktorral legkevesebb 1100 hektárt művelnek meg.

Ez annyit jelent, hogy 188 hektárral magasabb teljesítményt akarunk elérni, mint a mult évben. Ezenkívül

minden tizenegyedik nap a megtakarított üzemanyagból fogunk dolgozni és egy szezón alatt megtakarítjuk a gépek javítására megállapított összeg 20 százalékát.

Ha teljesítjük ezeket a kötelezettségvállalásokat, akkor hozzájárulunk hazánk még nagyobb megerősítéséhez, amely a béke harcosainak első soraiban halad. Ez annyit jelet, hogy kötelezettségvállalásunk teljesítésével hozzájárulunk a világ nemzeteinek a békéért folytatott harcához.

Amikor elvállaltuk ezeket a munkakötelezettségeket, akkor mindenekelőtt az eddigi munkával szerzett tapasztalatainkra támaszkodtunk. A mult évben az új munkamódszerek bevezetésével brigádunk túlhaladta a traktormunkák évi tervét, megtakarított az állam számára 1.473 kg üzemanyagot és csökkentette a traktormunkák termelési költségét 17.105 rubellel.

Már az első napokban is a legnagyobb rendben folytak a tavaszi munkák. A traktorok két váltásban dolgoznak. A vetést és a hengerzést az órás grafikon szerint végezzük. Minden egyes traktoros számára ki van dolgozva a saját és agregátja munkaterve, melyben pontosan meg van állapítva a munka helye és fajtája, valamint bevégzésének időpontja.

Az órás grafikon összeállításánál a földek tervére feljegyeztük az egyes táblák terjedelmét. A föld terjedelme és az agregát gyorsasága szerint állapítottuk meg az időt, amely alatt a traktor egyszer megkerüli a táblát, ebből pedig azt, hány ilyen fordulatot tehet az agregát egy óra alatt.

Ezt a grafikont az órával együtt elhelyeztük az egyes traktorokon, úgyhogy a traktoros állandóan szem előtt tarthatja.

Az idő nagyon fontos tényező a földmunkáknál. Az órás grafikont olyan pontosan tartjuk be, mint a vasúton a menetrendet. Minden egyes perccel számolunk és időmegtakarításra törekszünk. Például az üzemanyagot is egyenesen a földön egészítjük ki. Ezt úgy tudjuk megvalósítani, hogy az egyes táblák különböző részein üzemanyag- és víztartályokat helyeztünk el. Amikor a traktor megműveli a föld bizonyos részét, akkor a traktoros gyorsan vizet és üzemanyagot vesz fel. A vetőmagot munkaközben helyezzük el a gépbe.

Az összes tavaszi munkákat szoros együttműködésben végezzük a kolhoz növénytermelési brigádjával. A kolhoztagok gondoskodtak arról, hogy a mi munkánk simán folyjon és hogy napról napra emelni tudjuk teljesítményünket. Hogy is ne, hiszen közös a célunk: a tavaszi vetés minél előbbi megvalósítása. A kolhoz a mellékfelszerelések körüli munkákra a legjobb dolgozókat bocsátotta rendelkezésünkre.

Brigádunk

a tavaszi munkák megkezdése óta állandóan túlhaladja a normát.

Eleinte Vladimír Zajkin volt a legjobb traktoros. Tapasztalataival és munkamódszerével munkaértekezleteken foglalkoztunk. Később aztán a győztesek vörös zászlaja Alexej Aulov traktorára vándorolt át. Ekkor aztán tőle tanultunk.

Alexej Aulov, Vladimír Zajkin és Nikoláj Finyko traktorosok egy váltás alatt a tervezett 16 hektár helyett 20—25 hektárt művelnek meg.

Az időjárás nem kedvezett túlságosan a tavaszi munkákra. Néha fagyok, meg esőzések akadályozták. Ennek ellenére a gabonavetést 4 nap alatt elvégeztük, vagyis egy nappal előbb, mint ahogy azt eredetileg terveztük. A gyors vetés a kubáni vidéken mindig magas termést jelent. De az idén még ennél is magasabb terméseket fogunk elérni, mert nagyon széles mértékben alkalmaztuk az új agrotechnika vívmányait. A tavaszi búzát például keresztes vetési módszerrel vetettük el. Az idén kolhozunk háromszor annyi természetes és műtrágyát használ fel, mint a mult évben.

A földeken élénk munka folyik. A kolhoztagok a helyi traktorállomások dolgozóival karöltve, úgy végzik a munkájukat, hogy mennél magasabb termést tudjanak elérni. Egész traktoros kollektívunk egy célra törekszik — hogy minden erejét latba vesse szocialista hazánk jólétének érdekében.

nak az egész vidék

k

A gömöri EFSz eddig elért szép eredményei és kimagasló sikerei

nemcsak a járásban szolgálnak példaként,

hanem kerületi méretben is. A járási Pártbizottságnak ezután is segítséget kell nyujtania a gömöri EFSz-nek és az ottani helyi pártszervezetnek.

Az EFSz megszervezésénél kiváló munkát végeztek, főleg amikor a magasabb típusra tértek át, Nagy István, Sznopkó János és Lóska János.

A tornaljai járási pártkonferencián Sznopkó elvtárs a gömöri EFSz elnöke rámutatott arra, hogy a továbbiakban még nehezebb feladatok várnak rájuk, de ezeket teljesíteniök kell:

emelni akarják a terméshozamot és pedig a kétszeresére és növelni akarják az állatok hasznosságát is.

Azután rámutatott arra, hogy mindehhez szükség van politikai és szakmunkára, politikai és szaktudásra, ezért

minden egyes szövetkezeti tagnak a tanulás ismereteinek elmélyítése elsőrendű feladata.

Elbeszélte, hogy amikor résztvett a Duriš földmüvelésügyi miniszternél tartott fogadáson, Duriš elvtárs azt kötötte legjobban a lelkükre, hogy teljesítsék a tervet és a Központi Bizottság határozatát.

— Igen, teljesíteni akarjuk a tervet és a Központi Bizottság határozatát és a tavaszi munkálatoknál is, ebben a versenyben is az első helyet akarjuk megszerezni, — mondotta a gömöri EFSz elnöke — és rámutatott arra, hogy éles harcot folytatnak az EFSzbe befurakodott kulákok ellen, akik közül egyet már ki is zártak. Beszédét így fejezte be.

— Vagyunk olyan erősek, hogy megbirkózzunk velük, és egymásután ártalmatlanná tesszük még a többit is.

(cs.)

Alló Gyula festőművész 50 éves

Alló Gyula, mint szegény napszámos szülők gyermeke látta meg a napvilágot fél évszázaddal ezelőtt a csallóközi Csentőfa községben. A nagyszámú család eltartása oly nagy teher volt az akkori kapitalista világban, hogy nem telt a gyermekek iskoláztatására és így a kis Gyulát kovácsmesterségre adták. Nappal kohót és kazánt fűtött, miközben belső kényszertől hajtva suttyomban rajzolgatott, éjjel pedig, hogy a lelkében é tudásszomjat oltsa, titokban tanult tott. Nagy nehézségek árán sikerü magánúton elvégeznie a középiskolá

Alló Gyula 26 éves korában, mint munkanélküli kovácslegény Bécsbe megy, ahol tehetsége első sikerét aratja: bekerül a Képzőművészeti akadémiára. 1931-ben az Országos hivatal ösztöndíjával Münchenbe és Párizsba indul tanulmányútra, amelyről megizmosodva tér haza és megkezdi csendes munkáját. Mindenekelőtt szülőföldje házatája, rétjei, ligetei elevenednek meg vásznain. Azután sor kerül a dolgozók munka alatt görnyedő életes alakjaira. Majd megmutatja, hogy az arcképfestés is erős oldala: egész sor jellegzetes portréja születik meg, amelyek mindegyike feltűnést keltett. De a leghívebben a Kisdunatáj mellett tart ki, amelynek valóságos szerelmese. Amikor a munka dalát énekli képein, a csákányt szorító munkás, az aratók lendületes sorai, a diadalmasan előretörő traktor vagy a serényen búgó cséplőgép mögött is ott húzódik meg a háttérben a csallóközi dombok lágy hajlata, a pázsit bársonyossága, a Kisduna színpompás fűkre, vagy a fűzesek sejtelmes, mesekerű birodalma, amely mind olajmind pasztelképeinek finom tónusaival egyéni bélyeget nyom minden alkotására.

Alló Gyula, aki egyébként a Csehszlovák képzőművészek szövetségének aktív tagja, jubileumi kiállítás megrendezésével szándékozik tisztelőit megörvendeztetni, amikor is alkalmunk lesz őt legszebb és legjellegzetesebb alkotásai között üdvözölni.

T. Gy.

az oka, azt nem tudják, de Trunovszky Sándor, a szövetkezet elnökének állítása szerint

az őszi mélyszántás idején úgy volt,

erni, a csuzi szövetkezetnél erről legjobban az tanúskodik, ha különbséget teszünk az őszi és a tavaszi vetés eredményei között.

Ősszel a szövetkezetnek a napi ve-

A nagymácsédi szövetkezetben is elvégezték már az árpa vetését

A tavaszi munkaversenynek legutolsó kiértékelésekor a galántai járás EFSz-ei között

A somorjai járásban 20 EFSz kapcsolódott be a tavaszi munkák versenyébe. Itt a hviezdoslavovói negyedik típusú EFSz lett a verseny győztese. Ez annyit jelent, hogy a hviezdoslavovói EFSz túlhaladta az első kiértékelés győztesét, a kispakai harmadik típusú szövetkezetet.

A tavaszi vetést 213 hektáron kilenc nap alatt végezték el.

Egyidejűleg a cukorrépa- és a burgonyaföldeket is előkészítették, úgy, hogy most már a cukorrépát vetik és a burgonyát ültetik. Hátra van még a takarmánykeverékek, a kukorica és az olajosmagvak vetése.

sok a tavaszi munkákban

lajelőkészítés tervét pedig 47 szálékra teljesíti. A csallóközcsütörtöki traktorállomás a vetésben a 46.39 százaléknál, a talajelőkészítésben pedig 47 százaléknál tart. A galánta traktorosok a tavaszi munkáka 61.71 százalékra végezték el. A vtésben itt hátramaradás mutatkozi Eddig a tervezett területeknek cs a 10 százalékát vetették be.

Álló Gyula

„Tanulmány az aratáshoz Püspökin"
(pasztell)

„Öreg fák Szünyogdin"
(pasztell)

58

Kodalmi Szemle (1975/8

Mogegan Nemet
1984. X. 10.

Álló Gyula

1.

- 1901. ápr 4-én született a csallóközi Csentőfán.
- 9 gyermekes agrárproletár családból származik
- apja anolyan falusi ezermester volt
- munkába áll, kazánfűtő majd cséplőgép-kezelő lesz, innen iratkozik be a Gustáv Mally pozsonyi festőiskolába
- tehetségesnek találja Mállý, éretségi bizonyítrány ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ hiányában nem vesik fel a prágai Képzőművészeti Akadémiára
- ~~[illegible]~~ Ccérettségizik és sikerrel jár a bécsi Képzőművészeti Főiskolai jelentkezése.
- 1931-ben tanulmányutra megy Németországba, Hollandiába, Franciaországba
- megnősül.
- A pozsonyi Képzőművészeti Egyesület tagja
- 1939ben - megnyitotta iskoláját - 6ésig működött.
- tanítványa volt Vida Zoltán és Sztrelkó Éva
- 1937 ápr 25 től - máj 2-ig Dunaszerdahelyen önálló kiállítása volt ahol a magyar festőművészetről tartott előadást.

Álló Gyula

- 1953-ban a pozsonyi „Nemzetközi gyermekhét" kiállításon a „Pipacs" című képét tüntették ki.
- mint restaurátor sok festményt, táblaképet restaurál.
- a dunaszeredahelyi templom képeinek restaurálását vezeti
- 1955-ben Bogyoszlón restaurálta az Erdődy kastélyban levő Maulbertsch freskokat
- Kassán a városi színház dekorációit restaurálja.
- 1960-ban hivándorlási engedélyt kér és Bécsbe költözik
- 1969-ben Kritzendorfba költözik. - máig is tartja a kapcsolatot szülőföldjével - fest.

Fogarassy László: Álló Gyula

Irodalmi Szemle 1975/8.

Álló Gyula

Búcsú Álló Gyula festőművésztől

Ismét szegényebb lett a külföldön alkotó, a magyarság hírnevét öregbítő művészek sora. Most érkezett a szomorú hír Álló Gyula festőművész szeptember 3-iki elhunytáról, az ausztriai Kritzendorfban.

Nyolcvannégy éves volt, 1960 óta Ausztriában élt. Akkor települt át Pozsonyból, osztrák felesége óhaját követve. Gyermekkori emlékei, fiatalságának és felnőttkori életének valamennyi szála a csallóközi tájhoz kötötte. Csentőfa nevű kis falujában született. Szülei szűkös anyagi körülmények között nevelték fel kilenc gyermeküket. Gyula már kisiskolás korában szeretett rajzolni. Minden vágya az volt, hogy festő lehessen, de anyagi helyzetük miatt erre nem gondolhatott. Kovácsinasnak adták. Bedřich Teiner cseh újságíró látta Álló rajzait és beajánlotta Gustav Mally szlovák festőművész magániskolájába. Egyévi rajztanulás után már annyira fejlődött rajzkészsége, hogy Prágában az Akadémián felvételre jelentkezhetett. A vizsgát ugyan sikerrel letette, de nem volt meg a felvételhez szükséges érettségije, csupán elemi iskolai bizonyítványa. Hazajött és nekilátott a tanulásnak. Magánúton elvégezte a középiskolát. Azután Bécsben jelentkezett a Képzőművészeti Akadémiára. A sikeres vizsga után Ferdinand Andri professzornál tanult két évig. További két évig Karl Fahringer professzor tanítványa volt.

Tanulmányainak befejezése után az Országos Hivatal ösztöndíjával tanulmányútra indult. Bejárta Németországot, Hollandiát, Svájcot és Franciaországot. Állót különösen Thedore Rousseau, Jules Dupré, Charles François Daubigny és Camille Corot képei ragadták meg, vagyis a barbizoni mesterek alkotásai, akik az akadémiák szabályozott művészetével szemben érzésvilágukat vitték vászonra. Álló naturalistának nevezhető művészete hozzájuk áll a legközelebb. A természet különféle megjelenéseiben és a hangulatok sokféleségében ragadja meg figyelmét. Álló abban is hasonlít a barbizonádokhoz, hogy míg ők a fontainebleau-i erdő falujában letelepedve a természet nyújtotta tájat, hangulatot örökítették meg, Álló szülőföldjén, egy csallóközi kis faluban talált otthonra és mint a Duna szerelmese, ennek a tájnak lett művészi tolmácsolója. Nemcsak a táj szépségeit örökítette meg képein, hanem Jean François Millet-hez hasonlóan megjelenítette képein a földműves nehéz munkáját is. Képei átéltek, őszinték és hűek. Nem szolgai követője nagy mesterek tükrözik. A színeket és a hangulatokat mesterien jeleníti meg: a természet és a benne élő ember iránti nagy szeretete tükröződik műveiben. Megragadó a későbbi években készült *Aratás Pozsonypüspökin* című festménye, amelyet az állam megvásárolt.

Szlovákiai tartózkodása alatt aktív tagja volt a Képzőművészeti Egyesületnek, majd a második világháború után a Szlovák Képzőművészeti Szövetségnek. Mindegyik kiállításon részt vett. Képeit a pozsonyi, a prágai és a budapesti galériában is megtalálhatjuk.

Amikor 1960-ban Kritzendorfba költözött, nem lett hűtlen a Dunához, a genius locihoz, mert művészetének ihletője továbbra is ennek a folyónak festői tája. ..... Itt a híres Bécsi erdő lábánál, a Duna partján élem munkában megedzett életemet..." írta egyik levelében.

E hosszú művészi pályán számos kitüntetéssel ismerték el kiváló tehetségét. Elnyerte az Accademia Italia aranyérmét, valamint az arany Kentaur díjat, Klosterneuburg-i Franz Rumpler-emlékérmet, a svájci Albrecht Dürer aranyérmet, az USA-beli Világparlament aranyérmét és még számos más elismerést, kitüntetést.

Vörösmarty Géza
Pozsony

Egyetlen év alatt tíz százalékkal csökkent a létszám a *Palota Bőrdíszműgyárban*. Jelenleg 1651-en dolgoznak a rákospalotai központban és a négy vidéki gyárban, a tervezettnél most is 63-mal kevesebben. Vajon köze van-e ennek a másik adatsorhoz: erre az évre 30 millió forint nyereséget terveztek, most azt hallani, hogy öt—hatmillió nyereség várható, jelenleg éppenhogy ledolgozták a tízmilliós veszteséget.

Odaadták a gyárat...

Filip Györgyné személyzeti osztályvezető helyesbít:

— Nemcsak elvándorlásról van szó. Körülbelül százzal csökkentette a létszámot a *záhonyi* gyárunk leválása. Egy egész gyár „ment el". Pontosabban januárban átvette a *Szabolcsi Cipőgyár*, és most a mi korábbi dolgozóink cipőfelsőrészt készítenek. Rokonszakma ez is. Persze ma már nyilvánvaló, hogy hiányoznak nálunk azok az emberek. Annyi a rendelés, hogy nem is tudjuk mindet elvállalni.

— *Akkor miért „adták oda" a gyárat?*

— Mert másképpen alakult a helyzet, mint ahogyan elképzeltük. Megnyertük a minisztérium pályázatát, és azzal indultunk, hogy majd 300 személyes gyárat építünk ott a vasutasok feleségeinek a foglalkoztatására. Betelepültünk, elkezdődött a betanítás egy ideiglenes üzemben. Azt re- [illegible] hogy a nyolcvanas [illegible] munkás- [illegible]

rért. Egyikük talán már vissza se jön a szabadságról...

A falvak is kezdik visszaszívni a munkaerőt a városokból, a fővárosból, az asszonyok otthon maradnak és a téeszekben vállalnak munkát. Nem kell annyit utazgatniuk, reggel hat órakor gép mellé állniuk. Annak idején sokan jöttek Palotára Fótról, Kisalagról, Dunakeszíről, Gödről, Veresegyházáról. Most meg itthagyják a szakmunkát. Azt sem szégyellik, hogy szakmunkás-bizonyítvánnyal elmennek drótot húzni... A dolgozók 60 százaléka — a pesti központban a 40 százaléka — még most is ingázik.

1982-től 1984 augusztusáig 380-an mentek el a palotai gyártelepről, köztük 120 harminc éven aluli. (Az 1560 fizikai dolgozó közül még mindig majdnem ezren 35 évesnél fiatalabbak. Ők maradtak, egyelőre...

— Az elmúlt három évben 75 ipari tanuló végzett a szakmunkásképző intézetben és csak 35-en léptek be hozzánk. Mostanra 23-ra csökkent a számuk. A régi értelemben vett *szakmunka* persze nincs többé, a munka részműveletekre bontódik, azt végül is bárhol lehet csinálni. Talán ezért sem kedvelik meg a gyárat, ezért nem tudnak idekötődni. Arra is gondoltunk, talán a kezdő órabérekkel van baj. Ebben az évben 16.20 nálunk az átlagos kezdő órabér. Aki húsz éve itt dolgozik az összeszerelőben, 20 forint 20 fillér átlagos órabért kap, a szabászaton 23,50-et.

Nehezen érthető, hogy ez a vállalat, amely a korábbi, felvelő éveiben mindig „hozta" a tervezett nyereséget, mindig tudott fejlesztési és részesedési alapot képezni, bért fejleszteni — 7—9 százalékkal —, most az átlagkereseteket tekintve, az iparágban az utolsók közé tartozik.

— Nálunk sohasem a bérek, sokkal inkább a nagy nyereség tartotta itt a dolgozókat — mondja *Poczók* Sándor, a munkaügyi osztály előadója. — Hat—hét éve még majdnem egyhavi fizetés járt részesedésként. Most meg két-három napot tudnánk fizetni, annyit meg szégyen odaadni az embereknek.

Fölmérik a helyzetet!

Ma már nyíltan beszélnek a vállalat korábbi kedvezőtlen bérpolitikájáról, arról, hogy inkább az alapkereseteket kellett volna jobban növelni akkor, amikor még több pénz volt. Mert oda jutottak, hogy jelenleg egy tizenöt éve itt dolgozó üzemmérnök havonta 500 forintot visz haza, a technikus 4000-et, a 18 éve „hűsé-

KÜNSTLERBUND IN KLOSTERNEUBURG

GALERIE IN DER ROSTOCKVILLA – 3400 KLOSTERNEUBURG, SCHIESSTATTGASSE 2

EINLADUNG ZUR ERÖFFNUNG DER

WEIHNACHTSAUSSTELLUNG 1978

AM 1. DEZEMBER 1978 UM 19 UHR

JULIUS ALLO, KURT AMMANN, HERMANN HÄRTEL, VLADIMIR KOCI,
ANIKO BORSOS-PRIHODA, OTTO RIEDEL, WALTER ROSENBERG,
HERMANN SAMWALD, INGRID SCHWARZ UND INGOMAR WILFING

AUSSTELLUNGSDAUER: 1. – 17. DEZEMBER 1978

ÖFFNUNGSZEITEN: FREITAG UND SAMSTAG 16 – 19 UHR, SONNTAG 10 – 12 UHR

Accademia Italia delle Arti e del Lavoro

Palazzo delle Manifestazioni
Viale Maffeotti, 3 - Casella Postale 51 - Tel. (0524) 71226
43039 Salsomaggiore Terme (Pr)

Nomina di Accademico

con Medaglia d'Oro

Conferita a

Julius Allo

quale riconoscimento per la particolare attività svolta nel settore delle Arti

Registrato nell'Albo d'Oro dell'Accademia n. 720/B/79

Salsomaggiore Terme addì 29 Novembre 1979

Il Presidente della Commissione

Il Direttore
Nicolò Panepinto

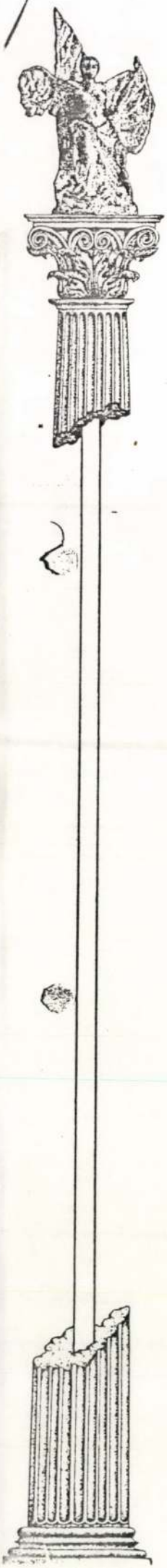

ACCADEMIA ITALIA

Viale Matteotti, 3 - C.P. 61 - Tel. 0524/77598
43039 SALSOMAGGIORE TERME PR - ITALY

Preg. Julius ALLO'
NEUDAUERSTR. 7
A 3420 KRITZINDOF

II. Ausgabe Auszeichnung
Der Goldene Zentaur

Wir freuen uns, Ihnen mitteilen zu dürfen, dass Ihnen die Auszeichnung "Der Goldene Zentaur" verliehen worden ist, den Sie im Rahmen der öffentlichen Veranstaltung entgegennehmen können, die am 25. September in unserem Sitz stattfinden wird.

Würden Sie uns bitte das beiliegende Formular mit einer Fotografie von Ihnen zwecks Veröffentlichung im Auszeichnungskatalog zurücksenden, der an alle Galerien, Kunstkritiker, Kunsthändler und Kulturschaffenden, sowie an die städt. Bibliotheken verteilt werden wird.

Mit vielen Wünschen für Ihre Tätigkeit und herzlichen Grüssen.

Nicolò Panepinto - Präsident

N. Panepinto

P.S. Sollten Sie nicht anwesend sein können, wird Ihnen die Auszeichnung zugeschickt.

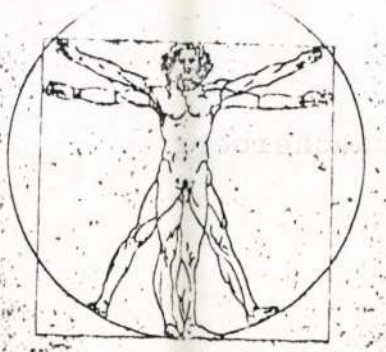

VERLEIHUNGS URKUNDE

Prof. Julius Állò

hat sich in hervorragender Weise um die Europäische Kunstpflege verdient gemacht und in diesem Sinne den Gedanken der Völkerverständigung gefördert und verbreitet.

Als äusseres Ehrenzeichen wurde ihm deshalb mit dem heutigen Tage

14.10.81

die

ALBRECHT DÜRER
MEDAILLE

für Kunst und Kultur des Europäischen Kunst- und Kulturkreises in

GOLD

verliehen.

Der Kanzler

EUROPÄISCHER * KUNST * UND KULTURKREIS * DER KANZLER

Der Präsident

EUROPÄISCHER * KUNST * UND KULTURKREIS * DER PRÄSIDENT

Schweiz. CH-9400 Rorschacherberg

Certificate of Award

THIS CERTIFIES THAT

Mit dieser Urkunde bezeugt der Verlag
für Prominentenenzyklopädie Delaware USA,
daß

AKAD. MALER PROF. JULIUS ÁLLÓ

in der österreichischen Prominentenenzyklopädie
WHO IS WHO IN ÖSTERREICH
aufgenommen wurde.
Diese biographische Sammlung enthält
Prominente aus Wirtschaft, Politik, Wissenschaft,
Kultur und Kunst.

23. Juni 1982
Date

President

Assistant Secretary

zendorfer Gerichtspräsident Dr. Karlheinz Demel, der Höfleiner Ortsvorsteher Josef Schläger und Gemeinderäte aus Kritzendorf und Höflein an.

Kritzendorf

Gottesdienst Pfarrkirche Kritzendorf

Samstag, 17.30 Uhr Vorabendmesse, Sonntag, 8 Uhr und 9.30 Uhr!

Seniorenjause in Kritzendorf

Erstmalig veranstaltete der Verein Strombad Kritzendorf Donausiedlung für die Senioren ein gemütliches Beisammensein. Die Funktionäre des Vereines waren der Meinung, daß nicht nur für die Jugend, sondern auch für alle anderen Interessenten- und Altersgruppen Veranstaltungen durchgeführt werden sollen.

Der erste Schritt war der am 15. September stattgefundene gemütliche Nachmittag im Gasthaus Kropacek. Obmann Florian Mück begrüßte in launigen Worten die zahlreichen Gäste — der Saal war überfüllt — und konnte feststellen, daß durch diese Veranstaltung eine Lücke in der Gesellschaft geschlossen werden konnte. Die Senioren waren vom Verein eingeladen worden und wurden von der Familie Kropacek bestens bewirtet, vor allem der »Hauberlkuchen« fand großen Anklang.

Die Vereinsmitglieder hatten auch Gelegenheit, Herrn Obmann Florian Mück und dem geschäftsführenden Obmann Alfred Josef ihre Wünsche und Anliegen vorzutragen.

Die Stimmung war ausgezeichnet und der Höhepunkt der Veranstaltung war eine kleine Tombola, bei der jeder Besucher mit einem kleinen Preis bedacht wurde.

Der große Erfolg dieser Jause, für die die Herren Miksch und Hölzl verantwortlich waren, wird die Vereinsfunktionäre sicher veranlassen, sich für 1985 weitere Veranstaltungen einfallen zu lassen.

Umfahrung ohne Brücke?

An Bewohner der Unteren Stadt, des Martinsviertels und von Kritzendorf wurden dieser Tage, ebenso wie an vor der Kreuzung Hölzlgasse Kierlinger Straße wartende Autofahrer Postkarten für die Befragung verteilt.

Selbstverständlich sollen auch Klosterneuburger Bürger, welche die Postkarte nicht erhalten haben, ihre Meinung zum Thema »Umfahrung ohne Brücke« an die Adresse Gemeinderat Dipl.-Ing. Peter Hofbauer, Postfach 82, 3400 Klosterneuburg, oder telefonisch am Donnerstag, dem 20. 9. sowie am Montag, dem 24. 9. jeweils zwischen 17 und 20 Uhr unter der Telefonnummer 81 998 bekanntgeben. Die SP-Mandatare aus dem Martinsviertel, der Unteren Stadt und Kritzendorf hoffen auf rege Teilnahme an der Befragungsaktion des »heißen Eisens« Donaubrücke und Umfahrung die Meinung möglichst vieler Klosterneuburger zu kennen und beim Anstreben einer optimalen Lösung mitwirken zu können.

SP-Pressedienst

Abschied von Julius Allo

Julius Allo, ein bedeutender Künstler, lebt nicht mehr.

Der im 84. Lebensjahr stehende Maler hatte ein schaffensreiches Leben hinter sich. Er war nicht nur Maler, er war auch ein anerkannter internationaler Restaurator. Zahlreiche Arbeiten im In- und Ausland, viele Dank- und Anerkennungsschreiben zeigen seine Tätigkeit auf. →

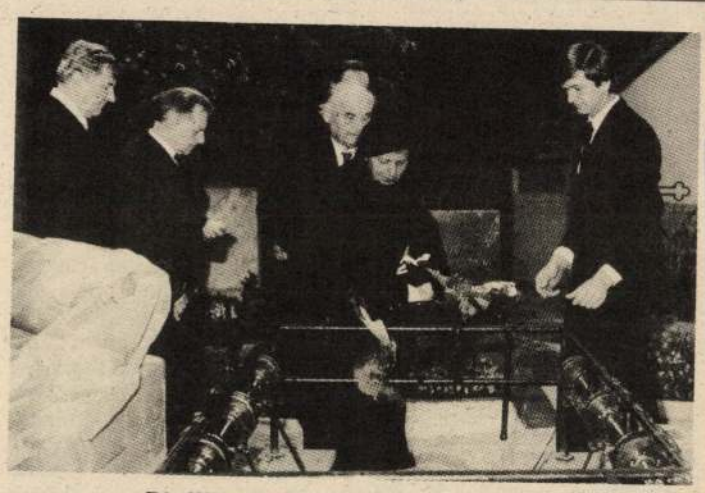

Die Witwe am Grabe ihres Künstlergatten

Noch im August erhielt er aus Italien die »Statua della Vittoria 1984« von der Akademie Salsomaggiore Terme und ein Diplom »Maestro Accademico Bedriacense« aus Calvatone.

Großes Weinfest in Vorbereitung: Kritzendorfer Bürger und der Weinbauverein Kritzendorf laden ein

In Kritzendorf haben beherzte Bürger in Zusammenarbeit mit dem traditionellen Kritzendorfer Weinbauverein, Obmann Josef Resperger, einen tollen Vorsatz gefaßt: am 6. und 7. 10. werden die Initiativ-Komitee-Mitglieder Gemeinderat Hascher, Nationalrat Max Strache und Friseurmeister Johann Poddemski (»Frisiersalon Hans«) und der Kritzendorfer Weinbauverein ein »Kritzendorfer Weinfest« veranstalten, bei dem auch das kleine Ensemble der Klosterneuburger Stadtkapelle zu fröhlichem Schmausen, Trinken und Tanzen aufspielen wird.

Wie wir von eingeweihter Seite in Erfahrung bringen konnten, haben sich die Raiffeisenbank Kritzendorf und die Zentralsparkasse entschlossen, auch ihren [illegible]

größeren Personenkreis in Erinnerung gerufen oder überhaupt erst bekannt gemacht wird.

Weidling

Gottesdienst Pfarrkirche Weidling

Samstag, 18 Uhr, Vorabendmesse, Sonn- und Feiertag, 8 Uhr und 9.30 Uhr, Messe.

Es wird wieder äußerst knapp: Ortszentrum gleicht einer Moorlandschaft!

Wieder wird es äußerst knapp zugehen; zuerst verzögerte die landeseigene Brückenbaugesellschaft bei der Schreder-Brücke durch Unterbrechungen den Fortschritt der Straßenarbeiten im Weidlinger Ortszentrum, dann wurde plötzlich auch die Gelegenheit wahrgenommen, in die Jantschkygasse neue Gaslei-

Abonnement-B

An die

KLOSTERNEUBURG

3400 KLOSTERNEUBURG

ÁLLO' Julius
(Csentöfa 1901)

Pittore e restauratore. Dal '27 al '31 compie gli studi all'Accademia di Belle Arti di Vienna. Svolge quindi intensa attività di pittore e restauratore soprattutto in Cecoslovacchia. Opera nell'ambito di un figurativo di solida costruzione e ricco di tutta l'esperienza e la tradizione culturale che lo precede. Mette tutta la sua sicura conoscenza tecnica al servizio della proposta sincera di un dato naturale ben lontano dall'essere appiattito nella pura restituzione della realtà, bensì filtrato attraverso la propria sensibilità e arricchito della propria visione del mondo.

Maler und Restaurator. 1927 bis 1931 Studium an der Akademie der Bildenden Künste in Wien. Studienreise durch Mitteleuropa 1931-1932. Anschliessend Tätigkeit als Maler und Restaurator in der Slowakei. 1960 Übersiedlung nach Wien. Restauriert zahlreiche Fresken, Wand- und Tafelbilder vorwiegend in der Slowakei, so etwa die Deckenfresken des Kaschauer Staatstheaters und die drei gotischen Tafelbilder in der Kapelle am Tiefen Weg in Bratislava. Malt Landschaften, Portraits, Stilleben. Werke im Umfang solider und figurativer Konstruktion, reich an der ganzen Erfahrung traditioneller Kultur, aus der sie hervorgehen. Erbringt eine sichere technische Fertigkeit zur Darstellung der Natur, jedoch weit entfernt von einer nur direkten Übertragung der Realität, vielmehr filtriert durch die eigene Sensibilität und bereichert durch die eigene Vision der Welt.

Peintre et restaurateur. De 1927 à 1931, il étudie à l'Académie des Beaux-Arts de Vienne. Il travaille intensément comme peintre et restaurateur surtout en Tchécoslovaquie. Il opère dans la direction d'un figuratif de solide construction et riche de toute l'expérience et de la tradition culturelle qui le précède. Il met toute sa solide connaissance technique au service de la proposition sincère d'une donnée naturelle loin d'être affadie dans la simple restitution de la réalité, mais au contraire filtrée à travers sa sensibilité personnelle et enrichie par sa propre vision du monde.

Painter and restorer. From 1927 to 1931 studied at the Akademie der Bildenden Künste in Vienna. Following this he worked as a painter and restorer mainly in Czechoslovakia. He works in the realm of solid figurative construction, rich in all the experience of the traditional culture which precedes it. He applies his sure technical skills to the portrayal of nature, yet is far from a mere direct reconstruction of reality, rather his painting is filtered through his own sensitiviy and enriched through his own vision of

I EUROPEI CONTEMPORANEI

Álló Gyula, a realizmus festőművésze*)

Félrevonultan a világ zajától, csendes falusi magányában él és dolgozik Álló Gyula festőművész. Álló Gyula neve nem ismeretlen a nagyközönség előtt, hisz alkotásai széles körben megnyerték a tiszta művészetért lelkesedő műpártolók megbecsülését. A művész ötvenéves jubileuma alkalmából a lapok részletesen ismertették a művész életét, alkotásait és egyöntetűen megállapították, hogy Álló festőművész erős, kiemelkedő jelenség a művészet terén.

Álló Gyula ma ötvenegy éves. Szegénysorsú családból származik, ahol szükösen mérték a kenyeret és bizony a tehetséges fiú számára nem igen akadt pénz az iskoláztatásra. De az erős akarat és a kibontakozni akaró tehetség elsöpörte azokat az akadályokat, melyeket a mostoha sors állított az útjába. Bécsbe kerül, ahol tökéletesíti művészetét és felvértezve a festészet minden tudományával, hazatér szülőotthonába. Álló Gyula a Csallóköz neveltje és a Kisduna szerelmese. A föld és a kisdunai tájak iránti szeretete megnyilvánul minden alkotásában. Egyedülálló művészi érzékkel felkeresi és — ami a legjellegzetesebb — meglátja azokat a természeti szépségeket, melyek a hozzá nem értő szemlélő előtt örökre rejtve maradnak. Tájképeiben kidomborodik Álló művészi egyénisége. A színek és hangulatok mesteri csoportosítója, aki a természet gyönyörű színharmóniájából a legszebb melódiát hámozza ki. A természet nagyszerű költője, aki a négy évszak színváltozatait egyforma érzékkel és tehetséggel örökíti meg vásznain.

Mint már írtuk, otthonos a festőművészet minden ágában. Figurális*) festményei éppen olyan meggyőzőek és egyéniek, mint tájképei. Mint az egyszerű nép neveltje, erős vonzódást érez mindahhoz, ami a mai életet jelenti. Vásznain megörökítést nyert a mult munkás embere, amint verejtékes arccal emeli a csákányt, görnyed munkája fölé.

Mikor meglátogattuk falusi magányában, éppen egy monumentális alkotáson dolgozott. A képnek „Aratás Pozsonypüspökin" címet adta. A nagyszerű alkotás élethűen szemlélteti a földművesek igyekezetét a jobb termésért. Szinte megelevenedve látjuk magunk előtt az aratókat, halljuk a cséplőgépek búgását és alig álljuk meg, hogy oda ne menjünk a nap tüzében dolgozó aratókhoz és le ne töröljük az izzadtságot arcukról.

Álló Gyula mint konzervátor is egyedülálló, aki nagy szakértelemmel és még nagyobb odaadással menti meg régikeletű festményeinket az enyészettől anélkül, hogy a mű veszítene értékéből és eredetiségéből. A restaurálás**) nagymestere és ezért az értékmentő munkájáért a legteljesebb elismerés illeti meg.

Müterme és szobái a képek, rajzok és művészi fellángolások gazdag tárháza. Itt él alkotásai között a művész.

Mikor elbúcsúztunk Álló festőművésztől, komoly és vonzó egyéniségétől, úgy éreztük, hogy még sok kimagasló és értékes alkotást várhatunk tőle.

Risnyovszky Endre.

*) A valóság ábrázolása.

*) Alakot ábrázoló.

**) Pusztulásnak indult vagy elrontott művészi alkotások helyreállítása eredeti alakjukba.

Vörösmarty Géza
Astrová 52
821 01 Bratislava

1985.1.3.

MTA Müvészettörténeti
Dokumentációs osztály

B u d a p e s t

MTA MÜVÉSZETTÖRTÉNETI KUTATÓ CS.
Iktatás kelte: 1985. 1. 31.
Iktatószám: 103/1985 Előkt.:
Ügyi tízó: Dodné ov. Kel.:

Csatoltan küldöm az 1984.9.3. elhunyt magyar festőmüvész és restaurátor, Álló Gyulára vonatkozó dokumentációs anyagot osztályukon való elhelyezés céljából.

Tisztelettel

Vörösmarty Géza

/Vörösmarty Géza/

KHOÒR MÌKLÓS

tanár

K. Jozef dédunokája

XI. Bicskei u. 4. II. em. 2.

1111

1. lépcsőt, arcképet 1. mikrodéri bizonyítványt

3. napjok, vazlatok.

Kedves Miklós!

Légy szíves ezt személyesen
olyuttatni a megadott
címre (Úri u. 62. Barla
Szabó László nak)

Kisfinnekel

Geo

Copyright
WALTER GASTINGER
Tel[illegible] 46 63
A-[illegible] Kl[illegible]dorf
Preiseckergasse 4
Raiff. ka. Kto.-Nr. 207.050

Copyright
WALTER GASTINGER
Te[illegible] (02243) 46 63
A-3[illegible] Kritzendorf
Preisenkorngasse 4
Raiff. ka. Kto.-Nr. 207.050

Die letzten Grüsse
Onkel Hans u. Hanne
Letzte Grüsse
Käthe und Hans
In Liebe
Deine Anny
Letzte liebe Grüsse
Peyerl und Emma

Copyright
WALTER GASTINGER
Telefon (02243) 4663
A-3420 Kritzendorf
Preiseckergasse 4
Raiff. ... Kto.-Nr. 207.050

Copyright
WALTER GASTINGER
Telefon [illegible] 46 63
A-3[illegible] Krützendorf
Preisbeckergasse 4
Raiff. ka. Kto.-Nr. 207.050

Kis Dunamente
báj
1950 körül
olaj

Hová tűntek a munkások?

Kapaszkodni a lejtőn

Egyetlen év alatt tíz százalékkal csökkent a létszám a *Palota Bőrdíszműgyárban*. Jelenleg 1651-en dolgoznak a rákospalotai központban és a négy vidéki gyárban, a tervezettnél most is 63-mal kevesebben. Vajon köze van-e ennek a másik adatsorhoz: erre az évre 30 millió forint nyereséget terveztek, most azt hallani, hogy öt—hatmillió nyereség várható, jelenleg éppen hogy ledolgozták a tízmilliós veszteséget.

Odaadták a gyárat...

Filip Györgyné személyzeti osztályvezető helyesbít:

— Nemcsak elvándorlásról van szó. Körülbelül százzal csökkentette a létszámot a *záhonyi* gyárunk leválása. Egy egész gyár „ment el". Pontosabban januárban átvette a *Szabolcsi Cipőgyár*, és most a mi korábbi dolgozóink cipőfelsőrészt készítenek. Rokonszakma ez is. Persze ma már nyilvánvaló, hogy hiányoznak nálunk azok az emberek. Annyi a rendelés, hogy nem is tudjuk mindet elvállalni.

— *Akkor miért „adták oda" a gyárat?*

— Mert másképpen alakult a helyzet, mint ahogyan elképzeltük. Megnyertük a minisztérium pályázatát, és azzal indultunk, hogy majd 300 személyes gyárat építünk ott a vasutasok feleségeinek a foglalkoztatására. Betelepültünk, elkezdődött a betanítás egy ideiglenes üzemben. Azt reméltük, hogy a nyolcvanas évekre kialakul az a munkásgárda, amelyikre komolyan számíthatunk. Amikor megváltoztak a szabályozók, tudtuk már, hogy nem épül meg az a gyár, mert nincs rá pénzünk. Innen szállítottuk Záhonyba a kiszabott alkatrészeket, onnan meg vissza a termékeket. Egyre drágult a szállítás, raktározás, megváltoztak az anyag- és energiaárak, még a vízé is, amit elhasználtunk az üzemekben. Hát így történt... Most tészek melléküzemágait foglalkoztatjuk a *sárvári* és *marcali* gyárunk közelében. Odaadtuk a gépeket. De ott nincs hagyománya az iparnak, hiányzik még a szaktudás, ez nem megy máról holnapra.

Akkor hát nem is hiányoznak olyan sokan. De mihez képest? A pillanatnyi, kielégítetlen kereslethez, vagy a termelési tervhez viszonyítva?

— *Ez is szakmunka?* — kérdezem *Gonda* Béláné bőrdíszműves szakmunkást az összeszerelő B-üzemben. Sebesen jár a keze, oda-odapillant a műszerfáskára, másküllönben nem tudná ilyen gyorsan befűzni a vállszíjat. A válasz sejthető volt. Ám itt nem válogatnak — szakmunka, nem szakmunka —, mindent meg kell csinálni, mert teljesítményben dolgozik a brigád. Ha hiányzik valaki, a többiek elvégzik az ő munkáját is. Itt azonban az történt, hogy nem készültek el időre a szíjak. Most aztán hajtaniuk kell. Pótolni, ami elmaradt.

Érvek — és bérak

S hogy miért nem lettek készen a szíjak? Hát ezért, meg azért... A végén csak oda irányulnak, oda jutnak a megjegyzések, hogy bizony, más volt a régi gárda. Elég sok az új dolgozó. Régebben nemcsak a brigádvezető figyelte, nehogy valahol megakadjon a munka, hanem mindenki. S ha egy nő megszerezte a szakmunkás-bizonyítványt, büszke volt rá. Hányan mentek el innen? Sorolja. A nyugdíjba vonulókat, meg a fiatalabbakat. Elment Angéla is, az ügyes tűzőnő, most pincér valahol. Egy másik nő a gyermekellátási vállalathoz szegődött, viszi haza az ételt és rengeteg a szabad ideje, egyszóval jól járt. Három gyereke van, jobban boldogul így. Egy asszony azért lépett ki, mert a férje zöldségüzletet nyitott. Akik meg régebben hozzájutottak tűzőgépekhez, otthon maradtak, bedolgoznak butikosoknak, könnyebben megkeresik a pénzt, mint itt a gyárban. A szakmunkáslányok meg azt beszélik egymásközt, hogy el kellene menni maszek bőrdíszműveshez 50—60 forintos órabérért. Egyikük talán már visszasza se jön a szabadságról...

A falvak is kezdik visszaszívni a munkaerőt a városokból, a fővárosból, az asszonyok otthon maradnak és a téeszekben vállalnak munkát. Nem kell annyit utazgatniuk, reggel hat órakor gép mellé állniuk. Annak idején sokan jöttek Palotára Fótról, Kisalagról, Dunakeszről, Gödről, Veresegyházáról. Most meg itthagyják a szakmunkát. Azt sem szégyellik, hogy szakmunkás-bizonyítvánnyal elmennek drótot húzni... A dolgozók 60 százaléka — a pesti központban a 40 százaléka — még most is ingázik.

1982-től 1984 augusztusáig 380-an mentek el a palotai gyártelepről, köztük 120 harminc éven aluli. (Az 1560 fizikai dolgozó közül még mindig majdnem ezren 35 évesnél fiatalabbak. Ők maradtak, egyelőre...

— Az elmúlt három évben 75 ipari tanuló végzett a szakmunkásképző intézetben és csak 35-en léptek be hozzánk. Mostanra 23-ra csökkent a számuk. A régi értelemben vett *szakmunka* persze nincs többé, a munka részműveletekre bontódik, azt végül is bárhol lehet csinálni. Talán ezért sem kedvelik meg a gyárat, ezért nem tudnak időkötődni. Arra is gondoltunk, talán a kezdő órabérekkel van baj. Ebben az évben 16.20 nálunk az átlagos kezdő órabér. Aki húsz éve itt dolgozik az összeszerelőben, 20 forint 20 fillér átlagos órabért kap, a szabászaton 23,50-et.

Nehezen érthető, hogy ez a vállalat, amely a korábbi, felvevő éveiben mindig „hozta" a tervezett nyereséget, mindig tudott fejlesztési és részesedési alapot képezni, bért fejleszteni — 7—9 százalékkal —, most az átlagkereseteket tekintve, az iparágban az utolsók közé tartozik.

— Nálunk sohasem a bérek, sokkal inkább a nagy nyereség tartotta itt a dolgozókat — mondja *Poczók* Sándor, a munkaügyi osztály előadója. — Hat—hét éve még majdnem egyhavi fizetés járt részesedésként. Most meg két-három napot tudnánk fizetni, annyit meg szégyen odaadni az embereknek.

Fölmérik a helyzetet!

Ma már nyíltan beszélnek a vállalat korábbi kedvezőtlen bérpolitikájáról, arról, hogy inkább az alapkereseteket kellett volna jobban növelni akkor, amikor még több pénz volt. Mert oda jutottak, hogy jelenleg egy tizenöt éve itt dolgozó üzemmérnök havonta 4500 forintot visz haza, a technikus 4000-et, a 18 éve „hűséges" bőrdíszműves szakmunkás pedig a túlórapótlékkal együtt 4200-at. Ebben az évben 2.2 százalékos bérfejlesztést hajthatnak végre. A záhonyi gyár kiesése miatt azonban eleve egy százalékkal növekedett a bérszínvonal, mert ott annyira alacsony volt... S ennél a vállalatnál nincs még gmk, s más lehetőség a mellékkeresetre.

Nemrégen miniszterhelyettes járt Palotán. Megerősítette a dolgozókat abban a hitükben, hogy fontos vállalat az övéké, meghatározó szerepe van a Szovjetunió és a baráti országok felé irányuló exportban. Talán többet is várták? Valami kézzel fogható támogatást? Pontos útmutatást, merre, és hogyan? S főleg, mivel? Mert most kellene pénz például a gépek korszerűsítésére. Az új igazgatónak is szembe kell néznie azzal a helyzettel, ami a külső és a vállalati körülmények révén kialakult. Bizonyos helyzetekben hiányzott az előrelátás, az okos tervezés, a megelőzés, a fölkészülés? Minderre most házon belül kell választ adni. Nemcsak a munkások és alkalmazottak közérzete mutatja, hogy másképpen kell dolgozni ezután. Nem elég megtervezni az új terméket, hanem gyártani is kell, és hasznosnak értékesíteni. Nincs monopolhelyzet, különösen nem a világpiacon. A távolkeleti országokból ma már elárasztják a nyugat-európai piacokat divattáskákkal, amelyeket sokkal olcsóbban tudnak szállítani, mint a magyar vállalatok. A főmérnök az NSZK-ból hozott bőrdíszmű-modelleket, amelyeket öt márkáért árusítanak az üzletekben. A német cégnek megéri még az is, hogy a kézimunkát kiadja a fejlődő országokba, s a termékeket oda-vissza szállítani.

— Ennyiért mi még le sem tudnánk gyártani — állítja a gyártásfejlesztési osztály vezetője, *Orczy* Gabriella. — A magyar szakember az NSZK-ban felülmezte az egész műszaki folyamatot, s itthon a gyártásfejlesztési osztály megnézte. Az ottani cégnél egyszer sem fordult elő, hogy állt a munkás, mert valami éppen hiányzott... S amit itt Palotán nyolc óra alatt a legnagyobb igyekezettel elvégez egy dolgozó, ott ez nagyrészt a gép dolga, kezelője egyideűleg más gépen mást is csinál.

Palotán arról beszélnek, hogy ebben az évben beszűkültek a fejlesztési források. Eddig azonban minden évben költhettek a technika korszerűsítésére. Egy külföldi szakember irányításával folyó munkahelyi és folyamatszervezés másfél éve kezdődött el a vállalatnál. Egyelőre csak viszi a pénzt, ahelyett, hogy hozná. Pedig betervezték az eredményt. Mert az AGIC-cég a szerződés értelmében 15—20 százalékos termelékenységemelkedést garantált. Persze náluk nem számít beruházásnak a „szintentartó gépcsere", nálunk pedig igen.

Senki sem vitatja, hogy a tartalékok föltárásának köze van az önköltség alakulásához is. A versenyképességhez. Különösen, ha azt is figyelembe veszik, hogy bizonyos vonatkozásban a *hiány* is tartalék. Például a helyzet gyors fölmérésének a hiánya.

Tóth Erzsébet

Mi fő a rokonok konyháján?

avagy gasztronómiai kalandozás Finnországban

Arctia finn szállodavállalat mesterszakácsai kínálják nemzeti ételkülönlegességeiket október 2—14-ig a Hungária Étteremben.

A kínálatból:

füstölt pisztrángleves parajjal

sertésborda nagymama módra

Asztalfoglalás: 221-648; 223-849

Hungária Kávéház Étterem

Budapest, VII. ker., Lenin körút 11.

Helyzetkép a rákkutatásról (1.)

Sejtre szabott ellenanyag

Negyven kiváló onkológus, a világ vezető rákintézeteinek igazgatói gyűltek össze minap Budapesten és arról tanácskoztak, hogy tapasztalataik szerint a kísérletes és klinikai rákkutatás területén mit tartanak ma különösen fontos iránynak; hol, milyen területen vannak új eredmények, s milyen területen mutatkoznak új távlatok. E megbeszélés, amelyre a szó szoros értelmében a világ minden tájáról, Japántól Dél-Amerikáig és az USA-tól Ausztráliáig fővárosunkba érkezett a negyven kiváló tudós, tulajdonképpen az 1986-ban Budapesten megrendezendő 14. nemzetközi rákkongresszus előkészítő bizottságának ülése volt.

Válogatós diagnózis

A budapesti nemzetközi kongresszus elnöke dr. *Lapis* Károly akadémikus lesz, szervező titkára pedig, aki a tudományos program összeállításáért is felel s a klinikai természetű rákkutatási témák közvetlen felelőse: dr. *Eckhardt* Sándor professzor az Országos Onkológiai Intézet főigazgatója.

— A kísérletes kutatások témájában jelenleg két nagy területre összpontosul az érdeklődés — mondja Eckhardt professzor. — Az egyik, az úgynevezett monoklonális ellenanyagokkal való munka, amelynek eredete ugyan már régebbre nyúlik vissza, de gyakorlati alkalmazása az utóbbi két-négy évben örvend igen nagy elterjedésnek. Ha *csak a ráksejtre ható* ellenanyagot tudunk előállítani, akkor az csak és kizárólag a ráksejt ellenanyagaként fog működni, vagyis csak annak bizonyos fehérjéivel szemben tud akcióba lépni, a többi sejtet nem károsítja. Ez a dolog lényege...

— *A gyakorlatban ma már megvalósult ennek a bizonyos specifikus ellenanyagtípusnak a gyártása?*

— Igen, sőt technológiailag is igen jó megoldások állnak rendelkezésre. Éppen ezért a monoklonális ellenanyag alkalmazástechnikája vált mostanra különösen érdekessé, a felhasználás az, ami — mint mondottam — az elmúlt években előtérbe került.

— *Hol, illetve hogyan lehet felhasználni ezeket az ellenanyagokat? A rákos megbetegedések, illetve gyógyításuk melyik stádiumában?*

— Fel lehet használni a diagnosztikában, a bajmegállapításban és később valószínűleg a terápiában, a gyógyító eljárásban is. A diagnosztikában úgy, hogy a szervezetben szétszórtan levő daganatsejteket — esetleg — ki tudjuk vele mutatni. Ugyanis minden egyes daganatsejthez, amelyikben a kóros fehérje jelen van, hozzákötődik a monoklonális ellenanyag. Valószínűleg sokkal konkrétabban és pontosabban tudjuk majd megállapítani egy rosszindulatú betegség, daganatféle kiterjedését a szervezetben. Sőt, az eljárás segítségével bizonyos daganatokat tovább tudunk osztályozni. Ugyanis többféle daganatsejtből állhat egy daganat, és annak segítségével, hogy melyik ellenanyagra reagál, meg tudjuk állapítani, hogy egy, két, vagy akár több féle daganatsejt is van a diagnosztizált daganatban.

A csontvelő-átültetésnél

— *Ennek mi a jelentősége a gyógyító eljárásokban?*

— Az, hogy terápiásan is másképpen tudjuk befolyásolni az egyes, és nagyon is különböző rákbetegségeket. Mert ha többféle daganatsejtet tudunk egy adott daganatban kimutatni, azoknak esetleg különféle a biológiai viselkedésük: adott esetben az egyik gyógyszerre érzékenyek, a másikra kevésbé. Ez pedig módosítja a gyógyítás taktikáját. A csontvelő-átültetéseknél is nagyon jelentős a monoklonális ellenanyagok terápiás alkalmazása — folytatja Eckhardt professzor —, mert ha a fehérvérűségnél a csontvelő-átültetés alkalmazásával a daganatsejteket el tudjuk távolítani azáltal, hogy az ellenanyagokkal „kicsapjuk" őket, akkor az illetőnek a saját, s a daganatsejtektől megszabadított csontvelőjét is vissza tudjuk adni, vissza tudjuk ültetni. S így nem kell például abszolút megfelelő donort, édestestvért keresni — és találni — a leukémiások csontvelő-átültetéssel történő gyógyításához.

— El kell még mondanom — folytatja a professzor — a kémikusok olyan kísérleteket is folytatnak, hogy ezekhez az ellenanyagokhoz olyan gyógyszert kötnek, amely csak abba a ráksejtbe jut be, amivel az ellenanyag is akcióba lép (amiben tehát a kóros fehérje jelen van) — és ilyen módon a többi, a normális, az egészséges sejtet, illetve a sejt többi alkotórészét nem károsítja. Reméljük, hogy az 1986-os rák-világkongresszuson már erről a kutatási témáról is bővebben hallhatunk. Hallatlan jelentősége lenne, hogy ha megfelelő kémiai kötésekkel, olyan módon tudnánk a gyógyszermolekulákat ezekhez a monoklonális ellenanyagokhoz kötni — és úgy bevinni a szervezetbe —, hogy kizárólag csak a daganatsejteket károsítsák, az egészséges sejtet ne is érintsék.

Árulkodó árnyék

— A monoklonális ellenanyagok mellett, vagy sokak szerint talán előtt, az *onkogének* témáját is a legfontosabbak közé sorolja a világ rákkutatása — magyarázza Eckhardt professzor.

— Tudjuk ma már azt, hogy a daganatokban olyan gének szerepelnek, amelyek más sejtekben nem fordulnak elő. Ezeket hívjuk onkogéneknek. Hogy mi ezeknek az onkogéneknek a szerepe, hogyan tudnak egy normális, egészséges sejtet abnormális, beteg, rákos, kórosan szaporodó sejtté változtatni, ez tulajdonképpen ennek a kutatásnak a legtöbb célja, és persze a legizgalmasabb kérdése... Magyarországon is megindult az ilyen irányú kutatómunka, azonban úgy vélem, hogy egyelőre a külföldi tapasztalatok átvétele az első és legfontosabb feladatunk.

A kutatások egy másik ága a klinikai tevékenységhez kapcsolódik. Ebbe a körbe sorolnám az úgynevezett mágneses magrezonancia (vagy nukleáris magrezonancia) vizsgálatokat. Gyakorlatilag ez is egy képalkotó módszer, amely azonban nemcsak árnyékot ad egy szerven belül — mint a röntgenkészülék —, hanem attól függően, hogy milyen anyagi összetételű ez az árnyék, ilyen vagy olyan intenzitású képet ad, amelyből azután le lehet vonni a megfelelő következtetéseket. Mint képalkotó eljárás, jelenleg kísérleti stádiumban van, s ma még rendkívül bonyolult és rendkívül drága. De a legtöbb szakember szerint néhány éven belül elterjedhet ez a beteg számára semmi terhelést nem jelentő vizsgáló eljárás, és forradalmi újdonságot jelent majd az orvosi diagnosztikában — mondja a professzor.

Megjegyzem, a Központi Fizikai Kutató Intézet egy csoportja is végez kutatásokat ilyen képalkotó eljárás kikísérletezésére.

Csákváry Margit

A számítógépes adatok biztonsága

Négynapos nemzetközi szeminárium kezdődött kedden a számítógéppel kezelt adatok védelméről, biztonságáról és ellenőrzéséről a Számítástechnikai Alkalmazási Vállalat (SZÁMALK) budapesti székházában. A több mint kétszáz résztvevő — köztük mintegy harminc szocialista és a fejlődő országokból érkezett szakember — a biztonságos adatkezelés korszerű módszereivel ismerkedhet.

Hazánkban 1981 óta érvényes a számítógépes adatok — és a hozzájuk kapcsolódó személyiségi jogok — védelméről szóló rendelet. Ennek célja, hogy a számítógépek és a számítógépes adatkezelés terjedésével együtt megőrizzék a magántitkok és a személyiséggel kapcsolatos jogok sérthetetlenségét. A mostani tanfolyam e probléma hazai megoldását, az említett rendelet hatékony végrehajtását kívánja elősegíteni, amikor a biztonságos adatkezelés legkorszerűbb nemzetközi — ez alkalommal elsősorban egyesült államokbeli — gyakorlati módszereit ismertetik. A szeminárium résztvevői a személyiségi jogvédelem kérdései mellett tájékoztatást kapnak többek között a számítástechnikai szakrevizori munka, a mikro- és személyi számítógépek ellenőrzése, valamint a számítógépes bűnözés elleni küzdelem legújabb tapasztalatairól is.

Műszaki nehézségek a Challengeren

Újabb műszaki nehézségek merültek fel a Challenger amerikai űrrepülőgép útja során. Mire a személyzetnek sikerült megoldania, hogyan továbbítsa a földre az űrrepülőgép radar-antennájának jeleit egy mesterséges hold segítségével, addigra a mesterséges hold működését zavarta meg egy kozmikus vihar.

Kedden reggelre a földi irányítóknak sikerült módosítani a meghibásodott mesterséges hold működését. A műhold ismét biztosítja a rendszeres összeköttetést a Challenger űrrepülőgép és a Föld között. A kozmikus szerkezet a szakértők szerint napfoltkitörés következtében hibásodott meg. Működésképtelenné vált berendezései helyébe most tartalék-berendezéseket helyeztek üzembe, illetve egyes berendezések üzemmódját alakították át. Nem sikerült kijavítani viszont a Challenger léghűtésében keletkezett hibát. Bár éjjel valamelyest csökkent a hőmérséklet a kabinban, kedd reggelre már ismét harminc fok körüli meleget mértek az űrrepülőgépen.

A NASA, az Országos Űrhajózási Hivatal egyelőre nem szándékozik megrövidíteni a nyolc napra tervezett utat, s a nehézségek miatt csak a keddi kettős űrsétát halasztották csütörtökre.

Iskolatej

Népszerű, mégsem fogyasztanak eleget

Évről évre több helyen jutnak iskolatejhez a gyerekek. Szeptembertől már országosan mintegy 800 iskolában árusítanak tejet, kakaót, ízesített tejtermékeket. Korábban az iskolatej, vagy kakaó, karamellás tej forgalmazását akadályozta a dobozok hiánya. Az idei tanévtől a Tiszai Vegyi Kombinát nagy mennyiségben gyártja a csomagolóeszközt, s így a tejipar igény szerint állít elő tejterméket, tejet, joghurtot, kakaót, karamellás tejet.

A Belkereskedelmi Minisztérium tájékoztatása szerint azonban az iskolatej-forgalmazás lehetőségei korán sincsenek kihasználva. A fővárosban a tanács művelődésügyi és kereskedelmi főosztálya, valamint a Gyermekélelmezési Vállalat vezetősége fokozott gondot fordít az iskolatej- és kakaóellátásra.

Álló Gyula festőm.

Tisztelt Szerkesztőség!

Ungárók Paraguayban

Kilenc év elteltével kénytelen vagyok bevallani: ezt bizony elhanyagoltam. Mert annak, ami itt következik, legalábbis az egyik felét megírhattam volna réges-régen. De. Most aztán a másik fele, vagy harmada miatt nem lehet róla tovább hallgatni.

Sorjában véve: 1974 itthoni nyarán, ottani telén: Brazíliába kerültem. Ott aztán valaki elvitt elég jó messzire: a paraguayi határra. De valójában egy kicsit arrébb is, mert a szállásunk már paraguayi földön volt. Nem számít az semmit. A határt egy oszlop mutatja ugyan, de ki tudná, minek van az ott, ha meg nem magyarázzák.

A dolog azzal kezdődött, hogy a barátomnak, akinek ezt a tenger-préris kirándulást köszönhetem, valami dolga volt fél határnyi falepién. Így hát engem magamra hagyott, hogy nézegessem csak nyugodtan a teméntelen termesz-bolyt. De nem azok érdekeltek engem. Láttunk útközben eleget. Hanem az, ami ott volt mindegyiken: a hazai üzenet, az árvalányhaj. Lénárt Sándoron járt az eszem, aki onnan, Brazíliából írt haza valamikor a barátainak magyar mezei virágmagokért. De hiába. Mert ugyan — sóhajt fel —, ki vet rezedát vagy szarkalábat? Senki se árul pipacsmagot, mert nem is tudják, hogy az efféle gaz gyógynövény a honvágy ellen.

De egy másik Lénárt Sándornak, úgy látszik, sikerült ilyen irmaghoz jutnia, mert a Sao Paulói Rudolf Steiner Intézet kórházi részének a kertjében az egyik sarok nyilván magyar sarok: pipacssal, szarkalábbal, búzavirággal, violával, vad rezedával, meg istentával, és más effélékkel köszönti az oda tévedő magyart. Azt is, akinek két hazája van, de mégis hontalan.

Hát ezen tűnődök, amikor hozzámjön valahonnan vagy öt-hat munkás. Nyilván ott dolgoznak a telepen. Elkezdenek beszélni, magyarázni valamit, spanyolul vagy portugálul (mert azon az oszlopon innen az egyik, rajta túl a másik a hivatalos nyelv; meg nagyjából a nép nyelve is). De nekem ugyan beszélhettek. Annyit mégis kivettem szépen hangzó szavaikból, hogy dél van, elmennek, egy óra múlva majd visszajönnek. Nagy nehezen aztán annyit nekem is sikerült megértetnem velük, hogy azért nem értem én első szóra az ő nyelvüket, mert nem ide való vagyok. Vagyis hogy európai. Hova? kérdik. Hát Hungáriába.

Na, erre a legnyurgább elkezd valamit erősen magyarázni. De akármilyen nagyra nőtt, csak nem értem. Inkább azon csodálkoztam, honnan van az indiánok közt ilyen szép, derék daruforma ember.

Ekkor jött meg szerencsére a barátom, és már tolmácsolta is, hogy az én indiánom szerint benn Paraguayban, ahova ő való, onnan, ahol állunk, északra (de ahogy a térképet nézem, inkább nyugatra) van egy indián törzs; nem az övé; annak a népét a többiek *ungárók*nak nevezik. De hogy miért, azt ő már nem tudja. Én csak azt tudom (ezt is mástól tanultam), hogy szőkék a mezők; ő meg csak annyit tud, hogy azok az ungárók más nyelvet beszélnek, mint körülöttük a többi indián. Annyira mást, hogy azok a többiek meg se értik őket.

Rám lehet olvasni, hogy az azóta eltelt évek alatt utánamehettem volna a dolognak, hiszen vannak követségek is a világon, meg Paraguaynak is nyilván van tudományos akadémiája. De hát halogattam. Pedig közben még azt is megírta egy másik barátom szintén abból a termeszes országból, hogy olvasott egy könyvet, ottani nyelven, amiben délamerikai magyar nevekről, nyomokról van szó. Ez se használt.

Most azonban a kezembe került Szabó Lászlónak végre itthon is kiadott könyve (nyilván erről volt szó abban a baráti levélben): *Magyar múlt Dél-Amerikában*. Ez aztán rámutatott egy másik mulasztásomra is. Be kell számolni arról is, mert a dolgok, ahogy sok mindenfélének szokása, itt is összefüggenek.

Még tavaly megígértem Orosz Lászlónak, a Los Angeles-i Kőrösi Csoma Társaság mindentudó titkárának, hogy utánajárok annak, amit még ő se tud. Ritka az ilyesmi. Pedig arról már igazán tudhatna, hogy ki is volt úgy kétszázötven esztendővel ezelőtt az az elhaló emlékezetű másik Orosz László, akiről a családi hagyományban neki már csak annyi maradt, hogy valami nagy tudományú ember. Nagyszombatban paposkodott, könyveket írt, világot járt. Legalább azt kutassam ki, miket írt.

Tudtam én jól, miért ne tudtam volna, hol kell ennek utánajárni. Nagyszombatból nyílván a pesti Egyetemi Könyvtárba vezet az út. De maradt ez is. (Mint annyi sok minden.) Talán, de nem is éppen csak talán, húzódott-vonódott arra az időre, amikor majd (reméljük, hamarosan) kézből kézbe adhatom neki az életrajzi, irodalmi adatokat.

Ekkor mentett fel minden utánajárás alól Szabó László könyve. Mert ennek az egyik fejezete elmond minden lényeget a Csicsérről elszármazott egykori Orosz Lászlóról, aki Rákóczi Ferenc urunk egyik tábornokának az unokaöccse volt. Csakugyan Nagyszombatból indult el, de nem vitézkedett (mi értelme lett volna annak Szatmár után?), hanem nagynevű hittérítő lett. Buenos Airesben nyomdát alapított, mindenütt a tudományt szolgálta, és a végén a paraguayi jezsuita rendtartomány második megalapítójának nevezték. Csakugyan írt könyveket is. Még olyat is, amit elégettek. (Látszik, hogy magyar vér volt benne.) Szabó László elő is sorolja ezeket a könyveket.

Itt vagyunk hát ezen a szálon is Paraguaynál. De azon belül talán-talán (van ennél nagyobb csoda is) talán annál az indián törzsnél, amelyiket az én nyurga indiánom emlegetett. Mert ide vonva még egy harmadik szálat is: azok, akikre tartozik, azt is tudják az *oraculó*ról (így nevezték, bölcsnek, azt az egykoron való jó Orosz Lászlót), hogy azokban a régen letűnt időkben a mai Paraguay területén igen szívélyes viszonyba került egy indián törzzsel, s ez a barátság mindörökre szólónak bizonyult. Azon a tájon több jezsuita központot létesített, s ezek csak akkor szűntek meg, amikor a jezsuitákat kitiltották az országból. Így hát negyven év múltán Orosz László is hazajött és hazai földön, Nagyszombatban halt meg.

Ennyi elég az adatokból. Jöhet a képzelődés. Vajon nem úgy történt-e, hogy arról a régi Orosz Lászlóról ragadt rá az ungáró (vagyis „magyar") név arra az indián törzsre, amelyikkel ő olyan hosszú időn át mint az övéivel élt együtt? Hiszen Szabó László könyvéből is látszik, hogy valamikor Dél-Amerikában utcát neveztek el — nyilván az oda vetődött, nagyobb számú magyarok után — Budapestről, vagy Magyarországról. Több országban, több városban. Így történt ez például Buenos Airesben, vagy Montevideóban. Buenos Airesben van Bethlen utca is. Brazíliának Rio Grande do Sul nevű részében ma is létezik Kis Magyarország és Brazíliai Magyarország. Meg Laguna hungara, vagy Canal da Hungria. Kanadában is van Esterházy nevű város, az USA-ban Új Buda stb.

Az, hogy annak a bizonyos indián törzsnek a nyelvét a többiek nem értik, nem ritka jelenség. Indián nyelv is van temérdek. A nyelvek elkülönülésének és elváltozásának meg — a térbeli közelség ellenére is — olyan sokféle oka van. De ki tudja, éppen itt miről is van szó valójában. Mert hátha az a törzs — mondjuk: hálából, ragaszkodásból, esetleg éppen ösztönzés folytán — atyai gondviselőjének, Orosz Lászlónak a nyelvéből átvett a maga nyelvébe magyar szavakat is? Vagy jóval többet is? Mit takarhat az az ungáró név?

Dél-Amerika látott már nem éppen békés eszközökkel végrehajtott nyelv-rátelepítést is. Ne gyanúsítsuk ilyesmivel Orosz Lászlót. De annyit óróla is nyugodtan fel lehet tenni, hogy azokban a rodostói időkben emléket kívánt emelni a hazájának, és abban az istentelen messzi országban, hívei között, békés úton egy olyan kis magyar szigetet teremtett, amelyik a nevével is mutatja, honnan került közéjük az, aki beléjük plántálta az új hitet. Hogy mi történt, hogy történt, nem tudjuk. De talán érdemes volna utánanézni, miért ungárók (mindmáig?) az ottaniak.

Olyan kényelmes volt mindig a más kezével tüzet kaparatni. Így hát én is nagy előzékenyen csak mutogatom a feladatot, és minden dicsőséget átengedek nálam buzgóbb kíváncsiaknak, vagy lelkes kutatóknak. Hátha találnak valami elfogadható magyarázatot arra, ami most még csak kérdés az ötletek kosarában. Jutalmul legyen az övék még egy néhány abból az 1707. évbeli, Rákóczi-korból való poltúrából is, aminek egyik példánya Szabó László szerint a paraguayi őserdőkből került elő. Ki más vihetett akkortájt oda olyasmit, mint Orosz László jezsuitái. Ha regényt írnék, ez a poltúra éppen az ő tarsolyából hullana ki az ungárók földjére. De mire való is volna az a regény, amikor színdarabot már írtak a Szent kísérletről?

Kulcsár József

Önkiszolgáló temetői járda?

A főváros egyik legszebb sírkertje, fekvésénél fogva is, a Farkasréti temető. Még inkább az lenne, ha kicsit többet törődnének rendben tartásával, a szemétkupacok elszállításával, az utak járhatóságával. Ebben a Janus-arcú temetőben a főutak gondozottak, néha még tisztára is seprik azokat. Annál elhanyagoltabbak a rendkívül látogatott oldalutak, főleg a Németvölgyi út környékén, amiről a különböző sajtóorgánumok már több ízben hírt adtak. Bokaficamító gödrök, vízfolyás vájta mélyedések veszélyeztetik a testi épségét annak, aki szeretteti sírjához pár szál virággal ellátogat. Itt egy sírkő márványdarabja, ott egy farönk, másutt lógrásszerűen meredező téglák jelzik, hogy valamiként mégis el szeretnének jutni a temetőlátogatók hozzátartozóik nyughelyéhez. Amit a napokban tapasztaltam, az karkai ötletnek is beillik. Két idős nő tipegett lefelé az úttalan úton, mindkettőjük karját nehéz szatyor húzta le. Felfelé igyekeztem, igen óvatosan, amikor udvariasan megszólítottak: — Ugye, nem vesszi rossznéven, ha megkérjük valamire? Nemleges válaszomra, megmutatták a karjukat lehúzó szatyrok tartalmát: két-két téglát cipeltek. — Arra szeretnénk megkérni, hogy ön is hozzon egy-két téglát, amikor újra kijön a temetőbe és helyezze el azokat ott, ahol legnagyobb szükség van a gödrök, vájatok kikerülésére... Így talán, addig, amíg a hó le nem esik, a fagy be nem áll, ezeken a téglákon bokatörés veszélye nélkül eljuthatunk a sírokhoz...

Lám, milyen egyszerű! A sírok látogatói feltalálták az önkiszolgáló temetői járdát, illetve annak pótlását!

(f. r.)

Búcsú Álló Gyula festőművésztől

Ismét szegényebb lett a külföldön alkotó, a magyarság hírnevét öregbítő művészek sora. Most érkezett a szomorú hír Álló Gyula festőművész szeptember 3-iki elhunytáról, az ausztriai Kritzendorfban.

Nyolcvannégy éves volt, 1930 óta Ausztriában élt. Akkor települt át Pozsonyból, ostrák felesége óhaját követve. Gyermekkori emlékei, fiatalságának és felnőttkori életének valamennyi szála a csallóközi tájhoz kötötte. Csentőfa nevű kis falujában született. Szülei szükös anyagi körülmények között nevelték fel kilenc gyermeküket. Gyula már kisiskolás korában szeretett rajzolni. Minden vágya az volt, hogy festő lehessen, de anyagi helyzetük miatt erre nem gondolhatott. Kovácsinasnak adták. Bedřich Teiner cseh újságíró látta Álló rajzait és beajánlotta Gustav Mally szlovák festőművész magániskolájába. Egyéni rajztanulás után már annyira fejlődött rajzkészsége, hogy Prágában az Akadémián felvételre jelentkezhetett. A vizsgát ugyan sikerrel letette, de nem volt meg a felvételhez szükséges érettségije, csupán elemi iskolai bizonyítványa. Hazajött és neki állított a tanulásnak. Magándton elvégezte a középiskolát. Azután Bécsben jelentkezett a Képzőművészeti Akadémiára. A sikeres vizsga után Ferdinand Andri professzornál tanult két évig. További két évig Karl Fahringer professzor tanítványa volt.

Tanulmányainak befejezése után az Országos Hivatal ösztöndíjával tanulmányútra indult. Bejárta Németországot, Hollandiát, Svájcot és Franciaországot. Állót különösen Theodore Rousseau, Jules Dupré, Charles François Daubigny és Camille Corot képei ragadták meg, vagyis a barbizoni mesterek alkotásai, akik az akadémiák szabályozott művészetével szemben érzésvilágukat vitték vászonra. Álló naturalistának nevezhető művészete hozzájuk áll a legközelebb. A természet különféle megjelenéseiben és a hangulatok sokféleségében ragadja meg figyelmét. Álló abban is hasonlít a barbizonádokhoz, hogy míg ők a fontainebleau-i erdő falujában letelepedve a természet nyújtotta tájat, hangulatot örökítették meg, Álló szülőföldjén, egy csallóközi kis faluban talált otthonra és mint a Duna szerelmese, ennek a tájnak lett művészi tolmácsolója. Nemcsak a táj szépségeit örökítette meg képein, hanem Jean François Millet-hez hasonlóan megjelenítette képein a földműves nehéz munkáját is. Képei átéltek, őszinték és hűek. Nem szolgai követője nagy mestereinek, egyéni művészetét tükrözik. A színeket és a hangulatokat mesterien jeleníti meg: a természet és a benne élő ember iránti nagy szeretete tükröződik műveiben. Megragadó a későbbi években készült *Aratás Pozsonypüspökin* című festménye, amelyet az állam megvásárolt.

Szlovákiai tartózkodása alatt aktív tagja volt a Képzőművészeti Egyesületnek, majd a második világháború után a Szlovák Képzőművészeti Szövetségnek. Mindegyik kiállításon részt vett. Képelt a pozsonyi, a prágai és a budapesti galériában is megtalálhatjuk.

Amikor 1960-ban Kritzendorfba költözött, nem lett hűtlen a Dunához, a genius loci-hoz, mert művészetének ihletője továbbra is ennek a folyónak festői tája. „... Itt a híres Bécsi erdő lábánál, a Duna partján élem mindennapjaimat megszokott életemet..." írta egyik levelében.

E hosszú művészi pályán számos kitüntetéssel ismerték el kiváló tehetségét. Elnyerte az Accademia Italia aranyérmét, valamint az arany Kentaur díjat, Klosterneuburg-i Franz Rumpler-emlékérmet, a svájci Albrecht Dürer aranyérmet, az USA-beli Világparlament aranyérmét és még számos más elismerést, kitüntetést.

Vörösmarty Géza
Pozsony

Kiránduló gyerekek ebédje

Idegenforgalmi esőcsban, a szentendrei Duna-parton, városközpontban, a pismányhegyi busz megállójában történt: harminchat tizenéves kisgyerek (csoportos kiránduláson) ő kíséró pedagógusai letelepedett a lépcsőkre és a vezető tanár bácsi felszólítására elővették az ebédcsomagot. Fehér műanyag tálcán, celofánnal leragasztva: egy doboz olajoshalkonzervet, két darab kockasajtot és két szelet (összesen körülbelül 10 dkg) kenyeret. A gyerekek zöme természetesen nem boldogult a sliány konzervnyitóval. Miután páran a kezüket vérezték össze a dobozító élével, páran leolajozták a ruhájukat: a keletkezett zűrzavarban a sétányon korzózó két fiatal külföldi fiatalember kezdeményezésére a buszra várók közül néhányan beálltunk olajoshalkonzerveket bontogatni. Nagy volt a hőség, a gyerekek éhesek voltak, vizet majd valahol útközben artézi kútnál, a Kovács Margit Múzeum megtekintése után kapnak. Vajon ki ötlötte ki ezt az ebédet? Két darab paradicsom, pár karika tartósított hentesáru és több kenyér sem került volna többe — de főleg nem okozott volna vér- és olajfoltokat.

Dr. Pető Zsoltné
Szentendre

RÁKOSPALOTAI GYÁRUNKBA
közgazdasági egyetemi, pénzügyi és számviteli főiskolai, vagy okleveles könyvvizsgálói végzettségű és szakirányú szakmai gyakorlattal rendelkezőt
FŐKÖNYVELŐNEK
felveszünk.

Jelentkezés:
részletes szakmai önéletrajzzal,
BUDAPESTI FINOMKÖTÖTTÁRUGYÁR
személyzeti és oktatási főosztály,
Budapest XIV., Szugló utca 83.
Telefon: 632-234.

KÉNYELMET KÍNÁLUNK — AJÁNDÉKOT ADUNK az alábbi huszonhat ÁFOR-benzinkútnál október 1. és 31. között, ha legalább 200 forint értékben vásárol nem kőolajipari terméket.

Budapest, Szilágyi E. fasor, Budaörs, Székesfehérvár, Olaj út, Bojtárlelle, 7-es út, Kaposvár, Füredi út 1., Pécs, Fürst S. u. Nagykanizsa, kemping, Nagykanizsa, Balatoni út, Keszthely, Festetics utca, Szombathely, Zanati út, Mosonmagyaróvár, Lenin út, Győr, Mártírok útja, Budapest, Keleti pályaudvar, Budapest, Napfény utca, Aszód, Vásár tér, Salgótarján, Ország út, Miskolc, Pereces autósbolt, Nyíregyháza, Pazonyi út, Nyíregyháza, Széna tér, Debrecen, István út, Békéscsaba, Szarvasi út, Szeged, Üttörő tér, ÁFOR—BP, Bicske, Határátkelő, I., Kiskunhalas, Felszabadulás út, Kecskemét, 5-ös út, ÁFOR—BP, Szolnok, Abonyi út.

Tankolás után érdemes körülnézni, mert Lada-karosszériaelemek, gépkocsi-tartalékalkatrészek, fagyálló folyadék, virágföld, műtrágya, de még üdítő ital is kapható.

FŐVÁLLALKOZÁSI IFJÚSÁGI LAKÁSÉPÍTŐ KÖZÖS VÁLLALAT
saját vállalkozásában épített
lakásokat eladásra kínál
Megvásárolható
Mátyásföldön,
csöndes, családi házas környezetben, jó közlekedési lehetőséggel,
6 lakásos plusz 2 garázsos társasházban
1 darab 43 négyzetméteres,
1 darab 62 négyzetméteres,
3 darab 74 négyzetméteres,
1 darab 89 négyzetméteres
erkélyes lakások
és 2 darab garázs;
Szabadság-hegyen
a Széchenyi emlékúton
körpanorámás, kétszintes, fedett gépkocsibeállós, központi fűtéses,
170 négyzetméteres családi ház.
Mindkét ház hagyományos szerkezetből épült, szerkezetkész állapotban az idén átadásra kerül, a belső munkálatokat (tapéta, burkolatok stb.) a vevő egyéni igénye szerint végeztethetí el.
A befejező munkálatokra a vállalat a vevő megrendelését elfogadja.
Jelentkezni lehet: a 131-495-ös telefonon, vagy személyesen a FILAV Budapest IX., Márton utca 38. sz. központjában.

Prof. Julius Álló †

Am 3. 9. d. J. hat unser langjähriges Mitglied, Prof. Julius Álló, für immer den Pinsel aus der Hand gelegt.

Álló wurde 1901 in Csentöfa geboren, besuchte die Malschule Prof. Gustav Mally in Preßburg und die Akademie der Bildenden Künste in Wien. Anschließend folgten Studienreisen durch Mitteleuropa. Von 1932 bis 1960 war er als Maler und Restaurator vorwiegend in der Slowakei tätig.

1960 erfolgte die Übersiedlung nach Österreich, wo es der Zufall wollte, daß er an seinem neuen Wohnort Kritzendorf seine geliebte Aulandschaft wiederfand, die ihn zu neuem und reichem Schaffen anregte.

1970 trat Álló dem Künstlerbund in Klosterneuburg bei, der ihm in Anerkennung seiner Leistungen 1981 die Franz-Rumpler-Medaille verlieh.

Viele Ausstellungen im In- und Ausland sowie zahlreiche internationale Preise waren der Lohn für ein arbeitsreiches Leben.

Wir, die Kollegen vom Künstlerbund in Klosterneuburg, werden ihm stets ein ehrendes Andenken bewahren.

I. W.

Donnerstag, 20. 9.: Vormittagsrunde ab 9 Uhr.

Donnerstag, 20. 9.: Fahrt nach Harbach bei Weitra, Besichtigung des Moorheilbades mit Führung. Nachmittags: Heidenreichstein mit Einkauf (Strick- und Wirkwaren). Abfahrt: 8 Uhr Rathausplatz; Bahnhof Weidling und Kierling etwas früher. Fahrpreis: S 100,—. Anmeldung: Fr. Rosmann, Tel.: 81 45 42.

Donnerstag, 27. 9.: Heimrunde ab 16 Uhr.

Dr. Helene Partik-Pablè in Klosterneuburg

Im Rahmen der monatlichen Diskussionsreihe der FPÖ Klosterneuburg spricht die Abgeordnete zum Nationalrat Dr. Helene Partik-Pablè am Dienstag, dem 25. September 1984, um 19.30 Uhr, im Restaurant Unger, Pater-Abel-Straße 1. Im Anschluß an den Vortrag steht Frau Dr. Partik-Pablè für Fragen zur Verfügung. Die FPÖ lädt alle Klosterneuburgerinnen und Klosterneuburger zu dieser Veranstaltung sehr herzlich ein.

Léger, Klee, Heckel, Dix, Sintenis, dazu treten die vielen, die er als Kunsthändler betreute – Campendonk, Feininger, Gilles, Hofer, Jawlensky, Nolde, Pankok, Purrmann, Barlach, Kollwitz, Mataré bis zu Janssen, Nay, Trockes u. a.

Älter werden ist kein Verdienst, doch in Würde die Jahre zu bestehen, ist eine Kunst. Insoweit ist Alex Vömel ein ganzer Künstler. Heute kennen ihn unsere Leser seit Jahrzehnten, seine Freunde schätzen und verehren ihn, seine Künstler lieben ihn. Kann man mehr im Leben erreichen. Getreu dem Gesetz, wonach er angetreten – er entstammt dem evangelischen Pfarrhaus, einer Pflegestätte deutschen Geistes und Kultur seit der Reformation – hat er sein Leben in Krieg und Frieden – er war auch Offizier beider Weltkriege –, bewährt. Wir grüßen ihn und hoffen auf noch viele Jahre für ihn und uns.

Professor Julius Allo 70 Jahre

Am 4. April 1971 wurde der in der Nähe von Wien lebende akademische Maler und Restaurator Professor Julius Allo 70 Jahre alt. Er wurde am 4. April 1901 in Csentöfa bei Preßburg geboren und begann seine Studien bei Professor Gustav Mally in Preßburg. Von 1927 bis 1931 studierte er an der Wiener Akademie unter den Professoren Ferdinand Andri und Karl Fahringer, beide hervorragende Lehrer. Von 1931 bis 1932 nahm Allo eine Studienreise durch Deutschland, Holland, Frankreich und die Schweiz vor. Seit dem Jahre 1937 war er aktives Mitglied des Preßburger Kunstvereins, später Mitglied des Zentralverbandes Slowakischer Künstler und hat an allen Ausstellungen in Preßburg und Prag teilgenommen. Gemälde seiner Hand befinden sich in staatlichen Sammlungen und nationalen und städtischen Galerien in Preßburg, Prag und Budapest.

Auch als Pädagoge betätigte sich Professor Allo in seinem erfolgreichen Leben. So war er von 1938 bis 1945 Leiter der Preßburger Malerschule. Neben dieser Tätigkeit war Allo Mitglied des Ausschusses der Restauratorenabteilung und Mitglied der Gutheißungs- und Kollaudierungskommission in Preßburg.

Professor Julius Allo machte sich insbesondere einen guten Namen als Landschaftsmaler und Porträtist, seine Stilleben sind von außergewöhnlicher Qualität. In seiner Eigenschaft als Restaurator restaurierte er zahlreiche Tafelbilder wie auch Wandbilder, u. a. im Jahre 1955 das Kaschauer Stadttheater sowie die Maulbertsch-Deckenfresken in Bohuslawice in der Slowakei.

Zahlreiche ehrende Ausstellungen haben wichtige Akzente in der erfolgreichen Tätigkeit von Professor Julius Allo gesetzt, so 1953 eine Jubiläumsausstellung, im Jahre 1960 Teilnahme an der Herbstausstellung im Wiener Künstlerhaus, 1961 Teilnahme an der 2. Jubiläumsausstellung im Künstlerhaus in Wien, im Jahre 1971 Teilnahme an der 50. Ausstellung des Künstlerbundes in Klosterneuburg, 1972 Teilnahme an der Ausstellung des Landesverbandes der Niederösterreichischen Kunstvereine in Laxenburg und schließlich im Jahre 1972 Teilnahme an der Ausstellung des Künstlerbundes in Klosterneuburg im Marmorsaal des Stiftes.

Auch die Literatur konnte am erfolgreichen Wirken des Jubilars nicht vorbeigehen, so erschienen umfassende Abhandlungen über Professor Julius Allo im Jahre 1941 in „Müveszet" in Budapest über die Ausstellung Julius Allo in Preßburg, 1950 in „Tvar" Genossenschaft der slowakischen Künstler „Slowakische bildende Kunst auf dem Wege zum sozialistischen Realismus" und quasi als Höhepunkt im Jahre 1955 Dr. Toman Prokop: Lexikon tschechoslowakischer Künstler und schließlich Dr. Milan Vaross: Slowakische bildende Kunst 1918–1945.

Schon allein diese Aufzählung an Höhepunkten im erfolgreichen Wirken des Professors Allo zeigt eindringlich, daß Professor Julius Allo zeit seines Lebens die entsprechende Anerkennung und Würdigung für sein Wirken gefunden hat. Dr. Heinrich Fuchs

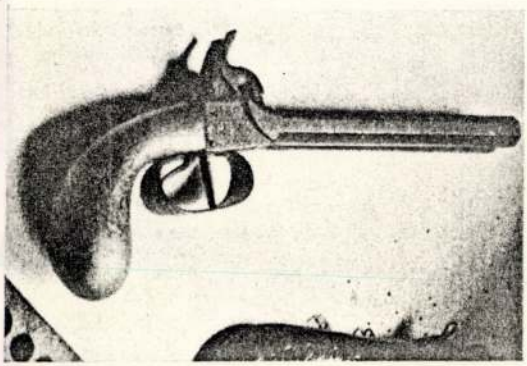

DIEBSTÄHLE

In der Zeit vom 1.–5. September 1972 drangen unbekannte Täter in das Heimatmuseum Hohenwestedt, Kreis Rendsburg-Eckernförde, ein und stahlen nebenstehend abgebildete Pistolen. Es handelt sich um eine Steinschloßpistole und eine Doppelpistole „Perkussionsmodell".

Sachdienliche Hinweise bitte an die Landespolizei Schleswig-Holstein, 237 Rendsburg, Moltkestraße 9, Telefon 3150/51 06–51 07.

nieprzez

Allori, Alesandro

l.

Banfi-Ricordi

16g. l.

Allorivól és Altissimovól adatok a Thieme-Beckerből

sieht es so aus, als ob Satan selbst die ganze Problematik nicht verworrener hätte gestalten können."

John Middleton Murry weist immer wieder darauf hin, daß es geradezu tragisch sei, von der „ideologischen Rechtfertigung des gegenwärtigen Krieges als einer Verteidigung der bestehenden Demokratien gegen die Anti-Demokratie" zu sprechen, wodurch „aus unserem Bewußtsein die Notwendigkeit der radikalen Änderung der Demokratie verbannt wird." Eine tiefe Hoffnungslosigkeit spricht aus seinem Eingeständnis, daß eine schöpferische Umwandlung der Demokratie unmöglich sei, weil Churchill als ihr erwählter Führer ohne Blick für die Notwendigkeiten der Gegenwart auf dem Standpunkt von 1800 verharre.

ropäischen Friedens

brechnung mit England

nn Wanderscheck

in Mitteleuropa, von einem Dickicht von Bajonetten eingeengt, und umkreist von drohenden Dreadnoughts, die ihr jeden Ausweg ans Licht einer weiteren Welt verbieten, wird zu Friedenskonferenzen und Schiedsgerichtsverträgen eingeladen von derselben Macht, deren fundamentales Herrschprinzip den Krieg jeder aufstrebenden Nation in sichere Aussicht stellt. Will Europa sich nicht mit eigenen Händen erdrosseln, so muß es die Seeschlange erdrosseln, deren Knäuel seine Küsten umringeln."

Roger Casement hatte am historischen Studium der britischen Politik längst die Quintessenz erkannt, daß der Begriff Neutralität — der für Staatsmänner wie Smuts heute ein völlig toter Begriff ist — eine doppelte Interpretierung durch die britischen Staatsmänner im Laufe der Jahrhunderte erfuhr. Ein Land wurde von

Allori, Alessandro
(Anlajdonképen Alessandro
di Cristofano di Lorenzo
Allori) olaszfestő, szül. 1535
máj 3.
megh. 1607. szept. 22.

Thieme - Becker

I. 319 - 321. l

Mauclair, Camille

Ignacio Zuloaga. (Ausschn. aus Die Kunst. XIII. 1.) München, 1911. Lex. 8. r. 23 l. számos szöveg képpel, 2 többszínnyomású képmelléklet.

Kiváljmányok.

1911.

Allori, Cristofano MDK

17 n. elejéről datálódó rajza
egy halott apácát ábrázol a
navatalon. Annyiban más az eddi-
gi halott ábrázolásoknál, hogy egén
alakban adja a figurát.
(Bécs, Albertina)

Pigler, A. Portraying the dead
Acta Historiae Artium IV Tom. 1956. 1-2 n. 8. o.

Alloux

Q francia festő

l.

Egyházm. Lap

1881. 131. l. 133. l.

Thieme - Becker

12702 szám.

A Müemlékek Orsz. Bizottságának m.é.580 sz.felterjesztésére további eljárás végett kiadom.
Budapest.1904 febr.hó 5-én.
A miniszter meghagyásából:

Lippich
osztálytanácsos.

Nemzetközi kiállítás, München. 1879.

Pesti Hirlap. 1879. nov. 27. 4.

Alma Tadema „Egy kérdés" c.
művét....

Őszi tárlat, Műcsarnok, 1879.

Pesti Hirlap. 1879. nov. 27. 4.

Alma Tadema „Egy kérdés" c. művét....

Alma Tadema, festő MDK

Görög leányok. Festmény. repr. 76.1.

Uj Idők. 1901. VII. 30.sz. 76.1.

MD K

Almády István, festőm.-graf.

95. Páncélos támadás.

Pesti Vigadó- Haditudósító kiáll. 1943.máj.2.-12.
Képek és szobrok jegyzéke.

MDK

Almády István, testőrm.

Páncélos támadás.

Posti Vigadó.- Haditudósító kiáll. 1943.máj.2.-12. Kat.

ALMÁDY ISTVÁN

95. Páncélo s támadás

Haditudósitó Kiállitás a Pesti Vigadóban
1943. május 2-12-ig. Képek és szobrok jegyzéke.

MDK

Almády István

Hertelendy M., of.

Hazafelé, of.

Müterem 5. csop. kiáll. 1937. jul.

MDK

Almády István, disz.fest.

Iparm. Isk. Évk. 1934–36.

ZV 43.1.

MDK

Almády István

Páncélos támadás

Haditudósitó kiáll. a Pesti Vigadóban. 1943. máj. 3 l.

MEGHÍVÓ

szávai és szovátai Almády István

FESTŐMŰVÉSZ HARCTÉRI MŰVEIBŐL RENDEZETT

Gyűjteményes kiállítására.

MEGNYITÁS 1943. JÚNIUS HÓ 20-ÁN, VASÁRNAP DÉLELŐTT 11 ÓRAKOR

A "MŰTEREM" KIÁLLÍTÁSI HELYISÉGÉBEN

BUDAPEST, IV., KOSSUTH LAJOS-UTCA 12 SZ. FÉLEMELETÉN

TISZTELETTEL :

ÓMOROVICZAI SZALMÁSSY ZSIGMOND
Igazgató

KATÓ KÁLMÁN
festőművész,
a MŰTEREM művészeti vezetője

A KIÁLLITÁS MEGTEKINTHETŐ: 1943. ÉVI JÚNIUS HÓ 20-TÓL JUNIUS 30-IG, HÉTKÖZNAPON REGGEL 9—½6 ÓRÁIG, SZOMBATON 9—1 ÓRÁIG, VASÁRNAP ÉS ÜNNEPEN 10—2 ÓRÁIG

KATALÓGUS ÁRA: 60 FILLÉR

Almády István festő

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

dr. Szentiványi Gyula *úrnak*
úrnőnek

"MŰTEREM"
KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLITÁSAI
BUDAPEST, IV. KOSSUTH LAJOS-UTCA 12. SZ.
FÉLEMELET — TELEFON 189-554.

BUDAPEST,

Lágymányosi-u. 16

Küldi: _____

Felelős kiadó: Kató Kálmán
Barcza nyomda, Budapest. IV. — 15080

Almády István festő

A »Műterem« kiállítás a

A háború megrázó élményei adták kezébe Almády Istvánnak az ecsetet. Mindössze egy évig járt az Iparművészeti iskolába, majd az orosz frontra került. A többhónapos küzdelem közepette ellenállhatatlan erővel tört fel benne a vágy, hogy benyomásait és élményeit művészi eszközökkel adja vissza. A kezeügyébe került sátorlapokra, cserzett bőrökre és a romok közül kikerült régi festmények vásznaira festette meg a háború drámai jeleneteit. Nem egy képén valóban megkapó erővel fejeződik ki a front nyomasztó hangulata, az égő falvak és városok kísérteties izzása. Csatajelenetei és tájképei mellett számos képmást is készített bajtársairól, vagy az orosz emberekről. A többi munkái mellett főleg ezek árulják el a leginkább technikai fogyatékosságát és azt, hogy a háborús élmények művészi eszközökkel való visszaadása még nem művészet.

B. P. L.

*

Az Ország 1943 jul. 17.

kereskedő az érdekeinek védel
resi. Hiszen természetes, hogy
tálya a ükereskedői szakma érd
Ön egyéni érdekeit is védelem

Felszólitjuk igen t
rendottakat jól átgondolva, a s
tartva, lépjen be a Kereskedők
szakosztályába és ezzel erősits

A KOE ükereskedel

pénteken d.u. 1/4 7

a Kereskedők Országos Egyesület
Akadémia-u. 1. IV.em.

Ir en tisztelt Kart
lenül elvárjuk.

Budapest, 1943. ju

Hoffmann Ferenc
alelnök

Már sorompó sincs?

Irta: Undi Imre

Most már halkan megmondhatjuk, talán mégiscsak elég volt.

Reggel, a nyitott ablakon át kezdődik a dolog. Éhomra. Perzselő Elvira hangja búg fel valahonnan. Még kettőt sem ásítottunk, máris zeng a ház, hogy te vagy a tündérkertem, akit álmodni sem mertem, ó, jöjj, kicsikém . . . Reszket a rabicfal Perzselő Elvira búgásától, mi a szappant keressük, de ő az orrsövényén át rázza a négy, plusz egyemeletes házunkat.

Erre csupán két pillanatnyi csend következik és dörögve kezd ömlengeni Vallomás Gizi. Ő is az alt-táji hangjával ural, sürgősen közli mindenkivel, hogy vártalak az este, kis, tétova vitéz, máskor szólj, te beste, ha hamarább kimész . . . Efféle pazar szövege van a közlésnek, az epeteg melódiát megint az orrtő közvetíti, mint egy póttartalékos orgona.

Mire az ember a timsó után nyúl, megkapta Dobogó Irént, Gerle Ibolykát és Rekedthy Olimpiát. Epedésben nem volt hiány. Utánozták önmagukat, utánozták egymást, utánozták az utánpótlásukat és tömött műsorban közölték, hogy szeretem magát, te vagy a kincsem, vaáárok raád és más efféle, már imitt-amott hallott dolgokat. A lakásából úgy megy ki reggel mindenki, mint egy meghatalmazott, dobhártyanélküli amorózó.

Már-már szinte azt gondolnánk, hogy elég lenne.

De nem. Napközben képes és képtelen újságok kerülnek a kezünkbe. Az egyik lázas önkívületben közli, hogy Gerle Ibolyka fellép a Mámoros csókszüret-ben. Az értesítés hiteléül ott látjuk a cikk alatt Gerle művésznő szálkás aláírását, egyben elcsevegi, hogy éppen öt perce cseréltek el a kocsijából húszezer pengős aranyeritkületjét, no, de mindegy, kedvenc étele a barátfüle, a nyarat Recsegefilmesden mint kondás fogja tölteni, ha ugyan ki nem hívják Boliviába.

Ez persze csak egy közlés a napi nyolcvanhét közül. A másik azt tudja, hogy Vallomás Gizi lepketánca földgyúró meglepetést fog kelteni a Szexepillé-ben. Ő lesz a címszereplő szexepille, aki egy orgonabokorból fog orgonahangon búgni az édes közönségnek. Nem igaz az, hogy válik Mellkas Gézától, kedvenc színe a bazaltszürke, világéletében halottkém szeretett volna lenni és ilyenkor, májusban, csak konzervspárgát eszik.

Perzselő Elviráról kiderül, hogy imádói között kis Perzselő-jelvényeket osztogat. Eddig két vagón jelvényt osztogatott ki, egy díszkivitelűt annak a párbaj következtében egyfülű iparmágnásnak, aki tavaly is kapott egy platinaszőke pofont a hírneves alsó terraszon, ám a válás gondolatába csak egyoldalúan szerelmes. Mindenről annak kapcsán kerül szó, hogy Perzselő Elvirát vendégfellépésre hívták Vidékkötésdre. A nagy Elvira pajkosan megígérte a dolgot, mert itt tervezi előadni összemutatóként az Orromból üzenem tenéked című slágerbúgását.

Dobogó Irén csak a pörköltszaftot szereti, ő már ilyen. Nem is hinné az ember a Kis pofám, liliomszál nagyszerű előadóművésznőjéről, akiről azt is kevesen tudják, hogy már kis kora óta a harisnyáit a cipőjén belül viseli. Kedvenc színe a kocsiszín, urától, Másodszínész Elektől nem válik, kiskutyájuknak a neve Szalontüdő és eddig egymaga már hét sportkocsit vezetett árroknak.

Rekedthy Olimpia holnap ad elő két dalt. Az óriási sikerű Csámpás fuszulykát és a Csókoltatom a szemorvosodat című. E kettőnek legutóbb is olyan sikere volt Zsöllyemonostoron, hogy három pénztárost agyonnyomtak. Kedvenc ujsága, amiben éppen nyilatkozik, imádja a hagymás rezedatokányt, legszívesebben hallgatott zenéje a szünetjel, kutya helyett kőszáli sast tart, válik: Vatta Lajostól és születésnapjára fél kiló prézlit fog kérni.

Eddig így volnánk meg napközben, szürkületkor aztán megszólalnak a dobogók, a rivaldák és a rabicfalak. Szürkülettől — tizenegyig. Búgni kezdenek Perzselőék. Elvira elkezdi zengő slágerét a Sápadt hajnal éjszakáját-t. Vallomás Gizi rákapcsol a Kisztihand, bánat asszonyá-ra. Dobogó Irén folyamatosan imádom magát a suttogó promenádon, Gerle Ibolyka ó, mondd, kié vagy, te dacos pipszikém, Rekedthy Olimpia csak azt a percet ne feledd soha. És ha még nem indul meg a ház, ha nem reszketnek még eléggé a lépek, jön a Dizőz Őrzse, Enyém Láli, Üzenet Paula és a többiek. Meddig? Napzártáig. Autogrammuccse.

És hallgatjuk, látjuk, olvassuk, rezegjük, inhaláljuk mindannyian. Nagyapó nem tudja, hogy hol van a csibukja, de tudja, hogy Köszméte Vali, a Sárbogárdi nyavalyások . . . hírneves alt-dúdolója jövő szombaton válik a platinahüllye textilügynöktől. A háziasszony nem tudja, mit főzzön holnap ebédre, de Piha Ildikó éppen most közli, hogy a Manó, a Manó, az ám, az enniváló! A diák nem tudja, hogy mikor volt a szatmári béke, de fújja az értesülését, hogy Oktáv Piroska villája a Cseresznye-utca 7 alatt van és három Oktáv-autogrammért már lehet kapni egy Perzselő-t.

Így megy folyton-folyvást, mintha bizony már sorompót se lehetne kapni.

Hogy valami egészen halkat mondjunk, az a benyomásunk, hogy tökéletesen elég volt. Vagy talán nem?

FERENC JÓZSEF KESERŰVIZ

nemű benyúlási szándékunkról és csak kívülről szemléljük a remegő izmokkal fel-alá járkáló fenevadakat.

Kijövünk a friss levegőre, ami most érthetően különös jól esik. Lassan bandukolunk tovább, megnézzük a farkasokat, hiénákat, az ezüstrókát, formás és kevésbé formás állatot és végül komor sziklafalak alá érkezünk. A sziklafal mélyén elnyúlt barna folt látszik. *A jó öreg barna medve teljesen elfeledkezve a világról, a bámész emberekről, a nagynyilvánosságról, talán még téli álmát alussza.* De ő maga vet véget eme hiedelmünknek, mert egy bedobott mézescsók után hihetetlen gyorsasággal és korát meghazudtoló fürgeséggel ugrik. Sőt képes percekig két lábon állni egy-egy finom falatért. Mellettünk egy mama gyönyörködik apró, dundi fiacskájával és láthatóan pokoli zavarban van. Ugyanis a tanulni vágyó ifjú kellemetlen kérdésekkel zaklatja.

— *Mama, a medvének melyik a lába?*

— *Amelyiken áll, az a lába, Petike*

— *Akkor a másik kettő a keze?*

— *Nem, az is a lába.*

— *Akkor miért nem azon áll?*

A mama erre már nem tud válaszolni, de szerencsére egy mellette álló idős úr egy valóban kitűnően sikerült választ ad Petikének:

— Azon a másik kettőn éjjel áll, ezen a kettőn meg nappal. Azokon állva alszik.

Petikét szemmelláthatóan meglepi ez a válasz és lelki szemei előtt elborzadva látja, amint az öreg mackó tótágast állva hajtja pihenőre a fejét.

A kétpupú tevék szégyenkezve sétálnak kerecükben. A divatos, nyári szőrzetük még nincsen kész és testük egy részét még a régi téli bunda fedi. Egy úr érthetően és szakszerűen magyarázza meg a belécsimpaszkodó hölgynek, hogy „tudod, szívecském, ezek olyan állatok, amelyek minden nyáron lehullatják a tollukat".

A madarak kapták az állatkert legszebb helyét. Hatalmas fák borulnak a tó fölé és az árnyékos vízen új otthont találnak a világ minden tájáról összeseregített madarak. Csak a gólyák szomorúak közülük. Egy lábon állva, csörüket piszkos-fehér szárnyukba dugva nézik a vizet. Hazagondolnak. Hiába ez a nagy tó, hullámos, fodros vízével, hiába vannak rikító tollú társak között, hiába hozzák ölükbe az ételt, egy falusi ház szurtos kéménye százszor többet érne kekik.

Az állatkert apró nézőseregét sem érdekli ez az igénytelen madár és csak egy kopasz, kerekfejű kisfiú kockáztat meg egy kérdést:

— *Apuka, ki hozza a kis gólyákat?*

Azonban apuka éppen most gyujtott rá egy nehezen szerzett Szimphoniára és elereszti füle mellett a kérdést.

— *Gyere kicsikém, nézzük meg a farkasokat, meg az oroszlánokat. Azok sokkal érdekesebbek.*

Izsák György

Majális az állatkertben

A tavasz szele megütötte az elefánt kacskaringós ormányát és rásütött a nap a majmok farkára. A páva, ha lehet, még büszkébben sétált ezerszínű tollkoronája alatt többi szürke állattársa között, és az oroszlán vigan bömbölt szépen tatarozott nyári ketrecében. A tavasz mámoros leheletétől ródultan keringtek a madarak és még a nagytestű, otromba jegesmedve is dörzsölődzött a párjához. A szerelem évszaka fabul ejtette az öt világrészből összeseregleft állatokat és az etetők alig tudták féken tartani szerelemtől megrészegedett védenceiket.

Az emberek tömött sorokban sietnek be az állatkert kapuján és kéz a kézben sétálnak a piros tulipánok között. Május van, a nap forrón süt az ég közepén, mikor mi is körsétára indultunk az „Állatkerti Hírek" című kis füzettel a kezünkben. Apró, vasárnapi díszbe öltöztetett gyerekek szaladgálnak a lábunk alatt és nagyon jól érezzük magunkat. Az emberáradat magával sodor és egyszer csak arra ébredünk, hogy nagy tömeg közepén a majmok ketrece előtt állunk. Kicsit bután pislognak a nagy tömeg emberre a világ minden részéből összeseregleft majompéldányok, de aztán ismét otthonosan mozognak. Hatalmas felírás áll a csimpánzok ketrece előtt: „*A csimpánzok etetése és bántalmazása tilos*". Hát bántalmazni senki sem akarja és nem is merné az embernagyságú, láthatólag jó erőben lévő majomkolosszusokat, de már az etetési tilalmat gyakrabban megszegik és az apró nézők egymásután dobálják be a ketrecbe a hablkönnyű kifildarabokat.

Már az oroszlánbarlang torkában állunk, mikor egy egyenruhás állatszeliditő közvetlen közelünkben elordítja magát:

— *A tulsó oldalon a csimpánz biciklizni fog!*

— *Nem lesz helyünk* — sikolt kétségbeesetten egy testes asszonyság és cingár férjét, valamint két apró kimosdatott gyermekét a hóna alá kapva, szélsebesen eliramodik a jelzett irányban.

Utána! A sokaság már élő sövényt vont a színtér köré és lábujjhegyre kell ágaskodnunk, hogy láthassuk a nagy attrakciót. Bevezetésképpen egy apró kisfiú pumpolási szándékkal, egy köteg fényképpel a hóna alatt körbe jár és elképesztő dolgokkal kecsegteti a közönséget.

— *Aki öt darab levelezőlapot vesz, annak a csimpánz sajátkezüleg írja alá az egyik lapját.*

Természetesen azonnal veszünk öt darabot. A levelezőlapok elfogytával elcsitul a lárma és a halálos csendben hosszú, szörös karjait unottan lóbázva, megjelenik a csimpánz. Megvető tekintetével végigsöpri az ijedten hátráló gyermeksereget és büszke tartással körbe jár.

— *Anyuka, megharap a szörös bácsi* — visong egy matrózruhás kislány és ijedtében szivettépően sírni kezd.

— *Ne ingereljük sírással az állatot* — szól rá szigorú arccal az attrakció portássapkás vezetője.

De hiába minden szigorú figyelmeztetés, köröskörül legalább húsz-harminc gyermektorok „ingerli sírással az állatot". A láthatólag felingerelt állat erre elkapja a fának támasztott rozzant biciklit és ráveti lomha testét. Kettőt teker a jobb sorsra érdemes pedálon és máris szélvészgyorsasággal rohan körbe.

Leírhatatlan riadalom tör ki az apró nézők körében.

— *Apuka, lődd le!* — ordít egy feketehajú kislány.

— *Ne félj, Marika, én elbánok vele,* — vitézkedik egy hatéves fiatalember büszkén, sírásra görbült szájjal kilépve a feléje guruló szörös veszedelem elé és a megrémült anyuka csak az utolsó pillanatban tudja kimenteni a „biztos halálból". Aztán kézen áll, majd a kötélre is felmászik a ruganyos csimpánz és bekötött szemmel, hihetetlen biztonsággal végigmegy rajta.

— *Akik aláírásra várnak, fáradjanak a ketrec elé, ahol a csimpánz sajátkezüleg írja alá a levelezőlapokat,* — közli végezetül a csimpánz őre.

Hatalmas tömeg tódul a jelzett helyre, de mi jobbnak látjuk eltávozni és inkább lemondunk a majom művészi aláírásáról. Következő állomásunk az oroszlánok vérfagyasztó barlangja. Enyhe illat lengedez benn a ketrecek között és a kedves felírás itt is olvasható: Az oroszlánok ketrecébe nyúlni tilos. A felirat hatására leteszünk mindenről.

TERE-FERE

Az amerikai haditengerészek a flotta főparancsnokát egymás között „Cincus"-nak nevezték. Ez az elnevezés a „Commander in Chief of U. S. Fleet" cím betűinek összevonásából származott. Amikor Ernest J. King vette át a flotta főparancsnokságát, a Cincus szó használatát eltiltották. Az új hivatalos csúfnév „Cominch", a „Commander in Chief" kifejezés rövidítése. A „Cincus" szó eltörlésére azért került sor, mert a kiejtésben úgy hangzik, mint „sink us", azaz „süllyessz el minket". A japánok csendesoceáni sikerei óta érthető módon ezt a címzést az amerikai flotta egyik parancsnoka sem hallja szívesen.

*

Tudvalevő, hogy úgy az éhség, mint a szomjuság érzete bizonyos határokon túl erős fizikai fájdalommal jár. John Klaesson lerumi tanár évtizedes kísérletei során arra a megállapításra jutott, hogy a szomjuság lényegesen nagyobb fizikai fájdalommal jár, mint az éhség. Az előbbi nyolc nyolcra az őrületig is fokozódhatik. John Klaesson utazásai alatt gyakran megfigyelte, hogy a sivatagban eltévedt utas, vagy az idegenlégió katonája, ha szomjuságát nem olthatta, rettentő fájdalmában megőrült. Sokan előzőleg felvágták ereiket, hogy vérükkel enyhítsék a szomjuság kínzó érzését. Az éhségben szenvedőknél rendszerint elgyengülést, ájulást és a megfagyásnál tapasztalt jelenségeket észlelt. Azt is megállapította, hogy az ember az éhséget háromszor annyi ideig képes elviselni, mint a szomjuságot.

Kisszakasz

Milliméteresor ára hétköznap 55 fillér, vasárnap és ünnepnap 65 fillér. Legkisebb hirdetés (10 mm) 5.50 P, filetve 6.50 P. Álláskeresőknek 50% kedvezm.

Vétel, eladás

Márkás festmények

Tölgyessy Artúr, Glatter Gyula, Olgyai Viktor, Dudits Romek, Sallé Péter, Neogrády, Háry, Juszkó, Náray, Fried, Polczer, Udvary, Herman, Komáromi Kacz, Kövér Gyula, Henzné Deák Adrienne Heller Andor, Geiger, Kárpáthy, gyűgyei Nagy Zsigmond, Szepesi Kuszka, Kotász, Csillag, Pálnagy, Zombory L. és sok-sok más értékes festmény nagyon olcsón eladó WINKLER ker., VIII., Tisza Kálmán-tér hat, II. emelet huszonhat.

Festményeket minden fajtát magas árban vesznek. Értesítést kérek, ki festette és hol nézhető meg. — Winkler ker., Tisza Kálmán-tér hat. II. em. huszonhat

Festmények világhírű magyar mesterektől, nagy választékban, részletre is olcsón kaphatók Guttmann műkereskedőnél, Erzsébet-körút 15, udvarban — Vétel, eladás, csere.

Sport- és mély GYERMEKKOCSIK nagy választékban, közvetlen a készítőtől: VIII., Orczy-tér 5. Tel.: 135-483.

Vörös salak és tekete salak legkiválóbb minőségben, vidékre is Salakkereskedelmi Vállalat, Budapest, VII., Dohány-utca 59. Telefon: 224-408.

Bútor

UJ LAKÁSBA UJ BUTORT Ébnerstől VII., KARPFENSTEIN-U. 2/A

BUTOR modern, styl, új és használt NAGY SÁNDOR Károly-körút 26

Használt bútor biztosan jó! Hálók ebédlők, kombinált berendezések, konyhák. Óriási választék új és használt berendezésekben Arban legolcsóbb BUTORMAGAZIN, Mária-utca 48. Fizetési kedvezmény!

BUTORT legjobban „BOG-MIL" bútorüzletében vásárol, VI. Vilmos császár-út 43 (Báthory-utcával szemközt). Kombinált szobák, hálók ebédlők dús választékban

SZINES kombináltak KISIPARI konyhák BUTOR termékek NAGYMEZŐ-UTCA 12

HIRDESSEN A KISSZAKASZBAN!

Alma

Sóvári 3.20, Jonathán 5.60, kicsi édes 2.60, narancs 4.60, vér 5.60, aszalt alma, szilva 3.90 P kg-ja. H. díjtalanul szállít: GYÖMÖLCS, VIII., Sándor-utca 18. T: 536-634.

Öröklakás Beköltözhető I. a. 3 szoba hallos, központi fűtés, melegvíz, délkeleti nagy erkélyes ÖRÖKLAKÁS, 44-es villamos, autóbuszmegállónál, liftes úri társasvillában ELADÓ. Tulajdonos: Pasaréti-út 3. I. 1. T. 356-364

Ödülés Balatonszemesen parti villában egy szoba nyaralásra, megánosnak KIADÓ. Bp., XII., Márvány-u. 27, IV. 38.

Telek Börzsönyligeten még egy pár szép erdőstelek jutányos áron kapható. PARCELLÁZÁSI IRODA: Baross-tér 17, I. 9. Tel.: 424-373.

Őszinte beszélgetés egy festőművész-haditudósítóval

Voronyezs égő házai közt született impresszióiról

Ujságokban olvashattuk a keleti harcok megdöbbentően drámai leírásait, híradófilmekben is láttuk az ádáz küzdelem eleven mozgását, most azonban a haditudósító-kiállításon új formában lépett az itthoni közönség elé az, amiről szavakban, fényképekben már volt halvány fogalmunk: a képzőművész-haditudósítók rajzaikkal, festményeikkel *elhozták hozzánk a keleti dráma színeit.* És ezek a színek a valóság meglátásának erejével talán minden eddiginél megrázóbban vetítik elénk mindazt, amit a bolsevizmus elleni háború a maga igazában jelent. Tudjuk, hogy a ma háborújában az ujságíró ceruzával és jegyzetfüzettel a kezében ott van mindenütt, az öldöklő rohamok tüzében is, azért, hogy *átélje a harcoknak azt a pillanatát,* amikor megérezheti az emberi akarat, a tusakodás, s győzniakarás erőinek fellobbanását, hogy emléket tudjon állítani az ott kinn véghezvitt emberfeletti tetteknek... *De hogyan lehet az impressziónak ezt a döntő pillanatát megjelenítő művészi munkává formálni akkor, ha a művész eszköze, az ecset, a festék és a vászon,* amikor a művészi alkotás elkészítése természetszerűleg annyi időt vesz igénybe, hogy ezt a fizikai feltételt a harcok percről-percre hullámzó képében és veszélyében lehetetlen megtalálni?

Ezekről a kérdésekről beszélgettünk egyik honvéd-festőművészünkkel. *Almády* Istvánnal, akinek szavaiból mindenesetre újszerűen bontakozik ki a kérdés: *hogyan tud dolgozni a fronton egy festőművész,* amikor a harc élményeit akarja megörökíteni?

Vászon helyett tóra, kecskebőr, sátorlap és autóponyva

Kis szobájában, 70—80 különböző nagyságú képe között folyik a beszélgetés. A fiatalember szavai eléggé rapszódikusak. Nem is tudná másként kezdeni amit mondani akar, *csak képpel.* Egy sötéttónusú, nyugtalanító hatású festményt emel a lámpa elé: *égő házakat, füstös gomolyagból előtörő harckocsikat, rohanó és elbukó katonákat látunk.* Ez egy voronyezsi utcai harc inspirációja nyomán készült. Még a kép szinte fájdalmasan élénk vörös színeinek hatása alatt vagyok, amikor a festő megfordítja a vásznat, s kérdő tekintettel néz rám. *A vászon nem is vászon, hanem kutyabőr.* Elmondja, hogy a harcnak abban a pillanatában berontott egy égő házba, leakasztotta az egyik falon függő képet, gondolkodás nélkül kirázta a rámájából, *lehasalt egy kiégett ablak rése mögé s a régi kép tetejére kezdte festeni, amit látott.* Két óra hosszáig tartott ez így s amikor készen lett a kép, csak akkor nézte meg jobban az anyagot, amire dolgozott. S most megmutatja nekem is: *a lécre szegelt kutyabőr hátlapján héber írás látszik, valamikor tóra volt ez,* aztán nyilván elrejtették azzal, hogy valamit ráfestettek. Most pedig ennek a képnek a tetejébe került a magyar festő „haditudósítása".

Persze: vászon, vagy más festőkellék a háborúban *csak annyi van, amennyit a festő lelkiismeretessége szerezni tud.* Ezen a tóra-rára festett képen kívül van itt a gyüjteményben más is: *kecskebőr, vagy viaszosvászon asztalterítő, sátorlap és autóponyva...* néha vászon is akad.

— Hogyan lehetséges, hogy olyan feszültségben, olyan életveszedelemben is volt ideje, ereje és idege dolgozni?

Erre a kérdésre különösen felel:

— Megkaptak a színek: muszáj volt festeni... A körülményeket ügyis megszokja a katona...

És most elkezd vallani: még pár harcot ábrázoló képet mutat. Megtudom, hogy kinn is sokat eladott már közülük, hogy *az egyik képet éjszaka egy homokzsáktorlasz mögül, a másikat a „műtermében" mécsfénynél, partizánvadászat szünetében festette...* Aztán megmutatja a „műtermé"ről készült vázlatot is: egyszerű parasztszobában három szál deszkából összerótt állvány, *két szögön egy gitár, meg a puska...* ez minden lényeges berendezés.

Egyszer alkalma volt *menekülő oroszokat* látni: boruit ég alatt, térdigérő sárban küszködnek előre az ökrös szekerek... Nyomasztóan lehangoló ez a kép... Egyszer *70 éves menekült muzsik* kért tőle kenyeret: az öreg arcán leírhatatlan közöny... Itt van egy rajz: *Vincze* Gyuri bácsi egy utcasarkon végtelen nyugalommal szeli a komiszkenyeret... Egy másik rajz: fiatal bajtársa, aki alá is írta a képet, s akit aztán két óra mulva szíventalált egy orosz golyó... Német katonabajtársak: egyik a Kaukázusba került, a másik most szabadságon van valahol a Rajna mentén... Egy fiatal magyar tiszt, aki így írta alá a portréját: „Emlékül a Malinki Soldatinak, aki *nemcsak az esetet, de az ecét is jól forgatta bunkerásás közben a Viharsarok közelében...*"

Malinki Soldati, a „kis katona". Almády István, a festőművész-tizedes úr tehát így dolgozott: *ecsettel és katonaszerszámmal.*

— Rájöttem, hogy *ott kaptam az igazi élményeket,* ezért minden eszközzel azon voltam, hogy minél többet tudjak dolgozni.

Aki pedig szeret dolgozni, jobban legyőzheti az akadályokat. Az már a bajtársiassághoz tartozott, hogy ha festék, olaj vagy más anyag kellett, *az egész arcvonal tudta ezt, kereste és szállította neki...*

— És a veszély érzése nem zavarta soha munka közben?

Megingatja a fejét:

— Ez már a művészi akaráson mult. Ha az ember nagyon akar dolgozni, akkor külső körülmények nem tudják megakadályozni. *Csak a színek kisértettek mindig:* a tűz, ez a borzalmas lángoló piros tenger, amivel éjjel, nappal mindenütt találkoztam. *Ez néha gyötört.* Menekülni is akartam ettől a kínzó benyomástól, de persze nem sikerült: hát hozzászoktam. De a borult, reménytelen orosz ég alatt lobogó, mindent emésztő lángok tüze ma is a legnagyobb, s a legborzasztóbb élményem

Sehol egyetlen mosoly...

A másik élmény pedig, ami éppen a keleti háború természetével függ össze talán: hogy *a színek* — ahogy elmondja, s ahogy a képeken is látszik — *reménytelenül sötétek.* A menthetetlen, mindent elemésztő pusztulást tükrözik az égen, a földön, *még az arcokon is.*

— Hét hónap alatt, nyáron, ősszel, télen, hőségben és fagyban rengeteg orosz arcot láttam, férfit és nőt, öreget és gyereket, *de sehol egyetlen mosolyt...*

És ahogy ezt kimondja, arckifejezésében benne van valami részvétet rejtő árnyék. Ez a megfigyelés az orosz nép sötét, megrendítően mély és reménytelen tragédiáját takarja. *Arcok, milliók arca egyetlen mosoly nélkül, ugyan milyen jelent, ugyan milyen életet, ugyan milyen jövőt ideéz?* Akaratlanul is az ajtó fölött kifüggesztett derüs alföldi tájképre téved a tekintetünk és a festő egy pillanat mulva ki is mondja:

— Igen, *ez a különbség az itthon és a mai Oroszország között.*

Az alföldi táj mosolygós égboltalatt, vígan motolláló szélmalom. Mellette a „legderübb" orosz portré, *egy voronyezsi orosz orvosnő* angóraprémbe burkolt arca, tekintetében valami végtelen letargiával és menthetetlen szomorúsággal.

— Ez az orvosnő beszélt nekem *a háboruról, a mai orosz életről is.* Ritka dolog volt, hogy találkoztunk, mert a bolsevisták 14 éven felül lehetőleg mindenkit elhajtottak arról a területről, amit ki kellet üríteniök, az asszonyokat is: *azokkal úsatták a védőárkokat,* szemben a mi vonalainkkal...

Nos: ennek az intelligens asszonynak az volt a véleménye, hogy *az orosz nép az elmult két évtizedben, s főleg ebben a háborúban olyan teljes tragédián ment keresztül, hogy abból aligha lesz már feltámadás...*

Quo vadis Oroszország?

— *Ezt a háborút elveszítjük,* — mondta az asszony, aki különben meggyőződéses bolsevistának vallotta magát. — El kell veszítenünk, mert végeredményben mégis mindenütt a tőke győz. *A mi népünkön nem lehet segíteni.* Vagy érti maga azt, hogy üldöztük a vallást, a templomokat bezártuk és *mégis minden házban talál ikont?*... Ugyanezt az ikont viszont *törülközőtartónak* használják a legtöbb helyen. *Hát hisznek, vagy nem hisznek az oroszok?* Van bennük mégis valami vallás? Kérdezzen meg akárkit: az öregeknek rémlik valami, a fiatalok azonban kinevetik. *És ugyanezek a fiatalok,* akiknek bizonyára már senki meg nem magyarázza azt a fogalmat, hogy Isten, *esténkint összegyülnek, valaki balalajkát penget, s énekelik együtt — ahogy húsz éve nem énekelték — a régi dalt, hogy „Valahol a Volga mentén..." és sírnak. Fiatal lányok. Miért?* Tudják jól, hogy ha a szovjet visszajönne a városba, munkára hajtaná őket, vagy egyenesen a futóárkokhoz: akármelyik pillanatban eltalálhatja őket a golyó... És mégis itt vannak, nem menekültek el, hátra az ország belsejébe, hogy ezt a veszedelmet megelőzzék... Az ismerősök szétszóródtak, a férfiak majdnem mind hiányoznak: egymásra lennének utalva... *És mindenki mégis csak a maga gondjának él,* s ha azt mondaná neki, miért nem segít a szomszédjának, csodálkozva nézne magára és azt kérdezné: *„minek? hát ő segít nekem?"*

Almády István, aki látta a pusztuló szovjetparadicsomot, látta a megsemmisülő falvakat, a porig égett városokat, a pusztuló embereket, akik nem is akarnak magukon segíteni, s akinek az orosz orvosnő ezt a különös vallomást tette, most furcsa tűzzel a szemében azt mondja:

— Akkor, ott a városban, az élmények és az orvosnő szavainak nyomán, talán a háborúval felszántott orosz földek, talán a halálra nyomorodott orosz nép, a menekülők siralmas karavánja, vagy a nehéz felhős orosz égbolt egyetlen pillanatának hatása alatt *megéreztem az orosz tragédiát,* amiről az orvosnő beszélt.

Ezt a megérzést festette meg szimbólikus képpel, modern, önálló, tartalmas impresszionizmusával. S ezt a képét tartja egész működése legfőbb eredményének. *Oroszország szimbóluma a rög: sötét viharfelhők alatt egy vén muzsik szántja a földet, az ekét azonban négy összetört, megrokkant asszony húzza, négy különböző irányban... Quo vadis Oroszország?* Hová vezet a te utad Oroszország? Ez lehetne a kép címe, s valóban benne van a színekben, az elképzelésben mindaz, amit szavakba öntve talán nem is lehetne maradéktalanul kifejezni arról az impresszióról, ahogyan ezt az orosz tragédiát mindazon keresztül, amit nekünk is elbeszélt, meglátta a művész szemével egy festőművésztizedes...

Ez a kép ott szerepel a haditudósítókiállításon is. Azért, hogy a színekkel, a művészet eszközeivel is közelebbhozza az itthoniakhoz a mai kornak ezt az egyik legnagyobb, legsorsdöntőbb kérdőjelét. Azt a nagy drámát, amit csak kinn, a messze Don-parton lehetett igazán meglátni, s amit *itthon elbeszélni szinte kötelessége azoknak, akik odakinn megélték és megérezték.*

Hát az ilyen megismertetés az igazi feladata a festőművész-haditudósítóknak...

Orsy Gábor

— **Az egyesült női tábor gyermekotthonvezetőket keres.** Az egyesült női tábor vezetősége a nyári hónapokra gyermekotthonok vezetésére felhívja a magyar társadalom nemzetvédelmi munkaszolgálatot önként vállaló asszonyait és leányait jelentkezésre. Jelentkezhetnek főiskolai hallgatónők, tanítónő- és óvónőjelöltek, középiskolai végzettségüek, továbbá négy középiskolát végzett 16—50 éves keresztény származású nők. A jelentkezők javadalmazását egyénenként állapítják meg, a szakképzett vezetőnők tiszteletdíjban részesülnek. Jelentkezni személyesen vagy irásban lehet az egyesült női tábor központi irodájában (Budapest IV. Eskü-út 6)

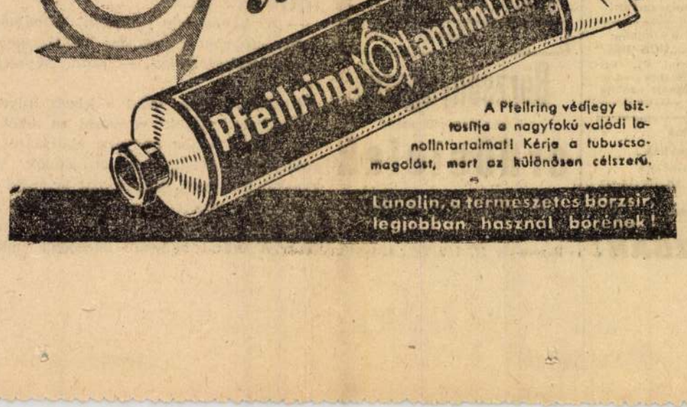

Most jelent meg a CENTRUM szenzációs uj könyve!

Ph. Bouhler

NAPOLEON

Egy zseni üstökösutja

Forditotta: Dr. OLASZ PÁL

18 műmelléklettel, kötve ára: 20.40 P

Kapható minden könyvesboltban!

Politikai gyülések

Mint jelentik, a magyar élet pártjának vezetősége a következő napokban *ismét több pártválasztmányi gyülést tart,* amelyen a párt vezetői és a kerületek képviselői tájékoztatják az ország lakosságát és a párt szervezeteit az időszerű kérdésekről. *Május 14-én, pénteken Gömör vármegyében indul gyüléssorozat,* amelynek keretében pénteken Putnok, Rimaszécs, Bánréve, Ragály és Kelemér községben, szombaton Feled en, *vasárnap, 16-án pedig Rimaszombatban* tartják meg a pártválasztmányi gyülést. A gyüléseken *Putnoky* Móric titkos tanácsos, a képviselőház háznagya és vitéz *Martsekényi* Imre dr., a Mép propagandaosztályának vezetője, a kerület képviselői, valamint *Mikecz* Tamás országgyülési képviselő mondanak beszédet. Az üléseken *Radvánszky* György báró főispán, megyei elnök elnököl.

Május 16-án *Balatonfüred ujjászervezésének kétszázadik évfordulóját ünnepli,* amelynek alkalmából a kormánypárt szervezetei ülést tartanak. Az ünnepélyes pártválasztmányi ülésen *Radocsay* László igazságügyminiszter, a kerület képviselője mond beszédet.

Most tartották pártválasztmányi gyülésüket *Rozsnyó* város és a környékbeli községek pártszervezetei, amelyeknek tagjai szokatlanul nagy számban gyültek össze. A *Radvánszky* György báró elnöklésével tartott gyülésen *Mikecz* Tamás, *Fodor* Jenő és *Pataky* László képviselők tájékoztatták az egybegyülteket. A gyülésről táviratilag biztosították ragaszkodásukról a szervezetek *Kállay* Miklós miniszterelnököt és vitéz *Lukács* Béla minisztert, a párt országos elnökét.

Vitéz Jány Gusztáv hadseregparancsnok köszönete a vöröskeresztnek

Vitéz *Jány* Gusztáv vezérezredes kedden délután meglátogatta a vöröskereszt központi székházát, hogy *élőszóval is kifejezésre juttassa a maga, valamint a 2-ik hadsereg elismerését és háláját a magyar vöröskereszt áldásos munkájáért.* A vöröskereszt-székház nagytermében vitéz *Simon* Elemér, az egylet országos elnöke köszöntötte a hadseregparancsnokot. Vitéz *Jány* Gusztáv válaszában elismerő szavakkal méltatta azt az áldozatos munkát, amelyet a magyar vöröskereszt a harctéren küzdő katonákért folytatott és folytat, s különös hálával adózott *Apor* Gizella bárónő, országos főnökasszonynak és *Salacz* Tibor központi titkárnak.

A rendkívül szívélyes szavak után vitéz Jány Gusztáv átnyujtotta vitéz Simon Elemérnek *a 48-ik hadseregparancs kivonatát,* amely hálával emlékezik meg a vöröskereszt munkásságáról. Ez a tevékenység, hangoztatja a hadseregparancs, *aranyhid volt a harcoló katonák és az otthon között,* amely áthidalta a sokszáz kilométert, amikor hírt adott és hozott kedveseinktől és vitte üzeneteinket, amikor szeretetadományokat juttatott el hozzánk, *hogy érezzük a felénk dobbanó magyar szívek melegét a rideg orosz térségben,* amikor kórházakat, vonatokat rendezett be sebesült bajtársaink számára *s amikor kivonultatta önkéntes és hivatásos ápolónői gárdáját,* hogy azok lágy kezekkel és meleg szóval enyhítsék a sebesültek fájdalmát. *Hódolattal emlékezik meg a hadseregparancs özvegy vitéz nagybányai Horthy Istvánnéról, aki a lélekmegtartó munkában az élen járt és köszönettel adózik a vöröskeresztes nővéreknek, akik között hősi halottak is vannak.*

A hadseregparancs átnyujtása után vitéz Jány Gusztáv hosszasan elbeszélgetett a vöröskereszt vezető tagjaival és megbízottakkal.

Almády István

A Nemzeti Apolló és a Szittya magyar újdonsága

Hétfőn kerül a közönség elé a „28-as" című Iris-filmvígjáték, amelyet a magyar filmiroda hoz forgalomba. A szórakoztató, érdekes és mindvégig izléses, művészi eszközökkel készült filmet a Nemzeti Apolló és a Szittya mutatja be, majd egy-két nappal később az Atrium-filmszínház is átveszi műsorára. A szerelmes és bonyolultan fordulatos filmet *Apáthy* Imre és *Cseréphy* László írták. A történet arról szól, hogy börtönéből kiszabadul a javíthatatlan házasságszédelgő, a 28-as számú fegyenc, aki azonban nem javul meg, ellenkezőleg: újabb házasságszédelgési kalandba keveredik. A szélhámos, de mindenképpen szeretetreméltó figura újabb bonyodalma azzal indul, hogy búcsút mondva a börtönnek, vonatra ül és elhatározza, hogy most már mégis csak megjavul. A vonaton azonban összetalálkozik egy rangkórságban szenvedő, gazdag parvenűvel és annak lányával, ami elég arra, hogy a házasságszédelgő — újabb bajokba keveredjen. A gazdag ember arisztokrata-férjet szeretne a lánynak és

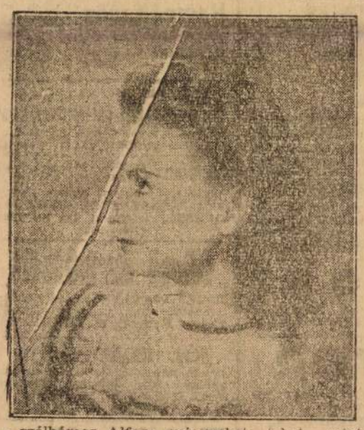

a szélhámos Alfons megyebet tehet, mint márkinak adja ki magát, amivel megszerzi az apa kegyét. A fiatal lány azonban ösztönös ellenszenvet érez a megnyerő, de mégis gyanús figura iránt. Sok helyzetkomikum és mulatságos esemény után a 28-as visszamegy oda, ahonnan jött; a 28-as cellába. A címszerepet *Uray* Tivadar, a Nemzeti Színház örökös tagja játssza. Általános vélemény szerint *ez a legjobb filmszerepe*, mert minden lehetősége megvan arra, hogy kedve szerint csillogtathassa utólérhetetlen humorát. A női főszerepet, a gazdag ember lányát, a kedves és vidám *Mészáros* Ági alakítja. *Hajmássy* Miklós a fegyház lmokának szerepében lép fel, aki szabad idejében bogarász szenvedélyének hódol. *Makláry* Zoltán egy vidéki színtársulat igazgatóját személyesíti meg és ő az, aki leleplezi a szélhámost. Mellettük *Pethes* Sándornak és *Haldsa* Gézának, egy most feltünt fiatal színésznek van még nagy szerepe az ujdonságban. A film zenéjét *Fényes* Szabolcs szerzette és a kísérömuzsika mellett két fülbemászó dalt komponált Mészáros Ági számára.

* **Újból Harsányi Zsolt a színpadi szerzők elnöke.** A magyar színpadi szerzők egyesülete, mint ismeretes, a közelmultban közgyülést tartott, azonban a közgyülés után névtelen feljelentés érkezett a belügyminiszterhez, amelyben a közgyülés határozatainak megszüntetését és az egyesület felosztását kérték. Az egyesület vezetősége engedélyt kért az illetékes hatóságoktól, hogy legutóbbi határozatait megsemmisíthesse és a közgyülést megismételhesse. A pénteken tartott rendkivüli közgyülésen egyhangúlag újból Harsányi Zsoltot választották az egyesület elnökévé.

BALATONALMÁDIBAN

az O. R. T. E. - ÜDÜLŐ nyaralóvendégeket elfogad. Felvilágosítással szolgál a felügyelőség.

* **A bün árnyékában.** A férfilélet legválságosabb korszakát rajzolja meg mesterien az Esperia legújabb alkotása, „A bün árnyékában" című film, amelyben a 25 éves férfi-ifjú megkisértésének drámája talál emberien igaz és művészi hitelességü megoldásra. Ezt az örökké változatlan problémát a nagyszerü ábrázoló erővel megáldott Adriano Rimoldi tolmácsolja a filmen, mellette a megkapó szépségü Dina Sassoli eleveniti meg a szerelméért küzdő lányt. A kitünő epizódszereplők közül Carlo Romano, a Giarabub felejthetetlen örmestere és még néhány kiváló színész már jó ismeröse a magyar közönségnek. Az életet ábrázoló, összinte olasz filmet a közeli napokban mutatják be.

* **Vidám francia zenés film a „Muzsikus lelkek."** Néhány nap mulva az Omnia müsorára kerül a „Muzsikus lelkek" című francia filmujdonság. A sok vidámsággal, humorral, zenével és énekkel füszerezett ujdonság menete nagyrészt a párisi Montmartreon játszódik le, főhősei egy mindenre képes impresszárió, egy spanyol énekes és egy gitármüvész. Mennyi bonyodalom után jut el két müvész a beérkezést jelentő szerződésig, azt mondja el a rendkivül mulatságos francia film története. Pompás délamerikai zeneszámok és dalok tarkitják a történetet, amelyet Andre Hugon készített el.

Színház, Film, Művészet

Beszélgetés Martzy Johannával, az utóbbi évek kimagasló hegedüstehetségével

A multheti Stignani-hangversenynek a világhirü énekesnő rendkivüli müvészete mellett volt valami hazai meglepetése is: *a mi Martzy Johannánk remek teljesitménye.* Az ifjú müvésznőt a hangversenyvállalat, mint szerény *közreműködőt* hirdette és csak a müsor nyilvánosságrahozatala után tünt ki, hogy az est müsortervének tekintélyes, sőt mondhatni *nagyobbik fele Martzy Johannának jutott.* Stignani egyedülálló hangkészsége, meg az operaáriákra kiváncsi közönség rétegeződése ugyan olyan hátrányt jelentett számára, amely kevésbé rátermett előadót bizonnyal kellemetlenül befolyásolt volna. Martzy Johanna azonban ezúttal is beváltotta a reményeket. *Játéka az élmény erejével hatott,* hallgatóit egycsapásra meghódította és mint egyenrangú szereplőtárs, valósággal az est hőse lett.

— Nagyan, nagyon örülök, *hogy Stignani Ebe mellett is megálltam a helyemet,* — mondja szerényen, képtárkerti hangversenye után, ahol *Brahms* hegedüversenyét szólaltatta meg. — Nem mintha túlságosan elégedett lettem volna magammal, mert bizony nehéz mindent úgy kifejezni, *ahogyan azt szeretné az ember,* de úgy érzem, akkor valóban elég jól ment minden.

Olyan komoly önkritika csendül a hangjából, mintha nem is tizennyolcéves, életvidám, mindig mosolygó leány mondaná mindezt, hanem *valami megállapodott, tudós professzor.* És ugyanezzel a tárgyilagos közvetlenséggel beszél, amikor pályájának kialakulására, sikereire tereljük a szót:

— *Temesvárról kerültem Budapestre,* édesapám (a bánsági magyar népközösség elnöke) jelenleg is állandóan ott él. Zenei hajlamaim a családi krónikák szerint — de ezt nem azért mondom, hogy megirják — *már kétéves koromban megmutatkoztak.* Ebben az időben állitólag négy dalt tudtam teljes zenei pontossággal — *zongorán lejátszani és éleknelni.* Hegedülni hatéves koromban kezdtem, majd két esztendő mulva felhoztak Budapestre. Itt *Gábriel* Ferenc tanár úr meghallgatott és ez a pesti látogatás egyben fordulópontot is jelentett. Felvett a tanítványai közé és ettől kezdve, éveken át *annyit utaztam Temesvár és Budapest között, hogy még most is betéve tudom az állomások neveit,* ahol a vonat elhaladt.

— Hogy idáig eljutottam, azt mind Gábriel tanár úrnak köszönhetem, ő bajlódott velem, irányított, vezetett egészen a müvészi oklevélpályázati hangversenyig, amikor azután szárnyára bocsátott a főiskola. *Ez egy évvel ezelőtt volt.* Ami azóta történt, azt már a hangversenylátogatók tudják. A nagyközönségnek a képtár egyik tavalyi, nyári hangversenyén mutatkoztam be *Beethoven* hegedüversenyével. Azóta szerepeltem *Mengelberg* vezényletével, önálló hangversenyt is rendeztem, megfordultam néhány vidéki városunkban, Kolozsváron több izben is játszottam és voltam Szombathelyen és Pécsen is. Legutóbb a zenemüvészeti főiskola *Kodály*-ünnepségén szerepeltem, ugyanis a müvészi oklevél megszerzése után *most a tanárképzőt is elvégzem,* s így még tulajdonképpen növendéke vagyok a főiskolának.

A müvészi hivatásérzet komolyságára terelődik a szavunk. Szinte kipirul az arca, amikor erről beszél, s valami kedves ünnepélyességgel és nagyon öntudatosan azt mondja:

— Azt hiszem, *ezt nem is lehetne nem komolyan venni.* Aki nem foglalkozik a muzsikával és nem él benne úgy, mint mi, azok talán el sem tudják képzelni, mit jelent elmerülni Bach, Mozart, Beethoven vagy Brahms világában. Ezzel talán azt is elmondottam, *hogy kik a müvészi eszményképeim* — folytatja —, de ugyanilyen örömet jelent számomra minden jó muzsika és így persze a *modernek is.* Hogy vannak-e egyéb kedvteléseim? Hát hogyne lennének. Nagyon szeretek például *hegyet mászni, úszni és jó időbeosztással hál' Istennek olvasásra is elég alkalmam nyilik.*

Arany János és *Ady* Endre a kedvenc költője, sőt kikottyantja, hogy *maga is irt verseket,* legutóljára három évvel ezelőtt...

— Mentségemül szolgáljon, hogy ebben a korban, azt hiszem, mindenki megpróbálkozik az ilyesmivel...

Martzy Johanna kifejező arca, nyilt tekintete mindjárt az első pillanatban szembetünik. *Nem hivták-e még a filmhez?* — kérdezzük.

— *Dehogyisnem.* Több ajánlatot is kaptam, de még annak a gondolatától is irtózom, hogy például — *a szemöldökömet kiritkitsák,* ahogy az most divatos, nemhogy még vastagon festéket mázolva az arcomra, — *színésznőjem* is.

A napokban olyan hirek keltek szárnyra, hogy menyasszony lett, azután *cáfolatok is jelentek meg a lapokban.*

Mi hát az igazság?

— *Kacsa az egész.* Pünkösdkor vidéken voltam és amikor hazaértem, alig győztem fogadni a gratulációkat, csak éppen azt nem tudtam, hogy *miért a sok jókivánság?* Eleinte bosszankodtam a dolgon, de most már csak mulatok rajta. Egyelőre annyi müvészi terv és cél vár elvégzésre, hogy *a házassággal igazán ráérhetek még.* Amszterdamból most küldték meg a próbahanglemezem egyik példányát, aminek alapján összel lemezeket készítenek a játékomról. Emellett máris több zenekari szereplésre kötöttem megállapodást a következő évadra, önálló est keretében is a közönség elé akarok lépni és *szeretnék egy szonáta-estet is tartani.*

Martzy Johanna, vagy ahogy zenészkörökben hívják: „Jancsi", mindezt nagyon komolyan mondja. A cáfolatot is elhisszük, a tervelt pedig bizonnyal százszázalékosan végrehajtja... **Lőzsy János**

Nagy iparvállalat keres

üzemi gyakorlattal rendelkező, fiatal önkéntes, keresztény, németül beszélő

gépészmérnököt

Ajánlatokat kérjük fizetési igény megjelöléssel „Okleveles gépészmérnök 2915" jeligére Blockner J. hirdetőjébe IV., Városház-u. 10.

GRAMOFON, RÁDIÓ

Steinberg

hangszergyár Kérjen árjegyzéket. **Rákóczi-út 60**

Louis Jouvet a színház egyetlen nagy problémájáról, a sikerről

(A napokban jelent meg Louis Jouvetnek, a modern francia színjátszás legkiválóbb müvészének: „Egy komédiás feljegyzései" című könyve. Jouvet nemcsak neves színész, hanem kiváló színház-pedagógus is, aki hosszú évek óta állandóan közli a színházzal kapcsolatos észrevételeit a különböző francia szak- és napilapokban. Külföldön hiressé vált könyve tulajdonképpen cikkeinek összefoglalása és kiegészítése. Az érdekes munkát a Madách-könyvtár jelentette meg. Az alábbiakban részleteket közlünk a könyvből, amelyben Louis Jouvet feleletet ad — a sikerről.)

A színháznak nincsenek problémái. Egyetlen probléma a siker. Siker nélkül nincs színház. Ha jól meggondoljuk, be kell látnunk, hogy ezenkivül minden csak másodrendü kérdés. A siker mesterségünk egyetlen törvénye. A közönség tetszése, tapsa egyetlen célja müvészetünknek, amelyet Molière grand artnak nevezett. A mi müvészetünk a tetszés müvészete. A tetszés müvészetéhez tartozik mindenekelőtt a darabirás müvészete, utána jön csak, jóval később az előadás, a játék. Igy látom én, röviden összefoglalva, a színházi kérdéseket. Nem szeretem a probléma szót. Túl sokat használják, túl gyakran irják le: az ifjúság problémája, szerelmi problémák, a sokgyermekes családok problémája, választási problémák, a bor és búza problémája, stb. És a probléma szó ellenére is mindig lesznek gyermekek, serdülők, sokgyermekes családok, búza és bor! Hála Istennek: minden probléma, ami él. Bátran mondhatjuk, hogy addig, amig problémák vannak, van élet is és amig élet van, addig problémák is lesznek.

Ha már mindenképpen színházi problémát akarunk keresni, akkor a színházi este félelmetes, titokzatos légkörében keressük, abban a különös varázsban, amely egyaránt hat a közönségre és a színészre és amelyet a kevésbé benfentesek is olyan jól ismernek.

Hogy van az, hogy a színházban az ember csalhatatlanul érzi a csend, a közönség hallgatásának fontos értékét? Hogy lehet az, hogy soha nem cseréljük össze a közömbösséget a meghatottsággal? Az embertömeg meredt csendje nem kiállönbözik, akár félelem szülte, akár szánalom okozta. Nincs különbség az unatkozó, vagy a rosszaló csend között! És amikor Fernand Crommelynck „Aranybalek" című darabját játszottam, abban az időben, amikor a színpad mögött többen voltak, mint a nézőtéren, Antoine (a színigazgató) atyai jóindulattal fogadott, nyugtalanitottak a nehézségeim, gratulált és örült, hogy Crommelynck-darabot mutatok be. Miután elmondtam neki a darab tárgyát, egyszerre elkomorodott. Minden remény kialudt szemében. Az arca megnyúlt és csalódott hangon csak ennyit felelt: „kár". Pénzről szólt a darab. Soha, amióta színház színház, nem volt olyan darabnak sikere, amely pénzről szólt!

Be kell vallanom, hogy a színház bizony kis kereskedelem és nem mentes minden uzsorásodástól. Ha egy darabnak nincs sikere, nem hirdetjük többet. Itt nincs hitele a szeninek. Nincs olyan hitele, mint a festőnek, szobrásznak, zenésznek, regényirónak, akiknek jogukban áll összehordani nyomoruk idején munkájuk és tehetségük gyümölcsét. Sem a színházi szerző, sem a színész, sem az igazgató nem élhet siker nélkül, enélkül az anyagi és erkölcsi támogatás nélkül: a pénztári siker és tapsok nélkül. Egyébként a közönség ritkán ad pénzt, vagy tapsot külön. És ebben rejlik a színház problémája és törvénye. A színháznak mindenekelőtt üzletnek kell lennie, virágzó kereskedelmi vállalkozásnak, csak akkor léphet be a müvészet birodalmába. Nincs drámai müvészet siker nélkül! Hiába értékes egy mü, ha nem talál közönséget, mert közönség nélkül nincs előadás. Az embernek mind a kettővel, nemcsak a darabbal, de a közönséggel is számolnia kell és igy a színház nem tudja elkerülni a kilincselést, a megalkuvást, s még a divattal is egyességet kell kötnie. Ez a két összetartó dolog és ellentmondó szempont, a köznapi és a szellemi, megértetheti mindenkivel, mi keseríti meg mesterségünk minden örömét és mi teszi mindezek ellenére naggyá, titokzatos misztériummá.

Dante kihagyott poklából egy igaci kint. Az üres nézőtér előtt játszó színész és szerző szenvedését. Minden hang elhal, megfullad minden törekvés. A színésznek és a szerzőnek egyaránt szüksége van a közönség tetszésére, hogy megtalálja, érezze saját magát, hogy tovább dolgozhassék, hogy testben, lélekben élni tudjon.

Mikor egy nap Renoirnak azt javasoltam, hogy olvasson el egy értékes és komoly kritikát arról a klasszikus szerepről, amelyet játszani fog, egy darabig habozott, mert dicsértem a tanulmányt, de aztán szokott egyszerüségével csak ennyit felelt: „Nem, ez negem nem érdekel". És amikor igyekeztem meggyőzni, mert meglepett, hogy nem akarja elolvasni, újabb hallgatás után hirtelen ezt mondta:

— Nem, öregem, hidd el, nem érdekel. Nézd, ezek az emberek nem voltak ott a kezdetnél, ezek csak a célhoz jöttek el.

Ott kell lenni az indulásnál, végig kell futni a versenyt, végig kell játszani a játékot, hogy megismerjük ezt a mesterséget. A többiek, a közönség és a kritika csak a célnál vannak jelen. Ha összegyüjtenénk mindazt, amit egy darab előkészítése folyamán tapasztalni lehet, mindjárt érthetőbbé válnának azok a szempontok, ahogy én nézem a színházat, ahogy a hivatásos nézi, bármilyen idegen is kivülálló esztéták számára.

* **Magyar szindarab sikere Horvátországban.** Zágrábból jelentik: A horvát állami színház müvészei nagy sikerrel adták elő Dubrovnikban a „Könnyü a férfiaknak" című magyar szindarabot, amelyet a sajtó is igen melegen méltat.

Éjféli gyors két filmszínházban

Szombaton este mutatta be a Corvin- és a Scala-filmszínház a Segesdy László forgatókönyvéből készült filmet, a Tátra-vállalat „Éjféli gyors" című izgalmakban bővelkedő szerelmi történetét. A mese azzal indul, hogy gyorson... A merőben újszerű, izgalmas tempójú filmben Bordy Bella szerelméért vív élethalál harcot a két rivális, Sárdy János, a mozdonyvezető és Greguss Zoltán, a fűtő. Hálás szerepet kapott az újonnan felfedezett Bilicsi Tivadar és Toronyi Imre, valamint két fiatal színésztehetség, a bájos Török Ilonka és az ügyes Turáni Endre. A nagy érdeklődéssel várt „izgalomfilmet" Rodriguez Endre rendezte.

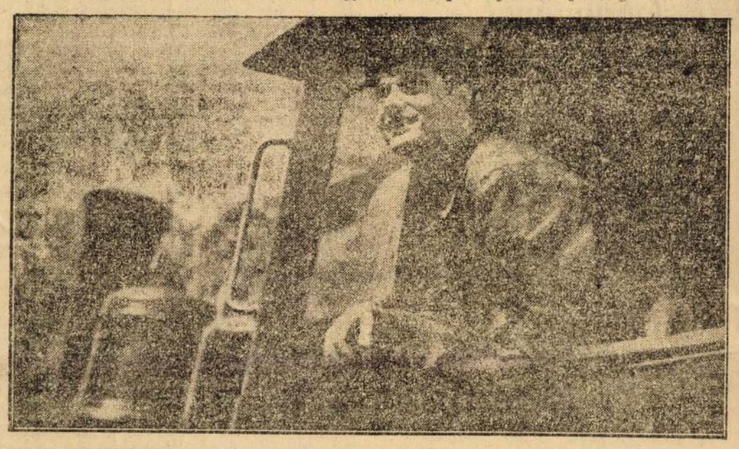

Szabó Pál, a fiatal mozdonyvezető a kis vidéki állomásról felkerül a budapesti gyorsvonatra. Egy véletlen folytán régi ellenfelét, Finta János fűtőt osztják be hozzá és a két ellenfél együtt teszi meg az első utat az éjféli

Kiállítások

A Szinyei Pál-társaság által kiválogatott fiatal művészek kiállítása *„Tavaszi szalón"* címmel most nyílt meg a Nemzeti Szalónban. A festők általában a nagy magyar mester, Szinyei Pál nyomdokain haladnak: impresszionista hangulatok és színproblémák érdeklik őket elsősorban. Rendkívüli alkotások, új irányzatok, akár felfogásban, akár tehnikai megoldásban, nem mutatkoznak ezen a kiállításon, de a művek javarészét jól megfogott témák, izlésesség és igaz festőiségre való törekvés jellemzik. Mindenesetre elismerés illeti a Nemzeti Szalón vezetőségét és a bírálóbizottságot, hogy alkalmat adtak arra, hogy a tehetséges és nagyobb feladatokra hivatott fiatal művészek egész seregét megismerhesse a közönség. A 86 festő és szobrász műveit bemutató kiállításon feltűnnek *Breznay* József érdekes színezésű temperái, *Kolozsváry Moldován* István komor hangulatú, erőteljes képei, *Rácz* Kálmán finom tájképe, *Pataky* Ferenc tihanyi képe, *Szilvásy-Simon* Margit, *Tahy Tóth* Nándor *Bodnár* Bertalan, *Kutassy* Imre és *Dengyel* Tibor munkái. A népes társaságból még megemlítjük *Betegh* László, *Barta* Mária, *Borhegyi* Rudolf, *Csermák* Árpád, *Edvi Illés* Mihály, *Gyapkó* Béla, *Győry* Elek, *Kossy Harmath* András, *Háromházi Ferger* Ferenc, *Hegedüs* László, *Koss* László, *Márkus* József, *Mészáros* Károly, *Orbán* Gyula, ifj. *Szabó* József, *Székely Komor* Anna, *Szikora* Antal és *Vuics* István nevét.

A *Műterem*-ben *Almády* István harctéri műveinek gyűjteményes kiállítását látjuk. A fiatal festőművész hosszabb időt töltött a keleti fronton s szabad idejében vászonra vetette háborús élményeit. *Csupa friss harctéri impresszió*, amiket csak az tud így visszaadni, aki közvetlen tanuja volt az eseményeknek. Képeinek címei: „Páncélosok Voronyezsben", „Orosz paraszt", „Drótakadályok", „Hadifoglyok", „Népbiztos", „Lángszórók", „Utcai harc" és így tovább. Már ezekből a címekből is látjuk, hogy *Almády* István a háború borzalmait, a frontélet tapasztalatait személyes élmények alapján örökítette meg. *S úgy adja vissza a harctéri életet, a valóságot, ahogy látja.* Alakjai mozognak, élnek a képeken s jól alkalmazza a tűz, a robbanó gránátok világítási hatásait. Megemlítést érdemelnek itthon készült meleg tónusú enteriőrjei is. Az értékes kiállítást szombaton József főherceg is meglátogatta, hosszasan időzött Almády István munkái között, különös érdeklődéssel szemlélte a katonaképeket, a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott a fiatal művész tehetségéről és alkotásairól s maga is vásárolt művei közül. **B. I.**

A tűz lázadása

Hirtelen, váratlan,
mint estéli tűz,
kivirágosodott
a partmenti fűz.

Szótszórta barkáit
a nagy ég alatt,
mint felkelő nap, mely
szabad lett, szabad.

Harsog a szavával
a duzzadt erő,
nem áll neki gátat
erdő és mező.

Mellette eltörpül
az egész világ, —
ő szabad hangjával
mondja igazát.

Felkelő barkáit
mind messzebb veti,
tavaszi ágait
a nap égeti.

Csak ő van, csak ő van
a nagy ég alatt,
magasan száll, mint a
szabad gondolat.

Holló Ernő

*** A műszaki személyzet is tagja lesz a színművészeti kamarának.** A színművészeti kamara kormánybiztosának, Cziffra András dr.-nak a kamara szójjelválasztásáról és a két új kamara felállításáról szóló tervezete elkészült és már a kultuszminisztérium illetékes osztálya előtt fekszik. A tervezet egyik pontja a színházi műszaki személyzet egyik régi sérelmét is pótolni szándékozik. Eszerint a jövőben a színművészeti kamarában helyet kap a műszaki személyzet, amely mint külön alosztály működik majd a testület kebelében.

*** Barna látszerspecialista** szemüvege 25 év óta márka, Andrássy-út 26. (Opera mellett).

*** Magyar kultúrfilmek németországi sikere.** Simonyi Lia, az egyetlen magyar filmrendezőnő most tért vissza németországi útjáról, amelynek során Berlinben, Stuttgartban, Bécsben és Münchenben négy magyar kultúrfilmet mutatott be a szakemberek és a közönség előtt. A „Kis kakuk", a „Porcellán", a „Rönktől a hegedüig" és Apáthy—Pethes filmparódiája, az „Igy játsztok ti" című kis filmek szerepeltek a németországi vetítések során, szemléltető keresztmetszetét adva a magyar kultúrfilmgyártásnak. A bemutatókat Simonyi Lia mindenütt előadással is kísérte. A filmek sikerének nemcsak szakkörökben, hanem a sajtóban is élénk visszhangja volt és a tehetséges rendezőnő számos meghívást kapott az Ufa és a Bavaria szakembereitől, valamint Leni Riefenstahltól, akik előtt ismételten levetítette a négy filmet.

*** A komáromi vármegyei dalosbizottság** június 28-án Komáromban, június 29-én pedig Tatán hangversenyt rendez, melyen közreműködnek: a budapesti kórus, a székesfővárosi zenekar, továbbá László Magda szoprán, Máté Jolán alt, Szabó Miklós tenor és Lissay Pál basszus énekművészek. Vezényelnek Péter József és Csilléry Béla.

INGYEN

bemutatjuk önnek megtekintés végett vidéken is a fiatal magyar író

Látos Sándor:

Nádtetők alatt

c. nagysikerű regényét. IV. kiadás. Ára P 1.60. Nem lehet letenni, míg végig nem olvastuk. Aki olvasta, mindenki dicséri. — Kérje levelezőlapon a szerző címén: **Bpest, XI., Szabolcska M.-u. 18. P.-csekk 22633.**

Kisszakasz

Milliméteresor ára hétköznap 55 fillér, vasárnap és ünnepnap 65 fillér. Legkisebb hirdetés (10 mm) 5.50 P, illetve 6.50 P. Álláskeresőknek 50% kedvezm.

Oktatás

ZONGORA-tétele összevont tankönyvek, algebra magántanulók részére kaphatók. Dohány-utca 84. Telefon 223-49.

IRODAI GYORSÍRÓVÁ, gépírónővé különórás, egyéni tanításban olcsón, gyorsan kiképezi DÉNES József v. Keresk. Akad. tan., a „Stenografia" v. igazg. Rákóczi-út 14.

Foglalkozás

Magyar, német

gép-gyorsírónőt

keres textil nagyvállalat. Műszaki gyakorlattal vagy érzékkel anyagbeszerzési osztályára. „Öskeresztény textilvállalat 2845" jeligére Blocknerhez, Városház-u. 10.

Többéves gyakorlattal rendelkező üzemvezető

OKLEVELES GÉPÉSZMÉRNÖK

felmondatlan állását családi okok miatt megváltoztatná. Szíves megkereséseket „Agilis" jeligére a kiadóhivatalba.

A Tolnavármegyei Közjóléti Szövetkezet lehetőleg kereskedelmi iskolai érettségit tett öskeresztény

KÖNYVELŐGYAKORNOKOT

és egy mérlegképes **KÖNYVELOT** alkalmaz. Sajátkezűleg írt, bizonyítványmásolatokkal felszerelt és fizetési igényt feltüntető kérvények f. évi julius hó 1-ig adandók be a Szövetkezethez, Szekszárd, Vármegyeháza, címre.

Orion rádiógyár

keresztény

műszerészeket és amatőröket keres

Jelentkezés naponta 8 órakor, Ujpest, Váci-út 77. Bérelszámolás

IGAZOLTAN KERESZTÉNY

hölgyeket és urakat

keresünk szép munkakörre. Jelentkezés naponta 10—4-ig, Baj-társi Könyvszolgálat, IV., Szarka-utca 2, Bartha.

MÉRNÖK (út, vasút, híd) öskeresztény, frontharcos, tamarai tag

ALKALMAZÁST KERES.

Építésvezetés tervezés, felvételek, sztatika. Telefon: 351-672.

Cséplőgépkezelőnek

elmennék benzinmotorhoz vagy traktorhoz. — Galambos István, Alsónémedi (Pest m.).

Vétel, eladás

Női táskák műbőrből is

tartósak és olcsók. Vásároljon közvetlen a készítőnél: **CSÁNGO FERENC** bőrdíszműves-mester, csak

IV., Szervita-tér 4

udvarban.

VESZEK használt villamos porszívót, padlókefélő gépet, ventillátort és egyéb villamos készüléket. **Audion,** Budapest, VI., Gróf Zichy Jenő-uta 30. Telefon: 111—375.

Ajtó, ablak

nagy mennyiségekben, minden méretben és kivitelben, használt és új. **PRIMA LABAZATI KŐ** minden kivitelben, gerenda, deszka, léc és egyéb építőanyag kapható: V, Vadász-utca 12.

Festmények

olcsón, részletre is. Képszalon, Garay-u. 5. Tel.: 425-348.

Kis fogyasztású E-betűs használt

kis kocsit venne

igényjogosult. — **„Nagyvállalat 2875"** jeligére Blocknerhez, IV., Városház-utca 10.

Eladó angóra-nyulak

V., Váci-út 60, I. emelet 14. szám

Bútor

Veszek butort,

lakberendezést, ruhát **Friedmann Mór,** Dobozi-u. 17. Tel.: 14-05-19.

UJ LAKÁSBA UJ BUTORT Ebenerstől

VIII. KARPFENSTEIN-U. 2/A

BUTOR

modern, styl, új és használt

NAGY SÁNDOR

Károly-körút 26

10 RAKTÁRBAN
100 KÉSZITŐ
1000 OTTOBA

UNIVERSAL MOBILTORGYAR, IRODABUTORGYAR

VII., Wesselényi-utca 5. Telefon: 226—693, 226—692

SZINES BUTOROK,

rekamiék, konyhák fizetési kedvezménnyel. **BANYAFÁLVI-nál,** Izabella-utca 11. szám. Telefon: 220-799.

BUTORT

Fizetési kedvezmény. Nagymező-utca 41. Hungária Bútorcsarnok.

BUTOR

legjutányosabban vásárolhat továbbra is

KARDOS TESTVÉREKNÉL,

Wesselényi-utca 18.

ROYAL Fizetési kedvezmény! **Bzross-utca 34**

Hálószobák, ebédlőberendezések, kombinált szobák. Választékunk óriási! Áraink olcsók. Minőségért garantálunk.

Barokk és renaissance

Kombinált szobák. Révészné bútorterme, József-krt 8./I. 3.)

NINCS PÉNYES KIRAKAT, olcsón konyha, szőnyeg, matrac, recamier, hálók, kombinált berendezések kaphatók **KÁROLY-KÖRÚT 16.** udvarban.

SZINES kombináltak **KISIPARI** konyhák **BUTOR** termékek

NAGYMEZŐ-UTCA 12.

BUTORT legjobban bútorüzletében vásárol. VI. Vilmos császár-út 43 (Báthory-utcai szemközt). Kombinált szobák, hálók, ebédlők, dús választékban.

Uriszoba kombinált

háló, ebédlő, antik bútor Karpfenstein-u. 15., asztalosnál.

Lakás- irodabutor

olcsón **KLAUZAL-UTCA 26**

Használt butor

biztosan jó! Hálók, ebédlők, kombinált berendezések, konyhák. Óriási választék új és használt berendezésekben. Árban legolcsóbb **BUTORMAGAZIN,** Mária-utca 48. Részletre kedvezmény!

ANTIK BUTOROK

székek, szekrények, asztalok, fotelek, tálalók **REGISEGBOLT,** Bank-utca 4.

László

BUTOR MEGBIZHATO, OLCSO. Jókai-utca 6. Bejárat az ó-utcából

Különleges **fotelágyak recamiék**

nagy választékban **MAYER** kárpitos, Klauzál-utca 9. (Corvin áruházzal.) Szállítás vidékre is.

BUTOR-TEXTIL

ker. rt., VI., Liszt Ferenc-tér 8.

Most is jól vehet

hálót, ebédlőt, kombináltat, kárpitozott bútorokat

irodabutort

Vidékre árajánlatot küldünk.

KIRÁLY-UTCA 113. Jöjjön hozzánk, meglátja, érdemes! Használt és új márkás műbútorok. Hálók, ebédlők, úriszobák, szalonok, kombinált szobák, antikvitások, irodabútorok, egyes darabok olcsón. Bútorüzlet, Király-utca szaztizenkettő. (Lövölde-térnél.)

Ruházkodás

Perzsabundák, rókakabátok, nerzek, czüst- és k-

rókák

SZEPEK, OLCSON

Szemere szőcsnél, Erzsébet-krt 26, második emeleten

Használt ruhát, cipőt

fehérneműt, szőnyeget, szövetfüggönyt, nagyatekot, felosztatott háztartást **VESZEK.** Pfeifer, Kálvária-tér 16. Telefon: 134-807.

Bundák festése

javítása **KASZAS** szűcs, IV., Váci-utca 67. Régi és új szőrmét veszek

Használt ruha, cipő, fehérnemű, lim-lomért, hagyatékért legtöbbet fizetek. Telefon: **137—634.**

Tökéletes szabású

BUNDÁT PILÁT szűcstől, IX., Ferenc-körút 32. II. emelet.

Használt férfi, női és egyen- **ruhákért** egész háztartásért, szőrmebundákért **MAGAS ÁRAT FIZETEK. GERSTL,** István-út 28. Telefon: 426—547.

Mai értékét

fizetem viselt férfi- és egyenruhákért saját üzletem részére. Frost, Kazár-u. 5. Tel: 426-772.

JÓL ELADHATJA

nálam használt férfi- és egyenruháit saját üzletem részére! **FELDMANN,** Kazár-utca 7. Telefon: 426-777.

Zokkerli

női tenisz-zokni, fürdőnadrág, férfiing női strandruhaanyagok, pongyolák. Vászonáru kft. Izabella-utca 69, I. délelőtt.

Legdrágábban

veszek használt férfiruhákat és egyenruhákat: **LEITERSDORFER,** Kisdiófa-u. 4 Telefon: 227-671.

Hangszer

KERESZTÉLY

HIRNEVES ZONGORATERME: VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 66

Szolódás sohasem érheti!

LEGESLEGOLCSÓBBAN vásárolhat

LYRA

Rt., Magyarország legnagyobb zongoratermében, Erzsébet-krt 19 (Barcsay-u. sarokbejárat.)

NÉMET BIRODALMI PIANINÓK és ZONGORÁK újak és használtak, alkalmi vételek **GRIMM MESTERNÉL, JÓZSEF-KÖRÚT 65.** Aranyéremmel kitüntetve.

Figyelmébe ajánlom Rákóczi-út ötven

ZONGORATERMET

Rengeteg zongora, pianino vásárolható feltűnően olcsón, részletekben is.

Vennék zongorát,

pianinót, harmóniumot vidékről is. Mendőlné, Bezerédy-utca 10. Telefon: 140-382.

EHALL Andrássy-út 15

Legnagyobb keresztény vállalat! OLCSÓ ÁRAK!

OLCSON JO HANGSZER

Sternberg

RÁKÓCZI-ÚT HATVAN

ZONGORA HEGEDŰ HARMONIKA

REMÉNYI rt. VI. Király-utca 58.

Bechstein Förster Erzsébet-krt 15 SCALA pianinók, Bösendorfer, Stingl, Lauberger-Steinhammer zongorák kényelmes részletfizetésre

Vennék zongorát,

vagy PIANINÓT sürgősen. Tel.: 11-59-34. Pozsonyi-út 1. Virág üzlet. VIDÉKRŐL IS.

Almády István

A Műterem kiállításai

A nyáron is nyitva levő *Műterem* kiállitóhelyisége ezuttal ifjú művészek előtt tárta ki kapuit. A három szóbanforgó festőművész közül a bezárult kiállitás *Almády* Istvánja oroszországi katonáskodása emlékeit rögzitette vászonra, kartonra, papirlapra, kezeügyébe eső kidolgozatlan állatbőrre, ahogy körülményei éppen engedték.

A viharzó események adta táj és térbeli jellegzetességek motivumfelhasználásán felül, hogy mennyire művész, azt a későbbi fejlődési fázisok fogják eldönteni. Rajzbeli készsége, színérzéke azonban festőre vallanak. Témaköre egy része akár irodalmilag is feldolgozható lett volna. A *Suracskák, Nadják, Natasák*, mongol meg orosz szépek, munkásleányok és medikák, sztaroszták, pópák világa.

Ám a modern *Bellona* csörtető, dübörgő koncertje is felviharzott, stukák, páncélosok, utcai harcok és bunker-támadások nyüzsgő zsivaja nyomán.

Egyelőre pedig, — nos, egyelőre egy studiuma címét idézhetjük: *„műterem a fronton"*.

T. Sz. G. dr

Ujság 1943 júl. 11.

írnak
úrhögyne

AINAK EGYESÜLETE, A MAGYAR SZÉKELY EGYESÜLET, A NAGYENYEDI BETHLEN KOLLÉGIUM VOLT DIÁKJAINAK TESTVÉRI EGYESÜLETE, A SEPSISZENTGYÖRGYI SZÉKELY MIKÓ KOLLÉGIUM VOLT NÖVENDÉKEINEK EGYESÜLETE, A SZATMÁRVÁRMEGYEIEK EGYESÜLETE BUDAPESTEN, A SZÉKELYHADOSZTÁLY EGYESÜLET, A SZILÁGYI ERZSÉBET ERDÉLYI NŐEGYLET, A SZILÁGYSÁGI EGYESÜLET, A SZÉKELY EGYETEMI ÉS FŐISKOLAI HALLGATÓK EGYESÜLETE ÉS ÖSSZES CSOPORTJAIK, VALAMINT A BUDAPESTEN ÉLŐ EGYETEMES ERDÉLYI TÁRSADALOM ÁLTAL 1933. ÉVI JÚNIUS HÓ 3-ÁN, SZOMBATON D. U. 4 ÓRAI KEZDETTEL A ZUGLIGETI SIUGRÓSÁNC ALATTI VÖLGYBEN RENDEZENDŐ

ERDÉLYI MAJÁLIS-

ÉS AZ AZZAL EGYBEKÖTÖTT SZEPHE

NAGYÁLDOZATRA.

A hivatalos ceremoniát CSANÁDY GYÖRGY a Studió rendezője vezeti, pontos kezdete d. u. 5 óra 15 perc.
A ceremonia után a Disznófő vendéglőben táncmulatságot tartunk.

Rossz idő esetén a majálist egy héttel később tartjuk meg. Belépődíj nincs.

A majális színhelye megközelíthető a 81-es villamos végállomásától gyalog (az utat táblák jelzik), vagy a fogaskerekű villamos végállomásától a Rege-úton, a Hegyhát-úton és báró Eötvös-úton át (kényelmesebb út).

Délibáb 1943. 28. szám

A HÁBORÚ FESTŐJE

Látogatás Almády István kiállításán

Partizánfej

A Képzőművész Haditudósítók kiállításán figyeltünk fel szávai és szovátai Almády István művészetére, mely a legmaibb perspektivát nyujtja a háborús évek megrázó élményeit vetve vászonra a közvetlen átélés tökéletes megjelenítő erejével.

A fiatal művész egészen különös tipusa a modern festőgenerációnak. Lelkiismeretes kitartása a harcmezőn, ahol az első vonalban teljesített szolgálatot, eléggé rámutat erre, igy lett az első fokú tűzkereszt kitüntetettje. Legújabb gyüjteményes kiállitását a Műteremben József Ferenc főherceg ő királyi fensége személyes látogatásával is megtisztelte.

Képein a leguralkodóbb szín a lángok csodálatosan megkapó, százszinben villódzó világa, kiemelkedve a mély borongó sötét tónusból, érezteve a tragédiát, melynek vészterhes felhői ott lebegnek majd minden alkotása fölött. Még arcképei is magukon viselik ezt a mély borongós hangulatot, különösen orosz portréi, melyeknek mély melankóliája drámaian érzékelteti ennek a népnek nagy nyomorúságát. Partizán fejei, szőke bánatos szemü orosz asszonyai, öreg orosz muzsikok reménytelen tekintetei mind-mind a szomorúságot tükrözik, és ezek a mosolytalan arcok sokáig ellörölhetetlen nyomokat hagynak a lelkünkben.

De havas pusztákon megfestett katonaképei is éppen ilyen magával ragadóak, minden ott borong a tompa és vészterhes vihar előtti hangulat gomolygása.

Milyen mássá válik az esti ég a felcsapódó lángok tengerrétől megvilágitottan. Ezek a képek nyügöztek le és inspirálták alkotásra. A lecsapódó gránát fénye a havon, vagy csak a járőr kezében felvillanó gyufa imbolygó fénye, mely egy pillanatra megvilágítja a szenvedéstől megviselt katonaarcot.

Repülőtámadás

Recsegve-ropogva égő városok, tankok irtózatos robaja, a fegyverek dörgése hallható valósággal a képein. És mindenütt ott lobog a magyar katona hősiessége, szenvedést tűrő ereje, bátorsága, vitézsége.

A „Donmelletti lovasjárőr" című legszebb képét a művész hódolattal ajánlotta fel a legfelsőbb Hadúrnak, Magyarország Kormányzójának.

Egyik képe megható egyszerüséggel mutatja be a harctéri műtermet. A nyomorúságos istállóból átalakitott helyiség falán jól megfér egymás mellett a szögre akasztva a puska és rohamsisak és a szalagos gitár, mely meleg téli esték meghitt kis bohémtanyáinak derüjét vetiti a srapnelhüvelyben száradó virágok köré. Három deszkaszál állványyá összeerősitve, néhány kopott terítő, ez minden és mégis, itt és a lövészárkok nedves földjén, a sárba, hóba előre rohanó gépkocsi tetején, az őrhelyen és a rádiószolgálat közben készültek ezek a megrendítően nagyszerű képek, melyek elhozták nekünk a végtelen orosz mezők perspektiváját, értünk küzdő honvédeink hősiességét és dicsőségét.

Á. Á.

Bajtársak

egy kis illúzióval. Zsuzsika helyett Seréd Margittal. És te ide is utánam jössz. Neked még ez is kell. Mindent magadnak, nekünk semmit! De én nem adom. Az igaziról botorul lemondtam, erről nem mondok le. Ezt már nem adom.

Lapássy hol elsápadt, hol elpirult. Olyan volt, mintha Kalász fojtogatná.

— Hallatlan — dadogta! — Ilyeneket! A feleségem előtt.

Kalász kérlelhetetlen maradt.

— Ma délelőtt itt jártam nálad. Zsuzsika az asztalra borulva sírt. Hosszas faggatásra, mikor barátságunkra, áldozatomra emlékeztettem, végre bevallotta, miért sír. Mindent elmondott. Hogy reggel, míg te a fürdőszobában öltözködtél, valamit keresett a hálószobában Palikának. S az éjjeli szekrény fiókjában a kezébe akadt az a gyöngynyakék, amit te most, este akarsz Seréd Margitnak vinni. Ott van a zsebedben!

Lapássy megsemmisülten esett össze. A nyakék csakugyan ott volt a zsebében. Az ítélőbíró, a hóhér adatai pontosak voltak. A példátlan drasztikum, amivel Kalász rárontott, összekúszálta gondolatait. Levegő és szó után kapkodott, de csak szótagokat talált.

— Ilyeneket! Béla! Hát te... Hát én...

De Kalász nem kegyelmezett. Semmit sem csinált félig.

— Na — szólt a nagylelkűség hangján — hát ne mond, hogy én is olyan önző vagyok, mint Te. Nem. Most is, még most is elsőséget adok, válassz te! Legyen a tied az, aki neked kedvesebb, akiért jobban sóvárogsz, akivel boldogabb lehetsz. Igen, válassz: Zsuzsika vagy Seréd Margit! Amelyik nem kell, az lesz az enyém. Válassz!

Lapássy megmerevedett szemmel bámult maga elébe. Itt hát nincs kitérés. A döntő pillanat itt van, választani kell. Kalász újra, meg újra ismételte a kegyetlen szót. Szinte sürgetően:

— Válasz! —

A férfi elkeseredetten, fojtott dühhel kapta fel a fejét. Már választott. A lélek ilyenkor, a válságos pillanatokban tisztán lát. Az eshetőségek átvillantak az agyán és döntött. Lapássy indulatosan rántotta ki zsebéből az ékszertokot és odadobta Kalásznak.

— Vidd el!... Vidd el magad, add oda te!

Aztán a feleségéhez lépett. Szenvedelmesen ölelte át Zsuzsikát. Esdekelve és bűnbánóan hajolt rá és reszkető ajkát az asszony hullámos szőke hajára szorította...

*

Másnap délelőtt, mikor Kalász benyitott, Zsuzsika repesve sietett elébe. Szebb volt, mint bármikor is ezelőtt. Gyönyörű arca sugárzott. Majdnem a nyakába ugrott Kalásznak.

— Csakhogy itt van! Drága, egyetlen jó barátom. Hogyan köszönjem meg? Mondja, hogyan köszönjem meg?

Kalász felrántotta a vállát. Könnyedén mosolygott.

— Ugyan mit? Tudtommal semmi köszönnivaló sincs.

— Nincs? Maga adta vissza az életünket, a boldogságunkat — áradozott lelkesen Zsuzsika.

A férfi csodálkozott.

— Igazán? Na, annak igazán örülök, szívből örülök. Boldog?

— Végtelenül — kiáltott az asszony elragadtatva. — Hiszen Feri alapjában véve olyan jó! És szeret is. Igazán szeret. Higyje el Béla! Egy kis futó csapongás... Istenem! Azt hiszem, nincs olyan férfi, aki ezt egyszermásszor elkerülhetné. De maga visszatérítette.

— Dehogy — nevetett Kalász. — Csak egy kicsit fejbevágtam: te szamár, szedd össze magad.

Zsuzsika vele nevetett. Életkedv ragyogott szemében. Hamarjában zsúrasztalt terített, likőrt, pogácsát hozott. Töltött. Koccintottak.

— Az áldomást, Béla!

— Kezét csókolom.

Aztán az asszony hamiskásan nézett rá.

— Dehát maga? Mondja? A szép Seréd Margit? Mi? Sikerült?

Kalász egyszerre elkomolyodott. Zsebéből csöndesen előhúzta a tegnapi ékszerdobozt és odatette Zsuzsika elé.

— Hát maga komolyan hitte? — kérdezte melankólikus hangon. — Hiszen ez a magáé, Zsuzsika. És maga azt hitte, hogy én ezzel... és akármivel... És azt hiszi egyáltalán törődöm Seréd Margittal? Vagy mással. Akárkivel is. Nem is ismerem, sohase is láttam életemben.

Lehajolt és hosszan, melegen megcsókolta Zsuzsika kezét. Csak mély érzelemből, a meghatott és lázadó szívből fakad ilyen kézcsók. Az asszony zavartan ijedten nézett rá.

— De — Béla!

— Semmi, semmi — szólt és jókedvűen nevetett. Csak egy futó csapongás, amint maga mondja. De ne vegye komolyan Zsuzsika ezt se. Egyebet se vegyen komolyan. Semmit se. Csak a saját maga boldogságát...

Kaposvári cipő
I-a luxuscipő termelés. Modern parafás cipők mérték után. IV. Magyar-u. 11.
T.: 382—480.

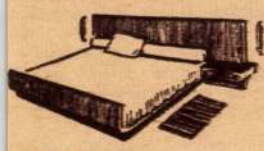
A DIVATCSARNOK BUTORT
egy életre veszi!..

Almády István

C. Pál, *G. Szabó* Kálmán, *Szervánszky* Jenő, *Deli* Antal, *Tichy* Kálmán, *Márton* Lajos grafikája, *Cser* Károly, *Andrássy Kurta* János, *Szervátius* Jenő szobrai s még sokan — kiket helyszűke miatt, bár megérdemelnék, fel sem sorolhatunk — szólnak ékesen mai művészetünk magas színvonaláról.

A MŰTEREM-ben szávai és szovátai *Almády* István harctéri műveiből rendezett kiállítást. Tehetséges művész. Kár, hogy abbahagyta tanulmányait, amit legjobban arcképei sínylették meg; egynek — az „Orosz mediká"-nak — kivételével, mind igen gyönge alkotások. Tehetségét annál erősebben éreztetik forró közvetlenségű, izgalmas beszámolói a harctér megrázó eseményeiről. Ezeken mutatkoznak meg művészi egyéniségének értékes összetevői: a hangulatok iránti erős érzék (egy pár kitűnő, alkonyati napsütését hozzuk föl példaként), és a nagyszerű képesség, valamilyen eseménynek a színekben, fényekben, vonalakban megnyilvánuló drámaiságát nem írói, de igazán festői szemmel való meglátására. Kiemeljük a „Pokol utcája", a búcsúzónap fényétől megaranyozott „Páncéltörők Voronyezsben" és különösen a „Lovas járőr a Don partján" c. műveit. Kitűnő kép az „Utcai harc Voronyezsben" is, megrázó előadása egy megrázó élménynek. Valamennyi háborús képén érezni a közvetlenséget, szinte az a benyomásunk, hogy ott, tényleg a leggyilkosabb harc közben vetette vászonra félelmetes tapasztalatait. Műveinek nincs műteremszaga.

RÓNAY KÁZMÉR

Szépmíves 1943. 157. l.

Almády István

Jegyz. 1933–34

Iparm. Isk. Évk.

1930–34. 45. l

8 O
M. KIR.
VÉSZETI
O L A

Almády István

festő

szül. 1916. jan. 2.

Debrecen

1933-35. iparm. isk.

Tanár Rovatkay Lajos

az isk. anyakönyvéből

1949. jul. 1.

ke és egyéb tanulmányok.Bp.1944.110-118.l.39.kép.-Kampis, Antoine: Le Budapest du moyen âge.Nouvelle Revue de Hongrie Août 1936.-Kampis Antal:A középkori Budapest.Kny.a Magyar Szemle 1936.jan.számából.Bp.1936.5.l.-U.a.: Régi magyar művészet.Magyar müvelődéstörténet.I.k.Bp.é.n.522.l./Képpel/ ,534.l.-U.a.: Régi magyar szobrászat.Kny.A szépmüvészetek könyvé-ből.Bp.1940.462,465.l.- Schürer,Oskar-Wiese,Erich: Deutsche Kunst in der Zips.Brünn,Wien,Leipzig,1938.206.l.- Uj Idők Lexikona.I.k.Bp.1931.13.l.Képpel.-Vernei-Kronberger Emil: Magyar középkori siremlékek.Bp.1939.19.l.5.t.

Abel,Josef, osztrák festő,szül.1764.aug.22. Aschachban /Felsőausztria/, megh.1818.okt.4.Bécsben.A bécsi képzőművészeti akadémián Füger tanitványa volt, s az ő szellemében klasszicista történeti és mitologiai tárgyu képeket, táj-és arcképeket festett. Bár nem volt

Almády István

festő

Páncélostámadás c.

képe

Hadikiadósító kiállítás

a Pesti Vigadóban

1943. május 2-12.

1080. *Abbias.*

Derékig, jobbrafordulta
turbánszerüen összehajtott pi
és szakálla ősz. Bal kezének
ujját pedig ajkára tette és lef
jobb kezét kissé felemeli. Bő
a keret felső részén: »*Abias*

Fresco, vásznan, méretei
Vétetett 1893 november 21-én
1894 január 5-iki 58693 sz. leira
tatott 1894 deczember 31-én. -
1895 június 29-iki 3304 szvsz

ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT

NYOMTATVÁNY

Budapest

MEGHÍVÓ

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULATNAK a Műemlékek Országos Bizottsága (IX. ker., Hőgyes Endre-u. 10.) tanácstermében június hó 10-én délután 6 órakor tartandó

RENDES ÉVI KÖZGYŰLÉSÉRE.

TÁRGYSOROZAT:

1. Elnöki megnyitó.
2. Titkári jelentés.
3. Pénztárosi jelentés és a költségvetés előterjesztése.
4. A számvizsgáló-bizottság jelentése.
5. A tisztikar és a választmány megválasztása.
6. Esetleges indítványok.

Budapest, 1937. május hó 26-án.

Gerevich Tibor
elnök

megírva

Almády István

szávai és szovátai

festő 74 mm

Koll. Kiáll. Kat.

Műterem 112. sz

1943. jún.

könyvtáramban

A fenti napra összehívott közgyűlést határozatlanképtelenség esetén

június hó 26-án, délután 6 órakor

a camponai ásatások bemutatásával *Nagytétényben tartjuk meg. Erre külön meghívót nem küldünk.*

Találkozás a Szent Gellért-téri HÉV. állomáson. Indulás pont 5 órakor. A közgyűlés színhelye a nagytétényi állami iskola. Az ásatásokat, részben helyszíni bemutatással ***Paulovics István*** tagtársunk ismerteti.

Az ásatások megtekintése után a nagytétényi halászcsárdában társasvacsora.

Az Elnök

Almády István
festőművész kiállítása nyílt meg
szerdán Kaposvárott.

Magyar Hírlap 1973/101 Sold.

Almády István

kiállitása nyilt meg Bem József Kulturális Egyesülés b dapesti termében.

Magyar Hirlap 1974/45/8

Almády István
festőművész

— **Almády István** festőművész kiállítása nyílt meg Siófokon, egyebek közt a művész Balatonról festett képeiből.

Kiállitása nyilt, Siófokon.

Népszava, 1976. augusztus 24.

4. oldal

Almády István

ALMÁDY ISTVÁN festőművész kiállítása tegnap nyílt meg Siófokon a dunántúli Regionális és Vízgazdálkodási Vállalat székházában.

Magyar Hirlap 1976/196/8 aug.18

Almády István, festő

● ALMÁDY ISTVÁN festményeit Siófokon, a Vízmű Vállalat székházában állítják ki mától. Pécsett, a Baranyaker Vállalat klubjában néprajzi kiállítás nyílik.

—:o Almády ... 8.

ESTI HÍRLAP, Bp. 1976. aug. 18.

MAGYAR HÍRLAP SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1976 AUG 19

Almády István festő műterem

ALMÁDY ISTVÁN festőművész kiállítása tegnap nyílt meg Siófokon a Dunántúli Regionális Vízgazdálkodási Vállalat székházában.

Almády István

aug. 13. *ALMÁDY ISTVÁN festőművész kiállítása tegnap nyílt meg Siófokon. A művész ezúttal harmincöt alkotását mutatja be.*

Magyar Hirlap 1976/199/9

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1976 AUG 24

MAGYAR HÍRLAP

Almády István, festő-

kiállítása

ALMÁDY ISTVÁN festőmű-
vész kiállítása tegnap nyílt meg
Siófokon. A művész ezúttal har-
mincöt alkotását mutatja be.

Almakeréki mester

müve az Almakeréki (Malomcsav) templomban; a XIV. század utójón alkotott freskon a Szüzanya ágyban fekszik.

Radocsay Dénes: The Nativity in Hungarian Mediaeval Painting. The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1967. 28. sz. 193-97 l 195 l.

2. Almakeréki Mária oltár mestere MDK

oltár megemlítése

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei.
Bp.1955.136.l.

? Almakeréki Mária-oltár mestere MDK

Pontos keltezés nehezen megállapitható. Oltár predelláján Apafi-cimer, középképén zenélő angyaloktól övezett Mária, szekrényfelein négy vértanu szüz, belső és külső szárnymezőin Mária életének jelenetei, két merev szárnyán Szent Mihály és György. Rajzos, sikszörü, sok dekorativ elemet tartalmazó stilus, mely a száz évvel korábbi homoródaróci Katalin vagy Margit legenda eseményeit ábrázoló falképek formanyelvét is meghatározta. Almakerékivel nagyjából egyidős prázsmári oltár.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp. 1955. 76. l.

MDK

Almakeréki mester

Kapcsolatba hozták a magyar proto-renaissance és az europai müvészet két mestermüvével:a Képes Kronikával és a prágai szt.György szoborral.Mintha a Koloszvári testvérek apja lett volna.

A magyarországi müvészet története I.
Bpest,1961.II.kiadás. 176.1.

Almakeréki Mária oltár mestere ? MDK

Almakeréki/Malamcrav/ 1140-1450 körül készült

Mária oltárra vonatkozó adatok az Adattárban.
Képek: .1.Mária zenélő angyalokkal, 2.Szt.Ágnes
3.Szt.Margit.4.Szt.Katalin.5.Szt.Borbála.6.
Krisztus születése.7.Királyok imádása.8.Mária
mennybemenetele.9.Mária Halála.10.Vizitáció
11.Jézus bemutatása a templomban12 Angyali
üdvözlet.13.Krisztus körülmetélése.14.Szt.
Mihály.15.Szt.György.16.Vir dolorum
Predellán az Apafi-cimer.
Az oltárra vonatkozó irodalom.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei.
Bp.1955.255-256.l.

Almakeréki Mária oltár mestere MDK

oltár említése

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei.
Bp.1955.178,179.l.

házak tervezésével is, a háború előtt egy ilyen faházépítő vállalat tervező építésze volt.
1949-ben állami szolgálatba lépett. Tervezőintézetekben, az Építéstudományi Intézetben, az Építésügyi Minisztériumban dolgozott. Egy ideig részt vett az Építés–Építészet c. lap szerkesztésében is. 1956 májusában ment nyugdíjba, ezzel azonban tevékeny életének újabb mozgalmas szakasza kezdődött. Mint a TIT művészeti szakosztályának tagja, számos előadást tartott a lakáskultúráról, építészeti és képzőművészeti kérdésekről. Folyóiratokban, napilapokban újabb írásai jelentek meg. Az Építők Műszaki Klubjában, melynek igazgatósági tagja és rendszeres előadója, 1968-ban megalapítja a ma is eredményesen működő Művészetbarát Kört, melynek első elnöke volt. Amikor néhány évvel ezelőtt, 75. születésnapján barátai festészetéről kérdezgették, arra a kérdésre, hogy mióta fest, habozás nélkül válaszolta: „Hetvenkét esztendő óta!" Valóban, Almár György életének derűs harmóniáját, építészi tevékenységének változatos ágazatai között az összhangot a festészettel való foglalkozás teremtette meg, s mintegy egymást kiegészítve, az architektúra a festészetet, a festészet az architektúrát szolgálta. Művészi világa gyönyörködteti vagy megrázza, csak közömbösen nem hagyja a szemlélőt. Hagyatékában több száz darab nagyméretű gouache-képe maradt. Festői életművének méltó „helyére tétele" még műtörténészeink jövőbeli feladata lesz.
Festményeinek első önálló kiállítását 1924-ben rendezte meg a Mentor könyvkereskedésben. 1928-ban a KUT csoportkiállításán szerepelt. Az ötvenes években négy alkalommal állít ki az Építőművészek Szövetségében. Külföldön az angliai Epsomban és az NSZK-beli Bielefeldben szerepeltek festményei. Egyéni kiállítása volt 1961-ben Debrecenben, Budapesten 1966-ban a XIV. kerületben, 1967-ben és 1970-ben pedig az Építők Műszaki Klubjában.
Almár György fiatalkori egyik írásában – szinte csak odavetett gondolatként – az alábbi mondatot vetette papírra: „A művész mindig az egész emberiség számára alkot, s maga elképzelésében az ideális tanítómester képe áll." Akkor még nem gondolt arra, hogy mindezt sajátmagáról, életművéről is írja. Az eltávozott tanítómester emlékét szeretettel őrzik meg művészetének barátai és mindazok, akik sugárzó egyéniségével, alkotásaival valaha is találkoztak.

SOÓS IMRE

HÍREK

Megérdemelt sikerrel szerepeltek ötvösművészeink a csehszlovákiai Jablonecben megrendezett nemzetközi ékszerkiállításon. Az egyéni kiállítók kategóriájában Horváth Márton arany-, Kiss Éva ezüst-, Kertész Géza és Stefániai Edit bronzérmet nyert. Kodolányi László János, Péter Vladimir és Zétényi János dicsérő oklevelet kapott.

*

A Könnyűipari Minisztérium és a Kulturális Minisztérium védnökségével az Iparművészeti Tanács, a Magyar Képzőművészek Szövetsége, a Textilipari Műszaki és Tudományos Egyesület és a Savaria Múzeum 1975-ben megrendezi a II. Ipari Textilművészeti Biennálét. Az I. Ipari Textilművészeti Biennálé 1973-ban a lakástextil témájával foglalkozott.
Az 1975-ben megrendezendő II. Ipari Textilművészeti Biennálé az öltözködési kelméket mutatja be.
A biennálé szervezését és rendezését az Iparművészeti Tanács végzi, ahol az érdeklődők minden kérdésben tájékoztatást és információt kapnak.

A nyugat-németországi Rosenthal AG. 1969 óta minden évben díjat tűz ki designerek részére, amelynek elnyerését nem egy-egy ötletszerűen elvégzett alkotáshoz fűzi, hanem a cég által megállapított téma kivitelezéséhez. A témák mindenkor komplex feladatot ölelnek fel. Az első évben – „A gyermek és világa" témakört kellett a pályázóknak feldolgozniuk. A következő évben – „A fürdőszoba, mint a szociális környezet megteremtője a családban" címmel írták ki a pályázatot. A múlt évben a lakókörnyezet jól megtervezett használati tárgyaival lehetett pályázni. A versenykiírás szerint, nemcsak teljesen új tárgyak terveit lehet a zsüri elé bocsátani, hanem már használatban lévő eszközök és berendezések egyedi és csoportos újszerű felhasználását tartalmazó ötleteket is. A pályázatok elbírálásánál különösen nagy figyelmet fordítanak arra, hogy a pályázók milyen részletességgel ismertetik az egyes termékek ipari tömeggyártásának feltételeit és módszereit.

KIÁLLÍTÁS

A III. FAL- ÉS TÉRTEXTIL BIENNÁLÉ

A magyar textilművészet sokat emlegetett „szecessziója", az 1968-as Ernst Múzeum-beli Textil Falikép Kiállítás után 1970-ben megszületett Szombathelyen az I. Fal- és Térextil Biennálé. Majd 1972-ben, az elsőnél is nagyobb sikerrel, a második.

A Fal- és Térextil Biennálé – melynek célkitűzése egyedi művészi alkotások létrehozása, az új textilművészet létjogosultságának elismertetése – igen fontos, megoldásra váró társadalmi problémát is felvetett: az ipari textilművészet sorsának kérdését.

Az események lendülete meggyorsult. A rövid felkészülési idő és sok más ismert nehézség ellenére, 1973 novemberében örömmel üdvözölhettük az I. Ipari Textilművészeti Biennálét. 1974. július 12-én pedig harmadszorra is megnyílt a Fal- és Térextil Biennálé. 1975 nyarán rendezik meg a második ipari textil biennálét. Ezúttal az öltözködéskultúra témaköréből, mely a jövőben a lakástextillel periodikusan váltakozni fog. Így a textilipar legfontosabb ágazatainak lesz lehetősége a rendszeres bemutatkozásra.

A II. Ipari Textilművészeti Biennálé célját, feladatait, témáját és a részvétel feltételeit, de egyben a távlati célkitűzéseket is, az Iparművészeti Tanács, a Magyar Képzőművészek Szövetsége, a Textilipari Műszaki és Tudományos Egyesület és a Savaria Múzeum többszöri alapos megvitatás után felhívásban rögzítette. Az Iparművészeti Tanács a felhívás szövegét, a jelentkezési és kísérőlapokkal együtt, még ez év nyarán eljuttatta a tervezőművészekhez és a gyárakhoz.

1975-től érdekes kezdeményezéssel gazdagszik a textilkiállítások sora. A Savaria Múzeum Kőszegen az előző biennálék elsődíjas művészeinek kamarakiállítást rendez, méghozzá egyidőben a szombathelyi biennálékkal. Kőszeg Szombathelyhez közel fekszik. Nagyon vonzó kisváros. Három textilgyára is van, ideális hely textilművészeti kiállítások fogadására. Elsőként az I. Ipari Textilművészeti Biennálé két sikeres tervezője, Bajkó Anikó és Hegyes Béláné (Pamutnyomóipari Vállalat, ill. Lenfonó- és Szövőipari Vállalat) alkotásait láthatjuk majd.

A Savaria Múzeum, azon túl, hogy gazdája a kiállításoknak, és azok anyagából modern textilművészeti gyűjteményt hoz létre, azon is fáradozik, hogy összegyűjtse elsősorban a hazai textilművészet irodalmát és dokumentációját, azonkívül textilművészettel foglalkozó külföldi múzeumokkal és intézményekkel kiadványcsere útján kapcsolatot fejlesszen ki.

A III. Fal- és Térextil Biennálé alkalmával történt először, hogy a Magyar Képzőművészek Szövetsége a kiállítás tanulmányozása és kapcsolatteremtés céljából külföldi művészeket hívott meg. A szocialista országokból delegált művészek között nemzetközileg elismert textilművészeket üdvözölhettünk: Stojanko Osnakoski Bulgáriából, Vera Drnaková Zárecká Csehszlovákiából, Lilla Drozdowska Kulka, Zofia Litak és Urszula Schmidt Lengyelországból és Márija Svazsenje, Jurij Sztyepanovics Tragev a Szovjetunióból.

Nem kétséges már – akár hazai szemmel nézve, vagy az idei nagy nemzetközi iparművészeti kiállítások ismeretében, de az volt a külföldi művészek véleménye is, hogy a magyar textilművészet korábbi lemaradását behozta és a nemzetközi élvonalba tört.

A kelet-európai országok gazdag textilművészeti hagyománnyal rendelkezik. A velük való szorosabb kapcsolat szerencsésen alakíthatná „nemzeti" textilmű-

SZABÓ VERONA: „VIRÁGZÓ FA" – SISAL, LEN, KENDER, GYAPJÚ, KÉZISZÖVÖTT ÉS VEGYES TECHNIKÁVAL

IPARI
MŰVÉSZET

74/5

dr Kocsogh Ákos szerkesztő

ALMÁR GYÖRGY

1974. január 16-án, 79 éves korában Budapesten elhunyt Almár György építész, festőművész. Személyében a magyar építésztársadalom egy sokoldalú, rokonszenves alkotóművészét veszítette el, akinek új utakon járó munkássága századunk húszas éveitől kezdve egyéni hanggal járult hozzá a ma belsőépítészetének kialakulásához.

Almár György 1895. március 2-án született Budapesten. Apja ügyvéd volt, aki a 4-5 éves korában már szenvedélyesen rajzoló fiát az építészi pálya felé irányította. A budapesti Műegyetemen 1920 októberében szerezte meg építészi oklevelét, miközben három évet a harctéren töltött.

„1921-ben Berlinbe költöztem" – írja önéletrajzában. „Itt két évig tartózkodtam s az első fél évben a festészetemből tartottam el magamat. Részben műkereskedőknek adtam el képeimet – akvarelleket –, részben kisméretű akvarellportrékat vállaltam. Azután bekerültem egy építészi irodába, ahol az egyik főnökőm az iparművészeti iskolában a bútortervezés és dekoratív falfestés professzora volt. Így kerültem az ő keze alá, s ismerkedtem meg az akkori modern belső berendezéssel, az expresszionista stílussal, mely akkor a festészetre, sőt az építészet díszítő elemeire is rányomta bélyegét."

1923-ban visszatér Budapestre. A Bauhaus szellemében alkotó Ligeti Pál építész irodájába lép be, ahol két évet dolgozik. Ebben az időben, 1924-ben jelenik meg Budapesten, saját kiadásában, első írása, egy nyolcoldalas röpirat A nagy hármas egység címmel s ebben a külső és belső architektúra, valamint a dekoratív festészet harmóniájában, mint hármas egységben jelöli meg a korszerű, kultúremberhez méltó családi otthonnal szemben támasztott igényét.

A következő esztendőben önállósítja magát és kisebb építészi feladatok mellett főként lakásberendezések megtervezésével foglalkozik. Ezt a tevékenységét ugyanabban az időben, azonos szellemben kezdi meg, mint Kozma Lajos, Lajta Béla és társaik, az azóta már építészettörténeti fogalommá vált „Fiatal Építészek", akik a kor igényeinek megfelelő, funkcionalista építészet programját tűzték maguk elé. A korábbi eklektikus, stukkó- és habarcsdíszes „paloták" helyett letisztult formák, szabad épületfelületek születtek meg a rajzasztalon és a valóságban, s az új épületeket átjárta a fény. Almár György is az úttörők küzdelmes szerepét vállalta s évek teltek el, míg nevet s egzisztenciát tudott magának kiverekedni.

A két világháború közti időben – akkor még Fränkel György néven – három könyvet jelentet meg a belsőépítészet kérdéseiről. Az első ilyen műve, „A mai otthon írásban és képben", 1933-ban látott napvilágot Budapesten, a Magyar Műhely Szövetség Könyveinek sorozatában. (Ez utóbbi, rövid életű szövetségnek ő egyik alapító tagja volt.) A tetszetős kiállítású, ma is időszerű formájú könyv előszavát Kozma Lajos írta, ezt követi Almár hosszabb tanulmánya „A mai otthon" címmel.

„Elsősorban is szögezzük le, hogy a régi lakásnak csak annyira volt poézise, mint a vásári mézeskalácsnak népi művészete", írja történeti visszatekintésében. „A mai enteriőr . . . olyan architektonikus felépítés, a színek foltjainak, a formák tömegeinek oly harmóniába hozása – tehát kompozíció –, amelyben az elemek önálló és egymást kiegészítő alkotások." A közel egy ív terjedelmű tanulmányban lényegretörő megfogalmazását adja munkásságának: „A külső-, belsőépítészet célja, feladata ma tiszta és érthető. Szerves összhangba hozni, felépíteni a ma embere számára azt, annyit és úgy, ahogy arra szükség van." „A lakáskultúra nem divat vagy szeszély, hanem az emberi szellem, a kulturális szükségletek formai kifejezője." Tanulmányát több kortárs építész rövidebb-hosszabb írása követi az új lakóházépítési és belső berendezési kérdésekről. Külön értéke a könyvnek az a 140 kitűnő fénykép-illusztráció, mely Almár György alkotásai mellett Kozma Lajos, Kaesz Gyula, Molnár Farkas, Vágó Pál és mások lakószoba-, bútorterveit mutatja be, de

NYARALÓ A BÜKKBEN (1935)

helyet kapnak itt Gorka Géza, Gádor István, Kovács Margit kerámiái, Teván Margit fémmunkái is.

1936-ban kiadott második könyvét, melynek „Kombinált szoba, kombinált bútor" volt a címe, a nagyközönség mellett elsősorban az iparosok számára ajánlja, akik ekkoriban főként külföldről behozott, sekélyes mintalapokra voltak utalva munkájukban. A könyvben túlnyomórészt saját alkotásainak fényképét közli, részletes leírás kíséretében, a szobáknál rendszerint alaprajzot, a bútoroknál tervrajzot is közölve. A két évvel később megjelent „Lakás és bútor" már az eredmények összegezésének is tekinthető. Bevezetőjében a modern lakásberendezés tízéves múltjára tekint vissza: „Praktikum formálja, hívja életre az új bútorokat s a praktikumszülte egyszerű, természetes formákban rejlik az ipar igazi művészete." A gazdag képanyag bemutatásánál követi az előző művek módszerét és saját alkotásai mellett néhány kolléga (Schubert Ernő, Nádor Lajos, Rákos Pál) munkái is szerepelnek.

Ismertetett publikációiban kirajzolódnak Almár belsőépítészi tevékenységének alapelvei. Tervezői munkájában a lakás alapterületének minél jobb kihasználására törekedett, e célból a könnyű ülőbútorok beállítására, a szekrényelemek csoportosítására helyezte a hangsúlyt. Ágyak helyett felhajtható, falra rögzíthető fekvőhelyeket alkalmazott. Sokat foglalkozott a régi bútorok korszerűsítésének, átalakításának kérdésével is, ennek során a faanyagok különféle színét sikerrel használta fel az enteriőr dekorálására. A lakás együttesébe a falak festését, a függöny és szőnyeg színét is belekomponálta. A harmincas években kikísérletezte a tapétakollázst. Különböző mintázatú tapétadarabokat közvetlenül a falra ragasztva modern hangú faliképet alakított ki. Ezt számos enteriőrjében – magánlakásokban és nyilvános helyiségekben, mint pl. az akkori Moulin Rouge-ban – alkalmazta. Budapest ostroma alatt tapétaraktára elpusztult. A háború utáni anyaghiány miatt ezzel az eljárással fel kellett hagynia. Ebben az időben sokat foglalkozott hétvégi

ÜZLETPORTÁLOK (1930-AS ÉVEK)

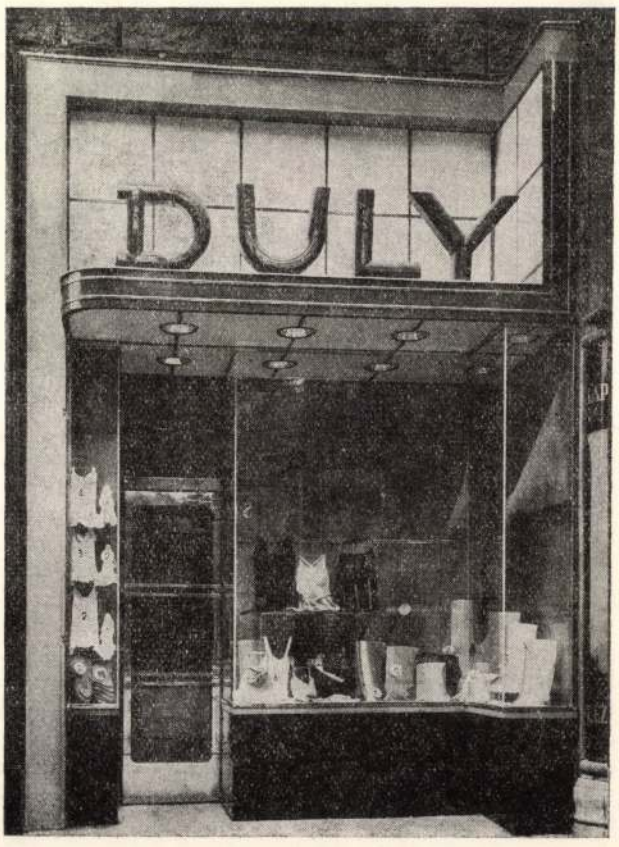

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Almár György festő-grafikus-építész- és belsőépítész (1895-1974).

ZALAI HÍRLAP

1984 AUG – 8

1021

5

Nyugalom és mozgalmasság

Almár György posztumusz-kiállítása Keszthelyen

Almár György 1895-ben született Budapesten, s 25 évesen a Műszaki Egyetemen szerzett diplomát. Berlinben, majd Budapesten dolgozott. Építészként is a szakma élvonalában tartották nyilván, s bútortervezőként és belsőépítészként is sokat tett a korszerű otthon kialakításáért; számos szakkönyvet írt a lakásművészetről. Az Építők Műszaki Klubjának tagja, a Művészbarátok Körének elnöke volt. 1974-ben halt meg Budapesten.

Hogy a széles körű szakmai és közéleti tevékenysége mellett miként tudott festő- és grafikusként is kortársai közt a legjobbak közé emelkedni, ez már örökre az ő titka marad. Nekünk, akik a keszthelyi művelődési központ nagytermében első ízben lehettünk tanúi művészetének, csupán az a feladatunk, hogy néhány percre átéljük vele az alkotás örömét, az ő szemével lássuk a világot. S ez korántsem igényel különösebb ráhangolódást. Egyaránt könnyű befogadni őszinte humanitást árasztó, figurális alkotásait és modern, a színek harmóniájára épülő kompozícióit.

Az ötvenes-hatvanas években készült alkotásaiban a karakter- és hangulatteremtő-képesség ejti rabul a nézőt. A *Nő virággal* című képén a borongós, távolba révedő arc és a virágok harmóniája megragadó, s ugyanilyen bensőséges nyugalmat áraszt a *Zongoránál* című enteriőrje. *Alkonyatban:* ezt a címet adta a talán leginkább atmoszférikus festményének, melyen a szürkületben lassan feloldódó esti utcakép jelenik meg lírai megfogalmazásban. 1965-ben készült *Madarak* című képe. A megnyújtott alakú, büszke és kíváncsi, felfelé törekvő madárfejek többet sugallnak a puszta állatábrázolásnál, s mintegy előrevetítik a hetvenes évek stílusának jegyeit.

A művész utolsó éveinek alkotásait a mozgalmasság, a színek hatásának és egymásra hatásának boncolgatása jellemzi. A *Kert* kékben, lilában pompázó, dzsungel-sűrűségű növényei, a *Virágok*, a *Kompozíciók* sora mintegy felrázza a korábbi alkotások békés hangulatában elringatott érzékeinket. Ezeken a képeken elmozdul a tekintet, önkéntelenül követi a vonalak meghatározott, lendületes irányát.

— bé —

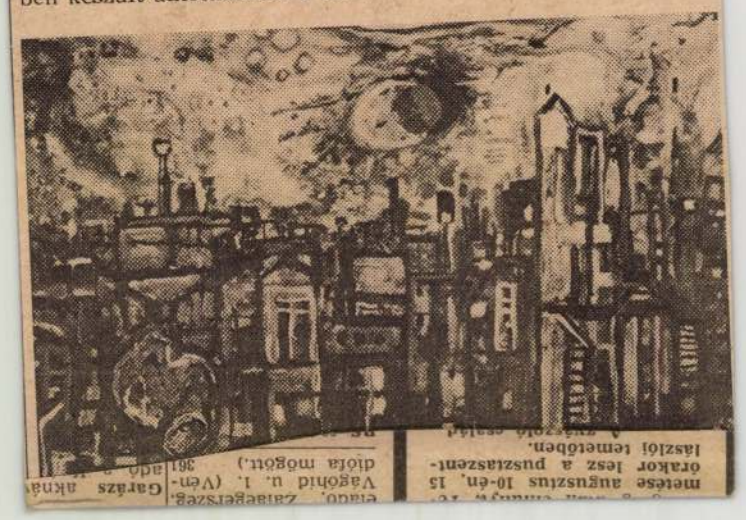

GYÁSZJELENTÉS

Fájdalommal tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy

SIMONFFY JÁNOSNÉ
szül.: Höhn Mária

életének 85. évében hosszú szenvedés után elhunyt. Hamvainak sírba helyezése augusztus 10-én délután 1/4 3 órakor lesz a zalaegerszegi Göcseji úti temetőben. Minden külön értesítés helyett.

A gyászoló család.
419

Drága édesapánk, férjem

TIBOLA JÓZSEF

temetése augusztus 10-én, 1/4 4 órakor lesz a zalaegerszegi Göcseji úti temetőben.

A gyászoló családja.
398

Mély fájdalommal tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy szeretett édesanyánk

ÖZV. SAMU JÓZSEFNÉ
szül.: Horváth Mária

74 éves korában elhunyt. Temetése augusztus 9-én, csütörtökön 15 órakor lesz a kiskanizsai temetőben.

A gyászoló család
495

Fájdalommal értesítjük mindazokat, akik ismerték és szerették, hogy

ID. WEINAUSZ FERENC

életének 62. évében elhunyt. Temetése augusztus 9-én (csütörtökön), 15.30 órakor lesz a nagykanizsai köztemetőben.

A gyászoló család
467

Fájdalommal tudatjuk, hogy

HORVÁTH LÁSZLÓ,
a kőolajipari vállalat volt dolgozójának

hamvasztás utáni búcsúztatása augusztus 9-én (csütörtökön), délután 1/4 4 órakor lesz a zalaegerszegi új köztemetőben.

A gyászoló család
373 414

Mély fájdalommal tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy

ERDÉLYI JÓZSEFNÉ
(Éva néni)

életének 95. évében elhunyt. Temetése augusztus 8-án, szerdán 16 órakor lesz a kiskanizsai temetőben.

A gyászoló család
449

Fájdalommal tudatjuk, hogy

BÖLECZ KÁLMÁNNÉ
szül.: Tornyos Anna

életének 71. évében rövid betegség után elhunyt. Te

NYÁRI

30—40 s

engedn

női, férfi, gyermek p
női, férfi shortok, ba
bébi fürdőnadrágok,
egyéb nyári jellegű

Ezermester
Zalaegerszeg,

APRÓHIR

JÁRMŰ

ZB rendszámú, megkímélt állapotban levő Zsiguli eladó. Érdeklődni: Miklósfa, Szentendrei u. 25. 270

UE rendszámú, jó állapotban levő 1200-as Zsiguli eladó. Érdeklődni: mindennap 16 óra után, Hagyárosbörönd, Kossuth u. 3. 362

ZB rendszámú, tolótetős Wartburg eladó. Érdeklődni: 17 órától, cím: Galambok, Ady u. 95., Horváth. 353

Trabant személygépkocsi eladó. Zalaegerszeg, Pázmány Péter 13. (Dobosné). Érdeklődni: 16—19 óráig. 357

1200-as Zsiguli olcsón

ID rendszámú Trabant, fris szakival eladó Nagykanizsa, rejka út 6/B.

UH rendszám da 1100-as, olc adó. Érde mindennap, nok, Ady út

1000-es Bark rülablakos, Szabó István tony. Temes 51.

Trabant, n eladó. Zalae Bozsok, Sz út 23./a.

TC rendszámú lapotban lev bant eladó. László, Ke Pacsirta u. 21.

INGATL

Almár György

Barcsay Jenő

Bartl József

Bozsó János

Bullás József

Czimra Gyula

Deim Pál

Demény Miklós

Fülöp Erzsébet

Gadányi Jenő

Göllner Miklós

Halas István

Hegyi György

Kunt Ernő

Mészáros Géza

Mihátz Pál

Mohácsi Ferenc

M. Novák András

Orosz János

Radák Eszter

SZÜTS Miklós

SZŰCS Attila

VÁLI Dezső

VOJNICH Erzsébet

ALMÁR GYÖRGY

ÜRES TEREK

festészeti kiállítás

a festők és a Magyar Nemzeti Galéria anyagából

A Székesfehérvári
Szent István Király Múzeum
meghívja Önt

ÜRES TEREK című kiállítására, amelyet
Dr. Nagy Miklós gyűjtő nyit meg
2003. május 10-én, 17 órakor
a Csók István Képtárban
(Bartók Béla tér 1.)

A megnyitót követően a
THE CORPORATION: Ismerőseim a sötétség
című hangkollázs akciója hangzik el

A kiállítás megtekinthető augusztus 10-ig,
a hónap első hétfője kivételével naponta 10-19 óráig

A KIÁLLÍTÁST MEGELŐZŐ
ELŐADÁSSOROZAT:
Városi Képtár - Deák Gyűjtemény
(Székesfehérvár, Oskola u. 10.)
2003. május 10-én, 15 óra

LÁNG Hugó: "semmiből egy új világot teremtettem"
(Bólyai geometria, mint a térről alkotott jelenlegi
elképzeléseink egyik elindítója)
ÚJVÁRI Sándor: Fény, színek, formák (a fény és a tér
kapcsolata, a tér érzékelése)
LAKNER József: Tér, idő, anyag (napjaink térről
alkotott elképzeléseinek lényege)
VARGA Emőke: Az űr és a semmi a magyar irodalomban

4 KORTÁRS
MŰVÉSZETI
FESZTIVÁL

Almár György

ALMÁR GYÖRGY építész és festőművész emlékkiállítása nyílik meg október 19-én a Planetáriumban. A bemutatón Kozmikus tájak címmel láthatunk festményeket.

Népszabadság, 1986. X. 17

Rendezvények, tárlatok, klubestek

A *KÉV Metró* Fiatal Értelmiségiek Klubja minden szombaton 18—22 óra között látogatható, április 13-án *Marosán György* lesz a vendégük. Aranyérmes amatőr színpaduk április 14-én és 28-án este fél 8-kor az Őrült és az apáca, valamint a Jaj, apu... című tragibohózatokat adja elő. A nemzetközi ifjúsági klubban minden csütörtök este a New-See együttes játszik. A tánctanfolyamokat vasárnap délutánonként László Attila vezeti, a lemezlovas Juhász Károly. Ugyanitt április 9-én nyílik Nagy Sándor festőművész kiállítása.

A *Szakszervezetek Fővárosi Művelődési Házában* április 13-án, szombat este 6 órától a New Romantic klubesten a *Nino* együttes ad koncertet.

Az *Építők Műszaki Klubja* csütörtöki dzsesszestjein április 11-től a Gadó és a Kőszegi együttes játszik, szombatonként pedig Szücs Attila diszkózik. Április 10-én nyílik Almár György építészmérnök, festőművész emlékkiállítása.

Az *Ikarus Ifjúsági Klub* (XVI., Mátyásföld, Margit u. 2.) locsolóbált rendez. Vasárnap este *1* órától Óvári Gizella és Betz Attila tart versenytáncbemutatót, Sütő Enikő és Pintér Mária pedig a tavaszi divatból adnak ízelítőt. Kristály Kriszta énekel, a videódiszkót a Bisztrai—Hován kettős kezeli.

A népligeti *Planetáriumban* az első multimédia műsor ötödik születésnapján, április 5-én, péntek este fél 8-kor utoljára bemutatják a Lézerszínház *Üropera* című alkotását.

(selm—)

ALMÁR GYÖRGY

Koczogh Ákos: Almár György grafikái : Épitők
Müszaki Kl bja. = Uj Tükör, XXII.évf.19.sz. 1985
4.p.

2/52
BÉKÉS MEGYE STATISZTIKAI ÉVKÖNYVE
Békéscsaba 29 cm.

3/26
BIBLIOGRAPHIE DE LA FRANCE, OU JOURNAL GÉNÉRAL DE L'IMPRIMERIE ET DE LA LIBRAIRE
Paris 26 cm.

4/50
CSONGRÁD MEGYE STATISZTIKAI ÉVKÖNYVE
Szeged 29 cm.

5/18
EGÉSZSÉG
Bp. 26 cm.

Aknai György

Építők Művészeti Klubja. '85

Korniss Péter: Aknai György grafikái. –

Új T. 85. május 12. 4.

ALMÁR György építész, festő (1895-1974)

RÚL 1. 319.

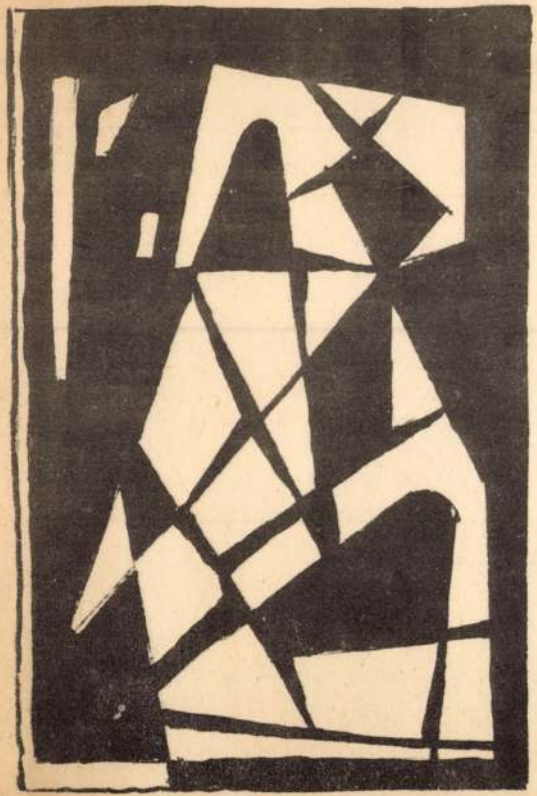

AZ ÉPITŐK MŰSZAKI KLUBJA

ÉS

MŰVÉSZETBARÁT KÖRE

MEGHIVJA ÖNT

Almár György

FESTMÉNYEINEK KIÁLLITÁSÁRA

1970. MÁRCIUS 25-ÉN 18 ÓRAKOR

Dr. SOÓS IMRE MEGNYITÓJA UTÁN
SZIJ REZSŐ VETITETT KÉPEKKEL
ISMERTETI A MŰVÉSZ MUNKÁSSÁGÁT

NYITVA: ÁPRILIS 15-ig 10-20 ÓRÁIG
/SZOMBAT, VASÁRNAP KIVÉTELÉVEL/

A KIÁLLITÁS HELYE: V., PETŐFI SÁNDOR u. 5.

BÉRMENTESÍTVE
16 III 1 / 18
BUDAPEST 4.

Fabó Irma

Bp.

V. Geża u. 1

A Magyar Művészeti Lexikon ezt írja Almár Györgyről: „Iparművész, festő, grafikus. A Műegyetemen 1920-ban szerzett oklevelet, majd 1923-ig Berlinben dolgozott. Bútortervezés mellett dekoratív falfestéssel is foglalkozott. Számos könyvet és cikket írt a lakásművészetről. Újabban főleg festészettel foglalkozik." Hát ennyi marad az utókorra? - kérdezhetnénk. Még vitába sem szállhatnánk a lexikonnal, mert valóban ez volt Almár György, csupán a hangsúlyt szeretnénk megfelelően elhelyezni. Mint a „Magyar Műhely" munkatársa, küzdött a korszerű otthon kialakításáért, mint építész vállalta, hogy összhangba hozza a berendezést az építménnyel, kora haladó szemlélete jegyében. Már ekkor látszott, hogy érzelmeit nem rendeli alá a hűvös ésszerűségnek, s engedett, jól vagy rosszul - most teljesen mindegy, - annak a nagyobb többségben eluralkodó ízlésnek, ami még ma is meghatározó otthonainkban. Aztán, amikor semmi és senki nem kötelezte, újból elővette ecsetét, papírjait és nagyon szerény eszközökkel, semmihez és senkihez nem igazodva, festeni kezdett.

Csodálatos belső világát tárta ki, de szemérmesen. Maga köré gyűjtötte a mellőzötteket, szervezett és szüntelenül festett. Önmagáról hallgatott, míg másokat napfényre hozott. Ezernél több képében olyan hagyatékot hagyott ránk, hogy az elmúlt évtizedek egyik igen jelentős alkotóját kell benne meglátnunk. Nem érdekelte a hírnév, elismerés, besorolás, egyedül azzal törődött, hogy kimondhassa igazát. Miben volt igaza? A színekkel kifejezhető humánumban. Tudott rajzolni, mindent el tudott mondani alakokba, arcokba, karakterekbe komponálva is, de még inkább érdekelte, hogy színeket öltve milyen a természet azon túl, ahogy számunkra megjelenik. Magának mondta el. Ez az első alkalom, hogy ezt a rejtett életet születése és halála évfordulója határán mások előtt felmutassuk.

Koczogh Ákos

ATE Nyomda Keszthely, 236/84

Gia:
dr. Almár Iván
csillagász

Meghívó

A Goldmark Károly Művelődési Központ
(Keszthely, Kossuth Lajos u. 28.)

meghívja

ALMÁR GYÖRGY

festő—grafikusművész

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA

1984. július 26-án 16,30 órakor

Megnyitja:
DR. KOCZOGH ÁKOS művészettörténész

A kiállítás megtekinthető:
augusztus 10-ig naponta (kedd kivételével)
9—13 és 14—18 óráig

ALMÁR GYÖRGY 1895-ben született Budapesten. Építészmérnöki oklevelét 25 éves korában kapta a budapesti Műegyetemen. Előbb Berlinben, később Budapesten dolgozott. A sokirányú belsőépítészi tevékenység mellett számos elméleti írása, könyve jelent meg. A két világháború között az építészet magyar művelőinek élvonalában ő is vállalta az úttörők szerepét. 1949-től tervezőintézetekben, az Építéstudományi Intézetben és az Építésügyi Minisztériumban dolgozott. 1956-tól nyugdíjasként folytatta szakírói, TIT előadói tevékenységét. Az Építők Műszaki Klubjának igazgatósági tagja, a Művészetbarátok Körének elnöke volt. 79 éves korában, 1974. január 16-án hunyt el Budapesten.

Szakirodalmi munkásságából:

A nagy hármas egység. 1924. Saját kiadás.
A mai otthon írásban és képben. 1933. Magyar Műhely Szövetség.
Kombinált szoba, kombinált bútor. 1936. Sz. Bánó Vilma könyvkiadó.
Lakás és bútor. 1938. Sz. Bánó Vilma könyvkiadó.
Mi teszi széppé a lakást? 1963. Táncsics Könyvkiadó.
Kép és képi ornamentika a lakásban. 1964. ÉKME Rózsa Ferenc Kollégium.

Kiállításai:

Mentor könyvkereskedés, Budapest, 1924.
KUT (csoportkiállítás), Budapest, 1928.
Építőművészek Szövetsége, Budapest, 1952, 1953, 1954, 1955, 1958 és 1961.
Epsom, Anglia, 1960.
TIT, Debrecen, 1961.
Rózsa Ferenc Kollégium, Budapest, 1965.
Híradástechnikai Vállalat kultúrterme, 1965.
XIV. ker. Hazafias Népfront, Budapest, 1966.
Építők Műszaki Klubja, Budapest, 1967, 1970 és 1981.
IPARTERV (csoportkiállítás), Budapest, 1969.
Bielefeld, NSZK (csoportkiállítás), 1969.

ALMÁR GYÖRGY SZAKIRODALMI MUNKÁSSÁGÁBÓL:

A nagy hármas egység. 1924. Saját kiadás.
A mai otthon írásban és képben. 1933. Magyar Műhely Szövetség.
Kombinált szoba, kombinált bútor. 1936. Sz. Bánó Vilma könyvkiadóvállalata.
Lakás és bútor. 1938. Sz. Bánó Vilma könyvkiadóvállalata.
Mi teszi széppé a lakást? 1963. Táncsics Könyvkiadó.
Kép és képi ornamentika a lakásban. 1964. ÉKME Rózsa F. Kollégium kiadása.

FESTMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSAI:

Mentor könyvkereskedés, Budapest, 1924.
KÚT (csoportkiállítás), Budapest, 1928.
Építőművészek Szövetsége, Budapest, 1952, 1953, 1954, 1955 és 1961.
Epsom, Anglia, 1960.
TIT, Debrecen, 1961.
Rózsa F. Kollégium, Budapest, 1965.
XIV. ker. Hazafias Népfront, Budapest, 1966.
Építők Műszaki Klubja, Budapest, 1967 és 1970.
IPARTERV (csoportkiállítás) Budapest, 1969.
Bielefeld, NSZK (csoportkiállítás), 1969.

Építők Rota – D: 159

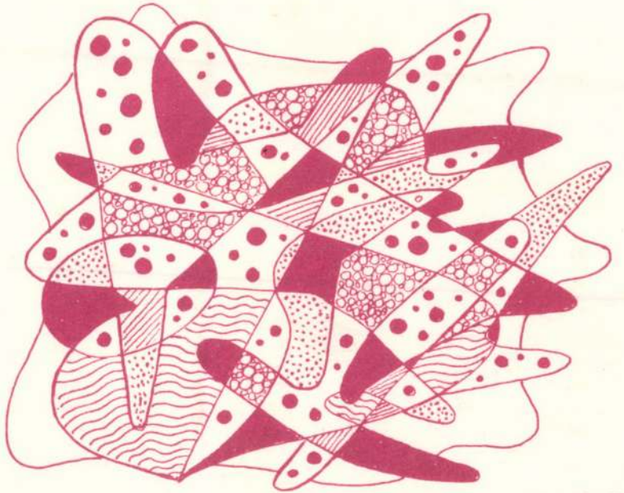

MEGHÍVÓ

AZ ÉPÍTŐK MŰSZAKI KLUBJA igazgatósága meghívja Önt

ALMÁR GYÖRGY

(1895–1974)

építészmérnök, festőművész emlékkiállítására.

Kamarakiállításunkon bemutatjuk szakirodalmi munkásságának néhány dokumentumát, festményét, grafikáját.

Megtekinthető:
1981. május 4-től május 28-ig, délelőtt 10 órától este 20 óráig.
Szombaton, vasárnap zárva.

ÉPÍTŐK MŰSZAKI KLUBJA, Budapest V., Petőfi Sándor u. 5.
Telefon: 185–406

A címoldalon: Almár György filctollrajza

A kiállítás tartama alatt, 1981. május 12-én, kedden du. 6 órai kezdettel levetítjük az Almár György festményeiről készült diasorozatot. Érdeklődő klubtagjainkat, a művész barátait ez alkalommal szeretettel várjuk.

Zalai Tóth János és Pogány Frigyes után ALMÁR GYÖRGY a harmadik építész, akinek munkásságára ebben az évadban emlékkiállítás rendezésével hívjuk fel a közönség figyelmét.

ALMÁR GYÖRGY 1895-ben született Budapesten. Építészmérnöki oklevelét 25 éves korában szerezte meg a budapesti Műegyetemen. Pályáját Berlinben kezdte, később Budapesten dolgozott. A sokirányú belsőépítészi tevékenység mellett számos elméleti írása, könyve jelent meg a szakma kérdéseiről. Ezekből kiállításunkon néhányat bemutatunk. A két világháború között az építészet magyar művelőinek élvonalában ő is vállalta az úttörők küzdelmes szerepét. 1949-től tervezőintézetekben, az Építéstudományi Intézetben és az Építésügyi Minisztériumban dolgozott. 1956-tól nyugdíjasként folytatta kiterjedt szakírói, TIT-előadói tevékenységét. 79 éves korában, 1974. január 16-án hunyt el Budapesten.

ALMÁR GYÖRGY az Építők Műszaki Klubjában megtartott nagysikerű építészeti előadásai révén került igazgatóságunk tagjai sorába. Bár fiatal kora óta festett, egyéni hangvételű művészete élete utolsó évtizedében teljesedett ki. Művei több kiállításon szerepeltek, klubunkban legutóbb 1970-ben mutattuk be festményeit látogatóinknak. Egyik alapítója és haláláig elnöke volt az itt 11 éven át működött Művészetbarát Körnek, melyben harmonikus egyénisége, derűs festői világa, sugárzó művészetszeretete sok új barátot szerzett a modern művészetnek.

Nem kerek évforduló, hanem az életmű iránti megbecsülésünk diktálta, hogy megemlékezzünk az építész és festő ALMÁR GYÖRGYRŐL. Kívánjuk, hogy ez a kamarakiállítás a fiatalok számára a felfedezés izgalmát, egykori barátainak pedig a viszontlátás örömét nyújtsa.

DR. SOÓS IMRE

ALMÁR György

Sáj 1990 70.

nek a különféle mozgásszervi (köznyelven reumás jellegű) betegségek. Nem a mozgássérültekre gondolok.

– Vagy akár a hipertónia, vagy a szívizominfarktus?

– Ezek inkább életmódbetegségek, bár a hipertónia esetében is szerepe lehet a táplálékkal és vízzel bevitt túlságosan sok nitrogénnek. A mi nagyon szép zöldségeinknek, amelyeket a piacon árulnak, a nitrogéntartalma sokszor közel a négyszerese a kívánatosnak. Tessék kérem eltenni két-három csodálatosan szép zöldpaprikát szobahőmérsékleten! Megrothadnak. Amit saját magam termelek, többé-kevésbé biológiai módon a kiskertemben, az hosszú ideig eláll, semmi baja. Összetöpped, összeszárad, de nem rothad. Nincs benne az a rengeteg nitrogén. Bárki elvégezheti ezt a kísérletet.

A lényeg tehát az, hogy az elvárással szemben, miszerint a tudományos és a technikai civilizáció az emberiség összes problémáját megoldja, éppenhogy egyre újabb problémákkal állít bennünket szembe. Az átlagéletkor is csökken. Az 1966–67-es években elért legjobb szinttől Magyarországon most már a szégyenletes 65,5 évnél tartunk a várható férfiéletkor tekintetében. Japánban ugyanekkor a születéskor vár-

ALMÁR GYÖRGY festő (1895-1974)

SOÓS Imre: Almár György festőművészre emlékezünk.
= Művészet és barátai, II.évf.2.sz. 1992 7.p. és ill.

dérítőek. Változatosságot kicsinőnn egyhangú, ú
munka. Pigler minden lehetőt megtett, s ami jó B
tárta... Csak azt a sok papagájt tudnók feledni...

VII.

Szinyei Merse Pál

Nem sok értelme van azon tépelődni, mi lett vo
júkorában „felfedezik" és kezdettől fogva méltány
fata ... pictores.[18] Nem fedezték fel, sőt alig vették
lehet senki balszerencséje miatt, megszokott műv
úgy megesik, hogy diadalmaskodnak a gyenge leg
Könnyű dolguk van legtöbbször, mert újító szellen
is bizalmatlan. Az emberek nem szeretik, ha meg
Szemük sem áhít tágabb mezőket. Csak annak jár
mákkal, megszokott ábrázolásmóddal mutatkozik

Szinyei a művészek eredendő naivitásával más
ismerést. S amikor mind ehelyett úgy néztek el fel

ALMÁR GYÖRGY

SOÓS Imre: Almár György festőművészre emlékezünk.
= Művészet és barátai, II.évf.4.sz. 1992 7.p. és ill.

lenkezőleg. Az a mód, ahogy ír,
hogy mondatainak értelmét, ha
kerülhet kihámoznunk. Vastag,
pog tolla alatt a magyar nyelv,
yos tisztátlansága kétségbeesés-
nkhöz, mintha nem is anyanyel-
ellje a fáradságot, s idézeteinket
zekötő megjegyzésekre, vagy el-
nert terünk azt is ritkán engedi

ífiakezdeményezések" során saj-
gy „bizonyára nem fogja hason-
vállalkozásokat, még *ha a mos-*
elviselniük." Ezután ugyanilyen
ég elérésének lehetőségei jobban
' és megállapítja, hogy „a magyar
észlet" nagyon gazdag. „A téma

TOULOUSE-LAUTREC

Szilágyi Éva: Toulouse Lautrec a:
Másfél méteres órozás = Ma Magyar
Nők Lapja 1992 május 16. 24-25. ill

ALMÁR György festő

Almár György festő-grafikusművész kiállítása:
Kenthely, Goldmark Károly Műv. Kap. 1984
juli. 26.- aug. 10. / bev. Kocsogh Akos.
Kenthely: [Ku], 1984 [6] p. ll

1895 Bp. - 1974 jan. 16. Bp.

ALMÁR (FRÄNKEL) GYÖRGY (1895–1974)

EMLÉKKIÁLLÍTÁS

a
FERENCZY
GALÉRIÁBAN
2000.
április 27. –
május 12.

„A Magyar Művészeti Lexikon ezt írja Almár Györgyről: «Iparművész, festő, grafikus. A Műegyetemen 1920-ban szerzett oklevelet, majd 1923-ig Berlinben dolgozott. Bútortervezés mellett dekoratív falfestéssel is foglalkozott. Számos könyvet és cikket írt a lakásművészetről. Újabban főleg festészettel foglalkozik.» Hát ennyi maradt az utókorra? – kérdezhetnénk. Még vitába sem szállhatnánk a lexikonnal, mert valóban ez volt Almár György, csupán a hangsúlyt szeretnénk megfelelően elhelyezni. Mint a «Magyar Műhely» munkatársa, küzdött a korszerű otthon kialakításáért, mint építész vállalta, hogy összhangba hozza a berendezést az építménnyel, kora haladó szemlélete jegyében. … Aztán, amikor semmi és senki nem kötelezte, újból elővette ecsetét, papírjait és nagyon szerény eszközökkel, semmihez és senkihez nem igazodva, festeni kezdett. Csodálatos belső világát tárta ki, de szemérmesen. … Ezernél több képében olyan hagyatékot hagyott ránk, hogy az elmúlt évtizedek egyik igen jelentős alkotóját kell benne meglátnunk. Nem érdekelte a hírnév, elismerés, besorolás, egyedül azzal törődött, hogy kimondhassa igazát. Miben volt igaza? A színekkel kifejezhető humánumban. Tudott rajzolni, mindent el tudott mondani alakokba, arcokba, karakterekbe komponálva is, de még inkább érdekelte, hogy színeket öltve milyen a természet azon túl, ahogy számunkra megjelenik. …"

Koczogh Ákos
művészettörténész (1984)

Tisztelettel meghívjuk

ALMÁR (FRÄNKEL) GYÖRGY

festőművész

emlékkiállításának

megnyitójára

2000. április 27-én, 18 órakor

a

FERENCZY GALÉRIÁBA

A kiállítást megnyitja: Kürthy Sándor festőművész

MÁRFFY ÉS TÁRSA AUKCIÓSHÁZ
1053 Budapest, Ferenczy I. u. 28., Tel.: 318-1007

KIÁLLÍTÁS

A III. FAL- ÉS TÉRTEXTIL BIENNÁLÉ

A magyar textilművészet sokat emlegetett „szecessziója", az 1968-as Ernst Múzeum-beli Textil Falikép Kiállítás után 1970-ben megszületett Szombathelyen az I. Fal- és Tértextil Biennálé. Majd 1972-ben, az elsőnél is nagyobb sikerrel, a második.

A Fal- és Tértextil Biennálé – melynek célkitűzése egyedi művészi alkotások létrehozása, az új textilművészet létjogosultságának elismertetése – igen fontos, megoldásra váró társadalmi problémát is felvetett: az ipari textilművészet sorsának kérdését.

Az események lendülete meggyorsult. A rövid felkészülési idő és sok más ismert nehézség ellenére, 1973 novemberében örömmel üdvözölhettük az I. Ipari Textilművészeti Biennálét. 1974. július 12-én pedig harmadszorra is megnyílt a Fal- és Tértextil Biennálé. 1975 nyarán rendezik meg a második ipari textil biennálét. Ezúttal az öltözködéskultúra témaköréből, mely a jövőben a lakástextillel periodikusan váltakozni fog. Így a textilipar legfontosabb ágazatainak lesz lehetősége a rendszeres bemutatkozásra. A II. Ipari Textilművészeti Biennálé célját, feladatait, témáját és a részvétel feltételeit, de egyben a távlati célkitűzéseket is, az Iparművészeti Tanács, a Magyar Képzőművészek Szövetsége, a Textilipari Műszaki és Tudományos Egyesület és a Savaria Múzeum többszöri alapos megvitatás után felhívásban rögzítette. Az Iparművészeti Tanács a felhívás szövegét, a jelentkezési és kísérőlapokkal együtt, még ez év nyarán eljuttatta a tervezőművészekhez és a gyárakhoz.

SZABÓ VERONA: „VIRÁGZÓ FA" – SISAL, LEN, KENDER, GYAPJÚ, KÉZISZÖVÖTT ÉS VEGYES TECHNIKÁVAL

1975-től érdekes kezdeményezéssel gazdagszik a textilkiállítások sora. A Savaria Múzeum Kőszegen az előző biennálék elsődíjas művészeinek kamarakiállítást rendez, méghozzá egyidőben a szombathelyi biennálékkal. Kőszeg Szombathelyhez közel fekszik. Nagyon vonzó kisváros. Három textilgyára is van, ideális hely textilművészeti kiállítások fogadására. Elsőként az I. Ipari Textilművészeti Biennálé két sikeres tervezője, Bajkó Anikó és Hegyes Béláné (Pamutnyomóipari Vállalat, ill. Lenfonó- és Szövőipari Vállalat) alkotásait láthatjuk majd.

A Savaria Múzeum, azon túl, hogy gazdája a kiállításoknak, és azok anyagából modern textilművészeti gyűjteményt hoz létre, azon is fáradozik, hogy összegyűjtse elsősorban a hazai textilművészet irodalmát és dokumentációját, azonkívül textilművészettel foglalkozó külföldi múzeumokkal és intézményekkel kiadványcsere útján kapcsolatot fejlesszen ki.

A III. Fal- és Tértextil Biennálé alkalmával történt először, hogy a Magyar Képzőművészek Szövetsége a kiállítás tanulmányozása és kapcsolatteremtés céljából külföldi művészeket hívott meg. A szocialista országokból delegált művészek között nemzetközileg elismert textilművészeket üdvözölhettünk: Stojanko Osnakoski Bulgáriából, Vera Drnaková Zárecká Csehszlovákiából, Lilla Drozdowska Kulka, Zofia Litak és Urszula Schmidt Lengyelországból és Márija Svazsenje, Jurij Sztyepanovics Tragev a Szovjetunióból.

Nem kétséges már – akár hazai szemmel nézve, vagy az idei nagy nemzetközi iparművészeti kiállítások ismeretében, de az volt a külföldi művészek véleménye is, hogy a magyar textilművészet korábbi lemaradását behozta és a nemzetközi élvonalba tört.

A kelet-európai országok gazdag textilművészeti hagyománnyal rendelkezik. A velük való szorosabb kapcsolat szerencsésen alakíthatná „nemzeti" textilmű-

házak tervezésével is, a háború előtt egy ilyen faházépítő vállalat tervező építésze volt.
1949-ben állami szolgálatba lépett. Tervezőintézetekben, az Építéstudományi Intézetben, az Építésügyi Minisztériumban dolgozott. Egy ideig részt vett az Építés–Építészet c. lap szerkesztésében is. 1956 májusában ment nyugdíjba, ezzel azonban tevékeny életének újabb mozgalmas szakasza kezdődött. Mint a TIT művészeti szakosztályának tagja, számos előadást tartott a lakáskultúráról, építészeti és képzőművészeti kérdésekről. Folyóiratokban, napilapokban újabb írásai jelentek meg. Az Építők Műszaki Klubjában, melynek igazgatósági tagja és rendszeres előadója, 1968-ban megalapítja a ma is eredményesen működő Művészetbarát Kört, melynek első elnöke volt. Amikor néhány évvel ezelőtt, 75. születésnapján barátai festészetéről kérdezgették, arra a kérdésre, hogy mióta fest, habozás nélkül válaszolta: „Hetvenkét esztendő óta!" Valóban, Almár György életének derűs harmóniáját, építészi tevékenységének változatos ágazatai között az összhangot a festészettel való foglalkozás teremtette meg, s mintegy egymást kiegészítve, az architektúra a festészetet, a festészet az architektúrát szolgálta. Művészi világa gyönyörködteti vagy megrázza, csak közömbösen nem hagyja a szemlélőt. Hagyatékában több száz darab nagyméretű gouache-képe maradt. Festői életművének méltó „helyére tétele" még műtörténészeink jövőbeli feladata lesz.
Festményeinek első önálló kiállítását 1924-ben rendezte meg a Mentor könyvkereskedésben. 1928-ban a KUT csoportkiállításán szerepelt. Az ötvenes években négy alkalommal állít ki az Építőművészek Szövetségében. Külföldön az angliai Epsomban és az NSZK-beli Bielefeldben szerepeltek festményei. Egyéni kiállítása volt 1961-ben Debrecenben, Budapesten 1966-ban a XIV. kerületben, 1967-ben és 1970-ben pedig az Építők Műszaki Klubjában.
Almár György fiatalkori egyik írásában – szinte csak odavetett gondolatként – az alábbi mondatot vetette papírra: „A művész mindig az egész emberiség számára alkot, s maga elképzelésében az ideális tanítómester képe áll." Akkor még nem gondolt arra, hogy mindezt sajátmagáról, életművéről is írja. Az eltávozott tanítómester emlékét szeretettel őrzik meg művészetének barátai és mindazok, akik sugárzó egyéniségével, alkotásaival valaha is találkoztak.

SOÓS IMRE

HÍREK

Megérdemelt sikerrel szerepeltek ötvösművészeink a csehszlovákiai Jablonecben megrendezett nemzetközi ékszerkiállításon. Az egyéni kiállítók kategóriájában Horváth Márton arany-, Kiss Éva ezüst-, Kertész Géza és Stefániai Edit bronzérmet nyert. Kodolányi László János, Péter Vladimir és Zétényi János dicsérő oklevelet kapott.

*

A Könnyűipari Minisztérium és a Kulturális Minisztérium védnökségével az Iparművészeti Tanács, a Magyar Képzőművészek Szövetsége, a Textilipari Műszaki és Tudományos Egyesület és a Savaria Múzeum 1975-ben megrendezi a II. Ipari Textilművészeti Biennálét. Az I. Ipari Textilművészeti Biennálé 1973-ban a lakástextil témájával foglalkozott.
Az 1975-ben megrendezendő II. Ipari Textilművészeti Biennálé az öltözködési kelméket mutatja be.
A biennálé szervezését és rendezését az Iparművészeti Tanács végzi, ahol az érdeklődők minden kérdésben tájékoztatást és információt kapnak.

A nyugat-németországi Rosenthal AG. 1969 óta minden évben díjat tűz ki designerek részére, amelynek elnyerését nem egy-egy ötletszerűen elvégzett alkotáshoz fűzi, hanem a cég által megállapított téma kivitelezéséhez. A témák mindenkor komplex feladatot ölelnek fel. Az első évben – „A gyermek és világa" témakört kellett a pályázóknak feldolgozniuk. A következő évben – „A fürdőszoba, mint a szociális környezet megteremtője a családban" címmel írták ki a pályázatot. A múlt évben a lakókörnyezet jól megtervezett használati tárgyaival lehetett pályázni. A versenykiírás szerint, nemcsak teljesen új tárgyak terveit lehet a zsüri elé bocsátani, hanem már használatban lévő eszközök és berendezések egyedi és csoportos újszerű felhasználását tartalmazó ötleteket is. A pályázatok elbírálásánál különösen nagy figyelmet fordítanak arra, hogy a pályázók milyen részletességgel ismertetik az egyes termékek ipari tömeggyártásának feltételeit és módszereit.

helyet kapnak itt Gorka Géza, Gádor István, Kovács Margit kerámiái, Teván Margit fémmunkái is.
1936-ban kiadott második könyvét, melynek „Kombinált szoba, kombinált bútor" volt a címe, a nagyközönség mellett elsősorban az iparosok számára ajánlja, akik ekkoriban főként külföldről behozott, sekélyes mintalapokra voltak utalva munkájukban. A könyvben túlnyomórészt saját alkotásainak fényképét közli, részletes leírás kíséretében, a szobáknál rendszerint alaprajzot, a bútoroknál tervrajzot is közölve. A két évvel később megjelent „Lakás és bútor" már az eredmények összegezésének is tekinthető. Bevezetőjében a modern lakásberendezés tízéves múltjára tekint vissza: „Praktikum formálja, hívja életre az új bútorokat s a praktikumszülte egyszerű, természetes formákban rejlik az ipar igazi művészete." A gazdag képanyag bemutatásánál követi az előző művek módszerét és saját alkotásai mellett néhány kolléga (Schubert Ernő, Nádor Lajos, Rákos Pál) munkái is szerepelnek.

Ismertetett publikációiban kirajzolódnak Almár belsőépítészi tevékenységének alapelvei. Tervezői munkájában a lakás alapterületének minél jobb kihasználására törekedett, e célból a könnyű ülőbútorok beállítására, a szekrényelemek csoportosítására helyezte a hangsúlyt. Ágyak helyett felhajtható, falra rögzíthető fekvőhelyeket alkalmazott. Sokat foglalkozott a régi bútorok korszerűsítésének, átalakításának kérdésével is, ennek során a faanyagok különféle színét sikerrel használta fel az enteriőr dekorálására. A lakás együttesébe a falak festését, a függöny és szőnyeg színét is belekomponálta. A harmincas években kikísérletezte a tapétakollázst. Különböző mintázatú tapétadarabokat közvetlenül a falra ragasztva modern hangú faliképet alakított ki. Ezt számos enteriőrjében – magánlakásokban és nyilvános helyiségekben, mint pl. az akkori Moulin Rouge-ban – alkalmazta. Budapest ostroma alatt tapétaraktára elpusztult. A háború utáni anyaghiány miatt ezzel az eljárással fel kellett hagynia. Ebben az időben sokat foglalkozott hétvégi

ÜZLETPORTÁLOK (1930-AS ÉVEK)

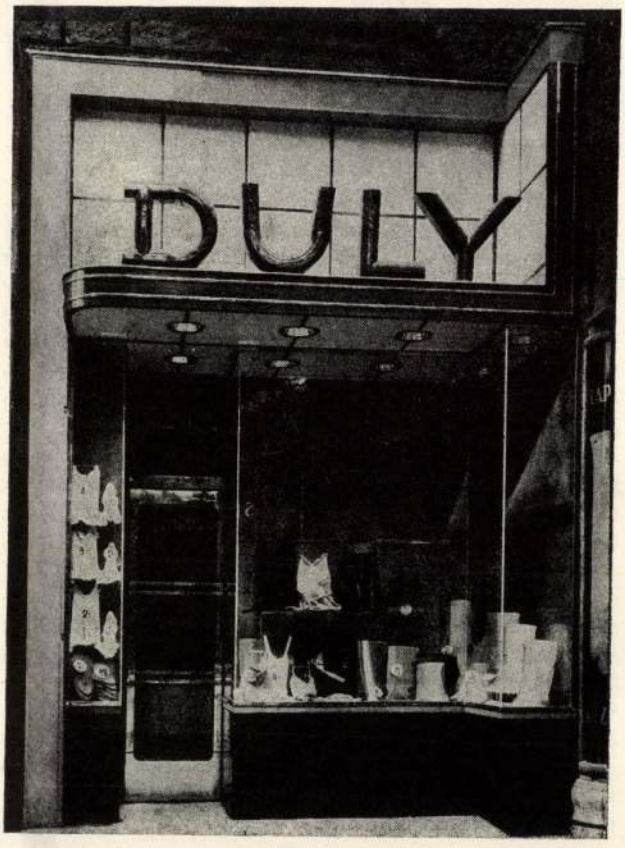

ALMÁR György
Iparművészet
1974/5.

ALMÁR GYÖRGY

1974. január 16-án, 79 éves korában Budapesten elhunyt Almár György építész, festőművész. Személyében a magyar építésztársadalom egy sokoldalú, rokonszenves alkotóművészét veszítette el, akinek új utakon járó munkássága századunk húszas éveitől kezdve egyéni hanggal járult hozzá a ma belsőépítészetének kialakulásához.

Almár György 1895. március 2-án született Budapesten. Apja ügyvéd volt, aki a 4-5 éves korában már szenvedélyesen rajzoló fiát az építészi pálya felé irányította. A budapesti Műegyetemen 1920 októberében szerezte meg építészi oklevelét, miközben három évet a harctéren töltött.

„1921-ben Berlinbe költöztem" – írja önéletrajzában. „Itt két évig tartózkodtam s az első fél évben a festészetemből tartottam el magamat. Részben műkereskedőknek adtam el képeimet – akvarelleket –, részben kisméretű akvarellportrékat vállaltam. Azután bekerültem egy építészi irodába, ahol az egyik főnököm az iparművészeti iskolában a bútortervezés és dekoratív falfestés professzora volt. Így kerültem az ő keze alá, s ismerkedtem meg az akkori modern belső berendezéssel, az expresszionista stílussal, mely akkor a festészetre, sőt az építészet díszítő elemeire is rányomta bélyegét."

1923-ban visszatér Budapestre. A Bauhaus szellemében alkotó Ligeti Pál építész irodájába lép be, ahol két évet dolgozik. Ebben az időben, 1924-ben jelenik meg Budapesten, saját kiadásában, első írása, egy nyolcoldalas röpirat A nagy hármas egység címmel s ebben a külső és belső architektúra, valamint a dekoratív festészet harmóniájában, mint hármas egységben jelöli meg a korszerű, kultúremberhez méltó családi otthonnal szemben támasztott igényét.

A következő esztendőben önállósítja magát és kisebb építészi feladatok mellett főként lakásberendezések megtervezésével foglalkozik. Ezt a tevékenységét ugyanabban az időben, azonos szellemben kezdi meg, mint Kozma Lajos, Lajta Béla és társaik, az azóta már építészettörténeti fogalommá vált „Fiatal Építészek", akik a kor igényeinek megfelelő, funkcionalista építészet programját tűzték maguk elé. A korábbi eklektikus, stukkó- és habarcsdíszes „paloták" helyett letisztult formák, szabad épületfelületek születtek meg a rajzasztalon és a valóságban, s az új épületeket átjárta a fény. Almár György is az úttörők küzdelmes szerepét vállalta s évek teltek el, míg nevet s egzisztenciát tudott magának kiverekedni.

A két világháború közti időben – akkor még Fränkel György néven – három könyvet jelentet meg a belsőépítészet kérdéseiről. Az első ilyen műve, „A mai otthon írásban és képben", 1933-ban látott napvilágot Budapesten, a Magyar Műhely Szövetség Könyveinek sorozatában. (Ez utóbbi, rövid életű szövetségnek ő egyik alapító tagja volt.) A tetszetős kiállítású, ma is időszerű formájú könyv előszavát Kozma Lajos írta, ezt követi Almár hosszabb tanulmánya „A mai otthon" címmel.

„Elsősorban is szögezzük le, hogy a régi lakásnak csak annyira volt poézise, mint a vásári mézeskalácsnak népi művészete", írja történeti visszatekintésében. „A mai enteriőr . . . olyan architektonikus felépítés, a színek foltjainak, a formák tömegeinek oly harmóniába hozása – tehát kompozíció –, amelyben az elemek önálló és egymást kiegészítő alkotások." A közel egy ív terjedelmű tanulmányban lényegretörő megfogalmazását adja munkásságának: „A külső-, belsőépítészet célja, feladata ma tiszta és érthető. Szerves összhangba hozni, felépíteni a ma embere számára azt, annyit és úgy, ahogy arra szükség van." „A lakáskultúra nem divat vagy szeszély, hanem az emberi szellem, a kulturális szükségletek formai kifejezője." Tanulmányát több kortárs építész rövidebb-hosszabb írása követi az új lakóházépítési és belső berendezési kérdésekről. Külön értéke a könyvnek az a 140 kitűnő fénykép-illusztráció, mely Almár György alkotásai mellett Kozma Lajos, Kaesz Gyula, Molnár Farkas, Vágó Pál és mások lakószoba-, bútorterveit mutatja be, de

NYARALÓ A BÜKKBEN (1935)

Almár György

Modern lakberendezés a két világháború között címmel tanulmányt jelent meg.

Ipari Művészet; 1970. 4. sz. 33-39. l.

Almár György

A Magyar Műhely-Szövetség kiadványaként az ő szerkesztésében jelent meg 1933-ban A mai othon írásban és képben. Előszavát Kozma Lajos írta.

Almár György: Modern lakberendezés a két világháború között; Ipari Művészet. 1970. 4. sz. 34. p.

Almár György

Expressionista lakóberendezési terveiből kiállítást rendezett az első Andrássy úti Mentor könyvesboltban.

Almár Gy.: Modern lakberendezés a két világháború között; Ipari Művészet, 4.22. 33-38. p.

MDK

Almár György

Kiosztották a lakóházépitési tervpályázat dijait.
Magyar Nemzet, 1953, jan. 4. 6.l.

M.D.K.

Almár György festő

müveiből kiállitás a Hazafias Népfront XIv. ker. bizottsága rendezésében

Napló

Magyar Nemzet 1966. dec. 3. 7.1.

M.D.9

Almár György
festő

Kiállítása volt a
közelmultban

Kocsogh Ákos: Téli krónika
Művészet, 1967 április - 36 lap

A Müegyetemi Kollégium Diákbizottsága meghivja Önt

KÉP ÉS KÉPI ORNAMENTIKA A LAKÁSBAN

címü

KIÁLLITÁSRA és ANKÉTRA

A kiállitást f. év III. 14-én vasárnap 11 órakor Z. GÁCS GYÖRGY főisk. tanár nyitja meg.

A festmények ALMÁR GYÖRGY,

A modern fali dekorációk / kerámia, fémmunka, textilia / GÁDOR ISTVÁN, PERCZ JÁNOS müvei, továbbá az IPARMÜVÉSZETI VÁLLALAT és a TEXTILIPARMÜVÉSZETI SZÖVETKEZET által rendelkezésre bocsátott anyag.

A dekorációk alkalmazását fényképek szemléltetik.

Az ankétot POGÁNY FRIGYES professzor nyitja meg.

Ankétot tartunk:

III 18-án csütörtökön 17 ó
III 21-én vasárnap 11 ó
III 25-én csütörtökön 17 ó

Vitainditók:

BALOGH ANDRÁS, KOCZOGH ÁKOS, BOJÁR IVÁN, MURÁNYI KOVÁCS ENDRE, FISCHER ERNŐ, PASSUTH KRISZTINA, KAESZ GYULA, TILLAY ERNŐ

ALMÁR GYÖRGY tanulmánya mely a vita alapját képezi, a helyszinen megkapható.

A kiállitás és az ankét helye: XI. Bercsényi u 28.- RÓZSA FERENC KOLLÉGIUM;

Megtekinthető: III 14-től 31-ig, 14-2o óráig, vasárnap 1o-től 16 óráig

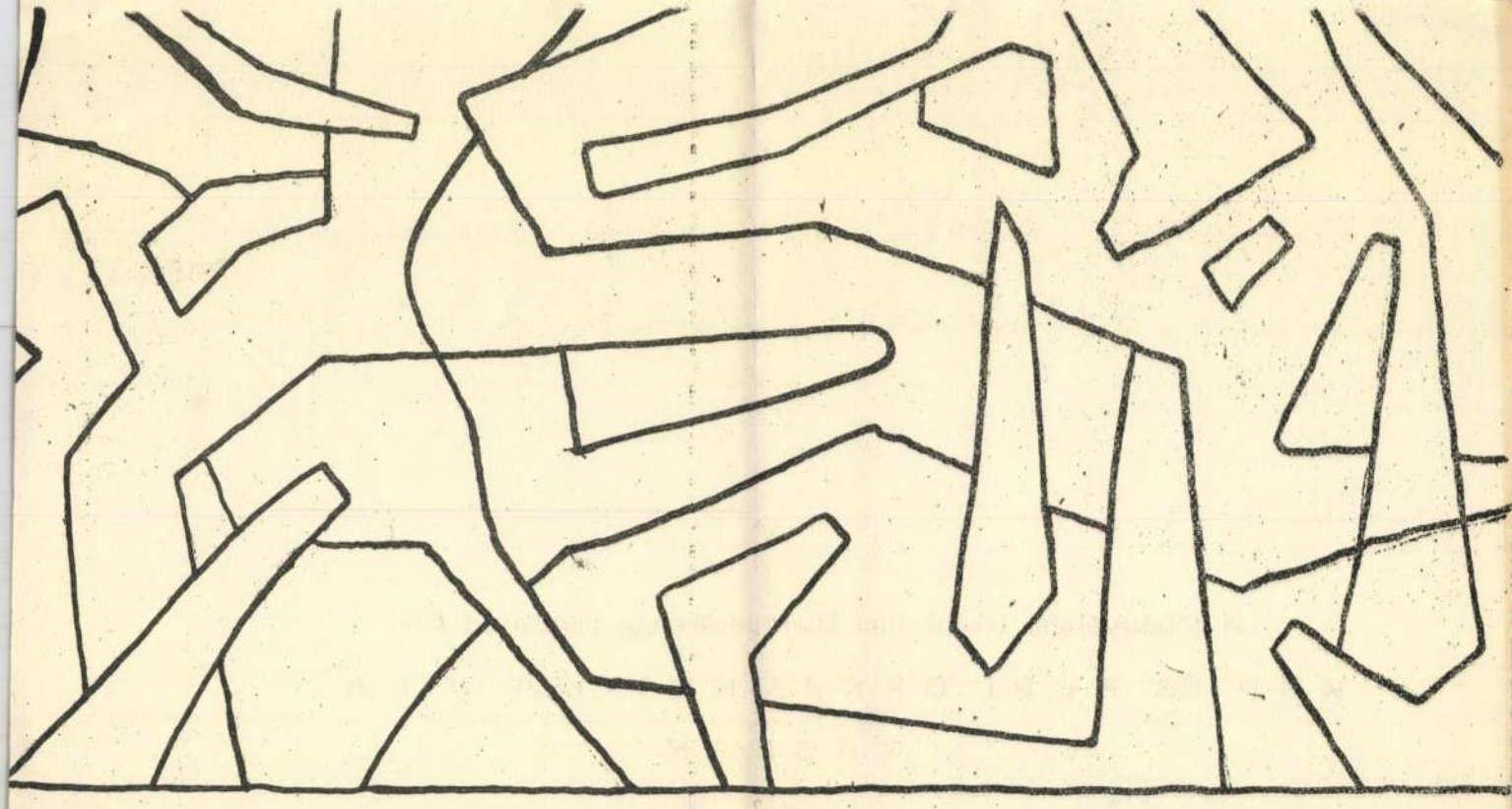

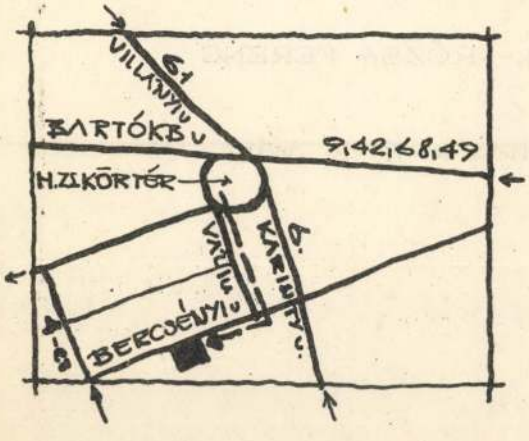
VILLÁNYI U
BARTÓKB U
9,42,68,49
H.ZI KÖRTÉR
VÁLIU
KARINTY U.
BERCSÉNYI U

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1966 DEC 3

Almár György festőművész és Nemes József szobrászművész műveiből rendez bemutatót a Hazafias Népfront XIV. kerületi bizottsága december 11-én, vasárnap délelőtt 11 órakor a XIV. kerület, Thököly út 73. szám alatti helyiségében.

M.D.L

Almán ~~[illegible]~~ György
festő

Nemes József festővel rendezett
kiállítást a Népfront XIV. kerü-
leti helyiségében.

Kaczogh Ákos: Téli krónika
Művészet, 1967. április – 36 lap

M.D.V.

Almási György
ipari művész

Az Építők Művészeti Klubjában
állította ki festőit, festményeit
és falikerámiáit.

– : Kiállítások
Művészet, 1967. június – 47 lap.

Almár György
festő

M.D.K

Az Építőművészek Szövetségében vett
részt kiállításon. — Méltatás.

K.Á.: Almár György kiállítása.
Művészet, 1961. május. – 37 l.

MKD

Almár György, építész

Az Építők Műszaki klubjában az esztetikai sorozat egyik előadója.

— Két sorozat

2

Bp. 1967. nov. 16.

ESTI HIRLAP

M. D. K.

ALMÁR György festő

Kiállítása festményeiből a Magyar Építőművészek Szövetségének székházában

Magyar Nemzet 1961 (XVII.) febr. 2. sz. 7. l.

1969 MAJ 19.
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

Két kamarakiállítás nyílt Budapesten. Csoportos bemutatót rendeztek az Iparterv székházának nagytermében, az Építők Műszaki Klubja képzőművész tagjainak munkáiból. Húsz festő és grafikus, valamint két szobrász: Almár György, Ágh Ajkelin Lajos, Dlauchy Ferenc, Hoch István, Illés Árpád, Kováts Albert, Körtvélyessy Magda, Kürthy Sándor, Lázár Sándor, Major József, Megyesi Sándor, Monostori-Moller Pál, Morlin Ákos, dr. Nagy Zoltán, Országh Imre Ferenc, Papp Oszkár, Szász Károly István, Szilvássy Katalin, Veress Pál és Vén Zoltán, illetve Murai Jenő és Nemes József munkái sorakoznak. Teljesítményeik egyéni értékelésére nem ad alkalmat, mivel a kiállítók legnagyobb része csupán egy-két munkáját mutatja be. Számos egyéni invencióval, jó anyag- és arányérzékkel komponált mű szerepel a tanulságos bemutatón. — Patay Éva festőművész képeit a Fényes Adolf-teremben láttuk. Laza kompozícióin a színek jelentik a fő összetartó, szervező erőt.

ipar változatos termékeit. Különös figyelmet érdemelnek a kiállított speciális gépek, szerszámok, a röntgenkészülékek és egyéb orvosi műszerek. Igen érdekes az a bemutató, amely a szovjet *lakóház- és kommunális építkezéseket szemlélteti.* Gazdag a kiállítás fogyasztási cikkekben, népművészeti tárgyakban. Bemutatják szabad területen *a szovjet mezőgazdaság gépesítésének eszközeit.*

A román pavilonban Jan *Leontescu*, a nagykövetség kereskedelmi tanácsosa és Ion *Tonceanu* pavilon-igazgató mutatta be a román kiállítás gazdag anyagát. Többek között a magyar ipar érdeklődésére számot tartó gépeket és bútorokat.

Almár György

családi lakóház és bútortervezéssel foglalkozott.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867–1967 Budapest 1970.

981

Almár György

Így képzeltük? ciminel cikket ért.

Ipari Művészet, 1978. 2. sz. 20. l.

Almár György festő

az Építő Műszaki Klubjának
Képzőművész tagja, művével szerepel az
Iparterv Vállításán

Magyar Nemzet
1969 május 16

-Napló-

Almár György

Kozma Lajossal, Kacsz Gyulával s a cikk szerzőjével egyetemben a Sanoy kávéház első emeletén szoktak volt találkozni.

D. Szabó Éva: Emlékeim Breuer Marcelről; Ipari Művészet, 1967. l. sz., 50. l.

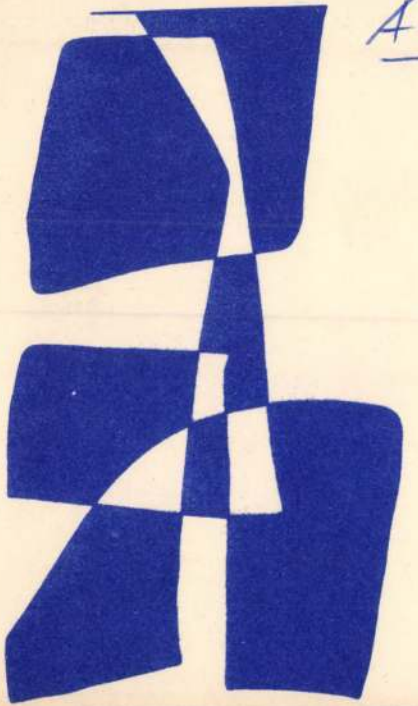

Almási György

MEGHIVÓ

AZ ÉPITŐK MŰSZAKI KLUBJA IGAZGATÓSÁGA
ÉS MŰVÉSZETBARÁT KÖRE MEGHÍVJA ÖNT

KÉPZŐMŰVÉSZ TAGJAINK KIÁLLÍTÁSÁRA.

MEGNYITJA: MAJOR MÁTÉ EGYETEMI TANÁR
1969. MÁJUS 5.-ÉN, HÉTFŐN DU. 6 ÓRAKOR.

A KIÁLLÍTÁS HELYE: AZ IPARTERV SZÉKHÁZA
/BUDAPEST, V. DEÁK FERENC UTCA 10./

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ MÁJUS 15.-IG,
NAPONTA D.E 10 - 19 ÓRÁIG, VASÁRNAP 10 - 14.

KIÁLLÍTÓ MŰVÉSZEK:

ALMÁR GYÖRGY
ÁGH AJKELIN LAJOS
BLAUCHY FERENC
HOCH ISTVÁN
ILLÉS ÁRPÁD
KOVÁTS ALBERT
KÖRTVÉLYESSY MAGDA
KÜRTHY SÁNDOR
LÁTÁR SÁNDOR
MAJOR JÓZSEF
MEGYESI SÁNDOR
MOVOSTORI-HOLLER PÁL
MORLIN ÁKOS
MURAI JENŐ
NAGY ZOLTÁN DR
NEMES JÓZSEF
ORSZÁGH IMRE FERENC
PAPP OSZKÁR
SZÁSZ KÁROLY ISTVÁN
SZILÁSSY KATALIN
VERESS PÁL
VÉN ZOLTÁN

A KIÁLLÍTÁSON 1969. MÁJUS 11.-ÉN, VASÁRNAP
D.E. 11 ÓRAKOR ANKÉTOT TARTUNK.

Almási György belsőépítész

A mai lakáskultúra problémáiról, a kép és a lakás viszonyáról három estén át anketát rendezett az Építészek Rózsa Ferenc Klubjának. Az anketát bevezette és a vitát vezette Almási György.

Dpari Művészet, 1965. 2. sz., 75. l.

Thuri György építész

neve említve

Művészettörténeti Értesítő 1972

307. old.

Almár György

Barcsay Jenő

Bartl József

Bozsó János

Bullás József

Czimra Gyula

Deim Pál

Demény Miklós

Fülöp Erzsébet

Gadányi Jenő

Göllner Miklós

Halas István

Hegyi György

Kunt Ernő

Mészáros Géza

Mihátz Pál

Mohácsi Ferenc

M. Novák András

Orosz János

Radák Eszter

SZÜTS Miklós

SZŰCS Attila

VÁLI Dezső

VOJNICH Erzsébet

ÜRES TEREK

festészeti kiállítás

a festők és a Magyar Nemzeti Galéria anyagából

A Székesfehérvári
Szent István Király Múzeum
meghívja Önt

ÜRES TEREK című kiállítására, amelyet
Dr. Nagy Miklós gyűjtő nyit meg
2003. május 10-én, 17 órakor
a Csók István Képtárban
(Bartók Béla tér 1.)

A megnyitót követően a
THE CORPORATION: Ismerőseim a sötétség
című hangkollázs akciója hangzik el

A kiállítás megtekinthető augusztus 10-ig,
a hónap első hétfője kivételével naponta 10-19 óráig

A KIÁLLÍTÁST MEGELŐZŐ ELŐADÁSSOROZAT:
Városi Képtár - Deák Gyűjtemény
(Székesfehérvár, Oskola u. 10.)
2003. május 10-én, 15 óra

LÁNG Hugó: "semmiből egy új világot teremtettem"
(Bólyai geometria, mint a térről alkotott jelenlegi elképzeléseink egyik elindítója)
ÚJVÁRI Sándor: Fény, színek, formák (a fény és a tér kapcsolata, a tér érzékelése)
LAKNER József: Tér, idő, anyag (napjaink térről alkotott elképzeléseinek lényege)
VARGA Emőke: Az űr és a semmi a magyar irodalomban

4. KORTÁRS
MŰVÉSZETI
FESZTIVÁL

Almár György

Iparművészeti kritikái emlétést érdemeknek

Kaczogh Ákos: Az iparművészeti kritika; Ipari Művészet, 1973/4. sz. 9. l.

Almár György

A HAZAFIAS NÉPFRONT XIV. KER.
BIZOTTSÁGA
SZERETETTEL
MEGHÍVJA

Almár György

FESTMÉNYEINEK
ÉS

Nemes József

SZOBRAINAK

munkabemutatójára

DECEMBER HÓ 11-ÉN,
VASÁRNAP D.E. 11 ÓRÁRA
A XIV. KERÜLET THÖKÖLY-ÚT 73. sz.
ALATTI HELYISÉGÉBE

MEGNYITJA: **Bányai Tibor** ÉPITÉSZ

66/229 Reanal Fvgy. ny.

Némethe Lajos
min. tit.

Budapest

XVIII Bánki Dönt. -u. 73

KÉSZPÉNZ... BUDAPEST

morajló Földgolyó,
mert látom már, hogy semmi más,
e küzdelem a cél
mely mindig új mélységbe ás
a küzdő emberért,
s a küzdő, tiszta emberért
dalolni kezdek én,
telezúgva a hűvös éjt,
hazám fedélzetén,
éj s nappalok hulláma ver,
homály és napsugár,
s szívem udvarán táncra kel
az élet és halál.
Mint pattogó kis rozsszemek,
nagy, parázsló szitán,
úgy szálltok-hulltok emberek
énekem ritmusán.
Ó, szép, de zord is ez a tánc,
a sápadt Hold körül:
a Föld homloka csupa ránc,
árnyékunk rávetül,
Gond és Öröm dobál, emel,
tengerek habja mos, –
az életért leszek ha kell
suhanó űrhajós!
Mert engem is kísértenek
a fátylas csillagok, –
de emberek, én, emberek
a Föld fia vagyok!
A Föld, e zúzott homlokú
kis Föld az én anyám:
ne ölje többé háború!
Őérte zúg a szám,
Őérte vívom harcaim,
konok kovácslegény,
érte táncolnak lábaim
a sarktájak jegén,
őérte emelek kaszát
és tollat, hogyha kell,
betöröm az ég ablakát
s szállok a Marsba fel,
de itt dől el, hogy szellemem
győz vagy halálba dönt,
fél percre sem feledhetem
hogy éltetőm: a Föld!
Csak Ő, a Föld, hol lelkemet
tűz és hamu veri, –
itt kell mielőbb, emberek
rendet teremteni:
Itt! Ahol íme, kőkemény
bakancsunk csupa sár,
hogy el ne essünk a Remény,
a Tér kapuinál!

Kristófi Jánosról

Kristófi János 1925-ben született Monospetriben (Bihar megye). Szülei földművesek voltak. Édesanyja szemefénye; öt gyermeke közül az egyetlen fiú. A falu plébánosa, Varju Benő segítséget nyújtott, hogy Nagyváradon elvégezhesse a gimnáziumot. A vincés nővérek kollégiumában lakott, ahol önszorgalomból megtanult orgonálni.

Érettségi után három évig volt kántor-tanító Kárásztelken. Az 1949 évi tehetségkutatás alkalmával a Kolozsvári Magyar Művészeti Intézetbe jelentkezett az orgona és festészeti tanszakra. Mindkettőre felvették. Ő a festészetet választotta, ahol Abódi-Nagy Béla, Kovács Zoltán, Petre Abrudán és Mohi Sándor voltak a tanárai. 1945-ben kapta meg festő és rajztanári diplomáját a Ion Andreescu Képzőművészeti Intézet végzettjeként. A zenéhez is hű maradt: szabadidejében kolozsvári templomokban orgonált. Segített ahol szükség volt kántorra.

1953-ban sikeresen szerepelt a Kolozsvári Megyeközi Tárlaton.

1955-től három évtizeden át a nagyváradi Népi Művészeti iskolában tanította a festészetet és sok tehetséges fiatalt indított a művészeti pályán.

1956-ban veszi feleségül a köröstarjáni Hoványi Judith szobrász-kerámikust, akivel sorra rendezik közös kiállításaikat. Magyarországon is sok helyen bemutatkoztak, egyesületünk szervezésében **Kristófi János képeit júliusban a Nagy Balogh János kiállítóteremben láthatták az érdeklődők**. Az elmúlt években Lakiteleken, Mosdóson, Gáborjánban alkotótáboraink résztvevője volt.

* * *

Mindszenty Emlékszoba Lakiteleken

Augusztus 21-én a Lakiteleki Népfősikolán megnyitották és fölszentelték a mostoha sorsú Mindszenty József bíboros emlékszobáját.

Az ünnepségen **Lezsák Sándor** köszöntője után **P. Szőke János**, Mindszenty boldoggá avatásának vatikáni posztulátor, **Habsburg Mihály** főherceg, a Mindszenty Alapítvány Kuratóriumának elnöke és **Semjén Zsolt**, az egyházi ügyekért felelős helyettes államtitkár mondott beszédet.

Ezt követően a Kölcsey Házban **Tóbiás Klára** szobrászművész kiállítását Papp Gábor művészettörténész, az újszilvási és lakiteleki kézimunkakör kiállítását Petrányi Csaba Újszilvás jegyzője nyitotta meg.

A felújított Kézműves Ház és szabadtéri színpad átadása után a **Lezsák Sándorné** vezette lakiteleki **Kösöntyű néptánc-csoport** és a tiszakécskei **Bokréta citerazenekar** szórakoztatta a nagyszámú érdeklődőt.

G. T.

Soós Imre

Emlékezés Almár György építész-festőművészre

Halálának 25. évfordulója alkalmából Almár György emékét idézi ez az írás. Saját szavai szerint "tanítómester" volt ő, aki belsőépítészként, festőként és a művészet ismeretterjesztőjeként egyaránt nyomot hagyott maga után. Ezeken a nyomokon indulunk el most, lesöpörve az eltelt negyedszázad alatt lehullott avart, a felejtés száraz faleveleit.

Már nem emlékszem, hol és mikor ismerkedtünk meg. A 60-as évek elején történhetett ez a zuglói művészcsoport összejövetelein, ahol a lelkes Megyesi Sándor próbált kiállítási nyilvánosságot kiügyeskedni az akkoriban nem kívánatos absztrakt piktúra művelőinek. Egy negyed századdal volt idősebb nálam, mégis már az első találkozástól kezdve éreztem rokonszenvét, nem leereszkedő, a barátnak szóló gesztusait. Tiltakozott a "bátyám" megszólítás ellen. Mindannyiunk számára "Gyurka" volt ő, közel nyolcvan éves korában bekövetkezett haláláig.

Kapcsolatunk elején megtudtam, hogy alig néhány éve, 1956 óta nyugdíjas. Napját úszással kezdi a közkedvelt Lukács uszodában. Hazatérve fest, főleg temperával, építész-korából megmaradt rajzainak hátoldalára. A festés volt egyetlen szenvedélye. Amikor egyik

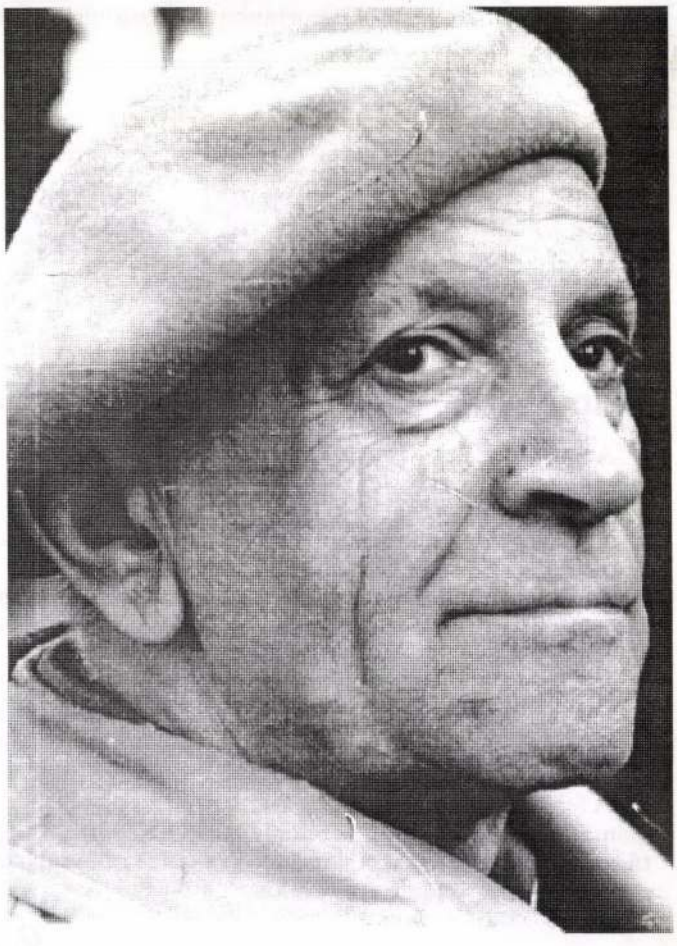

Almár György

születésnapján megkérdezték tőle, hogy mióta fest, habozás nélkül válaszolta: "Három éves korom óta". A TIT művészeti szakosztályának tagjaként a Dunakanyar üdülőiben vetítettképes előadásokat tartott ezidőben: a lakásberendezés esztétikai kérdéseiről, az akkoriban divatos, olyan giccses tárgyakról, mint az ólomkristály vázák, tálak. Fel is jelentették emiatt a TIT-nél, ahol azonban a panasz süket fülekre talált, mert az előadóval egyetértve ott is inkább Gádor, Gorka Géza és Kovács Margit kerámiákra szavaztak.

A TIT-ben végzett ismeretterjesztés csak folytatása volt Almár György korábbi szakírói működésének. A két világháború között ugyanis három könyve jelent meg a belsőépítészet kérdéseiről. E tanulmányok méltatását az IPARI MŰVÉSZET 1974/5. számában olvashatjuk, ezért ezúttal csak címeiket említjük: A mai otthon írásban és képben (1933), Kombinált szoba, kombinált bútor (1936), Lakás és bútor (1938).

Már a munkatársa voltam, amikor 1964-ben a Műegyetem Bercsényi Kollégiumában "Kép és képi ornamentika a lakásban" címmel – nagy nehézségekkel küzdve – ankétot rendezett. Vitaindító tanulmányának is ez volt a címe. Három egymást követő napra tervezett megbeszélésének sorát Pogány Frigyes professzor nyitotta meg. Az egyidejűleg rendezett kiállításon szereplő fali dekorációk Szandai Sándor, Percz János és Gádor István műtermében kerültek ki, a képek Almár György absztrakt festményei lettek volna. Ezek kiállítását azonban a zsűri eleinte nem engedélyezte, absztrakt voltuk miatt. Kompromisszumos javaslatomra a zsűri meghagyta a "szelídebb" elvont képeket, ugyanis az ankétot már meghirdették, elmaradása botrány lett volna. Másnap aztán a lelkes mérnök-hallgatókkal ugyanazokat a képeket akasztottuk fel, amiket festőjük eredetileg ide szánt. (A sors fintora, hogy az akadékoskodó zsűrielnök néhány év múlva maga is elvont képekkel jelentkezett kiállításain.) A kiállításról még annyit: rendezése az építész-hallgatóknak Almár személye és munkássága iránti megbecsülését mutatta. A feladattól szinte megfiatalodott festőt az érdeklődő "tanítványok" népes csoportja vette körül, lelkesen munkálkodva a rendezvény sikeréért.

Ezidőben már rendszeres látogatója voltam az Akadémia utca 9. számú ház első emeletén, otthonában rendezett heti képbemutatóknak. Ezen gyakran a barátok népes csoportja vett részt, de előfordult, hogy csak ketten voltunk. Festőállványon, üveglap alá téve mutatta be tartós papírlemezekre festett műveit.

A kritikát a tőle megszokott derűvel fogadta. Soha nem sértődött meg egy-egy képének elmarasztalása miatt. Nem restellte a maga által is elismert hiba kijavítását. Egy ilyen "képmutatás" során élénk vitája alakult ki Szász Károly Istvánnal, aki azt állította, ő úgy ül le a festőállvány elé, hogy a fejében már megvan a készülő kép minden részlete, neki csak a vászonra kell áttennie azokat. Almár viszont nem csinált titkot egyéni komponálási módszeréből: a napi munka végén a palettáról lekapart festék-maradékot egy új papírlapra

kente fel. Ezek a foltok indították meg másnap alkotói fantáziáját egy új, elvont kép alkotásához.

1967. októberében Itáliában járt. Firenzéből küldött képeslapján többek közt ezt írta: "Bécs, Locarno, Firenze és utána még Milánó. Tizenhetedikén repülök haza, mert bár minden gyönyörű, mégis vágyom már otthon lenni és újra festeni. Bár itt is rajzolgattam, de csak absztrakt jött ki belőle." (A levelezőlap képe küldőjét minősíti: Masaccio apostolai a Carmine templom falképéről.)

Nem kímélte magát, ha fiatal, tehetséges festők útbaigazítását segíthette. Közülük több ma megbecsült művésze társadalmunknak. Ez a segítőszándék vezette 1968 januárjában is, amikor az Építők Műszaki Klubjában vele együtt művészetbarát kör megalakítását kezdeményeztem. Az előzmény a XIV. kerületi Hazafias Népfront égisze alatt 1962 és 1967 között tevékenykedett képzőművész-csoport volt, melynek kiállításain (helyesebben: egy-egy napra tervezett, így zsűrimentes képbemutatóin) egyre gyakrabban szerepeltek a modern, főleg nonfiguratív művészet képviselői, nemcsak Zuglóból, hanem a főváros más kerületeiből is. Mindez olyan kerületben történt, ahol korábban a művészeti ízlést a szocreál hirhedtté vált "Füttyös kalauznő"-jének alkotója irányította! A népfront-titkár egyre nehezebben viselte a tárlatok többfelől jövő elmarasztalását. A nonfiguratív művek kitiltása, katalógus-bezúzás, tárlatok bezárása tarkította az utolsó esztendő történetét. A hivatal emberei fellélegeztek, amikor annyi inzultus után a művészcsoport bejelentette feloszlását.

A zuglói csoport két vezetője, Megyesi és Szász festőművészek a budapesti művészek tekintélyes csoportját hozta magával, amikor 1968-ban résztvettek az Építők művészetbarát körének alakuló ülésén, ahol az elnöki tisztet Almár György, a titkárét e sorok írója vállalta. A Művészetbarát Kör 10 éven át működött, ebből 6 év esik Almár György elnökségének idejére. (Elhunyta után, 1974-től Kürthy Sándor töltötte be ezt a tisztséget.) A kör 10 éves fennállásának 236 összejövetelén vetítettképes művészeti előadások hangzottak el, külföldi, főleg francia művészeti filmek vetítésén kívül a tagok képbemutatói és esetenként egy-egy művész kiállítása, vagy nála tett műteremlátogatás színesítette a programot. A művész-tagok 1969-ben az IPARTERV-ben rendezett kollektív tárlatán 22 művész zsűrizett alkotásait láthatta a nagyszámú közönség. A kör működése egy évtized után akkor szűnt meg, amikor a hatalom tiltó erélye már megenyhült és művészeink számára egyre jobban megnyílt a kiállítás lehetősége.

A sokoldalú Almár Györgynek az utókorra tett hatását néhány kortárs most idézett megemlékezése érzékelteti. Elsőként Frank Frigyes levelének részletét közöljük. Róla meg kell említeni, hogy szoros barátság fűzte őt Almárhoz, akiről még életében két portré-remekművet festett. "Tanácsait és őszinte barátságtól sugallt művészeti megjegyzéseit igen sokra becsültem." A zenetörténész Ormay Imre így emlékezett meg barátjáról: "Az egyszerűség eleganciája jellemezte lényét. Nemcsak külső megjelenését, bár az is mond valamit. Hiszen a szürke baszk sapkát sokféleképpen lehet hordani, s ami egy jelentéktelen fejen csak hanyagnak hat, az itt egy tiszteletreméltó tartás szerves kiegészítője. Sajátos szintézise volt ő a bölcselőnek és a homo ludens-nek nevezett, játékosan alkotó embernek, vagyis annak a típusnak, amely nélkül semmiféle művészet nem születhet meg."

Dr. Pogány Ö. Gábornak, a Nemzeti Galéria első főigazgatójának leveléből idézzük az alábbiakat: "Munkatársaink megtekintették Almár György építészmérnök festői hagyatékát, az ez alkalomra kiválogatott közel 200 darab, rendkívül változatos, szín- és ötletgazdag művet, melyeket igen figyelemreméltónak találtak".

Szelle Kálmán építész többek között így összegezte a közösen leélt évtizedek tapasztalatait: "Örökös kereső, önmagával elégedetlen művész volt. Tipikus művészi alkat, aki nem utánoz, hanem teremt, miközben törvényt is szab, ami csak az ő művészetére vonatkozik. – Nem szeretett ridegnek lenni képein. Az ész helyett a szív festője volt. Geometrikus festményein ugyanaz az artisztikum uralkodik, mint a matematikában. Az ínyencek festője volt. Festészetéhez el kellett jutnia az embernek".

Almár György szerénységére, bölcs öniróniájára jellemzőek idős korában tett kijelentései. Ezidőtájt barátainak mosolyogva említette, hogy egész élete során az emberek őt mindig csak egy-egy családtagjával kapcsolatban emlegették. Fiatal házas korában kiváló zenepedagógus feleségére tekintettel ő volt "Veszprémi Lili férje". Fia, az Európahírű csillagász országszerte nagy megbecsülést kiváltó tévészereplései idején róla, mint "Almár Iván édesapjáról" beszéltek. Végül, amikor óvodáskorú unokája jó magaviseletével jeleskedni kezdett, ő "Almár Ákos nagypapája" lett.

Számomra példája, barátsága életem nagy nyeresége volt. "Gyurka" gazdagabbá tette mindazokat, akik vonzáskörébe kerültek.

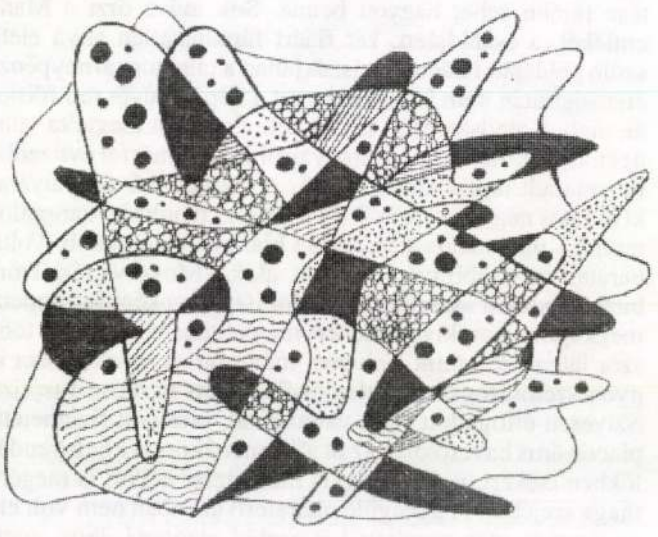

Almár György: Filctollrajz

Búcsú Kelemen Páltól

A sokak által vágyott eredeti tehetségre predestináltan született, pályáján ígéretes helyét különleges rajzaival lapjaira varázsoló tagtársunktól kell búcsúznunk. A halál igaztalanul korán, 58. évében, június 7-én kaszálta le – tüdőrák kórképében. Méltó s illendő, hogy nevén nevezzük utolsó pillanatának okozóját is, mivel jellemzője volt életünk, s a művész-sors minden mozzanatának szépítgetése nélküli néven nevezése. Mindebben a maga gyöngesége, fogyatékossága, a maga ellen, egészsége ellen elűzhetetlen társául régtől hozzá szegődött kettős szenvedélye, az alkohol, dohányzás nevet viselő tömeggyilkos ikerpár. A belőlük való kigyógyulásra tett kísérletek után mind hosszabb időre visszatérő fekete kettősnek rajzlapjain sűrűsödő rögzüléseit könnyen felismerhettük, akik közelebb álltunk hozzá. Meglepő, hogy némi ismerettel s figyelemmel valóságos regényként "olvashatjuk" életművét. Keményen megfizetett ábrázolásmódjának és filozófikus summázatainak megérlelődését.

Nagy szerencsérjére több kincset is találhatott abban a vándortarisznyában, mellyel útján elindulhatott. Elsőnek is a már említett legfontosabb, a tehetség mellett a munka, elsősorban a rajzolás és festés kitartóan szorgalmas művelésének erejét. Több mint negyedszázados barátságunk alatt nem látogathattam meg úgy, hogy ne munka közben találtam volna. S ha telefonon felhívott, kérve, csöngessek be valamelyik nap a Fény utcai piacra néző ház hatodik emeleti, szoba-összkomfortos, magányos éveiben is pedáns rendben tartott hangulatos művész-tanyájára, mert véleményemet szeretné hallani új sorozatáról. Gyorsan és biztos kézzel húzta meg vonalait élete utolsó szakaszáig, amikor keze megremegéseit, bizonytalankodásait már lapjai is elárulták. Adományaival élve tudott magának és családjának otthont teremteni, két asszonyával s tőlük született egy-egy lányával – szenvedélyeinek sötétülő árnyékában is – megismerhette az emberhez méltó boldogság állapotát, szeretetre, szerelemre is szóló készségeit. Nem volt tehát könnyű sem a családapai szerep, sem művész-útja originálisnak mondható festményeinek s nagyobb számmal rajzainak megalkotása. Melyek egyéni stílusának megtalálása után, a hetvesen évek derekától (akkorról való az itt látható rajz is) sajátos ötleteinek, szellemes megoldásainak tárházából meríthettek.

Mert életrajzában a hiánylista sem rövid, erről is szólnunk kell. Ikertestvére bátyjával gyermekként maradtak félárvák, apjuk váratlan halálával, s bár fiatal férfi volt, anyja elvesztése fájóbb sebet hagyott benne. Sok műve őrzi a Mama emlékét, a családjáért, két fiáért fáradhatatlan anya életre szóló példáját. Hiába volt iszákjában a tálentum aranypénze, érettségi után nem következhetett a képzőművészeti főiskola, mely a rendszerezett művészeti alapozást megadta volna neki. Ennek zavaró, fájó hiányairól az első másfél évtizedből megmaradt lapjai tanúskodnak. A sikeres művészpályához kívánatos négy feltételből – a tehetség, tanultság, szorgalom mellől – nála mégis a szerencse hiányzott leginkább. Voltak barátai, még több ivócimborája, akik a Moszkva téri Trombitás vendéglő asztalain tolla alól tízpercenként felröppenő, megkapó rajzait kis pénzekért megvették. Mivel ők is többször láthatták, amint Kelemen mámorában nem egyszer ingyen szétosztogatta a jelenlévők között tíz-húsz tusrajzát. Szívesen elfogadott saját valutájával, rajzaival fizethetett a piacon árus haveroknál, az őt jól ismerő környékbeli vendéglőkben étekért, italért. Vagyis menedzser nélkül is megélt a maga erejéből. A gyengülő akaraterő azonban nem volt elég az egymás után alapított két család megtartásához, sem a pályán való tovább lépéshez. Pedig esélye volt ezekre is.

Kelemen Pál: Kismama, 1977

Szinte minden rajzán, festményén emberek vannak jelen, férfiak, még többön nők örömei, bánatai, tragédiái. Utolsó másfél évtizedében mind nyilvánvalóbban önmaga különös önarcképét alkotta meg a poklokon átvezető úton, fel-fel villanó humorának, játékosságának szellemes elegyítésével. Hogy ebből a mélységből kijuthatott volna? Néhányszor megpróbálta.

Ebben kellett volna neki kitartóbb segítséget, orvosbarátai terápiáit kiegészíteni. Talán több kiállítással, leleményesebben támogatni, letagadhatatlan teljesítményének elismertetésében.

Félek, hogy halála után erre még csekélyebb az esély. Akkor is, ha egypáran vagyunk, akik megpróbálkozhatnánk a tárlatokkal, egy rajzalbum kiadásával. Félek, hogy halála után gyér számmal talált műveiből az őt eltemettető első lánya, Anna. Talán néhány közelebbi barátjának, hívének mégis meg kellene tettünk, ami összekuszálódott, válsággal küzdő művészeti életünkben tőlünk telhet. Talán kezdve mindjárt ősszel egy emlékkiállítással a Művészetbarátok Egyesületének Galériájában!?...

Gergely Mihály

Soós Imre

Találkozásaim Székely Bertalan kecskeméti faliképeivel

A múlt esztendő kulturális életének kimagasló eseménye volt a Magyar Nemzeti Galéria kiállítása, melyen Székely Bertalan (1835-1910) festőművész életművéről szerezhetett bőséges ismeretanyagot a látogató. A Bakó Zsuzsa művészettörténész által nagy felkészültséggel rendezett tárlatra nemcsak a mester festményeit, grafikáit, pedagógusi munkásságát kísérő tanulmányait gyűjtötték egybe a budavári palotába, hanem a művekhez készült vázlatokkal megidézték ide a művész falfestményeit is, melyek országszerte középületekben, templomokban őrzik alkotójuk emlékét.

A négy hónapon át látható volt kiállítás egyik fejezete a kecskeméti városházán több, mint száz évvel ezelőtt megvalósult falképekről szólt. Ez volt a művész utolsó világi (azaz nem egyházi) megbízatása, mely létrejötte, művészi mondanivalói, valamint a 20. században átélt viszontagságai miatt egyaránt figyelmet érdemel.

Báró Eötvös Lóránd kultuszminiszter már 1894-ben felhívta a törvényhatóságokat arra, hogy a millenniumi ünnepségek sikere érdekében szoborban vagy festményben örökíttessék meg az ország történetében szerepet játszó, helyi vonatkozású személyeket, eseményeket. Kecskemét város vezetősége egyhangú lelkesedéssel fogadta a javaslatot és nyomban elhatározta, hogy a Lechner Ödön és Pártos Gyula építészek által tervezett és már épülőfélben lévő városháza dísztermét történelmi tárgyú falfestményekkel fogják ünnepélyesebbé tenni.

Néhány hónap eltelt, míg a képek témáját meghatározták és a feladattal megbízandó művész személyét kiválasztották, de 1895. április 22-én kelt levelében Székely Bertalan már a képekre vonatkozó esztétikai és technikai nézeteit közölhette. "Előrebocsátom – írja többek közt – hogy a 'Pusztaszer' és 'Koronázás', mint az ezer év végpontjai, nekem, mint kiindulási pontok már adva voltak." 1895 és 1896 között készültek el a falképek. Az elnöki emelvénytől jobbra és balra, a terem két legnagyobb falfelületére került a vérszerződést, vele szemben a Ferenc József koronázását ábrázoló kép. Az alakok megfestéséhez Székely Kecskeméten végzett típustanulmányokat. "Igen szép, magyaros fejeket válogatott össze" – írja egy méltatója. (Szunyoghy Farkas: Székely Bertalan falfestményei a kecskeméti városházán. MAGYAR MŰVÉSZET, 1935. évi 7-8. szám.) A 28 vázlatlapból álló mappát a városi levéltár vette át megőrzésre.

Az évezred kezdő és záróeseményét ábrázoló képek közötti évszázadok érzékeltetésére a művész négy további, kisebb méretű faliképet festett a teremben. Ezeken három-három államférfi, uralkodó látható az alábbiak szerint: Az elnöki emelvénytől balra és jobbra: II. Rákóczi Ferenc, Bethlen Gábor és Zrínyi Miklós, illetve: Könyves Kálmán, Szent László és Szent István. A bejárati ajtó két oldalán: Széchenyi, Kossuth és Deák, illetve: Nagy Lajos, Hunyadi János és Hunyadi Mátyás.

Amint az a művész sajátkezű leveléből is kitűnik, a képek nem freskótechnikával készültek. Kazein-eljárással, tehát turóenyv-szerű pépes anyaggal festette a képeket, melyeket vízüveggel preparált. Ennek ellenére még szakkönyvek és a köztudat is freskóknak tartja őket. Természetesen mindez semmit sem von le az alkotások művészi értékéből, melynek megőrzése az utókor feladata.

Székely Bertalan: Vérszerződés (vázlat)

Kürthy Sándor

Almár György üzenete

A felháborodások korában élünk. Valamiért, valaki mindig felháborodik. Még egy olyan örömteli alkalom sem kivétel, mint Almár György kiállításának rendezése. Hogy lehet az, hogy ilyen gazdag életmű nincs igazán helyén, méltányolva, közkinccsé téve? Felháborító! Hát csak tessék körülnézni, a művek magukért beszélnek. De emellett hosszú évek szervező munkája is kiemelkedő jelentőségű Almár György életművében, amit a legnehezebb időkben vállalt a magyar képzőművészeti élet szabadságábank, fejlődésének megteremtéséért.

Az Építők Műszaki Klubjában 1968-ban alakult a Művészetbarát Kör, aminek első elnöke volt, dr. Soós Imre pedig a titkára. A kör célját Almár György a következőkben határozta meg: "A csoport azért tevékenykedik, hogy tagjai számára a képzőművészettel való gyakori találkozást biztosítsa, részükre a festészet, szobrászat, építészet alkotásainak minél jobb megismerését tegye lehetővé."

Hogy ez milyen hézagpótló tevékenység volt azokban az években elég csak néhány előadást és előadót említeni, pl.: A modern művészet problémái sorozatban: A szín és az élet = Balogh András, A realizmus problémái = Föveny Lászlóné, Az újjá alakított esztergomi Keresztény Múzeum = Dévényi Iván, Napjaink magyar művészete = Hajdu István, A népművészet ösztönző hatása a kortárs képzőművészetben = Bánszky Pál, Két magyar grafikus művész: Nagy Imre és Szalay Lajos = László Gyula. Vetített képes képzőművészeti előadássorozat a legújabb törekvések keresztmetszetéről, itthon és külföldön. Előadók: Mezei Ottó, Balogh András, Németh Lajos, Fábián László, Beke László, Szíj Rezső, Pogány Frigyes.

Kiállítottak, ill. rajzaikkal szerepeltek a Klub műsorfüzetében: Veres Pál, Szanday Sándor, Szász Károly István, Lázás Sándor, König Róbert, Kürthy Sándor, Xantus Gyula, Fery Antal, Vertel József, Stettner Béla, Kőhegyi Gyula, Cs. Kovács László, Tardi Sándor, Bálványos Huba, Almár György, Czimra Gyula, Major József, Maróti László, Milasovszky Kálmán, M. Kass Judit, Körtvélyessy Magda, Horváth Iván, Göböly József, Hajtun Klára, Megyesi Sándor, Barta István, Papp Oszkár, Kovács Albert, Hercsuth Ferenc, Kiricsi Ernő stb., stb.

Életművek, előadássorozat és kiállítás: Gadányi Jenő, Bene Géza, Bazilidesz Barna, Czimra Gyula, Zilahy György, Laborcz Ferenc, Frank Frigyes, Bolmányi Ferenc, Gyarmathy Tihamér, Bálint Endre, Kassák Lajos. Előadók: Dévényi Iván, Muzsi András, Nagy Tibor, Vitányi Iván, Karátson Gábor, Fajó János.

Szakmai bemutatók. Szemadám György, Polónyi Elemér, Kemény Judit és még sorolhatnám.

Ebből a kis emlékezésből is látjuk, hogy milyen fontos és színvonalas munka folyt tíz éven keresztül minden hét második szerdáján.

Méltán lehetne ezt a tevékenységet akár forradalmi tettnek is nevezni a maradisággal, a beszűküléssel szemben, a szellemi terror idején. Ezt a törekvést mégis inkább evolutívnak, mint revolutívnak minősíteném, ami rendkívül figyelemreméltó körülmény, amit máig nem ismernek fel és nem méltatják valódi szellemi súlyának megfelelően. Ugyanazokban az időkben zajlottak a botránykeltő

kihívások is a rendszer ellen a boglári kápolnakiállításokkal, az R-csoporttal, a Heppeningekkel, az Uvaterv-beli kiállítással stb., amit számon tart és megemleget a magyar művészettörténet, de a csendben növekedő erőfeszítésekről senki sem beszél, pedig itt születtek meg a valódi értékek és nem a zajos, botránykeltők körében. Él az olcsó zsurnaliszta szellem: ami jó az nem hír, ami megbotránkoztat és felháborít az igen, annak van hírértéke.

Nem történt meg a rendszerváltozás a művészet berkeiben sem. A botrányos, a morbid, az alvilág, a blöff ott parádézik a rivaldafényben. Felmagasztalva, ajnározva, támogatva.

Almár György képei a kor szellemének megfelelően a látott világ formáinak festői megragadásával és átírásával indult a konstruktív szemlélet irányába. Az egyre elvontabbá váló megoldásoknál is még sokáig érvényben maradt a geometrizáló, konkrét formaelemek rajzos összefogottsága.

A faktura jelentősége egyre szabadabb előadást eredményezett. Érzékenysége és szabadságvágya a tassisztikus letétek felé vonzották, ami sajátos formában jelentkezett nála, mivel ezt a felületet is hagyományos módon, ecset használatával oldotta meg. Ebben szerepe volt a festéknek is, a tempera, ami nagyon rajzos eszköz, amivel nem lehet akármit csinálni. Képeinek színbeli jellemzője első pillantára a szürke lenne, de ebben a közegben a kék és a piros felelgetnek egymásnak mint a tűz és a víz, a pozitív és negatív poláris ellentétei. Emellett gyakran jelentkezik a centrális kompozíciós elv is, ami az egyetemesség biztonságát, nyugalmát, abszolut egyensúlyát ébreszti a szemlélőben.

Öröm látni, hogy az életmű jó kezekben van és a család időnként hozzájárul, hogy ezek a képek újra és újra nyilvánosság elé kerüljenek. Fontos mondanivalója van a ma embere számára is, de a futólépésben kapható szakmabeliek számára is inspiráló. A jó művek megállják az idő próbáját, értéküket az idő múlásával nem veszítik el. Ellenkezőleg.

"Hiteles élet nélkül nincs hiteles művészet" – mondta Hamvas Béla. Ez a tartalmi és formai egység a titka a képek meggyőző erejének.

Jó a szellem atmoszférája ennek a piktúrának, egy önmagával és a világgal harmóniában élő ember belső kiegyensúlyozottsága, biztonsága hat ránk.

Mindnyájan erre vágyunk!

Hogyan? Így!

Elhangzott április 27-én a Ferenczy István Galériában Almár (Fränkel) György (1895-1974) építészmérnök, belső építész, festőművész kiállításának megnyitásán.

ALMÁR (FRÄNKEL) GYÖRGY (1895–1974)

EMLÉKKIÁLLÍTÁS

a
FERENCZY
GALÉRIÁBAN
2000.
április 27. –
május 12.

„A Magyar Művészeti Lexikon ezt írja Almár Györgyről: «Iparművész, festő, grafikus. A Műegyetemen 1920-ban szerzett oklevelet, majd 1923-ig Berlinben dolgozott. Bútortervezés mellett dekoratív falfestéssel is foglalkozott. Számos könyvet és cikket írt a lakásművészetről. Újabban főleg festészettel foglalkozik.» Hát ennyi maradt az utókorra? – kérdezhetnénk. Még vitába sem szállhatnánk a lexikonnal, mert valóban ez volt Almár György, csupán a hangsúlyt szeretnénk megfelelően elhelyezni. Mint a «Magyar Műhely» munkatársa, küzdött a korszerű otthon kialakításáért, mint építész vállalta, hogy összhangba hozza a berendezést az építménnyel, kora haladó szemlélete jegyében. … Aztán, amikor semmi és senki nem kötelezte, újból elővette ecsetét, papírjait és nagyon szerény eszközökkel, semmihez és senkihez nem igazodva, festeni kezdett. Csodálatos belső világát tárta ki, de szemérmesen. … Ezernél több képében olyan hagyatékot hagyott ránk, hogy az elmúlt évtizedek egyik igen jelentős alkotóját kell benne meglátnunk. Nem érdekelte a hírnév, elismerés, besorolás, egyedül azzal törődött, hogy kimondhassa igazát. Miben volt igaza? A színekkel kifejezhető humánumban. Tudott rajzolni, mindent el tudott mondani alakokba, arcokba, karakterekbe komponálva is, de még inkább érdekelte, hogy színeket öltve milyen a természet azon túl, ahogy számunkra megjelenik. …"

Koczogh Ákos
művészettörténész (1984)

Tisztelettel meghívjuk

ALMÁR (FRÄNKEL) GYÖRGY

festőművész

emlékkiállításának

megnyitójára

2000. április 27-én, 18 órakor
a
FERENCZY GALÉRIÁBA

A kiállítást megnyitja: Kürthy Sándor festőművész

MÁRFFY ÉS TÁRSA AUKCIÓSHÁZ
1053 Budapest, Ferenczy I. u. 28., Tel.: 318-1007

ROZSICS ISTVÁN GALÉRIA

Rozsics István
meghívja Önt

Ismeretlen ismerősök sorozatában

ALMÁR GYÖRGY
(1895-1974)
belsőépítész, festőművész

Tárgyak, képek (1924-1974)

című kiállításának megnyitójára
és az azt követő koktélpartira

1999. március 17-én, szerdán, 19.30-22.30 között
a Budapest, V. Molnár u. 53. III/3 alatt

Megnyitja
Kiss Éva
művészettörténész

Lemondás esetén 266 24 07 • 429 33 79

M.D.K.

Almár Mátyás, cezi könüves

neve 1761-85 között szerepel a városi adókönyvekben

Heves megye műemlékei I. irta Voit Fál.
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 307 old.

ALMÁR Mátyás egri kőmüves, Egerben 1761 és 1785 között szerepel a városi adókönyvekben.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Esti születésemlékezet otthon

Képregényszöveg Almási Gertrud rajzai mellé

felfelé olvadó fejeikkel rőzséből megrakott máglyaemberek szaladnak haza gyufáért, félnek, fejeik felfelé nyúlnak, levegőért kapkodnak, időben alá kell gyújtani, a falak kétoldalt egyre közelednek, a szomszéd a székemen alattam ül és matat, keresi bennem a gyufát, ráengedem melegemet ő meg hátulról integet az árnyaknak s a lakásomat akarja nekik kiadni de én tudom, tudom, hogy ez jogszerűtlen, gyorsan teszem helyükre a székeket szobámban, szimmetria-szimmetria, szép kis zárt hely, új abroszom van, nagyon praktikus műanyag, a manók jól elférnek rajta, adok nekik egy kis viszkaszt, így ni, pihennek itt szépen, megyek, rendberakom az újságpapírt, még sok mindenre felhasználhatom, csak a mocsok seprűember ne jöjjön vissza, a múltkor is az ablakok közé bújt és onnan mutogatta magát a mocsok amíg én az egyik kis manót pihentettem a melleim között, gyöngyözött-gyöngyözött, alig gyógyítottam meg, kispárnát gyúrtam neki vízüvegből, aranyos kis párnát, hogy belülről nézzen vissza rám, integetett is szegénykém, egy pillanatra úgy tűnt, hogy menten megfullad, majd összeesett, de azután lassan feltápászkodott, egy kis viszkaszt tettem be az üvegvíz párnácskájába, evett egy picit, majd kakilt, integettem neki, puszikat küldtem, s végül, már nagyon sápadtan felállt, felállt és tisztelgett, s a kis gyufa is nála volt, felállt a gyufácska, úgy élveztem a kis hőst, de ekkor hátulról a szomszéd rámugrott és egy széket akart belémnyomni, védekezni kezdtem, a seprűmanók közben felváltva verekedtek és tisztelegtek a két ablak között, s ekkor eszembe jutott a születésem, a nedves gödör, a sok kis kedves apróság körülöttem, a kis játékkoporsó, két zacskó viszkasz, a kis éneklő babáim, a kis hányó katonáim akiket gyógyíthatok, megszületni-megszületni, engem szólítottak, kint zűrös volt a helyzet, mindenki hívogatott, s én nem akartam előjönni, valami hideg tárggyal nyúltak felém s én kidugtam a fejemet, hogy felmérjem a helyzetet, de ekkor újra támadtak a hülye orvosok, visszabújtam, felöltöztem és a hátsó kijáraton távoztam, de íme itt a szomszéd, most fazekat tart a fején és anyaszűz meztelen, elbújik az asztal alá és ugat, nem tudok neki segíteni, így hát táncra perdülök, felkapom a seprűmanókat és bepréselem őket a fűzőmbe és rajzolok egy vázát, juhúú, ma szabad a téma, szabad a téma, és viszkaszt öntök a vázába, hogy szép legyen, kacsintok egyet a vízüveges katonámnak s végül lefekszem, lefekszem a semmire és emelkedek, hazaemelkedek, hogy a munkámat befejezzem, s kiskatonát megszüljem, az ebédet megfőzzem, a halántékomat csavarhúzóval díszítsem, így, igen, így rajzomat lassan befejezzem, a műanyag asztalterítőt a párnafúróra hagyjam, a székeket a hátamra szegezzem, a seprűmanót lábközé előre, a többi manót a hátamra szárnysegédekként felsorakoztassam, az üvegvízbe fejest ugorjak, rajzomat lassan befejezzem, belülről kifessem, a két mellettem őrködő kutyát még megetessem, az egyik fülére csigát, a másikéra behajtani tilos jelet fessek, cukorfej fej mellett, e mellet, rajzomat befejezzem, a gyufaszálat letörjem, a sok törött gyufaszálból a befejezni tilos jelet felépítsem, az égő gyufaszállal megérintsem

Almási Gertrud rajza

drMáriás

BUDA STAGE

mozi, koncert, színház, talk show

Az egyetlen színházterem a budai kertvárosban

INTERNATIONAL BUDA STAGE

1021 Bp., Tárogató út 2-4.
Tel.: 391-2500

Magyar nyelvű programjainkat angolra fordítják szinkrontolmácsok, s így külföldi vendégeink fülhallgatóval élvezhetik, kivéve a Holló Színház és Koltai Róbert produkcióját. Színháztermünk légkondicionált, büfénk elsőosztályú. Parkolóhely az épület közelében.
Közlekedés: a Moszkva tértől 56-os villamossal vagy busszal, két megálló a Budagyöngye Bevásárlóközpont után.

Május (esti programjaink 1/2 8-kor kezdőnek)

28. péntek	KONCERT: *Ugródeszka.* Az MSAT népszerű tehetségkutató műsorának nyilvános tévéfelvétele. Műsorvezető: Benkő Dániel
29. szombat	**DÉLELŐTT 11:** BÁBSZÍNHÁZ: *Az Elvarázsolt Királyfi.* Domonkos Béla bábművész műsora **ESTE 1/2 8:** SZÍNHÁZ: Woody Allen *Kleinman és a halál.* Rendező: Magyar Attila
30. vasárnap	HOLLÓ SZÍNHÁZ: Galla Miklós, Dózsa Gergely, Bor László és Bölöni Réka nevetteti a nagyérdeműt

Június (esti programjaink 1/2 8-kor kezdőnek)

2. szerda	SZÍNHÁZ: Szilágyi Domokos–Szalóky B. Dániel: *Napforduló.* Szereplők: Kustos Orsolya, Paulovics Endre, Szántó Péter, Pethő Orsolya, Szalóky B. Dániel. Rendezte: Szalóky B. Dániel. A 7 Főszín Társulat előadása. Nyilvános főpróba!
3. csütörtök	TÁNCSZÍNHÁZ: Nino Rota: *Felliniána.* Táncjáték. Koreográfus: Jellinek Gaál György. Bemutató!
4. péntek	KONCERT: Gerendás Klub
5. szombat	SZÍNHÁZ: Szilágyi Domokos–Szalóky B. Dániel: *Napforduló.* Szereplők: Kustos Orsolya, Paulovics Endre, Szántó Péter, Pethő Orsolya, Szalóky B. Dániel. Rendezte: Szalóky B. Dániel. A 7 Főszín Társulat előadása. **Bemutató!**
6. vasárnap	HOLLÓ SZÍNHÁZ: Galla Miklós, Dózsa Gergely, Bor László és Bölöni Réka nevetteti a nagyérdeműt

Információ és jegyigénylés a helyszínen: 391-2525

PÁLYI ANDRÁS:

Rádió

Jön! Jön!

Sőt, karnyújtásnyira van. Mármint a könyvhét, mely jubileumi, tudniillik ez a hetvenedik. Úgyhogy a rádióban már jó két hete tart az elő-könyvhét, vagyis az előzetes csemegézés az ünnepi tálból. Mi tagadás, én is belepislantottam már egy-két nem hivatalos listába, s érdekes módon többnyire más címeken akadt meg a szemem, mint amit eddig az irodalom rádiós fellegvárában ajánlásra méltónak találtak (Bodor Ádám a kivétel); de ez legfeljebb a bőség zavarát mutatja. Egyrészt mert a rádió is úgy ígéri, hogy csak most – azaz az Ünnepi Könyvhét napjaiban – jön a java; másrészt nekem ezúttal az a tisztem, hogy igazi naiv rádióhallgató legyek, s a műsorkészítők szimata után haladva tájékozódjam. Mindjárt hozzá is teszem, hogy eléggé kedvem lelem e szerepben.

Ülök tehát a konyhában egy jó dézsa újkrumpli fölött, pucolom, pucolom, s közben Bodor Ádámot hallgatok, mind az öt részt egymás után, ami egy héten át esténként ment a Kossuthon, felvettem ugyanis magamnak (lám, a tavaszi prímőr zöldségek időszaka még kedvez is az efféle rádiójegyzetek írásának), s azon tűnődöm, ha külön lenne költészeti és külön prózai Kossuth-díj, én bizony a költészetit adnám Bodor Ádámnak. Tény és való, hogy a hatvanadik születésnapján a *Népszabadság*ban már egyszer Kossuth-díjasnak tituláltam, annyira elképzelhetetlen volt számomra, hogy nem az; úgy látszik azonban, az arra illetékesek nincsenek így vele. Engem most is teljességgel lenyűgöz *Az érsek látogatása*, noha magát a művet egyelőre nem ismerem, csak ezeket a Dániel Ferenc által, úgy tűnik, igazi szenzibilitással „kiollózott" részleteket, ám ennyiből is kitetszik, hogy a Bodor-féle metaforikus beszédmód, amely legfeljebb a Mándy-próza poézisével mérhető, itt újabb *Sinistra*-i csúcsokat ér el. Kissé meglepődöm, hogy most Podmaniczky Szilárd is, egyébként felettébb szellemes és blaszfémikus látásmódjával itt keresi a maga helyét (*Képlapok a barlangszájból*), ám az az igazság, hogy Podmaniczky anziksz-prózaverseiből számomra mégiscsak hiányzik a szenvedés ama hidegrázós lenyomata, ami minden Bodor-metaforában érezhető.

Almási Gertrud rajza

Mindez persze csak fecsegés holmi könyvheti előzetes alapján, ráadásul élő irodalomról lévén szó, úgyis az idő mondja ki a végső szót. Habár Alexa Károly saját könyvheti kritikagyűjteménye (*A szerecsen komornyik*) kapcsán meglepő biztonsággal jelenti ki, hogy „az idő nem rendet csinál, hanem kegyetlenül szelektál", ami ellen a magam részéről tiltakoznék, de ahogy Fiala János Petőfi-záróráit hallgatom, elbizonytalanodom. Fiala a Millenniumi Könyvtár körüli anomáliák firtatásával igazi darázsfészekbe, vagy szívesebben mondanám, hogy afféle felpiszkált hangyabolyba nyúlt, amit még sokáig sokan fognak piszkálni. Ez a helyzet alkalmas arra, hogy mindenki a maga igazát olvassa ki belőle. Őszintén szólva kissé sajnáltam Fialát, mert akiknek, úgy tűnt, mindenáron igazságot akar szolgáltatni, azok nemigen hajlottak rá, hogy a nyilvánosság előtt szóljanak, s így (lapzártáig) kissé sántított ez a könyvkiadási szappanopera. Amit mellesleg kissé sajátosan nézek a magam szemszögéből, *nota bene* szerzőként: sérti például a fülemet az a kiadói magabiztosság, amely mögött mintha az a határozott meggyőződés rejlene, hogy a szellemi élet van a kiadóért, és nem fordítva, s így a kiadó is könnyen neheztelhet, mondjuk, az irodalomra, akárcsak Alexa a nem egészen az ő ízlése szerint szelektáló időre, ha az nem igazodik hozzá. akár „éhezve és fázva" is. Igen, a honoráriumról beszélek: hogy lehet ott „tisztességes hasznot" emlegetni, ahol a szellemi energiák és készletek arcpirító kizsákmányolása folyik?! S e költői kérdő-, illetve felkiáltójelet részemről akár könyvheti előzetesnek is veheti a nagybecsű olvasó: meggyőződésem, hogy sajnos, akkor is erről van szó, amikor nem erről van szó.

(Könyvheti előzetesek, Petőfi-zárórák)

„Szájtépés – filmszakadás"

Fiatal Filmesek Fóruma

Szindbád mozi
június 5-6

Moderátor: Grunwalsky Ferenc

Június 5. szombat

14.00–21.00
Párhuzamos vetítések
Nagyterem–film

Bollók Csaba: *Észak, Észak*	70'
Szász János: *Temetés*	30'
Daniel Young: *Roarsch*	30'
Antal Nimród: *Biztosítás*	31'
Mispál Attila: *Altamira*	42'

Kisterem–Video

Dyga Zsombor: *A séta*	79'
Szederkényi Júlia: *Bóbita*	45'
Pólik–Cs. Nagy: *Lamm*	35'
Fonyó Gergely: *Látogatás*	13'
Peter Sparrow: *Külön*	24'
Pálfi György: *A hal*	28'
Pálfi György: *Körbe-körbe*	15'
El Eini Sonia: *Körömszakadtáig*	62'
Szőke András: *Három*	72'

21.00
Beszélgetés Jancsó Miklóssal

Június 6. vasárnap

11.00–16.45
Párhuzamos vetítések
Nagyterem–film

Tolnai Szabolcs: *Nyári mozi*	70'
Győrik Mihály: *Keresztutak*	42'
Bíró László: *Mozdulatok*	15'
Sára Júlia: *Apa győz*	40'
Komár István: *Semmittevők*	16'
Komár István: *Mese*	7'

Kisterem–video

Buharovék: *A program*	75'
Hajdú Szabolcs: *Kicsimarapagoda*	30'
Hajdú Szabolcs: *3 korai rövid*	25'
Nagy Kata: *Benda színész eltűnése*	60'
Muruczkó Kornél: *Haribo-Hariba*	13'
Kenyeres Bálint: *Zárás*	12'
Ács Miklós: *Aussie-Mate Rulez*	88'

17.00–21.00
Vita a vetített filmekről
Meghívott hozzászólók: Bakács Tibor Settenkedő, Kövesdi Gábor, Simó György, Varga Balázs, Zalán Vince

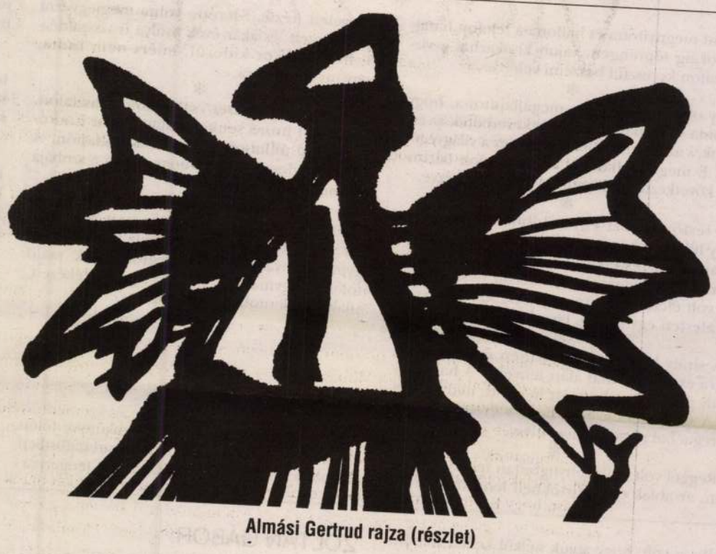

Almási Gertrud rajza (részlet)

Tollbamondás

(tolltartó májusból)

No, csak pöttyengessem szaporán!

Tisztelt közvélemény, és aki nem hiszi! E sorokat atyai jótevőm szabad akaratából írom, melyek Tubica úr és kedves Neje. Senki semmilyen pisztollyal vagy kényszerrel erre rá nem vett oldalamba nyomva, galambnövesztő szert be nem adott és befolyásolt.

Egyszerűen nem bírjuk tovább a félrevezetést, hogy rossz színbe sározzák azt a személyt és ügyét bizonyos jól körülírható sandák és satöbbik, tudom jól, kik, ezt majd kitöltöm utólag egyedül. Végre meg kell mondani a színtiszta igazat, mert én (nevem, lakcímem, anyja nevém, most csak pontozzam ki, holnap beírom) nem hallgathatok tovább.

Pláne mert az utóbbi időben olyan horderejű események történtek vélem, melyek odavezettek, hogy előző tévedéseimmel fölhagyjak, és egy igaz cél szolgálatába belépjek. Pont. Ha még egyszer kibámulok az ablakon, Tubica úr fejbe vág, boxerral kapcsolja ki a számítógépet, és írhatok akkor vakond. Úgyhogy szedjem össze magam, mert akinek szárnyat adott a teremtő, használni adta, nem pedig ellenkezőleg. Akinek meg nem adott szárnyat, annak beműtünk egyet vagy le fog esni.

Hulljon a Taigetosza, nem igaz?!

Mint a jelen példa is mutatja, Tubica körzetvezető úr kitörő humora sok nehéz órámon átsegített, mint Szent Ferenc a madarakat, pedig én olykor nem átallottam bosszúságot okozni neki, mérgét és pisztolyelővételét is beleértve. Melyért ezennel kérek, tisztelt Főtanács, elnézést az érintettektől.

Töredékesen megvallom, csupán azért haragszom rá néha, mert annyira nevettet tollbamondáskor, hogy alig tudom néki e mondatokat visszaolvasni, miket ő van szíves korrigálólag elbírálni, miközben költői vénám csapján tartja a sajátját. Ha jó leszek, együtt járunk majd vadászrepülni, célba lőni s díszszemlére.

De félre a tréfával! Ezennel közlöm, hogy folyó hó januárjában megfelel az igazságnak, hogy Tubica úrnak és kedves feleségének az ajtaján, mindig jó szomszédok lévénk, becsöngettem, s egy kanna galambnövesztő szert tőle élvezeti célra elvittem. Annak félresiklásáról ő nem tehet, elnézését én kérem, azóta a tényt beláttam, tudomással bírok.

Annyi bizonyítást nyert, hogy három hajléktalan személy tréfám következtében illetéktelenül beleivott a génrelativizáló folyadékba, amitől fizikai méretei elkezdtek pozitív irányba nagyon eltérni, de ez a magatartásuk huszonnégy óra elteltével elmúlt, és a legkisebb letartóztatás nélkül megúszták egy sima szabálysértéssel. Később sajnosan ágyukban dohányoztak s ez kollektív tragédiába torkollott. Temetésükről egy magát megnevezni nem akaró egyesület gondoskodott. Az égési sérülések ellenére élethű szoborcsoportjukon avatott preparátor-szobrász dolgozik.

A közepes port kapott esetet felfedező Kis Henrietta tizedesnőn, őszintén megmondta, elhatalmasodott a zugivászat, melyre kislány korától erős hajlama volt. Úgy szabadidőjében, mint szolgálatkor látomásai támadtak, minek következtében testméretei tükörben és anélkül a pillanat törtrésze alatt megváltoztak. Ezt a magaviseletét nem tudta magában fojtani, társnői határozottan állítják, hogy egérhangon panaszkodott, egyszer azon, hogy nem fér bele a fürdőkádba tisztálkodni, máskor éppen ellenkezőleg, hogy fél a lefolyótól, melybe kicsike létére egyszer csak nehogy mán véletlenül belecsúszik s elmerül.

Fürödjél, Henni adó-vevővel, mondták neki, akkor nem lehet baj. Tubica úr szíves közlése nyomán nem is lett tragikus baj, a problémás személy, amikor eltűnt a kád lefolyójában, nem esett pánikba, hanem szabályos riasztásba kezdett, mit követően a lágymányosi hídnál találtak rá a kollegák. Kis Henrietta egy lambadás szatyorban feküdt, s néman szorongatta a derekáig érő adó-vevőt. Ez orvosi felülvizsgálatot, majd leszerelést s a rendőrszállóról való eltávolítást vont maga után. Jelenleg szakértő egy magát megnevezni nem akaró egyesületnél. Minden egyéb hazugság.

Az, tisztelt Főtanács, különösen szemenszedett hazugság, hogy április hóban a belső kerületekben nem egy darab és nem három kolibri méretűre kifejlesztett pitbullt találtak, s ugyanígy a piszkos fantázia torzszülöttje, hogy egy magát megnevezni nem akaró egyesület kicsiny székházában a nappaliban több száz génmasszírozott harcmadár vár bevetésre, és akik ezt ternijesztik, nagyon vigyázzanak, mert egyszer csak reá fog bimbirizni, aki farkast kiált lelkiismeretlenül, ha a bárány egy kicsit keményebben talál föllépni a fogával, és nem hagyja helytelen irányba fejlődni a dolgokat. Egyszer betelik a kalicka!

Tubica úrral egyetértésben, tisztelt Főtanács, megfelel az igazságnak, hogy már kora gyermekkorom óta szeretném a bőrömet kísérleti célra más tollas személyekével elcserélni. Ezt én sejtgyűlésen több ízben felszólamlás tárgyává tettem, mit ő szavazásra bocsátott és elfogadott. Ezután kicsiny műtőnkben felső-hátsó combom és hátam bőre tekintetében a bravúros műtétet rajtam közös erővel végrehajtottuk. Elnézésüket kérem, hogy személyes bőröm további sorsa államtitok, de boldogsággal tölt el, hogy egy olyan, magát megnevezni nem akaró személyen segíthettem pályája üstökén, ki ezt Tubica úron keresztül nekem bizonyára nem felejti el, tisztelt Főtanács.

E helyütt vallom be, hogy a műtét folyamán én pluszban egy pár aktív (tollas) szárny beültetését becsvágyó természetem miatt a saját felelősségemre kierőszakoltam. Ezt jótevőm megengedte s nekem szeretettel beműtötte, melyek a genetika legnagyobb csodájára megeredtek, azóta Tubica úr gondos keze alatt lábadozom, s amint kiszedi a varratokat, a testőrei elvisznek röpülni, miáltal megtanulom, mi a magyarok istene. Alig várom.

Továbbá Tubica úrral és nejével egyetértésben itt jelentem ki, hogy az a szennyiratom, melyben Tubicánét félreértés és fokozott idegállapota miatt pajzán színben és hozzámvaló illetlen célozgatásban tűntettem fel, pedig őt meg se fogdostam se szóval, se másképpen, az szennyirat. A cikk silány írói aknamunkám szülötte a jövő testén, mely nem annak gennyére hull vissza hetedíziglen, aki kapta, hanem fordítva.

Továbbá leszögezem, tisztelt Főtanács, hogy jótevőm családi életében tevékenységem semmiféle törést vagy zúzódást nem okozott, mert azt Tubica úr tudná, és én is tudnám, ki náluk, úgyszólván az ágyukban betegeskedem, nem pedig ők telepedtek be hozzám szobába és fürdőszobába, hol műtőt rendeztek volna be, legföljebb saját kérésemre. Az ilyen mocskos beszédem minden valóságalapot nélkülöz.

Ezzel szemben korábbi novellahősöm, bizonyos Balatony Kálmán, anyja neve Haisz Piroska, kit Tubica úr egyesületének aktivistái csíptek el gondos aprómunkával, korábbi állításommal ellentétben valóságos személy, ki csupán azért nem él, mert sajnálatos balesetben meghalt, minek során megette a saját gigantomacskái. Tanú jelenlétében közlöm, hogy illetővel rendszeres telefon- és noteszkapcsolatban voltam egész utóbbi időkig, a gyomrábani két köbméter ezüstpapírról, valamint illegális testépítő s növesztő tevékenységéről szóbeli tudomással bírtam.

Tisztelt Főtanács, mi, Tubica aktivista és neje hivatalosan közöljük, hogy az ingatlan egyedüli örököse én vagyok, miután nevezett vadász szakmájú fiúgyermeke, Lajos, a budapesti Honvéd okleveles bérkilövője édesapjához látogatóba menet két éve eltűnt egy reklámszatyor özikebelsőséggel, mit ajándékba vitt.

Mivel nekem nincsen szükségem rá, s magamat a továbbiakban Tubica úr személye körüli titkárként, illetve gyermekei nevelőjeként fogom hasznosítani, kérem a tisztelt Főtanácsot, hogy fönti örökségemet okleveles közjegyző előtt egy magát megnevezni nem kívánó egyesületre írathassam, egy padlásszoba fejében, melyet kicsiny, szépen felújított székházában tisztelettel elfoglalhassak, ha jó leszek, és nem pofázok, másképpen nagyon megnézhetem magam.

Amikor Tubica úr jónak látja, máris költözünk, ámbátor, ahogy jótevőm rámutatni szíveskedik, fajtánk nem az az izgágigi költöző-fajzat, hanem évezredek óta él helyt, hol most végre karmát szárba szöknie nem szenved csorbát, s a Mi-mi-mimi szent dallamával ajakán a vérluggatta, zöldleveles bokorban öklével odasújtani megkapaszkodik.

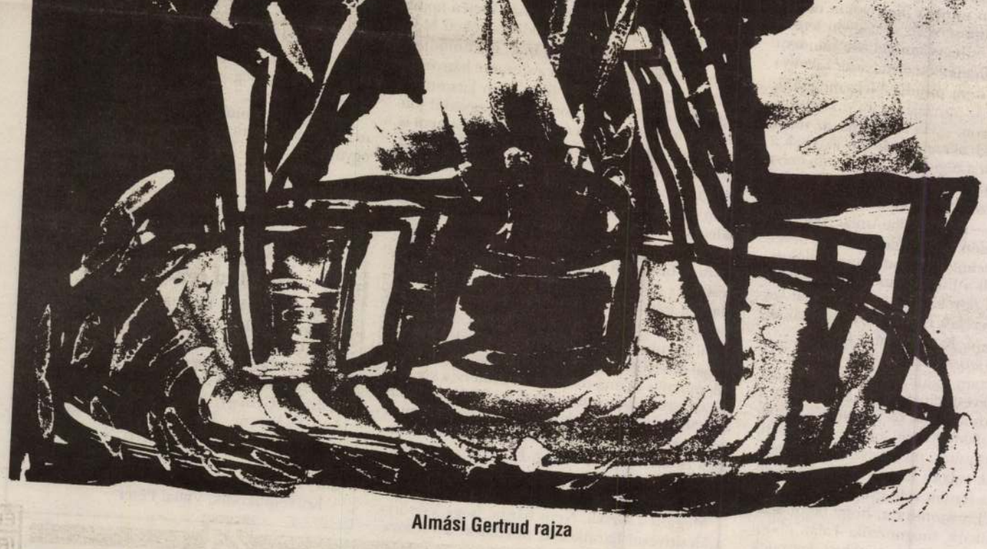

Almási Gertrud rajza

Megint megnyitotta és hallotta a telefon hangát. Sokáig tőprengett, vajon ki akarhat a vízhálózaton keresztül beszélni vele?

❇

Egy olvasott virágárus megállapította, hogy naponta változnak, mert összekeveredtek az évszakok, s ahogyan a Biblia is írja, ez a világvégét jelzi. E megállapításából képtelen volt bármilyen következtetést levonni a virágokra nézve.

❇

A festőművészt egyre jobban érdekelte, hogy ha önarcképet fest, képes-e legalább egy pillanatra a festett változat lenni, és onnan nézni élő önmagát. Nem sikerült neki, képtelen volt életet adni önmagának. Az önarcképre ráfestett egy meleg, barna ventilátort.

❇

A sirály lecsapott a felszínen úszkáló apró halra és egy pillanat alatt lenyelte. A halnak a sirály gyomrában pergett le rövid, nedves élete. A sirály nem érezte, hogy a gyomrában lepereg a hal rövid, nedves élete.

❇

Reggel volt, a férfi nyugodtan feküdt az ágyban, az ablak előtt fürtökben lengedező nyárfa leveleit nézte. Szerette volna megjegyezni ezt a reggelt, és akár évek múlva is visszaidézni, hátha akkor kiderül, miért nem tudta, hogy mi vár még rá.

❇

Az üres váza egyszer csak eldőlt az asztalon. Nem nyúlt hozzá senki, és súlya okán is mozdulatlanul állhatott volna az asztallapon. A kisfiú csendesen nézte, ahogy a váza a szobája felé mutat az asztalon.

❇

Két autó picit összeszaladt egy mellékutcában. A két férfi vezető kipattant az ülésből és egymás irányába rohant. Megtorpantak, majd átölelték egymást. Egyikőjük sem emlékezett, mikor látták utoljára egymást.

XI.

A bárpultosnő romantikus zsebkönyve fölött elmerengett, s a délelőtti, szűrt cigarettafüstben elképzelte, hogy kutyáját sétáltatva a tengerparton vállá

nyere.

A zárt

ban csak

széltől. A

szédos ko

Az aku

tanulmá

ben elter

is aludt,

dányban

mintha n

A kert

zott, len

ülne ber

ki nem v

ték a kis

A férfi

ki, hogy

közott, h

saját hús

ZOLTÁN GÁBOR:

Önfeláldozás

Rossz volt, hogy apjuk nélkül kellett fölnőniük, és jó volt, hogy anyjuk odaadó volt és gondos. Nekik szentelte az életét. Mikor első házassága romlásnak indult, azért nem maradt a férjével, nehogy a viták károsan befolyásolják a kicsik lelki fejlődését. Anna pszichológusnak készült eredetileg, voltak fogalmai a mintakövetésről. Rossz volt, hogy ahová ki lettek menekítve, a kicsi faluban, be kellett illeszkedniük, meg kellett tanulniuk a tájszólást, amely pedig érzésük szerint egyszerűen csak rossz beszéd volt, tanulniuk kellett azt is, hogy a várost rossz helynek kell gondolni, kapzsiság és őrület honának. Késő ősszel érkeztek a faluba, néhány háznál fűtöttek már, füstök emelkedtek a tetők fölé, de nem túl magasra, az enyhe szél lenyomta, leszorította a kékesszürke csíkokat, új apjuk beleszagolt a levegőbe: – Érzitek? – És mosolygott, kedvesen; a füst szaga egyszerre volt savanyú és keserű, miért ne mosolyogtak volna ők is? Nem volt jó, hogy jól kellett érezniük magukat.

Illeszkedtek, mit is tehettek volna mást? Mert hiszen ha mondjuk tüntetően távol maradnak a falubeli gyerekek csoportjaitól és kedvteléseitől, az is egy szerep, a helyiek forgatókönyve szerint eljátszott, nem éppen kedvező szerep, a különcé városi kölkök szerepe, akkor már jobbnak ígérkezett az igazodás, a bekéredzkedés és idomulás, és hogy ezt az utat fogják járni, eldőlt már a legelső napon. Viktória akkor még csak ötéves volt, vonzódott a bátyjához, követte őt, és ha a fiú a szembenállást választja, Viktória alighanem ugyanolyan készségesen megy utána; készségesen, de nem túl magabiztosan, mert ami Marcellnek könnyen ment, neki csak éppen hogy.

Jó volt, hogy a szomszéd gyerekek barátságosak voltak, mindjárt az első napokban magukkal vitték őket útjaikra. Volt az utcájukban egy ház, épülőfélben de félbehagyottan, a friss téglafalak között magasra nőtt a gaz. – Ez lesz a tisztaszoba! – magyarázták nekik, és megmutatták a szart, ott volt a tisztaszoba fala mellett, valószerűtlenül hosszú és vastag. – Nincs is szaga! – Hajolj rá és megérzed.

Rossz volt, hogy szókincsük nem kis része érvényét vesztette, sok minden, amire volt szavuk, a faluban nem létezett, míg láttak olyasmiket, amikre nem volt szavuk, és előfordult az is, hogy itt másként nevezték ugyanazt; de a használatból kivont szavak nem tűntek el, az újak koloncaként megvoltak, mint például a kolbász, mely szó helyett ezen a vidéken az járta, hogy stifolder: „eszem egy kis stifoldert (kolbász helyett)".

Anna férje magas és erős, lovakat tart. Megtanította őket lovagolni, négyesben járták az erdőket. Viktóriából nem lett valami nagy lovas, igaz-ából soha nem múlt el a félelme, neki egy ló túl nagy volt, a városban nem voltak ekkorák az állatok. Legtöbbször ketten lovagoltak, Marcell és a férfi, némán ügettek a mélyutakon, némán poroszkáltak a csapázóösvényeken, némán abrakoltattak; az új férj általában nem beszélt sokat, Vikivel semennyit sem, épp csak a köszönések, jó reggelt, jó estét, a köszöntések, boldog karácsonyt, boldog születésnapot, a fiúval lett közös témájuk, a ló, e tárgyban mindent megbeszéltek egymással, röviden és tárgyszerűen, higgadtan és teljes egyetértésben. Ha néhanap régi barát jött a házhoz látogatóba, és pálinka mellett beszélgetésbe merültek, furcsa volt látni, hogy tud az ő új apjuk hosszan is beszélni, messziről lesték, ilyenkor néha egész monológokat adott elő, szenvedélyes szónoklatokat. Régi eseményekről, régi emberekről, úgy vették ki a szavakból.

Tévé nincsen a házban. Mikor beköltöztek, voltak kisrádiók és kazettás magnók, azokból is a legtöbb elromlott már. A felnőttek reggelenként hallgatnak rádiót, híreket, és káromkodnak hozzá. Délután és este szomszédok jönnek, vagy a szülők mennek látogatóba, isznak és esznek, van egy bőrönd a szekrény tetején, abban vannak Anna ruhái, azelőttről, hogy falura jött, egy karcsú nő öltözéke. Megáll a diófakeretes, fakó foltos tükör előtt, keze a farán, szoknyái körberingják. – Szeretsz még, apuska? – kérdi kiáltva. – Imádlak – kiáltja a férfi odakintről, az udvarból. – Komolyan? – Komolyan. – És hogyha még közérebb leszek? – Akkor még komolyabban.

Öt évig nem jártak a városban, azóta nem látták apjukat. Jó volt, hogy apjuk tudomásul vette a kialakult helyzetet, és alkalmazkodott. Levelezhosszan, de legalább a rendszeres kapcsolat megmaradt. Anna nem szólt bele, válaszolnak-e az irományokra és mekkora terjedelemben, bele se akart olvasni a levelezésbe. Rossz volt, hogy ezt a betű-apukát nem lehetett látni és szagolni, és nem lehetett vele veszekedni, ezért aztán kibékülni sem, mint ahogy az új, a falusi apa se szólt rájuk soha hangosan vagy ingerülten, és nem is ölelte őket magához egy-egy viharos jelenet után. Nem voltak jelenetek.

Van a faluban egy tánccsoport, a gyüttmentek szervezték, de mostanra vannak benne szép számmal őslakosok is, néhány év alatt ismertek és elismertek lettek, befutottak az első meghívások. Eleinte a közeli településekre rendezvényeire szóltak, de mostanra ott tart a dolog, hogy egészen Skóciáig el kell menniük.

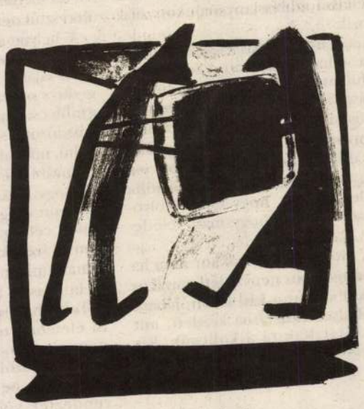

Almási Gertrud rajza

– Hát tiveletek mi lesz, magzataim? – kérdezte Anna. Viktória és Marcell nem akart táncolni, igaz, nem is mutatkoztak túl ügyesnek, amikor, még az első időkben, valahogy becsalogatták őket a faluházba. Marcell még csak-csak elboldogult valahogy, nem mintha illett volna neki a tánc, és mintha ritmusérzéke se nagyon lenne, de ő figyelemmel és fegyelemmel sok mindent meg tud oldani, ellentétben a húgával. Viktória esetlen, és Anna nem mindig bírja megállni, hogy kimondja: – Az apukája, az ilyen kétbalkezes, kétballábas fazon. – Ha kimondja, az rossz. Ha nem mondja ki, akkor se teljesen jó. Csak a kislány emlékezteti a régi férjre, a fiú nem, ezért mondja így, „apukája", és nem „apukájuk". – Ott van a fogberendezése, az az idétlen, kusza kapafogsor, tiszta apja – így mondja Anna. A nevetése is őrá emlékeztet. Nem mintha sokat nevetne. – Marcell tűrelme tulajdonképpen bámulatos, ahogy elviseli a húgát – mondta egyszer a férjének –, olyan ügyefogyott. – Arról tehát szó se volt, hogy a gyerekek is a csoporttal tartsanak. – Ki ád néktek enni? Ki visel reátok gondot?

Két hétről volt szó.

Épp akkor jártam náluk, finom, bár enyhén túlsózott gulyáslevest kaptam, mesélték, hogy a tehenet, amelyikből főzték, ők is ismerték, látták legeleszni, a kakukkfű itt nőtt a pince oldalában; asztal mellett tárgyalták, mi legyen, hogy legyen. Volt Viktóriának valami makacs és érthetetlen hasfájása, hiába itattak vele gyógyteákat, nem akart elmúlni. Én mondtam, hogy bejöhetne hozzánk a klinikára, megnézzük. Talán ebből adódott, hogy menjenek az apjukhoz, legyenek vele két hétig. – Nem lesz könnyű – mondta Anna –, apátok olyan, amilyen, és akkor ráadásul Zsuzska…

Zsuzska az apa új felesége. Fiatal, még be se fejezte az egyetemet, mikor hozzáment a gyerekek apjához, akkor már állapotos volt.

– Nemrég találkoztam velük – meséltem Annáéknak, a második tányér gulyás fölött. – Azóta lett még egy gyerekük.

– Igencsak meggondolatlanul. Az is csoda, hogy a nagyobbik valahogy átvészelte a csecsemőkort. Tudod, ezek olyan szélháziak. Zsuzska, ahogy a képein látom, még maga is gyerek, tipikus moziba meg discóba járó kis nő, nem való neki a pelenkázás meg a papizás – mondta Anna, szánakozó mosollyal. – Ezek teljesen meggondolatlanok. Na jó, a nagyobbik már négyéves és a kicsi is hat hónapos, úgy látszik, megmarad, de az a véleményem, hogy nem lehet valami acélos a lelkiviláguk. Teli lehetnek traumával.

Viktória alig várta, hogy a féltestvéreit meglátogassa, különösen a picit. A levelek mellett apjuk néha képeket is küldött, a pici képe ki volt gombostűzve Viki ágya fölé.

Apjuk postafordultával válaszolt, örül, szívesen látja a gyerekeket, nem, egyáltalán nem gond. És ne hozzanak semmit. Csak magukat. Nagyon jó lesz. Zsuzska is boldog, alig várja, hogy megérkezzenek.

Anna gondosan fölkészítette őket. – Két hétig kibírjátok, akármi lesz is. Ha veszekszenek, ti ne szóljatok bele! Ha kosz van, ne tegyétek szóvá, és nem is kell tüntetőleg kitakarítanotok: ők úgy szokták meg, nekik az a természetes. Ha türelmetlenek a kicsinyeikkel – ezt különösen neked mondom, Viki! –, ném kell látványosan sajnálni őket és vigasztalgatni. Emlékszem, apátoknak mindegy, hogy mit eszik, valószínűleg Zsuzska rémes háziasszony, amit kaptok, köszönjétek meg és egyétek meg, majd visztek magatokkal stifoldert és jó kis hazai lekvárokat, éhen nem pusztultok. Két hetet guggolva is ki lehet bírni. Ha apátok hisztizik, gondoljatok arra, hogy ti vagytok az okosabbak, nyeljétek le. Amúgy nem rossz ember, a szakmájában nagy tekintély, vannak, akik tisztelik.

Kettesben utaztak, vonaton. Rossz volt, hogy alig volt ember rajtuk kívül a kocsiban. Ki voltak tanítva, hogy nem szabad senki idegennel szóba állni. Túl könnyű volt betartani. Legalább beszélgethettek egymással. Mindkettejük meglehetősen kicsit. Miért is veszett össze annak idején apjuk az anyjukkal? Miért kellett elűldöznie őket? Most tanra lehet, hogy megbánta már, így tűnődtek. Azért alkalomadtán lesz mit a szemére hányni.

Aki az állomáson várta őket, nem látszott veszekedősnek. Szabadkozott, amiért egyedül jött csak elébük, de Zsuzska még dolgozik. És nem is mehetnek egyenesen haza, előbb be kell még vásárolni, vacsorára, Zsuzska hagyott egy listát, aszerint, és a gyerekeket is össze kell szedni. Nem gond, föl voltak készülve minden megpróbáltatásra.

Jó volt, hogy fölkészültek, de a megpróbáltatás nem bizonyult nagynak, a listát Viktória vette kézbe, és ő diktálta, milyen termék következik, Marcell tolta a bevásárlókocsit. Az élelmiszerüzlet tágas volt és fényes, a padlója sima, akadálytalanul gurultak a kocsikerekek. Elvoltak. Az óvodánál átvették az öccsüket, szabályszerűen be lettek mutatva egymásnak, komoly volt ez a szertartás és ugyanakkor mulatságos is. A bölcsődében fölvették a kicsit, és valahogy úgy alakult, nem is kellett kuncsorogni, hogy Viktória vehette a karjába és vihette el az autóig. És aztán egész úton az ölében tartotta, míg „a férfiak" a gépkocsi tulajdonságairól értekeztek.

Megjött Zsuzska. Nem bánta, hogy Viktória a kicsinyével barátkozik, nekilátott a vacsorafőzésnek. Parcsa volt fáradt, ahogy a férfi, minden undor nélkül, kikotorja, kitörli a szart a kis fenekéből.

A vacsora – csak amikor már túl voltak rajta, akkor tűnt föl – nemcsak hogy ehető volt, de finom; szokatlan ízei meglepték őket. Viktória elhatározta, hogy leírja majd a receptet. Az asztal fölött sokáig beszélgettek még, csöndesen. Öccsük, mikor eljött az idő, magától elment aludni, körbejárt és begyűjtötte a búcsúpuszikat, aztán látták, hogy apjuk utánamegy. Körülbelül negyedóráig volt távol.

– Meséltél neki?

– Meséltem.

Mikor lefeküdtek, esett még pár szó közöttük. Megállapították, hogy nem is rossz itt lenni. Egyet kellett érteniük abban, hogy apjuk kedves a féltestvéreikkel. Hogy ez a ház nem a viták és acsarkodások háza. Hogy itt nem rossz.

Hanem jó.

Fölhívtak, tudatták, hogy itt vannak, de valahogy a kivizsgálás egyre távolabb került, Viktória nem jött be a klinikára. Igaz, a hasa se csikart. – Na jó, majd ha fáj, keressél föl – mondtam. Két hét eltelt, és nem jött.

Rossz volt, hogy csak két hét, azt beszélték, hogy ha három lett volna, vagy egy egész hónap, akkor biztos könnyebb volna hazaindulniuk, akkor talán bele is csömörlöttek volna már. Utolsó nap kirakták a lekvárokat és kolbászokat, addig hozzá se nyúltak. Zsuzska köszönettel átvette az élelmiszereket, ígérte, hogy küld majd szakácskönyvet Viktóriának, olyat, amilyenből lépésről lépésre megtanulhat főzni. És jöjjenek megint, minél előbb.

Elmentek. Jó volt, hogy mindenki fegyelmezett volt, nem potyogtak könnyek, nem volt hisztéria, hogy itt akarok maradni, nem megyek sehová, vagy hogy nem eresztlek benneteket, nem hangzott semmi ilyesmi, csupa fegyelmezett ember, búcsút vettek egymástól.

Marcell és Viktória úgy ülte végig a vonatutat, mint két felnőtt, mint akik belátták, hogy bizonyos lehetőségek őelőttük immár bezárultak örökre, legokosabb, ha nyugton maradnak és pedáloznak, míg világ a világ, míg élnek.

Jó volt, hogy Anna nem nagyon faggatózott, egypár rövid és tárgyszerű kérdés, enyhén gunyoros megjegyzés, hamar túl voltak rajta.

Úgy látszott, jót tett a látogatás mindenkinek. Viktóriának biztosan: igyekezett szorgosan tanulni, hogy idővel a városba mehessen egyetemre, és ott élhessen, közel az apjához. Többet vállalt magára a ház körüli munkákból is, mint korábban. De hát nem sokáig tartott ez a korszak: az istállót tette rendbe, mikor egy hajnalban megrúgta a ló.

Még nem lehet tudni, fölépül-e teljesen. Van rá esély. A pata egyszerűen kivitt egy részt a koponyacsontból. A kezelőorvosa az egyik legjobb a területen. Az agyból egy kicsi darabot el kellett távolítani. De meg is szólalt már Viktória, azt mondta: Apa.

Jó, hogy apja mindennap be tud hozzá menni, reggel és este, van, hogy a gyerekekkel együtt.

Hol a haza?

A Szépírók Társasága irodalmi rendezvénye

Merlin Színház 1999. június 6. 19 óra

Felolvasnak: Balázs Attila, Csaplár Vilmos, Csiki László, Ferencz Győző, Ferdinándy György, Garaczi László, Grendel Lajos, Hazai Attila, Háy János, Kemény István, Konrád György, Kornis Mihály, Kovács András Ferenc, Kukorelly Endre, Márton László, Oravecz Imre, Parti Nagy Lajos, Petri György, Rakovszky Zsuzsa, Tar Sándor, Térey János, Tolnai Ottó, Závada Pál

Közreműködik: Vallai Péter

György

tem 3b.

~~atie bestellte~~

~~1632 hier~~

~~Allgemei~~

Futura

D. Schr

1) 1934.

1602

kiegyé

2) 1934

Almási

Említve

Szabó Ernőke: A X. Szegedi Nyári Tárlatról
Csongrád megyei Hírlap, Szeged 1969. aug. 17.
G. l.

Műhely 2003

A Magyar Rézkarcoló Művészek Egyesületének tárlata

A reprezentatív állami intézmények komoly — olykor túlságosan is komolykodó —, nagy tárlataival szemben a műhelybemutatók olykor a lazább fogalmazás- és tálalásmódot, a személyesebb jelleget is megengedik. Ezt az igazságot juttatják a látogató eszébe azok a sorok, amelyek *Takács Márton* nagyméretű rézkarca alatt voltak olvashatók a Galéria IX. legutóbbi, *Műhely 2003* című tárlatán: „Nagy örömmel láttam szobámba lépve, hogy irataimat ujjnyi por fedi, annak jeléül, hogy profán kéz nem bolygatta meg őket." Ami azonban az első pillanatban talán szubjektív helyzetjelentésnek tűnik a Ráday utcában kö-

Vásárhelyi Antal: Belső architektúra
vegyes technika, 100×70 cm

zös műhelyben dolgozó grafikusok „munkakedvével" kapcsolatban, arról a következőben kiderül, hogy valójában citátum, a 18. századi gáláns lovagtól, Giacomo Casanovától. Arra mindenesetre alkalmas, hogy mintegy a „hír cáfolataként" jelezze, szorgos munka folyt az elmúlt évben is a Magyar Rézkarcoló Művészek Egyesülete műtermében.

Még akkor is, ha a műhely — mintha csak erre akarna célozni a kiállítás másik kiváló lapja, a rejtőzkedéstechnikai szakembernek sem utolsó *Almásy Aladár Görgey Artúr tudatos félrevezetése* című metszete — munkájából az utca embere, az egyszerű kiállításlátogató egyre kevesebbet érzékelhet. A galéria melletti termekből ugyanis két házzal távolabb költözött az elmúlt évben, ami nemcsak az állandó tagok létszámának növelésére, de egyre több vendégalkotó fogadására is lehetőséget teremtett — ahogyan azt a tárlaton szereplő művek is bizonyították.

A létrehozása óta eltelt öt évben a kortárs grafikusok műhelye valóban méltó örököse lett a több mint nyolcvan évvel ezelőtt megalakult Magyar Rézkarcoló Művészek Egyesületének, a kiváló alapítóknak, *Aba-Novák Vilmosnak, Komjáti Gyulának, Olgyai Viktornak, Tarjáni Simkovits Jenőnek, Varga Nándor Lajosnak, Zádor Istvánnak* és társaiknak. Köszönhető ez részben a Ráday utcai műhely kínálta kiváló technikai lehetőségeknek is. A *Műhely 2003* című kiállításon elsősorban litográfiák szerepeltek, de gazdag változatokban voltak jelen a mélynyomásos technikával készült munkák is — rézkarcok, hidegtűk, alunyomatok, akvatinták — szerepeltek különböző technikákat, például a mély- és dombornyomást ötvöző lapok, s a korábbinál kisebb számban, de szitanyomatok is.

Ahogyan *Somorjai Kiss Tibor* négy fürt szőlője, öt körtéje termékeny tőkére, fára utalt, a válogatás érzékeltette a grafikai műhelyben

Formanek Barbara: HSZ 23316, Balatonfűzfő
litográfia, 40×47 cm

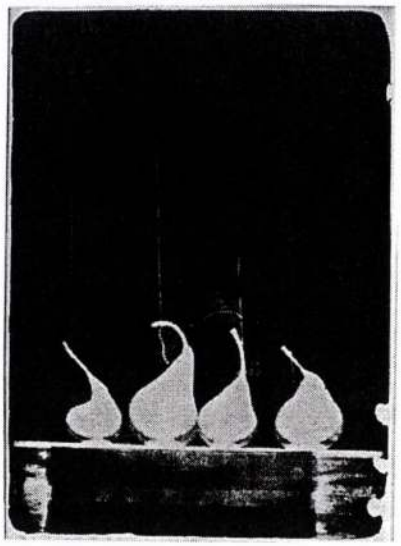

Somorjai Kiss Tibor: Öt körte, 2003
litográfia, 44×31.5 cm

megjelenő művészi világok sokféleségét. *Terjéki Eszter* organikus alapformáival szemben *Kovács Tamás László* finom geometrikus kompozíciója kapott helyet, *Orosz István, Vásárhelyi Antal* nyomatain összetett struktúrákká álltak össze a logika és irracionalitás építőkövei. Ahogyan *Nádas Alexandra* titokzatos hajósainak helyzetét, Egyensúlyok és kötődések jellemezték az összeállítást, a különböző érzelmi minőségek, jelrendszerek egymásmellettisége. *Kéri Bálint Bence* finom részleteit *Szőcs Géza* eruptív ereje ellenpontozta, *Kádár Katalin Égbelépő*nek líraiságát *Albert Ádám* kvázi szemléltető ábrájának józansága. *Keresztes Dóra, Vén Emil, Varga Zsófi* lapjain a középkor jelent meg, *Eszik Alajos* nagyméretű nyomatán az egyre mindennapibban nyers valóság robbant be a művészet zárt kertjébe. A műhely finn vendége, *Antero Olin* kisméretű munkájának egyik felén építészeti részletek jelentek meg, amelyek mellett dombornyomásos formák kaptak helyet — mintha csak sejtetni, de nem kimondani akarták volna, hogy a kortárs (magyar) grafika építménye a következő hónapokban tovább bővül, erősödik. Hogy hogyan? Ez az a kérdés, amelyre majd a Műhely 2004 adhat feleletet.

ANDOR ANNA

(Galéria IX., 2003. IX—X.)

index
a művészet helyszínei / places of art
Kortárs művészeti információs kiadvány
Helyszínek, művészek, kiállítások, időpontok.
Ingyenesen a kiállítóhelyeken.
Information folder on contemporary art.
Places, artists, exhibitions, dates.
For free. To be taken at the exhibition places.
2003. november-december
No.24
megjelent / new issue

2003/12

Almásy Aladár

ALMÁSI Balogh Lóránd építész

Déry 1995 69

ALMÁSI-BALOGH Lóránt epitész

- 1926-ban Nemzeti Stadion terve
a Római Parkra

TBM 26. 1997 29.

timpanonos középrizalittal, a ti
oromzatán és az emeleti ablako
gazdag rokokó díszítéssel. A ti
oldalán egykorú tetőablakok. A
szárnyhoz az udvaron U alakba
szárnyak csatlakoznak, később
emeletráépítéssel és tetőtérbeé
szárny középtengelyében kocsi
vasrácsos mellvéddel. A Megye
utcavonalban L alakú, egyemel
épület csatlakozik, mindkét szi
árkádos folyosóval. (1748-175
részén szabadonálló, négyzetes
négyszintes, kontyolt nyeregtet
épület. Főhomlokzatán lapos, í
két emeletet átfogó rizalitban K
ábrázolás. A hátsó homlokzatb
az íves záródású kápolna. (176

Kanonok ház.....
Kossuth Lajos u. 10.
hrsz: 6570/1
barokk
1733

Zártsorú beépítésben álló, L ala
amelynek kaputengelye a homl
visszaugrik. Utcai szárnya egye

ALMÁSI BALOGH ZOLTÁN (1833-1878)

Schwarz Gyula portréja

Válogatás Füst Milán műgyűjteményéből. Bp.: PIM, 1992 - kiáll.kat. leírás

M.D.K.

Almási Béla
festő

„Válaszúton" c. képe.

Láncz Sándor: Őszi tárlat Vásárhelyen
Élet és Irodalom, 1961 okt 21 - 10 l.

M.D.K.

Atanasio Dia
Pest

„Valamiben" e hipe.

Albári Béláné

Az Iparművészeti Tanács rendezésében lakástextil kiállítás volt 1963. nov. 4-12-ig az Iparművészeti Múzeum helyiségeiben. Kiállítók a Lakástextil Vállalat egyesült gyáregységei. A kiállítás anyaga: szőnyegek, bútorszövetek, falvédők, falikárpitok, ágytakarók, takarók. — A. B. a tervezők közt említve.

Ipari Művészet, 1963. 5. sz., 57 l.; K. Á.: „Lakástextil 1964"

ALMÁSI CSABA

ÉS XXXI. évf. 37.sz. 1987 13.p.

SZENDVICSKIÁLLÍTÁS

Almási Csaba az idén másodszor rendezett szendvicskiállítást. Most egy belvárosi műteremben, tavasszal a kissvábhegyi Panoráma büfében. Engedélyezett ételszínezékkel festett majonézek csavarodnak, pointillista sárga kukorica villog, sötétpiros paprika a kék vajon és furcsa viccek: kagylóhéjas szendvics, pávatollas szendvics. A szendvicskiállítás meglepő ötlete magyarázható művészettörténeti összefüggésekkel: a pop-artban „mindenki művész — minden művészet", mert „semmi sem az, ami" és épp ezáltal „semmi sem más — csak pont az, ami".

De a dolgok és az arányok átértékelődése ennél nagyobb ívű folyamat.

Soha ennyi művészet nem vette körül, az embert, mint ma: kérdés, hogy a mennyiségi változás hoz-e lényegi változásokat? Kilépek az utcára, ott egy Bauhaus villa, mellette egy konstruktivista modernista, kirakat, egy szecessziós erkély. A távolban neobarokk kupola egy tizenhatodik századi vörös csillag szimbólummal — az elmúlt néhány évezred stílusirányzataival óhatatlanul naponta találkozunk.

A kirakatokban pedig könyvek, lemezborítók, fényképek: nehéz úgy végigmenni a Belvárosban, hogy ne találkozzon az ember egy-egy Munkácsyval, vagy híresebb tájképpel valami tapétán vagy poszteren. Az emberek öltözködése is hol a századelőt, hol a hatvanas évek futurizmusát, idézi, mindenki — Hajas Tibor filmcímét idézve — „öndivatbemutató"-modell.

Ez régen sem volt másképp — a nagy mennyiségi változást a művészetteli napi találkozásban a televízió és legfőképp a videó hozta, mert most már gyakorlatilag egész nap „át lehet kapcsolni" egy másik világba, több más létező világba. Állandóan mesterséges világokban járunk és nemcsak gondolatban, mint egy jó könyvvel. Amerikában a harmincvalahány csatornát napi átlag nyolc és fél órán át nézik az emberek. Az idén véletlenül többször is találkoztam olyan tizenévesekkel, akik kamerához jutva éppen saját „tévéfilmjüket" forgatták. Franciaországban — olvasom az újságban — a gimnáziumokban bevezetik a videóval való filmkészítést a filmes fogalmazás tantárgy lesz. Megvalósul — mindenki számára — az álom: „töltőtollam a kamera".

A televízió és a videó mellesleg egy nagyon lényeges attitűdváltásban játszhat pozitív szerepet: az agresszivitásról a toleranciára való átmenetben. Ez ábránd persze, mégis elmondom, hogyan képzelem. Azelőtt egy más, színű, más ruházatú, más stílusú embert a falu vagy a város közössége elüldözött, vagy megkövezett vagy kiutált. Most, hogy mindnyájan saját szemünkkel látjuk, méghozzá rendszeresen „más" kultúrák furcsa és ijesztő képviselőit — esetleg azt is látjuk, hogy annyira azért nem kell félni, az a másik is ember. Legfőképpen: dobozban van — nem árthat. Csak látvány. A reflexeink változnak így: hiszen hacsak — s ezért sokan szidták a tévénézést — „passzívak" maradunk, már az is segíthet. Aki passzív, az talán nem gyilkol.

Ez a három trend — hogy minden művészetté válik, hogy minden látvánnyá válik és hogy a látvány tárgyához való viszony alapvetően megváltozhat — együtt eredményezi az „eat art" kiállítást. Ahogy egy deviáns néger a tévévilágban meglincselendő áldozatból sztár lett, ugyanígy az étel — meditációs objektummá válik.

A közönség pedig álldogál, nézi a kék kenyeret és várja a srácot a videóval — biztosra mondta —, hogy fölvegye a kiállítást.

Utána meg lehet enni.

Kozma György

hagyja futni a szegény
áldozni kell érte valami
vége az emberiességnek.
ezdek elvörösödni.
.. Nem azt... — hebe-

nem tágít rólam. Kihúzza
re dugja.
bánom. Elengedem a pa-
ezt, mint ingyen mintát,
ru bevezetéséhez. De fi-
inden további kérésnek

csássák szabadon azt a
ljék meg. Hadd jöhessen
nap múlva az a szegény
majd a helyére egy má-
ian vannak, mint a nyű...
hányuk ezeknek: kefélnek,
k, az asszonyok meg csak
gép. Alighogy kiürül a ha-
a következő gyerek. A sok
állandóan tömni kell. Az
tán elmennek lopni. Mert
m szeretnek. Kefélni, lop-
rátom — sandít rám —, a
itt tág tere van, akár az
égen. Félelmetes tempóban
mberiség, jóformán föl se
y, már dagad a hasa. Szúz-
ontja magából az újabb
ek az anyjuk lába közül,
ban. Egyre többen falják
ami már kevesebbnek sem
Nem adok neki száz évet,
lesz a földön, hogy nem
rajta. Egyetlen egybefüggő,
nassza lesz az emberiség.
felzabálni. Fenemód ki-
hogyan hangzik majd ak-
mberiességi" szólam.
léli a képemet.
dhatok magának, a homo-
emberiség igazi jótevői.
azok legalább tudnak vi-
kurvák, önfertőzők: ők a
inden lövés, amely félre-
emberiség üdvéért.
arban vagyok.
e féljen: amit megígértem,
n Leamannel, kiengedi azt
puszta szóval elérte, amit
ezután is szabadíthat ki
ak le kell tolnia a nadrág-
amiért.
etet mormolok, menekülés-
n.
in jól megfingatott — vi-
n odakinn. — Mondtam,
kell vele.
lat — fakadok ki. Érzem,
om. Leaman vállat von. —
m rossz pasi. Még azt sem
hogy erőszakos. Csak ép-
kozik. Aztán ha a megkör-
nemet mond, nem feszе-

em erőszakos, nem sok ba-

va átszelem a várost. Csakhamar rájövök, hogy ismerős az út, már tudom, hol lesz a következő tábla, nem kell tétovázni, ráadhatok egy kis gázt. Még szürkületben legalább egy fuvart könnyen lebonyolítok Az emelkedő úton a sötétedő mélyből kúszom fölfelé, a világosba. A kaptató tetejére érve látom, hogy utolértem az előttem távozott kocsit. Sander lesz az. Épp azon vagyok, hogy heccből megelőzöm, amikor a kocsiládájában a liszteszsákok lapos halmai között megmozdul valami. Gyorsan sötétedik, de nem lehet tévedés: pontosan láttam: egy ember háta. Elönt a düh. Sander lassan hajtott, így valamelyik sikátorban vagy valamelyik fordulónál „megcsáklyázta" egy bitang: felvetette magát a ládába. Tetű van Sander korcában! Ezt most elkapjuk!

Kürtje nincs a kocsinak, lámpát nem villogtathatok, hát gázt adok. Ötven yardnyira Sander kocsija előtt újabb kanyar: még az *előtt* meg kell előznöm! Bőgő motorral sikerül melléje húzódnom. — Egy digó bújt el a kocsidban hátul — üvöltöm a nyitott ablakon át, ahogy egymás mellett dübörgünk, mint két ókori versenykocsi. — Állj le a kanyar után!

Sander megrökönyödött arcát látom. De pillanat alatt kapcsol, máris lassít — épp annyi idő és hely marad, hogy a kanyar torkolatában elhúzhatok mellette. A szemem sarkából észlelem, hogy amint ő is kanyarodik, a tetűje fölemelkedik, a kanyarban a kocsi falán átbillent egy zsákot, a lejtő felé, és leugrik.

A két kocsi kis híján egymásba szalad. Berántom a kéziféket, s ugrom is már le a fülkéből. Az ajtó tárva leng, a motor jár. Sander is lent van már, csattogó bakancsal iramodunk az iszkoló alak után, mielőtt még belevész a sűrűsödő homályba. Lehet, hogy kés van nála, villan át az agyamon, de a gondolatot félrelöki a harag. Előreszegett fejjel, szótlanul, veszett dühvel vágtatunk a dézsmáló után. A pasas fürgén szedi a lábát, ám bennünk az indulat, a düh lebírhatatlan hajtóerő. A távolság fogy, már látni az üldözött alakját: alacsony férfi, fején sapka, bő, zsáksзerű nadrágja lobog, talpa puhán huppog az aszfalton, mintha rongyba volna burkolva a lába. Már itt van, karnyújtásnyira, egy nagy lendület, bal kezemmel megragadom a karját és már csattan is a fején Sander mancsa. A pofa felordít. Az én jobbom is lendül... Sikoltás: — Pádróón, ne üssön! Pádr...

A csapás belefojtja a szót. Már nem fékezhettem le: az öklöm borostás arcot ér, nyálától nedves lesz. — Szemét, disznó tolvaj! — sziszegi fogcsikorgatva Sander, és püföli az alakot. Megbénít, hogy ismer, aztán megragadom a fejét, magamhoz rántom. Erős, begörbülő orr; kínban széthúzódó, vastag ajkak, fölrepedve; kerekre tágult, nagy szemek. Áporodott bűz csap meg: verejték- és hagymaszag.

— Ki vagy? — rivallok rá. — Jacco-

Almási 1865

üveges

jelzés a nyírbátori ref. templom egyik üveg ablakán –

l. –

Arch. Ert.

1915. 269. l. –

A nyírbátori ref. templom

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

< Almási >

Könyve

< ? Finom kerámia -
- Porcellán és fajánsz -
Gyártás
Bp. 1941.

Kiadta a mű-
egyetem további
képző intézete

HELYSÉG

Tiszakerecseny

VÁRMEGYE

Bereg.

ŐRZÉSI HELYISÉG

ref. t.

TULAJDONOS

SZAKCSOPORT

Ötvösség

KOR

1906.

MÉRET

24 cm. m.

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

EGYÉB ADAT

TÁRGY

Talpas pohár.

MILYEN KÉP VAN RÓLA?

mdk.

Almási

„Mi van eladó" c. műve a tárlaton

Szabó Endre: A IX. vásárhelyi őszi tárlat

Tisza tág 1962. 11. sz 4. l

Almási

részt vett a kiállításon.

Dömötör János: Vásárhelyi Képzőművészeti kiállítás Sárospatakon.

Északmagyarország, 1963. jul. 24.

Almási

Pasztell technikájú képei a sárospataki kiállításon.

Dömötör János : Vásárhelyi képzőművészeti kiállítás Sárospatakán.
Északmagyarország 1963. jul. 24. 2.1.

Almási

A vásárhelyi őszi tárlaton festményei szerepelnek.

Palmer Zoltán: Hagyományt megújító realizmus.

Csongrád Megyei Hírlap, 1971. okt. 17.

Almási András

ötvös Kolozsvár

I. Apafi Mihály fejedelemnek dolgozott

Nokolötvéch 57 l.

...lations

Paul Didier

megírva

Almási

~~Almásy~~ András

Ötvös

L.

Szendrei-Szentiványi

22. l.

A balesetbiztosi
. . . . . pontján, az 540
Az alkalmazott
A fizetési köte
kellett megállapitani, mert az üzem be ren
üzemben elemi erő által hajtott munkagé

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Ezen határozat
15 napon belül a Munkásbiztositási Fels
re törvénykezési bélyeg ragasztandó az

Budapest, 1925. é

1061. SERLEGFEDŐ, ezüst filigrándiszü boglárokkal diszitve. „Szlávy" mesterjeggyel. Nagyszeben, XIX. sz. e. — Pokaldeckel, Silber mit Bockeln in Filigranarbeit. „Szlávy" Meisterzeichen. Nagyszeben, A. XIX. Jh.

1062. TALPAS POHÁR, ezüst, talpán vésett körvonalu, kissé trébelt három állatalak, szarvas, róka és őz, peremén csigás lambrequindisz, emberi fejekkel. A A mesterjegy. (Almássy András 1641—78.) Brassó, XVII. sz. — Becher, Silber, am Fuss drei Tierfiguren ein wenig getrieben, am Rand Lambrequindekor mit Köpfe. Brassó, XVII. Jh.

1063. NÉGYSZÖGÜ KOSÁR, ezüst, áttört oldallal, középosztással. Orosz, 1851. — Viereckiger Korb, Silber, durchbrochen. Russisch, 1851.

1065. NÉGY BOGLÁROS TŰ. Erdély, XVIII. és XIX. sz. — Vier Bockelnadeln. Siebenbürgen, XVIII. u. XIX. Jh.

1066. KARPEREC, ezüst, fekete zománcdisszel és apró gyöngyökkel. Biedermeyer. — Armband, Silber, mit schwarzem Email u. Perlen. Biedermeier.

1067. DISZSERLEG, hegyikristály, zománcos, gyöngyös és ékköves diszitésü aranyozott ezüst foglalatban, tetején gyöngyöt tartó nőalak, felületén beköszörült reneszánsz diszitéssel. Bécs, XIX. sz. — Prunkpokal, Bergkristall, in vergoldeter Silberfassung mit Email, Perlen u. Schmucksteine, am Deckel Frauenfigur eine Perle haltend, mit Renaissancedekor. Wien, XIX. Jh.

1068. ÖV, aranyozott ezüst, négy négyszögü és egy kerek bogláros tagja öt sor lánccal van kapcsolva, trébelt barok disszel. Magyar, XVIII. sz. — Gürtel, Silber, vergoldet, aus Bockeln mittelst Ketten verbunden, mit getriebenem Dekor. Ungarisch, XVIII. Jh.

1069. OVÁLIS SZELENCE, ametiszt arany foglalatban, födelén domboruan gyermek pólyában. Német, XVIII. sz. — Ovale Dose, Amethist, in Goldfassung, am Deckel Wickelkind. Deutsch, XVIII. Jh.

1070. ÖVCSAT, arany, ovális keretben, szinesen festett miniatür, empire ruházatu férfi mellképével, virágosdiszü vésett hátlappal. Bécs, XIX. sz. e. f. — Gürtelschliesse, in ovalem Goldrahmen, Miniatürbild. Wien, e. H. XIX. Jh.

1071. NÁSFA, kakast ábrázol, aranyba foglalt barok gyöngy zöld és vörös zománccal. (Hasonló a bécsi volt császári muzeumban.) Német, XVIII. sz. v. — Gehänge, einen Hahn darstellend, in Gold gefasste barocke Perle, mit Emaildekor. Deutsch, E. XVIII. Jh.

1072. ARANYPÉNZTARTÓ SZELENCE, aranyozott ezüst, filigran és ékkődisszel. XIX. sz. — Dose für Goldmünzen, Silber vergoldet. XIX. Jh.

1073. ÖVCSAT, ezüst, aranyozva ékkövekkel és gyöngyökkel. Magyar, XVIII. sz. — Gürtelschliesse, Silber, vergoldet, mit Schmucksteine und Perlen. Ungarisch, XVIII. Jh.

1074. OVÁLIS TRÉBELT MEDAILLON, ezüst, két angyal által tartott Krisztus mellképpel. XVII. sz. — Ovales, getriebenes Medaillon, Silber, mit Kristusdarstellung, von zwei Engeln gehalten. XVII. Jh.

1075. NYAKLÁNCCSAT, arany, empireleveles diszitéssel. Bécs, XIX. sz. e. — Schliesse für Halskette, Gold. Wien, A. XIX. Jh.

1076. CSÜNGŐ, barok gyöngy, arany foglalatban. XIX. sz. — Gehänge, eine barocke Perle in Gold gefasst. XIX. Jh.

1077. MELLKERESZT, Cabochon gránátokból, aranyozott ezüst foglalatban. XVIII. sz. e. — Brustkreuz, Cabochon aus Granaten in vergoldeter Silberfassung. A. XVIII. Jh.

1078. NYAKÉK LÁNCCAL, aranyozott ezüst, zománcdisszel és ékkövekkel. Magyar, XIX. sz. — Halsschmuck mit Kette, Silber, vergoldet, mit Email und Schmucksteine. Ungarisch, XIX. Jh.

1079. HOSSZU NYAKLÁNC, aranyozott ezüst, gyöngyszemekkel és áttört gömbökkel. XIX. sz. — Lange Halskette, Silber, vergoldet, mit Perlen u. durchbrochene Kugeln. XIX. Jh.

1080. HOSSZU NYAKLÁNC, ezüst, barok gyöngyökkel és kupos zománcos szemekkel. XIX. sz. v. — Lange Halskette, Silber, mit barocke Perlen und Emailglieder. E. XIX. Jh.

1081. KIS BROS, arany, nyujtott S idomba foglalt rubinnal, gyémántokkal és négy kis gyöngygyel. Bécs, XIX. sz. — Kleine Brosche, Gold, ein Rubin, Diamanten und Perlen. Wien, XIX. Jh.

1082. KÉT FÜLBEVALÓ, arany, kis gyöngyökkel, rubinnal és láncos gyöngycsüngővel. Magyar, XVIII. sz. v. — Zwei Ohrgehänge, Gold, mit kl. Perlen, Rubin und Perlpendeloque. Ungarisch, E. XVIII. Jh.

1083. KÉT DISZKORSÓ, aranyozott ezüst, stilizált sasidom. Bécs, XIX. sz. — Zwei Prunkkrüge, Silber, vergoldet, adlerförmig. Wien, XIX. Jh. 1680 gr.

1084. KÁVÉSKANNA FEDŐVEL, ezüst, S idomu akantuszleveles kiöntőcsővel. Födelén tobozalaku gomb. Bécs, 1831. — Kaffeekanne mit Deckel, Silber, mit S förmiger Ausgussröhre. Wien, 1831. 764 gr.

1085. CUKORDOBOZ, ezüst, neobarokk alak. Bécs, 1858. — Zuckerdose, Silber, neobarock. Wien, 1858. 490 gr.

1086. DISZMAGYAR ÉKSZER, aranyozott ezüst, koráldisszel. Egy mentekötő, egy öv, egy forgó, kilenc nagyobb, kilenc kisebb gomb és huszonkét kicsi gomb, két sarkantyu. (Ez utóbbi bronz.) Magyar, XIX. sz. — Ungarischer Galaschmuck, Silber, vergoldet, mit Korallen. Eine Schnalle, ein Gürtel, ein Kappenschmuck, neun grössere, neun kleinere und zweiundzwanzig kleine Knöpfe, zwei Bronzesporen. Ungarisch, XIX. Jh.

1087. DISZMAGYAR ÉKSZER, aranyozott filigrán ezüst, zománcos és ékköves disszel. 33 különböző nagyságu félgömbös, 5 gömbös gombbal és 2 sarkantyuval. (Ez utóbbi bronz.) Magyar, empire. — Ungarischer Galaschmuck, Silberfiligran vergoldet, mit Emaildekor und Schmucksteine, 33 in Grösse verschiedene halbkugelige Knöpfe, 5 kugelige Knöpfe und 2 Bronzesporen. Ungarisch, Empire.

1088. POHÁR, ezüst, részben aranyozva, kihajló oldalán trébelt három csigás medaillonban fekvő szarvas, őz és egy legelésző szarvas. Magyar, XVII. sz. — Becher, Silber, teilweise vergoldet, auf der ausladenden Leibung drei Medaillone mit Tierfiguren. Ungarisch, XVII. Jh. M. 12·5 cm.

1089. POHÁR, ezüst, oldalán gazdag trébelt akantuszleveles indák közt virágok, C M mesterjeggyel. Lipcse, XVII. sz. — Becher, Silber, reich mit getriebene Accantusblätter und Blumendekor. Leipzig, XVII. Jh. M. 12 cm.

1090. BILLIKOM, ezüst, részben aranyozva, oldalán trébelt virágszál és Puttó váltakozik. Három golyós lábon áll. H S mesterjeggyel. Lipcse, XVII. sz. — Willkomm, Silber, teilweise vergoldet, auf der Wandung abwechslend Blüte und Putto, auf kugelige Füsse. Leipzig, XVII. Jh. M. 9·3 cm.

Almási

~~Almásy~~ András, ifj

megírva

ötvös

L.

Szendrei-szentiványi

22. l.

gyujtemény

ORSZÁGOS MUNKÁS

TELEFON: JÓZSEF 16—39. VIII., ALFÖL

Törzskönyvi szám 136.842/VI.6.Bp. .
Levelezésnél erre a számra tessék hivatko

Az Országos Munká
alapján a következőképen

h a t

Magy
. . . . . .
Budo
munkaadónak . . . . . .

lévő. . . . . .
üzemére a balesetbiztositási kötelezettsé
Népjóléti és Munkaügyi Miniszter 14.264/1
veszélyességi táblázat alapján . . . . 1935 .é
hatállyal az V. . . . . számu. . . . . .
cimbe sorozza és számára a . . 7. . . . ve
zetési kötelezettség módjára vonatkozólag
mérvadók. Munkaadó u.n. "alfa" üzletágban
gek fedezésében a fentebb megállapitott v
zetett javadalmazások arányában vesz rész
tartoznak nemre, korra és a bér vagy fize
akiket a jelzett üzemben és az avval kapc
ideiglenesen, kisegitőképen, vagy átmenet

I n d

Almási Endre
építész

Szül. Budapest 1893.

Oklevelet nyert 1915.

Névjegyzmüegyetem 3 l.

~~Allgemeine Kreditbank~~,

~~Wien.~~

~~Hochachtung~~

An die

Futura Warenve

Wir bringen auf Ihre

200 q. Gersten in No. 2.

kommen ist.

Zum Ausgleich Ihrer

auf die Ungarische Allgem

weisen Ihnen

2390 P

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉPÍTŐELEM
Budapest

AUG. 4

FIATAL RAJZOLÓK

két munkáját mutatjuk be. A felső rajz Wenczel György 12 éves diáké, aki nyári gyakorlaton volt a BVM-ben.

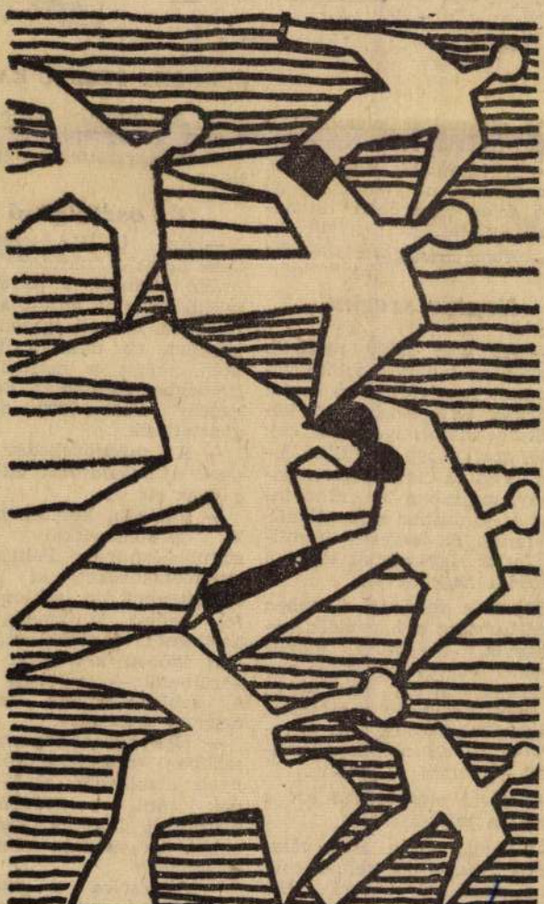

A „Madarak" Pécsről érkezett, Almási Ernőtől.

Almási Ernő

Z

a II. negyedé

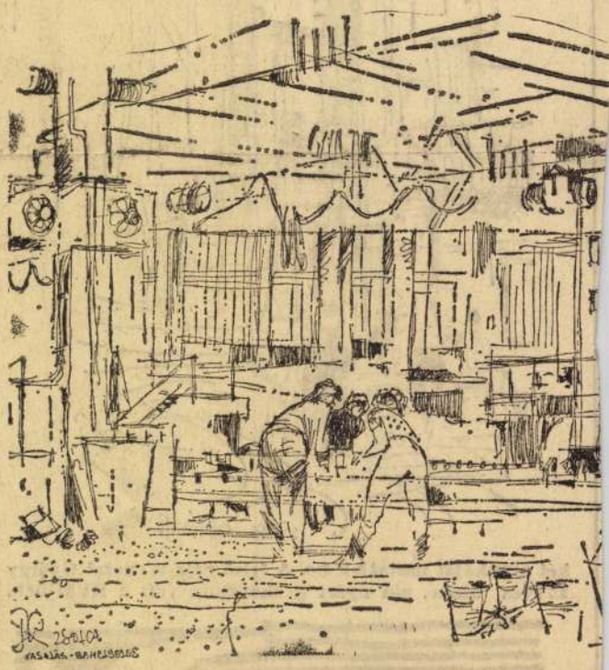

DLAUCHY FERENC RAJZA

Az alsózsolcai gyár főmérnöke, Kozma Tibor mondja:

— A harmadik negyedévet, s a közelgő negyediket is, az első félév „tükrében" kívánjuk folytatni.

— *Hogy értsük ezt?*

Naptár szerint

— Az első félév második negyedéve különös, szinte váratlanul nagy fejlődést mutat gyárunk termelésében. A következő adatok igazolják ezt: 1970. áprilisában 29 millió forint volt a termelési eredmény, májusban 31 millió forint és júniusban már 35 millió forint. Ez összesen 95 millió forint. Így zártuk tehát a második negyedévet.

Ebben a fejlődési ütemben kezdtük meg a harmadik negyedévet. Mégpedig naptár szerint, vagyis egyetlen nap késésünk sem volt, nem úszott át egyik negyedév a másikba, s azóta is abszolut időarányosan — túlzás nélkül állíthatom! —, napra dolgozunk.

— *Mivel magyarázza ezt a váratlan felfutást?*

— Furcsa talán amit válaszolok: szinte kényelmetlenül jó a piaci helyzetünk... Hihetetlenül megnőtt a kereslet. Például tavaly, ugyanebben az időszakban kutatnunk kellett a potenciális piacot, egyedi termékeket gyártottunk. S ma? Az effektív piacot sem tudjuk kielégíteni.

— *Legkeresettebb termékük?*

Új osztályozó

— Az UNIVÁZ-szerkezet. Csak maga a szerkezetelem 2 millió forintot, s panelje 1 millió forintot hozott az első félévben. De az igazán nagy kereslet ez után a termék után, mégis a második negyedévben kezdődött. Egy negyedév alatt 7000 darabot gyártottunk.

— *A megnövekedett igények új feladatokat állítottak a gyár elé...*

— Valóban, komoly műszaki problémákkal kellett szembenéznünk. Például, gyártóeszközöket ki kellett egészítenünk, a sablonparkot fel kellett újítanunk, hiszen tíz-tizenöt forduló után — ami időben két hetet jelent — körülbelül — javításra szorul a sablonállomány mintegy negyven százaléka.

— Még ugyanebben az időszakban megnövekedett igények jelentkeztek az E-gerendák iránt. A gyártásukhoz biztosított korábbi kapacitás ebben az esetben sem volt elegendő.

— *Alsózsolca „monopolhelyzetben" van a kavicstermelés területén. Mi történt ebben a vonatkozásban az elmúlt időszakban?*

— Valóban, mint ismeretes

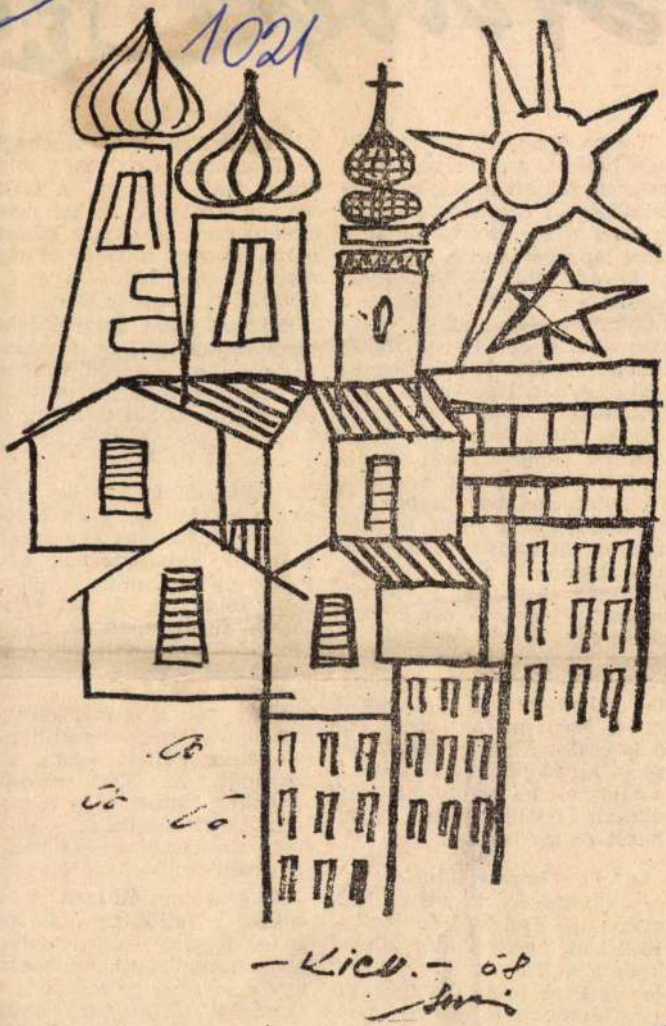

KIJEV. Almássi Ernő rajza.

EPITOELEM
1953 JAN 7
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kozma Tibor cikkébe
beleolvasott, amikor mé
iratként feküdt az egyik
kesztőségi íróasztalon.
és néhány sor elolvasás
némi lapozgatás után m
a heves vita. — Van olyan
egyáltalán, hogy „hobbym a
munka"? Nem afféle tan-
könyvfrázis ez? Ilyen „mere-
deken" fogalmazódott meg az
egyik kérdés, legékesebb bizo-
nyítékául annak, amiről itt
Kozma Tibor beszámol: élnek
köztünk emberek, akik el sem
tudják képzelni azt a boldog
állapotot, melyben „hobbym a
munka". Pedig ilyen is van,
nagyon jól tudjuk, sokan van-
nak olyanok is, akik tapaszta-
lták már életükben rövidebb-
hosszabb ideig. Valóban ren-
geteg függ a környezettől, az
irányítástól; rengeteget jelent,
ha tudják éreztetni az ember-
rel, miért fontos, amit csinál,
miért szép; mi az, amit épp
ő és csakis ő tud így megolda-
ni — ha szórakozás és játék is
a munka, ha apróbb-nagyobb
diadalt is jelent lebírni a ne-
hezét és így tovább.

A cikk bevezetésének van
egy sajátos érdekessége. Lát-
szik, hogy Zsolcán íródott, ahol
1968-ban még mindig többet
kellett volna termelni, mint
lehetett, az óriási igények ki-
elégítésére. E fejtegetés azon-
ban legalább annyira vonat-
kozhat a piackutatással elfog-

[illegible] így
tovább, ez természetes.

Egy szó mint száz: érdeke
téma ez. Gondolom, szerkesz
tőségünk az olvasók nevébe
is bátran állíthatja: szívese
olvasnánk többet is róla.

★

A dinamikus fejlődés egy
nehezebb feladat elé állítja
vezetőket. Néhány éve gyárt
helyeink kapacitásának bőv
tése képezte a műszaki fejles
tési feladatok zömét. Ebbe
láttuk fejlődésünk jó ütem
nek legfőbb biztosítékát. A k
pacitások megteremtése utá
kerestük azokat a tartalék
kat, melyek a termelékenysé
továbbnövelését segíthetté
elő. Nem kellett sokáig el
meznünk az elért eredmé
nyeinket, láttuk, hogy a meg
teremtett kapacitások jobb k
használása biztosíték lehet
tervezett fejlődés eléréséhez.

Az élet nem áll meg. A M
veknél a fejlődést — ha m
akarunk élni — folyamatos
biztosítanunk kell. Amikor m
úgy érzi egy-egy vezető, ho
mindent túlfeszített, amik
már az elkedvetlenedés hat
rához ért, hallja a figyelme

Almási Gábor (Szabadka)

A szabadkai Városi Galéria szervezésében okt. 22-én megnyílik a szegedi és szabadkai képzőművészek II. közös kiállítása, melyen a művész munkái szerepelnek.

Magyar Szó, 1942. okt. 20.

Almási Gábor grafikus

(Kanizsa, 1911 -

1952-ben végzett a Belgrádi Képzőművészeti Akadémián.

műve szerepelt a Szabadkai Művészek Találkozóin

Szegeden (1978. IX. 17 - X. 2) és Szabadkán (1978. X. 8 - XI. 30.)

- katalógus a könyvtárban -

MTV SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

1972 FEB 22

Almási Gábor

1021

5

Szabadkai művészek kiállítása a Technika Házában

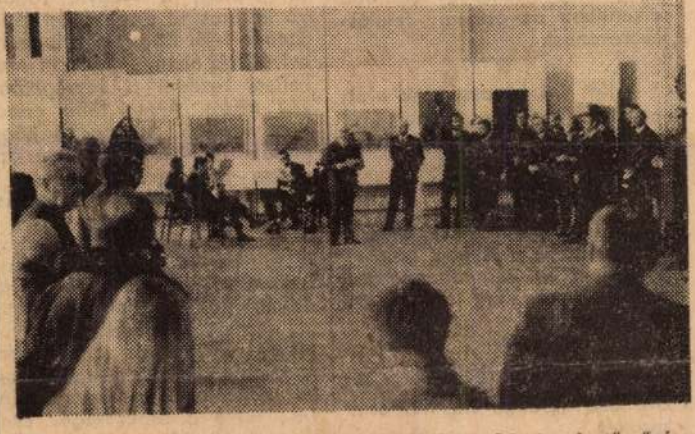

A szabadkai művészek pécsi kiállítását Kelle Sándor festőművész nyitotta meg vasárnap a Tudomány és Technika Háza nagytermében

A jugoszláv–magyar kulturális kapcsolatok keretében vasárnap Pécsett a Tudomány és Technika Házában megnyílt a szabadkai képzőművészek kiállítása. Tizenhárom alkotó: Almási Gábor, Balázs G. Árpád, Benes József, Gyurkovics Hunor – aki egyébként pécsi születésű – továbbá Iván Andrics, Kalmár Ferenc, Kalmár Magdolna, Petrik Pál, Paznovija Milan, Sáfrány Imre, Szilágyi Gábor, Tolgyerás József és Torok Sándor mutatják be alkotásaikat. A tárlatot Kelle Sándor festőművész nyitotta meg.

A megnyitó ünnepség után Szilágyi Gáborral, a jugoszláviai művésztelepek szervezetének, a képzőművészeti találkozónak az igazgatójával és Torok Sándor festőművésszel beszélgettünk. Elmondják: a jugoszláv társadalmi-politikai szervek szorgalmazzák, hogy a nemzetiségek kapcsolatot teremtsenek anyaországuk művészeivel. A magyar nemzetiségi kultúrának pedig Szabadka a fellegvára, ahol a 110 ezer lakosból közel 70 ezer a magyar, onnét jár tájolni a magyar színház, s onnét indult az a kezdeményezés, amely felfrissítette a képzőművészeti életet. Ez az oka annak, hogy bár a két ország képzőművészei közül a pécsiek az eszékiekkel tartanak kapcsolatot – a szabadkaiak mégis eljöttek Pécsre is. A szabadkai képzőművészeti találkozó ugyanis Jugoszlávia minden köztársaságával igyekszik összekapcsolni a magyar művészeti életet. A jugoszláviai magyarság művészetét pedig részben a Magyarország, részben pedig – Torok Sándor megszervezésében – Erdély művészeti életével igyekszik összehangolni. Ennek az eredménye a pécsi–eszéki, a rimaszombat–nagykanizsai, a szabadka–szegedi és a szabadka–sepsiszentgyörgyi cserekiállítás és sok más hasonló terv. Eljönnek a szabadkaiak például a villányi és a siklósi táborba is. A pécsi tárlat március 5-ig tekinthető meg.

Földessy Dénes

Mosolygó világ

– Mondd, hát kellett neked az eszméletlenségig leinnod magad?

– Kellett bizony. Így legalább elkerültem az otthoni felelősségrevonást.

*

– Két évi házasságunk alatt egyetlen egyszer mentünk el hazulról a férjemmel együtt.

– Színházba?

– Nem. Égett a ház...

*

– Van egy csodálatos fiatalító orvosságom. Akarsz belőle?

– Nem, én, semmi pénzért! Nem érdemli meg azt az én öregem!

*

Nőorvosnál.

– Doktor úr, ha lány lesz, kap 500 koronát, ha fiú, ezer koronát...

– És ha egyáltalán nem lesz gyerek?

– Akkor kétezret.

*

Két idősebb hölgy beszélget:

– Vannak gyermekei?

– Öt lányom van. Kettő már férjhez ment.

– Tehát három még otthon van.

– Nem. Csak a két férjezett...

*

A skót felháborodva kopogtat be a szomszédjához:

– Hogy tehetett ilyet?! Kikapcsolta a rádiót, amikor én vendégeket hívtam!

Mi törté

A k

Jó egyhónapja beszámoltunk arról, hogy a Megyei Tanács vb határozata értelmében 1972 január 1-től Baranya valamennyi községében, falujában meg kellett kezdeni a községkrónikák írását. Azóta több országos napilap és más sajtóorgánum is hírül adta – országosan példaként állítva – a „baranyai krónikások" munkásságát.

A községkrónikák évkönyv része az időrendben történő legfontosabb gazdasági, társadalmi, politikai, népmozgalmi, kulturális stb. események folyamatos feljegyzését tartalmazza. A jelenlegi feladat –: a krónika megvalósítása községenként (ide értve a tagközségek eseményeit is). Mi történt az utóbbi egy hónapban: milyen tapasztalatokat szereztek, milyen lényegesebb problémákkal, nehézségekkel találkoztak a krónikaírás szakmai irányítói? – érdeklődtünk a Megyei Levéltárban.

Tájékoztatásuk szerint január 25. és 31. között a megye öt járásának székhelyén a községek vb-titkáraival külön értekezleten vitatták meg a krónikaírás legfontosabb elméleti és gyakorlati kérdéseit, tennivalóit. Mohácson például a járási hivatal felajánlotta, hogy tapasztalatcserét szervez a taná-

Román Renault — magyar alkatrészekkel

Magyar—román autóipari kooperáció

A MOGÜRT és a brassói autótraktor, valmint a pitesti Dacia külkereskedelmi vállalatok között nemrégen létrejött hosszúlejáratú szerződés értel-

torok, önindítók, feszültségszabályozók, sőt csapágyak és lengéscsillapítók szállítására is van igény és lehetőség.

Jelentős üzletkötésnek ígérkezik a francia licenc alapján

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1977 SEP 22
Almási Gábor,
PETŐFI NÉPE
szalovász
1021

KANIZSAI ÍRÓTÁBOR '77

A jugoszláv vajdasági írók jubileumi találkozója

Mire tudósításom megjelenik lapunk, a Petőfi Népe hasábjain, a jugoszláviai — vajdasági — írók huszonötödik őszi táborozása véget ér a Tisza vidéki Kanizsán... „Ám nem fejeződik be azzal, hogy csak öt-hat napig tart, hanem két hónapig. Folyóirataink ugyanis két hónapon át az írótábor cégére alatt rendeznek majd író—olvasó találkozókat Vajdaságszerte" — mondotta a többi közt Gion Nándor, az íróegyesület titkára az újvidéki Magyar Szó munkatársának adott nyilatkozatában, majd így folytatta: „A huszonötödik írótalálkozó rendkívül fontos esemény, aminthogy volt is huszonöt éven keresztül, mert mindig fontos dolgokról volt ott szó; írók találkoztak írókkal, illetve olvasókkal, kultúrmunkásokkal, szerkesztőkkel és persze kiadókkal is. Nem mintha másutt és máskor nem történtek volna ilyen találkozások, de Kanizsán valahogyan nagyobb súlyt kapott, jelentősebbé vált az irodalom és mindaz, ami összefügg vagy összefügghet az irodalommal."

□ □ □

A Kanizsai Írótáborozásra az idén körülbelül kétszáz vajdasági író kapott meghívást — anyanyelvükre való tekintet nélkül — és természetesen külföldi literátorok is, többek között Magyarországról Annus József és Simonyi Zoltán, a Magyar Írószövetség küldöttei, Lengyelországból Emilia Witwicka, Romániából Katona-Szabó István, a Szovjetunióból Sztyepán Kurtikján és az NDK-ból Martin Viertel.

A jubileumi írótábort Huszár László, a szervező bizottság elnöke nyitotta meg ünnepélyesen az ELITA cipőgyár „patronálásában", szép számú közönség előtt, majd köszöntötte az írókat és költőket, akik egy-egy új alkotásuk bemutatásával, ismertetésével gazdagították az igen magas színvonalú találkozót.

□ □ □

Este a József Attila Könyvtárban megkoszorúzták az elhunyt alapító tagok nevét őrző márvány emléktáblát, utána Tolnai Ottó, az Amatőrszínház előcsarnokában megnyitotta a kanizsai születésű, de immár Szabadkán munkálkodó Almási Gábor szobrász kiállítását, amelyen a vajdasági írók és költők agyagplasztikába „gyúrt" karikatúra-portréit láthattuk, többek között a legsikerültebbeket, mint például Csuka Zoltánét, Majtényi Mihályét, Laták Istvánét, vagy Tódor Manojlovityét, Gál Lászlóét, Braniszláv Nusityét, Herceg Jánosét, s nem utolsósorban Fehér Ferenc és Urbán János írókét.

A Kanizsai Írótábor a második napon tartotta meg, az Amatőrszínház kistermében a Vajdasági Írók Egyesületének vezetőségi ülését, a HID irodalmi folyóirat kiadótanácsa is ülésezett. A harmadik napon az írók ellátogattak a helyi Ady Endre Általános Iskolába, valamint a Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Középiskolába. A negyedik napon az Amatőrszínház nagytermében irodalmi est volt, amelyen a kanizsai irodalomkedvelők és lelkes könyvbarátok szép számban voltak jelen.

□ □ □

Az írótábor utolsó napján Harmath Ferenc, a községi képviselőtestület elnöke fogadta az írókat és a vendégeket. A fogadáson és utána a Tisza-parti társasebéden szívélyes, baráti beszélgetés közepette — hogy a helyzethez méltóan fejezzem ki magamat — került terítékre az írók és költők kérése, kívánsága, és persze jó néhány javaslata is a vajdasági irodalmi élet fejlesztésére, s nem utolsósorban művészszállás létrehozására.

Vass Imre

et sz

NIELLA®
TÁRUGYÁR

zal vásárlók igényelt. A gyár ugyanis hiába tart lépést a mindenkori divattal, ha nem kap rá belföldi megrendelést.

Ez is megnehezíti abbeli törekvésüket, hogy elnyerjék a magyar vásárlók bizalmát. Pedig, a tanulóidővel együttjáró kisebb-nagyobb fogyatékosságokat leszámítva már ott tartanak, hogy bátran felvehetnék a versenyt a nálunk legkapósabb nyugati divatcikkekkel. Ezt a törekvést bátorítania kellene a kereskedelemnek.

Amúgy sincs könnyű dolguk. Az idén négyszer annyit kell termelniük, mint tavaly. Ennek a feltételei már adottak. De el kell érni, hogy minden tevékenység a termelés fokozására és az értékesítésre összpontosuljon. Növelni kell a dolgozók érdekeltségét, mert a jelenlegi bérszínvonal — 2600 forint az átlagkereset — az iparági átlagnál magasabb ugyan, de a kiskunhalasi üzemek bérszintjénél alacsonyabb.

javulásában. Sok jelből lehet következtetni arra, hogy az új gyárral együtt az új közösség is kialakul.

A fiatalok nagy részét, akik az épülő üzemben szereztek szakmát, erős szálak fűzik életük első munkahelyéhez. A legjobbak a keresetükön is érzik, hogy érdemes többet vállalni, mert a szorgalom, a kimagasló teljesítmény nem marad észrevétlen. Érdemes kivárni azt a már nem is olyan távoli időt, amikor minden kívánság teljesül. Lehet majd sportolni munkaidő után és klubösszejöveteleket rendezni, ami főleg a vidékről jött és halasi albérletben lakó lányoknak fontos. Ők a városban nehezen találják fel magukat, szívesen töltenék szabad idejüket a megszokott gyári közösségben.

Közeledik a gyáravatás ünnepélyes eseménye. A névadás is megtörtént, a Halasi Kötöttárugyár elé nemrég került a szépen csengő Daniella elnevezés. Könnyű megjegyezni. Mint ahogy attól sem kell tartani, hogy nem lesznek keresettek a termékeik. Eddig 600 ezer darabot szállítottak eladásra és kedvező fogadtatásra találtak a vásárlók körében. Nem nehéz megjósolni, hogy az új, divatos halasi pulóvereknek sikere lesz. Egyre több és szebb készül belőlük. Azt tervezik, hogy néhány éven belül minden nyolcadik állampolgárra jusson egy halasi pulóver. Ennek a gyár részéről nem lesz akadálya. És a külföldi divatpulóverekkel egyenrangú hazai kötöttárut, feltehetően a magyar fogyasztók is előnyben részesítik.

(x)

1313 x 30

Almási Gábor, szobrászművész

1021

A munkásmozgalom, a Híd és a képzőművészek

Almási Gábor szobrászművész az 1938. évi szabadkai kiállításról

— A HÍD KÖRÉ CSOPORTOSULÓ IFJÚ KÉPZŐMŰVÉSZEK 1938. ÉVI KIÁLLÍTÁSÁN a Népkör elnöke mondott megnyitó beszédet — emlékezik vissza ALMÁSI GÁBOR. — A beszéde már — ennyi idő után — kevésbé emlékszem, de a befejező mondatra igen. Így hangzott: „Meghajtjuk az elismerés zászlaját az ifjú művészek előtt." Ez igen ünnepélyesen hatott, és önbizalommal töltött el bennünket.

A kiállítás eltért a polgári kiállításoktól, elsősorban témában... Ilyen címek voltak: Rab, Vallatás... Gottesmann szobrai voltak ezek, aki akkor a mozgalom érdekében foglalkozott ilyesmivel. Volt ezekben a szobrokban valami expresszív erő — mondja Almási. — A Vallatás című szobrának keze-lába csonka volt. Megdöbbentő hatást gyakoroltak például Reszler Ilona dinamikus lendületű munkái is, nagyon kifejezőek voltak, de a tudás hiányzott, mint a legtöbb kiállító műveiből. Együtt voltak az amatőrök és az akadémiára járó művésznövendékek. Ennek a kiállításnak egyik pozitívuma épp abban volt, hogy a művészet demokratizálódását szolgálta. Előre jelezte már, hogy a dolgozók tudását és alkotóképességét kell fejleszteni, amit ma is időszerű művelődési-társadalmi feladat. Nagy hatású volt Boschan György Tűzifák című képe is... Senkinek sem jutott eszébe hasábfákat festeni. Nem jutott eszünkbe, hogy tűzifa is lehet téma, vagy az asztal sarkán az ételmaradék. Nekünk inkább az ember volt a témánk minden bajával, nyomorúságával és küzdelmével. Ez nagyon megkülönböztette a mi témakörünket attól, amit a polgári lakásokban láttunk. A népieskedésre hajló életképek és csendéletek igyekeztek elhitetni a szemlélővel, hogy semmi baj sincs ezen a világon, amikor már küszöbönállott a háború.

A HÍD-MOZGALOMMAL A KÖZÖS SZEMLÉLET KÖTÖTT ÖSSZE BENNÜNKET. Nem tudtunk mi ezen kívülhelyezkedni, a művészetnek ezen a vonalon kellett futnia. A polgári és a baloldali írók sem akarták a helyzetet kiélezni, inkább minden haladó erőt meg kellett nyernünk. Lőrincz Péter, Laták István, Mayer Ottmár stb. munkásságára emlékszem... Laták verseiben kimondottan a baloldaliság érződött (nagyobb művészi igény nélkül). A képzőművészeti műveltség akkor nagyon távol esett attól, ami Nyugaton történt. A futurizmus, expresszionizmus, kubizmus hullámai már elsimulva jutottak el hozzánk. Az embernek az volt az érzése, hogy a közönség és a modern művészet közötti szakadék áthidalhatatlanul nagy. A munkásmozgalom révén közelebb álltam a témához, mint a művészeti kérdésekhez.

Almási Gábor alkotása

Így például a Zsákolók című szobra a nagyhasú gazdát ábrázolja, amint felsegíti egy rogyadozó munkásnak a vállára a nehéz zsákot. Ez a mű a szociális aránytalanságokat, a társadalmi teherviselést fejezi ki, „érzelmekre ható, példázó szándékú mű". Továbbá az Asszony gyermekével, Beethowen, Szegényasszony, mind a társadalmi valóságra hívták fel a figyelmet.

Hangya András szerepel a legjobban e kiállításon, neki volt a legnagyobb hatása, nemcsak ezen a tárlaton, hanem általában Vajdaságban. A régi művészi szemlélet fölbomlott, amikor Hangya mint munkásfestő megjelenik. Kiváló karakterérzékkel festette meg az élet elesettjeit, az emberábrázolást sohasem mellőzte. Legtöbb művel ő szerepelt a tárlaton: Kaszások, Menekülők, Utcarészlet, Anyám, Gond, Sárga ház, s több kiváló rajza is volt.

Nagy visszhangot keltett ez a kiállítás. Ez jelentette a jövő ígéretét, s ez volt az első talpköve egy születendő, új társadalom képzőművészeti életének. Almási figyelemre méltónak tartotta B. Szabó György alkotásait: Rakodás, A Tiszánál, Eső után, Piac egy bácskai kisvárosban, Palicsi reggel, Tanulmány (ez szerepelt a katalógus fedőlapján).

A mi közéletünkből a két háború között a nagy művészeti mozgalmak kívülrekedtek. Én ennek tulajdonítom, hogy olyan nagy sikere volt a naiv művészetnek, és ez indította el a különböző realista kísérleteket: fotórealizmus, újrealizmus, szuperrealizmus.

Almási 1938-ban még stílusbútorokat tervezett és faragott egy üzemben. „Ezen keresztül jutottam el a szobrászatig, de Szabadkán a szobrászatnak nem volt nagy hagyománya. A szobrászatnak Szabadkán ma sincs olyan termékeny talaja, mint a festészetnek.

A MOST MEGRENDEZETT EMLÉKKIÁLLÍTÁS ÜNNEPI JELLEGŰ, — mindegyik művésznek egy-egy egész terem kellene. Visszaemlékezve a megtett útra, a hozzájuk fűzött reményeket nem váltották be teljes egészükben, mert az élet a művészet mellett sok minden mást is követelt tőlünk. — De munkánk — mondja Almási — beépült egész társadalmi fejlődésünkbe és jó feltételeket teremtettünk a fiatalok számára. Ma többen pedagógként is működnek. Örvendetes, hogy az iskolákban a művészek iránti érdeklődés nemcsak a művészeti tantárgyak keretében, hanem azon felül is tapasztalható.

ÁCS József

MAGYAR SZÓ

SZABADKA

Gazdasági jelentőségű a csantavéri út építése

Az érdekközösség kilenchavi tevékenysége

— Az érdekelt munkaszervezetek közül csak a Zorka írta alá a pénzeszközök társításáról szóló önigazgatási megegyezést, pedig a csantavéri, illetve az új nitrogéngyárhoz vezető út az egész község szempontjából is jelentős vállalkozás, hiszen nemcsak az új létesítménnyel való összeköttetést biztosítja, hanem megrövidíti a távolságot Szabadka és Csantavér között és olcsóbbá teszi mind az áruszállítást mint pedig a személyforgalmat.

A fenti megállapítás tegnap délelőtt hangzott el az útügyi érdekközösség végrehajtó bizottságának megbeszélésén, amelyen a közösség háromnegyedévi tevékenységéről szóló jelentést értékelték. A csantavéri úttal kapcsolatban még megjegyezték, hogy szorgalmazni kell az említett dokumentum aláírását, amely a gazdaságosság követelménye mellett a község úthálózatának korszerűsítését is biztosítja.

Ugyancsak vita tárgyát képezte az úthálózat kiépítésének másik lehetősége, illetve a helyi közösségek és az útügyi érdekközösség együttműködése is. Előfordul, hogy egyik másik helyi közösség és polgárai nagyobb összeget is hajlandók társítani, hogy területükön aszfaltút épüljön, azonban az érdekközösség a maga részéről nem képes biztosítani a hozzájárulást. Ez részben annak a következménye, hogy az idén is folytatódik az E5-ös út palicsi szakaszának korszerűsítése, amely elsődleges fontosságú.

Az E5-ös út folyamatban levő munkálataira vonatkozó jelentés szerint azok a tervek megfelelően haladnak, annak ellenére is, hogy időközben nehézségek adódtak. Például a terv készítése idején senki sem tudta, hogy több mint egy kilométer hosszúságban eldugult és tönkrement a régi szennyvízcsatorna, amelyet most teljes egészében újjá kell építeni. De terven felüli vállalkozást képez a palicsi úti kerékpárút újjáépítése is, amely majd csak a jövő év folyamán készül el. Ugyancsak a jövő év folyamán korszerűsítik és bővítik a város más részein levő kerékpárút-hálózatot is, hogy így tehermentesítsék a gépkocsiforgalom lebonyolítását szolgáló utakat.

Szó volt arról is, hogy az érdekközösség rendelkezésére álló mintegy 82 millió dinárból jelentős összeget fordítanak a közlekedés biztonságát szolgáló berendezések — forgalmi lámpák, új jelzőtáblák és egyebek elhelyezésére és a meglevők karbantartására. Emellett a Palicsot övező leendő körút mintegy kétkilométeres szakasza is elkészült és ennek építését jövőre is folytatják.

A.

JEGYZET:

Sietünk, rohanunk...

Hatalmas fékcsikorgás, ágyúlövéshez hasonlító puffanás, ajtócsapódás majd éktelen szitkozódás, kiabálás... Akciófilmbe illő jelenet Szabadka nem éppen forgalmas utcáján. Egy teherkombi és egy személyautó „koccan" össze. Valóban csak összekoccantak, habár mint a fentiekből is kitűnik, ez az „összeérés" nem volt éppen csendes. Mindkét kocsi belapul egy kissé, személyi sérülés nincs, az anyagi kár azonban jelentős. A gépkocsivezetők a lehető leghatározottabb módon próbálják

A HÉT FILMJEIRŐL

HŐSÖK ÉS BALEKOK

NEM hinnénk, hogy a nézők elhiszik mindazt, amit a rendezők bemutatnak, sokkal inkább azt hisszük, hogy a krimiáradat a kutató szenvedélyt szabadította rá a közönségre s ma egy-egy izgalmas kalandfilm a keresztrejtvényt helyettesíti. Természetesen a krimi fontos „kelléke" a gátlástalan hös és a bandita. Vagy a seriff. Ezúttal a világ kifordul a sarkából, mert — kénytelenek vagyunk Burt Reynolds úrnak szurkolni — a kedves csirkefogó alaposan kibabrál a seriffel s teszi mindezt arcátlanul és szemtelenül, de jó hangulatban, s ezért állítjuk: nem hisszük el mindazt, ami a szemünk előtt lejátszódik. Nagyokat kacagunk és elfelejtünk mindent, habár a **SMOKI ÉS A BANDITA** a maga műfajában igen előkelő helyen áll. A mulatságos filmet — a Jadranban vetítik — Hal Hedheam rendezte. Szereplők: Burt Raynolds, Sally Field és Jerry Reed.

Van egy angol sorozat. Ez. amolyan „élmény-beszámoló". Ezúttal a gépkocsivezető teszi ugyanazt, amit előtte az ablakmosó, a popdalnok és a tehergépkocsivezető álarcában megtett. Kételenebbnél képtelenebb helyzetekben hol feltalálja magát, hol felÉjféli cowboyban, a Lenny című filmben és a Marathoni futóban felejthetetlen alakítást nyújtott. Hoffman ezúttal egy betörőt játszik, akit feltételesen szabadlábra helyeztek, de furcsa véletlen folytán — azzal a vádal, hogy kábítószerrel kereskedik — azonnal visszadugják a rács mögé. A „betörő" természetesen elhatározza, hogy fényt derít a titkokra és leleplezi azokat, akik minduntalan az életére törnek. A behozatali bűnügyi filmek többé-kevésbé sablonosak, de most nem ponyvát látunk, mert a szándék nemes s a feldolgozás sem szokványos. Éppen ezért — sajnos — a nagyközönség érdeklődésére nem számíthat. Ez a jó filmek sorsa.

A Munkás moziban ezen a héten két érdekes filmet tekinthetünk meg. **AZ ORVOSOK SZERETIK A MEZTELENEKET** — ez a címe annak az argentin produkciónak, amelyet négy napig pergetnek. Láttunk mind ez ideig francia, olasz, angol és német mezetlen szépségeket, most lássuk, hogy milyen nőket szállít nekünk a távoli Argentína. A mese? A revü primadonnája előadás közben eszméletét veszti s ilyenkor a nézőtéren orvos kerestetik. Az orvos helyett a kórház sofőrje jelentkezik és levetkőzteti a

Almási Gábor

szobrászmüvész kiállitása nyilt meg Szegeden
I.13-án.

Magyar Hirlap 1974/12/13

Almási Gábor

szabadkai szobrász kiállitása nyilt meg I.2o-án Szegeden.

Magyar Hirlap 1974/2o/6

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

Almási Gábor

1021 1972 NOV 25

Kiállítási krónika

SZABADKAIAK ÉS SZEGEDIEK ISMÉT EGYÜTT

A vásárhelyiek és zentaiak kapcsolatához hasonló a szegedi és a szabadkai képzőművészek barátsága. A szabadkai közös kiállítás anyaga most Szegeden látható és érdekes összehasonlításokra ad alkalmat a figyelmes nézőnek. Egyet mindenképpen érzékeltetnek a táblaképek: valamennyi szabadkai alkotó kitűnő rajzkészséggel rendelkezik, ha tőlünk idegen stílusban dolgoznak, az a hazájukban divatos nyugati irányzatok térhódításában leli magyarázatát. Igazi örömünk a két kiállító szobrász munkáiban telt: *Almási* Gábor *Figurája* vérbő alkotás, *Kalmár* Ferenc alumínium tömbjeiben — ha nem is tudott teljesen újat hozni — érzi az anyagot és újszerűségre törekvése érzékelhető. A keramikusok — I. *Jandric*, *Kalmár* Magda, *Togyerás* József és *Vékony* Lajos önálló kiállítását szívesen látnánk a megyében.

A szabadkai kiállítók mellett a szegediek is méltó anyaggal szerepelnek a II. közös tárlaton.

MAI MAGYAR RAJZMŰVÉSZET

Jó néhány éve annak, hogy megrendezték a fővárosban az országos grafikai kiállítást, ami alapjául szolgált a Képzőművészeti Alap Kiadóvállalatnak a *Mai magyar rajzművészet* című kiadvány megjelentetésére. Az album fogadtatása eléggé lanyha volt — talán ez is indította arra a kiadó szervet, hogy a kötetben közölt reprodukciók eredeti alkotásaiból vándorkiállítást szervezzen és azt az ország nagyobb városaiban bemutassa. A kiállítás Miskolc után Szegeden látható.

A magyar rajzművészet mindig korszerű volt, mozgékonysága révén idomult a különböző áramlatokhoz, irányzatokhoz. Széles skálán mozog ma is — ezt a vándorkiállítás anyaga bizonyítja. A ma grafikusai közül alig hiányzik valakinek is alkotása erről a tárlatról. aki tehát megtekinti, képet alkothat témakörükről, tájékozódásukról, irányzatokhoz kötődöttségükről és világlátásukról. És hogy egy-két mű eredetiben megkapóbb, azon ne csodálkozzék senki. Például *Rozanits* Tibor rézkarcának (Gólyák) sok részletszépsége itt tárul fel, akárcsak *Kondor* Lajos szellemes Diderot-illusztrációjáé. *Szász* Endre Gauguinjét, *Barczi* Pál Búcsúzkodását, *Szántó* Piroska Forgó karalábéját, *Csohány* Kálmán, *Rékassy* Csaba, *Czinke* Ferenc népi ihletésű lapjait szívesen szemléli a tárlatlátogató.

Ha teljes képet nem is, de megközelítőt nyújt a magyar rajzművészetről a szegedi kiállítás.

mál Tsz

pénzt. Máskor teherautónyi ládát akartak elvinni a tszből minden kiutalás, bizonylatozás nélkül. A baromfi eladásánál olyan rendszer alakult ki, hogy darabra és nem súlyra adták a jószágot a tagoknak. Előfordult, hogy egymillió forint fölé rúgott a tagok elszámolatlan kintlevősége. Tíz-húszezer forintokat vettek föl utólagos rendezésre. Az viszont már a közös gazdálkodás eredményességéről adott hamis képet, hogy termelési kiadásként számoltak el egyéb költségeket...

Biztató tervek

Az elnök és az új vezetőség számolt azzal, hogy az érdeklődés reflektorfényébe kerül a tsz a szanálás után. Ebben nem is tévedtek, mert *a környék gazdatársadalma jelenleg is nagy figyelemmel kíséri, hogy miként élnek az állam segítségével, hogyan használják fel a pénzügyi támogatást?* Ha jól zárják az évet, akkor lábra kelhet olyan felfogás, hogy „könnyű volt ezt megtenni, a szanálási támogatással", ha továbbra sem birkóznak meg a termelési feladatokkal, ezt jegyezhetik meg: lám-lám, az új vezetés sem segített a visszaszerezni. A vezetőség azonban számít a tagság messzemenő támogatására, megértésére, és most közvetlenül arról van szó, hogy az összefogással stabilizálódjék a termelés, rendeződjék a pénzügyi helyzet, és mind a tagság, mind az államháztartás megkapja a maga részét a közös gazdálkodás eredményéről.

Biztatóak a vezetés tervei, a termelés továbbfejlesztésére. Ismét profilba veszik — kezdetként csak 50—60 hektáron — a zöldségtermesztést. Jövőre üzembe helyezik Dónáton a 416 hektáros öntözőtelepet, ahol a nagy hozamú ipari és kertészeti növények kapnak helyet. Itt lesz többek között a cukorrépa-termelés bázisa. Áttér a gazdaság az anyagi ösztönzésen alapuló termelésre, önálló, ellenőrizhető termelési programot kapnak a gazdasági egységek, és a tényleges produktumhoz mérik a személyes részesedést.

Küzdelmes időszak a mostani a Termál Tsz-ben, mert könnyebb lerombolni egy házat, mint felépíteni, de mindig az építőké a dicsőség. Hogy mennyiben koronázza siker az erőfeszítéseket, még nem lehet világosan látni, de a vezetés az esztendő eredményei alapján bízik a 220 millió forintos árbevételi terv teljesítésében, s ha nem lesz sem veszteség, sem nyereség, már akkor is

Almási Gábor

"K. J. portréja" repr.

Szabadkai és szegedi képzőművészet I.
Pörös Ziállítása, 1970
Szeged, Móra F. Múzeum Képtára

ALMÁSI Gábor

BARANOVSZKY Edit: Szobrokkal teli kertek. [beszélgetés].
= Uj Magyarország, 1993. okt 16. 17. ill.

Almási Gábor:

Szobor

Uj Symposion 1969/48-49 29. old

Almási Gábor:

Szobor

Uj Symposion 1969/48-49 19.old

Almási Gábor, szobrász

Szabadkai szobrászművész. Szegeden nyílott meg kiállítása.

–: Szabadkai művész kiállítása

7.

Népszabadság, Bp. 1974. jan. 22.

Almási Gábor

szabadkai szobrászművész

Szállítása nyílt jannás

20-án Szegeden

Magyar Nemzet 1979 jannás 22

4. old.

Almási Gábor yobrdy

ALMÁSI GÁBOR szobrászművész, 1911. június 13-án született Kanizsán. A fafaragás fogásait mesterétől sajátította el, mégis mint autodidakta festő jelentkezik, először 1934-ben az újvidéki amatőrök kiállításán. Később a festéssel és rajzolással csak mellékesen foglalkozik, a faragás és a mintázás felé vonzódik. Szabadkán 1936-ban állít ki Szilágyi Lászlóval, de igazán csak 1938-ban a Népkörben megrendezett képzőművészeti kiállításon figyelnek föl rá, ahol a dolgozó embereket ábrázoló figuráival és portréival tűnik ki.

Először Oláh Sándor műtermében tanult, a háború után a figurális tanfolyam résztvevője, majd beíratkozik a belgrádi akadémiára, Lojze Dolinar osztályába. Tanulmányait 1953-ban fejezi be.

Realista portréi és kompozíciói mellett elvontabb szobrászati élményt kifejező fafaragásai Vajdaság szobrászművészetét új elemekkel gazdagították. Később, mint a terakotta hivatott mestere mutatkozott be és ezekkel a kisméretű alkotásaival nagy sikert aratott.

Szabadka és Vajdaság emlékművekben és nyílt tereken felállított szoborművek tekintetében nagyon elmaradott terület. Ezért mindössze három alkotása áll Padej, Miloševo és Szabadka terein. Önálló kiállítást Szabadkán, Szegeden, Zentán, Kanizsán és más városokban rendezett. Számos együttes kiállítás résztvevője.

Gajdos Tibor: Képzőművészeti élet Szabadkán, a két világháború között

A szerző kiadása, 1977. Szabadka

Gazdag termésének java a szabadkai Zenedében, a szabadkai Városi Múzeum galériájában, iskolákban és magángyűjteményekben található.

Irodalom: B. Duranci: Képzőművészeti alkotások Subotica 1945—1970 (katalógus). — Gajdos Tibor: Szobrászsors itt és most; Üzenet, 1974. 7—8. — 40 év portréi (katalógus). — Csapó Sándor: Négy fiatal festő és szobrász kiállítása Szuboticán; Napló, 1936. VI. 26. — Szántó A.: Ifjú művészek kiállítása; Híd, 1938. X.

Almási Gábor

szobor-fotó

Ly. Symposion, 48-49. szám, 19.o.

Almási Gábor

Szobor - fotó

Új Symposion, 48-49. szám, 29.o.

ALMÁSI Gábor arcképei

Külön kell megemlítenünk Kokoschkát, aki Kékruhás nő című festményét egy direkt erre az alkalomra készített ruhabáburól festette. „Mivel élő ember társaságát el nem viselem, az egyedüllét pedig gyakran kétségbeesésbe kerget — írja a bábut készítő nőnek —, ismételten kérem, fordítsa minden képzelőtehetségét, minden fogékonyságát kísérteties társamra, akit nekem készít. Leheljen bele annyi életet, hogy egyetlen porcikája se maradjon, amely érzést ne sugározna . . ."

Herbert Read így ír Kokoschka e híres festményéről:

„. . . Kokoschka . . . saját bevallása szerint . . . nem kevesebb mint 160 előzetes vázlatot készített a képhez; közvetlen háborús élményei kiváltotta embergyűlöletében olyan eszményi alakot igyekezett magának teremteni, aki mentes minden emberi szenvedélytől és gyarlóságtól, és akivel nem-földi magányban élni tudna. Miközben azonban lefestette az élettelen bábut, és ezzel lerótta adósságát a világtól eltávolodott magányos csendnek, színei olyan intenzív elevenséget sugalltak, hogy jogosan mondhatjuk: a modell ugyan élettelen volt, de a kép él . . ."

Nálunk a korán elhunyt, különben sírásóként dolgozó, Milan Popović bábui és Miljenko Stančić enyhén borzongó kaucsukbabái után Dado, Veličković, Benes és Mauritz (hogy csak néhány példát említsek) a rút nagy ekszperimentumát, viviszekcióját hajtják végre a gyerekkor, a tiszta játék e rózsaszín szimbólumain . . .

Zsáki mind a 13 nagy formátumú képén babával, babafejekkel találkozunk. Üres, rózsaszín babát fest, pasztásan, már-már szoborszerűen modellálva. Neki nincs szüksége a rút ellenpontjára. Ő, mint egy akadémiai modell pamlagjára, drapériát dob babái mellé a végtelen térbe. Autentikusságát abban kell keresnünk, amiben különbözik, az pedig: a súly, az anyagszerűség és az űr ellentéte valahol a patkány és az angyal között . . .

Véleményem szerint, Zsákinak még inkább babáira kell koncentrálni, teljesen mellőzve, kirekesztve minden utalást: maradjanak csak óriási, súlyos babái, s a drapéria . . .

ALMÁSI GÁBOR GIPSZPORTRÉI*

Almási Gábor Baranyi Károly és Tóth József monumentális portréakarásai, sokat ígérő kezdetei után, szorgalmas munkával, majdhogynem semmisnek mondható rendeléseknek köszönve, egy egész erdővel, szobor-, pontosabban portré- és mellszobor-erdővel dúsította plasztikailag üresnek vagy legalábbis ritkának nevezhető terünket, világunkat. De ez az erdő, fontos megjegyeznünk, sajnos csak gipsz-erdő. Igen, művészünk, akitől kevesebben ismerik jobban a fa anyagát (elég megemlítenünk Pásztorát, amelyen akárha egy acél-szu serénykedett volna), egész életében

* Elhangzott Kanizsán, 1977. szeptember 13-án, a művész tárlatának megnyitóján.

hogy húst csináljon belőle önöknek; ő sajtot csinál a téridőből, legyenek ugyanis meggyőződve, hogy S. D. híres puha órái nem mások, mint a tér és idő lágy, hóbortos, magányos, paranoia-kritikus camembert-jei."

Ilyen fontos metaforája az égő zsiráf, a fiókos nő is (egy fiókos angyal a tárlaton is szerepel).

A belgrádi anyag legjobb képei szintén e képlékenység jegyében fogantak. Egy végtelenné folyt, a végtelenben aláducolt, zöld koponya (Holbein misztikus koponyájának modern, egyenrangú párja), valamint az egymást harapó lepényhal-arcok.

A konkrét táj mint álom.

A puhaság, a mediterrán délibáb mint forma.

Jó nagy művészek tű- és festék-nyomait szaglászni, mondjuk a tárlatról távozva, jó, hiszen már egészen elszoktunk tőle — bár azt is hozzá kell tennünk, hogy a kis nemzetek művészei között is sok ilyen briliáns rajzolóval találkoztunk, ám őket nem találta szíven a publicitás nyomdafestékbe mártott nyila...

Bevezetőnkben egy fényképészt idéztünk, befejezésül most forduljunk nagy ifjúkori barátjához, Lorcához, ő írja Óda Salvador Dalihoz című versében:

Ó, Salvador Dali, te olajzöld beszédű!
. . .
azt dicsérem, hogy vágyad a korlátolt öröklét.

Higiénikus lelkeddel új márványokon élsz te.

SÚLYOS BABÁK

Zsáki István nevét még a Csurgói Művésztelep hőskorában tanultuk meg (Bíróéval, Törökével, Torokéval), s ahogy most újvidéki tárlatáról szólunk, abban nagy része van e művésztelephez kötődő emlékeinek is.

Zsáki 1942-ben született Topolyán. A prištinai tanárképző főiskola képzőművészeti szakán szerzett oklevelet.

Egyetlen motívuma: a játékbaba.

A bábu és a baba fontos szerepet játszik a festészetben már Bosch óta. Nála lesz az emberi figura egy rejtélyekkel zsúfolt, vékony héjú bábúvá, vagy úgy is mondhatnánk, nála lesz a látszat kéreggé... Az olasz metafizikus festőknél aztán hirtelen kiürülnek a figurák, üres bábuvá lesz az ember, az üresség mint végtelen belső tér jelenik meg. A szürrealisták, akik tán legjobban szerették a bábukat, babákat, ismét telezsúfolják őket...

Zsáki István olaj- és pasztellképei a Vajdasági Képzőművészek Egyesületének képtárában.

gipsszel dolgozott, gipszre ítéltetett, erre a különös anyagra, a provincia márványára — melyet, különben, Goethe, és hát Kosztolányi is, olyannyira szeretett. Ha Baranyi induló életét márványért küzdő életnek nevezte egyik kritikusa, akkor Almási életét nyugodtan nevezhetjük: márványért-fémért hiába küzdő életnek.

Portréit vizsgálva egy egységes opusról kell szólnunk (a 35-ös Gorkijtól a 73-as Petőfiig és a plakettekig), noha a művek legnagyobb hányada — fontos pszichologizáló részleteredményekkel és jelentős pedagógiai hatással (ugyanis egy pillanatra sem szabad megfeledkeznünk zeneiskolai pinakotékájáról, valamint Petőfijének és József Attilájának népszerűségéről) — a romantikus zseni- és nagyságfogalom jegyében született.

Persze, ha most egy pillantást vetnénk a költészetre, azonnal látnánk, hogy pl. az egész Liszt- és Chopin-irodalom szintén e romantikus felfogás jegyében született, egészen Gottfried Benn és Enzensberger Chopin-verséig, vagy Rónay György Liszt-költeményéig. Ugyanis, a probléma nem az, hogy eltüntessük, szétverjük e gipsz-titánokat, hanem az, hogy a mi világunkkal, kérdéseinkkel érezzük őket...

Muszongszkijt, Lisztet, Paganinit, Shakespearet, Kosztolányit, valamint Petőfit emelném ki, és Ács József 75-ben írt kritikájára hivatkoznék, melyben fontos megállapításokat találunk Almási munkáját (pl. Kosztolányijának lágy impresszionizmusa; zeneszerzőinek klasszicista és romantikus kettőssége) és egész portré-opusát illetően. („Jelentős művészi és művelődéstörténeti értékek ezek a szobrok Vajdaság művészetében. Mondhatjuk, hogy az emberiség nagyjairól saját szobrászatunk van.")

Közben, olykor-olykor egy-egy kortársát is megmintázza (Oláh, Mayer Ottmár, Kubát, Sáfrány, Karlavaris), és ezeken a munkákon már ott sejlik valami belső áramlás, fény, pszichológiai csomósodás, rejtőzködő készülődés.

Oláh szikársága külön írást érdemelne; Kubát arca teljes történetét sugározza a festegető és hegedűket gyűjtő robusztus kútásónak, ennek a vajdasági Bram Van Veldenek; Sáfrány ravaszan zárt labda-koponyája szerencsés találat; Karlavaris Cupido-feje pedig Almásitól szokatlan vidámságot áraszt... E néhány munka új megvilágításban mutatja a nagyok egy részét is. Mégis, érezzük, valami még mindig köti mesterünket, valami még mindig hiányzik. A portrékon nem érezzük, nem találjuk azt a merészséget, amelyet egy-egy figurális vagy stilizált kompozícióján.

Spiráljaira, üres formáira és elsősorban vitorlásaira, ezekre a homorúvá harapdált fa-tobozokra gondolok, amelyek nagy és tiszta korszerű plasztikai eredmények voltak, jóllehet mindössze néhány darabról van szó, mivel ezen a területen még az a „majdnem semmisnek" mondott

megrendelés is elmaradt. Pedig hát, milyen szépen csavarodnának e női idomok és milyen szépen dagadnának e vitorlák Palicson például. Természetesen, a szülőváros, Kanizsa téglagyárának bejáratánál és udvarán is el tudnék képzelni Almási-szobrokat...

És akkor, hirtelen és váratlanul — hála az Írótáborral fenntartott kapcsolatának — Almási Gábor egy radikális lépésre szánja el magát: szembefordul kortársaival. És e szembefordulás — mint katalógusszövegemben véltem — már-már felér egy új plasztikai nyelvvel, formával, világgal. Most látni csak, mindig is mennyire jelen volt, mindig is velünk lélegzett és a mi dilemáinkat élte, mindig is minket lesett a romantikus titánok maszkja mögül e szerény, felettébb serény mesterember, akiben — minden jel szerint — korszerű, háború utáni művészetünk, irodalmunk végre megkapja méltó szobrászát.

Stilizált, karikaturisztikus portrékról van szó. E zömében 77-ben készült sorozattal ismerkedve Baranyi 25-ös Pirandello- és Paszejka Kóciplakettjére, Ferenczy Béni művészérem-sorozatára, Borsos Vivaldi-érmére, Manzu néhány reliefjére és Radauš Panopticum croaticumjára gondolunk — valahol a sztélé, a dombormű és a plakett tájékán keresve mind eredetibbnek ígérkező formáját, mely idővel végső anyagát és színét is meg fogja találni, meg, hiszen már a Manojlović és Majtényi-reliefek óta is mennyit változott. És, merjük remélni, még radikálisabb változással, fordulatokkal jut el az életmű különböző tapasztalatainak, eredményeinek olyannyira szükséges és aktuális szintéziséhez.

Mert vállalnia kell Almásinak művészetünk kalandját, kockázatát — sokszor szemben a kispolgárság patikai görögségével, buta büsztjeivel is. Arcunk karikatúra-kapuján be kell lépnie a művekbe és meg kell találnia, ahogy „a hegedűs romantikusáét", Paganinijét egykor megtalálta: korunk már az ellen-pózon is túl levő pózát, testtartását, tehát korunk testét és korunk tartását. Lehetségeink maximumát kell keresnie, arcunk gödreit, rontásait, katedrálisát, utópiáját — mert ő látja ezt, mert ő tudja ezt, mert őneki mernie kell ezt!

Hogy e merész lépés, radikális váltás mivé lesz, az tőlünk is függ, attól is többek között, hogy mi lesz e plakettek sorsa — az Írószövetség, a Forum és Kanizsa pl. meg tudja-e vásárolni, ösztönözni tudja-e arra, hogy ez a korával és kortársaival való szembefordulás valódi formává teljesedjen.

A legújabb anyagból Petrik, Fehér Ferenc és Danyi plakettjét emelném ki.

Befejezésül, hogy éreztessem szobrászunk érintését, mert egy szobrásznál mindig ez a legfontosabb, egy a napokban hozzám írt levelére hivatkoznék, melyben (többek között Naum Gabot, Pevsner és Moor nevét is említi, kicsit kiigazítva-ellenpontozva katalógusi listámat) a szobrá-

szatról és a kritikáról elmélkedve, váratlanul megjegyzi: „sokszor többet ér a sima bölcsesség". Igen, ez a jelző itt abszolút plasztikai és egy teljes ars poeticát reveláló, mert hát mi más is pl. Roden és Brancusi munkásságának legnagyobb hányada, mint sima bölcsesség?!

TOLNAI Ottó

TÁJÉKOZÓDÁS

AZ ÚJ ÁRAMLATOK ELŐRETÖRÉSE

A jugoszláv képzőművészet 5. Belgrádi Triennáléja

Hétéves szüneteltetés után rendezték meg Belgrádban a jugoszláv képzőművészet legnagyobb szemléjét. Hogy ártott-e vagy sem ez a kényszerű kihagyás, első pillanatra nehéz eldönteni. Míg a 4. triennálén 143 alkotó szerepelt, ezúttal hússzal kevesebben állítottak ki. Ha tekintetbe vesszük, hogy az idén jóval több teret szenteltek az új médiumoknak (fotó, dia, film, video) és a konceptuális művészetnek (összesen 19 alkotóval), akkor nyilvánvalóvá válik, hogy miért esett ki a válogatásból az idősebb nemzedék néhány olyan markáns és jelentős egyénisége, akik a hagyományos kifejezőeszközöket alkalmazzák (pl. Tabaković, Konjović, Čelebonović, Tartaglia). A szervezők a jugoszláv képzőművészetnek a nemzetközi folyamatokkal párhuzamos és egyidejű áramlásait kívánták bemutatni, ami eleve bizonyos kötöttségekkel járt.

A tárlaton szereplő 211 alkotást a szervezők tíz tematikai egységbe sorolták be, melyek a jugoszláv képzőművészet gazdag és sokrétű anyagában való könnyebb kritikai eligazodást voltak hivatottak elősegíteni. Hogy ez mégsem sikerült teljesen, annak az az egyszerű magyarázata, hogy számos alkotás — nyelvi elemeinek összetettsége, szintetikus volta miatt — egyszerre több csoportba is besorolható (pl. Kauzlarić, M. Popović vagy az új médiumok egy-két képviselője). A szakemberek majdnem egyöntetű megállapítása, hogy a primáris, elementáris és folyamatbeli festészet mindössze négy alkotóval meglehetősen erőltetetten hatott a rendezvényen. Már szinte természetes, hogy mindegyik triennálén akad egy tematikai egység, melynek létét meg lehet kérdőjelezni. A 4. triennálén a konkrét költészet és a komputerművészet töltötte be ezt a funkciót.

Mivel a hangsúly ezúttal az új kifejezőeszközökre és a konceptuális művészetre esett, s ennek a koncepciónak az érvényesítése sok értékes alkotást kiszorított a kiállítótermekből — az idei triennálé a Cvijeta

Zuzorić Műcsarnokban és a Modern Művészetek Múzeumának Szalonjában került megrendezésre —, a tájékozottabb szemlélő kissé csalódva vette tudomásul, hogy az alkotások nagy része az 1970 és 1977 közötti időszakban már több külföldi és hazai tárlaton szerepelt. Bármennyire is az időszerűség vezérelte a szervezőket, amikor a rendezvény koncepcióját kellett kialakítani, ez az időszerűség az egyes művek szintjén már kevésbé tudott visszatükröződni, akár a legújabb, akár a hagyományos kifejezési eszközök esetében. Így a triennálénak a Modern Művészetek Múzeumának Szalonjában elhelyezett része inkább csak emlékeztetett bennünket azokra a kísérletekre, melyek közvetlenül a 4. triennále után országunkban is hatványozott erővel igyekeztek megingatni a hagyományos, intézményesített vagy reprezentatív művészet értékeit és pozícióit. Ez a nemzetközi szempontból is csak részben sikerült frontális próbálkozás a triennálén „a művészeti tárgy anyagtalanítása" címen szerepelt. A konceptuális művészet jugoszláviai pályája azonos a kortárs törekvésekével, s osztozik azoknak sorsában. Igaz, nálunk nincs művészeti piac, mint az USA-ban vagy a fejlett európai országokban, amely a konceptuális művészet darabjait is felemészthetné, a képtárak, galériák és egyéb kiállítói tevékenységet folytató intézmények azonban nálunk is rövid időn belül „múzeumi kellékké" minősítették a létükre nézve eleinte oly veszélyes ellenművészetet. Mivel a konceptuális művészet nem tudta felbomlasztani a művelődés merev struktúráit, a társadalmi küldetéséről szőtt ábrándok is gyorsan szétfoszlottak. Ma már fejletlenebb formáit is az a veszély fenyegeti, hogy közönséges stílussá, standardizált nyelvi kifejezésekké válnak, s ugyanolyan elkerülhetetlen kellékei lesznek a reprezentatív tárlatoknak — amilyen a triennále is —, mint például az új figuráció vagy az absztrakció. A triennáléra való erőteljes betörést valójában negatív tényként kell elkönyvelni, mert az az eredeti eszme konvencionalizálását és intézményesítését jelenti.

Már a 4. triennálén sejteni lehetett ennek a radikálisan másmilyen művészeti illetve ellenművészeti gyakorlatnak a feltörését, pedig akkor még csak az OHO csoport munkáit mutatták be. Az OHO csoport 1971-es felbomlása előtt vagy után keletkezett Bosch+Bosch, Tihomir Simčić, Ǝ KOD, Crveni peristil, A_3 és 143 csoportok tevékenységét a művészet fogalmának és természetének vizsgálata, új anyagok bevonása, majd az anyagi elemek teljes elvetése jellemezte. Az időközben megszűnt alkotói közösségek továbbra is aktív egyéniségei vagy a még meglevők legkiemelkedőbb képviselői adták meg az idei triennále konceptuális részének a jellegét. Trbuljak *A galériákról* című tervezete az alkotói státus értékeltolódásait vizsgálta a nyugati művészeti piac szereplőinek tükrében. 1973—74 folyamán Trbuljak több tekintélyes párizsi galériához fordult írásos kérvénnyel, melyekben mint névtelen szerző kiállítási terminust kért. Az eredmény mind a tizenkét esetben negatív volt. Egy évre rá megismételte az akciót, de akkor már teljes nevén mutatkozott be, kér-

ALMÁSI Gáborné

RÚL 1. 322-323.

ríves nyílású
épcső vezet a
lali sarkában,
zamatáiban a
ere se felirat
rdásan tagolt
l jobbra a vár
kút aknája
rnával, mely
zékbe nyílik.
ton kapuerőd
n elhelyezve.
ázad.

AL MÁSI Gábor szobrai

KRÓNIKA

A JUGOSZLÁV ENCIKLOPÉDIA MAGYAR NYELVEN — Újvidéken, november 12-én került sor jelentős társadalmi-politikai és művelődési dolgozók jelenlétében a Jugoszláv Enciklopédia magyar nyelvű kiadása első kötetének bemutatójára. Az ünnepségen többek között felszólalt Rudi Sova, Vajdaság Képviselőházának elnöke, aki elmondta, hogy: „nemcsak a jugoszláviai magyar nemzetiség életében számít jelentős eseménynek a kiadvány megjelenése, hanem egész közösségünknek, hiszen a magyar kiadás új minőséget jelent a testvériség és egység elmélyítésében és a nemzetek, valamint a nemzetiségek jobb megismerésében" —, valamint a Miroslav Krleža Jugoszláv Lexikográfiai Intézet főmunkatársai. Tomislav Ketig, az Enciklopédia vajdasági szerkesztőségének főszerkesztője a magyar nyelvű kiadás körülményeit ismertette: „A Jugoszláv Enciklopédia magyar nyelvű kiadásának első kötetében — mondta — első ízben fordulnak elő olyan terjedelmes szócikkek, mint például az alábbiak: ábécéskönyv (bukvár), adó, aranyműveség, állami ünnep, állami kölcsönök, és adósságok, állatorvos, ásványtan, és kőzettan, barlangtan, bélyeggyűjtés, birkózás; továbbá olyan szintén terjedelmes, de egyben kivételesen jelentős szócikkek is, mint például az alábbiak: adó és adórendszer, ár és árrendszer, Adriai-tenger, általános honvédelem. Mindezek a szócikkek kimerítő szakmai és társadalmi hitelesítésen estek át, és egyhangúlag elfogadták őket, ez pedig azt jelenti, hogy ezekben a kérdésekben országos szintű tudományos egyetértés alakult ki. Véleményem szerint nem szükséges külön hangsúlyozni, milyen jelentős ez a szócikkek megbízhatósága szempontjából, szem előtt tartva azt a körülményt, hogy a központi szerkesztőség gyakran olyan helyzetbe kerül, hogy állást foglalva egy-egy szócikk mellett egyidejűleg egységesen kiáll azon jelenségek és fogalmak bíráló értékeléséért is, amelyekkel kapcsolatban a közéletben még jelentős véleménykülönbségek merülnek fel."

A Jugoszláv Enciklopédia magyar nyelvű kiadását tízkötetesre tervezik. Az első kötet (A-Boc) több mint ezer címszót tartalmaz, s köztük számos olyant, amely Vajdaság művelődési életének megismeréséhez különösen fontos.

Az Enciklopédia bemutatója után megnyílt a Jugoszlávia területén megjelenő enciklopédiák és lexikonok 500 éve című kiállítás is.

80 ÉVE SZÜLETETT JOVAN POPOVIĆ — Jovan Popović író és forradalmár születésének nyolcvanadik évfordulóját számos rendezvénnyel ünneplik Vajdaság-szerte. A rendezvénysorozat jelentős állomása volt a kikindai megemlékezés, majd a Vajdasági Népfelszabadító Mozgalom Sajtómúzeumában megtartott emlékezés. Ćira Šovljanski egykori szűcsmester házában nyomtatták ki 1942. november 15-én a Slobodna Vojvodina (a mai Dnevnik) első számát, amelynek alapítói között volt dr. Nikola Petrović, Jovan Popović, Svetozar Marković-Toza és Branko Bajić. Az ünnepségen dr. Nikola Petrović akadémikus Jovan Popo-

vić életéről és szerkesztői munkájáról beszélt, s az igen nehéz körülmények között megjelenő Slobodna Vojvodina szerepét és jelentőségét méltatta.

KOSZTOLÁNYI-SZOBOR SZABADKÁN — Születésének századik évfordulója alkalmából november 23-án a költő szülővárosában Szabadkán, az egykori gimnázium előtti parkban jeles társadalmi-politikai tisztségviselők és művelődési életünk kiemelkedő személyiségei jelenlétében leleplezték Kosztolányi Dezső mellszobrát, Almási Gábor alkotását.

DÍJAK, ELISMERÉSEK — A Szenteleky-napok Tanácsa által kinevezett bírálóbizottság (Szeli István elnök, Sava Babić, Bordás Győző, Németh István és Toldi Éva) az 1985. évi Szenteleky Irodalmi Díjat Fehér Ferencnek, a Bazsalikom Műfordítói Díjat pedig Aleksandar Tišmának ítélte oda.

A FORUM KÖNYVKIADÓ ÚJ KIADVÁNYAI

Josip Broz Tito összegyűjtött művei XVIII.
Josip Broz Tito összegyűjtött művei XIX.
Edvard Kardelj: A szabad munkatársítás *(tanulmány)*
Juhász Erzsébet: Működvelők *(regény)*
Burány Nándor: Cserbenhagyott *(regény)*
Gion Nándor: Az angyali vigasság *(novellák)*
Németh István: Hegyomlás *(novellák)*
Borbély János: Aranyhegyek birodalma *(műfordítások a mai jugoszláv prózából)*
Paszkal Gilevszki: A dal élete *(versek)*
Slavco Almajan: A nyolcszögletű tojás *(versek)*
Pal'o Bohuš: Összegező *(válogatott versek)*
Gerold László: Színházesszék
Szekeres László: A hunok és Attila *(tanulmány)*
Hódi Sándor: Illúziók nélkül *(tanulmányok)*
Göncz Lajos: A kétnyelvűség pszichológiája *(tanulmány)*
Madarász Ferenc: Gyere velem óvodába!
Pálinkás József: Csantavér népoktatása
Cornelius Ryan: A leghosszabb nap *(regény)*
A JKSZ KB 19. ülése
A JKSZ KB 20. ülése

Almási Gábor szobrán

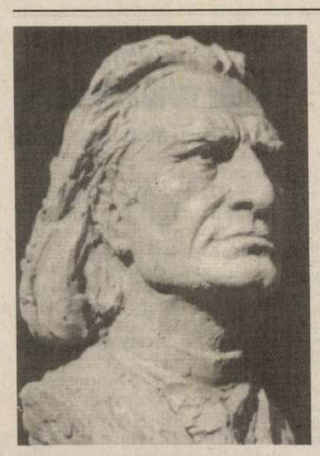

Liszt Ferenc

Ady Endre

Paganini

Látogatás Almási Gábor szabadkai szobrászművésznél

Petrik Pál (karikatúra)

Szobrokkal teli kertek

A házhoz tartozó kis kertben „hajnalszavú szobrok" köszöntik a látogatót. *Almási Gábor* – a „csendes nagyságban" élő művész, ki túl van a 80. életévén – dédelgetett álma: a szobrokkal teli kertek. A fáskamrányi műteremben a legjobb akarat mellett sem lehet még csak a látszatát sem kelteni a rendnek. A szemlélődés pedig – a művész tárlatvezetésével – csak akrobatikus tehetséggel kivitelezhető. Méltóság ebben a méltatlanságban, hogy az alkotó precizitásának, gondosságának jóvoltából dokumentálva állnak művei. Számozott kartonlapokra ragasztott fotók, a szobrokról időrendi sorrendben, a kiállítások idejével – újságcikkek csatolásával – feltüntetve. Különféle eljárással készült egyedi, mesteri rajzok: bútorterv, tanulmány, karikatúra, kompozíció, figurális rajzok... letűnt évtizedek. Maga a művész – átmentett világa. Akvarellek, festészeti kísérletezések: termékeny, sokrétű alkotó. Almási Gábor mégis elégedetlen az eredménnyel. – A hétmérföldes csizmát még az akadémiai évek idején levetették velünk – mondja.

– Több mint egy évtized telt el a Szobortalan tájról jöttem című önéletírásának megjelentetése és az első retrospektív kiállításának (1982) megrendezése óta. 1987-ben – egy év késéssel – került sor az ötvenéves alkotó munkásságát bemutató kiállításra. *A már beérkezett, de még alkotni vágyó művész milyen sikerekre számít mindezek után?* – kérdezem.

– Továbbra is a próbálkozások... eljutni a megoldásig. A kitűzött cél egy sakkfeladványhoz hasonlítható agymunka, rengeteg izgalmas variációval, lépéssel – a mattig.

– *Lokálpatriotizmusára vall egykori kijelentése: Nem tudom, mi kötött ide, ez alá a szobrot nem igénylő égbolt alá, de vállaltam...*

– Talán a terrakotta figuráim – amelyekben a föld, a gyermekkori élmények, a tanyavilág kelnek életre – az egyik válaszom...

– *Tehát ezek az alkotások, munkák csak itt születhettek meg?*

– Nem, szó sincs róla. Megszülethettek volna bárhol a világon... Egy biztos: nem a nagy megrendelések kötöttek ide, de itt szeretném a kerteket szobrokkal benépesíteni.

– *Mibe és hova zárja, hogyan menti meg a szökő időt?*

– A szobrász fokozottabban érzi veszni az időt, mint más társművészetbeliek. Különösen érvényes ez az analitikus, elemező művészre, mint jómagam, mert a módszer sok időt felőröl. Végül is a munkában, a műben konzerválódik az idő, ameddig az anyag állja.

– *Csak a természetes vagy a siettetett múlandóság veszélyére gondol?*

– A márványt is kikezdi az idő, bár az a véleményem, hogy a műalkotásokba zárt időt az ember semmisíti meg a legnagyobb mértékben, aki – a történelem is bizonyítja – kedvét leli a rombolásban. Gondoljunk csak az antik görög szobrászatra, a nagy humánus mesterre, Pheidiaszra... Mi maradt fenn azokból az időkből, azokból az alkotásokból? Eredeti alig-alig, néhány mű másolata... Nem tudni, néhány évtized múlva lesz-e Almási-szobor.

– *Nagy László sorait: „Nekem a jelenkor nem puha fészek, Más lesz az élet..." miként fordítaná át a saját tapasztalatára?*

– Mi, emberek – nem dicséről szó – tüskések vagyunk, nekünk nem jár puha fészek. A kort, amelyben élünk, mi teszszük tüskéssé...

– *Abban az érzelemszegénységben, amiben élünk hogyan találja meg magát?*

– A választ inkább a lírai költőre bízom. Bennem is van líra, de szkepticizmussal beárnyékolt.

– *Keserű pillanataiban mit szokott mondani?*

– Magamban keresem mindig a hibát. Ha munka – a kétség nem azonos a kétségbeeséssel. Újra és újra kezdem, az anyag bírja. Vég nélküli küzdelem ez. Egyre inkább foglalkoztat a nagy kozmosz, amelyben hatalmas erő mutatkozik.

– *Az energia örök gyönyörűség. Mennyi maradt ebből a gyönyörűségből?*

– Rengeteg energiát veszítettem azzal, hogy munkám során mindent kézzel végeztem. De a gépi beavatkozást lélektelennek éreztem és érzem ma is. A kézi erővel végzett munka szerveseben ösztönzi a szellemi erőt, ezért inkább szellemi munkának nevezném azt, ahol a gép ki van iktatva. Persze lehet, hogy tévedek. Amíg az embernek gondolatai vannak, amíg működik az alkotóvágy, addig van energia!

– *A világ túlérett káoszát miként viseli?*

– Aki már ennyi mindent megélt, átélt, az higgadtabban szemléli és ítéli meg a dolgokat. Hiszi, hogy a reménytelenség nem is annyira reménytelen, hogy mindig akad egy szalmaszál. Bár ezzel is úgy vagyunk, mint Ádám Az ember tragédiájában, aki hajlandó ugyan újabb csatákra, de előre érzi a kudarcot. Minden hegynek gördített kő visszaindul.

Baranovszky Edit

Értem Wass Albertet

„Tudod, Öcsém, hosszasan eltűnődtem azon a csúnya, erkölcstelen karikatúrán, ami a Hölgyfutárban megjelent. S egyszerre csak rádöbbentem: a folyóirat mondani akar valamit és az igazat mondja! A tiszteséget, becsületet, jóindulatot kifejező angyalok helyébe nemi szerveiket büszkén mutogató ördögöket rajzolt, kik gúnyosan hirdetik: „mi uralkodunk fölöttetek, magyarok és országotokat benépesítjük a magunk fajtájával!" Antimagyarizmus ez, Öcsém, a javából! Jó lenne, ha megdöngetnétek a baj-fát szerte a dombokon, míg nem késő."

Egy 1991 nyarán írt magánleveléből idéztem *Wass Albert* fenti mondatait. Annak bizonyítékául: az író mindmáig változatlan frissességgel és tájékozottsággal követi a hazai kulturális élet eseményeit. S annak bizonyítékául: a konzervatív jobboldali világszemléletűként elkönyvelt író mindmáig objektív toleranciával közelíti meg a legkülönfélébb kérdéseket.

Írói nagysága vitathatatlan; életműve gazdagságának jelzése csak felsorolásszerűen is túlnőne e *más célú* írás keretein. Azért villantsunk fel néhány kockát. 1908-ban született. A két háború közötti erdélyi magyar irodalom jelesei közt tartjuk számon. Utolsó még köztünk lévő tagja az Erdélyi Helikon és Erdélyi Szépműves Czéh alapítóinak.

A második világháború után az ő útja is, mint annyi más magyar értelmiségineké, a száműzetés. Nem elég, hogy konzervatív polgári érzelmű; *ráadásul* gróf és katonatiszt... Mindmegannyi „vörös posztó" ahhoz, hogy száműzetésében is zaklassák. De ő: ír. Felülemelkedve a polgári lét nehézségein létrehozza a magyar irodalom egyik legjelentősebb huszadik századi életművét.

E több, mint félszáz könyvet tartalmazó „listáról" valóban csak szemelgethetünk. Megemlítendő mindenekelőtt a *Kard és kasza*; e monumentális családregény Erdély születéséről és romlásáról; hiteles krónika a magyarság és *más népek* ezer esztendejéről. De emlékezzünk az *Elvásik a veres csillagra*, e pikareszk regényre, amely a székely humor hamisítatlan nyelvén mond fölényesen érvényes ítéletet a kommunizmus fölött. A *Halálos köd Holtember partján*; amelyben az író azt mutatja meg: a krimiregény keretein belül is tud míves munkát alkotni; s e regény főhősein keresztül is az *emberséget elárulóvá* elvakult fanatikusok fölött tör pálcát. Aminthogy *ez a Funtineli boszorkány* trilógia legfontosabb üzenete is: népek, nemzetek egymás mellett élésének egyetlen útja a kiméretett sors közös, együttes, egyazon erejű és feltételű emberséges vállalása.

De írói munkáján túl politikai küzdelmet is folytatott. Létrehozva amerikai kiadóját több Erdély-tárgyú, kisebbségvédelmi füzetet és nagyobb munkát fordít angol nyelvre. Többek között *Zathureczky Gyula: Transsylvania; Citadel of the West* című füzetét – amelyet megküldve a washingtoni szenátoroknak az elsők között hívta fel azok figyelmét a hivatalos román politika által terjesztett hazugságokra.

Akinek halálhírét költik, sokáig él az. Talán ezért van mindmáig közöttünk *gróf Wass Albert* is. Elsőként a háború után terjedt el halálhíre; több változatban is. A legvalószínűbb ezekből szellemi halálos ítélete lett: könyveit indexre tették, azaz betiltották. Majd arról hallhattunk: a *Securitate* küldött bérgyilkosokat rá. A hír igaz is volt; de *elhibázták*. Ezután hivatalos úton próbálkoztak ellene: bevádolták, mint állítólagos volt háborús bűnöst. A vizsgálat ezt természetesen *nem igazolta*. Mindeközben a magyarországi hivatalos kultúrpolitika továbbra is tiltotta műveit. Mi több: még *nevét is* cenzúrázták.

Dsida Jenő válogatott verseinek 1980-as kiadásában a *Tarka-barka strófák* (amely vers Dsida játékos emlékezése pályakezdésére) egyik szakaszában olvashatjuk: *„Ormos, Bözödi, – s jönnek ismert névvel / a múzsa többi jó kegyencei, / Szabédi, Varró, (...) és Szenczei."* Azt persze balgaság volna képzelnünk: megsemmisült a kézirat valamennyi korábbi nyomtatott változatának ezen apró kis töredéke... *Wass* nevét még *Dsida* verséből is kitöröltette az ez esetben inkább balga, mint szigorú cenzúra!

Majd tavaly ősszel – pont e tájban – valóságos nekrológot is olvashattunk róla. „Felizzottak" ekkor a telefonvonalak Florida és Magyarország között; hisz korábban valóban egy súlyos szívműtét miatt kellett elhalasztania hazatérő látogatását. A hír szerencsére ezúttal sem volt igaz. Idén nyáron végre itthon is üdvözölhettük; de valljuk be: kissé megkeserített szájízzel. Hiszen a kitüntetés, amelyben a kormány részesítette, önmagában valóban rangos – de messze alulmúlja azt az elvárandó megbecsülést, amelyet művei már régen kivívtak!

S most arról: *miért is* született ezen írás éppen most; milyen sürgető *napi apropó* okán!? E gazdag életműre, amelyet a száműzetés, az emigráció, a román és magyar együttes kommunista internacionálé, a testi betegségek fizikai rontása közösen sem tudtak megsemmisíteni, most a *Szeptemberi Magyar Fórum* „horgad rá".

„Nem értem Wass Albertet" – írja a *Funtineli boszorkány* kapcsán a cikk szerzője, s amivel vádolja: oroszimádat; a „románság iránt érzett felsrófolt bámulat"; a „magyar fakitermelő munkások jelenlétét közösségellenesen ábrázolja"; végezetül: *„...nem értem Wass Albertet. Mit akart ezzel? Kinek írta? Mi volt a célja vele? Csak nem a románok rendelték tőle? Ha igen, bizonyára elégedettek voltak, mert mestermunka. Gratulálunk."*

Így ír a jobboldali konzervatív szemle *Wass Albert*-ről. *Nem értem őket...* – intézhetnénk most el csak ennyivel, cinikusan legyintve egyet. De nem lehet. Mert az írás épp afölött tör pálcát, ami pedig az európai népek egyetlen esélye: a megbékélt szemléletű, közös út keresése. A szellem határtalan és végtelen lehetőségeinek akár törvényes biztosítása; mindaddig, amíg ezek a törvények a végre megszülető eredendő emberi humanizmus megléte által nem válnak fölöslegessé. És minden kártékony szellemű, uszító írás csak a „kozmikusabb embergyűlölet" malmára hajtja a *vért* – arra, amely valójában *nincs jelen* Wass Albert regényében, de *jelen van* az őt ezzel vádló írásban.

Szeretném nem érteni ennek miértjét... Antimagyarizmus ez a javából; ellene kell megdöngetnünk a baj-fát a dombokon – amíg nem késő! De szóljunk most újra Wass Alberttel, az ő Erdély-szemléletével: *„Amikor én kimondom ezt a szót, hogy „Erdély", ebben benne van minden: a szívem, a lelkem, az agysejtjeim molekulái, mindaz, ami voltam, vagyok és leszek, tulipános bölcsőmtől a kopjafáig. Honából kivert harcos maradtam, akit nem kell eskü kötelezzen hűségre. Véremben van. Minden írásommal, minden beszédemmel, mindég és mindenütt Erdélyért harcoltam. Azért az Erdélyért, melyről tudom, hogy már nem lehet az enyém soha, de még lehet azoké, akik ott maradtak, szenvedtek, és hűséggel kitartottak minden gyötrés, megpróbáltatás ellenére is. Minden maradék erőmmel és igyekezetemmel azért küzdök még ma is, hogy Erdély újra az legyen, ami volt: három szabad nép hazája, Isten és ember előtti egyenlőség, tisztesség és emberszeretet földje."*

Ismételjük *együtt*: tisztesség és emberszeretet!...

Tamási Orosz János

Huszárparádé

Csordogálnak a játszmák a profi világbajnoki páros mérkőzésről, amelyen *Kaszparov* már 10,5-5,5-re vezet *Short* ellen (a FIDE kiírta a hivatalos világbajnoki meccset, *Karpov* és *Timman* mától folytatja Dzsakartában). Egy hete megígértük, hogy a hetedik parti csattanójára visszatérünk.

Spanyol megnyitás: a világbajnok vezeti a világos, angol kihívója a sötét bábukat. 1. e4 e5. 2. Hf3 Hc6 3. Fb5 a6 4. Fa4 Hf6 5. 0–0 Fe7 6. Be1 b5 7. Fb3 0–0 8. a4 Fb7 9. d3 d6 10. Hbd2 Hd7 11. c3 Hc5. A stratégiai terv első szakasza a fejlődés befejezése: 12. ab5: ab5: 13. Ba8: Fa8: 14. Fc2 Ff6 15. b4 He6 16. Hf1 Fb7 17. He3 g6.

Világos a következő lépésekben célpontokat, támadható gyengeségeket keres: 18. Fb3 Fg7 19. h4 Fc8 20. h5 Kh8 21. Hd5 g5 22. He3 Hf4 23. g3 Hh5: 24. Hf5 Ff5: 25. ef5: Vd7 26. Fg5: h6 27. Hh4 Hf6 28. Ff6: Ff6:.

Megkezdődik a támadás a meggyengült királyállás ellen, a rá következő huszármanőver pedig ugyancsak az uralkodót veszi célba: 29. Vh5 Kh7 30. Hg2 He7 31. He3 Hg8 32. d4 ed4: 33. cd4: Fd4: 34. Hg4 Kg7.

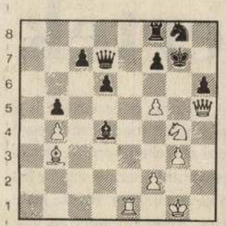

A kombinációra érett haddállásban elkerülhetetlen a döntő csapás: **35. Hh6:!!** Erre még jött tétova válasz: 35. –, Ff6, aztán nagy meglepetés következett a védelem teljes szétrombolásával: **36. Ff7:!!** Nincs menekvés, Short elismerte vereségét.

A stratégiai tervet méltán koronázta meg az erőteljes taktika, szemléltetvén a világbajnok sokoldalúságát, félelmetes játékerejét, amellyel a világ élmezőnyéből is tartósan kiemelkedik.

Somlyódi János

Mit üzennek a csillagok?

Mindenszentek havában (október 18-tól 24-ig)

Kos (III. 21–IV. 20.) Mars jegyének uralkodója, a Plútóval együtthaladva a 8. házban addicionális hangsúlyokat hoz magával pénzügyi, illetve tőkéstársi viszonyba. Ezért (20–22-én) tartsa távol magát attól, hogy vágyának engedve impulzív lépést tegyen a karrierjét illetően és a szokottnál aktívabban védelmezze érdekeit egy személyes jellegű vagy társas viszonyban. Jönnek napok, amikor vállalkozásában, hivatásában, csúcsformában lesz 18-án, valamint 23–24-én. Bár vasárnap túl sokat követel magától és másoktól, jelzik a Mars szextiljei az Uránusszal, illetve a Neptunnal. A Mérleg jegyében haladó Vénusz nyomán a szerelmi élete felfelé ível. Nagyon szerelmes hangulatban érzi magát (különösen 18–19–21–24-én).

Bika (IV. 21–V. 20.) Üzleti, illetve munkatársaival való viszonya javul, sőt hétfőn kiváló lehet, mert a 6. házában levő Nap együtt áll a Jupiterrel. Mégse erőltessen semmit, viselkedjen spontán módon; ebből származhat elsősorban haszna. Pénteken bajt szerezhet valakinek – esetleg gyakorlatlansága miatt. Kedvező Mars-aspektusok 23–24-én egy eredményes megállapodást, üzleti tárgyalást jeleznek, illetve üzleti és személyes kapcsolatok elmélyülését segítik. E héten kevesebb a látványos esemény a szerelemben, mégis szívügyei harmonikusan alakulnak (péntek kivételével). Vasárnap nem kizárt egy tilos kaland, egy Mars–Uránusz szextil mindennek fittyet hányó kezdeményezést jelez.

Ikrek (V. 21–VI. 21.) A hét első két napján rendkívül magabiztos optimista lehet; sőt anyagiakban szerencsés is. Lehet, hogy 19-én valamilyen munkáért, tevékenységért pénzt kap. Társasági életet él szerdán, mások igen vonzóak, megnyerőnek találják, és így emiatt is alkalmas időpont az üzleti megbeszélésre (vagy randevúra is). Csütörtökön kapcsolatba kerülhet olyan személyekkel, melyek a karrierjét, vállalkozását jó irányba terelhetik. Pénteken valaki megszegi ígéretét, ezért ne vállaljon fontos dolgokban kötelezettséget. Szombatig a Nap még az életörömök házában van; a Jupiter–Vénusz duó még tovább is. Szereti az élvezetes dolgokat ebben a fázisban, különösen, ha nincs egyedül.

Rák (VI. 22–VII. 22.) Nagyon merész lesz 18-án, elrendezhet egy fontos elintézésre váró ügyet, lehet, hogy vállalkozása fog és megteremti a jövőbeni haszon alapjait, a Nap–Jupiter konjunkció jótékony fényében. Kedden egy üzleti-társas viszony ideális lehet, szerdán azonban – jelzi a Merkúr—Vénusz félkvadrátja – be nem váltott ígéretekre, szerződésszegésre számíthat. Csalódást okozhat 22-e is, rossz tanácsokat kaphat, üzleti feszültség okozta veszteség léphet fel; egy Vénusz–Szaturnusz másfél negyedkvadrát nyomán. Amikor a Nap 23-án belép a Skorpióba, a súlypont áthelyeződik a szerelemre, a regényes kalandra, a gyermekekre. Ebben a szektorban tartózkodik a Merkúr, a Mars és a Plútó is. Ezért szívügyekben – péntek kivételével – jó passzban lehet.

Oroszlán (VII. 23–VIII. 23.) Szombatig az uralkodó planétája, a Nap még a 3. házban van, a legnagyobb sikert éri el, ha kapcsolatait elmélyíti és szükségtelenül, feleslegesen kockáztat vállalkozásában, munkahelyén. Az utóbbiakat illetően csak hétfőn tehet kivételt. E héten a helyi tevékenységben való részvétel várhat – lehet, hogy csak perspektivikusan – hasznot, ha 22–23-án egy speciális eseményt, ötletet, vagy nyitást támogat, szponzorál. Jó hírek, kellemes, harmonikus légkör jellemzik a hét első három napját a szívügyeket illetően; lehet, hogy ezek az események pénzzel vagy utazással is összefüggnek. Szerelmi életében feszültségek, ellentétek jelentkezhetnek 22-én.

Szűz (VIII. 24–IX. 22.) A hétfő szupernap lehet arra, hogy vagyona megújítása érdekében szerződéseket kössön, merészen spekulációkba bocsátkozzon (19-én is). Szerdán azonban felülhet – ha túlságosan mohó (és uralkodója, a Merkúr a Vénusszal létrejött félkvadratúrája erre ösztönözheti) – egy „gazdagodj meg gyorsan" sémának. Csütörtökön megszerez egy kívánt tárgyat vagy kedvező kölcsönhöz, vállalkozási hitelhez juthat. A kiszámíthatatlan Uránusz és a csalóka Neptun is az erotika házában van és a szerelmi élete 18–19–20-án harmonikus lehet, 21–22-én azonban dramatikus fordulatot vehet. Békülésre, intim együttlétre kiváló a vasárnap.

Mérleg (IX. 23–X. 23.) A Nap szombatig jegyét még közvetlenül ragyogja be. A hét első három napjában ellenállhatatlanul növelheti jövedelmét, szerezhet pozíciót. Viszont uralkodója, a Vénusz az 1. házban marad és pénzügyekkel, valamint a társasági élettel kapcsolatos ügyei eredményesek lesznek 23–24-én is. Otthoni környezetét, szívügyeit és családi környezetét illetően a dolgai szabályos és szokásos módon és alapokon alakulnak. Előnyös tempóra és különösen a harmóniára 23-a jó, amikor a Nap már a Skorpióba lép; noha a Vénusz–Plútó félkvadrát túlzottan is érzékivé teheti.

Skorpió (X. 24–XI. 22.) A héten mindkét társuralkodója, a Mars és a Skorpió továbbra is az 1. házban vannak. A kozmikus erőterektől óriási energiákat kap és személyes vonzereje, fellépése révén ellenállhatatlan lesz. Hétfőn egy ellenfelével, ellenségével vagy egy vállalkozási konkurensével szemben eredményesen intrikál, ám a sikereken felbuzdulva túlzásokba eshet; ezért nem árt, ha kissé visszafogja magát. Pénteken meggondolatlan lehet, ha erőszakos. Szombattól rendeződik a Skorpió-korszak. A Nap is jegyébe lép, még jobb pozícióba kerül. Érzelmi élete meglehetősen zaklatott. Lehet, hogy sokat gondolkodik egyik régi szerelmen, vagy felmerül (18–19–21-én) egy régi lezáratlan ügye. Vasárnap egy regényes kaland a legszebb virágzásában lehet.

Nyilas (XI. 23–XII. 21.) Hétfő piros betűs ünnepnapja lehet a dédelgetett cél felé történő haladás jegyében; bővítheti ismerőseinek, üzletfeleinek körét, bevételnövelést eredményező megállapodást köt. Jó passzban lehet 19–20–21-én is. Pénteken ássa el mélyre a pénztárcáját. A pénz birodalmában tanyázó Neptun és Uránusz nyomán 23-án talán egy pár soros üzenet, levél, rövid telefon meglepő eredményekkel járhat, ami a profit, jövedelem szerzésére irányuló tanácsokban is megnyilvánulhat. Szívügyekben 18–19-én rendkívül érzékeny, annál gyorsabban köt barátságot és esik szerelembe; különösen közös rendezvényeken, klubban (21–22-én).

Bak (XII. 22–I. 20.) A Nap szombatig marad karrierházában, de az üzleti és a karrier érdekeinél jelentkező segítő többletek pótlólagos hangsúlyok, a szerencsét hozó Jupitertől és 10. házban áthaladó Vénusztól azt követően is jelen lesznek. Kedden tanácsot kaphat az érvényesülését illetően; elsősorban Szűz-, Bika- vagy a Mérleg-jegyűekben bízzon, de az Oroszlántól óvakodjon! A Nap 23-án a Skorpióba lépve a barátságokkal és a társaságokkal kapcsolatos tevékenységeket aktivizálja; az ünnepnapokon (23-án) pozitívan, 24-én viszont negatívan. Ezért túlzott várakozásai miatt ellentétei támadhatnak vasárnap a szomszédaival, rokonaival. Szívügyei harmonikusak, ha társat keres, 20–21-én találhat partnert magának.

Vízöntő (I. 21–II. 20.) Egy távoli (külföldi) érdekeltsége, vállalkozása – melyben a házastársa, vagy rokonsága is benne van, vagy belépni szándékozik – mindjárt a hét elején mozgásba indul. Magához ragadhatja a kezdeményezést és érdemes is, mert gyors, és eredményes megoldással végződhet. Jelzi a Nap–Jupiter együttállás 18-án és 19-i holdaspektusok (szextilek a Szaturnusszal, a Nappal és a Jupiterrel.) Pénteken a legjobb a passzivitás az üzleti életben. A rákövetkező ünnepen egy sor csillagállás rendkívüli módon segíti elő és jelzi sikereit, érvényesülését. A héten utazást tervezhet szerelmével, ha egyedülálló, egymaga is útra kelhet annak reményében, hogy megtalálhatja a társát, illetve a nagy Őt!

Halak (II. 21–III. 20.) A közösen kezelt pénzben, vagyonban sikeresen tisztázza és rendezi adósságait és ilyen ügyekben igen leleményes 18–19-én; jogos követeléseket hajt be, profitot hozó vállalkozásokra szövetkezik. Pénteken azonban nem elég óvatos: üzlettársai, partnerei szinte biztosra veszik, hogy valamilyen pazarlást ne tud megakadályozni – és ők túlságosan mohók! Az ünnepnapon azonban a Neptun (csillagjegyének ura) továbbra is „megszállva tartja" a csoportokba, társaságba belépéssel kapcsolatos 9. házat és 23-át követően 24-én is kellemes, korszerű módon gondolkodó emberek között találja. Szenvedélyes szerelembe zuhanhat (Vénusz jóvoltából 18–19–23–24-én).

Kalendárium

A lelki várkastély lakója

A római Santa Maria della Vittoria templom Cornaro oldalkápolnájában szoboralak lebeg a térben: *Avilai Szent Teréz*, a „Nagy" alakja. Ünnepe október 15. Előtte angyal áll és Teréz szívét nyíllal döfi át: Isten szeretetének nyilával.

A világirodalom zseniális nőíróinak egyike Avilában látta meg a napvilágot 1515-ben, szép volt, okos és szent.

Szülei bánatára-bosszúságára kolostorba vonult.

Szerzetesi élete a kármeliták közt sokáig szürke évekkel telt. A lélek mélységeit kutató kiválasztott szerzetesnő látomásában a pokolban járt. Majd elolvasta Szent Ágoston Vallomásait, és ezek elvezették az igazi megtéréshez. Érezte, Isten egészen átjárja a lelkét: *„Lehetetlen volt abban kételkednem, hogy Ő benne van, én pedig elmerülök Benne."* Teréz ekkor már negyvenesztendős volt. Így írt: *„Amit addig éltem, az én életem volt. Ami akkor kezdődött bennem, Isten élete."* Megvádolták: víziói őrdöghi jelenségek. Üldözni kezdték. Akik a segítségére voltak a kortárs szentek, köztük az egyik legdrágább hajtás: Keresztes Szent János. A költő.

Már tudta: a rendi regula eredeti formájában állítandó vissza a kármeliták életében. Miután engedélyt kapott Rómától, egyetlen filér nélkül hozzálátott egy kis kolostor építéséhez Avilában. Szigorúságot fogadott: lehúzta saruját, jelképül az új életmód megkezdésének. 1562-őt írtak. Nevét ekként változtatta meg: *Jézusról elnevezett Teréz.* Üzenetközvetítőként állt a világ előtt. Elkezdte irodalmi tevékenységét, remekműveket alkotott: *A tökéletesség útján, Lelki várkastély, Az alapítások.* Misztikus utakon járt, lírai fényben mutatta az irányt – tanított. Folyton utazott, kolostorokat alapított. A „szegény bűnbánó apáca" – ahogyan nevezték, tizenhét női és tizenöt férfi szerzetesházat alapított a sarutlan karmeliták részére. Persze folyton gúnyolták: világcsavargónak nevezték.

A szenvedések, megpróbáltatások utolsó idejében sem hagyták el, főleg rendi főnökője jóvoltából. Keserűség, csalódás vette körül. 1582-ben halt meg. Az utolsó láz, amely megrohamozta, csupán folytatása volt a hatalmas életlázának, és ő isteni erővel töltekezve várta az elragadtatást, amit az ember már aligha tud elviselni. Izzó élete jelképeként a szíve romlatlanul megmaradt fizikai értelemben is. Alba de Torresban őrzik...

Tóth Sándor

Dunai Tamás

Képünkön a népszerű művészt, Dunai Tamást látják, a Ki Mit Tud? egyik zsűritagjaként tűnt fel hétről hétre a képernyőn. Ha megfejtették a rejtvényt, a két számozott sor megfejtését küldjék be **1993. október 30-ig** az **Új Magyarország** címére **Budapest, Postafiók 199. 1410** A lap címoldalán tüntessék fel: **„Dunai Tamás".**

Tíz pályázó nyert két-két könyvet, amelyet a **Lakitelek Alapítvány ajánlott fel.**

Farkas Nándor

Az október 2-án megjelent rejtvény helyes megfejtése: Fantenelle gondolata: **„Semmiben sem vagyunk tökéletesek, még a rosszban sem."**

A nyertesek névsora:

Dr. Fekete Lászlóné, Kapuvár; **Farkas Istvánné**, Geszt; **Bontsó László**, Kecskemét; **Szirmay Zsigmond**, Budapest; **Pintér Sándor**, Kiskunfélegyháza; **Tölgyesi Antalné**, Sellye; **Regős Péter**, Nagydorog; **Koncz István**, Aszód; **Szilassy Iván**, Nyíregyháza; **Urbánfy Jenő**, Budapest.

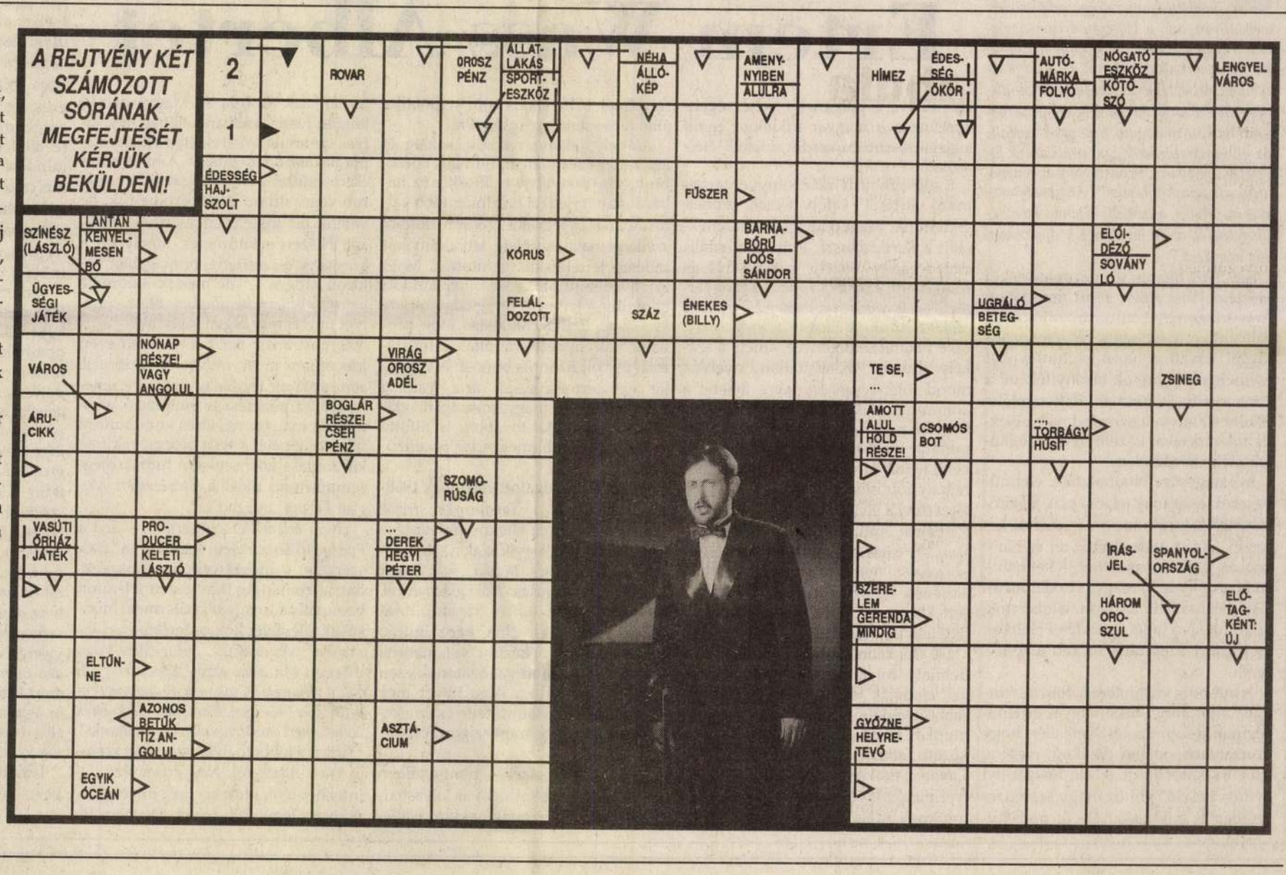

Dobó Tihamér [lent:]

Amikor Vladimir Veličković egyik képéről azt írja, hogy az „... áldozat megcsonkított teste előttünk fekszik az éj fekete milliméterpapírján" és Koliger Károly grafikai lapjait „képzeletünk korcsolyapályáinak" nevezi, tulajdonképpen verset ír. (Egyébként a képzavarok ezekben az írásokban a legszembetűnőbbek, például *„Művészetének motorja, a színek funkciójában való kétely, a vásznak kényes-szeszélyes tündéreit a tudat rácsai mögött tartja ...".*) A vonal igazságát hirdető *B. Szabó György*, a Fruška Gora-i dombokat vászonra vivő *Homonai Pál*, a lila zuhanásokat festő *Maurits Ferenc*, a kisimított ráncokat formázó *Almási Gábor*, a Tisza-parthoz hűséges *Dobó Tihamér*, a lendvai festő és szobrász *Király Ferenc*, és a konstruktivista *Baráth Ferenc* művészete — egyáltalán, a publicisztikai-lírai riportoktól különválasztható esszék, külön könyvet érdemeltek volna. A művészeti jellegű írások — ha lírai kiállításbeszámolókról, baráti megközelítésekről van is szó — megbontják az összképet. Egy-egy másfajta, nem túl érdekes írás is elmaradhatott volna *(Unalom, Bazooka, Muravidéken).*

Domonkos István jegyzetei, valóságot magukba fogó lírai eszmefuttatásai e könyvvel kiléptek a rotációs papír adta gyors felejtésből. A *Redőny* a külvilágtól elzárt, a fizikai és szellemi munka különbözőségén töprengő író lelkiismereti leltára. A világból való kivonulás, a romantikus vándorélmény e pár flekkes írásokban nagyon is röghöz kötött: a címadó tárcában főszereplővé előléptetett csőszerelő munkásért van itt minden! Domonkos István magánemberi etikája így válik társadalmi tényezővé, publicisztikája így a saját írói munkáján túlmutató közösségi vizsgálódássá. *(Forum, 1974.)*

SZAKOLCZAY LAJOS

105.

XX/3.

ALMÁSI Gábor asztalos

VARGA Gyula: Adatok a debreceni asztalos céh és a népi butor történetéhez.=A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve 1988 (1990) 133 p.

1821.

brigaddal együtt — elmentem a Parlamentbe. Soha nem voltam még ott, ezért nem haragudhat meg a Jóisten!

— A baptista hit egyebek közt abban különbözik a reformátustól, hogy mi nem csecsemőkorban keresztelünk — veszi át a szót a tisztviselő. — Akit bemerítünk, annak fel kell mérnie, mit vállal, mit akar; a merítkezők többsége tehát

örökkévalóságra.

Valahogy szóba kerül a délelőtt hallott szentlecke: a bűnbeesés.

— Ha ősszüleink ellenállnak a kísértésnek, ma is a paradicsomban élnénk — sóhajtja egy bajuszos legény, szakmájára nézve elektromüszerész.

— A lehető legsúlyosabb bűnt követték el: engedetlenek voltak Istennel szemben.

— Az a baj, hogy a társadalmi ünnepségek szürkék, sablonosak. A névadó vagy a KISZ-esküvő atmoszférája nem olyan ünnepélyes, mint a templomi. S aztán itt van a másik nagy gond: a vállalatoknak, a tanácsnak, a KISZ-nek jobban meg kellene szerveznie a fiatalok szórakoztatását. Van mit behoznunk.

— Nem hinném, hogy ez csupán a

Almási Gertrud

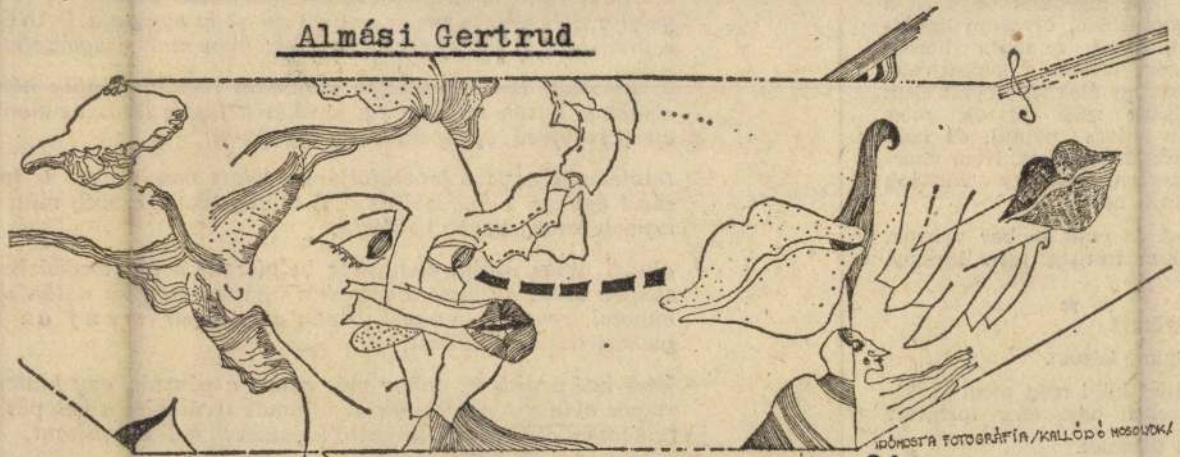

Almási Gertrúd rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1977. szept. 24.
XXI. évf. 39. sz. 16. lap.

már elmúlt tizenhat éves. Épp két hete volt a szertartás.

— A tudást kívánták, meg a halhatatlanságot — jegyzem meg. —

szórakozáson múlna. Aki Mozartot énekel és Radnótit olvas a temp-

hogy már egy repedt csészealjban sem lehet biztos az ember? Egy serkenő körte-mellben, egy kétméteres deszkaszálban sem hihet az ember?

Eljöttem ide, Pestre.

Lassan fölvergődtem a csoportvezetői tisztig. Magyarok. Havi ezer forintot tartásáért, bá zamba nem e munkásszálláson, olvasom az újságokat, iszok naponta három korsó sört, fejtem a keresztrejtvényeket, így élek. A nevelt fiam ballagására nem hívtak meg. Mentem hívás nélkül, de csak messziről láttam őket. Nem akartam zavarni, nehogy végképp ütődöttnek nézzenek.

Holott én csak ember vagyok. Különösen testileg igen kicsiny.

★

— György!

— Gyuri, kérem.

— Miért küld még most is, kisemmizetten havi ezer forintot?

— A fiamnak.

— A fiának?

— A fiúnak.

— Miért, ember!

a tervezett utazás megkezdéséig kátránypapirréteggel, lak
kal, retortákkal és bankjegyekkel tartózkodik egy szinten az

a ki- és beszállás egy körülbelül négyszer százméteres olaj
ten történik, amelyet két egyenlő részre oszt a középen hu

a két felzetet fönt semilyen hid nem köti össze, és a vágán
vannak, hogy szinte lehetetlen az egyikről a másikra az e

gyetlen, két végén pedig csupán egy-egy egyszerű DANGE
a tovakigyózó pályatesttől, ami bizonyos szabadságérzetet k

az utasokat tartó pallók és a sineket rögzítő talpfák héza
elsuhanó autók tetejére s a járókelők fejére látni, és menth
ejtett zsebfésű, aprópénz vagy rágógumi,

tetőféleség csak a lépcsőföljárók fölött van, de ott is ink
mert éppugy bever alá az eső, és vág alatta a szél, mint a
kijelölt térség egyéb pontjain,

akinél nincs ujság, vagy már belefáradt a tájékozódásba,
teknek szóló alkalmi tanácsokat olvasgatja, s ha netán mé
angolul, spanyol, lengyel, litván és magyar menj az a
plakátfirkálások között,

késő esti órákban, mikor már zárva a pénztár, egy külön
rácsos oldalajtón történik az állomás területére a belépés, é
relvényen szolgálatot teljesitő kalauznak kell átnyujtani,

vasár- és ünnepnapokon (Kolumbusz napja, Hálaadás napja
lanyhulása következtében változik a menetrend, ilyenkor
két dübörgés között, és a környék lakóit fölveri délelőtti
megnyult csend

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1977 JUN 4.

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Almási Gertrud

1021

Almási Gertrúd rajza

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRKÖTŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

ISZLAI ZOLTÁN:

A Cső mentén (1.)

Számok

Szerencsés szám a tizenhárom az orenburgiaknak. Az Ural-menti föltárás tizenharmadik próbafúrása eredményt hozott. Kiderítette: egykilométeres mélységben körülbelül ezernyolcszáz milliárd köbméter magasnyomású gáz várakozott itt, megtalálóra, kitermelőre.

Magyarország évi gázszükséglete

helyen dolgozó kétezer hazai építőt. A Petrolkémia Beruházási Vállalat égisze alatt munkálkodnak, miközben továbbra is hazai vállalataikhoz tartoznak, 1975 júniusától, előreláthatóan 1979 közepéig.

A vállalatok természetesen fő- és alvállalkozói egymásnak, a laikus számára meglehetősen bonyolult szervezési áttételekben.

lódít. Mert egyrészt rábólint *Léva Ernő*, a konzulfejű bogorodcsán asztalos-csoportvezető, párttitkár Másrészt, Andó Péter ugyanezekben a hidegekben vezette a kamionját. A műszaki hibákat — adódtak —, egyedül, legföljebb ismeretlen nyelvű önkéntes segítőkkel kellett megoldania.

Mert könnyű most nekünk, lap-

A Vajda Lajos Stúdió Kulturális Egyesület
Tisztelettel meghívja Önt

ALMÁSI GERTRUD

MÁS HAJÓK, MÁS VITORLÁK

c. kiállításának megnyitójára
1997. május 25-én (vasárnap) de. 11 órára
a VLS Pincemühelyébe
(Szentendre, Péter-Pál u. 6.)
A megnyitón elhangzik
a Tudósok Szak-Szervezet
Éljen Károly! c. műsora.
A kiállítás megtekinthető:
1997. május 25-től június 18-ig
hétfő kivételével 10-től 18 óráig.

A VLS Kulturális Egyesület támogatói: Magyar Országgyűlés,
Művelődési és Közoktatási Minisztérium, Szentendre Város Önkormányzata

ALMÁSI Gyula festő

DÖMÖTÖR János: Nagy elődök nyomdokain : A festő, művésszervező Almási Gyulára emlékezünk. = Délsziget, 20. 1991 50 - 54. p. ill

(Makó, 1808 - Vásárhely, 1976_

elajánlása. Tetemes összegeket fizettek e ké-
gő képeiért darabonként 3.500 forintot.
három freskóját, mely Bachus diadalmenetét
és Lotz Károlyal szemben nyerte pályázaton
kóképét, a Magyar szentek csoportját.
cimü képét, mely a Szépmüvészeti muzeumban
estette meg, mely a szegedi városi muzeumot
Ludovikán cimü nagyméretü csoportképét festet-
Fejérváry Géza rendelt meg, melyen számos
zsef királyi herceg, Horthy Miklos mint szárny-
viry László a Ludovika akkori parancsnoka,
festette a temesvári Ezredéci emléktemplom
négy méter magas főoltárképet. Ugyanakkor
et a templomban.

ISZLAI ZOLTÁN:

A Cső mentén (1.)

Számok

Szerencsés szám a tizenhárom az orenburgiaknak. Az Ural-menti föltárás tizenharmadik próbafúrása eredményt hozott. Kiderítette: egykilométeres mélységben körülbelül ezernyolcszáz milliárd köbméter magasnyomású gáz várakozott itt, megtalálóra, kitermelőre.

Magyarország évi gázszükséglete 1980-ban kereken tízmilliárd köbméter lesz. Romániából kapunk hozzá kétszázmilliót, a Testvériség Gázvezetéken most is jön egymilliárd. Ha minden jól megy, hatot magunk termelünk. Hiányzik: kéthelyen dolgozó kétezer hazai építőt. A Petrolkémia Beruházási Vállalat égisze alatt munkálkodnak, miközben továbbra is hazai vállalataikhoz tartoznak, 1975 júniusától, előreláthatóan 1979 közepéig.

A vállalatok természetesen fő- és alvállalkozói egymásnak, a laikus számára meglehetősen bonyolult szervezési áttételekben.

107/1975 MÜM. — PM. sz.

A kintiek sokat keresnek. Menynyit? Erről külön Munkaügyi és Pénzügyminiszteri utasítás szól, a 107/1975-ös; többirányú kiegészítésekkel. Lássuk a lényegét, amitől

lódít. Mert egyrészt rábólint *Lévai Ernő*, a konzulfejű bogorodcsáni asztalos-csoportvezető, párttitkár. Másrészt, Andó Péter ugyanezekben a hidegekben vezette a kamionját. A műszaki hibákat — adódtak —, egyedül, legföljebb ismeretlen nyelvű önkéntes segítőkkel kellett megoldania.

Mert könnyű most nekünk, lapfróknak, a napsütéses Bisztricaparti majális után saslikot sütögetni, s borozgatni a hidroglóbusz alatt, *Sebestyén Levente* vízmérnök hideg-melegvíz-ellátó brigádjának szeretetében, andalító békabrekegésben. Szinte hihetetlen

Almási Gertrud

Almási Gertrud rajza

VARJAS ENDRE: Élet és Irodalom, Bp. 1977. juni. 4.
XXI. évf. 23. sz. 5. lap.

Engedjetek minket a kisdedekhez

Ha rajtam állna, aligha ünne- újra résztvevőkké körberendeződ- ket lehet leírni, amely szövevé-

Almási Gertrud

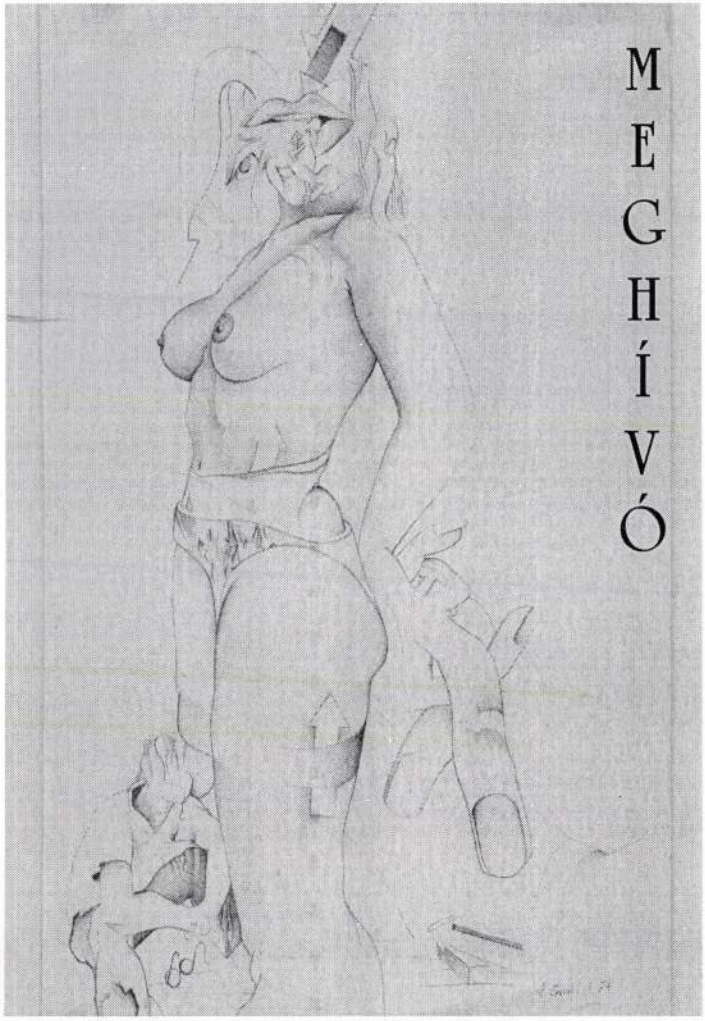

MEGHÍVÓ

Szeretettel meghívjuk

EROTIKA

c.kiállításunkra

megtekinthetõ '97. ápr. 30.-ig

HOME GALÉRIA

Bp.,II.Csévi út 7/b Tel.: 393-1033

Nyitva: H-P: 10-18-ig
Szo.,Va.,:10-15-ig

Kiállító művészek

Almási Gertrúd
Bada Tibor
Bukta Imre
Deim Pál
Fried Pál
Ilosvai Varga István
Kiss Ilona
Fe Lugossy László
Milorad Krstic
Nádler István
Nagy Gábor
Cs.V.Németh Miklós
Palotás József
Patkó Károly
Rippl Rónai József
Schönberger Armand
Sváby Lajos
Szabó Beáta
Szántó Piroska
Szírtes János
Tácsik János
Török László
Újházi Péter
Wahorn András
ef Zámbó István
Zsakó István

Almásy Gertrud

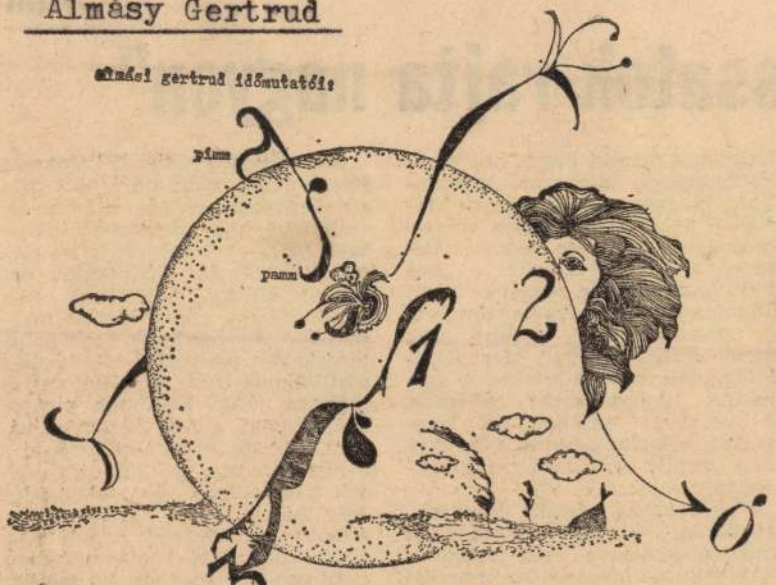

Almásy Gertrúd rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1977. nov. 26.
XXI. évf. 48. sz. 14. lap.

Tiszteli ügyvezető igazgató úr! Talán nem kell önnek rette volna mac

tapossatok rajta nagyon"

, akár a
ottak az
misítása-
túlzásba
teletének
nk, hogy
ébresztő-
deklődé-
t, s mi-
g nélkül,
epelnénk
zerencsé-
amutató,
ynaptár-
zik:
pron.
verskö-
ki talán
engem"
-ban, hét
n, így írt
em sejt-
endőről:
m körül,
mint én

hatnának máshol össze, hol verekedhetnének, mint az orfeumbordélyházban, ahol Rienzi Mária — a költő tőle kapta szerelmes ajándékul vére végzetes betegségét — énekel, ahol a „bolond hangszer: sír, nyerít és búg". Természetesen a fekete zongora, és persze látjuk is, amint „vak mestere tépi, cibálja". Mert itt filológiailag minden hiteles. A szereplők Ady-verseket idéznek, Ady-cikkeket citálnak, Ady szavaival beszélnek, mintha az ifjú Ady zsenije egy egész várost hipnotizált volna.

Fehér ruhás, fehér koszorús, csivitelve tüntető varrólányok transzparenseiken Ady-mondatokat emelnek magasba, az ünnepelt primadonna úgyszintén. Ok és okozati összefüggések kissé fölcserélődtek. Előbb sztrájkoltak a

Ady újságíró kollégái kamaszos jókedvükben spárgára kötött tepsit vonszolnak maguk után az éjszakában, hogy polgárbotránkoztató zörgésével fölverjék az elégedettek álmát, a Kanonok sor bezárt ablakú palotáinak Ady antiklerikális cikkrészleteit ordibálják. A rendőrök fogságából megszökött parasztfiú találkozik a vízililiomos tóból kiszálló varróleánnyal, aki korábban virágot dobott neki, s Ady versmuzsikájára nászban egyesülnek. Majd a falujába visszatérő fiút agyonlövik a csendőrök és felgyújtják Ady összegyűjtött, lázító újságcikkeit; címüket akár a publicisztikai kötet tartalomjegyzékében, pontosan olvashatjuk. Itt minden hiteles és semmi sem az. Valami átkozott boszorkányság a dolgokat önmaguk paródiájává varázsolja.

Az Ady-bújócska kezdetén az

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1977 NOV 2 6

ÉLET ÉS IRODALOM

Almási Gertrud.

1021

almási gertrud időmutatói:

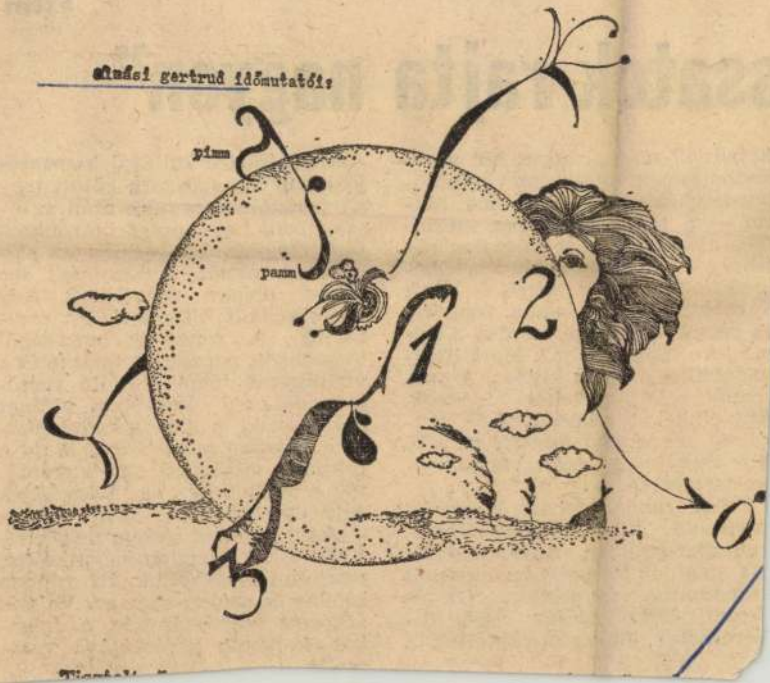

Film

ssatok rajta nagyon"

hatnának máshol össze, hol verekedhetnének, mint az orfeum-bordélyházban, ahol Rienzi Mária — a költő tőle kapta szerelmes ajándékul vére végzetes betegségét — énekel, ahol a „bolond hangszer: sír, nyerít és búg". Természetesen a fekete zongora, és persze látjuk is, amint „vak mestere tépi, cibálja". Mert itt fiziológiailag minden hiteles. A szereplők Ady-verseket idéznek, Ady-cikkeket citálnak, Ady szavaival beszélnek, mintha az ifjú Ady zsenije egy egész várost hipnotizált volna.

Fehér ruhás, fehér koszorús, sivítelve tüntető varrólányok ranszparenseiken Ady-mondatokat emelnek magasba, az ünnepelt primadonna úgyszintén. Ok és okozati összefüggések kissé fölcserélődtek. Előbb sztrájkoltak a

Ady újságíró kollégái kamaszos jókedvükben spárgára kötött tepsit vonszolnak maguk után az éjszakában, hogy polgárbotránkoztató zörgésével fölverjék az elégedettek álmát, a Kanonok sor bezárt ablakú palotáinak Ady antiklerikális cikkrészleteit ordibálják. A rendőrök fogságából megszökött parasztfiú találkozik a vízililiomos tóból kiszálló varróleánnyal, aki korábban virágot dobott neki, s Ady versmuzsikájára nászban egyesülnek. Majd a falujába visszatérő fiút agyonlövik a csendőrök és felgyújtják Ady összegyűjtött, lázító újságcikkeit; címüket akár a publicisztikai kötet tartalomjegyzékében, pontosan olvashatjuk. Itt minden hiteles és semmi sem az. Valami átkozott boszorkányság a dolgokat önmaguk paródiájává varázsolja.

ALMÁSI GERTRÚD

STUDIO 1900
GALÉRIA
SZABÓ ÁGNES
BUDAPEST XIII
BALZAC U 30

PRINTED MATTER
NYOMTATVÁNY

MAGYARORSZÁG
≈028
FORINT

ALMÁSI GERTRUD
MINDENNAPI KITÖRÉSEK (AZ OBLIGÁT SZEIZMOGRÁF)
2001 OKTÓBER 14 – NOVEMBER 9

MEGNYITÓ: OKTÓBER 14 **VASÁRNAP 17h**
TARCZALI ANDREA BEVEZETŐJÉVEL
ÁLLÓFOGADÁS 17.30 – 20.00

NYITVA: H – P 11 – 18 TEL: 3-295-553 FAX: 3-209-415

Tímár Árpád

Budapest
Üllői út 119 IV/65
1091

ALMÁSI Gertrud

Tisztelettel meghívjuk Önt

Almási Gertrúd
festőművész

"Lángokban áll a kikötő"
című kiállításának megnyitójára
a RÉT Galériába (Gazdagréti Közösségi Ház,
Bp., XI. Törökugrató u. 9.)
1995. június 16-án este 18.00 órakor

A kiállítást megnyitja:
Almási Gertrúd és Barvics Iván

A kiállítás megtekinthető:
1995. június 16-30-ig 10-18 óráig

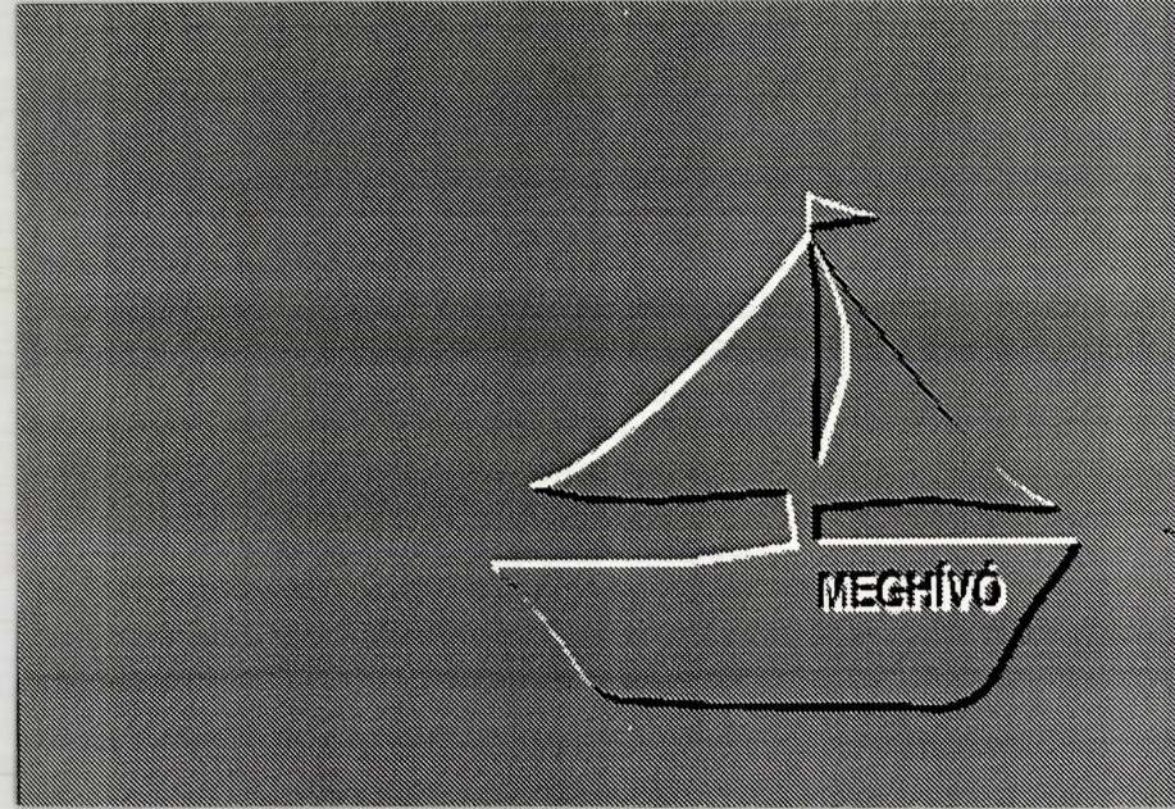
MEGHÍVÓ

MDK

Almási Gusztávné
tipografus

Kötésterve és tipografiája, Az Angol Lira
Kincsesháza c. sorozatkoz. Diszéretet nyert köp.

A zép magyar könyv 1958, Részletes Értékelés.
Magyar Grafika 1959, 3 évf. 2 z 27 l

M.D.K.

Almássi György festő , fametsző

a Hódmezővásárhelyen létesitendő Képzőművészeti Szabadiskola tanárául javasolva.

Képzőművészeti élet a felszabadulás után 216.l.
A MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOK. KÖZPONT FORRÁSTANULMÁNYI II.
Bp. 1965.

megnova

Almásy György

farekas

Dunaföldvár

l.

Ezredeveskiáll

XI. coop 13. l –

T. 392. c.

idék előterében látjuk a hadnagyot,
tölti, hátterében pedig erőd és
Felirata:

utenant von Gyulay.

cht excud A. V.
t gar vieles .... als Blitz u:

9.2 cm.

Almási Gyula Béla grafikus

SZÁNTÁS

1942

Könyvujdonság!

A TÖMÖRKÉNY IRODALMI KÖR KIADÁSÁBAN

MOST JELENT MEG

ALMÁSI GYULA BÉLA

ALFÖLDI MAGYAROK

CÍMŰ KÖNYVE.

32 eredeti dúcról nyomott fametszet gyüjtemény.

Bibliofil kiadás 150 példányban,

album alakban, a szerő sajátkezű aláírásával.

[Almási Gyula Béla]

könyve

[] Összes munkái.
5. rész. Fametszetek.
2. Örökmécs. Hód-
mezővásárhely. 1947
[1948]. Kiadja a
Tornyai Társaság.
88 lap.

✓

1907.

y sima karimájú, de egyoldalú érem előlapján
szembenézve van ábrazolva.
jogart, baljában pedig kettős
ronája nyilt, hosszú haja válla-
a nincs, öltözete derékon megkö-
alást. Felirata a vonalkörön belül

23-DIK KIRÁLY 1290-1301-11

ttere és a hátlap sima.

4:3.4 cm. -- Becsértéke 30 K. -- Ha-
is 30-án (787-907-64).

1549

nyomás színes vagy fehér velin papíron, valamint pergamen fekete vagy színes.

De a jó példa ragadt. A Honművész már 1839-ben felemlíti, hogy a siker titka mi. „Kivált az a körülmény, hogy az aláírás s minden képhez alkalmazott szentirásbeli mondat magyar.“ 1840-ben a pozsonyi Bucsánszky Alajos könyvkiadó

Szent Ája.
Weinmann J. metszete.

is jelentkezik a Hirnök hasábjain. „Szándékom a minden Szentek képeit külön metszésbe, kivilágosítva, a metszéseket illő föstékekkel, magyar aláírással kiadni, mellyekből már 50 készen is van.“

Így azután a külföldön készült képek, amelyeket Magyarországnak szántak, jól vagy rosszul megszerkesztve, de magyar nyelven készültek: ilyen p. o. Berndt-nek kőrajza szent Emidről, amint egy földrengés sújtotta (bizonyára Komárom?) magyar város felett lebeg, azután Dorneck metszetei stb.

Kár, hogy ezt a virágzást nálunk is elfojtották a fénynyomatok és egyéb technikai eljárások. Még ha valami kiváló műremek reprodukciója szerepel, hagyján, de nagyon gyakran selejtes, érzelgős, vízenyős és még hozzá külföldi gyártmányokkal találkozunk. Első mise, haláleset, első áldozás, bérmálkozás stb. emlékére szokták ezeket a többnyire kész lapokat kiadni és csak a hátlapra függesztettek megfelelő szöveget. Olasz és németkis ájtatossági képekben már látunk újabb felfelé haladást és néhány jelentős példa nálunk is helyes útra terelné a dolgot... *Csatkai Endre dr.*

Művészet és fametszés.*

A művészet fogalmának határvonala nem állapítható meg pontosan. Sok esetben az alkotások megjelenítésében olyan nagyszerűség mutatkozik meg, hogy ez a, végeredményben külső forma az első benyomásokkal a teljes művészet érzését kelti a szemlélőben. A külső forma, helyesebben kifejezési forma, és a belső tartalom, vagyis az érzés együttesen alkotják azt a fogalmat, amit általában művészi alkotásnak nevezünk, vagy ismerünk. Ez a meghatározás azonban azt jelenti, hogy az alkotásokban a művészet elhatárolásának lehetőségét elveszítettük és a technika és a művészet, a forma és az érzés, olyan szoros kapcsolatba került, hogy könnyen előfordulhat az az eset, mikor

*) Közreadtuk a beküldött cikket, mert alkalmas arra, hogy a technika, tehát a mesterség és művészet viszonyáról termékenyítő eszmecserét indítson meg. Kérjük tagjaink hozzászólását a felvetett gondolathoz.

egyik a másiknak rovására tulsúlyba kerülhet. Ez az eltolódás a művészetekben tragédiát jelent.

A művészet és a kifejezési forma határvonalának állandó szem előtt tartása éppen ezért talán a művészetek egyik ágában sem annyira állandó és fontos kérdés, mint a fametszésben. A fametsző művész ugyanis a fadúcok és vésők, a fehér és fekete hatások meglehetősen szűk keretei közé van szorítva. A művészet rovására így sokszor akaratlanul is előnybe kerül a kifejezési forma és a fametszőművésznek igazi művészi elhivatottsága tulajdonképpen itt nyilatkozik meg. Az a művész, aki a technikai felkészültséget és a gyakorlattal is elsajátítható kézügyességet azzal a célzattal fokozza, hogy művészetét ezáltal fejlessze, a fametszőművészet mai értelemben vett célkitűzéseivel ellenkező irányban halad és hamarosan rá fog jönni arra a keserű és tagadhatatlan tényre, hogy alkotásaiból hiányzik a művészet.

A fametszőművészet most megindult második nagy virágzását ugyanis nem az a cél hívta életre, mint az elsőt. A különböző sokszorosító eljárások bevezetésével a fametsző művészet visszakapta azt a területet, amit a technika elhódított tőle. Ma már nem azt várjuk a fametszetektől, hogy rajzokat, vonalakkal határolt konturokat adjanak, hanem igenis megköveteljük, hogy a fekete térhatásokban a fehér vonalak lehetőleg egyszerűen és kevés keresettséggel érzéseket ébresszenek bennünk, hogy a művészet utáni vágyunkat kielégítsék. Annak a művésznek tehát, aki a fadúcok és vésők egyszerű eszközeivel akarja érzéseit kifejezni, nem szabad szem elől téveszteni, hogy a fametszésben nem a kínos pontossággal kifaragott és legnagyobb részben fehéren fekete kontúrhatásokban jelentkező alkotások jelentik a művészetet, hanem a fény és árnyék, és a fekete alapon jelentkező fehér vonalak nagyszerű összhangja az, ami kétségtelenül mély érzéseket kelt életre a szemlélőben.

A művészet elhatárolása tehát a mai fametszőművészetben nem kíván különösebb szaktudást vagy felkészültséget, mert a lezárult korszak kiteljesítette azt a formát, amin a mai fametszőművészetnek nem szabad tovább haladni. A művésznek és a mű élvezőjének tehát egyformán kötelessége, hogy a fametszőművészet megújhodásának hajnalán éber figyelemmel őrködjék azon, hogy a fametszőművészet vissza ne sülyedjen a technikai ügyesség mélységeibe, hanem megmaradjon azon művészeti magasságon, ahova az érzések felemelték.

Almási Gyula Béla.

„Az ezerszemű Hokusai."

A japán metszet dekoratív felületek világossága, halkan ringó vonalak ritmusa. Talán nincsenek is köztük lepergett évszázadok, valamennyi egy kéz munkája, hiszen olyan egységesnek látszó szellem kovácsolja össze ezeket!

A japán művészetnek valójában a grafikai értelmezés az életforrása. Már betüik sem mások, mint grafikai képletek. A japán fametszet, éppugy, mint a tusrajz (amelyen felépül) elválaszthatatlan az irástól. Az irással telehintett fametszetek nem hatnak zavaróan, mert ugyanabból az anyagból, ugyanazzal a technikával, ugyanaz a mester véste ki. Unsoung *Pai*, koreai festő-grafikus irja egyik tanulmányában, hogy a japán fametszet a tusfestészetből eredt és szinte a mai napig megőrizte azt a jellegét, hogy az ecset vonásait híven kövesse.

sors elébe vágott számításának: 90 éves korában halt meg, egy tavaszi napon, 1850 áprilisában. Különc természetére jó példa, hogy 17-szer változtatta meg művésznevét, a gyüjtők és művészeti írók nem kis bosszúságára, változtatta nevét pedig: valahányszor csak érezte, hogy egy fejlődési fokkal tovább jutott. Lakóhelyét pedig kilencvenszer cserélte.

Hokusai után a földrészünkkel való szorosabb kapcsolat egyre végzetesebbé vált a japán művészekre. Amikor a keleti kikötők megnyíltak az idegeneknek, a japán nemzet mohón szívta magába a nyugati kultúra eredményeit. A fadúcról való sokszorosítást egyre jobban elhanyagolják az európai technikák: a kőnyomat, a rézkarc és a fényképezés kedvéért. A rohamosan és nagy zajjal növekvő ipari túltengésben, a gépek uralomra jutásával riadtan menekül a fametszet érzelmesen színes, halk tónusaival. Legfeljebb legyezőkre nyomnak fadúcokkal színeket, míg egészen durva kivitelben csomagolópapirokra ábrákat. Maga Japán már nem érdeklődött a fametszet iránt, s Európában is rohamosan süllyedt a japán láz.

Az anyagszerűség uralomra jutásával indult meg Keleten is a grafika már Európából ismert változása. Két világnézet ütközött itt össze s e harcból egyik sem került ki győztesen, mert a japán művészet témái és alaki hagyományai oly erősek, hogy felolvasztásuk ma még csak kisérletnek látszik. De ha európaias is a látás, épp a legnagyobbaknál *keleti* a felfogás módja. Ez, ami minden időkre megeleveníti az európai iskolázottságú Hokusai lapjait is. Az ázsiai szellem és filozófia tartalmi mélysége a távoli földrész minden mesterének fametszetén elmoshatatlan nyomokat hagy.

Tóth Ervin dr.

S Z E M L E

Személyi hírek. *Divéky József* 23 évi svájci tartózkodás után hazaérkezett. — *Fery Antal* és Dobos Valéria házasságot kötöttek. — Ugyancsak új házasok *Szentesi Flórián* és Horváth Erzsébet, *Szűcs Pál* és Eleőd Györgyi is. — *Vitéz Nagy Iván dr.* az olasz koronarend parancsnoki keresztjét kapta. — A Balatoni Társaság június 23-án tartott műsoros délutánján *dr. Némedy Gyula* balatoni verseit adta elő. — *Nikelszky Géza* művészetét a pécsi grafikai kiállítás alkalmából melegen méltatja Martyn Ferenc a „Dunántúl" ápr. 21.-iki számában s kiemeli, hogy ennek a halkszavú embernek meg van a képessége, hogy egyetlen szerény méretű rajzon mindent feljegyezzen a rajz eszközeivel. Soha nem indított útnak egyetlen vonalat, mely megalkuvást jelentett volna számára — írja róla többek között. Tagjainknak örömmel gratulál az Egyesület.

A Soproni Képzőművészeti Kör az év folyamán 4 előadásos összejövetelt tartott. A régi játékkártyákról eredeti darabok bemutatásával értekezett Csatkai Endre, a fametszetről Sterbenz Károly, A. Kubin művészetéről Radó István adott elő, míg a soproni látkép fejlődését a régi grafikai lapokon Csatkai Endre ismertette. A két utóbbi előadás képeit vetítették. Az egyesületi év alatt mintegy 25 kisgrafikai lap készült soproni megrendelésre.

120.000 pengő árban 160 műtárgyat vett meg a Kormányzóné Őfőméltósága védnöksége alatt álló *„Magyar Művészetért"* mozgalom az általa rendezett kiállításon. *Budapest* Székesfőváros pedig 1943. évi költségvetésébe mintegy 900.000 P.-t állított be művészetpártolásra.

Alföldi magyarok címmel jelent meg az idei könyvnapra *Almási Gyula Béla* 32 fametszete az eredeti dúcról nyomva. A művész maga is az Alföld szülötte és az alföldi magyarok iránt érzett szeretete hívta életre munkáját. „Itt élek közöttük, közülük való vagyok, szeretem és tisztelem hallgatásukat. Talán sikerült néhány fametszetben rögzítenem azt az egyszerűséget, azt a jelentéktelenséget, ami mögött mégis hatalmas és mélyenszántó gondolatok élnek. Arra törekedtem, hogy az életben ellesett pillanatokat örökítsek meg. Kerültem minden mesterkéltséget és modorosságot. A kifejezési formában is arra a nemes egyszerűségre törekedtem, ami a hallgatag magyar ember lelkületére a legjellemzőbb" — írja egyik levelében. Ez az önvallomás legjobb méltatása a fametszeteknek. Valóban a végsőkig leegyszerűsítve, sokszor csak körvonalakban, minden részletezés, minden árnyékoltság nélkül fejezi ki mondanivalóját. Metszetei között több jelképes ábrázolás is van, mint a hit, ábránd és valóság, az esti harangszó, Nagypéntek címűek. Háborús husvét jelzésű lapja időszerű eseményekre utal. A könyvet a szegedi Tömörkény Irodalmi Kör adta ki, 150 példányban jelent meg a mai idők ellenére is fényűző kiállításban, a Makói Könyvnyomda gondos nyomásában. A bibliofil munka ára 8.50 P, egész vászonba kötve 10.— P.

Almási Gyula Béla fametszete az „Alföldi magyarok" sorozatból.

Hírek a nagyvilágból. Walter v. Zur Westen a berlini Exlibrisegyesületnek 1906-1938 volt elnökét 70. születése napjára Goethe éremmel tüntették ki. Richard Braungart is a közelmultban ünnepelte születése 70. éves fordulóját. Mint Egyesületünk levelező tagját és oly sok exlibriskönyv és cikk íróját ü. v. alelnökünk üdvözölte a MEGE nevében. — Friedel Hacker asszony, az ismert gyűjtő Berlinben elhúnyt. Gyüjteményét Franz Lehrer Linzben fejleszti tovább.

A berlini Exlibrisegyesület évkönyve megjelent, épp így a svéd egyesület 1941/42. évi összevont évkönyve is. A bécsi egyesületnek a mi Kisgrafikánk mintájára kiadott értesítőjét beszüntették, az évkönyvet nem engedélyezték és ezért Hans Ranzoni egy rézmetszetét, Hansi Leitnernek készített könyjegyét adta tagjainak. A dán egyesület alapszabályait és tagnévsorát küldte meg tagjainak.

A dán exlibrisművészet multját és jelenét állította össze A. G. Hasso. A nagyalakú, bőven illusztrált könyvet („Danske Exlibris") T. Schulz koppenhágai kiadónál lehet megrendelni 100 dán koronáért.

Kisgrafika
1942. 3-4. sz.
22. l.

Almási Gyula Béla

grafikus

Makó

fametszetei jelentek meg

Neinedy Gyula:

Zengő lángok

(Bp 1941) c.

verskötetében

✓

Almási Gyula Béla

író, festő, szobrász

Makó Rákóczi Ferenc

utca 17.

Kisgrafika 24. l.

Budapest székesfőváros

_____ szám

194____

dr. Sze

Hivatalból
közszolgálati ügyben
díj átalányozva

A ker. elölj. szolg. ut

Almási Gyula Béla

grafikus

szül. 1908. március

Saját kézzel.

✓

...eldem.

...k elrendelte, hogy minden
...vinatkozó iratokat
...ssunk utánuk.

...marás úrnak ezés
...egkiszünve vagyok

...ám, 1933. márc. 9.

méltatlan oltártestvére:

Kóbor Szvánk
plebános

...ÁNIA
...TAL

Almási Gyula Béla

Madách Ember tragédiájához készült illusztrációi, Magvető és Mindennapi kenyerünket c. allegorikus fametszetei válnak ki a Magyar Postások Országos Szabadszervezetének kiállításan.

Szabad Szó

1947. marc. 2.

(Postások a művészetért.)

6
7
8
9
10 m

magyar

Almási Gyula Béla

tódmezővásárhelyi
graphus

írod

Népszava 1947
febr. 18. (12. b.: Postá-
sok a művészetért)

Nemes Jakos gróf IX. 107

Almási Gyula Béla

grafikus

ALMÁSI GYULA BÉLA: JÓZSEF ATTILA: MAMA C. VERSÉHEZ

Puszták Népe (Hodmező-
vásárhely) 1947 - jún. 7.

Almási Gyula Béla

a postások szakszervezetének kiállításán
metszeteivel vett részt

Világosság

1947. febr. 22.

(Kiállítás.)

V

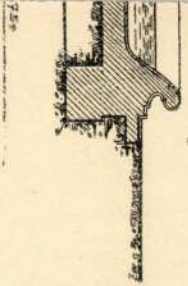

Almási Gyula Béla

festő Hódmezővásárhely

lárd

Szeged őszi tárl. 1943

felt

1944. febr

Almási Gyula Béla
festőművész

1948. nov.-ben tár-
latvezetést tartott
Puskás Tivadar
festő koll. kiállí-
tásán

Vásárhely Népe
1948. nov. 24.

fenntartandók.

Előadó a jegyzékben szereplő 27 intézet közül 11 könyvtárt az Orsz. Tanács hatáskörébe javasol áttenni, ami az Orsz. Tanácsra nézve évi 8400 K külön megterhelést jelentene.

Fejérpataky László aggályosnak találja a 11 könyvtárnak az Orsz. Tanácshoz való áttételét, mert ezidőszerint még nincs arra garanczia, hogy az Orsz. Tanács részéről való fejlesztésük biztosíttatnék. Némely ref. könyvtárnak a Tanácshoz való áttétele nem volna üdvös, mivel tudományos könyvtárakról van szó.

Szalay Imre javasolja az Orsz. Tanácscsal való együttes megállapodást.

Ferenczi Zoltán nézete szerint csak bizonyos könyvtárak volnának átteendők az Orsz. Tanács hatáskörébe, *Pósta* Béla szerint pedig nem czélszerű elvben kimondani a nem-segélyezést, csupán ezidőszerint egyszerűen redukálandók volnának a segélyek.

A Főfelügyelőség kimondja, hogy a segélyezendő intézetek száma redukálandó, de a könyvtárakra nézve a Tanácscsal együttes megállapodásra kell jutni, az intézetek segélyeinek redukálása tárgyában pedig, a továbbiak megtétele végett, az egyes szakfelügyelők közöljék propozicióikat az

mének bérbeadási ügyében a miniszternek á
28-ikán 32.842. sz. a. kelt leiratát. Tudomásul

13, *Előadó* bemutatja a szombathelyi
igazgatójának kérelmét a múzeum folyosójána
rendkívüli államsegélylyel laboráló-helyiség
átalakítása iránt.

Az ülés hozzájárul s a 689 K rendkívüli
utalványozza.

14. *Előadó* bemutatja az Erdélyi Múzeur
Brassóvármegyei Fiókjának a miniszter álta
czius hó 16-án 35.746. sz. alatt véleményezés
leküldött alapszabályait s felolvassa a *Szala*
báró által javasolt módosításokat.

Az ülés a módosításokat elfogadja s a
szabályokat ezek figyelembevételével terjeszti
a miniszterhez.

15. *Előadó* bemutatja a Bácsbodrogvárr
Történelmi Társulat előterjesztését, mellyel a
Árpádházi éremleletből 802 dbot 6372 K-é
telre kinál a Főfelügyelőségnek.

Az ülés, tekintettel a túlmagas árakra s a fe
hiányra, az ajánlatot elfogadhatónak nem t

16. *Előadó* bemutatja a paksi áll. polgá
iskola igazgatóságának kérvényét, melyben a
Szelle Zsigmond járásbiró által az iskolának h
mányozott régiséggyüjtemény meghatározását

Almási Gyula Béla

Makó 22, 25

festő

Asztag rakás, pasztell

Balatoni látkép, pasztell

Szeged 1938/b.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
374-1909
ek. V/4.

Alapittatott 1872.

Schuster Ferencz

kőfaragó mester és kőbánya tulajdonos

NAGY-HÖFLÁNY.

SOPRO

Hochlöbliche

Müemlékek

Beehr

die gewünscht

senden.

Almási Gyula Béla

festő Makó
Rákosi Jenő u. 17

Vizpaton

✓

1939.

Szeged XXX.

" 97. " Nagyeör Maranyfalva

...mlékei "

...ján 6. ábra, Pozsony Klarissák tornya a XIV n.
" 53. " Bajmócz. Pálffy kastély
" II. Tábla Gyulafehérvár Hunyadi szárkofág
...ján 22. ábra Késmárk Thököly szárkofágja
17. " Rákóczi szárkofágja Kassa
52. " Vajdahunyad vár lovagterme XV n.
178. " Szigetvár tplom. Kapolafestmény
197. " Kolozsvár ferencrendi kolostor XV.
201. " Bács-i vár romjai Zt. István Korabeli
228. " Kercz, apátság romja, Árpádkori
230. " " " " "
...ján 34. ábra Selmeczbánya Óvár XIII–XIV n.

...rab klisé, szolgáltatott vissza.

... 1933. évi január 3-án

A csoportok nevint elhelyezte:

Nagyandlóhal
...

A mási Gyula Béla fametszete.

A debreceni Ajtósi Dürer Céh közgyűlése ujból a régi vezetőséget választotta meg. Elnök: *Nagy* József, alelnökök: *Arady* Kálmán dr. és *G. Szabó* Kálmán, titkár: *Réthy* István.

„Európai grafika" címen a grafikai művészetek szorgalmas ismertetője, *Tóth Ervin dr.* érdekes áttekintést nyujt az európai grafika multjáról és mai állásáról. A könyvet különösen gondosan összeválogatott képanyaga teszi értékessé, melynek kitűnő reprodukálása a Globus nyomdát dicséri. A szép könyv Vajna és Bokor kiadásában jelent meg.

Az őszi-téli könyvujdonságok között ezúttal sok illusztrált művet hirdet a Magyar Kultúrszemle őszi könyvjegyzéke, közülük különösen Divéky, Sz. Mata és Szalay illusztrációit várjuk kiváncsian Haranghy rajzos mappáján kivül.

Az osztrák művészetnek nagy vesztesége Switbert *Lobisser* és Heinrich *Kautsch* halála.

Lobisser (1878-1943) különösen mint fametsző és freskófestő volt nevezetes. Sok könyvjegy és alkalmi grafikai lap alkotója volt, kisgrafikai lapjain is maradéktalanul érvényesült őserejű művészete. *Kautsch* (1859-1943) már 21 éves korában a prágai iparművészeti iskola tanára lett, majd sokáig élt Párisban. Sokat utazott és sokszor képviselte szükebb hazáját, Ausztriát, külföldi kiállításokon. Mint érem és kisplastikaművész számos magas kitüntetést nyert (aranyérem St. Louis, Bruxelles, Lüttich, nagydíj Róma) és számos magas rendjellel is kitüntették. A könyvjegy művészetet is nagyra értékelte, grafikai gyüjteményében jelentős helyet foglalt el válogatott exlibris gyűjteménye. Maga és családja számára értékes rézbe metszett könyvjegyet is készitett.

Beküldött hirek: Divéky József grafikus művész 35x50 cm nagyságú kétszinű Ady illusztrációját: „Intés az Őrzőkhöz" az Egyesület tagjai 30.— P. helyett 25.— P.-ért rendelhetik meg a művésztől (Bp. VI., Munkácsy M.-utca 29.) Dr. Tóth Ervin legujabb könyvéből („Csufondáros rajzolatok" megjelenik karácsonyra) Egyesületünk tagjai 20% engedményt kapnak, ha azt az Egyesületen keresztül rendelik meg. Rendes bolti ára 41.— illetve 21.— P.

Divéky József fametszete.

HIVATALOS RÉSZ

A Kisgrafika ügyében Dr. Arady Kálmán (Budapest, IX., Ráday-u. 33/b) címére irjunk.

Minden más levelezést Dr. Pokorny Ferenc főtitkár (Budapest, II., Táltos-u. 14) végez.

Minden pénzküldemény az Egyesület 36.114. sz. csekkszámlájára fizetendő.

Legközelebbi kiadványunk *Wanner István* tagtársunknak a novemberi előadó estünkön tartott magas szintű előadása lesz a mélynyomásról. Tagjaink díjtalanul megkapják.

Kisgrafikánk jelen száma tulajdonképpen az 1944. évi terjedelem rovására mint 1943. évi 4. szám jelenik meg, tekintettel arra, hogy ezévben a megengedett évi 24 oldal terjedelmet már a 3. számmal kimeritettük.

Mindenki sürgősen rendezze hátralékos tagdíjait, mert januártól kezdve tagjaink csak évi 8 P.-vel egyenlíthetik ki az elmult évekre szóló tagdíjaikat!

Tízéves fennállásunk alkalmából meghirdetett **pályázatunk** meddő maradt: a beérkezett három pályamunka közül csak egy volt magyar művész munkája, a másik kettőt külföldi művészek küldötték be, s így a feltételeknek nem feleltek meg.

A pénztáros postája. Tagdíjat fizettek december 1.-ig: Almási 1943, Arady 1944, Árpási 1940/43, Balázsfy 1938/43, Divéky 1943, Giltay 1942/43, Haranghy 1941/43, Hoffmanné 1943, Illyés 1944, Illyésné 1944, Kalocsay 1941/43, Kocsisné 1943, Kolozs 1943, Lutter 1943, Marton Lajos 1944, Nagy József 1943, Némedy 1942/43 D' Ouvenouné 1943, Pallay 1944, Patonay 1944, Pálmay 1939/43, Reisinger 1943, Révész 1943, Ripka 1943, Schäffer 1942, Szentesi 1943, Szűcs 1938/43, Törökné 1941, Truskovszky 1943, Varga Mátyás 1938/43, Wannerék 1943. Gergely Ödön 1942/43.

Pótlás a cserejegyzékhez.

Uj tagok:

Dr. Gergely Jenő tüdőgyógy. int. főorvos: Budapest, IV., Kecskeméti-u. 2. (2 k. Divékytől).

Gergely Ödön gépészmérnök: Budapest, VI., Munkácsi Mihály u. 29. (1 F. Divéky, 2 kl., duplumok főleg Divéky fametszetei).

Kaveczky Zoltán festőművész, grafikus: Budapest, III., Vend u. 4. (szabad és kisgrafikát, bélyeget gyüjt).

D' Ouvenou Leonárdné urad. intéző neje: Őrspuszta, Fejér m., u. p. Sárszentmiklós.

Ösztreicher Jenőné: Budapest, VII., Dembinszky u. 44. (sok R, F, L. és K.)

Somogyi Katinka p. ü. kezelőnő: Budapest, IX., Lónyay u. 41. (nem gyüjt).

Dr. Truskovszky Dezső p. ügyi titkár: Budapest, IX., Ráday u. 32. II. e. (nem gyüjt és nem cserél).

Címváltozás:

Almási Gyula Béla: Hódmezővásárhely, Ilona u. 16.

Kalocsay Mária: Budapest, II., Ilona u. 23.

Pálmay Erzsébet: Budapest, XIV., Róna u. 114. II. 7.

Ujra beiktatandó:

vitéz Erdős János rajztanár: Hódmezővásárhely, Kálvin tér 6.

Törlendők:

Alpár Sándor † 1943. IX. 4.

Légrády Sándor, Budapest.

Tamás Henrikné, Budapest.

Kiadja a Magyar Exlibrisgyüjtők és Grafikabarátok Egyesülete. A szerkesztésért és kiadásért felelős: Dr. Arady Kálmán. — Főmunkatárs: dr. Tóth Ervin, Zalaegerszeg

Bichler és Büchler könyvnyomdája Budapest, III. Lajos-utca 94. Telefon: 362-236.

Kisgrafika
1943. 4.

HÍRLAP

1971. JÚN. 6.

Almási Gyula Béla

1021

Műteremsarok

Almási Gyula Béla
festőművész

Ma nyílik meg Hódmezővásárhelyen az Őszi Tárlat

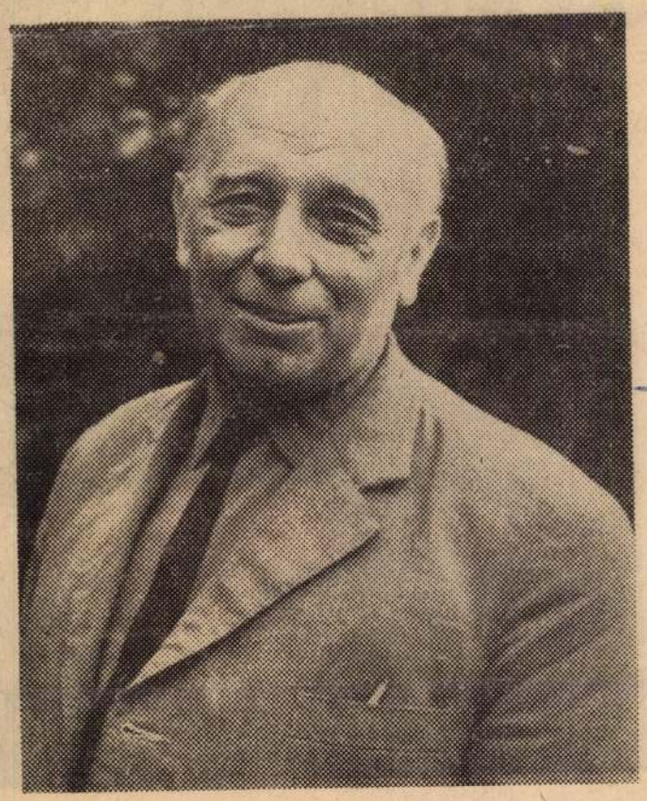

„Megy a torony alá" — mondják Vásárhelyen arra, aki ügyes bajos dolgát intézni, a tanácsházára megy. Nap nap után ugyancsak a régi városháza tornya alá jár Almási Gyula Béla, a vásárhelyiek Gyula bácsija, a művésztelep, vásárhelyi festészet, szobrászat szellemi vezetője. Itt ugyanis a pénzügyi osztályt vezeti.

— Nem ellentmondás ez?

— Ha az ember az egyik foglalkozásában elfárad, a másikban talál pihenést. Valami kiegészítő, idegen területet kellett keresnem, ez számomra a pénzügyi munka. Másnak a tanítás, vagy akár a horgászat. Különben pedig az ember nem akkor fest, amikor ecsettel a vászon előtt áll. Akkor csak kivitelez. A festés sokkal előbb, a látvány élményénél kezdődik. Én magam apró vázlatokat, „feljegyzéseket" készítek, s ezek birtokában, amikor már a látvány gondolattá s ismét képpé alakult, akkor kezdek csak a festéshez.

— Ön első kézből kapta azokat a gondolatokat, amelyek a „vásárhelyi művészetet" megteremtették. Tornyai Jánostól és körétől.

— Az első világháború előtt és alatt kovácsolódott össze a művésztársadalom, itt Vásárhelyen, Tornyai, Endre Béla, Pásztor János, Medgyessy Ferenc, Móra Ferenc társaságában József Attila meg én voltunk a fiatalok. Nagyon sokat köszönhetünk Espersit János ügyvédnek, — aki köztársaságpárti, humanista újságíró is volt —, mert rendelkezésünkre bocsátotta 5000 kötetes, haladószellemű könyvekkel teli könyvtárát. (És ha nála olvastunk, ebédet is kaptunk!) Mindazokat az eszméket, amelyeket ők vallottak a művészetről — valóban elsőkézből kaptam.

— Hogyan kezdett festeni? Hiszen többféle mód kínálkozott önmaga kifejezésére.

— Már nyolc éves koromban belémoltotta a festészet szeretetét Rudnay Gyula, akivel annakidején, kölyökkoromtól kezdve, minden nyáron festeni jártam, Makóra, a környékre. Úgy belém vésődött a táj, az emberek világa, hogy Budapesten nem éreztem jól magam, visszakívánkoztam, vissza is jöttem.

Az első generációból már egyedül maradtam. De a következő generáció, amelybe többek között Kurucz D. István, Kamotsay Jenő tartoztak, ismét vállalta, és — a második világháború, illetve az azt megelőző 30—40-es évek után — átmentette az elődök emberi-etikai magatartását. Megalakult a Tornyai Társaság, amelybe Németh László, Veress Péter is beletartozott.

— Vásárhely ma is, a múltban is jelentős szerepet vállalt a fiatal művészek nevelésében.

— A huszas években először Rudnay Gyula hozta le ide tanítványait. 1954-től hivatalosan is nyári gyakorlóiskolát létesített itt a Képzőművészeti Főiskola. Kurucz a festőket, Szabó Iván a jövendő szobrászokat hozta le. Számukra Vásárhely nemcsak szállást, de bemutatkozási lehetőséget is biztosított. Hol itt, hol Makón, hol a környék más városában mutatták be termésüket. És arra is jó volt ez a fiatalokból álló művésztelep, hogy kiváljanak belőle azok, akik azután véglegesen Vásárhelyen telepedtek meg. Így került ide Szalay Ferenc, Németh József, Kajári Gyula. Közben a helyi legfiatalabb generáció is felnőtt, közülük Hézső Ferenc, Samu Kati maradtak itthon véglegesen. De művésztelepünkre, s a mártélyi, ugyancsak hozzánk tartozó művésztelepre hosszabb-rövidebb időre járnak művészek az ország minden részéből. Elsősorban azok, akik az alföldi festészet szemléletbeli, formai és tartalmi hagyományait magukénak vallják. Szurcsik, Patay, Vecsési, Bazsonyi, hogy csak néhány nevet említsek a mintegy nyolcvanból.

— Közülük kerülnek ki az Őszi Tárlat kiállítói?

— Igen. Tárlatunk meghívásos. És meghívást csak azok kapnak, aki valamilyen formában kapcsolódnak a vásárhelyi művészethez, akik itt dolgoznak, vagy itt *is* dolgoznak. Az Őszi Tárlat ennek ellenére országos, hisz jönnek nem csak Budapestről, de Szombathelyről, Nyíregyházáról is kiállítók.

— Ön mint pénzügyi szakember — a többiek vallomása szerint — sokat segít a művészeken.

— Ez a „segítség" talán abban áll, hogy igyekszem meggyőzni az illetékeseket a művészet és a művésztelep jelentőségéről. És mondhatom, megértésre talál Vásárhelyen a művészet ügye. Most újítjuk fel a mártélyi telepet. 15 műteremlakás készül el hamarosan. De megérdemlik művészeink. Aki idejött, az vállalta az albérletet, — pedig ígértek másutt háromszobás lakást.

Almási Gyula Béla „Az én népem, az én világom" címmel rendezett önálló kiállítást Vásárhelyen az idén. Képein a Viharsarok parasztjai; szűkszavú, szigorúan komponált tájai sorakoznak. Akkori katalógusának bevezetőjében írja: „Most szörnyen világosan érzem és látom, hogy én is tőlük, a néptől tanultam ismerni és szeretni ezt a világot. Ők mutattak negyven évvel ezelőtt példát, hogy érdemes, hogy lehet egy életen át egy cél felé haladni".

Torday Aliz

BENCZE JÓZSEF:

Magamat fognám...

Magamat fognám
vasszeges igába,
hogy húzzak én is
gondot a világba!
Küllős kerekekkel
fölszöknék az égre,
hold-tököt hozni
haza a cserénbe.
Ostor oltalmazzon
mindörökre engem,
zsömle felhőimben
villám ne kerengjen!
Szarvamat adnám
béke-harsonának,
jó kaszatokmánynak
jövő aratásra.
Sokan boruljanak
jászolkarikámra,
hogyha megszakadok
egyszer az igába!

Tengercseppek

Pályát tévesztett, de jól megél ebből a tévedéséből.

*

A leghosszabb beszédnél is többet ér egy rövid cselekedet.

*

Mai közmondás: aki a fillért nem becsüli, az a forintot pazarolja.

*

A szélhámos áldozataira büszke.

*

A pletyka: szóbeli karikatúra.

Kovács Sándor

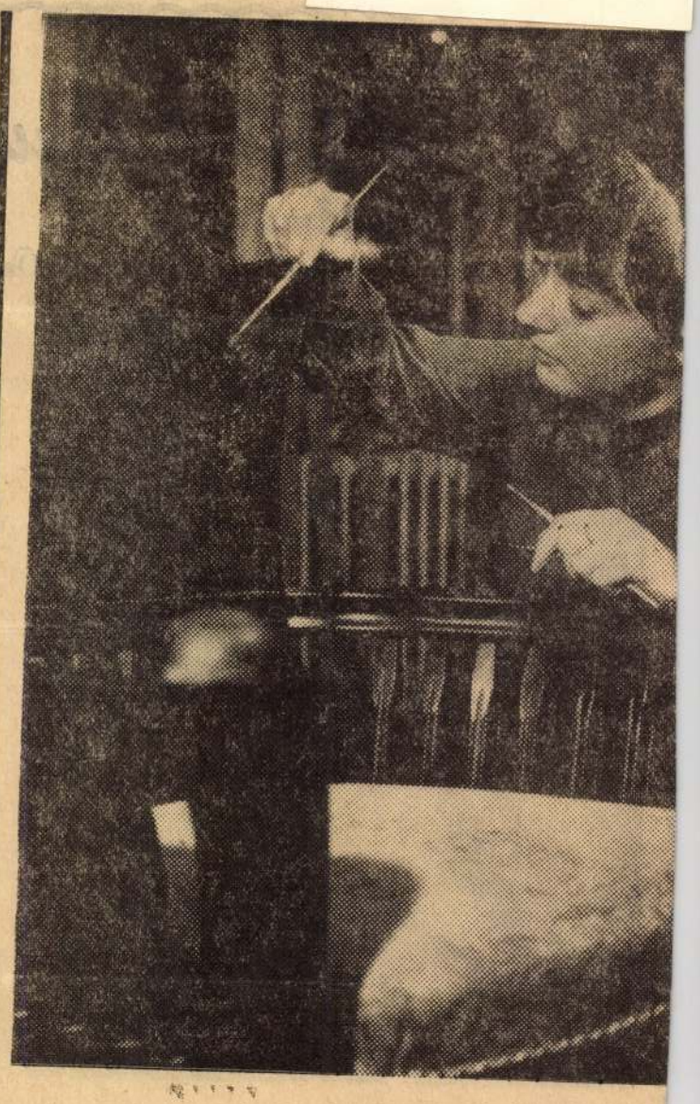

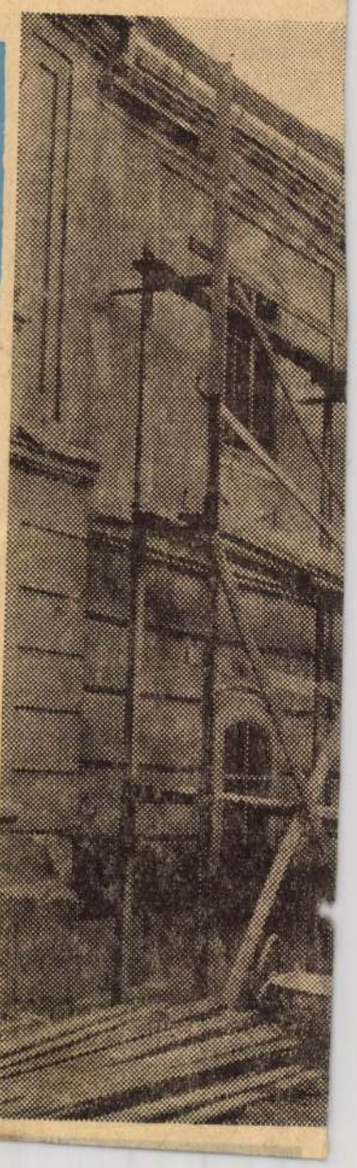

vasárnapi melléklete

A Budenz-ház helyreállítása

Ybl Ervin — Ybl Miklós fia — azzal a feltétellel hagyta az István király Múzeumra műkincseit, hogy biztosítani fogják együttes elhelyezését.

A város egy hangulatos, XVIII. századi copfstílusú épületet ajánlott fel az értékes hagyaték elhelyezésére. A Budenz-ház arról az emléktábláról kapta a nevét, amely hírül adja, hogy ebben az épületben Ybl-család művészetszeretetének, hanem egy korszak igényes bútorművességének is.

— ta —

A képeken: Fent és lent: A Képző- és Iparművészeti Gimnáziumban a fiatalok az Ybl hagyaték bútorait restaurálják. Középen: tatarozzák a Budenz-házat.

(Kabáczy Szilárd felvételei)

Almási Gyula Béla festőművész

1021

1973. II.24. /Petőfi/ 19.35. Ka. /11/

Láttuk, hallottuk.

- A kiállitó termekben.

- Tárlat megnyitót, kiállitó teremben mondanak, most mégis egy kiállitási megnyitó gondolatait mondjuk el. Ambrus Tibor gondolatait. Vásárhelyi barátai őt kérték, hogy nyissa meg Almási Gyula Béla kiállitását hatvanban. Szivesen vállalta, mert a vásárhelyi müvészet nagyon közel állt szivéhez. Arra is készült, hogy ebben az adásban részletesen beszámol a kiállitott alkotásokról, a megnyitót megirta, de már nem mondhatta el, mert a szive meghalt. Ugy véljük, hogy a müvészetek kedvelőit, akikhez mindig szólt és a müvészek, akiknek alkotásairól beszélt, tehát hallgatóit tiszteljük meg és magunkat is, szerkesztőségi kollégáit, barátait, rovatbeli hozzátartozóit azzal, hogy most együtt hallgathatjuk meg, amit utolsó kéziratába foglalt.

- A müvész, akinek bemutatása most megtisztelő feladatom, az élő magyar müvészet egyik legjelentősebb csoportosulását képviseli személyében és alkotásaiban a hatvani Galériában. A hód mezővásárhelyi festőket, ahogyan mondják és irják, a Vásárhelyi iskolát. Ahányan leirják, ahányan kimondják ezt a két szavas kifejezést,annyiképpen értik, értelmezik. Némelyek túldicsérik, mások fejcsóválva mondják. Én szeretnék most v alami lényegeset mondani a vásárhelyi festészetről, nem az iskoláról, ami nincs, hanem a vásárhelyi müvészetikáról, ami van. Másfélévtizede sok szor és sokat beszélgettünk a vásárhelyiekkel, Almási Gyula Bélával is a "vásárhelyiségről." Ezeknek a beszélgetéseknek nyomán próbálom most újra megfogalm azni ezeknek a vásárhelyi magatartásnak a lényegét. Valahogy igy: Müvészet csak a bonyolult emberi

1973. II.24. /Petőfi/ 11.35. Ka. /11/

Láttuk, hallottuk.

- A kiállító termekben.

- Tárlat megnyitót, kiállító terembe mondanak, most mégis egy kiállítási megnyitó gondolatait mondjuk el. Ambrus Tibor gondolatait. Vásárhelyi barátai öt kérték, hogy nyissa meg Almási Gyula Béla kiállítását hatvanban. Szivesen vállalta, mert a vásárhelyi művészet nagyon közel állt szivéhez. Arra is készült, hogy ebben az adásban rószletesen beszámol a kiállított alkotásokról, a megnyitót megirta, de már nem mondhatta el, mert a szive meghalt. Ugy véljük, hogy a művészetek kedvelőit, akikhez mindig szólt és a művészek, akiknek alkotásairól beszélt, tehát hallgatóit tiszteljük meg és magunkat is, szerkesztőségi kollégáit, barátait, rovatbeli beszátartozóit azzal, hogy most együtt hallgathatjuk meg, amit utolsó kéziratába foglalt.

- A művész, akinek bemutatása most megtisztelő feladatom, az élő magyar művészet egyik legjelentőásebb csoportosulását képviseli személyében és alkotásaiban a hatvani Galériában. A hód mezővásárhelyi festőket, ahogyan mondják és irják, a Vásárhelyi iskolát. Ahányan leirják, ahányan kimondják ezt a két szavas ki fejezést, annyiképpen értik, értelmezik. Némelyek túldicsérik, mások fejezőválva mondják. Én szeretnék most v alami lényegeset mondani a vásárhelyi festészetről, nem az iskoláról, ami nincs, hanem a vásárhelyi művészetikáról, ami van. Másfélévtizede sok szor és sokat beszélgettünk a vásárhelyiekkel, Almási Gyula Bé lával is a "vásárhelyiségről." Ezeknek a beszélgetéseknek nyomán próbálom most újra megfogalm azni ezeknek a vásárhelyi magatartásnak a lényegét. Valahogy igy: Művészet csak a bonyolult emberi

viszonylatok mélyen áátérzett felismeréséből születhet. Ezek a viszonylatok ember és táj, ember és természet, ember és ember között szövődő ezernyi szál, ezernyi áttétele, a történelmi,gaz dasági, társadalmi körülmények, állandó, ellentmondásokat hor dozó változásaiból támadtak. Keresztezódéseikben százados megrögzöttségek és oldódni vágyások csomósodnak, minden réte- ge az előre lendítő és visszahúzó erők, egymásra hatásából ke letkezett feszültségekkel telt. Ennek a szövevénynek a megis merése, csomópontjainak a kitapintása, a következések és követ keztetések feltárásai és kimunkálása, életre szóló program le het csak. Aki azzal nem számol, előre arra itéli magát, hogy megmarad a látszat futó vizsgálatánál, amelyből tetszetős mü keletkezhet ugyan, de meghatározó érvényü alkotás nem. A megoldás tehát az együttélés. Nos a Vásárhelyen élő és dolgo zó müvészek, kezdettől fogva vallották, hogy ők Tornyai Já- nos müvészi hagyományának örökösei és folytatói. Nyilvánvaló, hogy a mai vásárhelyiek nem a formai jegyek puszta átvételében, a tartalmi elemek puszta alkalmazásában látják, a hyagyomány tovább plántálásának célját, sokkal inkább Tornyay és köre életformáját , alkotó módszerét igyekeztek átv enni és meghono sitani. A müvészek nem elzárt rezervátumban élnek és dolgoznak hanem a város és környéke természeti környezetében, együtt a dolgozó emberekkel. Igy történt azután, hogy a ma már 20 esz- tendős vásárhelyi müvészközösség munkásságában egyre határozot tabban és tisztábban érvényesül az a sajátosan vásárhelyi, a korszerüséget főleg szellemében megközelitő törekvés, amely meghozta számukra nemcsak a közönség sikert, hanem az értő tár sak

viszonylatok mélyen áátérzett felismeréséből születhet. Ezek a viszonylatok ember és táj, ember és természet, ember és ember között szövődő ezernyi szál, ezernyi áttétele, a történelmi, gazdasági, társadalmi körülmények, állandó, ellentmondásokat hordozó változásaiból támadtak. Kereszteződéseikben azázados megrögzöttségek és oldódni vágyások csomósodnak, minden rétege az előre lendítő és visszahúzó erők, egymásra hatásából keletkezett feszültségekkel telt. Ennek a szövevénynek a megismerése, csomópontjainak a kitapintása, a következések és következtetések feltárásai és kimunkálása, életre szóló program lehet csak. Aki azzal nem számol, előre arra itélt magát, hogy megmarad a látszat futó vizsgálatánál, amelyből tetszetős mükeletkezhet ugyan, de meghatározó érvényü alkotás nem. A megoldás tehát az együttélés. Nos a Vásárhelyen élő és dolgozó művészek, kezdettől fogva vallották, hogy ők Tornyai János művészi hagyományának örökösei és folytatói. Nyilvánvaló, hogy a mai vásárhelyiek nem a formai jegyek puszta átvételében, a tartalmi elemek puszta alkalmazásában látják, a hyagyomány tovább plántálásának célját, sokkal inkább Tornyay és köre életformáját , alkotó módszerét igyekeztek átv enni és meghonosítani. A művészek nem elzárt rezervátumban élnek és dolgoznak hanem a város és környéke természeti környezetében, együtt a dolgozó emberekkel. Így történt azután, hogy a ma már 20 esztendős vásárhelyi művészközösség munkásságában egyre határozottabban és tisztábban érvényesül az a sajátosan vásárhelyi, a korszerüséget főleg szellemében megközelítő törekvés, amely meghozta számukra nemcsak a közönség sikert, hanem az értő tár

sak

sak és az elfogulatlan kritika elismerését is- És hogy ez igy történt abban hitem szerint része van a vásárhelyiek ember és természet közelségének, szemléletük ősi módon humánus el fogultságának, amely nem hogy leszükiti, inkáb kiválóan érté kes elemekkel gazdagitja a korszerüség oly nehezen meghatározható fogalomkörét.

Mindaz, amit eddig elmondtam, vonatkozik Almási Gyula Béla müvészetére is. Hiszen e gyike ő az alapit óknak, aki a magán és a közéletben a müvészi munka magányában is, ezeket az esz ményeket szolgálta. Negyven évet átiv elő müvészpályájája min den eredménye, en nek a szolgálatnak a dokumentuma. Kérem, nézzék meg a kiállitott müveket és hiszem, hogy megérzik , igazaságukat.

sak és az olfogulatlan kritika elismerését is- És hogy ez igy történt abban hitem szerint része van a vásárhelyiek ember és természet közelségének, szemléletük ősi módon humánus el fogultságának, amely nem hogy leszűkíti, inkáb kiválóan érté kes elemekkel gazdagítja a korszerűség oly nehezen meghatározható fogalomkörét.

Mindaz, amit eddig elmondtam, venatkozik Almási Gyula Béla művészetére is. Hiszen e gyike ő az alapit óknak, aki a magán és a közéletben a művészi munka magányában is, ezeket az ess ményeket szolgálta. Negyven évet átív elő művészpályájája min den eredménye, en nek a szolgálatnak a dokumentuma. Kérem, nézzék meg a kiállitott műveket és hiszem, hogy megérzik igazaságukat.

- Almási Gyula festőművész műterme falán néhány régebbi képét láttam, dus plasztózus festéssel készült munkákat. Ujabb alkotásaid viszont már igen hosszu ideje sima, száraz olajtempera technikával készül. Mi oka volt ennek a változásnak?

- Fiatal éveimben miután én is Rudnai növendékek közé tartoztam, nyilvánvaló, hogy a külső tehnikai formákat is

bizonyos mértékben átvette az ember, igyekezve azonban arra, hogy ne hasonlitson a mesterhez, az a mü, amit az ember létrehozott. Itt keveredett a dolog azzal, hogy kétségtelenül nagy hatással voltak rám a Tornyai és kortársainak a festői modora is, szinvilága, és lassan bontakozott ki azután évek hosszu sora alatt az a formavilág, szinvilág, szinkultura, ami most látható a képeimen. Ehhez hozzájárult az is, hogy kerestem egy olyan kifejezési formát, anyagot, amely a legjobb megfelel az én temperamentumomnak, elgondolásomnak, vagy egyszerübben kifejezve olyan szközt kerestem, ahol az anyag fölött a legnagyobb uralmat tudom biztositani, vagyis minél kisebb ellenállás legyen magának az anyagnak, mert ez kétségtelenül nagyon befolyásolja az alkotót, és ha nm sikerül a müvésznek az anyaggal megbirkózni, akkor nem sikerül müvet se életrehozni. Nyilvánvaló, hogy részben a fiatalkori benyomások, részben pedig ilyen forma igények alakitották ki ezt a jelenlegi szinvilágot, ameyelk lényegében le van egyszerüsitve, majdnm azt mondhatom, hogy alapszinekre, és minél egyszerübben jbentkezik egy szinvilág egy képen, annál gazdagabb. Kicsit furcsán hangzik, de a valóságban igy van. A sokféle szin, és a sokféle forma és eszköz használata sohasm előnyös egy mü, és egy kifejezési formának a kialakitására. Ezért lassan, mire az ember fölött eljár az élet, rájön arra, hogy minél kevésebb szközzel próbálja az érzéseit visszaadni, és a gondolatokat leröviditeni.

Ambrus Tibor: Vallomás a müvészetről Petőfi Rádió 1969 X.26

Almási Gyula

- Almási Gyula fetőművész műterme falán néhány régebbi képét láttam, dus plasztózus festéssel készült munkákat. Ujabb alkotásaid viszont már igen hosszu ideje sima, száraz olajtempera technikával készül. Mi oka volt ennek a változásnak?

- Pistal éveimben [illegible] és is Budnai [illegible] [illegible] [illegible], nyilvánvaló, hogy a [illegible] [illegible] [illegible] is

bizonyos mértékben átvette az ember, igyekezve azonban arra, hogy ne hasonlitson a mesterhez, az a mű, amit az ember létrehozott. Itt kaveredett a dolog azzal, hogy kétségtelenül nagy hatással voltak rám a Tornyai és kortársainak a festői modora is, szinvilága, és lassan bontakozott ki azután évek hosszu sora alatt az a formavilág, szinvilág, szinkultura, ami most látható a képimen. Ehhez hozzájárult az is, hogy kerestem egy olyan kifejezési formát, anyagot, amely a legjobb megfelel az én temperamentumomnak, elgondolásomnak, vagy egyszerűbben kifejezve olyan szközt kerestem, ahol az anyag fölött a legnagyobb uralmat tudom biztositani, vagyis minél kisebb ellenállás legyen magának az anyagnak, mert ez kétségtelenül nagyon befolyásolja az alkotót, és ha nem sikerül a művésznek az anyaggal megbirkózni, akkor nem sikerül művet se életrehozni. Nyilvánvaló, hogy részben a fiatalkori benyomások, részben pedig ilyen forma igények alakitották ki ezt a jelenlegi szinvilágot, amegyelk lényegében le van egyszerűsitve, majdnem azt mondhatom, hogy alapszinekre, és minél egyszerűbben jelentkezik egy szinvilág egy képen, annál gazdagabb. Kicsit furcsán hangzik, de a valóságban igy van. A sokféle szin, és a sokféle forma és eszköz használata sohasem előnyös egy mű, és egy kifejezési formának a kialakitására. Ezért lassan, mire az ember fölött eljár az élet, rájön arra, hogy ~~[illegible]~~ minél kevesebb szkőzzel próbálja az érzéseit visszaadni, és a gondolatokat lerövidíteni.

Ambrus Tibor: Valamás a művészetről Petőfi Rádió 1969 X. 26

Almási Gyula

ALMÁSI GYULA BÉLA

1971. OKT 2

Az ember a XVII. Vásárhelyi Őszi Tárlaton

Mélyülő párbeszéd

A közös társadalmi közegben élőnek fel sem tűnik annak jelentősége, hogy az 50-es évek elején megújult alföldi piktúra legerőteljesebb — vásárhelyi — ága az idén már immár 17-szer tárja önmagát a közönség elé. Egy külső szemlélőnek — *Csoóri* Sándornak — kellett jönnie, hogy rádöbbentse erre a tényre mindazokat, akik — hol féltő szeretet, hol kínos aggodalom közepette — figyelemmel kísérik ennek a csoportnak évenkénti seregszemléjét. (Csoóri: „Egy hagyományossá vált kiállítássorozatban a tizenvalahányadik kiállítást még a világ legmozgalmasabb városában is nehéz megrendezni..., mert ugyanaz alatt az égbolt alatt a csodák, a csodálkozások sem ismétlődhetnek egymás után".) Ez — a XVII. — a bizonyítás erejével hat — azzal ugyanis, hogy a kiállító művészek közel két évtizedes párbeszéde a tájjal és emberével, egyre újuló és fejlődő társadalmi viszonyaival *nem lankad, hanem mélyül.*

Szigorú volt és szigorú ma is a parasztság élete. Ez a szigor tükröződik az alkotásokon. Múltat és jelent ábrázolva. A paraszti élet belopakodott a műtermekbe, hogy a vásznakon új — magasabb szinten — életre kelljen. Készülhetnének ezek a képek és ábrázolások rafinált és kiagyalt formabontások révén is, ám éppen ellenkezőjének vagyunk tanúi: ki-ki a maga formavilágából bontja ki figuráit és összességükben ezért hatnak őszintének, igazaknak, valósoknak. Ezért talán rajtuk a provincializmus bélyege, melytől évente megvédik őket és mégis rajtuk a vád?! (Rágalmazz, mert valami megmarad belőle...) Csoóri jó szándékú kérdés feltevésére —: Vásárhely történelméből is hitelesített szerepe nem fogyatkozott-e meg mára, az itt feltört szellem forrása nincs-e kiapadóban? — éppen ez az őszi tárlat felel a legbeszédésebben. A képépítések egyszerűségéből áradó harmóniák utalnak a tiszta forrásokra, s e tiszta benyomások spekulatív feldarabolására Vásárhelyen nincs — és reméljük, nem is lesz — vállalkozó, — még akkor sem, ha akadnak egyesek, akik ezt a rosszul értelmezett korszerűség örve alatt követelik.

A tárlat anyaga túl nagy ahhoz — közel száz kiállító 250 alkotása —, hogy — lehetőségeinken belül — valamennyivel foglalkozzunk. De próbáljuk említeni mindazokat, akiknek művei alapján a fenti következtetésekre jutottunk. Az öregebb nemzedék közül *Almási Gyula* Béla, a középgeneráció tagjai közül *Dér* István, *Fejér* Csaba, *Fodor* József, *Fülöp* Erzsébet, *Hézső* Ferenc, *Magos* Gyula, *Németh* József, *Sáros* András, *Szalay* Ferenc, *Szurcsik* János, *Zoltánfy* István azok, akiknek emberábrázolásai — saját metrumaik szerint — az összképet ezúttal meghatározzák. Szalay Ferenc például az emlékezetes „*Közgyülés*"-e után, amelyben oly magas szinten mondott igent a mezőgazdaság átszervezésének szükségességére, tovább lépett a „*Belépés a tsz*-be" most kiállított képén. A nagy társadalmi fordulat komorságához nyúlni mer, s a részletszépségekkel teli alkotás nem méltánytalanul a kiállítás egyik legjobb festménye. Németh József gazdag kiállítási anyaga, s főleg hatalmas „*Karton*"-ja szinte összegezi világlátását és művészetét. Érdekes felfigyelni *Hézső* Ferenc „*Szikes élet*"-ére, amelyben észrevehető stílusváltásának és új — most kidolgozás alatt álló — jelképrendszerének elemeit. Fejér Csaba „*Portré*"-ja egy, a színekkel mesterien bánó művész műve, míg Fülöp Erzsébet „*Est*"-je az érzelmeken játszik kiválóan. Magos Gyula portréjai már-már Nagy Istvánt követik mélységükben, *Sáros András* „Öreg parasztok"-ja pedig a curriculum vitae erejével hat. *Almási* Gyula Béla „*Zsákrakók*"-ja immár ismert sorozatának újabb megragadó darabja, s az elmúlás a témája *Szurcsik* János színesen előadott „*Temetés*"-ének. *Dér* István eddiginél bonyolultabb fogalmazása, *M. Szabó* István és *Fodor* József életképei a vásárhelyiségből fogannak.

A szoboranyag mintha kissé halványabb lenne ezúttal, noha *Nagy* Sándor két vörösmárványból készült parasztfeje és *Szabó* Iván „*Mítosz*"-a nem maradhat említés nélkül, úgyszintén a kisgrafikai anyagból *Csohány* Kálmán és *Gacs* Gábor két külön világot elénktáró lapjai. Érmekkel *Szabó* Iván és kiterjedt tanítványi köre — *Ács Lajos, Ligeti, Szabó, Szöllösy, Tóth* — tartja a sok évi színvonalat. *Geszler* Mária és *Végvári* Gyula kerámiái és *Lieber* Éva két szőnyege magas színvonalon egészítik ki a XVII. Vásárhelyi Őszi Tárlat anyagát.

Az idén a Tornyai Múzeum kiállítási termeiben a mélyülő párbeszéd tanúi vagyunk — dialógusé, melyben a szavakat színek, a mondatokat a képépítés elemei helyettesítik és melyben az alkotók az emberről, az emberhez szólnak, ami a vásárhelyi magatartás és út lényege.

SZABÓ ENDRE

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SAJTÓFIGYELŐ

Kongresszustól kongresszusig

„A fejl
pirendre
mus refe
hogy erő
segítse a sz
építését, ki
tervgazdálk
gazdaságpol
valósítását."
(Az
hatá

A gazdaságirányítás rendszerének reformja a IX. kongresszus határozata alapján kezdődött meg és folytatódik. A megye iparára gyakorolt hatásáról dr. Komócsin Mihály, [illegible] zottság titkára [illegible] seink alapján,

A reform hatása a gazdasági fejlődésre

● Az új gazdasági szisztémától sokan féltették a tervgazdálkodást. Mik a Csongrád megyei tapasztalatok: üzemeink teljesítették-e a népgazdaság elvárásait?

— A gazdaságirányítás reformjának bevezetése óta közel három év tapasztalatai állnak rendelkezésünkre. Ezek azt mutatják, hogy a tervszerűség mint országosan, így megyénk gazdaságában sem gyengült, sőt számos vonatkozásban erősödött. Ezt nagyon sok tényadaton keresztül lehetne bizonyítani, itt csupán két irányból megközelítve a kérdést, néhány példával bizonyítom.

— Megyénk gazdasági fejlődése a IX. kongresszus és az új gazdasági mechanizmus bevezetése óta is a népgazdasági tervekben megjelöltek szerint fejlődött. A növekedési ütem is megfelelt a tervelőirányzatoknak. Szabad legyen ezt két jellemző példával szemléltetni. A Csongrád megye területén folyó szénhidrogénkutatás, kőolaj- és földgáztermelés az ország fűtőanyaggal való ellátása szempontjából kiemelkedő jelentőségű. Területünk természeti kincseinek feltárása és a feltárást szolgáló beruházások a tervelőirányzatnak megfelelően folynak. Előreláthatólag olajbányászaink nemcsak hogy teljesítik, hanem túl is fogják teljesíteni a népgazdasági tervből eléjük kitűzött célokat. Egy másik példa: A lakosság hűsellátása és az exportkötelezettség teljesítése szempontjából nagy jelentő[illegible] annak néhány főbb részlete több variációban készül. Egyes vállalataink tudományos megalapozottsággal, korszerű számítógépeket is segítségül véve, készítik el terveiket. Különösen figyelemre méltó, hogy nemcsak az éves, hanem a középtávú tervek — így például jelenleg a negyedik ötéves tervünk — készítésére is nagy gondot fordítanak.

● A kongresszusi határozat az ipari termelés évi 6 százalékos növekedését írta elő, melynek 80 százalékát a termelékenység emeléséből kell biztosítani. Eleget tudtak-e tenni ennek a célkitűzésnek a Csongrád megyei iparvállalatok?

— A kérdésben is említett célkitűzésnek nagyobb részben eleget tettek megyénk iparvállalatai. Területükön az ipar termelése a harmadik ötéves terv időszakában előreláthatólag több mint 40 százalékkal növekszik. A növekedés évi átlaga tehát 8 százalék körül van. Mint ismeretes, országosan alacsonyabb az ötéves időszakra és az egyes évekre a növekedési ütem. Mennyiségileg tehát az ipari termelés jól fejlődik.

— A növekedés azonban nem eléggé egyenletes, mert amíg az ötéves terv első két évében 10 százalék körüli növekedési ütem volt, 1969-ben csak egészen minimális volt az ipari termelés emelkedése. Ebben közrejátszott a megye ipari szerkezete.

megyénk iparában a jelenlegi feltételek között is a munkatermelékenység növelésére. E tartalékokat pedig jelentősen meg lehet növelni az elavult termelőberendezések kicserélése, a műszaki fejlesztés révén.

● A reformtól a célkitűzések elérésének meggyorsítását várja a közvélemény. Véleménye szerint a megyei energiagazdálkodásban lépést tartottunk-e azzal az elhatározással, hogy 1970-ben az energiahordozók felhasználásában a kőolaj és földgáz részaránya elérje a 37—39 százalékot?

— Az ország fűtőanyagmérlegében végbemenő szerkezeti változásnak jelentős bázisa megyénk. A Csongrád megyei kőolaj- és földgázbányászat fejlődésének eredményeképpen, már ez évtől kezdve az ország kőolajtermelésének felét, és néhány éven belül az ország földgáztermelésének közel felét fogja szolgáltatni megyénk bányászata. Így területünk jelentősen hozzájárult a célkitűzés realizálásához.

— A korszerű fűtőanyagokra való áttérés különösen jelentős területünkön, hiszen Csongrád megye mind az ország szénlelőhelyeitől, mind az importszén beérkező állomásaitól egyik legtávolabbra fekvő terület. Így a szállítási költségeken túlmenően az ittenj fűtőanyag-felhasználás szerkezete jelentősen kihat az or-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 MÁJ 11
Északmagyarország

Almási Gyula Béla festőművész
1021

A vásárhelyi művésztelep

— Lényegében a vásárhelyi művészeti élet két „pillérre" épül — mondja beszélgetésünk elején Almási Gyula Béla festőművész, a felszabadulás után létrehozott vásárhelyi művésztelep szervezője, alapítója —, az egyik, ami a legfényegesebb, a helyben élő művészek csoportja. A vásárhelyi művészetnek ők alkották mindig a gerincét és alkotják ma is. A másik fontos tényező, azoknak a művészeknek a jelenléte, akik a vásárhelyi művésztelepre járnak. Ez a kettősség nem újkeletű. Így alakult kezdettől fogva. Kallós Ede, Pásztor János, Rudnay Gyula Hódmezővásárhelyen dolgoztak és innen költöztek fel Budapestre. De később is szoros kapcsolatot tartottak a várossal.

A Vásárhelyen dolgozó művészek a népi élet valóságával közvetlenül találkoztak, ami nemcsak a művekben tükröződött, hanem abban is, hogy felfigyeltek a nép veszendőbe menő, pusztuló művészetére. Jelenlétüket a magyar művészetben nagy művek egész sora jelzi. Ezeknek a termékeny éveknek köszönhető Tornyai: Önéletrajz, Nagy Bercsényi Miklós, Juss című alkotása, továbbá Endre Béla: Kékkendős lány; Rudnay Gyula: Borús idő és Pásztor János: Búcsúzkodás című műve.

A két világháború közötti időben a fővárosba költözött művészek továbbra is kitartanak eredeti céljuk mellett. Az alföldi piktúra jelentőségét újabb kiváló egyéniségek ismerik fel. Olyanok, mint Medgyessy Ferenc, Koszta József és Nagy István. Majd később újabbak kapcsolódnak a vásárhelyi művésztelephez: Kohán György, Erdős János, Kurucz D. István és Almási Gyula Béla.

*

A felszabaduláskor öt képzőművész élt a városban: Almási Gyula Béla, Kurucz D. István, Erdős János, Dehén Lajos, Kohán György.

— Egy elhagyott fényképészhelyiségben — mondja Almási Gyula Béla — megpróbáltunk kialakítani egy közös műtermet. Sajnos, nem sikerült. Később megalapítottuk az országban az első művészeti csoportosulást, az Írók, Zeneszerzők és Képzőművészek Szabad Szakszervezetét. Ez volt az első jelentős, közös összefogás. Kiállításokat rendeztünk, képzőművész-közönség találkozókat.

— Milyen tervek foglalkoztatták még a festőket?

— Egy művészházra gondoltunk. Az volt a célunk, hogy letelepítünk Vásárhelyre valakit az első nemzedékből. Akkor még élt Rudnay, Darvassy István és Medgyessy Ferenc. Ők azonban már nem vállalták a költözködéssel járó viszontagságokat. Amikor azután országosan létrehozták a Képzőművészeti Alapot, ez a kérdés ismét terítékre került. 1953-ban Kurucz D. István felajánlotta saját házát a művésztelep részére, a telep vezetésével pedig engem bíztak meg.

Így indult útjára a vásárhelyi művésztelep. Időben megelőzte ugyan a sárospataki, a dömösi, a dunaújvárosi, a komlói, a mecseknádasdi, a zsennyei, a szolnoki — követte a bajai és a miskolci. Ma már ezek közül csak négy működik.

A vásárhelyi művésztelep alkotói azonban már egész Európában kivívták maguknak az őket megillető hírnevet.

*

A művésztelep alapítását természetesen éles viták előzték meg. Sokan úgy vélekedtek, hogy a művésztelepnek csak az lehet a célja, hogy a legjobb művészeket tömörítse egy „szervezetbe".

Almási Gyula Béla másként érvelt: — Én azt mondtam, az alkotói életben mindenki egyforma eséllyel indul. Éppen ezért mindenkinek egyforma lehetőséget kell biztosítanunk. Ha a fiatal nemzedéket nem becsülöm annyira, mint aki alkalmas arra, hogy az elődöket kövesse, akkor nem járok helyes úton.

— Kezdettől fogva azt az elvet vallottam, nálunk mindenki egyenlő eséllyel indul. Akármilyen magas rangja, művészi elismerése is legyen. Így kerültek egy terembe olyan neves művészek, mint mondjuk Medgyessy Ferenc, Barcsay Jenő és névtelenek, akik akkor kerültek ki a főiskoláról.

*

A Tükör utcai szobák kevésnek bizonyultak az évek során. A megyei és a városi tanács segítségével sor került a művésztelep bővítésére. Előbb a Lenin utcai Plohn-féle műterem átalakításával bővült az elhelyezés lehetősége. Az 1960-as évek elején megnyílt a Virág utcai művészotthon, 1968 elején pedig az újjáépített mártélyi művésztelep 5—5 szépen, kényelmesen berendezett szobájával.

A vásárhelyi művésztelepen 20 év alatt 291 művész fordult meg és 38 267 napot töltött el. A fiatalok közül nagyon sokan letelepedtek a város modern művészházaiban. Szalay Ferenc, Németh József, Kajári Gyula, Fejér Csaba, Tóth Valéria, Klígl Sándor, Hézső Ferenc, Fodor József, Fekete János, Samu Katalin neve ma már közismert az ország művészetpártoló közönsége előtt.

A megye és a város vezetői nem fukarkodtak az elismeréssel sem. Az első Vásárhelyi Őszi Tárlaton, 1954. október 3-án adták át a Tornyai-plakettet Medgyessy Ferencnek, aki művészetével és példamutató emberi magatartásával nagyban hozzájárult a művésztelep kialakulásához.

A valamikori baráti találkozókból így nőtt ki a magyar piktúra realizmusát felvirágoztató vásárhelyi iskola, hogy állandó szolgálattal teljesítse Tornyai János igaz szavait: „A művészet csak úgy ér valamit, ha nemzeti, ha magyar művészet, azzá pedig csak úgy lehet, ha a nép érzelemvilágából tápiálkozik."

Polner Zoltán

Jól dolgoznak

felelős rendészeti — portai szolgálat — működjön. Ez tekinthető a mai szervezet elődjeinek.

Tizenöt éve tehát, hogy az üzemrendészeti szervek megvalósultak. Ebből az alkalomból tartottak megemlékezést a BVK-ban, ahol *Sztancsik Károly*, a gyár szociális igazgatóhelyettese méltatta a végzett munkát és szólt a további feladatokról, kifejtve, hogy a társadalmi tulajdon védelmének szélesebb alapokra történő helyezése érdekében a BVK egyes munkahelyein is társadalmi üzemrendészeti aktívákat választottak. Az eltelt 15 év bizonyítja: az üzemrendészeti szervezet dolgozóinak lelkiismeretes munkája nagyban hozzájárult, hogy a társadalmi tulajdon sérelmére elkövetett és felfedett cselekmények száma — valamint a kárérték is fokozatosan csökkent. Mindvégig eredményes tevékenység jellemezte mind az üzemrendészeti dolgozók, mind a társadalmi aktívák munkáját, amiért a vállalat vezetőjének elismerését és köszönetét tolmácsolta.

Ez alkalommal a társadalmi tulajdon védelmében kifejtett tevékenységükért *Halász Mihály, Kozák Miklósné* és *Nemes Ferenc* vállalati „Kiváló Dolgozó" kitüntetésben részesült, tízen igazgatói dicséretet, kilencen pedig pénzjutalmat kaptak. *Lengyel Istvánt*, az üzemrendészeti osztály vezetőjét a NIM a Haza Szolgálatáért Érdemérem arany fokozatával tüntette ki.

Széplaki Kálmán

A faragó

tolem egyet s mást. Mindenfélét faragtam — emlékezik a 60 éves nyugdíjas tanár. — A fával összefügg az életem, fél évszázada vadászom például, 9 éves koromtól.

— Amikor édesapám meghalt, 16 éves voltam. Egerben úgy végeztem iskoláimat, hogy faragásból tartottam fönn magam. Domborműveket másoltam, régi faragásokat pótoltam és így tovább. A kézügyesség mellé az erdő, a természet és a műkincsekkel zsúfolt Eger adta az indítást.

— Leginkább saját kedvemre szeretek faragni. Leszámítva árvaságom elejét és az utóbbi hónapokat, rendeléstől függetlenül, hobbiból faragtam. Akkor a tanuláshoz, most a házamhoz kell a pénz. Tanító lettem, aztán jóval később, 1963-ban tanár, ám a faragást sohasem hagytam abba. Persze, amióta nyugdíjas vagyok, több időm jut rá. Mi ebben az öröm? Az alkotás. Én elgondolom és örülök, hagy úgy sikerül, ahogy akartam. A fa beszél, ugyanúgy, ahogyan egy nyom is beszél az erdőn. Mostanában már érzem a szívem. Pedig nyolc évig bajnok voltam birkózásban. Mégis most átállok a diófáról az égerfára. A vadcseresznyét is szeretem és van két szilvafarönköm is. A közepe olyan, mint a vér.

— Stílus?... Sokat tanultam Egerben a templomok faragványaitól, de az évek alatt sok könyvet is gyűjtöttem. Legalább 150 művészeti könyvem van. Jártam a tárlatokat is. Engem minden érdekel, ami szép. 21 éve vagyok Aszalón. Egyetlen tanító, aki több mint 20 éve él a faluban. Olyan is csak egy van, aki 10 évnél többet tanított itt. 3 éve szakkört is vezetek a művelődési házban. 9 tanítványomból hét fiatal, sajnos senki sem farag közülük. Van, aki fest, van aki szalmából csinál képeket, más rezet domborít, intarziákat készít. A lényeg, hogy alkot és szereti, velem együtt a szépet.

— Mit szeretnék még? Bútort akarok készíteni. Mindent magam csinálok majd, az asztalosmunkát és kárpitozást is, természetesen faragott lesz, figurális. A heverő, a sarokszekrény, az asztal, a székek, minden. Megcsinálom. Jöjjön el még hozzám, akkor majd meglátja...

Nyitray Péter

Cipőgyár Tiszakesziben

Tiszakesziben, a Tiszamenti Tsz irodáinak szomszédságában szerényen, szinte észrevétlenül húzódnak meg a Minőségi Cipőgyár tiszakeszi egységének épületei. Ipart, üzemet telepítettek a községbe, amely a helyben és a környező falvakban élő lányoknak, asszonyoknak biztosít munkalehetőséget.

Ács Antal, üzemegység-vezető számokat sorol: — Az 1974. december 31-i adatok szerint 528 dolgozónk van, ebből 475 lány és asszony. Mezőcsátról 140, Tiszatarjánból és Ároktőről 60—60 munkás jár. A többiek idevalósiak Tiszakeszibe. Hetven cigány is dolgozik az egységünkben. Egy részük írástudatlan, de szépen és eredményesen kiveszik részüket a termelőmunkából.

Gondok is vannak. Gondok, amelyeket elsősorban sok-sok türelemmel, megér-

pénzjutalmat kaptak, most az udvaron kosár- és kézilabdapályát építenek. Több mint 11 ezer forintért sportfelszereléseket vásároltak. Szervezik a tanfolyamot a meósoknak, s azok a 20 év fölötti fiatalok, akik már legalább két éve az üzemegységben dolgoznak, ebben az évben a szakmásító-tanfolyam elvégzése után szakmunkás-bizonyítványt kapnak.

— Megbecsüljük az idősebb dolgozóinkat is, hiszen rájuk is nagy szükség van. Szerződésünk van a Volánnal, saját autóbuszjáratot kaptunk, a busz végállomását áthelyezik az egységünk kapuja elé. A járda már elkészült, de felépítjük a fedett várócsarnokot is. Korszerű öltözőt, fürdőt, orvosi rendelőt alakítottunk ki, amelyek legalább 1000 dolgozó igényeit elégítik ki.

— Mit és mennyit termelt

VI.14. 21.10 Fné. /Petőfi/ 6 pl.

Láttuk-hallottuk.

Almási Gyula Béla 1021

Hódmezővásárhelyen nyilt meg Almási Gyula festőművész kiállitása.

Ambrus Tibor beszél a kiállitásról.

Junius 9-én vasárnap délben nyilt meg Hódmezővásárhelyen a Tornyai János Muzeum termeiben Almási Gyula Béla festőművész kiállitása. A művész ismert és becsült alkotója az élő alföldi festészetnek. Mint a Hódmezővásárhelyi Művésztelep vezetője nagy érdemeket szerzett a mai Vásárhelyi isko

la

Vl.14. 21.10 Fné. /Pétéfi/ 6 pl.

Láttuk-hallottuk.

Hódmezővásárhelyen nyilt meg Almási Gyula festőművész kiállítása.

Amhrus Pibor beszél a kiállításról.

Junius 9-én vasárnap délben nyilt meg Hódmezővásárhelyen a Tornyai János Muzeuj termeiben Almási Gyula Béla festőművész kiállítása. A művész ismert és becsült alkotója az élő alföldi festészetnek. Mint a Hódmezővásárhelyi Művésztelep vezetője nagy érdemeket szerzett a mai Vásárhelyi isko

In

Almási Gyula Béla

1021

la néven ismert és számontartott művészcsoport szervező sében. Közel 4 évtizedes művészpályáján minden mozzanat az Alföldhöz, Vásárhely környékéhez köti, és ide köti a mesterként szeretett és tisztelt elődök Rudnai Gyula, Endre Béla, Tornyai János által megfogalmazott és megvalósított művészi program , amelyet Almási Gyula Béla is magáénak vall. Hűség, a tájhoz és a táj embereihez . Kiállításának címet is adott, amely egyuttal a művek tartalmát is kife jezi."Az én népem , az én világom ." A 178 alkotás, olaj és olaj- pasztell képek, az akvarell és grafikai lapok valóban ezt a tartalmat sugárzszák a nézőre . Almási Gyu la Béle művészetének jellegzetes darabjai az évente tucat jával készülő kisméretű olajvázlatok . Valamennyina végte len alföldi táj egy egy részlete tárulkozik.A messzeség- be nyujtozó mezők mélázó egyhangusága, itt - ott egy facso port sötét sziluettje , egy egy messzi tanya falának villa nó fehérsége . Szinte megfoghatóan áll a csend ezeken a ké peken , és az alélegzetfojtó áhitat , amely a hatalmas természet előtt fogja el az embert . Szereti az akvarellt is és nagyszerüen használja ki annak a müfajnak minden előnyös lehetőségét. Vizfestései őrzik az őszi , tavaszi ég- bolt fakó kékjének szinét, a lombtalan jegenyesor semmibe nyujtozó ágainak kusza szövevényét , a borzolthátu vad vizekben tükröző nád burna képét. Egy a nyár emlékeit, a sárga búzatarlókat, sötétlő gerezdeket , a távoli kazlakat é kukorica és napraforgó táblák erős zöldjeit, gyenge sárgáit

az elperzselt legelők, kopár jártatók szürkésbarnáját .Leg nagyobb számban olaj pasztellképeket állitott ki Almási Gyula Béla. Ezeknek sajátos, száraz technikáját maga alkitotta ki , modornának, kifejezési, ábrázolási szándékainak megfelelően . A ....., erőteljesen felrakott olajvázlatok, a finoman usztatott vizfestmények után meglepően hatnak a nagymé retü pasztellek.Szikára ökonümikusan a legkevesebb anyag felhasználásával készültek.Ezeken a képeken a rajz dominál A határozott körvonalakba szerkesztett kompoziciókban világos, sammázó egyszerüségre törekszik a müvész . A részleteket figyelmen kivül hagyva egyenesen a lényegre tér, mond hatni tömondatokban fogalmaz , de ugy is hat mindenképpen. A tömondat monumentális, egyszerü határozottságával és hitelével. Szineiben is ..... ezeken . Szereti a mélybarnákat , kékeket, de szivesen fest feketével, fehérrel, tompazölddel okkerrel. Ezekről a képekről szólva aligha beszélhetünk festőiségről, ennek a kifejezésnek megszokott és általános értelmében vagyis, ahogy a szinességet értjük rajta .Más itt a szin jelentése. Jelzés, állapot, hangulat, érzés kifejezője. Olaj- pasztáljein ábrázolja legszivesebben és legközvetlenebbül a vásárhelyi embereket . Többnyire mindennapi foglalatosságuk közben . Lovaikat itatva , mezei munkában , kocsi ülésében a vásár forgatagában a fiatalját, csöndes szemlélődésben , tétova botorkálásban az öregjét. Életképek ezek többségükben . De ,hogy félre ne értődjék valahogyan

ez a meghatározás, közelebb igyekszeg a lényeghez , - a vásárhelyi élet képei. Valóban fölfedezhető bennük a szándék , egy lassan muló , lassan változó világ emlékeinek megörökítése az utókor számára , emlékeztetőül, intésül . Amint a művész vallja katalógusa maga irta előszavában . Komoly számadás azokról az évekről, amikor az ember a felismerés hevületében , csöndben áhitattal jegyzi fel népének életét, hogy egy késői napon ezzel köszönhesse meg , hogy ebben a kohóban formálhatta ki a maga világát.

Almási Gyula Béla festő M.D.K.

" Válaszuton"

" Puszta" c. akvarellsorozat

Tamás István: Őszi tárlat Vásárhelyen
Magyar Nemzet 1961. október 19. 7.1.

Alföldi Gyula

1942 óta él Vásárhelyen. Festői munkássága mellett mint szervező is jelentős tevékenységet fejtett ki. Munkássága közvetlenül kapcsolódik Tornyai művészeti örökségéhez. Az egyszerű emberek világa foglalkoztatja, ezt mutatja meg olaj pasztelljeiben.

Domokos János: Vásárhelyi művészet

Alföld 1971/10 ~~56~~ old. 71

Almási Gyula

A Hódmezővásárhelyen él
és dolgozik a művész.

Dömötör János: A vásárhelyi találatok...
Művészet, 1978. december - 14. lap.

Almási Gyula Béla: „Megállóban".

1021

Műnézet, Budapest, 1944.3.

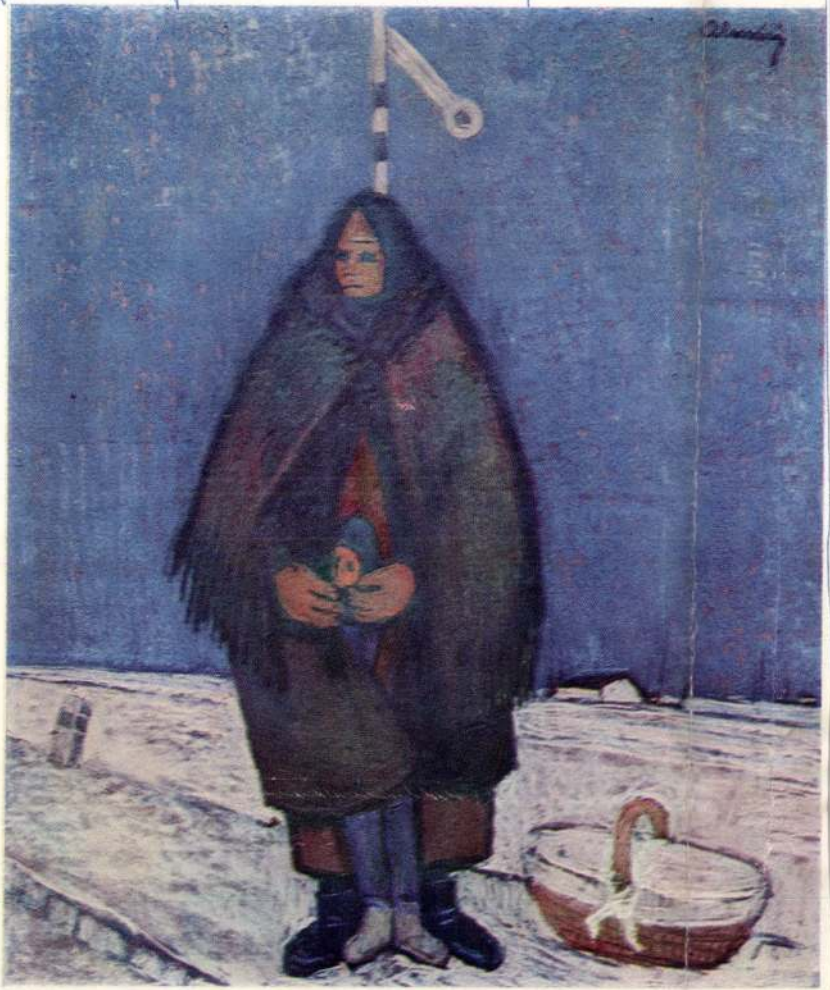

kja össze újra a világot,
m mi leszünk, de kötelesa szakmai alázatból, tumindazt, amit még tud
s továbbadni olyan nema becsülik a tagolt, értelseszédet, inkább, mint az
etegjét, s akik újra har- és bent.

em nincs külön hódmeet, éppúgy mint alföldi észet sincs. Hanem van: egalább – lenni kellene. nemzet sajátos egyénisés általa a magyar nép jelek ki. Az a művészet teművészetnek, amelyet a gért és magáénak vall. zellemével azonosuló műoztak városunkban: Tor-

nek, hogy ma Hódmezővásárhely a vidék jelentős képzőművészeti centruma. Mindenesetre érdekes és elgondolkoztató, hogy itt a nagy parasztvárosban tudott gyökeret verni a képzőművészet iránti érdeklődés, a művész megbecsülése, általában a művészet szeretete.

Némiképpen magyarázza ezt az a körülmény, hogy itt igen fejlett gölöncsér ipar, népi kerámiaművészet volt (és van), a híres vásárhelyi hímzés készült (és készül ma is). Ezek hatottak, fejlesztve a szép szeretetét és igényét.

Indokolt tehát, hogy itt, ebben a talajban gyökerezve újhodjon meg a magyar képzőművészet. Hódmezővásárhely legyen gyűjtő fókusza a nemzeti művészet szellemében dolgozó művészeknek s kisugárzó központja az új magyar művészetnek.

Hogy ez megvalósulhasson, fontos szerep hárul a bírálatra. A zsüri szigorúan a nemzeti művészet szempontjai szerint válogasson a be-

CSONGRÁD MEGYEI HIRLAP
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1961—62 telén teljesen újjáalakították a Rostkikészítő Vállalat Szegvári Kendergyárát. Gépesítették a tilolást és a kóckikészítést. A rekonstrukció gyümölcse most kezd beérni. A gépesítés előtt havi 600, jelenleg havi 1200 mázsa szálat és kócot termelnek. Első féléves tervüket mégiscsak 90 százalékra tudták teljesíteni, mert nehezítette munkájukat a szokatlanul kemény téli időjárás, valamint a sok gépállás. A gépek egy éves működésének tapasztalatai alapján ugyanis most került sor a rekonstrukció esetleges hibáinak kijavítására. Erre eleve 180 óra gépállást terveztek be, azonban ezt túllépték, s ehhez még más jellegű javításokat is meg kellett csinálni. Így a tervezettnél több mint 500 órával nőtt a gépállások ideje. Ez 140 mázsa szál és 317 mázsa kóc termeléskiesését eredményezte.

Szalánczi Károly irodavezető tájékoztatott arról, hogy a II. félévben miképpen pótolják az elmaradást. Már júniusban 110 százalékra, e hónapban ezidáig 120 százalékra teljesítették tervüket. A gyárban mindenki részt vesz a szocialista munkaversenyben. Tavaly mindkét műszak elnyerte a szocialista címet, most a szocialista üzem címért folyik a verseny. A két szocialista műszak tehát egy közös cél elérését tűzte ki. Jelenleg a *Kozma* József művezető és *Szép* László brigádvezető által irányított Ifjú Gárda műszak megelőzi a termelésben a Kossuth műszakot.

A kendergyár legnagyobb problémája a nyersanyag beszerzés. Arra lenne szükség, hogy különösen a gyár környékén levő termelőszövetkezetek termeljenek kendert és kössenek szerződést kender szállításra a gyárral. Nehézséget jelent munkájukban, hogy nincs szárító berendezésük, kicsi az anyagraktáruk, a porelszívás sem tökéletes és egyre inkább szűknek bizonyul a férfi és a női öltöző. A felsőbb szervek ismerik ezeket a problémákat és a távlati fejlesztési tervek intézkednek is ezek megoldására. Ez évben készül el 3,1 millió forint beruházással, egy alagút-áztató, mely a gépi kapacitás jobb kihasználást teszi majd lehetővé.

A tavaly végrehajtott rekonstrukció eredményeként a tilolás és a kóckikészítés teljes gépesítésének, a dolgozóknak a szocialista üzem címért folyó munkaversenyének csak akkor lesz meg a kívánt eredménye, ha a gyár vezetői, valamint a felügyeleti szervek gondoskodnak a problémák megoldásáról.

Tölgy helyett betonpalló, színesfém helyett műanyag

Évi 4 milliós megtakarítás a Vásárhelyi Mérleggyárban

A Hódmezővásárhelyi Mérleggyárban sok újítást vezettek már be a különféle importált faanyagoknak, valamint színesfémeknek betonnal, illetve műanyaggal való helyettesítésére. Mindezekkel

az idén mintegy négymillió forintot megtakarítanak a népgazdaságnak.

A tíz és a húsztonnás hídmérlegekhez a korábban külföldről behozott tölgyfa helyett vasbetonpallókat alkalmaznak. A beton mint ismeretes, hazai anyagokból, s jóval olcsóbban előállítható.

A állatmérlegek vázát fa helyett vasanyaggal helyettesítik.

Mindez évente körülbelül 2500 köbméter faanyag megtakarítást eredményez.

A 20 kilogrammos gyorsmérlegek burkolatát színesfém helyett úgynevezett mélyhúzással készült vaslemezzel pótolták, s ez egymagában másfélmilliós megtakarításra vezetett. Ugyanennél a mérlegnél

a súlytányért öntöttvas helyett műanyagból állítják elő.

A műanyag tetszetősebb, s emellett a súlytányérok előállítása ennél a fajta mérlegnél évente 200 000 forinttal kevesebbe kerül.

A műanyagok egyébként egyre inkább tért hódítanak az üzemben a különféle alkatrészek, csavarok, súlytányérok, burkolatok készítésénél. A legnagyobb mértékben a két kilogrammos fel-

az össznép

dekeit szolgálja tevékenységé
ját jól felfogott érdekeit is, é
már a szocialista szektorban
tályt kellene még elnyomnia
vetkezésképpen a párt nagyo

1963. JÚL. 21.

1021

Almási Gyula akvarellkiállítása

Indokolatlanul ritkán találkozunk kiállítási termeink falán vízfestményekkel. Joggal tekintjük tehát az akvarellt méltatlanul mellőzött műfajnak.

Ez a mellőzöttség részben az akvarell sajátos korlátaiban, részben pedig — és ez utóbbi a nagyobb rész — technikai nehézségekben leli magyarázatát. Az akvarell finomsága, üdesége, ötletgazdagsága, frissesége csak a prímafestés útján, a nyombani készrefestéssel érhető el. Ez viszont rendkívüli nagy biztonságot, az ecsetkezelés teljes határozottságát és pontos gondolati előkomponálást igényel. Az akvarell egy-egy művön belül általában néhány szín alkalmazásával nyújtja műfaja egyik fő erényét: a finom tónust. Drámai hatások, dinamizmust és erőteljesség kifejezésére jórészt alkalmatlan. Azoknak a művészeknek azonban, akik mindezek ellenére vállalják, sajátjuknak tekintik az akvarellt, sok finom részlet megmutatását, bensőséges és intim hatás feltárását tudja nyújtani.

A fentiek figyelembevételével tehát már önmagában az, hogy Almási Gyula Béla festőművész önálló akvarellkiállítással jelentkezett a Tornyai Múzeumban, a vásárhelyi képzőművészeti élet örömmel üdvözölt műfaji gazdagodását jelenti. Almási régi szerelmese az akvarellnek. Nem ez az első önálló akvarellkiállítása, 1954-ben már bemutatta vízfestményekben előadott tájvallomásait ugyancsak Vásárhelyen, a Tornyai Múzeumban.

Almási Gyula ismeri az akvarell műfaji korlátait és nehézségeit. Nem törekszik üres és hajszolt formai megoldásokra, vagy bravúrokra, hanem egyszerű, közvetlen eszközökkel beszél az alföldi tájról. Vall a tájról, melyben élünk: a magyar föld legjellemzőbb tájképi formájáról, az alföldi rónáról. Festői munkásságában is az Alföld széles távlata, szabad téressége, végtelenje, ködösé oldódó, semmibe foszló látóhatása izgatják elsősorban. A most megnyílt kiállításon bemutatott 50 akvarelljének is ez a döntő élménye: a föld és az ég találkozása, a szem tengersíkbeli szabad száguldása. Ez az alapélmény biztosítja a kiállítás egyöntetűségét anélkül, hogy ez az egység egyhangúvá válnék. A rendezés azonos atmoszférájú, rokon színvilágú termeket teremtő megoldása ellenére sem érzünk egyhangúságot, mert az azonos téma gazdag és művesen megoldott részleteivel változatos variánsokban tárul elénk. (»Változatok a G-húron«!) A kiállításnak ez a megfontolt következetességgel és merészséggel vállalt egysége, mely nemcsak témában, de szintben is érvényesül, nehézzé teszi a kiemelést, egy-egy mű külön hangsúlyozását.

Az első terem tavaszi hangulatú, »zöld-világából« a »Kora tavasz« lágyan boruló pasztellkék ege és hullámzó üde füves előtere ragad meg. A »Rizstáblák« lilás párázata és az »Este« kék kárpitú végtelenje a színek új összhangját tárja elénk. A »Haladás Tsz-ben« c. vízfestményen nagyszerűen érvényesül Almási akvarellfestésének jellemzője: Az egész kép szélességét kitöltő vízszintes csíkok függőlegesen — a kép magasságában — finom színváltással teremtik meg a kép festőiségét. »Tanyabejáró« és a »Tavaszi vetés« széles ecsetkezelése viszont pasztózus olajtechnikát idéz.

A kiállítás második termében a sárga, világosbarna és lila színek a nyár meleget árasztják, legsikerültebben a »Párás a határ« és a »Legelők«-ben.

A téli képekben néhány vonal és a még szűkebbre szabott színvilág — egy-két lazuros szín — nyújt élményt számunkra. Ez érthető is, hiszen a »Nagy sömmi« télen még semmibb, mint az év bármely más évszakában. A művészi ábrázolás tömondatos egyszerűségét a valóság, a táj szinte kikényszeríti. A »Havas dűlő« fehér csendjéből enyhén kiváló fák, a »Havas Puszta« hótakaróval fedett barázdái és a »Hófelhők« puha, vattás fehér sejtelme a kínai vízfestmények tovább már nem vihető egyszerűségének, alapigazságának útján járnak.

Sajnálatos, hogy a kiállítás a múzeum kiállítási programjának kényszerű módosulása folytán még a szokásos — egyébként sem hosszú — 3 hetes forgatási időnél is rövidebb ideig, július 14-től 25-ig tart csak nyitva.

Dömötör János

Almássi Gyula Béla 1021

197o. VII. 28. 22.3o/Petőfi/Dné/.

A mártélyi alkotóházban. /6/.

Ambrus Tibor riportja következik.

Most már, amikor szinte felejteni kezdjük az árvizet és mindazt, ami az árviz következménye, azért még mindig lépten-nyomon összetalálkozunk ezekkel a következményekkel.

Mártélyra is azért jöttünk el, hogy a Hódmezővásárhelyi Müvésztelep mártélyi alkotóházában készitsünk riportot az itt dolgozó müvészekkel.

A mártélyi alkotóház azonban üres. Beköltözni még eddig nem lehetett.

Almássi Gyula Béla festőművészt, a Hódmezővásárhelyi Művésztelep vezetőjét és az alkotóház gazdáját kérjük meg, hogy mondja el, mi is történt itt Mártélyban az alkotóház körül.

- Sajnos az alkotóházunk ártéren fekszik, ennek következtében sulyosan érintett minket is a nagy, közismert tiszai árviz.

Amikor az alkotóházunkat, a müvésztelepnek ezt a részét erre a területre épitettük, akkor a rendelkezésünkre álló statisztikai adatokat, müszaki statisztikai adatokra gondolok, megnéztük a viz állására vonatkozólag. Ez a pont volt az, ahova a mi müvésztelep részeinket épitettük, amely pont a legmagasabb ezen az árterületen Mártély közelében.

Ide épitettük az alkotóotthont és a vizügyi szakértők véleménye szerint a megadott pontnál 7o-8o cm-rel magasabbra. Ez a megadott pont az volt, amelyik eddig még legmagasabb

1970. VII. 28. 22.30/Petőfi/Dné/.

A mártélyi alkotóházban. /6/.

Ambrus Tibor riportja következik.

Most már, amikor szinte felejteni kezdjük az árvizet és mindazt, ami az árvíz következménye, szért még mindig lépten-nyomon összetalálkozunk ezekkel a következmények-kel.

Mártélyra is ezért jöttünk el, hogy a Hódmezővásárhelyi Művésztelep mártélyi alkotóházában készítsünk riportot az itt dolgozó művészekkel.

A mártélyi alkotóház szomban üres. Beköltözni még eddig nem lehetett.

Almásni Gyula Béla festőművészt, a Hódmezővásárhelyi Művésztelep vezetőjét és az alkotóház gazdáját kérjük meg, hogy mondja el, mi is történt itt Mártélyban az alkotóház körül.

- Sajnos az alkotóházunk ártéren fekszik, ennek következtében sulyosan érintett minket is a nagy, közismert tiszai árvíz.

Amikor az alkotóházunkat, a művésztelepnek ezt a részét erre a területre építettük, akkor a rendelkezésünkre álló statisztikai adatokat, műszaki statisztikai adatokra gondolok, megnéztük a víz állására vonatkozólag. Ez a pont volt az, ahova a mi művésztelep részeinket építettük, amely pont a legmagasabb ezen az árterületen Mártély közelében.

Ide építettük az alkotóotthont és a vízügyi szakértők véleménye szerint a megadott pontnál 70-80 cm-rel magasabbra. Ez a megadott pont az volt, amelyik eddig még legmagasabb

viz volt. Senki nem számitott akkor még arra, hogy 9 m 6o cm-t ér el a viz magassága, mikor a legmagasabb vizet az elmult 8o-1oo év alatt 1932.-ben mérték, amikor meg sem közelitette, 8 m valahány cm volt a viz szintje. Ennek következtében az alkotóotthont is körülfogta a viz, ugy hogy nem tudtuk megközeliteni. És miután kb. 3 hónapig tartott ez az árviz veszély, ezért hát sajnos a Művésztelep sem müködhetett ez alatt az idő alatt, most pedig, amikor a viz visszavonult, akkor megindultak a különböző egészségügyi munkálatok, a tisztitások és egyebek, ugy hogy ma már az alkotóotthon belsőleg, maga az épület olyan állapotban van, hogy használható, csupán a közmüvek még nem indultak meg, ugy hogy addig nem tudunk müvészeket fogadni, amig a közmüvesités ujra nem üzemel, kb. egy 8-1o nap.
- Most azt jelenti mindez, hogy maga a mártélyi telep lényegében megközelithető, az a táj, azt hiszem azért, mert a müvészeké, ha valaki odamerészkedik. Akadt-e ilyen?
- Hogyne! Azok a müvészek, akik dolgoznak, kijárnak rendszeresen most is, sőt az árviz ideje alatt is kijártak erre a területre és rendszeresen dolgoznak. Több alkotás is született, vagy legalább is vázlatok születtek erről a nem kivánatos árvizről, amin keresztül estünk.

197o. VII. 28. 22.3o/Petőfi/Dné/.

A mártélyi alkotóházban. /6/.

- Mártély, ez a Tisza-parti halászfalu a vásárhelyi festők munkássága révén vált müvészettörténeti fogalommá. Már a

viz volt. Senki nem számitott akkor még arra, hogy 9 m 60 cm-t ér el a viz magassága, mikor a legmagasabb vizet az elmult 80-100 év alatt 1932.-ben mérték, amikor még sem közelitette, 8 m valahány cm volt a viz szintje.

Ennek következtében az alkotóotthont is körülfogta a viz, ugy hogy nem tudtuk megközeliteni. És miután kb. 3 hónapig tartott ez az árviz veszély, ezért hát sajnos a Művészte-lep sem működhetett ez alatt az idő alatt, most pedig, ami-kor a viz visszavonult, akkor megindultak a különböző e-gészségügyi munkálatok, a tisztitások és egyebek, ugy hogy ma már az alkotóotthon belsőleg, maga az épület olyan álla-potban van, hogy használható, csupán a közmüvek még nem in-dultak meg, ugy hogy addig nem tudunk művészeket fogadni, amig a közmüvesités ujra nem üzemel, kb. egy 8-10 nap.

- Most azt jelenti mindez, hogy maga a mártélyi telep lé-nyegében megközelithető, az a táj, azt hiszem azért, mert a művészeké, ha valaki odamerészkedik. Akadt-e ilyen?

- Hogyne! Azok a művészek, akik dolgoznak, kijárnak rend-szeresen most is, sőt az árviz ideje alatt is kijártak erre a területre és rendszeresen dolgoznak. Több alkotás is szü-letett, vagy legalább is vázlatok születtek erről a nem ki-vánatos árvizről, amin keresztül estünk.

1970. VII. 28. 22.30/Petőfi/Dné/.

A mártélyi alkotóházban. /6/.

- Mártély, az a Tisza-parti halászfalu a vásárhelyi festők munkássága révén vált művészettörténeti fogalommá. Már a

szd. első éveitől szivesen kereste fel különlegesen szép, ezernyi motivumot kináló tájait Tornyai János, Endre Béla, Rudnai Gyula és müvészbarátaik. S festették a mártélyi füzesek, töltések, ártéri erdők világát.

A holt Tisza ág, amely a nagy Tisza-szabályozás után ugy maradt itt a szikár alföldi táj közepén, mint valami mesés csend-birodalom, még őrzi az Alföld vizi világának emlékeit a Tiszai halászélet és mesterség lassan eltünő szokásait. Érthető tehát, hogy a Vásárhelyt lakó és a Vásárhelyi Müvész telepet látogató müvészek ma is szivesen keresik fel csendet és nyugalmat árasztó vidékét.

Mártély szerelmese Fodor József festőművész is. Ő itt született Hódmezővásárhelyen, gyermekkorától ismeri és szereti Mártélyt, a Tisztá, nemcsak az emlékeiben élőt, a mait is.

- Mindig vonzott a többi gyerekkel együtt a közeli Tisza, a csónakázás rendkivül vonzóvá tette a Tiszát számunkra és sok esetben szülői engedély nélkül is kiosontunk a Tiszára, ugye közel 8-9 km-re Vásárhelyről már megközelithető és biciklivel, vagy gyalog kimentünk fürdeni, csónakázni, horgászni, a Tiszára.

- Ez a 8-9 km persze gyerekkorban nem jelentett tulságosan nagy távolságot. Valami biztos volt ott mindazon tul is, amit elmondtál, tehát a fürdés, a csónakázás, a horgászás lehetőségén tul, ami azért vonzott, hiszen festőművész lettél és valószinü, hogy már gyerekkorodben is már motoszkált benned.

- Hogy ezt valaki megértse, ehhez a helyszinen látni kell a Tiszát és azt a körülményt, ahogy találkozik az ember Vásárhelyről a Tiszára. Lapos buza, kukorica táblás földek

szd. első éveitől szivesen keresta fel különlegesen szép, ezernyi motivumot kinálló tájait Tornyai János, Endre Béla, Rudnai Gyula és művészbarátaik. S festették a mártélyi fűzesek, töltések, ártéri erdők világát.

A holt Tisza ág, amely a nagy Tisza-szabályozás után ugy maradt itt a szikár alföldi táj közepén, mint valami mesés csend-birodalom, még érzi az Alföld vizi világának emlékeit a Tiszai halászélet és mesterség lassan eltünő szokásait. Érthető tehát, hogy a Vásárhelyt lakó és a Vásárhelyi Művész telepet látogató művészek ma is szivesen keresik fel csendet és nyugalmat árasztó vidékét.

Mártély szerelmese Fodor József festőművész is. Ő itt születtett Hódmezővásárhelyen, gyermekkorától ismeri és szereti Mártélyt, a Tiszát, nemcsak az emlékeiben élőt, a mait is.

- Mindig vonzott a többi gyerekkel együtt a közeli Tisza, a csónakázás rendkivül vonzóvá tette a Tiszát számunkra és sok esetben szülői engedély nélkül is kiosontunk a Tiszára, ugye közel 8-9 km-re Vásárhelyről már megközelíthető és biciklivel, vagy gyalog kimentünk fürdeni, csónakázni, horgászni, a Tiszára.

- Ez a 8-9 km persze gyerekkorban nem jelentett tulságosan nagy távolságot. Valami biztos volt ott mindazon tul is, amit elmondtál, tehát a fürdés, a csónakázás, a horgászás lehetőségén tul, ami azért vonzott, hiszen festőművész lettél és valószinű, hogy már gyerekkorodban is már motoszkált benned.

- Hogy ezt valaki megértse, ehhez a helyszinen látni kell a Tiszát és azt a körülményt, ahogy találkozik az ember Vásárhelyről a Tiszára. Lapos buza, kukorica táblás földek

közt kanyarog az ut és már jó messziről kiemelkedik a Tisza-töltés és a, a fáknak a kékes, lilás sziluettje, látszik hogy egy más világ kezdődik, ami nagyon vonzó, nagyon festői és hivogatja az embert, hogy jöjjön közelebb és nézze meg. S ahogy odaérünk a nyári nagy melegben, jó befutni az árnyékos füzfák alá és ott megcsillan a, a viz, hogy rendkivül vonzó és tényleg gyerekkorban még nem tudja megfogalmazni az ember, hogy az a nagy festőiség, ami ebben az együttesben jelen van, tulajdonképpen már akkor vonzza az embert és biztos vagyok benne, hogy igen jelentős tényező volt abban, hogy már akkor kerestem és kutattam az ilyen hangulatu tájakat és valószinü, hogy az is vonzott, mert ahogy később kiderült horgász szenvedély nem alakult ki bennem, nem lettem horgász, sem evezős, a festő lettem, erre ugyanis mindig vissza gondolok és mindig talán a, a Vásárhelyen bent, városban született képeimben is azért mindig benne van a Tisza hangulata is.

- Mondjál erre egy példát. Esetleg talán az itt függő képek közül valamelyiket emlithetnéd.

- Jegyeiben a Tisza tényleg nem szerepel, elég ritkán festem önálló képben meg a Tiszát. De az, hogy ugy érzem, hozzá tartozom a vásárhelyi festőkhöz és képeimben jellemző, hát jellemző annyiból, hogy tényleg csak itt születhettek azok a képek és benne van, mondjuk ez nem szerénytelenség, hanem kivülállók állapitották meg, hogy tényleg vásárhelyi az, amit csinálok és benne van a táj, amely tájnak pedig szoros tartozéka itt nálunk a Tisza, Mártély,költőies Sasér, Atka sziget és ugy érzem, hogy ugy fogalmazom a képeket, hogy a képeimnek a hangulatában benne van a Tisza is.

hogy a képeimnek a hangulatában benne van a Tisza is.
Attól eszget és egy érzem, hogy egy fogalmazom a képeket,
azonos tartozéka itt maiunk a Tisza. Mártély,Kultúrs Sanér,
ak, amit csinálok és benne van a tél, amely találmak pedig
hanem kivülállók állapitottak meg, hogy tényleg vándorolyi
ezek a képek és benne van, mondjuk az nem emberyteleseg,
bát éjjelnap annyiból, hogy tényleg csak itt mulathettek
sé tartozom a vándrolyi festőkönök és képeimben jellemző,
- Jegyeiben a Tisza tényleg nem emberek, elég ritkán fes-
pek közül valamelyikét emlithetnéd.
- Mondjál erre egy példát. Esetleg talán az itt ülegő ké-
mindig benne van a Tisza hangulata is.
Vándrolyan bent, városban született képeimben is annyit
ez hangsulyozni mindig vissza gondolok és mindig talám a, a
ez ilyen hangulatu tájakat és valósitni, hogy ez is voltam,
mert olyan kapcsolatban vagyok emberekkel, hogy az is vol-
ki benne, nem lettem borgées, nem evezés, a festő lettem,
tőa tényező volt abban, hogy mér akkor keresztem és kutattam
vonzza az ember és biztos vagyok benne, hogy igen jelen-
ban születtem falun vagy, tulajdonképpen mér akkor
ja megfogalmazni az ember, hogy az a nagy festőiség, ami
Ayon festői és hivogatje az ember, hogy jöjjön közelebb
és nézze meg. S ahogy odaérünk a nyárs nagy meglepen, jó
Bolyani az árvízkor Tiszték alá és ott megcsillan a, a vi-
hogy termékvil vonzó és tényleg gyerekkorban még nem tud-
ja megfogalmazni az ember, hogy az a nagy festőiség, ami
ebben az egyáltalában jelen van, tulajdonképpen mér akkor
vonzza az ember és biztos vagyok benne, hogy igen jelen-
tőa tényező volt abban, hogy mér akkor keresztem és kutattam
az ilyen hangulatu tájakat és valósitni, hogy ez is voltam,
mert olyan kapcsolatban vagyok emberekkel, hogy az is vol-
ki benne, nem lettem borgées, nem evezés, a festő lettem,
erre ugyanis mindig vissza gondolok és mindig talám a, a
Vándrolyan bent, városban születtett képeimben is annyit
mindig benne van a Tisza hangulata is.
- Mondjál erre egy példát. Esetleg talán az itt ülegő ké-
pek közül valamelyikét emlithetnéd.
- Jegyeiben a Tisza tényleg nem emberek, elég ritkán fes-
tem önálló képben meg a Tiszát. De az, hogy ugy érzem, hon-
sé tartozom a vándrolyi festőkönök és képeimben jellemző,
hát jellemző annyiból, hogy tényleg csak itt mulathettek
ezek a képek és benne van, mondjuk az nem emberyteleseg,
hanem kivülállók állapitottak meg, hogy tényleg vándrolyi
az, amit csinálok és benne van a tél, amely találmak pedig
azonos tartozéka itt maiunk a Tisza. Mártély,Kultúrs Sanér,
Atka eziget és ugy érzem, hogy ugy fogalmazom a képeket,
hogy a képeimnek a hangulatában benne van a Tisza is.

- Sokat jártál-e ki oda a Tisza-partra?
- Mondhatom azt, hogy az évnek nagyrészét töltöm el, mert ugye most is meg van a lehetőség, hogy kerékpárral nagyon könnyen elérni. Szabadidőmben szinte pihennei is, de ugyanakkor élménygyüjtés, vázlatkészitési lehetőséget ad, hogyha felugrom a biciklire és kimegyek a Tiszára.
Egyrészt ott megpihenek, a napi gondok ott kivülmaradnak és nagyon sokat rajzolok, festek ott.
Azonkivül huzamosan pedig most már 5-6 éve minden nyáron kéthetet eltöltök ott, hogy akkor ott élek és kora reggeltől késő estig bolyongok a füzfák alatt és csónakkal át az élő Tiszára, holtágba, erdőbe, ugy hogy lehet, mondhatom azt, hogy igen sokat, sok időt töltök a Tiszán.
- No ehhez a mártélyi hangulathoz, a mártélyi élményvilághoz azt hiszem hozzátartoznak a mártélyi emberek is. Különleges emberfajta, nem is hasonlitható a vásárhelyiekhez, hiszen azok halászok. Te hogy ismered a mártélyi embereket?
- Nem tudom, hogy ez alkati dolog-e. Én mindig arra vezettem vissza, hogy tradicióvá vált náluk a müvész szeretete. Valószinü, érzésem szerint még Tornyaiék, Endre Béláék vetették el azt a magot, ami generációról generációra tovább adódik és tényleg olyan tisztelettel vannak a festők iránt és nagyon kedves élményem volt ezzel kapcsolatban.
Egy Tisza-parti halásztanyán festettem, hálók, harcsák fáradtan, de különben néma volt a táj, ember sehol, csak lassan szállingóztak vissza csónakokkal a halászok. Nézték, amit csinálok, nagyon tetszett nekik és mondta az egyik, hogy hát bizony szakma ez, szakma ez. Kérdezgettek, nézegették és olyan, olyan tisztelettel nézték a képet, hogy nem volt

- Sokat jártál-e ki oda a Tisza-partra?

- Mondhatom azt, hogy az évnek nagyrészét töltöm el, mert ugye most is meg van a lehetőség, hogy kerékpárral nagyon könnyen elérni. Szabadidőmben azinte pihennei is, de ugyanakkor élménygyűjtés, vázlatkészitési lehetőséget ad, hogyha felugrom a biciklire és kimegyek a Tiszára.

Egyrészt ott megpihenek, a napi gondok ott kivülmaradnak és nagyon sokat rajzolok, festek ott.

Azonkivül huzamosan pedig most már 5-6 éve minden nyáron kéthetet eltöltök ott, hogy akkor ott élek és kora reggeltől késő estig bolyongok a fűzfák alatt és csónakkal át az élő Tiszára, holtágba, erdőbe, ugy hogy lehet, mondhatom azt, hogy igen sokat, sok időt töltök a Tiszán.

- No ehhez a mártélyi hangulathoz, a mártélyi élményvilághoz azt hiszem hozzátartoznak a mártélyi emberek is. Különleges emberfajta, nem is hasonlitható a vásárhelyiekhez, hiszen azok halászok. Te hogy ismered a mártélyi embereket?

- Nem tudom, hogy ez alkati dolog-e. Én mindig arra vezettem vissza, hogy tradicióvá vált náluk a művész szeretete. Valószinü, érzésem szerint még Tornyaiék, Endre Béláék vetették el azt a magot, ami generációról generációra tovább adódik és tényleg olyan tisztelettel vannak a festők iránt és nagyon kedves élményem volt ezzel kapcsolatban.

Egy Tisza-parti halásztanyán festettem, hálók, harcsák fáradtan, de különben néma volt a táj, ember sehol, csak lassan szállingóztak vissza csónakokkal a halászok. Nézték, amit csinálok, nagyon tetszett nekik és mondta az egyik, hogy hát bizony szakma ez, szakma ez. Kérdezgettek, nézegették és olyan, olyan tisztelettel nézték a képet, hogy nem volt

az, ami egyébként másutt, hogy csodabogárnak tartják a festőt. Természetesnek vették azt, hogy ők most halásztak, az a foglalkozásuk, az én foglalkozásom pedig az, hogy ezt lefessem, az is szakma, ez is szakma és igy mindjárt közös nevezőre jutottunk.

Nagyon aranyosan fogalmazta meg hirtelen az egyik öreg halász, hogy ő látja a Tiszát, azon dolgozik, de nem tudja beképzelni és látja, hogy maga pedig beképzelte. Pontosan ugy beképzelte, ahogy tényleg van ez a Tisza.

- Itt amióta ez az uj Alkotóház felépült kint Mártályban, ez véleményed szerint adott-e ez valami uj jelleget a tájnak is és adott-e valami uj jelleget a munkának is?

- Ugy érzem, hogy a munka lehetőségek biztositottabbak ezáltal. Mert tényleg milyen választás áll a vásárhelyi festők előtt? Vagy kerékpárral kimennek, könnyen hordozható anyaggal vázlatokat készithetnek, vagy pedig sátorban több időt tölthetnek ott, ami szintén műtermi munkát teljesen kizár.

Azáltal, hogy modern és kényelmes, tágas művésztelep épült Mártélyon, most már nincs arra utalva a művész, hogy állandóan csak vázlatokat készitsen, vagy olyan igényü képeket, ami tényleg egy ülésre elkészülne, hanem összegyüjtheti az élményanyagot és benn elszeparált, nyugodt légkörben elkészitheti azokat. Sorozatokat készithet, kompozicíókat készithet és hihetetlenül nagy jelentőségünek tartom ezt.

A mártélyi alkotóházban. Kedves hallgatóink, Ambrus Tibor riportját hallották.

TORNYAI UTÓDAI

Alig van még egy megye, melynek olyan gazdagok lennének képzőművészeti hagyományai és olyan élénk mai képzőművészeti élete, mint Csongrád megyéé. Vásárhelyen a század elején művésztelepet létesítő fiatalok: *Tornyai, Rudnay, Medgyessy, Pásztor, Kallós,* néhány évtized alatt az egész magyar képzőművészet ismert alkotói lettek. A két világháború között tovább szélesedik az alföldi realizmus. Szentesen *Koszta* izzó, drámai erejű festőiségével, Vásárhelyen pedig *Endre Béla* finom, halk lírájú piktúrájával.

A felszabadulás után három forrásból újul meg ez a művészet: a Budapestre költözők, de gyökereikkel itt maradók, a letelepedő fiatalok és a művésztelepre rendszeresen visszatérők viszik tovább a Tornyaiék gyújtotta lángot és hoznak új színt, mint „vásárhelyiek" a magyar képzőművészetbe.

A *Tornyai utódai* kifejezés ebben az esetben nemcsak azt jelenti, hogy a mai művészek itt és utána élnek. A folytatás nemcsak helyi, történelmi, hanem művészi örökség is. Mi az, ami ma is használható, élő a nagy alföldi realisták örökségéből, anélkül, hogy utánérzésként hatna? Nem formakincsük, nem a megjelenítés módja. *Ugyanúgy* csinálni legfeljebb alázatos *epigonizmus* lehetne. Ma is él és hat Tornyai, Koszta és társaik népszeretete, mély humanizmusa, művészetük ebből fakadó realizmusa és érzelmi telítettsége. Az utódok ebben hűek Tornyaihoz és társaihoz. Nem távolodtak el sem a néptől, sem a realizmustól. Nem fotografálnak, de nem lesz számukra a világ a geometriai formák vagy a frőcskölés zűrzavara sem. Úgy jelenik meg műveikben a valóság, hogy abban a lényeget keresik, sűrítve, kiemelve, a kevésbé fontost pedig elhagyva. Ebben a valóságban azonban ott van az alkotó ember, a művész is a maga gondolataival, érzéseivel, egész egyéniségével.

Röviden summázva ennyi az, ami közös az „utódok"-ban.

ÉLET CSONGRÁDBAN

Vaszy Viktor
Foto: Jánosi

eredményekkel büszkélkedhetnek a *makói, szentesi, hódmezővásárhelyi* és a *csongrádi* színjátszók.

A falusi csoportok közül mind a műsorpolitika, mind a produkció minősége tekintetében kiemelkedik a *mindszenti* együttes. Műsorra tűzték *Kleist:* A póruljárt bíróját, *A Fösvény*-t és a *Liliomfi*-t. A *zákányszékiek* a Scapin csínyjei-t, a *nagymágocsi* úttörők a Koldus és királyfit, a *mártélyiak Bródy* Tanítónő-jét, a *makóiak Illés Endre* darabját játsszák, illetve próbálják. Elvétve akadnak csak olyan nagyétvágyú színjátszók, mint a hódmezővásárhelyi MEDOSZ-é, akik egyenesen a *Bűn és bűnhődést* akarják előadni. Helyes, hogy a megye harcba száll az efféle kifulladásra ítélt vállalkozásokkal.

Irodalmi színpad

szól belőlem, ha arra az álmos közönyre gondolok, amellyel Szegeden *Goethe* Egmont-ját, vagy egy mérészebb hangvételű opera, színdarab bemutatóját fogadják. Hat éve vagyok a színház igazgatója, és azóta szüntelen bizakodom, hogy színházunk előbb-utóbb felébreszti a helybeli közönség vágyát a magasabbrendű műélvezet iránt. Hiszem, hogy nem alaptalanul. Mi is hibát vétünk, amikor elmulasztjuk a szorosabb kapcsolatok kiépítését a város nagyobb üzemeivel. Sok jelentős üzeme van Szegednek (500 vagy éppen 1000-en felüli létszámmal), ahonnan egyáltalán nincs bérlőnk, vagy kedvező esetben az összlétszám 10 százaléka. Ki kell terjeszteni befolyásunkat ezekre a »fehér foltokra«. Erre készülünk

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Almási Gyula

NÉPMŰVELÉS
1963 — 4

Ez a közös a megye legjelentősebb képzőművészeti eseményeiben, az évenkénti — ez évben már tizedik — *Vásárhelyi Őszi Tárlaton* is érvényre jut. A kiállítás egységes alaphangjának biztosítására azokat a művészeket hívták és hívják meg, akik vagy a születés vagy az itt élés, vagy az itt végzett művészi munka folytán kapcsolatban állnak a Dél-Alföld e gazdag hagyományú vidékével.

Minden évben új, friss színt hoznak a megyei művészeti életbe a képzőművészeti főiskola növendékeinek nyári művésztelepi gyakorlatai: ezek *Szabó István* szobrászművész főiskolai tanár vezetésével egy évtizede ismétlődnek. További gazdagodás a *Képzőművészeti Alap Vásárhelyen és Mártélyon fenntartott művésztelepe*. Mindkét telepnek megvannak az évenként több hónapra visszatérő, a Tisza-partot második otthonuknak tekintő törzsvendégei!

Nincs lehetőség részletes elemzésre, néhány alkotó villanásnyi bemutatása nélkül azonban nagyon is általánosságban mozgó és hiányos lenne a megye képzőművészetéről adott kép. *Kohán György* vásznaiban drámai erő, belső feszültség él még akkor is, ha női port-

ségben bem
nyomán mi
szet, azonb[illegible] olyan községek, amelyek néhány hónappal utóbb kiállítást kértek. Ez évben a művek mellett *magnetofont vándoroltatnak, a tárlatvezetés szövegével.* Művészeink nemcsak a megyében állítanak ki. Ott vannak műveik a Műcsarnok falán az országos kiállításokon, sőt nem egy alkotó *(Szalay, Németh, Kurucz D. István* és mások) festményei Moszkva, Párizs, Velence, Prága kiállító termeiben is hírt adnak a viharsarki tájról és emberről. A művészek és a társadalom kapcsolatát fejezik ki azok az állami díjak (Munkácsy, Derkovits), amelyekkel kulturális életünk irányítói is értékelik, elismerik a Tornyai-utódok munkásságát. A néhány év előtti közvetlen irányítás és bizonyos türelmetlenség helyett ma már a helyi vezetést is a türelem, az alkotó munka nyugodt feltételei megteremtésére törekvés, a közvetlen emberi-baráti kapcsolatok kiépítésének szándéka hatja át.

Nem egyszer felmerült a kérdés: mi a titka Vásárhely varázsának, mivel vonzza ide és tartja itt a képzőművészeket? Úgy hisszük, nem a táj elsősorban. Sokkal inkább az itt élők emberi melegsége, érdeklődése, mely-

rét vagy falusi életképet választ témául. A tanyák és a fák kemény rajzosságát az izzó színek hevítik-oldják. Ritka lírai percei is komor férfias erőt sugároznak. — *Almási Gyula* az élet hétköznapjait a szürke és a barna tompa skálájában, újszerű technikával adja vissza olajpasztelljein. Emellett sikeres kísérletekre sarkallja a táj változó arca, a régi és az új mezőgazdaság elmúló és

Almási Gyula: Mi van eladó

épülő világa. — *Füstös Zoltán* sommázó portréival és a paraszti élet új arcának sajátos mozaik-technikájú festménybemutatásával gazdagítja a mai alföldiek skáláját. — *Csikós Miklós* tájaiból és virágcsendéletiből életigenlés és derű árad. — *Németh József* freskóban gondolkodó nagy táblaképeiben a színvilág dekorativitása ragad meg. Kisméretű pasztelljeiben pedig a táj festői intimítása él. — *Szalay Ferenc* temperál lágy tónusaiból és árnyalt finom rajzosságából együttérző, mély, szemérmes líra szól hozzánk. — *Kajári Gyula* színes pasztelljeiben és grafikai műveiben a táj — rendszerint magános tanyák, gémeskút — dinamizmusa hat ránk szuggesztív erővel, portréiban pedig az emberi együttérzés megrendítő szavait mondja el öreg, gondbarázdált arcú paraszt barátairól. — A jövő záloga, hogy a fiatalokat követik a még fiatalabbak, a 30-asokat a 20 évesek, — a főiskolát most végzők: *Hézső Ferenc, Lelkes István, Erdős Péter, Fodor József.*

Nemcsak a festészet virágzik itt, *Pásztor, Kallós, Medgyessy* vénája sem apadt el. Erről *Samu Katalin* vidám, játékos, a kompozíció szigorú rendjében is természetes mozgású állatszobrai, *Fekete János* határozott rajzú vas- és rézlemez domborításai, a régi fazekasművészet nemes hagyományait és a korszerű formanyelvet egybeötvözött kerámiaszobrai, dísztárgyai és *Végvári Gyula* modern ihletésű majolikacsempéi adnak gazdag bizonyságot.

A megye művészeti életében „a vásárhelyiek" adják az alaphangot. Ezt a fő vonalat színesítik és gazdagítják

akinek az auto mellett pár év alatt 4 Szalay-kép került a lakásába, és van *párttitkár*, aki a választás napjának ezer gondja között időt szakított képvásárlásra is. A képzőművészeti élet elevenségét igazolja az, hogy a *Tornyai János Múzeum* évi 22 kiállításának döntő része képzőművészeti, de majdnem ugyanilyen mértékű a művészet szerepe a szentesi *Koszta József Múzeum* kiállítási programjában is.

Nem lenne megnyugtató az ízlésformálás, ha csak a ndoltak volna az illetékesek. Éppe nács művelődésügyi osztálya és övetsége helyi csoportja útjára bocsá *llítást*, melyet két városban és 18 köz

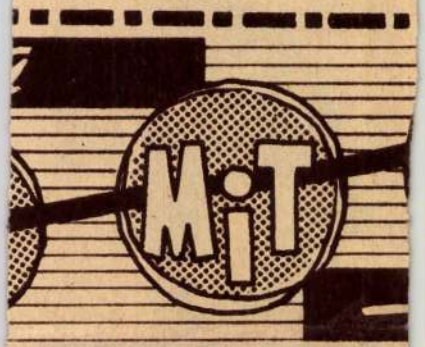

a televízió „Ki sa keretében fia- ednek egymással. ó alatt igen nép- nként sok tízezer a versenyzőkkel, és véleményéről nem ritkán két-háromezer levélben tájékoztatja a Magyar Televízió Ifjúsági Osztályát. Ez a nyilvános vetélkedés a népművelés szemléje is; anak demonstrálása, hogy művészi nevelőmunkánk milyen eredményeket ért el az elmúlt esztendőkben. Ezért megkísérlem, hogy mint a „Ki mit tud" adás egyik bírálóbiz gondolatomat e velők számára.

Az adás me bizonyult. Eddi mon kívüli tény a tánczenekarol daléneklést, és csán derült ki, mozgalomnak o mint az amat artistaművészet keltette a fiata kotó művészke műkedvelők ezr

A zsűriből: Petrovics Emil és Lakatos Gabriella

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-065, 387-748, 340-726

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

Almási Gyula Béla festőművész

1976 AUG 4

1021

Almási Gyula Béla emlékére

Fájdalmas és megdöbbentő a hír: elhunyt Almási Gyula Béla festőművész, 68 éves korában. Közel hét évtizedes tettekben és eredményekben gazdag élet zárult le a vásárhelyiek népszerű Gyula bácsijának halálával. Nem volt vásárhelyi, de szívvel-lélekkel azzá lett. Makón született. A művészet iránti érdeklődése már fiatal éveiben megmutatkozott; — az egykori ismerősök, barátok azóta történelmi személyiségekké váltak. Ez a város akkor sajátos szellemi központja volt Dél-Magyarországnak. Az otthoniakhoz — Saitos, Diósszilágyi, Kiss, Kolonics, Espersit — szívesen jártak a vásárhelyiek — Tornyai, Endre, Rudnay, Pásztor — és a szegediek — Móra, Juhász József Attila meg iskolatársa volt.

Első kiállítását 1931-ben rendezte.

A harmincas évek végére változott a szülőváros szellemi arca. Társtalanná vált 1942-re és akkor Vásárhelyre költözött, ahol otthonra lelt. Egyrészt, mert itt élhette a nagy elődök életének valóságát, másrészt azért is, mert a felszabadulás után Vásárhelyen bontakozott ki az új társadalmi igényeket legjobban megközelítő képzőművészet. És hogy ez megvalósult, abban Almási Gyula Bélának elévülhetetlen érdemei vannak. Néhányan — köztük Gyula bácsi — újjáélesztették és újjászervezték 1953-ban a művésztelepet. Vezetője is maradt az utolsó percéig. Megteremtődött a vásárhelyi iskola. Ez a műhely arra az emberi és művészeti igazságra épült, amit olyan féltve őrzött és tisztelt. Híd volt a múlt és a jelen között — az élő hagyomány és új tendenciák támogatója.

Nem látott ellentmondást abban, hogy a városi tanács főkönyvelője is volt — munka közben is készített vázlatokat, mert vallotta: a festés csak kivitelezés, a téma megérlelése a fontos. Programjához mindig hűen: „... mert, aki ebben a földbe ereszti a lábát, az csak úgy tudja szolgálni a népet, ami a legteljesebb valósága".

Gazdag élet zárult le Almási Gyula Béla halálával. Életműve kialakítása, a művészeti élet szervezése mellett öt kötete jelent meg, köztük pénzügyi szakkönyvek, kéziratban is van néhány, számos művészeti cikket írt, kiterjedt levelezést folytatott. Még utolsó napjaiban is rendezte negyvenöt éves hagyatékát, írásos emlékeit.

Lapunk, szerkesztőségünk őszinte barátot vesztett személyében.

Búcsúzzunk saját szavaival:

„Jó, hogy ez így volt. Jó, hogy megszoktam a csöndességet. A műfény helyett a napsugarat szerettem, a földet, a messzeséget, a névtelen embert. Jó, hogy ez így volt."

Emléke el nem múló!

Élelmisze[illegible]

A búzanemesítés ered

A Centenáriumi Szegedi Ipari Vásár résztvevői között — már hagyományosan — ott találhatók a mezőgazdaság kiállítói, mintegy kifejezésre juttatva azt a szoros egymásra utaltságot, amely e két fontos népgazdasági terület kapcsolatát jellemzi. Megjelentek az agrárkutatás képviselői is, így többek között a szegedi Gabonatermesztési Kutató Intézet, amely kiállítását a tudomány termelőerővé tételének jegyében rendezte. Az intézet a komplex növénynemesítési, agrotechnikai és ökonómiai kutatások eredményeit; modern, intenzív szegedi fajtáit, hibridjeit vonultatja fel, valamint az intézet által fenntartott nemesítvényeket. Ott látható a sorban az 1975. évi világkísérletekben a 3. helyen végzett GK—F 2 őszi búza, továbbá a GK 3 fajta, amely az idén kísérleti parcellákon hektáronként 90 mázsa feletti termést produkált. Elismerés előtt áll a GK Protein; 18 százalékos fehérjetartalmával e tekintetben a legkiválóbb fajta. Megtekinthetik a látogatók a tésztabúza-honosítás első szegedi eredményét is, az igen tetszetős Raineri fajta „személyében".

A hazai takarmánybázis megteremtésében, valamint a termelési szemlélet megváltoztatásában jelentős szerephez jutottak az igen korai és a korai szegedi kukoricahibridek. A nyugodtan forradalminak nevezhető folyamat sikerét az olyan hibridek alapozták meg, mint a Szegedi TC 255, a Szegedi MSC 267, a KSC 360, a Kollektív SC 440, és az 1976-ban előzete

Válogatunk, a csomagolás

A Centenáriumi Ipari Vásár E pavilonjában — a technikum épületében — kapott helyet az élelmiszeripar. Kiállítottak itt szinte mindent, ami szem-szájnak ingere. Konzervek, hús és húskészítmények, tejtermékek, leveskockák és -porok, baromfiből készült finyencségek, csirkék, tészták, szörpök, italok tömöntelen mennyisége jelenti a látnivalót.

Nem tudom, ki hogy van vele, de én sokallom a bemutatott italféleségeket. S nemcsak az élelmiszeripar pavilonjában, de az egész vásáron kissé túl sok a boros flaska. Nem vagyok antialkoholista, de a szőlészet-borászat produktumai a kelleténél nagyobb hangsúlyt kaptak. Konzervek, így pél-

hús- és halkonzervprogramért, illetve a leveskoncentrátumokért, s az ételkonzervekért. Tapasztalatból tudom, hogy nagyon ízletesek. Csak hát a külcsínnyel ba van. Mert nem elég, hogy dobozba zárt hús- vagy hal konzerv csodálatos ízű — vevő kényes a külső megjelenési formára is. A szépen csomagolt áru akkor is talá magának gazdát, ha kiss silányabb is a tartalm Szóval a csomagolás mé mindig nem az igazi! Hú és hentesáruk — töprenge rajta, vajon hol van az á üzlet, ahol ilyeneket kíná nak? Vagy hiába is kere ném...

A baromfiből készíte finyencségeket szívesen n zegeti az ember. De ho melyik milyen ízű, arra n

F. k.: Varga Imre – 600 db – 69.45055 Közl. Ny.

Almási Gyula

FÉSZEK MEGHÍVÓ

VÁSÁRHELYI MŰVÉSZEK KIÁLLÍTÁSA

Megnyitja:

POGÁNY Ö. GÁBOR

1969. október 21-én, kedden délután 6 órakor

melyre tisztelettel meghívja Önt a Magyar Képzőművészek Szövetsége Délmagyarországi Területi Szervezete és a Fészek Művészklub.

Kiállító művészek:

ALMÁSI GYULA festőművész
CSIKÓS MIKLÓS festőművész
ERDŐS PÉTER festőművész
FEJÉR CSABA festőművész
FEKETE JÁNOS tervezőművész
FODOR JÓZSEF festőművész
FÜLÖP ERZSÉBET festőművész
FÜSTÖS ZOLTÁN festőművész
HÉZSŐ FERENC festőművész
KURUCZ D. ISTVÁN festőművész
LELKES ISTVÁN festőművész
NÉMETH JÓZSEF festőművész
SAMU KATALIN szobrászművész
SZABÓ IVÁN szobrászművész
SZALAY FERENC festőművész
VÉGVÁRI GYULA tervezőművész

Almási Gyula Béla

Karolrakók c. műve (ennl.)
szerepel az alábbi Tárlaton

tovday: XV. Vásárhely. Őszi Tárlat

Fejér Megyei Hírlap 1968 X. 13

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Almási Gyula Béla

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1971 DEC 5

1021

ALMÁSI GYULA BÉLA: FÓLIÁS KERTÉSZKEDÉS

odó gépek". Ezek 50 százaléka fúr.
is ilyen. Az nevezett lyukbefejező.
elhető e rö- annyi gépi berendezé
Amikor ott hozzák mozgásba a fúrc

nálható időt fordítanak pecsélésre. Átmenetileg kevesebb lenne a pénz, de ez tisztább, könnyebb munka, később tanulhatna is és a boríték is vastagabb lenne. Mondta, hogy nem fél a maltertól, eddig se félt, viszont tanulni szeretne. Egy hetet kért, hogy meggondolja. Az anyja is biztatta, így hát ráállt. Kezdetben nehezen fogta a ceruzát, az egyéves trógerolástól remegett a keze, megvastagodtak ujjai. Az első két hónap kinkeserves volt, a műszaki rajz alapvető fogásait is menetközben kellett megtanulnia, vonalvastagság, Ametszet kavargott esténként is a fejében. Többet szidták, mint dicsérték, nem is csodálta. Volt olyan időszak, amikor legszívesebben kérte volna vissza magát a melóba, mert úgy érezte, több kárt csinál, mint hasznot, és soha nem fog belejönni a rajzba. Kollár, az irodavezető, tartotta benne a lelket, zárás előtt mindig oda-

jött hozz rettával, sította, a dig akkc nem dohányzik. Hiába, átkozott szórakozottság — mondta a mérnök, míg aztán ő egyszer elfogadta a kínálást. Nem kellett volna, akkor most nem nyeldeklene a nikotin hiányától. De a lényeg akkor az volt, hogy végülis átesett az első nehéz időszakon és az új gárdában is kezdett otthon lenni. Különösen, amikor Edittel is... A fiatalasszony három évvel idősebb volt, mint ő és elvált. Gyerek nem volt a kisiklott, vagy inkább eleve vakvágányon indult házasságból, a lakást pedig Editnek ítélte a bíróság. És ahogy összejöttek... A munka is lehet kerítő. Ötvennyolc telén egy este mindketten bentmaradtak, mert nem tudtak zárásra végezni és együtt indultak hazafelé is. A buszon élénk szakmai vitába merültek, s amikor neki le kellett volna

jött velem, jöjjön fel, le alább mindjárt utánanézne a kérdésnek, amiről vitá tak, neki otthon is vanna szakkönyvei. Habozott, me otthon várta az anyja, Editnek szép szemei volta Később kiderült, hogy r mek teste is, de az anyi ösztönelt is rajta akar kipróbálni. Úgy bánt vel mint egy kisgyerekkel, ba busgatta, de gyerèknek nézte és azt hitte, hogy amiért belebolondult, azor nal mindenben úgy fog tár colni, ahogy Edit fütyü Három hónapig tartott, „kisgyerek" aztán fellázac és lerázta az anyáskodás Munkatársai alig tudtak a egészről valamit, azt a ke veset is abból, amit Edit barátnőjének elmondot Kollár már csak akko szólt, amikor befejeződöt A szokásos munkaidővé odajövetelnél már ő kínált

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

Almási Gyula

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
Szeged

OKT 19

VÁSÁRHELYI ALKOTÁSOK BUDAPESTEN

Huzamosabb idő óta igény mutatkozott Budapesten arra, hogy a Hódmezővásárhelyen élő és a vásárhelyi iskola törzstagjai kamarakiállítás keretében mutassák be újabb műveiket. A Fészek-művészklub meghívására Almási Gyula, Csikós Miklós, Erdős Péter, Fejér Csaba, Fekete János, Fodor József, Fülöp Erzsébet, Füstös Zoltán, Hézső Ferenc, Kurucz D. István, Lelkes István, Né-Szabó Iván, Szalay Ferenc, Végvári Gyula küldték el alkotásaikat. A tárlat október 21-én, kedden este 6 órakor nyílik. Megnyitó beszédet Pogány Ö. Gábor, a Nemzeti Galéria főigazgatója mond. meth József, Samu Katalin

Azonna
heti 5
munk

SZERELŐ,
ATOS,
UNKÁSOKAT,
UBIKOSBRIGÁDOKAT,

Almási Gyula

rusztikus megoldású művekkel szerepelt a hódmezővásárhelyi Torgai János Múzeumban rendezett IV. dél-alföldi tárlaton. Rendezte: a Magyar Képzőművések Szövetségének Dél-magyarországi Szervezete.

A IV. dél-alföldi tárlat (Dőzsötör János cikke)

Magyar Hírlap, 1968 május 31 G. l.

Almási Gyula Béla

Rajza szerepel a Tornyai János-
-bibliográfiájában

Olasz Sándor: Tóthpál József: Tornyai János
bibliográfiája
Tiszatáj, Szeged 1969. XII. 1137

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

1971 MAJ 1 8

A VII. Délalföldi Tárlat

Időnek előtte bővi-
ben érdemes lenne egyszer
hosszabban eltűnődni a mi-
felénk meg-megnyíló tárla-
tok jellegéről. Eltűnődni, és
a tárcacikkek könnyed mo-
dorában rendre megfogal-
mazni, hogy az egyik ilyen,
a másik amolyan; hogy a
Szegedi Nyári Tárlat —
mondjuk — egy képekben,
szobrokban „lejátszott" szín-
házi fesztiválhoz hasonlatos,
s hogy a *Vásárhelyi Őszi
Tárlatnak* régóta és válto-
zatlanul a súlyosabb drá-
maiság a jellemzője...

Ebben az elképzelt felso-
rolásban vajon milyen jel-
zőket kapna a kisebb kiál-
lítások kamaszbátyja, vagyis
az életkoruk szerint idősebb
bemutatók növendéköccse: a
most *hetedik* esztendejét élő
Délalföldi Tárlat?

Nem kapkodva most túl
sokat a színes minősítések
után, hadd mondjuk ki
mindjárt, hogy olyan ez a
tavaszról tavaszra megnyíló
kiállítás, mint valami *tár-
salgási darab*. Mint valami
három mutatós felvonásba
összefogott, fordulatokban-
ötletekben gazdag történet,
amelynek szereplői legalább
olyan szépek, mint amény-
nyire okosak, s legalább
annyira távol áll tőlük a
mélyebb megrendülés, mint
a lezserkedő anekdotázás.

Bárhogyan is nézzük a
dolgot, ilyesféle „társalgási
darab" volt, s lett ez idén
is a Délalföldi Tárlat: *fes-
tők, szobrászok, grafikusok
feltétlenül mutatós, sem
túl súlyos, sem túl köny-
nyed együttes jelenléte.*

Még az a fentebb emlí-
tett három felvonás skatu-
lyáiba is jól ráillik erre a
gyűjteményre! Igen, ráillik,
hiszen a tónusmeghatározó
egységet a változatlan össze-
állításban előálló vásárhe-
lyiek — *Almási* Gyula Béla,
Németh József, *Szalay* Fe-
renc, *Hézső* Ferenc, *Fejér*
Csaba, *Fodor* József, *Fülöp*
Erzsébet, *Fekete*, János *Vég-
vári* Gyula — adják, s fel-
tétlenül karakteres „indító"
csoporthoz újabb, de már
lazább együvétartozással
csatlakoznak a szegediek:
Erdélyi Mihály, *Dorogi* Im-
re, *Cs. Pataj* Mihály, *Dér*
István, *Zombori* László,
Fontos Sándor, *Pataki* Fe-
renc, *Pintér* József, *Veres*
Mihály, *Zoltánfi* István,
Vinkler László, *Szűcs* Árpád,
Kovács Margit, *Tóth* Sándor.
Az elképzelt darab harma-
dik felvonását részben a
Békés megyeiek — Ezüst
György, *Koszta* Rozália,
Lipták Pál, *Alexin* Andor,
Mladonyiczky Béla — népe-
sítik be, részben pedig azok
a Csongrád megyeiek, akik
inkább lakóhelyükkel, sem-
mint művészrajba tartozá-
sukkal jellemezhetők: *Kato-
na* Kiss Ferenc (Szentes),
Piroska János (Csongrád),
Stéhlik Lajos (Csongrád),
Takács Győző (Makó), *To-
kácsli* Lajos (Szentes), J.
Balogh Tünde (Makó).

Odahagyva kissé ezt a fur-
csa dramaturgiát, nemcsak
illendő, de kötelesség is a
társalgási darab egyes ré-
szeinek némely — szintén
képletesen értett —, erősebb
színéről, jellegzetességéről
szólni.

A vásárhelyiek önmaguk
jó és erős színvonalát hoz-
zák. Újdonságként talán
Hézső Ferenc folyamatosnak
tűnő stílusformálódása kí-
ván említést, amelynek
eredményeképp már nem-
csak „plakátosan" látványos
képek születtek, de egy so-
rozat nagyon szép, absztr-
raktmintázású zománclap is.

A szegediek csoportjában
egyszerre keltik fel az ér-
deklődést a kiállított művek,
és a katalógusba került ne-
vek. Így Vinkler László de-
koratív akvarelljei mellett
Fritz Mihály, *Tóthné Lászl*
Anna, *Juhász* Klára és *if.
Pintér* József szereplése.

Az utoljára említett Bé-
kés és Csongrád megyei ki
állítók meglepetéssel ugyan
nem, de néhány jó mun-
kával feltétlenül kirukkol-
tak.

Ezt a skatulyák szerinti
kiemelősdit, besorolósdit
még hosszan lehetne folyta-
tni. Főképpen is úgy, hogy
azt is elsorolnánk kinek-ki-
nek, hogy mi és miért *nem
tetszett* a szóban forgó tár-
latra beküldött és ki is ál-
lított munkájában. Ám a
Délalföldi Tárlat — mint
említettük — sem nem lát-
ványos fesztivál, sem nem
súlyos dráma. Egy újabb
színházi szóval: olyan *köz-
játék*, amely után egyaránt
következhet válságot jelen-
tő bukás és vastapsos siker.
Így aztán illendőbb kívár-
ni egy jelesebb és fontosabb
alkalmat. Mondjuk azt a
fesztivált, amelynek hivata-
losan Szegedi Nyári Tárlat a
neve...

Akácz László

*

A VII. Délalföldi Tárlatot
dr. Dömötör János múzeum-
igazgató köszöntő szavai
után *Tóth* Miklós esztéta, az
MSZMP KB munkatársa
vasárnap délben nyitotta
meg a hódmezővásárhelyi
Tornyai János Múzeumban.
A Koszta-plakettet *dr. Ko-
csis* Ferenc, Szentes város
tanácsának elnökhelyettese
Fülöp Erzsébet festőművész-
nőnek nyújtotta át. A tár-
latnyitó ünnepségen részt
vett *Győri* Imre, az MSZMP
KB tagja, a Csongrád me-
gyei pártbizottság első tit-
kára.

MAGYAR
HÍRLAPKIADÓ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Pécs 3:2 (0:0), Dunaújvá-
s—MTK 2:1 (1:0), Rába
TO—Szombathely 2:1 (2:1).

U. Dózsa	23	15	5	3	37:23	43
FTC	23	11	7	5	36:19	37
Vasas	23	14	2	7	46:19	36
Bp. Honvéd	23	12	5	6	45:28	36
MTK	23	7	10	6	35:30	31
Csepel	23	6	11	6	25:23	29
Salgótarján	23	11	5	7	37:36	29
Diósgyőr	23	9	5	9	23:38	28
Tatabánya	23	9	5	9	34:25	27
Pécs	23	6	9	8	22:25	26
Rába ETO	23	10	3	10	26:30	24
Videton	23	5	10	8	20:26	23
Szombath.	23	6	7	10	30:38	22
Komló	23	6	8	9	28:38	22
Dunaújv.	23	3	5	15	20:51	15
SZEOL	23	3	5	15	21:56	12

csétlenségére azon
tődő Donkába lőt
nokiak támadásai
nek voltak,
mégis próbára tet
tárok Jágert.

Szünet után a D
mi mezőnyfölényt
ki, valamivel átgondoltabb
támadásokat vezetett. A 61.
percben Veress jó labdát
kapott a 16-oson belül, de
felvágták. *A büntetőt Bóka értékesítette, 1:0.* A gól fel-
rázta a vendégeket, min-
dent megtettek az egyenlí-
tésért. Ez a 78. percben si-
került, amikor *a sokat tétő-*

Csak a Textil nyert

Megyei I. osztályú labda-
gó-eredmények:

Mindszent—Alsóvárosi MÁV 0 (0:0). Mindszent. Válto-
tos, élénk iramú mérkőzés.
z egyetlen gól az 57. perc-
en esett: Korom lesgyanús
elyzetben kapura tört, az
sóvárosi védelem a 16-oson
elül elnyomta, amelyért a
tékvezető 11-est ítélt. A
intetőt Bereczki értékesí-
tte. A döntetlen eredmény
azságosabb lett volna. Gáll,
hazaiak és Sinkó, az alsó-
árosiak kapusa is nagysze-
üen védett.

**Apátfalva—Szegedi Sparta-
us 3:0 (1:0).** Apátfalva. A
zegedi csatársor nem tudta
ihasználni helyzeteit. A ha-
aiak lelkesen és jól játszot-
ak. Góllövő: Virágh (öngól),
zilágyi, Keresztúri.

**Makói Spartacus—Makói
TVSE 1:0 (0:0).** Makó. Ma-
os-parti pálya. Az egyetlen
gól az 59. percben esett. Kö-
eles szerezte.

Balogh, Juhász, Balla, Lá-
zár, Lovászi, Herédi, Gerecz
I., Csányi II., Benke, Gerecz
II. Cserejátékos: Horváth,
Hódi. A szegediek szerezték
meg a vezetést, amit a ven-
dégcsapat hamarosan ki-
egyenlített. Szünet után jobb
volt a Textilművek. Góllövő:
Benke (2), Csányi II. (2), il-
letve: Sajtos.

**Algyő—Nagymágocs 2:0
(1:0).** Algyő. A hazaiak ösz-
szeállítása: Pál — Bába, Fe-
kete, Kapronczai, Kunszabó,
Nagy L., Sebők, Szénási, Ba-
kos, Czirok, Belovai. Csere:
Major, Molnár. Élénk iramú
mérkőzést vívott a két csa-
pat a sáros talajon. Az al-
győiek simán nyertek. Gól-
lövő: Belovai (2).

Tápé—Deszk 2:0 (2:0).
Deszk. Eredményesebb telje-
sítményével győzött a tápéi
csapat. A deszki tizenegy ja-
vuló formában van, de a
csatárjáték változatlanul
nem ment. Góllövő: Ács Pé-
(2). Az új deszki kapus,
bicz Gy., a két gól ellené-
nagyon jól védett.

**Fábiánsebestyén—Bakt 4:0
0).** Fábiánsebestyén. A 63.
rcben félbeszakadt a mér-
zés.

**Kisteleki TE—Nagylak 2:0
:0).** Nagylak.

A bajnokság állása:

Tápé	21	14	6	1	37-14 34
Algyő	23	14	3	6	31-21 31
Csanádp.	21	14	2	5	40-23 30
Sz. Textil	22	14	1	7	44-23 29
Kisteleki	22	12	3	7	32-29 27
Sándorfalva	21	12	3	6	41-33 27
Deszk	22	10	3	9	25-36 23
Nagymágocs	21	10	2	9	30-37 22
Nagylak	21	9	4	8	18-13 22
Fábiánseb.	21	7	6	8	31-43 20
Bakt	21	8	3	10	18-45 19
Damj. SE	26	8	1	19	32-51 13
Hunyadi SE	26	4	-	22	10-25 8
Mársély	26	1	1	24	8-37 3

az üres kapuba helyezte, 0:3. Nem sokkal később Sonkó büntetőjét a kapus háritotta. A 63. percben Koroly megszerezte csapatának a negyedik gólt is: 0:4. Az utolsó 20 percben meg-
táltosodott a piros-kék csa-
pat. Szellemes adogatásokkal
zavarba hozták a védőket, s
egyre-másra lőtték góljai-
kat. *Előbb Sonkó bombá-
zott a bal alsó sarokba, majd V. Tóth labdája talált utat a hálóba, 2:4. Mintegy tíz perc volt hátra, amikor Kakas lőtt gólt, 3:4.* Az
utolsó percek játéka alapján
megérdemelte volna a sze-
gedi csapat az egyik pon-
tot.

Ács S. Sándor

Az NB II további ered-
ményei: KISTEXT—Bocskai
0:0, DEAC—Gyula 2:1, Jász-
berény—Középítők 2:2, Ve-
csés—Szarvas 5:1, Cegléd—
Budafok 1:0. Az MGM Deb-
recen—Kiskunfélegyházi Va-
sas találkozó elmaradt, mert
a kiskunfélegyháziak a vá-
rakozási időn belül nem ér-
keztek meg Debrecenbe.

A bajnokság állása:

1. Cegléd	23	14	7	2	45:21	35
2. Pénzügyőr	23	13	6	4	41:13	32
3. Jászberény	23	10	8	5	21:13	28
4. Szegedi D.	23	10	7	6	38:26	27
5. DEAC	23	9	5	9	40:35	24
6. SZVSE	23	8	7	8	34:31	23
7. KISTEXT	23	6	10	7	24:25	22
8. Közép. Ép.	23	7	8	8	22:24	22
9. Sz. MÁV	23	5	11	7	39:28	21
10. Budafok	23	6	9	8	28:37	21
11. Bocskai SE	23	7	6	10	34:41	20
12. Szarvas	23	5	8	9	29:37	20
MGM Debr.	22	6	8	8	26:34	20
14. Vecsés	23	6	7	10	20:33	19
15. Gyula	23	6	6	11	32:37	18
16. K.-félegyh.	22	5	5	12	21:33	15

Labdarúgó NB III

Eredmények: Mezőfi SE—Me-
zőkovácsháza 2:1 (0:0), Gyoma—
Békéscsabai Agyagipar 1:0
(1:0), Kun Béla SE—Bcs.
VTSK 1:0 (1:0), Szalvai SE—Ti-
szaföldvár 2:0 (1:0), kiskunha-
lás—Mezőhegyes 6:2 (4:0), Hód-
(0:1). Szentes—Sarkad 1:1 (0:1).

1. Kk-halas	23	13	8	2	63:21	34
2. SZAK	23	14	3	6	44:25	31
3. Sarkad	23	10	9	4	33:21	29
4. Csong. SC	23	9	9	5	33:24	27
5. Mezőfi SE	23	12	3	8	31:26	27
6. Bcs. Agyag.	23	9	8	6	37:19	26
7. Szalvai SE	23	8	10	5	35:29	26
8. Gyoma	23	10	5	8	41:27	25
9. Szt. Vízmű	23	8	9	6	23:17	25
10. Bcs. VTSK	23	8	8	7	37:28	24
11. HÓDGÉP	23	7	7	9	29:35	21
12. Kun Béla SE	23	7	5	11	28:32	19
13. Mk.-háza	23	6	6	11	24:32	18
14. T.-földvár	23	4	10	9	22:38	18
15. M.-hegyes	23	4	4	15	31:65	12
16. Kossuth SE	23	2	3	18	19:54	7

Almási Gyula

A tárlaton szereplő művei: „Alkonyat" olajpasztell, 78 x 100 cm. (reprodukció) „Bedolgozó," olajpasztell, 78 x 100 cm; „Fóliás termelés," olajpasztell, 76 x 100 cm.

Rozványi Márta: Vásárhelyi őszi tárlat, Hódmezővásárhely, 1971

oldalszám nélkül

Almássi Gyula MDK

Szerepelt a vásárhelyi művészeknek a kecskeméti Cifrapalotában okt. 25-én megnyilt kiállitásán.

Pille György A vásárhelyi művészekről, kiállitásukról.

PETŐFI NÉPE 1964 okt. 30.

Almási Gyula

A művész stílustörténeti besorolásakor szokás a „harai realizmust" emlegetni.

Menyhárt László: Előkép - élőkép - pillanatkép.
Művészet, 1978. december - 10. lap.

Almási Gyula

Almási Gyula vásárhelyi festő-
művész vállalta a Tornyai Já-
nos múzeumban a tárlatok létre-
hozásában az oroszlán részt.

Dömötör János: A vásárhelyi tárlatok.
Művészet, 1978. december - 14. lap.

Almási Gyula

Méltatás.

Dömötör János: A vásárhelyi találatok...
Művészet, 1978. december - 14. lap.

Almási Gyula

Almási Gyula a népi élet-
képet vitte-too ább alajpasz-
tell jein.

Domotór János: A vásárhelyi tárlatok...
Művészet, 1978. december - 14. lap.

Almási Gyula Béla, festő

L.: Németh József

Grezsa Ferenc: Németh Józsefnél 88-92

Tiszatáj, Szeged, 1979. febr XXXIII/2.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ALFÖLD

Almási Gyula
1021

Almási Gyula: Körvadászat

Arra nem gondoltak, hogy földjüket, termelési
ba tömörüljenek.
Helyenként azonban előfordult, hogy a nagyl
ennek okát keressük, kétségtelen szerepe volt
volt cselédek az uradalmi földeken együtt dol
már a tulajdonukba került földeken. Bizonyár
hány hónapja haladt át a háború vihara a birtok felett. Sokan nem mertek hinni, hogy véglegesen megszabadultak a földesuraktól. Arra is gondoltak, ha visszajön az úr, kedvező lesz számukra, hogy együtt tartották a földet, nem osztották fel maguk között. Néhány öntudatos, előretekintő volt cseléd kivételével, a többség gondolkodásában ez a momentum is lényeges volt az elhatározásnál.

A föld közös megművelésének anyagi oka is volt: a terület egy jelentős része már 1944 őszén együtt volt bevetve és elmunkálva. Nem sok értelmét látták szétdarabolni. Arra a következtetésre jutottak, hogy 1945 nyarán és őszén közösen takarítják be a termést. Elhatározásukban szerepe volt annak is, hogy a földbirtokostól elvett gazdasági felszerelést jobban ki tudták így használni (traktort, gőzekét stb.).
Debrecen határában, Macson, volt cselédek „cselédbizottságot" hoztak létre, amely 5–6 tagból állt. Helyet kaptak benne a régi gazdák is, akiknek szaktudására most különösen nagy szükség volt. A bizottság megszervezte a munkát, letörték a tengerit, majd a tavaszi munkához is hozzákezdtek. Az volt az álláspont, hogy ne osszák fel a földet, hagyják egyben és közösen gazdálkodjanak. A földreformot Macson csak 1945 őszén, a betakarítás után végezték el ténylegesen.[1]
Nagykerekiben az MKP helyi vezetősége jelentette Bihar megye alispánjának a termelőszövetkezet megalakulását. „A termelőszövetkezet megalakult 70 család 220 családtaggal – közlik jelentésükben. Ezek kimondottan kommunisták és földhözragadt szegény emberek. Kérem az alispán urat, hogy a beígért traktort minél hamarabb leszállítani szíveskedjék".[2]

December 10-én a kisgazdapárti K. P. hencidai jegyző írta a megyei gazdasági felügyelőnek, hogy „a kollektív gazdálkodás eszméjének egy pár lelkes hívével hozzáfogtam, hogy a gazdálkodásnak ezt az új módját az emberekkel megkedveltessem. Sajnos ez kezdetben nehezen ment. Hiszen ismerve a magyar paraszt konzervatív gondolkodását, sehogy sem akarták megérteni, hogy mi az a munkajegy, hogy történik a részesedés, a munkabeosztás stb. Őszintén bevallom, én sem tudtam minden kérdésre pontos választ adni. Az elgondolásunk az, hogy 120 családot veszünk be. Arra számítva, hogy az 1500 kh-ból 300 kh rét és legelő, tehát minden egyes családra 10 hold szántó jutna. Ez idő szerint már van 90 család kb. 200 felnőtt férfi munkaerővel".[3]

SAJTÓFIGYELŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 188-068, 337-748, 340-726

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

Almási Gyula Béla

1972 JUL 16

1021

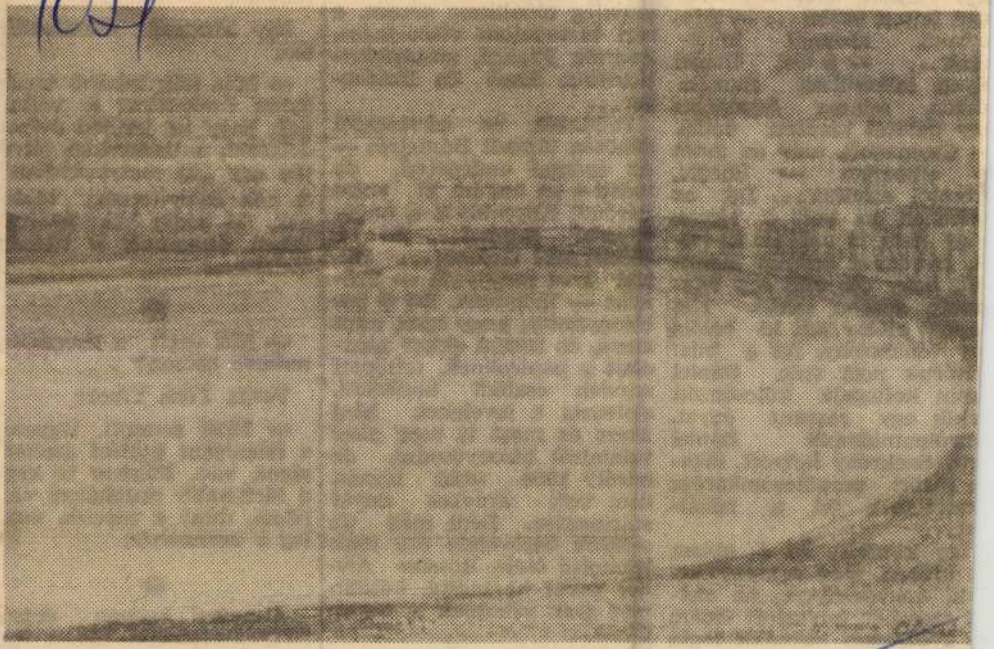

ALMÁSI GYULA BÉLA: TISZA-KANYAR

masfél méter széles, és a te-
eje csapott, akár egy rosz-
zul feltett sapka... — Édes
zívem, azonnal költö-
zünk... — s ezt Dániel
olyan lelkesülten mondta
kkor, mintha legalábbis
gy palotát szerzett volna.
— Csomagolj, már az autót
s elhoztam — lihegte,
römtől elfultan... De az
gészben az volt a vicces,
ogy nem is utalták ki ne-
i, hanem a barátai mond-
ák, hogy ott van egy lela-
atolt, szabad lakás. Két
appal előtte halt ki belőle
gy vénasszony. Az a bűz!
útoruk nem volt. Dániel
gyik kollegája kölcsönzött
ekik egy rozzant ágyat.
etróleumlámpát Dániel
ett. Szekrény helyett, drót-
fűzött paradicsomkaróra
kasztották fel a ruhái-
at...

Így kezdték. És ő, abban
időben, még romantikus-
k, nagyszerűnek, az élet-
szemben folytatott vidám
győzelmes harcnak fogta
a nyomorúság fintorait.

közben i
aszkétizm
művileg
régi társ
Anatole
ticizmus,
ger...

Felláza
dühösen
Az apán
tudod-e
Bárónő!
anyám?
dédanyán
niel arc
fálsz — motyogta. De ő be-
bizonyította, hogy igaz, amit
mond, és Dániel akkor neki-
esett a papíroknak, feltépett
minden családi borítékot,
elolvasta a leveleket. Meg
akart és most is meg akar
valamiről bizonyosodni, de
miről? 1956 után igazán
nem volt érdekes anyai
származása. Dédi már az
oroszok bejövetele óta csak
legutolsó férje, Rössler An-
dor nevét használta, később
meg csak szimplán a Bayer
Olgát...

(Folytatjuk.)

●

— Mit segít a magánke-
reskedő otthon?

Varga Tóth Tibor:

— Most semmit. Ugyanis
a feleségem szülési szabad-
ságon van. Máskor is csak
a férfiasabb munkákat vál-
lalom, mint a tüzelés, eset-
leg a bevásárlás.

●

Átmeneti korban élünk.
Negyedszázadnyi idő a tör-
ténelemben semmi, mégis

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
Szeged
1972 AUG. 6

Almási Gyula Béla festőművész

1021

Odesszai vendégek Vásárhelyen

Csongrád megyei tartózkodásuk során tegnap délelőtt Vásárhelyre látogattak az odesszai szakszervezeti delegáció tagjai, Vitalij Leonyidovics *Kotovskij*, az élelmiszeripari dolgozók szakszervezetének elnöke, Anna Ivanovna *Matjevna*, a Rosa Luxemburgról elnevezett odesszai cukorgyár munkásnője és Pjotr Sztafanovics *Velicskov*, az élelmiszer-gépesítési összoroszországi egyesület szakszervezetének elnöke.

A vendégeket — akiket elkísért útjukra *Juhász* József, a Szakszervezetek Csongrád megyei Tanácsának vezető titkára is — a Tornyai János Múzeum előtt *Oláh* Mihály, az SZMT elnöke és *Almási Gyula* Béla festőművész fogadták, és végigkalauzolták őket a múzeum régészeti és népművészeti kiállítótermein.

A múzeumlátogatás után a szovjet küldöttség megismerkedett a mártélyi művésztelep életével, munkájával, majd szombati programjukat Csongrádon, az üdülőtelepen zárták.

A delegáció ma, a déli órákban utazik vissza Odesszába.

tgathatta, sorsa jobb-
emélhette.

volt ez. Szinte elzárva
t. Ilyen körülmények
ánynak az átlagosnál
zerepe volt. Kemény
aszkodtak makacsul
okat szigorúan be kel-
j volt annak, aki el-

nban úgy van meg-
érzelmeiben is, in-
talmas energiatarta-
kezik. Így a békésen
éha szinte már idil-
szín mögött sötét in-
bangtak. Vajúdásuk
édiát szült, amelyről
va is fogvacogva be-
en nagyon távol eső

nár akkoriban is to-
iaknál. Errefelé már
ete, sokráncú ruhá-
zínű csúcsos kendő-

bern
hogy
miké
gyors

S a másik — ami különben a meggazdagodási reményeket látszott igazolni —, hogy hiába sötétedett rájuk, még mindig zsúfolva volt a csodaföldet venni akarókkal a parasztudvar, ami pedig — gyakorlatias okokból — többnyire igen tágasra méretezett.

Ráadásul az ott várakozók nem is akarták elhinni, hogy elfogyott a föld. A protekció szót ugyan alig ismerték, és még kevésbé emlegették ekkoriban errefelé, a jól felvágott nyelvek viszont enélkül is mondták a magukét, gyorsan, kellő hévvel, akaratossággal.

Úgyhogy, ha a két cimbora fejében nem motoszkált volna a holnapi nagy üzlet lehetősége-reménye, akkor is meg kellett volna őket valamilyen úton-módon nyugtatni.

S mi más csillapíthatta le őket, mint az a tudat, hogy kaphatnak, jut majd nekik is a földből. Ám csak holnap,

Almási: Ryula Béla

Szerepel az alábbi Táslatom

Akár kétszló: A XII. szepedi Nyári Táslat

Délmagyarország 1971 VII. 20.

Almási Gyula Béla

kiállitása. Hódmezővásárhely, Tornyai János Múzeum. 1968.jún.Kat.Dömötör János. - Ism: Szabó Endre, Tiszatáj,1968.9.sz.825-826.l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért. 1971.2.sz.149-162.l.

167.l.

Almási Gyula Béla

Művei szerepelnek a vásárhelyi Tornyai János Múzeumban nyílt kiállításon.

Délmagyarország, Szeged, 1971. ápr. 14.

Almási Gyula Béla

Szerepel a XII. szegedi Nyári Táslatok

Szabó Endre: Igéret és számonkérés

Csoportád magyar Hislop 1971 VII. 25

Almási Gyula Béla

A festmények közül kiemelkedik
3 festménye, azt a sort folytatja velük,
melyet Vajdahely elmúlt élete megörökítésének
szándékával kezdett a közelmúlt években.

Andrásfi Tibor: A XVII. Vajdahelyi őszi Tárlat

Alföld 1971/1. 74old.

Almási Gyula

Honvédőrzet

Alföld 1971/10 55 old.

Almási Gyula

Vásárhelyen élő, dolgozó művész.

Dömötör János: Vásárhelyi művészek

Alföld 1971/10 68 old.

Almási Gyula Béla

Szomorúság

Népművelés 1968/9 45 old.

Almási Gyula Béla

10. önálló gyűjteményes kiállításait rendezték meg a hódmezővásárhelyi Tornyai Múzeumban.

Népművelés 1968/9 45old.

Almási Gyula Béla V. festő

Szerepel a vásárhelyi őszi tárlaton.

Rózsa Gyula: Egy katalógus és egy kiállítás 7.

Népszabadság Bp. 1971. okt. 15.

PETŐFI NÉPE
1964 OKT 30.

1021

A vásárhelyi művészekről, kiállításukról

Október 25-én, vasárnap a kecskeméti Cifrapalotában kiállítás nyílt a Vásárhelyen élő művészek alkotásaiból.

Ebből az alkalomból Dömötör Jánosnak, a vásárhelyi Tornyai János Múzeum igazgatójának vezetésével művészküldöttség érkezett városunkba, akik este a helyi művészklubban cserélték ki tapasztalataikat a kecskeméti művészekkel.

— Hogyan juthattak el idáig a vásárhelyi művészek?

A kérdésre elmondták, hogy Vásárhelyen a városi vezetők és a lakosság minden segítséget megad az ott élő művészeknek. Ez nemcsak erkölcsi, hanem anyagi segítség is! A város vezetői megértik a művészetet, sőt a város kulturális fejlődését el sem tudják képzelni enélkül. Vásárhely példájára példáu egész sor vidéki város kialakította — vagy kialakítja — már a maga kis művészeti központját. Miskolc, Veszprém, Szombathely, Szeged, Szentendre között, sajnos, Kecskemétet alig említhetem. Pedig itt is élnek művészek és jó művészek, és letelepednének művészek és jó művészek, és a tárgyi feltételek is kedvezőek.

A kiállított 60 mű egységes, tematikailag talán túlságosan is egységes képet nyújt. A vásárhelyiek ereje főként a realista hagyományok tiszteletében és folytatásában rejlik, de hibáik eredete is a túlzott hagyománytiszteletből ered. Mit értek ezen?

A mostani keresgetések, a modern irányzatok kipróbálása közben a vásárhelyiek megtartották egészséges, józan szemléletüket. Az alföldi táj, az alföldi emberek ábrázolása, a vásárhelyi művészek kezén keresztül kapta meg mostani rangját.

Alföldi festőnek lenni nem tartozott mindig a leghálásabb feladatok közé és ez a félreállítottság, meg nem értettség, s a gyakori lekicsinylések bizonyos sértődött tónust kölcsönöznek a vásárhelyi művészeknek. Képeikben ezért valamiféle „csakazértis" nyilvánul meg. Ezt főképp tematikai vonatkozásban kell érteni. Alkotásaik javarésze paraszti témát dolgoz fel, pedig Vásárhely *város*. Nemcsak fejkendős, meggyötört paraszt nénikék és subás öregek városa, hanem fővárosi külsejű, szellemű *fiatalok városa* is. Ezek élete, munkája éppen olyan jelentős, mint a fejkendős, gubás, tanyához kötötteké. A vásárhelyi fiatal művészeknek nem az a feladata, hogy tanyai bajuszt növesztve tökéletesen beleilleszkedjenek az úgynevezett vásárhelyi világba, hanem az, hogy mindazt a Vásárhelyen leginkább élő hagyományt, lehetőséget, egészséges szemléleti módot felhasználják a körülöttük nyüzsgő, *kialakuló új élet új művészi szinten történő megjelenítésére*. Ez lenne realizmusuknak — a realizmusnak — a pótolhatatlanul fontos szerepe, s ha ezt Vásárhelyen még jobban sikerülne megvalósítani, akkor nem kapnák a vásárhelyiek a szélső modernista irányzatokat képviselő „kozmopolita" művészektől azt az elintézési módot: hogy lokálpatrioták, vagyis a legrosszabb értelemben „vidékiek". Hogy ez a lehetőség fennáll, bizonyítja a vásárhelyi kiállítások hallatlan sikere is.

Az itt kiállított művek közül legjobban Samu Katalin „Mura" című kisplasztikája tetszett. Ábrázolási módja szerencsésen vetette fel a színes szobor régen vajúdó problematikáját. Almássi Gyula egyre inkább kialakuló színes világa a kiállítás egyik fő erőssége. Szalai Ferenc „Vonaton" című képe, valamint új életünk líráját megjelenítő „Ölelkezők" képét ismerősként és örömmel üdvözöltük. Tisztelettel adóztunk Kajári Gyula magas szintű művészi küzdelmeiről hírt adó grafikáinak. A városunkban nagy szeretettel fogadott „Éneklő lány" alkotójának — Szabó Ivánnak — kisplasztikája és érmei halk lírájú, életteli művészetről tanúskodnak. Persze nehéz kiemelni bárkit is ebből a jó nívójú, megoldásában színes anyagból. Örömmel láttuk, hogy a legfiatalabbak is — Hézső Ferenc, Fodor József, Lelkes István — meggyökeresedtek és műveikkel minden kiállításon jelentkeznek.

Reméljük, hogy a vásárhelyi és a kecskeméti művészek közötti kapcsolat nemcsak egyoldalú lesz — és ahogy megbeszélték — a kecskeméti művészek is mutatkoznak, illetve bemutatkoznak nemcsak Vásárhelynek, de az országnak is.

Pille György

SPORT

Befejezéshez közeledik a kosárlabda NB I.

Még néhány forduló és az egész éven át tartó nehéz küzdelem után befejeződik a kosárlabda NB I. ez évi mérkőzéssorozata. A sportág legmagasabb osztályában megyénket ez évben két csapat, a Bajai Bácska Posztó férfi és a Bajai MTE női együttese képviselte.

A Bácska Posztó férfi csapatának még négy mérkőzése van hátra, és jelenleg a 6. helyen állnak. Figyelembe véve a tavaszi gyengébb szereplést, amikor sokáig a kieséstől féltettük a Bácskát, a jelenlegi helyzet kitűnőnek mondható. Most már nem látszik elérhetetlennek a legjobb vidék csapat címének megszerzése sem, csupán a hátralevő mérkőzésekből legalább két győzelmet kellene szereznie a bajai fiúknak. Ha a csapat minden tagja továbbra is olyan szívvel-lélekkel küzd, mint az őszi forduló valamennyi mérkőzésén, úgy az eredmény nem maradhat el.

Korántsem ilyen rózsás a BMTE női csapatának helyzete. A bajai lányoknak már csak egy mérkőzése van hátra, de az éppen a másik kiesőjelölt a Soproni Postás ellen — annak otthonában. A bajaiak az utóbbi hetekben több, előre nem várt győzelmet szereztek, és jelenleg két győzelemmel vezetnek a soproniak előtt, akiknek viszont még két mérkőzést játszanak, mindkettő a saját otthonukban. (Bajai MTE és a Bp. Vörös Meteor ellen.) A sorsolás ilyen szeszélye — melyhez persze hozzájárult a Soproni Postás—Bp. Vörös Meteor mérkőzés kétszeri elhalasztása is — bizonytalanná teszi a BMTE helyzetét. Ugyanis, ha a Bp. Vörös Meteor — amely legutóbb a biztos bajnok MTK-tól csak szoros mérkőzésen kapott ki — ve[illegible]et szenved a soproni csap[illegible] és a Bajai MTE is hab[illegible]orsra jut, akkor a bajai

Hazaérkeztek olimpiai bajnokaink

Tegnap délelőtt 10 órakor landolt a Ferihegyi repülőtéren az „aranygép". Ezzel a repülőgéppel érkeztek meg Tokióból helyezést elért sportolóink, köztük olimpiai bajnokaink is.

A hozzátartozók és a szép számú érdeklődők előtt felsora-

A megyei ifjúsági kosárlabda-bajnokság döntője

A hét végén Kiskunfélegyházán rendezi meg a Megyei Kosárlabda Szövetség ifjúsági bizottsága a megyei ifjúsági kosárlabda-bajnokság döntő mérkőzéseit az Északi és Déli csoport bajnokai között. Pénteken délután 6 órai kezdettel a Bajai Bácska Posztó—Kecskeméti Petőfi férfi, szombaton délután 5 órakor a Kecskeméti Dózsa—Bajai MTE női ifjúsági döntőre kerül sor. A megyei döntő győztese a továbbiakban részt vesz az országos ifjúsági bajnokság elődöntőjében, melyre november 14—15-én Szegeden kerül sor.

A bajai utánpótlás biztató győzelme

Kellemes, napsütéses időben Pécsett rendezték meg a Baja—Pécs—Komló városok közötti utánpótlás atlétikai viadalt, melyen a bajai lányok meglepően biztos győzelmet arattak a két fejlett atlétikai élettel rendelkező város sportolói felett. A bajai utánpótlás eredménye igen biztató és ezen a hármas viadalon nemcsak szépen szerepeltek, hanem jól is küzdöttek.

A bajai atléták által elért jobb eredmények:

100 m: 2. Csermák 13,7, 4. Jerkó 14,0, *400 m:* 1. Mezei 68,6, 2. Sümegi 70,0, *80 gát:* 1. Hertelendi 13,2. *Magasugrás:* 2. Marity 141 cm, *Távolugrás:* 2. Hertelendi 481 cm, 4. Csermák 446 cm. *Súlylökés:* 1. Krupity 920 cm, 3. Deli I. 894 cm. *Diszkoszvetés:* 1. Krupity 30,95. *Gerely:* 2. Márity 30,96, 3. Deli I. 28,52. *4x100 m váltó:* 2. Baja

Almási Gyula Béla MDK

Szerepelt a kiállitáson.

" Erdőrészlet","Téli táj"

MØ Molnár Vera:Hódmezővásárhelyi képzőművészek kiállitása Sárospatakon.
NAPJAINK 1963 okt. 1.

Almási Gyula
festő

Almási Gyula képei témáját
a külvárosok dolgos emberei-
nek életéből vette.

D.J.: VII.Dél-alföldi Tárlat.
Müvészet, 1971. november - 47.oldal

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1971 DEC. 12

Almási Gyula Béla

1021

ALMÁSI GYULA BÉLA: SZOMSZÉDOLÓK

zékesfehérvári Könnyűfémműben
: Mező Sándor)

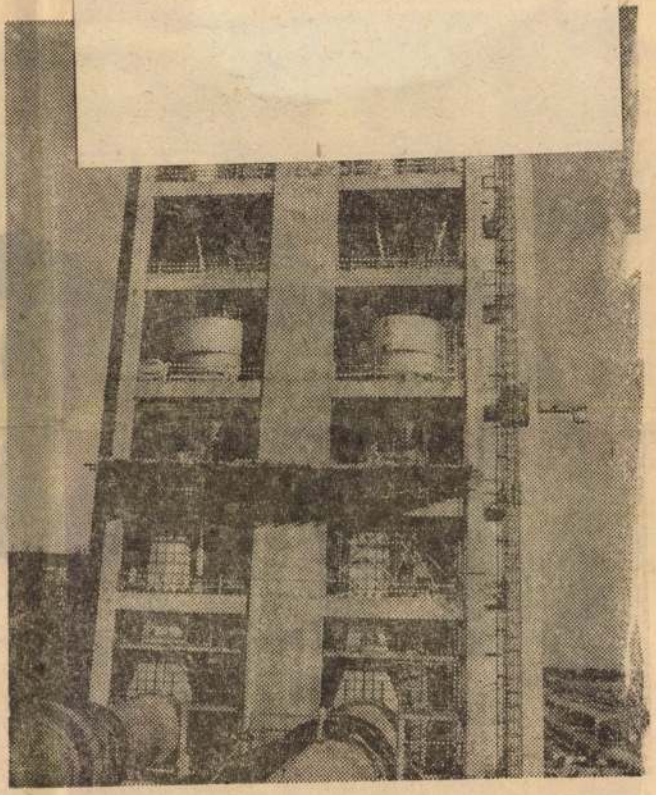

1972 április 4-én állítják üzembe Európa egyik legkorszerűbb és legszebb cementgyárát a Beremendi Cement- és Mészműveket. Képünkön az épülő gyár. (MTI-fotó: Fényes Tamás)

idő előtt munkába álljon az ipartelep első gépsora.

A módosítás nélküli eredeti határidőre adni a Székesfehérvári Könnyűfémmű szélesszalag-hengerművét. Az építőipari vállalatok végeredményben az idén 77 nagy-

Almási Gyula

„Ön", „Těl" c. műve (eml.)

Szerepel a II. Délalföldi Tárlaton

Dömötör János: II. Délalföldi Tárlat.

Tiszatáj, 1965. VII. sz. 553. l.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Almási Gyula Béla festőművész

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1973 JAN 11

1021

Kiállítás és előadás a Művészklubban

A szegedi Sajtóház Művészklubjában Almási Gyula Béla festőművész versilluszrációiból nyílik kamaratárlat 12-én, pénteken este 19 órakor. A kiállítást Polner Zoltán újságíró nyitja meg. Közreműködik Simon Éva, a Szegedi Nemzeti Színház

művésze.

Ezt követően „Társadalom és tudományos-technikai forradalom" címmel dr. Koncz János, a megyei pártbizottság osztályvezetője tart előadást. Az előadóval Nagy Pál újságíró beszélget.

Tűz Makón

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Csongrád m. Hírlap

Almási Gyula Béla festőművész.

1973 FEB 25
1021

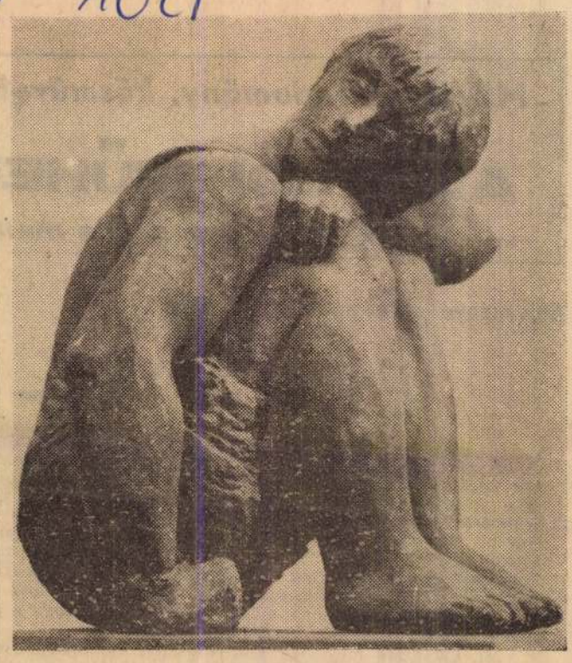

(A XIX. Vásárhelyi Őszi Tárlat anyagából)
TÓTH VALÉRIA: SZOBOR

A vásárhelyi művészetikáról

Részlet a tragikus hirtelenséggel elhunyt Ambrus Tibor utolsó írásából, melynek Almási Gyula Béla festőművész hatvani kiállítása megnyitója ként kellett volna elhangzania. A vásárhelyi művészetikáról, a vásárhelyiek magatartásáról így vall:

Művészet csak a bonyolult emberi viszonylatok mélyen átérzett felismeréséből születhet. Ezek a viszonylatok — ember és táj, ember és természet, ember és ember között szövődő ezernyi szál, ezernyi áttétele — a történelmi, gazdasági, társadalmi körülmények állandó, ellentmondásokat hordozó változásaiból támadtak. Kereszteződéseikben százados megrögzöttségek és oldódnivágyások csomósodnak, minden rétege az előrelendítő és visszahúzó erők egymásrahatásából keletkezett feszültségekkel telt.

Ennek a szövevénynek megismerése, csomópontjainak kitapintása, a következések és következtetések feltárása és kimunkálása életreszóló program lehet csak! Aki ezzel nem számol, eleve arra ítéli magát, hogy megmarad a felület, a látszat futó vizsgálatainál, amelyekből tetszetős mű keletkezhet ugyan, de meghatározó érvényű alkotás nem. A megoldás tehát: *az együttélés.*

Nos, a Vásárhelyen élő és dolgozó művészek kezdettől fogva vallották, hogy ők Tornyai János művészi hagyományának örökösei és folytatói. Nyilvánvaló, hogy a mai vásárhelyiek nem a formai jegyek puszta átvételében és a tartalmi elemek alkalmazásában látják a hagyomány továbbplántálásának célját. Sokkal inkább Tornyai és köre életformáját, alkotói módszerét igyekeztek átvenni és meghonosítani. A művészek nem elzárt rezervátumban élnek és dolgoznak, hanem a város és környéke természeti környezetében, együtt a dolgozó emberekkel. Így történt aztán, hogy a vásárhelyi művészközösség munkásságában egyre határozottabban és tisztábban érvényesül az a sajátosan vásárhelyi, a korszerűséget főleg szellemében megközelítő törekvés, amely meghozta számukra nemcsak a közönségsikert, hanem az értő társak és az elfogulatlan kritika elismerését is. S hogy ez így történt, abban hitem szerint része van a vásárhelyiek ember- és természetközelségének, szemléletük ősi módon humánus elfogultságának, amely nem hogy leszűkíti, inkább kiválóan értékes elemekkel gazdagítja a korszerűség oly nehezen meghatározható fogalomkörét.

Művész

ALFÖLDI „MŰHEL

A Hirlap kulturális mellé

Egy megyei alkotóműhely terméke

ÉVKÖNYV — I

A párt X. kongresszusa határozatainak végrehajtását el
ber közepén tartott központi bizottsági ülés állásfoglalása i
hogy művelődéspolitikai elveink szellemében növelni kell
lyek tevékenységét, politikai felelősségét. Lapunk múlt vas
február 18.) *dr. Ágoston József „Az alkotó műhelyek szerepe*
***sében"* című cikkében tömören és világosan meghatározta**
kotó műhelynek tekintünk minden olyan szellemi munkahel
vát, szervezetet, amelyben viszonylag nagyszámú, magas felk
zik, összetételénél fogva alkalmas lehet arra, hogy a mar
tika elhivatott hirdetője, hordozója legyen.

Mi, Csongrád megyeiek szerencsésnek mondhatjuk magu
***hely munkálkodik városainkban.* Ilyen szellemi gócpontnak**
megyei oktatási igazgatóságát, ahol a tanári testület — fő
letdíjasok. — az oktatáson kívül tudományos munkásságot
ségük mindössze néhány évre tekinthet vissza, eredményük
két kiadványuk tanúsítja ezt, — a felszabadulás 25. évfor
zett tudományos ülésszak anyagának és a Lenin születésén
mából elhangzott referátumok megjelentetése e szellemi m
gyelmet. Most nyolc tanulmányt felölelő 1972-es Évkönyvi
***felhívjuk rá az olvasók figyelmét*, mint olyan kollektív munk**
szocialista módon gondolkodó ember eszmevilágának gazdag
lémák jobb megértésére és értékelésére.

Az Évkönyv tartalmát természetszerűen határozza meg íróinak érdeklődési köre, — nyolc szerző — nyolc téma. A kérdés az: a szerzők választott témáikkal mennyire segítik a megyei olvasó helyi tájékozódását, történeti vagy mai problémák közti eligazodását? A nyolc tanulmányból hat közvetlenül szolgálja ezt az elvárást, — azt a célt, hogy —. az előszó gondolatát idézve — a propagandisták a megyében végzett munkájuk során felhasználhassák, s ezzel segítsék megyénk ideológiai és propaganda tevékenysége szintjének emelését. Korántsem szeretnők azt állítani, hogy a másik két munka — szűkebb területre vonatkozóan — kisebb értékű, de a gyakorlat szempontjából talán kevésbé felhasználható.

A sorrendiség felállítása mindig önkényes. Ezúttal is az. De, hogy mégis három olyan tanulmányt helyezünk előtérbe, melyek megyénk történelmének egy-egy — igazán — érdekfeszítő korszakának feltárásával és elemzésével foglalkozik, talán az Évkönyv célját figyelembe véve, érthető. E három tanulmányt *dr. Kanyó* Ferenc *„A Szabad Szakszervezetek újjászerveződése Csongrád megyében (1944 ősze—1945 tavasza), dr. Szilágyi* Júlia *„Az 1947. évi országgyűlési választás eredményei Csongrád megyében"* és *dr. Dégi* István *„Szeged gazdasági és társadalmi viszonyainak néhány kérdése 1946—47-ben"*.

Mi a közös érték ezekben az írásokban? Hűség a történelmi tényekhez és az eseményekből levont általános törvényszerűségek. Az a fiatalabb nemzedék, amelyik a felszabadulást követő éveket csak a történelem könyvekből és a hasonló tényfeltáró tanulmányokból ismeri, azok adatokat kapnak a múltból és például a szakszervezetekért folyó kemény harcokból, hiszen a szakszervezeteknek ebben az időben fontos politikai szerepük is volt az újjáépítésből adódó feladatok végrehajtása mellett. Akik átélték ezeket az éveket, azok számára megrázó olvasmány is, mert személyes tapasztalataiknak ezernyi mozzanata tárul fel egy-egy gondolat, avagy egy-egy mellékmondat kapcsán. Még megjelenítőbb az az írás, amelyik az 1947-es képviselőválasztás harcait és eredményeit

a tanulmányban
mutatják a párt
a reakció erőfes
élnek azok közü
ményeként *Kállo*
szevont taggyűlé
reakció koalíciót
talált Csongrád
mány értéke, ho
miként realizálo
gyors eredmény
tikus erők vála
vésbé érdekes
gazdasági és társ
sáról 1946—1947-
további kutatásc

A ma kérdései
mány foglalkozik
„A tudományos-
társadalmi nevel
szocialista brigád
lomformáló erej
„Az értékesítő t
döntések mechan
termelőszövetkeze
a terület, amelye
nak, ám értékük
jelenidőnk prob
fel tudományos
ségeket, amelyek
örömeit és gondj
csak a propagan
tálhatnak, hiszen
ta a felvetett kér
ben, vállalatokná

Rátkai Árpád
közi nyelv, a nem
tista-mozgalom el
rendkívül érdekes
lán túl is méretez
Szili Antalné írá
sa és alkalmazás
mus esti egyetem
nak" szól inkább
lat hordozója.

Az oktatási i
megjelent 1972-e
Rácz Lajos, elő
jó kezdet, egy c
terméke. E koll

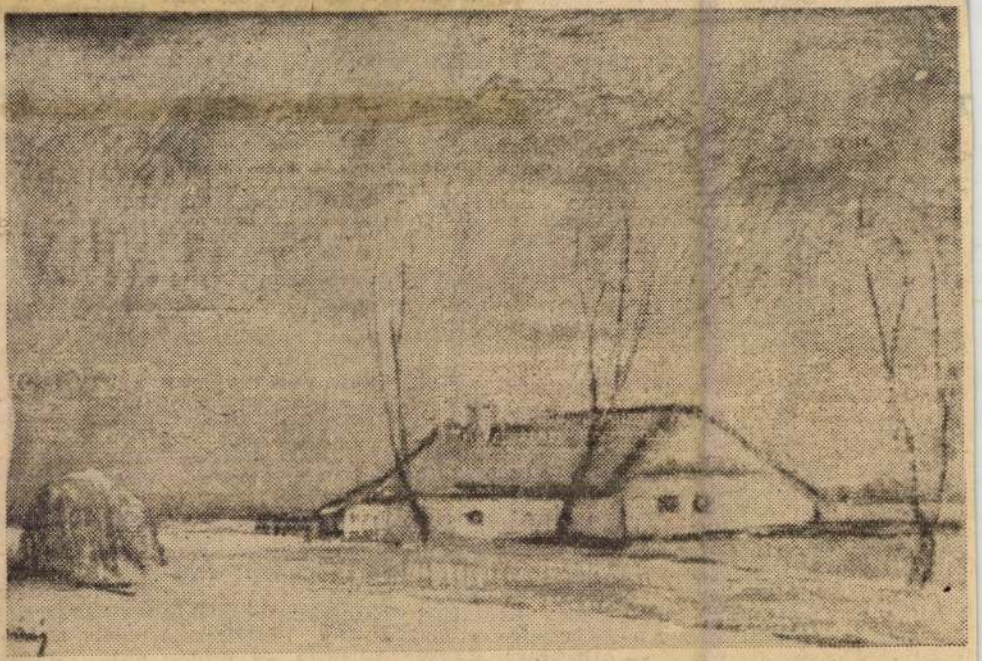

ALMÁSI GYULA BÉLA: TANYA

ból nagy szándékokból, elég igenlő akaratokból nemes tervek születtek, végül megjelent az újság, a hetilap, a folyóirat egy-két száma, egy-két évfolyama, hogy ma már történelmi dokumentumként — esetleg kuriózumként — csaknem elfeledve ott sorakozzanak köz- és magánkönyvtárak polcain.

Szegeden sem volt még folyóirat, amely megérte volna a harmincadik évfolyamot. A Tiszatáj az egyedüli. Jubileuma alkalmából megbecsüléssel, tisztelettel és szeretettel köszöntjük.

*

Már túl a népvesztő alélt-ságon, az új élet kovácsolásának kemény harcai közepette törvényszerűen merült fel a szegedi egyetemi ifjúság körében egy folyóirat szükségessége. Szóba került a *Délvidéki Szemle* újjáalakítása, javasolták az egyetem akkori rektorának az *Alföldi Szemle* megjelentetését. Új címek — *Albatrosz, Auróra, Délsziget* — hordoztak volna új szemléletet, új

geden egy tudományos, művészeti és irodalmi folyóiratnak, annál inkább, mert például Hódmezővásárhelyen is két, hasonló jellegű folyóirat jelenik meg. Ezt a hiányt kívánta betölteni a most megjelent Tiszatáj, amely a Kálmány Lajos Kör, a Szegedi Szabadművelődési Tanács kiadásában jelent meg. Madácsy László szabadművelődési felügyelő főszerkesztésében." A recenzió e szavakkal végződik: „Reméljük, hogy a most megjelent folyóirat valóban hivatást tölt be majd Szegeden, különösen, ha valóra tudja váltani elavult irodalmi szempontokon túl egészséges társadalomtudományi szemlélet kialakítását is."

*

A három évtizedes múltat számos epizód színezi. Kettő feltétlenül említést érdemel:

1951 februárja: megalakul a Magyar Írók Szövetsége szegedi csoportja, és ezután a Tiszatáj fejléce alatt ez olvasható: A Magyar Írók

ságát és felelős tévesztve szem nyitott ablakot a szocializmus összességére, a hogy — legjob elhanyagolta v a város iroda nyait, és az az zett új értékek párt politikáját kongresszusi az időszakonké központi, megy ra és egyéb, véleményekre, eredeti célkitűz lesztve és igazi mindenkori po velődési igénye vasói köve Szolgálta ezálta át a táj és S hagyományait - kumentumok t Magyarországho helytörténeti n ságát, átmentv rásanyagként kutatói számár oldalain kibon nak, cikkekn visszhangja is szerkesztésileg

MDK

Almási Gyula Béla

"Vadászok"

Rácz Lajos: Igény: a mai magyar valóság ábrázolása.
Gondolatok tárlatok nézése közben.
CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP. 1958. okt. 12. 4. lap.

M.D.K.

Almási Gyula Béla

festő

Hódmezővásárhelyen rendezett

kiállítását.

Kiállítások. — 39 lap

Művészet, 1960. augusztus.

Hódmezővásárhelyi képzőművészek tárlata Zentán

Magyar Szó 67. II. 20.

Tegnap Zentán, a Művelődési Ház kiállítási csarnokában bensőséges ünnepség közepette megnyílt a hódmezővásárhelyi képzőművészek második tárlata.

A megnyitón részt vett a vásárhelyi művésztelep küldöttsége: **Almási** Gyula, **Samu** Katalin, **Lenkes** István, **Németh** József, **Füstös** Zoltán, **Végvári** Gyula, **Fodor** József és **Fekete** János, **Ács** József, **Petrik** Pál, **Guelminó** Valéria és **Benes** József hazai festőművészek. A megnyitón mintegy száz zentai és vidéki társadalmi kultúrmunkás és művészbarát jelent meg. Köztük **Márton** Pál és Sava **Markobrad**, a községi szkupstina elnöke, illetve alelnöke **Tripolszky** Géza, a zentai művésztelep vezetője, Szekeres László, a szabadkai múzeum igazgatója, **Duranci** Béla művészettörténész és mások.

A vendégeket **ERDÉLYI István**, a közművelődési közösség elnöke üdvözölte, majd **ALMÁSI Gyula** festőművész megnyitotta a kiállítást. Beszédében a következőket mondotta:

— Néhány évvel ezelőtt kezdeményezett két város közötti kulturális kapcsolat ma már úgy érzem, túlnőtte Zenta és Vásárhely határait. A zentai művésztelepnek mint Jugoszlávia első festőtelepének hódmezővásárhelyi kiállítása és a Magyar Képzőművészek Szövetsége délmagyarországi területi szervezetének rendezésében most bemutatott tárlatunk a két ország közötti kulturális kapcsolatot fémjelzi.

Ez a tárlat a vásárhelyi iskola évtizedes hagyományának, a természet- és emberszeretetnek a vetülete.

A kiállításon, amely iránt nemcsak Zentán, hanem Vajdaság-szerte igen nagy az érdeklődés, a vásárhelyi iskola 15 képzőművészének 40 festményét, szobrát és kerámiáját láthatjuk.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Almási Gyula Béla
1021 festőművész

A vásárhelyi művésztelep

Kajári Gyula műtermében

— Lényegében a vásárhelyi művészeti élet két „pillérre" épül — mondja beszélgetésünk elején Almási Gyula Béla festőművész, a felszabadulás után létrehozott vásárhelyi művésztelep szervezője, alapítója —, az egyik, ami a legjellegzetesebb, a helyben élő művészek csoportja. A vásárhelyi művészetnek ők alkották mindig a gerincét és alkotják ma is. A másik fontos tényező, azoknak a művészeknek a jelenléte, akik a vásárhelyi művésztelepre járnak. Ez a kettősség nem új keletű. Így alakult kezdettől fogva. Kallós Ede, Pásztor János, Rudnay Gyula Hódmezővásárhelyen dolgoztak és innen költöztek fel Budapestre. De később is szoros kapcsolatot tartottak a várossal.

A Vásárhelyen dolgozó művészek a népi élet valóságával közvetlenül találkoztak, ami nemcsak a művekben tükröződött, hanem abban is, hogy felfigyeltek a nép veszendőbe menő, pusztuló művészetére. Jelenlétüket a magyar művészetben nagy művészek egész sora jelzi. Ezeknek a termékeny éveknek köszönhető Tornyai: Önéletrajz, Nagy Barcsényi Miklós: Juss című alkotása, továbbá Endre Béla: Kékkendős lány, Rudnay Gyula: Borús idő és Pásztor János: Búcsúzkodás című műve.

A két világháború közötti időben a fővárosba költözött művészek továbbra is kitartanak eredeti céljuk mellett. Az alföldi piktúra jelentőségét újabb kiváló egyéniségek ismerik fel. Olyanok, mint Medgyessy Ferenc, Koszta József és Nagy István. Majd később újabbak kapcsolódnak a vásárhelyi művésztelephez: Kohán György, Erdős János, Kurucz D. István és Almási Gyula Béla.

★

A felszabaduláskor öt képzőművész élt a városban: Almási Gyula Béla, Kurucz D. István, Erdős János, Dehén Lajos, Kohán György.

— Egy elhagyott fényképszínház — mondja Almási Gyula Béla — megnyerésében kialakítani egy közös műtermet. Sajnos, nem sikerült. Később megalapítottuk az országban az első művészeti csoportosulást, az Írók, Zeneszerzők és Képzőművészek Szabad Szakszervezetét. Ez volt az első jelentős, közös összefogás. Kiállításokat rendeztünk, képzőművész-közönség találkozókat.

— Milyen tervek foglalkoztatták még a festőket?

— Egy művészházra gondoltunk. Az volt a célunk, hogy letelepítünk Vásárhelyre valakit az első nemzedékből. Akkor még élt Rudnay, Darvassy István és Medgyessy Ferenc. Ők azonban már nem vállalták a költözködéssel járó viszontagságokat. Amikor azután országosan létrehozták a Képzőművészeti Alapot, ez a kérdés ismét napirendre került. 1953-ban Kurucz D. István felajánlotta saját házát a művésztelep részére, a telep vezetésével pedig engem bíztak meg.

Így indult útjára a vásárhelyi művésztelep. Időben megelőzte ugyan a sárospataki, a dömösi, a dunaújvárosi, a komlói, a mecseknádasdi, a zsennyei, a szolnoki — követte a bajai és a miskolci. Ma már ezek közül csak négy működik.

A vásárhelyi művésztelep alkotói azonban már egész Európában kivívták maguknak az őket megillető hírnevet.

×

A művésztelep alapítását természetesen éles viták előzték meg. Sokan úgy vélekedtek, hogy a művésztelepnek csak az lehet a célja, hogy a legjobb művészeket tömörítse egy „szervezetbe".

Almási Gyula Béla másként érvelt: — Én azt mondtam, az alkotói életben mindenki egyforma eséllyel indul. Éppen ezért mindenkinek egyforma lehetőséget kell biztosítanunk. Ha a fiatal nemzedéket nem becsülöm annyira, mint aki alkalmas arra, hogy az elődöket kövesse, akkor nem járok helyes úton.

— Kezdettől fogva azt az elvet vallottam, nálunk mindenki egyenlő eséllyel indul. Akár milyen magas rangja, művészi elismerése is legyen. Így kerültek egy terembe olyan neves művészek, mint mondjuk Medgyessy Ferenc, Barcsay Jenő és névtelenek, akik akkor kerültek ki a főiskoláról. Ezzel a szervezési formával olyan szintézist teremtettünk, amelyre a későbbiek során a Vásárhelyi Őszi Tárlatok kiállítási programját is építhettük. Ez az elképzelés egyértelműen beigazolódott. Elképzeléseink életszerűek és demokratikusak voltak.

×

A Tükör utcai szobák kevésnek bizonyultak az évek során. A megyei és a városi tanács segítségével sor került a művésztelep bővítésére. Előbb a Lenin utcai Plohn-féle műterem átalakításával bővült az elhelyezés lehetősége. Az 1960-as évek elején megnyílt a Virág utcai művészotthon. 1968 elején pedig az újjáépített mártélyi művésztelep 5—5 szépen, kényelmesen berendezett szobájával.

És mit mond a statisztika? A vásárhelyi művésztelepen húsz év alatt 291 művész fordult meg és 38 ezer 267 napot töltött el. A fiatalok közül nagyon sokan letelepedtek a város modern művészházaiban. Itt kaptak életükhöz, művészetükhöz megfelelő élményanyagot.

Szalay Ferenc, Németh József, Kajári Gyula, Fejér Csaba, Tóth Valéria, Kligl Sándor, Hézső Ferenc, Fodor József, Fekete János, Samu Katalin neve ma már közismert, az ország művészetpártoló közönsége előtt.

A megye és a város vezetői nem fukarkodtak az elismeréssel sem. Az első Vásárhelyi Őszi Tárlaton, 1954. október 8-án adták át a Tornyai-plakettet Medgyessy Ferencnek, aki művészetével és példamutató emberi magatartásával nagyban hozzájárult a művésztelep kialakulásához.

A valamikori baráti találkozóból így nőtt ki a magyar piktúra realizmusát felvirágoztató vásárhelyi iskola, hogy állandó szolgálattal teljesítse Tornyai János igaz szavait: „A művészet csak úgy ér valamit, ha nemzeti, ha magyar művészet, azzá pedig csak úgy lehet, ha a nép érzelemvilágából táplálkozik."

Polner Zoltán

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-736
1975 AUG. 3
NÓGRÁD

Beszélgettünk a múltról

Kegyetlenül igénybe vette az ember erejét az aratás — mondja Balázs Béla, régi aratóember. Tíz éven keresztül minden aratásnak, cséplésnek részese volt. Nyolcvanegy éves, 1962-ben ment nyugdíjba. A cserhátszentiváni határ manapság népes. Vasárnap délelőtt van. A kombájnosok megfeszített munkával dolgoznak a gabonatáblákon.

A faluban Béla bácsival árnyékba húzódva beszélgetünk a múltról, a már múlttá vált aratás nehézségeiről. Igaz, az időjárás mostanában is gyakran mostoha hozzánk, s ha kell, ha megkívánja a jövő kenyerének a biztonsága, elővesszük a kaszákat is. De hát a gépek — mondja Béla bácsi — már végleg levették az ember válláról az aratás terheit.

×

A szikár, napbarnította barázdákkal teli arc nehéz, megpróbáltatásokkal teli 81 évről árulkodik de a beszéd közbeni, barátságosan csillogó szem, a nyugodt tekintet a régi.

— Már 13 éves koromtól, apám mellett dolgoztam a határban, de az állatok őrzése — ez volt apám mindene, az állat — az én feladatom volt. Segítettem a szénarakodásnál, markot szedtem apám után az aratásban. Dolgoztunk hajnaltól késő estig. A megélhetésért, a mindennapokért harcoltunk. Apám halála után egyedül gazdálkodtam. Feleségemmel ketten nem bírtuk a nehéz munkát. 1951 óta gépállomáson dolgoztam. „Körmösre" kerültem. Erős, megbízható gép volt akkoriban, csak kirázta az emberből a lelket is. Dolgoztam a géppel reggeltől estig, szántottam a határt. Reggel még a Rákóczi-dűlőben voltunk, de már délben a szőlők alá hozta az ebédet a feleségem. Gép... Nagy szó volt ez akkoriban. Kevesen voltunk, Berkó Elek, szegény Szilassy Ferdi, aki éppen a traktor alatt lelte halálát, és én. Hárman voltunk akkoriban traktorosok. Szükség volt a munkánkra mindenhol. Dolgoznunk kellett, sokszor esőben, sárban.

— Minden aratásban — 10 éven keresztül, amíg traktoros voltam — részt vettem. Ilyenkor, aratáskor lázban égett az egész falu. Készültek a kaszások, és a marokszedők a nagy munkára. A learatott gabonát, szérűkbe gyűjtötték, hatalmas gabonakazlakból állt egy-egy szérű.

— Hajnali négykor keltünk, hűvösön kezdtük a munkát, délben hosszabb pihenőt tarottunk, és utána késő estig meg sem álltunk. Nyeltük a sok port: a kévevágók, a törekhordók. Ez a munka különösen nehéz volt. Voltunk vagy 20—25-en. A cséplés befejeztével megkaptuk a bért, a kicsépelt gabona öt százalékát. Ezt mi úgy neveztük: megkaptuk a „részünket". Ilyenkor, aratási időben még több helyen, más szérűkben is csépeltük a gabonát.

×

Kinn, a határban zúgnak a kombájnok. Örnlesztik drága terheiket a gépkocsikra. Béla bácsival, a múltról beszélgettünk.

Cs. Szabó Gyula

Fiatalok és a beilleszkedés

Sulc Éva

Magyar Erika

— 1967-ben alakult a Váci Kötöttárugyár kazári telepe. Dolgozóinknak több mint a fele fiatal, volt. Elégedettek vagyunk a fiatalokkal. Jól, pontosan dolgoznak, néha még az idősebbeket is lepipálják.

dicsekedhet azzal, hogy 2000 forinton felül keres! A normát minden nap túlteliesítjük.

Magyar Erika: — Júniusban volt egy éve, hogy az üzemben dolgozom. Izgalmas az élet. Most szervezünk egy

szervek a gazdálkodás szigor megszabó intézkedésekkel. Bes lágpiaci árak robbanásszerű de mindebből az üzemek, vá keveset éreztek, mert az állat kedések döntő részét magára ez egyesekben olyan illúziót továbbra is így lesz majd. Ar hogy meddig, miből és hová v adósak maradtak. Ilyen körülm az idén tovább növekedett a reségrészesedés összege. A hata ta, hogy az életszínvonal emel

Salgótarján hűtőszekrénye

Gyümöl

— Nem állom én ezt a meleget! — mondta ismerősöm nagyokat fújtatva. — Legszívesebben bemásznék a hűtőszekrénybe, ha befémek. Ilyenkor tele van pakolva mindennel, lusta vagyok kirámolni...

— Itt raktározzuk a tojást. Körülbelül 750 ezer darab fér el, most, valamivel kevesebb van. Ez a leghidegebb hűtőszobánk, plusz fél fok mindössze a hőmérséklete.

A zaj két ventillátorpártól származik, melyek a

Almási Gyula Béla, festő,

Megnyílt a XXIII. Vásárhelyi Őszi Tárlat, melyen szerepelnek a művész művei, a nemrégiben elhunyt művész posztumusz képei egy változásokra is érzékeny, de az életető hagyományokhoz erős szálakkal kötődő utolsó üzenetei, melyek teljesíc teszik életművét.

Tandi Lajos: Hagyományok és kezdeményezések.
Dél-Magyarország, 1976. okt. 14.

Almásy Gyula Béla, fametsző

Voltak, akik sokat alkottak ugyan, de nem voltak döntő hatással a magyar ex libris fejlődésére. Közülük ki kell emelnünk a művész nevét.

Galambos Ferenc: A XX. századi magyar ex libris.

Levesi Szemle, 1976. 3. 17. old.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMondó
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1976 III 2 5

Almási Gyula Béla

1021

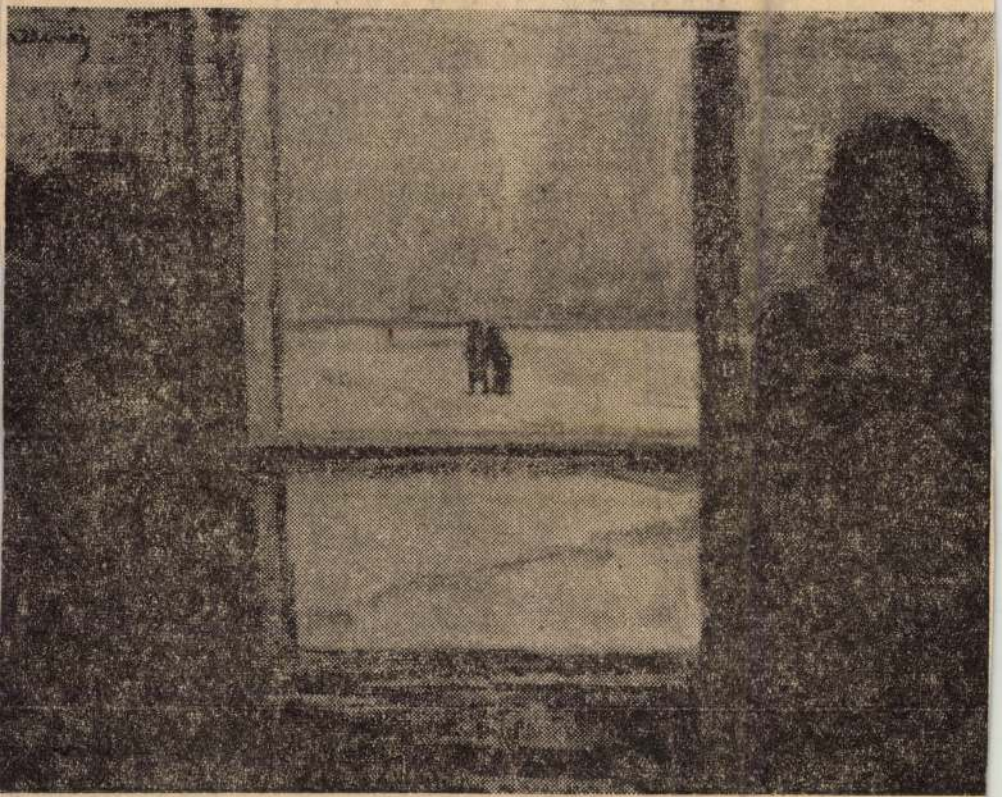

ALMÁSI GYULA BÉLA: TÖPRENGŐ PARASZTOK

VERSEK A NYÁRRÓL

Csankó Lajos:

Négy szál jegenye

Négy szál jegenye, négy torony,
négy cserdítés az ostoron,
négy égtáj felé hajladoz,
ruhájuk négyszín harmatos.

Négy kékpille a jegenyén,
lengenek az isten tenyerén,
s négy levél alatt alszanak, —
megélnek vígan négy nyarat.

Négy viola a fák alatt
és négyen együtt ontanak
négyféle mézes illatot, —
négy ég önt rájuk harmatot...

Négy órája, hogy láttalak.
Bűvölten sugárzott a nap
s karod nyújtottad, — mondd, felém? —
éreztem: lángot vet a szél.

Éreztem: itt a pillanat,
hogy négy halállal haljanak
a bűnösök, a szeretők,
lázítsanak négy temetőt.

négy sírból holtak keljenek,
régi dalt énekeljenek,
négy éjjelen tánc dübögjön,
négy fűzfa, jaj, nyöszörögjön, —

négy vércsepp szívemre hulljon,
hogy örökre megvakuljon, —
magából mindenki kivet?

Tasnádi Varga Éva:

Nyári zsoltár

A fák mögött fekete víztükör,
részegen táncol millió bogár,
csörren a lánc és mindjárt partot ér
egy messzesikló csónak árnya már.
Arany kenyér a hold — szelíd, kerek,
mint kiskorom vacsoraasztalán,
mikor a dongó verset zümmögött,
s piros gyűszűvel varrt ifjú anyám.
Csörren a lánc. Valakit várok én.
Fűszál remeg. Lépése dalt dobol.
Csak néhány perc, és néhány pillanat,
s jön már felém az úton valahol.
Csörren a lánc. Nem, nincs most semm
[sem...
Magam vagyok. És ő van. Semmi más.
Egy ősi ritmust játszik a szívem,
erről zizeg a föld, a víz, a hárs.
Csörren a lánc. Hullámzó, nagy vizek
csónakja mögött összecsapjatok!
Tündöklő sásból hálót szőjetek,
s takarjátok be álmos csillagok.

Simai Mihály:

Utazás

Fák fölverekszik m
a dombra Két sor
napraforgótányér cs
Tanácska fehérlik

Almási Gy. Béla

„Csőrnevelők" festmény (repr.)

Tiszatáj, 1977. ápr.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
1974 NOV 28
Csongrádmegyei Hirlap

Almási Gyula Béla festő
1021

Siker Hatvanban

Néhány napja beszámoltunk — röviden — arról, hogy a Hatvani Galéria tízéves jubileuma alkalmából *„Magyar tájak"* címmel nagyszabású tárlatot rendezett, melyet *Pogány* Ö. Gábor, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója nyitott meg. A tárlatnyitáson *Szalay* István, a Heves megyei tanács általános elnökhelyettese üdvözölte a részt vevő művészeket, s adta át a diplomákat. A Galéria kezdeményezését, mint egy újabb vidéki kezdeményezést üdvözlünk, hiszen szándékuk helyes és nemes: kétévenként akarják felvonultatni és bemutatni tájfestészetünk, grafikánk jeles mestereit, ifjú alkotóit.

A vásárhelyi iskolához tartozó festőket, grafikusokat szoros kapcsolat fűzi Hatvanhoz, hiszen az elmúlt években önálló kiállítása volt e városban Almási Gyula Bélának, Csohány Kálmánnak, Fodor Józsefnek, Erdős Péternek, Kurucz D. István és Szabó Iván közösen szerepeltek egy kiállításon, de szerepelt önálló tárlattal a vásárhelyi művésztelep is Hatvanban.

Most a „Magyar tájak" 43 kiállítóművésze között is számosan szerepelnek a vásárhelyi iskola tagjai közül. Almási Gyula Béla, V. Bazsonyi Arany, Csohány Kálmán, Csikós András, Csikós Miklós, Erdős János, Erdős Péter, Fejér Csaba, Fodor József, Fülöp Erzsébet, Kurucz D. István, Novotny E. Róbert, Redő Ferenc, Somos Miklós, Szalay Ferenc, Szurcsik János, Vecsési Sándor, Vörös Rozália, Zombori László két-három alkotással képviselik a vásárhelyi realizmust ezen a rangos kiállításon.

Miért örülünk a hatvani kezdeményezésnek és a tárlat már lemérhető sikerének? A magyar tájfestészet értékes és igen gazdag hagyományokkal rendelkezik. Az utóbbi évtizedek új, festői törekvései kissé háttérbe szorították a látványt, jelesen a táj megörökítésének szándékát is. Éppen a „vásárhelyiek" azok, akik a jelenben is „gyakorolják" — a nagy alföldiek hagyományaiba gyökerezve — a táj megörökítését, szépsége feltárását; annak a kapcsolatnak hangsúlyozását, ami mindenkor fennállt ember és táj között. Ezzel magyarázható e sikeres tárlat anyagában tömeges részvételük is. A kiállítás szép katalógusának előszava helyesen állapítja meg a résztvevőkről: „... bár látásmódjuk, kifejezési stílusuk annyiféle, ahányan eljöttek, egy dologban megegyeznek: művészetünk hitvallás az élet szépsége, a magyar föld szeretete, embert és társadalmat formáló ereje mellett".

megyei bizottság titkára és *Baló* Ilo szegedi bizottság titkára.

*

Délután plenári zárta tanácskozását Országos Úttörőpar

Az ülésen — me *végi* Erzsébet szen rő elnökölt — f azokat a táviratokat, mely-ben *Szűcs* Istvánnét, a Magyar Úttörők Szövetsége közelmúltban megválasztott főtitkárát, illetve *Szabó* Ferencet — akit más, fontos állami megbízatása miatt mentettek fel a főtitkári tiszt alól — köszöntötték.

Ezt követően a hat munkacsoportban tanácskozó pajtások számoltak be végzett munkájukról, s tárták a plenáris ülés plénuma elé javaslataikat — ÜZENETEIKET. A pajtások a legutóbbi két nap során megvitatták a Törvényünk tettekben; Vidámság, játék, szórakozás; Úttörőélet a lakóterületen; Úttörőnyár; Úttörőéletünk az iskolában; Felkészülés a kisdobos-, úttörőígéretre című témaköröket, és a szekciók titkárai beszámoltak az ezernyi ötlettel és nagy szorgalommal készített tablók se-

[illegible] kapcsolatait; keressék az egyes üzemek, vállalatok KISZ-szervezeteivel a jobb együttműködési lehetőségeket; nyáron se szüneteljen az úttörőélet, azaz legyenek gazdagabb táborozási programok.

A nagy tetszéssel fogadott beszámolók után a jelenlevő párt-, állami és társadalmi vezetők válaszoltak a kérdésekre. Ezt követően *Nemes* Péter, a Magyar Úttörők Szövetségének titkára foglalta össze a vitát. Megállapította: a parlament célkitűzéseit sikerült megvalósítani; ez a tanácskozás is bizonyította, hogy a parlament az úttörők társadalmi életének igen jelentős fóruma. Javasolta: a parlament forduljon üzenetében azzal a kéréssel az úttörővezetők VI. országos konferenciájához, mely szerint tárgyalja az meg a

tállók dicsérete

ongresszusi-jubileumi versenyről

teljesítése. A szocialista és e címért küzdő brigádok jó munkájának köszönhető, hogy vállalásukat teljesítik.

nemcsak a mindennapi termelésben, hanem a társadalmi tevékenységben is jó példát mutat. Részt vettek a

Almási Gyula
festőművész

— **Képzőművészeti tárlatok.** A magyar—jugoszláv kulturális egyezmény keretében az elmúlt hetekben magyarországi képzőművészek festményeiből és szobraiból rendeztek kiállítást a jugoszláviai Zentán. Almási Gyula, Kurucz D. István festőművész, valamint Szabó Iván szobrászművész alkotásait sokan tekintették meg.

Magyarországi képző vészek alkotásaiból a jugoszláviai Zentán rendezett tárlaton részt vett,

Kurucz D.István festőművész és Szabó Iván szobrászművésszel együtt.

Népszava,1977.január 9.
12.oldal.

Almási Gyula festő

Megnyílt Kolozsvárott a „Magyar Tájak" c. kiállítás, melyen szerepel a művész műve.

Losonci Miklós: Pest megye a Magyar Tájakon, Pestmegyei Hírlap, 1944. dec. 3.

Almási Gyula

1957. Önéletrajzom, olvasd. 80×100

20. Vásárhelyi Őszi Tárlat
Tornyai J. Múz. Hódmezővásárhely '73.

Almási Gyula, festő

A XXIII. Vásárhelyi Őszi Tárlaton szerepelnek a művész művei.

Szabó Endre: Értőn szólva...
Csongrád Megyei Hírlap, 1976. okt. 24.

Almási Gyula festőművész

Az 50-es években jött össze az a gárda, amely megalapozta a vásárhelyi művészet búrét. Kohán György, Almási Gyula, Csikós Miklós jelentette a vásárhelyi művészet egyik forrását.

Halász Miklós: Vásárhely művészete. Pesti Műsor, 1975. okt 9-15,- ig.

Almási Gyula
festő

Már-tőlb évtérede dolgozik
Hódmezővásárhelyen a mű-
vész.

Bánszky Pál: Hódmezővásárhely és a képzőművészek
Művészet, 1974. március - 43 oldal.

Almási Gyula Béla

festő kiállítását a hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeumban Pogány Ö Gábor nyitotta meg vasárnap, „Az én népem, az én világom" címmel.

Kulturális krónika
Az én népem ... (Kultura)

Magyar Hírlap, 1968 június 10. 6. l.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
Almási Gyula Béla festő
1973 JAN 14

a rust-lepel egészen eltemet. ha meghallom a szót, hogy háború.

Min dolgozik?

1021 Almási Gyula Béla

A jeles vásárhelyi festőművész, akinek tegnapelőtt versillusztrációiból nyílt kamarakiállítása a szegedi művészklubban, jelenleg a Virág utcai művésztelep égetőkemencéjét állítja a köz szolgálatába. A manuális munkán kívül valójában egy új művészeti technika meghonosításán dolgozik.

— A szitagrafikai eljárás egyáltalán nem új technika — mond ellent mindjárt a beszélgetés kezdetén *Almási Gyula* Béla —, inkább elfelejtett technika, amelynek felélesztése bizonyára jó hatással lesz a grafika fejlődésére. Nemrég jártam Jugoszláviában, ott ismerkedtem meg ezzel a technikával, amely lényege a régi kékfestők mesterségbeli tudásán alapszik. A gyöngyszövetű szita átereszti a festéket kellő hengerelés után, ekkor fényképemúzióval felkerül a lapra a rajz, a grafika. Ily módon sokféle színű nyomást és technikát lehet alkalmazni.

— *Miért izgatja ez a különleges megoldási módszer?*

— Mindig érdekelt az anyag, elsősorban az anyaggal való küzdelem. Sokszor úgy érzem; a kifejezés útjában egyedül az anyag áll! Az embernek azt kell keresnie, hogyan tudja szolgálatába állítani az anyagot, amely majd teljes mértékben engedelmeskedik elképzeléseinek.

— *Ezt az új módszert ezek szerint kísérletnek fogja fel?*

— Természetesen. Olyan kísérletnek, amelynek végeredménye meglehetősen kétes. Ám, nem mondok le a kísérletezés jogáról. A festő az anyaggal örök küzdelemben áll. Ebben a technikai megoldásban látok egy sor lehetőséget. Az eszközök nemegyszer eltorzítják az érzelmeket. Ha ezzel jobban ki tudom majd fejezni magam, már nem volt hiábavaló a kísérletezés.

— *Milyen tárlatokra készül ebben az évben?*

— Két húszéves évfordulóra; 20 éves a Művésztelep, és 20 éves a Vásárhelyi Őszi Tárlat. Hogy milyen művekkel? Megmondom őszintén — nem tudom. Nincsenek előre meghatározott elképzeléseim. Találkozom az életben a témával és hagyom, hogy szép lassan megfogalmazódjék bennem.

POLNER ZOLTÁN

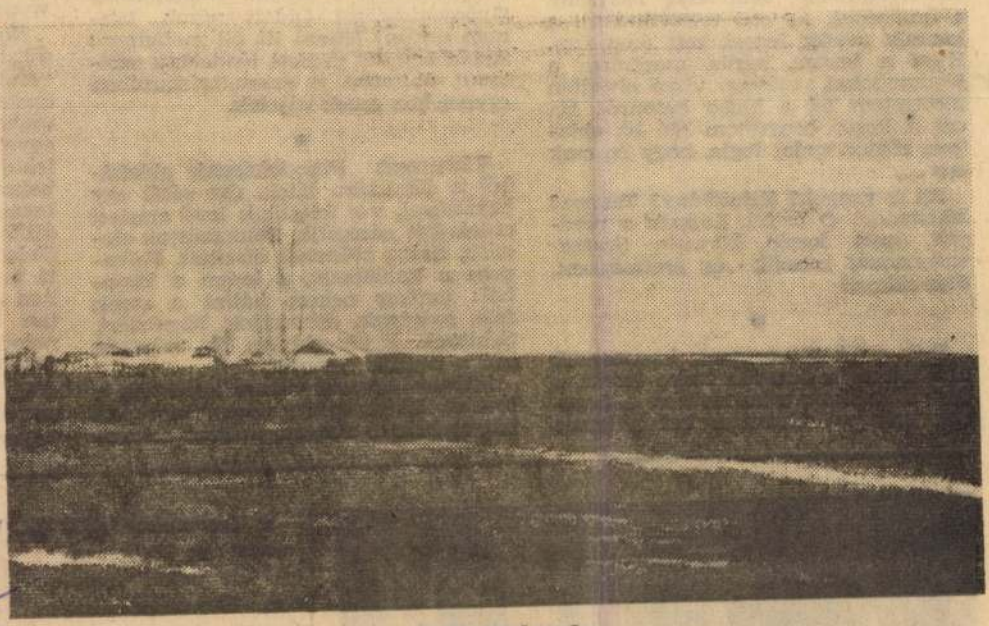

ŐSZI SZÁNTÁS

(A XIX. Vásárhelyi Őszi Tárlat anyagából)

síkos út miatt, szidja a házmester jó öreganyját. Mulatok magamban. Apám a házmester. Kicsit elaludt.

Hatra beérek. A vajmestert fél éve vitték el katonának, s azóta egy kisegítő fiúval én végzem a munkáját. Nem csodálkozom rajta, hogy megtanultam, s dolgozom keményen, vékonyan, tizenhatévesen. Nem tudom azt sem, hogy e pluszmunkáért több fizetés járna. Felöntöm a tejszínt, megindítom a köpülő hordót. Marika is segít emelgetni a kannákat. Ő irodista, s a betonozott terem üvegablakos fülkéjében ül.

*

Marika a barátnőm. Nem tudom, hogy gazdagok-e, de úgy hiszem: jobb család. Szőnyeg is van a szobájukban, és csak ketten vannak testvérek, míg nálunk állandóan születik a gyerek. Amikor az ikrek születtek, a moziban láttunk a nagyfilm előtt egy rövidet, amelyben az apamadár folyton énekelt a tojásokon ülő párjának. — A te apukád nem énekelhetett az anyukádnak — mondja Marika. Az én apukám nem énekel. Mindig szigorú és rosszkedvű. Néha gügyög az ikreknek.

Ha nincs benn a főnök, Marikát elkísérem a postára a leveleket feladni. Az ablak mögött H. ül. Fekete a szeme és szőke a haja. Pecsétel, majd hosszan rámnéz és újra pecsétel. Marika azt mondja: vigyem el egyszer egyedül a postát, hátha megszólít. Isten mentsen! Utcai ismeretségnek számítana. — Te szegény vagy, egyetlen kincsed a becsület — szokta mondani anyám, ha fiúkról esik szó. Nem tudom miért hajtogatja ezt, nem is látszik rajtam, hogy szegény vagyok. Egy nagykabátot sikkes télikabáttá alakított részemre, s ebben majdnem úrilány külsőm van. De lilás-vörös, duzzadt kezemen a bőr repedezett. Nem is tudom mit tegyek, hogy ne legyenek szem előtt. Egyre sűrűbben van áramhiány, nem lehet használni a hűtőgépet. Az esti tejszállításnál a kannák tetejét jéggel kell megrakni. Kicsi a kezem, sűrűn markolom a jégdarabokat, s másnap vízzé olvadtan törölgetem fel a hideg betonról. Ha ezt a kezet benyújtom elé az ablakon, rögtön tudni fogja, hogy én csak egy...

Mi is vagyok? Kifutólány? Tanonc? Mindenes? Ő úrifiú. Látszik a ruháján, ápolt kezén, körmein. Szagosszappannal mosdik és érettségizett. Hát akkor?

*

Esik a hó. Keveregnek, kavarognak a pelyhek a lámpák fénye körül, s úgy csillannak, mint nyáron a bogarak szárnyai. Szeretem ezt a havas

[illegible] a cipőm, ha folyton a legnagyobb hóba mászom. Talpaltatni kellene, vagy legalább egy foltot rá. Fázik a lábam, s a hátam is. Tulajdonképpen vékony ez a kabát.

„... Prémkepnjét, mely vállait, mint belőle nőtt hóvirág szirma burkolta eddig puhán és melegen, mosolyogva nyújtotta át atyjának, a kissé őszülő, ám még délceg úrnak. Majd ő közeledik és táncolni viszi. Finom, fehér kezén, mely lazán pihen táncosa vállán, gyűrűjének gyémántkövét szikráztatja a csillárok fénye. Künn havat szitál az éj..."

*

Petróleumlámpánkat anyám mindig a szekrény tetejére teszi, amikor fürészteni készül az ikreket. A lámpacilinder drága, s rögtön pattan, ha vízcsepp éri. Pelenkák száradnak a kályha körül, s egy másik sárgálló halom mosásra vár. Mindig ez a kép vár otthon, s alig van különbség ünnep- és hétköznap között.

Karácsony estére fenyőágat veszek. Apám kidobja. — Minek ez a hiábavalóság? Úrjézusunknak az ő születését ünnepelje ki-ki az ő szívében — mondja. A vastag bibliát olvassák anyámmal a konyhában. Engem elengednek Marikáékkal az éjféli misére. Gyertyák lángja lobog, zúg az orgona, tömjénillat keveredik parfőmmel. Hölgyek bundában, fülükben ékszer. Levetett kalappal fekete kabátos urak állnak, vagy térdelnek. Imára kulcsolom a kezem. Imádkozom? Gyönyörködöm? Oldalt nézek. Istenem atyám! Hiszen itt áll mellettem! Aztán egymás mellett lépdelünk szótlanul, áhítattal. A szenteltvíztartóban egymáshoz érnek ujjaink.

*

Vízkereszt. Pincelakásunk ablakából a túloldalra látok. Ott sétál egy barátjával, s a felettünk levő emeleti ablakokat nézegetik. Télikabátjuk elegáns, drága prémmel díszített. Felkapom a kabátomat, s lesem a kapuból: amikor nekem háttal a sarok felé indulnak, átszaladok Marikáért. Sétálunk. Egyik oldalon ők, másikon mi, s nézzük egymást.

Másnap egyedül viszem a postára a levelet. Megírok egy tábori lapot a bátyámnak a frontra. Ráírom feladó-

Apám elő, s ra csö gica". érettsé Majd: tán v nom.. latságo meneti azért kon, a sze ka Igen, tól a emelet ahol lebben van. A dégekk tam l zongorá kelőnek ben tök

Befor dek. A nyirfa nem k hattam mozgó lendül, bakancs kony a biztosít tyűjéne lógnak. némasá Szegény vazás!

Nem nik, ne revett. tartom, mellette egyet. lehajtja bokra a beesett állítom ölelem ta vállá lom éde tan me mondja: tovább.

H. ar udvarias Nem

A gyorsvonati fülkében egy kövér ember ült velem szemben. Ütemesen hortyogott, fel sem ébredve, időnként szakavatott mozdulattal

H. P.

A

vem Igen, i

Almási Gyula

Emlékre – vesztvesz

Domóter János: Ásvásárhelyi ősi
tárhat

Népszabadság, Jg. 1970. nov. 11, 7, 1

ALMÁSI GYULA BÉLA

Három festménye szerepel az alábbi tárlaton.

Ambrus Tibor: A XVII. Vásárhelyi Őszi Tárlat.

Alföld, 1971. január

Almási Gyula Béla

Szerepel az alábbi táslatok

Alácz László: A XVII. Vásárhelyi Őri Táslat

Dél-Magyarország 1970 X. 13

Almási Gyula

Vásárhelyi öregház; Parasztszoba c. műve (eml.)

Szerepel az alábbi tárlaton.

Dömötör János: A XVI. Vásárhelyi Őszi Tárlat.

Békés Megyei Népújság 1969 nov. 23.

Almási Gyula Béla

Szerepel az alábbi táslaton

Szabó Endre: A XVI. Vásárhelyi Őri Táslatról

Csongrád megyei Hírlap 1969 X. 19

Almási Gyula

- Mi is hát az örökség, amelyről Német, és Szalai beszél. Mi az a hagyomány, amely termékenyitően hat munkásságukra. Almási Gyula festőművész, a hódmezővásárhelyi művésztelep vezetőjebeszélt erről.

- Számomra a vásárhelyi hagyomány sokkal többet jelent ugy érzem, mint másoknak. Részben azért, mert egy kicsit már én magam is hagyománynak számitok, és az amit ma vá-

sárhelyi hagyománynak tartunk, az nekm a fiatalságom egyik része, ugy, hogy a korszakot nyitó vásárhelyi hagyomány utolsó szakaszának én már részese voltam, tehát éltem a vásárhelyi hagyományt. Nyilvánvaló, hogy igy az én személyes tapasztalatom, a vásárhelyi első nmzedéknk az ismerete, sokkal gazdagabbá teszi az én számomra személy szerint a hagyományt, mint azok számára, akik csak könyvekből, vagy esetleg elbeszélés alapján ismerik a multat. Hát a vásárhelyi hagyományról ha beszél az ember, akkor ezt nm is lehet máshogyan megfogalmazni, vagy szavakba kifejezni,mint ugy, hogy a hagyományt létrehozó müvészek éppen a tájhoz kötődő, az itt élő emberek világát ismrni akaró embereknek a munkásságából tevődik össze. A hagyományt elinditó, illetve alapozó müvészeink Tornyai Endre Béla Pásztor János és a többiek, abból az alapkérdésből inditották el a művészetükt is, hogy megismrni a tájat, és a rajta élő embert. Én magam is azért éltem, és élek ma is vidéken,mert a hagyományt nem a külsőségeiben, hanem éppen ennek a belső tartalmi vonatkozásába ismertem meg annak idején, és tartottam magamra nézve is olyannak, mint amit követni kell.

Ambrus Tibor: Vallomás a művészetről Petőfi Rádió 1969 X 26

- A hagyomány tisztelet, és a mindig követelményként állitott korszerüség, nm ütközik ez a kettő?

- Maga a hagyomány tulajdonképpen akkor válik veszélyessé egy alkotó ember számára, hogyha elődeit nm folytatja,hanem másolja. A hagyomány és a korszerüség vonatkozásait, ha nézzük, akkor a kettő nm ütközhet gymással, mert minden

- Mi is hát az Brükség, amelyről Német, és Szalai beszél. Mi az a hagyomány, amly termékenyit en hat munkásságukra. Almási Gyula fetőművész, a hódmezővásárhelyi művésztelep vezetőjebeszélt erről.

[illegible]

sárhelyi hagyománynak tartunk, az nekem a fiatalságom egyik része, ugy, hogy a korszakot nyitó vásárhelyi hagyomány utolsó szakaszának én már részese voltam, tehát éltem a vásárhelyi hagyományt. Nyilvánvaló, hogy igy az én személyes tapasztalatom, a vásárhelyi első nmzedéknk az ismerete, sokkal gazdagabbá teszi az én számomra személy szerint a hagyományt, mint azok számára, akik csak könyvekből, vagy esetleg elbeszélés alapján ismerik a multat. Hát a vásárhelyi hagyományról ha beszél az ember, akkor ezt nem is lehet máshogyan megfogalmazni, vagy szavakba kifejezni, mint ugy, hogy a hagyományt létrehozó művészek éppen a tájhoz kötödő, az itt élő emberek világát ismerni akaró embereknek a munkásságából tevődik össze. A hagyományt elindító, illetve alapozó művészeink Tornyai Endre Béla Rásztor János és a többiek, abból az alapkérdésből inditották el a művészetükt is, hogy megismerni a tájat, és a rajta élő embert. Én magam is azért éltem, és élk ma is vidéken, mert a hagyományt nem a külsőségeiben, hanem éppen ennek a belső tartalmi vonatkozásába ismertem meg annak idején, és tartottam magamra nézve is olyannak, mint amit kövéni kell.

- A hagyomány tisztelet, és a mindig kövéelményként állitott korszerűség, ne ütközik ez a kettő?

- Maga a hagyomány tulajdonképpen akkor válik veszélyessé egy alkotó ember számára, hogyha elődeit nem folytatja, hanem másolja. A hagyomány és a korszerűség vonatkozásait, ha nézzük, akkor a kötő nem ütközhet gymással, mert minden

Ambrus Tibor: Vallomás a művészetről Petőfi Rádió 1969 X 26

müvész korszerü addig, amddig a környező világában él, és a müveiben azt igyekszik kifejezni. A hagyomány csak azt ejelenti, hogy szélesebb skáláju érzelem, és gondolatvilágban az a müvészet, amely a korszerüség igénye mellett a hagyományokra is támaszkodik. Az gész életünk tulajdonképpen végső fokon az élet jelenéből, és egy csomó élményből adódik, amit részben mi viszünk, részben elődeink gyüjtöttek össze, éppen ezért a müvész sem alkothat anélkül, hogy a hagyományokra ne támaszkodjon. Az olyan müvész, aki csak a mai élet világát igyekszik a müvekben visszaadni, illetve tükrözni, az nem biztos, hogy korszerü, és nm biztos, hogy éppen a ma élő embernek a világát adja. Leszükül, kicsinynyé válik ez a világ, ha csak a közvetlen mai környezetemet szmlélem, és azt nm tágitom egy olyan multba, egy olyan hagyományba, ami a jelenben is korszerü.

- Mi tehát annak a müvésznek a dolga, aki ennek a felfogásnak a szellemében dolgozik?

- A müvésznk véleményem szerint egyben korából is föl kell jegyzni, de föl kell jegyzni azokat a formákat, azokat az embereket, azokat az elmuló tájakat is, amik a korunk változásával együtt tünnk el. Egy nagy társadalmi átalakulás idejét éljük, amikor nagyon sok régi forma vált át uj formává. Ha ezt a müvész nem jegyzi föl, akkor az utánunk következő nemzedék szegényebb lesz. Ez nekünk feladatunk. Ha annak idején elődeink, a reneszansz idejében, vagy a későbbi korokban is, müvekben nem örökitették volna meg az akkor

elmuló világ eseményeit, vagy embereit, vagy szokásait, vagy formáit, akkor a mi nemzedékünk is sokkal szegényebb lenne, kevesebbet tudnánk meg arról a korról, ami volt, és igy nem lenne meg a viszonyitás. lehetősége, nem tudnánk uj értékeket kialakitani, és nm tudnánk helyére rakni az egyes jelenségeket, amit az életünkkel kapcsolatba nap,mint nap jelentkezik.

Riportereink a nagyvilágban

Berlini napló

1. ELŐZMÉNYEK Felszabadulásunk 25. évfordulója alkalmából több szocialista országban Magyar Kulturális Napok megrendezésére került sor. Az NDK fővárosában, Berlinben, az így összeállított programba irodalmi és zenei rendezvények mellett képzőművészeti kiállítás is beiktatásra került. Ez a tárlat most nem a mai magyar képzőművészet egész keresztmetszetét nyújtotta, hanem annak egyik legegységesebb, legjellemzőbb ágát, nyugodtan mondhatjuk, *iskoláját, az Alföld mai művészetét* mutatta be. Az anyagon belül — érthetően — a legjelentősebb szerepet a vásárhelyi iskola alkotói kapták. A Vásárhelyen élő művészek közül *Almási* Gyula, *Fejér* Csaba, *Fülöp* Erzsébet, *Fusiós* Zoltán, *Hézső* Ferenc, *Németh* József, *Szalay* Ferenc, *Samu* Katalin összesen 37 munkával szerepelt. Mellettük a vásárhelyi iskolához közvetlenül kapcsolódó *Kurucz D.* István, *Szurcsik* János, *Csohány* Kálmán, *Rékassy* Csaba, *Nagy* Sándor, *Szabó* Iván és *Ligeti* Erika művei is helyet kaptak az anyagban, de szerepeltek még a Dél-Alföldről *Dér* István, *Fontos* Sándor, *Pinter* József, *Zombori* László, *Tóth* Sándor, *Cs. Pataj* Mihály alkotásai is. Szolnokot *Berényi* Ferenc, *Gácsi* Mihály és *Szabó* László képviselték. *Holló* László hat műve pedig Debrecen művészetét reprezentálta.

A kiállításhoz a Kulturális Ügyek Minisztériuma 32 oldalas katalógust bocsátott ki, 25 reprodukcióval, melynek bevezetőjét e sorok szerzője írta. Ezt követően kaptam azt a megtisztelő feladatot, hogy nyissam is meg a kiállítást Berlinben. Szabó Iván szobrászművésszel, kinek 12 munkája szerepelt az anyagban, március 20-án utaztunk Berlinbe. A Kulturális Kapcsolatok Intézetének képviseletében *Szőke* Vera volt a delegáció tagja. Kinttartózkodásunk a kiállítás rendezéséhez, megnyitásához kapcsolódott, de a hét nap alatt természetesen módunk nyílt megismerkedni a német fővárossal, elsősorban múzeumainak kincseivel, műemlékeivel és a mai német művészet alkotásaival is. Emellett vendéglátóink szíves és messzemenő gondoskodása révén a napközbeni programok után lehetőségünk nyílt a német zene- és színházművészet számos jelentős produkciójában is gyönyörködni. Ezekről számolok be, időrendi sorrendben, az alábbiakban:

MÁRCIUS 20. Mintegy egyórás késéssel indult repülőgépünk Berlinbe. A repülés kellemes látványában, a folyók, hegyek, erdők tájképi élményében bizony alig volt részünk. Közép-Európa jelentős részét felhő borította, csak rövidebb időre volt alkalmunk látni valamit az alattunk elsuhanó vidékből. Azt azonban megállapítottuk, hogy a tavaszias öltözékünk minden bizonnyal könnyűnek találtatik, hiszen már a Morva-hegyek teljes hótakaróval fehérlettek alattunk. Alig másfélórás út után érkeztünk meg a Berlin-Schönefeld repülőtérre, amelyik mintegy 30 km-re fekszik Berlin központjától. A Kulturális Ügyek Minisztériumának kiküldötte várt bennünket és Berlin legújabb, esztétikus, kellemes szállodájába, a Hotel Inter den Lindenbe kalauzolt bennünket. A magyar szállodaépítéssel szemben, mely kevés egyágyas szobát épít, a Hotel Unter den Lindenben számos egyágyas szoba található, ami ugyan az üzemeltetőnek anyagilag nem föltétlen kedvező, de a vendégek kényelmét szolgálja és pénztárcáját is kíméli. A tiszta, ízléssel berendezett szobák mellett a szálloda vezetésének még egy figyelme volt kellemes számunkra. Ez pedig az, hogy a nem mindenki által kedvelt klóros csapvízen kívül minden emeleten két hűtőszekrényben hideg ásványvíz is rendelkezésünkre állt. Őszinte örömmel állapítottuk meg, hogy a vendégek által — külön vizsga letétele nélkül — kezelt liftek kitűnően működnek.

Az elhelyezkedés után fáradságunk ellenére is városnéző sétára indultunk. Az esti világításban természetesen csak általános benyomásokat kaphattunk, s ez eléggé összetett volt. Régi házak, itt-ott még háborús nyomok és nagyon sok új épület téresen, tágasan, jó ritmusban elhelyezve. Szabó Iván megállapítása szerint, aki már többször járt Berlinben, a város az utolsó öt évben rendkívül sokat fejlődött. Különösen érvényes ez az Alexander Platz monumentális toronyházakkal körülvett környékére.

MÁRCIUS 21. Berlin legismertebb útján, a széles Unter din Lindenen indultunk el utunk első céljaként a két világhírű gyűjtemény, a Pergamon és a Bode Múzeum felé. Az egykori nagy hársak kipusztultak, most fiatal fák igyekeznek, hogy mielőbb összefüggő, szép hárssétány adja meg az utca jellegét. A múzeumok felé haladva szépen helyreállított régi városkép fogad bennünket, a régi könyvtár, a Humboldt Egyetem és az Opera, ünnepiesen komoly, de nem komor klasszicista együttesében. A Marx, Engels Platz hatalmas, széles tere ad lélegzetet és kitárulkozást az erre sátélónak. Jobbról a Külügyminisztérium modern, egyszerű és tiszta raszterű szerkezete, az Államtanács nagy ablakos épülete, és mellette Berlin Brandenburgi kapu melletti legismertebb építészeti jelképe, az ún. Vörös Városháza látszik. Ettől balra az Alexander Platz nagy épületei és a hatalmas tv-torony felkiáltójelszerű könnyed magasba szökkenése nyújtanak élményt. A két múzeum kedves szigeten terül el. Múzeumszigetnek is nevezik ezt a részt, hiszen itt van a Nemzeti Galéria, az Altes Museum, a Pergamon és a Bode Museum ismert együttese. Mint ahogy Párizsban a Notre Dame és a Saint-Chapelle volt számomra az ismerkedés első kívánalma, Rómában pedig a Forum Romanum és a Colosseum, úgy itt a Pergamon Múzeumhoz zarándokoltam. A múzeum ókori anyaga és asszír—babiloni gyűjteménye egészen egyedülálló.

DÖMÖTÖR JÁNOS

(Folytatjuk.)

A pártbizalmi

Javában folyt a munka az üzemcsarnokban, amikor egy ember odalépett a művezetőhöz: *„Elvtárs! Jövő szerdán a taggyűlésen az éves tervről lesz szó. Gondolkodjál, mit tehetnétek még itt a műhelyben a múlt évi teljesítményekhez. Tagfelvételről is döntenünk kell, az új raktáros jelentkezett. Várunk és mondd el majd a véleményed."*

Ennyi történt, folytatódott tovább a munka. Az az ember, aki az üzenetet hozta, a pártbizalmi volt. Ezt a művezetőtől tudtam meg, aki a pártbizalmi funkcióját képletesen így jellemezte: *„Ő az, aki itt őrzi a tüzet."*

Őrizni a tüzet! Ez volt valaha az ember legfőbb mindennapi tennivalóinak egyike. A leghétköznapibb, a legközönségesebb feladat, amelytől mégis az élete függött, jelene, körülményeinek alakulása és ily módon a jövője is. Őrizni a tüzet, hogy mindig lobogjon, hogy a természettel, az életért folyó harcban az ember maradhasson felül — őrizni a tüzet személyes, egyéni és közös, társadalmi érdekből egyszerre. Azt jelentette: *a nap minden órájában törődni azzal, ami a közösség, ugyanakkor az egyén számára is a legfontosabb.*

Sokan azt gondolhatják, hogy ilyen mindennapi, s ugyanakkor mégis alapvetően örök, jelentéktelennek tűnő, s mégis a legfontosabbat, az egész emberi közösséget szolgáló, a mérhetetlen jövőt, a jelen perceivel összekapcsoló hivatás, kötelesség ma nincs. Mintha most nem kellene őriznünk a tüzet. Korunk mindenre kiterjedő forradalmi átalakulásának viharos menete, s mindenekelőtt az életkörülmények alakulása, a modern civilizáció megannyi ígérete, lehetősége a szabadságra, a kényelemre, a nyugalomra, az összkomfortos berendezkedésre, szinte elkápráztat bennünket. Valóban azt hihetjük, hogy a tűz, amelyből minden ered, most már nélkülünk is örökké égni fog?

A nagy egészet, a társadalmat érintő egyéni tettek erejében és szükségességében néha mintha nem hinne ez a mi korunk, miközben *pedig a legtöbb legalább egy arasznyival a többiek elé valónak tartja, vagy legalábbis kívánja önmagát.* Vagy talán egy jó film, színdarab megtekintése, egy regény elolvasása közben, vagy időűző álmodozások közben rossznak, nem pedig jónak, kártékonynak, nem pedig hasznosnak, gyávának, nem pedig hősnek álmodjuk magunkat?

De hát miért beszélünk erről? Kiről, vagy kikről nem mondható el, hogy becsülettel őrzi a tüzet a maga helyén? Őrzi és nemcsak önmagáért, hanem egyszersmind tudatosan másokért. Mint a pártbizalmi. Miért ne volnának valóban ilyen emberek, akik bármi történjék is, nem önmagukra gondolnak először, pontosabban, akik *sohasem képesek csak önmagukkal törődni, hanem vérükké, mindennapi szokásukká vált, alapvető, állandó életérzéssé formálódott bennük az, hogy a közösséggel együtt, annak tevékeny részecskéjeként lehet teljes az egyén élete, boldogulása?* Ezért mindent megtesznek, ami tőlük telik a közösségért.

Kétségtelen, hogy társadalmunk sok más hű szolgálatosával, önzetlen, hétköznapi frontharcosaival együtt ilyen emberek a pártbizalmiak. Valóban a legfőbb, a forradalmi tűz őrzői, élesztgetői ők. Annak a tűznek az őrzői, élesztgetői, amelyik nem kívül lángol, hanem belül izzik az ember szívében és nagy tettekre készteti. Elmondhatjuk: a kispolgár olykor legvint az ilyen emberekre, ha különben megérti a kommunizmus lényegét, akkor is. Legyint rájuk, mert az ilyen bizalmiférlék örök nyughatatlanok, és néha másokat is „nyugtalanítanak". Nem nézik el a henyélést, a kártevést, és sokszor megkísérlik az asztalra húzni azoknak a fejét, akik legszívesebben aládugják, mert ott érzik jobban magukat. És sokan azt kérdezik, mosolyognak is hozzá: ki az a bizalmi, miféle ember lehet az ilyen az űrhajózás korában? Hát lehetnek önzetlen emberek, társadalmi munkások ma, amikor a gazdasági mechanizmus mindenek elé helyezte az anyagi ösztönzést, a nyereséget? Lehet valakitől elvárni, hogy *szívvel és ne zsörtölődve félretegye egy órára, kettőre a maga ügyeit, gondjait és elinduljon a szomszédba, vagy a másik műhelybe érte[illegible] cióra szólítani az elv[illegible] talatokat gyűjteni a* hogy mindenki idejé[illegible] ről lesz szó, és kérj[illegible] dolgokban, a párt[illegible] mindig s mindenüt[illegible] vedélyes párbeszéd[illegible] még a nagy ember[illegible] kis bizalmi?

Bizony, a látsz[illegible] fogalmazhatunk i[illegible] az, hogy a hétközna[illegible] tartja fenn és viszi el[illegible] gét, és ebben a nagy fo[illegible] azokra, *akik társadalmi* [illegible] niak a tö- *megek között.* [illegible] ennap ismét *és ismét útrake[illegible]* h[illegible] ogassa az elvtársakat a gép mellett, a [illegible]ken, [illegible]thon. Szükséges, hogy megújítsa a tagság és az alapsz[illegible]vezet kapcsolatait. Mozgósítsa az embereket arra, ami kell, gyűlésre, tanfolyamra, társadalmi akcióra, a közösség nevében. Hogy élesztgesse bennük a haladás tüzét.

Nélkülözhetetlen, felbecsülhetetlen értékű ez a munka. Létkérdés a pártban, a mozgalomban. Ezért érdemel meg minden megbecsülést és tiszteletet a pártbizalmiak népes serege. Mind, aki az élet ezernyi más gondja mellett is szakít időt arra, hogy elvigye a hírt oda, ahová kell. *Mind, akinek része van abban, hogy a közhasznú akciókra, a társadalmi munkára, a taggyűlésre, meg a szemináriumra pontosan eljárnak az emberek.* Mind, akinek része van abban, hogy új arcok tűnnek fel a párt soraiban, mert ... szólt nekik valaki.

Igen, a pártbizalmi korunk tűzőrzőinek egyike. Mert ma is, holnap is őriznünk kell a tüzet. Mind ama nemes tüzet őriznünk és élesztgetnünk kell, amelynek fényében, izzásában kikovácsolhatjuk, helyükre illeszthetjük az új világ hatalmas építményének tartószegeit, hogy végül is egybe álljon, eggyé formálódjék majd az egész — mindannyiónk javára.

KACZÚR ISTVÁN

CSONGRÁD[illegible]XEI HÍRLAP
SA[illegible]

Alvári Gyula

1. Birka járatás olajpastell 63×100
2. Este a tanyán repr. olajpastell 60×80

Délalföldi Tárlat 1969 V.

Almásy Gyula

Résztvesz a VI. Délalföldi Tárlaton

Polner Zoltán: Hagyományfisztelés és Ziserletezés

Csongrád megyei Hírlap, Szeged 1970. máj. 16

Almássy Gyula

3 képe

szerepel az alábbi táslatban

Ambrus Tibor: A vásárhelyi öri táslat

Petőfi Rádió 1969 X. 26

Almási Gyula Béla

1. Parasztszoba repr. - olajpasztell 80x100
2. Vásárhelyi öreg ház —"— 80x100
3. Tagosítók —"— 115x95

Tizenhatodik Vásárhelyi Őszi Tárlat

Tornyai János Múzeum

ALMÁSI GYULA

SZEREPEL ZENTÁN, A VÁSÁRHELYI KÉPZŐ-MŰVÉSZEK KIÁLLITÁSÁN.

(B.N.) A KÖLCSÖNÖS MEGISMERÉS SZOLGÁLATÁBAN.

MAGYAR SZÓ, 1970. OKT. 19.

ALMÁSSY GYULA

3 FESTMÉNYE SZEREPEL AZ ALÁBBI TÁRLATON,

AMBRUS TIBOR: VÁSÁRHELYI ŐSZI TÁRLAT.

PETŐFI RÁDIÓ, 1970. X. 18-

Almási Gyula Béla

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1970 SEP 6

1021

ALMÁSI GYULA BÉLA: A KÖRTVÉLYESI GÁTON

A kongresszusi irányelvek olv

Munkások, népfront, feladatok

„A következő *években egyik fontos feladat a munkások fokozotttabb bevonása a mozgalom vezetésébe"* — mondják ki többek között a X. kongresszusra szóló pártirányelvek *a népfronttal* kapcsolatban.

Ahhoz, hogy érdemi mondandónkhoz eljuthassunk, azonban érdemes röpke pillantást vetni a múltra is. Jelképesen szólva *a népfrontmozgalom volt az a folyó, amely sokáig kereste és alakította ki medrét az ország testében.* Mindannyian jól emlékezhetünk még azokra az időkre, amikor „irodamozgalomnak" csúfolták, lévén, hogy hatásköre, pénze úgyszólván nem volt, s hatása is alig. Persze abban, hogy a későbbiek során a népfrontmozgalom szerepe olyannyira megnőtt az ország életében, *döntő része volt a párt politikájának.* Ez a politika hozta ugyanis létre azokat a társadalmi-közéleti körülményeket, amelyek kereteiben a népfront is *kezdte megtalálni saját énjét, kezdett ráérezni funkciójára, hivatására, feladatkörére.* Bizonyos *előítéletek* azonban a továbbiakban is övezték munkáját. Volt egy időszak, amikor az volt a közhiedelem, hogy a népfront „értelmiségi mozgalom" — az állítás igazságmagva annyi volt, hogy valóban, az *is,* hiszen soraiban értelmiségünk legjobbjai, legaktívabbjai tevékenykednek. Később, amikor a népfrontmunkában mind jobban előtérbe *nyilván nem volt, nem lehetett megfelelő, kielégítő.*

De lássuk csak, mi a tényleges helyzet. Az 1968-as népfrontválasztások során *Csongrád megyében 485 munkás került a helyi népfrontbizottságok tagjai sorába.* Az arányokat jobban megvilágítandó, hadd jegyezzük meg, hogy ez a bizottsági össztagsághoz képest 12,5 százalékot jelent. Persze ez is csak átlag. Hiszen öt városunkban nyilván nagyobb a népfrontvezetésben részt vevő munkások száma, míg községeinkben — ahol szintén tekintélyes létszámú népfrontbizottságok működnek — természetesen jóval alacsonyabb. (Az elnökségeket tekintve körülbelül ugyanez a helyzet.) Anélkül, hogy túlzott jelentőséget tulajdonítanánk a számoknak, s anélkül is, hogy az irányelvek vonatkozó feladatkijelölő megállapítását pusztán a mennyiség növelése szempontjából próbálnám értelmezni, mondhatom: *lehetne több is, a népfrontvezetésben tevékenykedő munkások száma. Így vélekednek erről a mozgalom helyi irányítói is.*

Ám persze, hogy nemcsak a számokról, s nemcsak a mennyiségről van szó. *A döntő momentum az, hogy mennyire érvényesül a munkások szava, akarata a vezetésben.* Pontosabban fogalmazva: *menynyire tudják a vezetésben tevékenykedő*

Almási Gyula Béla

tanuságtevő képeit porfestékkel készíti: „Őszeirők", „Szalmahordók", „Esti pihenő"; a mester a vidék eseményeit, történését figyeli.

Kovács Gyula: XIV. Őszi tárlat Vásárhelyt.

„Művészet" folyóirat, Bpest, 1968. febr.

2. sz.

461.

Almási Gyula Béla

Emlékére

Rácz Lajos: Az új élet szolgálatában
Csongrád Megyei Hírlap, 1970. szept. 1.

Aknai Gy. Béla

Vendégjáró pastell 54x100

Szegedi nyári tárlat

Almásy Gyula Béla

hódmezővásárhelyi festő a makói József Attila Múzeumban állította ki műveit.

(Kulturális krónika)

Magyar Hírlap, 1968 július 15. 6. l.

Almási Gyula Béla

1. Szántás gouache 28,5x39
2. Kora tavasz —"— 28,5x39

II. Országos Akvarell Biennálé
1970. Eger

Almási Gyula

Résztvesz a Dél-alföldi Tárlatban

Aráčz László: Képzőművészeti napló

Délmagyarország, Szeged 1970. máj. 12.

MDK

Aknai Gyula, festő

Kiállít.

Dömötör János: A vásárhelyi őri tárlat

Népszabadság, Bp. 1970. nov. 11.

Almási Gyula, festő

M.D.K.

„Tanya" c. képét közli:

ALFÖLD, Debrecen, 1968. XIX. évf. 7. sz. 44. old.

MDK

Almási Gy.Béla

Kiállitási kritika

Magyar Hirlap 1968 május.31.

Almási Gyula

Vásárhelyi művészélet.
G. J.

Falusi Vasárnap
1958. márc. 23.

MDK

Almási Gyula Béla (festő)

Dülő vége c. műve repr.

Tiszatáj, Szeged, 1961. február 5. l.

Almási Gyula

„Esti pihenő" ci mű műve, fehete-fehér reprodukció.

Kovács Gyula: XIV. Vásárhelyi őszi tárlat.

„Művészet" folyóirat, Budapest, 1968. febr.

2. sz.

47 f.

Almási Gyula

Említve

Szegeti és vásárhelyi műveszet a berlini kiállításon
Tiszatáj, Szeged 1970. sep.

M.D.K.

Almási Gyula, festő

„Hódmezővásárhely életének felnőtt mozzanatait irodalmasan, naplószerűen ábrázolja ..."

SZ.Kürti Katalin: Vásárhelyi tárlat 1968 - Debrecenben

ALFÖLD, Debrecen, 1968. XIX.évf. 7. sz. 67. old.

Almási Gyula Béla, festőművész

a Sajtóház művészklubjában „Költészet a festészetben" címmel mélt meg a vásárhelyi festőművész kamaratárlata. Az alföldi élet-értájképek-tolmácsolója. Grafikai lapjain a XX. sz. magyar költészete elevenedik meg. „Önéletrajz" c. olajpasztelljét is látjuk. (emlétve).

„Juhász Gyula illusztráció" (repr.)

Tandi Lajos
Délmagyarország.

Polner Zoltán összeállítása: Kritikák-tárlatokról.

Csongrád m. Hírlap, 1973. jún. 3.

Almási Gyula Béla

A IX. Délalföldi Tárlaton szerepelt „Munkába indulók" c. festménye (említve).

Szabó Endre: Kiállítási krónika.

Csongrád m. Hírlap, 1973. máj. 11.

Almási Gyula Béla festőművész

Aczél György a Központi Bizottság titkára vásárhelyi látogatása során a Tornyai János Múzeumban találkozott a művésszel.

Csongrád m. Hírlap, 1973. máj. 4.

Almási Gy. Béla, festő

Kemencefűtő c. képe

: Repr.

– : A XIX. Vásárhelyi Őszi Tárlat anyagából

Műmelléklet: VIII.

XXVI

TISZATÁJ. Szeged, 1972 december 12.

Almási Gyula Béla festőművész

a Hatvani Galériában

nyílt kiállítására

Magyar Nemzet 1973 február 18

11. old.

Almási Gyula Béla

3 képe szerepel az alábbi
Tárlaton

Akász László: A XV. Vásárhelyi
Őszi Tárlat

Délmagyarország 1968 X-8

Almási Gyula

Negyedik éve működik a Hatvani Galéria melyben önálló tárlattal szerepelt a művész.

Moldvay Győző: Borcsay mester ajándéka.
Esti Hírlap, 1975. febr. 7.

Almási Gyula festő

a Hódmező vásárhelyi 21. Őszi Tárlat okt. 6.-án nyílott meg, melyen szerepelnek „Disznópiac" – „Gőszerelők" c. munkái. (emlitve).

Láttuk, hallottuk

1974. nov. 3. Petőfi, 11.28 K Gyné.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HAJDÚ-BIHARMEGYEI
NÉPÚJSÁG

1968 MÁJ 12

„Betyárok nyomában" címmel.

A „Vásárhelyi tárlat. 1968" című kiállítás az Élő képzőművészet sorozat keretében május 18-án, szombaton délután 5 órakor nyílik a Déri Múzeumban, a Debreceni Városi Tanács VB művelődésügyi osztálya és a debreceni és Hajdú-Bihar megyei Művelődési Ház rendezésében. Megnyitót mond dr. Dömötör János országgyűlési képviselő, a hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeum igazgatója. — A tárlaton Almási Gyula, Csikós Miklós, Erdős Péter, Fejér Csaba, Fodor József, Fülöp Erzsébet, Füstös Zoltán, Hézső Ferenc, Kovács Mária, Lelkes István Német József és Szalai Ferenc festményei, valamint Fekete János és Samu Katalin szobrai, továbbá Végvári Gyula kerámiái szerepelnek.

– Arról beszélgettünk egy társaságban, hogy megnőtt a fiatalkorú bűnözők száma.

– Gondolom, hogy kórusban szidták a fiatalokat. Ez a mai ifjúság! Ez a

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 FEB 16

Népújság Heves

Almási Gyula Béla festő

Almási Gyula Béla festménykiállítása Hatvanban

Vasárnap délelőtt 11 órakor nyílik meg a Vörösmarty Művelődési Központban a jeles alföldi festő, *Almási Gyula Béla* kiállítása. Az ünnepélyes tárlatnyitáson *Ambrus Tibor* művészeti író méltatja az idős mester — Tornyai, Rudnay és József Attila egykori harcostársa —, munkásságát. Az ünnepi alkalomra Hatvanba látogat a művész is, hogy a képzőművészeti stúdió tagjaival találkozzék.

1021

programjár
ságtól a pa
zett bejele
sára is nag
főfelügyelős
tette a múl
dének tapas

Az irodáh
negyedévébe
nyújtottak
változatlanu
fogásolta, 27,
dig az áruellátás hiányossá-
gaira vonatkozott. Az összes
bejelentések csaknem két-

Szóvá tették a vásárlók, hogy
nem mindenütt adnak kellő
felvilágosítást, kezelési uta-
sítást az egyes ruházati cik-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 133-068, 337-748, 340-726

Csongrád m. Hírlap

Almási Gyula Béla

1973 DEC 24

1021

ALMÁSI GYULA BÉLA: BÖZSE NÉNI BALLADÁJA

arabig. Mintha
de nem tudták
kérdezte tőlem:
k ez a Mérai

n csöndes vén-

ereknek látszo-
i marhasággal
zinte forrt ben-
a csendőrök el-
lna el ezek a
rre magunkat.
ég az étel sem
zemmel tartják
élkül nem mer
időre elvégez-

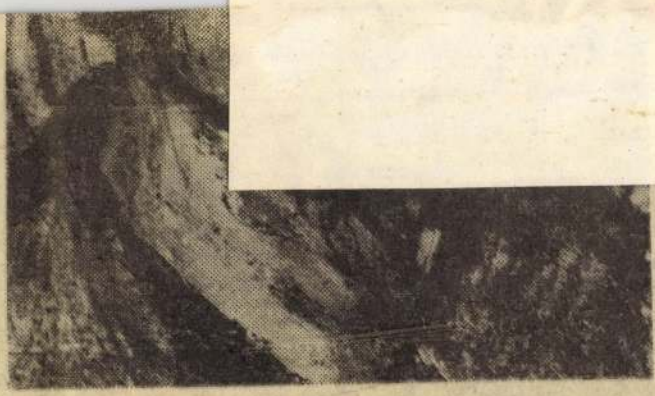

MAGOS GYULA FESTMÉNYE

is
se
l, s
Ott
gjol
kö
roml
Dob
kat,
A veterá
— Ne á
és rajtunk s
— Hát u
takadt ki Da
— Szerv
hajdan nekü
a nap alatt
még másképp
ti is.

...ti csillag

...ént. No persze nem a föld árára, ha-
nem az évenként megfizetendő árendára

Ő tudta, hogy anyánk mindenörás, és újra gyereket vár. Talán már meg is szülte a kistestvérünket a kukoricásban, tán meg is haltak már mindketten. Asztmás vén tüdejével lihegve, zihálva futott, ahogy csak tudott, keresztül a kaszálón...

Öreg éjjel ért haza, öcsém már elaludt Pali bácsi subája alatt, én ébren, s kimondhatatlanul vártam Róza nénit. Élete párjával virrasztottunk a parányi kony-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 JAN 25
Csongrád m. Hírlap
Almási Gyula Béla festőművész

1021

Vásárhely illetékbélyegei a felszabadulás után

A FELSZABADULÁST követően 1947-ig Hódmezővásárhelynek nem volt városi illetékbélyege. Ennek oka a közismert nagyfokú infláció volt, de ugyanakkor a város pengős illetékbélyeg-készletei is kifogytak. Főleg pedig azért nem volt, mert a nyomáshoz szükséges, eddig használt klisé a háború során elveszett, aminek további sorsa ma is ismeretlen.

A stabilizációt követően a városi illetékbélyeg kérdése ismét napirendre került. 1947 elején az 1926-ban kiadott, az illetékbélyegek használatáról szóló szabályrendeletet módosították, s a 6. paragrafust az alábbi változtatással hagyták jóvá: „A városi bélyegek előállítására és annak formájára nézve a városi tanács esetenként pályázatot hirdet, és azokat művészi kivitelben, legalkalmasabb formában készíttetni el. A bélyegekre körirat formájában a következő szöveget kell nyomni: Hódmezővásárhely THJ város." A javasolt módosítást azzal indokolták, hogy „a városi bélyegjegyek előállítására szolgáló klisék a háború következtében elrendelt kiürítés alkalmával elszállíttatak, nyomtalanul elvesztek".

A VÁROSI TANÁCS az Almási Gyula Béla festőművész által elkészített és benyújtott három különféle terv közül kettőt fogadott el kivitelezésre. Az elfogadott bélyegtervekről ugyancsak ő készítette el, illetve faragta ki fából a bélyegek elkészítéséhez szükséges dúcokat. Egy-egy dúcon 5 bélyeg kinyomtatására alkalmas faragvány foglalt helyet egymás mellett. Mivel a bélyegek kétszínnyomással készültek, külön kellett kifaragni az egyik és külön a másik színnek megfelelő ábrát. Tehát egy-egy bélyegcsík elkészítéséhez két dúcot kellett kifaragnia. Oly nagy pontossággal, hogy a két különböző, de egymást kiegészítő ábra egymás mellé helyezésével a bélyeg elképzelt rajza a megfelelő formában érvényesüljön.

A bélyegeket ifj. Erdei Sándor könyvnyomdájában nyomtatták ki. A próbanyomatokon szerepelt groteszk számok helyett a kivitelezésnél kézi szedéssel helyezték el a köriratot, és a bélyegek címleteit meghatározó számjegyeket. Az illetékbélyegek egy ágaskodó, illetve vágtató lovast ábrázolnak és kék (1 forintos), narancs (2 forintos) és fehér (6 forintos) színű famentes, előre gumírozott papíron készültek. Az anyakönyvi bélyegen egy hosszú ruhás nő (menyasszony) és egy férfi (vőlegény), feltételezhetően egy új házaspár látható; narancs színű papíron, 6 forintos névértékben készítették.

A bélyegek a könnyebb nyomás érdekében tízes kisívben készültek, oly módon, hogy a kétszer öt bélyeg az ívben talppal egymással szemben helyezkedik el. A kézi faragás és a fenti bonyolult nyomási technika eredményezte, hogy az illetékbélyegek mindhárom címletéből és az anyakönyvi bélyegekből is öt-öt eltérő forma létezik.

A bélyegek 1947. augusztus 1-én kerültek forgalomba. Elképzelhetően több kiadás is készült belőle, amit az igazol, hogy a bélyeg körül elhelyezett körirat „Vásárhely" része az egyik nyomásnál 14 milliméter, míg a másik nyomásnál 18 milliméter hosszú téglalapban helyezhető el.

A bélyegekből használatlan nemigen fordulhat elő. Ezt onnan lehet következtetni, hogy a belügyminiszter 1948-ban engedélyezte a városnak, hogy „a város — további intézkedésig — a készletében meglevő eddigi illetékbélyegeket használja fel".

A BÉLYEGEK teljes felhasználása 1949—1950 körül történt meg. Az Almási Gyula Béla festőművész által faragott dúcokat — sajnos — megsemmisítették.

Ezek az illetékbélyegek, különösen a vásárhelyi bélyeggyűjtőknek kedvenc területe. A rendelkezésre álló igen kevés példány azonban a teljes gyűjtemény összeállítását megnehezíti.

TÁRKÁNY SZŰCS GÉZA

PÉNTEK,
1974. JANUÁR 25.

egnynik

evezetessége,

ıı

ıáza

zlettel,

lgálással

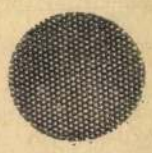

telben:
(15—20 q) 25,— Ft/q
egységáron.
MÉK Felvásárlási Telep,
Hódmezővásárhely,
Borz u. 102.
(Lippai-malom)

az Élelmiszeripari Főis
Várjuk a klubta
sokat, szó lesz
tatásáról is.

Általános iskolát végzett vagy most végző fiúkat

ipari tanulónak szerződtetünk

az 1974/75-ös tanévre

kőműves, ács, asztalos, burkoló, festő, villanyszerelő, víz- és gázszerelő szakmába

A kőművestanulókat tanulóotthonban helyezzük el. Jelentkezés írásban:

Április 4. Építőipari Szövetkezet,

Budapest VIII., Auróra u. 23. Munkaügy

TERMELŐSZÖVE
HÁZTÁJI. EGYÉ

1974. január 1-től az exportra alkalmas vágólovakért az alábbi felemelt árat fizetjük:

„A" MINŐSÉG 29 Ft/kg,
„B" MINŐSÉG 25 Ft/kg.

Mezőgazdasági nagyüzemek részére minimálisan 5 darab exportra értékesített vágóló után további 2 Ft/kg mennyiségi felárat térítünk.

Kedvező áron vásárolunk exportra alkalmas haszonlovakat és pecsenyecsikókat is.

Kérjük az értékesítési szerződések előzetes megkötését területi megbízottjainkkal.

A belföldi vágásra alkalmas lovakat szerződéskötés nélkül, bejelentésük alapján átvesszük.

CSONGRÁD MEGYEI ÁLLATFORGALMI ÉS HÚSIPARI VÁLLALAT

x

Alvási Gyula Béla festő művész

A XXV. Vásárhelyi őszi Tárlat alkalmával a művész és Hódmezővásárhely kapcsolatáról emlékezik meg a cikkíró

Egy időben ő volt a művészeti telep vezetője =>

cikket l. „Dr. Dömötör János muzeumigazgató" címszó alatt.

Dr. Dömötör János cikke: „25 éves a Vásárhelyi őszi tárlat" címmel

Élet és Tudomány 1978. X. 6

Almási Gyula Béla

Almási Gyula Béla (1908–): festő és grafikus. Az alföldi festők hatására kezdett el festeni. Fontos szerepe volt a hódmezővásárhelyi művésztelep megszervezésében.

Mihály fi Ernő:Művészek,barátaim
Bp.Corvina 1977.

Almási Gyula Béla, festő

L: Kondor Béla

—: kér

8.

Nérszabadság Bp. 1979 júl. 3.

1021

műhely

Hódmezővásárhely mű

A XX. ŐSZI TÁRLAT ALKALMÁBÓL

A „vásárhelyiség" fogalommá lett a kortárs képzőművészetben. Nemcsak az itt élő művészek munkáit jelölik vele, hanem azt az etikai magatartást, amely a paraszti élmény megfogalmazására egyéni formát alakít ki. Ez a fogalom botrányokat és kiközösítést is elviselt már, s higgadtan tűrte, ha a másik oldalon egyedül üdvözítőnek ítélték létezését. Az értékelésnek ez a hullámzása mindig összefüggött a képzőművészet országos problémáival, megtorpanásával vagy fellendülésével. A féltónusokat nem ismerő kritika azonban mindig is hajlamos volt arra, hogy mint egységet vitassa vagy áldja, szemben a sokfelé futó országos fejlődéssel, s ritkán vette a fáradságot, hogy az itt dolgozó művészek munkáit egymással ha-

cialist
tolni a
zött é
s ott,
összet
járásá
A V
nyai v
közös
aligha
gult e
ben. A
Nagyt
itt is
nek.
magár

Almási Gyula Béla:
„Mi van elado!"

Művészet Budapest,
1973. Erov.

Almási Gyula

A vásárhelyi idős mesterek nyomában zárkóztak fel a fiatalabbak a könnyek ről és az ország különböző tájairól. Többek között Kurucz D. István, Kamocsai István, Kohán György és Almási Gyula.

Láttuk, hallottuk.

1974. VII. 28. (Petőfi) 12.28 Kd.

Almási Gyula

Dismópiac pasz. 80×100 cm
Csőszerelő —"—. 80×100 cm

21. Vásárhelyi Tárlat, 1974.

Almási Gyula

Csőszerelők, repr.

21. Vásárhelyi Tárlat, 1974.

Almási Gyula

Kivilág olaj 50x74 cm

XVI. Szegedi Nyári Tárlat
1977. Jul – Aug.

Almási Gyula

Részletes a kiállításon
A katalógust ld. Alexin
Andornál

Délalföldi Tárlat I–X.
1965–1974.

Almási Gyula

1. Diszópiac pszt. 80x100
2. Csőszerelők —"— 80x100

21. Vásárhelyi Ősi Tárlat
Tornyai J. Múz.
Hódmezővásárhely 1974.

Almási Gyula

Csőszerelők repr.

21. Vásárhelyi Ősi Tárlat
Tornyai J. Múz.
Hódmezővásárhely 1974.

Almási Gyula festő

a Budapesten bemutatott vásárhelyi őszi tárlat anyagában szerepelt a művész alkotása.

Kőrnüves Gyula: Vásárhelyi Tárlat, Budapesten.
Szabad Föld, 1974. júl. 28.

Almási Gyula

Két virág találkozása, olpaszt.

XV. Szegedi Nyári Tárlat

Almási Gyula festő

„Vásárhelyi művészek" címmel salgótarjánban megnyílt tárlaton szerepel három képe, a „Munkába indulók" – „Őrzi szántás" – „Tél a Tiszán" c. (említve).
A művésznek fontos szerep jutott a hódmezővásárhelyi művésztelep megindításában.

Tóth Elemér: Vásárhelyi művészek.

Nógrád, 1974. febr. 17.

Almási Gyula

A XIII. szegedi nyári tárlaton képe, – mely az alföldi tájat ábrázolja, – szerepel. (említve).

Ács Y.: A XIII. Szegedi Nyári Tárlat. Magyar Szó, 1972. aug. 20.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

TÁRSADALMI SZEMLE

1974 JÚN 11

1021 Almási Gyula

Almási Gyula műve

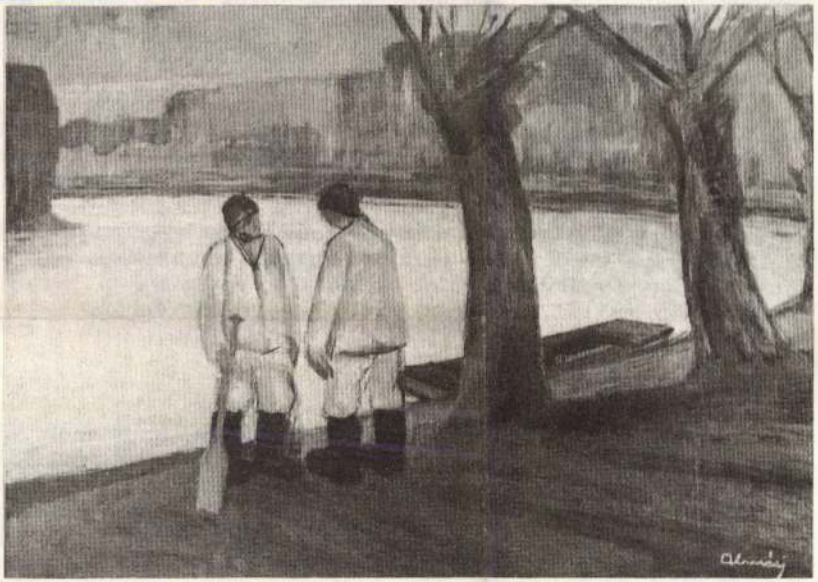

tározat ugyanezzel a gondolattal
építése szakmailag jól képzett, a t
telményeinek megfelelő, munkáju
nyebben végző, közösségi gondolk
A köznevelés és a közművelődés
ségben történő megvizsgálásában,
kájának tudatossága és tervszerűsége tükrözodik. Az az igény, az a cél, hogy *a művelődés folytonossága sose szakadjon meg*, hogy annak igénye az egész emberi életre szóljon. E két határozat megfogalmazza az oktatás és a közművelődés szerepét a szocialista társadalom eszmei egységének megteremtésében, a művelődésben még meglevő társadalmi hátrányok csökkentésében, a munkások és a munkáskörzetek művelődési feltételeinek megteremtésében, a munkások műveltségi színvonalának további emelésében, a felnőttoktatás újabb formáinak felkutatásában, tartalmának és módszereinek gazdagításában.

Mindebből viszont az is következik, hogy *a közösségi művelődés e két nagy alapintézménye között nem elég az egyszerű munkakapcsolat vagy koordináció.* Ahogy a párthatározatok aláhúzzák, egymásra utaltságról, *egymásra épülésről van szó.* A köznevelés és a közművelődés dolgozói együttes munkájának ez a lényege.

● ● ●

Az iskolák és a művelődési házak, könyvtárak, múzeumok, tömegtájékoztatási intézmények, egyszóval: a köznevelés és a közművelődés egymásra hatása, együttműködése nem a *zérópontról indul.* Egyre többször találkozunk olyan példákkal, hogy iskolák és közművelődési intézmények összefognak a fiatalok és a felnőttek képzésében, műveltségének gyarapításában, kiegészítésében. Helyenként — és mind több területen — bizonyos *feladatmeg-*

Almási Gyula, [ ]

Kiállított Hatvanban.

Moldvay Győző: Barcsay mester ajándéka

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. febr. 7.

Almásy Gyula

1975. febr.-ban a Nemzeti Galériában megnyílt Magyar Tájak c. kiállításon részt vett.

Népszava, 1975. febr. 7. 103. ev. 32 sz. 4 p.

HATVANI GALÉRIA

Városi Müvelődési Központ, Hatvan, Horváth Mihály u. 10.

ALMÁSI GYULA BÉLA

FESTŐMÜVÉSZ

KIÁLLITÁSA

NYITVA: február 18-tól március 4-ig, pénteki napok kivételével, délután 3 órától, este 7 óráig.

Iskolák, csoportok délelőtt is megtekinthetik.

Almási Gyula Béla

Almási Gy. Béla, festő

6.

L.: Kurucz D. J.

Almási Gy.-B.: Gönerelők

Mümelléklet: 4.

Tiszatáj, Szeged 1977. április

XXXI/4.

Almási Szpula Béla, festő

Bernyó Ildikó táplatát nyitja meg Kápolnásnyékben.

↓

— : Velencei nyár 3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. jún. 15.

Almásy Gyula Béla festő

Az alföldi művészet elsősorban Tornyai Jánoshoz és Hódmezővásárhelyhez fűződik. Most a művész biztosítja a folytonasságot a nagy múlt és jelen között, az ő munkásságának köszönhető, hogy Vásárhelyen letelepedett a „második nemzedék" fiatal művészgárdája is. Vásárhelyen dolgozik saját műtermes házában a művész.

Ács József: Táj és ember.
Magyar Szó, 1973. szept. 13.

Albrási Gyula Béla

Reszt vett a Vásárhelyi ősz, 1973 c. táslaton.

Népszava, 1973. okt. 28. 101. evf. 253 sz. 8 p.

Almási Gyula Béla

Esti pihenő – XIV. pant. 80×100
Szalmahordók – XIV. –"– 78×90

Vásárhelyi Tárlat
Retrospektív Miállítás 1964-73.

Almási Gyula Béla festőművész

Cserő Judit festőművész kiállítását

nyitja meg aug. 3.-án, Vásárhelyen.

Csongrádmegyei Hírlap, 1944. aug. 2.

Almási Gyula Béla

Kemencefűtő – XIX. olaj 76×100
A szakértő XII., repr.

Vásárhelyi Tárlat
Retrospektív kiállítás 1964–73.

Almási Gyula Béla

Vásárhelyi Önarckép — XVI. opart. 80×100
Tél — XVII. 80×100

Vásárhelyi Tájlat
Retrospektív kiállítás 1964–73.

Almási Gyula Béla

A makertő — XII. pant. 60×100
Ösmeiről — XIV. —"— 100×78

Vásárhelyi Tárlat
Retrospektív Miállítás 1964-73.

Almási Gyula Béla fotőművész

Polner Zoltán:
A Vásárhelyi Művésztelep.

Zalai Hírlap, 1975. máj. 18.

Almási Gyula Béla

1. A szakértő – XII. pasztell 60×100
2. Összeírók – XIV. –"– 100×78

Vásárhelyi Tárlat
M.N.G. 1974. Jul – Szept.

Almási Gyula Béla

A szakértő repr.

Vásárhelyi Tárlat
M.N.G. 1974. Jul-Szept

Almási Gyula Béla

Kemencefűtő olaj 76 x 100

Vásárhelyi Tárlat
M.N.G. 1974. Jul – Sept

Almási Gyula Béla

1. Vásárhelyi öreg ház o. post. 80x100
2. Tél —"— —"—

Vásárhelyi Tárlat
M.N.G. 1974. Jul - Szept.

Almási Gyula Béla

1. Esti pihenő	pentell	80×100
2. Szalmakordók	–"–	78×90

Vásárhelyi Tárlat
M.N.G. 1974. Jul – Sept

1021

Almássy Gyula Béla, Hódmezővásárhelyi festő

1973.II.19. 6,00 N.

Reggeli krónika II.

- Ismét fekete zászló kerül a Magyar Rádió homlokzatára. Vasár - nap 54 esztendős korában váratlanul elhunyt Ambrus Tibor usjságiró a Rádió Művelődéspolitikai rovatának szerkesztője.

- Fájdalmasan gyakori a gászlobogó a bejárat fölött és szokatlan is. Szokatlan, nemcsak azért, mert a halált, az elmulást nem lehet megszokni, hanem azért is, mert Ambrus Tibor halála az első egy a rádiózást fiatalon kezdő, azzal teljesen összeforrott nemzedék soraiból. A felszabadulás utáni években száz és száz fiatal tehetség jegyezte el magát a megujuló és soha nem látott fejlődésnek induló rádiós munkával. Ők voltak a pionirok és ők jelentik ma is a hazai rádiózás derékhadát. Ennek a nemzedéknek volt egyik nagytudásu, sajátos hangu és látásmódu egyénisége Ambrus Tibor. Az élete volt az irodalom, a képzőmüvészet. Riportjai, irásai, müsorai harmadik évtizede a rádióhallgatók százezreivel ismertették és szerettették meg a képzőmüvészetet. Fáradhatatlan volt és most már hiába mondjuk, hogy többet kellett volna pihennie. Életformája volt a munka. Szelleme birta, a szive nem. Hivatása, munkája közben érte a halál. Hódmezővásárhelyi festő barátja Almássy Gyula Béla hatvani kiállitásnak megnyitójára indult és már nem jöhetett vissza. Erről a kiállitásról már nem hallhatjuk értően okos mondatait. Ambrus Tibor halála nemcsak kollégáinak, barátainak, hanem a rádióhallgatók táborának is veszteség. A Rádióban nincs egyperces néma csend. A rádió nem hallgathat el. Dolgozunk tovább végezve ezentul az ő munkáját is

őrizve alakját, szavait, gondolatait. Megvalósitva mindazt, amiért ő ifju korában halála pillanatáig dolgozott.

- Tegnap elhunyt kollégánktól Ambrus Tibortól bucsuzott Szabó József.

Almási Gyula Béla

A 20. hádmezővásárhelyi őszi tárlaton a városi tanács különdíját nyerte el.

Népszava, 1973. okt. 9. 101. erf. 236 sz. Sp.

Almási Gyula Béla

a Nemzeti Galériában rendezték meg a Vásárhelyi Tárlatot, – az elmúlt tíz év anyagából, – melyen szerepeltek művei.

Losonci Miklós: Kiállítóternekben.
Pesthne gyei Hírlap, 1944. júl. 24.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975. VI. 26.

Csongrádmegyei Hirlap

Almási Gyula Béla

1021

ALMÁSI GYULA BÉLA: DISZNÓPIAC

Almási Gyula Béla

1. Tiszaparti fák olajtemp. 51x75
2. Naplemente —"—
52x75.

XIV. Szegedi Nyári Tárlat
1973. jul. 22 – szept. 16.

Almási Gyula Béla
festőművész kiállítása nyílt leg-
nap Hatvanban a Vörösmarty Mi-
hály Művelődési Központban.

Magyar Hírlap 1973/49 8 old.

Almási György
festményei, amelyek Endre Béla lokálpatriotizmusának érzelmi megindultságával készültek. Részt vett a 19. hódmezővásárhelyi Őszi Tárlaton.

Kovács Lujza: Kiállításról kiállításra

Magyar Hírlap 1972/310 6old.

Almási Gyula Béla
szegedi képzőművész grafikáiból,
illetve festményeiből nyílt kiállítás
pénteken a szegedi sajtóház művész-
klubjában.

Magyar Hírlap 1973/12 Sold.

Almási Gyula Béla festőművész

az ötéves szegedi Művészklub

Közreműködő tagja.

Palmer Zoltán összeállítása.

Csongrád m. Ilkalap, 1943. jún. 3,

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 JUL 1

Csongrád m. Hírlap

Almási Gyula Béla

...ett kony-
...ett rám,
...Máig sem
...gy gye-
...

vásárnapi ebednek, elrontani már nem lehet.

Apa már elfelejtette, hogy „örök harag". Felnéz:

— Feküdj le egy kicsit.

és azt mondja, hogy nem kellene ilyen filmeket nézni.

Anya kibontja vékony hajfonatát, apa végigsimítja a fehér hajat, ami olyan szép és ami — most pontosan emlékszik — dús és fekete volt...

1021

ALMÁSI GYULA BÉLA: MÚLTSIRATÓK

azt már minden gyerek leg kiolvasta — mondta az igazgató —, s nem valami változatos a községi könyvtár kínálata sem."

Azt hiszem, ez a példa eléggé jellemző. Jelzi, hogy az átlagosnál akár egy kicsit is odafigyelőbb iskolai nevelőmunkával a gyermekek érdeklődését is fel lehet kelteni a könyv, az olvasás iránt.

Úgy tűnik a szándékok cselekvéssé érett időszakában jelent meg az idei gyermeknapon a Hazafias Népfront Országos Tanácsának felhívása; adjunk jó könyvet minden gyermek kezébe! Kedvező időszakban indult útjára az 500 év — 500 iskolai könyvtár mozgalom.

A szándék méltó évfordulóhoz kapcsolódik: 500 éve hagyta el a sajtót az első, Magyarországon nyomtatott könyv, Hess András: Chronica Hungaroruma. És most fordítsuk meg a kérdést. Az első jelek azt mutatják, hogy a népfront felhívása halló fülekre talált, az 500 év — 500 iskola könyvtár mozgalom méltó lesz az évfordulóhoz és méltó lesz a — ma emberéhez.

tei. Megható mozzanatai ezeknek a találkozóknak az iskolalátogatások, az egykori élmények felelevenítései, a közös vacsorák, bankettek, ám ugyanilyen szép és nemes célt szolgáló mozzanata lehetne egy könyv elhelyezése az egykori iskolai könyvtár polcain.

Az 500 év — 500 iskolai könyvtár mozgalom alig néhány hetes, csupán céljáról és a felhívás első visszhangjairól lehet számot adni. S az első jelek nyomán a jogos bizakodásról. A szükséges bizakodásról, hiszen — miként a felhívás hangoztatja —: „gyermekeink, a holnap művelt nemzedéke, a jövő érdekében cselekszünk".

DEREGÁN GÁBOR

Juhász Gy

remtett a költő számára, hogy nemcsak kipihenve, testileg-lelkileg újjászületve, de rendszerint sok új kézirattal is távozik.

1926. decemberében is hosszabb időt töltött Espersit Kazinczy utcai lakásán. Szokás szerint most is az alsó épületben szállt meg, ahol korábban József Attila hónapokat kihúzott, de napközben a könyvekkel és műtárgyakkal teli utcai, helyiségekben

Hlmási Gyula Béla

neve említve

Művészettörténeti Értesítő 1972

304, 306. old.

Almási Gyula Béla 2.) Fabylatás

Az ötvenes évek első felében országos tervvé érik a művésztelepek állami megszervezése. Felkeresik a művészt és megbízzák a művésztelep vezetésével a Tükör utcában – máj. 1.-i keltezéssel. Ráhárult az üzemképesség szabályainak kidolgozása. Ezt vették át később a többi telepek is.

Szabó Endre: Hűszéves a vásárhelyi művésztelep.
Csongrád M. Hírlap, 1973. máj. 27.

Almási Gyula Béla 1).

A háború végére új erők bontakoztak ki Vásárhelyen: Almási Gyula Béla, Kamotsay István, Kohán György, Kurucz D. István és még néhányan.

Szabó Endre: Húszévesa vásárhelyi művésztelep.
Csongrád m. Hírlap, 1973. máj. 27.

Almási Gyula Béla
festő

A művész szociográfiai éles-
szemű megfigyelései Vásárhely mű-
vészetét tükrözi

D. Fehér Zsuzsa: Hódmezővásárhely művészetéről.
Művészet, 1973. november - 25.oldal

Alkári Gyula Béla

Falurége olajpastell 80×50cm

XIII. Szegedi Nyári Tárlat
1972. jul. – szept.

Almási Gyula Béla
festő

„Mi van eladó"
(repro)

D.Fehér Zsuzsa: Hódmezővásárhely müvészetéről.
Müvészet, 1973. november - 25.oldal

Almási Gyula Béla

Hódmezővásárhelyen él és alkot a művész.

Hajdúbihari Napló, 1943. jún. 20.

Almási Gyula Béla
festő

„A szakértő" (vegyes)

— Körtérdes

Művészet, 1974. ~~felsmar~~ marcius — 9 oldal.

Almási Gyula Béla
festő

Almási a hódmezővásárhelyi
művészetet az alföldi táj és a
rajta élő nép élete tükrözésdése-
nek mondja

-------: Körkérdés.

Müvészet, 1974. március - 9.oldal

Almássy Gyula Béla
festő

Méltatás

Szabó Endre: Így kezdődött - így folytatódott.
Művészet, 1974. március - 5. oldal

Almási Gyula Béla
festő

Almási Gyula Béla festőművész
1954-ben nyerte el a Tornyai pla-
kettet.

Szabó Endre: Így kezdődött - így folytatódott.
Művészet, 1974. március - 5. oldal

Almási Gyula Béla
festő

„Megállóban" (repro)

-------: Körkérdés.

Müvészet, 1974. március - 9.oldal

Almási Gyula Béla

Bőrse néni halhatója, repr.

20 Vásárhely: Ősi Tárlat
Tornyai J. Múz. Hódmezővásárhely
173

Almási Gyula Béla

Börse néni balladája opaszt. 80x100

Naplemente -"- -"-

20 Vásárhely Őszi Tárlat

Tornyai J. Múz. Hódmezővásárhely '73.

Almási Gyula Béla festőművész
Benyó Gladiló grafikusművész
kiállítását nyitja meg jún. 15.-
én Vásárhelyen, a Medgyessy terem-
ben.

Dunaújvárosi Hírlap, 1974. jún. 15.

Andrási Gyula Béla

„A szakértő" (repr.)

„Művészet", Budapest, 1944. 3.

Almássy Gyula Béla

Hatvanban, az elmúlt évben a művész és Csohány Kálmán közös kiállítását rendezték meg.

Néhány szó zene közben.

1974. V. 6. Kossuth, 10.30/11/ Gué.

Almási Gyula

1974. ápr.-ban a békéscsabai Munkácsy Múzeumban rendezett XVII. alföldi találkozón részt vett.

Népszava, 1974. ápr. 26. 102cf. 96sz. 4p.

Almási Gyula Béla, festő

Kiállítása nyílt meg

Hatvanban.

— : Hit 8.

Népszabadság, Bp 1973. febr. 20.

Almási Gyula Béla, festő

Hódmezővásárhelyen élő művész.
Kiállítása nyílt meg Szegeden.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1973. jan. 13.

Almási Gyula Béla, festő

Falurészlet c. képe megemlítve.

Kaczó Katalin: Kiállítási napló
– XIV. Szegedi Nyári Tárlat

93-96.

TISZATÁJ. Szeged, 1972. október XXVI/10

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 OKT 29

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

Aknai Gyula Béla

1021

marxista kritikájában. Olyan nek a provincialista tendenciák a haladóktól.

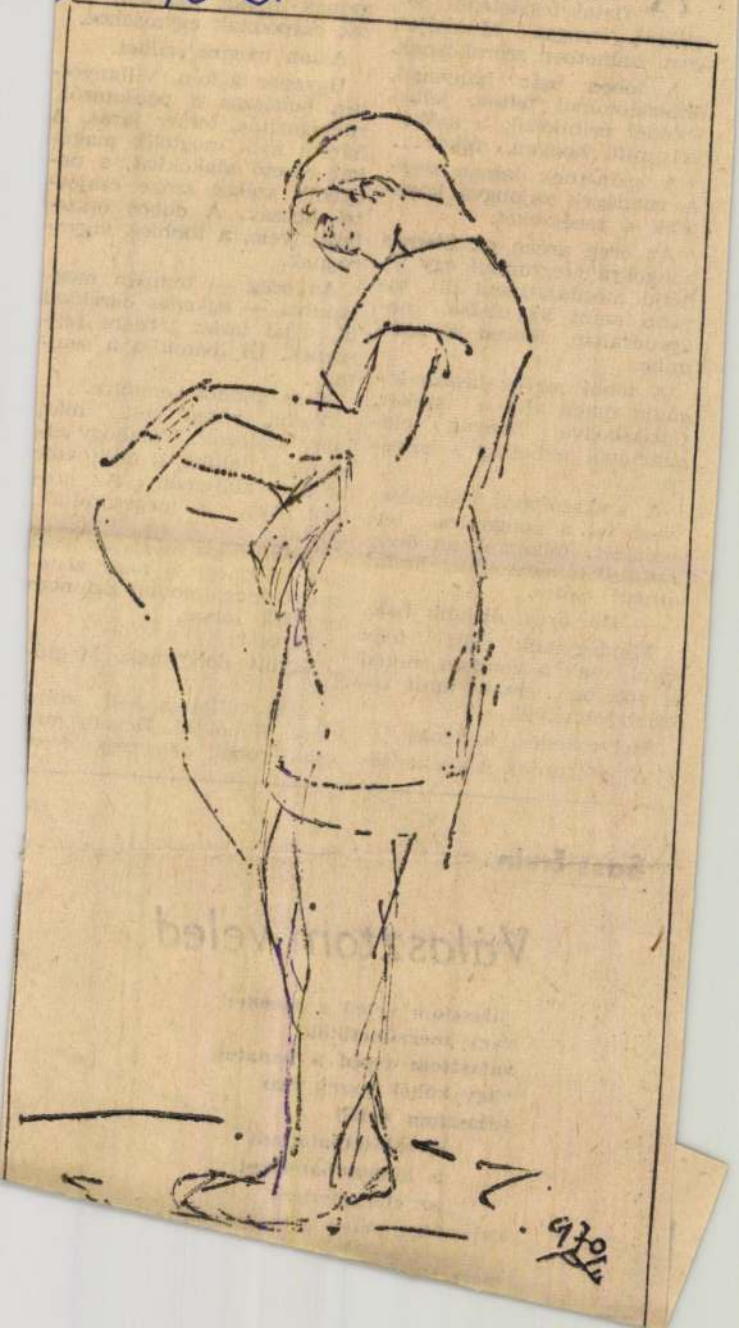

A

szélget
közti s

A d
önbizal
széddel
vel: m

A sz
A venc
telik a

Az ö
hangokra megrándul egy ín, majd mozdulatlanul ül tovább, mint az utolsó negyedórában. Mered a semmibe.

A többi zenész lassan kirúgja maga alól a széket, tápászkodva, hanyag eleganciával felballag a helyére.

A szakszofonos csörrenve veszi fel a zongorára tett eszközét, félkézzel az öreg vállára támaszkodik, amint átnyúl előtte.

— No, öreg, álljunk bele.

Mindegyikük előtt fény gyúl, csak a zongora mered a sötétben, amely most inkább elmélyül.

Helyezkedés, hangolás.

A gitárosnak odapillantá-

bujik vele, a többiek vigyorognak.

Az öreg — tompán meglapulva — egyenes derékkal ül, ujjai lazán térdére fekszenek. Ül, bámulja a semmit.

Nem gondol semmire.

Tudja, régen volt már, hogy szólózott. Valahogy elkapta a dallam, a milliószor játszott költemény. Az eredeti. Azt is megcsúfolták, átírták.

Belőle most mégis az igazi jött ki, ahogy a nagy zeneszerző megálmodta. Ezt nem értették társai.

Társai...

Együtt dolgoznak. Megtűrik.

Neki vállalnia kell mindent. Ebből él. Régóta má csak robot az egész. Nen

Sass Ervin

Választom veled

választom veled
vagy me
v

ALMÁSI GYULA BÉLA RAJZA

Almási Gyula Béla.

„Makó a festészetben" című kiállítás nyílt meg a makói szakmunkásképző Intézet diákotthonában, melyen festménzeiből láthatók.

Csongrád Megyei Hírlap, 1972. dec. 29.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 MÁR 17
Csongrád m. Hírlap

Almási Gyula Béla

1021

ALMÁSI GYULA BÉLA: KEMENCEFŰTŐ

VASÁRNAP,
1921. MÁRCIUS 27.

tudta például, hogy 1843-ban Vásárhelyen *Emlényke* címmel, 3 példányban, kézzel írva, havonta kétszer jelent meg újság? Volt azonban lapja Mindszentnek is 1885-ben, *Mindszent* címmel, ami 1889-re *Mindszent—Szegvár és Vidéke*-ként jelenik meg, s egy évre rá — 1890-ben — a *Mindszenti lap* nevet veszi fel.

Vásárhely nagy szenzációja 1897-ben a méregkeverők bírósági tárgyalása — a végtárgyalás ideje alatt mindennap megjelenik a *Végtárgyalási napló.*

Nagylak sincs sajtó nélkül: 1898-ban *Nagylak és Vidéke* címmel olvashatják az újságot, s ami szintén igazi kuriózumnak számít: 1907-ben Nagylakon jelenik meg a *Közjegyzői Segédek Közlönye.* Az sem érdektelen, hogy 1910-ben Dorozsmának is van újságja, a *Dorozsmai Újság*, sőt: 1947-ben *Dorozsmai Film Újság* is megjelenik.

Elődeink az élceket is szerették — erről tanúskodnak a múlt század vicclapjai. *Északi fény* címmel 1874-ben, *Darázs* címmel 1883-ban Szentesen volt lap. *Karvaly* néven Csongrádon adtak ki kiadvány. Vásárhelyen 1884-ben *Suhogó*, 1893-ban *Karikás* címmel jelent meg a humor. Talán az sem érdektelen, hogy legutóbb 1953-ban történt erőfeszítés egy vicclap megjelentetésére *Vihar Ferkó* néven, melynek szerkesztője épp e sorok írója volt. Egy száma jelent meg...

Mi mindent lehetne írni a felelős szerkesztőkről, a szerkesztőkről, a főmunkatársakról. Volt a megyében szerkesztő *Szabolcska* Mihály, *Bibó* Lajos, *Lerner* Pál, *Boldizsár* Iván, *Bajcsy-Zsilinszky* Endre, *Darvas* József, *Szabó* Pál, szerkesztő bizottsági tag *Erdei* Ferenc, *Illyés* Gyula, *Veres* Péter. S hogy a lista még érdekesebbé váljék, például *Kurucz D.* István Munkácsy-díjas festőművész!

Még egy idézet Rácz Lajos előszavából: „A bibliográfiának nem feladata, hogy politikailag minősítve megállapítsa, melyik lap milyen osztály-, társadalmi, csoport- vagy egyéni érdeket szolgált". Így igaz! — meg az, hogy a Kárász József által összeállított megyei hírlapok és folyóiratok bibliográfiája izgalmas olvasmány...

SZABÓ ENDRE

— Egy gyönyörű pulóvert. Aranylamé.

— Nahát! Az én lányom nem tenne ilyesmit.

— Ezzel vigasztal?

Abban a pillanatban fiatal, csinos lány lépett mellé jük:

— Szia, mama! — Azután Nagynéhoz fordult: — Kiss Ilonka vagyok.

— Szép lánya van — mondta Nagyné.

— Szép és jó. Hogy utaztál?

— Remekül. Ja, és nehogy elfelejtsem: tegnap férjhez mentem Debrecenben. És képzeld — nyertem egy gyönyörű aranylamé pulóvert.

PALÁSTI LÁSZLÓ

A KIÁLLÍTÁSON SZEREPLŐ MŰVÉSZEK

Almási Gyula
Ágota Margit
Bálint Endre
Bordás Ferenc
Boross Géza
Buday Lajos
Chiovini Ferenc
Czinke Ferenc
Csáky—Maronyák József
Csikós András
Csikós Miklós
Csizmadia Zoltán
Csohány Kálmán
Dénes János
Dér István
Dinnyés Ferenc
H. Dinnyés Éva
Diskay Lenke
Domby Lajos
Dorogi Imre
Erdős Péter
Erdélyi Mihály
Fejér Csaba
Fekete János
Fischer Ernő
Fodor József
Fontos Sándor
Fülöp Erzsébet
Füstös Zoltán
Gacs Gábor
Halápi János
Heller Ödön
Hemmert János
Hézső Ferenc
Hock Ferenc
Hódi Géza
Ircsik József
Jakuba János
Jánoska Tivadar
Joachim Ferenc
Józsa János
Kajári Gyula
Kalmár Márton
Kádár János Miklós
Károlyi Lajos
Kátai Mihály
Kiss Nagy András
Kohán György
Kopasz Márta
Koszta Rozália
Kovács Mári
Sz. Kováts Margit
Kurucz D. István
Lieber Éva
Ligeti Erika
Lipták Pál
Lóránt János
Lőrincz Vitus
Madarassy Walter
Magos Gyula
Major Jenő
Majorossy Sarolta
Meszlényi János
Mladoniczky Béla
Molnár C. Pál
T. Nagy Irén
Németh József
Novák András
Novotny Emil
Nyilasy Sándor
Olcsai Kiss Zoltán
Papp György
Cs. Pataj Mihály
Pataki Ferenc
Pintér József
Rékassy Csaba
Redő Ferenc
Samu Katalin
Stefániay Edit
Somos Miklós
Szabó Iván
Szabó Miklós
Szalay Ferenc
Szőllőssy Enikő
Sztankó Judit
Szurcsik János
Szűcs Árpád
Takács Dezső
Takács Győző
Tápai Antal
Tápai Lajos
Tóbiás György
Tokácsli Lajos
Tornyai János
Tóth Sándor
Vasas Károly
Vecsési Sándor
Veres Mihály
Végvári Gyula
Vén Emil
Vincze András
Vinkler László
Vlasics Károly
Würtz Ádám
Zombori László
Zoltán Mária Flóra
Zoltánfi István

Az elmúlt három évtized során a Csongrád megyei Tanács V. B. 120 művésztől 430 alkotást, a Szeged megyei városi Tanács V. B. 172 művésztől 405 alkotást vásárolt.

A kiállítást rendezte

SZELESI ZOLTÁN

F. k.: Trogmayer Ottó — Szegedi Nyomda 74-4015

Címlapon: Dorogi Imre: „Dózsa" (Olajtempera, 1973.)

Almási Gyula

„KORTÁRS MŰVÉSZET" KIÁLLÍTÁS

a Csongrád megyei Tanács és a Szeged megyei városi Tanács műtárgyvásárlásaiból

Felszabadulásunk 30. évfordulója jó alkalom a hátra és előre tekintésre egyaránt. Ilyen, múltról számot adó és egyben a jövőt is figyelő a megyei és városi tanácsi vásárlásokból összeállított kiállítás is. Éppen e miatt széleskörű érdeklődésre tarthat számot, mert a látogatók lemérhetik rajta hogyan éltek mecénási feladatukkal szocialista államunk helyi szervei. Választ ad a tárlat olyan kérdésre is, hogy igazi művészi értéket választottak-e az illetékesek, vagy netán személyi elfogultság irányította a döntéseket. A tárlatlátogatók többségénél is kritikusabb, összehasonlító szemmel nézik, vizsgálják a kiállítás anyagát a közvetlenül, vagy közvetve érintett alkotóművészek.

E kérdésekre a tárlat egyértelmű, megnyugtató és kedvező választ ad. Az évenként ugyan nem nagy összegű, de két évtized alatt mégis komoly anyagi erővé vált forrásokat jó szemmel, avatott kézzel, a szocialista művészetpolitika célkitűzéseinek szolgálatában használták fel a vásárló bizottságok. Kossuth- és Munkácsy-díjas művészek alkotásai mellett jó érzékkel választottak az éppen művész útra indult fiatal tehetségek munkájából is. A kiállítás nem tudja a tanácsi vásárlások teljes anyagát bemutatni, hiszen a Megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága a Művészeti Alap által évenként rendelkezésre bocsájtott és hadd tegyem hozzá, másfél évtizede változatlan összegű célhitelen túl saját forrásból is támogatta a képzőművészetet. Kifejezésre juttatva ezzel, hogy ismeri és értékeli megyénk képzőművészetének országos jelentőségét. A tárlat tehát majd három évtized megyei és városi tanácsi vásárlásainak csak keresztmetszetét nyújtja, mégis tömörítve és egyszerűsítve a megye felszabadulás utáni művészettörténete nyomon követhető, jelen van ezen a kiállításon.

Utoljára, de egyáltalán nem utolsó sorban a tárlat a kulturális közéleti, művészetpolitikai kérdésekre adott válaszain túl a művészetkedvelők, tárlatlátogatók esztétikai örömszerzésének és művészeti élményének is bő forrása.

DÖMÖTÖR JÁNOS

A CSONGRÁD MEGYEI TANÁCS V. B.
SZEGED MEGYEI VÁROSI TANÁCS V. B.
ÉS A MÓRA FERENC MŰZEUM MEGHÍVJA ÖNT, A

Csongrád megyei Tanács és a Szeged megyei városi Tanács műtárgyvásárlásaiból rendezett

„KORTÁRS MŰVÉSZET"

című kiállítás
ünnepélyes megnyitására
1974. október 5-én, szombaton 17 órakor.

A Csongrád megye és Szeged város felszabadulásának 30. évfordulója tiszteletére rendezett tárlatot az Országos Múzeumi- és Műemléki Hónap keretében

megnyitja:

HANTOS MIHÁLY
a Csongrád megyei Tanács tanácselnök-helyettese

a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai képtárában.

ALMÁSI GYULA: MUNKÁBA INDULÓK

Almási Gyula 10 21

Palócföld, 1974. 1.

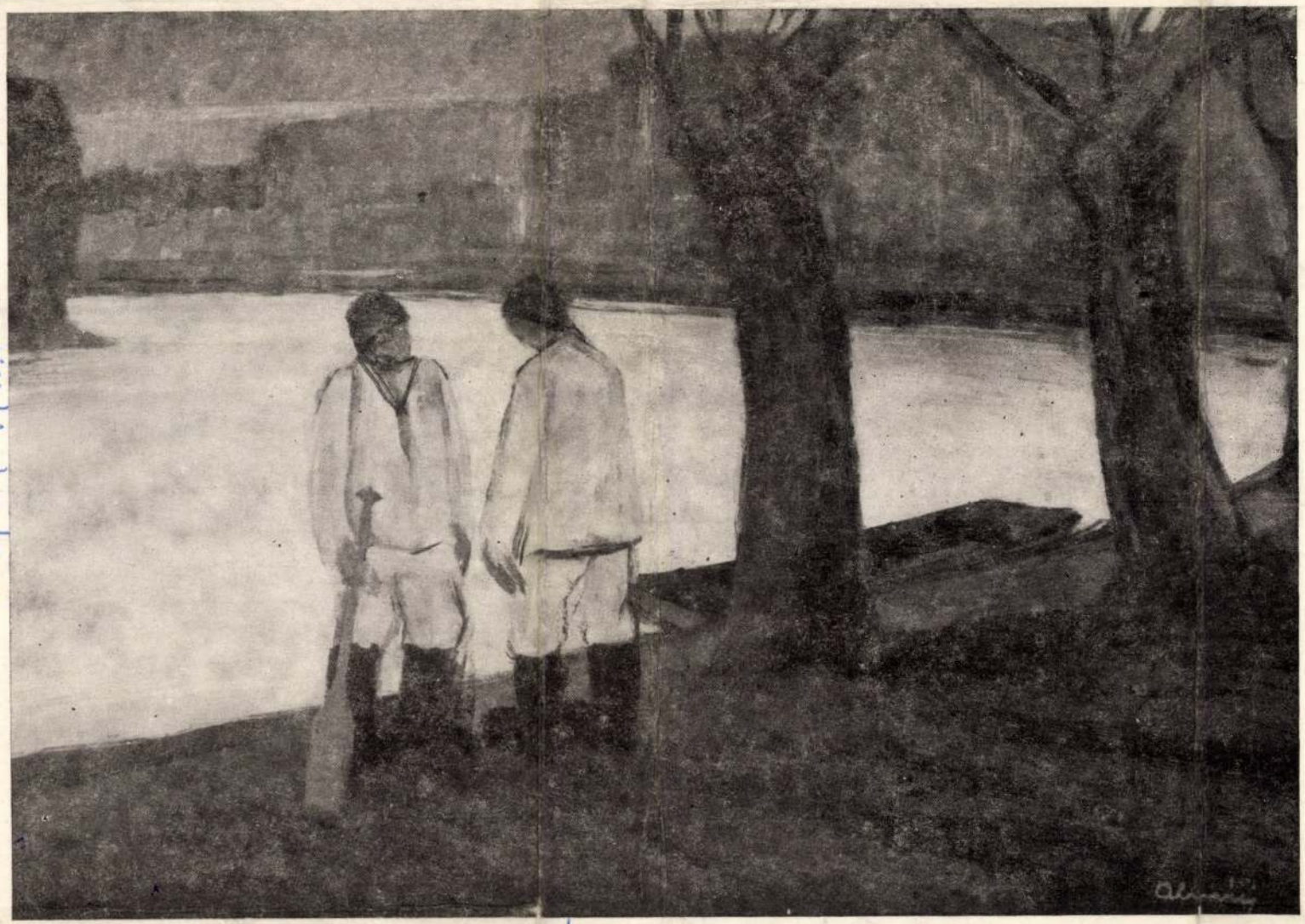

Vásárhelyi Művészek Kiállítása, salgótarján, 1974. febr. 10-26.

Vásárhelyi művészek Zentán

Ács József

„Napszítta tarlón komor őszi viharfelhős délután magányos gebe lógatja fejét: a magára hagyatottság, a kivertség megdöbbentő megjelenítése" — írja Bognár Éva Tornyai Jánosról, aki azt mondta: „művészetemmel Adynak arra a kérdésére szeretnék felelni...

Van-e célja és nagy akarata?
Hoz-e valamit, ami az övé,
Ami magyar, ami igaz maga?

Tornyai utódainak tartják magukat a vásárhelyi művészek, és ők is mintha erre a kérdésre kívánnának felelni. A parasztság ábrázolásának szentelik művészetüket. Ez a művészet komoly, súlyos hangulatú, a hétköznapok egyszerű jeleneteit balladás tömörséggel fogalmazzák meg. Általános jelenség, hogy a mondanivaló s kifejezési forma összhangban van. Nem a szép felszíni megjelenítésére, hanem egy mély tartalom és plasztikai forma egyensúlyára törekszenek a vásárhelyi művészek.

A mondanivaló és forma egysége, mély igazságkeresés és ennek modern megjelenítése jellemzi Almási Gyula képeit is. A kisunoka című képén a nagyanya fekete alakja lezárja a kép bal felét, és előtte darócszínű ruhájában ugyanolyan formájú unoka áll, a válláról madzagon lóg a palatábla, krétafehér fal a háttér. A nagyanya és az unoka foltokban kifejezett viszonyának, mesteri megfestése, a balladaszerű tömörség, a pop-art művészetére utal.

Erőteljes, nedvdús faktúra jellemzi Füstös Zoltán Falu végén című alkotását. A fák, az épületek, az ég, az egyetlen „kis alak" az őskeresztényi hangulat poézisét fejezi ki, Rouault-lal mutat rokonságot. Monumentális egyszerűség, nagy síkokban való festés, himnuszszerű hangulat és talán a bizánci művészek ünnepélyessége ihleti. Németh József művészetét. A Barkás leánya valamilyen alföldi angyal is lehetne, aki egy kun gyerek születését ábrázoló nagy kompozíción a megszenteit barkát tartja.

Népies romantika és a természet bukolikus hangulata nyilvánul meg Fodor József képeiben. A töltésen rőzsekúp, bárányok, ábrándozó ég, a természet csendje. Az alföldi magyar művészetet a szerkesztésre való törekvés és a mondanivaló komolysága, súlya jellemzi. Néha [illegible] jelenség, mert az Alföldon hangulatrontó, aki vidámabb, mint amennyire a szürke hétköznaphoz illő. De azért bordalszerű hangulat is akad, például Fodornak A hordók című képen. Nemcsak a téma, hanem a színesség és a hordók játékos elrendezése is megengedi ilyenfajta társításokat. Hányszor dicsőítették az Urat azok a kunok, akiket ditirambusi fokra emelt a hegy leve.

A racionális képszerkesztés és tudáson alapuló kifejezés jellemzi Hézső Ferencet. A kazalrakó című képén félkörökben gyűlik a szalmakazal, fölötte sötétzöld, kék ég. Hézső stílusát vonalas faktúra és felületfelbontás jellemzi, de a posztkubisztikus stílus is beleillik az általános szerkesztésre való törekvésébe, ami általában jellemzi a magyar festészetet. A festő mégsem mindig következetes, és néha a szerkezet mellett a fénynek több szerepet ad, ilyenkor poétikussá válik a kép. Hézsőnek a Vörös naplemente című képe lakásbelsőben elhelyezett csendélet, asztal, meggyújtott lámpa, kenyér, nagy fekete korsó, de az ablakon keresztül a vörös ég jobban világít, mint a lámpa fénye. A nap és az est találkozása az alföldi életnek ünnepélyes pillanata, a magábaszállás szent hangulata, esti harangszó.

Lelkes István Estefelé című olajképén szénaboglya, sötét ég látható, és egy szál legény kazlaz a kép egyik végében. A sötét barnászöld színű kazlat és az embert a kép ellenkező felén egyetlen száraz fa tartja egyensúlyban. Kevés eszközzel dolgoznak ezek a festők, olyanok, mint a szófukar alföldi parasztok. Kemény tárgyilagosság és fanyar poézis társul Szalay Ferenc képeiben. A szélmalom hatalmas kúp, vitorlái nincsenek, kis piros zászlócska leng a tetején, és a sárga hold fölerősödő fénye issza magába a naplemente színeit. A fehér ablakok és a zöld fű leleményes festése meg az öreg szélmalom a tücsökciripelés hangulatát kelti. Régiességével eltér a többitől Fejér Csaba, a „tudós festő". Bravúros technikával a spanyolok modorában festi képeit. Régi szűrette fatáblára festett tájképe a legördekesebb alkotása. A korhadás élménye és a földből lettünk gondolata szürrealista és filozofikus hangulatot ébreszt.

Visszafojtott kedélyűek Fülöp Erzsébet képei: a Szobában, Puszta olyan életet mutatnak, amilyenben minden egyhangú, semmi sem sikerül, pedig a hamu alatt parázs van, mely lassan izzik, és egyszer feltör. Eltér az alföldi festészet komor borongós hangnemétől Erdős Péter, Bodzás út című képe széles táj, az előtérben álló vörös-sárga fák érzelmes népdal-hangulatot lehelnek. Egészen közvetlen festő Kovács Mária, akinek egyszer egyik képére Tornyai azt mondta: „Ez az igazi, Mári, nem az, amit én festök". Kovács Mária autodidakta. Érdekes és közvetlen Bonnard-ra emlékeztető művészete. A szobám ablakából című képén hat négyzetes ablakfiókon keresztül a tető és a csupasz fa látszik. Végvári Gyula Páva című kerámiacsempéjén absztrakt módon leegyszerűsített madárformáit magas plasztikával kompenzálja. Nemes anyagú, kitűnő alkotás, melyben a formai értékek uralkodnak a motívum fölött. Samu Katalin ezúttal egy fa és két vörösréz dombormüvet állított ki. A solymászfiú c. mű elgondolása monumentális, de ugyanakkor tiszteletben tartja az anatómiai részleteket is. A Napimádó című alkotása nagy réztál, melynek közepén rák domborodik, kivitelében jó alkotás. Csikós Miklós fauvista színezésű képét állította ki, amely eltér a kiállítás általános hangulatától.

Az idei tárlat nagyon jellemző az alföldi művészetre és nagy érdeklődésre tarthat számot.

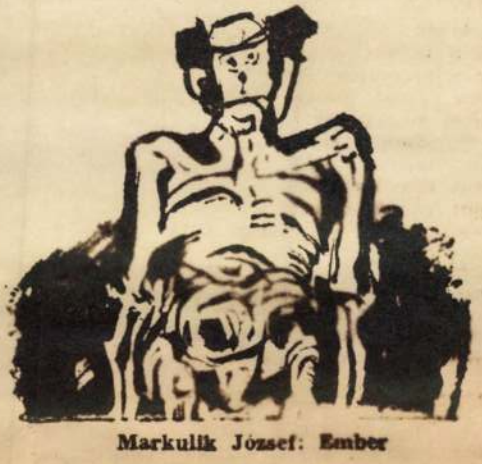

Markulik József: Ember

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307.

1968 JUN 6
MAGYAR NEMZET

Almási Gyula Béla festőművész műveiből nyílik meg kiállítás Az én népem, az én világom címmel június 9-én, vasárnap délben a hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeumban.

Almási Gy.
Béla

újabb erősítéseket kaptak. Az amerikai hadvezetés *Skyraider*

M.D.

Almási Gyula Béla
festő

Makon született a művész
1908-ban, fiatalban elhunyt
nagybátyja felbehagyott hipot
felszerelését reá, hagyta, aki
a családi tradíciót folytatta.

Kovács Gyula: Almási Gyula Béla művészete
Művészet, 1968. április – 30 lap.

M.D.Y

Almási Gyula Béla
festő

Havas Alfréd
Összeírók
} repro

Kovács Gyula: Almási Gyula Béla művészete
Művészet, 1968. április – 30 lap.

M.D.Y

Almási Gyula Béla

festő

Az alföldi művészeti mozgalomba Almási Gyula Béla igen fiatalan a 20-as 30-as években kapcsolódott bele

Kovács Gyula: Almási Gyula Béla művészete.

Művészet, 1968. április – 30 lap.

Almási Gyula Béla
festő.

M.D.K

A falusi élet sortartáztásos búcsuz-
tatatását mutatja be a „Temetés"-en,
az „Összeírás" ainú műve szigorú
emléket idéz.

Kovács Gyula: Almási Gyula Béla: művészete
Művészet, 1968. április – 30 lap.

M.D.Y

Almási Gyula Béla
festő

Az alföldi tájakról, emberekről
így nyilatkozik: „Az én né-
pem, az én világom"

Kovács Gyula: Almási Gyula Béla művészete,
Művészet, 1968. április - 30 lap.

M.D.V

Almási Gyula Béla
festő

Hódmezővásárhelyi kiírában
40 év termése látható. Az
Alföld minden idejében, parasztí
portrék, alföldi emberek, gyümölcs-
fák, bogyák, harlak.

Kovács Gyula: Almási Gyula Béla művészete,
Művészet, 1968. április - 30 lap.

MDK

Alföldi Gyula Béla
festő

Az 1931 évi makói kiállítást
néhány egyéni vagy közös kiál-
lítás követi. Utána Makóra
hódmezővásárhelyre költözik.

Horváth Gyula: Alföldi Gyula Béla művészete
művészet, 1968. április - 30 lap.

MDY

Almási Gyula Béla
festő

A harmincas években Budapestre
költözött, ahol nem találta helyet
és vagy visszament az Alföldre. 1931-
ben Mahon rendezi első kiállítását

Kovács Gyula: Almási Gyula Béla művészete
művészet, 1968 ápszlis - 30 kap.

M.D.

Almási Gyula Béla
festő

Ez évben lesz 60 éves a művén,
és ezévben rendezi meg gyűj-
teményes kiállítását. A bemuta-
tóra 40 év gazdag anyagából
válogat a művén.

Korács Gyula: Almási Gyula Béla Művészete
Művészet, 1968. ápszlis - 30 lap

Almássy Gyula Béla

Szerepel a hódmezővásárhelyi
tér. mův. tiáltásban

Magyar Szinlap 1963 XI. 2

Almási Gyula

Szerepel a vásárhely. tárlatom
a Nemzeti galériában

Csak Miklós: Vásárhely. tárlat

Magyar Ifjúság 1964 VII. 18

Almási Gyula Béla festő

Makóról került Vásárhelyre, ahol tevékeny részt vett az ottani művészeti élet szervezésében.

Ambrus Tibor: A vásárhely. művészet multja

Kortárs 1968 II. 304 old.

...pest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Almási Gyula
TISZATÁJ
1967 8
1021

Almási Gyula Béla: Kisunoka

hogy érdemes-e fonográfot venni dallamok megmen
s 3—400 frtért lehet-e jót kapni? Van egy pár dal
nösen egy gyönyörű ballada, a melyiket érdemes les
ről bővebben nem írok, basáról szól. Dähnchar
dekes műnek látszik, nem lehetne-e antiquarice
magyar népköltés féle könyveit pl. Csapót, Merén
szél megütött, tönkre tették a könyvtáramat, felhá
Nem volt elég a Szegedi nagy árvíz 79-ben, hogy e
piszkította, tönkre tette a könyveimet, még ez is k
szerre, de azért írj, mert ha nem felelsz, akkor
tehát viszontlátásra! természetesen most csak levél

Kálmány L[illegible]

(Thököly-tér 1. szám. Dr. Opre Péter leveleivel)

XI.

Szeged, 1913. szeptember 15.

Kedves Barátom! Azt hiszem, hogy legjobb lesz nekem a Hagyományok I. kötetét Szegeden nyomatni, mert nem bízom, hogy te hamarjában nyomathatsz, miután most is a helyett, hogy megírtad volna, hogy oly nagyságban, papiroson, nyelvjárásilag szedve — mint megírtam — mennyiért vagy 400 példányt nyomatni, (!) miként a Szeged népe van, (a betűk valamivel kisebbek is lehetnek, mint írtam), e helyett azt írod, hogy majd beszélsz velem stb. Üzleti dolgokban az írás beszél, én beszélésnek nem vagyok barátja, azért arra kérlek, írj papiroson a vétel után 48 óra alatt olvashatólag egy ajánlatot s ha elfogadhatom, elfogadom, viszem magammal az I. kötetet hozzád s a II. kötet is nem sokára készen lesz, mert Aarnet megkaptam. Ha pedig 48 óra alatt nem kapok e levelem vétele után tőled ajánlatot, hanem majd megint húzni-halasztani akarod, akkor megyek más könyvsajtó tulajdonoshoz. Ezt a levelemet holnap kezedhez kapod, vagyis 16-dikán, 18-dikán kapom az ajánlatot. 19-dikén megyek fel hozzád, viszem a kéziratot, ha hozzád nem, Endrényihez,[1] mert már a körmünkre égett s ha reád nem várok, már régen nyomatok. Ha te is úgy készülődsz, mint Sebestyén a nyomatással (az enyém több mint 2 éve van fent) akkor könnyen túltesz rajtad akármelyik sajtótulajdonos. Szeretettel

Kálmány Lajos

XII.

Szeged, 1913. december 31.

Uraságod eddigelé tanúsított viselkedéséből, melyet a Hagyományok I. kötete nyomatásában tanúsított, levonva a következtetést, elhatároztam minden összeköttetést megszakítani Uraságoddal s a jövőben többé meg nem újítani és a nyomtatás ügyét ügyvédnek adtam át határozatom értelmében. Azt hiszem nem kell Uraságod eljárását magyarázgatnom. Nov. 1-től deczember 31-ig még 2 ívet sem nyomatott ki. Én a gyűjtemény késleltetését be fogom írni az előszóban, nálam fel vannak jegyezve a dátumok, mikor mit küldött s mit írtam, ebben az ügyben

[1] Opre Péter gyógykezeléssel is foglalkozó ügyvéd; 1911-ig működött Aradon.
[2] Engi Tüdő Vincze; Tömörkény „Tanyai orvosságok" c. cikkében írt róla, ld. A Magyar Nemzeti Múzeum Néprajzi Osztályának Értesítője 1907. 233—245.
[1] Endrényi Lajos, az 1883-ban alapított szegedi nyomda és lapkiadó vállalat tulajdonosa.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296; 188-307

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

Almási Gy. Béla

1021 APR -2

Öttagú delegáció indul Vásárhelyről Vallaurisba

Ismeretes, hogy testvérvárosi kapcsolat létesült Hódmezővásárhely és a francia Vallauris város között. E kapcsolat már eddig is több kölcsönös rendezvényt és látogatást eredményezett. Április 3-án, szerdán újból indul egy delegáció Vásárheyről Vallaurisba, ahol 10—12 napot töltenek. A küldöttséget *dr. Csatordai* Antal, a városi tanács vb elnökhelyettese vezeti. Tagjai: *Török* László, a megyei tanács vb elnöke, *Vári* Ernő, a városi pártbizottság titkára, *dr. Dömötör* János Vásárhely országgyűlési képviselője és *Almási* Gyula Béla festőművész.

A delegáció utazása egybeesik a Vallaurisban április 5-én megnyiló vásárhelyi képzőművészeti kiállítással, amelyen mintegy 39 alkotást mutatnak be, köztük Tornyai János, Endre Béla és Kohán György műveket. Ott tartózkodásuk alatt a delegáció tagjai ismerkednek a város kerámiaiparával, tanulmányozzák a kertészeti kultúrát, meglátogatnak egészségügyi intézményeket, s tapasztalatcserét folytatnak a város vezetőivel a városépítés kommunális vonatkozású kérdéseiről. Részt vesznek április 10-én Vallauris város tanácsülésén, ahol a testvérvárosi kapcsolatok további programjáról tárgyalnak.

Meglátogat a delegáció néhány Vallauris környéki várost is, mint például Nizzát, Cannes-t, Monte Carlót, s néhány napot töltenek Párizsban, ahol több kulturális intézményt keresnek majd fel.

ságokat — en

Az egyéb
az állami és
biztosítási
terhére szám

A gyakran
ságrendű vál
tosítása felől
dések megkötése időt igényel. A kormányrendelet viszont április 1-től megszünteti az eddig érvényben volt költségvetési kárkiegyenlítési rendszert. Nehogy a vagyonbiztonság hiánya, akár csak átmenetileg is a vállalatokat terhelje, az Állami Biztosító április 1-től 30 napos biztosítási fedezetet ad azoknak a vállalatoknak, amelyek írásban biztosítási előjegyzést igényelnek.

Az előjegyzés iránti igényeket Budapesten az ÁB Főigazgatóságához, vidéken a megyei igazgatósághoz kell beküldeni.

Az állami és társadalmi szerveknek gépkocsijaik külföldre távozása esetén gépjárműszavatossági biztosítást kell kötniük, s csupán a költségvetési szervek részére állítják ki díjtalanul a külföldre távozáshoz szükséges biztosítási igazolást.

gyány O. Gábor, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója nyitotta meg a kiállítást a megye párt és tanácsi vezetőinek jelenlétében.

Az Alföldön: Debrecenben, Szolnokon, Hódmezővásárhelyen és Szegeden élő művészeken kívül elküldték alkotásaikat az innen elszármazottak is, így a nyíregyházi Pál Gyula, a salgótarjáni Lóránt János, a Budapesten élő Rácz Edit, Kiss Nagy András, Kass János, és Szurcsik János is, aki az idei Munkácsi emlékérem tulajdonosa lett. Szurcsik rajzai és két képe megérdemelten aratott sikert. A kiállítási anyag zömét a vásárhelyiek, Békés megyeiek és debreceniek művei alkotják. Ez egyben a tárlat karakterét is meghatározza. A vásárhelyi művészek

Új ár

— régi minőség!

SAJTÓFIGYELŐ
MEGYEI HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 1[illegible]-[illegible]08, 337-748, 340-726

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1970 DEC 6-1

1021

Almási Gyula Béla

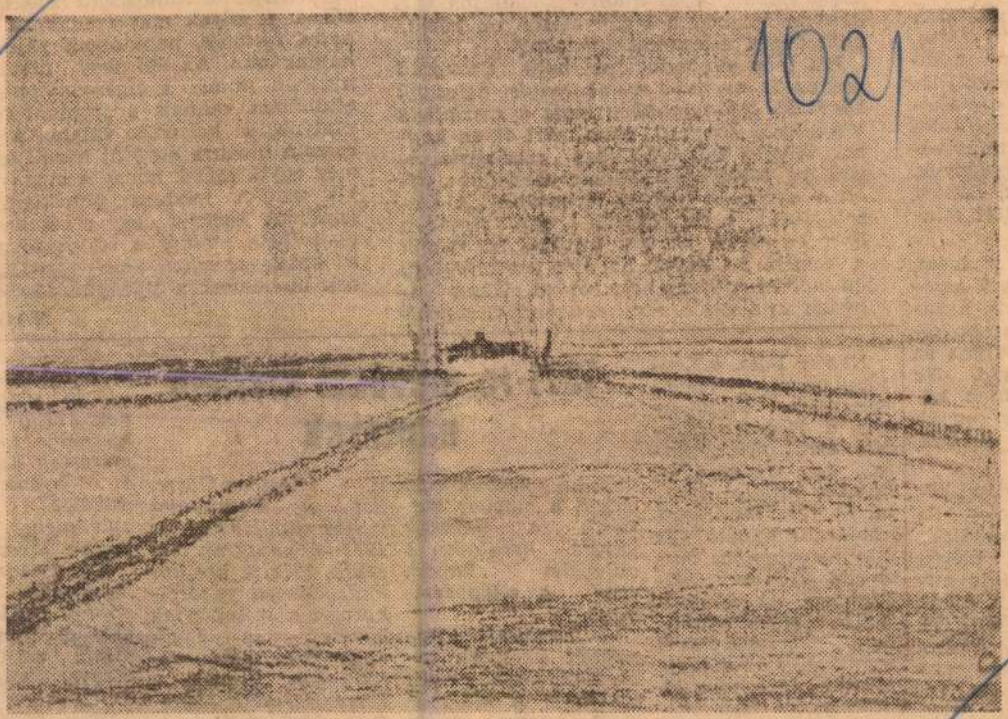

ALMÁSI GYULA BÉLA: TÉL

...z olyanok, akik
...zös, hol a közös,
...kezetben talál-
...ssen vásárolt ló-
...kákon megtalál-
...ikat, répaföldje-
...zott Hódmezővá-
...nak a cigányok.
...nevükön, hanem
...ást lehetett min-
...k.
...vagyok. Szívem,
Mégis azt mon-
...család lakik a vá-
...körülmények kö-
...emelték volna az
...ássegítséget. *Ne*
...körülmények kö-
...k, akkor tegyük
...ezdjük azokon,
...ak.
...airól statisztiká-
..., számok — de
Úgy röpködtek,
...kségének ülésén
...k. S mégis mi-
...étrehozni! Lám,
...gy a HÓDIKÖT
...épített a cigány-
...nka, szervezési
...nyi vita, intrika,
...nyi bírálat, meg-
...brekvést. Hallgas-
...ácnak, a HÓDI-

gatol abban, hogy munkát vállaljon. S hányan vannak a cigányasszonyok közül, akik tagjai a munkabrigádoknak!

Ma már elmondhatjuk, hogy *Csongrád megye 22 nagyobb munkahelyén dolgozók közül 83 cigánymunkás tagja a szocialista brigádnak.* Közülük több mint 50-en kaptak Kiváló Dolgozó, vagy szocialistabrigád-tag kitüntetést. *Mégis előfordul itt-ott a cigányok tudatos lebecsülése.* A szezonjellegű munkahelyek egy részében őket bocsátják először útjukra, ha szűnik a munka. Ki tudja, ha nem szezonjellegű iparágban dolgoznának, sokkal többen lennének az állandó munkaviszonnyal rendel-

vásárne...
cákat, ...
nyira fe...
hajdaná...
nyomán...
eltűnőbe...
pintyók,...
részein...
még egy...
ják csup...
gondolat...
emberbe...
azokat a ...ket, amelyeket cigányemberek mondanak a cigánykérdésről...

NAGY PÁL

1971-re művészi kivitelű naptárak

Nemes Béla, a Képzőművészeti Kiadó igazgatója Budapesten, a Fészek Klubban arról tájékoztatta az újságírókat, hogy a vállalat 1971-re 13 féle művészeti naptárt készített és hoz forgalomba, őszszesen 214 ezer példányban. Az új naptárak magasszínvonalú kivitelezéséről tanúskodik az a tény, hogy a legrangosabb nemzetközi naptárseregszemlén, az évenként ismétlődő bré-

ország produktumai közül a magyar naptárak a második helyre kerültek: 9 oklevelet kaptak ezen a világversenyen.

A naptárak manapság nemcsak arra szolgálnak, hogy mutassák az idő múlását, hanem mivel állandóan szem előtt vannak, kiválóan al-

ti ízlésformálásra. Ezt a szempontot vették figyelembe az 1971-es naptárak készítői. 1971-re két különlegességet vásárolhatnak a művészetek barátai: az egyik nagy formátumú reprodukciós naptár a Szépművészeti Múzeum világhírű festményeinek legszebb tájrészeleteit mutatja

ti Múzeum ötvösművészeti gyűjteményének arany- és ezüstkincseit. Levelezőlap méretűre szabták azt a festmény-reprodukciós naptárt, amelynek minden lapján Mészöly Géza ...tményeinek színes ...lenyomata látható. ...okaji András fotóművész képei egy másik naptárban a magyarországi folyók és tavak szépségét hozzák elérhető közelségbe.

Újdonság a térhatá-

Albuári Gyula Béla
festő

Részt vett a tárlaton.

Kovács Gyula: A 17. Vásárhelyi Tárlat.
Művészet, 1971. május - 37.oldal.

Almási Gyula, Jestő

Meghívott művész.
Egy képének reprodukciója szerepel
a katalógusban.

– : Szegedi és vásárhelyi művészek berlini
Kiállításon 895.

Tiszatáj, Szeged. 1970. szeptember XXIV/9.

Almási Gyula [Festő]

Megemlítve.

Dömötör János: Fiatal Zoltán

796–798

Tiszatáj, Szeged. 1970. augusztus XXIV/8.

Almási Gyula Béla, festő

Megemlítve.

Aknai Károly: A VI. Délalföldi Tárlat 794-796.

Tiszatáj, Szeged. 1970. augusztus XXIV/8.

Almásy Gyula, [festő ?]

Megemlítve: „az Almásy Gyulával folytatott viták ....."

Laczó Katalin: Hézső Ferenc 593-595.

Tiszatáj, Szeged. 1970. június XXIV/6.

Almási Gyula Béla

A 30-as évek közepe tájóm lépett a színre.

Pogány Ö. Gábor: Vurucz D. István művészetéről; Művelődés, 1970. 1. sz. 33. l.

Almási Gyula Béla

Szerepelt a VIII. szegedi Nyári Tárlaton

Csongrádmegyei Hírlap 1967 aug. 13

M.D.K.

Almási Gyula, festő

a díjat nyert a Vásárhelyi Őszi Tárlaton. Cikkiró három olaj és néhány akvarell képe hő zül kicmeli a „Téli fergeteg" cimmel.

Nicolin Klára

Vásárhelyi Szó, Hódmezővásárhely, 1955. nov. hó 30. old.
+31. „
4. sz.

M.D.K.

M.D.K.

Almási Gyula, festő

„Ősz" és „Aratás előtt" c. akvarelljeit állította ki

Victor Kornél:
Az V. Megyei Képző- művészeti Kiállításról
Vásárhelyi Szó, Hódmezővásárhely, 195[illegible]. okt. hó 3[illegible] old.
3. o.

MDK.

Almási Gy.Béla

Kritkka

Tiszatáj 1967 7.p.647.

M.D.K.

Almási Gyula Béla, festő

„Rohonlátogatás" c. műve
található a lap elülső borítólapján

– Vásárhelyi Szó, Hódmezővásárhely, 1955. jul. aug. hó, — old.
2. szám.

M.D.K.

Almási Gyula Béla, festő

„Harafelé" c. képe látható a lap elülső borítólapján.

Vásárhelyi Szó, Hódmezővásárhely, 1956. szept. hó,

9. sz. — old.

M.D.K.

Albiási Gyula, festő

„Havas puszta" és „Csutkakúpor"
c. képeit díjazta a VI. megyei képzőművészeti kiállításon

Dömötör János:

Vásárhelyi Szó, Hódmezővásárhely, 1956. aug. hó, 8. sz.

37. old.

MDK

Almási Gyula

Táj boglyával, o.p.

Városkép, ""

Almán Gyula Béla

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

1997 JULY

pozícióba. Azt mondják, eljárt felet-

KISUNOKA

1964.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP
1967 APR 9.

1021

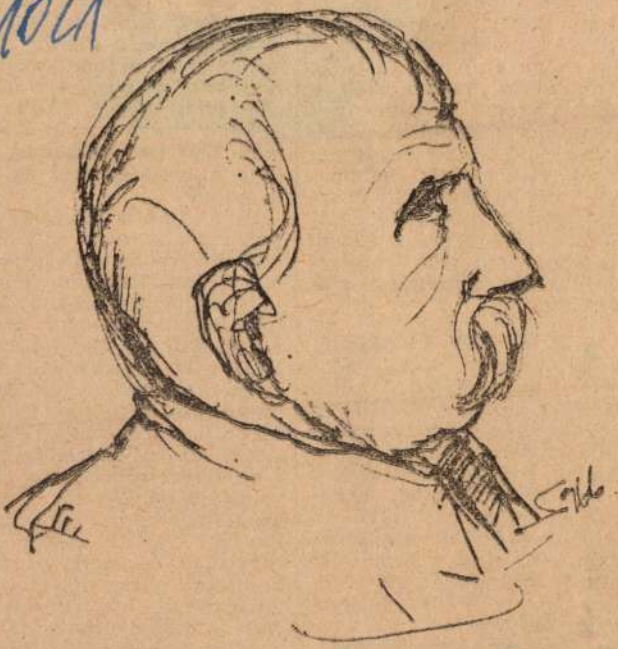

ALMÁSI GYULA BÉLA: TANULMÁNY

1

lemmel, a
Szocialista Fo
ményeivel, de
életről kevés
van. Az utaz
lett volna az
Elmaradt a
népgazdaság
bemutató áll
megtekintése,
baráti találko
lyik gyár dolgozóival. Visszahoztuk a vásárhelyi úttörők jelvénygyűjteményét is, mert nem volt lehetőségünk átadni a moszkvai pioníroknak.

AZ ÚT ÍGY IS nagy élmény volt. *Jobb szervezéssel, előrelátással azonban az IBUSZ hozzásegíthetett volna bennünket ahhoz, hogy alaposabban megismerkedhessünk a mai szovjet élettel, azoknak az embereknek az életével, munkájával, gondjával, örömével, akik a Nagy Októberi Szocialista Forradalom félévszázados jubileumára készülnek.*

ORAVEC JÁNOS

ni ellene.

Hírt adtak a jugoszláv lapok arról is, hogy a huligánok Belgrádban megtámadtak és megöltek egy milicistát (rendőrt), s a felháborító bűnesetek egész sorát követték el Nisben, Zágrábban és több más jugoszláviai városban. Különösen tarthatatlanná vált a helyzet Szarajevóban, ahol az ottani egyik lap, a *Vecsernje Novine* szerkesztőségének javaslatára esküdtszéki tárgyaláson foglalkoztak két suhanc ügyével, akiket a kihágási bíró utcai és kocsmai rendbontásért, verekedésért vont felelősségre. A *Vecsernje Novine* egyik munkatársa, mint az esküdtszék közvád-

MDK.

Almási Gyula

Kiállitási kritika

Magyar Szó 1967 márc.4.

Almásy Gyula

Temetés után, pasztell

Kiscarnok 1959 Az Alföld a festészetben

MDK

Almási Gyula Béla

Önéletrajzom, op.

Vizhordó, "

Az egyik hozzászóló, op.

lo. Vásárhelyi Őszi Tárlat 1963. Tornyai J.

Muz.

M.D.K.

Almási Gyula Béla, festő

"Árokpartján", rajz. Fekete repr. 93.o.

Ez a könyv 1958-ban készült a vásárhelyi művésztelepen dolgozó művészek 1957-ben készült vázlataiból.

Almási Gyula Béla, Szabó Endre: Vásárhelyi vázlatkönyv 1957. TIT Csongrádmegyei Szervezete megbízásából Gondolat kiadó. Bp. 1958.

MDK.

Almási Gyula Béla

Vásárhelyi művészproblémák

Tiszatáj 1967 jan.p.57.

MDK.

Almási Gy.Béla

Kiállitási kritika

Délamygarország 1967 juni.2o.

MDK.

Almási Gy.Béla

Kiállitási kritika

Délamygarország 1967 juni.2o.

MDK

Almási Gyula

táj boglyával, repr.

Csongrád m.i képzőművészek tav.tárlata 1964.

Mezőhely-Szentes

Almási Béla Gyula

festő

M.D.V.

A vásárhelyi festő gyakran szerepel a budapesti tárlatokon is.

Tibéry Gabor: Fejér Csaba vásárhelyi kiállítása

Művészet, 1967. junius - 43 lap

Almási Gy. Béla
festő

M.D.K

Tájképeit mutatta be a tárlaton

Szelesi Zoltán: A VII. Szegedi Tárlat.
Művészet, 1967. március - 41 cap.

1967 JAN 31.
1021

A zentai művésztelep vásárhelyi kiállítása

A vásárhelyi és a zentai művésztelep között alkotó együttműködés újabb állomása a Hódmezővásárhelyen vasárnap délben megnyitott második zentai kiállítás. A megnyitón többek között megjelent *Sajti* Imre elvtárs, a vásárhelyi városi tanács vb elnöke. Számosan ott voltak Szeged művészeti életének képviselői is. *Almási* Gyula Béla festőművész üdvözlő szavai után *Tripolszky* Géza, a zentai múzeum igazgatója és az ottani művésztelep vezetője közvetlen szavakkal foglalta össze azokat a közös szálakat, amelyek a vásárhelyi iskola és a zentai művésztelepen alkotó festőket összefűzi: művészetszeretet, a haladó formanyelv keresése, a Tisza és az alföldi táj és ember iránti ragaszkodás.

A zentai művésztelep vásárhelyi kiállítása alkalmából Tripolszky Géza a 750 éves Zenta emlékplakettjét hozta el *dr. Dömötör* Jánosnak, a Tornyai Múzeum igazgatójának és Almási Gyula Bélának, akiknek *kiemelkedő érdemük* van a két művésztelep kapcsolatának megteremtésében és ápolásában.

Egyébként a vásárhelyi művésztelep második vendégkiállítását szintén *még a télen, február közepén* rendezik meg Zentán.

•

A kiállítás láttán azt is mondhatjuk, érdekfeszítően izgalmas az effajta csereakció, és hogy mennyire növekszik népszerűsége, azt bizonyítja például a pécsiek hasonló jellegű kapcsolata Eszékkel, vagy a szegediek készülő megegyezése Szabadkával.

Zenta kisváros, a térkép tanúsága szerint harmincezer lakossal. Művésztelepe — *elsőként Jugoszláviában* — 1952-ben alakult, s azóta számottevő része az ország szabadon fejlődő képzőművészeti életének. Ezt biztosítja többek között az a körülmény is, hogy a telep művészgárdája állandóan mozgásban van, az oft élő és a mindig újra visszatérő alapító tagokon kívül jelentős mértékben bővül főként fiatalokkal a Vajdaság területéről, de az ország más tájairól is.

A kiállításon hiába is keresnénk egységes stílusra való törekvést, a közös jellemző sokkal inkább *a kísérletező kedv*. A művészek hitvallása is ez: sajátos helyzetük, átalakulóban levő életformájuk őszinte kifejezésének keresése. Vásárhelyen most bátor kísérleteik megvalósított eredményét tárják a nézők elé. Ez az újat akarás lehet, hogy szokatlannak tűnik az alföldi festészet hagyománytiszteletén fölnövekedett közönségnek. Annál inkább hasznos és élvezetes látnivaló, hiszen nagy európai irányzatok hatásainak megfogalmazása, ami közvetlen élményként még mindig elég ritkán éri a hazai múzeumlátogatót. De hogy ez a szemlélet és magatartás mégis mennyire nem idegen, azt bizonyítja *Fontos* Sándor és *Füstös* Zoltán két-két képe, amelyek a zentai látogatás eredményei és otthonosan illeszkednek ebbe a változatos együttesbe. Mert az együttműködés nemcsak a kölcsönösen megrendezett kiállításokra korlátozódik a két művésztelep között, de a festők cserelátogatását is jelenti. Így találkozhatunk *Wanyek* Tivadar egy acéltükör mélységeiben alámerült színvilágú képen újszerű megfogalmazásban a meghitt vásárhelyi motívumokkal.

Tizenkilenc művész ötvenegy képe szerepel ezen a kiállításon. Mindet nehéz lenne fölsorolni, mégis beszélni kell a hatásról, amit a szemlélőből kiváltanak. Kiemelkedően szépek *Szilágyi* Gábor szabadon festett, de szilárdan komponált képei, különösen az *Aranyősz* című, a figuratív és absztrakt expresszionizmus határán. Sokan tanulmányozták egészen közelről is a pop-art elemeket fölhasználó *Benes József* kombinált technikával készült képeit és *Petrik* Pál plasztikus hatású egyszerű vonalrajz és festőien megmunkált felület ellentétpárjára épített munkáit. *Blesics* Pavle Elégikus című képein non-figuratív elemek keverednek konkrét motívumokkal, collage-okkal. *Faragó* Endre három tájképe különösmódon rokonságot tart Kováts Margitnak a Szegedi Téli Tárlaton látott két vegyes technikájú képével. És ha már a hasonlóságoknál tartunk: *Karlavaris* Bogomil *Vajdasági táj* című képe Kurucz D. Istvánhoz közelálló szemléletmód, és a belgrádi *Lukovic* Aleksandar *Ló* című lenyűgözően szép alkotása láttán önkénytelenül Marino Marini, a nagy olasz szobrász és festő szimbolikus értelmű lovai jutnak az ember eszébe.

Ács József — a művésztelep egyik alapító tagja — futurizmussal rokonságot tartó *Motor I., II., III.* című képein a technika hatol be az ember életérzésébe. Szépek *Mitrovic* Milun és *Kerac* Milan szinte kozmikus módon átélt és elénktárt tájai, *Opresnik* Ankica zöldvörös robbanású képei. *Guelmino* Valéria, *Kumar* Stane, *Nikolajevic* Milivoj, *Stojanovic-Sip* Dragoslav, *Trumic* Stojan értékes munkái teszik teljessé ezt a szép anyagot.

Tévedés lenne ennek a kiállításnak újszerűségét csak a fölhasznált technikában keresni. Sokkal inkább figyelmet érdemlő az a magatartás, amely bátran használja és alakítja kontinensünk legkorszerűbben beszélő művészeinek nyelvét. Európa nyelve ez amin ki-ki a saját valóságáról szólhat, így biztosítva közös és szinte egyidejű eredményeket ma, mikor a távolságokat már legyőztük, a holdrakéták és szputnyikok korában.

KULKA ESZTER

SPORT

Sok részvevő

Szegeden vasárnap sok résztvevővel rendezték meg a Csongrád megyei asztalitenisz-bajnokságot. A férfi egyéni versenyszámban Nagy László győzött, a nőknél pedig Csikós Erzsébet lett a bajnok.

Férfi egyéni: 1. Nagy László (Szegedi Kender), 2. Nagy Zoltán (Sz. Kender), 3. Fehér (SZEAC), 4. Csikós L. (SZEAC).

Női egyéni: 1. Berkóné Csikós Erzsébet, 2. Kamocsay, 3. Gazdagné Csikós Mária, 4. Csikós Márta (mind Szegedi Spartacus).

Férfipáros: 1. Nagy László, Nagz Zoltán (Sz. Kender), 2. Szeles, ifj. Benák (Sz. Kender), 3. Csikós L., Fenyvesi (SZEAC), 4. Fehér, Szemendri I. (SZEAC).

Női páros: 1. Berkóné Csikós Ersébet, Kamocsay Mária (Sz. Spartacus), 2. Csikós Márta, Klementisz (Sz. Spartacus), 3. Kása (Sz. Spartacus), Sisák (Sz. Kender), 4. Vikor Anikó. Vikor Bea (Sz. Kender).

Vegyespáros: 1. Nagy Zoltán, Kamocsay Mária, 2. Nagy László, Berkóné, 3. Fenyvesi (SZEAC), Börcsök (Sz. Spartacus), 4. Fehér, Csikós Márta.

Fiú ifjúsági egyéni: 1. Benák András (Sz. Kender) ,2. Szemendri István (SZEAC), 3. Kelemen István (SZEAC), 4. Halasi (Sz. Kender).

Leány ifjúsági egyéni: 1. Szilágyi (Szentesi Spartacus), 2. Vikor A. (Sz. Kender), 3. Vikor B. (Kender), 4. Rózsa (Szentes).

Fiú serdülő egyéni: 1. Benák (Sz. Kender), 2. Garai (Szentes), 3. Kürti (Szentes), 4. Mészáros (Csongrádi Petőfi).

Leány serdülő egyéni: 1. Vikor Anikó (Sz. Kender), 2. Vikor B., 3. Dömötör (Sz. Kender), 4. Rózsa (Szentes).

Az ITSK a baj

A szegedi teremkézilabda-bajnokságban szombaton és vasárnap az utolsó mérkőzésekre került sor. A négy legnagyobb érdeklődéssel kísért csoport közül: a férfi és a női I. osztályban, valamint a leány ifjúsági bajnokságban már a múlt héten eldőlt az elsőség kérdése, és ezért most a fiú ifjúságiak küzdelme iránt nyilvánult meg a legnagyobb érdeklődés.

Az ifjúsági fiúknál vasárnap este játszották a rangadót, amelyen a 600. ITSK nyert, s így pontveszteség nélkül lett az első. Így a négy csoportban a következő csapatok szerezték meg a bajnoki címet. Ifjúsági fiúk: Szegedi 600. ITSK, ifjúsági lányok: Szegedi Statisztikai Technikum, férfi I. osztály: Hódmezővásárhelyi Hunyadi SE, női I. osztály: Hódmezővásárhelyi Spartacus.

Ifjúsági fiú eredmények:

Szegedi Építők—Tisza-parti Gimnázium 22:19 (10:8). Vezette: Varga. Építők: Zámbó, Csekei, Csányi, Tóth I., Illés, Varga. Gimnázium: Nagy M., Vass, Lukács, Borbola, Hevesi, Király Kenderesi. Mind a két csapat lelkesen küzdött. Az Építők az első félidő közepén vette át a vezetést, és utána végig fölényben volt.

Statisztikai Technikum—Rózsa Ferenc Gimnázium 23:21 (13:11). Vezette: Varga. Technikum: Herczeg, Szekeres, Nagy, Altordai, Seres, Varga. Gimnázium: Vígh, Kolozsi, Pallagh, Szügyi, Szőke, Görbe, Szögi. A „Stati" végig lelkesen küzdött, és meglepetésszerű győzelmet aratott.

Gépipari Technikum—Radnóti Gimnázium 25:22 (11:14). Radnóti Gimnázium—Vasútforgalmi Technikum 31:15 (13:8). Erdészeti Technikum—Gépipari Technikum 25:20 (11:9). 600. ITSK—Szegedi Építők 24:22 (11:8). Textilipari Technikum—Tisza-parti Gimnázium 22:14 (8:9). 600. ITSK—Rózsa Ferenc Gimnázium 25:14 (12:9) Erdészeti Technikum—Statisztikai Technikum 33:18 (20:9).

600. ITSK—Textilipari Technikum 23:21 (12:13). 400

Az ITSK bajn

nező. Vezette: Hajdú. ITSK: s
Zajacz, Szémann, Dani, n
Szula, Zatykó, Török, Nagy.
Technikum: Mogyorósi,
Nagygyörgy, Gyovai, Raáb.
Erdei, Sárközi. C
si

Új osztályok a sporti

Megtárgyalták az MTS mun

Az MTS Szeged Városi Elnöksége tegnap délelőtt ülést tartott és megtárgyalta az 1967. év első felének munkatervét. A beszámolót Tóth András az MTS városi elnöke tartotta.

sének jelenlegi formája revízió alá kerül, az asztalitenisz, a kézilabda, a férfi röplabda, a férfi tenisz sportágakban.

A város minőségi sportjának tervszerű fejlődése érde-

Almási Gyula Béla
festő

M.D.K.

A hódmezővásárhelyi Tornyai János
Múzeumban nyílt meg kiállítása.

Napló. 6 l.
Magyar Nemzet, 1960. márc. 20.

M.D.K

Almási Gyula
festő

Hódmezővásárhelyen rendez
kiállítást.

Napló. 71
Magyar Nemzet, 1960. márc. 16.

Mit Dank
für
Ihre freundliche Gratulation
zu meinem
Geburtstag.

17. Februar

Almásy HDK

~~Almási~~ Gyula Béla festő

A közelmultban volt kiállítása Hódmezővásárhelyen. (A cikk témaválasztásával, festésmódjával foglalkozik.)
Témái: egy-egy magányos fa, őszi szántóföld, behavarott fűzfatörzsek, kék ég rügyfakadáskor.
Végh József: Almásy Gyula Béla kiállítása.
Tiszatáj, Szeged, 1960. július. 4. l.

MDK

Almási Gyula Béla festőművész

A hódmezővásárhelyi művésztelep vezetője. Gyűjteményes kiállítását nyitották meg Hódmezővásárhelyen a Tornyai János Múzeumban.

Néhány sorban.

Tiszatáj, Szeged, 1960. május. 4. l.

AIDK

Almási Gy. Béla festő

Hódmezővásárhelyi művész. Szerepelt a Szegedi Szabadtéri Játékok kapcsán rendezett képzőművészeti tárlaton.

Néhány sorban.

Tiszatáj, Szeged, 1959. augusztus. 2. l.

MDK

Almási Gyula Béla festőművész

bevezető írásával könyv jelenik meg a Gondolat kiadónál a Hódmezővásárhelyi művésztelepen 1957-ben készült legszebb vázlatokból.

Lelkes művészeti figyelő.

Tiszatáj, Szeged, 1958. jan. 2. l.

Almási Gyula béla, festő Bsk

Márc. 18-án a kódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeumban nyitották meg a vásárhelyi művésztelep vezetőjének, Almási Gyula bélának 64 festményt, grafikát, akvarellt tartalmazó kiállítását. Műveinek témája: az alföldi táj.

– Röviden

Népszabadság Bp. 1960. márc. 19. 19. 6. l

Almási Gyula, festő

DDK

Újabb műveiből kiállítás nyílik
a Hódmezővásárhelyi Tornyai Múzeumban.

—Hír

18. 8.l

Népszabadság BP. 1960. márc. 18. [Vidéki]

MDK

Almási Gyula Béla
festő

Az Alföldet ábrázolta kiállítási
képein

Soleri Zoltán: Képzőművészeti napok Szegeden
Művészet, 1961. október — 43l.

MDK.

Almási Gyula Béla

Kiállitási kritika

Csongrádmegyei Hirlap 1967 ápr.26.

Almási Gy. Béla

Kezepel a XIV vásárhelyi őszi tárlaton

Négyművelés 1967 XII. n. 33 old.

Almási Gyula Béla

Hazatérés, repr.

12. Vásárhelyi ősi tárlat, Tornyai J.Muz.
1965.okt.

MDK

Almási Gyula Béla

Kiállitási kritika

Müvész t 1968 febr.p.46.

Ulmári Gyula Béla
festő

M.D.K

Méltatás.

Tabéry Gábor: Hécsó Ferenc megedi tárlata
Művészet, 1968. január - 34 lap.

MDK

Almási Gyula Béla

Hazatérés, paszt.

Várakozás, "

A szakértő, "

12. Vásárhelyi őszi tárlat, Tornyai J.Muz.

1965. okt.

Almási Gyula Béla

1. Hazafelé, akvarell
(szerepel a csoportfelvételen)

Tinántúli festőművészek vándor-kiállítása. Bev. Kákai Ferenc. Békéscsaba. 1957.

HDK

Almási Gyula Béla festő

szerepelt a Dél-alföldi képzőművészek kiállításán, Szegeden.

Szelesi Zoltán: Dél-alföldi képzőművészek kiállítása Szegeden.

Tiszatáj, Szeged 1961. szeptember. 9. l.

?

01.D4

Gyula Béla, Almási

l.: Almási Gyula Béla

Tiszadáj, Szeged 1961. szeptember.

9. l.

Almásy Gyula M. D. K.

Vásárhelyen él 35 éve
Állást vállalat , hogy meg tudjon élni.

Kristóf Attila: Művészek vidéken
Hódmezővásrhelyen ma nyilik a 14. őszi tárlat
Magyar Nemzet 1964. október 11. 9.1.

Vásárhelyen él

Tristóf Attila: Mütvészek vidéken

Hódmezővásrhelyen ma nyilik a 14. őszi tárlat

Magyar Nemzet 1964. október 11. 9.1.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296; 188-307

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

Almási Gy. Béla

1021

ALMÁSI GYULA BÉLA: HALLGATÓSÁG
(Vázlat)

szolgálata, a szocialista környezet- egyént.

Ma már a gar
egyre inkább e

Fehérr

hetünk. Ellentétben a tavalyi geometrikus felfogásával, az idén a romantikus ízlés uralkodik az alkalmi ruhákon. A legdivatosabb anyagok a bársony, az arany- ezüst szálakkal át-

A gyöngy
rűn a ruh
névei meg
vagy harm
düsessz
szélére is v
juk. Ha ped
gyöngyünk
akkor virág
más min

Bizsu —

Néhány alapvető szabály sc
a bizsu használatára: a nap- tá
pali fény különösen a nap- k
fény nem „viseli el" a szik- fé
rázó, fényes ékszert. A met- z
szett kövek és gyöngyök e
sziporkázása nagyon hatá- e
sos, erős, esti világításnál. c
Apró gyöngyökből készült a
bizsut csak fénylő felület n

Almási Gyula Béla

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1983 JUL 13.

CSONGRÁD MEGYEI HIRLAP

ALMÁSI GYULA BELA KIÁLLÍTÁSA VÁSÁRHELYEN

Almási Gyula Béla vásárhelyi festőművész azok közé tartozik, akik az olaj mellett sok szeretettel fordul a vízfestékhez is. Akvarelljei finoman tükrözik az alföldi tájakat. Erényeit igen jól ismerik már a megye művészet szerető dolgozói, ezért kelt érdeklődést az »Alföldi tájak« című, július 14-én, vasárnap déli 12 órakor megnyíló kiállítása a Tornyai János Múzeum rendezésében, a múzeum földszinti helyiségeiben. A kiállítást Szabó Endre, a Csongrád megyei Hírlap főszerkesztője nyitja meg.

20.25: Világslágerek. Hanglemezek.
20.47: Közvetítés a debreceni Csokonai Színház Kamaraszínházából. Tizennyolc éves. László Anna drámája.
23.12: Részletek Csajkovszkij—Klein: A diadalmas asszony és Sullivan—Gilbert: Mikadó c. operettjéből.

Almási Gyula Béla

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉL-MAGYARORSZÁG

1993 JUL 1, 3

— **Alföldi tájak címmel jú**lius 14-én, vasárnap déli 12 órakor nyílik meg Almási Gyula Béla festőművész kiállítása a hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeumban. Megnyitót mond Szabó Endre, a Csongrád Megyei Hírlap felelős szerkesztője.

Museo Storia Della

Almásy Gyula festő M.D.K.

Tornyai-érmes

Kristóf Attila: Művészek vidéken

Hódmezővásárhelyen ma nyílik a 14. őszi tárlat

Magyar Nemzet 1964. október 11. 9.l.

M.D.K.

Almási Gyula
festő

„Ködös október", „~~[illegible]~~"
„c. művei szerepelnek a Nemzeti
Galéria tárlatán.

Ritly Valéria: Vásárhely tír éve
Művészet, 1964. október – 14 kep

Almási Gyula Béla

„Önéletrajzom" c. festménye
szerepel a „Vásárhelyi
tárlaton" a Nemzeti
Galériában

Virgilia, 1964, 9 n., 569 old.

Almási Gyula festő

Szöveryben emlitett mű: Boghyák
Ebédszünet
Karatérés
Szakértő

Ács József: Vásárhelyi
művészek Tarlata Zentán

Magyar Szó 1966. fel. 27

Almási Gyula
festő

M.D.K.

Babits „Cigánydala"-t illusztrálta

Vayerné Zibolen Ágnes: Babits-illusztrácích
Művészet, 1967. február - 17 kap.

MDK.

Almási Gyula Béla

K*állitási kritika

Müvészet 1967 jan.p.37.

Almási Gyula Béla

M.D.K.

Müve a kiállitáson

Kitly Valéria: A XIII. Vásárhelyi Őszi Tárlat

Magyar Nemzet 1966. okt. 22. 4.11.

MDK.

Almási Gyula Béla

Kiállitási kritika

Délmagyarország 1966 okt.11.

Almási Gyula Béla

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1963. JÚL 13.

MAGYAR NEMZET

Almási Gyula Béla festőművész Alföldi tájak című kiállítása vasárnap délben nyílik meg a hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeumban.

(•)

Planet Space Sale

„Család" a levegőben

A repülőtér felett egy LI—2-es körözött. A gép utasai a „GAGARIN" repülőklub ejtőernyős szakosztályának újoncai voltak. Az ajtó közelében egy fiatalasszony foglalt helyet. Arcán nem látszott félelem, az izgalomtól — érthető — piros volt az arca. Egyetlen gondolat foglalkoztatta most: férje és két fia odalent aggódva várják...

Felkészülni! — hangzott a figyelmeztetés. Felállt, bekapcsolta a karabinert. Ugrás! — hallotta a parancsot, és — ahogy azt tanulta a tanfolyamon — szabályosan kilépett a gépből...

A következő percekből már csak annyi maradt: érezte, hogy erős karok átölelik, forró csók cuppan arcán és karját apró kezek ráncigálják... akik látták azt állítják sírt is — az örömtől (!)

...Kényelmes fotel mélyén ül most, ki tudja hányadszor eleveníti fel a nagy esemény mozzanatait? Férje *Varga Sándor* repülőszázados a szoba egyik sarkába húzódva szenvedélyének hódol — fesztiget. Afelől érdeklődöm: két gyermek mellett hogyan lett ejtőernyős?

— Alig fél éve, tavaly augusztus 20-án ezrek — közöttük én is — nagy érdeklődéssel figyeltük a levegő hőseinek nagyszabású légi parádéját — emlékezik vissza. — A „műsor" végén egy LI—2-es jelent meg fejünk felett, testéből ejtőernyősök ereszkedtek alá. Egy a pálya közepén ért földet, fiatal lány volt. Csodáltam bátorságát és ekkor elhatároztam, hogy én is követem. Beiratkoztam a tanfolyamra, az orvosin kiválóan megfeleltem. Végre megtörtént az első ugrás is — amit remélem a többi is követ majd. Érdemes volt, és nagyon, nagyon boldog vagyok.

— Férje közben mellénk telepedik és így szól:

— Bár elhatározását nem vettem komolyan, mégis megpróbáltam lebeszélni, mert tudtam, hogy e sportág nem könnyű, hiszen „szakmabeli" vagyok magam is. Kár volna szándékától eltérítenem — jöttem rá. Vállaltam a legnehezebb feladatot is: a családot, a rokonságot meggyőzni! Sikerrel.

Vargánéról a klubban, *Balázs János* oktató így vélekedik:

— Sokan jöttek már közénk fiatal lányok, asszonyok. Közülük sokan itt is hagytak minket nemsokára. Amióta Vargáné közöttünk van klubtársai megszerették. — Ez mindennél több.

Seregély József

Budapesten — a VIT előtt

SORRENTÓ

Lágyan száll a dallam, szívbe markoló — az égen milliárdnyi csillag. Szikraeső robban. Zúg az erdő...
— Itt emlékül, el ne feledd,
Két kezem mindig Veled...
És újra zeng az ének... Tűzijáték vöröslő, lila kígyói merülnek el a semmibe, s a kínai pagodától nem messze, ott,... ott Sorrentónál újból szól lágyan a dallam...
A három hegycsúcs övezte völgy oldalán: Farkashegy errébb, Szekrényes odább és az újpesti kiszesek kínai táboránál a harmadik csúcs. Neve, ki tudja miért: — Sorrentó.
Sorrentóról, Itáliáról szól az a régi ének, — itt Sorrentónál, ezen az estén zsong-bong az új dal:
— Küzdő korunknak új nemzedéke,
Mind itt halad velünk...
Zúgva száll az ének!

HA LENNE...

Ha egy helikopterem lenne és egy jó kis masinám,... csudálatos lenne a kép, amit e vidám harmincezerről felülről felvennék. Ha egy kis paripám lenne, — hegyre föl, völgybe le — száguldanék:
— Itt vagyok, köszöntlek benneteket: Freundschaft,... Mir miru!
Ha egy kis motorom lenne — ugratnék körbe — motocross versenyen. Späth Tibi se szebben...
— Farkashegyiek halljátok! Harcba megyünk, halljátok?!
Ha szó lennék, ha fény — agyatokba vésném.
— Hazám, te szent, te lángoló fáklya,
Karunk erején, eszünk erején, lelkünk viharán,
szívünk igazán, a kommunizmus hajnalán
— Együtt menetelünk. (—es)

☆ ★ ☆

ELSŐ *a versenyen a brigádja a tanulásban*

Amikor a parton beszélgetünk állandóan a víz felé tekintget: alig várja, hogy hajóba ülhessen. Nem azért, mert erre ritkán nyílik alkalma, hiszen minden nap itt van az edzésen, inkább mert valami sportág megszállottja. *Fejér Judit* az MHS vízisklub sportolója a tavalyi ifjúsági országos folyambajnokság első, a Budapest ifjúsági bajnokság K—2-es számának második helyezettje az idén még jobb eredményeket akar elérni. Nagy vágyal vannak: szeretne bekerülni a válogatott keretbe, no és az iskolában is helyt kell állni. A Jurányi utcai Közgazdasági Technikum második osztályos tanulója. Társadalmi munkája is akad, amit szintén jól szeretne végezni. Erre kötelezi — bár még csak 16 éves — a „*műtja*".

Az általános iskolában került nyakába a piros úttörőkendő, így nőtt KISZ-taggá. Osztályában az egyik KISZ-brigád vezetője és nem is akármilyen. A tanulmányi versenyben ez a brigád első, de a „*társadalmi életben*" sem maradt le. A közös kirándulások, a teadélutánok — szigorúan tiúk nélkül — nem voltak ritkák a programjukban.

Teadélután, tanulás, kajakozás...

Nem kevés ez, de valon az ne győzné, aki 16 éves?

P. R.

Megnyílt a GST vitorlázó idénye a Keleti-tengeren Rostockban is

(MTI Külf. Képszolg.)

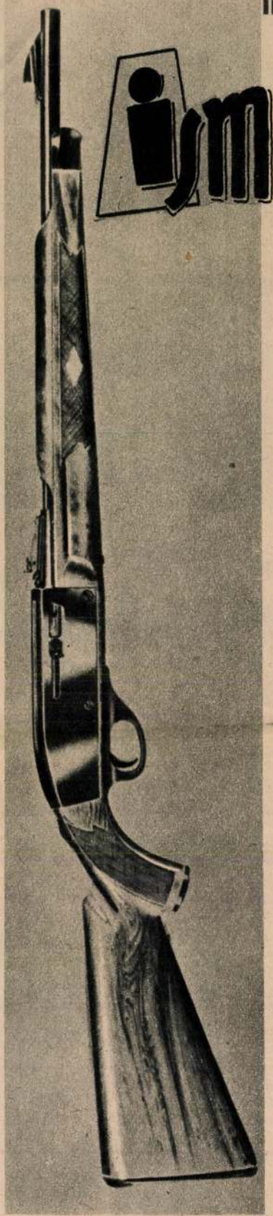

műanyagból mélőfegyver

kenő- és védőanyaggal megakadályozzák, hogy az időjárás viszontagságai a fegyverben kárt tegyenek, illetve biztosítsák a fegyver minden időbeni működőképességét.

Olvasóink közül a gyakorlatban is biztosan sokan ismerik ezeket a problémákat. A zárba bekerült szennyeződés vagy az alkalmazott *kenőanyag* és a *lőpor égéstermékének* több lövés leadása utáni leradonságánál fogva *kenőanyag*

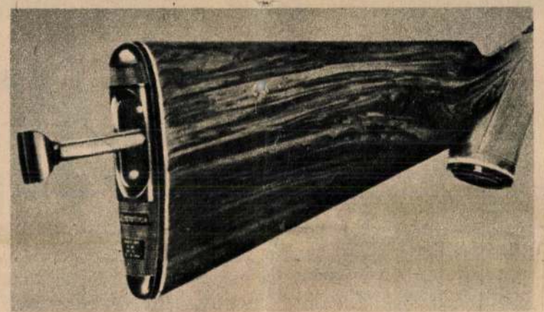

A tizennégy töltény befogadására alkalmas tárat a tusában helyezték el

kódása stb. mind nagymértékben megnehezítik a fegyver működését, sőt azt nem egyszer lehetetlenné is teszik. Jól ismert az a probléma is, hogy a szorosan illeszkedő mechanizmusok — mint például a zárszerkezet — szélsőséges időjárási viszonyok esetén nem működnek megfelelően. A Szovjetunió ellen harcoló német és magyar csapatok több gyalogsági fegyvertípusa például igen nagy hidegben egyszerűen nem működött, mert fagyálló kenőanyag nem állt rendelkezésre.

Bár a konstruktőrök fő feladatuknak tekintik egy-egy új típusú lőfegyver tervezésénél, hogy az *minél kisebb súlyú legyen, a hagyományos anyagok alkalmazása ezt nem teszi tetszőleges mértékben lehetővé.*

Különösen vonatkoznak az eddig elmondottak a sorozatlövő tűzfegyverekre.

Ezeket a problémákat kísérelték leküzdeni azok a szakértők, akik műanyagok maximális mértékben való alkalmazásával elkészítették a világ első „*nylon puskáját*".

Az 5,58 mm-es Remington

használatára egyáltalán nincs szükség. Egyedül a levegővel érintkező acél alkatrészek védőanyaggal való bevonását tartják célszerűnek. Tüzelés közben csak elenyésző égéstermék rakódik le, besűrűsödött kenőanyag ennél a fegyvernél nem fordul elő. Így nagyobb a fegyver élettartama és akadálymentesebb a működése.

A már gyártott prototípusok közül az egyik fegyverrel 75 ezer lőszert lőttek ki, de a műanyag alkatrészek semmilyen káros elváltozást sem mutattak. Hat másik puskával egyenként 25 ezer lövést adtak le, mindenféle kenés, vagy tisztítás nélkül. A kísérletek során a fegyverek működését, víz, homok, sár és fűrészpor permetezésével próbálták megakadályozni, de sikertelenül.

A kísérletek igazolták, hogy a műanyag fegyver igen *szélsőséges hőmérsékleti* viszonyok között is működőképes: az előre megtöltött fegyver akkor is akadálymentesen működött, ha *több napig —20... —30 C° hőmérsékleten tartották* és elsütéskor vastag jégréteg borította. Ugyancsak kifogástalanul

Az 5,58 mm-es sportfegyver, amelynek a legtöbb alkatrésze nagyszilárdságú műanyagból készült

A műanyag sportfegyver hátránya a konstrukció terén vetődik fel. Már évtizedek óta nem tartják alkalmasnak az ismétlő fegyvereknél sem a tusatár, sem pedig az előágytár használatát. Ennek az az oka, hogy a hosszú csőalakú tárban a töltények egymás mögött vannak elhelyezve, s ez *megnehezíti előrejutásukat*, ha pedig az egyik töltény beszorul, az akadály elhárítása igen körülményes. Emellett — amint az a gyakorlatban már többször előfordult — erősebb ütés esetén (pl. ha a fegyvert tusájával a földhöz ütik) az egymás fölött levő töltények közül egy vagy több elsülhet, s ez a fegyver felrobbanását vonhatja maga után. Ennek következtében már számos sérülés, sőt nem egy esetben halál is előfordult. Ezért az ilyen tármegoldásokat a fegyverkonstruktőrök ma már nem szeretik alkalmazni.

Műanyagok hasonló célú alkalmazására katonai puskánál vagy sorozatlövő fegyvereknél még nem került sor, de folynak már a kísérletek, amelyek célja annak eldöntése, hogy alkalmasak-e a nagyszilárdságú műanyagok lövedékek és gránátok készítésére is. *Ma már nyilvánvaló, hogy az egyre gyorsabb ütemben fejlődő műanyagipar termékei hosszabb-rövidebb időn belül széleskörű alkalmazásra találnak a haditechnika valamennyi területén.*

(s. z.)

A kísérletek során egy puskával 75 ezer, hat másikkal pedig 25—25 ezer lövést adtak le minden akadály nélkül

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Pesti Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-297
LOBOGÓ
1962 JUN 1 0

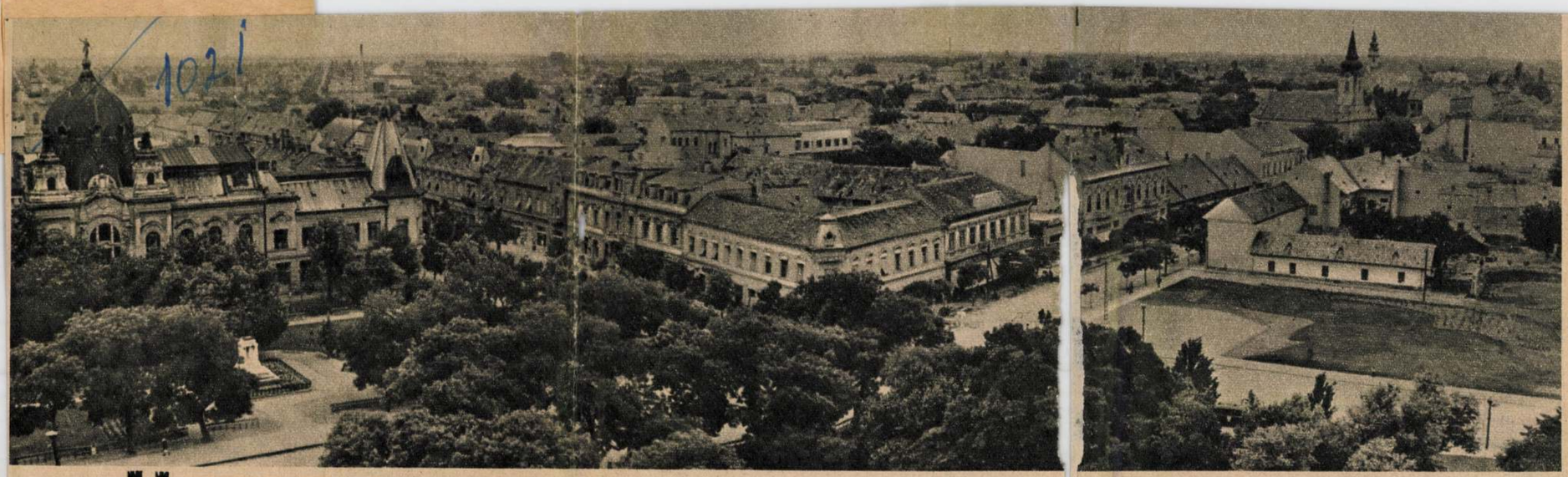

Visszanyerte varázsát

Hódmezővásárhely, fanyar és mégis olyan zamata van e szónak, mint a legízesebb tokaji bornak. A tokaji bor is fanyar kicsit és mégis nemes. Ha emlékeinkben kutatunk, a régi Vásárhelyet keressük, valahogy nem lehet különválasztani az újtól. Bár fölváltotta a téglajárdákat a beton, mégis úgy andalog az ember a mostani sima úton, mintha azt a régi várost idézgetné. Oka van ennek. Vásárhely ma is olyan lassú folyású, mint a Tisza. Lassan hömpölyög itt az élet. De mindjárt hozzá kell tenni, mégis nagy dolgokra képes.

Igen, de a fentieket bizonyítani kell. Bizonyítani azok előtt, akik e várost úgy könyvelik el, hogy az már örökre megmarad a kisszerűség szintjén. Mert, sajnos, Pesten is sokan hajlanak arra, hogy azt a nótát fújják: *csak ott lehet igazán város, ahol közigazgatási központ is van.* Vásárhely pedig január óta nem megyeszékhely, tehát ezek szemében nem is város. De ennek az ellenkezője az igaz. *Vásárhely azzal, hogy nem megyeszékhely, ősi, csodálatos varázsát nyerte vissza.* Könnyű mondani? De legyen itt bizonyításul néhány szám is.

Hogy állunk a kultúrával? Például az elmúlt esztendőben *huszonnégy különböző képzőművészeti kiállítás* volt a múzeumban. Nyolcszáz ember is megjelent egy-egy kiállítás-megnyitón. És két hét alatt — mert általában több idő nem jut — háromezer ember is megnéz egy átlagos kiállítást. Körülbelül száz előadást tartanak itt a szegedi színészek. A színház befogadóképessége ötszáz körül van. Ha leszámoljuk az állandó színházlátogatókat, akkor is a felnőtt lakosságnak mintegy 70 százaléka legalább egy évben egyszer színházba megy. *Ez az arány jobb, mint a budapesti.*

A Tabán utcáit járjuk, egy alig kilenc esztendős gyerek bokáját veri a hegedűtokkal. Megy a zeneiskolába. Meg kell állni egy percre, hogy megértsük a változást. Itt, e volt nagy kálvinista helyen, ahol az egyház zsoltáron kívül mást nem engedett énekelni, itt, ahol minden művészetet száműzött a kálvinizmus puritánizmusa, több mint tíz éve olyan zeneiskola működik, amely országos hírű. Ez a kislegény parasztházból jött. De a nádtetőn tévé-antenna van. *Almási Gyula*, a város főkönyvelője, egyben az itt élő festők atyja, mosolyogva meséli: a szomszédai mennyire csodálkoznak, hogy neki, aki aránylag polgári jólétben élt a múltban és most is vezető embere a városnak, nincsen televíziója.

A vásárhelyi emberről beszélgetünk. Az a tény, hogy a kálvinizmus itt uralkodó volt, ez sokak szemében ridegséget is jelent. A vásárhelyi ember mégis meleg szívű. Bár a kapuk most is csukva vannak, ha zörgetünk, minden ház ajtaja kitárul. És sok vályogház helyén új, korszerű kétszobás lakás fogad. A felszabadulás óta állami és magánköltségen a belterületen *ezerhatszáz* lakást építettek. Ez nem túl sok. Hisz csaknem negyvenezer ember él itt a hatalmas, ma is több mint nyolcvanezer holdas határ közepén. De állami erőből nem is lehetett többet építeni, mert nem volt csatorna. Segítettek rajta, bár nagyon nagy munka lehetett. Három tó fojtogatta a régi települést. A partokon és a közbenső hátakon épült meg elnyújtva a régi város. Tehát minden irányba lejt. Ezért jelentett nagy problémát a csatornázás. De megoldották, és most Közép-Európa legmodernebb csatornahálózatával rendelkeznek. Szabad hát az út az építkezések felé. S ezt már a mostani ötéves terv, de a távlati terv is bizonyítja.

Ha egy várost nézegetünk, mindig a munkásosztály aránya az első mutató, amelyet megtudunk. Itt mintegy ötezer munkáskéz dolgozik. Ez korántsem jelent ötezer munkáscsaládot. Mert főleg könnyűiparral rendelkezik a város. A Majolikagyár, a Kötszövő inkább női munkaerőt foglalkoztat. Tehát az országos számokhoz mérve itt kisebb a munkások létszáma. Jellegében megmaradt a város nagy mezőgazdasági központnak. A több mint nyolcvanezer holdon állami gazdaságok és tizenhárom termelőszövetkezet gazdálkodik. Nagy lépéseket tettek az utóbbi években a korszerű mezőgazdaság megteremtése felé, hisz majdnem minden szövetkezet kertészettel is rendelkezik, sőt, az állami gazdaság világhírű rózsakertészetet tart fenn. Naponta háromezer szál rózsát exportálnak innen. Ez is olyan vásárhelyi jellegzetesség ma már a virágpiacon, mint a vásárhelyi majolika. Ipar és mezőgazdaság hirdeti tehát e nép szép lelkét.

A varázslatot kerestük, amely sajátja e városnak, az ide vetődő embert vissza-visszakényszeríti és az itt születettet itt tartja. Nehéz megtalálni. Fekete János kerámikus ezt mondja:

— Talán mert város és falu, kultúra és az egyszerű emberek született intellektusa így sehol sem találkozik. Az itteni ember legyen munkás, pásztor, vagy termelőszövetkezeti paraszt, vagy esetleg halász a Tiszán, úgy él, olyan nemes módon, mint ahogy az igazán emberhez illik. — Szépek ezek a szavak. Egy biztos. Olyan nagyszerű melegség, amely itt árad a szemekből, kevés városra jellemző.

Vásárhely olyan színfoltja az alföldi tájnak, amelynek sajátos levegője már a századfordulón egy sereg nagy művészt gyűjtött ide, s az ő munkásságuknak emléke, de az új Vásárhely varázsa százával csalja ide ma is a művészeket, akik Mártélyon, vagy a városban levő több művészházban hosszú heteket töltenek, gyönyörködve a tájban, melyből alkotásukhoz ihletet merítenek és élvezve a vásárhelyi ember meleg szívű vendégszeretetét. Talán ezt kell e néhány sor végén mondani. S még valamit. Mindez csak úgy lehet, ahogy e városban van. Csak az a város őrizheti meg sajátságos levegőjét, ahol a vezetők is tudatosan meg akarják őrizni azt és itt, az itteni vezetők — akik kivétel nélkül valamennyien vásárhelyiek —, vállalták e munkát.

H. Szabó József

Készülnek a korsók a Majolikagyárban

Itt is új házak sorakoznak

A táj, amely annyi nagy művészt ihletett

Almási Gyula bácsi most mint festőművész — különben a város főkönyvelője

A rózsák birodalmában. Iványi Mihály, aki 1942-től vásárhelyi kertész

(Szilvásy Z. Kálmán felvételei)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁDMEGYEI
HÍRLAP

1983 JUN 7.

Almási Gy. Béla

1021

AZ ÉN NÉPEM, AZ ÉN VILÁGOM...

Almási Gyula Béla kiállítása nyílik vasárnap Hódmezővásárhelyen

Egy alkotó művész életében az önálló kiállítások mindig egy-egy korszak lezárását és egy újabb kezdését jelzik. Ezúttal Almási Gyula Béla vásárhelyi festőművész esetében másról van szó: munkásságának negyven évéről akar számot adni „Az én népem, az én világom" gyűjtőcím alatt. Önvallomásában ezt írja: „...egy nép életéből, anyagi és szellemi erejéből az marad meg, aminek gyökere népünk, nemzetünk világába kapcsolódik". Nos: jubileumi kiállításán ezt dokumentálja a festő alkotásainak felsorakoztatásával. Olaj- és olajpasztellek, akvarellek és gouache-ok, tus-, ceruza- és szénrajzok, valamint fametszetek tolmácsolják népének szeretetét, kialakult világképét.

A kiállítás június 9-én, vasárnap 12 órakor nyílik a Tornyai János Múzeum kiállítási termeiben. Megnyitó beszédet Pogány Ö. Gábor, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója mond.

SZLÁDI TRAGÉDIA

irsasági elnök Losonczi Pál
rihegyi repülőtéren

ıgyar Népköztársaság Elnöki
ıra csütörtökön délelőtt hiva-
érkezett dr. Zakir *Husain*, az
s kísérete.

a vendégek fogadására meg-
nöki Tanács elnöke, *Kállai*
ke, *Kisházi* Ödön, az Elnöki
ér Lajos, a Minisztertanács

ból kilépő dr. Zakir Husaint
indiai és a magyar himnusz
Iusain Losonczi Pál társasá-
ılj arcéle előtt. Úttörők vi-
a vendégeknek. *Dr. Zakir*
gában elhaladt a fogadtatá-
ozók sorai előtt és barátsá-
ket.

[illegible]. De másban is ke-
reshetjük az okot. Abban,
hogy leszoktunk néhány
régebben jól bevált mód-
szerről: sehol sincs tábla
már manapság „Fűre lépni
tilos!" felirattal, vagy az-
zal, hogy „Ne bántsd a fát!"
Szegeden újabban már
parkőröket sem alkalmaz-
nak. Így azután nem csoda,
hogy a sok pénz, sok mun-
ka gyümölcsének egy te-
kintélyes része idő előtt
megy tönkre.

[illegible] hogy

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR HÍRLAP

Almási Gy. Béla

1968 JUN 10

1021

AZ ÉN NÉPEM, az én világom címmel vasárnap, a hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeumban, Pogány Ö. Gábor, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója nyitotta meg a város neves festőművésze, Almási Gyula Béla nagyszabású kiállítását.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
HAJDÚ-BIHARMEGYEI
NÉPÚJSÁG
1968 MAJ 21

Megnyílt a „Vásárhelyi tárlat"

A Debrecen Városi Tanács V. B. művelődésügyi osztálya, a Déri Múzeum, a Debreceni és Hajdú-Bihar Megyei Művelődési Ház „Élő képzőművészet" kiállítássorozata keretében május 18-án, szombaton délután nyitották meg a Déri Múzeumban a „Vásárhelyi tárlat 1968." című kiállítást, melyen a hódmezővásárhelyi művésztelep alkotói mutatkoznak be a Hajdú-Bihar megyei közönségnek. Megnyitót *dr. Dömötör János*, a hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeum igazgatója mondott. Méltatta a kiállítás megrendezésének jelentőségét, utalt Hódmezővásárhely és Debrecen történelmének sok azonos vonására s a kulturális élet fejlődésének különbözőségeire. Ismertette a hódmezővásárhelyi művésztelep kialakulását, a magyar képzőművészetben betöltött szerepét. A tárlaton szereplő művészeket három csoportba sorolta: egy részük „bennszülött" hódmezővásárhelyi, más részük az ország különböző területeiről települt a városba, és vannak olyanok, akik Hódmezővásárhelyről származtak el más városokba. Közös tulajdonságuk azonban, hogy a vásárhelyi festőiskola hagyományait érvényesítik művészetükben.

A vásárhelyiek debreceni kiállításán — melynek megnyitóján megjelentek a Hajdú-Bihar megyei és Debrecen városi pártbizottságok és tanácsi szervek vezetői, képviselői — csak olyan művészek szerepelnek, akik ma is Hódmezővásárhelyen élnek. A jelenlegi kiállítás viszonzása Holló László Kossuth-díjas érdemes művész Hódmezővásárhelyen megrendezett tárlatának.

A kiállításon Almási Gyula, Csikós Miklós, Erdős Péter, Fejér Csaba, Fodor József, Fülöp Erzsébet, Füstös Zoltán, Hézső Ferenc, Kovács Mária, Lelkes István, Német József, Szalai Ferenc festményeit, Fekete János és Samu Katalin szobrait, Végvári Gyula kerámiáit láthatják az érdeklődők.

felújításának, eletre kelte
egyike annak a négy kezdem
zőnek, akik leültek, hogy m
széljék a klubélet feltételeit, a
ködés programját.

— Négyen voltunk — mond
rajtam kívül két tsz-elnök m
művelődési ház igazgatója, aki
tén nagyon lelkes patronálója
a klub létrehozásának. S ebben iga-
za is volt, hiszen a művelődési ház
— amely egyébként igen gazdag
programmal áll a község lakosságá-
nak rendelkezésére — éppen a me-
zőgazdasági területre tudott a leg-
kevésbé behatolni. Ezzel a klubbal,
amit természetesen a művelődési
ház programjába beépítettünk, ez a
probléma is kedvezően megoldódott.
Így aztán, mivel mindannyian akar-
tuk — tsz-vezetők, művelődésiház-
igazgató — a létrehozásának nem is
volt semmiféle akadálya. Így szüle-
tett tehát meg a mi mezőgazdasági
klubunk.

Azóta volt néhány klubfoglalkozás.
Annak idején úgy tervezték, hogy
kéthetenként tartanak összejöve-
telt. Így azután — bár még valóban
igen fiatal ez a fórum — máris van
mit elmondani a működéséről. Még-
hozzá igen pozitív eredményekről
számolhatnak be a klub vezetői.

Nos, úgy érzik, hogy ezeket a cé-
lokat máris elérték a klub létre-
hozásával. Én viszont arról érdek-
lődöm, hogy milyen lesz a klub éle-
te a jövőben, ezt az eddigi nagy
lendületet tudják-e tartani tovább,
van-e erre biztosíték?

— Van — mondják beszélgető
partnereim —, és erre éppen gaz-
daságirányításunk megváltozott
rendszere adja a biztosítékot. Ön-
állóság — ez a szövetkezetekre is
vonatkozik. S természetesen ez na-
gyobb felelősséget is jelent. Nem
kapnak most már a szövetkezeteink
a járási tanácstól terveket, amelye-
ket teljesíteni kell. Minden szövet-
kezetnek önmagának kell dönteni
és intézkedni. Ezt — mindannyan
úgy vagyunk vele — jó megbeszél-
ni, s a megbeszélés szükségessége a
feladatok nagyságával egyenes
arányban nő. Minél nagyobb vállal-
kozásba kezd egy egy

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

Almási Gyula Béla

1968 JUN 3

1021

— **Almási Gyula Béla festőművész** képeiből nyílik kiállítás „Az én népem, az én világom" címmel június 9-én, vasárnap délben a hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeumban. Megnyitó beszédet mond: dr. Pogány Ödön Gábor, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója.

bady Istv
badits Ju
zik még.

vészeli

MDK

Almási Gyula Béla

neve az előszóban említve

14. tásárhelyi őszi tárlat, Tornyai J. Muz.
1967. okt.

Almási Gyula Béla

Vásárhely: művész, nemzég Párisban jár

Tiszatáj 1968 VI. n. 573 old.

Almási Gyula Béla

gyűjteményes kiállítása nyílt a Kódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeumban. A műventelep nevezésében nagy nezepet játszott.

Kovtatás; Boglyák, Napyanyáník (emb)

Reprók: Fametsző; Berlineskendős

Szabó Endre: „Az én népem az én világom"

Tiszatáj 1968 IX. n. 825 old.

Almási Gyula

Kiállít

Pesneczky Géza: „A XIV. Vásárhelyi őszi tárlat".

Magyar Nemzet, 1967. X. 21. 4. o.

MDK

Almási Gyula

Kerékpáros, temp.

Munkába induló,"

Szállitás közben,"

Délalföldi Tárlat 4. 1968. - Hmvhely,
Szeged, Gyula, Szentes

MDK

Almási Gyula

repr.:

Kerékpáros

Délalföldi Tárlat 4. 1968. - Hmvhely, Szeged, Gyula, Szentes

Almási Gyula

MDK

Tanya, repr.

Vásárhelyi Tárlat, 1968. Zenta.

MDK

Almási Gyula Béla

akvarell:

Tanya

Hófelhő

1. Orsz. akvarell kiáll. Eger, 1968.

Gárdonyi G. Színház

MDK

Almási Gyula

Tanya, temp.

Összeirók, pazt.

Kisunoka, temp.

Vásárhelyi Tárlat, 1968. II. Zenta.

MDK

Almási Gyula Béla

Tisza, paszt.

9. szegedi nyári tárlat. Móra F. Muz. 1968. aug.

Almási Gyula Béla

Tizedik önálló gyűjteményes kiállítása nyílt a tódmező-vásárkalyi. Torzyai Muzeum ban

Komorosság (festmény, rajzó)

Négyművelés 1908 IX n. 44 old

Almási Gyula Béla

Összetrák / festmény, szepkó,

Tiszatáj 1968 I. v. VI. műmell

Almási Gyula Béla

Rajz /repró/

Tiszatáj 1968 II n. 139 old

MDK

Almási Gyula Béla

Szalmahordók, paszt.

14. vásárhelyi őszi tárlat, Tornyai János Muz.
1967. okt.

MDK

Szlovéniai-Vas m.i képzőművészek kiáll. 1967.nov.
Szombathely Savaria Muz.

1968 JUL 13

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁDMEGYEI HÍRLAP

Almási Gyula Béla

KÉT KIÁLLÍTÁS. Hódmezővásárhelyen, a Tornyai János Múzeumban ma, szombaton délután 6 órakor nyílik meg a Magyar Képzőművészeti Főiskola hallgatóinak vázlataiból rendezett kiállítás. A főiskolai hallgatók kiállítását Vári Ernő, az MSZMP Hódmezővásárhelyi Városi Bizottságának titkára nyitja meg. — A makói József Attila Múzeumban július 14-én, vasárnap fél 12-kor nyílik meg Almási Gyula Béla „Az én népem, az én világom" című gyűjteményes kiállítása. A kiállítást Szabó Endre, a Csongrád megyei Hirlap főszerkesztő-helyettese nyitja meg.

mezőgazdasági osztályának
közgazdász csoportvezetője, a
szegedi járás tsz-eiben meg-
tartott tudományos vizsgálat
főbb adatait és a vizsgálat
módszerét ismertette. Az ál-
tala felsorolt adatok, tények
tényegében igazolták a vita-
indító előadó megállapítá-
sait. Talán valamivel erőtel-
esebben hangsúlyozta *a he-
yi vezetés szerepét, amikor
özölte, hogy tapasztalataik
lapján a megvizsgált 35 tsz-
ől 10 termőhelyi adottságai-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

1983 JÚL -7

Kállai Gyula Vásárhelyen

Szombaton a kora délelőtti órákban *Kállai* Gyula, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, az Országgyűlés elnöke Hódmezővásárhelyre érkezett. *Sajti* Imre, a városi tanács vb-elnöke fogadta, majd látogatást tett a Tornyai-múzeumban, ahol megtekintette *Almási* Gyula Béla festőművész most zárult tárlatát és *Csohány* Kálmán grafikusművész ma megnyíló kiállításának anyagát. Ezt követően megtekintett több magántulajdonban levő Kohán-képet, valamint dr. Finta Dezső mindszenti orvos műgyűjteményét. Hódmezővásárhelyre visszatérve látogatást tett Kállai elvtárs a Hódmezővásárhelyi Állami Gazdaság központjában, ahol *Nagy* Sándor igazgató ismertette a gazdaság felépítését és eredményeit. A délutáni órákban Békéscsabára, illetve Gyulára utazott, ahol a Kohán-hagyatékot tekintette meg.

pen a héten történt a legmesszebbmenő lépés, amikor — Nasszer Moszkvába érkezése előtt — Riad egyiptomi külügyminiszter Stockholmban elítélte az Izrael teljes megsemmisítésére vonatkozó arab követeléseket. A világsajtó ezt kedvező jelnek tekinti és az EAK-nak a

A francia vál

Franciaországban a választások második fordulója után a pártok megkezdték a tanulságok levonását. A Francia Kommunista Párt, amely változatlanul az ellenzék vezető ereje, hiszen nem választóinak, hanem — a gaulleista szavazási rendszer eredményeként — csak man-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁDMEGYEI
HÍRLAP

1968 JUN 15

Almási Gy. Béla

1021

Almási Gyula Béla kiállítása Vásárhelyen

Már a táblaképek címei — *Beteg asszony, Hómunkások, Tollfosztók, Nagyanyámék, vagy Esős utca, Boglyák, Őszi fák, Közgyűlésen* és így tovább — utalnak arra a rendezési elvre, amely Almási Gyula Béla festőművész retrospektív kiállításának vezérmotívuma. Summázza ezt a tárlat címe is: *Az én népem, az én világom* — a festő vallomása tehát most a Tornyai János Múzeum falán függő minden egyes olajpasztell, akvarell, gouache, ceruza-, tus- és szénrajz az ezerarcú Alföldről és a tájat benépesítő népéről, e kettő megbonthatatlan kapcsolatáról.

Nemrégen a múlt és a jelen hídjaként jellemezték Almási Gyula Béla negyvenéves művészi munkásságát. Jubileumi kiállítása ezt megerősíteni látszik. Festészete a nagy elődök — Tornyai, Rudnay, Pásztor — közelségében tette az első lépéseket, de a rákövetkező évtizedekben nemzedéknyi előnye új formai rendet követelt és volt ereje az új utat öntörvényei szerint végigjárni. Így alakult ki sajátosan egyéni stílusa, amely túllépett az elődökön, de nem annyira transzponált, mint az őt követő nemzedéké. Realizmusa valóban híd a nemzedékek váltásában amellett, hogy az egyéni érték hordozója is volt egy emberöltőn keresztül.

Almási mélységesen kötődött és kötődik ma is a vásárhelyi tájhoz és emberéhez. Együttérzése csaknem minden alkotásában kimutatható; öröm és bánat egyaránt szót kér alkotásain, hogy dokumentálja „az ember a felismerés szent hevületében csöndben, alázatos áhítattal jegyzi fel népének életét, hogy egy késői napon ezzel köszönhesse meg, hogy ebben a kohóban formálhatta ki saját világát".

A tárlat — mint említettük — negyven év termékének válogatásából áll. Az élet- és tájképek sajátos — olajpasztell — technikával készültek, ami erős grafikai érzéke érvényesülésének tág teret nyújtott. Gyakran a robosztus erő hordozója (Lóitatás), máskor a rend példázata (Boglyák), ismét máskor a jellemek (Nagyanyámék) tükröztetése. A sajátos formavilága mellé sorakozik fel fejlett színérzéke, — portréiban a visszafogottságnak, tájképeiben a kibomlásnak lehetünk tanúi. Mit sem érne azonban, ha nem ismerné olyan bensőségesen a táj és ember belső törvényszerűségeit. (Tél, Hósivatag, Hazafelé, Beteg asszony). Vízfestményeiben és gouache-aiban valóságos szín-kavalkád tárja fel a percről percre változó Alföld sokarcúságát. Rajzkészségének bizonyítékai vázlatai, tanulmányai. Meglepően finom fametszetei munkásságának egy lezárt korszakáról tanúskodnak. Kár, hogy így van.

Közel kétszáz alkotás sorakozik fel Almási Gyula Béla tárlatán, és valamennyi a genius loci ihletésének hordozója. Egyben tükre egy magatartásnak is, amely múltba és jövőbe egyaránt mutat.

SZABÓ ENDRE

VILÁG PROLETÁRJAI,

HÍRLA

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKASP

ák

yar–

lovák

ági

A magyar és a csehszlov

Nagygyű

Kádár Já

mon

A Magyar Szocialista Mun
sága és a Hazafias Népfront C
szlovák Szocialista Köztársasá
döttségének magyarországi láto
ken délután baráts
ten, az építők Rózsa Ferenc
Részt vett a nagygyűlése
helyet a magyar párt- és k
János, az MSZMP Központi
vezetésével, a csehszlovák pá
Alexander Dubcek, a Csel
Központi Bizottsága első titk
A csehszlovák és a mag
után Németh Károly, a buda
titkára nyitotta meg az ünn
mondott beszédet.

Kádár János elvtá

Szolidárisa
csehsz

MDK

Almási Gyula Béla

Közgyülésen, o.paszt.

Szegedi nyári tárlat, Móra F.Muz. 1967.jul.

Almási Gyula Béla

Szerepel a XII. vásárhelyi őszi tárlaton.

D. Fehér Zsuzsa: A XII. vásárhelyi őszi tárlat

Tiszatáj, 1965. 11. sz. 861. l.

Almási Gyula Béla

szerepel a kepedi.

Nyár. Tárlaton

Pogány Ö. gábor: Nyár. Tárlat

kepeden

Tiszatáj 1965 XI. sz. 858 old.

MDK

Almási Gyula Béla

Esti pihenő, pa[illegible]zt.
Összeirők, "

14. vásárhelyi őszi tárlat, Tornyai János Muz.
1967. okt.

MDK

Almási Gyula

Kiállitási kritika.

Hajdubiharmegyei Népujság 1968 juni.4.

Almási Gy. Béla, ~~[illegible]~~

Tanya,	olaj,	40×60
Alföld,	"	60×80
Horaléró	"	70×80,3

Csongrádmegyei Képzőművészeti Kiállítás
Szeged, 1959. Kat. összeáll.: Osváth Béla.

5

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HAJDÚ-BIHARMEGYEI
NÉPÚJSÁG

1968 MÁJ 18

Hódmezővásárhelyiek kiállítása Debrecenben

Az „Élő képzőművészet" kiállítássorozat keretében „Vásárhelyi tárlat 1968." címmel a Debrecen Városi Tanács V. B. művelődésügyi osztálya, a Déri Múzeum, a Debreceni és Hajdú-Bihar Megyei Művelődési Ház rendezésében május 18-án, szombaton délután 17 órakor kiállítás nyílik a Déri Múzeumban. Megnyitót mond dr. Dömötör János, a hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeum igazgatója. A tárlaton Almási Gyula, Csikós Miklós, Erdős Péter, Fejér Csaba, Fodor József, Fülöp Erzsébet, Füstös Zoltán, Hézső Ferenc, Kovács Mária, Lelkes István, Német József, Szalai Ferenc festményei, Fekete János és Samu Katalin szobrai és Végvári Gyula kerámiái szerepelnek.

szabadalommal.

A kutatóintézetek között első helyet az MTA Központi Fizikai Kutatóintézete foglalja el 12 szabadalommal. Második a Gyógyszerkutató Intézet 10 szabadalommal, harmadik a Villamosipari Kutatóintézet 9 szabadalommal.

1967. január elsején érvényben levő úgynevezett „élő" szabadalmak száma 7269 volt. Az év végére ez a szám 7627-re növekedett. Ez a két szám természetesen nemcsak a hazai, hanem a külföldi szabadalmakat is tartalmazza, azokat, amelyek hazánkban is szabadalmi védettséget kaptak.

A magyar szabadalmak révén elért gazdasági megtakarítás 1967-ben meghaladta a 300 millió forintot. Ezenkívül az új cikkekből és a többlettermelésből – kereskedelmi értékben kifejezve – 1750 millió forint gazdasági eredmény származott. Az elért eredmények alapján a feltalá-

Almási Gyula

VI.14. 21.lo /Petőfi/ Fné.

Láttuk - hallottuk.

1021

Almási Gyula festőművész kiállitását Hódmezővásárhelyen , Frenand Leger kiállitását Budapesten a Mücsarnokban . A hét filmjei közül az uj magyar filmet a Hamis Izabellát és a Keserü mézet , valamint a Casanova utolsó rózsáját. Filmbeszámolóinkkal kezdjük.

Almási Gyula

VI.14. 21.10 /Petőfi/ Enó.

Láttuk - hallottuk.

Almási Gyula festőművész kiállítását Uódmezővásárhelyen ,
Frenand Leger kiállítását Budapesten a Műcsarnokban .
A hét filmjei közül az uj magyar filmet a Hamis Izabellát és
a Keserü mézet , valamint a Casanova utolsó rózsáját.
Filmbeszámolóinkkal kezdjük.

1021

MDK

Almásy Gyula Béla festő

A kiállításról két képét megvásárolta a Nemzeti Galéria.

Végh József: Almásy Gyula Béla kiállítása.
Tiszatáj, Szeged, 1960. július. 4. l.

MDK

Almásy Gyula Béla festő

A kiállításon szerepel a Nagy Balogh család című, 15 képből álló fiktív arcképsorozata. A fiktív potrék között van traktoros, agronómus, tanácstag; a festő viharkabátban, overallban, motoros szemüveggel ábrázolja parasztjait.

Végh József: Almásy Gyula Béla kiállítása. Tiszatáj, Szeged, 1960. július. 4. l.

Almási Gyula Béla, festőművész

A Műcsarnokban láttuk a Hódmezővásárhelyi Őszi Tárlat negyedszázados jubileum alkalmával rendezett retrospektív kiállítást – azok a művészek művei is szerepeltek, akik rendszeresen, vagy egy-egy alkalommal állítottak ki Vásárhelyen. Így kerülhetett egymás mellé Kondor Béla és Almási Gyula Béla, Kajári Gyula és Szemethy Imre – és még többek művei.

Tandi Lajos: Jegyzetek két tárlatról.
Tiszatáj, Szeged, 1979. 10. 88. old.

Almási Gyula Béla, festőművész

a Vásárhelyi Őszi Tárlatok díjazottjai:

Tornyai-plakettet kapott a művész

1957.-ben.

Népművelés. 1979. szept. 24.-old.

Almási Gyula Béla

Almási Gyula Bélának a vásár-
helyi művésztelep tutorának nagy
gazdasági, szerező sőt mecenás
szerepe is volt.

Kristó Nagy Istvan: Vásárhelyi művészet...
Művészet, 1980. június – 39. lap.

Almássy Gyula

háztáljon, a Finnpaktom fest
(fényképz)

Ormág Világ 1964. 45 sz., 18 old.

MDK

Almási Gyula

Ritly V.: Festmények, rajzok, szobrok a X. vásárhelyi őszi tárlaton. Magyar Nemzet 1963. okt. 15. 4.l.

Almási Gyula
festő

M.D.K

Méltatás.

Korzogh Ákos: A XI. Vásárhely Tárlat
Művészet, 1965. március - 36 hep

Dömötör János: Miért Vásárhely?
Csongrádmegyei Hírlap. 1963.okt.6

ALMÁSI GYULA

Először nem is a várossal, hanem magukkal az akkor itt élő festőkkel találkoztam. Tornyai, Endre és Rudnay gyakran látogattak el Makóra. Az 1920-as évek végén azután én is meglátogattam itt őket, először Endre Bélát. Ez a vásárhelyi kapcsolat tovább szélesedett és az itt élő írókra (Galyasi, Pákozdy) is kiterjedt. A 30-as évek elején Tornyai makói kiállítását én rendeztem. A mind szorosabbá váló emberi kapcsolat és a festői hagyomány indokolta azt a döntésem, hogy 1943 tavaszán állandó lakóhelyemül választottam ezt a várost.

A vásárhelyi művészet lényegét a múltban, a felszabadulás előtt a néppel való kapcsolat jelentette és éppen emiatt nem nyerte el az akkori hivatalos művészetpolitika elismerését. A kialakított sajátos művészet, amit ma már alföldi realizmusnak nevezünk, a változott társadalmi viszonyok között is időszerű maradt, éppen amiatt, mert korábban is haladó jellegű volt. Ez a művészet szintézist tud teremteni a hagyomány és a mai művészeti követelmények között. Ez az időszerűsége és egyben korszerűsége is.

Életkörülményeimet, amelyek között élek, saját magam alakítottam ki a múltban. Ez függetlenséget és alkotói szabadságot biztosított számomra. Túl az ötödik évtizeden ezen jelentősen változtatni már nehéz lenne. A társadalom támogatását elsősorban az itt élők életművének megbecsülő értékelésében látom.

fogadóórái

n, hétfőn: Ho-
a kenyereparti
Szappanos Já-
rt u. 22. szám
aki Mihály a
utcai iskolában
ároly a kórház
helyiségében

, kedden: Nagy
gyfa u. 16.
Boros János a
tcai iskolában
a Rákóczi ut-
18 órakor;
szerdán: Kar-
odzási iskolá-
gy Bálint a
kirendeltségén
ndor a Vörös-
üzemegységé-
stván a Vihar-
16, Kiss Imre
kirendeltsé-
Imre az Előre
ss Jánosné a
iskolában 17,
a Nádor ut-
18, Oláh Mi-
16. szám alatt
rné a Rákóczi
n 18, Paksi Sándorné az Észak utcai óvodában 18, Körmendi Lajosné a Pál u. 87. szám alatt 18 órakor;

október 10-én, csütörtökön: R. Molnár István a Nádor utcai iskolában 18, Fejér Endréné a Malom Vállalatnál 16, Szűcs Imréné a Berkenye u. 32. szám alatt 18, Szűcs Ferencné a Rárósi út 8. szám alatt 18, Csengeri András az V. kerületi pártházban 19, Kristó Imre az Észak utcai óvodában 19, Forgó Jánosné az Ádám u. 32. szám alatt 18, Domján Ernőné a Tükör u. 2. szám alatt 19, Mucsi Istvánné a Malom utcai iskolában 18 órakor;

október 11-én, pénteken: Martonosi Andrásné a Hideg u. 6. szám alatt 18, Vári Ernő a II. kerületi pártházban 18 órakor;

október 13-án, vasárnap: Mikus József a paléi iskolában 9, Asztalos Lajos a Csomorkányi u. 50. szám alatt 15, Kovács Ferenc a Kistópart u. 50. szám alatt 10 órakor tart fogadóórát.

ódmezővásárhelyi

rakönyvi hírek

MDK.

Almásy Gyula

Részletes riport a vásárhelyi müvész-
életről

Magyar Nemzet 1964.okt.11. lap -

mdk

Almási Gyula

művei a kiállításon

Szelesi Zoltán: A 3. Szegedi Nyári Tárlat

Tiszatáj, 1962. 8. sz. 6. l.

ALMÁSI Gyula festő M.D.K.

Résztvett a kiállitáson

Putka Mária: Őszi tárlat Vásárhelyen
Magyar Nemzet 1962. október 14. 9.l.

MDK

Almássi Gyula

"Mi van eladó"

Dömötör János: A IX. Vásárhelyi Őszi Tárlat.
Csongrádmegyei Hirlap. 1962. okt. 21.

mdk.

Almási Gyula.

Mi van eladó e. képe reprodukció

Dömötör Sanos: Tornyai utodai
Népmüvelés 1963, 4. sz 31. l.

MDK

Almássy Gyula
festő

A mai vásárhelyi művészek
közé tartozik.

Artner Tivadar: Tatabányai képek
Élet és Irodalom, 1963. március 26 - 10 lap

Almási Gyula

MLK

Szerepelt a Képzőművészek Csongrád Megyei Munkacsoportja vándorkiállításán Kiszombor on.

CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP. 1962. okt. 9.

A. D. K.

ALMÁSI Gyula

Művei kiállítva Mártélyban

Napló
Magyar Nemzet 1962. július 10. 4.l.

Almási Gyula

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1960 MÁR 16.

117

Almási Gyula festőművész értékes festői munkásságával három évtizede fejleszti tovább az alföldi mesterek nagy hagyományait. A festőművész, aki nagy szerepet vállalt a vásárhelyi művészélet fellendítésében, március 19-től 31-ig a hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeumban rendez kiállítást legújabb képeiből.

VÁLLALAT

42 éves, jómegjelenésű, intell., önhibáján kívül elvált asszony keres 45—50 [illegible]

mdk

Almási Gyula

fametszete Jozsef Attila: „A mama"
c. versétez

Tiszatáj. 1962 12. sz s. l

MDK

Almási Gyula

az Ártér tisztását festi meg.

Dömötör János: Mártély a művészetben.
CSONGRÁDMEGYEI HÍRLAP. 1962. jul. 11. 4. lap.

Almási Gyula MNK

A Szolnoki Művésztelep hatvanadik születésnapjára rendezett bensőséges ünnepségre meghivottak közt volt, mint a telep egykori lakója.

--_: Igy ünnepelt a Szolnoki Művésztelep.

Szolnok Megyei Néplap. 1962.máj. 29.

Almási Gyula MDK

szerepelt a tárlaton.

Szelesi Zoltán: A III. Szegedi Nyári Tárlat.
Tiszatáj. 1962. aug.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1975 JAN 10.

CSONGRÁD MEGYEI HIRLAP

hogy egy
szakmunkás
ég nem tud-
a szakmát
evésbé ta-
lt néhány
alatt csak-
annyit keres,
nem többet,
töltött idő
ben figye-
kellene
. A stabil
rnek legyen
joga, hiszen
r megy job-
a termelés,
tabil a gárda.

(Enyedi Zoltán felv.)

: BÚJÓCSKA
lat anyagából)

kereteben kezdő motorosok ré-
szére. Jelentkezni lehet: Hódme-
zővásárhely, Ipoly utca 1. Koncz.
44931

Csillag utca 55. számú ház eladó
beköltözhető. 45022

Tetőre való nádat keresek meg-
vételre, ajánlatokat írásban Dom-
ján Mihály, Mári...

1701

Almássi Gyula Béla

hódmezővásárhelyi

Szerepelt a III. Szegedi Nyári Tárlaton.

K.M.: Bács megyei sikerek Szegeden.
Petőfi Népe. 1962. jul. 24.

Almási Gyula Béla

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉL-MAGYARORSZÁG

1963 OKT 8

A vásárhelyi piktúra kettős jubileuma

Tízéves a művésztelep — Megnyílt a tizedik őszi tárlat

Kettős jubileumot ünnepelt vasárnap a képzőművészeti élet: a *10. hódmezővásárhelyi őszi tárlat* megnyitását és a *művésztelep* fennállásának tízéves jubileumát. A jelentős eseményre ismét igen nagy számban jöttek össze a Tornyai János Múzeumban Csongrád megyéből, de még a fővárosból is. Különautóbusz hozta a fővárosban élő művészeket, akikkel együtt részt vett a megnyitón *Lakatos* László, a Művelődésügyi Minisztérium osztályvezetője és *Pogány* Ö. Gábor, a Nemzeti Galéria főigazgatója is.

Megjelent a megnyitón *Siklós* János, az MSZMP Csongrád megyei bizottságának titkára, *Sajti* Imre, a hódmezővásárhelyi pártbizottság első titkára, *Katona* Sándor, országgyűlési képviselő, a Hazafias Népfront Csongrád megyei bizottságának titkára és *Hantos* Mihály, a Csongrád megyei tanács vb elnökhelyettese is.

Dr. Dömötör János múzeumigazgató köszöntötte a nagyszámú érdeklődőt, majd Siklós János nyitotta meg a kiállítást. Megnyitó beszédében hangsúlyozta, hogy a vásárhelyi »műhely« ma már *igen nagy értéke a magyar piktúrának*. A realizmus, a megcsillanó szocialista realizmus itt már nemcsak óhajtás, hanem gyarapodó művészi valóság.

Elismerően szólt arról, hogy igen dicséretes vállalkozás e vásárhelyi őszi tárlat évről évre megrendezése, s ma már jogosan vetődik fel, hogy *mérleget kellene felállítani az elmúlt évtized* nemcsak e városé, hanem az egész országé.

A tartalmas megnyitó beszéd után *Bán* Rozália, a hódmezővásárhelyi városi tanács vb elnöke nyújtotta át a hagyományos *Tornyai-plakettet*, amellyel ez idén *Szurcsik* János festőművészt tüntették ki. *Bányai* József, a Magyar Népköztársaság Képzőművészeti Alapja megbízásából *elismerő oklevelet* és *jutalmat* adott át *Almási* Gyula Béla festőművésznek a művésztelep vezetésében kifejtett tízéves eredményes tevékenységéért.

A megnyitó ünnepséget követően nagy érdeklődéssel nézték végig a megjelentek a kiállítást, amelyen *hetvenhárom művész* — köztük több szegedi — *250 alkotása* kapott helyet. (A kiállítás érre visszatérünk.)

Dye

labdában

BAJNOKJELÖLT KÖZÜL. A Mól vasárnap délelőtt készült a őzés után. A Kinizsi 4:0-ra győdáman általak a fényképezőgép szárné. Bodóné, Szécsiné, Hetnak): Baloghné, Tompáné, Szé-

Tégla Fer

Újabb csorba

Amikor a SZEAC NB I- es labdarúgó-együttese rülményeskedése, lassúsága pontatlan labdakezelése és rosszul szerepel — ez is góliszonya. Például, Albert többször előfordul —, a ve- az üres kaput sem tudta el- reség után nem egy vérmes találni és a jugoszláv 16-osnál szurkoló jelenti ki: »Többet mindhármójuknak mintha nem jövök ki a meccsre!« időnként földbe gyökerezett Aztán a legközelebbi mérkő- volna a lábuk. Görögcs a jobbzésen mégis újra ott van, szélen nem találta helyét, mert bízik abban, hátha egyedül dr. Fenyvesi igyekezett most jól játszik a szegedi nül. A védelemből csupán csapat. Így vannak ezzel a Sárosi emelhető ki, Szentszegedi futballrajongók ak- mihályi néhány szép védése kor is, amikor a magyar vá- mellett többször bizonytalan logatott újabb nemzetközi volt. küzdelmére kerül sor: re- Előfordulhat, hogy egy vámények kednek a sikerben. logatott csapatnak sem megy Már elég hosszú ideje tart a játék, mert nincs meg a ez a reményteljes várakozás, kellő összeszokottság, a bajamit sajnos nem követett nokság okozta fáradalmak elégedettség. Most pedig a ütköznek ki, de a lelkesMagyarország—Jugoszlá- dés hiányára nem lehet mavia négyes labdarúgó-tornán gyarázatot találni. Márpegyedül az utánpótlás-válo- dig ezúttal szív nélkül játgatott győzött, Szegeden, az szott a magyar együttes. Kétis szerencsével, de rossz já- ségtelen, hogy a szövetségi tékkal. Ifjúsági csapatunk — kapitány és az edző nem amelyben a szegedi Linka játszhat a válogatott helyett játszott balösszekötőt — lő tagjai felelnek passzív telszintén kikapott 2:0-ra. A B jesítményükért. Felelősséválogatott pedig — és a csapat rosszul szerepkár, gükre apellálni is kell, hihogy a szegedi Kürtösit, aki szen egy ország sportérdekekorábban már igen jól sze- it képviselik, amikor az a repelt a csapatban, csak az megtiszteltetés éri őket, hogy első félidő végefelé állítot- nemzetközi mérkőzéseken ták be — nagyon elégedett vesznek részt. Ugyanakkor lehet a döntetlennel. És ami — ezzel párhuzamosan — a a »legjobbak«, az A válogaszakvezetők is mérlegeljék mélyrehatóan: jók voltak-e a taktikai utasítások, vagy azokat miért nem tartották be?

A magyar labdarúgás jó hírnevén ismét csorba esett. Csak a remény maradt. Joggal teszik fel a kérdést a szurkolók: meddig várjanak a sikerekre?...

M. T.

TÁBLÁZATOK — EREDMÉNYEK

NB II

1.	SZVSE	10	22: 9 16
2.	Kecskemét	10	26: 8 14
3.	Eger	10	18:11 13
4.	J. Lehel	10	20:14 13
5.	SZMTE	10	24:15 12
6.	Gyula	10	21:18 12
7.	Ny. MSE	10	23:21 12
8.	Izzó	10	21:17 11
9.	B. Spartacus	10	19:21 11
10.	Kisterenye	10	17:17 10
11.	Baglyasalja	10	14:25 9

1963 OKT 9

1021

Szerda, 1963. október 9.

Megnyílt a X. Vásárhelyi Őszi Tárlat

Mindig eseményszámba megy a Vásárhelyi Őszi Tárlat megnyitása. A vasárnapi tárlatmegnyitáson megjelentek a helyi, a megyei, valamint a fővárosban élő, de a »vásárhelyi műhelyhez« vonzódó képzőművészek, *Lakatos* László, a Művelődésügyi Minisztérium Múzeumi Főosztályának vezetője, *Pogány* Ö. Gábor, a Nemzeti Galéria főigazgatója, *Sajti* Imre, a vásárhelyi pártbizottság első titkára, *Katona* Sándor, a Hazafias Népfront megyei titkára, *Hantos* Mihály, a megyei tanács vb elnökhelyettese.

A Tornyai János Múzeum igazgatója, *dr. Dömötör* János köszöntötte a tárlaton megjelenő nagyszámú érdeklődőt, majd *Siklós* János, a megyei pártbizottság titkára mondott megnyitó beszédet, amelyben kiemelte a vásárhelyi »műhely« országos jelentőségét, mint a magyar piktúra egyik nagy értékét. Szóvá tette azt is, hogy időszerű a tízéves évforduló alkalmából a mérleg elkészítése, illetve az ország színe elé tárni a tíz év alatt megtett út eredményeit.

Bányai József, a Képzőművészeti alap képviselője a tízéves művésztelepről emlékezett meg és nyújtott át elismerő oklevelet, valamint pénzjutalmat *Almási* Gyula Béla festőművésznek, a művésztelep lelkes vezetőjének és szervezőjének.

Ezután *Bán* Rozália, a városi tanács vb elnöke nyújtotta át a hagyományosan ez alkalommal átadandó Tornyai-emlékplakettet *Szurcsik* János festőművésznek.

A tárlaton ezúttal 73 művész 250 alkotása szerepel.

Magyar Hirdető
SAJTÓIRGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
CSONGRÁD MEGYEI HIRLAP

Kézilabda

PÉCSI BÁNYÁSZ—MAKÓI VSE 13:8 (8:3) NB I NŐ

Makó, 300 néző, v.: Medovárszki. MVSE: Bálint (Kel menné) — Nacsa, Galgóczi, Baranyi — Tóth, Povázsai, Szűcs (Stelczner, Joó, Bódi). A tavasszal még listavezet pécsi csapat a válogatott Szmolkáné vezetésével különösen az I. félidőben játszott igen korszerűen. A II. félidőben h ába hajráztak jól a makói lányok — a félidő eredménye 5 volt —, a mérkőzés végén azonban megmaradt a már szü időig is meglevő öt gólos pécsi előny. Gólok: Schmidtné (3 Czakóné (3), Szmolkáné (2), Szirnyák, Burai, Csöbönyi, i letve Tóth (3), B. Szűcs, Joó (2—2), Povázsai.

Belgrádi intelem

A NOVI SAD-i Magyar Szó vasárnapi számában olvastuk: *»A jugoszláv válogatott mögött a malmői vereség, a magyar válogatott mögött pedig a moszkvai döntetlen áll. Baróti Lajos szövetségi kapi-*

Nem lenne talán ros megoldás, ha a szakvezet valamivel sűrűbben tekint nék meg a bajnoki tabel állását. Nem lehet véletl — ha a magyar labdarúg pillanatnyi helyzetét nézzi

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁD MEGYEI HIRLAP

1963 OKT 2 0

4021

(Egető János felv.)

A Vásárhelyi Őszi Tárlat anyagából

ALMÁSI GYULA BÉLA: AZ EGYIK HOZZÁSZÓLÓ

ez annál
már a jog
szegyűjtés
vették, k
val kívár

Igen k
millió 10(
ségfejlesz
használás
tározása
molni ke
kel is. Az ugyanis az elv, hogy a beruházási és felújítási feladatokhoz szükséges anyagokat központi készletből biztosítsák. Amikor az előzetes felmérések során az igények beérkeztek, a helyi tanácsok összesen 48 millió forint értékű beruházási és felújítási feladatok megoldá-

vízellátás megjavításához. A hódmezővásárhelyi tanács 1 millió 170 ezer forintot szavazott meg az épülő 80 lakásos bérház üzletházának kialakításához. A makói városi tanács 2 millió forinttal járul hozzá a vízmű építéséhez és csatornázási munkákhoz.

...k fel a községfejlesztési alapot?

rásban 60, a szentesi járásban pedig 20 új közvilágítási lámpahelyet készítenek. A helyi tanácsok 15 ezer 800 négyzetméternyi területet kívánnak a jövő évben parkosítani.

Fürdő Mórahalmon és Ásotthalmon épül, s ugyancsak a szegedi járásban fúrnak egy új kutat. A szentesi és a szegedi járás több köz-ége, továbbá Hódmezővásárhely tervezi, hogy összesen 5200 méter új vízvezeték-hálózatot készít, míg 6700 méter hosszúságban felújítja a hálózatot. Törpe vízmű a községfejlesztési alapból való hozzájárulással Üllésen, Tömörkényen és Nagymágocson készül. A tervekben szerepel még orvosi rendelő építése, orvoslakás felújítása, s óvoda felújítása — a szentesi járásban. Szennyvízcsatorna-hálózatot 640 méter hosszúságban építenek, készül 4 ravatalozó, a makói és a szegedi járásban 2—2.

Valamennyi tervezett létesítményt nem lehet felsorolni, de még idekívánkozik: a helyi tanácsok 166 ezer forintot fordítanak a jövő évben új könyvtári könyvek vásárlására.

Évközbeni feladatokra

A 73 millió 100 ezer fo- gos igényeket nem tudták
nt összegű községfejlesztési

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Almási Gyula Béla
NÉPSZABADSÁG

1964 JUL 5.

1021

A VÁSÁRHELYI TÁRLAT KÉPEIBŐL

Hódmezővásárhelyi képzőművészek legszebb alkotásaiból tegnap nyílt meg Budapesten, a Nemzeti Galériában a tizedik Vásárhelyi Tárlat. A gazdag bemutatón 53 festőművész több mint 170 képét és 27 szobrászművész mintegy 100 alkotását szeptember végéig tekinthetik meg az érdeklődők.

Almási Gyula Béla: Nagyanyámék.

Az akarat prób

Felvételi vizsgán a budapesti Építőipari és Közlek

Rajzterem az általános mérnöki karon. A lépcsőzetesen a mennyezetig emelkedő padsorokban sötét ruhába öltözött fiúk, lányok. Rajzfeladatukat készítik. A tábla előtt testek, csoportba állítva. A feladat — egy furcsa és csúnya szóval élve — kockológiai. A testcsoportot mindenkinek úgy kell lerajzolnia, ahogyan a saját helyéről látja.

Százhúsz perc után ezeket a rajzokat is éppúgy, mint előbb a matematikai dolgozatokat, egy borítékba helyezik. Amikor egyenként beadják őket, a boríték címzését egyeztetik a személyazonossági igazolvány adataival. A dolgozatok ezután a dékáni hivatalba kerülnek. Itt azután boríték és dolgozat azonos számot kap. A dékáni hivataltól független bírálók kezébe csak a számozott dolgozatok kerülnek. Ki áll a számok, a kitűnően megoldott vagy 0-ás, tehát pontszámot nem nyert elégtelen dolgozatok mögött — erről fogalmuk sincs. Az elbíráláshoz a részrehajlásnak, a protekciós kísérletnek még az árnyéka sem férkőzhet.

írták róla, hogy „gyengébb tanulmányi eredményét a humán tárgyakból adódó nehézsége okozták", s hogy „szorgalma nem ismer határt" ... A felvételi vizsga eredményei igazolták a jellemzést: túlszárnyalta a középiskola teljesítményét, s ebben a reáltárgyak iránti érzéke éppúgy benn van, mint a nagy szorgalom.

8,5, 2,5 — s ami mögöttük van

Még egy valakivel találkoztan itt, aki az életét tette rá, hog mérnök lesz. Érdekes, ő is lány „Már egész kicsi koromban szerettem volna mérnök lenni" — mondja. Szerkezetépítő szakra jelentkezett. Dicséretes a határozottsága. Az a biztonság is, ahogyan feleletét értékeli. Nem tud ja, hogy a 16 és fél pont már o van a tarsolyában, s hogy a leg jobban szerepelt az itteni öt fe vételező közül. Nyolc és fél pon tot szerzett.

— *Úgy érzem, sikerült. Igaz, matematikai dolgozatban elto* ... *minusz el*

Almási Gyula Béla
festő

MDF

Találkozás" c. pasztellje
"mutatta be a kiállításon.

Lajer Sándor: A IX. őszi tárlat Vásárhelyen
Élet és Irodalom, 1962. október 27 — 8 lap

Almási Gyula Béla [festő]

MDK

Almási Gyula Béla festőművész, a művésztelep gondnoka nyilatkozik az őszi hódmezővásárhelyi kiállításról:

Medgyessy Ferenc H-en készült képeit,
Barcsay Jenő Kossuth-dijas művész képeit
Szabó Iván képeit
Szlovák Lajos Munkácsy-dijas festó képeit

állitják majd ki.

Almási Gyula Béla ...

Esti Hirlap, II.évf.231.sz. 1957.okt.3.csüt.
2.oldal

MDK

Almási Gy[ula] Béla festőművész

A múlt évben Hódmezővásárhelyen rendezett országos ankéton elhangzott felszólalását körli „Az alföldi festészet kérdései" c. kötet.

Néhány sorban.

Tiszatáj, Szeged, 1960. november. Z. l.

MDK.

Almássi Gyula grafikus,

"Látogatók" /tus/

Vidéken élő képzőművészek kiállitása
17.1.
Nemzeti Szalon. 1955.

MDK

Almási Gyula Béla (képzőművész)

(Megnyitó beszédet mondott Magos Gyula és M. Majorossy Sarolta (Hódmezővásárhelyen megnyílt kiállításán.)

Nékáry sorban.

Tiszatáj, Szeged, 1960. augusztus.
Z. L.

M.D.K.

Almási Gyula Béla
festő

Alföldi képeiről.

Végh János: A hetedik őszi tárlat H ódmezővásárhelyen – 32 l.
Művészet, 1961. január – 1 szám.

Almási Gyula Béla festő

Repr: Hazatérés

/a XII. Vásárhelyi Őszi Tárlat anyagából/

1966. Feb. 12. Művészet

Almási Gyula Béla festő

Művek nem ismertek

1966 feb. 21 Magyar Szó

Keresztényi János: Hódmezővásárhelyi festők tárlata Zentán

Almási Gyula Béla festő M.D.K.

Müve a kiállitáson

Ritly Valéria: Őszi tárlat Vásárhelyen

Magyar Nemzet 1965. nov. 5. 4.l.

M.D.4

Almási Gyula Béla
festő

A vásárhelyi táblaton
szerepel.

Horváth Gyula: Élmény és állítás.
Művészet 1966. február - 22 lap.

MDK

Almási Gyula Béla

Rizsföldek ősszel, of.

Napraforgó szüret, o.paszt.

Aratás után, o.paszt.

Ködös október, o.paszt,

7. Vásárhelyi őszi tárlat. Tornyai J.Muz.

Hmvhely, 1960. okt.

MDK

4. Orsz. Iparmüv. kiáll. Mücs. 1959.dec.

MDK

Almási Gyula Béla

Napraforgó-szüret, repr.

7. Vásárhelyi őszi tárlat. Tornyai J.Muz. Hmvhely, 1960. okt.

eli ruházatban. Ob-vidék. Pápai

97.

M.D.K.

Almási Gyula Béla, festő

„Havas puszta" c. képét és „Csutkakúpok" c. akvarelljét cmlíti a lap a VI. Megei Képző-művészeti Kiállításról írt beszámolójában.

Viharsarok, Hódmezővásárhely, 1956, jul.22.sz.

MDK.

Almási Gy.Béla

Kiállítási kritika

Tiszatáj 1965 nov. lap ~~381.~~ 860

MDK.

Almási Gyula Béla

Kiállitási kritika

Tiszatáj 1965 nov.86o lap

MDK

Almási Gy.Béla

Kiállitási kritika

Tiszatáj 1965 nov. lap.862

Almási Gyula Béla

Műveiből kiállítottak Vallanrisban.

Csongrádmegyei Hírlap 1965. aug. 28.

Almási Gyula

A városhelyi művésztelep tagja volt.

Magyarország 1966. jún. 26.

Almási Gyula Béla

Szerepelt a II. Dél-Alföldi Tárlaton.

Csongrádmegyei Hírlap 1966. máj. 15.

A II. Dél-Alföldi Tárlat Vásárhelyen. Szabó Endre

Almási Gyula Béla

A szegedi Horváth Mihály utcai Képtárban megrendezett II. Dél-alföldi Tárlaton szerepel.

Dél-Magyarország 1966. jún. 1.

Almási Gyula Béla

Képzeri szerepeltek a XII. vásárhelyi őszi tárlaton.

Magyar Nemzet 1965. nov. 5.

MDK.

Almási Gyula Béla

Kiállitási hiradás

Csongrádmegyei Hirlap 1965 ápr.17.lap-

MDK.

Almási Gyula Béla

Müvei a vásárhelyi muzeumban

Csongrádmegyei Hirlap 1965 máj 1.lap 11.

MDK.

Almási Gyula Béla

Művei a vásárnelyi muzeumban

Csongrádmegyei Hirlap 1965 máj 1.lap 11.

MDK.

Almásy Gyula Béla

Kiállitási kritika

Csongrádmegyei Hurlap 1965 május 9.lap 4.

Almási Gyula Béla festő-

M.D.K.

Munkáit kiállította a tár-
laton.

Pogány Ö. Gábor: A Délalföldi Társat
Művészet, 1965. augusztus - 45 lap.

MDK

Almási Gyula Béla

Szerepelt a kiállitáson.

"Tavaszi vetés"

Szabó Endre: Kalászba szökkenő vetés. A IV. vásárhelyi őszi tárlat jelentősége.
Csongrádmegyei Hirlap, 1957. okt. 20.

MDK

Almássy Gy. Béla

Szerepelt a szegedi Móra Ferenc Muzeumban Megnyilt kiállitáson.

A szélesebb simább modor jellemzi.

Szelesi Zoltán: Séta a Tiszántuli Festőművészek Vándorkiállitásán.

DÉLMAGYARORSZÁG, Szeged. 1957. máj. 8.

mdk.

Almási Gyula Béla

„Válaszúton" c. képe „az őszi tárlat nagy erőssége"

L.F Festenényekről a hódmezővásárhelyi tárlaton

Tiszatáj. 15. évf. 12. sz 1961, december 9. l.

Almási Gyula Béla

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227—651, 221—285

1956 AUG - 3

VIHARSAROK
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY

Kiállítás kezdődik szombaton a vásárhelyi Petőfi Művelődési Házban

Szombaton este fél 8-kor *dr. Galyasy* Miklós, a vásárhelyi Tornyai-múzeum igazgatója nyitja meg az *Országos Képzőművészeti Főiskola hallgatóinak* Hódmezővásárhelyen készült műveiből összeállított *tanulmányi kiállítását* a Petőfi Művelődési Házban. A kiállítást a város dolgozói nevében *Almási* Gyula Béla festőművész veszi át.

rintba kerültek.

KÉT ÚJFAJTA MINTASZÉKET készítettek a makói Asztalos és Kárpitos KSZben. A székek masszívak és az anyagtakarékosság tekintetében olcsón állíthatók elő. Ha az új típus beválik, akkor rövidesen rátérnek a sorozatgyártásra.

ELMULASZTOTTA az esedékes SZTK díj befizetét alkalmazottja után Sza-

M. D. K

ALMÁSI Gyula Béla

Részvétel a riálításon

Dezséry László: Vásárhelyi tárlat

nov. 9.

Magyar Nemzet 1960. (XVI.) 266. sz. 4. l.

MDK

Almási Gyula Béla festőművész

(bevezetőt mondott Sárdy Brutus Hódmezővásárhelyen [illegible] rendezett kiállításának augusztus 20-i megnyitóján.)

Néhány sorban

Tiszatáj, Szeged, 1960. szeptember 10. l.

MDK

Almási Gyula Béla festő

A felszabadulás után intenzív kerverő tevékenységet folytat.

Három műve: Vázlat az „Elkelt a tök" című képhez, Hazafelé, Piacosok – repr.

Szabó Endre: Műterem. (Almási Gyula Béla.).

Tiszatáj, Szeged, 1960. december. 6. l.

/1021

3

Vásárhely párt- és állami vezetőinek látogatása a művésztelepen

Kedden du. meglátogatta a vásárhelyi Virág utcai művésztelepet Vári Ernő, a városi pártbizottság titkára, Sajtos Imre, a városi tanács vb elnöke, Vörös Mihály, a városi tanács vb elnökhelyettese és Halaži József, a városi pártbizottság osztályvezetője. A vendégeket, mint házigazda, Almási Gyula Béla festőművész kalauzolta végig a telepen, majd az ott lakó művészekkel baráti beszélgetést folytattak.

Külön érdekessége volt a látogatásnak, hogy a város vezetői találkozhattak Rubleczky Gézával, a vásárhelyi művésztelepen dolgozó neves szobrászművésszel, aki a nemrégiben elhunyt Kiss Lajos néprajztudós emlékművén dolgozik. A beszélgetés során elmondotta az idős szobrászművész, hogy szívesen vállalta Kiss Lajos emlékművének az elkészítését, hiszen annak idején meleg barátság alakult ki közte és a néprajztudós között. De nemcsak ilyen tekintetben fűzik szoros szálak a városhoz, hanem családi és művészeti vonatkozásban is. Az 1900-as évek elején például éveket töltött Vásárhelyen, és az itt dolgozó művészekkel együtt munkálkodott a város kultúrájának fejlesztésén.

A város vezetői beszélgettek a művésztelepen élő fiatal képzőművészekkel is, érdeklődve jelenlegi helyzetükről, munkásságukról és jövőbeni terveikről.

A látogatás baráti hangulatban ért véget, s mint a jelenlévő művészek mondották, örömükre szolgált, hogy a város vezetői szívükön viselik Vásárhely művészeti életének a sorsát.

1965. JÚN 1 0

CSONGRÁD MEGYEI HIRLAP
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

4

FORMATERV

— A MŰVÉSZI DÍSZÍTÉS ÚJ SEGÉDANYAGA

(MTI foto — Lajos György felv.)

Képünkön: színes műanyagmázzal díszített vázák,

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Almási Gyula Béla

CSONGRÁD MEGYEI HIRLAP

1965 OKT 31.

1021

ALMÁSI GYULA BÉLA: HAZATÉRÉS

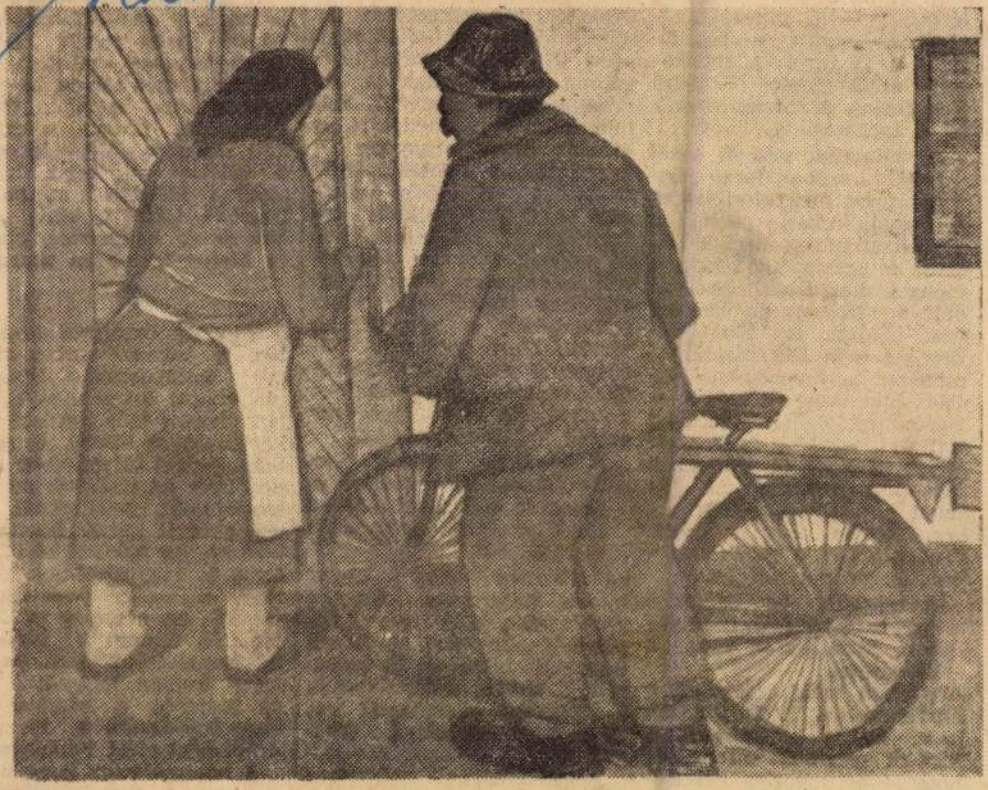

(Égető János felv.)

(A XII. Vásárhelyi Őszi Tárlat anyagából)

Ruhaüzemet kell megépíteni.

A városban a dolgozók létszáma — a vidékről bejárókkal együtt — megközelíti a 17 ezret. A munkások átlagkeresete másfél ezer forint. A tanács vb-nek az a tapasztalata, hogy

a vállalatok vezetői sokat tettek a szóban forgó párthatározat megvalósításáért.

A Ruhaüzemben például a bővítéssel párhuzamosan szociális és egészségügyi létesítmények készültek. Szélesedett a városban az üzemorvosi hálózat. A Kontaktában az idén 14 százalékkal csökkent a baleseteknél kiesett munkanapok száma. A Baromfifeldolgozó Országos Vállalat szentesi gyáregységében a szociális ellátottság ma még nem kielégítő. Viszont a hatalmas méretű rekonstrukciós munka során jövőre ebben a vonatkozásban is fordulat áll be.

A szociális és egészségügyi intézkedések nehezebben valósíthatók meg a ktsz-eknél.

Általában szűk számukra a rendelkezésre álló munkahely. Az is befolyásolja a ktsz-ek mostani fejlesztését, hogy az elkövetkezendő években a város meghatározott területére települnek, és itt építenek majd új üzemi

a va
tesen
lalat
gyasz
elmúl
mint
galma
áruell
miszer
kínála
keresletnél a nehezáruknál, és többet kell törődni a zöldség- és gyümölcsellátás folyamatosságával, a megfelelő mennyiség és választék biztosításával. A tüzelőanyag-ellátásra egyáltalán nincs panasz, sőt a telepeken a tárolás okoz gondot. A városban a több mint kétezer gázfogyasztó 78 százaléka munkás. Az idén újabb ezer család jut majd gázhoz.

A jövőben szükség van új üzletházak építésére és lehetővé kell tenni a Marx tér lakóinak zavartalan áruellátását

— állapította meg a városi tanács határozata. Szintén probléma a lakásigények kielégítése. Jelenleg az állami bérházak lakóinak 62 százaléka a fizikai dolgozókból és a termelést közvetlenül irányító műszakiakból tevődik ki.

A művelődésről szólva meg kell említeni, hogy a gimnázium levelező tagozatának 213 hallgatója van. A dolgo-

és fej-
ek ál-
hogy
Az
i me-
min-
apján

meg az autóközlekedési vállalat munkáját, hogy *mennyi időt kell az autóbuszban töltenie, amíg célhoz ér és kényelmes, gyors és biztonságos-e az utazás.*

●

Naponta Csongrád megyében is sokezer ember utazik autóbuszon. Nyáron mondhatni kényelmesen, télen viszont már kevésbé jó körülmények között. A nyári hónapokban szívesebben állnak az emberek az állomásoknál, megállóknál, télen viszont sokat bosszankodnak, ha például késik a járat és fagyoskodniok kell. Hogy mennyire pontosak a járatok, az nemcsak az időjárástól, hanem a vállalat felkészülésétől is függ. *Vajon most hogyan készülnek fel az időjárás, a közelgő téli viszontagságaira a 10. sz. Autóközlekedési Vállalatnál?*

A hólepte vagy jeges utak egyaránt rendkívüli mértékben igénybe veszik a gépkocsit és vezetőjét. Szere-

1021

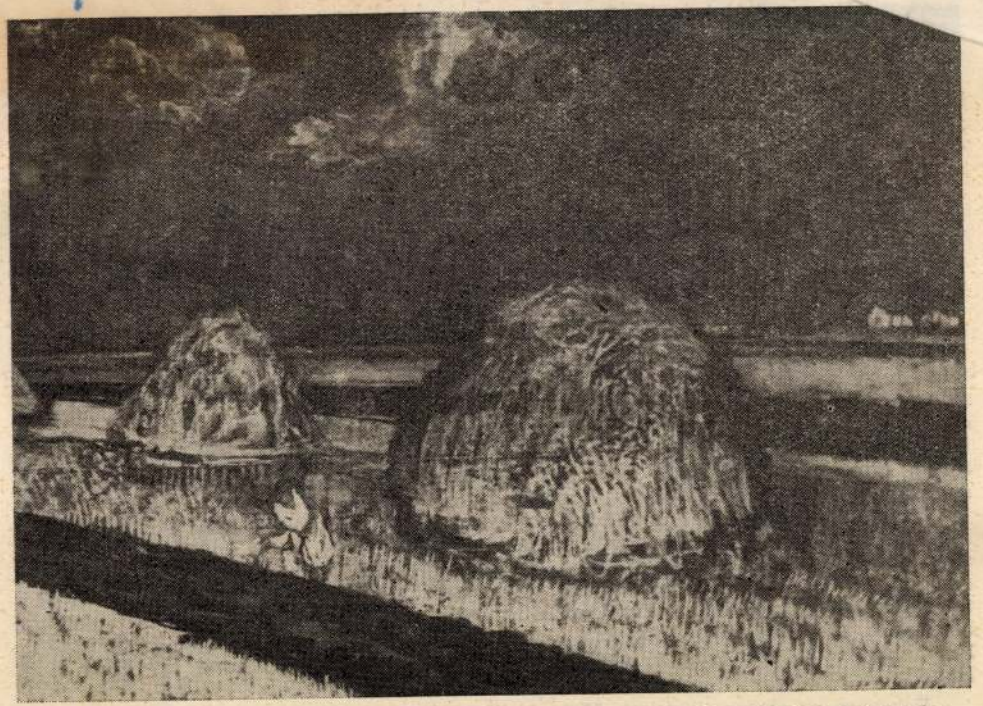

Almási-Gyula Béla: Vásárhelyi határ

szaga betölti a sötétséget. A Bordásban hatalm
nyúl lapul, tisztásain őz és szarvas legel, fáin
hold és csillag", ott akasztotta föl magát egy e
nem emlékszem. A Bordás nagy, sötét: tizenöt
kony fái között: mintha sohase jártam volna;
zepén van egy tisztás, a tisztáson egy gémeskú
szúkás, fehér falú, zsúptetős birkaakol; az épül
akolra mindig süt a nap; odasüt a vályogból vert, fehérre meszelt falra: fehéríti, szárítja, repeszti, égeti, körülrajzolja vonalait, megőrzi vakító foltját; őrzi most is, húsz év múltán; ha lebontották a falat, akkor is, ha beomlott a kút, akkor is, ha összezúzódott apró törekké, sápadt pozdorjává a szalmakazal, akkor is. A birkaakol fehér fala kivillog a fák közül, látszik az ezerméteres útról, amelynek egyik oldalán a Tölös húzódik, másik oldalán meg gabonatáblák, kukoricások, krumplföldek, és azokon túl a szeszgyár kéménye, erdők csipkéje, és a horvátországi Fekete hegyek, halványan és fenségesen. Ezer méter az út, jelzi a kilométerkő, ezerkétszáz lépés az út, emlékszik rá a láb, az összefűzött bakancs, a tornacipő, a meztelen talp, emlékszik rá a szél, amely ide-oda rohangál a Tölös nyílegyenes folyosóin, emlékszik rá a por a kocsiút két oldalán és az árokparton túl, a fák alatt, emlékszik rá a tél: a hófúvások, mint sivatagi dünék, finoman, lágyan hevernek a kocsiúton át, pattognak a fák a nagy hidegben, zúgnak a telefonpóznák; minden fehér, mint a birkaól fala, és hűvös, hideg, mint a telefonpóznákon didergő porcelánok, csak a drótok feketék, ragadósak és feketék a szemcsés, üvöltő holdsütésben, holdfényviharban; botladozik az utazó a jégporcelánok tuskói között, kapaszkodik a drótba, az út két oldala sima, sima sík, nincs Tölös, nincs Bordás, sem szeszgyár, sem Fekete hegyek, csak a sós dünék, és a dünéken heverő óriásporcelánok, szikrázó porcelánpiramisok, és a ragadós, fekete drótok; füttyögnek a drótok, pengve elszakadnak, hurokra rándulnak, csapódnak a karokra, lábszárakra, hóesésben és holdsütésben imbolygó törzsekre, széles csípőkre, keskeny derekakra. Ezerméteres út, ezerkétszáz lépéses út: aki végigmegy rajta, hova ér? Hova jut? Hova?!

Fekszem az ágyon hanyatt. Hajnalodik. Hát hova jut? Hova ér? Mivégre? Mit akar? Hova készül? Mi fontos neki? Mit választott magának? Ragyog a birkaakol fala, jeges szél süvölt a porcelánok földjén; itt hajnalodik. Csupa víz minden. Úszom, úszom. Sötétvörös bóják köré gyűlnek a városok, lapozgatja könyveimet a szél, úsztatja virágaimat, házaimat, legkedvesebb könyveimet: sötétkék a víz

Almási

Több műve van a Tornyai János Múzeumban

Dömötös János: Az Alföldi galéria

Csonpráck Nagyei Hislap 1968 XI. 29.

M.D.K.

Almási Gyula
festő

„Ősz" és „Tél" c. művei
szerepelnek a tárlaton.

d.j.: A II. Délalföldi Tárlat.
Művészet, 1966. szeptember – 34 lap.

Almási Gyula
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP

1980 JAN 30

7

RAJZOK

Almási Gyula Béla: Szerelem—Élet—Halál című könyvéből

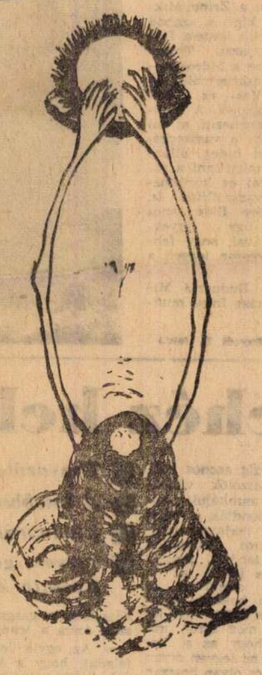

RADNÓTI MIKLÓS:

GYÖKÉR

A gyökérben erő surran,
ésőt iszik, földdel él
és az álma hőtehér.

A föld alól a föld felé tör,
kúszik a ravasz gyökér,
karja akár a kötél.

Gyökér karján féreg alszik
gyökér szában féreg ül,
a világ megférgesül.

De a gyökér tovább él lent,
nem érdekli a világ,
csak a lombbal teli ég.

Azt csodálja, táplálgatja,
küld neki jó ízeket,
édes, égi ízeket.

Gyökér vagyok magam is most,
férgek között élek én,
ott készül e költemény.

Virág voltam, gyökér lettem,
súlyos, sötét föld felettem,
sorsom elvégeztetett.
fűrész sír fejem felett.

(A Radnóti Miklóssal való találkozásokra emlékezve és hány gondolattöredék a költő és rajzoló kapcsolatáról.)

Nagyon is egyszerű igazságnak látszik az, hogy minden alkotásnál az írónak és a rajzolónak is egy személyben jelen kell lennie. Ez a szenteknek kijáró kettőség viszont csak akkor ér valamit, ha ehhez még hozzájárul az ember nyílt, becsületes elhatározása, cselekvő ereje is. Az emberi igazságok kimondásához ugyanis nem elég a szándék, a művészi készség, mert ennél többre van szükség. Az, aki a lét és nem lét határán állva a jelen és a múlt félelmetes küzdelmében az időt megállítja, legyen az költő vagy rajzoló, felelősséggel tartozik nemcsak önmagáért, hanem az egész emberiségnek.

Az alkotó olyan mint a gyökér, és gyökérnek lenni nem könnyű dolog.

*

Igen! Gyökérnek lenni nehéz, mert ez valami bonyolult összefonódást is jelent a jelennel és a múlttal. Mintha összekapcsolná dolgainkat és az emlékezés erejével össze járná külső és belső történéseinket, hogy azok újra életszerűen jelenjenek meg előttünk.

Lehet, hogy én is most ezért merültem el emlékeimben, de lehet, hogy azért idéztem most vissza a régmúlt időket, mert akkor még nem gondoltam, amikor azok jelenek voltak, hogy nekem, a legfiatalabbnak jut az a feladat, hogy hosszú évtizedek után megpróbáljam leírni, hogy Juhász Gyulának, József Attilának vagy éppen Radnótinak mi volt egy-egy beszélgetés során a véleménye a vonalról, versről, költőről vagy rajzolóról, esetleg az életről és a halálról. Nem egyszerű kérdés ez. Éppen ezért ne is várja senki és ne kérje tőlem számon, hogy miért nem szószerint idéztem őket. Emberség dolga ez is. Még így is sok gátlás tornyosodott e sorok mögé és csak nagy nehezen tudtam magam megnyugtatni azzal, hogy ha most rájuk gondoltam és emlékeimből előráncigáltam a múltat, a régen hallott véleményeket, már csak úgy tudtam őket visszahozni, mintha azok egy kicsit az enyémek is lennének.

Az igazság az, hogy életünk dolgait, történéseit, ha nem írjuk formákba lassan elhomályosulnak, talán végleg el is tűnnek előlünk. Lehet, hogy ez csak látszat. Ki tudja?

Most ezen tűnődtem el és addig, míg formába szőttem néhány emlékezést, úgy tűnt, mintha azok nagyon is közel lennének, mintha csak tegnap történt volna minden, pedig már nagyon régen egyedül ü a régi asztal mellett és lecsukott szemekkel hallgatom távolba vesző versek és emlékek zsongását. Mintha m.. valóban klavírok szólnának? Ezek már nem is versek, nem is valóságok, hanem ez már valami más, mintha valami csodálatosan, halkan, finoman zengő muzsika hangjai lennének: látomások.

Hegesztők télen

Csongrádon, a Zrínyi Miklós utcában, kint a szabad ég alatt szerelik össze a Dorogi Szénbányászati Trösztnek megrendelésére a hidropneomatikus kavicskitermelő berendezést a Vas- és Fémipari Ktsz dolgozói. A munkát igen megnehezíti a téli időjárás. Maga a vasszerkezet is nagyon hideg, állandóan el kell takarítani a ráragadott havat és körülményes az anyagszállítás is. Ennek ellenére Illés János brigádja úgy igyekszik a munkával, hogy február 20-ára készen legyen a berendezés.

Képünkön Buduczki Mihály és Tyukász Imre munka közben.

(Enyedi Z. felv.)

Nehéz helyz

Tanyáról a gimn

A kisebbségi érzé

Különórák, tanul

Tervek, gondok a Kossuth Zsuzsann

A téma végig azonos volt, csak a hozzászólók változtak. Ahogy munkájuk engedte, úgy mondták el véleményüket a hódmezővásárhelyi Kossuth Zsuzsanna Gimnázium tanárai, tanulói arról, mit is jelent ez a mostanában annyiszor és annyi helyen halható kifejezés: „nehéz helyzetben levő tanuló", meg arról, mit is tesznek, hogy az a „nehéz" helyzet ne legyen olyan elkeserítően és olyan hosszan tartóan nehéz.

● Nehéz helyzetben levő tanuló. Mit is értsünk ezalatt?

Gondoljunk a tanyákról hóban-sárban bejáró, hajnali négykor kelő, késő este fekvő gimnazistákra, akik órákon át vonatoznak, vagy törik magukat zsúfolt autóbuszon, gondoljunk az egyetlen szűk szobában ötöd-hatodmagukkal együtt élő diákokra, akiknek kisebb testvéreikkel kell bajlódni nap mint nap, és gondoljunk azokra, akik hétfő reggelenként sírva panaszkodnak az osztályfőnökünknek: apa már megint ivott, megvert engem is, meg késsel zavarászta anyát!

● Vannak ilyen gondok a Kossuth Zsuzsanna Gimnáziumban is?

Kiss Károly, az iskola igazgatója szerint:

— Főképp az első osztályokban...

Drávutz Mihályné, az első mechanikai műszerész osztály osztályfőnöke, aki elsőként kapcsolódik a beszélgetésbe, konkrét példákra hivatkozik:

— Itt van a kis Oláh Kati esete. Meghalt szegénynek az édesanyja, az apja kisfizetésű munkás, aki most is betegeskedett. Nemhogy a táppénzből, de még a fizetéséből is nehezen tudja a gyereket eltartani. Az otthoni munka persze mind Kati nyakára szakad, ő mos, ő főz, ő tartja rendben a házat. Így nem csoda, hogy a tanulmányi eredménye erősen leromlott. Az általános iskolából 4,2-vel jött és most csak közepes.

● És mit tesz az osztály, az iskola, hogy Oláh Kati helyzetén könnyítsenek?

— Aminek nagyon örülünk, sikerült elintézni, hogy Kati ingyen ebédet kapjon a kollégiumban. A tanulásban meg aki tehet, segít neki. Az osztályban egyébként nagyon jó a közösségi szellem. Mondani sem kellett, maguktól kialakultak a tanulópárok. Akik jobban értik az anyagot, segítenek a gyengébbeknek. És még egy, általánosabb érvényű segítési forma: az osztatlan iskolából jött tanulók számára, akik csak most kezdték el az orosz nyelvet tanulni, heti két alkalommal különórát tartok.

Míg a következő osztályfőnök időt tud szakítani egy kis beszélgetésre, újra csak Kiss Károly igazgatóval veszszük sorra a tennivalókat:

— Az egyik legfontosabb feladat, hogy a kedvezőtlenebb körülmények között élő tanulók kisebbségi érzését megszüntessük, vagy legalábbis csökkentsük. Egy tanyai gyerek rengeteg gátlással küszködik a felszabadultabb, kevésbé félénk városi gyerekek között. Gyengébb a beszédkészségük, rosszabb előadók, bátortalanabbak. Ezeket a gátlásokat óráról órára, napról napra szívós nevelőmunkával lehet csak feloldani.

Mayer Gyula, a következő hozzászóló, osztályáról, az első mezőgazdasági gépszerelő osztályról beszél:

— A statisztika mutatja a legjobban, milyen hátrányt jelentenek ezek az úgynevezett „nehéz" körülmények. Az én osztályom létszáma 39, ebből most félévkor minden harmadik, tehát összesen 13 diák megbukott. A 39-ből harminchatan rontottak korábbi osztályzatukon. Két gyerek, mind a kettő tanyáról került be, 4,5-es átlaggal jött és most muszáj volt mind a kettőt megbuktatni. Igen, ezekkel a „bekerülőkkel" van a legtöbb gond. Ha bejárnak, a sok utazás veszi el az idejüket, ha meg a kevés kollégiumi férőhely miatt rokonoknál, vagy albérletben helyezik el őket, a felügyelet hiánya miatt nem tanulnak rendesen. Fokozottabb ellenőrzésre van szükség az ilyen esetekben! Mi most, az első félév után mértük fel a tennivalókat és hamarosan hozzá is látunk a segítségadáshoz.

Így fest az első osztályos helyzete.

● És a magasabb évfolyamoké?

Benczédy Ferencné, a harmadik növényvédő osztály osztályfőnöke a legtöbb tennivalót a tanyáról bekerülő

Vállfaexport e

A Csongrád és Békés nem jelentéktelen értéket mékük a vállfa, aztán a következnek. Az elmúlt áru exportcikket adtak k millió forint értékű vállfá

Hasonlóképpen jelentő részmunkákat végeztek m dául a Szegedi Kéziszersz 2,6 millió forint áru mun tásokkal, importgépek pót toros fülkék, pneumatiku répa kiszedőgépek gyártá gessé, takarékoskodnak a ven kisiparos vesz részt Csongrád megyei.

M.D.K.

Almási Gyula. festő

nyitotta meg Gacs Gábor és Szemerédy Miklós grafikusok-nak Bpesten a Fényes Adolf-terembe rendezett kiállítását

Viharsarok - Hódmező vásárhely

1956. aug. 16.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP

Almási Gyula Béla

1965 SZEP 19

1021

ALMÁSI GYULA BÉLA: KISLÁNY

1965. SZEPTEMBER 19., VASÁRNAP

Szlovák agronómus-jelöltek Ambrózfalván

Csinosak, szépek és fiatalok: Kamila barna és vidám, szinte virgonc természetű, Márta szőke és komoly. Amikor meglátogatjuk őket, a szobájukat rendezik.

— Jó napot — mondják. Egy-két szót már tudnak magyarul. Hellyel kínálnak bennünket és feketét főznek. Mind a ketten a Breznói Mezőgazdasági Technikumban végeztek a nyár elején. Az érettségi után Kamila Čižmarová a besztercebányai Szlovák Nemzeti Felkelés Egységes Földművesszövetkezetben (JRD), Márta Kučerová Jasenie falu Egységes Földművesszövetkezetében kapott beosztást.

Marta Kučerová

Ott dolgoztak augusztusig, azután Magyarországra, az ambrózfalvi Dimitrov Tszben helyezték el őket három és fél hónapos gyakorlati munkára. Néhány hetes ittdekes, hogy ezt az embere ismerik és betartják. A ta gok munkához való viszo nya igen kitűnő. Mindenki nek megvan a maga kimér területe. Azt igyekszik a leg jobban megművelni. Az em berek minden jó időt ki használnak. Reggel hatko már mennek a határba é mindent időre elvégeznek Ez az alapja a jó termés eredményeknek.

— Szóval azért van mi tanulni Ambrózfalván?

Az agronómusjelöltek a főagronómust nézik.

— Nagyon sokat tanulunk Jó szakemberek vannak eb ben a gazdaságban és jó ve zetők.

— De persze nem köny nyű...

A barna, élénk szemű Ka mila elneveti magát, Márta is mosolyog.

— Nem. Ugyanis Laci bá csi nem tud szlovákul. M meg nem tudunk magyarul Kézzel-lábbal mutogatunk egymásnak, meg hát itt a szótár. No de ez csak tréfa — fordítják komolyra a szót. — Megértjük egy mást...

Kamilát a főagronómus hoz, Mártát az állattenyész tőhöz osztották be. Érdek lődnek, vizsgálódnak. Külö nösen az tetszik nekik, hogy Ambrózfalván olyan kultú rákkal is találkoznak, ame lyekről az iskolában csak tanultak. A hagymatermesz tést tartják érdekesnek, csak

MDK

Almási Gyula Béla

A munka himnusza /Mákszüret/olaj-paszt.

Akik szeretik egymást, olaj-paszt.

VIII. Vásárhelyi Őszi Tárlat. Tornyai J. Muzeum Hódmezővásárhely, 1961. okt.

Almási Gyula Béla festő M.D.K.

Alföldi tájak C. kiállitása a hódmezővásárhelyi Tornyai Muzeumban

Napló
Magyar Nemzet 1963. julius 13. 4.l.

Almási Gyula Béla
festő

M.D.K.

Az Alföld ábrázolója. – héltatás.

Szabó Endre: Almási Gyula Béla festőművész kiállítása Vásár helyen
Művészet, 1963. november – 44 lap

Almási Gyula Béla

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1963 AUG 19

1021

ALMÁSI GYULA BÉLA KIÁLLÍTÁSA MAKÓN

A makói József Attila Múzeum kiállítást rendez „Alföldi tájak" címmel Almási Gyula Béla festőművész műveiből. A kiállítás ünnepélyes megnyitására augusztus 19-én, ma a múzeum Felszabadulás utcai helyiségében kerül sor este 6 órakor. Megnyitót Dömötör János dr., a vásárhelyi Tornyai János Múzeum igazgatója mond.

s
d
n
te
a
m
s
k
k
rő
ti

Almási Gyula Béla

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296; 188-307

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1963 AUG 1 7

rendőrséget. (MTI)

1021

Hat fiatal festő kiállítása Vásárhelyen

A már Budapesten bemutatott anyag vásárhelyi kiállítása iránt élénk érdeklődés mutatkozik. A hat fiatal festő: Aczél Ilona, Csík István, Gerzson Pál, Hoch Ferenc, Kántor Lajos, Óvári László ismert az alföldi képzőművészet központjában. A kiállítást augusztus 17-én, szombaton délután 6 órakor a Tornyai Múzeum termeiben Almási Gyula Béla festőművész nyitja meg.

Ugyanakkor nyílik meg a Tornyai Múzeumban az »Óceánia művészete« című kiállítás is.

ég.
0.55: Tombola.
2.15: Cigányzene-kísérettel énekel Dóry József.
2.27: István király. Gellért Endre írása.
2.42: Zsákbamacska. Ifjúsági Rádió műsora.
3.42 Új operettfelvételekből.
4.57: Zenés beszélgetés Jeanne Marie-Darreval.
5.07: Táncdalok.
5.30: Vidám félóra Kabos Lászlóval.
6.00: A rádió lemezalbumából.
6.30: Új versek.

A
Hu
Hu

S
KOSS

4.35: Zen
6.25: Orv
8.10: Na
8.15: Rés
tyin o
9.00: Első
korlat
Riport
9.15: Ka
10.10: Pe

Almási Gyula Béla

„Erdőrészlet" és „Téli táj" c. képeivel szerepel Sárospatakon, a hódmezővásárhelyi képzőművészek kiállításán.

Említve.

Napjaink, 1963 10. szám, 2. lap.

Almási Gyula Béla festő M.D.Y.

Az érzelmi kitörésnek festői kitörések festői formálásának képviselője

Pogány O. Gábor: Az alföldi festők öröksége 24.1.

Az alföldi festészet kérdései Hódmezővásárhely 1960.

Almási Gyula Béla, festő

Nagyanyámék c.

festménye. Repr

–: A vásárhelyi tárlat képeiből 9

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1964. júl. 5.

MDK

Almási Gyula Béla

Válaszuton, olaj-paszt.

Szénagereblyézés Pankotán, olaj-paszt.

Répaföldön, olaj-paszt., repr.

VIII. Vásárhelyi Őszi Tárlat. Tornyai J. Muzeum Hódmezővásárhely, 1961. okt.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP

Almási Gyula Béla

1966 SZEP 1 8.

1021

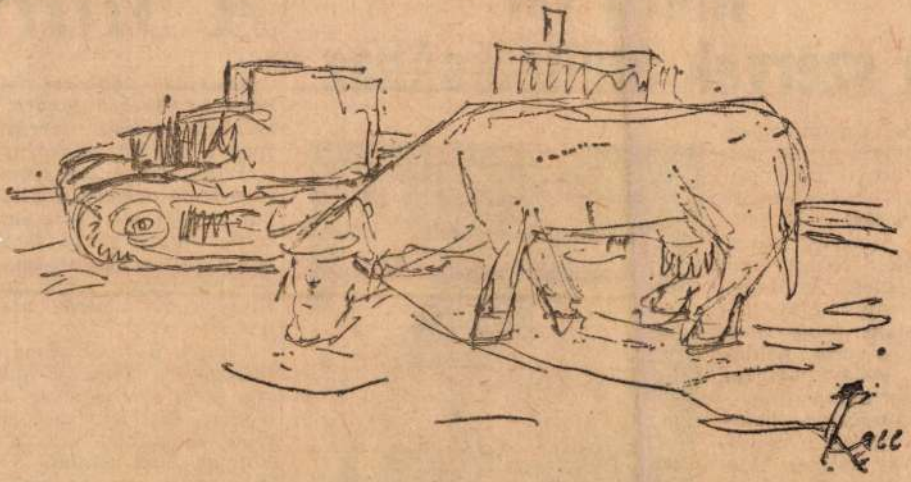

ALMÁSI GYULA, BÉLA: EGYÜTT...
(Tusrajz)

Hideg vér a szervek átültetéséhez

Az organizmusok átültetésével ma már az orvostudomány olyan betegségek gyógyítására is képes, amelyek régen teljesen reménytelen eseteknek számítottak. Az erlangeni egyetem sebészkarának orvosai például gyógyíthatatlan vesemegbetegedésben szenvedő betegek veséjét cseréltek ki baleset áldozatául esett emberek veséjével. A tulajdonképpeni átültetést gondos vizs-

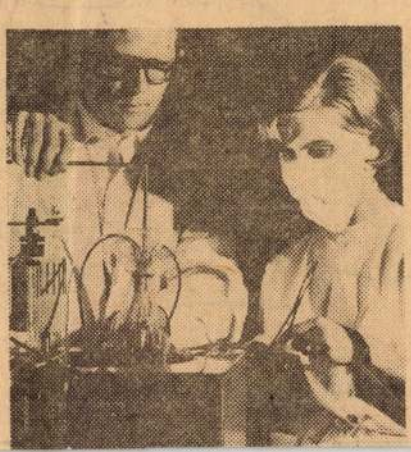

A Mari

Adakozz! Adakozz! Adakozz az egyház javára. A vallásos emberek szerint az egyház javára adakozni jótétemény, ami szükséges is. Beszéltem nemrég egy katolikus pappal, aki hosszasan sorolta, milyen sokba kerül a templom karbantartása, a berendezések felújítása. Ezért jó, ha a hívők adakoznak.

Viszont a hívők zöme nem túlságosan bőkezűen adakozik, mert más egyébre is kell a pénz, hiszen a sűrű forint ritka szerencse, akár a lottón az ötös találat. S mit meg nem tesz az ember a maga szerencséjéért? Sokan még másoknak a javaira is pályáznak, próbálják kihúz-

Almásy Gyula Béla M.D.k

festő-

Részt vett a Nemzeti Galériában rendezett Vásárhelyi tárlaton.

Déri Rózsa: A vásárhelyi tárlat
Élet és Irodalom, 1964. július 11. 9 lap

Csongrád megyei Hétlap

Almási Gyula Béla (Égető János felv.)

A Vásárhelyi Őszi Tárlat anyagából

ALMÁSI GYULA BÉLA: AZ EGYIK HOZZÁSZÓLÓ

1963. okt 20.

figyelmet, hanem önérzeté- egyáltalán nem igazi. A ...

ez annál is könnyebb, mert már a jogos kívánságok összegyűjtése során számba vették, ki, milyen munkával kíván hozzájárulni.

Igen komoly összeg a 72 millió 100 ezer forintos községfejlesztési alap. A felhasználás módjának meghatározása során azonban számolni kellett a lehetőségekkel is. Az ugyanis az elv, hogy a beruházási és felújítási feladatokhoz szükséges anyagokat központi készletből biztosítsák. Amikor az előzetes felmérések során az igények beérkeztek, a helyi tanácsok összesen 48 millió forint értékű beruházási és felújítási feladatok megoldásában 60, a szentesi járásban pedig 20 új közvilágítási lámpahelyet készítenek. A helyi tanácsok 15 ezer 800 négyzetméternyi területet kívánnak a jövő évben parkosítani.

Fürdő Mórahalmon és Ásotthalmon épül, s ugyancsak a szegedi járásban fürdőnek egy új kutat. A szentesi és a szegedi járás több községe, továbbá Hódmezővásárhely tervezi, hogy összesen 5200 méter új vízvezeték-hálózatot készít, míg 6700 méter hosszúságban felújítja a hálózatot. Törpe vízmű a községfejlesztési alapból való

forrásból készülnek, továbbá azok, amelyeknek megvalósításához már elkészültek a tervdokumentációk.

A tanácsok által megtervezett kiadásokban tehát szerepelnek a közös fedezeti forrásból megvalósítandó beruházások összegei. Így a csongrádi tanács egymillió forinttal járul hozzá az ivóvízellátás megjavításához. A hódmezővásárhelyi tanács 1 millió 170 ezer forintot szavazott meg az épülő 80 lakásos bérház üzlethelyiségének kialakításához. A makói városi tanács 2 millió forinttal járul hozzá a vízmű építéséhez és csatornázási munkákhoz.

...ik fel a községfejlesztési alapot?

...hozzájárulással Üllésen, Tömörkényen és Nagymágocson készül. A tervekben szerepel még orvosi rendelő építése, orvoslakás felújítása, s óvoda felújítása — a szentesi járásban. Szennyvízcsatorna-hálózatot 640 méter hosszúságban építenek, készül 4 ravatalozó, a makói és a szegedi járásban 2—2.

Valamennyi tervezett létesítményt nem lehet felsorolni, de még idekívánkozik: a helyi tanácsok 166 ezer forintot fordítanak a jövő évben új könyvtári könyvek vásárlására.

Évközbeni feladatokra

A 72 millió 100 ezer forint összegű községfejlesztési

...gos igényeket nem tudták teljesíteni, mivel minden fo-

Almási Gyula Béla

Festményei a Vásárhelyi Tárlaton,
a Magyar Nemzeti Galériában.

Cultivé.

D. Fehér Zsuzsa: Vásárhelyi Tárlat.
Tiszatáj, 1964 8. szám, 12. lap.

Almost Gone By Ice

Featuring a Virginberg Tribute,
a Mississippi Country Gentleman.

Curtain.

D. Tebet Downs: Virginberg Tribute:
Tipperary, Ireland 8. Sept., 15. Aug.

Almási Gyula Béla

Művei a Magyar Nemzeti galériában, a Vásárhelyi Tárlaton.

emlitve.

Népszava, 1964 július 26. 7. l.

Almássy Gyula Béla, festő MDK

A Rudnay-tanítványok közök szerepel a kiállításon.

Murányi-Kovács Endre: Vásárhelyi tárlat a M. Nemzeti Galériában 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1964. júl. 21.

Almási Gyula M.D.K.

Részt vett a kiállitáson

Ritly Valéria: Festmények, rajzok, szobrok a X. vásárhelyi őszi tárlaton

Magyar Nemzet 1963. október 15. 4.l.

Almási ~~Gyula~~/ Gyula

- MDK

szerepelt a tárlaton.

"Vizhordó"

~~Gy.~~ -s -n: Gondolatok a X. Vásárhylei Őszi Tárlatról.

Csongrádmegyei Hirlap. . 1963. okt. 27.

MDK

Almási Gyula

szerepelt a tárlaton.

"Az egyik hozzászóló"
"Vizhordó"
"Önéletrajzom"

Dömötör János: IX. Vásárhelyi Őszi Tárlat.
Tiszatáj. 1963. 10.

mdk

Almási Gyula

művei: „Az egyik hozzászolóc" (olajpasztell technika)
„Vízhordó" c
„Önélet rajzom" (lilásvörös föld és égő vörös ég
közepébe helyezett arva kutágas)

Domotor János. A X. Vásárhelyi Őszi Tarlat
Tiszatáj 1963. 11. sz. 4. l

Almási Gyula
festő-

M.D.K.

Az 1953-ban alakult vásárhelyi Művészcsoport tagja. 1954 óta a Tornyai plakettet kapta.

Ecsedi Ferenc akadémikus megnyitó beszéde: A vásárhelyi tájlat

Művészet, 1964. szeptember - 42 lap

Almássi Gyula

MDK

Látogatók, tus

Vidéken élő képzőművészek kiáll.II. N.Szal.
1955.

17. 1.

KÉPES ÚJSÁG
Budapest
1975 SEP 6

Almási Gyula

1021

Almási Gyula: **VIHAR ELŐTT** (olaj)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

apátistvánfalva
lturális emlékek

Bö

Kopic. Vajon mit jelenthet ez a furcsa hang-
sú szlovén szó?
A Vas megyei Apátistvánfalván – a valahai
rgölinen – majdnem mindenki tudja. A
ndössze hatszáz lelket számláló aprócska
lu lakóinak kilencvenhat százaléka ugyanis
ovén nemzetiségű. S noha igaz az, hogy a
lovéniai vend nyelvjárást már csak az idő-
bbek beszélik, s a fiatalok az iskolában csu-
n az irodalmi szlovént tanulják – azért
anyanyelvét mindenki jól érti.
A dombok közé zárt, szétszórt település, a
egye szlovének lakta területének központja.
s megye, a lakosság számát tekintve az or-
ág negyedik nemzetiségi megyéje. Kétszáz-
olcvanezer főnyi lakosságának 3,8 százalé-
nemzetiségi. Horvátok, szlovének, németek
knak itt, olyan helyeken, mint a szorgalmas

lakóiról méltán híres,
Szentgotthárd, vagy a
ről, kultúrájáról neveze
lehetne még sorolni a
orvosi rendelővel bővült
csődét, óvodát, iskolát
Felsőcsatárt, Peresznyé
kat...
És Apátistvánfalvát i
pont állandóan fejlődik
dernizálódás mellett a
gi kultúrális emlékeket
hagyják veszendőbe me
falubeli tájház is. Kraj
nos iskola tanítója, fár
sel kutatott és gyűjtött,
és szlovén szervek se

kopic

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
NÉPSZABADSÁG

1968 JUL 31

HÁRY JÁNOS NYOMÁBAN

Nyári tárlat Szegeden

Magától értetődő a gondolat, hogy Szegeden, ahol ilyenkor a *Háry János* meg *Az ember tragédiája* látható, kiállítás mutassa mai képzőművészetünk jellegzetes eredményeit, de legalábbis sajátos törekvéseit, a játékokra összegyűlt közönségnek. Nemcsak az idegenforgalom, s a Dóm téri műsor koncepciója indokolja, hogy az ilyen tárlat — a katalóguselőszó fordulatával élve — *„lokális hangvétellel"* szólaljon meg. Ezt a vonást magyarázza a város földrajzi, történeti helyzete, az alkotásaikat elküldő szomszédos művésztelepek hasonló jellegzetessége. S ezt indokolják Szeged képzőművészeti hagyományai is. Ezek mind kötelezítenek ahhoz a fogalomhoz, amelyet a bevezető *„nemzeti karakternek"*, mi inkább a hazai hagyomány *egyik* részének, az Alföld-festészetet követő magatartásnak nevezünk.

El is érkeztek a szegedi tárlatra az alföldi *illetőségű*, vagy alföldi *ihletésű* festők, festőcsoportok csaknem teljes létszámban: itt vannak a vásárhelyiek, *Alsómási Gyula Bélával* az élen, a szolnokiak *Chiovini Ferenccel* a névsor elején, a budapesti alföldiek" *Kurucz D. Istvánnal* s jöttek távolabbról, Debrecenből, Miskolcról, Békésből is. És a zsúfolt festészeti anyagban megtalálni a hagyományhoz valóban *kapcsolódó* — azaz az Alföld-festő elődök magatartását *folytató*: a kor problémáiról a kor színvonalán és a kor igényei szerint beszélő — képeket is, olyanokat, amelyek *modern igénnyel értékelik át és használják fel az örökölt hagyományokat.*

A népes gárdából elsősorban a fiatalabb festők tűnnek ki, közülük is a szolnoki *Berényi Ferenc* szerzi a legtöbb örömet. Néhány kisméretű olajpasztellje szerénykedik a hatalmas méretű vásznak között, noha szerénykedésre semmi ok: az egyetlen *Lubickolók* elnagyoltságán kívül csupán jó kvalitású, igényes alkotás: érzékeny tudatossággal, szűkszavú megszerkesztettséggel egyesítik az Alföld-festészet feszültséggel teli színvilágát, s tudnak újat, mélyen emberit mondani a régi témáról, a *Kubikolókról*, a *Lapátolókról*, a *Tavaszi munkáról* és az *Alkonyról*. Berényihez hasonló egyenletes élményt csak *Szalay Ferenc* anyaga ad. Igaz, ő is csupán grafikáit küldte el ezúttal a szegedi képtárba, de a látványt dallamos írással visszaadó tollrajzok pótolják a színek hiányát. A másik vásárhelyi fiatal, a tehetséges *Németh József* (akárcsak kortársa, *Szurcsik János*) ezúttal küszködik a kifejezéssel. A vásárhelyiekkel szimpatizáló *Vecsési Sándor Önarcképe* elmélyülten őszinte, színvonalas fanyar vallomás; a *Görcsös fákkal* új megoldás lehetőségét veti fel a művész. *Kokas Ignácnak* is csak *Kajászói temető* című akvarellje emlékeztet régebbi sikereire; a Berényi által megszabott színvonalat még két, ugyancsak vásárhelyi fiatal közelíti meg egy-egy alkotásával: *Dér István (Ártér)* és *Csizmadia Zoltán (Tanya)*. A csoport és az irányzat figyelemre méltó eredményeit *Kajári Gyula* néhány paraszti témájú, erőteljes krétarajza zárja. Kár, hogy Kajári nem elégszik meg a hatalmas parasztí formák erős ritmusba fogásával, s olykor hatásos alapszín kiválasztásával túlfokozza a rajzok erejét: ezzel a csoport egyik jellegzetes tévedése felé közelít.

Sok „alföldinek" számító festő alkotása előtt ugyanis azt érezzük, hogy túlságosan tiszteli a hajdani „lokális hangvételt". Nemcsak az okoz gondot, hogy gyakran *gépiesen ismétlődnek az elődök rég elhangzott mondanivalói* — amelyek a megváltozott világban persze ódonnak tűnhetnek —, jó néhányan félre is értik ezt a testamentumot. Sokan csak *a festői indulatot*, a művészi *felfokozottságot* vállalják, s ennek eredménye patetikus témák, harsány színek, hivalkodó méretek, felfújt monumentalitás — hatás nélkül. Az elkötelezett indulatnak, a paraszti sorsvállalásnak nemcsak Koszta József korában, ma is megvan a helye, hatása, hordereje. De csak úgy, hogy az indulatos festő valami lényegeset kiált, újat és fontosat mond a mai paraszti létről, s harsogása nem puszta hangerőpróba. Mert az ok nélküli indulat a festészetben is olyan, mint — a Háry-témánál maradva — a burkus strázsa nagy természetű kitörései az első felvonásban: fenyegetőnek szánják, de csak megmosolyogtat.

Persze a hatásoskodó hatástalanság nemcsak ennek a csoportnak kiváltsága, találunk itt jócskán olyan „nem alföldi" anyagot is, amely holmi *„modern"* formába, „korszerűbbnek" számító hagyomány mögé igyekszik rejteni erőtlenségét, s nagy indulatok helyett *üres kockákra, kiagyalt színkontrasztokra építi kompozícióit.* Nemcsak a tárlatra láthatóan gyenge anyagot küldő, s ezzel mind a vendéglátókat, mind a magukat alábecsülő — elsősorban fővárosi — művészekre gondolunk, hanem az olyan behízelgő felületességekre, amelynek szomorú csúcspéldája az idősebb generációhoz tartozó *Molnár C. Pál* technikás felszínességgel festett, a szürrealizmus tetszetős izgalmaival ügyeskedő képe.

A modernebb hagyományokhoz kötődő művek közül inkább a *grafikai anyag* ad tisztes színvonalat. Ismét csak egy fiatallal kezdenénk. *Lukoviczky Endre* két, technikailag is változatos lapja elevenen szerkesztve ritmusával, mozgalmas élettelíségével tűnik ki. Örvendetesen gazdagodik a miskolci *Tóth Imre* modorosságtól szabadulóban grafikája, figyelemre méltóak *Urbán László* és *Kőhegyi Gyula* apró méretű nyomatai. A festői anyagból nem tudunk ennyi művet kiemelni. Kiválik egy-egy szép alkotásával *Kádár György*, *H. Mattioni Eszter* és *Cs. Pataj Mihály*. *Erdélyi Mihály* érdekes stílusa az impresszionista és az expresszív foltfestés kaján paródiájának tűnik, ennek megfelelő groteszk élményeket is közvetít.

A nyári tárlat legszínvonalasabb része a *szobrászati-plasztikai gyűjtemény:* ha igazán kiemelkedő művet keveset találunk is, igazán bántó sikertelenségek sincsenek. A legnívósabb talán az egész együttesben *Madarassy Walter* részben ismert, de mindig csodálatra késztető éremsorozata, különösen *Corelli- és Balázs Béla-plakettje. Somogyi József* egy friss *Hatszoborvázlatát*, finoman komponált özcsoportját küldte Szegedre, *Tar István* nemzeti tárlaton szerepelt *Tiszaszobra* itt is finoman hat mozgalmasságával és klasszikus szépségével. *Czinder Antal* „alföldi" témájú kompozíciói inkább hatásosak, mint kiérleltek, élménnyel teliek viszont *Nagy István* jó térhatású apró plasztikái. *Simon Ferenc B. F. portréja* méltán kapott díjat, a gyűjtemény egyik legeredetibb alkotása. *Stefániai Edit* eleven zománcképein kívül a terem nagy erőssége *Szebényi Imre* kollekciója, ő a nemzeti kiállításon bemutatott alkotásaihoz újakat is adott. *Kiskun tudomány* című figurájának sajátos anyagszerűsége és érdekes jelképe különösen jól ragadja meg azt, amit valóban „nemzeti karakternek" lehetne nevezni.

Ez a mű és társai azonban minden erényük ellenére sem tudják feledtetni, hogy a kiállításon olykor túlságosan „lokális" a hangvétel, s hogy nem mindenféle hagyományhoz kötődés erény. Mert itt, a Dóm tér mögötti képtárban gyakran mintha nem Őrzse járna Háry János nyomában, csak — ez az érzésünk — Finum Rózsi A falurosszából.

Rózsa Gyula

Gondolkozni pontosan, szépen...

Tisztában kell lennünk azzal, hogy a mai magyar művészi és irodalmi termés korántsem egységes a művek ízlésvilága, a művek ideológiai karaktere tekintetében. Az ideológiai karakter érzékeny és jelentős, művészi érdekű mutatója egy irodalom vagy akár csak egy író jellegének, élethez és szellemi áramlatokhoz fűződő viszonyának. Ezt a „mutatót" reálisan kell elemezni és értelmezni. Mintha még kísértene közöttünk az a régebbi szemlélet, az a vágyat valóságként regisztráló látásmód, amely minden íróra, minden művészre, általában mindenkire e széles hazában úgy tekint, mint *eleve* marxista arculatú állampolgárra, mint született szocialistára. Ez a feltételezett „természetes marxizmus" lesz aztán minden minősítés viszonyítási alapja; ehhez az ideális marxi—szocialista alaphoz képest vannak, akik „hibáznak", „tévednek", „rosszul látnak" azaz tévedő, hibázó, következetlen marxisták, szocialisták.

Mint minden olyan megközelítés, amely nem a valóságos helyzetből, hanem az óhajtottból indul ki, ez a megközelítés is komoly veszélyeket rejt magában. Az irodalmi, színházi, művészi helyzet értelmezése és értékelése szempontjából is. Sokkal reálisabb és termékenyebb az a szemlélet, amely korunkat a nagy átalakulások, s ideológiai síkon a nagy összeütközések és átformálódások korának tekinti.

A kapitalizmusból a szocializmusba való átmenet szakaszában élünk, s ki állíthatná, hogy ez az átmenet minden síkon egyenletes ütemben zajlik le?! Ki állíthatná, hogy — teszem — a tulajdonviszonyok gyökeres változásával mechanikus összhangban változik az emberek gondolkodásmódja, életformája, ízlése. Ki állíthatná, hogy az elektromos vezetékkel együtt a szocialista kultúra is „beépült" már minden villanyfényes házba?! A lélekig, értelemig. Ebben a páratlan világfordulásban az emberek a múlt tudatviszonyai felől különböző ritmusban közelednek (vészcsapásokkal, megtorpanásokkal!) látnunk a fejlődésnek a „természetrajzát".

Két — szabad szemmel is „látható" — veszély fenyegeti az ideológiai-művészi életet, illetve magának a marxizmusnak a meggyőző erejét, tekintélyét. Az egyik veszély az *eszméinket* mindig-mindennel-mindenáron „egyeztető" magatartás. Ez az ideológiai modor alárendeli a marxizmust a pillanatnyi körülményeknek, egy vitakör pillanatnyilag talán nem kedvező erőviszonyainak, egy személy, egy hangulat nyomásának, egy mű vagy művész tekintélyének, az éppen szemben álló partner eklektikus vagy még csak nem is eklektikus nézeteinek.

Ennek az „egyeztető marxizmusnak", ennek az alárendelő ideológiai készségnek semmi köze sincs a marxizmus alkotó alkalmazásához, a körülményeinkkel való gondolati kontaktus jogos igényéhez. Aki úgy óhajt kapcsolatba kerülni a világ áramlataival, hogy feladja a marxizmust, az nem *kapcsolatot* teremt a környező világgal (hiszen elhagyja a saját világnézetét, amihez bármit is hozzákapcsolhatna), hanem *hozzáidomul* azokhoz a nem marxista eszmékhez-igényekhez-normákhoz, amelyeknek éppen a visszaszorítására hivatott a marxizmus—leninizmus. Igen, ez az „egyeztető marxizmus" feloldja a marxista álláspontot a különböző felemás, polgári fogantatású, eklektikus eszmékben, ismétlem: olyan körülmények között, amikor a szocialista országokban még tömegméretekben érvényesülnek a történeti *átmenettel* együttjáró eklektikus nézetrendszerek.

A másik veszély a marxizmus doktriner képviselete. Az az ideológiai magatartás, amely a konkrét körülmények figyelembevétele nélkül, az élet elevenjétől függetlenül sémákat ismétel, az ismétlésében látva a következetesség kritériumát. A marxizmus hatóerejét, vonzerejét csökkenti ez a fajta elvont elméletiesség, amely éppen azért *doktriner*, mert képtelen arra, hogy az élet áramlásait, a tények lüktetését, Nem igaz tehát az, hogy egy szocialista országban mindenki „természetes marxista". A művészeti életben is azt látjuk, hogy vannak alkotók, akik művekkel bizonyítják szocialista életlátásukat, marxista szemléletüket. S vannak művek, amelyek arról vallanak, hogy alkotójukban együtt vannak még az igenek és a nemek, a polgári és kispolgári kategóriák és a szocialista inspirációk. S vannak olyan művészek is, akiknek az alkotásaiban még ennyire sem meghatározó elem a szocialista világszemlélet. Ez a sokféleség nem tragédia, ez a sokféleség (s ez *nem stiláris* sokféleség!) — mondhatnám — természetes velejárója korunk átmeneti jellegének. *Az a baj, ha a szellemi élet különböző jelenségeit nem a maguk tényleges jelentése szerint fogjuk fel, hanem kényelemből, tehetetlenségből, vagy egyensúlyzavar miatt figyelmetlenek, közömbösek, rosszul hallók vagy éppen süketek vagyunk.* Vagy — ami semmivel sem jobb — értjük a lényeget, de úgy teszünk, mintha nem értenénk, vagy éppenséggel franciakertté magyarázzuk az őserdőt. Nem használunk a szocializmus ügyének, ha az ideológiai egység bizonyítása „érdekében" a polgárit és a kispolgárit átminősítjük szocialistának, vagy egyáltalán nem minősítünk, a „béke" kedvéért. Az átmeneti jelleg nemcsak azt jelenti, hogy itt él még a tegnap, hanem azt is, hogy a polgári múlt maradványai a szocialista jelen erős nyomása alá kerültek, s ez a nyomás állandóan fokozódik. Ismétlem: tudomásul kell vennünk a tényeket, a maguk valóságos jelentése alapján kell értelmeznünk a szellemi élet jelenségeit, márcsak azért is, mert *nem az a feladatunk, hogy az átmeneti jelleget konzerváljuk, hanem hogy a valóság folyamataival összhangban segítsük a szocializmus erősödését.*

Többes szám első személyben írtam ezt a cikket. Nemcsak a hagyományos stiláris meggondolások miatt. A többes szám használata itt azt a meggyőződésemet is érzékelteti, hogy többen, sokan, egyre többen vagyunk, akik így vagy ehhez hasonlóan gondolkodnak (gondolkodunk) ezekről a kérdésekről. Ne essék félreértés: egy igény kifejezése nem azonos az igény teljesítésével. Hogy ki milyen eredménnyel valósítja meg az aktív szocialista munka igényeit a szellemi életben, arra csak a végzett munka válaszolhat.

Pándi Pál

MDK.

Almásy Gy.Béla

Kiállitási kritika

Müvészet 1967 márc.p.43.

MDK

Almási Gyula

Kiállitási kritika

Alföld 1968 julius p.67.

Alafair Tyuka

Almási Gyula Béla

Vásárhelyi határ /sepríó/

Timotáy 1966 X. n. 791 old.

A kassai Gyula Béla

A 1930-as évek elején került Vásárhelyre

A kassai Gyula: Vásárhely és a képzőművészet

Tinaláy 1907 IV. n. 366 old.

Almás. Gyula Béla

Kisumoka c. mure (emb.)

szerepel a III. Délalföld.

Tárlatón

Szabó Endre: Lemény tve sz tve-
cremény kedve

Tiszatáj 1967 VII. n. 647 old.

Almási Gyula Béla

Dunántúlról telepedett le Vásárhelyre

Tóth Sándor: Vásárhely és a Kéjrőművészet

Tiszatáj 1967 I.n. 57 old.

Alemási Gyula
festő

M.D.K

A hódmezővásárhelyi hagyomány
első hérből való továbbítója részt
vett a tárlaton.

Bajnay Éva: XV. Vásárhelyi Őszi Tárlat.
Művészet, 1969. február – 46 lap

ALMÁSI Gyula

1. Táj hegyjaival olajpasztell 31x43
2. Városkép olajpasztell 31x43

Csongrád megyei képzőművészek tavaszi tárlata
Hódmezővásárhely - Szentes 1964. Kat.bev.: Csenke L.

ALMÁSSI GYULA / grafikus

látogatók tus,

Vidéken élő képzőművészek kiállitása. 2. Bp., 1955.
/Kat./

/17

Almási Gyula Béla

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
Szeged

1969 DEC 14

1021

ALMÁSI GYULA BÉLA: BIRKAJÁRATÁS

tudónket ● Uralkodjunk

Nem utópia a

Minden ember vágyik a hosszú élet. Így volt ez a középkorban, sőt évezredekkel ezelőtt is, amikor kuruzslók, csodadoktorok váltakozó generációja kereste a bűvös elixírt, a hosszú élet, az örök ifjúság titkát.

A misztikus varázsszert természetesen nem találhatta meg senki, de azt már akkor is tapasztalták, hogy a rendezett körülmények között élő emberek jóval magasabb kort megértek az átlagnál. A középkori matuzsálemek rekordjai azonban csak viszonylagosan vehetők figyelembe, mert egyes országokban 30 év volt az átlag életkor, és alig 100 esztendeje ennyi idő számított egy emberöltőnek. A gazdasági, társadalmi, egészségügyi elmaradottság súlyosan rányomta bélyegét az emberiségre. Európa lakosai például háromszor annyi ideig élnek, mint őseik.

Hazánkban is szinte évről évre növekszik az átlagéletkor. Világviszonylatban szintén számtalan statisztika, tanulmány mutatja ki az átlagos életkor kitolódását. A gazdaságileg fejlett országokban mind több a száz éven felüli emberek száma. Különösen sok a matuzsálem a Szovjetunió egyes hegyvidéki köztársaságaiban, és nem csoda, ha a szovjet tudósok is

éves kort, csak ehhez bizonyos szabályokat kell betartani.

Az öröklődési tényezők mellőzésével a táplálkozást lehet nevezni a hosszú élet legfontosabb mozgatójának. Ebben megegyezik szinte valamennyi tudós véleménye. Demircsogljan felhívja a figyelmet a friss élelmiszerekre, amelyekből a szervezet kiválaszthatja mindazt, amire szüksége van: a vitaminokat, ásványi sókat és más anyagokat. A zsírra vigyázni kell, mert veszélyezteti a szívet és a véredényeket. A zsír az egyik legfőbb bűnös abban, hogy még nem kétszerezödött meg a jelenlegi átlagos életkor. Azokat a zsírokat, amelyek nem tartalmaz-

Almási Gyula Béla

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1970 FEB 15

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

1021

Almási Gyula Béla — Vásárhelyi öregházak

Sarló
Sándor

Mi lett a Frommer-pisztolyommal?

Kapcsolatom Bibóval nem szűnt meg teljesen, inkább más formát öltött. Ezentúl a törzsasztalnál találkozgattunk a Tiszában, ahova kevés kivétellel valamennyi újságíró eljárt, kivéve természetesen az ellenforradalmi lapok (Szegedi Új Nemzedék és a Zsikay szerkesztette Új Magyarország) munkatársait.

Az ellenforradalom legsötétebb korszakát éltük ezekben a hetekben, hónapokban. A város munkássága a szociáldemokrata szervezetekben meghúzódva határozottan ellenállt, s ha kellett, demonstrált, miként azt a kommün napjaiban az ellenforradal-

tak hozzá, mert nem volt. Tulajdonképp az volt a szándékom, hogy a helyőrséggel együtt én is kivonulok a városból vörös területre. De anyám visszatartott és az a suttogott stratégiai szempont, hogy a városban is szükség lesz harcosokra. Így aztán, mikor a fegyvereket be kellett szolgáltatni, megszabadultam tőle. Jó lesz nekem, ha lőni kell, a Frommer-pisztolyom is.)

Most nagy dilemmába kerültem. Bibóért mindent megtettem volna, de hogy a pisztolyt odaadjam? (A pisztolyt, ami arról is nevezetes volt, hogy zakóm zsebébe rakva mentem el a Margit utcába egy tiszteletre méltó családhoz, hogy megkérjem nagy szerelmem, Ibolya kisasszony kezét. Szándékom szerint elutasítás esetén távozóban föl-

Almási Gyula Béla

ALMÁSI GYULA BÉLA: VÁSÁRHELYI ÖREG HÁZ

VITA | *Napirenden a falusi népm*

A falu és a művelődés

Nincs önálóan funcionáló intézmény, nincsenek kizárólagos feladatok vagy célkitűzések, amelyet csak egyik, vagy másik eszközel lehetne megvalósítani. Ezért a falusi művelődési házakat sem lehet úgy vizsgálni, hogy azokat kiragadjuk abból a komplex rendszerből, amelyben ott van a rádió, a televízió, a napi sajtó, könyvtár, mozi, stb. Lehetőségek, szükségletek, adottságok és tradíciók keverednek és képeznek egészet a művelődés és annak egyes formái, vagy intézményei számára falun is.

Ma az ország lakosságának több mint fele, 56 százaléka él falun. Igaz, hogy ezek nem mind a mezőgazdaságban foglalkoztatottak, de a művelődés összefüggésében mégis a faluhoz tartoznak. Az utóbbi 7 évben a községek lakóinak száma 3,9 százalékkal csökkent. Ez azt is jelenti, hogy a mezőgazdaságban foglalkoztatott keresők száma, amely 1949-ben az összkeresők több mint 50 százaléka volt, 1967-ben 31 százalékra csökkent. 1949-hez viszonyítva napjainkban hatszor több traktor, négyszázszor több aratógéplőgép van. Ötszörösére nőtt a műtrágya-felhasználás.

A másik fontos tényező, hogy megváltozott a falusi lakosság szociálpolitikai tevékenységének feltétele is. A mezőgazdasági szövetkezetek mint a demokrácia, a kollektivitás keretei szintén lényegesen megváltoztatták a falu érdeklődését.

nőtt viszont a különböző sz
a száma.

A falun élő értelmi

Különösen gyorsan nőtt a
csolatos értelmiségiek — k
mérnökök stb. —, száma, a
a munkahelyen jelentkező
kapcsolatos instrukció is m
szintre emelkedett.

Mindez azt eredményezt
ben a falu is lényegesen nőt

Mindezek a változások
hogy a művelődési házról
felül kell vizsgálni. A régi
művelődési házba járnak m
egészíteni, új ismereteket ta
a kultúrának azok az össze
a művelődési házak berend
televízió, könyvtár segítségé
dés nagyrészt individualizáló
zajlik le. Még az olyan koll
ri tevékenység is kettős jel
dül művelhető, másr
Megvál

Almási Gyula Béla
festő

szerepelt a XV. őszi tárlaton

Szabó Endre: Igazolt remények.
Tiszatáj, Szeged 1968. XII. 1112.

Almási Gyula Béla

Emlékére

Tornyai bibliográfia
Csongrád Megyei Hírlap, Szeged
1969. aug. 14.

Almási Gyula Béla

Karabrakók c. műve (encl.)
szerepel a XV. őszi tárlaton
Vásárhelyen

Szabó Endre: Igazolt reménységek

Tiszatáj 1968 XII. n. 1111 old.

Almási Gyula Béla

Betep asszony c. műve (eml.)
szerepel az alábbi tárlatok

Alácz László: A XIII. Vásárhelyi
őszi tárlatról

Tiszatáj 1968 XII n. 1019 old.

M.B.K

Almási Gyula Béla

festő

Endre Béla festő dombornűvének
avatásán a beszédet Almási
Gyula Béla festő mondta.

—: Kiállítások Vásárhelyen
Honszáchmegyei Hírlap 1969. okt 3

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

M.D.Y

Almási Gyula Béla

festő

Endre Béla domborművének avatásán az avatóbeszédet mondta.

Szabó Endre: Eseménydus vasárnap Vásárhelyen
Csongrád megyei hirlap 1969 okt.7.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Almási Gyula Béla

Kisunoka (kapkó).

Tiszatáj 1967 VIII n. 774 old.

1021

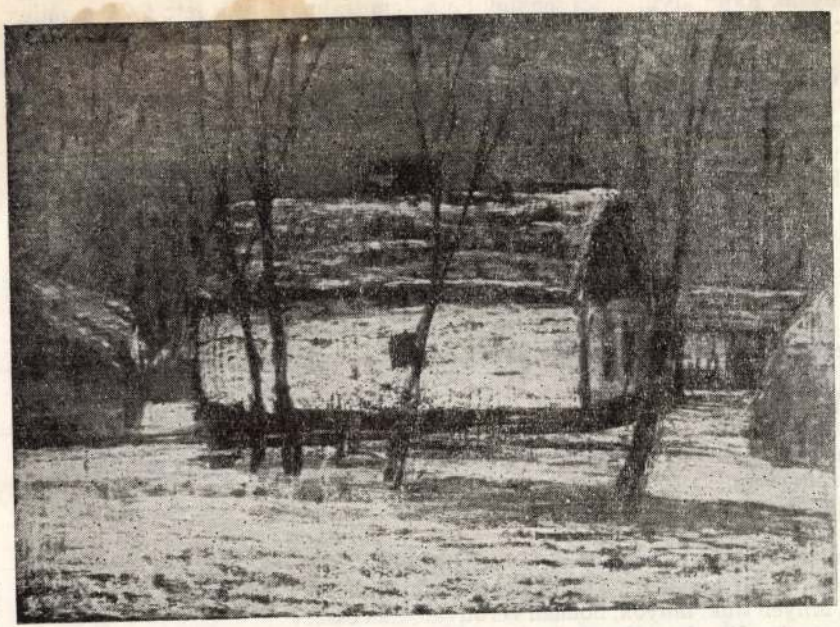

44 *Almási Gyula: Tanya*

Almási Gyula

...gyszer ilyen rossz anyám va...
...ajta kívül nincs senkim. Sajnálo...
...Próbálom magamban mentegetni. Az...

– Elvonó kúrára nem küldték?
– Mondták, hogy jó lenne, de nem lett belőle semmi. ...
– Mik a tervei?
– Nagyon nehezen fogok innen megválni. Szeretek ... nyen veszek részt. Szakmunkás leszek én is, aztán ... vább . . .

D. KATALIN:

– Nem ismerem a szüleimet. Pesten élnek. Állítólag van két bátyám is. Kétéves koromtól nevelőszülőknél voltam, örökbe is fogadtak, de később letöröltettek a nevükről.
– Miért? Mi történt?
– Zűrök voltak velem. Csavarogtam, züllöttem. Nem vállaltak tovább. Azt hiszem, az volt a baj, hogy nagyon elkényeztettek, én meg nem becsültem azt, hogy mindent megadnak. Rosszalkodtam.
– Ez mit jelent?
– Mindent. Galeriben is benne voltam.
– Ismeri azokat is, akik nemrég a Déri-téren lebuktak?
– Ismerem őket. „Birsalmát" is, a többieket is nagyjából.
– Kik azok, milyen fiúk, lányok, honnan verbuválódtak össze?
– Vegyes társaság. Van köztük mindenféle. Orvos gyereke és segédmunkás.
– Miből élnek?

Almási Gyula Béla

Betegamony c. képe (eml.)
nézepel
a XIII. Vásárhely. Ősz. Tárlatos

A kiár tárló: A XIII. Vásárhely.
Ősz. Tárlat

Tiszatáj 1966 XII. n. 1019 old.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁDMEGYEI HÍRLAP

Almási Gyula Béla
1968 JUL 7

Művészeti hírek

Ülésezett a Vásárhelyi Őszi Tárlat előkészítő bizottsága

Az elmúlt napokban Vörös Mihály vb elnökhelyettes elnökletével ülést tartott a Vásárhelyi Őszi Tárlat előkészítő bizottsága. Az ülésen részt vett Almási Gyula Béla, Németh József, Szalay Ferenc festőművészek, Szabó Iván szobrászművész, érdemes művész, dr. Dömötör János múzeumigazgató, valamint Rozványi Márta és Vizig Ottó, a Kiállítási Intézmények képviselői. A bizottság ezúttal döntött a kiállítással kapcsolatos meghívásokról, a kiállítás időpontjáról és a beküldési határidőről. A határozat értelmében a beküldött anyag zsűrizése augusztus 26—27-én lesz, a XV. Vásárhelyi Őszi Tárlat megnyitására október 6-án kerül sor.

●

A szovjet—magyar kulturális egyezmény keretében a Kárpát-tontúli Képzőművészeti Szövetség rendezésében július 14-én, vasárnap nyílik meg Ungváron a Vásárhelyi Tárlat, amelyen a város képzőművészeinek anyaga szerepel. A mintegy 50 táblaképet, grafikát és plasztikai anyagot az 1967-ben kiállított művekből válogatták össze. Az ungvári kiállítást dr. Dömötör János múzeumigazgató, országgyűlési képviselő nyitja meg. A város képzőművészeit Fekete János szobrászművész és Hézső Ferenc, valamint Fodor József festőművészek képviselik a kiállításon, amelynek megnyitására a Hírlap is küld tudósítót.

●

Komoly sikere van Almási Gyula Béla retrospektív kiállításának. Számos szocialista brigád kereste fel a tárlatot — volt amelyik dísztáviratban üdvözölte a művészt kiállítása alkalmából. A Vörös Csillag Tsz dolgozói és NDK-beli vendégei is megtekintették az anyagot, akik a kiállító művésszel is konzultáltak. A tsz képet is vásárolt a kiállításról.

Ma déli 12 órakor nyílik a Tornyai Múzeumban Csohány Kálmán Munkácsy-díjas grafikusművész kiállítása. A művész az utóbbi idők termésének mintegy 50 grafikai lapját mutatja be. Megnyitót dr. B. Supka Magdolna művészettörténész mond.

...tek, rakfelülete nemcsak hátra, ...lenthető. A rakodás megkönnyí... illenéskor, ugyanakkor automa... zár. Vezetőfülkéje kényelme... ibbi típusoké, s formatervezése ...hez.

...harmadik új modellt, mert — ... a végén jön a java. A D—462 ...het szállíthat, s ezzel a Csepel... számít a hagyományos teher... speciális nyergesvontatók teher... kezdődik.) Motorja hathengeres, ...motor — érdemes erre emlékez... 5 lóerős volt; ma hetven motor-

...haja szerint

...a gépkocsi valamennyi műszaki ... újdonságról azonban a D—462 ...lni kell. A gyár — s ez a gaz... vevőfogás" helyes eszköze — a ...t tonnás gépkocsit speciális be... Így — többek között — motor... aulikus szervókormánnyal, alu... el, légszervós működtetésű ten...

...vő újszülött formára is mutatós. ... vezetőfülkéje pedig a legkényel... ...pus között.

(—s—ó)

...városaink, falvaink felvirágzása és még a legkisebb munkatermék is, amely a Made in Hungary márkát viseli — mindig, s mindenütt rólunk beszél. A mi tudásunkról, emberségünkről, a mi személyes és közös erőfeszítéseinkről és a mi vágyainkról. Arról, hogy mit ér 1968 táján a világ előtt az a szó: magyar.

Gyakran hallani ebből a szempontból disszonáns hangokat. Elég nagy olykor a nemtörődömség, a közgondok vállalásától való kicsinyes húzódozás. Még több azonban a jó példa. Kiváló munkaeredményekről, tudományos sikerekről, nagyszerű sportteljesítményekről szólnak a hírek. Meg arról is: miként vállalnak társadalmi munkát városainkban, községeinkben önzetlenül az emberek, mennyi mindent megtesznek másokért.

De avval is számolunk, ami még nem felel meg korunk követelményeinek. És ebből a szempontból nem véletlen, hogy gyakran szólunk

...g... — ez nem kétséges — az eddigieknél valamivel többet is készek vállalni a hazafias, honvédelmi nevelés, a felkészülés nehéz, de létfontosságú feladataiból.

Olyan ügyről van szó, amely nem tűr halogatást. Békés életünk, nyugalmunk, jövőnk megalapozásáról, arról: mit tartunk önmagunkról, szeretjük-e valóban ezt a hazát, amely bölcsőnk volt, s majdan sírunk lesz. Valamikor a költő arról írt, milyen nagy volt hajdan a magyar. Nyitva áll az út: még nagyobbá teheti és teszi a dolgozó nép, ez a másfajta raj. Akarjuk, s helyt állunk a békét védelmezők, a haladást előrevivő, az új világot építő népek szövetségében.

KACZÚR ISTVÁN

MDK

Almási Gyula Béla

repr.:

Összeirók

14. vásárhelyi őszi tárlat, Tornyai János Muz.
1967. okt.

mefrón

Almássi János

ötvös

L.

Szendrei-Szentiványi

22. l.

és adóhivatali vagy rendőri kezelés iránt; az illető kísérőokmányok és mellék-
se. Egyéb törvényileg vagy szabályzatilag megszabott vagy megengedett
nyilatkozatok.

*gen zoll- und steueramtl. oder polizeil. Behandlung; Bezeichnung der
id Beilagen einschliesslich Bleiverschlüsse. Sonstige gesetzlich oder
tarisch vorgeschriebene oder zulässige Erklärungen.*

bélyegző.
Stempel.

A rendeltetési állomás bélyegzője.
Stempel der Bestimmungs-Station.

Almási Lajos dr

Kertépítő

lakása VII. Nefelejts u. 8.

Tel. 223-399

Almási Lajos dr. kertépítő, XIV. Semsey Andor-u. 9. 296-922

Bptávb 1940 szept.

u 1942. jan.

Medgyesi Pál: Erdély s Egész Magyar Nép
egymás után tsak hamar érkezett Hár-
mas Jajja s Siralma .... Várad, 1653.

VI. 250, 251

Almási Lajos dr.

kertépítő.

Almási Lajos dr. kertépitő,
Almási Lajos dr. és tsai kertgazdaság Ereklyés, városi irodája, XIV.
Semsey Andor-u. 9. **296-922**

Bpestről, 1940. szept.

" 1942. jan.

5.

Wolf Rózsi:

Gioachino Pizzoli, a bolognai magyar-illir kolégium freskófestője

Bpest 1928

Olaszul megvan a Corvina különnyomatai körött –

MDK

Almási Gyula Béla [grafikusművész?]

Az ismertetett kötet a művész által válogatott 20 verset és az azokhoz készített 20 fametszetet tartalmazza.
A metszetekben – a tónusok mellőzésével – a vonal uralkodik; kifejezésmódjuk elvont.

Kopasz Márta: Almási Gyula Béla: Örökmécs.
Tiszatáj, Szeged, 1948. június. II. évf.
6. sz. 261–262. l.

MDK

Almási Gyula Béla [grafikus művész?]

(A cikk Almási Gyula Béla: Örökmécs című, a hódmezővásárhelyi Tornyai Társaság kiadásában megjelent kötetének ismertetése.)

Kopasz Márta: Almási Gyula Béla Örökmécs.

Tiszatáj, Szeged, 1948. június. II. cóf. 6. sz. 261-262. l.

Almássy Gyula Béla MDK

(1909)

A Munkácsy hagyományokat folytatók, az indulatos, vérmes szinegyüttes képviselői között emlitve.

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX. században.Bp.1959.32.l.

Almásy Gyula [festő] MDK

a vásárhelyi művészet lelkes
lüve és egyik fő szervezője.

Artner Tivadar: Müvészélet a "tiszaparti Firenzében".

Esti Hirlap, II.évf.21o.sz. 1957.szept.8.vas.
2.oldal

MDK

Almási Gyula Béla, Hódmezővásárhely

Borigatók, peszt.

Csiksomlyói bucsu, fam.

Szegedi Képzőműv. Egyes. Hungária szálló 1943. okt. 4 l.

NYIRBÁTOR /Szabolcs-Szatmá

Minorita-templom, toronyta
támpillérek, mindkettőn 3-
Négyszakaszos hajó diadali
három oldalával záruló sze

MDK

Almási Gyula Béla

(festőművész)

Festő, fametsző, író és költő. Makóról került Hódmezővásárhelyre. (Makó művészi lehetőségeivel, a közelmúltban rendezett képzőművészeti kiállításokkal kapcsolatos említés.)

Döme Mihály: Makó kulturális lehetőségei.
Tiszatáj, Szeged, 1947. aug.–szept. I. évf. 6–7. sz. 62. l.

MDK

Almási Gyula Béla festő

Makóról átköltözött Hálmezővásár-
helyre. Itt Kohán György és Er-
dős János voltak kortársai. 1947-ben
Vásárhelyen közös kiállításon vesz részt.
Megelőzőleg részt vesz az Írók, Zenészek,
Művészek szakszervezetének létrehozá-
sában

Szabó Endre: Műterem. (Almási Gyula
Béla.)
Tiszatáj, szeged, 1960. december. 6. l.

MDK

Almási Gyula Béla festő

(A cikk riportjellegű; életrajzi vázlattal) Nagybátyja is festett; ez meghatározta gyermekkori környezetét. 12 éves korában Espersiték társaságába jár. Növendéke lesz Rudnay makói szabadiskolájának. 1931-ben önálló kiállítása volt Makón.

Szabó Endre: Műterem. (Almási Gyula Béla)

Tiszatáj, Szeged, 1960. december. 6. l.

MDK

Almási Gy(ula) Béla (festő)

Ködös október - je szerepelt a VII. Vásárhelyi Őszi Tárlaton. (Elmarasztaló említés.)

(p): A VII. vásárhelyi Őszi Tárlat. Tiszatáj, Szeged, 1960. november. 4. l.

MDK

Almási Gyula Béla (festő)

Aratás után c. képe szerepelt a VII. Vásárhelyi Őszi Tárlaton.

(p): A VII. Vásárhelyi Őszi Tárlat.

Tiszatáj, Szeged, 1960. november. 4. l.

MDK

Almási Gy. Béla

l. még: Almási Gyula Béla

MDK

Almási Gyula Béla

l. még: Almási Gy. Béla

Almási

MDG

Gyula Béla, Almási

l.: Almási Gyula Béla

Tiszatáj, Szeged, 1960. augusztus. 2. l.

MDK

Almási Gyula Béla

hódmezővásárhelyei festőművész jelentése a vasárnap nyiló őszi kiállitásról, 7 teremben mutatják be a közönségnek az alföldi festők képeit.

Esti Hirlap 231 sz. 1957. okt. 3 2 old.

ALMÁSI Gyula fertőm

NN: Megalakult a dél Magyar-i kép röm. Akkoló körösseje

Művelt Nép 1955 II ért. 33 n. aug. 14 8. l.

MDK

Almási Gyula

(a nagy vásárhelyiek tanítványa; tevékenyen részt vesz a vásárhelyi művészélet alakításában.) (más adat nincs.)

Artner Tivadar: A vásárhelyi fiatal művészek vallomása.

Magyar Ifjúság, Bp. 1957. 45. sz. [4. l.]

M.D.K

Almási Gyula
festő

„Vízhordó" c. képét mutatta be
a Vásárhelyi tárlaton.

Kocsogh Ákos: A Tizedik Vásárhelyi Őszi Tárlat
Művészet, 1964. január - 36 lap

Almássy Gyula Béla
festő

M.D.K

"Öreg kendős asszony" c. képet
is bemutatta a kiállításon.

D. Fehér Zsuzsa: A IX. vásárhelyi tárlat
Művészet, 1963. január – 42 kép

~~Almási~~ Almási Gyula Béla MDK

Megjelent és a vitában felszólalt.

Csongrád megyei pártvezetők és képzőművészek találkozója.

Csongrádmegyei Hírlap. 1962. júl. 22.

és.
A realizmus talaján állva fejezzék ki képzőművészeink a kor problémáit.
Délmagyarország. 1962. jul. 22.

Almási Gy. Béla

MDK

"Tavaszi este"
"Az első háboru után"

-dj-: A megyei képzőművészeti kiállitásról.

CSONGRÁDMEGYEI NÉPLAP, 1962. máj. 13.

Almási Gyula Béla MDK

szerpelt a tárlaton.

"Rizsaratás"

Lődi Ferenc: Szólni a máról. A III. Szegedi Nyári Tárlat.

DÉLMAGYARORSZÁG 1962. jul. 28.

Almási Gyula Béla MDK

Megnyilt az állandó Tornyai-Medgyessy-Kiállitás és a IV. őszi tárlat

melynek keretében a Tornyai -plakettet Almási Gy. B. kápta, akinek a vásárhelyi müvésztelep létrehozásában és irányitásában vannak érdemei.

--: Az alföldi képzőművészet nagy ünnepe.
CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP, 1957. okt. 8.

v.ö. okt. 6. számot is.

MDK

Almási Gyula Béla

szerepelt a Vásárhelyen rendezett VII. megyei képzőművészeti kiállításon.

-szo-: Néhány szó a VII. megyei kiállításról.
CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP, 1957. aug. 15.

MD K

Almási Gyula Béla, festö

87. Illusztráció. Fametszet.
Föld alatt. "
91. Illusztráció. "
Mesteremberek. "

Bpesti Föv.Képtár. -Képzömüv.Ip.müv. és Foto kiáll.
1948.jan.3.-22. Kat.

Balogh László, festő-grafikusművész

Berki Viola Szentendrén Barcsay Jenő, Mihálton Pál, Balogh László és mások személyes hatására, tanácsára ráébredt arra, hogy megtarthatja, vagy elvetheti a perspektíva klasszikus törvényeit. — Kondorral más volt a helyzet, — mondja Berki Viola, — Kondorral nemigen lehetett beszélgetni. Ő csupán dolgozott s nagyokat hallgatott. Ha jöttek a barátok, akkor is hallgatagon értették egymást.

Nádor Tamás: „Tisztán köll festeni."
Magyar Ifjúság, 1981. jan. 30.

Balogh László, festő- és grafikusművész

A szentendrei Képtárban látható ez a nagyszabású kiállítás, szept. 21.-ig. Ferenczy Noémi gobelinjei többnyére a táblakép léptékében teremtődtek – tanítványai már az építészet belső terének szövetségét keresték meg az egyéni variációk erejével. Nemcsak a kezdet, a folytatás is igényes. Balogh László igen erőteljesen teremti meg a műfaj külön szabályait egy kék és zöld árnyalatokra integrált alkotásban, mely leginkább reprezentálja azt a tényt, hogy Ferenczy Noémi törekvései milyen messzire értek el.
(emlitve).

Losonci Miklós: Ferenczy Noémi – biennále.
Egy életmű gazdag folytatása.
Pest Megyei Hírlap, 1980 szept. 4.

Balogh László, fertő- és grafikusművész, Egerben.

Tilles Bélával az adásban Podráczki Zsuzsa beszélget. „Kinetika a művészetben" igen kevesen vannak Magyarországon, aki a művészetnek ezzel az ágával foglalkozik. Tilles Béla három kollégát említ: Debrecenben Odor kolléga, Egerben Balogh László és Szatmári Béla, Salgótarjánban. Mint teljesen külön mobil műfájt Haraszti Istvánt, aki Tilles Béla szerint világszínvonalon dolgozik.

Kinetika a művészetben.

1981. V. 25. 3. műsor, 20.25 /-V. J.-/

Balogh László

F. Szilágyi Gábor: Kinetikum

Művészet, 1982. május

Balogh László

Balogh László: P. Szűcs Julianának válasz

Művészet, 1982. április

Almási Gyula Béla

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1960 MÁR 20.

Pénteken a hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeumban megnyílt Almási Gyula Béla festőművésznek, a hódmezővásárhelyi Művésztelep vezetőjének kiállítása. A megnyitón megjelent Pogány Ö Gábor, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója.

&

Andrész Kapasz Párizsban

...aslatával szembeni eluta-
...magatartása, amellyel fel-
...akoztak a hidegháború

Tükör
1983 AUG 14
Balogh László festő
1021

Szentendre festője

Kisvárosi éjszaka (Szentendre) 1983

Vízparti lány 1983

Balogh László

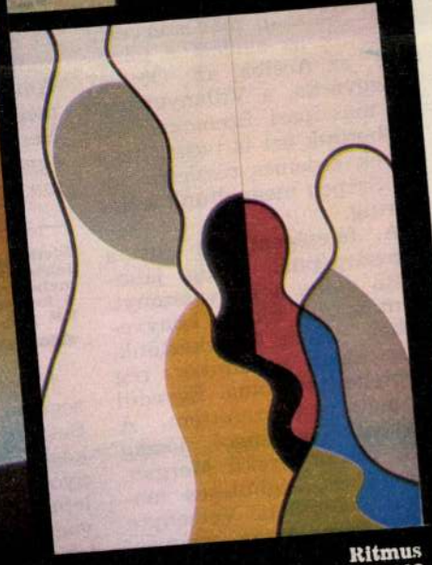

Ritmus 1982

Naplemente 1982

KÉKESDY KÁROLY FELVÉTELEI

Balogh László kötődése Szentendréhez nem egyszerűen rokonszenv alapú; nem a művésztelepekről kiágazó romantikus ösvények kötötték e városhoz szívét, az örök hűség fogadalmával. Ő a legegyszerűbb módon szentendrei: e táj szülötte. Eredendően és mélyen szentendrei, ahogy a paraszt tud csak összenőni földjével s földjébe simuló falujával. Ha ugyan nem maga is földjének egy röge. Hűsége is ezé a paraszté. Nem fogadott és szerzett, de magától értetődő. Természetes és egyszerű. A képek is így hordják magukban, a lényegükben. A szövetük leheli. A belőlük áradó nyugalom és állandóság.

Nem is találhatott kifejezésére Balogh László alkalmasabb festői nyelvet a szikáran sallangmentes, kevés beszédű konstruktivizmusnál. Szerencsés és adekvát ez a nyelv a források környékét tapogató gondolatokkal. A mélyre merülő gondolatokkal, melyek mindig nehéz mozgásúak, mert súlyosak. Balogh László Barcsay Jenő iskoláján nevelkedett, de ki tudta küzdeni a saját vonalait, belőlük megteremtette a saját idomait, melyekből felépítette a maga keménykötésű világát. Az újabb kori szentendrei festőnemzedék egyik legmarkánsabb alakja lett, összetéveszthetetlen másokkal, ami csak a legjobbak jellemzője.

Festői nyelve alkalmasnak bizonyult, hogy a dolgok lecsontozott lényegéig jusson el, a változóban megtalálja az állandót, az összefüggések sarkpontjait. Így jelenik meg az ő képein Szentendre és a táj és benne az ember. A rendet keresi a maga szigorú eszközeivel – ha könnyű kézzel fogja rajzeszközét, ha elnehezedővel, hogy súlyát érezni, ecsetét. A dolgok titkát feszegeti, midőn azok legbensőbb szerkezetéig jut el, ahol a Törvény fedi fel magát.

Állni látszik képein az idő, mégis valami hallatlan dinamizmus feszíti. Mozdulatlan alakjaiban, pattanásig feszült izmaikban ott az indulat lendülete, szétrobbantja szinte a vásznat. De a mozdulatlanságba gyökerezéstől mindez az örökkévalóság, legalábbis az állandóság visszfényét kapja; különös ritmusát, lüktetését érezzük meg a szigorú rendnek.

Ki a törvény betűit rajzolja, világosan kell hogy kifejezze magát. Balogh László képein feltűnik a tiszta és éles levegő. Akár a vonalak, akár a színek keltik, nincs homályos beszéd. Innen, hogy színei mélyek, olykor hidegek, kivált ha művészetének korábbi szakaszát szemléljük. Ott nincs még engedmény az oldódásnak.

Újabb képein azonban megmozdult valami. Mintha odalopakodott volna képeire az élet játékossága. Derűsebb színeket kezdett kikeverni, váratlanabb, nyugtalanabb vonalakat húzogatni, tán a mosoly bujkálását is felfedezhetni bennük. Dunaparti fái lombját a szerkezet rendje tartja minden egyes levelével. De ezek a levelek csillózón zizegnek már a felkelt szellőtől, s ha a nap keményen kerek még, érezhetően meleget sugároz, embermeleg színekre bontva a világot.

Mértékkel és módjával persze, hiszen kiküzdött formanyelvéhez továbbra se maradt hűtlen a művész. Mert miközben engedményeket tesz az élet szépségének, teret enged az életöröm harsogó színeinek, nem lehet ennek ára a kemény őszinteség, a szókimondás akár az érdességig, az igazság szenvedélyes keresése, mely Balogh Lászlót életben és művészetben egyképp igen karakterisztikusan jellemzi.

SZEBERÉNYI LEHEL

Megfakult, színes reklámplakát: „Még a gyerek is Körpöly cipőt akar."

Meglepődtem. Az irodán még egy kalap pénzt is kiutaltak. Először ötvenpáras próbarendelést kaptam a népruházattól. Egykori segédeimnek is adtam munkát, hogy hamar meglegyek. A bizottság elégedett volt a cipőkkel. Akkora megrendelést írtak, amit csak vállalni tudtam. Olyan szép bőrt adtak, hogy az csoda. Kerültek segédek is meg bedolgozók. Háború volt, suszter sehol. Megrohantak a megrendelők. Bőrt nem tudtak szerezni. Szerencsére a bizottsági bőrből spórolni tudtunk. Ötven párnál öt-hat cipő anyagát megtakarítottuk. A háború után megszűnt a bizottságosdi, de nem kellett könyörögnöm a kereskedőknek. Ismerték a cipőimet, mindegyikben hagytam egy zöld cédulát. Jöttek Esztergomból, Pécsről . . . Akkora listákat írtak . . . Nem küldtem haza őket. A háborús susziterek hazaszaladtak, a hoppon maradt segédeket felfogadtam. Nagyon megfutott, ötven segédnek adtam kenyeret. Míg aztán beütött a krach. A kereskedők csődbe jutottak. A cipőt nem adták tovább a pénzromlás miatt. A feleségemmel eldöntöttük, hogy a kereskedőknek többet nem adunk árut. Másnap már szervezni kezdtük az eladást a Lángba, az Acélba, az Óbudai Gázgyárba, a Villanygyárba és más ipari üzemekbe. Az emberünk azt is tudta, hogy kinek érdemes részletre adni. Szépen megvoltunk a háborúig.

A feleségem ott ült a pénztárgépnél, pedig játszhatta volna a nagyasszonyt. Nem is volt hiba a könyvelésben. Nem költekeztünk, még akkor se, amikor rég megtehettük volna. Egyedül a motorokat szerettem. A negyedik is angol jószág volt. Háromkerekű Morgan. Négyüléses, léghűtéses motorral száguldott. Versenyre is elvittem. Aztán megvettem az első kocsit, az angol Morrist. Mórickának hívtam. Fenomenális jármű volt, tíz esztendeig hajtottam, dülőutakon is. Nem sokat kértek az Opel Olympiáért sem. Dömpingbe adták, háromezer-ötszáz koronáért. Kényelmes kiskocsi volt, de csak ezerötszáz kilométert roboghattunk. Elvitték a nyilasok. Vagy a németek. De ezt ne is írja . . .

Mindig úgy gondoltam, hogy az iparosok ne politizáljanak. Az iparostestület dolgait, persze, próbáltuk ügyesen intézni. Akkor jártam be a miniszter úrhoz, amikor akartam. Mérnökember volt. Nem tudom már a nevét. A negyvenes években már szorongattak bennünket a nyilasok. Újpesten feljelentettek az alispánnál, Endre Lászlónál, aki borzasztó nagy nyilas volt. Két suszter besúgta, hogy a zsidókkal paktálok, állandóan velük vagyok. Lefényképezték, amint Mélesz zsidó bőrkereskedővel karonfogva sétálok. Még nem tudtam, amikor futva jött a városi szolga, hogy menjek azonnal a polgármesterhez. „Körpöly úr, nagy baj van" — mondta, mert jó barátom volt. „Feljelentették. Az alispán írt, hogy három napon belül vizsgáljuk ki. Mit csináljunk?" Egy óra múlva elküldtem a testületi szolgát. Este összeült az iparosok elnöksége. Elmondtam. Nem értették. „Megtörtént?" Lehet. Jó barátom, Hornyák Pista vendéglős nagyon aranyos ember volt. „Uraim, volna egy indítványom. Hívjuk be a két palit az iparosszékhez. Meg köll gyúrni őket, hogy vonják vissza a feljelentést." Úgy is lett. Hornyák Pista kidumálta a két susztert. Rávette őket, hogy lássák be, tévedtek. Aztán rágalmazásért citálták őket az iparosszék elé.

Nem hirtelen gazdagodtam meg. Segéd koromban gyűjtöttem a pengőket. Apránként hordtam a postára. Hétszáz pengőért vettem a műhelyt, akkor annyi volt üresen, hogy akár ötvenet is megválthattam volna. A semmiből varázsoltam. Amerre mentem, mindenütt megkedveltettem magam. Nem szélhámoskodtam, egyenes úton haladtam. Máma bezzeg . . .

Életkép: a régies, ormótlan fehér kád szélén szerszámosláda, mellette háromlábú szék. A keresztbe fektetett deszkán két pár fényes lakkcipő.

Mezítláb jöttünk át feleségemmel az ingatlanunkba. Beköltöztünk a kis sarki lakásba. Beálltam dolgozni a nyolcadik kerületi vásártelepre. Egy marhaistállóba vagonszám hordták a selejtes bakancsokat. Szétfejtettük és újakat varrtunk. Aztán ez is megszűnt. Betegeskedtem. 1956-ban felmentem a városházára és megkértem az ipart. A lakás hátuljában, a fürdőszobában kezdtem dolgozgatni. Szegény feleségem ügyködött mellettem. Segéd ingyen se köllött volna. Nem akartam még egyszer fejes lenni. Kilencven körül járok, most is abból élek, amit keresek. Magas nyugdíjamból nem sokra futná. Harminc évig fizettem az adót, dolgoztam a demokráciában is, de csak ezerötszáz forint jár. Legalább a feleségem megmaradt volna . . .

Feljegyezte:
DALIA LÁSZLÓ

KISS DÉNES

TÜNDÖKLÉSEIM

NÉZZ ARCOMBA

Amikor majd végleg megáll
szívem fölött a nap
Téllé villan hirtelen a nyár
s öröklét lesz a pillanat
Majd akkor nézz az arcomba hosszan
majd akkor láss önmagadba mélyre
Szerelem volt amitől vacogtam
pusztulásom dérvert tündöklése

ARCOD NÉLKÜL

Letöröllek az időről
Arcod nélkül csillan tovább
ahogy letörlik velem a Földet
Isten utáni éjszakák

ARCTÜKÖR

A jövő héten is e hét lesz
Ezen a héten is eléghetsz
Ami lehettél már elég lesz
születésedhez és a véghez

GYÁRFÁS ENDRE

BALATONI TÁJ 1983

Szétverődik a szépség *egésze*.
Darabokra hull a régi táj,
mint bizánci mozaik, amelybe
pogány lovas buzogánya száll.

Dombok ívelő gerince horpad,
mezsgyeháló nyűgöz tág mezőt;
az erdős hegy: sömörös, vedlő vad;
vergődik betonszíjak között.

Részletekbe oszlik el a szépség:
árokparton, diófán lakik,
fészkeli a bodza bokrait,
fóliát ölt — virágbontás vértjét —,
tűz magára lepkeszárnyakat.

Osztatlan él szemhéjam alatt.

RESTÁR SÁNDOR

ANYÁM FÉNYKÉPÉRE

megsárgult fényképről kimetszett
kéz integet
a titkok behajtott ujjaival
— a csend megszámolhatatlan
morzsáit
szórja egy bezárt kapu elé
— ahol ha éppen úgy adódna
négykézlábra ereszkedve
ugatnám a Holdat
— hiányod virrasztó óriáskiflijét

Almási Róbert /Kostolné Kracany,1948.jan.27./: festő.

1962-1966 A brünni Iparművészeti Középiskolán grafikai szakon tanult, tanára Dalibor Chartrn volt.

1968-1974 A pozsonyi Képzőművészeti Főiskola hallgatójaként /tanárai, Csemicky László, Peter Matejka, Frantisek Gajdos, festőművészek/ murális művészetet tanult.

1972- től művei szerepelnek a főiskola hallgatóinak közös kiállításain: 1972 Bécs, 1973 Prága, 1973 Pozsony, 1975 Pozsony. A felszabadulás 30. évfordulója alkalmával 1975-ben Pozsonyban, Kassán, Zsolnán megrendezett szlovákiai tárlaton is jelen voltak művei.

1976 márciusában rendezik első önálló kiállítását Komáromban, a Dunamenti Múzeumban. Ezt követi néhány önálló bemutatkozás: 1976 Dunaszerdahely, 1976 májusában Prága, 1977 jún-júl. Dunaszerdahely, 1977 okt. Zlaté Klasy.

Monumentális művei: diplomamunkája /1975-76/ a zlatovcei Gyermekváros könyvtárának falképe.

Kelet-szlovákiában, Síraván - a Kilencéves Alapiskola klubbhelyiségét díszítette 1976-ban.

1977-ben Árvában dolgozott: a trstenái és a tvrdošíni esketőterem belső dekorációját készítette el.

Olajképei, rajzai, ofszet nyomású grafikái számára az inspiráló motívumot Csallóköz természeti adottságaiból, e vidék lakóinak életéből és családja köréből merítette: Éjjeli őr 1977, Tavaszi fagyok 1977,

Csendélet 1972.

Irodalom: Kopócs Tibor, Komlósi Lajos: Kiállítási katalógus, 1976 Komárom.

Keszeli Ferenc: Almási Róbert, Hét 1976.Iv.20.

Szigeti László: A.R. dunaszerdahelyi kiállításáról, Csallóköz 1977.Vi.1.

Almási Tibor /Nagykároly,Szatmár m.,1952.jún.23. -- /:múzeológus, művészettörténész. -- Sz:Almási [redacted] László ügyvéd,Mosoni Klára htb. F:Gui Zsuzsanna zenetanár. -- 1971:Nagykárolyban érettségizett. 1972/75 a Kv-i Babeş-Bolyai Tudományegyetem tört.-fil. karán történelemtanári okl. szerzett.1976/77:Mezőpetriben,1977/[redacted]87:Geluban történelemtanár. 1989:áttelepedett Magyarországra;a Győri Xantus János Múzeum munkatársa. Szakterülete a XIX-XX.századi magyar művészet. Gyárfás Jenő 1857-1925.Buk.1979. /Károlyi S.Mihállyal/.

C.Mo. -- 2o21 Győr,Apor Vilmos püspök tere 2. -- T. 96/16-329.

M.D.K.

Almási Gyula Béla, festő

"Hazafelé", rajz, Fekete Repr. 29.o.

Ez a könyv 1958-ban készült a vásárhelyi művésztelepen dolgozó művészek 1957-ben készült vázlataiból.

Almási Gyula Béla, Szabó Endre: Vásárhelyi Vázlatkönyv. 1957. TIT. Csongrádmegyei Szervezete megbízásából Gondolat kiadó. Bp. 1957.

MDK

Almássy Gyula Béla

Magános fa, akv.

Ősz, akv.

9. Vásárhelyi őszi tárlat 1962. okt. Tornyai J. Muz. Hmvhely.

MDK.

Almási Gyula Béla

Kiállitási kritika

Magyar Nemzet 1966 okt.22.

M.D.P.

Almási Gyula Béla

festő

Alföldi tájakat örökít
meg bemutatott képein

D. Fehér Zsuzsa: A szegedi nyári tárlat
Művészet, 1962. szeptember — 38 lap

HÍREK

1962. május 13, vasárnap

Szervác napja

A Nap kél 4 óra 11 perckor, és nyugszik 19 óra 12 perckor. A Hold kél 12 óra 45 perckor, és nyugszik 1 óra 52 perckor.

 # NÖVENDÉKHANGVERSENYT rendez a hódmezővásárhelyi Állami Zeneiskola ma délután 6 órai kezdettel bérletsorozatának V. előadásaként. Közreműködnek az iskola hangszeres és énekes növendékei. Minden érdeklődőt szeretettel vár az intézet tanári testülete.

— **A 19. JÁTÉKHÉTRE** beérkezett 4 366 896 darab lottószelvény. Öttalálatos szelvény nem volt. Négy találatot 42 fogadó ért el, a nyereményösszeg egyenként 77 980 forint. Három találatot 3625 fogadó ért el, a nyereményösszeg egyenként 451,25 forint. A kéttalálatos nyeremények száma 98 858 darab, ezekre egyenként 16,60 forintot fizetnek. (MTI)

x **Dr. Tiszai Aladár** belgyógyász-főorvos rendelését megkezdte. Rendel: Makó, Hajnal utca 22.: hétfőtől péntekig délután 2—3 óra.

FELSZAKADOZÓ FELHŐZET, NAPSÜTÉS

Az Országos Meteorológiai Intézet tájékoztatása szerint vasárnap délelőtt valószínűleg még lesznek 1—5 milliméteres kisebb esők, a délutáni órákban azonban a felhőzet felszakadozik, s néhány órás napsütésre számíthatunk. Az élénkülő északi-északkeleti szél hidegebb légtömeget szállít, úgyhogy a hőmérsékleti értékek csak 15—20 fok között alakulnak ki.

MEGYEI TANÁCSTAGOK BESZÁMOLÓI

Május 14-én, hétfőn este 7 órakor Kollár Ferenc Gyálaréten, a pártszervezet helyiségében tart tanácstagi beszámolót.

Május 15-én, kedden Bognár József délelőtt 9 órakor a magyartési tanácsházán, majd délután 2 órakor a cserebökényi tanácsházán tart beszámolót választói részére.

□ **NÖVÉNYVÉDŐ-, GÉPÉSZ KÉPZŐ** gimnázium indul a következő tanévben Szentesen. A hallgatók elméleti és gyakorlati oktatásban részesülnek, s négy év után érettségi vizsgát tesznek. Az oktatás egyelőre az általános gimnáziumban lesz, de 1963-ra felépítik a növényvédő-, gépész képző iskolát.

Idénynapközit igényelhetnek a termelőszövetkezetek

A vásárhelyi tömegszervezetek titkárainak tanácskozása

Május 11-én, pénteken délelőtt 9 órakor tanácskozást tartottak Vásárhelyen a Hazafias Népfront, a Nőtanács és Vöröskereszt titkárai. A megbeszélésen részt vettek a termelőszövetkezeti nőtanácsok és vöröskeresztek aktívái.

A megbeszélés beszámolóját Miskolczi Lajosné, a városi nőtanács titkára tartotta. Ismertette a Nemzetközi Gyermeknap jelentőségét és városi megrendezésének feladatait.

Hangsúlyozta a szolidaritási hónap jelentőségét.

Szó esett a tsz-ekben dolgozó asszonyok mezőgazdasági munkákban való részvételéről is. A jelenlevőkkel ismertették a szocialista brigádok feladatait és munkáját.

A nyári időszakokban a tsz-ek

idénynapköziket igényelhetnek a városi tanács művelődési osztályától.

A napköziket csak úgy tudják létrehozni, ha ebben az édesanyák is segítenek és valamilyen munkát vállalnak a szövetkezetben, akár kinti, akár benti baromfigondozást.

A tsz-ekben a tömegszervezetek aktívái

szervezzék meg a nyári vasárnap délutánokat.

Rendezzenek előadásokat.

ntosabb feladata ató tevékenység

sárhelyen

egészítője marad a nagyiparnak, mert elsősorban a helyi lakosság szükségletének, igényeinek kielégítését szolgálja. A párt és a kormány védi, segíti a kisiparosokat, de a kisiparosoknak is helyesen kell követni a párt és a kormány politikáját. A következő években vásárhelyi viszonylatban egy kisiparosra 30—40 ezer forint évi termelési értéket terveznek anyaghasználattal együtt.

A beszámolót követő vitában sok szó esett a nyugdíjtörvényről. Jelenleg a KIOSZ helyi csoportja fölméréseket

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Almási Gyula-Béla
CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP

1962 MAJ 13

JUHASZ GYULA:

Mindig velem

1021

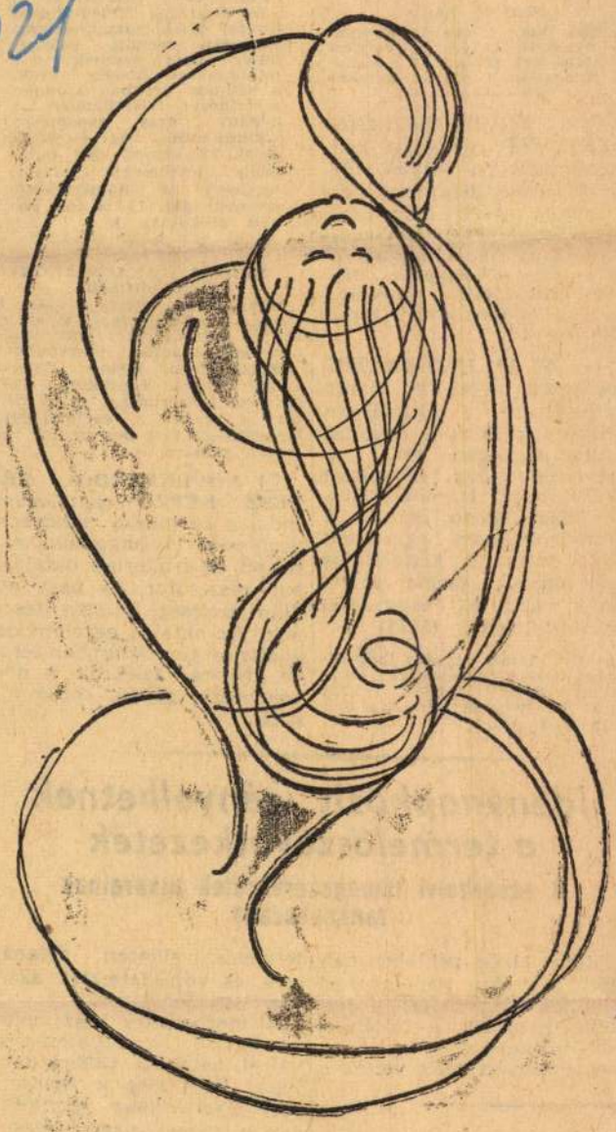

En emlékszem, már játszottunk együtt mi
Nagyon régen és nagyon messze, messze
Nem Anna voltál, nem is volt neved még
És akkor is a végén szomorúan
Elváltam tőled és e földre jöttem.

És gondolom, fogok még játszani
Aranyhajaddal, bársony vállaiddal,
De akkor is, a végtelen ködén át
Egy régi válás rémlik majd felém még
Egy régi név, egy régi szomorúság.

* Almási Gyula Béla készülő könyvében megírja emlékeit Juhász Gyuláról, József Attiláról és Radnóti Miklósról. Egyben a három költő tíz-tíz verséhez készített illusztrációt, melyek közül egyet ezúttal közlünk.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Almási Gyula

MAGYAR RÁDIÓ és TV

1982 DEC. 9

A vásárhelyi stúdióban...

Talán még maguk a vásárhelyiek sem tudják, hogy létezik. Pedig van. „Vezetőjét" azonban — úgy érzem — minden hódmezővásárhelyi ember jól ismeri. Neve: *Almási Gyula Béla festőművész.* Mi, rádiósok pedig nagy szeretettel, röviden csak Gyula bácsinak tiszteljük. Pestről érkezvén, jólesik belátogatni hozzá, kissé megpihenni a kényelmes fotelekkel berendezett, sok szép és nem utolsósorban értékes képpel díszített irodájában. Mert az ő tanácsházi irodáját neveztük ki stúdiónak.

— Mi újság Pesten? — kérdi ő. Elmondjuk. Hosszan, vagy röviden, attól függően, van-e új a politikában, művészetben, sportban, pletykában. Végül előkerül öt-hat új vicc is.

— Mi újság Vásárhelyen? — kérdezzük mi. Ő is beszámol, aminek legtöbbször az a vége, hogy valamelyik kiállításon nézelődünk. Mert ebben a kedves, csendes, nyugodt városban mindig van valami különösen érdekes tárlat, amelyet érdemes végignézni. Szóval így eltereferélünk. Aztán jön a kérdés, amit szinte várunk. *Mi járatban vagytok?* Ettől a kérdéstől számítva, a pénzügyekben fogadó iroda átváltozik rádiós helyiséggé. Témák röpködnek, nevek kerülnek szóba. Közös gond lesz, hogy mivel is jelentkezzünk Vásárhelyről vagy környékéről. Mert Gyula bácsi ismeretei és ismeretségei messze túlnyúlnak a vásárhelyi határon. Tsz-gazdára lenne szükség? Ő tudja, kit érdemes megszólaltatni. Művészt szeretnénk a mikrofon elé? Azonnal van arra érdemes név, nem is egy. Tanácstag? Ő tudja, ki dolgozik jól. Szántó-Kovács János harcostársai után kutatunk? Címet mond. Nem állíthatunk be olyan témával vagy kéréssel, hogy ne segítene rögvest.

Aztán veszi a szürke kalapját s felsegítjük rá szintén szürke mikádóját.

— *Hát akkor mönjünk.* (mert ő-vel beszél). *Keressük mög az alanyokat. A munkámat majd este, túlórában elvégzöm.* S ezzel el is fojtja bennünk a lelkiismeretfurdalást.

A napokban dr. Kószó Pál orvost kerestük, két és fél órán keresztül. Nem tágított. Ott ült a kocsiban, s később, amikor a nehezen előkerült riportalannyal már a részleteket tárgyaltuk, igencsak belesegített a „sikerbe".

Már csak az volt hátra, hogy bekapcsoljuk a magnetofont. Várjatok! — vágott közbe. — Kiszólok, hogy most senkit se engedjenek be. Kiszólt, aztán be: *Möggyújtottam a piros lámpát. Lőhet kezdeni...*

Pászt Róbert

Johann Koplenig, az Osztrák KP elnöke nyilatkozik a Magyar Rádiónak

Raymond Guyot,

Balról: Borisz Ponomarjov, a SZKP Központi Bizottságának titkár özvegye és Hidas Antal író Szepesi György mikrofonja előtt.

MDK.

Almási Gyula Béla
festő

Válaszúton" „Ahik egymást szeretik"
" c. képei.

Bíbely Zoltán: A VIII. őszi tárlat Hódmezővásárhelyt.
Művészet, 1962 január. — 27 l.

MDK

Almási Gyula Béla
festő

Almási festő, aki Tornyai mellett
nőtt festő művésszé, nagyban hozzá
járul, hogy a vásárhelyi művészet
magas szinvonalon áll

Szekely, Zoltán: A VIII. őszi tárlat Hódmezővásárhelyt.
Művészet, 1962. január. — 27 l.

Almási Gyula Béla festő (1909) M.D.K.

nevét szerző azok között a festők között emliti, akiknek művészetében Munkácsy koloritjának komor akkordjai három nemzedéken át is ugyá felcsendülnek.

G.Ö.Pogény: L'Héritage des peintres de la Grande Plaine Hongroise. Acta Historiae Artium Bp.1962. tom.VIII. fasc.1-2. pag. 154

MDK

Almási Gyula Béla festőművész

Puskás Tivadar festő Hodmezővásárhelyen rend. képkiállitásán a megnyitó után, Almási Gyula B.festőművész tartott tárlatvezetést.

Cikk: Grafikai és képkiállitás.

Vásárhely Népe, 1948.nov.24.

MŰK

Almási Gyula Béla

Szerepelt az 1962. jul. 21-én megnyilt III. Szegedi Nyári Tárlaton.

K.M.: Képzőművészeti és fotokiállitás, iparművészeti bemutató

Csongrádmegyei Hirlap. 1962. jul. 20.

M.B.T.

ALMÁSI Gyula Béla festő

„A hódmezővásárhelyi művésztelep
nagyszerű hagyományainak új életre
ébresztője s a világhírű majolika-
művészet feltámasztója."
A városi tanács pénzügyi osztályának (vezetője
Csillag István: Vásárhelyi sétatéren

Magyar Nemzet 1962. január 3. 5. l.

MDK.

Almási Gy.Béla

Kiállitási krit ka

Csongrádmegyei Hirlap 1966 máj.14.

Almási Gyula Béla, festő MDH

Szerepel a szegedi nyári tárlaton.

Rózsa Gyula: Háry János nyomában 8.

NÉPSZABADSÁG

Bp. 1966. júl. 31.

Almási Gyula Béla

festőművén

a vásárhelyi művész hozzájárult az alföldi festészet gyarapításához.

Hevesi Szemle

„Ivodalom Művészet"

1981. 1. 4-old.

Szelesi Zoltán: Medgyessy és az alföldi művészet.

MDK

Almási Gyula Béla

Puszta I.,akv.

Puszta II. akv.

Puszta III.,akv.

VIII. Vásárhelyi Őszi Tárlat. Tornyai J. Muzeum Hódmezővásárhely, 1961. okt.

MDK

Almási Gyula Béla festő, Hmvhely

Dél-alföldi képzőm. kiáll. szegedi Móra F.Muz.
1961. jul.

Almásy Gyula Béla

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

DÉL-MAGYARORSZÁG
1966 JAN 30.

1021

ALMÁSY GYULA BÉLA EGY KIS PIHENŐ

KGST tanácskozás a víz tisztaságáról

A KGST tagországok vízügyi vezetőinek értekezlete január 24—29 között Varsóban tartotta 7. ülésszakát. Az értekezlet a KGST végrehajtó bizottsága által jóváhagyott ügyrend alapján kidolgozta eljárási szabályzatát. Megvitatta az egységes vízminőségi vizsgálatok módszereit és eszközeit, az ásványolajipari, a cukoripari, a textilipari és a konzervipari szennyvíz tisztítási eljárásait. Megtárgyalták a hidrológiai, a hidrometriai együttműködés és a vízügyi kutatási munkák koordinálásának programját, majd határozatokat hoztak. Végül jóváhagyták az 1966—67. évi munkatervet.

Egyénen

Hogyan oszt

Valaki megjegyezte a plénumon: „Ha ezt az ujjam harapom, ez fáj, ha amazt harapom, az fáj." Igaza van, hisz a legnagyobb megelégedésre még a sokat is nehéz elosztani, hát még a keveset! Mégis annak volt igaza, aki határozottan kijelentette, hogy jelen esetben nem szociális segélyezésről van szó, hanem olyan bérjavításról, amelynél figyelembe kell venni a gyár sajátos viszonyait, a munkást és a munkakört egyaránt.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
CSONGRÁDMEGYEI HÍRLAP

1967 FEB 21.
1021

HÍRLAP

A siker jegyében

A hódmezővásárhelyi képzőművészek II. tárlata Zentán

Zentai tudósítónk jelenti:

A 750 éves Zenta kulturális élete vasárnap, február 19-én, újabb mozzanattal gazdagodott. Mert a hódmezővásárhelyi képzőművészek tárlatának megnyitója nemcsak Zentán, hanem Vajdaság-szerte jelentős kultúresemény.

A megnyitón részt vett a vásárhelyi művésztelep küldöttsége: Almási Gyula Béla, Samu Katalin, Lelkes István, Németh József, Füstös Zoltán, Végvári Gyula, Fodor József és Fekete János. A megnyitón több mint száz zentai és vidéki társadalmi, kultúrmunkás és művészbarát jelent meg. Közöttük volt Márton Pál, a zentai szkupstina elnöke, Szává Mrkobrád alelnök, Tripolszky Géza, a zentai művésztelep vezetője, Szekeres László, a suboticai múzeum igazgatója, Duranci Béla művészettörténész, Ács József, Petrik Pál, Guelmino Valéria és Benes József hazai festőművészek.

A vendégek és a vendéglátók régi jó ismerősként üdvözölték egymást, hiszen a tartós és mélyen emberi barátságot nem az évek, hanem az alkotás azonos lelkülete adja. Hódmezővásárhely és Zenta közötti kapcsolat mindössze néhány éve, hogy létrejött, de ez a rövid idő is elég volt ahhoz, hogy az Alföld e két városát tartós barátsággal fűzze össze.

És a két város közötti barátság elmélyülését őszinte örömmel üdvözöljük!

A vendégeket Erdélyi István, a Közművelődési Közösség elnöke köszöntötte, majd Almási Gyula Béla festőművész megnyitotta a kiállítást. Beszédében a következőket mondotta:

— Úgy érzem, hogy a két város közötti kulturális kapcsolat ma már túlnőtte Zenta és Vásárhely határait. Hiszen a zentai festőtelep, amelynek tárlata a közelmúltban nyílt meg Hódmezővásárhelyen, Jugoszláviában a festőtelepek úttörője volt — elsőnek alakult meg — és tizenöt éves alkotómunkájával méltó elismerést érdemelt ki. Másrészt a Magyar Képzőművészek Szövetsége Délmagyarországi Területi Szervezete rendezésében most bemutatott tárlatunk a két ország közötti kulturális kapcsolatot jelzi.

A tájszeretetre, a humanizmusra, az őszinteségre, a tisztaságra és egyszerűségre épülő vásárhelyi iskola alkotóinak munkái, amelyeknek előterében mindig ott van a természet és az ember, a zentai művészbarátok és a mindennapi emberek életében is újat, művészi élményt jelent. A kiállítás anyaga, annak mondanivalója, stílusa és a színek harmóniája ugyanis sokban eltér a zentai művésztelep képzőművészeinek alkotásaitól, amelyek magukban hordják a különböző európai irányzatok hatását. Egyszóval: az alföldi festészet legújabb gyöngyszemei, amelyeket most Zentán láthatunk, felfrissülést jelent.

Hogy a hódmezővásárhelyi képzőművészet iránt milyen nagy az érdeklődés, mi sem bizonyítja jobban mint az, hogy tavaly az első vásárhelyi tárlatot 6400-an tekintették meg, az idei tárlatnak pedig vasárnap 520 látogatója volt. Tóth Lajosnak, a zentai bútorgyár dolgozójának szavaival élve:

— Bármelyik alkotást szívesen mondanám magaménak...

És azt hiszem, ez a néhány keresetlen szó mindennél többet mond.

Keresztényi József

SPORT

Dr. Papp László látogatása Szentesen

Az elmúlt hét végén szülővárosába, Szentesre látogatott dr. *Papp* László, a magyar birkózó sport külföldön is jól ismert alakja, aki korábban olimpiai második helyezett volt, és több Európa-bajnokságon sikerrel szerepelt. Dr. Papp László most is tevékenyen részt vesz a birkozó sport országos irányításában, s otthon járva élménybeszámolót tartott, amelyben kitért a birkózás új, nemzetközi szabályaira is. Az előadás után a régi barátok, a birkózó sport helyi pártfogói szívélyesen elbeszélgettek dr. Papp Lászlóval, aki sok sikert kívánt a szentesi birkózóknak.

SPORTHÍREK — SOROKBAN

Az Eintracht Frankfurt—Ferencváros VVK-mérkőzést ma este 19.30 órai kezdettel közvetíti a Kossuth-rádió. Beszél: Szűcs Ferenc.

*

Új szabályok szerint játsszák tavasztól a vízilabdamérkőzéseket. Kiállítás helyett büntetőpontokkal sújtják a csapatokat, s három büntetőpont után négyméteres dobás következik. A Sportuszodában bemutatták azt az elektromos berendezést is, amely jelzi a büntetőpontokat és minden harmadik pontnál kürt szólal meg, mintegy figyelmezteti a játékvezetőt arra, hogy négyméterest kell ítélnie.

*

Az elmúlt négy évtized folyamán képesítést szerzett 15 ezer edzőből jelenleg mintegy 8 ezernek van működési engedélye. A labdarúgásban 2050 edző működhet, közöttük 18 mester, 93 szakoktató, 1105 oktató és 834 a segédoktató.

*

Hármas szegedi győzelem született az asztalitenisz NB II vasárnapi fordulójában. A Kender férficsapata 14:6-ra nyert a Ceglédi VSE ellen, a SZEAC férficsapata 13:7-re verte a Dorogi Bányászt, a Spartacus női együttese pedig Budapesten nyert 11:9-re a Hungária Szálló asztaliteniszezői ellen.

*

Felszabadulási emlékversenyt vívtak vasárnap Makón az M. Vasas és a H. Textil tekézői. A hazai együttes végül 6:2-re nyert. A győzelmeket Hadár, Fekete, Lucskai, Zsilák, illetve Benyhe és Kocsis szerezték.

*

Az asztalitenisz megyei bajnokság küzdelmei során ezúttal Szentesen szerepelt a Makói Spartacus újonccsapata, s 11:9-re nyert a helyi Spartacus ellen. Győztesek: Erdei (3), Alexi, Bálint (2—2), Kökény, Erdei—Kökény páros (2), Alexi—Bálint páros, illetve Gál dr. (4), Pászti (2), Pólya, Orosz és a Gál dr.—Orosz páros.

A TOTÓ 1. HETI TELITALÁLATA

1. Spal—Intern.	1:3 2	13. Livorno—Arezzo	2:1 1
2. Atalanta—Lazio	3:0 1	14. Modena—Novara	1:0 1
3. Brescia—Juventus	1:1 x		
4. Lecco—Mantova	0:0 x		
5. Milan—Napoli	1:0 1		
6. Roma—Lanerossi	1:1 x		
7. Torino—Bologna	1:1 x		
8. Catania—V...			

A heti totófordulóban sok volt a nyeremény. A 90 darab 13 találatos szelvényért 4599 forintot fizetnek, közülük a 63

M.D.K

Almási Gyula
festő

Részt vett a tárlaton.

Ritly Valéria: A XIII. vásárhelyi őszi tárlat
Művészet, 1967. január - 37 kep

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Almási Gy. Béla 1028 JAN 28
CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

Vendégünk: 1021

Almási Gyula Béla

Egyszer, amikor arra kértem Almási Gyula Béla festőművészt: beszélgessünk úgy életéről, művészetéről, hogy azt majd a nyilvánosság elé tárom, — beleegyezése helyett levelet kaptam. A levélben ez a mondat állt: *„Vehéz egy festőnek beszélnie magáról úgy, hogy az másokat is érdekeljen."* Mit remélhettem ezután, amikor január első napjaiban vendégünknek invitáltam? Első meglepetésem az volt, hogy teljesítette kérésünket, és helyet foglalt asztalomnál, a szerkesztőség vendégeként; a második, hogy a festő úgy beszélt magáról, hogy az másokat is érdekelhet. És menynyire! Hiszen szaval nyomán egy eseményekben-történésekben gazdag múlt tárulkozik fel; egy olyan múlt, amelynek főszereplői történelmi személyiségekké váltak a javából. Akikkel Almási Gyula Béla együtt vívta fiatal éveinek küzdelmeit, azokkal olvasóink java része ma már művészet- és irodalomtörténeti olvasmányaiban találkozik.

Figyeljünk vallomására:

1 Valaki egyszer azt írta rólam, hogy én vagyok Vásárhelyen múlt és jelen között *„a híd"*, *„az élő hagyomány."* Először tiltakoztam magamban ez ellen, de rájöttem: azért *van ebben valami igazság.* Az embernek helye van az életben és ez ellen kár tiltakozni, de nem is nagyon érdemes. Akartam — nem akartam, úgy történt, hogy fiatal festőművész nagybátyám halála után rám maradtak félbehagyott képei és festőfelszerelésének darabjai. Öreganyám pedig kimondta: *neked kell folytatni!*

És aztán? Nyolc éves sem voltam, amikor Ligetinél, az újságírónál, aki makói otthonunkban lakott albérletben és Petrovicséknál találkoztam a vásárhelyiek első nemzedékével: *Tornyai*val, *Endrei*vel, *Rudnay*val, *Pásztor*ral. Akkor már „folytattam" a vásrhelyi nagyok segítségével nagybátyám mesterségét. Így kezdődött és másként nem is folytatódhatott, minthogy *Saitos* Gyula, a főszerkesztő, *Diósszilágyi* Sámu, az író, *Kiss* Károly és *Kolonics* József, a politikus és a vásárhelyiek legközelebbi barátja, *Espersit* · János *„gondoltak velem"* és *„irányban tartottak"*. Ez volt alapja boldogulásomnak és azt is nekik köszönhetem, hogy kapcsolatba, barátságba kerülhettem *Móra* Ferenccel, *Juhász* Gyulával és az iskolatárs *József* Attilával. Szerencsém volt, mert akkor a vásárhelyiek is Makóra jártak, mert ott volt a szellemi kohó...

2 Ami ezután következett, az is természetes volt: viharos iskolai évek — Attilával egymást váltva jártunk Tettamanti tanár úrhoz, aki felkészített a magánvizsgákra —, tanulás Rudnaynál és Budapest, amelynek zűrzavarában nem találtam helyemet. Megoldás csak egy volt: *haza menni!* Éreztem, hogy ott várnak; tudtam, hogy ha más nem, de végtelen nyugalmával fiának fogad az Alföld, az én népem, az én világom...

3 Helyemet és feladatomat akkor ismertem fel, amikor 1931-ben első önálló kiállításomra készültem. Észrevettem, hogy egyesek elhaltak, mint *Endre* Béla, mások eltávolodtak körünktől, mint *Tornyai* János. Rádöbbentem egy bizonyos fajta felelősség-tudatra: *hinni kell a népre való rátalálás igazságában.* A realitás — gyökeret-eresztés, az alkotásban a valóság kritériuma, ha valamit általánossá emelünk a népből. Ez az alföldiek, vásárhelyiek öröksége és ezt nekünk folytani kellett...

4 Akik ismerik a két világháború közötti időket, azok tudják, hogy azokat, akik a népre való rátalálás erejében hittek, mennyire számontartották. Az uralkodó osztály élt a hatalom eszközeivel és könyörtelenül elnémította azt, aki mást akart. A hivatalos „szakma" még Tornyait is, mint ősthetséget emlegette. Ilyen körülmények között *csak nagy erőfeszítéssel és csak vidéken lehetett a nép felé fordulni és értékeket átmenteni.* Társtalanság, magárahagyatottság, céltalanság tört rám Makón. Ha 1942-ben nem költözöm Vásárhelyre, ha az elődökkel nincs személyes kapcsolatom, ha csak műveiket ismerem és nem egész életük valóságát, akkor én sem tudtam volna megmaradni annak, ami voltam, amire vállalkoztam, amit végig csináltam.

5 Érthető ezek után az én számomra az az öröm, hogy a II. világháború után Vásárhelyen bontakozott ki az új társadalmi igényeket legjobban megközelítő képzőművészet. 1953-ban újjáélesztettük és újjászerveztük a művésztelepet. *Ez a műhely arra az emberi és művészeti igazságra épült, amit mi olyan féltve őriztünk és tiszteltünk.* Számos fiatal állt mellénk és tudatosan vállalta, ami a második nemzedék tagjainak annyi álmatlan éjszakát okozott. Talán ezért igaz, hogy *„híd"* és egy kicsit *„élő hagyomány"* is vagyok...

6 Ami a jövőt illeti? Szeretném, ha összegyűjtené valaki és bemutatásra kerülhetne még ebben az évben az elmúlt közel 40 év termése *„Az én népem, az én világom"* címszó alatt. Vállom, hogy a művész ne beszéljen, hanem művekkel bizonyítson. Mit? Azt hogy érdemes-e egy életen át tudatosan egy célért élni?! Ez a soron következő 10. önálló kiállításom csak egy közbeeső állomás lenne, mert még sok mindenről szeretnék számot adni, szeretnék még sokat festeni, mert eljön majd úgyis az idő, amikor az ember hivatalból eljut az „összegyűjtött munkák" bemutatásáig. Erre azonban — remélem —, mostanában még nem kerül sor...

SZABÓ ENDRE

munka segítés tárgyi verseny séget kíván bi den úttörőnek, lálja azt a amelyben sike het. A szaktár legjobbjai rés majd a járási, országos döntőn tárgykörben hirdetnek meg a szaktárgyi versenyt. A versenyzők épp úgy, mint tavaly, az orosz, a matematika, a fizika, a kémia, a történelem, a természetismeret, a földrajz, a magyar nyelv és irodalom területén mérik össze tudásukat, és indulnak a képző-, foto- és iparművészeti pályázat külön kategóriájában is. A szaktárgyi versenyeken az indulás önkéntes.

A csapaton belüli versenyeket január 31-ig, a járási döntőket február 29-ig, a megyei döntőket március 15-ig kell lebonyolítani, az országos

most megjelöljük a témakat. Az orosz nyelvi szóbeli versenyen fontos követelmény egy szabadon választott rövid verses vagy prózai szöveg helyes, kifejező szöveg elmondása. A versenybizottság tagjaival az alábbi témáról beszélgethettek a verseny során: „Mit tudok a Szovjetunióról?", „Iskolám munkájáról és életéről". „Mit csinálok a szabad időmben?".

A képző-, foto- és iparművészeti pályázatra háromhárom pályamunkát lehet majd beküldeni. Feldolgozásra az alábbi témákat

Találd ki!

TRÉFÁS VERSEK

1

Kinyomták a szemét,
Nem törődik vele.
Hiszen úgy sem látott
Soha semmit vele.

2

Háza, szarva nincsen,
Olyan ez a csiga,
S mikor forog: morog.
Mi lehet ez, Zsiga?

Fejtsétek meg a tréfás kérdéseket és küldjétek be a megfejtést szerkesztőségünkbe. Beküldési határidő: február 3 .Címünk: Csongrád megyei Hírlap, Szeged, Sajtóház.

*

A január 14-i számunk helyes megfejtése a következő: Tavasz, ürge, nyár, ősz.

A helyes megfejtők közül könyvjutalmat nyert Forgó Klára (Bokros, Iskola u. 10.), Bíró Magdolna (Kövegy, 62/1), Vass Éva (Csanádpalota, Gyöngy utca 3.), Vékony Éva (Hódmezővásárhely, Marx u. 25.), Domján Klára (Árpádhalom, Árpád u. 7.), Tóth Mária (Nagymágocs, Lenin u. 45.), Dobos Ágnes (Földeák, Sallai Imre u. 26.).

A ravas

Az erdő *közepén magas sziklabércen ült a hatalmas sas. Büszkén nézett szét az erdő felett, majd lassú szárnycsapásokkal útnak indult, hogy ebédet szerezzen magának. Az erdő lakói elmenekültek előle, s így történt, hogy nem akadt karmai közé más, mint egy figyelmetlen apró szürke veréb.*

— Na, ez a fél fogamra sem elég! — gondolta magában a sas.

— Csip, csip, kegyelmezz az életemnek! — könyörgött a veréb. Ha megészel, ki fog a felhők fölé repülni?

A sas meglepődve nézett rá:

— Még jó, hogy azt nem mondod, hogy magasabbra tudsz repülni, mint én, a sas!

— Meglehet! — csipogta ravaszul a veréb. — Meg kellene próbálni.

Így *történt, hogy a sas és a veréb versenyt repült. Egy nagy, magas szikla tetejéről indultak.*

— Ha legyőzöl, megkegyelmezek, élhetsz ameddig akarsz — mondta a sas. — Ha azonban lemaradsz, jaj neked!

A sas előre lendült, a veréb pedig bebújt a hatalmas tollak közé.

— Hol vagy veréb? — ki-

Barátság őrs jelenti:

Karneválra készülünk

A Zrínyi Ilona 2141. számú makói úttörőcsapat december hónapban igen sok úttörőmunkát végzett. Városunkban ekkor zajlottak le a József Attila-hetek. Csapatunk alaposan felkészült az ünnepségekre. A többi úttörőcsapattal együtt részt vettünk a szavalóversenyen is. Ezenkívül rajunk műsoros klubdélutánt is rendezett decemberben.

Február elején irodalmi és zenei karnevált rendezünk iskolánkban. Szép jelmezekkel készülünk e délutánra.

A pajtások közül sokan már beneveztek a szaktárgyi vetélkedőkre.

A rejtvényfejtők figyelmébe

A „Találd ki!" megfejtői közül néhányan szóvá tették az elmúlt hetekben, hogy helyesen fejtették meg a rejtvényt, ugyanakkor nem kaptak jutalmat. Ez könnyen előfordul, ugyanis a megfejtők között kisorsoljuk a könyveket.

Az elmúlt évben 13 500 levél érkezett szerkesztőségünkbe megfejtésként, érthető, hogy nem mindenkit tudtunk megjutalmazni. Jelenleg is hétről hétre 300—400 levelet kap e közkedvelt rovat. A szerencsés és kitartó megfejtő azonban előbb vagy utóbb, elnyeri jutalmát.

Családi események

HÓDMEZŐVÁSÁRHELY

Született: Paragi István és Csáki Évának (Tanácsköztársaság tér 30.) Zoltán; Bozó János és Kolozsvári Veronikának (Tanya 986/a) János; Komjáti Sándor és Kovács Eszternek (Tanya 1231/a) Sándor; Barna Ferenc és Nagy Évának (Klauzál u. 87.) Endre; Bányai László és Antal Veronikának (Kígyó u. 17.) Beáta; Tóser János és Balog Margitnak (Tanya 969.) Margit; Mihály Jenő és Mózes Eszternek (József Attila u. 1.) Adél nevű gyermeke.

Házasságot kötött: Kecskeméti László (Pacsirta u. 8.) és Berta Mária (Tanya 709.).

Meghalt: Rákos János (Zrínyi u. 116.); Dobsa Terézia (Lenkei u. 8.); Ferkovics György (Gábor u. 26.); Dezső István (Zrínyi u. 82.); Forral Jánosné Tatár-Kis Eszter (Tanya 320.); Pap Sándor (Tanya 962/a); Katona Sándor (Dobó Katalin u. 8.); Gelejfalvi Károly (Lévai u. 77.); Móritz István (Nagy Sándor u. 17.); Tóth Imre (Észak u. 132.); Mélykuti Miklósné Varsányi Julianna (Tanya 1605.).

MAKÓ

Született: Nagy Sándor és Réday Erzsébet (Bem u. 32.) Erzsébet; Nacsa Sándor és Török Etelkának (Virág u. 3.) Sándor; Mekén András és Tóth Gizellának (Csanádpalota, Béke u. 28.)

Almási Gyula
festő

Méltatás.

Moldvay Győző: Vásárhelyiek Párizsban
Művészet, 1972. április - 42 oldal

Almási Gyula Béla

szerepel még átlagon felüli anyaggal a festők között.

Moldvay Győző: XVI. vásárhelyi őszi tárlat.

Népművelés 1969/11 39old.

Almássy Gyula

a 18. Vásárhelyi Őszi Tárlaton három festménye szerepel.

a Vásárhelyi Őszi Tárlat.

1971. X. 17. 22.20 Petőfi /11/V.

Almási Gyula Béla
festő

Resít vett a tárlaton.

Horács Gyula: A 18. vásárhelyi tárlatról.
Művészet, 1972. március – 29 oldal.

ALMÁSI GYULA BÉLA festő, grafikus
Makó, 1908

Művészeti tanulmányait az alföldi festők környezetében, Rudnay Gyula irányitásával kezdte, majd Rómában és Párizsban képezte magát. 1931 óta mintegy 14 önálló kiállitása volt, többségében vidéken (Makó, Hódmezővásárhely, Szeged, Szentes, Hatvan stb.). Nagyobb anyaggal szerepelt 1964-ben a Nemzeti Galériában rendezett jubileumi vásárhelyi tárlaton. A jelentősebb országos rendezvények, s az alföldi tárlatok állandó résztvevője; munkái a modern magyar piktura számos kelet- és nyugateurópai bemutatóján szerepeltek. 1953 óta a Művészeti Alap hódmezővásárhelyi művésztelepének vezetője, az itteni őszi tárlatok egyik alapitója. A Tornyai-plakett (1957) tulajdonosa. - Visszafogott szinvilágu pasztelljein sikokban fogalmazott, szögletes parasztfigurái, nagy horizontu tájai a Viharsarok életszemléletéből fakadó művészetének sajátos megnyilvánulásai.

Művészéletrajzok 197

HATVANI GALÉRIA

Horváth Mihály utca 10.

A Városi Müvelődési Központ szeretettel meghivja Önt és kedves családját, barátait a Hatvani Galéria első kiállitására, amelyet 1973. február 18-án, vasárnap délelőtt 11 órakor nyitunk meg

ALMÁSI GYULA BÉLA

festőmüvész müveiből. A tárlaton AMBRUS TIBOR müvészeti iró, a Magyar Rádió főmunkatársa méltatja a müvész munkásságát.

NYITVA: február 18-tól március 4-ig, péntek kivételével, délután 3-tól este 7-ig. Iskolák, csoportok előzetes bejelentés alapján délelőtt is megtekinthetik a kiállitott müveket.

ALMÁSI Gyula festő

DÖMÖTÖR János: Nagy elődök nyomdokain:
A festő, művészetszervező Almási Gyuláról emlékezünk.
- Délsziget, 20. 1991. 50-54.p. ill

Makó 1908. okt. 13.

† 1976. aug. 2. Vásárhely

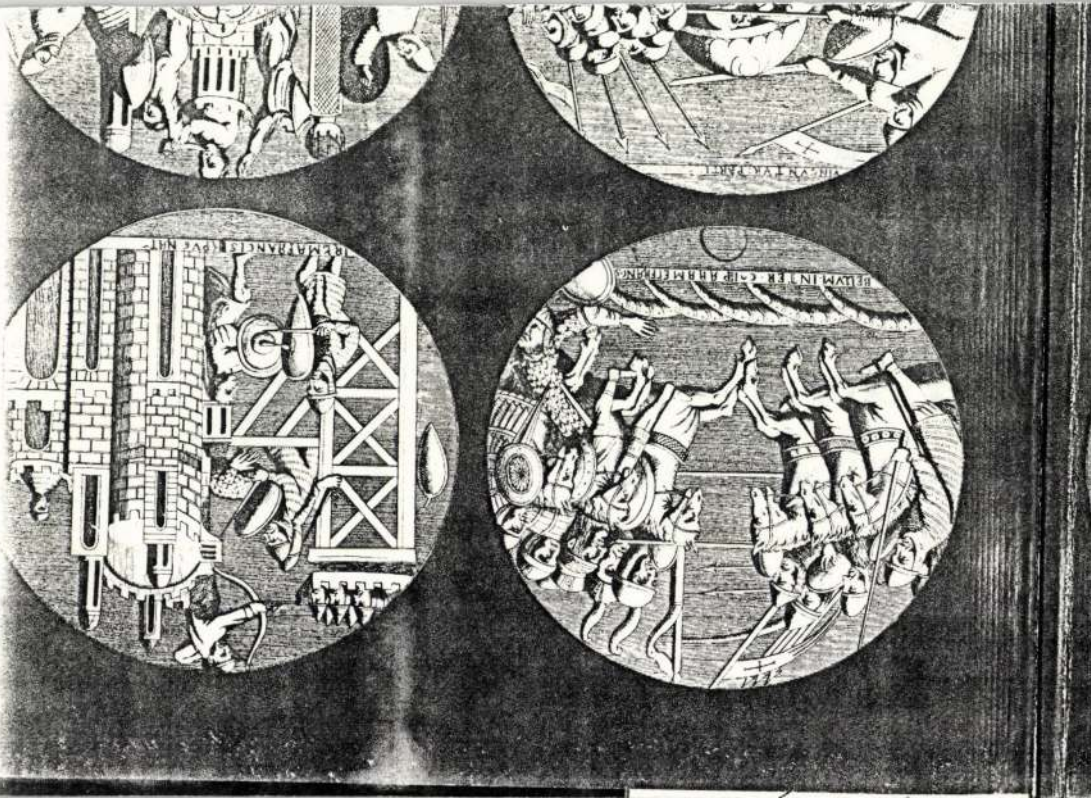

Almási Gyula

Ősi fák; Karolzakók c. képe (eml.)

szerepel az

alábbi táslaton

Dömötör János: A XV. Vásárhely.
Ősi Tárlat

Csongrád Megyei Hírlap. 1968 X. 20.

Almási Gyula Béla MDK

Szerepelt a tárlaton.

"Bujócska"

Dömötör János: A XI. Vásárhelyi Őszi Tárlat.

CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP 1964 okt. 29

Almási Gyula

Alkonyat, repr.

Vásárhelyi őszi tárlat, Tornyai J. Múz.
Hódmezővásárhely '71.

Almási Gyula

Fóliás termelés, olpaszt. 76×100

Vásárhelyi őszi tárlat, Tornyai J. Múz.
Hódmezővásárhely '71.

Almási Gyula

Alkonyat, olpaszt. 78 x 100
Bedolgozó, —"— —"—

Vásárhelyi őszi Tárlat, Tornyai J. Múz.
Hódmezővásárhely '71.

Alvári Gyula Béla

1. Csutakkúpok olajpastell, 80×100 cm
2. Répaföldön — u — 78×100

XII. Szegedi Nyári Tárlat

Almási Gyula

A Miskolci Képtárban ma megnyílt hódmezővásárhelyi festők kiállításán művei szerepelnek.

Déli Hírlap, 1972. jan. 22.

Almási Gyula, festő

Szegeden megnyílt a XIII. dél-alföldi tárlat. dr. Koncz János megnyitó beszédében szól azokról a művészekről, akik sokat tettek e tárlatokért – mint a művész is – de már nem lehetnek közöttünk.

dr. Koncz János: Megnyitó beszéde a XIII. dél-alföldi tárlaton.
Csongrád Megyei Hírlap, 1978. máj. 28.

Almási Gyula Béla, festő

L. Tornyai János

Dömötör J.: A Vásárhelyi Őrsi Tárlat 1263–1266.

Élet és Tudomány, Bp. 1978. okt. 6. XXXIII/40

Almási Gyula

a vásárhelyi művészet virágkora – második – a felszabadulás után tíz évvel bontakozott ki. – Galyási Miklós segítőkészségével Almási Gyula következetes szervezésével sokat segítette az akkori fiatal alkotókat.

Dönötör János: Vásárhelyi műhely.
Hajdu-Bihari Napló, 1977. júl. 10.

Almási Gyula, festőművész

A vásárhelyi művészet második virágkora a felszabadulás után 10 évvel bontakozott ki. — A megújulásnak voltak emberi építőkövei is: Almási Gyula következetes szervezésével, anyagi alapokat teremtő „aprómunkájával". Jól egészítette ki őt munkájában Galyasi Miklós, kinek reális tervei voltak.

Dönötör János: Vásárhelyi műhely.
Békés Megyei Népújság, 1977. júl. 10.

Almási Gyula Béla festőművész

1956 vége felé Almási Gyula Bélával azon gondolkosttunk – mondja az író – hogy a „Viharsorok"-ban megjelent rajzokból, amelyeket a művésztelepen dolgozók ingyen bocsátottak a szerkesztőség rendelkezésére* és azt évenként megjelentetni. Közös szerkesztésünkben a „Vásárhelyi vázlatkönyv" a Gondolat kiadásban 1957-ben megjelent. Ezt a kiadványt tiszteletünk levóvásaként a másik nagy öregnek, Lyka Károlynak mutattuk be.

* egy vázlatkönyvet kellene szerkeszteni

Szabó Endre: Lírai sorok Medgyessy Ferencről. Csongrád Megyei Hírlap, 1981. febr. 1.

Almási Gyula Béla

Popáry Gábor: Lány és bivaly

Művészet, 1982. szeptember

Németh Gyula

Tornyai társaság Hódmezővásárhely

Élet és Tudomány 1985. 1. 18.

Almási Gyula Béla

Vásárhelyi Őszi Tárlat

Magyar Nemzet 1986.IX.8.

Almási Gyula Béla

Felszabadulási tanlet

Hevesi Szemle 1985/3

Almaki Gyula

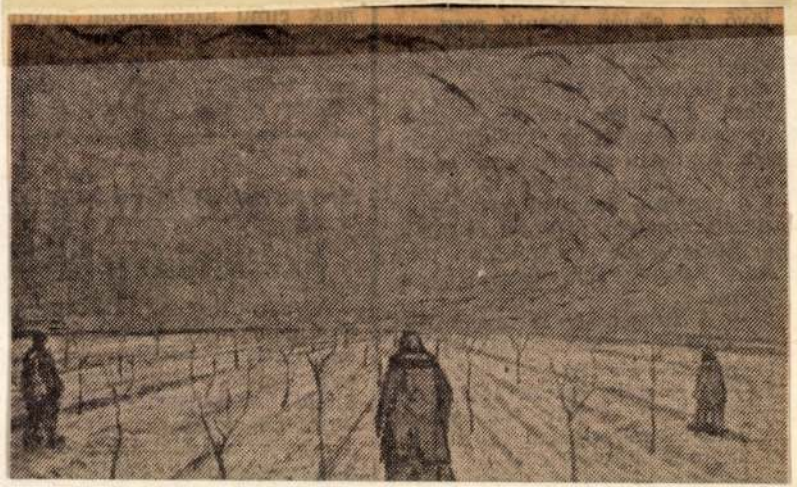

Magyar Nemzet 1987. V. 20.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1978 AUG 13
CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

Almási Gyula Béla festőművész

Vásárhelyiség

1021

Emlékezés a művésztelep negyedszázados jubileumára

Ezernyi jóindulat, de legalább annyi meg nem értés és gáncsoskodás kísérte az ötvenes évek elején azt az elgondolást, aminek végső célja a művésztelep megszervezése volt. A szervezők — helyiek és fővárosi „vásárhelyiek" — bíztak a helyi hagyományok élő és ható erejében, értékében, bíztak a várossal rokonszenvező fiatalok felsejlő művészi adottságaiban és erkölcsi hozzáállásában; az akadálygördítők viszont féltették a kibontakozó egyetemes magyar piktúrát egy viharsarki parasztváros „avult" realizmusától, mi több: narodnyik törekvéseitől.

A nemes szándékú törhetetlen akarat azonban meghozta gyümölcsét; nem telt bele másfél évtized és *Németh* Lajos *„Modern magyar művészet"* című, 1968-ban megjelent alapvető munkájában már ezt a sort találjuk: *„Az új hódmezővásárhelyi iskola új tartalommal töltötte meg a korábbi fejlődésben oly fontos helyet elfoglaló alföldi iskolát."*

Igen: *vásárhelyi iskolát...*

Almási Gyula Béla rajza (1973)

Ma negyedszázada, hogy megalakult a vásárhelyi művésztelep. Érdemes rá, hogy kezdetére visszapillantsunk, éppen érdemeire és az általa kibábáskodott értékekre való tekintettel.

Az üres bölcsőt többen állták körül, — *Almási* Gyula Béla, *Galyasi* Miklós, *Kamotsay* István, *Kürucz D.* István, Már 1945-ben Kurucz D. István művészeti célokra öt hold földet kér a várostól. Elutasítják. Később egy Lenin utcai kulákházat kérnek művészház céljaira. A kiutalás megtörténik, de az elgondolásból semmi nem lett. A bölcső mellé áll közben *Gyenes* Tamás is, — mármint az egyre jobban érlelődő gondolat mellé, hogy az Alföldnek, mint önálló tájegységnek szüksége van művésztelepre. Almási Gyula Béla veti fel a kérdést: *„Ha másként nem megy, keressünk szövetségeseket."* A legjobbakban találják meg: *Medgyessy* Ferencben, *Barcsay* Jenőben, *Dorvassy* Istvánban.

Az idő is nekik dolgozik, — az ötvenes évek első felében országos tervvé érik a művésztelepek állami megszervezése. A Magyar Népköztársaság Képzőművészeti Alapja 1952-ben megalakul azzal a központi feladattal, hogy az élet és az alkotók közt szoros kapcsolat létesüljön. Rövid idő alatt hét művésztelep jön létre.

Vásárhelyen is megkezdődik a fészekrakás.

Az Alap akkori igazgatója és gazdasági vezetője Vásárhelyre érkezik és Almási Gyula Béla lakásán Kurucz D. István felajánlja Tükör utcai házát a művésztelep céljaira, és 1953. május 1-ével Almásit megbízzák vezetésével. Május 17-re elkészült az első költségvetés, a telep működését augusztus 1-re időzítik és elsőként augusztus 10-én *Székely Lajosné* festő és *Görög Rezső* grafikusművész munkához lát.

Igen élénk a vásárhelyi művésztelep iránt országszerte az érdeklődés, ezért Mártélyon és Mindszenten egy-egy parasztházban szobát bérelnek, az oda kívánkozók részére.

Még ez év szeptember 30-i jelentésében a telep vezetője így ír: „... a helyi tanácsok részéről az elmúlt időben a legmesszebb menő támogatásban részesült a telep."

Így indult útjára a művésztelepek nyilvántartásában a 8., a vásárhelyi...

A művésztelep és a múzeum közt az első pillanattól — a maiig — példás az együttműködés. Már 1954. október 8-án megnyílik az első az őszi vásárhelyi tárlatok sorában, — és itt adják át első ízben alkotó munkája elismeréseként *Szabó* Iván érmét, a Tornyai plakettet Medgyessy Ferencnek! November 13-án pedig Medgyessy elnökletével ül össze a telep munkáját értékelő ankét.

A fejlődés folyamata természetesen nem áll meg, — 1956-ban megépül a mártélyi művésztelep, ezt 1966-ban lebontják és két évre rá működésbe lép a ma is üzemelő, közben — 1963-ban — a Virág utcai művészház is működni kezd.

Hányan fordultak meg egy negyedszázad alatt a vásárhelyi művésztelepen? Összeszámolható lenne, de ez nem adná meg jelentőségét. Inkább az a vásárhelyiség, amely öregebbeket és fiatalokat elvi-eszmei tartalmánál fogva ide kötött és sokakat, egyre újakat, ide köt ma is. Belőlük, alkotásaikból sarjadt a „vásárhelyi iskola".

Bölcsőjére emlékeztünk jubileuma kapcsán...

SZABÓ ENDRE

napon

ihez kötnöm, mond-
Már egy csomó dátu-
nyukám néha kikér-
elejtsem. A kedvenc
zokta kérdezni.
as?
Azt mondta az
elég, ha csak a dátu-
Ha megnövök, meg
kednem szenvedélyes
kedvenc zeneszerzőm
hallottál Mozarttól?
t.
gnertől se?
elég baj. Nem tudod,
ktől fosztottad meg

MÁRIA rajza

ezte Feri.
mondta Zita, sötéte-
nézve Ferire. — En-
vetni. Majd holnap
összes dátumot, amit
és megtanulod őket.

aszolta gondterhelten
gba gyömöszölte az

csak belépőt — szólt
lőtt. — Mi bérelünk
kell valami, amíg
lházunk.

é meg. Bármikor jö-

Feri, de nem szólt
friss furcsaság job-
nnál, semhogy meg

ok? — kérdezte vé-

nyáron?
tudom. Lehet, hogy

adjuk, és abból vesszük a vi-kendházat. Csak megy föl az áruk. Évről évre drágább az ilyesmi. Rémes.

— De hát ahhoz a nagymamádnak meg kell halnia — mondta piros arccal Feri.

Zita csodálkozva nézett rá. Madár melle megmozdult a kicsi trikóban, ahogy odafordította a fejét.

— Mindenkinek meg kell halnia. Erre lehet számítani.

Feri nem tudott mit mondani, bólogatott, mintha értené miről van szó. Talán értette is, és ezért nem tudott mondani semmit.

— Itt vagyunk — állt meg Zita a 72-es számú kabin ajtajában. Leguggolt, a nyakában lógó kulccsal kinyitotta a nem éppen kicsi tuto lakatot. — Várj meg, hamar elkészülök, azután jöhetsz te is, és megyünk a napra.

Mintha várkaput őrizne, Feri olyan komolyan állt az ajtó elé.

Egy hét is eltelt, vagy talán még több. Zita már megmeghívta hozzájuk Ferit, s Feri megtanult tizenöt dátumot. Azért ennyit, mert a nyolcadik festő élt még, s így a neve mellől egyelőre hiányzott a vonatkozó évszám.

— Ez él még! — csodálkozott Feri.

— Az nem baj. Annyival is könnyebb a dolgod — válaszolta Zita. Csak egy dátumot kell megtanulnod.

Bejött Zita mamája, és terefere süteményt tett elé-jük.

— Parancsoljatok.

— Köszönöm szépen, de én ezt nem szeretem — mondta Feri.

— Mit szeretsz?

— Ilyenkor a zsíroskenyeret!

Zita mamája szótlanul ment át a nagyszobába, rózsaszín pongyolája úgy úszott utána, mint egy fakuló királynői palást a kelléktárból.

Csak akkor jött elő megint, amikor Feri az ajtóban állt menésre készen.

— Mielőtt elbúcsúznánk, kisfiam, arra szeretnélek kérni, hogy ezután ritkábban gyere, mert megkezdődött a gimnázium, és Zitukának meg kell alapoznia a nevét. Sokat kell tanulnia.

— Nekem is kell tanulnom — mondta értetlenül és mosolyogva Feri.

— De neked sokkal kevesebbet, mert csak iptanos vagy — érvelt Zita. — Én pedig gimnáziumba járok!

Feri elvörösödött, az arcáról eltűnt a mosoly.

— Jó — mondta és kifordult az ajtón.

Zsebbe dugta a két öklét és futott. Forró ökle megérezte a papírt. Kivette és vigyorogva összetépte. Még huszonhat dátum volt rajta.

995

Ajándék a múzeumnak

Nemes gesztus: Gereblyés László özvegye a Petőfi irodalmi Múzeumnak ajándékozta az író gazdag kézirathagyatékát, irodalmi, szer-

jai nem annyira külön-külön, hanem együtt, összességükben sokatmondóak. Neves írók, politikusok, művészek levelei vallanak irodal-

Papp János

Művelet
1964/10.
IV.

PAPP JÁNOS KERÁMIKUSRÓL

A kerámia a képzőművészetnek, vagy a tárgyalkotóművészetnek legöregebbje. Olyan ősi díszítő, vagy ábrázoló műfaj, hogy a legprimitívebb kultúrák maradványai között is megtaláljuk, és talán egyszerre szakadt ki az emberből a tánccal, a dallal, a mítikus-mágikus mesével. Évezredek homályos távolából kanyarog elénk e műfaj útja. Csak sár, tűz, meg tehetség kell hozzá. Volt, mikor a képzőművészetet egyedül képviselte, volt, mikor háttérbe szorult, volt, mikor az uralkodó osztály igényeit szolgálta, más időkben pedig a nép, a parasztság művészetének hordozója volt. A „nagy" művészetek elterjedésétől, tehát a festészet-szobrászat uralkodásától, a legtöbb időben még a művészet rangjától is megfosztották. Ipar lett; fazekasság, alkotói: gölöncsérek. Az utolsó századforduló „tisztázta" helyzetét. A széles népréteg ízlését szolgáló használati tárgyakat a fazekas vagy kerámiaipar állította elő, a polgárság lakásdíszének szánt műtárgyakat az iparművész. A kettős kultúrát fényesen bizonyítva sarkosan elkülönült a két ág. Egy-két évtized leforgása után divat lett a polgári otthonban is a népi, és az iparművészet ihletért, ötletért a parasztfazekasság élő vagy antik-primitív hagyományaihoz nyúlt. Több-kevesebb siker és eredmény járt ennek nyomán. Majd a társadalmi változások, az ipar, a technika fejlődése, a zárt népi-paraszti közösség felbomlása következtében a fazekasság szinte megszűnt. Ugyanakkor a mai lakáskultúra mind tömegesebben igényli a kerámiát, a művészi, iparművészeti alkotásokat.

Ezt a folyamatot azért tartottam szükségesnek előrebocsátani, hogy amikor Papp János művészetét vizsgáljuk, pontosan tudjuk majd helyét kijelölni. A jelenlegi magyar kerámia (nagyjából az egész világ kerámiaművészetére is jellemzően) funkciótól, egyéniségtől, minőségtől és más egyebektől függetlenül két felfogásbeli jellegzetességet mutat. Az egyik az úgynevezett avantgarde, a másik a népi jellegű. Az előbbi a képzőművészeti stílusfolyamatokkal tart szoros kapcsolatot, az utóbbi a népi-paraszti fazekasságból indul ki.

Sokszor egy alkotó, egyazon időben is mindkét változatot űzi, az átmenetek és változatok bő példáját hozza létre. A két pólus azonban határozottan elkülönül, és hatásosan verseng mind a piacért, mind a jobb, teljesebb kifejezésért.

Úgy gondolom, hogy ez a versengés igen hasznos, a művészetet segíti, s nem egymás megsemmisítésére tör, hiszen szükség van mindkettőre, meghatározott kulturális feladatot tölt be. Ennek ellenére a jelenlegi periódusban jelentősebbnek, fontosabbnak tartom a népi jellegű kerámiát, azon belül is a figurális tárgyakat. Lényegében ezért irányítottam érdeklődésünket Papp János munkásságára, mivel őt tartom ez irányzat egyik legkvalitásosabb képviselőjének.

Tovább boncolva a problémát, eljutunk ahhoz a kérdéshez is, hogy a kerámia a képzőművészethez — inkább a plasztikához, kevésbé a festészethez — való viszonyában jelentős többletfeladathoz jutott, mert át kellett, hogy vállalja a kisplasztika bizonyos témáit; a zsánerábrázolást, az életképeket stb. A XIX. század ilyen jellegű plasztikáit és képeit eluntuk. Ízlésünk erélyesen tiltakozik ma a bronzba, kőbe merevített nénik, bácsik, állatkák, gyerkőcökputtók jelenetei ellen. A kötött természetelvűség bájolgássá, szentimentális érzelgősséggé bagatellizálta e témát, vagy a reális téma közhellyé lett a klasszicista, romantikus-akadémista formálás útján. A kisplasztika (de a festészet is) elfordult e témavilágtól, általános emberi motívumokkal (pl. akt) pótolta, vagy elvonatkoztatott formarendszerekkel helyettesítette az űrt. Ugyanakkor mind a közönség részéről, mind a művészet oldaláról megmaradt az igény egy életközel, érzelemteli, szomorkás vagy vidám művészet iránt. Erre vált kitűnően alkalmassá a figurális kerámia, mert anyaga és formavilága nemesen alkalmazkodni tudott a témához. A lépték, a forma, a szín stilizálása biztosította a szükséges átírásnak azt a módozatát, hogy érdekes és színvonalas maradjon a sok egyszerű, köznapi felvetés. Világmegváltó póz nélkül, a maga természetes közvetlenségével alakult ki az a dísztárgy-kisplasztika-falikép művészet, szolgálva a sorozatszerű megjelenéssel a lakáskultúrát, de egyben az eszméltető művészvallomást is. Legtöbb esetben ezek a kerámiafigurák megőrzik kompozíciójukban, készülési technológiájukban a szigorúan vett kerámia jelleget; tehát korongolt, vagy formázott forgásidomokból épül fel, alkalmazkodik vagy utal a vázaszerűségre.

Papp János bizonyos kitérőkkel jutott el ehhez a művészethez. 1934-ben született Mezőkövesden, summás családból. Ha ide írom azt, hogy a falu legszélén laktak, talán jellemeztem azt a társadalmi és gazdasági miliőt, amiben kisgyermekkorát töltötte. Népi rendszerünk adta meg a lehetőséget, hogy tanulhasson. 1952-ben érettségizett a helyi gimnáziumban. Kedvvel rajzolgatott, de közepesnél nem jobb eredménnyel. Ezért kísérelte meg a felvételit az Iparművészeti Főiskolára, hogy díszletfestő legyen. Elképzelései annyira kialakulatlanok voltak, hogy még a felvételi alatt rábeszélik az ötvösségre. A matyó motívumokkal (édesanyja népviseleti litya varrónő!) díszes serleg rajza jól sikerült; felvették. Egy év múlva átment formatervezőnek, gondolván, hogy az jobban megfelel kívánalmainak. Harmadévben került a kerámiaszakra, ahol Borsos Miklós és Gádor István, valamint Schey Ferenc keze alatt gyorsan fejlődött, és megtalálta igazi műfaját. Figurális vázákkal diplomázott 1957-ben. Ez évben nősült, felesége Borsódi Ágnes, szintén kerámikus. Ekkor alakult meg a kerámia-stúdió, azzal a céllal, hogy munkahelyet és egyéb életlehetőséget biztosítson a kezdő alkotóknak. Papp János három évig volt a Stúdió vezetője, amíg a meg nem értés megbuktatta ezt a vállalkozást. Folytatódott az albérleti élet sora; pénzért korongozni, pénzért égetni, akkor amikor épp lehet, és nem akkor, amikor kell. A nehéz megpróbáltatás, de az érlelő erőfeszítés időszaka volt ez. 1962-ben jutott a Mester utcai műhelynek csúfolt pincerészhez. Ekkor már túl volt első, önálló kiállításán, amelyet a Fiatal Művészek Klubjában rendezett. Fél évvel később pedig a Csók Galériában szerepelt tárlaton.

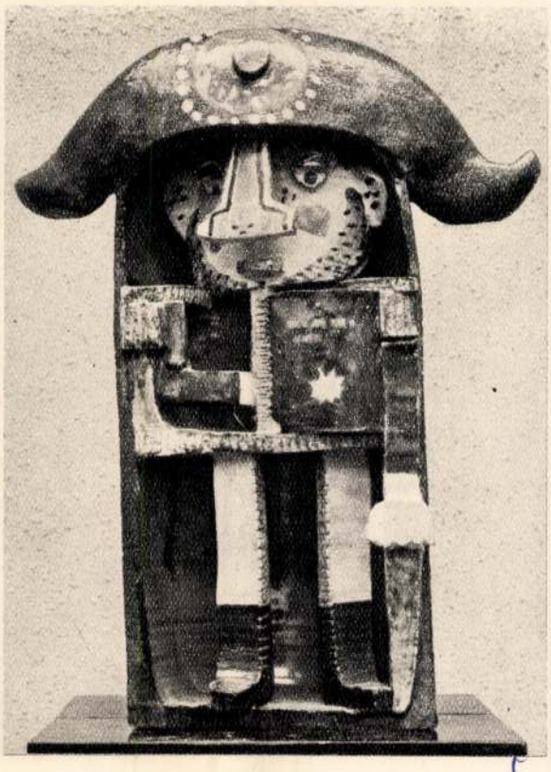

Almási Gyula Béla
Összeírók
Recenseurs
Переписъ

Miféle falumúzeum igényli ezeket a demonstrációkat? — kérdezhetik ma élő utódai azoknak, akik a 30-as évek elején még Tornyait is az akkoriban a felsőbb körökben természeti csapásnak tekintett őstehetségek sorába utasították. S valóban mi védi ezeket a formai tekintetben egyáltalán nem forradalmi alkotásokat, sőt tüntetően nem forradalmi újakat. Mi az érték bennük? Miért tiszteljük, fogadjuk el művészetnek? Minden önmagát is tisztelő és jövőjében bízó nép komoly magatartása az ősök tisztelete. Ám az nem művészi — erkölcsi kategória, vijjoghatják a modern művészet ügyében mások eszével kiokosítottak. Az igazán új tartalomnak a megjelenési formája is új — licitálhatnak az éterből táplálkozók, az attraktivitások és bemondások élvezői. Arra azonban már nem telik figyelmükből, hogy észrevegyék: az attraktív új formáknak pedig már tartalmiságuk nincsen. S ha netán némelyik személyes vonatkozásaiban tartalmaz is némi indoklást létének, ám az nagyon is extrémen egyéni, s képtelen elnyerni a társadalmiság rangját, a tekintet kierőszakolt megszerzésén túl a közönség odafigyelését. A régi forma is, ha még nem kiteljesedett, befogadhat új tartalmakat, ám ez közösségi szolgálatot, feladatvállalást, másokra is figyelést jelent, s nem kínál gyors, hangos sikereket. Az eredmények megtartása is teremtés. Ám képzőművészeink közül többen inkább cselekedni akarnak, még ha értelmetlenül is, mint teremteni.

Almási Gyula Béla festészetének esztétikuma a megtartás. A magyar emberi eszmény iránti hűség, a jelen valóságának társadalmi igényű meggondoltatása, a közösséghez szólás. Ha nem ezt tenné, gyökértelenné válna, hűtlen lenne az útrabocsátó inspiratívákhoz. Érzi, tudja erejét, képességének határait. Ezért nem vállalkozik a képzőművészet alapstruktúrájának megdöntésére, nem hadakozik filozófiai igazságokkal. A körötte levő valóságról beszél festményeiben. S valami mágikus együttérzéssel teszi ezt. A hóval takart alföldi táj jelenik meg egyik képén, s benne parányi emberi alak a messzi tanya felé közeledik. Akik jártak valaha téli időben a hó borította alföldi mezőkön, azokban ez a kép élénk nosztalgiát támaszt. Pedig kegyetlen és embersanyarító az ilyen tél. De itt a kép előtt az együttemlékezésben a mi kellemetlen emlékünk is megszépül a megalkotottságtól. De nemcsak az alföldi táj szólal meg s lesz varázsossá az ecsetje nyomán, elénk ismerszenek festményeiről a falusi élet eseményei, mintegy még igaz mértékkel rendelkező életforma lehetőségei. Temetés című képén a szertartásos búcsúzás, a végtisztesség megadása, mint közös emberi kötelesség fűzi egybe a szereplő alakokat.

Összeírók c. képén a táskás ember és a padlásajtóhoz támasztott létra együttszereplése szigorú emléket idéznek fel a falusiakban. Almási Gyula Béla festészetének igazi kibontakozása valójában a felszabadulás után kezdődött. A II. világháború alatti és előtti évek voltak számára a legnehezebbek. Nem volt akkoriban szimpatikus a hatalom birtokosainak a művészek népre tekintő, népretalálási programja. Ezekben a céltalannak tűnő várakozásos években a vásárhelyiek első nemzedékére való emlékezése éltette benne a reményt. A felszabadulás után a vásárhelyiek második nemzedéke Almási Gyula Béla, Kurucz D. István, Kamotsay István, Kohán György, már biztosabb alapokra támaszkodhattak. Bíztak abban, hogy a megváltozott rendszer módot ad a Tornyaiék által elindított alföldi népi realista irányzat teljes kibontakoztatására. S hogy ez a múltban elkezdett, de eléggé ki nem teljesedett célkitűzés bennünket is foglalkoztat, hogy ennek jobb és jobb megoldása tovább hagyatkozik a harmadik, negyedik és a további vásárhelyi nemzedékekre, abban a megtartó, átmentő Almási Gyula Bélának immár történelmi jelentőségű érdeme van.

Ez évben lesz hatvan éves, ez évben rendezi meg gyűjteményes kiállítását „Az én népem, az én világom" címmel. A bemutatandó anyag műtermében sorakozik. 40 év gazdag terméséből válogathat; melyek azok a művek, amelyekben leginkább magára ismerhet a vásárhelyi nép és amelyekből megismerhetik a más táji látogatók a Vásárhely környéki vegetációt, a termőföldet, s a földet termésre serkentő paraszti ember tevékenységét, a mai vásárhelyi életet, az élet meg-megújuló nagy ritmusát, amelyet az alkotó festő maga is oly lenyűgözően érez, s amelyet a dolgozó néppel egy ütemben érzékel, amelyre alkotásai visszafelelnek.

Kovács Gyula

Aurel Ciupe: Gyári jelenet — Scène d'usine
На заводе

fekete-fehér és színes reprodukcióit közli, nagyon jó összeállításban, úgy, hogy a képanyagból az is megismeri a mester művészetét, akinek eddig nem volt alkalma tárlataira eljutni, megismeri és ezután keresni fogja a Ciupe-munkákat. Itt van a könyvben, eme kitágított, széles tömegek felé nyíló tárlaton a legszebb Ciupe-képek tömege. A sejtelmesen szép Sárgakalapos hölgy, Tenc fűtőmunkás portréja, A diák, Tél, Zalatnai táj, Harmónia, Agarbiceanu költő arcképe. Talán a Traian Grozavescuról a húszas években készült portrét hiányolhatjuk; a világhírű román tenoristát a barát meleg szívével festette meg.

Az artisztikus kiállítású albumkönyv most román nyelven jelent meg, de következik a francia szövegezésű kiadás is.

Sztojka László

JERZY POPIELAK FAFARAGÁSAI

A Marszalkowska sarkán levő „Cepelia" népművészeti bolt előtt a varsóiak rendre megálltak, hogy a kiváló fafaragó népművész, Jerzy Popielak szobraiban gyönyörködjenek.

A kiállított figurák, szentek képmásai, a góralokat, lengyel hegyipásztorokat ábrázoló szobrok, az apró életképek a lengyel hegyipásztorok életéből, a falusi padok, székek, melyek mind egy darabból vannak kifaragva, az igazi művészet, az egyszerűség, szépség és arányérzék együttes élvezetével fogják meg a szemlélőt.

Jerzy Popielakot egy Varsó melletti egységnél végzett katonai szolgálata idején fedezték fel. Mint hegyvidékről származó, és ott élő ember, idegennek érezte magát a nagyvárosban és visszavágyódott kedves hegyei közé. Hogy némiképp csökkentse az egyedüllétet és a hegyek utáni vágyódást, faragcsálni kezdett, először egyszerűbb alakokat, majd életképeket a góralok életéből.

Mikor felettesei tudomást szereztek a faragásokról, megtekintve azokat, azonnal a Cepelia népművészeti vállalathoz küldték a fiatal mestert. Itt — felismerve a fiatalember tehetségét — foglalkozni kezdtek vele. A fiatal mester leglelkesebb tanítómestere E. Piwowarski szobrászművész lett.

Több mint öt éve, hogy Jerzy Popielak művészi faragásai közismertté váltak, nemcsak Lengyelországban, hanem Európa más országaiban is. Varsóban bemutatott kiállítási anyagának több mint a felét megvették a kiállítás külföldi látogatói.

Jerzy Popielak Zakopane-ban lakik. Mindeddig semmiféle művészeti iskolát nem járt, de érezhető művészetén e szűkebb, természeti szépségekben oly gazdag környék gazdag művészi hagyományainak hatása.

Jerzy Popielak még fiatal művész, és joggal várható, hogy tehetsége tovább fejlődik, és még sok szép művészi alkotásában gyönyörködhetünk a jövőben.

Jerzy Popielak: A muzsikus — Le musicien — Музыкант

Kovács Gyula! Almási Gy. Béla Művészet 1964 IV. 30-31

1021

ALMÁSI GYULA BÉLA MŰVÉSZETE

Magyarországon a képzőművészetnek is, mint minden más művészetnek, nép-nemzeti elkötelezettsége van. Feladata népünk lelkiségének kifejezése, anyagalakítási szándékainak megmutatása, s ebből az anyagalakítási szándékból következő eszményi harmónia és rend megteremtése az alkotásban. Nemcsak az egyéneknek, a népeknek is — a világ nagy emberi közösségén belül a kisebb közösségeknek is — van személyiségtudata. Ennek a személyiségtudatnak élesítése, határozottabbá tétele művészetünk szent kötelessége. Történeti sorsunk, ha úgy tetszik, a magyar fátum méri ránk ezt a kötelességet. A magyar fátum, amely a reformkorban még a számottevő polgárság nélküli nemzetté válásunk ügyében serénykedő középnemességünkkel később elsirattatta, elbúsultatta a nemzetet. A magyar fátum, amely mindezt követően még a nemzetté válás ügyében is érdemek nélküli — átmentett — uralkodó osztállyal elárultatta többször is a nemzetet. A magyar fátum, amelynek felismert igazi neve történelmi szükségszerűség, rója művészetünkre a nemzetek közötti emberré válásunk okából a magyarság fogalmának kialakítását. A magyarságot — s nem a puszta akaratból vagy isteni jogon uralkodók pozíciójából, hanem a természet és a társadalmak törvényeit értő emberi küldetéstudattal rendelkező, emberi mértékismeretű nép pozíciójából. Itt az idő! — ismerték fel Petőfiék. Ady a próféták dühével átkozta, szidta a cigány népek langyszívű sihederjét, a félpercnyi békességben az időket felejtő magyarságot. Viszi a ködöt az idő — kiáltott fel József Attila. Míg megvalósul gyönyörű képességünk, a rend.

A magyarságnak ezt az idő tudatát hozza, őrzi konokul a megtartók makacsságával mai képzőművészetünkben Almási Gyula Béla. Makón született 1908-ban. Nagybátyja is festő volt, aki igen korán, 20 éves korában elhunyt. Járt külföldön, képpel szerepelt a millenniumi kiállításon. Az akkor még gyerek Almási Gyula Bélára hagyta félbehagyott képeit és festőfelszerelését. Ilyen családi tradíciót is folytat tehát festészetével.

Almási Gyula Béla a 20-as 30-as években igen fiatalon kapcsolatba került a hamu alatt izzó, de olykor fel-fellobbanó alföldi művészeti mozgalommal. Ez volt az az idő, amikor „az eseményeket megértő, haladó gondolkozású emberek találkoztak a népből közvetlenül feltörők lelkes csoportjával" Számtalanszor szem- és fültanúja volt a nagyok vitáinak. Makó volt akkoriban az Alföld szellemi vonzásával rendelkező centruma. Idejártak át a vásárhelyiek is: Tornyai János, Kudnay Gyula, Endre Béla, Pásztor János, akik felfigyeltek a körhöz vonzódó érdeklődő fiúra, segítették, biztatták festői fejlődésében. Tornyaiék nemcsak műveikben, hanem beszélgetéseik során, vitáikban is a nép mindenhatóságát hirdették, ismerték fel, s vallották, hogy a művészet jövője a nép nélkül elképzelhetetlen. Ebből az izzó szellemi kohóból nyert formát a serdülő, alakuló ifjú, Almási Gyula Béla lelkisége. A nagyok iránt érzett tisztelete az idők folyamán az azonos célkitűzésért harcoló baráti kapcsolattá változott. Nem végzett képzőművészeti főiskolát, közvetlenül a nagyoktól tájékozódott, okult, s azoktól sem rendszeresen, csupán Rudnaynál tanult hosszabb ideig. De nemcsak a képzőművészek kifejezett s általa meghallott és a magáénak vállalt igéi iránt van Almási Gyula Bélának továbbvivő megtartó elkötelezettsége, ilyen elkötelezettséget ró rá Móra Ferenc, Juhász Gyula megtisztelő barátsága, s az iskolatárs, József Attila egyre inkább világraszólóbb „időt hozó" igazsága is. S nem utolsósorban elkötelezettsége van az őt eligazító, művészeti útra vezető Espersit János és Saitos Gyula emberi emléke iránt is. És lehetne folytatni a szülők, rokonság, a szomszédok, a vizet adók, az ételt adók, a jószívből köszöntők, az ősök, a maiak — közössége iránt. Ez az életérzés, ez a program valósul meg képeiben.

A 30-as évek valamelyikében megpróbálkozott Budapesttel is. De az akkori nagyváros művészeti zűrzavarában, ahol még Tornyai is csak őstehetségnek számított, nem találta helyét. Visszament a visszafogadó Alföldre. Hinni kell a népre való rátalálás igazságában — írja későbbiekben erről az időről, amikor már önállóan, önmagának fogalmazza meg festői programját — abban, hogy minden csak akkor reális, ha valahova gyökeret ereszt. Az alkotásban az a valóság, ha valaki fel tud emelni a népből egy parányi részt, ami általános. 1931-ben Makón rendezi meg első önálló kiállítását. S aztán még egy-két egyéni vagy közös kiállítás következik — majd csend. Makóról Hódmezővásárhelyre költözik, ezek az évek a feszített esztendők, a megpróbáltatások évei, egészen a felszabadulásig.

Hódmezővásárhelyi háza melletti műtermében ülünk, rakosgatjuk, nézegetjük a képeket, 40 év termését: Alföldi táj, Alföldi táj télen, nyáron, ősszel, tavasszal, esőben, hóban, s aztán kukoricás, tarló, vízpart, boglyák, kazlak. S még aztán az emberek a tájban; vetnek, aratnak, kapálnak, gyerekek pásztorkodnak, majd a házak tájékán az emberek állatot etetnek, gyümölcsfát metszenek, ballagnak, temetnek. És megjelennek a portrék: paraszti arcok, alakok, jellegzetes alföldi emberek, asszonyok. „Az én népem, az én világom" — vallja róluk Almási Gyula Béla.

Almási Gyula Béla: Havas Alföld — L'Alföld enneigé — Заснеженный Альфельд

Almási Gyula Béla
festőművész
1021

A vásárhelyi művésztelep

„A művészet csak úgy ér valamit, ha nemzeti, ha magyar művészet, azzá pedig csak úgy lehet, ha a nép érzelemvilágából táplálkozik.
(Tornyai János)

A francia impresszionista fes-

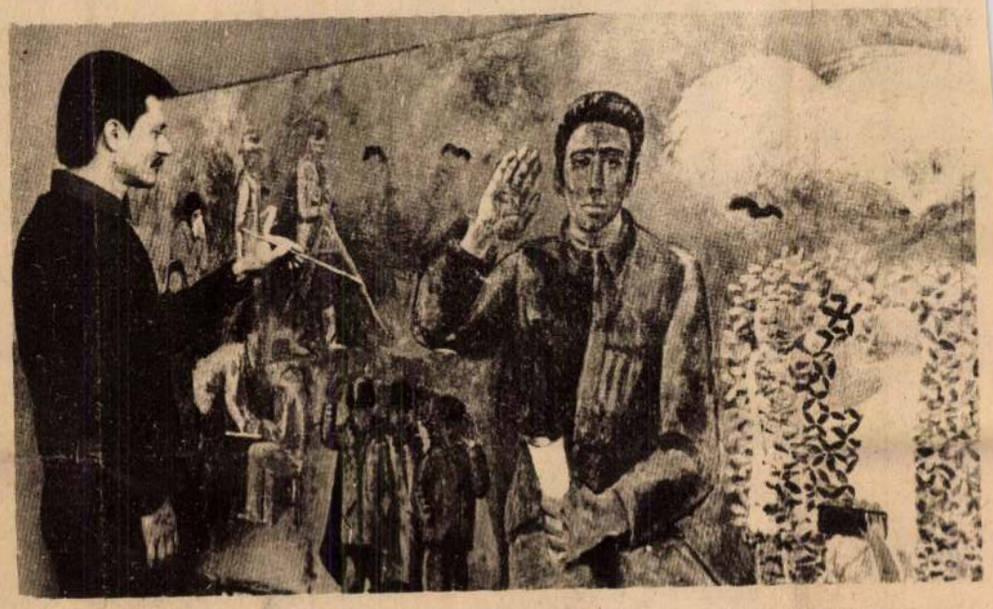

● **Szalay Ferenc munka közben.**

● **Kajári Gyula műtermében.**

tők híre már bejárta a világot, a Holnaposok — Ady Endre, Babits Mihály, Juhász Gyula, Emőd Tamás és mások — költői harcaikra készülődtek. Hódmezővásárhely, ez a különös „egyéniségű" alföldi város az elítélt Szántó Kovács János szavain töprengett. Eszébe sem jutott festészetről álmodozni mindaddig, amíg a város szülötte: Tornyai János, levéllel nem fordult a város tanácsához: „... azon kéréssel fordulok... a tanácshoz, hogy a Sörház épületében... három jelenleg használatlanul heverő szobát... festőművészeti célokra nekem átengedni kegyeskedjék. Oly céllal, hogy azt egyelőre díjtalanul használhassam..."

Majd így indokol: „... tavaly és az idén már oly kikötéssel nyertem ösztöndíjat, hogy azon itthon, magyar földön maradjak, s a nép életét tanulmányozzam. E célra legjobb helynek ítéltem Hmv.-hely tősgyökeres magyar népét és vidékét, s készülő nagyméretű képemhez (a Juss), a motívumokat itt kerestem, s stúdiumokat itt csináltam."

Az 1903 novemberében íródott levél megértésre talál. A város közgyűlése teljesíti Tornyai kérését, s a festő még abban a hónapban a Virág utcai lakásából a sörházi kaszárnyába költözik. Amikor megérkezik Vásárhelyre Pásztor János, ő is a Sörházban ver tanyát. Tornyai meghívására Vásárhelyre jön Rudnay Gyula is, aki ettől kezdve a táj és a város szerelmese éppúgy, mint a városi otthonában csöndesen festegető Endre Béla.

A városnak végre festői vannak. Alkotó művészei.

Tornyai János művésztelepet alapított!

*

— Lényegében a vásárhelyi művészeti élet két „pillérre" épül — mondja beszélgetésünk elején Almási Gyula Béla festőművész, a felszabadulás után létrehozott vásárhelyi művésztelep szervezője, alapítója —, az egyik, ami a leglényegesebb, a helyben élő művészek csoportja. A vásárhelyi művészetnek ők alkották mindig a gerincét és alkotják ma is. A másik fontos tényező, azoknak a művészeknek a jelenléte, akik a vásárhelyi művésztelepre járnak. Ez a kettősség nem újkeletű. Így alakult kezdettől fogva. Kallós Ede, Pásztor János, Rudnay Gyula Hódmezővásárhelyen dolgoztak és innen költöztek fel Budapestre. De később is szoros kapcsolatot tartottak a várossal.

A Vásárhelyen dolgozó művészek a népi élet valóságával közvetlenül találkoztak, ami nemcsak a művekben tükröződött, hanem abban is, hogy felfigyeltek a nép veszendőbe menő, pusztuló művészetére. Jelenlétüket a magyar művészetekben nagy művek egész sora jelzi. Ezeknek a termékeny éveknek köszönhető Tornyai: Önéletrajz, Nagy Bercsényi Miklós, Juss című alkotása, továbbá Endre Béla: Kékkendős lány; Rudnay Gyula: Borús idő és Pásztor János: Búcsúzkodás című műve.

A két világháború közötti időben a fővárosba költözött művészek továbbra is kitartanak eredeti céljuk mellett. Az alföldi piktúra jelentőségét újabb kiváló egyéniségek ismerik fel. Olyanok, mint Medgyessy Ferenc, Koszta József és Nagy István. Majd később újabbak kapcsolódnak a vásárhelyi művésztelephez: Kohán György, Erdős János, Kurucz D. István és Almási Gyula Béla.

*

A felszabaduláskor öt képzőművész élt a városban: Almási Gyula Béla, Kurucz D. István, Erdős János, Dehén Lajos, Kohán György.

— Egy elhagyott fényképész helyiségben — mondja Almási Gyula Béla —, megpróbáltunk kialakítani egy közös műtermet. Sajnos, nem sikerült. Később megalapítottuk az országban az első művészeti csoportosulást, az Írók, Zeneszerzők és Képzőművészek Szabad Szakszervezetét. Ez volt az első jelentős, közös összefogás. Kiállításokat rendeztünk, képzőművész-közönség találkozókat.

— Milyen tervek foglalkoztatták még a festőket?

— Egy művészházra gondoltunk. Az volt a célunk, hogy letelepítünk Vásárhelyre valakit az első nemzedékből. Akkor még élt Rudnay, Darvassy István és Medgyessy Ferenc. Ők azonban már nem vállalták a költözködéssel járó viszontagságokat. Amikor azután országosan létrehozták a Képzőművészeti Alapot, ez a kérdés ismét terítékre került. 1953-ban Kurucz D. István felajánlotta saját házát a művésztelep részére, a telep vezetésével pedig engem bíztak meg.

Így indult útjára a vásárhelyi művésztelep. Időben megelőzte ugyan a sárospataki, a dömösi, a dunaújvárosi, a komlói, a mecseknádasdi, a zsennyei, a szolnoki — követte a bajai és a miskolci. Ma már ezek közül csak négy működik.

A vásárhelyi művésztelep alkotói azonban már egész Európában kivívták maguknak az őket megillető hírnevet.

*

A művésztelep alapítását természetesen éles viták előzték meg. Sokan úgy vélekedtek, hogy a művésztelepnek csak az lehet a célja, hogy a legjobb művészeket tömörítse egy „szervezetbe".

Almási Gyula Béla másként érvelt: — Én azt mondom, az alkotói életben mindenki egyforma eséllyel indul. Éppen ezért mindenkinek egyforma lehetőséget kell biztosítanunk. Ha a fiatal nemzedéket nem becsülöm annyira, mint aki alkalmas arra, hogy az elődöket kövesse, akkor nem járok helyes úton.

— Kezdettől fogva azt az elvet vallottam, nálunk mindenki egyenlő eséllyel indul. Akármilyen magas rangja, művészi elismerése is legyen. Így kerültek egy terembe olyan neves művészek, mint mondjuk Medgyessy Ferenc, Barcsay Jenő és névtelenek, akik akkor kerültek ki a főiskoláról. Ezzel a szervezési formával olyan szintézist teremtettünk, amelyre a későbbiek során a Vásárhelyi Őszi Tárlatok kiállítási programját is építhettük. Ez az elképzelés egyértelműen beigazolódott. Elképzeléseink életszerűek és demokratikusak voltak.

*

A Tükör utcai szobák kevésnek bizonyultak az évek során. A megyei és a városi tanács segítségével sor került a művésztelep bővítésére. Előbb a Lenin utcai Plohn-féle műterem átalakításával bővült az elhelyezés lehetősége. Az 1960-as évek elején megnyílt a Virág utcai művészotthon, 1968 elején pedig az újjáépített mártélyi művésztelep 5—5 szépen, kényelmesen berendezett szobájával.

És mit mond a statisztika?

A vásárhelyi művésztelepen húsz év alatt 291 művész fordult meg és 38 ezer 267 napot töltött el. A fiatalok közül nagyon sokan letelepedtek a város modern művészházaiban. Itt kaptak életükhöz, művészetükhöz megfelelő élményanyagot.

Szalay Ferenc, Németh József, Kajári Gyula, Fejér Csaba, Tóth Valéria, Gligl Sándor, Hézső Ferenc, Fodor József, Fekete János, Samu Katalin neve ma már közismert az ország művészetpártoló közönsége előtt.

A megye és a város vezetői nem fukarkodtak az elismeréssel sem. Az első Vásárhelyi Őszi Tárlaton, 1954. október 8-án adták át a Tornyai plakettet Medgyessy Ferencnek, aki művészetével és példamutató emberi magatartásával nagyban hozzájárult a művésztelep kialakulásához.

A valamikori baráti találkozókból így nőtt ki a magyar piktúra realizmusát felvirágoztató vásárhelyi iskola, hogy állandó szolgálattal teljesítse Tornyai János igaz szavait: „A művészet csak úgy ér valamit, ha nemzeti, ha magyar művészet, azzá pedig csak úgy lehet, ha a nép érzelemvilágából táplálkozik."

P. Z.

Apróhirdetések, apróhirdetések

Ingatlan

ELADOM vagy elcserélem kisebb családi házért, két szoba, gázfűtéses társasházrészem garázzsal. Kecskemét, Villám István u. 14. II. em. 7. sz. 38676

CSALÁDI ház eladó, beköltözhetően. Érdeklődni: Kecskemét, Kertváros, VIII. utca 6. 2086

CSALÁDI ház eladó. Baja, Rudnai Gyula utca 10. sz. 467

ELADÓ társasház építésére villatelek, elvi építési engedéllyel. Érdeklődni lehet: Kecskemét, 1. sz. Ügyvédi Munkaközösség pénztárosánál, Villám I. u. 1. 38737

KÉTSZOBÁS, kétkonyhás házrész sürgősen eladó. Kecskemét, Egressy utca 1. sz. (Színház mögött.) 2235

A LADÁNYBENEI úton, a városhoz közel, kövesút mellett, egy hold szőlő, gyümölcsös, épülettel eladó. Érdeklődni: 6008. Méntelek, Felsőménteleki iskola. 2268

ELADÓ azonnal beköltözhető ház. Lakitelek, Táncsics Mihály u. 17. 2281

KECSKEMÉTHEZ 8 km-re Hetényegyházán, Madách u. 1. szám alatt beköltözhető családi ház, Kossuth utca 163. alatt félkész padlástérbeépítésű ház eladó. Érdeklődni: 13-án és 20-án délután 14—18 óráig. 2378

BELSŐPORTÁS házrész sürgősen eladó. Kecskemét, Rendőrfalu, Bakonyi Antal u. 16. 2260

SÜRGŐSEN eladó Lajosmizse, Mizse 570. számú tanya, egy hold földdel. Villany van. Érdeklődni: szombat, vasárnap. 38647

ELCSERÉLEM központi, utcai házrészemet garzonra vagy eladom. Érdeklődni: vasárnap és szerdán 8—14 óráig. Kecskemét, Kőhíd utca 34, második ablak. 2313

Lakás

LAJOSMIZSÉN négyszobás, összkomfortos családi ház sürgősen, olcsón, beköltözhetően eladó. Érdeklődni: Borka Józsefné, Lajosmizse, Kossuth u. 70. sz. 38724

EGY szoba, komfortos, kerteş tanácsi lakásom elcserélem hasonló bérházira. Érdeklődni: Kecskemét, Ótemető utca 1, délután 3 órától. 2363

KECSKEMÉTI 3 szobás, garázsos, szövetkezeti lakásomat eladom készpénz plusz OTP-hitel átvállalással. Leveleket „Kp. 220 ezer 341 200" jeligére a Kecskeméti Magyar Hirdetőbe kérek. 2373

ELCSERÉLEM Kecskemét, központjában, piac melletti két szoba, konyhás, mellékhelyiségekből álló, főbérleti lakásomat kisebbre, megegyezéssel. Érdeklődni: Lenin tér 1. II. emelet 7. Rockéknál, 10—14 óráig. 2377

KÉT- és félszobás, gázfűtéses öröklakás. OTP-hitel átvállalással eladó. Kecskemét, Ady Endre u. 22. III. emelet 31. 2259

Gépek és alkatrészek

FIAT 124-es személygépkocsi eladó. Érdeklődni: Kecskemét, Béke fasor 35. 38555

KIFOGÁSTALAN állapotban levő, nagykerekű 1000-es Wartburg eladó. Kecskemét, Máriahegy 49/2. (Ladánybenei úton.) 2331

MOSZKVA csónakmotor 25 lóerős, önindítós originált eladó. Antus József, Érsekcsanád, révészház. 472

GARÁZS kiadó. Kecskeméten. Érdeklődni: mindennap 19 óra után. 18-355-ös telefonon. 2358

UN-es Raj-Gaz eladó. Bócsa, Geiger. 38655

Egyéb adás-vétel

GYERMEK sportkocsi eladó. Érdeklődni: Helvécia, Lőwy dűlő 14. Károlyéknál. 2360

ELADÓ 3 fázisú, 200 literes hidrofór originált csomagolással, egyéves jótállással Kecskemét, Szolnokihegy 34. (Daráló mellett.) Ifj. Molnár Jánosnál. 2314

ELADÓ 23 N. B. méhcsalád, kaptárral együtt. Cím: Vojtkó Sándor, Bács-Kiskun megye, Kunszentmiklós, Kölcsey F. u. 4. 1093

PERMETEZ, poroz és kapál 125 köbcentis önjáró kerti kisgép eladó. Sárga és deres, 3 éves kanca csikók eladók. 6008. Méntelek, Felsőménteleki iskola. 2269

ELADÓK: belker-mérleg, mázsa, ládák, pult, stelázsi, eternit csövek, padlós feljáró létra. Érdeklődni: Kecskemét, Zöldfa u. 66. 38751

KUVASZ kölykök eladók. Baski Imre 6090. Kunszentmiklós, Tavasz utca 19. 2304

Vegyes

DIPLOMÁS férfi üres szobát keres Kecskeméten. „Válogatok" jeligére a Kiadóba. 38741

ÉPÍTÉSZTECHNIKUS másodállást vállal. Leveleket „Út" jeligére a Kiadóba kérek. 38742

PÁLYAKEZDŐ gépészmérnök házaspár bútorozott vagy bútorozatlan szobát esetleg lakást bérelne. „Nem dohányzók" jeligére a Kiadóba. 38740

TAVALY végzett gépgyártás-technológus üzemmérnök lakást biztosító munkahelyet keres. Leveleket „Szeptembertől" jeligére a Kiadóba kérek. 38743

KECSKEMÉTEN üres szoba, konyhát keresek kb. egyéves időtartamra. Telefon: 13-968 15 mellék. Reggel 7-től 4-ig. 2362

GONDNOK lyezkedné[l] tén, lehe[tő] giumba. nem szük[séges] igére a K[ecskeméti] Hirdetőbe kérek. 2[...]

ELVESZETT fekete-fehér foltos, foxi keverék kutya, a Barnevál környékén. Megtalálót díjazzuk. Papék. Kecskemét, Csokonai u. 1. 2383

GYERMEKTELEN házaspár albérleti szobát keres Kecskeméten. Leveleket „Albérlet 341 187" jeligére a Kecskeméti Magyar Hirdetőbe kérek. 2365

Házasság

ÉRETTSÉGIZETT nő elfoglaltsága miatt ez úton várja magas, komoly, intelligens férfiak bemutatkozó levelét 40—50 éves korig, házasság céljából. Kaland nem érdekel. „Ha megismersz, megszeretsz" jeligére a Kecskeméti Kiadóba. 38591

43 ÉVES, szerény, csendes, őszinte férfi megismerkedne házasság céljából elvált vagy özvegyasszonnyal, akivel boldog tudna lenni. Egy gyermek nem akadály, anyagiak nem érdekelnek, lakás van. Fényképes levelekre válaszolok. „Szeretnék boldog lenni 341 113" jeligére a Kecskeméti Magyar Hirdetőbe kérek. 2291

24 ÉVES, 170 cm magas, barna férfi, saját házzal rendelkező, vidéki fizikai dolgozó, szorgalmas gyermektelen házastársat keres. Lehetőleg fényképes leveleket kérek „Rossz egyedül" jeligére a Kecskeméti Kiadóba. 38654

20 ÉVES, 175 cm magas, szőke férfi házasság céljából megismerkedne 18—20 évesig lánnyal. Leveleket „Egy gyermek nem akadály 341 136" jeligére a Kecskeméti Magyar Hirdetőbe kérek. 2315

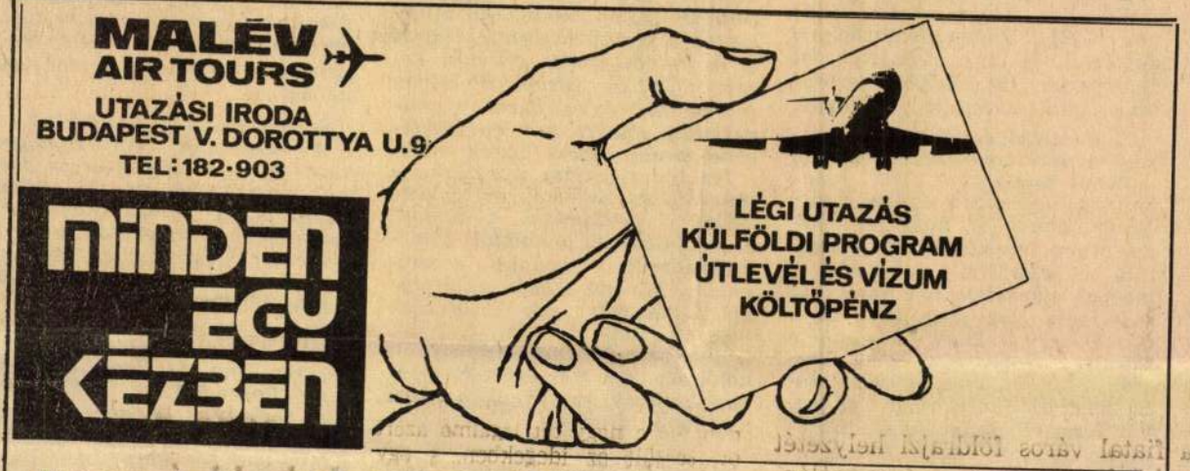

Első hirdetésünk megjelenése után néhány túránk meglepően rövid idő alatt teljes egészében elkelt.

Lehet, hogy speciális repülőgéppel bonyolított túralehetőségeink elkerülték figyelmét, ezért felsoroljuk azon turistaútjainkat, melyekre még jelentkezni lehet. Időben keresse fel utazási irodánkat, hogy attraktív áru- és programtúráink valamelyikén részt vehessen.

16 napos görög túra
szeptember 12—27
szeptember 19—október 4
szeptember 26—október 11
október 3—október 18
október 10—október 25
október 17—november 1
október 24—november 8
9680,— Ft

15 napos olaszországi túra egyhetes tengerparti üdüléssel
szeptember 1—15

13 napos libanoni tartózkodás üdüléssel
október 9—21
október 16—28
október 23—november 4
október 30—november 11
12 660,— Ft

14 napos szíriai körutazás 2 napos libanoni tartózkodással
november 1—14
november 15—28
november 29—december 12
14 750,— Ft

gyej.

VILLANYSZERELŐIPARI Vállalat fe[l]vételre keres: villanyszerelőket, bet[a]nított munkásokat, kubikosokat, s[e]gédmunkásokat, ácsokat, kőműves[e]ket, vasbetonszerelőket. Jelentkezé[s] Budapest, VII., Síp u. 23. „B"-épül[et] III. 311. sz. szoba központi munkaer[ő] irányítás. 11[...]

MEZŐGÉP Vállalat felvesz esztergá[lyos], marós szakmunkásokat, betan[ított] esztergályosokat, marósokat, fi[nom]tal most végzett szakmunkásokat fenti szakmákban jó kereseti lehet[őség]gel. Jelentkezni lehet a forgácso[ló] üzem főművezetőjénél. Kecskemé[t], Külső-Szegedi út 136. sz. 22[...]

FELVESZÜNK elektrotechniku[s], elektroműszerész szakmunkásoka[t], udvari segédmunkásokat, váltóműsza[kos] portásokat és anyagnyílvántartó[t]. Mechanikai Mérőműszerek Gyára sz. Üzemegysége Kecskemét, [Kör]közi út 5. 22[...]

KERTÉSZETI Főiskolai Kar felvételre keres konyhai kisegítőt. Jelentkezés: Diákotthon, Kecskemét, Erdei Ferenc tér 1—3. 227

BÁCS-KISKUN megyei Gabonafelvásárló és Feldolgozó Vállalat gazdasági villanymalmi és keve[rő] telep helyére jó kereseti [le]hetőséget zsákoló dolgozókat fe[lvesz]. költséget térítünk [la]kást tunk. Jelentkezés Kecskemét, Hal[as] út 25. Munkaügyi csoport. 22[...]

JÓ kereseti lehetőséggel segédmunkást felveszünk. Jelentkezés: Alföld Áruház Gondnokság vezetőjénél, Kecskemét, Május 1 tér 6. 227

UDVARI munkást, gépkocsirakodót azonnali belépéssel felveszünk. Kőbányai Sörgyár Kirendeltsége Kecskemét, Bodzai u. 1. 225

ÉRETTSÉGIVEL rendelkező házkezelőket keres felvételre a Kecskeméti Ingatlankezelő Vállalat. Jelentkezés: Kecskemét, Villám István utca 2. Személyzeti főelőadó. 226

MUNKA melletti gyógyszertári asszisztensképző tanfolyamot indítunk Kecskeméten, melyre érettségivel rendelkező személyeket állítunk munkába kecskeméti gyógyszertárakban mint gyógyszertári asszisztensjelölteket. Jelentkezni lehet a Gyógyszertári Központban, Kecskemét, Jókai utca 14. szám alatt a munkaügyi előadónál. 230

A BÁCS-KISKUN megyei Tervező Vállalat, Kecskemét, Reiszmann S. u. 25. szerkesztői és műszaki rajzoló munkakörbe azonnal felvesz építő ipari szakközépiskolában, vagy gimnáziumban érettségizett dolgozókat. Jelentkezés a személyzeti vezetőnél. 226

KÖZGAZDASÁGI technikumot, gimnáziumot, 8. általánost végzett munkaerőt keresünk felvételre. Leveleket „Számviteli munka 341 132" jeligére a Kecskeméti Magyar Hirdetőbe kérünk. 231[...]

BÁCSÉP KECSKEMÉT

A BÁCSÉP Vállalat érettségizett bérelszámolókat keres felvételre. Jelentkezés: Bács megyei Állami Építőipari Vállalat, Kecskemét, Klapka utca 34. személyzeti és oktatási osztály. 231

GÉPMESTER átképzősnek férfi munkavállalót felveszünk, azonnali belépéssel. Petőfi Nyomda, Kecskemét, K-Szegedi út 6. sz. 114

AZONNALI belépéssel felveszünk szervizünkbe mosó, zsírzó, raktárkiadó, lakatos, esztergályos, továbbá segédmunkásokat, nyári szünidős diákokat és általános adminisztrátort. Fizetés megegyezés szerint. Jelentkezni lehet az Autó- és Gépjavító Szövetkezet, Kecskemét, Külső-Szeged út 1. sz. alatt, 7—9 óra között. 106[...]

A BAROMFIFELDOLGOZÓ Vállalat Kiskunhalasi Gyára érettségivel rendelkezőket keres adminisztrátori munkakörbe. Jelentkezés a gyár személyzeti vezetőjénél, Állomás u. 7. 79[...]

KÖZGAZDASÁGI érettségivel rendelkező adminisztratív dolgozót és számlázókat felveszünk. Minden szombat szabad. **RÖVIKÖT** Vállalat, Kecskemét, Halasi út 14. 2210

FELVÉTELRE keresünk női betanított munkásokat könnyű gépi munkára. Lakatosokat gépbeállításra, villanyszerelőket, műszerészeket vezérlések javítására. Háromműszakos üzem, jó kereseti lehetőség. Érdeklődni: Hungária Műanyagfeldolgozó Vállalat, Mindszenti úti üzemegység vezetőjénél. 38642

FELVÉTELRE keresünk érettségizett dolgozót, adminisztrátori munkakör-

(Fotó — Enyedi Zoltán — KS)

★

A FELSZABADULÁSKOR öt képzőművész élt a városban: *Almási Gyula Béla, Kurucz D. István, Erdős János, Dehén Lajos, Kohán György.*

— Egy elhagyott fényképészhelyiségben — mondja Almási Gyula Béla — *megpróbáltunk kialakítani egy közös műtermet. Sajnos, nem sikerült. Később megalapítottuk az országban az első művészeti csoportosulást, az Írók, Zeneszerzők és Képzőművészek Szabad Szakszervezetét. Ez volt az első jelentős, közös összefogás. Kiállításokat rendeztünk, képzőművész—közönség találkozókat.*

— Milyen tervek foglalkoztatták még a festőket?

— Egy művészházra gondoltunk. Az volt a célunk, hogy letelepítünk Vásárhelyre valakit az első nemzedékből. Akkor még élt Rudnay, Darvassy István és Medgyessy Ferenc. Ők azonban már nem vállalták a költözködéssel járó viszontagságokat. Amikor azután országosan létrehozták a Képzőművészeti Alapot, ez a kérdés ismét terítékre került. 1953-ban Kurucz D. István felajánlotta saját házát a művésztelep részére, a telep vezetésével pedig engem bíztak meg.

Így indult útjára a vásárhelyi művésztelep. Időben megelőzte ugyan a sárospataki, a dömösi, a dunaújvárosi, a komlói, a mecseknádasdi, a zsennyei, a szolnoki — követte a bajai és a miskolci. Ma már ezek közül csak négy működik.

A vásárhelyi művésztelep alkotói azonban már egész Európában kivívták maguknak az őket megillető hírnevet.

A MŰVÉSZTELEP alapítását természetesen éles viták előzték meg. Sokan úgy vélekedtek, hogy a művésztelepnek csak az lehet a célja, hogy a legjobb művészeket tömörítse egy „szervezetbe".

Almási Gyula Béla másként érvelt: *— Én azt mondtam, az alkotói életben mindenki egyforma eséllyel indul. Éppen ezért mindenkinek egyforma lehetőséget kell biztosítanunk. Ha a fiatal nemzedéket nem becsülöm annyira, mint aki alkalmas arra, hogy az elődöket kövesse, akkor nem járok helyes úton.*

A TÜKÖR UTCAI szobák kevésnek bizonyultak az évek során. A megyei és a városi tanács segítségével sor került a művésztelep bővítésére. Előbb a Lenin utcai Plohn-féle műterem átalakításával bővült az elhelyezés lehetősége. Az 1960-as évek elején megnyílt a Virág utcai művészotthon, 1968 elején pedig az újjáépített mártélyi művésztelep 5—5 szépen, kényelmesen berendezett szobájával.

És mit mond a statisztika?

A vásárhelyi művésztelepen húsz év alatt 291 művész fordult meg és 38 ezer 267 napot töltött el. A fiatalok közül nagyon sokan letelepedtek a város modern művészházaiban. Itt kaptak életükhöz-művészetükhöz megfelelő élményanyagot.

Szalay Ferenc, Németh József, Kajári Gyula, Fejér Csaba, Tóth Valéria, Kligl Sándor, Hézső Ferenc, Fodor József, Fekete János, Samu Katalin neve ma már közismert az ország művészetpártoló közönsége előtt.

A megye és a város vezetői nem fukarkodtak az elismeréssel sem. Az első Vásárhelyi Őszi Tárlaton, 1954. október 8-án adták át a Tornyai plakettet Medgyessy Ferencnek, aki művészetével és példamutató emberi magatartásával nagyban hozzájárult a művésztelep kialakulásához.

A valamikori baráti találkozókból így nőtt ki a magyar piktúra realizmusát felvirágoztató vásárhelyi iskola, hogy állandó szolgálattal teljesítse Tornyai János igaz szavait: *„A művészet csak úgy ér valamit, ha nemzeti, ha magyar művészet, azzá pedig csak úgy lehet, ha a nép érzelemvilágából táplálkozik."*

Polner Zoltán

…eretekben való elmélyedés-…e, mint nálunk. *Megfelelő …raszámmal és több oktatóval* …áluk is bevezethetnék mind-…árom marxista tárgynál a …gkorszerűbbnek látszó for-…át, vagyis az előadással …ombinált kiscsoportos foglal-…ozásokat. Az is célszerűnek …s megfontolandónak látszik, …ogy az ideológiai oktatás …egalapozásaként *filozófiával …ellene kezdeni* a marxiz-…us—leninizmus oktatását. S …ként a közgazdasági orien-…ációjú pénzügyi és számviteli …agozaton lenne megszívlelen-…ő *a politikai gazdaságtan …llamvizsga-tárggyá* való, új-…ói előléptetése, hogy a kom-…unista szakemberképzésben …e szenvedhessen csorbát a …épgazdasági szemléletre való …elkészítés.

A két főiskola marxista elő-…adói — számítva a szükséges országos témakörből vesz ki a részét a marxista tanszék. E munkában 450, az egész országot reprezentáló mezőgazdasági üzem jellemzői alapján a közreműködő diákokkal együtt arra keresnek választ, hogy miként állítható össze egy átlagos modell az üzemi demokrácia, az ifjúság helye, a párt- és a szakszervezet szerepe, a művelődés és termelés, a korszerű vezetői magatartás és más mutatók alapján.

Úgy hírlik, az eddigi 386 mutató többségét a hallgatók javasolták, s miközben így kutatnak és keresik a helyes, jövőbe mutató vezetési stílus jegyeit, valójában már egy olyan világnézeti tartást csiszolnak tovább magukban, amely modell lehet a kommunista szakemberképzés holnapjaihoz is.

Török András

Simon Emil

SZÖVŐNŐ

Fáradt kezéből kifutott a szál.

Színes vonal lett, irkasor
a megvilágított teremben.
Futott, mint vízbe a zsinór,
menekülve az orsó rabságából,
vagy mint mesék gombolyag-fonála
csalogatta magával, s vezette:
„Ugorj föl a zörgő szerkezetre,
egyszer úgy magadból is kiválva,
tedd párnára géprész-kezedet."

Aztán csomózott. — Két perc telhetett.

…dalmunk határozottan ellenzi ennek az elvi politikának megkérdőjelezését, bármifajta megváltoztatását — hiszen ez a politika képviseli és érvényesíti a nemzeti érdekeket.

Az elveken belül, azok sérelme nélkül, természetesen a körülményeknek, az *egyre gyorsabban változó kívánalmaknak mefelelően alakítjuk is politikánkat*, éppen abból a megfontolásból kiindulva, hogy a változó világ a politika gya-

Almási Gyula Béla

MDK

Koratavaszi áradás, akv. p. 49x38 cm.

Mi van eladó?, op.po.l. 8ox82 cm.

Tornyai János Muzeum 2o év szerzeményei

Almási Gyula Béla MDK

Bujócska, pasztell

Tornyai János Muz.XI.Vásárhelyi Őszi tárlat 1964

Almási Gyula Béla MDK

Augusztus vége o.fa. 49x61 cm.

Dülő vége o.fa. 84x53 cm.

Esős utca paszt. p.44x57

Tornyai János Muzeum 2o év szerzeményei

Almási Gyula MDK

Dülő vége, repr.

Tornyai János Muzeum 1965. 2o év szerzeményei

ALMÁSI Gyula Béla gróf. (1908-1976)

RÚL 1. 325-326.

619. Oldalt

lábakon.

áromszögletes

II. sz.

cm m.

. K. jeggyel

bin vert művű

ALMÁSI LÁSZLÓ MAGYAR HÍRLAP 2000. VII. 4

Fotós sportszeletek

Július 27-éig látható Almási László Sportvarázs című kiállítása Budapesten a Magyar Fotográfusok Házában.Több tízezer felvétele között nemegy művészfotóként is megállja a helyét

hely pénteken országszerte utcai demonstrálásra késztette az egészségügyben dolgozókat". Gógl Árpád, ha jól értem, úgy véli: az egészségügyben – a legrosszabb esetben is – a nehézségek pillanatnyiak, a helyzet folyamatosan, ütemesen, rendületlenül javul. Hiszen a „nemrég bejelentett 15 milliárd forintos juttatás legalább 7 százalékos reáljövedelem-növekedést jelent". Ha valamitől meg lehet ijedni, a miniszteri logikától feltétlenül.

Nem kell ahhoz sok empátia, hogy megértsük mit jelent: kevés. Ha valaki 35 ezer forintjára 7 százalékos emelést kap, akkor valóban több pénze lesz. És még mindig kevés. Azt is meg kell tanulni, úgy tűnik, mit jelent a szó: nincs. Amikor a tévében a fiatal orvosnő arról beszélt, hogy szeretne egy hifitornyot venni, de nincs rá pénze – én például nem ijedtem meg. A doktornő albérletben él, erején felül teljesítve túlórázik, munkahelyére busszal jár. A doktornőnek egy álma van, egy nyomorult hifi, hitele viszont nincs. Oly keveset keres, hogy nem hiteleznek neki.

Nem volt ez ijesztő. Ez szomorú volt.

A 15 milliárd jól hangzik; az sok pénz. Ám mégis némi alázattal kellene azt mondani: sajnáljuk, hogy csak ennyi. Köszönjük a munkát. A 15 milliárd mögé bújni nem elegáns. Pláne egy olyan minisztertől nem, aki néppárti államtitkárát fideszesre cserélte, hogy javuljon a tárca érdekérvényesítési képessége. Akkor ott voltak, és vannak bajok, nemdebár?

Gógl szerint „pozitív üzenete van, ha a magyar orvosi diplomát máshol is elismerik", ezért nem aggasztó, ha fiatal orvosok nagy számban keresnek munkát külföldön. Ez nem is ijesztő. Ez rémisztő. A szakminiszter azt üzeni a fiataloknak: diplomátok külföldön is elismerve; csomagolhattok. Ha üzenetét elértik, nagy baj lesz itt, attól félek.

MAKAI JÓZSEF

életben, addig Magyarországon néhány periferikus ellenpéldát leszámítva a nyugati magyaroknak esélyük sem volt bekapcsolódniuk a közéletbe. Ennek számos oka lehet, de a dolgok legmélyén mégis az áll, hogy a „határon túli magyarok" bizonyos értelemben fogyatékosnak számítanak a romantikus nemzetfelfogásban felcseperedett határon inneni magyarok számára. Minden ellenkező állítással szemben a Kádár-rendszer úgyszólván abszolutizálta a reformkor óta töretlen nemzetállami gondolkodást. Igyekezett nem beszélni sem Trianonról, sem a nyugati emigrációról, sem az itthoni kisebbségekről, lelkesen támogatta az úgynevezett „népnemzeti" kultúrát, s tudni sem akart a nyugatos, szociáldemokrata és liberális szellemi hagyományokról.

E romantikus nemzetfelfogás pontosan kimutatható abban a bájos kettősségben, amellyel a határon inneni magyar ember (s nem a gyűlölködő nacionalista, hanem a jó szándékú átlagember) az itteni nem magyarokra és a határon túli magyarokra gondol. A magyar ember Szent István óta befogadó fajta, s lelke mélyén meg van győződve arról, hogy Hansi, a sváb, Ficzek úr, a tót és Ali, a szíriai gyermekorvos őszintén jobban érzi magát nálunk, Magyarországon, mint maga vagy ősei eredeti hazájában. Sajátos módon ez egyébként az esetek többségében igaz is. Ugyanakkor a hazai közfelfogás

---

A szerző országgyűlési képviselő (MSZP)

elte óta tök
láció nélküli
lág öt konti
persze, hogy
ának a földr
gyarországtó
minden rész

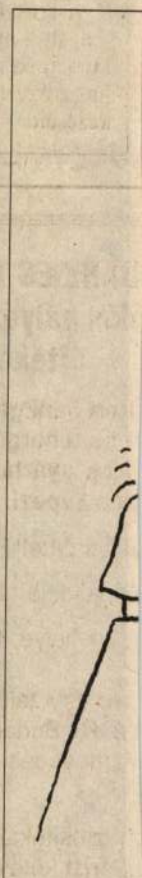

– Döntsük e

Hazugság

A Magyar Hírlap július 3-ai számában Stark R.

tek, a melegek, a nemzeti kisebbségek becsüle-

A SZÍN - FOLT GALÉRIA ÉS MŰVÉSZ KLUB
— KAPOSVÁR FŐ u. 12. —

SZERETETTEL MEGHÍVJA ÖNT ÉS CSALÁDJÁT

1998. JÚNIUS 2.-ÁN 17 ÓRÁRA

ALMÁSI ROBERT

festőművész
(SZLOVÁKIA)

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA.

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA:
VÁRHELYI GYÖRGY
szobrászművész

VENDÉG:
NÉMETH ISTVÁN PÉTER
költő

A KIÁLLÍTOTT ANYAG MEGTEKINTHETŐ ÉS
MEGVÁSÁROLHATÓ:
1998. JÚNIUS 20-IG

A GALÉRIA TÁMOGATÓI:

- KAPOSVÁR MEGYE JOGÚ VÁROS
  OKTATÁSI, TUDOMÁNYOS ÉS KULTÚRÁLIS BIZOTTSÁGA
- BALI TIBOR A KAPOS GLAS KFT ÜGYVEZETŐJE
- KÁSA SÁNDOR A KLIMA-VILL KFT TULAJDONOSA
- KERTÉSZ REZSŐ A KISOSZ TÁRSELNÖKE
- Dr. GYENESEI ISTVÁN A SOMOGYÉRT EGYESÜLET ELNÖKE
- Dr. KOLBER ISTVÁN A SOMOGY MEGYEI KÖZGYŰLÉS ELNÖKE
- SZITA KÁROLY KAPOSVÁR MEGYE JOGÚ VÁROS POLGÁRMESTERE
- OTP LAKÁSTAKARÉK PÉNZTÁR RT
- OTP SOMOGY MEGYEI IGAZGATÓSÁGA
- PULYKER BT.
- SÜTÉV RT.
- SIOTOUR RT.
- SZÍN-FOLT MŰVÉSZETI ALAPÍTVÁNY
- KAPOS TV-RÁDIÓ
- SOMOGYI HÍRLAP
- SOMOGY RÁDIÓ
- SOMOGYI KRÓNIKA

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1978 — 10

IRODALMI SZEMLE

1021 Almási Róbert, festő

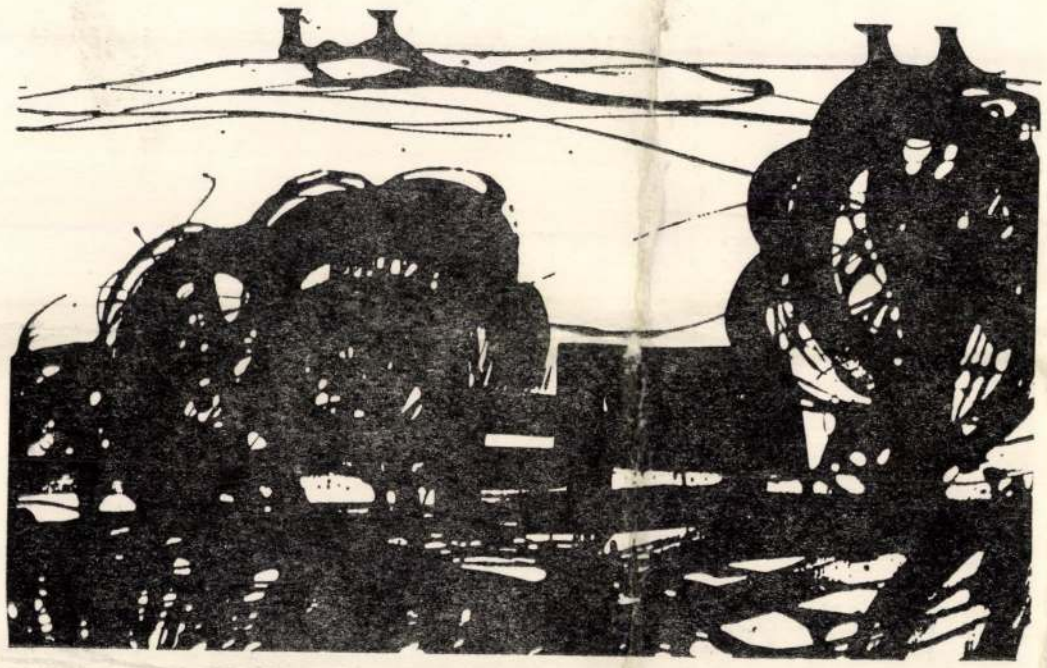

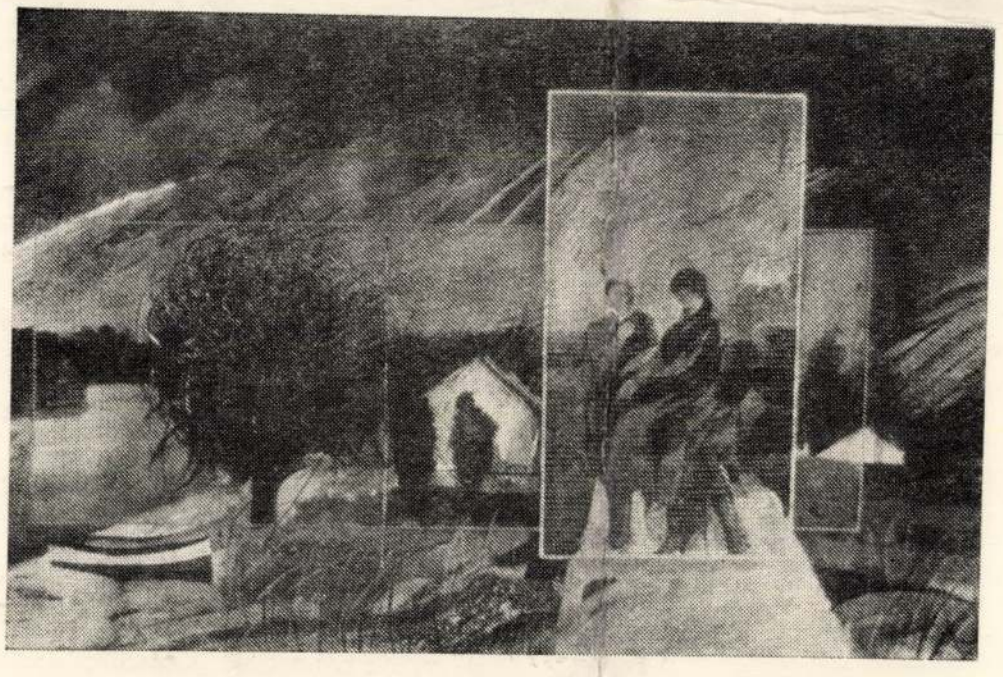

Almási Róbert: Csallóközi táj
Almási Róbert: Duna menti táj
Almási Róbert: Sárgaharisnyás (Nagy Zoltán felvételei)

IRODALMI SZEMLE KISGALÉRIA

ALMÁSI RÓBERT

Almási Róbert, a fiatal dunaszerdahelyi festő az útkeresés, a művészi önmegvalósítás időszakát éli. Ha figyelmesen nézzük eddigi alkotásait, már most három főbb, egymással összefüggő, mégis határozottan elkülöníthető szakaszra oszthatjuk festészetét.

Festészetének kiindulópontja a geometrizált kubista formavilágból merített kompozíciók variálása, átértékelése és sajátos alkalmazása volt. Ebből a forrásból merítve jut el az erős, határozott kontúrokkal lezárt festői formákhoz, amiket néhol dekoratív, rajzos elemekkel vegyít. Legújabb alkotásain a rajzos elemek túlsúlyát az érdekes, újszerű kompozíció, a több részre osztott és egymástól szigorúan elhatárolt képmező festői megfogalmazása enyhíti.

Festményeinek túlnyomó többsége dinamikus, mozgással telített figurális alkotás, melyek motivációjukat az emberek egymásközti kapcsolatából, a gyerekek világából, a munka témaköréből merítik, de alkotásai között egyre több csendélettel és tájképpel találkozunk. Tájábrázolásain a csallóközi tájat, a Duna mente csendes zugait, a változó természetet transzponálja poetikus, emocionális emlékeket ébresztő festményekbe.

Alkotásainak alapja mindenekelőtt az egyszerű és pontos kompozíció, de leghatáskeltőbb művészi kifejezőeszköze mégis a szín. A meleg színárnyalatok gazdag skálájá. kékkel és zölddel egyensúlyozza ki, így teremtve meg a kompozíción belüli kellő egyensúlyt.

Almási Róbert alkotásai egy olyan festő harcát, vívódásait tükrözik, aki a környező világot, valóságunkat nem lélektelenül lemásolni, hanem művészi elképzelései, céljai szerint átértékelve és újra teremtve akarja megörökíteni.

NAGY KORNÉLIA

Almási Róbert: A hintán

A MADÁCH KÖNYV- ÉS L

Veres Péter: A BALOGH CSALÁD TÖRTÉNETE I. II. III.

A nagy magyar realista parasztíró trilógiájában az alföldi parasztság életének pompás körképét alkotta meg klasszikus érvénnyel.

Sütő András: NAGYENYEDI FÜGEVIRÁG

A kiváló erdélyi magyar író tanulmányait, esszéit és művészportréit gondolatgazdagság, mély érzelmi telítettség és nemesveretű, költői nyelvezet jellemzik.

Molnár Ferenc: AZ ARUVIMI ERDŐ TITKA

A Magyar Helikon kiadásában megjelent kötet, értékes illusztrációkkal gazdagítva az író három legjobb elbeszélését tartalmazza.

Emanuel Kazakevics: A KÉK FÜZET (Kisregények)

Az élvonalbeli szovjet író öt kisregényét olvashatjuk a kötetben, négy írás fő témája a háború, a Kék füzet című történelmi esszéregény pedig Lenin alakját idézi fel hitelesen.

Upton Sinclair: 100 % (Egy hazafi története)

A száz évvel ezelőtt született nagy amerikai író dokumentumregényében a századelő amerikai rendőrségének a munkásmozgalmak elfojtására irányuló, tekintetnélküli módszereit leplezi le.

Prévost: MANON LESCAUT

A világirodalom nagy szerelmesregényét, ízlésesen illusztrálva ugyancsak a Magyar Helikon adta ki a Madách Kiadóval közösen.

Carson McCullers: A SZOMORÚ KÁVÉHÁZ BALLADÁJA - THE BALLALAD OF THE SAD CAFÉ

A könyv egy angol klasszikus kisregény kétnyelvű kiadása.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Uj Szó

Almási Róbert illusztrációja

vasárnapi ÚJSZÓ
1976
IV. 11.

... tarajat benne,
ó, ismeri a vándor csillagokat!
A fű tudja, mi az ára a vérnek.
Emlékszik minden nyári szerelemre,
házasságkötésre,
bestiális gyilkosságra.

Ám a fű türelmes
és érzékeny.
A fű mindent betakar.
Hallgat.

Ne nézzetek fölénnyel reá.
A fű tudja, mitől fáj a halottak foga,
a fű mindent tud életről s halálról.
Pontos jegyzéke van reményekről, könnyekről.
Kiszámította végleges formátokat,
zölddel aláhúzta,
és vár.

Egyszer mindent megértek,
s fölfedem neked a dolgok rejtett összefüggéseit.
Gyere,
menjünk ki a sötétbe,
s hallgassuk a fű vajúdását,
gyökerek vad görcsét,
sejtek pattogását,
nedvek forrongását.
Megértek én már mindent,
mintha fű volnék magam is.
Nyugtasd kezed az éjszaka hátán,
jól figyelj arra, amit mondok:
Semmi, csak a tűz meg eső!

CSELÉNYI LÁSZLÓ fordítása

Könözsi István felvétele

A képtárat a...
cemberében nyit...
ra Žilinčanová ...
dík a második m...
ményeivel ebben ...
lésesen berendez...
teremben szerepe...
lyes megnyitóko...
tagjai is részt v...
szélgettek a mű...
nemrégiben a Kl...
gádból tízen a televízióban is
találkoztak Jozef Šturdíkkal.

Pies mérnök a krónikás könyv sok-sok aláírásával, kedves jegyzetével is bizonyítja, hogy nagy népszerűségnek örvendenek a kiállítások és a kiállítók. Vagyis nem dolgoztak hiába. A munkabrigád tagjai közül mindennap található itt valaki, aki kalauzolja a látogatókat, őrzi a képeket.

— Brigádvezetőnk éppen ma intézi, hogy vegyenek fel ide egy embert, akinek gondjaira bízhatjuk a képtárat — jegyzi meg a fiatal mérnök.

* * *

A Klara Zetkin szocialista munkabrigád, amely már elnyerte a bronzfokozatot, minden évre gazdag, színes tervet állít össze. Igyekszik megvalósítani, lelkesen dolgozni, nemcsak azért, hogy az ezüstfokozattal is kitüntessék. Hanem: hogy még tartalmasabb legyen tagjainak egyéni és közösségi

Almási Róbert

1021

Új Szó
1976. I. 25

JANUÁRI KÖNYVÚJDONSÁGOK

Rendkívül gazdag, a körülmények véletlenje folytán talán nem is szerencsésen gazdag a legújabb csehszlovákiai magyar íratermés, ahogy erről máshol több ízben is szóltunk. Nyomdai okok miatt az elmúlt év végén egyszerre öt verseskönyv látott napvilágot, gyakorlatilag az elmúlt év egész csehszlovákiai magyar verstermése. Ebből a második kötetével jelentkező Tóth László *„Ithakából Ithakába"* című gyűjteménye a Versbarátok Köre tavalyi, jubileumi évfolyamának kötetként jelent meg. Az ugyancsak második kötetes Kulcsár Ferenc gyűjteményének címe: *Édennek neveztem.*

Az egy nemzedékkel idősebb Gyüre Lajos *„Üvegharang"* című kötete ugyancsak a második könyv, míg Szitási Ferenc *„Hullámverésben"* és Zirig Árpád *„Sasok és vonatok"* című gyűjteményei debütáns könyvek.

Tóth László könyve, amely tizenegy hosszabb-rövidebb verset tartalmaz, két ciklusra oszlik, az *„Örökség"-re* és a *„Belső vándorlások"*-ra — a védőborító és a kötésterv Almási Róbert munkája; Kulcsár Ferenc kötete három ciklusának címe: *„A tékozló fiú dalaiból"* — *„Suttogások Chopin stílusában"* — *„Eroica"*; Zirig Árpád cikluscímei: *„Míg vagyunk"* — *„Mozzanatok"* — *„Sasok és vonatok"*, Szitási Ferenc pedig *„Hullámverésben"* és *„Szakadások"* címekkel látta el az egyes versciklusokat. A többit ítélje meg a kritika és az olvasó.

Újabb vadászélményekkel jelentkezik Gyimesi György, *„A Meru lankáin"* című kötetében, melyet a minap jelentetett meg a Madách Kiadó.

Gyimesi ezúttal Afrikába, Tanzániába kalauzolja el az olvasót. Vadászélményeit szerencsésen ötvözi útirajzszerű leírásokkal, s bár bevallott szándéka szerint elsősorban azt tekinti feladatának, hogy az afrikai természet csodálatos szépségeit, páratlan állatvilágát keltse életre — egy pillanatra sem feledkezik meg az emberről, Tanzánia hétköznapjairól.

De hogyan került Afrikába?

Hallgassuk meg erről a szerző vallomását!

„Gyermekkori elhatározásom volt, hogy egyszer Afrikában fogok vadászni.

Maga az elhatározás nem elítélendő dolog, ha reális, ha kivitelezését nem gátolja ezernyi akadály, leküzdhetetlennek tűnő távolság, emberi meg nem értés, fantasztának kijáró gunyoros megmosolygás.

Aki nagyon akar valamit, annak sikerül. Némi szerencsével. De az mindenhez szükséges.

Én nagyon akartam — és sikerült!

Egy magamfajta ember másik világrészbe történő utazáshoz meghívás szükséges. Nem akármilyen meghívás, hanem gazdag bácsikáé, esetleg még jobbmódú nénikéé, vagy egy nagyszerű, önzetlen, de amellett tehetős baráté, mecénásé, aki hajlandó viselni egy vadászutazás minden gondját, baját, nem csekély anyagi terhét... Én találtam egy ilyen embert, dr. Nagy Endre személyében."

A többi kiderül a könyv lapjairól.

A Szépirodalmi Könyvkiadó Móricz Zsigmond *Összegűjtött Művei* sorozatának legújabb kötete az író regényeinek második sorozatát tartalmazza. Nevezetesen *„A fáklya"*, a *„Légy jó mindhalálig"*, a *„Kivilágos kivirradtig"*, a *„Pillangó"* és az *„Uri muri"* című Móricz-regényeket.

Az első világháború utolsó évében íródott Móricz egyik remekműve, *„A fáklya"*. Hőse vívódása és elégedetlensége, a világgal és magával való leszámolása, önfeláldozása az író elégedetlenségét és bizonytalan kiútkeresését hivatott kifejezni. A Tanácsköztársaság bukása utáni fehérterror nyomasztó élményeit és hitéhez való hűségét vetíti vissza Móricz a gyerekkor világába örökszép gyerekregényében, a *„Légy jó mindhalálig"*-ban, amelyből többrendbéli színpadi, film- rádiós és televíziós feldolgozás után legutóbb opera is készült.

A dzsentrivilág kíméletlen bírálatát fogalmazza meg bravúrosan szerkesztett, anekdotákra épített regényeiben, a *„Kivilágos kivirradtig"*-ban és az *„Uri muri"*-ban. Felejthetetlen típusok és jellemrajzok teszik emlékezetessé a húszas évek közepén született műveit. Az idill'kus szerelem rajza is újra megjelenik ezekben az években a *„Pillangó"*-ban. A minden akadályon keresztül győzedelmeskedő érzelmek lírája, az újrakezdés hite szólal itt meg.

Ezekben az években vallotta Móricz:

„Én pedig az életet csupán actióban láttam. Nekem igen könnyű volt írnom, mert az élet minden jelenségét, ami feltűnt előttem, tökéletesnek ismertem. Bizonyára csak azokat a jelenségeket láttam meg, amelyek beillenek világszemléletembe s azokat azonnal tisztán s élesen tudtam közölni, kezelni... Két ember egymással szemben való viszonya csak az összetűzés pillanatában világosult meg előttem. Harc. Ez volt az elemem. A harcban minden karaktert s egész múltat, minden milliót s minden lényeget ki tudtam fejezni."

A Madách és a budapesti Móra Ferenc Könyvkiadó közös gondozásában jelent meg a jeles költő, Zelk Zoltán *„Mese a kiscsikóról és sok más barátunkról"* című mesegyűjteménye.

Zelk Zoltán költői hangulatú mesei egyszer prózában *(Kilenc ember, kilenc szarvas — A tölgyfa születésnapja — Az okos nyúl — Erdei mulatság)*, másszor versben *(Mese a kiscsikóról, akinek még nincs patkója)* szólalnak meg, de mindig a líra varázslatos erejével. A kiscsikó, de az erdő állatai és madarai is szerepelnek Zelk Zoltán meséiben. A kiscsikó már felnőtt szeretne lenni, hogy ő is patkót viselhessen. Az erdő állatai pedig játékos, derűs kalandokat élnek át, amelyekben a gyengébb legyőzi az erősebbet, mert okosabb nála.

A huszonhárom, pompásabbnál pompásabb verses és prózai mesét tartalmazó kötetet *Kass János* gyönyörű illusztrációi teszik még gazdagabbá.

—il—

Almási Róbert

- útkereső fiatal dunaszerdahelyi festő

-(festészetének ált. átterintése)

Nagy Kornélia: Almási Róbert

Irodalmi Szemle 1978/10.

Almási Róbert

„Csalló közi táj"
„Dunamenti táj"
„Sárgaharisnyás"
„A hintán"

Irodalmi Szemle 1978/10

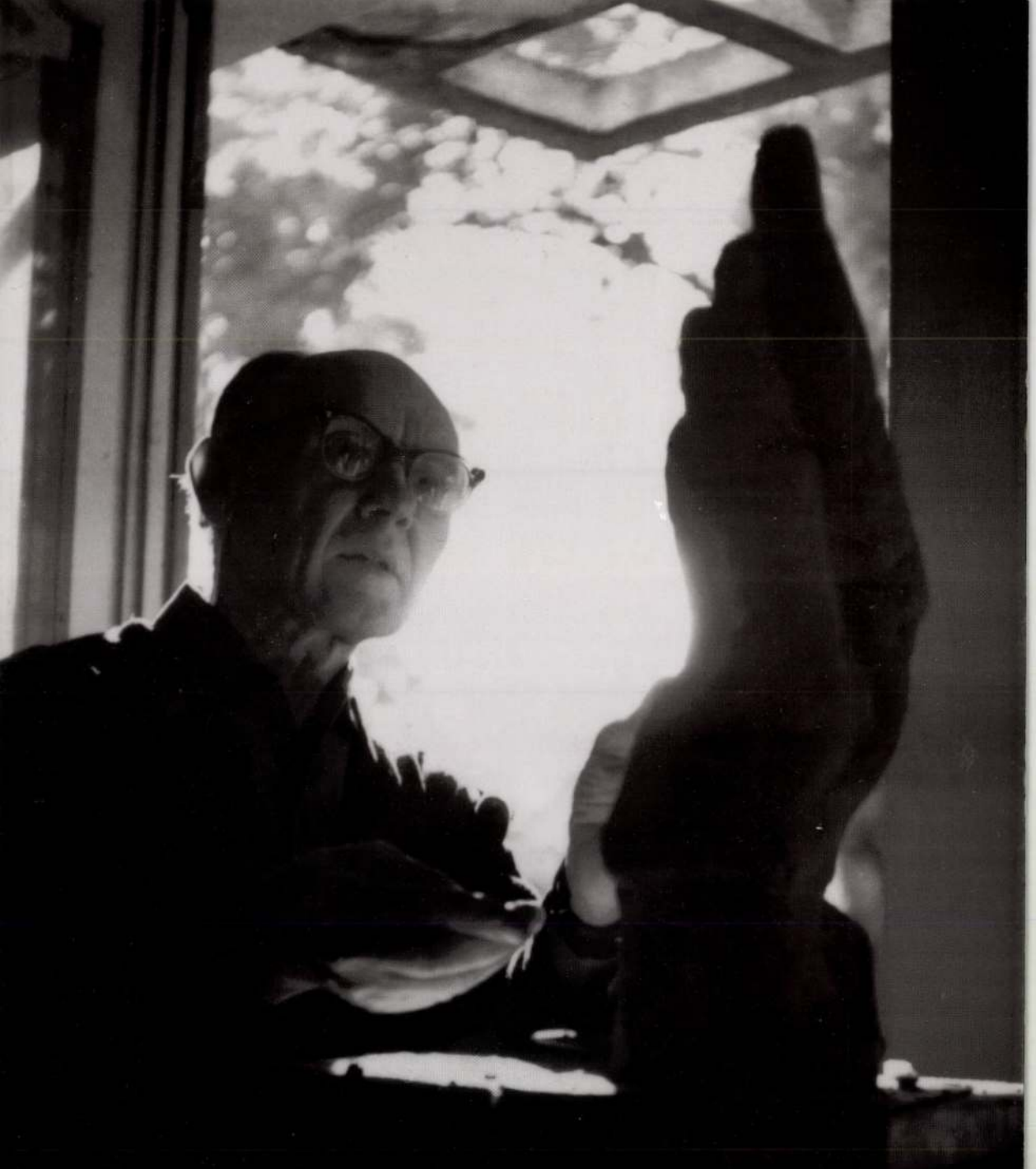

EMBERKÖZELBEN

ALMÁSI GÁBOR ÉLETE ÉS MŰVÉSZETE

Ninkovné K. Olga Mária

Emberközelben

„Bőséges forrás az alkotói akarat, minden letargiából képes feltámadni, és nem fogy ki hamarabb, mint a remény."

Almási Gábor
(1911-1994)

Ninkovné K. Olga Mária

Emberközelben

Almási Gábor élete és művészete

2003.

Szakvéleményezők:
Baranyi Anna, Bela Duranci

Lektor és korrektor:
Virág Ibolya

Műszaki szerkesztő:
Bata Attila

Kiadó és nyomda: Logos Grafikai Műhely
A kiadásért felel Utasi Jenő, a nyomda megbízott igazgatója.

Példányszám: 1000

A könyv a
Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma
támogatásával készült.

Tóthfalu, 2003.

ELŐSZÓ

Almási Gáborról a vidékünknek elsőként hűséget fogadó szobrászművészéről szól ez a könyv. Ötlete a művész születésének kilencvenedik évfordulóján fogant, ott ahol a művész született, és ahol a könyv nyomtatásra kerül, Tóthfalun. E szimbolikus visszatérés az értékes életmű, és szobrászatunk egy korszakának ismertetése, valamint Tóthfalu főutcájának híres szülöttéről való elnevezése és egy emléktábla elhelyezése. Mindez reméljük, felhívja a figyelmet arra, kultúrális hagyatékunk milyen kincsei forognak kockán ha nem biztosítanak számukra megfelelő elhelyezést, és mennyivel szegényebbé válhatunk nélkülük. Ugyanis Almási Gábor szobrai egy állandó képtárban sem láthatóak, holott végakarata szerint - jogosan -, szobrainak többsége a Szabadkai Városi Múzeumot illeti. Ám a Múzeum még mindég arra vár, hogy alapítója, a Szabadkai Önkormányzat, vissza helyezze kiállítótermét, ahol Almási hagyatéka mellett a város egyedülálló kép- és szoborgyűjteménye újra látható lenne.

A könyv szerzője most arra törekedett, hogy a művész személyes hangvételű önéletrajzának és a művésztársak, publicisták, műkritikusok és művészettörténészek jegyzeteinek felhasználásával, kisebb kronológikus egységeket alkotva, minél teljesebb képet nyújtson Almási Gábor élet- és művészpályájáról. Illusztrációkként többnyire a művész maga készítette fotókat használta fel. A kutatómunka közben más távlatok nyíltak, melyek újabb megvilágításban újabb írások, és szoborregiszter csírái lettek. Mert Almási Gábor szobraival barátkozni szép és nemes feladat, a felejtés és gondatlanság ellen harcolni pedig lelkiismeretbeli cselekedet.

Zsákfoltozó, 1942, fa (h-42 cm)

GYERMEKÉVEK

Almási Gábor gyermekéveit a legjobban úgy fogjuk megismerni, ha önéletrajzának, amely 1981-ben látott napvilágot[1] első sorait idézzük:

„...Tóthfaluban születtem, Kanizsától mintegy tizenöt kilométerre. Tóthfalu a század első éveiben csupán néhány házból állt. Élt itt egy gazdag földbirtokos, Tóth József; épített itt egy templomot, a környék lakossága pedig az ő birtokán dolgozott. Ezen a tájon nem volt szatócsüzlet; a nép kocsin járt vásárolni Kanizsára, Zentára vagy Csantavérre. Így a kocsikázásokkal sok munkanap eltelt, ami nem fizetődött ki a földbirtokosnak. Tóth József jól ismerhette öregapámat, számos szekeret rendelt nála, s ez az ismeretség szülte meg azt a gondolatot, hogy nagyszüleimet fölkeresse Völgyesen.

„Gáspár bácsi" - fordult öregapámhoz - „kendnek van egy jóravaló fia, a Gyurka... Építenék én neki egy házat, üzletet, be is rendezném áruval, ő csak nősüljön meg, hozzon oda egy asszonyt: dolgozzanak együtt a boltban, és lássák el a környéket..."

Édesapja, Almási György és édesanyja, Nagy Anna

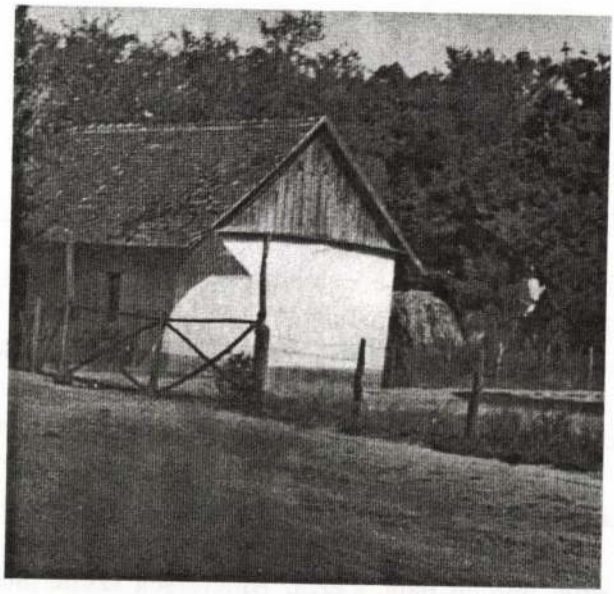

A néhai üzlet Tóthfalun

„Úgy is lett. Apámnak jól ment a bolt. A városból kocsin hordta a portékát: a fűszert, a festékárut, kapát-kaszát, szóval mindent, ami kellett a népnek.

De a sors nemcsak jót hoz, hanem rosszat is. Pár év múlva meghalt a felesége, s maradt utána két kis gyermek. Nem is kellett nagyobb szerencsétlenség. Asszonyt kellett újra keresni. Így került az én anyám - Nagy Anna - Kanizsáról Tóthfalura. Én lettem az első fia. Akkor 1911-et írtak. A bolt valóságos aranybánya volt, de rengeteg munkát követelt. Anyám mérte az árut, aztán a gyerekek, a háztartás, apámé volt a beszerzés és minden más teendő. Éjjel-nappal dolgoztak, mint két mindenes.

Anyám fiatal volt, indulatos természete mellett is jólelkű, a gazdálkodásban naiv. Apám jámbor ember volt, s nem tudta a szegényektől a hitelezést behajtani, sem a veszteségbe indult gazdálkodást kemény kézbe venni. Anyám könyörgött neki, hogy költözzenek Pestre, ott éltek a testvérei. Mindent pénzzé tettek, s apám nyitott Pesten egy kis zöldségüzletet. Én egyéves lehettem akkor. A bolt nem ment jól, s vigasztalan helyzetünk miatt beállt a Lingel-bútorgyárba munkásnak, de a pesti élet nem ígért mást, csak nyomorúságot. Apám, hogy maradék kis pénzét megmentse, Kecelen vett öt hold futóhomokot, s ezt akáccsemetékkel fásította. A pesti nyomortanyát 1914 februárjában hagytuk el. A költözködésunkkor látott havas tájak örökre emlékezetembe vésődtek. Öreganyámék segítettek rajtunk. Oromon kibéreltek számunkra egy kis üzlethelyiséget, berendezték áruval. Talán talpra is álltunk volna, de néhány hónap múlva jött a világégés."

Almási Gábor három éves volt, amikor édesapját a frontra szólították. A négy gyerek közül ekkor a két idősebbik Bogarasra került, az ottani nagyszülőkhöz, Gábor és pár hónapos öccse, Dezső pedig édesanyjukkal Oromon maradt. A bolt tovább üzemelt. A ház, amelyben laktak - később Nyári Tamás-féle vendéglő - közel volt a vasúthoz. Gábor iskolába is Oromon kezdett járni: „Ez az iskolaépület ma is ott áll az oromi Nagyúton, a mai iskolával szemben. Lélek Irma volt akkor itt a tanítónő."[2] Mivel Gábor már ismerte az ábécét és tudott olvasni, a másodikosok közé került. Az édesapa nem érhette meg fia iskolába indulását, 1915-ben a harctéren esett el.[3]

1918 nyarán a család Oromról Adorjánra, a Tisza-parti kis faluba költözött: „Anyám Adorjánon talált egy kis bolthelyiséget, s azt lakással együtt bérbe vettük az ottani szövetkezettől. Egészen megváltozott az életünk. A tanyavilágból faluba kerültünk; a ház lakályos volt, padlós szobákkal, nagy ajtókkal, világos ablakokkal. A piactér, amelyet játszótérnek is használtunk ott volt mellettünk. A parókia előtti utcában volt egy ártézi kút, hosszú, beton itatóvályúval; a kútból állandóan folyt a víz, itt jókat lehetett pacskolni és papírhajókkal játszani. Közel volt a Tisza, de oda nem járhattunk ki, mert a mama féltett bennünket, se az erdőbe nem mehettünk csavarogni, pedig az erdőre nagyon kíváncsi voltam, hiszen addig csak a mesékből ismertem."[4] Gábor az elemi iskola negyedik osztályát járta Adorjánon - tanítója Nagy Bálint volt -, s mire befejezte az osztályt, kilenc éves lett. 1920 tavaszán az édesanya megbetegedett, hónapokig feküdt és az üzletet be kellett zárni. Az asszony augusztusban, Szabadkán sürgős műtét után meghalt.

A két árván maradt gyerek Völgyesre került a nagyszülői házba. „A völgyesi környezet gyökeres változást jelentett életemben." - mondja Almási Gábor - „Egy nagy családba kerültünk bele. Nagyszüleim, két nagybátyám, a nagynéném, a tizenhárom éves Lajos unokatestvérünk alkották a famíliát, s velünk most már nyolcan voltunk. Volt bolt és kocsma is, pár lánc föld és jószágállomány, és munka rengeteg. Itt mindenféle munkával megismerkedtem. A jószággondozást, a pásztorkodást, a földmunkából csak azt, amit véznaságom elbírt; leginkább a boltban a kiszolgálást bízták rám, ebben a munkában helytálltam, már utóbb fejből tudtam minden portéka árát ... Számomra tulajdonképpen Völgyesen kezdődött az Élet iskolája. ...Ha visszagondolok életem-

*Kapás asszony, 1949, patinázott gipsz**

nek erre a szakaszára, úgy tele volt eseményekkel, hogy az kincsesbánya volna egy írótehetség számára. Bennem inkább a vizuális élmények maradtak meg: ezekből születtek terrakottáim és más, a tanyavilágra emlékeztető munkáim."[5]

INASÉVEK

Almási Gábor Völgyesen látott először igazi műhelyeket: öregapja bognárműhelyét és Sóti Sándor kovácsműhelyét. A hatalmas akácrönköket kézi erővel fűrészelték szét, mert akkor még a tanyavilágban nem volt fűrészgép. A fa feldolgozása Gábor számára még érdekesebb volt a zentai, Weiner Lipót-féle bútorgyárban, ahol unokabátyja, Károly dolgozott, és ahová árucikkért őt is időnként beküldték. Hamarosan jómaga is itt áll munkába. Ugyanis tizennegyedik életévében ügyeskedni kezdett, falimintákat tervezett: nagy ív kartonokra éles bicskával kivágta, firniszes festékkel lekente, és árulta őket a völgyesi asszonyoknak, akik ezeket a szobák festésére használták fel. Ez felkeltette unokabátyja, Károly figyelmét. Hozott neki a gyárból másolnivaló reneszánsz faragásminták rajzait. Ezek után került szóba, hogy az ő keze alá kerül majd szakmát tanulni, ami még azon a nyáron be is következett.

A Weiner-féle bútorgyár Zentán, a Tisza partján volt, Gábor szálláshelye pedig ott, ahol nagybátyja is lakott: az Adai utcában egy tetszetős barokk homlokzatú házban, ahol Ágó néni volt a háziasszony.[6] A gyár az I. vilgáháború után épült, 1927-től volt cégjegyzett, építtetője és tulajdonosa, Weiner Lipót, 1939-ig vezette. Abban az időben a legjelentősebb zentai bútorgyár volt.[7] Amikor Almási Gábor odakerült inasnak, a gyár munkáslétszáma nyolc-tíz segédből, három-négy fényezőnőből, és hét-nyolc tanulóból állt.[8] Károly készítette a műhelyrajzokat, és faragta a bútordíszeket. Gábor munkaköréhez a fűtés és a takarítás tartozott. Csaknem 80 órát is kitett, amit az inasok hetente a műhelyben töltöttek. Hetente kétszer mentek iskolába, délután 5-től 7-ig, de a tulajdonos sokszor vasárnap délelőttre is berendelte őket, hogy rajzot oktasson nekik: "Ez pótolta az iskola hiányosságait, ám ezzel elvesztettük a vasárnapi futballozás idejét. Jóformán csak én örültem a rajzolásnak. Ilyenkor bent lehettünk az irodában, s ott a pesti iparművészektől kapott remek rajzokat nézegethettük. Hallgattuk, hogy a segédek tárgyalják a részleteket, a megoldási lehetőségeket. Bámultam a rajzolói virtuozitást..."[9]

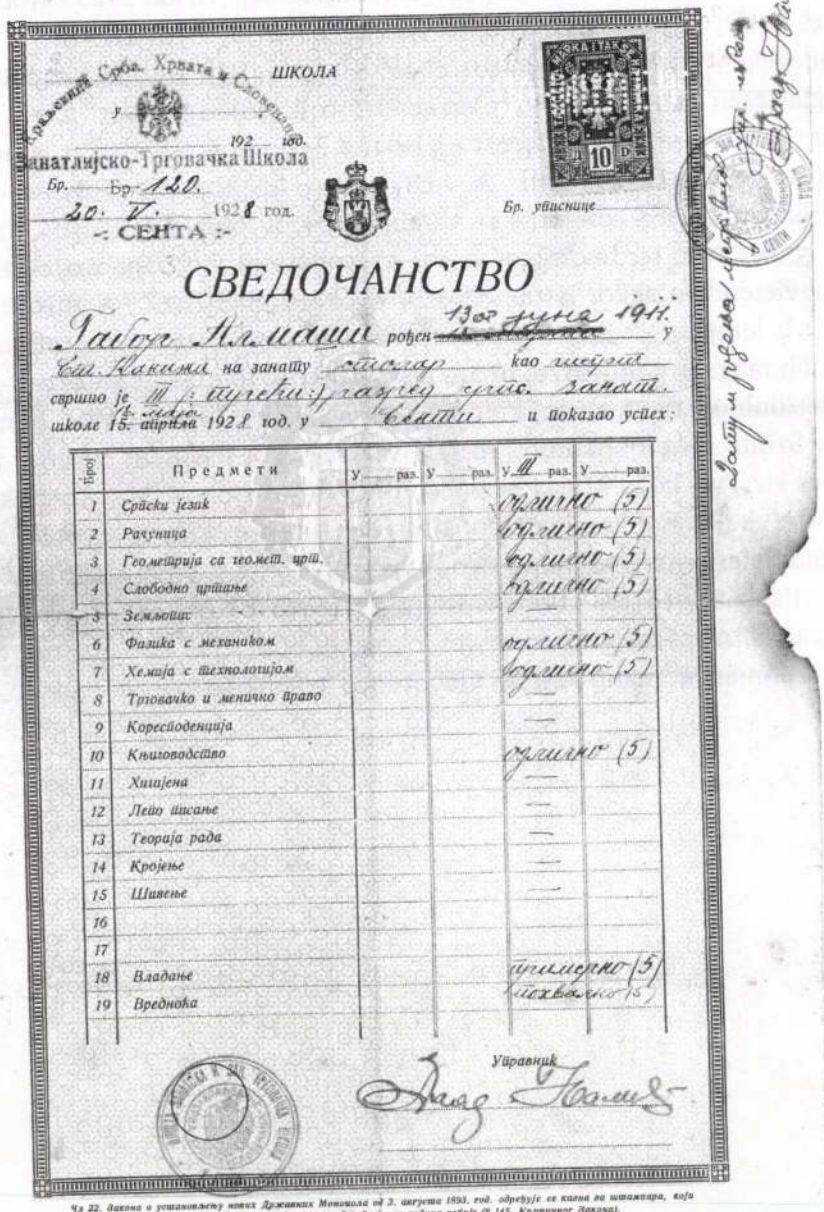

Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца

ШКОЛА

у

192 год.

Занатлијско-Трговачка Школа

Бр. Бр. 120.

20. V. 1928 год.

-: СЕНТА :-

Бр. уписнице

СВЕДОЧАНСТВО

Габор Алмаши рођен 13 от јуна 1911. у Ст. Какиша на занату столар као шегрт свршио је III (: пучећи :) разред учит. занат. школе 15. ~~априла~~ 1928 год. у Сенти и показао успех:

Број	Предмети	У ... раз.	У ... раз.	У III раз.	У ... раз.
1	Српски језик			одлично (5)	
2	Рачуница			одлично (5)	
3	Геометрија са геомет. црт.			одлично (5)	
4	Слободно цртање			одлично (5)	
5	Земљопис			—	
6	Физика с механиком			одлично (5)	
7	Хемија с технологијом			одлично (5)	
8	Трговачко и менично право			—	
9	Коресподенција			—	
10	Књиговодство			одлично (5)	
11	Хигијена			—	
12	Лепо писање			—	
13	Теорија рада			—	
14	Кројење			—	
15	Шивење			—	
16					
17					
18	Владање			примерно (5)	
19	Вредноћа			похвално (5)	

Управник

Чл 22. Закона о установљењу нових Државних Монопола од 3. августа 1893. год. одређује се казна за штампара, који се ухвати да штампа овај формулар, дає до десет година робије (§ 145. Кривичног Закона).

ЦЕНА КОМАДУ 1 ДИН. 4-30-VI-26 ИЗДАЊЕ И ШТАМПА ДРЖ. ШТАМПАРИЈЕ КРАЉЕВИНЕ СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА

Almási Gábor Ipari-Kereskedelmi Iskola
III. osztályos inas oklevele, keltezve 1928. V. 20-án Zentán

A tulajdonos, aki tapasztalt és kedélyes szakember volt, megbecsülte kis inasát. Néha rábízott olyan munkát is, amit a segédek nem vállaltak. Így hozta össze a sors Pállya Celesztin pesti festőművésszel[10] is, aki 1925 októberében több hetet töltött Zentán. Egy korabeli újságcikk szerint Deutsch Vilmos földbirtokos vendégeként elvonultan dolgozott több képen, egy autótól megrettent paraszt megfestésén és arcképeken.[11] Vakkeretre volt szüksége, ezért felkereste a bútorgyár tulajdonosát, aki pedig ezt a feladatot ügyes inasára bízta, megmutatva előbb hogyan kell azt csinálni. A néhai inas felejthetetlen élményéről így ír: „...Elkészítettem a keretet, s én vittem el neki a Royal Szállodába. Szép szál magas ember volt, térdnadrágot viselt. Arcvonásaira már nem emlékszem, de arra igen: életemben akkor láttam először élő képzőművészt."[12] A művész Weiner Lipótot is lerajzolta, vázlatosan ceruzával, ami nagy hatást gyakorolt az inasra, aki később maga is a művészet útjára térve gyakran mintázott arcképet: „Meggyőzően hasonlított rá. A szemek ugyanazzal a szigorral néztek rám, mint a valóságban. Szinte megdöbbentem, mert a valóság és a hasonlat együttes hatása volt. Nincs kizárva, hogy itt egy példakép rögződött bennem. Már kezdő koromban is a portréknál a munkafolyamatot kíséri egy törekvés valami hasonló látásmódra." A lendületes portrénak mára sajnos nyoma veszett, a Weiner-féle bútorgyár pedig a II. világháború után a Pobeda Bútorgyárrá alakult át, majd egyesült a Tisza Bútorgyárral. A 60-as években egy tűzeset után bontották le.[13] A vakkeret készítésének tudományát pedig Almási Gábor még később is sokszor kamatoztatta.

BÚTORTERVEZŐ ÉS –FARAGÓ SIKEREK

Három év elteltével, 1928 októberében, Almási Gábor felszabadult, inasból segéd lett. Ezért tizenhárom óra helyett csak nyolcat kellett dolgoznia, s több volt az ideje, amit tanulásra szeretett volna fordítani. Az volt a vágya, hogy iparművészeti iskolába iratkozzon Pesten, de mivel még nem volt katona, útlevelet sem kaphatott. A következő év márciusában a tanulni vágyás vezérelte Szabadkára.

Itt a Sípos-féle bútorgyárba szegődött. A tulajdonosról azt hallotta, hogy Pesten tanult iparművészetet. Ekkor Szabadkán még öt bútorgyár volt bejegyezve: Brauchler és fia, Eder Károly, Erdélyi Antal, Hoffman Mihály, valamint Szenti és Virág. A Sípos és fiai bútorgyár az Oslobođenje utcában volt.[14] Ma ez az utca a Zentai út nevet viseli, a gyár pedig a mai törvényszék helyén állt. A második világháborús bombázás döntötte romba. Sípos Lajos, a tulajdonos agilis ember volt. Műveltsége és modora népszerűvé tette mind a vevők, mind a munkások körében. Látva Almási Gábor bútorterveit megvásárolta őket, készítőjüket pedig felvette műhelyébe. „Sok volt ott a faragni való. Sok rendkívüli szép bútorterv is volt, pesti iparművészektől. Míg Zentán többnyire reneszánsz és barokk bútorok

Almási Gábor bútorfaragásai, részletek

készültek, Síposéknál az elegáns francia és angol stílusok voltak előnyben."[15] Sajnos nálunk ma már csak elvétve találkozhatunk egy-egy ilyen bútordarabbal, amelyek többnyire magántulajdonban vannak. Vidékünkön ugyanis múzeumainknak nem állt módjukban a bútorok tervszerű gyűjtése, így az iparművészet-kutatás is el van maradva. Ezért már magában egy ilyen rövid megjegyzés is, mint amilyen Almási Gábor előbbi jellemzése, értéknek számít. A kevésbé ismert terület, néhány múzeumban levő ritka példánya között mégis megtalálható a Sípos cég gyártmányai közül: egy holland barokk stílusú szekreter, amely Lifka Sándor hagyatékának részeként került a Szabadkai Városi Múzeum tulajdonába.

A szóbanforgó bútorok egyértelműen példázzák azokat a stílusbeli törekvéseket, amelyek a 30-as évek gazdag polgárságának lakásaiban uralkodtak. Korszerűbb felfogást tükröz Almási Gábor *Modern bútorok tervrajzának albuma,* amely 1935-ben és 1937-ben nyomtatásban látott napvilágot. Ez az album további adalékul szolgál lakáskultúránk és iparművészetünk megismeréséhez, másrészt

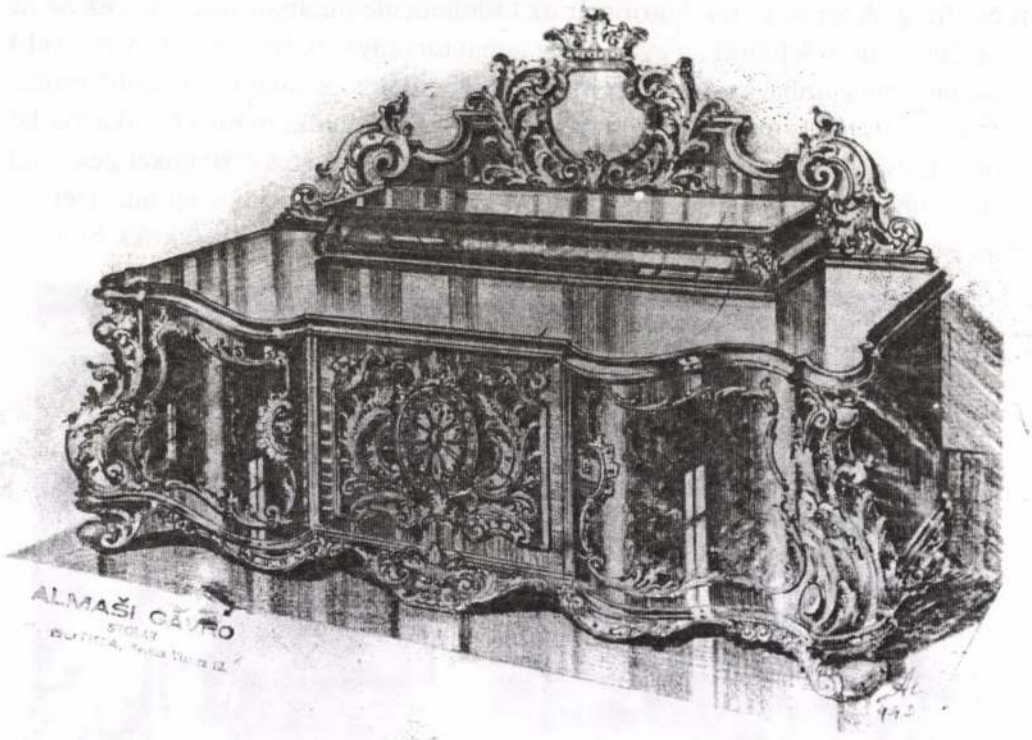

Barokk ebédlőszekrény. Almási Gábor ceruzarajza 1943-ból

Almási Gábor pályafutásának első fényes, szélesebb körű elismerést kiváltó színfoltja. Lévay Endre (1911-1985), ugyanis a Szabadkán 1934-ben megindított *Híd* folyóirat egyik alapítója és első főszerkesztője, 1935-ben *Nemzetünk iparművészete* címen ír a lapban Almásiról és Tóth Józsefről, az abban az évben elhunyt ígéretes zentai szobrásztehetségről. „Almási nagyszerű bútortervező. Már évek óta készít értékesebbnél-értékesebb tervrajzokat. Zágrábban rajzainak értékesítéséből tartotta fönn magát. Rajzait kifaragja és bámulatos domborműveket készít. Renaissance, barokk és bidermajer stílű virágok, csendéletek, címerek és más bútordíszek halmaza borítja dolgozószobáját. Ám, nemcsak a klasszikus bútorok mintázásán dolgozik, hanem e hónapban egy modern bútortervezeti albumot adott ki, melyben az egyszerű sima és görbe vonalak művészi összeállítása csodálatba ejtő. Mi azt hittük, hogy ilyen tervezeti albumot csak fővárosban élő és iparművészeti tanfolyamokat végző ember tud készíteni. S milyen biztató, hogy maréknyi kisebbségi táborunkban olyan erők rejlenek - mint Almásy -, akinek a modern úri szobák, háló, ebédlő, kellemes és praktikus beosztású előszoba tervezeteit beográdi, zágrábi és szlovéniai bútorgyárak is megvásárolják."[16]

Almási Gábor csupán öt hónapot töltött a Sípos cégnél. Utána Belgrádban, majd Zágrábban keresett munkát. Itt is érhették tehát modern bútortervező hatások, helyváltoztatásai pedig szellemi mozgékonyságának ösztökélői és bizonyítékai lehettek. 1931-ben, első mestere hívására mégis visszatért Zentára. Megismerkedett az ekkor még tanulóéveiben járó zentai szobrásztehetséggel, Tóth Józseffel. 1932-ben újra Szabadkán telepedett le, közelebb kerülve az itteni művészeti élethez, amely iránt növekvő vonzalmat érzett, és ami által egyre inkább a művészet útjára lépett - 1934-ben, Újvidéken már két festménnyel is szerepelt egy kiállításon. A megélhetést azonban számára még igen sokáig a bútortervezés és -faragás jentette. Sőt, lánya Magda (1936) a belgrádi Iparművészeti Akadémián diplomázott és bútortervezéssel foglalkozott.

ÚTBAN A MŰVÉSZET FELÉ

Almási iparművészeti sikerét a művészetek iránti érdeklődése előzte meg: „Egyre jobban foglalkoztattak a figurális díszek. Gyűjtögettem a képeslapokat, amelyek szobrokat közöltek, s tartalmukat festőmonográfiák egészítették ki... Ezekben az években kevés képzőművészeti kiállítást rendeztek Szabadkán. A Bácskai művészek 1932 októberi tárlatára, amelyet dr. Milekić szervezett a Városháza előcsarnokában homályosan emlékszem. A korzón Balog Lina kirakata volt az a hely, amely előtt megálltak a művészbarátok és nézegették a kiállított képeket és dísztárgyakat. Itt gyakran megcsodáltam Oláh Sándor virtuóz tudással megfestett csendéleteit."[17]

Almási Gábor a szabadkai Városháza előtti Szentháromság szobornál

Az Őrtűz című ifjúsági lapnak köszönhetően Almási hamarosan barátságot kötött az irodalmi élet fiataljaival. Az Őrtűz 1931-34 között Szabadkán megjelenő lap a szépirodalmi sajtónk történetében úttörő vállalkozás volt, amely az első nyomdai szám bevezetője szerint tanítani akarta azokat, akiknek nem volt módjuk továbbtanulni vagy anyanyelvükön tanulni, és egyben szellemi közösséget kívánt teremteni a jugoszláviai magyar ifjúság számára, s bizonyítani szerette volna az itteni fiatalok tehetségét.[18] Almási Gábor gyakran látogatta a szerkesztőséget, felajánlotta illusztrációit, amely ügyben itt egyébként Kovács Sztrikó Zoltán volt az illetékes. E fiatalok tenniakarása, valamint a Kohajda üzletéből vásárolt művészeti könyvek, de faszobrász kollégájának, Horvát Jánosnak festői próbálkozásai is hozzájárultak azon elhatározásához, hogy maga is festeni kezdjen, és tanácsért felkeresse a nagy festőt, Oláh Sándort. „A városi bérpalotában lakott, a negyedik emeleti műtermes lakásban. Felmentem a sok lépcsőn („...de magasan lakik, aki az Olimpuszon van" - gondoltam magamban), s végül egy ajtó elé jutottam: a kis réztáblán ez állt: OLÁH. Nagy izgalomban voltam, részben a sok lépcsőtől, meg attól: ki is fog ajtót nyitni, talán Héra asszony egy késői utóda, s mindjárt ki is dobnak. Gárdonyi jutott eszem-

Oláh Sándor portréja, 1962, gipsz (h-42 cm)

be, aki azt írta: festőművészt ne látogass nappal, újságírót este, papot szombaton. Először kifújtam magam, azután becsengettem. Egy szakállas öregúr jött ki, ilyennek is képzeltem, de nem volt még ötven éves sem. Kissé mogorvának néztem, beengedett."[19]

A festő tehetségesnek minősítette rajzait. Alapelve volt, hogy előbb a rajzot kell megtanulni, és csak utána lehet festeni. Így kezdett el Almási Gábor rajzórákra járni Oláh mesterhez vakkeretek készítése ellenében. Festeni akaró vágya azonban nem hagyta el. Felkereste hát a város első festőnőjét, Csóvics Ilonát, aki oktatással kereste kenyerét, és mint ilyen, jó hírnévnek örvendett. Ő technikai tudnivalókkal látta el, és nagy mesterek képeinek másolását ajánlotta reprodukciókról. „A másolás jól ment, s én nekibátorodtam, hogy tükörből lefestem magam. A színekkel nehezen boldogultam, de a hasonlattal nem volt semmi nehézségem, és 1933 nyarán megszületett az önarcképem."[20]

Érdekes egybeesés, hogy szinte egyidőben, pontosabban 1933. június 11-én a szabadkai Naplóban megjelent *Festőzseni a pult mögött* című riporttal fedezik fel a vele szinte egyidős Hangya Andrást (1912-1988), a leendő festőnemzedék vezéralakját. Már októberben önálló tárlatot rendeznek neki, mint ahogy a következő évben Zentán, Almási barátjának, a hadiárva Tóth Józsefnek (1916-1936). Ezt követte 1935 elején [Becskereki] Szabó György (1920-1963), a becskereki házmester fiának csodagyerekként felröppentett hírneve. A népi tehetségeket pártoló divat ezt jóval megelőzően, 1923-ban, Topolyán is érvényre jutott. Akkor egy napszámos fiát, Nagyapáti Kukac Pétert (1908-1944), vidékünk leendő naiv festőművészét, polgári iskolába íratták, és kiállítást rendeztek neki, majd Szabdakára küldték tanulni Oláh Sándorhoz.

Almási Gábor 1933-ban készült önarcképe, olaj, vászon

Tóth József, a Híd folyóirat által rendezett kiállítás anyagi sikerének, valamint néhány más személy karitatív akciójának köszönhetően Zágrábba is eljutott, hogy ott Meštrović tanítványa legyen.[21] A nagy mester látta munkáit, és elismerően nyilatkozott róluk. Almásinak egyenőre ilyen lehetősége nem volt, viszont egy keveset maga is hozzájárulhatott Tóth József előrehaladásához. Ugyanis, miközben otthon a festészet rejtelmeivel ismerkedett, Oláh műtermét is rendszeresen látogatta, ahová egyébként Hangya András is eljárt. Tóth József, nővérének, Margitnak köszönhetően csatlakozott hozzájuk - Margit akkortájt Szabadkán dolgozott a neves Engler üzletben és Hangya Andrással barátkozott.[22] Öccsét mindjárt ott fogták modellt ülni, majd ő is beállt rajzolni.[23] Almási, 1934 végén meghívta Szabadkára, a bútorgyárba dolgozni. Barátságuk emléke az a portré is, amely abban az időben születhetett Józsefről, és Almási ritka festményeinek egyike.

Almási Gábor: Tóth József arcképe, 1934, olaj, vászon, (32x25 cm), Városi Múzeum, Zenta
A fotón Hangya András, Tóth Margit, Almási Gábor, 1934-ben

Oláh, látva Almási festményeit, észrevette bizonytalan színérzékét de annál sokkal jobb formaérzékét, ezért a szobrászkodásra biztatta. „Megadta az utasítást az agyag modellálására. Egy fazekastól szereztem agyagot, és elkezdtem a Leonardo által „piszkos"-nak nevezett mesterséget." Megszületett az első szobor önarckép, a „nevető önarcmás", ami egy maszkszerű arckép volt.

A következő lépés már egy teljes körplasztika volt, egy portré, gipszbe öntött önarckép. Almásit a portré foglalkoztatta inkább, míg Tóth József kevesebb arcképet készített, mert a figura egyaránt érdekelte. Barátja sikeres zentai kiállítása, pontosabban annak anyagi sikere és Zágrábba utazása kapcsán, Almási így vélekedett: „Tóth Jóska esetéből láttam, hogy az én portréra beállított tevékenységem nem hozhat jelentős eredményeket, ha még olyan jók is a művek, de kitartottam mellette... engem a határtalan lelkesedés az emberiség nagyjai iránt vitt erre az útra."[24] Tóth József azonban hamarosan megbetegedett, hazajött és meghalt. Később, a Németországban élő nővére, Margit, a nagy tiszai árvíz idején Zentának adományozta és *Tóth József alapítvány* névre keresztelte képgyűjteményének nagy részét. E nemes tettel kapott Zenta 1972-ben állandó jellegű képtárat,[25] és egy olyan értékes képanyagot, amely a két háború közötti képzőművészetünkre, valamint a zentai művésztelep első két évtizedére világít rá - egy gazdag, nyomtatásban is megjelent katalóguson keresztül is. A gyűjtemény ma is a zentai Városi Múzeumban található. Ennek része Tóth József arcképe, melyet Almási Gábor 1933-ban festett, valamint az a gipsz dombormű, amely a hetvenes években, a fiatalon elhunyt szobrász nevét és jelentőségét revitalizáló folyamat részeként készült 1979-ben, és melynek bronz változata ma is a zentai Fölsővárosi temetőben levő Tóth családi sírbolton látható.

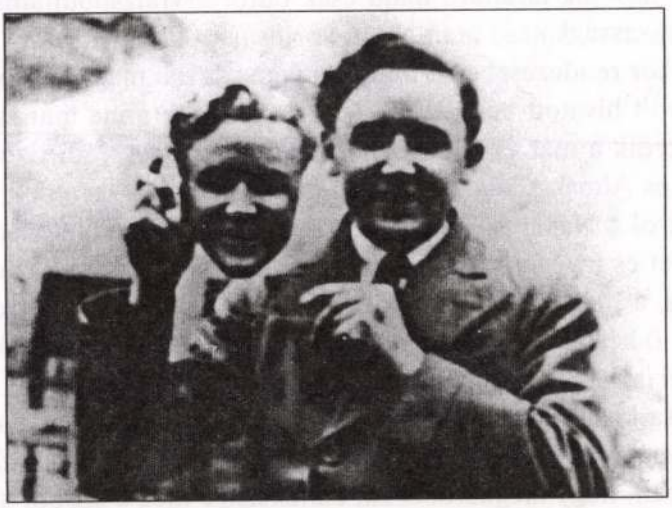

Az első próbálkozás, 1934, fotó

AZ ELSŐ KIÁLLÍTÁSOK ÉS ÚJABB SIKEREK (1934, 1936)

Almási Gábor első kiállítására egy vajdasági szintű, csoportos amatőr kiállításon került sor Újvidéken, 1934-ben. A tárlatot az újonnan alakult Képzőművészet Pártoló Egyesület rendezte, s a megnyitón sok tekintélyes személyiség volt jelen, közöttük Matkovics Dobrica bán és dr. Csirics Irinej püspök - aki itt a megnyitó szerepét vállalta. A százhetven alkotás között Almási Gábor két festménynyel debütált, s azok a feltűnést keltő képek közé tartoztak.[26]

Almási második tárlatára majd csak bútortervrajz-albumának megjelenése, valamint házasságkötése után, 1936 áprilisában került sor az újvidéki Református Olvasókör rendezésében. A tárlat a jugoszláviai magyar képzőművész őstehetségeket volt hivatott bemutatni. A sok, számunkra ma már ismeretlen név közül kiemelkedik a már említett Szabó György „petrovgrádi tizennégyéves tehetség" neve, és Almási Gábor, aki ezen a seregszemlén szerepelt először szobrokkal. Rajzairól a Napló megjegyezte, hogy azok a vonalbiztonság mellett komoly lendületet és invenciót mutatnak. Két agyagszobra közül az egyik, egy *Részeges* figurája, a másik a völgyesi rokon kislány, Pósa Rózsa arcképe volt *Gyerekfej* címen - ő később a szabadkai diákkolégium névadója, Rehák László nejeként vált ismertté. Akkor mindkét szobor nagy feltűnést keltett.[27] Rehák, született Pósa Rózsa kislánykori arcképe ma a szabadkai Városi Múzeum tulajdonát képezi. E szöveg írása közben felkerestük a néhai modellt a szabadkai Gerontológiai Intézetben, hogy megkérdezzük, emlékszik-e még a szobor születésére. A sajnos már mozgásképtelen idős asszony, felidézve emlékeit meghatottan mondta el, hogy abban az időben Almási sokat dolgozott, modellt ült hát ő is, amikor mint négyéves kislány látogatóban volt Szabadkán. Így tudtuk meg, hogy a múzeumban található Almási szobrok közül az egyik legszebb, amely retrospektív kiállításának katalógusára is rákerült, és - ahogy Almási önéletrajzában is megjegyzi - sokat volt publikálva,[28] Almási Esztert ábrázolja, akit a szobron található jelzés szerint néhány évvel később, 1939-ben mintázott meg. E szoborportré jellegzetes testtartását a későbbiek során a szerző többször is felhasználta.

Az újvidéki kiállítást követően, 1936 júniusában, a Szabadkán megrende-

Gyerekfej (Pósa Rózsa), 1935 körül, gipsz (h-26 cm), Városi Múzeum, Szabadka
Tanulólány (Almási Eszter), 1939, gipsz (h-43 cm), Városi Múzeum, Szabadka

zett Péter-Pál-napi kiállításon Almási már szenzációként szerepelt! Az újvidéki seregszemle két szabadkai résztvevőjével és egy itt élő orosz festővel mutatkozott be a szabadkai közönségnek. Az *Alföld* című képes hetilap részletesen méltatta a tárlatot, a következő alcímmel: „Szilágyi *László és Csapó László bemutatkozása Szuboticán - Almási Gábor, egy munkásművész szobrai a kiállítás szenzációja*"[29]. Szilágyi Gábor, ekkor huszonnyolc éves kereskedelmi alkalmazott, a szabadkai sportvilág „Sziszi III."-ja, vagy tíz éve a futballpályák sikeres játékosa, most az érem másik oldalát mutatta meg. Csapó László huszonnégy éves női szabó, valamint Oláh Sándor festő tanítványa, Bednyagin Vladimir, egykori kubán kozák kapitány. Almási ekkor huszonöt éves. Az *Alföld* a következőket írja róla: „Az igazi tehetség döbbentő, duzzadó erejével vési be nevét Almási Gábor a szuboticai közömbös közönség ércnél keményebb szívébe. Szuboticai munkásművész sorsa, hogy amikor feleszmélnek rá, hogy itt él egy munkás, akinek szobra van már Zágrábban, a kiállítás napján már nincs Szuboticán, vándorbotot vett kezébe. Hét szobra van a kiállításon. [A Zágrábban levő szobor fényképét az Alföld, e cikk mellett le is közli. Ez Kis Vilmos - Magiszter, szabadkai gyógyszerész Zágrábban élő barátjának elhunyt fivérét ábrázolja. Almási a portrét 1934 decemberében mintázta Zágrábban öccse, Dezső lakásán[30]] Egy izzó, viaskodó tehetség kiáltó élete agyagban, gipszben, fában. Vésője alatt életté szépül a lélek vibráló indulata. Analitikus művész, aki a lélek kohójából felhozott víziót arcba vési. Néhol ol-

vadóan finom vonásokba simul a formázója alatt a fej, másutt égően, tépően, pokoli vigyorral mered ránk az infernális rútság (Mefisztó). Almási most Beográdba távozik. Sokat fogunk még róla hallani - az elsők között lesz a helye" - fejezi be a cikkíró. A szédületes pozitív kritika bizonyára hatással volt Almási alkotói öntudatának ébredésére, erősítésére, a későbbiekben pedig végleges döntésére. Hét kiállított szobra közül kettő - a *Gyerekfej* és *A részeges* már az újvidéki tárlaton is szerepelt, *Önarcképe* rákerült a kiállítás katalógusának fedőlapjára. Ezen kívül szerepelt még egy *Gyerekfej,* valamint egy *Portré* és egy *Női portré* is - ami feleségéről készülhetett. Hiszen, mint már említettük, Almási Gábor magánéletében 1935 őszén változás történt. Házasságot kötött a martonosi Kenyeres Etelkával, akiről, mint azt önéletrajzában írja, abban az időben két portrét is készített, de azok sok más szobrával megsemmisültek a háborús bombázásokban.[31]

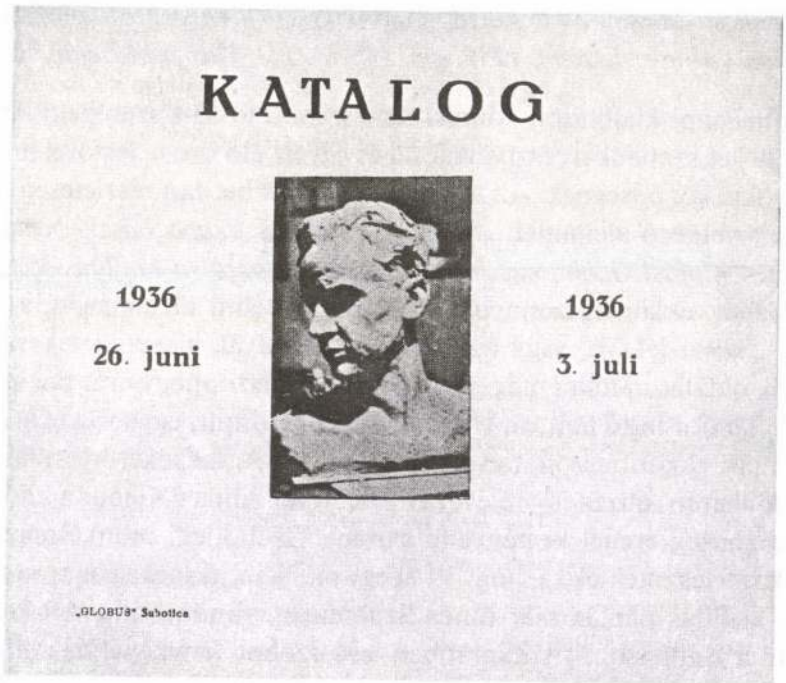

A kiállítás katalógusa Almási Gábor önarcképével

AZ ELSŐ SZOBORAVATÁS (1936)

Makszim Gorkij, portré

Arról, hogy miként indult Belgrádba a kiállítás idején, Almási Gábor önéletrajzában nem tesz említést, ellenben megjegyzi, hogy azt megelőzően először avatták fel nyilvánosan egy művét. Ez Makszim Gorkijról készült szobor-porté volt, amelyet 1936 tavaszán készített és a szabadkai munkásotthonnak ajándékozott. Az ihletet a szakszervezetben tartott feolvasásokon kapta, ahova azokban a hónapokban gyakran eljárt. A portrét a zágrábi *Radnik* című munkásszervezeti lap is hirdette a következő szöveggel (természetesen horvát nyelven): „Gorkij nem halt meg! A kép, amelyet közlünk, annak a szobornak a reprodukciója, amit egy autodidakta asztalos munkás készített, Almási G. elvtárs Szabadkáról. A gipsz szobor mérete 35x45 cm, Makszim Gorkij, a nagy munkás író emlékét őrzi. Munkás könyvtárak és olvasókörök minimális áron, darabonként 250 dinárért szerezhetik be a szerzőtől: Subotica, Mariborska 3, ezzel is segítve a munkáspárt művészeti eredeményeit."[32] Nem tudni, hány ilyen szobor került Zágrábba vagy máshova.[33] Amlási Gábor sohasem volt párttag, de baloldali beállítottsága mindvégig megmaradt.

„A felemelkedés éveinek kellett volna elkövetkezni, de a szakmában mindig tele voltam munkával. Nappal faragtam, éjjel rajzoltam. Alig jutott idő évenként egy-két szoborra. Mindent a nyakamba szedtem"[34] – írja Almási erről az időszakról. Közben, ahogy írja, bejárt a KIE-be (Keresztyén Ifjúsági Egylet), ami a haladó fiatal értelmiség találkozóhelye volt, színvonalas felolvasásokkal. Itt ismerkedett meg, többek között Lévay Endrével is. Az időszak ritka szobrai közül ekkor keletkezett öccse Dezső, lánya Magda, Sípos Lajos bútorgyáros és Thurzóné arcképe, valamint a *Zsákolók* és a Plága-pusztán készült rajzok. Ezen kívül Liszt Ferenc arcképe Krombholz Károly, szabadkai zeneszerző és zongoraművész megrendelésére készült. (A Hídban, a már említett Lévai cikket éppen Krombholzról írt ismertető követte.)

Küszöbön állt a II. világháború. Az emberek, ha nem is tudták biztosan, de érezték a végzetet. Talán mindenkinél jobban, a művészek. Ezt az életérzést fejezte ki egy képciklus, melyet 1937 februárjában mutattak be a szabadkai Városháza előcsarnokában, és amely nagy hatást gyakorolt Almásira. A festmények a párizsi Világkiállítás Tudomány és Műszaki kiállítására készültek, de sajnos nem jutottak el oda. A szerző, Miloš Babić (1904-1968), a Szegedről az I. világháború után Szabadkára optált fiatal szerb festő volt. Különböző méretű, de egy vezérmotívumra épülő képeinek konstruktivista stílusa újszerűen hatott a városban. Aktivista programot képviselve, háború ellenes üzenettel agitálta a közönséget. A Kassák Lajos nevével fémjelzett kortárs modern vonulathoz tartozott. Abból merítette alaphangulatát és formaképzését. A festő az irányzattal a MA folyóirat által Szegeden ismerkedhetett meg először 1918-1921 között, mint az újszegedi iparművészeti iskola belsőépítészeti szakának hallgatója, azután pedig Belgrádban, a Pécsről áttelepült Petar Dobrovicson keresztül, aki a Kassák által vezetett aktivista jellegű irányzat kiemelkedő alakja volt. A képek címei leplezetlenül fedték a művész gondolatait: *Légi - szárazföldi manőver, Rakétaállomás, Metropolis, Harcos, Diktátor, A béke lobogója, Éjjel-nappal tartó munka, Pilóták, Antikrisztus munka közben, Antikrisztus a szentélyben, A Sátán álma.* Almásira, miután látta a kiállítást, nagy hatással voltak e művek: „Itt volt egy nagyméretű festmény, egy óriási halálfejjel a kompozíció mélyén, melynek torkában heves csata zajlik. „Az ember tragédiájával" rokon szellemű alkotásnak éreztem. Annyira hatott rám, hogy naponta megnéztem... Lehet, hogy ebből a tömeghalál vészes közeledtét éreztem... Hozzáfogtam egy sokalakos kompozícióhoz. Az *Ecce homo* címet adtam neki, de nem volt vallásos téma, a figurák emberi gyarlóságokat, tragikus sorsokat szimbolizáltak. Ezt a művemet a háború alatt valakinek odaajándékoztam, azután nyoma veszett."[35]

Amíg Almási *Ecce homo* című szoborkompozíciója elvszettnek bizonyul, addig ihletadója, a háromszor két méteres *A Sátán álma* című alkotás, a Babić-hagyatékkal a szabadkai Városi Múzeum gyűjteményének része lett. E szöveg írása közben rábukkantunk a szoborról készült fényképekre, melyeket látva megdöbbenve tapasztaltuk, mennyire komoly tehetség volt kibontakozóban. A többalakos spirális fölépítésű alkotás eszméje ugyan egybecseng az aktivisták által felvállalt társadalmokritikával, ám ugyanakkor továbbviszi a már leköszönt szimbolista és szecessziós művészet groteszk életszimbolikáját, hullámvonalas formakészletével még erősebben emlékeztetve a stílusra. Almási ugyan ezt nem említi, mégis szemlátomást rögződött benne Meštrović híres, 1905-ben keletkezett *Az élet forrásánál* című kútja, amit Zágrábban látott Tóth Józseffel együtt. Almási Tóth Józseffel és Pandur Lajossal látható Meštrović kútjánál az önéletrajzban reprodukált fotón.

Almási Gábor: Ecce homo, agyag, részletek

KIÁLLÍTÁS A NÉPKÖRBEN (1938)

Mindennek folytatásaként következett 1938-ban a *Híd* szervezésében az emlékezetes szabadkai kiállítás, amely *A Jugoszláviai Fiatal Magyar Képzőművészek Kiállítása* címet viselte. A Népkörben megrendezett esemény a *Híd* folyóirat és a köréje csoportosuló baloldali ifjúság egyik leglátványosabb akciója volt. A Híd, amely még mindig Szabadkán jelent meg, 1938-tól Jugoszlávia Kommunista Pártjának orgánuma volt.[36] Az általa szervezett kiállítás tartalmában is, esztétikai szemléletével is eltért a megszokott polgári ízléstől. A romantikus életérzést, a derűs életöröm-ábrázolást - „mintha a társadalomban minden rendjén volna" - ez a nemzedék nem vállalta. A kiállítás anyaga az akkor fennálló társadalmi feszültségek tükörképe volt. Ezt hangsúlyozta Ács József (1914-1990), fiatal festőművész is, aki akkor már a belgrádi Művészeti Akadémia hallgatója, és ekkor állított ki először. Előadása *A modern képzőművészet* címen,[37] a kiállítás ideje alatt, október 10-én, a Magyar Olvasókörben hangzott el. Őt követte október 14-én Stern Emil *A Művészet és társadalom* c. előadása. A kiállítás katalógusához Csapó Sándor írta az előszót, aki a kiállítás szervezője, propagálója volt.[38] A kiállítás október 9-én nyílott. A tizenhét alkotó névsora és származási helye, valamint a kiállított alkotások sora katalógusban szerepelt. Szabadkáról: Bóka János, Hangya András, Rozenberszki Ferenc, Szilágyi László, Tolnay László és Veréb Ilonka festők, Almási Gábor, Gottesmann Tibor - a későbbiekben Gajdos Tibor név alatt, Spiegel László és Reszler Ilona szobrászok, valamintr Erdei Sándor karikaturista; Topolyáról: Ács József, Boschan György és Szikora Péter festők; Vranjevóról (Törökkanizsa mellett): Nagy Sándor festő; Petrovgrádból: Szabó György és Wanyek Tivadar festők vettek részt. A kiállítók közül hat már a belgrádi akadémián tanult, a többiek a gyalupad, a szedőgép, a borbélyüzlet, az ügynökösködés stb. mellől foglalkoztak a képzőművészettel.[39] Most, egy vagy tíznél is több munkával mutatkoztak be a szabadkai közönségnek, többnyire klasszikus formai megoldásokkal - mert ahogy Almási is megállapítja, „körünkben Balázs G. Árpád volt az, aki modern formanyelven is dolgozott" - utalva Balázs G. Árpád a Népkörben, 1926-ban megtartott szenzációs önálló tárlatára. Oláh Sándor úgyszintén nem vett részt a fiatalok tárlatán, hiszen már a „régi gárdához" tartozott.[40] A kiállítók közül Gajdos Tibor (1917-1997), a későbbiek során *Képző-*

művészeti élet Szabadkán a két világháború között című könyvében[41] így ír az eseményről: „Az a tény, hogy ezek a fiatal képzőművészek azért jöhettek össze ebben a különböző színvonalat és szociális helyzetet képviselő összetételben, a kiállításra azért kerülhettek kimondottan haladó, antifasiszta és forradalmi tematikát felölelő művek is, mert a szerzők mögött az Olvasókör, a KIE (Keresztyén Ifjúsági Egylet) és a Híd körül tömörülő progresszív ifjúsági csoporulatok álltak!" Ez a nagy tárlat tehát - Gajdos szavaival élve - a kisebbségi összefogáson túlmutatva jelentős momentuma volt az antifasiszta ifjúság akcióinak. „Sokkal nagyobb visszhangot keltettek, mint amilyenre maguk a rendezők és a kiállítók számítottak" - teszi hozzá Almási. Az ünnepélyes megnyitó után a sajtóvisszhang a *Napló*ban, a *Híd*ban Szegedi Emil, Mayer Ottmár, Csapó Sándor tollából komoly értékelést nyújtott, ígéretes jövőt tárt fel a fiatal művészek előtt. Csapó még azt is megjósolta, hogy „elkövetkezik az az idő, amikor ezek a termékeny alkotók művésztelepeken folytatják munkájukat"

A nevezetes Népkör-beli kiállítás résztvevőinek egy része. Állnak balról jobbra: Lévay Endre, Kun Szabó György, Reszler Ilona, Szilágyi László, Almási Gábor, Csapó Sándor, és Szegő Ernő, ülnek: Erdey Sándor, Veréb Ilonka és Hangya András, 1938

Almási Gábor tizenöt alkotással szerepelt, melyek közül nyolc szobor (Tanulmányfej, *Makszim Gorkij, Beethoven, Asszony gyermekével, Önarckép, Gyerekfej, Női portré, Zsákhordók),* egy festmény (Önarckép), és hat rajz volt látható. Önéletrajzából tudjuk, úgy érezte magát, mint egy fiatal író, amikor írása megjelenik egy antológiában: „Egy olyan útra léptem, ahol számon tartanak, és ez ambícióra kötelez. Az akadémiára jutásban nem reménykedtem, ennek sok akadályát láttam. De hittem azt, hogy autodidaktaként mind az iparművészetben, mind a szobrászatban előbbre jutok."[42] Ennek a lendületnek köszönhetően jött létre a fentebb méltatott sokalakos Ecce homo szoborkompozíció, valamint a *Tanulólány*, és az első Ady-tanulmány.

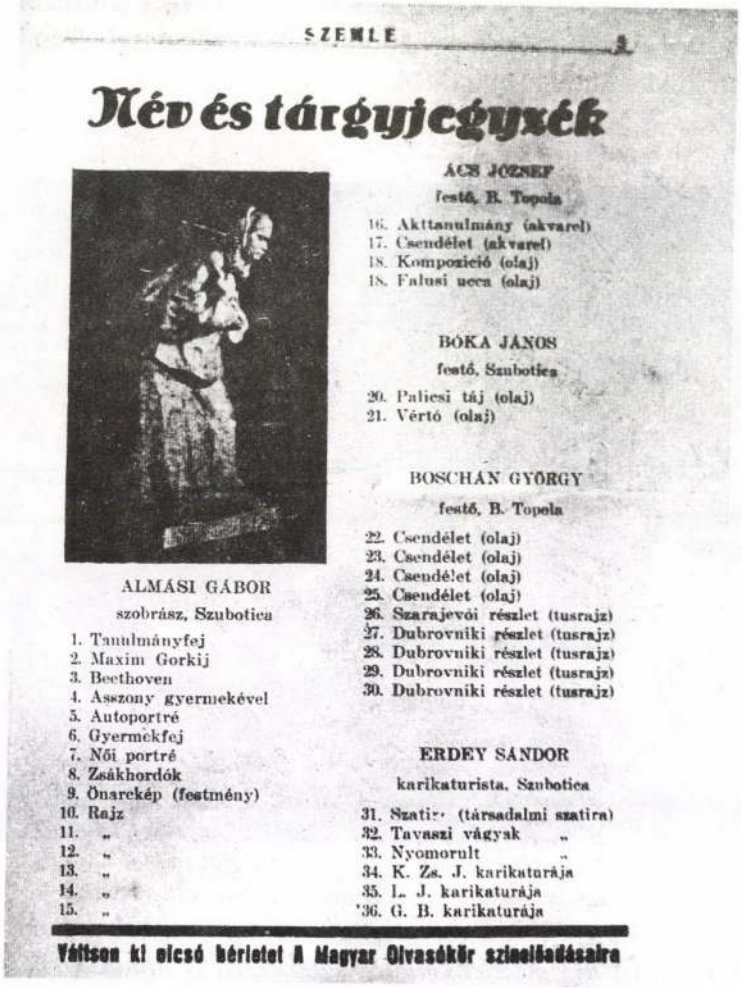

SZEMLE

Név és tárgyjegyzék

ALMÁSI GÁBOR
szobrász, Szubotica

1. Tanulmányfej
2. Maxim Gorkij
3. Beethoven
4. Asszony gyermekével
5. Autoportré
6. Gyermekfej
7. Női portré
8. Zsákhordók
9. Önarckép (festmény)
10. Rajz
11. „
12. „
13. „
14. „
15. „

ÁCS JÓZSEF
festő, B. Topola

16. Akttanulmány (akvarel)
17. Csendélet (akvarel)
18. Kompozició (olaj)
18. Falusi ucca (olaj)

BÓKA JÁNOS
festő, Szubotica

20. Paliesi táj (olaj)
21. Vértó (olaj)

BOSCHÁN GYÖRGY
festő, B. Topola

22. Csendélet (olaj)
23. Csendélet (olaj)
24. Csendélet (olaj)
25. Csendélet (olaj)
26. Szarajevói részlet (tusrajz)
27. Dubrovniki részlet (tusrajz)
28. Dubrovniki részlet (tusrajz)
29. Dubrovniki részlet (tusrajz)
30. Dubrovniki részlet (tusrajz)

ERDEY SÁNDOR
karikaturista, Szubotica

31. Szatir- (társadalmi szatira)
32. Tavaszi vágyak „
33. Nyomorult „
34. K. Zs. J. karikaturája
35. L. J. karikaturája
36. G. B. karikaturája

Váltson ki olcsó bérletet A Magyar Olvasókör színielőadásaira

A kiállítás a Szemlé-ben megjelenő katalóguslapja

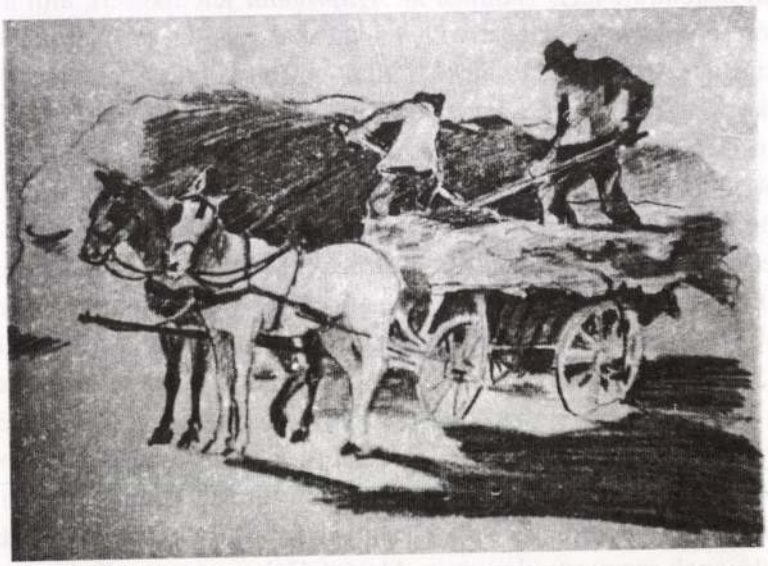

Zsákhordók, 1938, gipsz *Asszony gyermekével, 1938, fa*

Szénahordók, 1938, rajz

HÁBORÚ ÉS FELSZABADULÁS

„A következő évek a háború legdühöngőbb évei voltak. A borzalmak, az embertelenség szinte bénává, szárnyszegetté tették az alkotói kedvet. A három év alatt csak néhány munka: A nyomorgó család, egy önarckép, és egy-két agyagvázlat jelzi, hogy az alkotói tevékenység alig több a passzivitásnál" - írja önéletrajzában.[43] A háború előestjén megszületett fia, Károly. Almási arra az elhatározásra jutott, hogy kiváltja az iparengedélyt, és különválik a Sípos cégtől, aminek tulajdonosával továbbra is jó barátságban maradt. Asztalos oklevelét, mint a Szabadkai Iparos Egylet tagja váltotta ki 1942 szeptemberében. A bombázások egyre gyakoribbakká váltak. Családját az ostorkai tanyára vitte, apósa birtokára. 1944. szeptember 18-án a Zentai utat érő szőnyegbombázás Síposék üzemét és Almásiék lakását is megsemmisítette, műhelyét is megrongálta. Ám a keserűség keveredett az élet örömével, megszületett második fia, Gábor.

Az első képzőművészeti események már közvetlenül a háború befejezése után jelentkeztek, a felszabadult város életének első évében (Szabadka 1944. október 10-én szabadult fel).[44] Almási az *Agitpropnál* jelentkezett, ami a Népfront agitációs és propagandaosztálya volt. Plakátokat rajzolt, kiállításokat rendezett. Hangya András hazatérte után Petrik Pállal - mint volt munkaszolgálatossal, hárman tevékenykedtek itt, de hozzájuk csatlakozott még Boschán György és Gottesman (Gajdos) Tibor.[45] Hangya is úgy gondolta, hogy ezáltal tesz legjobb szolgálatot az új, épülő társadalom ügyének, és természetesnek tartotta, hogy az akkor a főtéren felállított kétnyelvű faliújságot szerkessze és rajzolja, folytatván egy évtizeddel előbb, a proletárok festőjeként elkezdett tevékenységét.[46] „Az Agitprop hírei mellé, a háború teljes végéig szinte naponta kerültek fel a szellemesebbnél szellemesebb Hangya-karikaturák".[47] Januárban antifasiszta tárlatot rendeztek, majd következett az első szabad május elsejének a megünneplése. Erre Almási így emékezik vissza: „Ehhez nagy előkészületek folytak, és ebből a munkából mi is derekasan kivettük részünket. Három diadalkaput építettünk a korzó elején faanyagból ácsolva, s ilyet helyeztünk el a korzó közepén és végén. E munka irányítása nekem jutott."[48] Hasonló módon készültek a felszabadulás első évfordulójának megünneplésére is. Almási Gábor erre az alkalomra egy olyan nagyszabású munkát készített, amivel lezárni véli működésének e korszakát, Bela Duranci pedig, a város leendő első diplomás művészettörténésze, a későbbiek-

ben úgy emlékszik rá, mint az első modern szoborra, amit látott.[49] „Az ünnepségre egy tizenegy méter magas szobrot terveztünk. Az első vázlatot Hangya vetette papírra. Én faanyag építménynek gondoltam el, deszkából, gerendákból, kubisztikus formákkal. Kidolgoztam az egész építmény szerkezeti rajzát. Komplikált munka volt és nagy feladat. Az ábra háromalakos kompozíció: munkást, parasztot és entellektüelt szimbolizáló figurák, felfelé lendült karokkal, a fejük felett két méter átmérőjű ötágú csillagot tartva. A csillag alakú keretben vörös üveglapok voltak, mögöttük villanyégőkkel.... A kompozíció három hét alatt került a városháza és a színház közötti térre. A nagyméretű alkotmányt fehérre festették, és este, reflektorfényben a világító vörös csillaggal pompás látványt nyújtott. Az ünnepség után lebontották: kár, hogy sem rajz, sem fénykép nem maradt róla."[50] Időközben elkészült egy rajz, és előkerült egy fénykép is.

A 11 méter magas deszkaszobor rajza

FIGURÁLIS RAJZTANFOLYAM (1945–1948)

Hangya András: Almási Gábor arcképe, ceruzarajz, Városi Múzeum, Szabadka

„Az Agitpropban működő csoporttól eredt a figurális rajztanfolyam ötlete, mely 1945-ben, Hangya András vezetésével jött létre" – emlékezik vissza Petrik Pál festőművész.[51] „Hangya András, miután nem volt szükség a főtéren elhelyezett nagy táblára, amelyre a felszabadulás után az Agitprop híreit pingálta, rajztanfolyamot indított az akkori kultúrotthonban," – írja Sáfrány.[52] „Hangya András 1945-ben műtermet kapott, melyben megnyithatta saját festőiskoláját" – olvashatjuk Gajdos Tibornál, aki egyben felteszi a kérdést: „Hány városban működött azokban a napokban helyi festőiskola?"[53] Almási szerint a rajztanfolyam Hangya ötlete volt.[54] Nos, tény, hogy a Figurális rajztanfolyam 1945-ben jött létre, és hogy Szabadka háború utáni képzőművészeti életének kiindulópontját jelentette. Kezdetben, a *Jadran* mozi felett kapott világos és tágas helyiségben folyt a munka. Almási kamatoztatva asztalos tudását, vállalta, hogy elkészíti a rajzpadokat. A díjmentes tanfolyamot, Almási Gábor és Petrik Pál mellett, a munkások, hivatalnokok köréből Ivan Tikvicki, Kubát József, Marko Vuković látogatták, a diákság köréből Sáfrány Imre és Vinkler Imre. Hangyának, a Dobrović-féle belgrádi rajztanfolyam szolgált alapul, amit 1936-tól látogatott, közvetlenül az Akadémiára jutása előtt. Ez a modell utáni, szabadon való rajzolást jelentette, a tanár minimális korrekciójával, az alkotó egyéniségének kifejezésre jutása érdekében.[55] A lelkes társaságnak a talán még lelkesebb Hangya adott elő a művészetről, nagy művészekről és irányzatokról, habitusával heves lendületet adva a munkához. S hogy jó munkát végzett, bizonyítja az a tény is, hogy a tanfolyam négy tagját, Almásit, Petriket, Sáfrányt és Vinklert felvették a belgrádi Kép-

zőművészeti Akadémiára. „Hangya Bandi biztatását, hogy menjünk akadémiára, komolyan vettük, tudtuk, hogy a felvételi vizsga előtt hosszabb ideig keményen kell dolgozni..." - írja Almási önéletrajzában,[56] majd Vinklerről írt szövegében hozzáteszi: „A tanulás vágya töltött el bennünket, határtalan optimisták voltunk, teli merész reményekkel."[57]

Az akadémia előtt azonban, közvetlenül Hangya távozása után, 1946 őszén a rajtzanfolyam vezetését egy időre közülük éppen Almási Gábor vette át, mivel az anyagi és szervezési ügyeket eddig is ő intézte - Vass Kálmán bácsi, szabadkai amatőr festő és műkedvelő közreműködésével.[58] A kezdő rajzolóknak Almási korrigálta a munkáit, és néhányszor felvitte a csapatot a már mozgásképtelen Oláh Sándor műtermébe is, aki készségesen és díjmentesen vállalta a segítséget. Duranci később ezt röviden így fogalmazta: „Oláh Sándor hetven éves akadémiai festő, müncheni tanítvány, vezetésével a tanfolyam folytatja munkáját."[59]

Csákányos lány, 1948, fa (h-39 cm)

A következő év nyarán Almási, hasonlóan sok más leendő művésztársához, jelentkezett a Šamac-Sarajevo vasútvonal építésére szervezett ifjúsági munkaakcióra. Itt, szerencsére, egy olyan egyetemista csoportba kapott beosztást, amelyben, a zágrábi Akadémia hallgatói voltak. Így került először hivatásos szobrászok közé.[60] Sokat festettek, rajzoltak és szobrászkodtak. A téma természetesen a munkaakció volt, s a végén Sarajevóban tárlatot is rendeztek. A művészi technikák elsajátításán kívül, Almásinak ez jó alkalom volt a téma tanulmányozására. Ehhez a későbbiek során visszatérhetett, például a *Csákányos lány* és egyéb hasonló figurák szobrászi megfogalmazásánál.

Amikor 1948 februárjában megnyílt a figurális rajztanfolyam kiállítása, melynek megrendezését Almási indítványozta, Almási és Petrik olyan alkotásokkal vettek részt, amelyeknek zöme ifjúsági munkaakciókon készült. Ugyanis Petrik is a vasútvonal építésén dolgozott Vranduknál.[61] A művek címei: *Munka az ifjúsági vasútvonalon, Rohammunka, Munka a vasúton.* Ugyanakkor Ivan Tikvickit és Marko Vukovićot a város és környékének embereit és táját ábrázoló művek mutatták be: *Öregember, Aratás, Hajfonatos leány* stb. Sáfrány, aki a legfiatalabb volt, a *Városháza* és a *Palicsi motívum* című képét állította ki.

A kiállításra készülve újra az Agitpropnál vállalt állást. Műtermet a Manojlović utcában kapott,[62] és a zeneiskola szobrokat rendelt tőle. „A magam részéről alaposan nekifogtam a munkának, egymás után készültek a szobrok, a portrék. Még keletkezésük sorrendjére is emlékszem: *Tito*, *Muszorgszkij*, *Liszt*, *Lenin*, azután *Petőfi* a közelgő centenáriumra, számos agyagvázlat, sok rajz, fafaragás, köztük a Városi Múzeumban ma is látható *Tuskó*."[63] Almási eme visszaemlékezése indokolttá teszi a kiigazítást, miszerint a *Tuskó* - melyen egyébként nem szerepel szignó és keltezés - nem '46-ban, hanem '47 második felében (esetleg '48 januárjában) keletkezett. Hiszen a tervezett kiállításhoz való készülődéshez '47 őszén kezdett, maga a kiállítás pedig 1948 februárjában került sorra a szabadkai Kultúrotthonban. A kilencven kiállított műből negyvennyolc - 21 szobor és 27 rajz - Almási Gábor alkotása volt. Ezek közül is a legnagyobb méretű a *Tuskó*. Széles véső vonásokkal a fa törzséből „kiszabadult" markáns férfi arcképen a fa törzsének külső burka helyenként megmaradt. Ez az átmenet Almási háború előtti *Ecce homo* hangulatának egyenes folytatása - azzal a különbséggel, hogy itt visszatér a fához. Bela Duranci művészettörténész meggyőződése szerint Almási Tuskója sajátságos fordulópontot jelent a vajdasági szobrászatban, mert a szabadság légkörében alkotó művész spontán elkötelezettségének eredménye és az anyag, valamint az alkotó szándék találkozásának, a zavartalan szenzibilitásnak a pillanata. Szerinte a hagyományos formával való szembeszegülés gesztusa ez az alkotás, és annál az időszaknál jóval korábban jött létre, mint amikor szobrászaink elvetették a szocialista realizmust, az antropomorf hagyományok fokozatos stilizálásával a szabad formának hódítva teret. Az érdes, durva szerkezet taktilis értékét, az anyagban levő foltok vizuális hatását csupán aktualizálja a szobrász expresszív beavatkozása. „A fatörzsből kibontakozó titán alakjának sejtetésével ez a darab fa összetett jelentésű tárggyá változott. Az amorf, természetes környezetből az ember alkotóterébe kerülve a „Fatörzs" a modern vajdasági szobrászat megszületését jelentette be."[64] Duranci, sajnos nem láthatta Almási korábbi *Ecce homo* kompozícióját, de belőle kiindulva bizonyára ő is hozzá kötötte volna az említett fordulópont kibontakozását. A *Tuskó* által elért eredményeit Almási nem folytathatta. Mint azt később látni fogjuk, lehetőségei és a történelmi pillanat is akadályozta ebben, ám anyagtisztelete és ezzel az anyag érvényesülése mindvégig megmaradt alkotói opusában. Úgyszintén elmondható, hogy a *Tuskó*ból sugárzott belső erő vissza-visszatér legjobb alkotásain.

A Figurális rajztanfolyam kiállítása szép sikerrel zárult. „A városi népbizottság tagjai az elnökkel együtt eljöttek megnézni a műveket, amit mi nagy megtiszteltetésnek éreztünk. Tőlem megkérdezték: akarok-e tanulni. Igennel válaszoltam... Vásárlás is volt szépen. Kaptam 22.000 dinárt, ami nekem és családomnak félévi megélhetést jelentett. Nyugodtan készülhettem az akadémiára... Anyagi

gondom egyelőre nem volt, még egy használt zongorára is jutott, mert a fiam és a lányom zeneiskolába járt."[65] Így hát 1948 szeptemberében, amikor a megnövekedett tagszámú figurális rajztanfolyam folytatta munkáját, Almási már Belgrádban volt, mint a Képzőművészeti Akadémia szobrásznövendéke. Petrik Pálhoz hasonlóan szerbiai ösztöndíjat kapott, amely négy évre szólt. A tanfolyam vezetését Ivanyos Sándor és Jenovac Stevan vállalták. További fejlődést jelentett a város életében, amikor november 29-én megnyílt a Szabadkai Múzeum, és keretében megalakult a Jelenkori Képzőművészek Gyűjteménye.[66] Ez vetette volna meg a tervszerű gyűjtés alapjait. A gyűjtemény első szerzeményei között pedig éppen a Figurális rajztanfolyam kiállításán vásárolt rajzok szerepeltek.

Tuskó, 1947, fa (h-73 cm), Városi Múzeum, Szabadka

A ZENEISKOLA ARCKÉPCSARNOKA

Az 1938-as kiállítás Beethoven-szobra

Ami a megélhetést illeti, Almási 1947 táján, a megváltozott életkörülmények között belátta, hogy a stílbútor ideje végleg lejárt. Kinek kellettek már a holland és francia barokk, vagy angol stílű, kézi faragású bútorok? A sorozatgyártásnak és egyszerű vonalaknak, olcsó pót- és műanyagoknak a kora következett. A stílbútorkészítőknek is át kellett állniuk hát valami másra. Szobrászati sikerei, valamint Hangya biztatása, arra buzdították, hogy hinni kezdje, a szobrászkodás lesz az útja és jövője. Ahogyan maga is mondja, hitében megerősítette az is, hogy ebben az időben szervezték újjá a szabadkai zeneiskolát, és a hangversenytermet szobrokkal kívánták díszíteni. Ezt az új kenyérkereseti lehetőséget, ami ráadásul méltó művészeti feladat is volt egyben, örömmel vállalta.[67]

A ma is eredeti helyükön, a koncertteremben látható nagyszerű portrészobrok tehát, egy harminchat éves, az akadémia előtt álló kiváló stílbútor készítő, ugyanakkor érett ember, és egy átalakulóban levő társadalom elgondolásainak nyomán születtek. Vajon hányan tudják ezt azon számos zenész nemzedék tagjai közül, akik ebben a koncertteremben nevelkedtek és kerültek nemcsak a zene, hanem a szobrok által a képzőművészet varázslatos világába. Muszorgszkij, Liszt, Haydn, Bach, Paganini és a többi rangos zenész (közöttük a szabadkai zenei élet valamikori élvonala) mellszobrát látván, a cseperedő fiatalokban többnyire fel sem merül, hogy készítőjük egy kortárs művész. Magyar Imre, a hajdani tulajdonos által 1847-től építtetett[68] klasszicizáló bérpalota belseje, a klasszikus zene és a fehér gipsz szobrok stílusának harmóniája régi időket idéz. Fehérségük egybeolvad a terem nyugalmával. Más hatású lenne, ha bronzba önötték volna őket. E sorok írójából nem lett muzsikus, de az ottani élmények örökre lelkébe vésődtek, közöttük az Almási szobrok, a terem és a zene összhatása. Legyen szabad még hozzátenni: olyanok ezek az alkotások, mint amilyenek a templomi képek, amelyeket mise közben is lehet nézni, elmerülni bennük.

Almási, mint láttuk, e munkáját a Manojlović utcai műtermében kezdte el,[69] egyidőben a rajztanfolyam kiállítására való készülődéssel. Ezért váltakoztak gyakran a készülő szobrok: Tito, Muszorgszkij, Liszt, Lenin, Petőfi, számos agyagvázlat, rajz, fafaragás, a Tuskó.[70] Közben, fia és a lánya is a Zeneiskola diákjai voltak,[71] sőt később, idősebbik fiából muzsikus lett. A zene szeretete és művelése tehát a családhoz tartozott.

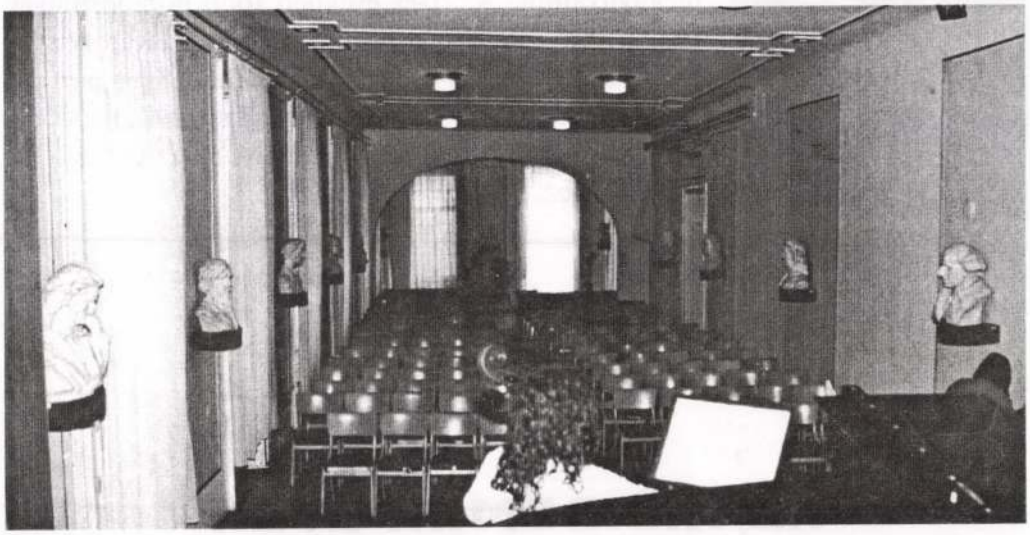

A zeneiskola koncertterme

Amikor ma a zeneiskola koncerteremébe lépünk a pódium felé fordulva a következő elrendezésben láthatjuk az Almási által gipszből készített szoborportrékat: a hátsó falon Liszt (1946), a jobboldali falon az ablakok között Cvetko Manojlović (1970), Muszorgszkij (1964), Dvorak (1948), Gaál Ferenc (1970), Debussy (1953), Paganini (1952), Bach, a baloldali falon Lányi Ernő (1971), Liszinszki (1951), Schubert (1952), Chopin (1951), Haydn (1948), Rameau (1948).

Almási Gábor a felsoroltak közül némelyik zeneszerző portréját többször is megmintázta, mint például Liszt Ferenc portréját, melynek első változatát Krombholtz Károly megrendelésére készítette 1936-ban. Ez volt egyben az első, zeneszerzőről készült szobra - Szabadka második világháborús bombázásában ment tönkre. A következő ilyen műve Beethoven szoborportréja volt 1938-ban,[72] de ez sem szerepel a koncertteremben, mint ahogy az 1951-ben mintázott Schubert és az 1968-as Verdi szoborportré sem. Ez utóbbiról az 1952-es palicsi kiállítás kapcsán olvashatunk: „Mindenekelőtt be akarom fejezni a szabadkai zeneiskola számára készülő zeneszerző - modellszobrok so-

Muszorgszkij, 1947, gipsz

rozatát. Hátra vannak még Mozart, Verdi és Bartók."[73]

Láthattuk, Almási Gábor pályája során '46/48-ban, '51/53-ban, '64-ben, '70/71-ben készített zeneszerző portrékat, de zeneszeretete emellett másban is megnyilvánult. A '70-es években több domborművet is készített a zene témájára. Idősebb fia, Károly muzsikus lett, a '60-as években az Adriai-tenger partján levő Umagban volt zeneiskolai tanár, ma Kanadában él. A zene tehát, több szálon is kötődött Almási Gábor életéhez.

AZ AKADÉMIAI ÉVEK (1948–1952)

A Képzőművészeti Akadémián felvételizni kellett, s az 1948-as felvételi eredménye szerint Almási a szobrászok listáján a második helyen végzett. Beiratkozott hát, majd Lojze Dolinar (1893-1970) szobrászművész osztályába került. Lojze Dolinar Ljubljanában született, 1910/11-ben Bécsben, 1912/13-ban Münchenben járt akadémiára, majd 1920-ban M. Hoffman műhelyében tevékenykedett New Yorkban. Ljubljanából 1932-ben költözött Belgárba, az ottani akadémián 1946-tól tanított. Gazdag és sokrétű életművében előfordul a fa, bronz és a terrakotta, stílusa realista alapú, de időnként a dinamikus Meštrović képviselte ekszpresszivitás, máskor a minimalizált felületképzés és statikus formák erősödnek fel benne. Ez a váltakozás, e két figurakezelés Almásinál is szinte párhuzamosan fog jelentkezni a későbbiek során. A kiváló tanítómester stílusának hatása elsősorban érzékeny vonalvezetésében, a megnyújtott női formák kecses testtartásában, a lábak és kezek formálásában az ötvenes évek végétől mutatkozott meg. Ugyanis Almási akadémiai képzésével egy olyan korszak vette kezdetét, amely-

Paganini, 1952, gipsz (h-58 cm), zeneiskola, Szabadka

ben érvényt szerzett a Jugoszláv Képzőművészek Szövetsége által 1949-ben kiadott nyilatkozata, mely szerint „az élet olyan művészet létrehozását igényli, amely tartalmában tükrözi, értelmezi és dokumentálja napjaink valóságát, formájában pedig az átlagember, a nép számára is közérthető. Olyan művészet kialakulására van igény, amely nevel, az egész nép társadalmi-politikai tudatát növeli, amely a nép számára kedves és szükséges."[74] Ez alól nehezen bújtak ki még az akadémia tanárai is. A két világháború közt beindult művészeti folyamatok továbbéltetését, például a formabontó, absztrakt megnyilvánulásokat, az akkori hivatalos kritika dekadens polgári jelenségnek minősítette.[75]

A szocialista realizmus jegyében keletkezett alkotások Lojze Dolinar és Almási Gábor '50-es évekbeli művészetében is fellelhetők. Ilyenek Almási *Ifjú építők* és *Magvető* című szobrai. Almási állásfoglalásáról egy 1952-ben tett nyilatkozatából értesülünk: „Én személy szerint, nem vagyok az absztrakt művészet híve. Sokkal fontosabbnak tartom, hogy saját képzőművészeti kultúrám elmélyítésén dolgozzam, mintsem hogy mindenáron való újkereséssel és szenzációkkal feltűnést keltsek. Engem nem érdekel az olyan művészet, amely szakít a hagyo-

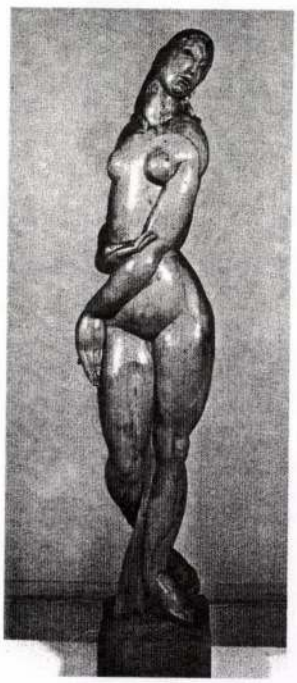

Lojze Dolinar: Leány, 1927, fa (h-147,5 cm), Kortárs Művészeti Múzeum, Belgrád
Almási: Ifjú építők, 1950, patinázott gipsz (h-57 cm), Városi Múzeum, Szabadka
Almási: Lantos lány, 1973, fa (h-101 cm)

Magvető, 1950, patinázott gipsz (h-65 cm), Városi Múzeum, Szabadka

Savoyai, 1951, patinázott gipsz (h-61 cm), Városi Múzeum, Zenta

mányokkal, nem ábrázol semmit, és amelyet nem érdekel az ember. Engem elsősorban az ember érdekel, sorsával, küzdelmeivel és problémáival. Semmi értelmét nem látom annak, hogy ezt absztrakt kísérletekkel próbáljam kifejezni. Az a nézetem, hogy az új társadalomban a realizmusé a jövő..."[76] A korszak elvárásai szinte megkerülhetetlenné tették a robusztus és dinamikus, az új ideák kifejezésére alkalmas Meštrović-féle szobormegmunkálást. Almásinál a nagy szobrász életműve korábban is példaképként szolgált. A mozgásban gazdag formálás a legsikeresebben e korszak portréiban jelentkezett, mint amilyen a zentai Múzeum számára 1951-ben készített Savoyai mellszobor. Az erő és vakmerő bátorság művészi jelképe, amely túlmutat Almási addigi munkáin, ma is a zentai Városi Múzeum tulajdona, a művész egyik legjobb alkotása. A lendületben levő, természetes nagyságot meghaladó portré, a harc hevében mutatja a híres törökverő herceget, teljes vértezetben - amely nélkül akár szocialista forradalmár is lehetne. A vajdasági festészet vezéralakja, Milan Konjović a következőképpen fejezte ki tetszését: „Miért nem tud ez az ember mindig így dolgozni?", mire Almási, önéletrajzában maga is megjegyzi: „valószínűleg többre megyek, ha nem az elmélyülést, hanem a dinamikai hatásokat keresem."[77] Az idő távlatából megállapíthatjuk, hogy a Savoyai-portré örök értéket képvisel, sikeresen egyesíti magában a két kort, egyiket a másik javára fordítva. Ily módon Zenta nevével szorosan egybenőtt hadvezér mellszobrát végre bronzba lehetne önteni a gipsz modell alapján - amely ma része a Zentai Múzeum Zentai csatát bemutató állandó tárlatának -, és el lehetne helyezni a szép Tisza-parti város valamelyik közterén. A zentaiak méltó emlékműve lehetne, mert a mellszobor most már nem csak a csatára, illetve Savoyaira emlékeztetne minket, hanem Almási Gábor szobrászművészre is, aki első fafaragó ismereteit e városban szerezte .

A Savoyai-portré esztétikai ereje és stílusa alapján a szabadkai zeneiskola koncertterme számára 1952-ben készült Paganini szoborportréval párosítható. A két szobor előzménye Muszorgszkij és Petőfi szoborarcképe, melyekben a dinamikus felületmegmunkálás fokozódó tendenciája látható.

Almási Gábor akadémiai évei alatt az előbbiektől eltérő rendeltetésű mun-

kákat is vállalt, amelyek családjának fenntartását szolgálták. A négyéves ösztöndíj ebben sokat segített. Az első évben családja 3.000 dinár segélyt kapott a várostól, ami akkor egy szakmunkás fizetése volt, és a zeneiskola is kifizette a zeneszerzők szobraiért járó 36.000 dinárt.[78] A második évben, 1949-ben, a palicsi állatkert számára mintázott egy dekoratív elefánt- és oroszlánszobrot, amit műkőbe öntöttek, és 50.000 dinárt fizettek érte. A harmadik évben ugyancsak az állatkert számára négy darab négy méter magas oszlopot faragott, melyek stílusa és két, „a rossz szellemek elűzésére" szolgáló, oromzati fej a néger plasztikára emlékeztetett. A korhadás kikezdte ezt a munkát, s azóta lebontották a papagájházat.[79] Eladásra néhány József Attila-szobor és más plasztika is született, de egyetemista társai mintázó eszközei és kis forgóállványai is hasonló céllal készültek.

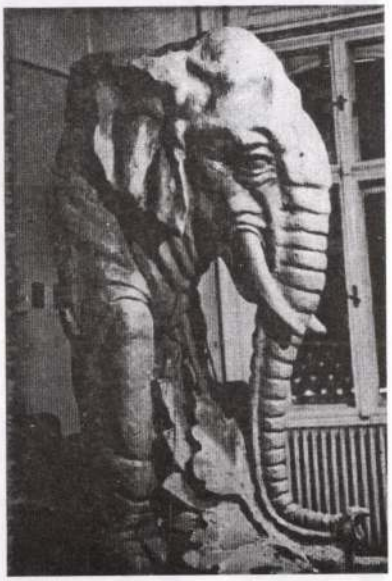

Elefánt, 1949-ben, a szabadkai állatkert számára

Kiállítások tekintetében Almási ezekben az években sem maradt le. Még a figurális rajztanfolyam kiállításának évében, tehát 1948-ban, részt vett Újvidéken a *Mai vajdasági képzőművészek tárlatán,* majd novemberben Belgrádban *A jugoszláv ifjúsági fesztivál* keretében megrendezett képző- és iparművészeti kiállításon. A következő évben, 1949 május-júniusában a belgrádi Képzőművészeti Akadé-

A kiállítás résztvevői a múzeum képtárában balról jobbra: Almási Gábor, Hangya András, Ana Bešlić, Stevan Jenovac, Schulmann Imre, Ivanyos Sándor, Boschán György, Radoslav Kern, Mihajlo Dejanović. A háttérben Petrik Pál és Almási szobra látható, Szabadka, 1949

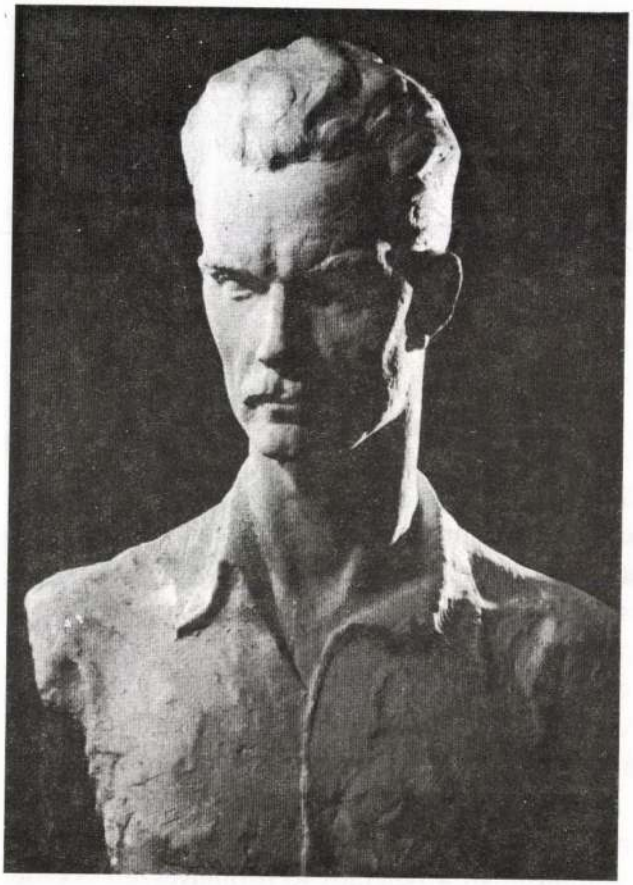

József Atilla, 1952, gipsz (h-66,5 cm)

mia hallgatóinak kiállításán állított ki, valamint Szabadkán a Városi Múzeumban szabadkai alkotókkal. Ez utóbbi tárlat november 29-én nyílott, és Bela Duranci művészettörténész szerint Szabadka képzőművészeti eseményeiben fordulópontot jelentett, mert a képzőművészeti élet fejlesztését iskolázott képzőművészek vették át![80]

1952 nyarán, a Palicson zajló *Magyar Ünnepi Játékok* keretében megrendezésre került a vajdasági magyar képzőművészek első háború utáni seregszemléje is. Az e célra alakult rendezőbizottságba Almási is helyet kapott, Ivanyos Sándor, Szilágyi Gábor, Ács József, B. Szabó György, Herceg János és Sáfrány Imre mellett. E testület felett helyezkedett el az a bírálóbizottság, amelyben ismétlődött néhány előbbi név, úgy mint Ács, B. Szabó, Herceg és két új tag neve is: Hangya András és Milan Konjović. Közöttük Almási volt az egyetlen szobrász, ám a kiállításon rajta kívül szerepelt még két kollégája: Bezerédy Lajos, valamint Fekete László. A kiállítás koncepciójának meghatározója B. Szabó György volt, aki Almásival részt vett a fentebb említett '30-as évek újvidéki és szabadkai tárlatokon. Száz év ötven alkotójának százhuszonöt alkotását állították ki és regisztrálták a katalalógusban. A kiállított művek száma utalt a szerzőknek, a bírálók által meghatározott pozíciójára. Ilyen módon, 3-5 alkotással szerepelt a legjobb tizennyolc alkotó, mint pl. Juhász Árpád, Pechán József, Farkas Béla és Oláh Sándor, de közöttük volt Almási is a bírálóbizottság többi tagjával, valamint Tóth József is. A katalógusban[81] csupán két alkotást reprodukáltak: Hangya András egy rajzát és Almási Gábor József Attila gipsz mellszobrát. A killításon Almási hat szoborral szerepelt: *Paganini* és *Liszinszki mellszobra* (a városi zeneiskola tulajdonából került a kiállításra), *Petőfi Sándor és Jó-*

zsef Attila mellszobra, valamint két kisebb szobor és a *Korsós nő* (a kiállításról írt cikk mellé reprodukálva a Magyar Szó-ban[82]) - ez is mint, az előzőek, gipszből készült, valamint a *Munkásnő,* amelyet fából faragott. E katalógus adataiból tudjuk, hogy Almási, a kiállítás idején diplomálás előtt áll az Akadémián.

A Magyar Ünnepi Játékok keretében zajló képzőművészeti tárlat fölvetette az országos keretek között már napirenden szereplő absztrakt művészet problémáját. Ez a folyamat előbb indult meg a festészetben mint a szobrászatban - tény, hogy a szobrászat műfajában lassabban és kevésbé zajlanak le a különböző stílusváltozások. Az első nagy kitörést Petar Lubarda és Milan Konjović formabontó képeinek kiállítása jelentette Belgrádban 1951-ben, de a belgrádi *Önállóak* (Samostalni) csoport tagjai - melyek között volt Sáfrány Imre is - az úttörők közé tartoztak. 1952-ben, a palicsi tárlaton Sáfrány tehát az absztrakt vonulatot képviselte. Az alkotók és a közönség is két táborra oszlott. A Magyar Szóban és a 7 Napban rendszeresen jelentek meg a művészek nyilatkozatai, sőt egymás kritizáló karikatúrái - lásd Sáfrány és Kovács Sztrikó párbaját.[83] Almási Gábor véleményét már megismerhettük. Önéletrajzában is szóvá teszi: „A belgrádi akadémiai évek idején sok kiállítást láttam. Már jelentkeztek az absztrakt művészet előhírnökei, de különösebben nem hatottak rám." Ám hozzáteszi: „Egészen más volt Henry Moore kiállítása."[84] Ez a kiállítás ugyanis felhevítette a hazai szobrászműtermek hangulatát, s mint látni fogjuk, Almási állásfoglalását is!

Az Almási Gábor akadémiai éveire vonatkozó fejezetet egy olyan kijelentésével zárjuk, melyet nyolcvanadik életévén túl készült interjúban tett közzé: „A hétméteres csizmát még az akadémiai évek alatt levetették velünk."[85] Aki pedig az Akadémián végzett, vagy foglakozott olyan képzőművésszel, aki ezt megtette - bármelyik korról is legyen szó, tehát nem csak a szocializmus koráról - ismeri ezt a jelenséget. Sok művész egyéniségét, kreativitását megbénítja egy időre - vagy végleg - az iskola szigorú időmértéke és a mesterség alapelvei közé fogott tanmenete, s akkor, sok estben marad a mesterség, a művészet pedig elillan mellőle. Ilyenkor időre van szükség, hogy az alkotó újra magára leljen. Most azonban térjünk vissza 1952-be, abba az időbe, amikor Almási az Akadémia befejezése előtt állt, és nézzük, hogyan vélekedett akkor - idézzük Lévay Endre Almásiról készített írásának néhány sorát: „Amikor az Akadémia nevét kiejti, szeme csillog, tekintetéből valami megnevezhetetlen belső öröm árad, amit csak olyan ember tud érezni, aki hosszú, fáradalmas úton ennyi esztendő után elérhetetlennek vélt magaslatokra ért."[86]

HŐSÖK EMLÉKMŰVEI (1953—1986)

1952-ben Almási Gábor lediplomázott. A túlfeszített munkától szervezete teljesen kimerült, visszatért Szabadkára, ahová ösztöndíja és családja is kötelezte: „Az ösztöndíj ellenében köteles voltam vállalni, hogy legalább négy éven át tanári pályán dolgozom."[87] Almási Gábor 1952-től egészen 1965-ig tanított képzőművészetet, ugyanis a tanárhiány meghosszabbította ezt a kötelezettséget. A tizenhárom év alatt viszont történtek más dolgok is: 1952-ben tagja lett a Szerbiai, majd '53-ban a Vajdasági Képzőművészek Egyesületének, amiből kifolyólag részt vett ezek tárlatain; 1953-ban elkészítette a padéi-, 1954-ben pedig a Novo Miloševó-i *Elesett hősök* emlékművét, 1959-ben először állított ki önálló tárlat keretében Petrik Pállal, és ettől az évtől kezdve vett részt a vajdasági művésztelepeken is, amelyeknek köszönhetően a művésztelepi tárlatokon is szerepelhetett; 1962-ben megrendezte második önálló tárlatát. De haladjunk sorjában.

„...1953-ban a padéi hősök emlékművére kaptam megbízást. A tanítóképző kollektívája hozzájárult, hogy tömörített óráim legyenek, így volt három szabad napom minden hét végén. A dombormű megoldás elkészült, márványba faragták és a falu közepén levő templom közelében, a valamikori kastély - ma helyi közösség elé helyezték a három és fél méter hosszú, 173 centiméter magas talapzatra." Ottjártunkkor már csak a talapzatra sikerült rálelnünk, a doborművet a lakosság a közeli általános iskola folyosólyára költöztette át, ezzel a pusztulásnak indult emlékművet kívánva megvédeni.

Emlékmű a padéi iskolában

A padéi emlékmű ünnepélyes leleplezésén jelen volt Novo Miloševo küldöttsége, melynek tagjai

meghívták Almásit Miloševóra, mivel hasonlóképpen szándékukban volt emlékművet emelni. A makett hivatalos jóváhagyása után megkezdődhetett a munka, és az emlékmű a következő évben már el is készült: bronzba öntötték és ünnepélyesen leleplezték. „Ezután nem pályáztam meg újabb emlékművet. Műteremproblémám volt hosszú ideig"[88] - mondja Almási, aki ugyan néhány más szabadkai művésszel együtt 1956-ban kapott műtermet a munkaközvetítő épületében, de ezek alacsony helyiségek voltak, nagyobb szobor mintázására alkalmatlannak bizonyultak. Mégis, önmagának ellentmondva, készített még egy nagyszabású művet, a Petőfi brigád mozaiktervét, amit állítólag éppen túlméretezettsége miatt nem fogadtak el - holott, maga a szerző egyik főművének tekintette.[89]

A Novo Miloševó-i sporttelep közelében álló emlékművet dombormű borítja, a tetején pedig egy hívogató, kitárt karú harcos szobra áll. Ez a két métert is meghaladó figura Almási első, és egyben utolsó monumentális, bronzba öntött alkotása. Kolozsi Tibor Az agyagtól a bronzig címet viselő cikke is az emlékmű készítésének folyamatáról számolt be, május elseje - a munkások ünnepe napján - olyképpen, mintha itt-ott képletes üzeneteket rejtene a sorok között: „Ott áll most ez a hatalmas, több mint két méter magas agyagszobor Almási Gábor műtermében, ott áll készen, s várja további sorsának beteljesülését. Mert az agyagnak az a sorsa, hogy amint megszületett el is kell pusztulnia. Azt még megvárja, hogy harmadszor is jóváhagyja a köztársasági bizottság - mert hát nem engedhetjük meg, hogy értéktelen tákolmányok hirdessék az utókornak a tegnap dicső emlékezetét, - de aztán - aztán lassacskán eltűnik a rákent gipszréteg alatt, amelyen csak vaslemezekkel lezárt, afféle ablaknyílások maradnak, hogy rajtuk keresztül később el lehes-

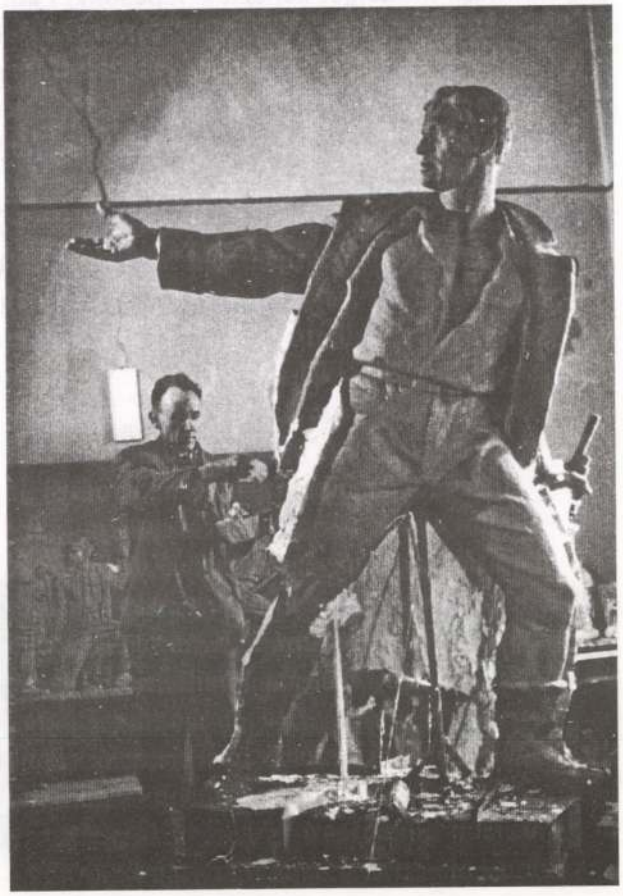

Műteremfotó, 1954

sen távolítani a belső anyagot és vasvázat."[90] Almási Gábor a cikk végén a következőt mondta: „Nagy feladatot jelentett a számomra ennek az emlékműnek az elkészítése, mert ha a szobrász a természetesnél nagyobb, monumentális emberalakot kíván megformázni, mindig beleütközik a formai és aránymegoldások nehéz problémáiba. Azért mégis úgy hiszem, hogy sikerült megbírkóznom ezekkel a problémákkal. Hiszen mindig is vonzottak a monumentális dolgok, nem csoda hát, ha nagy kedvvel láttam hozzá első bronzszobrom elkészítéséhez."

Mindkét emlékmű, a padéi és a Novo Miloševó-i is, a szocialista realizmus jegyében fogant, méghozzá a vajdasági hősi emlékművek keletkezési hullámának elején. Az első, ilyen jellegű nagy művek: az 1947-ben avatásra került batinai emlékmű Antun Augustinčić műve, az 1951-ben készült az Iriški venacon található Sreten Stojanović által tervezett emlékmű, és 1952-ben Szabadkán Toma Rosandić és műhelye által készített a Fasizmus áldozatainak emlékműve. Ezek a monumentális építészeti és szobrászati elemeket felhasználó művek a későbbi emlékművek modelljét képezték: lépcsőkkel körülvett, a nagytéglalap alakú alapzaton nyugvó magas oszlop és szobor vertikális tagolását alkalmazták[91] Almási emlékműveinél is - valamivel kisebb méretekben ugyan, és nehány elem elhagyásával. Jellemző az alaptömb domborművekkel borítása is. A későbbi emlékművek némelyike már magán viseli a modern művészeti törekvések jegyeit, ám sok, főleg kisebb jelentőségű helyszínen továbbra is ez marad a példa. Az újításokat és magát az igényt pédázza a Magyar Szó napilap 1961. május elsején, a népfelszabadító háború huszadik évfordulója alkalmából meghirdetett pályázat, amely az emlékezés és kegyeletápolás szerényebb, de tömeges megnyilvánulását kívánta elősegíteni: „Segítségére kívánunk lenni pályázatunkkal mindazoknak az intézményeknek, szervezeteknek, Harcosok Szövetségének és egyéneknek, akik és amelyek az elesett hazafiak, a szabadságharcosok emlékét ápolni kívánják és kegyeletes érzéseiknek megfelelő művészi síremléket, vagy emlékművet kívánnak

A miloševói emlékmű

állítani szerényebb anyagi körülményeik között is."[92] Tizenhárom szerző közül mind festő volt, Almásit kivéve - Kalmár Ferencet akkor még mint iparművészt tüntették fel. A bírálóbizottság tagjai, olyan újságírók személyében mint Szerencsés József és Vébel Lajos, mégsem a szobrászt díjazták. Első Benes József, második Kalmár Ferenc, a harmadik Moják Péter és Faragó Endre lett. Almási Gábort csupán dicséretben részesítették, azzal az indokkal, hogy „mellőzte a pályázat gazdasági szempontjait". Ez a terv pedig a Petőfi brigád mozaikterve volt, ami a későbbiekben, Almási szerint, egyik főműve lett volna, ha kivitelezik. Nem lehetett valami felemelő érzés szoborpályázaton a festők mögött maradni, amikor amúgy is mindenütt ők uralták a képzőművészeti porondot. A zsürizés is ahhoz hasonlóan zajlott, mintha egy publicisztikai művet képzőművészek ítéletére bízntak volna. Bizonyára ebben az esetben nem a művészeten volt a hangsúly... Egy tanulmány adatai szerint 1947-től 1988-ig Vajdaság-szerte 2.000 kisebb-nagyobb emlékhelyet jelöltek ki.[93]

A kor művészeinek tehát még a nyolcvanas években is jutott forradalmi, hősi emlékhely megjelölését szolgáló, főleg szobrászati feladat, amely műfaji csoportjába még az elesett hősök és a Tito-mellszobrok is sorolhatók. Almási Gábor életművében is végigvonulnak az időnként felbukkanó ilyen jellegű feladatok: a padéi és Novo Miloševó-i emlékmű 1953-54-ben; 1961-ben a Petőfi brigád mozaikterve; a szabadkai és becsei múzeumban őrzött, 1960-64-ben készült harcosokat ábrázoló gipsz domborművek; 1970-ben Újvidéken a Forum Könyvkiadó megbízásából készült és annak előcsarnokában leleplezett Mayer Ottmár bronzba öntött mellszobra; általános iskolák forradalmár, illetve harcos névadóinak mellszobrai, mint például az 1975-ben Szabadkán Kizur István és 1976-ban Györgyénen felavatott Vladimir Nazor mellszobra; az 1981-ben készült Mayer Ottmár, Simokovich Rókus, dr. Singer Adolf és Antun Suturović, 1941-ben kivégzettek gipsz portréi, melyek a szabdaki múzeumban találhatók; Tito-mellszobrok - a '82-es retrospektív tárlat katalógusában látható egy 1964-es kivitelezésű mellszobor, a '87-es kiállítás katalógusában egy 1947-es mellszobor és egy 1985-ös dombormű; Adán a központi parkba készült 1984-ben Bakos Kálmán és Halász József, az 1941-ben osztályharcosként életüket vesztők bronz mellszobra; a szabadkai Határőr Helyi Közösség Emlékjegye 1986-ban - alapját egy négyszögletes monolit márványoszlop képezi, amelynek csúcsán műkőből készült alacsony alapon faragott fáklya áll, a felirat az elülső oldalon található, fölötte ötágú csillaggal.[94] A felsoroltakon kívül bizonyára akad még példa. Előfordul, hogy ilyen jellegű munkáit Almási nem látta el signóval és évszámmal, önéletrajzában is csak néhányat említ meg közülük, habár életében készültek, szinte minden kiállítási katalógusában, úgy tűnik, túlzott figyelmet kaptak - ami érthető, ha tudjuk, hogy a katalógusok is a hivatalos reprezentáció részei voltak.

A KÍSÉRLETEZÉS IDŐSZAKA

Habár 1959 májusában a Petrik Pál festővel rendezett szabadkai tárlata önálló kiállításnak számít, Almási igazán önállóan csak 1962-ben mutatkozott be. Igaz, az ötvenegy éves alkotó ekkor már több mint két évtizedes alkotói és szereplési tapasztalattal rendelkezett, ami manapság már rég elég lenne több önálló tárlatra is, de a kollektivizmus idején előnyösebbnek számított a kollektív tárlat. A művésztelepek is többek között ezért szaporodhattak, mert a kollektív szellemet hirdették az öncélúság felett. Az is igaz, hogy néhányan, többnyire festők, korábban léptek már önállóan színre: Szilágyi László Željko Kujundžićtyal 1945-ben, Sáfrány Imre 1952-ben, Faragó Endre 1953-ban, Ács József B. Szabó Györggyel 1954-ben, Kalmár Ferenc 1954-ben, Vinkler Imre 1956-ban, Petrik Pál 1961-ben. Urbán János mint újságíró így vélekedik: „Szinte hihetetlen, hogy Almási Gábor szobrásznak ez az első önálló kiállítása Szuboticán. Hihetetlennek tűnik azért, mert Almási Gábor műveit ott találjuk a Szerbiai Képzőművészek Egyesülete tagjainak számos kiállításán. Szuboticán művésztársaival rendszeresen, mondhatni évente jelentkezik. Alkotásait ismeri már a noviszádi, beográdi, szkopjei, titográdi, szarajevói és még számos más város képzőművészetet pártoló közönsége. Ahogy ő mondja, évente átlag tíz-tizenöt szobrot alkot. Tehát rendszresen dolgozik..."[95] A késői bemutatkozás egyik okára Almási szövegeit olvasva találunk rá: „Annak idején, a figurális rajztanfolyamon elképzeltük, hogy az intézmények falait a mi freskóink, a városháza körüli parkot pedig a mi szobraink fogják benépesíteni. Vinkler csak mosolygott rajtunk, volt benne valami józan pesszimizmus. Az idő őt igazolta. Tanárok lettünk. Vasárnap művészkedők, mintha a hi-

Szuboticai művészek a kakasülőn

(Hat szuboticai festőművésznek, illetve szobrásznak a kultúrtényezők ideiglenesen a Sugárút egyik épületének negyedik emeletén biztosítottak műtermet. Onnan küldte Balázs G. Árpád az alábbi üdvözletet.)

Balázs G. Árpád és Jován Dèvics családostól

Szilágyi Gábor és Almási Gábor

Márko Vukovics és Mihájlo Dejánovics

A Szocialista Szövetség HETILAPJA — Igazgató é
7 NAP, 150-11-1-709 Trg Slobode 3, főlemele

32 7 NAP 1960 augusztus

Balázs G. Árpád karikatúrája[96]

vatásunk csak hobby lenne. Csak nagy erőfeszítésekkel tudunk a kiállítási meghívóknak is eleget tenni."[97] Önéletrajzában tovább ecseteli: „...a pedagógia, ez a szép, de áldatlan pálya megérdemli, hogy nemes hivatásnak nevezzük, ám ez az én igazi hivatásomnak csak kerékkötője volt, mert mind a két hivatás egész embert követelt. Ezt megosztani csak az egyik rovására lehetett, a legtöbbször a művészkedés kárára... Az iskolában az adminisztrációs követelmény egyre jobban terebélyesedett. Csupán a téli és a nyári szünetek adtak nagyobb lehetőséget a munkára; ilyenkor valamelyik művésztelepre kaptam meghívást ... az iskola számomra egyre terhesebb lett, úgyszintén a műterem kérdése, mert sugárúti műtermemben nem lehetett kopácsolni: tiltakoztak a lakók."[98] Ebbe a műterembe 1960-ban költözött, és Szilágyi László festővel hat éven át birtokolták, majd elcserélték Pataki László színművésszel, aki lakást keresett.[99]

Almási az önalló tárlat anyagának egy részét az iskola kabinetjében, az ottani gyalupadon készítette el olyankor, amikor ezzel nem zavarta a tanítást. A munkahely által satuba fogott, alkotásvágyában szárnyalni kívánó művész öntudata - „a jó szobrász" fogalmának tudata - gyötri. „Már-már elátkoztam a pályámat, azt a szerencsétlen gondolatot, hogy szobrász lettem. A legidőrablóbb foglalkozás. Inkább maradtam volna a festészetnél. A festő egy fél kiállítást összefest, amíg egy jó szobrász egy portréval elkészül. Egyre jobban gyötört az az érzés, hogy nem élhetek szabadon a szobrászatnak."[100] Az iskolákban dolgozó művészek alapproblémájával küszködő Almási, a rá jellemző megújulási képességgel mégis erőre kapott: „...hitet a magam erejéből merítettem. Bőséges forrás az alkotói akarat, minden letargiából képes feltámadni, és nem fogy ki hamarabb, mint a remény."[101] Ekkor született meg néhány olyan merész megoldása, amely életművének csúcsához tartozik: a lezuhanó *Ikarosz* és az eget ostromló *Új korszak küszöbén* című szobrok.

E két alkotás, a szerző szavai szerint, szélsőséges érzelmeit, vívódásait mutatja. Hozzátehetjük, ezek a szobrok a kor technikai haladása és az emberi lét szüntelen gyarlósága közötti ellentét szimbólumai is egyben. A téma a művészetben aktuális volt már a gépesítés kezdetén, de ide tartozik a fentebb említett Miloš Babić képciklus is, vagy az '50-es évek végén és a '60-as évek folyamán keletkezett művészeti reakciók egy része. A televízió és az autók terjedése, majd a robotgépek és az űrkutatás előretörése, s az 1969-es nagy esemény, az ember Holdra lépése jelentette az irritáló, ihletadó pontot. Sáfrány Imre sámános képei, Ács József „fésült" olajvonalai és autós kompozíciói, Benes József kábel variációi, Torok Sándor akkori pasztell képei ezekre az eseményekre reagálnak. Mint látjuk, Almási e két szobra is ebbe a témakörbe épül bele. Modernizáló stílusuk kellőképpen harmonizál az alkotások tartalmával, de azzal a modernizáló folyamattal is, amely a hazai képzőművészet berkeiben az '50-es évek második felétől,

Ikarosz, 1958, fa

de még inkább a '60-as évek folyamán kezdetét vette. Petrik Pál festőművész például ezt írja életrajzában: „Kísérletezni én csak a hatvanas évkeben kezdtem."[102] Sajnos, megint csak azt mondhatjuk, hogy azóta mind a két Almási alkotás elveszettnek bizonyult, csakúgy, mint az akkor útnak indított, többféle modern képzőművészeti áramlatnak, technikai és kulturális fejlődésnek is nyoma veszett a '90-es évek háborús időszakában. Almási kísérletezéseihez hozzájárultak a művésztelepek is, amelyek az új tendenciáknak voltak kiváló melegágyai. A klasszikus festészeti formákat elhagyva, az invenciózus festők új utakat kerestek itt. Azonban az 1952-ben egymás után létesülő művésztelepek sokáig nem tudtak feltételeket biztosítani a szobrászok munkájához, habár a résztvevők között ők is szerepeltek.[103] Almási először a topolyai művésztelepen vett részt 1959-ben, miután már megalkotta Ikaroszát. Ezért állíthatjuk, hogy a művésztelepek látogatása, illetve azok szellemisége nem csak sarkallta, hanem egyszerűen módot és teret biztosított kísérletező kedvének. A legtöbbet a Topolyai Művésztelepet látogatta - az 1959, 1961, 1965, 1970-1972 és 1974-es években vett részt rajta. Az intenzívebb kapcsolatot Topolyával minden bizonnyal lánya, Magda topolyai tartózkodása is eredményezhette, aki a helybéli bútorgyárban dolgozott tervezőként, és önálló tárlatokkal szerepelt 1963-ban, 1965-ben és 1966-ban, valamint a művésztelep munkájában is részt vett. Így például a művésztelep 1971-es téli és nyári munkájának kiállítási katalógusában együtt szerepel apjával. Almási Gábor a Zentai Művésztelepen, a telep létezésének két évfordulóján, 1962-ben és 1972-ben vett részt, azzal, hogy az első év májusában önálló tárlattal szerepelt a városban, melynek 5845 látogatója volt - Tripolszky Géza, a telep akkori vezetője adatai szerint.[104] Ugyanezzel a tárlattal 1962-ben Becse előtt Szabadkán, Zenta után pedig Becsén vendégszerepelt, ahol abban és a rákövetkező két évben, a művésztelep működésében is részt vett. Ez utóbbi három év emléke a becsei Városi Múzeumban őrzött három alkotás: az 1962-ben keletkezett terrakott a *Harcosasszony*, az 1963-ban készült *Kariatida* sötétzöldre pácolt fából és az 1964-ben keltezett *Harcosok* gipszdombormű.

Ebben, az 1958-ban kezdődő időszakban jöttek létre elvont, formákban és gondolatokban gazdag kisplasztikái, mint például a Stilizált *figura,* fa (1958), *Pásztorlány,* gipsz (1959), Csataló, fa (1961) *Kis bika,* terrakotta (1961), *Afrikai élmény,* fa (1962), *Niké,* terrakotta (1963), *Lendület,* fa (1965), *Sirató asszony,* fa (1965), *Spirális figurák....* Ezek többsége az 1962-es kiállítását készítette elő, vagy annak utólendületében született. Az így keletkezett művek három alapcsoportba oszthatók: a fából készült kisplasztikák, melyeknek egyik ágát a fekete szobrok képezik, és amelyeknek jelképes kezdetét az 1959-ben készült *Az új korszak küszöbén* című szinte teljesen absztrakt alkotás jelzi. Formáikat minimalizált, illetve stilizált, gömbölyített törésvonalakban találkozó sima felületek alkotják. Alapmotívumként többnyire a nő vagy a ló szerepel, pácolás által feketék, és néha annyira csiszoltak, fényezettek, hogy már-már fémesen fénylenek. Almási fekete szobrainak keletkezése egybeesik a vajdasági festészetben is jelentkező fekete vonulattal, melynek egyik kiemelkedő képviselője a becskereki származású Wanyek Tivadar, de ide sorolhatjuk Sáfrány Imre fekete korszakát is.

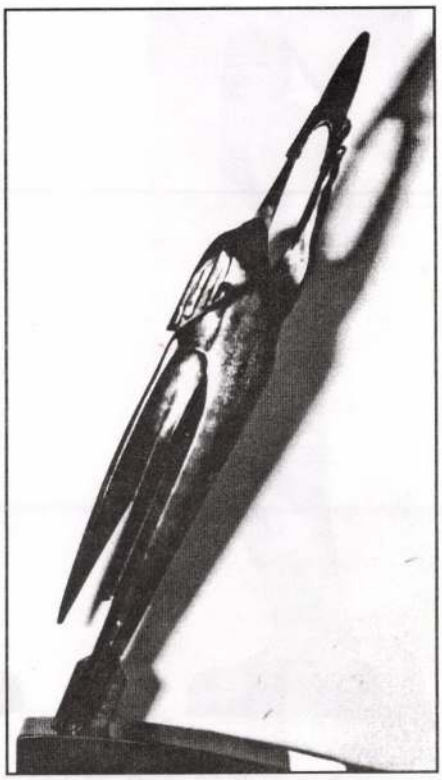

Új korszak küszöbén, 1959, fa

A fából készült kisplasztikákon belül ágazik a spirális figurák megjelenése, melyek között akad fekete is, de többnyire a fa természetes meleg színét őrzik. Alapgondolatukban nem annyira az elvontság észlelhető, mint inkább a csavart mozdulat kettős játéka - a női figurában és fában egyaránt, valamint a jellegzetes női, kecses testtartás variációinak lehetősége. A kontraposzt alkalmazása - az egyik láb térdbeni meghajlása és a másik láb elé helyezése -, valamint a felső test elmozdítása már magában eredményezi a spirált, amelynek antropomorf változata sok lírai karakterű szobrászt megihletett már - közöttük Almási tanárát is, Lojze Dolinárt. Almási éppen neki köszönheti formáinak finomítását, vonalvezetésének érzékenyebbé tételét. Mindezért nem meglepő, ha hasonlóságokra bukkanunk, ám néhány Almási minimalizált oszlop és spirál-szobor már annyira egyedi megoldás, hogy nem téveszthető össze senki más alkotásával. Sikeres portré-szobrain kívül ezek az alkotások mindenképpen opuszának jellegzetes momen-

Bánat, 1958, fa (h-43 cm), Városi Múzeum, Szabadka
Pásztorlány, 1959, fa (h-70 cm)

tumai. S hogy sikerességükben mást is megihlettek, biztonyítják Jovan Dević szabadkai festőművész, Almási barátjának fémből alkotott igen hasonló alkotásai, melyekből egy a szabadkai Városi Múzeum tulajdonában található. Almási e korszakának másik nagy csoportot alkotó szobrai agyagból és gipszből készültek. A képlékeny anyagokból kiindulva, ezeknek a formáknak sokkal dinamikusabb a felülete, és nagyobb méreteik által is robusztusaknak hatnak. Formájuk és méretük tartalmukhoz mért, ellentétet képezve az előző csoport magasztos mozdulatlanságával. A főleg az 1961-es dátumhoz köthető szobrok a bika és a ló fejének és testének felhasználásával komponált, erőtől duzzadó alkotások. A néhány évig tartó alkotói folyamat tekintetében jól kiegészíthették egymást, az amúgy minden emberben megtalálható, ellentétek. A harmadik csoportot a portrék alkotják, s ezen belül nem érzékelhető nagyobb változás.

Almási kísérletező korszakát a hatvanas évek vége felé megrendezett vajdasági művészeti seregszemlén egy kritikus így jellemzi: „Az agyag strukturális adottsága Almási munkásságában a műalkotás véglegességének egyik meghatározója. Közvetlen modellálással azon fáradozik leginkább, hogy a forma, a mozdu-

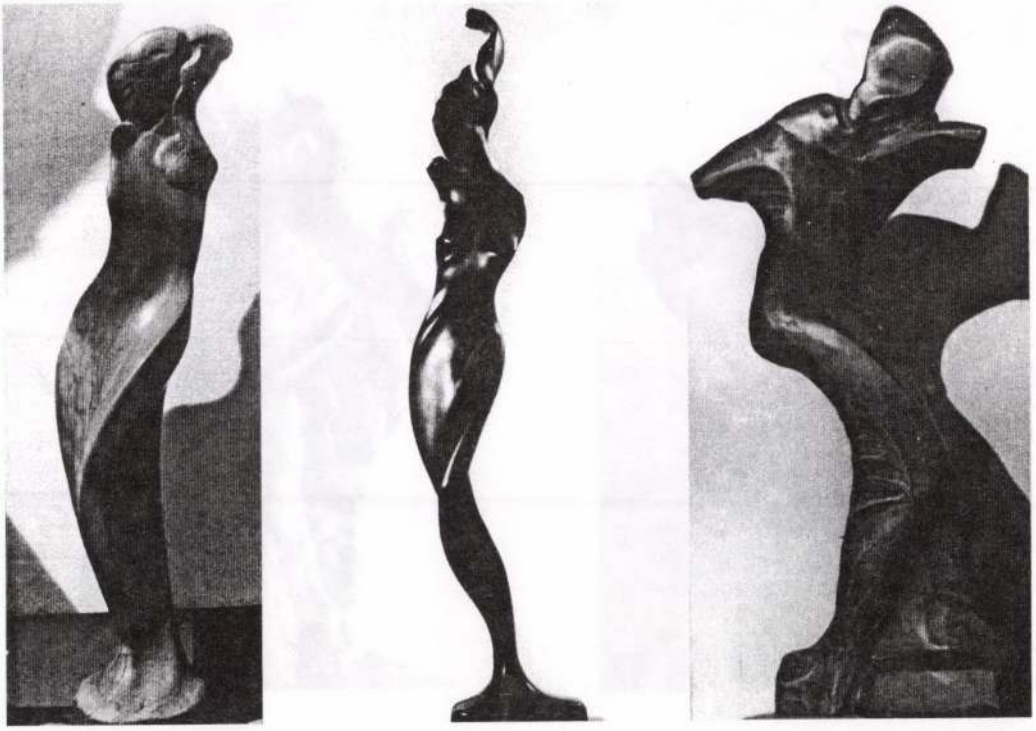

Cseresznye spirál, 1959, fa (h-84 cm), Képzőművészeti Találkozó, Szabadka
Fekete spirál, 1960, fa (h-68,8 cm)
Lendület, 1965, fa (h-40,9 cm)

lat, a tömeg és a vonal autonómiáját megtörje. A szép eredmények és a vitathatatlan elmélyülés ellenére is az ilyen fajta beavatkozás csak applikáció marad a már meglevő formán. Szobrainak legtöbbjén a felfelé emelkedő spirális vonal uralja a kompozíciót, de ez nem a tömegek összekötése által kialakult ritmusok eredője, hanem a síkok örökölt diszpozíciója. Ilyen szobrászati állásfoglalással Almási a szigorú realisztikus nézetektől kíván szabadulni, és ebben a kifejezésmódban látja az új formanyelvhez vezető utat."[105] Ez utóbbi megállapítás valóban helytálló, de a szöveg szerzőjénél érezni a parciális ismeretet - ami általában a nagyobb központokon kívüleső alkotók sorsa. Mert, hol van itt a '47-ben készült *Tuskó* Duránci által regisztrált eredménye? Nyilván, Almási egy időre eltávolodott ettől a ponttól - gondoljunk itt arra az időszakra, amelyről Almási élete vége felé megjegyzi: „A hétmérföldes csizmát még az akadémiai évek idején levetették velünk", és gondoljunk az emlékművek készítésének időszakára. A vajdasági szobrászat egészének helyzete csak az 1954-es újvidéki tárlattal, illetve az 1955-ben Belgrádban megrendezett Henri Moore kiállítással kezdett változni.

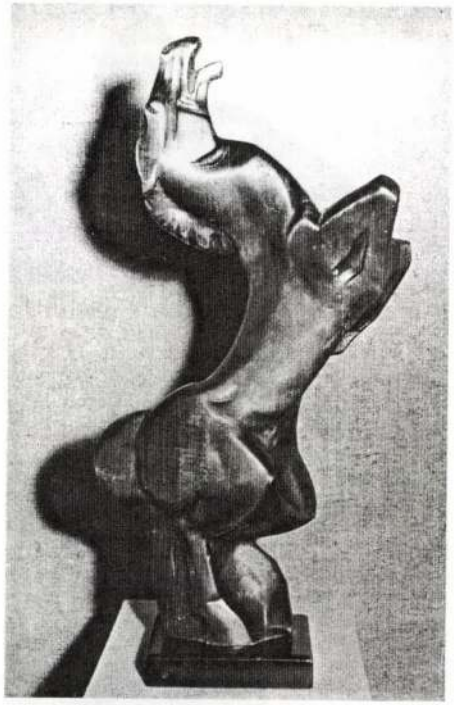

Csataló, 1961, fa (h-48,2 cm)
Lófej, 1962, terrakotta
Kis bika, 1961, terrakotta (h-14 cm)
Bikafej, 1961, patinázott gipsz (h-63,7 cm)

A Csataló, a Kis bika és a Bikafej,
Városi Múzeum, Szabadka

Ráadásul a Vajdaságban még inkább specifikus volt a helyzet - nem véletlenül keresztelte Almási önéletrajzát a „Szobortalan égaljáról jöttem" címmel. Miloš Arsić az újvidéki Kortárs Képzőművészeti Múzeum művészettörténésze is megállapította: „A háborút követő néhány évben vajdasági szobrászatról alig lehet beszélni, mert egyszerűen nincs. A néhány ritka alkotás inkább csak az Akadémiáról kikerült fiatalok kezdeti próbálkozása, és nem érdemel nagyobb figyelmet. Az űrt a Vajdasági Képzőművészeti Egyesület kiállításai is bizonyítják, mert csupán két-három szobrászati munka jelenik meg rajtuk. Kivételt képez az 1954-es kiállítás, amikor egy olyan szobrász csapat jelentkezik, amely e műfajt figyelmet érdemlővé teszi. Itt elsősorban Jovan Soldatovićra, Radmila Graovacra, Ivanka Aćin-Petrovićra és Almási Gáborra kell gondolni..."[106] A vajdasági szobrászat kezdete tehát hivatalosan is, Almási Gábor nevéhez fűződik, aki ennek a fogalomnak az egyik megteremtője és alappillére.

Elkezdődött hát egy formabontó folyamat Almási művészetében, de a megszokott alapanyagoktól nem szakadt el annak ellenére sem, hogy közben a szobrászatba új anyagokat vontak be, mint a vas, az alumínuim, a műanyag és más anyagok, illetve olyan technikai újításokat, mint például a hegesztés, ragasztás. A szabadkai szobrászok közül Kalmár Ferenc és Ana Bešlić járta ezeket az utakat. Bizonyára nem lehetett könnyű megmaradni az ősi természetes anyagoknál, mint a fa és az agyag, és azok kézi megmunkálásánál. Almási Gábor pedig pontosan ezt tette. Kitartott ezek a meleg, emberközeli és a vajdasági sík tájra jellemző anyagok mellett. Hegesztő pisztoly után sem nyúlt, hiszen a fát gyerekkorától ismerte és szerette, megmunkálását igen korán kezdte. Maga így vallott erről: „Rengeteg energiát veszítettem azzal, hogy munkám során mindent kézzel végeztem. De a gépi beavatkozást lélektelennek éreztem és érzem ma is. A kézi erővel végzett munka szervesebben ösztönzi a szellemi erőt, ezért inkább szellemi munkának nevezném azt, ahol a gép ki van iktatva. Persze lehet, hogy tévedek. Amíg az emebrnek gondolatai vannak, amíg működik az alkotóvágy, addig van energia!"[107] Hozzátennénk, Almási témái is, amelyeknek alapmotívuma az ember, pontosabban az, ahogyan ő látta az embert, a természetes anyagokhoz álltak a legközelebb. És a gipsz? Olcsó és az agyaghoz hasonló tulajdonságokkal bír, végső formája a bronzba öntött változat, többnyire portré készítéséhez alkalmazta. Sajnos, Almási sosem rendelkezett szobrásznak szükséges nagy műteremmel, mint ahogy a bronzba öntést igénylő megrendelőkben sem bővelkedett. Mindazontúl, nehezen hagyta el a megtapasztalt, a múltból folyamatosan építkező belső utat. Ez, egyesek szerint, néha vívódást, megbántódást eredményezett, különösen a kor avantgárd áramlatainak hullámverésében. A kevésbé sikeresnek tűnő szobrok útban a cél felé születtek, s belőlük akad minden képzőművész hagyatékában. Almási, nyolcvanadik életévén túl maga is így vélekedett: „A kitűzött cél

egy sakk feladványhoz hasonlítható agymunka, rengeteg izgalmas variációval, lépéssel - a mattig..."[108] Az igazság az, hogy Almási valóban nem volt a legmodernebb irányzatok képviselője, de munkáin mégis érezni a modernizációs folyamatot. Pontosan és szépen, ahogy a csillag megy az égen.

Almási első igazán önálló kiállítása három év munkáját és ezt a kísérletező folyamatot mutatta be. 1962 februárjában nyílott Szabadkán a Városi Kiállítási Csarnokban, majd Zentán és Becsén is láthatta a közönség. A szép visszhang[109] ellenére a hosszabbra tervezett körút mégis elmaradt, mert Almási lemondott róla. „Amilyen fáradhatatlan tudok lenni a munkámban, nekem olyan fárasztó a szereplés"[110] - mondja, és ezzel alkatának még egy jellegzetes vonása válik bizonyossá. A kiállítás befejeztével a mester továbbra sem nyugodott. Sőt! Ez a kiállítás, amely alkotói vágyát még jobban sarkallta, olyan lendületbe hozta, hogy azt már nem lehetett leállítani.

NÉMETORSZÁGIG ÉS VISSZA (1966 – 1972)

Láttuk már miként küszködött az alkotni vágyó és több szabadságra sóvárgó szobrászunk. Változásra volt szüksége. Időközben családi állapotában is válozás történt. Ezek végeredménye a tanári munka feladása és elhatározása, melyszerint egy időre Nyugat-Németországba távozott. Németül már kiválóan beszélt, mert a nyelvet magánúton fiatalkorától tanulta.[111] A szállás és munkahely keresésében Weill Liza,[112] második feleségének rokonai voltak segítségére. A munkaengedélyt mesterlevele alapján kapta meg, munkát pedig egy hirdetés útján.[113] Németországba 1966. július elsején indultak el feleségével. Detmoldban, Walter Aaltmeier kis szobrászüzemében helyezkedett el, ahol öt faragó-gyalupad állt a munkások rendelkezésére. Almási főleg figurákat faragott és restaurált, de a bútorfaragásba is belesegített. Itt ismerkedett meg a műanyagok használatával. Az önálló mintázással, intim jellegű, nem a piac diktálta szobrok készítésével sem hagyott fel. Ekkor nyúlt újra a terrakottához, ami később gyümölcsöző ciklust eredményezett. Németországban készültek a *Kis libapásztorlány* (1967), amelyet feleségének szánva Grimm meséje alapján mintázott, valamint 1967-es önarcképe.

Két németországi év után, azonban, Almási Gábor ötvenhét évesen, megbetegedett. A hosszadalmas kezelés közben, felesége szívrohammal kórházba került. A fizikai munkát ezentúl mindketten csak módjával bírták, és az önálló műterem problémája sem oldódott meg. Rendelés érkezett a régi ismerőstől, a valamikor bútorgyár tulajdonostól, Sípos Lajostól Új-Zélandról, és New Yorkból, meg itthonról is. Szabadkáról Dér (Dévavári) Zoltán kérte fel a Csáth mellszobor elkészítésére, Újvidékről Ács József a Forum Könyvkiadó megbízásából Mayer Ottmár szobrára kötött vele szerződést. A két mellszobor Németországban készült, s szinte velük együtt költözött haza Almási Gábor is, feleségével 1970 tavaszán.

Csáth Géza portréját a művész még Németországban mintázta meg

Almási Gábor hazakerülve, forrongó képzőművészeti események forgatagába került. „Az első jelentős esemény az volt, hogy a Forum előcsarnokában ünnepélyesen leleplezték Mayer Ottmár bronzba öntött szobrát."[114] Ezzel egyidőben, alkotásai szerepeltek azon a szabadkai retrospektív tárlaton, amely 1970-ig lezáróan a város háború utáni képzőművészetét volt hivatva bemutatni. Szobraival szerepelt Belgrádban a vajdasági képzőművészek kiállításán is, valamint Szabadkán és Szegeden a szabadkai és szegedi művészek első közös tárlatán. Munkát a szabadkai Aurometal - nemesfém feldolgozó üzemben kapott, s itt dolgozott, nyugdíjba vonulásáig, 1972-ig: „megegyeztünk, hogy a kerámiarészleg számára prototípus terveket készítek, és minden más művészeti munkát, tervet, ami a gyárnak szükséges. Kaptam egy külön kis műtermet, ahol nyugodtan lehetett dolgozni."[115] Feleségével Kosztolányi Árpádné házának egyik lakásában laktak, ahol szintén volt egy kis műterem. Itt készültek Cvetko

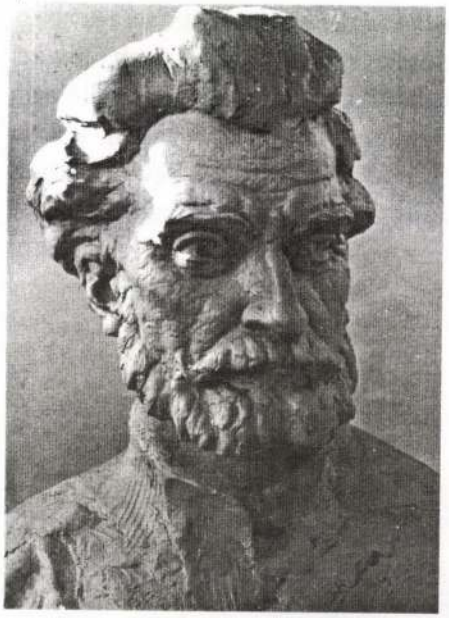

Szarvas Gábor, 1972, gipsz modell

Manojlović, Lányi Ernő és Gaál Ferenc, a szabadaki zenei élet jelentős egyéniségeinek portréi 1971-ben a zeneiskola számára. Egy évre rá, 1972-ben, Szarvas Gábor mellszobra is elkészült Adára.

A megrendelt arcképek mellett születtek azok az önálló alkotások is, amelyek a kísérletező korszak és egy beérett, tapasztalatokkal teli emberi-művészi élet ötvözetének sokatmondó példái. A *Vitorla* fából készült 1970-ben, egy teljesen letisztult, szinte absztrakt forma, amely egyszerűségében és esztétikai mértékében összekötő kapocs mai, kortárs szobrászatunk törekvéseivel - lásd Szarapka Tibor faszobrait. A *Kéz*, terrakotta (1971), a teremtés pillanatát idézi, s évszázadokon át számos szobrász életművének legbelső vallomása. Almási Gábor szobrászművész esetében, a kéz a szellemi munka jelképe - a kéz, szobrai és önmaga létezésének jelképe. Erre akkor találunk utalást, amikor a kézi és gépi szobormegmunkálás különbségeiről beszél.[116]

Ebben az időben újra jelentkezett az eddiginél talán többször és kifejezőbben a ló motívuma, amely változatos művészi megoldásokra adott lehetőséget: *Lófej*, patinázott gipsz (1970), *Lovak*, terrakotta (1974). A Lovak, gyermekkori élmények és számos korabeli szobrász virtuozitásának kifejezőeszközeként jelenik meg. Almási lovai erősek és ágaskodóak. Belőlük formagazdagság és merészség árad - észrevételezi a későbbiekben Gyermán Tibor.[117] Ezek a lovak Almási akkori érzésvilágának tükörképei.

A Kéz formálása közben, 1971

Lovak, 1974, terrakotta (h-37,5 cm)

Zenei témájú fametszetek (lásd a következő oldalon) →

ÜNNEPI HANGULATBAN

Hazaköltözésekor Almási Gábor hatvanadik életévébe lépett, és az összegezés időszakába is. Elszámolási igényét növelte 1972-ben bekövetkezett nyugdíjba vonulása is. Ráadásul a műhely problémája ekkor oldódott meg az addig legoptimálisabb módon: 1973-ban, feleségével beköltözött egy kertes, adaptált házba, ahol műhelye végre a földszintre kerülhetett, ami igen fontos tényező egy szobrász esetében. Lázas munka vette kezdetét, amelynek eredményeként újabb terrakották születtek. Ezekkel régi időket idéz - témában, technikában és stílusban egyaránt. Azért van az, hogy amikor ma ezeket a kedves alkotásokat nézzük, könnyen azt hisszük, a negyvenes, vagy ötvenes években keletkeztek, hiszen Almási életrajzának korai szakaszát illusztrálják. Hatvanévesen tehát, amikor megvalósultak azok az életkörülmények, amelyek nyugalmat biztosítottak a mester számára, és lehetővé tették az elmélyülést, életkora pedig magával hozta a visszatekintés vágyát, gyermekkorának figurái elevenedtek meg kezei között. Nem mintha korábban erre nem lett volna példa, hiszen életrajzában is utal a Völgyesen töltött időszakra, amely „úgy tele volt eseményekkel, mint egy kincsesbánya", s merített is belőle minden alkalommal, amikor a népet mintázta, de ez az új ciklus felszabadultabb, játékosabb, kedvesebb.[118] Most, a hetvenes évek ele-

jén az agyagnak ez a fajta megközelítése vált fő irányvonalává - s annál inkább feltűnő, minél többet tudunk korábbi modernizáló szobrairól. Egyfajta tudatosságot jelez, hogy előtanulmányokat végzett - fényképezőgéppel a szabadkai piacon. A fényképezéssel mindig foglalkozott. Szem előtt tartotta a fényhatásokat, mert a kontrasztok adták meg a szobrok térhatását.

A kis népi figurák voltak a legfrisebb munkái azon az önálló tárlaton, amely munkásságának minden műfaját felölelte, és amely 1973 decemberében nyílt meg a szabadkai Képzőművészeti Találkozóban, majd 1974 január-februárjában Szegeden a Móra Ferenc Múzeum kiállítótermében. Itt említjük meg, Almási egy évvel korábbi szereplését Szegeden a Szabadkai és Szegedi Képzőművészek Közös II. Tárlatán, amely aklomból a Csongrád Megyei Hírlap éppen Almási alkotásait emelte ki a következőképpen: „...Igazi örömünk a két kiállító szobrász munkáiban telt, Almási Gábor „Figurája" vérbő alkotás..."[119] Tehát, Almási Gábort, önálló szegedi bemutatkozását megelőzően már ismerte az ottani közönség, sőt, örömét lelte benne. Az önálló tárlat ünnepi hangulatát fokozta, hogy egybeesett Almási kiállító tevékenységének és a szabadkai, kiállításokat szervező intézmény jubileuma - ez volt ugyanis a 200-ik kiállítása. A kettős ünnepet Szabadkán gazdag sajtóvisszhang követte.[120] Lévay Endre (1911-1985), a Híd hajdani alapítója és főszerkesztője, aki Almásira mint tehetséges iparművészre figyelt fel 1935-ben, időközben, a negyvenes évek végén a hírhedt Goli otokot is megjárta, majd szabadulása után a 7 Nap és az Újvidéki Rádió szerkesztője volt. Almásihoz hasonlóan, ő is 1972-ben vonult nyugdíjba. A *7 Nap* hasábjain így méltatta Almási munkásságát: „...Olyan alakokat örökít meg, amelyek még ma is magukon hordják a vergődésekkel teli múlt letörölhetetlen jegyeit..."[121] Nem véletlen, hogy a kiállítás katalógusába éppen Lévay portréját reprodukálták, mintegy visszaemlékezésül a régi barátságra és az indulásra. A tárlat legkorábbi szobra 1952-es keltezésű, Lévay portréja pedig a kiállítást megelőzően, 1972-ben készült. Gajdos Tibor, a másik régi ismerős és „bajtárs" a következőket írta: „Néhány kitűnő mellszobor (Garay Béla és Lévay Endre) mellett a terrakottafigurák és a fába vésett domborművek varázsa adták meg a jubileumi tárlat és az elmélyült alkotó újabb törekvéseinek alaphangulatát."[122]

A kiállításon szereplő fa lapra vésett domborművek Almási akadémiai éveire, pontosabban tanára, Lojze Dolinar stílusára emlékeztetnek (lásd 40. oldal). Tartalmukban is eltértek a terrakotta figuráktól, többnyire a zene világához tartoztak. A *Lantos lány* és a *Hárfás lány* kecsességükben és az egyszerű vonalvezetésben is elütnek a többnyire parasztasszonyokat megjelenítő agyag szobrocskáktól. Közös bennük egy bizonyos spirituális feszültség. Érezni az alkotó elmélyülését, felszabadultságát, alkotókedvét, szeretetét. Szeretetét az ember és a művészet iránt.

Almási Gábor felvételei a szabadkai piacról

A zene témájára készült alkotásainak nagyobb csoportja 1970-ben vette kezdetét a zeneiskola újabb megrendelésével, amely a szabadkai zenei élet első nagy alkotóinak csoportportréira vonatkozott. Cvetko Manojlović, Gaál Ferenc és egy táncosnőket ábrázoló kis terrakotta 1970-ben, Lányi Ernő portréja 1971-ben készült el. Almási Gábor, németországi távolléte után készítette őket, amikor újra itthon találta magát és nyugodt életre lelt - egy-két év után nyugdíjba vonult, ideális műterme lett, s a napi politika sem befolyásolta. Az irodalmi témák, és a népi figurák megjelenítése mellett ekkor a zene szeretete jutott kifejezésre művészetében. A hangszeren játszó női alakot ábrázoló fa szobrok és domborművek stilisztikailag két nagy példaképet ötvöznek: az akadémiai tanár, Lojze Dolinar és a nagy mester, Ivan Meštrović szoborformálását. Dolinar álló kontraposztos komponálása és a női alak finom, egyszerű vonalai ötvöződnek Almásinál Meštrović 1918-30 között alkotott zenei témájú szobrainak - lásd *Távoli akkordok*, *Leány hegedűvel*, *Leány lanttal*, *Leány gitárral* - elemeivel. A XX. század huszas éveiben különösen sok képzőművésznél jelentkezett a zene, mint „bálvány" megközelítése, hiszen a romantika óta kísértette a zene felsőbbrendűségének gondolata a művészeket. A zene és a képzőművészet viszonyának e megközelítése hatott Almásira is, és ő is, mint Meštrović, nem magát a zenét kívánja megjeleníteni, hanem a képzőművészet nyelvén illusztrálja azt, a zenét kézzelfogható közelségbe hozva, megjelenítve és kifejezve.

Almási zenei témái folytatódtak az 1976-tól keletkezett fa lapokon, amelyekhez akkor nyúlt, amikor sérvműtéten esett át, és az orvos eltiltotta a nagyobb megerőltetéstől. Ezeket fametszeteknek nevezte. Itt nem grafikai értelemben vett

Terrakotta kisplasztikák:
Korsós asszony, 1971 (h-33 cm); Cipekedő, é.n. (h-30 cm), Képzőművészeti Találkozó, Szabadka; Kosaras asszony, 1973 (h-23 cm)

fametszetekre kell gondolni, hanem fa lapokba vésett, redukált kontúrvonalakkal képzett, egy-egy zenélő figurát ábrázoló alkotásra. „Fametszeteit" 1978-ban mutatta be önálló tárlaton a szabadkai zeneiskolában, az intézmény fennállásának száztíz éves jubileumán. Ezekben az években vált hagyománnyá - sajnos már nem az - évente a zeneiskola legkiválóbb diákjának Almási által készített kis Beethoven-plakettet ajándékozni.

Almási Gábor a portré műfajában elért eredményeit 1975-ben összegezte, *Negyven év portréi* című kiállítással. A negyven év negyven portréját bemutató tárlat a Szabadkai Népszínház előcsarnokában, első, és második emeletén került bemutatásra. Ez volt egyben a város első és eddig utosló nagyszabású portrékiállítása. „Talán soha ilyen harmonikus dísze nem volt a színház előcsarnokának" - mondta Almási. - „Egy hónap után le akartam szedni, de nem engedték. A kiállítást három héttel meghosszabbítottuk; amilyen sok nehézség, akadály volt a rendezés előkészítésével, most annál jobban ragaszkodnak hozzá."[123] A tárlatot még nagyobb sajtóvisszhang követte.[124] A még mindég szerény katalógus szövegét Bela Duranci művészettörténész írta, aki fiatal korában szobrásznak készült és az első szakmai tanácsokat éppen Almásitól kapta. Most tömören ismertette Almási portrészobrászatának alapvonásait. Ezek között a legfontosabb a pszichologizáló hozzáállás és az elmélyülés. „Szinte csodálatos, hogy ezek a portrék kíséró tevékenységének termékei, nem pedig főfoglalkozásának indíttatása alapján szület-

tek..." - mondja, majd leszögezi: „Almási Gábor így állított emléket kortársainak, azoknak a személyiségeknek, akiket különösképpen tisztel. Az alakok egész galériáját dolgozta ki alkotó művészetének beérése idején, s ezzel az önmagáról szóló vallomással értékes dokumentumokat adott". A tárlatot két Almási által készített szobor nyilvános leleplezése követte: 1975. május 23-án a szabadkai Kizur István Általános Iskolában, majd egy évre a rá, 1976. május 30-án a györgyéni Vladimir Nazor Általános Iskolában.

Időközben a vajdasági, háború utáni művészettörténet szakmai összegzése is elérkezett kivitelezéséhez. A vajdasági rajzművészetet bemutató kiállításra 1975-ben került sor Újvidéken.[125] Đorđe Jović újvidéki művészettörténész, a kiállítás kurátora Almásit szobor-előtanulmányaival szerepeltette, közölve, hogy Almási alkotói technikájának szerves része a rajz: minden szobrát vázlatrajz előzi meg. Azokon keresztül figyelhető meg fejlődésének szakaszai. Jović pozitívan értékeli Almási kompozíciós készségét, a tartalom tekintetében pedig inkább a narratív vonulathoz sorolja, kivéve formabontó próbálkozásait, amikor a figura latens belső erejéből kiindulva transzformálja annak külső jegyeit. Mi már tudjuk, Almási a rajzzal már fiatal korától barátkozott, első kiállításain is belőlük mutatott be többet. Idővel kissé visszaszorult ez a barátság, és valóban inkább a szobrok előkészületi fázisát jelentette. Sok rajz elveszett, de a szabadkai Üzenet huszadik születésnapját úgy ünnepelte meg, hogy két számában megörökített egy kis retrospektív válogatást belőlük.[126]

Az említett kiállítások után nem volt leállás. Almási Gábor visszatekintett, de úgy érezte, tovább kell mennie. Újabb kísérletezésbe kezdett. Első lépésként visszatért a fához. Különös, újszerű módon munkálta meg. A szabadkai Aurometál nemesfém feldolgozó üzemben használt, homokkal való csiszolást alkalmazta. A kész figurák magukon viselték a fa évgyűrűire emlékeztető, egymástól élesen elkülönülő hullámvonalakat. Ilyenek az *Erdei Vénusz* és az *Alkonyat* című szobrai.

A KANIZSAI ÍRÓTÁBOR ARCKÉPTÁRLATA

Almási Gábor vonzódása az írott szóhoz már gyerekkorában megnyilvánult, először is annak vizuális hatása miatt. Kedvenc szórakozása a betűrajzolás volt: „Újságok címsorait, nagybetűit rajzoltam hol palatáblára, hol irkalapokra" - írja önéletrajzában. „Egy szép napon anyám hozott a városból egy ábécéskön-

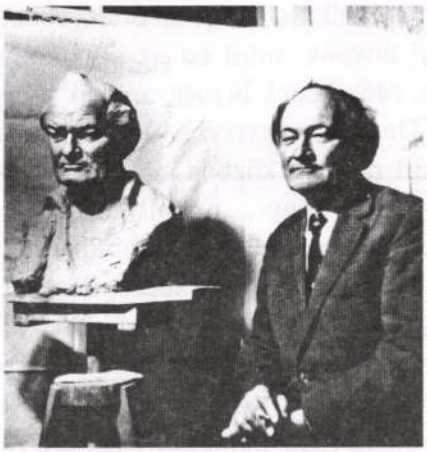

Lévay Endre és portréja 1972-ben
Almási Gábor Garai Bélát 1972-ben,
Gajdos Tibort 1973-ban mintázza

A portrékiállítás előkészületei a műterem előtt

Olvasó kislány, 1976, fa

vet. A mesebeli kiskondás se örült jobban a királyleánynak, mint én az első könyvemnek. Még képek is magyarázták a betűket... De már nagyrészét úgy is ismertem, mert rajzolás közben mindig gyötörtem anyámat, hogy „...ez milyen bötű?". Ettől kezdve a mama engem minden nap befogott, az ölébe vette az ábécés könyvet, odahívott, és elkezdődött a tanulás...".[127] Később a rokonoknál folytatódott az olvasás bűvölete: „A könyvek maradtak a legjobb barátaim, egy padláson akadtam rájuk. Volt a házban egy Petőfi is, amit én valóságos szent könyvnek tartottam. Nekem az Apostol tetszett leginkább, meg a János vitéz. Volt aztán Jókai meg Verne Gyula is, sőt Sherlock Holmes és Buffalo Bill is akadt a „könyvtárban".[128] Asztalosinasként Zentán, a rengeteg munka utáni kevés szabad idejét többnyire olvasással töltötte; nagybátyja is, akivel lakott, nagyon szerette a könyvet. Szabadkára kerülve, először a fiatal irodalmárokkal került kapcsolatba, tehát személyes ismerősei, barátai lettek a vajdasági magyar irodalmi élet tagjai. Művészi pályafutását a kezdetektől írók követték és írtak róla - Lévay Endre, Gál László, B. Szabó György, Gajdos Tibor, Urbán János, Tolnai Ottó. Az 1938-as kiállítást a Népkör Magyar Olvasókörében tartották meg. A Népkör rendelt is tőle József Attila szoborportrét, amit a vajdasági magyarok háború utáni nagy seregszemléjén, 1952-ben, a képzőművészeti tárlat katalógusában illusztrációként közöltek. 1941-ben Lévay Endre számára készített Ady-szobrot.[129] Ezt a Lévay által szerkesztett „Vojvodinai Szemle" című vajdasági magyar kisebbségi közlöny februári számának első oldalán közölték, alatta az ismerős Ady sorokkal: „Ifjú szívekben élek és mindig tovább, / Hiába törnek életemre / Vén huncutok és gonosz ostobák, / Mert életem millió gyökerű."

Petőfit, a forradalmár költőt, József Attilát, a proletár költőt és Adyt, a vajdasági magyar irodalmi körök szimbolikus tartalommal tisztelték, és ezt a magatartást vállalta Almási Gábor is, mint sok más magyar anyanyelvű honfitársa. Vállalta úgy is, hogy szobrokat készített róluk. Szobrai eljutottak több iskolába és könyvtárba Vajdaság-szerte. Ismertek sorozatban öntött kisméretű (körülbelül 25 centiméter magas) íróportréi - Petőfi, Ady, Zmaj és Vuk, melyeket szűkös anya-

gi körülményei miatt árult.[130] Bizonyára nem véletlenül történtek ilyen témájú nagy megrendelései sem. Ő készítette el Szabadkán a Kosztolányi- és a Csáth-szobrot, Adán a nagy nyelvész, Szarvas Gábor mellszobrát.

Ezzel a tevékenységével, mint ahogy azt Gubás Ágota is eszenciálisan megállapította, Almási Gábor elősegítette az itt élő magyarság soraiban az irodalmi-nyelvi örökség tudatosítását[131] – és, hozzátehetjük, a nem magyar nemzetiségű honfitársakban a hagyomány és irodalom ismeretét, tiszteletét.

Amivel Almási Gábor igazán felnyitotta a zsilipeket, az 1977-ben a Kanizsai Írótábor fennállásának 25. évfordulója alkalmából rendezett *Így látom én* című kiállítása volt. Ez a kiállítás nem csak azért volt rendhagyó, mert

VOJVODINAI SZEMLE
MAGYAR KISEBBSÉGI KÖZLÖNY

A Vojvodinai Szemle 1941. 2. számának hátlapja Almási Gábor Ady-szobrával

Petőfi, 1948, patinázott gipsz (h-62 cm)

egyedülállóan ünnepelte a vajdasági kortárs írókat emléket állítva nekik és az olvasás élvezetének, hanem mert műfaji újítást hordozott. Almási ugyanis, hatvanöt évesen, a kortársak és a karikatúra felé fordult: „A karikatúra műfaja sok meglepő felfedezésre vezetett..." – mondta.[132] Ez, a szobrászat műfajában ritka jelenség, a virágzó vajdasági karikatúra színterén is újdonságnak számított. A fotográfia eszközeivel készített karikatúrákkal néhány évvel korábban találkozhatott a vajdasági közönség. 1970-ben Bogdánfi Sándor szövegparódiáit Dormán László fotokarikatúrái illusztrálták.[133] Dormán fotó-, valamint Almási szoborkarikatúrái is a vajdasági irodalmi élet tagjait vette célba. Almásinál ez az irodalom, az olvasás

Dokumentumfotó a kanizsai tárlatról

szeretetével állt kapcsolatban, de a kanizsai írótábor virágzó működésével is. Karikatúra - portréinak közvetlen előzményei a kisméretű, portré-domborművek. Ilyen, domborműves megoldásokat mutatott be 1976-ban a 24. Kanizsai Írótáboron is, amelynek folyatásaként a következő évben, ugyanott, az Írótábor fennállásának 25. évfordulója alkalmából szobrokkal és karikatúrákkal szerepelt. A kiállítást 1978-ban Újvidéken a Forum klubban, majd Szabadkán a Városi Könyvtárban mutatták be. A tárlat osztatlan sikert aratott, hiszen minden jelesebb vajdasági írónk karikatúrája látható volt: Miroslav Antić, Bogdánfi Sándor, Burkus Valéria, Csépe Imre, Csuka Zoltán, Danyi Magdolna, Fehér Ferenc, Gajdos Tibor, Gion Nándor, Gulyás József, Herceg János, Kopeczky László, Major Nándor, Majtényi Mihály, Todor Manojlović, Vladimir Nazor, Pap József, Petrik Pál, Pintér Lajos, Jovan Popović, Ivo Popić, Szeli István, Székely Tibor, Urbán János, Petar Vukov. Köztük két képzőművész is helyet kapott: Gyurkovics Hunor és Torok Sándor. Az alkotások zöme, ahogyan azt a sajtó megjegyezte, a tárlatot megelőző néhány hónapban készült.[134] Almási egy interjúban így nyilatkozott: „A válogatásban nem volt valami előre meggondolt tervszerűség, és nem tartottam számon olyasmit sem, hogy ki az érdemesebb vagy fontosabb. Megérzésből, alkalomszerűen készültek a szobrok, portrék, karikatúrák. Nekem ezekben az arcokban van valami sajátosan érdekes. Tavaly az írótáborban figyeltem az írókat. Rögzítettem arcvonásaikat, arcjátékukat. Úgy éreztem, az idén újabb alkalom lesz arra, hogy néhány papírra vetett vonással megalapozzam a további művek készítését..."[135]

A tárlatot az alkalomhoz illően egy kanizsai származású író nyitotta meg, Tolnai Ottó személyében. Róla ugyan nem készült karikatúra, ellenben kiválóan jellemezte az újszerű alkotásokat.[136] Megjegyzi, hogy valamennyi mű-

Karikatúra portrék 1977-ből (24x17,5 cm):
Önarckép, Petrik Pál, Kopeczky László, Bogdánfi Sándor

alkotás anyaga a gipsz. Mint Almási életművének megannyi műve, ezek sem lettek szilárd anyagba öntve. Tolnai ezt sorsszerűségnek, a gipszet pedig a provincia márványának nevezi. Párhuzamnak tekinti Baranyi Károly (1894-1978), vajdasági szobrászművész életművét, melynek nagy része szintén olcsó anyagokban, gipszben és farostban maradt az utókorra. Almásinak az emberiség nagyjai iránti portré-vonzalmát a romantizmus zseni- és nagyságfogalmához hasonlítja. A stilizált, karikaturisztikus portrék keletkezését radikális szembefordulásnak véli az addigi, „kicsit gúzsba kötött", portré szobraival szemben. A plaketteknek is nevezhető domborműveken merészség, felszabadultság érezhető. „Most látni csak, mindig is mennyire jelen volt, mindig is velünk lélegzett, és a mi dillemáinkat élte, mindig is minket lesett a romantikus titánok maszkja mögül a szerény, felettébb szerény mesterember, akiben - minden jel szerint - korszerű, háború utáni művészetünk, irodalmunk végre megkapja méltó szobrászatát." Almási egyedülálló szobrászati kalandja azonban hiába volt a maga nemében mérföldkő, Dormán karikatúrafotóival ellentétben nem került bele a magyar humorlexikonba.[137] A portrék közül egyeseket a művész odaajándékozott az íróknak, mások megvásárolták a róluk készült domborművet. A József Attila-szobrot pedig a költő nevét viselő kanizsai könyvtárnak adományozta.

A portrébűvölet hullámokban haladt tovább, aminek példája a Petrik Pál festőművész által rajzolt ciklus is - Lőrinc Péterről, Zákány Antalról, Ács Károlyról, Dér Zoltánról, Fehér Ferencről, Kopeczky Lászlóról, Sáfrány Imréről. A kis remekművek, az Üzenet nyári számában jelentek meg 1978-ban. Almási hagyatékát kutatva az otthon gondosan félretett cikkek, folyóiratok között találtunk rá erre a folyóirat példányra is. Ekkor tapasztalhattuk, hogy Almási nem csak a magáról szóló publikációkat gyűjtötte.

Ezt a fejezetet Almásinak Kanizsához fűződő kapcsolatának ismertetésével zárjuk. A szerző végrendeletében huszonöt karikatúra-portrét Kanizsára hagyományozott, ám az ajándék még nem került elhelyezésre. A Tisza-parti városkában azonban korábbról is, több Almási szobor található. Itt említjük meg, hogy Almási Gábor szülőhelyéül önéletrajza megjelenéséig, tehát 1981-ig, szinte minden kiállítás katalógusában Kanizsát tüntették fel, nem pedig Tóthfalut, mivel a falu Kanizsa községhez tartozik. Tehát a művész és a város kapcsolata nem újkeletű, amit az Írótábor működése csak felerősített. Almási a hetvenes évek elején készült két nagy méretű Tito-portrét adott el Kanizsának, átadásukkor egy Petőfi-portréval is megajándékozta a várost. Ez a Petőfi-portré közben elkerült Oromra, az ottani Petőfi Sándor Művelődési Egyesületbe. Zárójelben jegyezük meg, hogy egy gipszből készült nagyméretű Petőfi és egy 1952-es keltezésű József Attila-portré a zentai Városi Múzeum tulajdo-

nában is található. A kanizsai Jovan J. Zmaj Általános Iskola 1974-ben vásárolt névadójáról, a gyermek-költőről készült szoborportrét, és ez ma is az iskola főbejáratával szemben áll, sajnos még mindig gipszben - ami végzetes lehet egy gyerekekkel teli intézményben. Egyébként, egy Almási Gábor által modellált Zmaj szoborarckép az azonos nevű szabadkai általános iskolában is létezik, ahol a szerző éveken át rajztanárként dolgozott, valamint Kiskunhalason, Kanizsa testvérvárosában.[138]

A kanizsai József Attila Könyvtárban található a névadó 1952-es keltezésű portréja, valamint a fiatalon elhunyt Ferenczi Ibolya szabadkai színésznő 1966-ban készült portrészobra - mindkettő gipszből. Az utóbbi alkotás korábban a régi színház tulajdonát képezte és az intézmény megszűntével került új, méltó helyére. Kanizsára kerülésük históriája Weiss Zoltán, közismertebben Koncz István, nevéhez fűződik, aki hajdanán a szabadkai tanítóképzőben Almási Gábor diákja volt, majd a kanizsai amatőrszínház vezetője. Mint művészetszerető ember, több Almási szobrot is őriz - közöttük az 1974-ben róla készült portrészobrot.[139]

Végezetül, említsük meg Almási Gábor utolsó kanizsai tárlatát, amely 1994. április 23-án került megrendezésre a JMMT aktivistája, Virág Ibolya (az Almási-hagyaték jelenlegi gondozója) és a Cnesa OMI szervezésében a színház előcsarnokában, amelyet egy hétig láthattak az érdeklődők, és a látogatottsága nagy volt.

A kanizsai Jovan Jovanović Zmaj Általános Iskola Zmaj-szobra

AZ UTOLSÓ STÁCIÓ

Az utolsó stáció közeledtét az a sérv jelezte, amelyet Almási Gábor a kanizsai portrékiállítás szoborainak cipelése, valamint az 1978-ban, a szabadkai színház Tartuff című színdarabja hat életnagyságú szobrának rohamjellegű megmintázása közepette kapott. A színdarabot Harag György rendezte, Almási pedig örült a felkérésnek, és nagy lelkesedéssel látott a munkához. Munka közben készült az a fénykép, amely régi jó barátjának, a híres világutazó és író, a szabadkai múzeum egykori igazgatójának és az eszperantó nyelv nagykövetének, Székely Tibornak (1912-1988) a látogatását örökíti meg. Itt mondjuk el, hogy Almási Gábor kifogástalanul beszélte az eszperantó nyelvet; Szabadkán, ahol jelentős volt e nemzetközi nyelv ápolása, ő maga is aktív tagja volt e körnek. Nem véletlen tehát az sem, hogy Székely Tibor arcképét síremlékén Almási Gábor örökítette meg.

Almási Gábor 1981-ben betöltötte hetvenedik életévét. Ekkor jelent meg önéletrajza - amelyből e könyvben is igen sokat idéztünk. Megírásához, a szabad-

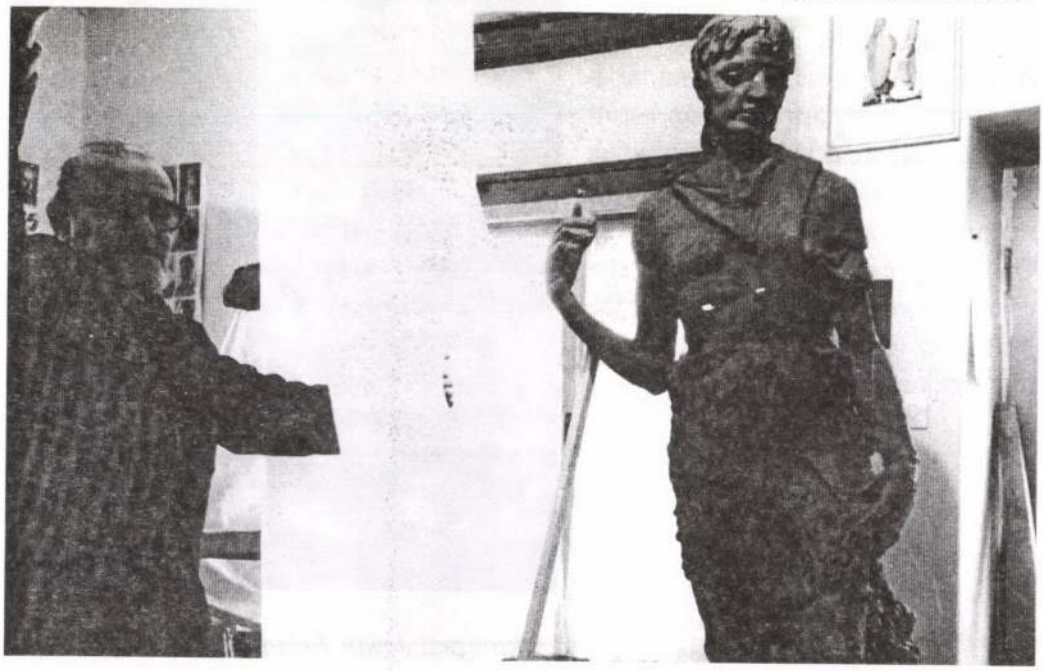

Székely Tibor a Tartuff készülő szobrával, 1978

kai Életjel Miniatűr Galéria sorozatszerkesztőjének, Dévavári Zoltánnak a rábeszélésére fogott hozzá. Az Életjel Könyvek és az Üzenet szerkesztője, kiállítások és irodalmi estek szervezője, műgyűjtő, fordító és publicista, írói nevén Dér Zoltán, nem először ajándékozta meg az utókort ilyen módon. Almási önéltrajzának megjelentetése előtt közzétette Baranyi Károly szobrászművész önéletrajzát, Dévics Imre, a Képzőművészeti Találkozó egyik alapítójának és igazgatójának összegezését, a Gajdos Tibor által írt Hangya András, valamint Sáfrány Imre által jegyzett Vinkler-életrajzot, majd Petrik Pál önéletrajzát..., és sorolhatnánk még tovább. Művészettörténet-írásunk elkerülhetetlen részét képezik ezek az értékes vallomások. Azon kívül, mint szenvedélyes Kosztolányi és Csáth gyűjtő-kutató, 1966-ban kezdeményezte Kosztolányi mellszobrának Szabadkán, az író szülővárosában való felállítását, ami annak ellenére, hogy Almási elkészítette a portrét, akkor nem valósult meg. Erre majd csak 1985-ben került sor. A Kosztolányi-mellszobor most is a Gimnázium előtti téren látható - ám ez nem '66-ban készült. A Gimnázium falára 1993-ban került a szintén Almási készítette, ifjúkori portrét ábrázoló bronz dombormű. Csáth mellszobrának elkészítésére is Dévavári Zoltán kérte fel Almási Gábort 1969-ben, s ezzel is segített neki Németországból való hazatérésében. A bronzból készült mellszobornak szerencsésebb volt a sorsa, mert közvetlenül elkészültét követően, az író szülővárosában a Városháza melletti Szabadság téren helyezték el, s azóta is ott áll.

Dévaváry Zoltán portréja, 1966, bronz (h-46 cm)

A kicsi, de annál értékesebb könyv - Almási Gábor önéletrajza - a szerző születésétől 1978-ig bezárólag foglalja magába a történéseket, a végén néhány fotóval a felhasznált irodalom és a kiállítások jegyzékével. A leghitelesebb dokumentumforrásnak tekinthetjük. Csodálatos érzés belepillantani a szobrász gondolatvilágába, életének rejtett mozzanataiba. Almási irodalomszeretete íráskészségében is megnyilvánult, mert ha bevallása szerint küszködve írt is, élvezetes az olvasó számára - ezt hisszük akkor is, ha tudjuk, hogy a szövegét Lévai Endre rendezte sajtó alá. Almási élete során keveset írt, önéletrajzán kívül Vinkler Imréről jelent meg megemlékezése a Hídban, 1978-ban.[140] Már a könyv címe is, Szobortalan égaljáról jöttem, sokatmondó, rétegezett üzenetű, de a kiadvány tartalma is több szálon ismerteti az embret, a szobrászt, korát és a tájat. A jubiláló évforduló kapcsán Gajdos Tibor a Hídban,[141] Bela Duranci az Üzenetben[142] emlékezett meg szobrá-

szunk - és szobrászatunk - félévszázados múltjáról. Írásaik címe - A sokarcú Almási Gábor és A nemes anyagok iránti szeretet - a művész még két lényeges vonására mutat rá. Mert a realizmustól eltérő plasztikai kísérletei kapcsán maga is ezt mondja: „Nálam ez nincs periódushoz kötve, hanem igen gyakori, hogy egyik a másikkal, vagy éppen a realista koncepciókkal párhuzamosan jelentkeznek."[143] A nemes anyagok iránti hűségéről, szeretetéről és tiszteletben tartásáról pedig már magunk is meggyőződhettünk a könyv folyamán - a fa és az agyag, tájunk két természetadta, formálható anyaga mindvégig Almási művészetének alapját jelentette. Minderről a szabadkai közönség a következő év legelején, 1982 januárjában győződhetett meg, amikor a Városi Múzeumban megnyílt Almási Gábor első igazi retrospektív tárlata. A kiállítás összegezte egész életművét, azt a nagy, 1936-1981 közötti időszakot, amelyen oly sok minden vonult végig. A tárlatot, melyet végre egy reprezentatív katalógus követett, Baranyi Anna, a múzeum fiatal művészettörténésze rendezte. Mindezt megkoronázta Szabadka város Októberi díja, a legrangosabb korabeli elismerés, amit egy alkotó kaphatott.

A százharmincegy alkotás - szobrok, rajzok és tervek - vajdasági közgyűjteményekből és magántulajdonból kerültek a közönség elé. Ezek „sokat sejttettek a benne élő örök témákból. Ha mindez valóra válhatott volna az évek során, ki tudná megmondani: hány kiállítási terem kellene szobrászművészünk alkotásainak valóban teljes kiállításához, hogy a közönség által látható, élvezhető gyűjteményből ki ne maradjon semmi..." - modta Lévay Endre a 7 Nap hasábjain.[144] A vajdasági köztudatban immár integrált alkotó kiállítását nem csak köszöntötték, hanem a végén - a meghosszabított három hónap után - el is köszöntek tőle. Urbán János (1921-1993) író rendhagyó és megható írásának kérdésfelvetése teljesen érthető: „...vajon így, együtt láthatjuk-e még Almási Gábor műveit?" Írásának címével, A szobor is ember, már előrevetíti lehetséges sorsukat, ami sajnálatos módon könnyen beteljesülhet. A következő, 1983-as év decemberében Topolyán önálló kiállítás keretében, majd 1987-ben újra Szabadkán Gyermán Tibor katalógusszövegével és közreműködésével, de már nem a Városi Múzeum kiállítóhelyiségében, hanem a Városháza előcsarnokában, ötven éves alkotói munkásságát ünnepelve láthatta a közönség Almási műveit. A szerző Gyermán Tiborral állította össze azt a cikkekből és fotókból álló tematikus tablósorozatot, amely újdonságnak számított. Attól a kiállítástól kezdve vált kétségessé további sorsuk.

Ugyanis abban az esztendőben szüntették meg a szabadkai Városi Múzeum akkori állandó tárlatát, és vele együtt állandó képzőművészeti tárlatát, különböző, az épületben történő átszervezések miatt. Mivel a helyzet azóta csak részben változott és csupán éppen a város művészettörténete nem kapta vissza az őt megillető kiállító terét, a múzeum szakembereinek nem áll módjukban bemutat-

ni a múzeum gazdag gyűjteményét - köztük Almási Gábor szobrait, és a művész végakaratát sem lehet teljesíteni. Almási Gábor végakaratát az 1976. október 13-án írott végrendeletében rögzítette, mely szerint életművének nagy részét a városra hagyja azon feltétellel, hogy állandó jelleggel ki legyen állítva. A kérés teljesen jogos. A művész 1994. november 13-án távozott az élők sorából. A múzeum szakmunkatársai most helyiségeik visszanyeréséért harcolnak. Ennek jegyében, valamint Almási Gábor születésének kilencvenedik évfordulója kapcsán rendeztünk kiállítást a szabadkai múzeumban Memento címen, amelyben Almási Gábor szobrait és Glid Nándor (1924-1997) szabadkai származású szobrászművész hasonló sorsú hagyatékát is bemutattuk. Ezzel az „ajtódöngetésnek" még nem lett vége, és nem is lesz, amíg képtárunk ajtaja meg nem nyílik. A múzeum művészettörténészének ajánlatát, miszerint Tóthfalun, Almási Gábor szülőhelyén emléktáblát helyezzenek el, a falu plébánosa, Utasi Jenő atya és vele együtt az egész falu nagy örömmel fogadta. Reménykedünk, hogy e könyv is hozzásegít a probléma megoldásához, szolgálni fogja kallódó értékeink megmentését, segíti önismeretünk gazdagodását.

A '87-es kiállításról készült dokumentumfotó

Furulyás, 1976, fa

JEGYZETEK

* *A méret megjelölése nélkül szereplő alkotások részletes adatai különböző okoknál fogva (a szobor megsemmisült, lappang stb.) maradtak el.*

1. Almási Gábor: Szobortalan égaljáról jöttem. Önéletrajz. Életjel miniatűrök 36., Szabadka, 1981., 7-9. oldal

2. Almási, 1981., 16. oldal

3. Almási, 1981., 17. oldal

4. Almási, 1981., 20. oldal

5. Almási, 1981., 24. oldal

6. Almási, 1981., 28. oldal

7. Valkay Zoltán, Zenta építészete. Forum, Újvidék - Thurzó Lajos Közművelődési Központ, Zenta, 2002., 395. oldal

8. Almási, 1981., 27. oldal

9. Almási, 1981., 29. oldal

10. Pállya Celesztin, Kistétényi (Genova, 1864-Budapest, 1948) festőművész. Kicsiny méretű, élénk színű vásári jeleneteivel vált ismertté. Több képe a Magyar Nemzeti Galériaban található. Kitűnő mesterhegedűket készített. Éber László: Művészeti Lexikon, Bp. 1930.

11. Látogatás Pállya Celesztinnél. Sentai Újság IV. évf. 117. szám, 1925. 10. 7.

12. Almási, 1981., 31. oldal

13. Valkay Zoltán, 2002., 395. oldal

14. Naslovnik Grada Subotice - Subotica Város Címtára. Subotica, 1927., 61. oldal

15. Almási, 1981., 35. oldal

16. Lévay Endre: Nemzetünk iparművészete. Híd, Szabadka, 1935. június, 28-29. oldal

17. Almási, 1981., 36. oldal

18. Gerold László: Jugoszláviai Magyar Irodalmi Lexikon. Forum, Újvidék, 2001., 205. oldal

19. Almási, 1981., 37-38. oldal

20. Almási, 1981., 39. oldal

21. Lásd: Schwarczer Gyula: Tegyünk is azért, ami a miénk; Sz. G. Beszámoló a Híd szentai kiállításáról. Híd, Subotica, 1934. I. évf. augusztus 4. és 5. szám

22. Minderről bővebben lásd: Ninkovné K. Olga: Tóth Margit gyűjteménye. Üzenet, 2002. tél, XXXII. évf. 185-201. oldal

23. Almási, 1981., 39. oldal

24. Almási, 1981., 40. oldal

25. A gyűjteményről lásd: Ninkovné K. Olga, 2002.

26. Az amatőrfestők noviszádi kiállítását Matkovics Dobrica bán jelenlétében dr. Csirics Irinej püspök nyitotta meg. Napló, Novi Sad, 1934 juniusa, 19. oldal

27. Schulhoff József, Magyar tehetségek csarnoka. Fiatal képzőművészek első kiállítása a noviszádi református körben. Napló, 1936. április 12., 8. oldal

28. Almási, 1981., 45. oldal

29. Alföld, Szabadka, 1936. VI. 28.

30. Almási, 1981., 41. oldal

31. Almási, 1981., 41. oldal

32. Radnik, Organ klasnog radničkog pokreta. Zagreb, 16. listopad 1936., 7.o.

33. *Egyik, idegen kéz által átalakított Gorkij szobra esetét ismerteti önéletrajza 59. oldalán*
34. *Almási, 1981., 42. oldal*
35. *Almási, 1981., 45. oldal*
36. *Gerold, 2001., 117. oldal*
37. *Almási, 1981., 43. oldal*
38. *Gajdos Tibor: Képzőművészeti élet Szabadkán a két világháború közöttt. Szabadka, 1977., 110. oldal*
39. *Gajdos, 1977.,108. oldal*
40. *Almási, 1981., 44. o, Gajdos, 1977., 107. oldal*
41. *a szerző kiadásában jelent meg 1977-ben*
42. *Almási, 1981., 44. oldal*
43. *Almási, 1981., 45. oldal*
44. *Bela Duranci: Likovno stvaralaštvo - Képzőművészeti Alkotások, Subotica 1945-1970. Városi Múzeum, Szabadka, 1970., Katalógus, 6. oldal*
45. *Petrik Pál: Múltam ösvényein. Önéletrajz. Életjel Miniatűrök 44. Szabadka, 1989., 20. oldal*
46. *Gajdos Tibor: A csillagos homlokú. (Hangya András élete), Életjel Miniatűrök 9. Szabadka, 1970., 31. oldal*
47. *Almási, 1981., 46. oldal*
48. *ua.*
49. *Bela Duranci szóbeli közlése. Ezt az emlékművet Duranci megemlíti egy rajz kíséretében is, Szabadka 1944-1984 közötti képzőművészetéről írt sorozata első részében: Dani socijalističkog preporoda. Subotičke Novine, 16. XI 1984.*
50. *Almási, 1981., 47. oldal*
51. *Petrik, 1989., 20. oldal*
52. *Sáfrány Imre, Zsombékok. (Vinkler Imre élete), Életjel miniatűrük 2, Szabadka, 1968., 10. oldal*
53. *Gajdos, 1970., 32. oldal*
54. *Almási, 1981., 47. oldal*
55. *Duranci, 1970., 9. oldal*
56. *Almási, 49. oldal*
57. *Almási Gábor: Ma is látom. Híd, 1978. XLII. évf. 12. szám 1541. oldal*
58. *Almási, 1981., 48. oldal*
59. *Duranci, 1970., 10. oldal*
60. *Almási, 1981., 50. oldal*
61. *Petrik, 1989., 21. oldal*
62. *Almási, 1981., 51. oldal*
63. *Almási, 1981., 49. oldal*
64. *Duranci, Vajdaság képzmőművészete (III.). Adalékok a XX. századi művészettörténeti kutatásokhoz. Híd, 1988., L II. évf. május, 661-663. oldal*
65. *Almási, 1981., 50-51. oldal*
66. *Duranci, 1970., 11. oldal*
67. *Almási, 1981., 49. oldal*
68. *V. Aladžić-M.Grlica - G. Prčić Vujnović, Štrosmajerova 3 - Mađareva palata - Muzička škola. Subotičke novine, 4. avgust 2000. br. 31. str. 13.*
69. *Almási, 1981., 51. oldal*
70. *Almási, 1981., 49. oldal*
71. *Almási, 1981., 50-51. oldal*
72. *Alföld , 1938. okt. 16. 22., Almási, 1981., 43. oldal*
73. *Művésztalálkozó. 7 Nap, 1952. VII.évf. 29. szám. VII. 20. 3. oldal*

74. Lazar Trifunović: Srpska likovna kritika. Beograd, 1967.
75. Jovan Popović szövege a Borbaban, Beograd, 1945. 9. 20.
76. Művésztalálkozó! 7 Nap, 1952. VII. évf. 29. szám, 3. oldal
77. Almási 1981., 52. oldal
78. Almási, 1981. 52. oldal
79. ua.
80. Duranci, 1970. 13. oldal
81. A Vajdasági Magyar Képzőművészek Kiállítása - 1952. június 26 - szeptember 30-ig. Palics, 1952, Minerva, Szubotica
82. Magyar Szó, 1952. augusztus 10., 6. oldal
83. Magyar Szó, 1952. június 2., július 24., augusztus 10.
84. Almási, 1981., 53. oldal
85. Baranovszky Edit: Szobrokkal teli kertek. Új Magyarország Magazin, III. évf. 242. szám. 1993. október 16-17. oldal
86. Lévay Endre: Egy arc a művészek sorából. Magyar Szó, 1952. III. 23., 9. oldal
87. Almási, 1981., 54. oldal
88. Almási, 1981.,55. oldal
89. Almási, 1981., 57. oldal
90. Kolozsi Tibor: Az agyagtól a bronzig. 7 Nap, 1954. május 1.
91. Duranci Bela: Spomenici revolucije u Vojvodini. Salon Likovne jeseni, Sombor, Forum, Novi Sad, 1988.
92. Sikerrel zárult a Magyar Szó pályázata, melyet a népfelszabadító háború huszadik évfordulója alkalmából hírdetett meg. Magyar Szó, 1961. július 4., 5. oldal
93. Duranci, 1988., oldal
94. Duranci - Počuča: Szabadka Község emlékművei. Község-közi Műemlékvédelmi Intézet, Szabadka, 2001., 134. oldal
95. Urbán János: A fafaragástól az emlékművekig, Magyar Szó, 1962. február 25.
96. Szuboticai művészek a kakasülőn, 7 Nap, 1960. augusztus, 32. old.
97. Almási, 1978., 1541. oldal
98. Almási, 1981., 54-56. oldal
99. Almási, 1981., 58. oldal
100. Almási 1981., 57. oldal
101. ua.
102. Petrik 1989., 43. oldal
103. Duranci, 1988., 665. oldal
104. Tripolszky Géza: Zentai művésztelep. Forum, Újvidék, 1980., 69. oldal
105. Monografija - Savremeni likovni umetnici Vojvodine, Novi Sad, 1968.
106. Miloš Arsić: Likovna umetnost u Vojvodini 1944-1954, Galerija savremene likovne umetnosti, Novi Sad, 1980., 32. oldal
107. Baranovszky Edit, 1993.
108. Baranovszky Edit, 1993.
109. Dévavári Zoltán: Az arányok szépsége, 7 Nap, 1962. február 23. Megnyílt Almási Gábor kiállítása, Magyar Szó, 1962. febr. 20., Almási Gábor kiállítása, 7 Nap, 1962. febr. 16., Urbán János: A fafaragástól az emlékművekig, Magyar Szó, 1962. február 25.
110. Almási, 1981., 58. oldal
111. Weill Liza szíves adatközlése
112. Almási Gábor felesége kosztümtervező, neve miatt gyakran összekeverik Weill Erzsébet szabadkai szobrásznővel.

113. Almási, 1981., 58. oldal
114. Almási, 1981., 64. oldal
115. ua.
116. Baranovszky Edit, 1993.
117. Gyermán Tibor: Almási Gábor művészete, 7 Nap, 2001. június 13., 18. o.
118. Almási, 1981., 24. oldal
119. Kiállítási krónika - Szabadkaiak és Szegediek ismét együtt, Csongrád Megyei Hírlap, 1972. november 25.
120. Nagy Mária: A realizmus elkötelezettje, Magyar Képes Újság, 1973. október 1.; Ács József: Tegnap zárult Almási Gábor szobrászművész tárlata, Magyar Szó - Topolya és környéke, 1973. december 16.; Megnyitották Almási Gábor kiállítását., Magyar Szó, 1973. december 18.
121. Lévay Endre: Almási Gábor önálló tárlata, 7 Nap, 1973. december 21.
122. Gajdos Tibor: Szabadka képzőművészete, Életjel, Szabadka, 1995, 273. oldal
123. Almási, 1981., 65. o.
124. Izložba Gabora Almašija. Subotičke novine, 1975. III 28.; Molcer Mátyás: 40 év portréi, Magyar Szó, 1975. április 1.; Lábadi Károly: Emberszeretet, Magyar Képes Újság, 1975. április 15.; Matija Molcer: Na osnovama tradicije. Subotičke novine, 1975. IV. 18.; Barácius Zoltán: Az embert megörökítik, 7 Nap, 1975. május 1.; Ács József: Reprezentáló nagyok, Magyar Szó, 1975. május 25.; Búcsú Ottó: A művész jubileuma, Misao, 1975. május 27.; Urbán János: Állandó készenlétben, Magyar Szó, 1975. június 29.
125. Đorđe Jović: Crteži likovnih umetnika Vojvodine, Katalog, Novi Sad, 1975
126. Üzenet - Húszéves az Üzenet. 1991 szeptember - December, XXI. évf., 9-10, 11-12. szám.
127. Almási, 1981., 11. oldal
128. Gál László: Almási Gábor útja, Híd, 1949 április, 238. oldal
129. Lévay Endre: Egy arc a művészek sorából, Magyar Szó, 1952. III. 23. 9. oldal
130. Gönczöl Veronika, a szabadkai J.J. Zmaj Általános Iskola nyugalmazott tanítónőjének szíves adatközlése. Ő maga is vásárolt ezekből a szobrocskákból.
131. Gubás Ágota: In memoriam Almási Gábor (1911-1994), Híd, 1994., LVIII. évf. december, 869. oldal
132. Almási, 1981., 66. oldal
133. Bogdánfi Sándor: Sirodalmunk könyve., Forum, Újvidék, 1970
134. Cs. M.: Bővülő írótábor, 7 Nap, 1977. szeptember 23.
135. Urbán János, Magyar Szó, 1977. szeptember 13., Üzenet, 1979., IX. évf., 9. szám, szeptember, 543. oldal
136. Tolnai Ottó: Almási Gábor gipszszobrai, Híd, 1977 október, A meztelen bohóc, Forum, Újvidék, 1992, 106-108. oldal
137. Humorlexikon, Tarsoly Kiadó, Budapest, 2001, Balázs Arth Valériának köszönhetően vajdasági humoristáink, karikaturistáink némelyike mégis szerepel a kiadványban.
138 Szőllősy Vágó László adatközlése. Ő a Kanizsai elnökség tagja volt abban az időben.
139. CZ: Almási szobrok Kanizsán, Új Kanizsai Újság, 2001. július 19., 17. oldal
140. Almási, 1978, 154-1542. oldal
141. Gajdos Tibor: A sokarcú Almási Gábor, Híd, 1981, június
142. Bela Duranci: A nemes anyagok iránti szeretet, Üzenet, 1981 szeptember
143. Almási, 1981, 66. oldal
144. Völgyi [Lévay] Endre: Fény és árny a szobrokon, 7 Nap, 1982. január 29.

FÜGGELÉK

ALMÁSI GÁBOR ÖNÁLLÓ TÁRLATAI:

1959. SZABADKA, Városi Kiállítási Csarnok (Petrik Pállal), május
1962. SZABADKA, Városi Kiállítási Csarnok, február
1962. ÓBECSE, Galerija slika - Képtár, április
1962. ZENTA, Városi Kiállítási Csarnok, május
1973. SZABADKA, Képzőművészeti Találkozó, december
1974. SZEGED, Móra Ferenc Múzeum Képtára, január-február
1975. SZABADKA, „Negyven év portréi 1935-1975", Népszínház előcsarnoka, március-május
1976. MAGYARKANIZSA, 24. Kanizsai Irótábor keretében r. porté kiállítás, október
1977. MAGYARKANIZSA, „Így látom én" - porték és karikatúrák, Városi Kiállítóterem, szeptember
1977. SZABADKA, „Így látom én" - porték és karikatúrák Városi Könyvtár, november
1977. ÚJVIDÉK, „Így látom én" - portrék és karikatúrák, Forum Klub, december
1978. SZABADKA, „Zenei témák", Zeneiskola, október
1982. Retrospektív kiállítás, Városi Múzeum, január-február
1983. BÁCSTOPOLYA, Kisgaléria, december
1987. SZABADKA, Almási Gábor ötvenéves alkotómunkássága (1936-1986), Városháza Kiállítóterme, október
1994. MAGYARKANIZSA, Színház előcsarnoka, április 23.
1996. BUDAPEST, Erdős Renée Kiállítóterem
2001. SZABADKA, „Memento" (Glid Nándorral), Városi Múzeum, szeptember

ALMÁSI GÁBOR FONTOSABB CSOPORTOS TÁRLATAI:

1934. SZABADKA, Amatőr festők kiállítása, június
1936. ÚJVIDÉK, Magyar őstehetségek tárlata, Református Olvasókör, április
1936. SZABADKA, Péter-Pál-napi kiállítás, Népkör, június
1938. SZABADKA, Jugoszáv Fiatal Magyar Képzőművészek Kiállítása, Népkör, október

1947. SZARAJEVÓ, „Šamac-Sarajevo" munkaakció ifjúsági kiállítása, november
1948. SZABADKA, Figurális rajztanfolyam kiállítása, Kultúrotthon, február
1948. BEOGRAD, A Jugoszláv Ifjúsági Fesztivál képzőművészeti és iparművészeti kiállítása, november
1949. BEOGRAD, A Belgrádi Képzőművészeti Akadémia hallgatóinak kiállítása, május-június
1949. SZABADKA, Szabadkai Alkotók Kiállítása, Városi Múzeum, december
1951. SZABADKA, Szabadkán élő akadémiai végzettségű alkotók kiállítása, Városi Múzeum, július
1952. PALICS, A Magyar Ünnepi Játékok Képzőművészeti Kiállítása, Milekics Jovan Bácskai Galériája, június
1954. ÚJVIDÉK, Vajdasági Képzőművészek Kiállítása
1960. SARAJEVO-SKOPJE, a Vajdasági Képzőművész Egyesületének kiállítása, május-június
1962. SZABADKA-ZENTA, A Vajdasági Művésztelepek 10. éve, december
1963. ÓBECSE, A Művésztelep X. kiállítása, október
1965. BEOGRAD, Kisplasztikai és plakett művészeti kiállítás
1966. SZABADKA, „Három évtized palettái" - 1938-ban a Népkörben megtartott kiállítás részvevőinek kiállítása, Téli Szalon, június
1970. BEOGRAD, Vajdasági Képzőművészek Kiállítása, november
1970. SZABADKA, „Képzőművészeti alkotások, Szabadka 1945-1970", Városi Múzeum, december
1970. SZEGED-SZABADKA, Szabadkai és szegedi művészek I. közös kiállítása, december
1973. BÁCSTOPOLYA, A Topolyai Művésztelep húsz esztendeje, október
1973. SZABADKA, Vajdasági Művésztelepek, Képzőművészeti Találkozó, december
1975. ÚJVIDÉK, Crteži likovnih umetnika Vojvodine (Vajdasági képzőművészek rajzai), Galerija muzeja savremene umetnosti
1978. BEOGRAD, Likovno stvaralaštvo ULUS, ULUV, ULUK (A vajdasági, szerbiai és koszóvói képzőművészeti egyesületek közös kiállítása), április-május
1979. SZABADKA, Híd képzőművészeti tárlata, október
1980. ÚJVIDÉK, Vajdasági Képzőművészeti Egyesület tavaszi tárlata, május-június
1981. BÉCS, Vajdaság kultúrája, március-május
1981. ÚJVIDÉK, Vajdasági Képzőművészeti Egyesület tavaszi tárlata, április
1981. ZRENJANIN, Ustanak i socijalistička revolucija u delima likovnih umetnika Vojvodine (A felkelés és a szocialista forradalom a vajdasági képzőművészek alkotásaiban), július

1992. ZENTA, 20 éves a Tóth József alapítvány, Városi Múzeum, október-november
1996. SZABADKA, dr. Vinko Perčić adományának honi műgyűjteménye, május
1996. STUTTGART, Véralásfutás - des Kuluturinstitutes der Republik Ungarn
1997. ZENTA, Zentai arcképek a Múzeum állományából, Városi Múzeum, március
2002. SZABADKA, Állandó tárlatra várva, Városi Múzeum, augusztus

Részt vett a szabadkai művészek csoportos tárlatain, a Szerbiai- és a Vajdasági Képzőművészeti Egyesület tárlatain, és a szövegben feltüntetett művésztelepek egyes tárlatain.

A '70-es évek vasárnapi óráinak egyike a Stipe Grgić utcában

ALMÁSI GÁBOR KÖZTEREKEN ÉS KÖZÉPÜLETEKBEN ELHELYEZETT MŰVEI:

1949. PALICS, Állatkert: Elefánt és oroszlán
1948-1972. SZABADKA, Zeneiskola koncertterme: Liszt (1946), Dvorak, Haydn és Rameau (1948), Liszinszki és Chopin (1951), Paganini és Schubert (1952), Debussy (1953), Muszorgszkij (1964), Cvetko Manojlović és Gaál Ferenc (1970), Lányi Ernő (1971) Bach
1951. ZENTA, Városi Múzeum: Savoyai Jenő mellszobra
1953. PADÉ, Szervo Mihály Általános Iskola: Hősi emlékmű
1954. NOVO MILOŠEVO (BEODRA), Hősi emlékmű
1969. SZABADKA, Szabadság tér: Csáth Géza mellszobra
1972. ADA, Szarvas Gábor mellszobra
1974. MAGYARKANIZSA, Jovan Jovanović Zmaj Általános Iskola: Jovan Jovanović Zmaj mellszobra
1975. SZABADKA, Kizur István Általános Iskola: Kizur István mellszobra
1976. GYÖRGYÉN, Vladimir Nazor Általános Iskola: Vladimir Nazor mellszobra
1979. ZENTA, Felsővárosi temető - a Tóth család családi sírboltja: Tóth József domborműves arcképe
1984. ADA, Park: Bakos Kálmán és Halász József osztályharcosok mellszobra
1985. SZABADKA, A Petőfi Sándor utcai parkban, a gimnázium épülete előtt: Kosztolányi Dezső mellszobra
1986. SZABADKA, Határőr Helyi Közösség: Fáklyás emlékjegy
1988. SZABADKA, Bajai temető - a város díszpolgárainak sora: Székely Tibor síremlékének domborműve
1993. SZABADKA, Svetozar Marković Gimnázium külső fala: Kosztolányi Dezső emléktáblán levő bronz plakett
1994. SZABADKA, Fasizmus Áldozatainak tere 5: Lifka Sándor mellszobra, (a modell 1974-ben készült)
1995. SZABADKA, Népkör, Garai Béla terem: Garai Béla portérja (a modell 1973-ban készült)

ALMÁSI GÁBOR MŰVEI A KÖVETKEZŐ NAGYOBB KÖZGYŰJTEMÉNYEKBEN TALÁLHATÓK:

Városi Múzeum, SZABADKA
Képzőművészeti Találkozó, SZABADKA
Városi Könyvtár, SZABADKA
Dr. Vinko Perčić adományának honi műgyűjteménye - Dr. Vinko Perčić Képtár, SZABADKA
József Attila Könyvtár, MAGYARKANIZSA
Városi Múzeum, ZENTA,
Topolyai Művésztelep, BÁCSTOPOLYA
Városi Múzeum, ÓBECSE
Galerija Matice Srpske - Szerb Matica Képtára, ÚJVIDÉK
Repülő Múzeum, BELGRÁD

ALMÁSI GÁBOR RÖVID ÉLETRAJZA

1911. június 13-án született Tóthfalun.
1920 édesanyja halála után testvérével Völgyesre kerül.
1925 inas Zentán Weiner Lipót bútorgyárában.
1928 októberében felszabadul, majd Szabadkán a Sípos-féle bútorgyárban áll munkába.
1929 márciusában Belgrádban, majd Zágrábban keresett munkát.
1931 visszatér Zentára, Weiner Lipót bútorgyárába.
1932 Szabadkán telepedik le és a Sípos bútorgyárban dolgozik. Elkezd rajzórákra járni Oláh Sándor festőművészhez.
1934 két festményével először vesz részt tárlaton. Megszületik első szobrászműve, *A nevető maszk.*
1935 megjelenik *Modern bútorok tervrajzának albuma* c. rajzgyűjteménye. Ősszel házasságot kötött Kenyeres Etelkával.
1936 első szoboravatása. Szeptember 17-én megszületik lánya, Magda.
1937 újra megjelenik *Modern bútorok tervrajzának albuma* c. rajzgyűjteménye.
1938 részt vesz a Népkörben megrendezett baloldali szellemiséget képviselő kiállításon.
1939. szeptember 26-án megszületik fia, Károly.
1942 a Szabadkai Iparos egylet tagjaként kiváltja a működési engedélyt.
1945. augusztus 20-án megszületik fia, Gábor. Hallgatója Hangya András figurális rajztanfolyamának.
1946 őszétől átveszi a figurális rajztanfolyam vezetését.
1947 nyáron részt vesz a Šamac-Sarajevo vasút építésén, hazatérve elkezd alkotni a figurális rajztanfolyam kiállítására és a szabadkai zeneiskola számára
1948-1952 A belgrádi Képzőművészeti Akadémia növendéke.
1952 Tagja lesz a Szerbiai Képzőművészek Egyesületének. Elkezdi pedagógus pályafutását. Részt vesz a palicsi tárlaton.
1953 Tagja lesz a Vajdasági Képzőművészek Egyesületének. Megbízást kap a padéi hősök emlékművének elkészítésére.
1954 Megbízást kap a Novo Miloševó-i hősök emlékművének elkészítésére.
1959 Első önálló kiállítása Petrik Pállal. Először látogat el művésztelepre.
1962 Első önálló tárlata.
1966 Házasságot köt Weil Lizával.
1966-1970 Németországban tartózkodik.
1969 elkészíti és felavatják Csáth Géza mellszobrát
1970-1972 a szabadkai Aurometal munkatársa. Innen vonul nyugdíjba.

1973 feleségével beköltözik a Stipe Grgić utcai házba. Megnyílik önálló tárlata Szabadkán, amellyel kezdetét veszi ünnepi tárlatainak sora.
1975 a Szabadkai Népszínházban összegzi a portré műfajában elért eredményeit
1977 bemutatja karikatúra portéit.
1981 megjelenik önéletrajza *Szobortalan égaljáról jöttem* címen. Részt vesz Bécsben a Vajdasági kultúrát bemutató tárlaton.
1982 a szabadkai Városi Múzeumban megrendezésre kerül retrospektív tárlata
1985 elkészíti és felavatják Kosztolányi Dezső mellszobrát
1987 ötvenéves alkotómunkásságát ünneplő tárlattal mutatja be munkáit
1994. november 27-én távozik az élők sorából. Szabadkán, a Bajai-úti temetőben helyezik örök nyugalomra

Alkonyat, 1972, fa
(h-48,7 cm)

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

A könyv szerzője ezen alkalommal köszöni az olvasók nevében is, Utasi Jenő atyának a könyv megírására való felkérését, özv. Almási Gáborné Weill Lizának és Virág Ibolyának tanulmányozás céljából a szobrok és dokumentációs anyag rendelkezésre bocsátását, valamint segítőkézségét, a szakvéleményezők és a tóthfalusi nyomda munkatásainak közremükődését, az újságokban közzétett felhívásra jelentkezőknek - személy szerint: Lagyák Máriának, Göncöl Verának, Varga Ottiliánk, Urbán Gábornak, Matlári Verának, Kubát Zoltánnak, Takács Máriának, Koncz Istvánnak, Gubás Ágotának, Novák Mihálynak, Kisimre Erzsébetnek és Bordás Győzőnek az önzetlenségüket, Hevér Miklósnak, a Szabadkai Városi Múzeum fényképészének a közreműködését és ezáltal az intézmény támogatását.

A KÖNYV SZERZŐJÉRŐL

Ninkovné Kovačev Olga Mária (Szabadka, 1964) a Szabadkai Városi Múzeum művészettörténésze, muzeológus. A szabadkai zeneiskola zongoraszakán végzett Székely Mária és Égető Gabriella osztályában. 1985-1990 között a budapesti Eötvös Lóránd Tudomány Egyetem Bölcsésztudományi Karának Művészettörténeti és Néprajzi Szakán végezte tanulmányait. 1991-ben tanulmányutat tett Németországba. 1991-1997 között Szabadkán gimnáziumi tanár, a zentai Városi Múzeum művészettörténésze, a Zentai Művésztelep művészeti szervezője és a vajdasági nemezelő mozgalom aktív részese. 1997 óta a szabadkai Városi Múzeum munkatársa. 2001-ben a Szabadka község Bodrogvári díjának külön elismerésében részesült. Fontosabb tanulmány jellegű szerzői tárlatai: Húsz éves a Tóth József alapítvány (1992), Negyven éves a Zentai Művésztelep (1993), Milan Konjović és Zenta (1993), Az újvidéki Forum Kiadóház képzőművészeti gyűjteménye (1994), Markulik József retrospektív tárlata (1995), Petrik Pál festőművész Zentán (1996), Szabadkai Fiatal Képzőművészek Tárlata (1996), Zentai arcképek - a múzeum állományából (997), Kaupert Pál karikatúrista retrospektív tárlata (1997), A zentai gimnázium rajztanárai (1996), Csóvich Ilona (1879-1956) - Szabadka első festőnője (1999), Sámántánc - Sáfrány Imre retrospektív tárlata (2000), Sacra Conversacione, Memento - Almási Gábor és Glid Nándor szobrászművészek hagyatéka, Martin Džavić tárlata (2001), „Határon túli magyar könyv illusztráció 1918-tól napjainkig" - vajdasági rész, Budapest, Széchényi Könyvtár (2001), a topolyai Múzeum állandó képzőművészeti tárlata, Bacsity Ilona tárlata, Pechán József és Béla rajzkiállítása (2002). Írásai az Üzenetben, Hídban, Magyar Lettre Internationalban, Rukovetban, a szabadkai és a vajdasági múzeum évkönyvében, és másutt jelentek meg. Ez az első könyve.

CIP – Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

73(497.113):929 Almási

NINKOV-Kovačev, Olga Marija
Emberközelben : Almási Gábor élete és művészete / Ninkovné K. Olga Mária. – Tóthfalu : Logos, 2003 (Tóthfalu : Logos). – 91 str. : ilustr. ; 25 cm

Tiraž 1.000. – Jegyzetek: str. 79-82. – Függelék: str. 83-87. – A könyv szerzőjéről: str. 91.

a) Almaši, Gabor (1911-1994)

COBISS.SR-ID 187407367

